

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

THE HOLY QUR'AN
WITH KIKAMBA TRANSLATION

THE HOLY QUR'AN

**ARABIC TEXT
AND
KIKAMBA TRANSLATION**

Published under the auspices of:

HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD

**Fourth Successor of the Promised Messiah and
The Head of the World-wide Ahmadiyya Muslim Community**

2002

Islam International Publications Limited

KULANI NTHEU

**MAANDIKO MA KIALAVU
NA
UALYULO KWA KIKAMBA**

Yĩandĩkĩtwe uungu wa ŪŪngamĩi wa:

**HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD
MŪtiĩwa Wakana wa Masia Ula Wathaniwe na MŪtongoi
MŪnene wa nthĩ yonthe wa Ngwatanĩo ya Masilamu
Waahmadiyya**

**YĩalyŪlĩtwe nĩ:
Mwl. Naaman Nthenge Lukindo.**

2002

Islam International Publications Limited

THE HOLY QUR'AN

ARABIC TEXT AND KIKAMBA TRANSLATION

First published in Qadian (India) in 2002

© Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya.

East Africa

Printed in India at: Printwell, Amritsar.

You may contact the following for further instructions:

1. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 40554
Muranga Road, Nairobi
Kenya
Tel/Fax: 00254 2 764226, 765452
2. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 376
Dares Salaam
Tanzania
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744
3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England
Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: +(0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

KULANI NTHEU

MAANDIKO MA KIALAVU NA UALYULO KWA KIKAMBA

Mbee yaandikwe India mwaka wa 2002

©Islam International Publications Limited

Published by:

**Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya
East Africa**

Yandikwe India : Printwell, Amritsar.

Nimutonya kUandikia kUndu kOO mwenda Uvoo mwingi:

<p>1. Ahmadiyya Muslim Mission,
P.O BOX 40554,
Murang'a Road,
Tel / Fax: 002542 764226, 765452
Nairobi – Kenya.</p>	<p>2. Ahmadiyya Muslim Mission,
P. O BOX 376,
Dares - Salaam Tanzania.
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744</p>
<p>3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England. Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: (0) 181 874 4779</p>	

ISBN: 1 85372 655 9

Publisher's Note

The Holy Qur'an is the word of God and was revealed to the holy prophet of Islam, Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), word by word. This revelation continued for twenty three years. Among all the scriptures, it is only the Holy Qur'an which claims that it is revealed word by word by God. This is the sacred book of Muslims and there is a complete guidance in it not only for Muslims but for others as well for ever. God has promised that He will safeguard its text for ever and that is why there is no change in the original Arabic text and it is exactly the same today as it was revealed to Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), more than 1400 years ago.

To translate the Holy Word of God is not an easy task. The world-wide Ahmadiyya Muslim Community has taken the responsibility to translate the Holy Qur'an faithfully into different languages of the world so that the message could be conveyed to different People in their own language. The current Kikamba translation is rendered from the English translation which has been rendered directly from the original Arabic text by a board of various Ahmadi scholars (who benefited from the English translation by Maulawi Sher Ali as well), under the supervision and direction of the present Head of the Ahmadiyya Muslim Community, Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, Fourth successor of the Promised Messiah, The Founder of the Community.

May Allah make this translation the source of guidance for those who do understand Kikamba language and may He open their hearts towards this wonderful message of the Holy Qur'an. Amen

The Publishers

Ndeto ya MŪandiki

Kulani Ntheu nĩ ndeto ya Ngai na yavuanĩw'e Mwathani mŭtheu wa Isilamu, Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe syĩhwe tũũ wake*, ndeto kwa ndeto. Uvuany'o ũũ waendeeie kwa myaka mĩongo tĩĩ na itatũ. Katĩ wa maandĩko matheu onthe, no Kulani Ntheu tũ tĩa yaasya kana yo tĩvuanĩw'e ndeto kwa ndeto nĩ Ngai.

Ytĩ nĩ Ivuku itheu ya Masilamu na ve ũtongoi mwĩlanĩu nthĩnĩ wayo ti kwoondũ wa Masilamu tũ tĩndĩ ona kwa ala angĩ ota ũu tene na tene. Ngai nĩwathanĩte kana We akasũvĩa maandĩko mayo tene na tene na nĩkyo kĩtumi vataĩ ũalyũko nthĩnĩ wa maandĩko ma Kĩtalavu na nũndũ ũmwe vyũ ũmũnthĩ tondũ mavuaniw'e kwa Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai syĩhwe nake*, mbee wa myaka 1400 mĩvĩtũku.

Kũalyũla Ndeto Ntheu ya Ngai ti wĩla mŭvũthũ. Nguthu ya Ahmadiyya Muslim Community tũũũ wa nthĩ nĩyosete mwanya wa kũalyũla Kulani Ntheu yĩna mũtkĩĩlo nthĩnĩ wa ithyomo syĩna kĩvathũkany'o sya nthĩ nĩkana ũtũmane ũtonye kũnyaĩĩkw'a kwa Andũ me kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa ithyomo syoo ene. Ualyũlo ũũ wa yu wa Kĩkamba umĩtw'e kuma kwa ũalyũlo wa Kĩngelesa ũla na w'o umĩtw'e kuma kwa maandĩko ma Kĩtalavu ala ma mwambĩĩĩĩlyo nĩ nzaama ya asomi anene ma Kĩ-ahmadiyya *ũla matethekie kuma ualyũlo wa Kĩngelesa wa Maulawi Sher Ali ota ũu*, uungu wa ũũngamĩ wa ũtongoi wa Mũtongoi wa Ahmadiyya Muslim Community nthĩ yonthe ũla wĩvo yu Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, mũtiĩwa Wa-Kana wa Masia ũla Wathaniwe, Mwambĩĩĩĩlyo wa Ngwatanĩlo tĩno.

Ngai Mwene Vinya W'onthe na ũtw'ĩkĩĩthye ũalyũlo ũũ uumo wa ũtongoi kwa asu ala mesĩ kĩĩthyo kya Kĩkamba na We navingũe ngoo syoo kũwelekela ũtũmane ũũ wa ũsengy'o wa Kulani Ntheu. Amen.

Aandĩki

KIVUIO KYA MAVUKU

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

1.	AL-FATIHA.....	1
2.	AL-BAKARA.....	2
3.	AALI-'IMLAANI.....	71
4.	AL-NISAA.....	112
5.	AL-MAAIDAH.....	156
6.	AL-AN'AAM.....	187
7.	AL-A'RAAF.....	220
8.	AL-ANFAAL.....	255
9.	AL-TAUBA.....	270
10.	YUNUS.....	298
11.	HUD.....	318
12.	YUSUF.....	341
13.	AL-RA'D.....	361
14.	IBRAHIM.....	370
15.	AL-HIJR.....	379
16.	AL-NAHL.....	387
17.	BANI ISRAIL.....	407
18.	AL-KAHF.....	422
19.	MARYAM.....	440
20.	TAA HAA.....	452
21.	AL-ANBIYA.....	470
22.	AL-HAJJ.....	485
23.	AL-MUMINUUN.....	500
24.	AL-NUR.....	514
25.	AL-FURKAAN.....	528
26.	AL-SHU'ARAA.....	540
27.	AL-NAML.....	560
28.	AL-KASAS.....	575
29.	AL-'ANKABUUT.....	591
30.	AL-RUUM.....	603

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

31.	LUQMAN.....	613
32.	AL-SAJDAH.....	620
33.	AL-AHZAAB.....	625
34.	AL-SABA.....	640
35.	AL-FATIR.....	650
36.	YAASIIN.....	659
37.	AL-SAAFAAT.....	668
38.	SAAD.....	683
39.	AL-ZUMAR.....	693
40.	AL-MU'MIN.....	707
41.	HAA MIIM SAJDA...	721
42.	AL-SHUURAA.....	730
43.	AL-ZUKHRUF.....	741
44.	AL-DUKHAN.....	751
45.	AL-JATHIYAH.....	757
46.	AL-AHQAF.....	763
47.	MUHAMMAD.....	770
48.	AL-FATH.....	777
49.	AL-HUJURAAT.....	784
50.	QAF.....	788
51.	AL-DHARIYAT.....	794
52.	AL-TUUR.....	800
53.	AL-NAJM.....	805
54.	AL-KAMAR.....	811
55.	AL-RAHMAAN.....	817
56.	AL-WAAKIAH.....	824
57.	AL-HADIID.....	832
58.	AL-MUJAADILAH...	839
59.	AL-HASHR.....	845
60.	AL-MUMTAHANAH..	850

UTALO WA ILUNGU

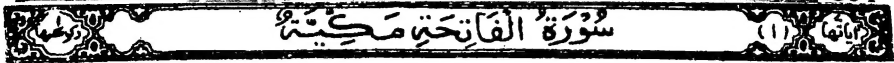
ITHANGU

61. AL-SAFF.....	854
62. AL-JUMU'AH.....	857
63. AL-MUNAAFIKUUN.....	859
64. AL-TAGHAABUN.....	862
65. AL-TALAAK.....	866
66. AL-TAHRIIM.....	870
67. AL-MULK.....	873
68. AL-KALAM.....	877
69. AL-HAAKKAH.....	883
70. AL-MA'ARIJ.....	888
71. NUH.....	892
72. AL-JINN.....	895
73. AL-MUZZAMMIL.....	899
74. AL-MUDDATHTHIR.....	902
75. AL-KIYAAMAH.....	907
76. AL-DAHR.....	911
77. AL-MURSALAAT.....	915
78. AL-NABA'.....	919
79. AL-NAAZIAAT.....	923
80. ABASA.....	927
81. AL-TAKWIIR.....	930
82. AL-INFITAAR.....	933
83. AL-TATFIIF.....	935
84. AL-INSHKAAC.....	938
85. AL-BURUUJ.....	940
86. AL-TAAARIK.....	942
87. AL-A'LAA.....	944

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

88. AL-GHAASHIYAH.....	946
89. AL-FAJR.....	948
90. AL-BALAD.....	951
91. AL-SHAMS.....	953
92. AL-LAIL.....	955
93. AL-DUHAA.....	957
94. AL-INSHRAA.....	958
95. AL-TIIN.....	959
96. AL-'ALAK.....	960
97. AL-KADR.....	962
98. AL-BAYYINA.....	963
99. AL-ZILZAAL.....	965
100. AL-AADIYAAT.....	966
101. AL-KAARI'A.....	967
102. AL-TAKAATHUR.....	968
103. AL-ASR.....	969
104. AL-HUMAZA.....	970
105. AL-FIIL.....	971
106. AL-KURAIISH.....	972
107. AL-MAA'UUN.....	973
108. AL-KAUTHAR.....	974
109. AL-KAAFIRUUN.....	975
110. AL-NASR.....	976
111. AL-LAHAB.....	977
112. AL-IKHLAAS.....	978
113. AL-FALAK.....	979
114. AL-NAAS.....	980

AL - FATIHA
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Ndaŵa syonthe nŵ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŵai wa nthŵi syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

3.Ūla Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4.Mwŵai wa Mŭthenya wa ūtwio.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

5.We wŵi weka Nue ithyŵi tŭthaithaa na
We wŵi weka Nue ithyŵi twŵtasya ūtethyo.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

6.Tŭtongoesye nzŵanŵi ŵla ya w'o----

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

*¹7.Nzŵa ya asu ala We ūmanengete
maŭathimo Maku, asu ala matakwaŵŵtwe
nŵ ūthatu, na asu ala mate athyoeku.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑦
غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑧

¹ *Mŭsomi ndakathyoekw'e nŵ ndeto 'Waku' etŵŵŵle kana 'maghzoob' nŵ ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka ūla weekiwe nŵ Ayuti. Ūneeni ūŭ nŵ mŭvingue na ndŭŭweta ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka indŵi nŵ ūthatu wa andŭ ala angŵi ota ūu ala matonya kŭŭkwata.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٢)

AL - BAKARA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ŵla Usŵŵtwe nŵ Ŵlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٥٦

2. Alif Laam Miim. Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ŵla Ŵmanyi-W'onthe.

الْأَمِّ

3. Yŵi nŵ ŵvuku yŵanŵu; vatiŵi nzika nthŵi
wayo; nŵ Ŵtongoi kwa ala alŴngalu,

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ٥

4. Ala metŵkŵlaa maŴndŴ ala matonekaa,
na malŴmasya Mboya, na ala maumasya
katŵi wa syŵndŴ ila Ithyŵi tŴnenganŵte
kwoondŴ woo;

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ٥

5. Na ,mametŵkŵlaa maŴndŴ ala
mavuanŵw'e kwaku we, na ala
mavuanŵw'e mbee waku, na mo mena
mŴkŵŵlo mŴlŴmu wa maŴndŴ ala
matanamba kŴvika.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٥

6. Mo nŵmo ala maatŵŵaa Ŵtongoi wa
Mwŵai woo na mo nomo makaŵla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ٥

7. Asu ala maleete kwŵŵkŵla----no ŴndŴ
Ŵmwe kwoo wamakaany'a kana walea
kŴmakaany'a----mo maiketŵkŵla.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ
لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

8. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵkŵŵte
Ŵsŵŵlo ŴlŴŴ wa ngoo syoo na matŴnŵi moo,
na ŴlŴŴ wa metho moo ve kŵsŵŵŵi; naw'o
nŵ Ŵsŵŵlo mŴnene kwoo.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
بَصَارِهِمْ عَسَافَةً ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥

LUKU 2

9. Na katĩ wa andũ ve amwe ala maasya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminukĩlyo; oyĩla mo ti etĩkĩli ona vanini.

10. Mo nĩmatonya *kwenda* kũmũkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala metĩkĩlaa, ĩndĩ mo matĩĩ ona ũmwe ũla makengaa ateo nĩmo mekengaa ene; ĩndĩ mo nokwona matonaa tũ.

11. Nthĩnĩ wa ngoo syoo vaĩ ũwau, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwongeleele ũwau woo; na nĩ ũsilĩlo mwai kwoo, nũndũ mo nĩmakenganaa.

12. Na yĩla mo matavw'a, 'Mũikaseũvyee kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩ atwaĩla ma mũuo tũ.'

13. Isũvĩei! vate nzika mo nĩmo maseũvasya kĩthokoo, ĩndĩ mo mayonaa.

14. Na yĩla matavw'a, 'Itĩkĩlai ũndũ andũ ala angĩ metĩkĩlĩte,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩtĩkĩla ũndũ andũ ala atumanu metĩkĩlĩte?' Isũvĩei! Vate nzika, mo nĩmo atumanu, ĩndĩ mo mayĩsĩ.

15. Na yĩla mo makomana na ala metĩkĩlaa, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa,' ĩndĩ yĩla mo me oka vamwe na ĩla mbinga syoo, maasya, 'Ithyĩ vate nzika, twĩ vamwe nenyu; ithyĩ no ngũĩ tũvũaa tũ.'

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَيَوْمَ الْاٰخِرِ
وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝۹

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يَخْدَعُوْنَ
اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۰

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ
عَذٰبٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْتُمُوْنَ ۝۱۱

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ قَالُوْا اِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ۝۱۲

اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۳
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ
كَمَا اٰمَنَ السّٰفِهَآءُ اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ السّٰفِهَآءُ وَلٰكِنْ
لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝۱۴

وَإِذَا لُقِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْا آمَنَّا بِحُجَّتِ اللّٰهِ
فِيْطِيْبُهُمْ قَالُوْا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَآ ۝۱۵

16.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamĩsilĩla ngũĩ yoo na kũmaeka maendee nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga ta ilalinda.

17.Aa nĩmo ala mosete Ivĩtyo makayĩkũany'a na Otongoi; Indĩ Otandĩthya woo ndũmaetee Otandĩthyo, ona mo maitongoew'e nesa.

18.Ngelekany'o yoo nĩ ta ya mũndũ ūla wavuvie mwaki, na yĩla wamũĩkile ndeenĩ syake syonthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwawetangie kyeni kyoo na kũmatia kĩvĩdunĩ kĩnene; mo mayonaa nthĩ.

19.Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda; kwa ūu mo maikasyoka.^{1*}

20.Kana nĩ ta mbua nene kuma mathweonĩ, nthĩnĩ wayo ve kĩvĩndu kĩnene na kĩtalalĩki na ūtisi; mo mekĩlaa syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo nũndũ wa kĩtalalĩki maikĩla kĩkw'ũ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathyũlũlũkĩte alei.

21.Nĩ vakuvĩ ūtisi kũvulya woni woo, o yĩla w'o wamatisĩla, maendela nthĩnĩ waw'o; na yĩla w'o wamatukĩla maũngamaa ki. Na takethwa Ngai

¹ *Mũsoa ūũ nũtonya kwĩthwa ūineena ūũũ wa mũthemba ūmwe wa angangani ala vaa mekwĩwa kana mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda nũndũ wa kũnyuva kwoo kwa kũlea kwĩthukĩĩsya ūla w'o, kũlea kũneena ūla w'o na kũlea kũwona. Kwa ūu, mo nĩmaivatĩe iĩlko syoo kũmanyũ kwa kwĩyendea na mo ene meevĩngĩla nthĩnĩ.

اللَّهُ يَسْتَفْزِزُ بِهِمْ وَيَنْذَرُهُمْ فِي طُعْيَانِهِمْ
يَسْهُونَ ⑩

أُولَئِكَ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الظَّلَّةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا
رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ⑪

مِثْلَهُمْ كَمِثْلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ
مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمٍ
لَّا يَبْصُرُونَ ⑫

صُمُّ بِكُمْ عَمَىٰ لَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ⑬

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ
يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُ
الْبُوتِ وَاللَّهُ مُجِيبٌ بِالْكَافِرِينَ ⑭

يَكَادُ الْبَرِيُّ يُغْتَرَفُ آبَصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْوَ
فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ
بِهِمْ وَابْصَارَهُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑮

Mwene Vinya W'onthe nfwendie, We aI atonya kwosa kwona kwoo na kwIw'a kwoo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena utonyi wa kwIka OndO w'onthe OIa We wendaa.

LUKU 3

22. Inyw'I andO, mOthaithei MwIai wenyu OIa wamOmbie inyw'I na asu ala maI mbee wenyu; nIkana mOtonye kwIthwa alOngalu;

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَكُمْ تَعْتُونَ ﴿٢٢﴾

23. Ula wamIwIkIthIsye nthI kwIthwa Okomo kwondO wenyu, na Ithu nayo ta kIlaIa, na atOma kIw'O kItheea kuma mathweonI, na kwoondO wakyO, nIwaetie matunda kwoondO wa Otethyo wenyu; kwa Ou, mOikamwIany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI omwIsI.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بَنَاءً
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِهَؤُلَاءِ أَدَاءً وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Na ethwa inyw'I mwIaIa nzika tOIa wa kIla ithyI tOtheetye kwa mOthOkOmI WaitO, IndI etei kIlungu kIlyi takyo, na metei atetheesya menyu Otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI ma w'o.

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

25. IndI inyw'I mwalea kwIka Ou--- na mOikeka Ou ona IndI--- IndI IsOvIei Mwaki, OIa ngO syaw'o nI andO na mavia, OIa OseOvItw'e kwoondO wa alei.

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ إِذْ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

26. Na tavany'ai Ovoo mOseo kwa ala metIkIlaa na kwIka mawIa maseo, kana ve MIOnda Ila IvItIlaa tOIIsI kati wayo kwoondO woo. O yIla mo manengwe,

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ

kĩlungu kĩmwe kya matunda kuma vo, mo makaasya: 'Kĩĩ nĩkyo ithyĩ twanenetwe mbee,' Oyĩla no syĩndũ ivw'anene na isu tũ ila ikaetwe kwoo. Na mo makeethwa na endwa atheu vyũ, na vau nthĩnĩ nĩvo mo makekalaa.

ثُمَّ رَزَقْنَاهَا أَهْلًا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِنْ قَبْلُ وَ
أَتَيْنَاهُ بِمُتَشَابِهٍ وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٠﴾

27. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndasonokaa kũnengane ngelekany'o ona ya ũmuu ona kana nini kũvĩta ũu. Ala metĩkĩlaa nĩmesĩ kana yo nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo, oyĩla asu ala maleaa kwĩtkĩla maasya: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda ata na wonany'o 00?' Nĩ aingĩ ala We Ūmatwĩlaa kwĩthwa na mavĩtyo nũndũ wa w'o, nanĩ aingĩ We Ūmatongoeasya nũndũ waw'o, na vatĩ onaũmwe ũla We Ūmũtwĩlaa kwĩthwa na mavĩtyo ateo ila mbaa-matũ.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا
يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٣١﴾

28. Ala manangaa Ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩtina wa kŪtianĩa na matilanganasya maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩalte makwatanw'e na kŪseũvya kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ; aa nĩmo mena wasyũ.

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ
يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوَصَّلَ وَيُفْسَدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٢﴾

29. Inyw'ĩ mŪtonya ata kŪmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe? Yĩla inyw'ĩ mŪtaĩ thayũ, We nĩwamũnengie inyw'ĩ thayũ, na ĩndĩ we akamũkw'ĩthya inyw'ĩ, na ĩndĩ akamũtũnga inyw'ĩ mwĩthwe thayũ, na ĩndĩ kwake nĩkw'o inyw'ĩ mŪkatw'ĩkĩthw'a ma kŪsyoka.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَانًا فَأَخْيَاكُمْ ثُمَّ
يُوَسِّسُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٣﴾

30. We nĩ We ũla wamũmbĩie inyw'ĩ syonthe ila syĩ ĩlũlũ wa nthĩ; na ĩndĩ We eelekela ĩtunĩ na ameanĩsya ta matu mũonza; na We nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ
اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

LUKU 4

31. Na yīla Mwīai waku wamatavisye alaīka: ‘Nyie ngilīlye kūmūnyuva mūtongoi īlūlū wa nthī,’ mo maisye: ‘We ūkamw’ia vau ūla wīete kīthokoo nthīnī wayo, na kwīta nthakame?--- na ithyī nītūŭtafaa We na ndaīa Syaku na kūnenevya ūtheu Waku.’ We amasūngīe, ‘Nyie nīnīsī ūndū inyw’ī mūtesī.’

وَرَأَى قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ
مِمَّا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32. Na We nīwamūmanyīsyie Atamu masyīṭwa onthe , na īndī aia syīndū ila syaī na masyīṭwa asu mbee wa alaīka na asya, ‘Ndavyai Nyie masyīṭwa ma syīndū ii, ethwa inyw’ī mwī ma w’o.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلِكَةِ
فَقَالَ أُنَبِّئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٢﴾

33. Mo maisye, ‘Ūtheu nī Waku We! Ithyī tūi na ūmanyi ateo ūla We ūtūmanyītye,’ vate nzika, We Nue ūmanyi-W’onthe, ūla-Mūf.

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٣﴾

34. We aisye, ‘We Atamu, matavye masyīṭwa masyo;’ Na yīla we waminie kūmatavya masyīṭwa masyo, We aisye ‘Nyie ndyaamūtavya kana Nyie nīnīsīsyī syīmbithī sya matunī na sya īlūlū wa nthī, na kana Nyie nīnīmesī maūndū ala inyw’ī mumbūlaa na ala mūvithaa?’

قَالَ يَادِمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na lilikanai ivinda, yīla Ithyī twamatavisye alaīka: ‘Mwīnyivīsyie Atamu,’ na onthe nīmeenivīsyie ateo īvilisi. ndaaīnyivya We nīwaleile na

وَرَأَى فَلَمَّا لِلْمَلِكَةِ ابْجُدُوا لِآدَمَ فَجَدُّوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

eethwa na Ong'endu; na we aī katī wa alei.

36. Na ithyī twaisye, 'We Atamu, Ikala we na mOkau nthInī wa m0Onda, na Isaaī kuma vo kwa wingī o vala m0kwenda, Indī m0ika0thengeee m0tī 00 m0ikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Indī Satani nīwatumie mati00ka me eli n0nd0 wa w'o, na nīwamaumisye mwīkalonī Ola mo maī nthInī waw'o. Na Ithyī nītwamatavisye: 'Umai vaa, amwe menyu nī amaitha ma ala angī, na ve ut0o wenyu I0I0 wa nthī, na kya0ya kwa Iwinda.'

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٧﴾

38. Na Indī Atamu nīweemanyīisye ndeto imwe sya mboya kuma kwa Mwīai wake, kwa 0u, We nīweethi0ie k0mīwekela we na tei. Vate nzika, We nī Mwelekeanīli-wa-Kaingī ena 0uu, na Aus0ftwe nī tei.

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَةً فَتَبَٰءَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ الشَّوَابُ الرَّجِيمُ ﴿٣٨﴾

39. Ithyī twaisye, 'Umai vaa inyw'onthe. Na ethwa 0tongoi 0kooka kwenyu kuma kwakwa, Indī Ola 0ka0atīla 0tongoi wakwa, vaikethwa wia I0I0 woo, ona maikakwatwa nī kyeva.'

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَائِعًا وَقَمًّا يُأْتِيكُمْ ثَمَرُهَا هَدَىٰ لَّحْمَنٌ يَّبْعَ هَدَايَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٩﴾

40. Indī mo asu ala makalea kwītkīla, na kwitw'Tkīthya Syana Syakwa ta 0v0ng0, aa nīmo makethwa me ekali-ma-Mwakīnī; na vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

LUKU 5

41. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee yakwa yīla Nyie naiie I0I0 wenyu,

يَذَرِي إِسْرَآءِيلَ أَذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

na Ianŋŋsyai ūtianŋo wenyu Nakwa ngeanŋŋŋŋŋ ūtianŋo Wakwa nenyu, na inyw'ŋ nŋmwaiŋŋtwe nŋ kŋngŋa Nyie Nŋnyioka.

42.Na ŋŋkŋlai maŋndŋ ala Nyie ntheetye ala meanŋŋŋŋŋ maŋndŋ ala me vamwe nenyu, na mŋikethwe mwŋ ma mbee kŋmalea, na mŋikaikŋany'e Syama Syakwa na thooa mŋvŋthu, na osai ūsŋvŋo kuma nthŋŋ Wakwa Nŋnyioka.

43.Na mŋikavulany'e w'o na ūvŋngŋ kana kŋvitha ūla w'o omŋwŋŋŋ.

44.Na ŋngamyai Mboya, na ŋvai Saka, na kumanai vamwe na ala makumanaa.

45.Inyw'ŋ mŋmeyŋŋŋaa andŋ ala angŋ meke maŋndŋ maseo na mŋkolwa nŋ inyw'ŋ ene, omŋiyŋsoma ŋvuku? Indŋ inyw'ŋ nomŋmanyaa?

46.Na manthai ūtethyo mwŋna ūmŋŋŋŋŋ na Mboya; na ūu ow'o wŋ vinya ateo ala mena thayŋ wa kwŋnyivyay,

47.Ala mesŋ naw'o kana nŋmakakomana na Mwŋai woo, na kana Kwake mo nŋmakasyoka.

LUKU 6

48.Inyw'ŋ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai ŋnee Yakwa yŋla Nyie naiie ŋŋŋŋ wenyu na kana Nyie nŋnamŋnenevisye inyw'ŋ mbee wa andŋ onthe.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَالْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أَوَّلَ كَافِرِيهٖ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيَّتِي شَيْئًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٦١﴾

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٣﴾
اتَّقُوا رِجْسَ مَا يَشْرِي بِالْإِنِّيرِ وَتَسْأَلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْخَاشِعِينَ ﴿٦٥﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ وَإِنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
رَاجِعُونَ ﴿٦٦﴾

يَذْكُرُونَ إِسْرَءِيلَ أَذْكُرُوا نَسِيَّ الْآيَةِ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

49. Na k̄lai m̄othenya ōla thayū
 ūtakekala vandū va thayū ūngī ona
 vanini, ona ūvoyanī ndūketk̄līwa
 kwoondū wa w'ō; ona ūtūvi yīikoswa
 kwoondū waw'ō; ona mo
 maikatetheew'a.

وَأَتَقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٨﴾

50. Na lilikanai hinda yila Ithi twamumisye inyw'i kuma kwa ando ma Valao, ala mamuthinise inyw'i na Usiflo mwai, makisyaa syana syenyu sya ivisi na kutia iveti syi thayo, nthini wa undu oo, vai utato mone kwenyu kuma kwa Mwai wenyu.

وَإِذْ يَخِينُكُم مِّنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُوكُم بِسُوءِ الْعَذَابِ
يَذْبَحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ
بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥﴾

51. Na lilikanai ñinda yĭla Ithyĭ
twaŋaanisye ōkanga kwoondū wenyu, na
nĭtwamŋtangĭie inyw'ĭ, na
twamanyw'ĭthya kĭw'ŋ ōdŋ ma Valao,
o mŋsyatĭsyē.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ
وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

52. Na *lilikanai* *ñinda* yña Ithyí twamŋengie Mose watho wa motukú mŋongo Ina; na Indí inyw'í mwoosa kasaŋ *kwoondŋ* wa *ŋthai*thi we atevo na inyw'í mwaí eki-ma-naí.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْجِبَلَ
مِّنْ بَعْدِهِ وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٧﴾

53. Na Ītina wa Ūu, Ithyĩ nĩtwamũekeie
inyw'ĩ, nĩkana mũtonye kũtũnga mũvea.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٠﴾

54. Na lilikanai ñinda yña Ithyl
twamünengie Mose Ivuku na
Kivathükany'a, nñkana inyw'í mütönye
kütongoew'a nesa.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

55. Na lilikanai ñinda yña Mose
wamatavisye andũ make: 'Inyw'ĩ andũ
makwa, nĩmwĩvĩĩsye inyw'ĩ ene mũno

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ إِنَّمَا ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ
بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَاتَّقُوا أَنْفُسَكُمْ

n0nd0 wa kwosa kasa0 kwoond0 wa Othaithi; kwa 0u Ithiuei inyw'I kwa M0mbi wenyu, na moaei and0 menyu ene; 00 n'w'o 0seo m0no kwenyu;' IndI We n'weethi0ie k0mwelekela inyw'I E-na 0uu. Vate nzika, We nI M0syokean'fa-Wa-KaingI ena 0uu na Aus0ftwe nI tei.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِكِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

56.Na lilikanai yIla inyw'I mwaisye, 'We Mose, ithyI t0i0kwit'ikIla we ona vanini, k0vika t0mwone Ngai Mwene Vinya W'onthe 0thy0 kwa 0thy0; na IndI kIitetemo kya nthI nIkyam0kwatie inyw'I om0ketee,

وَإِذْ قُلْتُمْ يَسُوسِي لَكِ حَتَّى تَرَى اللَّهَ تَحْمِلُهُ
فَأَخَذَتْكُمْ الصَّيْقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Na IndI IthyI nItwam0thay00kisyey inyw'I itina wa kIkw'0 kyenyu, nIkana inyw'I m0tonye k0t0nga m0vea.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na IthyI nItwatumie mathweo kwIthwa muunyI t0l0 wenyu na twam0theesye inyw'I Manna na Salwaa t0l0 wenyu t0kyasya, 'Yai katI wa syInd0 nzeo ila IthyI t0nenganIte kwoond0 wenyu,' namo mayaat0vItIsya IthyI, IndI mo nImo meevItIsye ene.

وَوَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ
السَّلْوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَ
لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na lilikanai Ivinde yIla IthyI twaisye, 'Likai nthInI wa nd0a Ino na yai kIla inyw'I m0kwenda – nthInI wayo – kwa wingI; na likIlaI mbingIlonI mwInyivItye na asyai, 'Ngai t0ekee ithyI naI sit0.' IthyI t0kam0keke inyw'I naI syenyu na t0kanengane wongeleku kwa asu ala mekaa ma0seo.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَمَكَرُوا بِهَا حَيْثُ سَبَّحْتُمْ
رَعْدًا وَادْخُلُوا أَبْوابَ جَنَّاتٍ أَوْ قُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْحَسَنِينَ ﴿٥٩﴾

60. Eki-ma-naŋ nŋmamŋalyŋlile ndeto eka ŋla mo matavŋw'e. Kwa ŋu, Ithyŋ nŋtwaŋtheeisy ŋsilŋlo ŋŋlŋ wa eki-ma-naŋ kuma ŋtunŋ, nŋndŋ mo maŋ mbaa-matŋ.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 7

61. Na lilikanai ŋvinda yŋla Mose wavoyie kŋw'ŋ kwoondŋ wa andŋ make, na Ithyŋ twamwŋie: 'Kŋna ŋvia na ndata yaku,' navo vauma mbuluti ŋkŋmi na iŋŋ, na kwa ŋu kŋla mbaŋ nŋyamanyie vandŋ vayo va kŋnyw'ŋla.' 'Yaŋ na nyw'ai katŋ wa kŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋnenganŋte, na mŋikeke ŋthyoeuku ŋŋlŋ wa nthŋ, mŋkŋseŋvasya kŋthokoo.'

وَإِذِ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضِيقًا قَدْ
عُلِمَ كُلُّ أَنَاثٍ مَشْرِبَهُمْ كُلُّوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ
اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

62. Na lilikanai ŋvinda yŋla inyw'ŋ mwaisye: 'We Mose, ithyŋ tŋitonya kwŋanŋwa nŋ ŋŋu wamŋthemba ŋmwe; voya, ŋndŋ, kwa Mwŋai waku kwoondŋ witŋ nŋkana atŋeteae ila imeaa ŋŋlŋ wa nthŋ--- ta nyŋnyi syayo, na malenge mayo na nganŋ yayo na kŋtŋngŋŋ kyayo.' We akŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋkŋany'a syŋndŋ ila syŋ vinya na ila ite vinya? . Theeai nthŋnŋ wa ndŋa ŋmwe, na syŋndŋ ila inyw'ŋ mŋkwŋtya, syŋ vo.' Namo nŋmakŋniwe na kŋnyivw'a na ŋkya, na nŋmakwatiwe nŋ ŋthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: kŋtumi nŋndŋ nŋmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋmoaa Athani vate ŋlŋngalu mo nŋmaleile kwŋw'a na nŋmeekie mothŋku.

وَإِذْ قُلْتُمْ يَمُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْتِ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا
وَتَنَائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اسْتَبِدُّونَ
الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ
لَكُمْ مِمَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ
وَبَاءَ وَغَضِبَ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 8

63. Vate nzika, Etikili, na Ayuti, na Aklisto na Asavii---- nguthu ona yiva kuma katwa ii Ila yikilaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o, na Muthenya wa MuminOkilyo, na yikaa meko maseo, Ikeethwa na Ituvi Iseo kwa Mwai woo, na vai wia Okoka Iolü woo, ona maikakwatwa ni kyeve.

64. Na lilikanai vinda yila Ithyl twoosie Otianfo kuma kwenyu na twookilya Kima Iolü wenyu tOkasya "Kwatai mülümitye maÜndö ala Ithyl tÜmÜnengete inyw'I, na lilikanai maÜndö ala mevo, nkana mÜtanye kÜtangIwa.'

65. Na Itina wa Üu, inyw'I nfmwasyokie Itina; na takethwa ti Ündö wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kÜmwelekela inyw'I na tei Wake, vate nzika, inyw'I mwIthwa mwaI katI wa ala maI na wasyo.

66. Na vate nzika, inyw'I nfmÜmanyIte mÜminOkilyo wa asu katI wenyu, ala mavItisye Iolü wa Üvoo wa Savato. Kwa Üu, Ithyl nftwamatavisye mo: 'Inyw'I tw'Ikai malaI, mÜsonoketw'e'.

67. Uu Ithyl nftwamItw'IkIthisye Isu ta ngelekany'o kwa andö ma Ivinda yu yayo na asu ala mookie Itina wayo, na ta ÜmanyIsyo kwa asu ala mamOkIaa Ngai.

68. Na lilikanai yila Mose wamatavisye andö make: 'Ngai Mwene Vinya

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّٰرِفِينَ
الضَّٰلِّينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٥٦

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَآذِكُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ٥٧

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٥٨

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِرِينَ ٥٩

وَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَ
مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ٦٠

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا

W'onthe emwiyafa inyw'I m'ung'ee ng'ombe,' namo mamOkolya, 'We wivua ng'ol naitu?' We asya, 'Nye nImantha wlvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndikethwe Omwe wa ala atumanu.

بَقْرَةً قَالُوا اتَّخَذْنَا هَؤُلَاءِ آعُودًا لِلَّهِ إِنَّهُمْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

69.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwai waku nkana atuvathukanisye ni ng'ombe yilylata.' We amasung'ie, 'Ngai easya ni ng'ombe ite ng'ol na ite nini ya m'ika, yi vu katl wa syell na nima; yu Ikai Ondu mwilyafwe.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا يَكْرَهُ عَوْنُ بَيْنَ ذَلِكَ
فَأَفْعَلُوا مَا نُؤْمَرُونَ ۝

70.Na mo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwai waku nkana atuvathukanisye ni ya langi mwaol.' Nake amea: Ngai easya: 'ni ng'ombe ta nziu vanini, ntheu yina oito m'uso; ya kwendeasya am'loeli.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقْعُ لَوْهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ۝

71.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa mwai waku atuvathukanisye ni yiva, n'ndu ng'ombe syonthe syoneka iw'anene kw'it'u, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda, ithy' ow'o nkutongoew'a nesa.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ
عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَهْتَدُونَ ۝

72.We asung'ia, 'Ngai easya ni ng'ombe itaafma na m'ola kana kung'ithya m'unda; ite usuke; ya mw' umwe.' Namo maasya, 'Yu n'ndi waete ula w'o.' Na n'ndi mo nImam'ing'eie, ona kau kavaa ta kethwa mo mayaaika uu.

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِئْءَ فِيهَا قَالُوا لَئِنْ
بُغِيَ حَتَّى يَبْلُغَ أَجَلَ نَذْبَحُهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ۝

LUKU 9

73. Na lilikana iinda yila we wamūaie mūndū na mweethwa na kīvathūkany'o katī wenyu nūndū wa ūu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kyenini maūndū ala inyw'i mwavithie.

وَلَا تَتْلُوا فَاذَرْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ خَرَجَ مَا
كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na indī ithyī twaisye, 'Mūkūnei we muaani kwoondū wa kīlungu kya iṽityo yila mūawa wīkītwe, 'ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengae thayū ūla mūkūw'ū na amwonasya inyw'i Syama syake nīkana mūtonye kūmanya.

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِعُضْوِهِ كَذَلِكَ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ الْمُتَوَنِّ
وَيُؤَيِّدُكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٤﴾

75. Na indī itina wa ūu ngoo syenyu nīsyeeṭhīwe syūmīthītw'e ta iṽia kana mbūmangū mbee; nūndū katī wa mavia ve amwe mavīṭīlasya tūlūsī nthīnī wamo, na ve amwe ala katī wamo maumasya kiw'ū yila maatūka. Na mūno katī wamo ve ala menyivasya ene nūndū wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kūmanya maūndū ala inyw'i mwīkaa.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارِ
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنْ مِنَ الْحِجَارِ لَمَّا يُتَخَرَّجُ مِنْهُ
الْأَنْهَارُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَّا يَسْقُوقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ
وَإِنْ مِنْهَا لَمَّا يَغْطُي مِنَ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ
بِعَاقِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

76. Inyw'i mwīna wīkwatyo kana mo makamwīṭīkīlaa inyw'i oyila nguthu īmwe kuma katī woo yīthīṭwe yīimīthyoekya ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe itina wa mo mamina kūmīw'a na indī kūmīmanya yo na nīmamīmanyie yo nesa mūno.

أَفَتَضْحَكُونَ أَنْ يُزَيِّنَ لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يَنْجُفُونَ مِنْ بَعْدِ مَا عَقِلُوا
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

77. Na yila mo makomana na ala metīkīlaa maasya, 'Ithyī nītwīṭīkīlaa,' na yila makomana mūndū na ūla ūngī me oka, maasya, Inyw'i mūmamanyīasya maūndū ala Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقُولُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِنَّ خَلْأَ بَعْضِهِمْ
إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيُخَاجَبُوا بِهِ عَنْكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

W'onthe Um0thafsyey inyw'ĩ nĩkana mo
matonye k0kaananĩa nenyu mbee wa
Mwfai wenyu? Indĩ inyw'ĩ
nom0kamanya?

78.Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe n0mesĩ ma0nd0 ala mo
mavithaa na ala maumb0laa?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسِدُونَ وَمَا يُغْلِبُونَ ۝۴

79.Na amwe moo mayĩsĩ k0soma; mo
mayĩsĩ İvuku ateo mawoni moo ene ma
0v0ng0, na vai 0nd0 mo mekaa ateo
k0talithya.

وَمِنْهُمْ أَجْتُنُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّهُمْ
فَٰقِلُونَ إِلَّا يَظُنُّونَ ۝۵

80.Kwa 0u, woo nĩ wa asu, ala
maandĩkaa İvuku na moko moo ene, na
Indĩ makyasya, 'Yĩĩ yumĩte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe,' nĩkana
matonye k0kwata thooa m0v0th0 n0nd0
wayo, woo nĩ woo Indĩ, n0nd0 wa
ma0nd0 ala moko moo maandĩkĩte, na
woo nĩ woo n0nd0 wa ma0nd0 ala mo
ene mekaa.

قَوْلٍ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ
هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ تَمَتًّا وَقِيلَ لَا قَوْلَ
لَهُمْ وَمَتًّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَقَوْلُ لَهُمْ وَمَتَّا يَكْتُمُونَ ۝۶

81.Namo maasya: 'Mwaki nd0kat0kiita
ithyĩ ateo kwa matuk0 mav0th0' Asya:
'Inyw'ĩ nĩmwosete watho kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Indĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndakananga
watho Wake ona Indĩ. Kana inyw'ĩ
mwĩneena İ0İ0 wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ma0nd0 ala inyw'ĩ m0tamesĩ?

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ
أَتُخَذَ لَكُمْ عَهْدٌ إِذْ قَالَ اللَّهُ عَهْدٌ فَإِنْ خُلِفَ اللَّهُ عَهْدٌ
أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝۷

82.İİ, 0la ona wĩva wĩkaa 0th0ku na
0thy0İ0İ0kĩtwe nĩ naĩ syake--- asu
nĩmo ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo
makekalaa.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَاطِبَةُ فَأُولَٰئِكَ
أَخَذَ الْكَلَامَ لَهُمْ فِيهَا خُلِدُوا ۝۸

83.Indĩ mo ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo-asu nĩmo ekali-ma-ĩtunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 10

84.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithĩĩ twoosie ūtianĩo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli: Inyw'ĩ mũikathaitha kĩndũ kĩngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na onany'ai ūseo kwa asyai menyu; na andũ ma mũsyĩna ndiwa na ngya; na neenai na andũ nesa na lũmyai Mboya, na ĩvai Saka; ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwaalyũkile na ūemu, ateo avũthũ menyu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَٰءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَالْأُولَٰئِكَ إِحْسَانًا ۖ وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّلَٰمِينِ ۖ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۖ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithĩĩ twoosie ūtianĩo kuma kwenyu: kana inyw'ĩ mũiketa nthakame syenyu kana kũmalũngya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yenyu; na inyw'ĩ nĩmwalũlũmĩlye ūu; na nĩmwalĩthĩtwe mwĩ ngũĩ ya ūu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُعْرِضُونَ أَنفُسَكُمْ ۖ فَمَن دِيَارَكُمْ ثُمَّ آفَرَدْتُمْ وَأَنتُمْ شَٰهِدُونَ ﴿٨٥﴾

86.Na no inyw'ĩ mũkũmoaa anaaĩthe menyu ene na kũlũngya nguthu ĩmwe ya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yoo, mũkĩtetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ lolo woo na wathavu na wĩki-wa-naĩ. Namo mooka kwenyu ta ngombo nĩmũmovoasya, oyĩla kũlũngw'a kwoo kwaĩ kũvatane kwenyu. ĩndĩ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlaa kĩlungu kĩmwe kya ĩvuku na kũkĩlea kĩla kĩngĩ? Kwa ūu, vai ĩtuvi kwa ala mekaa ūu katĩ

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُعْرِضُونَ فِرَاقًا ۖ فَمَنكُم مِّن دِيَارِهِمْ تَظْهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدَاوَةِ ۚ وَإِن يَأْتَوْكُمْ أَصْحَابُ ٱلَّذِينَ هُمْ وَهُوَ مُحْزَمٌ فَلِيكنم إخراجهم أَقْتُو مِنونَ يَبْعِضُ الرِّكْبِ وَتَكْفُرُونَ يَبْعِضُ فَنَاجِزًا مِّن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمُ الْآخِزَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

wenyu, ateo nthoni nthlŋl wa thayŋ ōŋ
wa yu; na Mŋthenya wa ōtwio mo
makatwawa ōsilŋlŋl ōla mwai vyŋ; na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
ndaleaa kŋmanya maŋndŋ ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

87.Aa nŋmo ala mendie thayŋ wa nthl
ŋno mbee wa Itu. Kwa ŋu ōsilŋlŋ woo
ndŋkavŋthangw'a ona mo
maikatetheew'a kwa nzŋa ŋngŋ ona yŋva.

LUKU 11

88.Na ow'o, Ithyŋ nŋtwamŋnengie Mose
Ivuku na twamŋatŋŋsya Athani angŋ ŋtina
wake maatŋŋe nyaŋŋ syake; na Isa Yesu
mwana wa Malia, Ithyŋ nŋtwamŋnengie
Syama syŋyonanŋtye, na twamwŋkŋa
vinya na Veva wa ŋtheu. Kwa ŋu ŋndŋ,
kŋla ŋvinda Mŋtŋmwa wamŋvikŋa ena
maŋndŋ ala inyw'ŋ ene mŋtekwenda,
mŋkeekathŋa na kŋmatw'ŋkŋthya amwe
ta akengani na kŋmoaa angŋ?

89.Mo maisye, 'Ngoo situ nivw'ŋkŋtwe
nŋ ivw'ŋki.' 'Aiee, Ngai Mwene Vinya
W'onth nŋmaumanŋe mo nŋndŋ wa ŋlei
woo. Mo metŋkŋlaa maŋndŋ o mavŋthŋ.

90.Na yŋla Ivuku yookie kwoo kuma
kwa Ngai Mwene Vinya W'onth,
yŋkŋanŋŋsya maŋndŋ ala me vamwe
namo----- na mbee wa ŋu mo
nŋmavoyete methwe na ŋkŋŋyo ŋŋlŋ wa
alei----- ŋndŋ kŋla mo meesŋ kŋmavikŋie,
mo nŋmakŋleile. Kŋumo kya Ngai
Mwene Vinya W'onth kŋthwe ŋŋlŋ wa
alei.

يُودُونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَنَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٨٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا
يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالزُّبُرِ
وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَآيَدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَتَقَرَّبْنَا كَذِّبْتُمْ وَفَرَّقْنَا فَنَقَلْتُمْ ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْكِتَابُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ
وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ
فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا لِقَاءَ رَبِّهِمْ فَلَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى
الْكُفْرِينَ ﴿٩١﴾

91.Kŵla mo mathooetye mathayũ moo nakyo nĩ kŵthũku: nĩ kana matonye kũmalea maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvuanĩtye, makĩmena Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakatheesye mumo Wake ũlũlũ wa athũkũmi Make o ũla We wendaa. Kwa ũu, mo nĩmakwatie ũthatu ũlũlũ wa ũthatu; na ve ũsililo ũthĩnasya kwoondũ wa alei.

يَتَسَاءَلُونَكَ عَنِ الْغَنَى وَالْفَقْرِ قُلْ الْغِنَى لِلَّهِ وَالْفَقْرُ لِلنَّاسِ قُلْ لَا يَمْلِكُ عِنْدَ اللَّهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ شَيْءٍ فَإِنْ رَأَيْتُمْ عِبَادًا مُجْعَلِينَ عَلَىٰ غَضَبٍ مِنْ رَبِّهِمْ لَوْ أَنَّهُمْ عَلَبُوا فِي كَذِبٍ لَآتَيْنَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ كَفًّارًا ۝٩١

92.Na yĩla mo matavw'a: 'Itĩkĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheetye, mo maasya: 'Ithyĩ twĩtĩkĩla maũndũ ala matheetw'e ĩtina wa asu, oyĩla nĩw'o W'o, ũkĩanĩsya kĩla mo mena kyo. Asya: 'Nĩkĩ, ĩndĩ,inyw'ĩ mwatatie kũmoaa Athani ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee wa ũu, ethwa inyw'ĩ mwaĩ etĩkĩli?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْكُتُوا بِمَا آتَاكُمُ اللَّهُ قَالُوا فَنُفِثَ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ يَتَذَكَّرُونَ أَلَمْ يَكْفُرُوا بِالْحَقِّ كَيْفَ كُفِّرُوا بَعْدَ ذَلِكَ عَذَابًا ۝٩٢

93.Na Mose nĩwookie kwenyu ena Syama syĩyonanĩtye, na ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwoosie kasaũ kwoondũ wa ũthaithi we atevo, na inyw'ĩ mwaĩ eki-ma-naĩ.

وَلَقَدْ جَاءَكَ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اخْتَلَفْتُمْ فِيهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ۝٩٣

94.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twoosie ũtianĩo kuma kwenyu, na twookĩlya Kĩĩma ũlũlũ wenyu, tũkyasya, 'Kwatai mũlũmĩtye maũndũ ala Ithyĩ tũmũnengete inyw'ĩ na ĩthukĩĩsyei; namo maisye 'Ithyĩ nĩtũkwĩw'a na nĩtũũlea; na ngoo syoo nĩsyausũĩtwe nĩ wendo wa kasaũ nũndũ wa ũlei woo. Asya: 'Kĩla mũĩkĩĩlo wenyu ũmwĩyĩfaaa nĩ kŵthũku, ethwa mwĩna mũĩkĩĩlo ona ũmwe!'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خَلَدُوا مَا كُنْتُمْ بِقُوَّةٍ وَأَعْتَدُوا لَكُمْ سَبْعًا وَنَبَذْنَا فِي فَلَاكِهِمْ أَسْفَارًا لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ ۝٩٤

95.Asya: 'Ethwa ūtūo wa Itunī, wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kwoondū wenyu mwī inyw'oka andū ala angī *onthe* mate vo, Itlilei kīkw'ū Indī, ethwa mwī ma w'o.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا أَوْامِرَ اللَّهِ
وَارْكَعُوا السُّجُودَ لِلَّهِ خَلْقُوا مَا يَأْمُرُ اللَّهُ بِالْفَحْشَاءِ
وَالْمُنكَرِ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝٩٥

96.Indī mo maikakItlila ona Indī, nūndū wa maūndū ala moko moo matongoisye mbee *woo*; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī nesa eki-ma-naī.

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَلَّ مَتَّ أَيْدِيهِمْ ۚ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝٩٦

97.Na vate nzika, ūkamona mo mena Itomo yingī ya thayū mbee wa andū ala angī, ona kūvītōka asu ala mamwīananasya Ngai *na* ngai ingī. Kīla ūmwe woo endaa takethwa nūnengwe ūkūū wa myaka ngili Itmwe, Indī kūmengwa ūkūū *asu* ndūkāmūvetanga kuma ūsilItlonī; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū *onthe* ala mo mekaa.

وَلَقَدْ مَنَعْنَا آلَ فِرْعَوْنَ أَنْ هَاجُوا الْأَرْضَ
فَنَنْبِتْ لَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا مُتَعَبِينَ
مِمَّا يَعْمَلُونَ ۝٩٧

LUKU 12

98.Asya: 'Ūla ona wīva mūmaitha wa Kavilieli--- nūndū we nī we watumie yītheea Itūū wa ngoo yaku kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Itla yīanItlasya kīla kyayItlongoesye, na nī ūtongoi na ūvoo Mūseo kwa etikili---

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ
بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا
لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٩٨

99.Nī 'Ūla ona wīva nī mūmaitha wa Kavilieli, na Mīkaeli, Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mūmaitha wa alei ta asu.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ
وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ۝٩٩

100.Na vate nzika, Ityī nītūtheetye Syama syīyonanItye kwaku, na vai ona ūmwe wileaa ateo ita mbaa-matū.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
الْفَاسِقُونَ ۝١٠٠

101. Kya0! Kila Ivinda mo meethwa na Utianfo, nguthu Imwe katl woo Iwikasya Utee? Aiee, aingl mUno moo mai na mUkilo.

أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

102. Na yu ylla Mütümwa Okite kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe , akIlanIsya maÜndÜ ala me vamwe namo, nguthu Imwe ya andÜ ala manangetwe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'on the nImayIkItye Itina wa mlongo yoo, ta mataamba kÜyImanya.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

103. Namo maatIlaa Ila nziä yaatlIwe nI andÜ aemu nthInI wa ÜsumbI wa Solomoni. Na Solomoni ndaalea kwItIkIla; IndI no andÜ aemu nImo maleile kwItIkIla, makImamanyIsya andÜ ÜvÜngÜ na Okengani. Namo maatIlaa maÜndÜ ala mavuaniw'e ala alaIka eli kÜya MbavilonI, Aaluuta na Maaluuta. IndI asu eli mayaamÜmanyIsya ona Ümwe kÜvika ylla mo maItye, 'IthyI twI Utato, kwa Üu mÜikalee kwItIkIla.' Kwa Üu andÜ nImeemanyIsye kuma kwoo IÜÜ wa maÜndÜ ala meekIie kIvathÜkany'o katl wa mÜndÜ na mÜka, IndI mo mayaamwIka mÜndÜ naI, ateo kwa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, IndI kwa ngal IngI andÜ aa nImekwImanyIsya maÜndÜ matameka naI kana kÜmeka nesa---- Na nImamanyIte na w'o vyÜ kana we Üla ÜtwaIlaa maÜndÜ aa ndena kIanda kIseo ItunI; na vate nzika, kIla mathooisye mathayÜ moo nakyo nI kIthÜku; takethwa mo nImamanyIte!

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمٍ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٌ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَآئِرٍ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ثُمَّ مَآسُوا بِهِ الْغَصْبَ ثُمَّ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

104. Na takethwa mo nimeetfklfite na kwika ulungal, vate nzika, methwa na Ituvi Iseo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, takethwa mo nlmamanyfte!

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوُا لَتَوَاتَرُ السَّحَابُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ حَبْرًا
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 13

105. Inyw'I ala mwitfklaa! Mũikasye, 'Raaia' Indf asyai, 'Unzurnaa,' na Itthukfseyi. Na ve ūsilflo wī woo kwa alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا
وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Mo ala matetfklaa katf wa Andū ma Ivuku, kana kuma katf wa ala mamwlananasya Ngai na ngai ingf, mayendaa ūseo ona wīva ūitheew'a kwenyu kuma kwa Mwai wenyu, Indf Ngai Mwene Vinya W'ontho anyuvaa kwa tei Wake o ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nī wa winglvo mwingf.

مَا يَذُودُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الشَّاهِدِينَ
أَن يَنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ غَيْرِ مَنْ ذُنُوبُهُمْ وَاللَّهُ بِخَطِيئَتِهِمْ
رَاحِمٌ ﴿١٠٦﴾

107. Mūsoa ona wīva ūla Ithyl tūtumaa ūūla kana tūkaūveta, Ithyl nītūetae ūngf mūseo kūvīta ūsu kana ūvw'anene naw'o. We nowīsf kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ūtonyi wa kwika ūndū w'ontho ūla We wendaa?

مَا نَسْخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ
يُرَاهَا اللَّهُ تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

108. We nowīsf kana ūsumbf wa matu na nthf nī wa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka? Na vai mūsūvī kana mūtetheesya kwoondū waku ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنَّهُ
مَالِكٌ مِنَ دُونِ اللَّهِ مِنَ قَوْلِهِ وَلَا يُنصِرُ ﴿١٠٨﴾

109. Inyw'I mŭkamŭkŭlya Mŭtŭmwa ŭla ŭtŭmŭtwe kwenyu tondŭ Mose wakŭlilw'e vau mbee? Na ŭla ona wŭva wosaa ŭlei akaŭkŭany'a na wŭtŭkŭllo, vate nzika, we nŭwathŭkŭite kuma nzŭanŭ ŭla ya w'o.

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِسْلَامِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑩

110. Aingŭ katŭ wa Andŭ ma Ivuku, nŭndŭ wa kŭw'ŭu kuma katŭ woo ene, mendaa ŭtina wa inyw'I mwamina kwŭtŭkŭlla, matonye kŭmŭtŭnga inyw'I ŭngŭ nthŭnŭ wa alei ŭtina wa ŭla w'o kŭmevuanŭsya mo. Indŭ ekeai na umai kati woo kŭvika Ngai Mwene Vinya W'onthe aete ŭtwio Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ŭtonyi wa kwŭka ŭndŭ w'onthe ŭla We wendaa.

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفْرًا بِحَسَدٍ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْتَصُوا ⑪

111. Na syaŭsyaŭ Mboya na ŭvai Saka; na ŭseo ona wŭva ŭla inyw'I mŭŭvŭtŭkya mbee wenyu ene, mŭkawŭthŭa vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe: vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa maŭndŭ onthe ala inyw'I mwŭkaa.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تَقْرَأُوا مِنْ لَدُنْكُمْ وَمَا تُحَرِّقُونَ بِهِ خَبِيرٌ ⑫

112. Namo maasya, 'Vayŭŭ ona ŭmwe ŭkalika Itunŭŭ ona vanini ateo ethwe e Mŭyuti kana Mŭklisto!' Aa nŭ mawendi moŭ mathŭku Asya: 'Umyai ŭkŭsŭŭ wenyu, ethwa mwŭŭ ma w'o.

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑬

113. Aiee, ŭla ona wŭva wŭnyivasya we-mwene vyŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe we e nthŭnŭŭ wa mwŭkalo

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ⑭

mUseo vyū, akeethwa na Ituvi yake yIna Mwai wake. Vai w'ia Okoka Iolū wa ta asu , ona mo maikew'a kyeva.

LUKU 14

114.Na Ayuti maasya, 'Aklisto maŋgeme Iolū wa vathei; na Aklisto namo maasya, 'Ayuti maŋgeme Iolū wa vathei; oyila i-nguthu syel'isomaa Ivuku oyimwe. Na ota ōu now'o ala maatal na ōmanyi maneenie, ōndū mo maasya. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katī woo Mōthenya wa Uthayōkyo Iolū wa maōndū ala mo mateetfklanaa nthīnī wamo.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا قَوْلَهُمْ قَالَ لَهُ
يُحْكَمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

115.Na nō ōla ōte mōlōngalu mōnene kōvita ōla ōvatanaa syltwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yitalwa nthīnī wa makalū ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na ōmanthaa kōmananga? Kōyaaile andū ta asu kōlika vau ateo mena wia. Nī nthoni kwoo ōllū wa nthī Ino; na ōsillō mōnene ōkeethwa wī woo nthīnī wa Nthī Ila Ingī.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسِيحَ اللَّهِ أَنْ يُدْكَرَ فِيهَا
اسْمُهُ وَسُقِيَ فِيهَا خَمْرًا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ
يُدْخِلُوهُمُ إِلَّا غَائِبِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٥﴾

116.Na Umflonī na Uthōflonī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ōu o vonthe vala inyw'ī mweelekelela, ōthyō wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ōkeethfawa vo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene MawingIvo, Umanyi-W'onthe.

وَاللَّهُ الشَّرِيفُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولَّوْا فَثَمَرُ وَجْهِ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

117.Namo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwfyosee mwana We - Mwene, 'We nī Mōtheu! Aice, kīla kīndū kī matunī na Iolū wa nthī nī Kyake. Syonthe nimwīw'aa We.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قُنُونٌ ﴿١١٧﴾

LUKU 15

123. Inyw'I Aana-ma-Isisraeli! Lilikanai Inee Yakwa ylla Nyie naiie Tulu wenyu, na kana Nyie nInamUnenevisye inyw'I Tulu wa andu onthe.

124. Na k'ai mUthenya ūla thayū ūtakaūngama vandū va thayū ūngī ona vanini, ona kyovosya kīketīkīlwa kuma kwa w'o, ona ūvoyaŋī ona wīva ndūkauna, ona mo maikatetheew'a.

125. Na lilikanai ylla Mw'ai wake wamŭtatīe Avalamu na mīfao mīna ūla we weanīisye. We aisye 'Nyie ngaŭtw'īkīthya we Mŭtongoi wa andū.' Avalamu amŭkŭlya, 'Ona kuma-katī wa nzyawa yakwa?' We aisye, 'Utianfo Wakwa ndūmakumbatīlasya eki ma naī.'

126. Na lilikanai ūinda ylla Ithyī twamītw'īkīthisye ūla Nyūmba yīthwe vandū va kŭendawa nī andū na vandū va mŭuo; na vala Avalamu waūngeme vosei ta vandū va Mboya. Na Ithyī nītwamwīyīaīe Avalamu na Isumaeli, tŭkyasya 'Mīthesyei Nyūmba Yakwa kwa asu ala mamīthyŭlŭlŭkaa, na ala matiawa nthīnī wayo kwoondū wa ūthaithi, na asu ala makumanaa na matulītye-ndu na kŭvalŭka-nthī na mothyū moo nthīnī wa Mboya.'

127. Na lilikanai ylla Avalamu waisye, 'Mw'ai wakwa, ūtw'īkīthye mŭsyī ūŭ wīthwe wa mŭuo na manenge matunda ekali maw'o ala katī woo mamwītkīlāa

يٰٓاَيُّهَا اِسْرٰٓءِيْلُ اٰذْكُرُوْا اِنْعَمَتِيْ الَّتِيْ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

وَ اِنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٣﴾

وَ اتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَّ لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّ لَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّ لَا هُمْ يُنصَرُوْنَ ﴿١٢٤﴾

وَ اِنَّا بَنَيْنَا لِاِبْرٰٓهِيْمَ رُبَّةً بِكَلِمَتٍ فَاَنْتَهٰنَ قَالَ اِنِّيْ جَاعِلٌ لِّلنَّاسِ اِمَامًا قَالُوْا مِنْ ذُرِّيَّتِيْ قَالَ لَا يَنْتٰلُ عَهْدِيْ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

وَ اِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا وَاَتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰٓهِيْمَ مُصَلًّٔا وَّ عَهْدًا اِنَّا اِلٰى اِبْرٰٓهِيْمَ وَاِسْحٰقَ اِنَّا طَهَّرْنَا بَيْتِيْ لِلطّٰٓئِفِيْنَ وَالْعٰكِفِيْنَ وَالرّٰٓلِجِ السّٰجِدِ ﴿١٢٦﴾

وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰٓهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّاَرِزْنِيْ اٰهْلَهُ مِنَ الشّٰرِكِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَاَلْيَوْمِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminūkīlyo, 'We aisye 'Na ona ūla ūtamwītīkīlaa ota ūu Nyie ngamūnenge motandīthyo kwa kavinda kanini; na Indī Nyie ngamūtwa we usililonī wa Mwaki, naw'o nī wīkalo mūthōku.'

الْأَخِرُ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢٤﴾

128. Na lilikanai ūvinda yīla Avalamu na Isumaeli mookīlilye myambīlīlyo ya ūla Nyūmba, *makūoya*, 'Mwīlai Waitū, mītkīlē ūno kuma kwitū; nūndū We Nue Wīw'i–W'onthe Umanyi –W'onthe .

وَأَذِ يَرْفَعُ رِجْلَهُمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَيَسْمِعُ
وَيَسْمَعُ تَعْتَلُ وَمَا أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٥﴾

129. 'Mwīlai Waitū, tūt'w'īkīthye ithyī kwīthwa twī ewi Maku na *matw'īkīthye* ma nzyawa sitū andū menyivītye Kwaku. Na twony'e ithyī na nzīla sitū sya ūthaithi, na twīthiūŋe ithyī na tei; nūndū We Nue Mwelekanīli-wa-Kaingī *wīna ūuu* na Usūŋtwe nī tei.

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً
مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٦﴾

130. 'Na Mwīlai waitū, ūkīlyā Mwathani kuma katī woo ene, ūla ūtonya kūmasomea Mīsoa Yaku na kūmamanyīsyā mo Ivuku na ūī na atonye kūmathesya mo; vate nzika, We Nue wī-Vinya, ūla Mūl.'

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

LUKU 16

131. Na nūū ūla ūkasyoka ītina na kūtia ndīni ya Avalamu ateo we ūla mūtumanu kīlīko? We nī we Ithyī twamūnyuvie īūlū wa nthī ūno, na nthīnīŋ wa Nthī ūla yūkīte vate nzika, we akeethwa katī wa ala alūngalu.

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ فَلْيُصِرْ إِلَىٰ سَفَاةٍ
وَلَقَدْ أَصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ
لَإِنَّ الصَّالِحِينَ ﴿٢٨﴾

132. Yŵla Mwŵai wake wamŵtavisye we, 'Inyivye,' we aisye, 'Nyŵie nŵnŵnyivŵtye kwa Mwŵai wa nthŵ syonthe.'

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْمِ مَا لَكَ مِنَ الْغَلَامِينَ ۝

133. Na ota ōu nŵw'o Avalamu wayŵaie ŵŵlŵ wa aana make---na ota ōu now'o Yakovo weekie--- *akyasya*; 'Inyw'ŵ aana makwa, kwa ōla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵnyuvŵte ndŵni ŵno kwoondŵ wenyu; kwa ōu mŵikaake kŵkw'ŵ kŵmŵkwate ateo mwŵ nthŵnŵ wa mwŵkalo wa wŵnyivyo.

وَوَضَىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَيْنَهُ وَيَعْقُوبُ يُنَبِّئُ أَنَّ اللَّهَ صَلَّىٰ لَكُمْ الَّذِينَ قَالُوا نُمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

134. Inyw'ŵ mwŵi vo ŵvinda yŵla kŵkw'ŵ kyamŵvikŵie Yakovo, yŵla wamakŵlilye aana make, Inyw'ŵ mŵkathaitŵhaa kyaŵ ŵtina wakwa?' Na mo mamŵsŵngŵie 'Ithyl ŵŵkamŵthaitŵhaa Ngai waku, Ngai wa maaŵthe maku, Avalamu na Isumaeli na Isaaka, Ula Ngai Umwe; na ithyl ene nŵtwŵnenganae Kwake.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَحْنُ نَعْبُدُ اللَّهَ وَاللَّهُ آبَاؤُنَا وَإِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا ۖ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

135. Asu nŵ andŵ ala makw'ie; maŵndŵ ala moo meekie nŵmo moo na maŵndŵ ala inyw'ŵ mwŵkaa makeethwa me menyu; nenyu mŵikakŵlw'a ŵŵlŵ wa maŵndŵ ala mo meekie.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَرَخَصْنَا عَنْهَا ۖ كَسِبَتْهُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنْهَا ۖ كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

136. Namo maasya, 'Tw'ŵkai inyw'ŵ Ayuti kana Aklisto nŵkana mŵtonye kŵtongoeaw'a nesa.' Asya, 'Aiee, *inyw'ŵ atŵlai* ndŵni ya Avalamu ōla weenenganŵte kwa Ngai kŵla ŵvinda; we ndaŵ katŵ wa asu ala mamŵŵananasya Ngai na ngai ingŵ.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

137. Inyw'ŵ asyai, 'Ithyl nŵtŵmwŵŵkŵlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŵndŵ ala mavuanŵw'e kw'itŵ, na ala mavuanŵw'e Avalamu na Isumaeli, na

قُولُوا أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْإِسْبَاطِ وَمَا أَوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ نَبِّئِهِمْ

Isaaka, na Yakovo na syana *syake* na ala manengiwe Mose na Yesu, na ala manengiwe Athani *ala ang'ionthe* kuma kwa Mwai woo. Ithyl tũyĩkĩaa kĩvathũkany'o katĩ wa Omwe woo ona Omwe, na ithyl ene nĩtwĩnenganae Kwake.

138. Na ethwa mo nĩmekwĩtĩkĩla Ondũ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlĩte, Indĩ mo vate nzika, nĩmatongoew'e nesa; Indĩ masyoka na Itina, Indĩ mo meseũvya ũaanĩku, na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akakwĩanĩa we tũlũ woo nũndũ We wĩ W'w'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

139. Asya, 'Ithyl tũkalũmya ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na nũũ ũla mũseo kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa *kũmanyĩsya* ndĩni, na We eweka ithyl nĩtũmũthaitħaa. *2

140. Asya, 'Inyw'ĩ mwĩkaananĩa naitũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla We nĩ Mwai waitũ na Mwai wenyu? Na mawĩa maitũ nĩ kwoondũ witũ, na mawĩa menyu nĩ kwoondũ wenyu; na ithyl nĩtwĩnenganae kwake eweka twĩna ũtĩkĩku.'

141. Inyw'ĩ mwĩasya kana Avalamu na Isumaeli na Isaka, na Yakovo na syana *syake* maĩAyuti kana Aklisto? Asya 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwĩsĩ nesa kana nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na nũũ ũla mwĩki-wa-naĩ mũnene kũvĩta we ũla

22 * Ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ti kwasya kana Ngai aatĩlaa ndĩni ona yĩva, Indĩ no ndĩni ĩla ĩvuanĩtw'e nĩNgai Mwene Vinya W'onthe tũ.

لَا تَقْرَأُ بَيْنَ أَكْمَدٍ وَنَهْمُهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٨﴾

وَأَن أَمْنُوا بِبَيْتٍ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٩﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً زُكِّنْ لَهُ عِبَادُونَ ﴿١٤٠﴾

قُلْ إِنَّمَا جِئْتَنِي بِاللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَكِنَّا عَمَالُ النَّاسِ وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ خَاضِعُونَ ﴿١٤١﴾

أَمْ يَقُولُونَ إِنَّا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ إِنَّا أَعْلَمُ أَمَّ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

Ūvithaa ŪkŪsī Ūla wīna w'ŵo kuma kwa
Ngai MweneVinya W'onthe ndaleaa
kŪmanyā maŪndŪ ala inyw'I mwkaa.

142. Asu nī andŪ ala makwie na maŪndŪ
moo nī ala mo meekie, na maŪndŪ
menyu makeethwa ala inyw'I mwkaa;
nenyu inyw'I mŪikakŪlw'a ŪndŪ mo
meekie.

LUKU 17

143. Ala atumanu katī wa andŪ
makakŪlya, 'Nī kyaŪ kīmaalyŪlīte kuma
Kīvula kyoo kīla mo maatlīe? Asya,
'Umīlonī na ŪthŪlloonī nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe. We
amŪtongoeasya Ūla We wendaa nzīanī
īla yaw'o.

144. Na Ūu Ithyī nītŪmŪtw'īkīthītye
inyw'I kwīthwa mbaī nenevyē nīkana
mŪtonye kŪtw'īka asovī ma andŪ, na
MŵtŪmwa wa Ngai atonye kwīthwa
mŪsŪvī wenyu. Na Ithyī tŪyaakīnyuva
Kīvula kīla inyw'I mwaatlīe, ateo nīkana
Ithyī tŪtonye kŪmŪmanyā Ūla we
ŪmŪatīTaa MŵtŪmwa wa Ngai na Ūla
ŪalyŪkaa ītina na itiinyo syake. Na Ūu
vate nzika wī vinya mŪno, ateo kwa ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ūmatongoesyē. Na kuimwaīlīte Ngai
Mwene Vinya W'onthe kŪeka mŪkīlīlo
wenyu wae mana, vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nī MŪuu, na
ŪsŪtwe nī tei kwa andŪ.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَن
قَبْلِهِمُ الْبَيِّنَاتِ كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَ
الْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا أُمَّةً وَسَطًا لِنَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ عِبَادَهُ إِنَّ
اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَدُوٌّ رَحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

145. Nĩw'o, ithyĩ nĩtókwonaa we welekelye uthyũ waku itunĩ kĩla ivinda, vate nzika, indĩ, Ithyĩ tũkatuma welekela Kĩvula kĩa we wendete. Kwa ōu, thiũa uthyũ waku kwelekela Mũsikiti Mũtheu, na ovala inyw'ĩ mŏĩ, thiũai mothyũ menyu kũwelekela w'o. Namo ala Ivuku yanenganiwe kwo nĩmesĩ kana ōo nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kũmanya maũndũ ala mo mekaa.

قَدْ نَرَى تَغْلِبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلْتُوَلِّينَا
قَبْلَةَ تَرْضَاهَا مَوْلَى وَجْهِكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ona we ōkaete Kyama ona kĩva kwa asu ala manengetwe Ivuku, mo maikaatĩla Kĩvula kyaku ona indĩ; onaku ndũkaatĩla Kĩvula kyoo; ona amwe menyu maikaatĩla Kĩvula kya ala angĩ. Nawe ōkaatĩla mawendi moo itina wa ōmanyi ōla ōkũvikĩe we, indĩ we wĩthwa katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا
قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ
قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنْ آتَيْتَ أَهْلَ الْاَهِمُّ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَكَ مِنَ الْوَحْيِ أَنَّكَ إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Asu ala Ithyĩ tũmanengete Ivuku nĩmayĩmanyaa tayo w'o tondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ, indĩ vate nzika, amwe moo nĩmaũvithaa ōla w'o omawĩsĩ.*¹

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ
وَإِنْ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

* Ndeto Ino 'yo' mŪno mŪno yĩweta movano ma w'o ala makũsĩtaa mwĩkalo wa Mũtũmwa Mũtheu mŪno wĩthwe tũũ wake. Nĩ ōtheiniĩ kana we nĩ mŪndũ wa kĩŌngai nŪndũ we onanasya ndala na nguma sya Ngai. otondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ kwa movano na nŪma sya mwĩkallie wasyo tũũ wasyo, na nĩmaimanyaa kana ōw'o nĩ syoo, kwa Ūu mŪndũ wa Ngai nokvika amanyike na ndala sya Ngai ila syĩyonanasya nthĩnĩ wa mwĩkalo wake na mĩendele ya thayũ yake.

148. Nf'w'o, kuma kwa Mw'lai waku, kwa uu, Indf' we ndukethwe katf' wa asu ala mena nzika.

الْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمُتِرِينَ ۝١٤٨

LUKU 18

149. Na klla ūmwe e kfeleelo kyake klla klmŭsumbŭkaa we; kllany'ai, Indf', mŭndŭ na ōla ūngf' nthf'nf' wa mawŭla maseo. Ovala vonthe mŭf, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭete inyw'onthe vamwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtonyi wa kwŭka maŭndŭ onthe ala We wendaa.

وَلِكُلِّ زُجَّةٍ هُوَ مَوْلَاهَا فَاسْتَبِقُوا الْعِبَادَاتِ ۚ إِنَّ يَوْمَ تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝١٤٩

150. Na ovonthe vala we umf'ite, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; nŭndŭ ūsu nf'w'o kuma kwa Mw'lai waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kŭmanya maŭndŭ ala inyw'f' mwŭlkaa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝١٥٠

151. Na ovonthe vala we umf'ite, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; ona vala mwŭlthwa mŭf, thiŭai mothyŭ menyu kŭwelekela w'o nf'kana andŭ maikethwe na ngaanŭlo nenyu, ateo asu ala mate alŭngalu-kwa ūu, mŭikamakie mo, ngiei Nyie-na nf'kana Nyie ndonye kwŭlanf'asya Inee Yakwa ūlŭlo wenyu; na nf'kana inyw'f' mŭtonye kŭtongew'a nesa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۚ يُشَلَّا بِكُنَّ لِلنَّاسِ مَلَكُوتُ حُجَّةٍ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ۚ وَلَا تَمْرُقْنِي ۚ عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝١٥١

152. Otondŭ Ithyf' tŭmŭtŭmŭle inyw'f' Mŭtŭmwa kuma katf' wenyu ene, ūla ūmŭsomeaa inyw'f' Mf'isoa Yaitŭ, na ūmŭtheasya inyw'f', na ūmŭmanyf'asya inyw'f' Ivuku na ūf, na ūmŭmanyf'asya maŭndŭ ala inyw'f' mŭtamesf'.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُصَبِّحُكُمْ وَيُعْشِيكُمْ إِلِكُتْ وَأَلِكُتْ وَيُنَبِّئُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝١٥٢

153. Kwa ūu, ndilikanai Nyie, Nakwa ngamūlilika inyw'ī; na ndūng'ei Nyie mūvea na mūikethwe mūteūtūnga mūvea Kwakwa-Nyie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُوا ۖ

LUKU 19

154. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Manthai ūtethyo na ūmītsyo na Mboya; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe na ala mena ūmītsyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

155. Na mūikasye kana ala me kūawa nthīnī wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī akw'ū; aiee, mo me thayū; inyw'ī nokwona mūtonaa tū.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ۝

156. Na ithyī tūkamūtata inyw'ī na ūndū wa wia, na nzaa, na wasyo wa ūthw'ii na wia na mathayū, na matunda; īndī matavyei ūvoo mūseo ala momīfasya,

وَلَيَبْهَتَكُمْ بَشِيرٌ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَفْسٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرِ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ ۝

157. Ala, yīla kyevea kyamakwata mo, maasya, 'Vate nzika ithyī twī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na Kwake We nīkw'o ithyī tūkasyoka.'

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ۝

158. Aa nomo maūathimo kuma kwa Mwīai woo na tei syī ūlū woo, na no aa ala matongoew'e nesa.

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَسَوَّ

159. Vate nzika, Savaa na Malwa nī katī wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, vai īvītyo kwa ūla ūendete Haji vala ve īla Nyūmba kana kwīka Umūla, kwīthyo ūlūka syeli. Na ūla wīkaa nesa mbee wa ūndū kwathītwe, īndī vate nzika, Ngai

إِنَّ الصَّغَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَرَاغَتَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ۝

Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũtanĩ-wa-Moseo, Umanyi-W'onthe.

160. Asu ala mavithaa maũndũ ala Ithyĩ tũtheetye ma Syama na ūtongoi ĩtina wa Ithyĩ kũmatheesya andũ nthĩnĩ wa Ivuku, aa nĩmo Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmaumanĩaa; na ota ūu nũmaumanĩaa ala maumanĩaa.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْمُونُ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْكِتَابِ وَلَهُمْ
مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أَذْيُكَ يَعْلَمُونَ
اللَّهُ وَ يَعْلَمُهُمُ اللَّهُ ۝

161. Indi mo ala melilaa na kũseũvya na kũtavany'a *ala w'o* ūtheinĩ, aa nĩmo Nyie nĩmelekela na ūkeo, na Nyie nĩ Mwelekanĩli-Wa-Kaingĩnĩna ūuu na Usũftwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ لَكَ أَتُوبُ
عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

162. Asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na maikw'a me alei, kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩkeethwa tũũ woo na kya alaĩka na andũ onthe vamwe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ
عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

163. Mo makekalaa uungu wakyo. Usĩĩlo ndũkavũthangw'a kwoo, ona mo maikanengwa ĩvinda.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا
هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

164. Na Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe; vai Ngai ateo We, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe nĩ tei.

وَاللَّهُمَّ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 20

165. Nĩw'o nthĩnĩ wa kũmbwa kwa matu na nthĩna nthĩnĩ wa mũalyũkĩle wa ūtukũ na mũthenya, na nthĩnĩ wa ngalawa ĩla syĩsĩlaa ūkanganĩ ikuĩte syĩndũ ĩla imatandĩthĩsya andũ, na nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheesya kuma ĩtunĩ na kũmĩthayũũkya nthĩ ĩtina wa kũkw'a

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخِلْقِ الْبَلَدِ وَ
التَّهَارِ وَالْعَالَمِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ
النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْيَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَيَّنَّاهُ مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

kwayo; na anyaitkasya mĩthemba yonthe ya nyamu nthĩnĩ wayo; na nthĩnĩ wa mĩalyũkĩle ya iseve, na mathweo ala mekĩtwe wĩlanĩ katĩ wa ĩtu na nthĩ-ow'o nĩ Syama kwa andũ ala mamanyaa.

وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٢٠

166. Na katĩ wa andũ ve ala meyoseaa ene syĩndũ sya ũthaithi ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, maisyenda ũndũ maĩĩtwe nĩ kũmwenda Ngai Mwene Vinya W'ontho. Indĩ asu ala metĩkĩlaa mena vinya mbee nthĩnĩ wa wendo woo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na takethwa asu ala mekaa naĩ yu nĩmatonya kwona ĩvinda yĩla mo makawona ũsilĩlo, mo nĩũmanya kana ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwai-mũno kwa kũsilĩla.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا
لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ لَا
أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۖ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ٢١

167. Kwa ũla w'o, mo ow'o makamanya yĩla makamona ala maaitwe maimalea aatĩlĩ moo na makawona ũsilĩlo, na nzĩa syonthe sya kũkĩla ikatilwa.

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ
وَمُتَّعْتُ بِهِمُ الْأَسْبَابَ ٢٢

168. Na asu ala maaitwe makasya, 'Mwa takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũsyoka tũ, ithyĩ nĩũmalea mo tondũ mo matũleete ithyĩ.' Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontho ũkamony'a mo mawĩla moo ta ũthatyo kwoo, namo maikauma nthĩnĩ wa Mwaki.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَّطْنَا عَلَيْهِمُ
كَمَا تَبَرَّأُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ
فِيهِمْ ۖ وَهُمْ فِي النَّارِ ٢٣

LUKU 21

169. Inyw’i andũ! Yai katĩwa syĩndũ ila mbĩtĩkĩlye na nzeo tũlũ wa nthĩ; na mũikaatĩle nyaĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu. ²

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢﴾

170. We amwĩyĩlaŋa inyw’i maũndũ mathũku na ma nthoni tũ, nĩkana mũneene maũndũ ala inyw’i mũtamesĩ tũlũ wa Ngai MweneVinya W’ontho.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

171. Na yĩla mo matavw’a: ‘Atĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W’ontho ũtheetye, mo maasya: ‘Aiee, ithyĩ twĩtataĩla maũndũ ala ithyĩ tweethĩe aaĩthe maitũ me nthĩnĩ wamo.’ Ata! Ona vanini na vate ũtongoi?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿٤﴾

172. Na ngelekany’o ya andũ ala matetĩkĩlaa nĩ ta mũndũ ũla ũkĩlonzanĩlasya kĩndũ kĩla kĩtew’aa nthĩ ateo mbu na kĩlonzo. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda ----kwa ũu mo maimanyaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الذِّبْذِبِ إِذَا دُعِيَ إِلَى مَلَأٍ يَمْعٍ إِلَّا دَعَاءٌ وَزِدَادٌ صُمٌّ بُكْمٌ عَنَّى فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾

173. Inyw’i ala mwĩtĩkĩlaa! Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ila lthyĩ tũnenganĩtewoondũ wenyu, na tũngai mũvea kwa Ngai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٦﴾

² * Ndeto ino ‘tayyib’ nĩtonya kũthũkĩma kwĩanana na ũnyuvi wa mũndũ na mwĩkalo mũseo tũlũ wa lĩfu ũla mwĩtĩkĩlye. Mbee, o lĩfu ũsu mwĩtĩkĩlye nũtonya kwĩthwa wĩ mũseo kwa andũ amwe na ũkethwa wĩ mũthũku kwa andũ angĩ kwĩanana na ũnyuvi wĩ ivathũkany’o, wa andũ wa mũsamo waw’o, na mũthemba wa w’o. Undũ wa keli, nĩ mwĩkalo wa lĩfu ũsu ũndũ ũilyĩ; nũndũ ona wĩ mwĩtĩkĩlye, etĩkĩli nĩmatonya kwenda kũya lĩfu mũseo, wĩ mũsamo mũseo, mũtheu na wa kwongela vinya mwĩ na ũkĩthwa wĩna mwĩkalo mũseo.

Mwene Vinya W'onthe, ethwa We nĩ
We Ūla inyw'I mŪthaitaa.

174. We nŭvatanĩte kĩla kyonthe
kĩyŭaĩte tũ, na nthakame na nyama
sya ngŭlŭe, na kĩla kĩsomewe syĩtwa
yĩngĩ ona yĩva yĩte ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Indĩ ūla
ŭnŭkŭingĩw'a nĩ ūndũ ūtomĩka, ate
kwĩthwa mbaa matũ kana kŭkĩla
mĩvaka, ndĩkethwa yĩ naĩ kwake.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno Vyũ wa
naĩ, Usŭtwe nĩ tei.

175. Asu ala mavithaa maŭndũ ala Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūtheetye nthĩnĩ
wa Ivuku na kŭmakŭany'a kwa thooa
mŭvũthũ, mo mayusũasya mavu moo na
kĩndũ kĩngĩ ateo Mwaki. Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakaneena namo
Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona We
ndakamathesya mo. Na ve ūsilĩlo mwai
kwoondũ woo.

176. Mo nĩmo ala mosete Ivĩtyo
makayĩkũany'a na ūtongoi na ūsilĩlo
makaũkũany'a na ūkeo. Mo mena
ūmĩlĩsyo mũnene ata wa Mwaki!

177. Kĩtumi nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũtheetye Ivuku yĩ na ūla w'o,
na vate nzika, ala matew'anaa ūlũ wa
Ivuku nĩmalikĩte ūmaithanĩ wĩ vaasa.

LUKU 22

178. Ti ūũngalu kwenyu kũthiũa mothyũ
menyu kwelekela Umĩlonĩ kana
Uthũlĩlonĩ, Indĩ ūla mŭlũngalu w'o nĩ ūla

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَوَ وَلَحْمَ الْخَنَازِيرِ
وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعَنَ اللَّهُ فَمَن أَضَلَّ عَنْ بَآءِ وَ
لَعَادَ فَلَا إثمَ عَلَيْهِ إِن اللهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ
يَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
إِلَّا النَّارَ وَلَا يَكَلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑥

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابِ
بِالْغَفْرِ وَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ⑦

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ⑧

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ وَبِلِ الشَّرْقِ وَ

Omwiŋkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkŋlyo na alaŋka na Ivuku na Athani, na ūla umasya mbesa syake kwoondũ wa wendo Wake We, na kwa andũ ma mũsyĩ na ndiwa na ngya na mũendi wa kyalo, na ala metasya ūtethyo, na kwovosya ngombo, na ūla ūlũmasya Mboya, na Saka; na ala meanŋasya motianŋo moo yŋla matianŋa, na ala momŋasya nthĩnĩ wa ūkyā na mathĩna na ala momŋasya ūvinda ya kaũ; aa nomo monanŋtye kana nĩ ma w'o na aa nomo akŋi-ma-Ngai.

179. Inyw'ĩ ala mwŋkŋlaa, Nĩmũandŋkŋwe ūivanŋsyo ūlũ wa ala moaŋtwe: mũndũ mũthasye kwa mũndũ mũthasye, na ngombo kwa ngombo, na mũndũ mũka kwa mũndũ mũka. Indĩ ethwa mũndũ nĩwaekewa katĩ wa ndĩvi kya maambo nĩ mwanaa nyinyia wa ūla mũae, Indĩ ūvoo ūsu nũatĩŋwe nĩkana kũmanyĩke nĩ ndĩvi myaũ na kũitwaŋwa na nzia nzeo vate kwendeesyā na mũaani nĩaŋve mbesa sya nthakame na nzŋa nzeo na ya mũuo.³ *

180. Na ve thayũ ūsu nĩ ūekeo kuma kwa Mwŋai wenyu na tei wake. Na ūla ona wŋva wŋkaa naŋ ūtina vakeethwa na ūsiŋŋlo wŋ woo kwake. kwoondũ wenyu nthĩnĩ wa mwŋao waũivanŋsyo, inyw'ĩ andũ mwŋna kŋlŋko, nĩkana mũtonye kũtanŋa mũuo.

الْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى
حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالسُّكَّانَ وَابْنَ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّيِّغِينَ
فِي الْبُيُوتِ وَالضَّرَّاءَ وَجُنُوبَ الْبُيُوتِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ⑤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
الْحَرْبِ وَالْخُرُوجِ الْعَبْدَ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَى بِالْأُنثَى فَمَنْ
عُفِيَ لَهُ مِنْ آخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّى
إِلَيْهِ بِالْحَسَانِ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَرَحْمَةٌ
مِّنْ عَبْدِي بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ مَلَأَ الْبَيْتَ ⑥

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ⑤

³ * Uu nĩkwasya kana mbesa sya nthakame nĩsyallĩte nĩ kũsũanŋwa nesa na kwa ūtheu na ikiivwa kwa andũ ala maa mũndũ ūla mũae.

181. Nĩmwĩyĩaiwe inyw'ĩ yĩla kĩkw'ũ
kyooka kwa ũmwe wenyu ona wĩva
ethwa we nĩwatia ũthwui mwingĩ, na
atia wĩyĩai kwa asyai make na andũ ma
ndũũ sya mũkautĩ eke nesa na ũlũngalu;
Ūsu nĩ ũtwio kwa asu ala mamũkĩaa
Ngai.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ كَرِهَ
غَيْرُكُمْ الْوَصِيَّةَ لِلْأُولَئِينَ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ
حَقًّا عَلَى التَّقْوَى ۝

182. Na we Ūla ŪalyŪlaa wĩyĩai Ūsu ĩtina
wa kũwĩw'a, na ĩsu vate nzika ĩkeethwa
ĩũlũ wa asu maũalyŪlaa. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wiw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَمَّا إِمَّا عَلَى الَّذِينَ
يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

183. ĩndĩ Ūla wĩna nzika ĩũlũ wa mwĩyĩai
kwĩthwa na ĩvĩtyo kana ũthyoeku, na
aimew'anĩthya katĩ woo ngalĩ syelĩ, isu
ndĩkethwa yĩ naĩ kwake. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُؤْمِنٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمَا
فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

LUKU 23

184. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa;
nĩmũthing'ĩw'e kũtĩla kũya, tondũ
mathing'ĩw'e ala maĩ mbee wenyu,
nĩkana mũtonye kwĩthwa alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝

185. Kũtĩla kũya kũla kwĩtĩkĩlye nĩ kwa
matukũ matale, ĩndĩ Ūla katĩ wenyu nĩ
mũwau, kana e kyalonĩ akatĩla kũya
matukũnĩ angĩ meana ta asu; ĩndĩ asu ala
matatonya kũtĩla kũya ateo kwa thĩna
mũnene tũ ve ũvanĩsyo---- kũthya
mũndũ ngya-Na Ūla wĩkaa wĩla mũseo
ena wendo wa wĩw'i, nũseo mbee
kwake. Na kũtĩla kũya nĩ kũseo
kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanya tũ.

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ
فُدْيَةٌ أَوْ كَطَامُ مُسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

186. Mwei wa Lamathani nĩ Ōla Kulani Ntheu yatheeiw'e ta Ōtongoi kwa andũ onthe. ma nthĩ na mokũsĩ matheu ma Ōtongoi na kĩvathũkany'a. Kwa Ōu, Ōla w'onthe wenyu ona wĩva wĩ mũsyĩ nthĩnĩ wa mwei ŌŌ, natĩle kũya nthĩnĩ waw'o. Indĩ Ōla mũwau kana wĩ kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu. Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kũmũnenge inyw'ĩ Ōthei na We ndamwendethasya inyw'ĩ wĩla wĩ vinya nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩanĩlasya ūtalo wa matukũ, na nĩkana mũtonye kũmũnenevya Ngai Mwene Vinya W'on the nũndũ wa-Wake kũmũtongoesya inyw'ĩ na nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩthwa na mũvea.

187. Na yĩla athũkũmi Makwa maũkũlya we ūvoo Wakwa, asya 'Nyie nĩ vakuvĩ. Nyie nĩnzũngĩaa mboya ya mũvoyi yĩla we ūnũũmboya Nyie. Kwa Ōu mo nĩmaĩĩtwe nĩ kũmbĩthũkĩlasya Nyie, na kũmbĩtĩkĩla Nyie nĩkana matonye kũatĩla nzĩla ĩla ya w'o.

188. Nĩkwĩtĩkĩlĩtwe inyw'ĩ kũlika kwa iveti syenyu ūtukũ Ōla mũtĩle kũya. Syo nĩ kĩtonyeo kwoondũ wenyu, nenyu mwĩ kĩtonyeo kwoondũ wasyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ nĩmweethĩwe mũtĩkĩka Ōla ūte ūlũngalu kwenyu ene, ona kau We nĩwamwelekele inyw'ĩ na tei na nĩwamũnengie inyw'ĩ ūkiakisyo.⁴

شَهْرٍ مَّضَىٰ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفَرَاقِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ
مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۚ وَتُكِيدُوا الْعِدَّةَ
وَسَبِّحُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٨٦﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۚ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلِقَائِهِمْ
يَوْمَهُمْ ۚ يُرْسِدُونَ ﴿٢٨٧﴾

أَحْلَمَ لَكُمْ لَيْلَةَ الْقِيَامِ ۖ الرَّفْقُ إِلَيَّ رَاسٍ ۚ لَكُمْ هُنَّ
لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ رِبَاسٌ لَهُنَّ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَسْأَلَكُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنكُمْ ۚ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَسْمُرَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۚ ثُمَّ أَتُوا الصِّيَامَ

⁴ * Kwa Ōla w'o, Ūlĩ mweũ ūkwatanĩtwe na masangya; na ta Ūu, Ūalyũlo nĩ... Kũvika Ūlĩ mweũ wa masangya wĩvathũkany'e na Ūlĩ mwĩũ wa wa ūtukũ.

Kwa ūu, yu nīmūtonya kūlika kwasyo na kūmantha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kwoondū wenyu; na yai na nyw'ai kūvika ūla ūlii mweū wīvathūkany'e kwenyu na ūlii ūla mwīū wa masangya. Na īndū īanīīsyai kūtīla kūya kūvika ūtukū. Na mūikalike kwasyo yīla mwī nthīnī wa Mūsikiti kwoondū wa ūthaiti. Ino nīyo mīvaka īla Ngai Mwene Vinya W'onthe wīīe, kwa ūu, mūikamīthengee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheasya mīao Yake kwa andū nīkana mo matonye kwīvathana na ūla ūte ūlūngalu.

189.Na mūikaisanīe ūthwui wenyu katī wenyu kwa ūvūngū, na mūikaumye mūnengane kwa ala mena ūkūmū ta kwīśūvana nīkana mūtonye kūya kīlungu kya ūthwui wa andū angī na nzīa nthyoeku omwīśī. *⁵

LUKU 24

190.Mo meūkūlya ūvoo wa myei myeū. Asya, 'Yo nzīa sya kūmanya īvinda kwoondū wa ūseo wa andū onthe ma nthī na kwa Haji. Ona ti ūlūngalu kwenyu kūlika nthīnī wa nyūmba syenyu kwīśīla mīfomo ya ītina; īndī ūla mūlūngalu w'o nī we ūla ūmūkīaa Ngai. Na inywi'ī mwaīītwe nī kūlika nyūmbanī syenyu kwīśīla mīfomonī; na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkana mūtonye kwaīla.

191.Na ūkitai kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna ala

إِلَى الْيَتِيمِ وَلَا تَبْشُرُوهُمْ وَأَنْتُمْ عِلْفُونَ فِي السُّجُودِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْبُرُوهَا كَذَلِكَ يُمِيتُنُ اللَّهُ
أَيُّهُمُ النَّاسَ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتَذَلُّوا بِهَا
إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْآيَةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ النَّاسِ
وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦١﴾

وَقَالُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِيكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٢﴾

* Vaa ndeto īno 'angī' yīoneka īte ya vata mūno nūndū mūsoa ūū wīoneka ūkoneny'e mūno mūno na mbesa sya andū onthe kana ūthwii wa mbai.

mekŭkita nenyu, ĩndĩ mŭikeke naĩ; Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
ndamenda eki-ma-naĩ.

192.Na moaei ovonthe vala mwamethĩa
na malŭngyei kuma vala mo
mamŭlŭngĩtye inyw'ĩ, nŭndŭ ŭthĩny'o nĩ
mŭthŭku mŭno kŭvĩta kŭaa. Na
mŭikokitĩe namo vakuvĩ na nthĩnĩ, wa
Mŭsikiti Mŭtheu okŭvika nemo mambe
kŭmŭkitĩa vo. ĩndĩ mo mamŭkita inyw'ĩ,
ĩndĩ mokitei: yu nĩyo ĩtuvi ya alei.

193.ĩndĩ mo maeka inyw'ĩ ĩndĩ vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth nĩ
Mŭekanĩ-Wa-Naĩ Mŭno, Usŭĩtwe nĩ tei.

194.Na mavŭei mo kŭvika vaikethwe
mŭthĩnany'o, na ndĩni nĩavanw'e ve
ŭthasyo kwoondŭ wa Ngai Mwene
Vinya W'onth tŭ; ĩndĩ mo maeka, ĩndĩ
lilikanai kana vayĩ ŭng'endu mwĩtkĩlye
ateo ŭlŭ wa avithŭki.

195.Uvĩanu wa Mwei Mŭtheu waĩle nĩ
kŭĩvanĩw'a nthĩnĩ wa Mwei Mŭtheu; na
syĩndŭ syonthe ila ntheu ve mwĩao wa
ŭĩvanĩsyo. Kwa ŭu, ŭla ŭmŭvĩĩfasya
inyw'ĩ, mŭsilĩlei kwĩanana na ŭthŭku
wake ŭla we ŭmwĩkĩte inyw'ĩ. Na
mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onth
vamwe na asu ala mamŭkĩaa We.

196.Na umyai kwoondŭ wa nzĩa ya Ngai
Mwene Vinya W'onth, na

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ
حَيْثُ أَخْرَجَكُمُ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا
تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُفْتَلُوا
فِيهِ فَإِنْ قَتَلْتُمُوهُمْ فَاتَّكِلُوا عَلَى الْكُفْرَيْنِ ۚ

فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ
فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ۝

الشَّهْرُ الْحَرَامَ بِالشُّهُورِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ
فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا
عَلَيْكُمْ وَانْقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ
وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝

mūikeyĩkye inyw'ĩ ene wanangĩkonĩ na moko menyu ene, na ĩkai moseo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mekaa ūseo.

197.Na ĩanĩĩsyai Haji na Umula kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: ĩndĩ ethwa nĩmwasiĩĩwa, ĩndĩ umyai nthembo ĩla yoneka kwa ūvũthũ ona yĩva; na mūikenze mĩtwe yenyu okũvika ĩ-nthembo ĩvike vandũ vayo. Na ūla ona wĩva mūwau katĩ wenyu kana wĩna ūwau wa mūtwe, *nĩwaĩle nĩ kũĩva* ndĩvi-kwa kũtĩĩla kũya kana kwa kũnengane ūtethyo kana nthembo ya nyamũ. ĩndĩ yĩla mwĩna mũuo, we ĩndĩ, ūla ūtonya kwĩyũmya mwene kwa Umula vamwe na Haji, *nĩwaĩle kũmya* nthembo ona yĩva ĩla ĩtonya kwoneka kwa ūvũthũ. ĩndĩ ala *menyu* matatonya kwona *nthembo* ona yĩva nĩmaĩĩwe nĩ kũtĩĩla kũya kwa matukũ atatũ me nthĩnĩ wa Haji na matukũ mũonza masyoka mũsyĩ; asu nĩ matukũ ĩkũmi ki. Uu nĩ kwake we ūla andũ make matatwĩe vakuvĩ na Mũsikiti Mũtheu. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsilĩla.

LUKU 25

198.Myei ya Haji nĩyĩĩĩkĩe nesa; kwa ūla ūtusaa kũthi Haji nthĩnĩ wa myei ĩno, aĩĩĩtwe nĩ *kũlilikana* kana vayaĩĩĩtwe kwĩthĩwa na ngewa nthũku kana wĩki-wa-naĩ ona wĩva; kana kũthokoana nthĩnĩ wa Haji. Na ūseo w'onthe ona

وَاتَّبِعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أُمِنْتُمْ مِنَ الْحَجِّ فَامْكُمُوا إِلَى الْحَجِّ فَإِنِ اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۚ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي السَّجْدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ۖ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۚ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَحِثُ بِهِ اللَّهُ ۚ وَتَرَوْهُوَ فَإِنْ خَيْرٌ

وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

wĩva ūla inyw'ĩ mwĩkaa, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūwĩsĩ. Na kuai syĩndū mbĩanu inyw'ĩ ene na ila mbaĩlu, na vate nzika, kĩndū kĩla kĩseo vyū nĩ ūlūngalu. Na ngĩei Nyie Nĩnyioka, inyw'ĩ andū mwĩna kĩĩko.

الرَّادِّ الْقَوَىٰ وَاتَّقُوا يَٰٓأُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿٥٠﴾

199.Ti İvĩtyo kwenyu kũmantha mumo wa Mwĩai wenyu. Indĩ yĩla mwoombũka kuma Alavaati, lilikanai Ngai Mwene Vinya W'onthe mwavika Masalili Alaamu; na mũlilikanei we tondū ūmũtongoesye inyw'ĩ, ona kau mbee wa ūu, inyw'ĩ mwaĩ katĩ wa ala maaĩte.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ
فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفْتِ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الشَّعْرِ
الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ
قَبْلِهِ لَسَّ الضَّالِّينَ ﴿٥١﴾

200.Indĩ İyonoeesyei vala andū meyonoeesya, na manthai ūkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyū, Usũtwe nĩ tei.

تُمْ أَقِضُوا مِنْ حَيْثُ أَقَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٢﴾

201.Na mwamina kwĩanĩsya meko ma ūthaithi ala inyw'ĩ mwĩyĩafwe, tanĩai ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe tondū mwaitanĩe ndaĩa sya maaĩthe menyu, ona kana mbee wa ūu. Na katĩ wa andū ve ala maasya, 'Mwĩai waitū, tũenge ithyĩ syĩndū nzeo tũlū wa nthĩ İno; na ta asu maikethwa na kĩanda Itunĩ.

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
أَبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَيَسَّ النَّاسُ مَنْ يَقُولُ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٥٣﴾

202. Na katĩ woo ve amwe ala maasya: 'Mwĩai waitū, tũenge ithyĩ moseo tũlū wa nthĩ İno oũndū ūmwe na moseo nthĩnĩ wa Nthĩ'ĩla İkoka, na tũvathane ithyĩ na ūsilĩlo wa Mwaki.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ
فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٥٤﴾

203.Kwa asu vakeethwa na křanda křseo nũndũ wa maũndũ ala mo mekřte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e mřtũkř kwa kũtala.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

204.Na mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnř wa matukũ ala manyuvřtwe; řndř ūla wřkalaataa kuma vu kwa matukũ eli; vaikethwa ve nař řũlũ wake; na ūla ūtiawa řtina, ūta ūu vaikethwa ve nař řũlũ wake. *UO nř* kwa ūla ūmũkřaa Ngai. Na mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ř mũkaetwe vamwe mbee Wake.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لَبِئْسَ الْأَتَقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ إِلَٰهُكُمْ فَخُشِعُوا ۝

205.Na katř wa andũ ve ūla ngewa yake ya thayũ ūũ řtonya kũkwendeesya we, na we nũtonya kwřta Ngai Mwene Vinya W'onthe kũkũsřta maũndũ ala me nthĩnř wa ngoo yake, kař nř mũkaananř mũnene mũno katř wa ala mathokoanasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَجْعَلُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ ۚ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَّامُ ۝

206.Na yřla we wř nthĩnř wa ūkũmũ, asembaa řũlũ wa nthř aseũvřtye křthokoo nthĩnř wayo na kwananga imea na nzyawa sya andũ; na Ngai Mwene Vinda W'onthe ndendaa křthokoo.

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَفَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۝

207.Na yřla we watawv'a,'Mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ngathřřo nimũthing'řtasya we kwongeleela nař. Kwa ūu, řia-ya- Mwaki yřkeethwa yř řtuvi yake yřmwřanře; na vate nzika, vo nř vandũ vathũku va kũthũmũa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِأِذٍ لَّهِ فَيَضَعُهَا جَهَنَّمَ ۚ وَلَا يَشِئُ الْيَهُادُ ۝

208.Na katř wa andũ ve we ūla ūtonya kwřthoosya we mwene akřmantha ūla we

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْجَبَّارِ ۝

Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
MŪuu, kwa athŪkŪmi Make.

209. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Likai vyŪ
nthĩnĩ wa wĩnyivyo na mŪikaatĩle nyaĩ
sya Satani; vate nzika, we nĩ mŪmaitha
wenyu wĩ Ūtheinĩ.

210. Indĩ mwatiŪŪka ĩtina wa Syama
ntheu ila syŪkĩte kwenyu inyw'ĩ, Indĩ
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪl.

211. Mo nĩmeteele kIndŪ ataeo Ngai
Mwene Vinya W'onthe oke vala mo maĩ
e nthĩnĩ wa syuu sya mathweo vamwe na
alaĩka, na Ūvoo Ūituwa? Na syIndŪ
syonthe isyokaa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

LUKU 26

212. MakŪlye Aana ma Isilaeli nĩ
Syama ntheu sylana ata ila Ithiyĩ
twamanengie mo. Indĩ Ūla ona wĩva
ŪalyŪlaa mŪthĩnzĩo wa Ngai Mwene
Vinya
W'onthe ĩtina wa kŪmŪvikĩla we, vate
nzika, indĩ, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa kŪsilĩla.

213. ThayŪ wa nthĩ ĩno nŪseŪvĩtw'e
kwoneka wĩ wa kwendeesya kwa asu ala
matetĩkĩlaa; namo mamavŪlaa ngŪĩ asu
ala metĩkĩlaa. Indĩ asu ala mamŪkĩlaa
Ngai makeethwa ŪlŪ woo MŪthenya wa
UthayŪkĩyo; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amŪnengae mĩhĩnzĩo Yake

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۖ وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمُ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

وَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ
السَّمَاوَاتِ وَالْمَلَكَةِ وَفُضِيَ الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

رَبِّ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا ۚ وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
ۗ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

ona wīva We ōmwendaa vate kūtaḷa.

214. Andū onthe ma nthī maī nguthu ō
īmwe, na īndī mavathŭkangana katī woo
ene, kwa ōu Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwamokīlilye Athani ta aeti
ma ūvoo mŭseo na ta akaanany'a, na
amatheesya vamwe na īvuku yī na ūla
w'o nīkana We atonye kūtw'a katī wa
andū maŭndŭnī ala mo
mavathŭkanganīe. *Indī yu mo*
nīmambīlīlye kūvathŭkangana tŭlŭ wa
īvuku, na vai angī mavathŭkanganīe
tŭlŭ wayo ateo ala mayīnengetwe, ītina
wa Syama nthēu kūmavikīa mo, nŭndū
wa kwīw'anīa kīw'īu mŭndū na ūla ūngī.
Yu Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa
mwīao Wake, nūmatongoesye etīkīli
nthīnī wa w'o tŭlŭ wa maŭndū ala mo
alei mavathŭkanganīaa; Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasye
ūla ona wīva We wendaa nzīanī īla ya
w'o.

215. Inyw'ī mwīśŭanīa kana nīmŭkalika
Itunī mwīkalo ūla wookie tŭlŭ wa asu
ala makwie mbee wenyu ūtamŭkwatīte?
Ukya na mathīna nīsyamakwatīe mo, na
nīmathingithangiwe na vinya ō kūvika
Mŭtŭmwa na ala meetīkīlīte vamwe
nake maasya, 'Utethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūkavika īndī? II, vate
nzika ūtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wī vakuvī.

216. Mo meŭkŭlya we kīla mo
makaumya. 'Asya, 'Kīla kīseo ona kīva
na ūthw'īi mwingī ūla inyw'ī mumasya
waīle kwīthwa wī wa asyai na andū ma
ndŭŭ sya mŭkautī na ndiwa na ngya na
mŭendi-wa-kyalo. Na ūseo ona wīva ūla
inyw'ī mwīkaa, vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭwīśī nesa.'

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَقِيًا يَنْتَهُمُ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

أَرْحَبَيْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَنَا بِآيَاتِكُمْ قَتْلُ
الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَهْزِئِينَ ۚ وَالْقُرْآنُ
وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
مَعَ نَصْرِ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ⑥

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۗ قُلْ مَا أَنْقَضْتُمْ مِنْ
خَيْرٍ قُلُوبِ الدِّينِ وَالْإِقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ
كَاشٍ ⑦

217. Inyw'I nfmwathIwe kOkita, ona ka0 inyw'I m0ikwendeew'a; IndI nIvatonyeka inyw'I m0kakImena kInd0-kI kIseo kwenyu; na nIvatonyeka inyw'I m0kakyenda kInd0 oyIla nI kIth0ku kwenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI *syInd0 syonthe*, na inyw'I m0yIsI.

LUKU 27

218. Mo me0k0Iya 0voo wa kOkita nthInI wa Mwei M0theu. Asya: 'KOkita nthInI waw'o nI naI nene IndI k0masiIla and0 nzIa nI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na k0lea k0t0nga m0vea Kwake na k0masiIla and0 k0Ika nthInI wa M0sikiti M0theu, na k0mal0ngya and0 kuma nthInI wa w'o, nI naI nene m0no kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na m0thInany'o nI m0th0ku m0no k0vIta k0aa.' Nam0 maikaeka k0m0kita inyw'I ok0vika mam0t0nge inyw'I kuma m0tkItonI wenyu, ethwa mo nImatonya. Na katI wenyu 0la 0aly0kaa akasyoka Itina kuma m0tkItonI wake na 0kusaa e m0lei; asu nImo ala mawIa moo makethwa me vathei I0I0 wa nthI Ino na Ila IngI. Aa nI ekali ma MwakinI navo nIvo mo makekalaa.

219. Asu ala mefIkIlaa na asu ala mathamaa na kwIthing'IIsya na vinya nzIa nI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, no asu ala mekwatasya tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-wa-naI M0no, Us0Itwe nI tei.

220. Mo me0k0Iya we I0I0 wa 0kI na ky0thI *kya mbesa*. Asya; isu syeI ve naI nene na ota 0u ve motandIthy0 *amwe* kwa and0, IndI naI yasyo nI nene k0vIta 0tandIthy0 wasyo.' Na mo me0k0Iya we kIla mo maIItwe nI kumya. Asya: 'KIla m0tonya k0tialya. Uu nIw'o Ngai Mwene

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَلَى أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَلَى أَنْ تُجِيبُوا
شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ
اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَأْخُذُوا
بِقَاتِلِنَا لَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ لِانْطَلَعُوا
وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَسْمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ
فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجِهَدُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ
كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا لَعَلَّزَّانَ لَفِي سُلُوكِهِمَا وَ
يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢٠﴾

Vinya W'onthe ūmŭvuanŭasya mŭao
 Yake nĩ kana inyw'ĩ mŭtonye kŭsoanŭa.
 221. Iŭlŭ wa nthĩ ĩno na ĩla ĩngĩ. Namo
 meŭkŭlya ĩlŭ wa ndiwa. Asya:
 'Kŭkŭlya mwĩkalo wasyo nĩ *kĩko kya*
 ūseo mŭnene. Na ethwa inyw'ĩ
 nĩmwavulana nasyo, syo nĩ anaafthe
 menyu. Na Ngai Mwene Vinya
 W'onthe nŭmwĩsĩ ūla mwanangi na ūla
 mwĩki wa nesa. Na takethwa Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nĩwendie ūu,
 We ethwa amŭlikilye inyw'ĩ nthĩnĩ wa
 wĩa mŭmŭ. Vate nzika, Ngai Mwene
 Vinya W'onthe E-Vinya Mwingĩ, Mŭĩ.
 222. Na mŭikawae iveti ithaithi sya
 mĩvw'anano, okŭvika syĩtĩkĩle; ona
 kĩveti kĩtĩkĩli ngombo nĩ kĩseo kŭvĩta
 kĩthaithi kya mĩvw'anano, ona kau
 nĩkĩtonya kŭmwendeessa *mŭno* inyw'ĩ.
 Na mŭikanengane iveti *mbĩĩkĩli* kwa
 athaithi ma mĩvw'anano maitwae
 okŭvika metĩkĩle; ona ngombo mbĩtĩkŭli
 nĩ nzeo kŭvĩta mŭthaithi wa
 mĩvw'anano, ona kau we nŭtonya
 kŭmwendeessa *mŭno* inyw'ĩ. Aa
 metanŭaa Mwaki, ĩndĩ Ngai Mwene
 Vinya W'onthe etanŭaa ĩtu na ūkeo
 kwa mwĩao Wake. Na We amŭvuanasya
 Mĩsoa Yake ūtheinĩ kwa andŭ nĩkana mo
 matonye kŭlilikana.

LUKU 28

223. Na mo meŭkŭlya we ūvoo wa
 nthakame ya mwei ya iveti. Asya: 'Nĩ
 ūvuku, kwa ūu ĩvathanei na iveti ĩla
 syĩna mwei, na mŭikalike kwasyo
 okŭvika ithee. ĩndĩ syamina kwĩthesya
 syo mbene, ĩndĩ likai kwasyo kwĩanana
 nondŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ūmwĩlale inyw'ĩ. Ngai Mwene Vinya
 W'onthe amendaa asu ala

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ
 لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالُطُوهُمْ فَانْصِبْ لَهُم مِّمَّا يَخَالُفُونَ وَلِلَّهِ يَلْعَبُ
 الْغَيْدُ مِنَ الْمِصْلَاحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبْتُمْ إِنْ اللَّهُ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٣﴾

وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَاءَ عَنْ دِينِكُمْ وَلَا مَذْهَبَ الْمُؤْمِنِينَ
 خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَا أَهْبَاطُكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَاءَ
 عَنْ دِينِكُمْ وَأَعْتَبُوكُم مِّنْ دِينِكُمْ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَا
 أَهْبَاطُكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو
 إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفُورِ بِذُنُوبِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ
 لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحْضِ قُلْ هُوَ أَذًى لَا فَاعِلٌ لَّوِ
 الْبَنَاءُ فِي الْمَحْضِ وَلَا تَقْرُبُوهُمْ عَنْ يَطْهَرُونَ
 فَإِذَا تَطَهَّرُوا فَأَتَوْهُمْ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمُ اللَّهُ إِنَّ
 اللَّهَ يُبَيِّنُ الْقَوَائِدَ وَيُجِبُ الْتَطَهُّرِينَ ﴿٢٢٥﴾

mamwĩthiŭŭaa We na amendete asu ala metheasya ene.⁶

224. Iveti syenyu nĩ mŭŭnda kwoondŭ wenyu; kwa ŭu ŭthengeei mŭŭnda wenyu yĩla na ŭndŭ mŭkwenda, na tongosyai *ŭseo-ŭmwe* mathayŭnĩ menyu ene; na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ĩ mŭkakomana Nake; na matavyei ŭvoo mŭseo asu ala mew'aa.

225. Na mŭikamŭtw'ĩkĩthe Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩeleelo kya ithitŭ syenyu nĩkana matonye kŭeka kwĩka nesa na kwĩka ŭlŭngalu na kŭseŭvya mŭuo katĩ wa andŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-Wonthe.

226. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamwĩta inyw'ĩ kwoondŭ wa mawĩvĩto ta asu menyu ma mana, ĩndĩ We akamwĩta inyw'ĩ kwoondŭ wa maŭndŭ ala ngoo syenyu syĩkĩte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno vyŭ, Mŭmĩsya.

227. Kwa asu ala mekwĩvĩta *kwĩvathana* na iveti syoo, ĩvinda yĩla *yĩanĩ* ya kweteela nĩ myei ĩna; na ĩndĩ mo mauma wĩvitonĩ, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Wa-Naĩ Mŭno, Usŭĩtwe nĩ tei.

228. Na ethwa mo nĩmatw'a kŭtaanĩsya, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe.

229. Na iveti ĩla inengetwe talaka ikeeteela vandŭ va mavinda atatŭ myei

يَسْأَلُكُمْ خَزَنَةُ لَكُمْ فَأَتُوا عَنْكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ ۚ وَقَدْ جِئْتُمُوهُ لَا أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۚ فَلَقُوا وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَرْضَةً لَا يَبْتَلِيكُمْ أَنْ تَبْذُلُوا وَتَنْتَقِبُوا وَتُضِلُّوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفُحْشَى إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ عَنْهُ لَكُنْ يَأْخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِلَّذِينَ يُؤُولُونَ مِنْ إِبْسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ ۚ

⁶ Ndeto ĩno 'ŭvukyo' ndĩkwoneka ĩkĩlika kwa ŭlŭngalu kwa Kĩtalavu "Azzam" nthĩnĩ wa ngewa ĩno. Ndeto 'Azzan' yalĩle nĩ kŭmanyĩka ta ŭvuku na mwĩkalĩle ŭte mŭseo wa kavinda. ŭu nĩtonya kwonany'a kana Ngai nĩwoombie kĩndŭ kya mŭisyo kwa iveti o yĩla ŭu tiw'o.

ñatŭ nŭndŭ wasyo mbene; na ti kwīanana na mīao kwasyo kūvitha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbŭte nthīnī wa mavu masyo, ethwa nīmwiŭtkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭthenya wa Mŭminŭkīlyo; na aŭme masyo mena ūtonyi mŭnene wa kwitŭnga ŭvindanī yu, ethwa nikwenda wīw'anīthyō. Nasyo *iveti* syīna ūtonyi ota ūsu wa aŭme asu ŭlŭlŭ wasyo kwīanana na mīao; īndī aŭme mena kīvīla kīmwe ŭlŭlŭ wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya Mŭī.

LUKU 29

230. Kutaanisya ta kuu nikutonya *kŭtavanw'a* keli; na īndī syīkalyei syo na Mwīkalo mŭseo kana mŭieke ithi kwa ūseo. Na ti kwītkīlye inyw'ī kwosa kīndŭ kuma kwasyo katī wa ila inyw'ī mwinengete *iveti syenyu* ateo me eī makakīa kūlea kŭsŭvīa mīvaka ŭla *ñw'ñwe* ni Ngai Mwene Vinya W'onthē. īndī, inyw'ī mwakīa kana mo maitonya kŭlŭmya mīvaka ŭla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kūikethwa kwī ŭvītyo katī woo kwosa kīla kīveti kīkwīyovosya nakyo. Ino nīyo mīvaka *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kwa ūu, mŭikamīkīle; na ūla ūmīkīlaa mīvaka ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtw'īte, asu nīmo ala eki ma naī.

231. Na we amina kūkīnenge *kñveti* talaka *ñvinda ya katatŭ*, īndī yu kyo ti kītkīlye kwake ŭtina wa ūu, okŭvika kītwawe nī mŭndŭ ūngī, na ethwa asu nīwataanisya nakyo ota ūu; īndī kūsyokeania kwoo īngī kūikethwa kwī ŭvītyo, ethwa nīmesī nesa kana nīmeŭsŭvīa mīvaka ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthē *wīñe*. Na Ino *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene

لَا يَجِدُ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَنْفُسِهِنَّ
إِنْ لَنْ يُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُولَّيْنَهُنَّ أَحْسَنُ
بِرَبِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ وَمِثْلُ

الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَ دَرَجَةٌ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

الطَّلَاقِ مَرْثَىٰ وَأَمَّا كَإِنْ تَبَرَّجْنَ بُرُجًا فَهُنَّ
وَلَا يَجِدُ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْنَهُنَّ شَيْئًا إِلَّا
أَنْ يَخَافَا إِلَّا بُقْيَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا
حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِنَّ
حُدُودَ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهُمَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٩﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ خَتْنِ تَنْكِحَ زَوْهَا
غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا
إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe ũla We Ūmŭvuanasya kwa andŭ ala mena Ūmanyi.

232.Na yŭla inyw'ŭ mwainenge iveti asyenyu talaka ya kavinda na iithengeea mŪminŭkŭlyo wa ŭvinda yasyo yŭla yŭw'ŭwe; ūndŭ syŭkalyei kwa mwŭkalo mŪseo; kana mŭeke ithi kwa mwŭkalo mŪseo; ūndŭ mŭikaisiŭle kwa nzŭa nthŭku nŭkana mwŭke naŭ. Na ŭla ona wŭwa wŭkaa ŭu, vate nzika aŭvŭŭfasya thayŭ wake mwene. Na mŭikavŭe ngŭŭ na mŭao ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ūnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla yŭ ŭlŭlŭ wenyu na ŭvuku na uŭ yŭla We Ūtheetye kwenyu, akŭmŭtaa inyw'ŭ nayo. Na mŭkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyŭsŭ syŭndŭ syontha nesa.

LUKU 30

233.Na yŭla inyw'ŭ mwainenge iveti syenyu talaka na syavika ŭvinda yasyo ya mŪminŭkŭlyo, mŭikaisiŭle kŭtwawa nŭ aa mŭŭme masyo, ethwa nŭmekwŭw'ana katŭ woo ene kwa nzŭa nzeo. Uu nŭ ŭtao kwa ŭla we katŭ wenyu Ūmwŭŭkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa MŪminŭkŭlyo. Uŭ nŭ ŭathimŭku kwenyu na nŭ ŭtheu vyŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ ūndŭ inyw'ŭ mŭyŭsŭ.

234.Na iveti ikoongasya syana syasyo kwa myaka ŭŭ mŭima ŭŭ nŭ kwa ala mendaa kwŭanŭsya kwongya. Na ŭthe wa kana akamanenge kana na nyinyia ngŭa na ŭŭ kwŭanana na mŭeele. Vai thayŭ waŭŭŭŭle nŭ kŭkuŭthw'a mŭio ŭla ŭtatonya kŭvikya. Nyinyia wa kana ndakatume ŭthe wako athŭna ŭlŭlŭ wa kana kake na ota ŭu, ŭthe wa kana ndakatume nyinyia wako athŭna ŭlŭlŭ wa,

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُكُنَّ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَسْكُنُوا
بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرَخُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَسْكُنُوا
ضُرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَحْجِدُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوا وَإِذْ رُوِيَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُوعَظُكُمْ
بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُكُنَّ أَجَلُهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ
أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْزَاقَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ أَرْزَاقُكُمْ وَأَطَهُرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ

وَالْوَالِدَتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادُهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلِّفُ نَفْسٌ
إِلَّا وَسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا
فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

kana kake, na ūlū wa mūtīlwa no to ūu. Na ethwa eŵi meenda *kōkatilīlīhya* ūia, kwa kwīw'ana na kwītīkīlana, vai ūthūku ūlū woo. Na ethwa mwēnda kwimanthīa syana syenyu iveti sya kwongya, kōikethwa kwī nthoni kwenyu ethwa nīmūkūlwa kīla mwīw'anīte kūlwa kwa nzīa nzeo. Na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū inyw'ī mwīkaa.

235. Na asu ala menyu makusaa na kūtia iveti, *iveti* isu nomūvaka syetele kwa myei ūna na *matukū* ūkūmi. Na yīla syavikya mūminōkīlyo na ūvinda yasyo, vai naŵ ūkethwa ūlū wenyu nthīnī wa ūndū ona wīwa syīkwīka syo mbene kwīanana na ūla ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

236. Ona vaikeithwa nthoni kwenyu kūtwa ūvoo wa kwīvasya *iveti* ii kana kwia *wendi* ūsu ūvithītwe ililikanonī syenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi kana inyw'ī mōkasūanī ūvoo wasyo *ūndūnī ūdīndī* mūikew'ane nasyo na kīmbithī, ateo mūineena ndeto nzeo. Na mūikatw'e kūtwaana kūvika ūvinda yīla yītw'ītwe yīvike mūthya wayo. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi kīla kī ilīkonī syenyu; kwa ūu ūsūvīanei naw'o. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-wa-Naŵ Mūno, Mūmīlīsyā.

LUKU 31

237. Kōikethwa kwī ūvītyo kwenyu kw'inege iveti talaka mūtaikiitīte, kana kwinege ngaasya yasyo. Indī inengei, mūthw'ii kwīanana na ūthw'ii wake na

وَأَن أَرَدْتُمْ أَن تَسْرِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْعُرُوفِ وَأَنْتُمْ اللَّهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَبَنَوْا أَوْلَادًا تَتَّقُونَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ إِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْعُرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٦﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا وَعَضْتُم بِمَنَ خُطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ ۖ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۚ وَلَا تَعْرَضُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۖ وَمَعَوهنَّ عَلَى الْبَيْعِ

ngya kwīanana na ōkwati wayo---
ūtethyo kwa nzīa nzeo nī mwīao ūlū wa
ala alūngalu

238.Na ethwa inyw'ī nīmwinenge iveti
talaka mŭtaikiitŭte, na nīmwinengete
ngaasya syasyo, īndī nyunzu ya kīla we
umītye *kīkeethwa kī kyaku* ateo syo
syamŭkeka, kana ūla we, wovano wa
mŭtwaano wī mokonī make, nīwaīle nī
kŭkeka. Na inyw'ī mŭkaeka, kŭu nī
kŭthengeanīa na ūlūngalu mŭno. Na
mŭikolwe nī kwīka nesa mŭndū na ūla
ūngī. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwonaa ūndū inyw'ī mwīkaa.

239.Syaīsyai ūlū wa Mboya, na Mboya
ya katī, na ūngamai mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mwīnyivītye.

240.Ethwa inyw'ī mwī mwīkalonī wa
w'ia, īndī *neenai Mboya syenyu*
mŭūngeme kana mŭlīstī nyamŭ; īndī
yīla mwīna mŭuo, mŭlīlikanei Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwīanana nondū
We ūmŭmanyītye inyw'ī maūndū ala
inyw'ī mŭtamesī.

241.Na asu ala menyū makusaa na kŭtia
iveti, makeeyīaīa atīwa moo ūlū wa
iveti syoo kyaŭya kya mwaka ūmwe
mbee wa itanamba kuma vo. īndī *iveti*
mbene syeeyumya vo nesyo, kŭikethīwa
na ūthŭku ūlū wenyū nŭndū wa maūndū
ala maw'o syo syīkwīka maikony'e syo
mbene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nī Mwene-Vinya, Mŭī.

242.Na kwa iveti ila inengetwe talaka
ota ūu nīvaīlīte nī kwīthīwa na kīanda
kya kyaŭya kwīanana na ūla ūseo----- nī
ūtw'io kwa ala mamŭkīaa Ngai.

قَدْرُهُ وَعَلَى الْمَعْرُوفِ قَدْرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمْوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرْصَفْ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الرِّكَاحِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَسْأُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا
لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٤٠﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فِرَاجًا أَوْ دُرُبًا فَانَاصُوا فَإِنْ أَمِنَ فَلَاعْلَوا
اللَّهُ كَمَا عَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَوَصِيَّةً
لَهُنَّ مِنْكُمْ مَتَاعًا إِلَى الْعَوْلِ غَيْرِ أَخْرَاجٍ ۚ فَمَنْ
خَرَجَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ فِي مَا فَعلُوا فِي الْفَرَاسِقِ
مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَالْبَاطِلَ قَبْلَ مَتَاعٍ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٤٣﴾

243. Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtheeasya inyw'i mŵao Yake nŵkana mŭtonye kŭmanya.

كَذَٰلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٣﴾

LUKU 32

244. Inyw'i nomŭmesŵ asu ala maumie mŵsyŵnŵ yoo, namo maŵ makili, maikŵa kŵkw'ŭ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwamatavisye: 'Kw'ai' na Indŵ We nŵwamatŭngie thayŭ Ingŵ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŭnengani wa syIndŭ kwa andŭ, Indŵ andŭ aingŵ mŭno maitŭngaa mŭvea.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ النَّبِيِّ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾

245. Na ūkitai nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Vinya W'onthe nŵ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾

246. Nŭŭ ūla ūkamŭtw'ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe kŵmonze kŵseo kya ūthw'ii wake nŵkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmwingŵvŵsya kyo kŭndŭ kwŵŵ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwosaa na nŭthanthaasya, na Kwake nŵkw'o inyw'i mŭkatuwa ma kŭsyoka.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضَاعًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْضُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

247. We nowŵw'ŵte ūvoo wa anene ma Aana ma Isilaeli ŵtina wa Mose, yŵla mo mamŭtavisye Mwathani woo: 'Tŭnyuvŵe ithyŵ mŭsumbŵ nŵkana tŭtonye kŭkita nzianŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? We aisye,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ مِثْقَالَيْنَ ذَرَّةٍ مِّنَ الْبَعْدِ مَوْسَىٰ إِذْ قَالُوا لِمَ يَنصُرُ لَهُمُ ابْنُ الْمَرْثَىٰ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي

'Titakwonany'a kana inyw'I m0ikokita mwatw'Ifwa k0kita?' Namo mas0ngfa: 'Twina kltumi kya0 ithyI kya k0lea k0kita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe o ylla ithyI nft0l0ngftw'e kuma mIsyInI yait0 vamwe na syana situ sya a0me? IndI ylla mo matw'Ifwe k0kita, nIfmaaly0kile na masyoka na Itina ateo and0 av0th0 katI woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesI nesa-eki ma naI.

248.Na Mwathani woo nIfwamatavisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m0nyuvle inyw'I Taluuti ta m0sumbI.' Namo mak0lya: 'Atonya ata we kwIthwa na 0sumbI I0l0 wait0 oylla nithyI twaIfte kwIthwa na 0sumbI mbee wake, na we ndanengetwe 0thwii mwingi? We asya: 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe am0nengae 0sumbI 0la We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Mumo, Umanyi-W'onthe.

249.Na Mwathani woo nIfwamatavisye mo: 'Na 0vano wa 0sumbI wake nI kana inyw'I m0kanengwe ngoo yIna 0uu kuma kwa MwIai wenyu, na matialyo ma ma0nd0 maseo ala and0 ma Mose matie na and0 ma Aluni---- alaIfka mamakufte, Vate nzika, nthInI wa 0nd0 00 ve Kyama kwoond0 wenyu ethwa mwI etIfkIli.'

سَيُنِإِلَ اللّٰهِ وَقَدْ اَخْرَجْنَا مِنْ وِىَارِنَا وَابْنَانَا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا قَالُوْا اَنْتَ اَنْتَ يَكُوْنُ لَكَ الْمَلِكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
اَحَقُّ بِالْمَلِكِ مِنْهُ وَلَمْ يَزُتْ سَعَةً مِنَ الْمَالِ
قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اَمْطَعُكُمْ عَلِيْكُمْ وَاَزَادَكُمْ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللّٰهُ يُؤْتِيْ مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ
وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اَيُّكُمْ مُّلْكٌ اَنْ يَّاتِيَكُمْ
الْقَابُوتُ فِيْهِ سَكِيْنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَالْهٰرُونَ تَحْمِلُهَا السَّيِّدَةُ اِنْ
فِيْ ذٰلِكَ لَآيَةٌ لِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝

LUKU 33

250. Na yŵa Taaluuti waumaalile na nguthu sya ita aisye; 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe emŵtata na ūsŵ. Ula ūnŵnyw'a na kanyw'a akŵmanŵte ti wakwa; na ūla we ūtekŵsama kwa ūla w'o nŵ wakwa, ateo ūla ūnŵnyw'a atavŵte na kw'oko kwake. Indŵ mo nŵmanyw'ie namo *moko* ateo avŵthŵ moo. Na yŵa mo maingie ūsŵ-we vamwe na asu ala meetŵkŵlile maisye: 'Ithyŵ tŵi na vinya ūmŵnthŵ w a kŵkomana na Yaaluuti na nguthu syake sya ita.' Indŵ asu ala meesŵ naw'o kana mo *mŵthenya ūmwe* nŵmakakomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe maisye: 'Nŵ nguthu nini syŵana ata ila syaikŵlilye vinya nguthu nene kwa mwŵao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala momŵasya.'

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِتَكَلُّمٍ
بِهِمْ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ
يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ
فَشَرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِطَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْكُوا
اللَّهِ لَمَّا قَامَ فِيهِمْ لَيْلَةٌ غَلَبَتْ فِيهِمْ كَثِيرَةٌ يَأِذِنُ
اللَّهُ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ⑤

251. Na yīla mo maumie *kōkita* Yaaluuti na nguthu syake sya ita, maisye: 'Ame Mwīai waitū, onoesya ōmīīsyō ūlū waitū, na ūlūmīīya matambya maitū, na tūtetheesye ithyī ūlū wa andū alei.'

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَكَثِيفَةً آمَنَّا وَانصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ٥١

252. Kwa ōu, mo nīmamalūngilye kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ndaviti nīwamūaie Yaaluuti *Ngoliathu*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie we ūsumbī na ūī na nīwamūmanyīisye we maūndū ala We wendie. Na takethwa ti Ngai Mwene Vinya W'onthē kūmasianīa andū na ala angī, nthī yīthwa yausūīwe nī kīthokoo. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūnengani-Mūlau, kwa andū ma mbaī syonthe.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
أَتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَنَّا شَاءَ وَ
لَوْلَا دَفَعَهُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ٥٢

253. Ino nī Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē; Ithyī tūōkūsomea we na ūla w'o. Vate nzika, we wī *ūmwe* wa ala Atūmwa.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَيَسَّرُ
الرَّسُولِينَ ٥٣

254. Atŭmwa aa Ithyĩ tŭmanenevetye amwe moo ĩlũlũ wa ala angĩ: Katĩ woo Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie namo*¹ na amambatĩsya amwe moo nthĩnĩ wa Ūnene wa ivĩla. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Isa Yesu mwana wa Malia, Syama ntheu na nĩtwamwĩkĩie vinya na Veva wa Ūtheu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete ūu, asu ala mookie ĩtina woo mayĩthwa mokitie ene kwa ene ĩtina wa Syama ntheu kŭmavikĩla mo; ĩndĩ mo nĩmavathŭkanganie. Katĩ woo ve ala meetĩkĩlile na katĩ woo ve amwe ala maleile kwĩtĩkĩla. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete mayĩthwa mokitie mŭndũ na ūla Ongĩ ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ūndũ we wendaa.

LUKU 34

255. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithyĩ tŭmŭnengete inyw'ĩ mbee wa Ūtanavika mŭthenya ūla nthĩnĩ waw'o vatakethwa kŭthooa kana kŭthoosya, ona kana Onyanya, ona

فَإِنَّ تِلْكَ الرُّسُلَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَنَهُم
مَنْ كَلَّمَ اللَّهَ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ وَآيَاتِنَا
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ الْبَيْتُ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ
بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَيَنْهَضُ
أَمِنْ وَفِيهِمْ مَنْ كَفَرُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مِمَّا رَزَقْنَكُمْ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ
وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

¹ * Nĩwa manengie mwĩao mweũ

Mŭsoa ūũ nŭtonya kŭalyũlwa kwa kŭŭngama vanini ĩtina wa 'Minhum' na ti mbee wa 'Minhum' nĩkana ŭalyũlo wayo ŭsomeke na kŭmanyĩka nesa mbee. Na wĩlle kŭsomeka ta ūũ;- Atŭmwa aa ala ithyĩ tŭmanenevetye amwe ĩlũlũ wa angĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie namo na amanenevya na Ūnene wa ivĩla.

Wiw'anŭthya, na no asu ala matetŭkŭlaa
mevŭtfŭasya mo ene.

256.Ngai Mwene Vinya W'onthe Vai
Ngai ateo We, Ula-Wi-Thay0,
Mwŭtethya, na Wŭkwaty0-W'onthe,
kwombosya kŭimŭkwataa We, kana too.
Syonthe ona syŭva ila syŭ matunŭ na
syonthe ila syŭ ŭlŭ0 wa nthŭ nŭ Syake.
Nŭ0 ŭla ŭtonya kŭvoyaŭfa mbee Wake
ateo kwa ŭthei Wake? We nŭmesŭ
maŭndŭ ala me mbee woo na ala me
ŭtina woo; namo maithyŭlŭlŭkŭŭte kŭndŭ
nthŭnŭ wa ŭmanyi Wake ateo ŭndŭ We
wendaa. Umanyi wake ŭnyaŭkŭŭte ŭlŭ0
wa matu na nthŭ; ona ŭsŭvŭŭ wasyo
ndŭmŭthŭnasya We nongi; Nake nŭ Ula-
Wŭlŭ0, Ula-Mŭnene.*²

257.Vayaŭle kwŭthwa na kŭingŭanŭsya
nthŭnŭ wa ndŭni. Vate nzika ŭlŭngalu
nŭwŭvathŭkanŭtye na ŭthyoeu; kwa ŭu,
ŭla ona wŭva, ŭleaa kŭtongoew'a nŭ asu
ala mekaa naŭ, na ŭmwŭtŭkŭlaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we
nŭwŭkwatŭle ngwatŭlo ŭla yŭ vinya
ŭtatonya kŭtŭlŭka. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭ Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

258.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
mŭnyanyae wa asu ala metŭkŭlaa: we
amaumasya mo kuma nthŭnŭ wa kŭla
mŭthenya wa kŭvindu kŭmatwaa

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ
عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا زَكَاةَ فِي الَّذِينَ تَدْعُو تَبَيَّنَ الرَّشْدُ مِنَ الْفِتْنِ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ فِي الظُّلُمَاتِ
يُخْرِجُهُم مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

² * Ndeto ŭno: 'Kursi' mŭno yaasya, kŭvŭla kya
ŭtonyi kana kya ŭsumbŭ. uaiyŭlo wa ndeto ŭno nŭ
mŭthanthau na ndŭncena ŭlŭ0 wa ŭmanyi
wŭw'oka tŭ ŭndŭ ona motonyi angŭ ma kŭsilikalŭ.

Kyeninĩ. Na asu ala maleaa kwĩtĩkĩla, anyanyae moo nĩ eki-ma-naĩ ala mamaumasya kyeninĩ k0matwaa nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu. Aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

LUKU 35

259. We nowaaĩw'a ūvoo wa we ūla wakaananie na Avalamu ūŭŭ wa Mwĩai wake nũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwamũnengete ūsumbĩ? Yĩla Avalamu waisye: 'Mwĩai wakwa nĩ We ūla ūnenganae thayũ na ūetae kĩkw'ũ, we aisye, 'Nyie onakwa nĩnĩnenganae' thayũ na ngaete kĩkw'ũ.' Avalamu asya, Nũseo, Ngai Mwene Vinya W'ontho aetae syũa kuma Umĩlonĩ, we yĩete yume Uthũĩlonĩ.' ūla mũvoyi wa mĩvw'anano nĩwasonokie mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamatongoeasya andũ mate alũngalu,

260. Kana ta we ūla wesĩle vakuvĩ na mũsyĩ ūla wavalũkĩte nthĩ na iala syaw'o, na aseng'a, 'Ngai Mwene Vinya W'ontho akaũtũnga thayũ Indĩ Itina wanangĩko waw'o? Na Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho amũkw'ĩthya kwa myaka ĩana yĩmwe; na Indĩ

أَمَرْنَا إِلَى اللَّهِ الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمَلَكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الشَّرْقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ لَبِثَ الَّذِي كَفَرًا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُغْنِي هَٰذَا اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا؟ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ

We nīwam0thay00kisiye, na am0k0lya, 'wīkalīte *nthīmī wa mwīkalo* 00 kwa Ivinḁa yīana ata?' We as0ngīe 'Nyie nīkalīte kwa m0thenya 0mwē kana kīlungu kya m0thenya.' We amwīie, Aiee, we wīkalīte *nthīmī wa mwīkalo* 00 kwa myaka īana yīmwe. Yu kwa sisya īlu waku na kya0nyw'a kyaku; syo iyaa0a. Na kwa sisya īng'oi yaku. Na *Ithyī twīkīe* 00 nīkana Ithyī tūtonye k00tw'īkīthya we Kyama kwa and0. Na sisya mavīndī, 0nd0 Ithyī tūmeananasya na īndī tūkamavw'īka na nyama. Na yīla 0nd0 00 wamwīvuanīsyē we, we aisye, 'Nyie nīnīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi wa kwīka 0nd0 W'onthe 0la We wendaa.'

وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ وَشَرَّكَ لَمْ يَسْتَكْ

261.Na *lilikanai* yīla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa mbony'a 0nd0 We 0manengae thay0 ala akw'0.' We am0k0lya, 'We nowīfīkīlīte?' We as0ngīa, 'Iī īndī Nyie *nīk0lya 0u* nīkana ngoo yakwa yīthiwe 0th0m0onī.' We m0s0ngīie, 'Osa nyūnyi inya 0imanyīsyē kwīkala vau kwaku mwene na īndī 0kīmia kīla īmwe ī0l0 wa kīlīma; na īndī 0isylīta, nasyo nik0ka vala we 0ī sylkalaatīte. Na manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, M0lī.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُنْزِلُ السَّمَاءَ
أَوَّلَهُ تَوَمَّنْ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لَيْسَ مِنْ قَلْبِي قَالَ
فَتَحَدَّ أَرْبَعَةً مِنَ الْقُلُوبِ فَصَرَّهِنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ
عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْأً ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ
عَجْ سَعِيًّا وَأَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

LUKU 36

262.Ngelekany'o ya asu ala maumasya 0thwii woo kwoond0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngelekany'o ya mbeke īmwe ya mbemba īla yumasya iia m0onza, na kīla kīla kīyumya mbeke īana. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Aus0itwe nī mumo, Umanyi-W'onthe.

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَلْبَنَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ
حَبًّا وَاللَّهُ يَضُوفُ إِلَيْنَا زِيَادًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

263. Mo ala maumasya ūthwii woo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na mailea k0atŋa kŋla maumŋtye na wai kana kŋthokoo, mo mena ūtūvi yoo kwa mwŋai woo, namo maikethwa na w'ia ona maikakwatwa nŋ kyeva.

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تُحَرِّمُ لَا يُتْرَكُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

264. Ndeto nzeo na ūkeo nŋ nzeo kūvŋta nthembo iatŋw'e kŋthokoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē Nŋwŋyŋanŋtye-We-Mwene Mūmŋŋsya.

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265. Inyw'ŋ ala mwŋtkŋlaa! Mūikatw'ŋkŋthye nthembo syenyū sya mana na wai na kŋthokoo, ta ūla we umasya ūthwii wake nŋkana oneke nŋ andū, nawe ndamwŋtkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūthenya wa Mūminŋkŋlyo. Ngelekany'o yake nŋ ta ya ūvia yŋtendeu yŋw'ŋkŋwe nŋ ndaka, yŋla mbua nene yayufa ūyŋtiaa yŋ-ŋthei, yŋtendeu na yūmū. Mo maikakwata kŋndū katŋ wa ūla mombanasya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū alei.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ بِالسَّخِ وَالَّذِي كَالَّذِي يَنْفَقُ مَالَهُ رِشَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْتُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ فَمِنَّا كَسْبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266. Na ūvoo wa asu ala maumasya ūthwii woo kūmantha ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na kwŋkŋa mathayū moo vinya nŋ ta ūvoo wa mūūnda wŋ vandū vokŋlŋlŋ. Mbua nene nŋ yuaa ūlū waw'o na ūetae matunda kūndū kwŋlŋ. Na ethwa mbua nene ndŋnaua ūlū waw'o, ūndŋ ona mbua nini nŋwŋanŋa. Ngai Mwene Vinya W'onthē nŋwonaa ūndū inyw'ŋ mwŋkaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَشْيِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضَعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُؤْبَهِهَا وَابِلٌ فَطَلَّ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

267. Umwe wenyu nĩwendaa kwĩthwa na mũũnda wa mĩnathi na mĩsavivũ wĩna tũlũsĩ tũvĩtĩle uungu waw'o, na mĩthemba yonthe ya matunda kwoondũ wake nthĩnĩ waw'o--- oyĩla ũkũũ ũmũkwatĩte, nake ena syana mbonzu, na kĩũutani kĩnene kya mwaki kĩũũkima mũũnda ũsu na vinya w'ontho ũvinya? Ūu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtheasya Mĩsoa Yake kwenyu nĩkana mũtonye kũsũania.

LUKU 37

268. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ nzeo ila inyw'ĩ mũmanthĩte, na katĩ wa ila lthyĩ tũmumĩasya mũthanganĩ na mũikamanthe ila nthũku sya kumya katĩ wasyo ila inyw'ĩ ene mũtasyosa ateo mũkumanthe na nthĩ nĩ nthoni. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Ula-Waĩĩte nĩ Kũtaĩwa.

269. Satani amũtelemasya inyw'ĩ na ũkya na amwĩyĩfaaa inyw'ĩ maũndũ ala mathe, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho amwathaa inyw'ĩ ũkeko kuma Kwake-Mwene na mumo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho Ausũtwe nĩ mumo, Umanyi-W'ontho.

270. We amũnengae ũĩ ũla We wendaa, na ũla ona wĩva ũnengetwe ũĩ vate nzika, we anengetwe ũseo mw'ingĩ, na vai ũtonya kũlilikanw'a ateo asu ala manengetwe kĩĩlko kya ũmanyi.

271. Na kyonthe ona kĩva kĩla inyw'ĩ mũkumya, kana wĩvĩto ona wĩva ũla

أَيُّودُ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجْمٍ وَأَعْنَابٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا لَهُ فَأَصَابَهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طِبْعَتِكُمْ مَا كَسَبْتُمْ
وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا يَتَسَوَّاهُ الْغَنِيُّ
وَمَنْ يُنْفِقْ فَنُفِقْ عَنْهُ وَلَسْتُمْ بِأَخِيذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْنُوا فِيهِ
وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ حَنِيدٌ ﴿٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ
يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ
أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ
اللَّهَ يَعْلَمُهَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧١﴾

m0kwivŵta, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵŵ; na vaikethwa atetheesya kwa eki-ma-naŵ.

272.Mwaumya nthembo ōtheinŵ nŵ waŵlu na ōseo; Indŵ mwaivitha syo na kw'inenge ngya, nŵ ōseo mŵno mbee kwenyu; na We akavetanga naŵ nyingŵ kuma kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵ ōndŵ inyw'ŵ mwŵlkaa.

273.Ti wŵa waku kŵtuma mo maatŵla nzŵa ŵa ya w'o; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵtongoeasya ŵla ona wŵva We wendaa. Na ōthw'ii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, nŵ kwoondŵ wenyu ene, oyŵla mumasya kwa kŵmantha ŵnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōthw'ii ona wŵva w'onthe ŵla inyw'ŵ mŵkumya, mŵkaŵvwa mŵtŵngŵwe wŵ musŵu na mŵikavŵŵw'a.

274.Nthembo ii nŵ sya ngya ŵla ithamŵtw'e kwoondŵ wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na itatonya kwanganga ŵlŵlŵ wa nthŵ. Mŵndŵ mŵtumanu asŵanŵaa kana mio mai na vata nŵndŵ wa kŵlea kŵvoya kwo. We ōkamamanya mo na mwŵkalŵle woo; mo maimetasya andŵ motethyo na kŵthing'ŵŵsyo. Na ōthwii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ōmanyi mwŵanŵu waw'o.

LUKU 38

275.Asu ala maumasya ōthwii woo ōtukŵ na mŵthenya, kŵmbithŵnŵ na ōtheinŵ,mena ŵtuvi yoo kuma kwa Mwŵai

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧٢﴾

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يُشَاءُ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تَنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٣﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَاقًا وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٤﴾

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٥﴾

woo, *vaikoka* w'ia *ŭlŭ* woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

276. Asu maĩsaa liva *ŭsyao wa mbesa* maikaendee ateo *ŭndŭ ŭla ŭkŭnĩtwe* ni Satani akekĩw'a ndũũka *ŭendeeaa*. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Utandĩthya onaw'o no *ŭndũ ŭmwe* na liva; o yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩtĩkĩĩtye *ŭtandĩthya* na akavatana liva. Kwa *ŭla ŭtao ŭkaa* kwake kuma kwa mwĩai wake na akĩleka kwĩka *ŭu*, *ĩndĩ kĩla we wakwatie* mbee kĩkeethwa kĩ kyake; na *ŭvoo* wake wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala masyokeaa liva, mo nĩ ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

277. Ngai Mwene Vinya W'on the akaananga liva na akatuma nthembo yongeleka. Na Ngai Mwene Vinya W'on the ndamwendaa ona *ŭmwe ŭla* nĩ mũlei mŭkĩĩku na mwĩki-wa-naĩ mũnene. *³

278. Vate nzika asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, na kũlũmya Mboya, na kũĩva Saka, makeethwa na ĩtuvi yoo kuma kwa mwĩai woo, na vai w'ia *ŭkoka* *ŭlŭ* woo, ona mo maikakwatwa nĩ kyeva.

279. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na minai

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا الْبَائِعُ وَنَحْنُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٢٧٦

يَمْنَحُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُبْدِي كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ٢٧٧

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٢٧٨

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٧٩

³ * Mũsoa ŭũ wĩnengane *ŭtwio mŭkuvĩ* na mũtheu kana *ŭkwati wa mbesa* ila *syŭmbanĩtw'e* na liva na *ŭthyoeke* ndwĩ ndĩi ya kũlea kwanangĩka oyĩla *mokwati* ala nthembo *ŭlŭũmĩlĩw'e* nthĩnĩ wamo makaaĩla.

kŵla kŵtiele kya liva ethwa inyw'ŵ mwŵ etŵkŵli.

280.Indŵ inyw'ŵ mwalea kwŵka ōu, Indŵ ŵsŵvŵei kaŵ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake; Indŵ inyw'ŵ mweelila, mŵkeethwa na motalo menyu ala ma mwambŵlŵlŵyo; ōu inyw'ŵ mŵikavŵtya onenyu mŵikavŵtŵw'a.

281.Na ethwa mŵkovi ena maŵndŵ mamŵvinyŵte, Indŵ mŵnengei ŵvinda kŵvika yŵla wŵthwa e vaseo. Ona inyw'ŵ mŵkaeka thŵ ŵsu ta nthembo, kwŵthwa kwŵ ŵseo mŵno kwenyu, takethwa inyw'ŵ nŵmŵmanyā.

282.Na kŵlai mŵthenya ōla inyw'ŵ mŵkatw'ŵkŵthw'a ma kŵsyoka kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Indŵ kŵla thayŵ ŵkaŵvwa vyŵ kwŵanana nondŵ w'ŵ wŵkŵte, namo maikavŵtŵw'a.

LUKU 39

283.Inyw'ŵ ala mwŵtŵkŵlaa! Yŵla mwakovana mŵndŵ na ōla ŵngŵ kwa ŵvinda yŵtw'e, Indŵ andŵkai vandŵ. Na mŵandŵki nŵaandŵke nesa na ŵkŵkŵku inyw'ŵ mwŵvo, na vai mŵandŵki waŵlŵte nŵ kŵlea kŵandŵka, nŵndŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵmanyŵtye we, kwa ōu, we nŵaandŵke; na ōla ŵkovethanŵtye namŵsomee; na we nŵwaŵlŵte nŵ kŵmŵkŵa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵlai wake, no ti kŵola kŵndŵ kuma vo. Na ethwa ōla ŵnŵŵkovethany'a ena kŵlŵko

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِنْ تَتُوبْكُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ
تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ تَبَيَّنَ لَكُمْ نَفْسُ كُلِّ
نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَالْتَبَسُوا وَلَا تَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ
وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ ۚ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
لِأَيِّهِ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

kIte kIlanIu kana ena ōmanyi mŭvuthū kana ūtatonya kŭsomanIa we mwene, IndI mŭndŭ ūngI ūmwe ūla ūtonya kŭmŭūngamIa asome kwa ūlūngalu. Na Itai ngŭsI ilI katI wa aŭme menyu; na ethwa aŭme eII maikwoneka, IndI mŭndŭŭme ūmwe na iveti ilI ala inyw'I mŭkwenda nImatw'Ike ngŭsI, nIkana kIveti kImwe nthInI wasyo kyesa kŭlwa kIla kIngI nIkItonya kŭkIlilikany'a. Na ngŭsI iyaIIItwe nI kŭlea syeetwa. Na mŭikew'e ta mŭŭnoa yIIa mŭkŭandIka ūndŭ ūsu, wI mŭnini kana wI mŭnene, vamwe na Ivinde yaw'o yIIa yItw'IItwe ya ndIvi. Undŭ ūŭ nI mŭlūngalu mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭlŭlŭmIlasya ūkŭsI, na kŭmwIkalya inyw'I mŭtena nzika; *kwa Ou, mŭIkalee kŭandIka* ateo ethwa nI syIIndŭ ila mŭŭnengane vau kwa vau na kwa nzIa Iŭsu mŭikethwa na IvtIyo mwalea kŭandIka. Na IthIwai na ngŭsI yIIa mŭŭthooanIsya mŭndŭ na ūla ūngi; na mŭandIki kana ngŭsI maikavItw'e. Na inyw'I mweeka *Ou*, IndI ūsu ūkeethwa wI ūemu ngalI Ila yenyu. Na mŭkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae inyw'I ūmanyi na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyIsI syIIndŭ syonthe nesa.

284. Na ethwa inyw'I mwI kyalonI, na mŭilela kwona mŭandIki, IndI nIvaumw'e kIIndŭ kInengwe mŭkovethany'a kItw'Ike ta ūtianIŭ. Na ethwa ūmwe wenyu nIwamŭkIItIhya ūla ūngI na kIIndŭ, IndI

فَإِنْ تَرَىٰ تُنَادِيكَ فَاجْلِبْ وَاصْرَأْنِي وَمَنْ تَرْضُونَ
 مِنَ الشَّهَادَةِ أَنْ تَحْلِلَ أَحَدُهُمَا قَتْلَ الْآخَرِ أَحَدُهُمَا
 الْآخَرِ وَلَا يَأْبُ الشَّهَادَةُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمُوا
 لَنْ تَكْتُوبُوا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلٍ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ
 عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ
 تَكُونَ بِجَارَةٍ حَاضِرَةٍ تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
 جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا
 يُضَارَ كَلْبٌ وَلَا شَيْءٌ إِنْ فَعَلُوا فَإِنَّهُ نُسُقُ
 بِكُمْ وَإِنَّمَا اللَّهُ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمٌ

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ
 مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَغْضًا فليؤدِ الَّذِي
 أَوْثِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْمُلُوا الشَّهَادَةَ

Ūla waĩkĩĩthw'a nanengane kĩndũ kyu na namũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wake. Na mũikavĩthe ūkũsĩ, na ūla ona wĩva ūvithaa w'o, vate nzika, ngoo yake yĩna naĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ عَلَيْهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢١٤﴾

LUKU 40

285. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ TŪIŪ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ona mwaumbŪla maŪndũ ala me iĩĩkonĩ syenyũ kana mwamaia me mavĩthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwĩta inyw'ĩ na kŪmŪkŪlya ūtalo wamo; na ĩndĩ We akamũekea Ūla We wendaa na kŪmŪsilĩla Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwĩka ūndũ w'onthe Ūla We wendaa.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَإِنْ تُبٰدُوْا مَا فِىْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخَفُوْهُ يُخٰسِبْكُم بِهٖ اللّٰهُ فَيَغْفِرْ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبْ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٨٥﴾

286. Mũtũmwa ūũ waitũ nũmetĩkĩlaa maŪndũ ala matheetw'e kwake kuma kwa Mwĩai wake, na etĩkĩli namo ota ūu: *mo onthe* nĩmamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na alaĩka Make, na Mavuku Make, na Athani Make *makyasya*, 'Ithyĩ tũyĩkĩlaa kĩvathũkany'o ona kĩmwe katĩ wa Atũmwa Make; namo maasya, Ithyĩ nĩtwĩw'aa na nĩtwĩĩkĩlaa. Ithyĩ twĩtasya ūkeo Waku, Amē Mwĩai waitũ, na ūalũko nĩ Kwaku.'

اَمِّنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُوْنَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ لَا تَقْرٰنُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُّسُلِهٖ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرٰنُكَ رَبَّنَا وَ اِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٢٨٦﴾

287. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaũkũĩthasya thayũ mũio ūla ūtatonya kũvikya. W'o ūkeethwa na ĩtuvi ya

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِيْنَا اَوْ اَخْطَاْنَا

ma0nd0 ala w'o wIkaa, na 0kakwata
 0sililo 0la 0wailite, MwIai wait0,
 nd0kat0silile ithyI yIla twoolwa kana
 k0lika IvtiyonI, na MwIai wait0,
 nd0katw'ilile ithyI 0tonyi tond0
 wamailile ala maI mbee wait0. MwIai
 wait0, nd0katwaIkye ithyI m0io 0la
 t0tena vinya wa k0kua; na t0vetangIe naI
 sit0, na t0nenge ithyI 0ekeo, na twIw'fe
 tei; We Nue MwIai wait0; kwa 0u
 t0tethye ithyI I0I0 wa and0 alei. ⁴

رَبِّنَا وَلَا تُحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا رَبِّنَا وَلَا تُحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
 وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا اَنْتَ مَوْلَانَا
 فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

⁴ M0soa 00 wIweta 0voo wa and0 ala maI mbee
 ala manengetwe motonyi manene ma kIndini na
 malea k0manenge ndaIa na mamatw'IkIthya mo
 kwIthwa m0io. Na ota 0u, atongoi ma ndInI ta asu
 ala ma ivIla sya Itheo manengwe k0kua m0io 0su
 ituonI syoo na nguthu ya atongoi ma ndInI
 yasyaIka Ila yeey0mbIle 0manyi wa ndInI oyila
 momataI matonya kwIka 0I0ngalu wIaIe kwayo.
 NzIa Ino vate nzika, yaetie 0tongoi wa ndInI 0la
 waI na 0manyi m0nini, wIa ngathIlo na 0te na
 0mIIsyo na av0th0 katI woo nImamanyie
 0manyIsyo na 0nene wa Ndeto ya Ngai. 0tongoi
 wa ndInI ta 0su 0vw'ananItw'e na mang'oi nthInI
 wa 62 : 6 *Al-jumu'ah* ala mIongo yoo IkuIthItw'e
 mavuku ma ndInI IndI mo mamanyaa o vanini kIla
 makuaa. Kwa 0u ndeto '*Isran*' yaIle k0manyIka ta
 w'o 0aly0lo wa vo n0nd0 0tonyi 0la wIItwe nI
 Ngai nd0tonya kwoswa ta m0io 0la etfIli maw'o
 mendaa k0welewa.

6. Vate nzika, vai kīndū kī ūlū wa nthī kana kī nthīnī wā ūtu kīvithīku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ①

7. We nī We Ula ūmūseūvasya inyw'ī mwīhwe na mūmbīwe nthīnī wa mavu ūndū We wendaa; vai Ngai ateo We, ūla-wī-Vinya, ūla Mūī.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

8. We nī We Ula ūtheetye Ivuku; nthīnī wayo ve Mīsoa ūtaalyūlīka Muhkam--- nīyo myambīlīlīyo ya Ivuku--na ve ūngī yīna moalyūlo mena kīvathūkany'o mutashaabihaat. Indī asu ala mena ūthyoeke ngoonī syoo maatīlaa ūsu yīna moalyūlo me kīvathūkany'o, maimantha ūaanīku na ūalyūlo mūthūku wayo. Na vai wīlī ūalyūlo ūla wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē na asu ala maūngeme malūmīte nthīnī wa ūmanyi; mo maasya, 'īthyī nītūyītīkīlaa yo; yonthē yumīte kwa Mwīai waitū.' Na maisūvīaa ateo asu ala manengetwe mīthīnzīlo ya ūmanyi.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَبِهَاتٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ③

9. Mwīai waitū, ndūkaeke ngoo sitū ithyoeke ūtina wa We kūtūtongoesya ithyī; na tūenge tei ūlū waitū kuma Kwaku-Mwene, vate nzika, We wī Weka Nue Mūnengani.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ④

10. Mwīai waitū, We vate nzika, ūkamombany'a andū onthe vamwe nthīnī wa mūthenya ūla ūte nzika nthīnī waw'o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndanangaa ūtianīlo Wake.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ⑤

LUKU 2

11. Asu ala matetīkīlaa – syīndū syoo, na syana syoo iikamauna ona vanini mbee

لَئِنْ الْبَاقِينَ كَفَرُوا لَنَنْفِخَنَّ عَنْهُمْ أَصْوَابَهُمْ وَلَا أُولَئِهِمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ الرَّافِقُونَ ⑥

wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmo ngũ sya ūla Mwaki.

12. Ngewa yoo nĩta ngewa ya Andũ-ma-Valao na asu ala maĩ mbee woo; mo nĩmaileile Syama sitũ; kwa ōu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamasĩlle mo nũndũ wa naĩ syoo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsĩlla.

13. Matavye asu ala matetĩkĩlaa, inyw'ĩ mũkakĩw'a vinya na kũmbanw'a nthĩnĩ wa Ngienā; na nĩ vandũ vathũku va kũthũmũa.

14. Vate nzika, vaĩ Kyama kwoondũ wenyu yĩla nguthu ilĩ sya ita syokomanie ila syokitie imwe na ila ingĩ, nguthu imwe ikyũkita na ila ingĩ kwoondũ nzila ya Ngai Mwene Vinya W'on the na ila ingĩ kwoondũ wa alei ala mamonie me aingĩ kũmavĩta mo ene kũndũ kwĩllĩ, indĩ mũno kwa metho moo. Ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe amwĩkĩlaa vinya na ūtethyo Wake ūla ona wĩva We wendaa. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve kĩsomo kwa ala mena metho.

15. Aũme nĩmanakavĩw'e kwĩthwa na wendi wa syĩndũ ila syendekaa – iveti na syana na mbumbu syũmbĩtwe sya ng'ombe na indo na imea; kyu nĩ kyaũya kya thayũ ūũ wa yu; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We wĩna mũsyĩ ūla mũseo mũno vyũ.

16. Asya, 'Nyie ngamũmanyĩthya kĩndũ kĩseo kũvĩta kyu?' Kwa asu ala mamũkĩlaa Ngai, ve Mĩũnda kwa Mwĩai woo, ila ivĩtĩlaa tũlũsĩ uungu wayo; vau nĩvo mo makekalaa; na ve iveti

كَذَابٍ إِلَىٰ قَرْعُونَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْيُهُمْ وَهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْإِهَادُ ۝

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فَيْتِنِ الْقَوْمِ الَّذِي تَقَاتِلُونَ سَبِيلِ اللَّهِ وَأَخْرَجَ كَافِرُكَ يَرَوْنَهُمْ وَشَاءَ اللَّهُ الْعَيْنُ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بَصَرَهُ مَنْ يَشَأْ إِنْ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ النَّسُومَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْخَزَائِرِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْبِتَابِ ۝

قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي مِنَ ذِكْرٍ لِّلَّذِينَ آتَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جُنَّتْ خُبْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا وَلَا تُزَالُ مَطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

itheetw'e nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Otanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwonĩ wa athOkũmi Make.

17.Asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa; kwa ũu tũkeke ithyĩ, naĩ sitũ na tũtangĩle ithyĩ kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

18.Ala mena ũmĩĩsyu, na ala ma w'o, na auu, na ala maumasya syĩndũ nzĩanĩ ya Ngai, na asu ala mamanthaa ũekeo mbee wa kĩlungu kya mbee kya ũtukũ.

19.Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vai Ngai ateo We— na ota ũu alalka na ala mena ũmanyi— Mũũngamĩi wa ũlũngalu; vai Ngai ateo We, Ula-Wĩ-Vinya, Ula -Mũ. *

20 Vate nzika, ndĩni ĩla ya w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Isĩlamu! wĩnyĩyo w'onthe vyũ. Na asu ala manengiwe ĩvuku ateo matyaalea kwĩw'ana ĩndĩ ĩtina wa ũmanyi kũmavĩkĩla mo, nũndũ wa kwĩw'ũ kĩla kyaĩ katĩ woo ene. Na ũla w'onthe ũleaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kũtala.²

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمَّا كَانُفُورًا لَّنَا دُونَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

الضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالْقَاسِيْنَ وَالْمُتَكَبِّرِينَ ۝ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَابِئًا بِالْقَاسِطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعٌ ۝

الْحَسَابِ ۝

² * Ow'o ũneeni wa Kĩtalavu 'Qaiman bil qist'yina vinya mũno mbee wa ũalyũlo ũũ wa 'Mũũngamĩi wa ũlũngalu' Mavinda onthe kũũngamĩa ũlũngalu' nĩw'o ũalyũlo ũla wafĩle.

21. Indĩ ethwa mo nĩme0kaananĩa naku asya, 'Nyie nĩnĩnyivĩtye mwene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mambikĩlaa nyie *ota ou*. Na asya kwa asu ala manengetwe Ivuku na ala mate asomu, 'Inyw'ĩ nĩmwĩnyivĩtye?' Ethwa mo nĩmekwĩnyivya, Indĩ mo vate nzika, makatongoew'a; Indĩ mo masyoka Itina, Indĩ wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũsyaĩsya wa ath0kũmi *Make*.

فَأَن حَاجُّكَ فَقُلْ أَسَلْتُ وَجْهِي لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِي
وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَقِيمِينَ أَسَلْتُمْ فَأَن
أَسَلُوا فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِن كُفَلُوا فَأَنَّا عَلَيْكَ الْمَلَكُ
ع وَاللَّهُ بِصِرِّهِمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۝

LUKU 3

22. Vate nzika, asu ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kũmantha kũmoaa andũ ala meyĩlaa kwĩkwe maũndũ ma ūlũngalu, matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ
يَغْتَرِبُوا حَتَّى وَيَقْتُلُوا الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنْ
النَّاسِ نَبِيَّهُمْ بِعَدَابِ اللَّهِ ۝

23. Asu nĩmo ala meko moo makatw'ĩka vathei ūlũ wa nthĩ Ino na ĩla ĩngĩ, namo maikethwa na atetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ۝

24. We noũmesĩ asu ala manengetwe kĩlungu kyoo kya Ivuku? Mo nĩmetawa maende vala ve Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana yo yĩtonye kũtw'a katĩ woo, Indĩ nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ūtee yĩna ūlei.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فُرْقَانُ فَتُهْمَرُونَ
هُم مُّضْطَرُونَ ۝

25. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Mwaki ndũkatũkiita ithyĩ, ateoo kwa matukũ mavũthũ matw'ĩtwe.' Na ūndũ ūla mo meeseũvĩsya nũmakengete mo ūlũ wa ndĩni yoo.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن تَنصُرَنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً
وَعَزَّ هُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

26. Mo makeeka ata yĩla Ithyĩ tũkamombany'a mo vamwe nthĩnĩ wa Mũthenya ūla ūte nzika nthĩnĩ waw'o; na

كَفَى إِذَا جَعَلَهُمْ يَوْمَ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوَقِيتَ
كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

yila kila thayo ōkaŵwa vyō kwīanana
nondū wīkīte, namo maikavīfw'a?

27. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa ōsumbī, We ōmōnengae ōsumbī ōla We wendaa; na We wosaa ōsumbī kuma kwa ōla We wendaa. We ōmōnenevasya ōla We wendaa, na We umunyivasya ula We wendaa. Useo w'onthe wī mokonī Maku. Na We vate nzika wīna ōtonyi wīna ōtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

28. We ōtumaa ōtuku wīslā nthīnī wa mōthenya na We ōtumaa mōthenya wīslā nthīnī wa ōtuku. Na We umasya ōla wī thayō kuma kwa ōla mōkw'ō. Na We ōmumasya ōla mōkw'ō kuma nthīnī wa ōla wī thayō. Na We ōmōnengae ōla w'onthe ona wīva We wendaa vate kīthīmo.

29. Etīkīli maikamose alei kwīthwa anyanyae mbee wa etīkīli--- na ōla ona wīva wīkaa ōu, nde ngwatanīo na Ngai Mwene Vinya W'onthe —ateo īsōvīaneī namo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amōtaainyw'ī tōtōu wa ōsilīlo Wake;*³ na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkw'ō ōalūko.!

30. Asya, 'Ona inyw'ī mōkavitha maōndū ala me īthūinī syenyu kana mōkamaumbōla, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo; na We nōkīslī kīla

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يُبِيدُكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ الْبَصِيرُ ﴿٢٩﴾

قُلْ إِنْ تُخَفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبَدِّلُوا يَمِينَكُمْ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السُّبُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

³ * Ndeto Ino ya Kīalavu 'yuhazziro kumullaho nafsa hu' yaasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nōmōkanasya inyw'ī mwīslōvīane Nake We-Mwene na ōu nī kwasya kana We nōmōkanasya mōikeyelele mīao Yake na We nōkandīaa.

kyonthe kī nthīnī wa matū ona kīva na
kīla kyonthe kī ūlū wa nthī ona kīva.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na
ōtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

31. Isūvīei Mūthenya ūla kīla thayū
ūkethwa woloelwe nī maūndū maseo
onthe ala w'o wīkīte na maūndū
mathūku *onthe* ala w'o wīkīte. W'o
ūkenda vethwe ūtaanī mūnene katī wa
w'o na ūthūku ūsu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthē amūtaa inyw'ī ūlū wa
ūsīllo Wake. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē nī Mūuu, kwa athūkūmi Make.

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُخَضًّا ۖ
وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ
أَمَدًا أَبْعَدُ ۖ وَيُوْحَىٰ رُكْمًا ۖ وَاللَّهُ يَدْرِي
بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 4

32. Asya, 'Ethwa inyw'ī nīmūmwendaa
Ngai Mwene Vinya W'onthē, mbikīlai
nyie: *na īndī* Ngai Mwene Vinya
W'onthē akamwenda inyw'ī na
kūmūkeka inyw'ī mavītyo menyu. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Mūekanī-Mūno Vyū, Usūŵtwe nī tei.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

33. Asya, 'Mwiw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthē na Mūtūmwa; 'īndī ethwa mo
nīmaathūka ūtee, īndī *lilikanai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamendaa
alei.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ۝

34. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwamūnyuvie Atamu na Noa na mūsyī
wa Avalamu na mūsyī wa Imulaani ūlū
wa mbaī syonthe—

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

35. Mbaī, ītaeny'e na īla īngī kīmūkaufī.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Wiw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

ذُرِّيَّتَهُ ۖ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

36. Lilikanai ylla klfveti kya Imulaani kyaisye, 'Mw'iai wakwa, nyie nlnvlfte Kwaku kana klla kfi nthlni wa lvu yakwa klfthwe klnenganlfe wlanl Waku. Kwa Ou, kltkllle kyo kuma kwakwa nyie, nfw'o, We Wl-Weka Nue Wiw'i-Wonthe, Umanyi-W'onthe.

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٦﴾

37. Indi ylla kyo kyasyaie, kyasya, 'Mw'iai wakwa, nyie nlnasyaa mündü moka'-----oylla Ngai Mwene Vinya W'onthe nfw'isi nesa vyü üla kyo kyasyaite na mündüüme üla kyo kya Üanfaa ndai ündü ümwe na mündü moka üla kyasyaite----

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ الذَّكَوٰ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٦٧﴾

38. Kwa Ou Mw'iai wakyo nfwakltklile kyo na kwltklila kwina Olau, na atuma we Malia eana na kwina küseo vyü na amütw'lkithya Sakalia kwüthwa müsüvli wake. Klla lvida Sakalia alika kasümbanl kwake, nfwethfaa ena kyaüya vo. Akakülya, 'We Malia, umitye va kfi?' We Malia akasüngfa, 'Ni kuma kwaNgai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amünengae üla w'onthe ona wiva We wendaa vate klfthimo.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ ۖ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۖ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَ هَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَبْرَأُ إِلَيَّ لَكَ هَٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٦٨﴾

39. Ovau kwa vau Sakalia nfwamüvoyie Mw'iai wake akyasya, 'Mw'iai wakwa, nenge nyie mwana mütheu kuma kwaku; vate nzika, We wli Mwfw'i-wa-Mboya.'

هَٰذَا لَكَ دُعَاؤُكَ رَبَّهٖ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۚ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٦٩﴾

40. Na alafka mamütavya we o aüngeme nyümbanl: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ekütavya we üvoo müseo wa Yahya Yoana, üla ükaküsfla üla w'o wa ndeto kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe - mütaflku, na mütheu na Mwathani, kuma katl wa ala alÜngalu.'

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَبْشُرُكَ بِخَيْرٍ مُّصَدِّقًا لِّمَا كُنْتَ مِنَ اللَّهِ وَاسْتِئْذِنَا وَحَصِّنَا وَرَبِّكَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٧٠﴾

41. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyie ngeethwa na mwana ata, oyīla ūkūū nūminīte kūngwata nyie, nakyo kīveti kyakwa nī ngūngū?' We asūngīe, 'Isu nīyo *nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe*: We ekaa ūndū wendaa.'

قَالَ رَبِّ اَنْتَ يَكُوْنُ لِيْ غُلَامًا وَكَذٰلِكَ اَتَكَلِّمُ الْمَلٰٓئِكَةَ
وَامْرَاَتِيْ عَاقِرٌ قَالَ كَذٰلِكَ اَلَلّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤١﴾

42. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyuvīe nyie ūvano. We amwīa, 'Uvano waku nī kūlea kūneena na andū vandū va matukū atatū ateo kwa kwonany'a na moko. Na mūlilikane Mwīai waku mūno na mūtafe We ī-ya wīoo na kīfoko tene.'

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْ اٰيَةً ۚ قَالَ اَيْتُكَ اَلَا تَكَلِّمُ الْمَلٰٓئِكَةَ
ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ اَلَا رَمٰٓءُ وَاذْكُرْ ذٰلِكَ كَثِيْرًا وَّسَمِعَ النَّبِيُّ
مِنْ خَلْفٍ وَّ اَلَا يَكْبٰرُ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43. Na *lilikanai* yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkūnyuvīte we, na kūūthesya we na nūkūnyuvīte we mbee wa iveti sya andū onthe.

وَ اِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يٰرَبِّمْرِ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰكَ وَ
طَهَّرَكَ وَاصْطَفٰكَ عَلٰٓى نِسَآءِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٣﴾

44. 'We Malia, Itthāwa wī mwīw'i kwa Mwīai waku na ivalūkye-nthī we mwene na ūthyū waku na mūthaithe Ngai eweka vamwe na asu ala mathaithaa.

يٰرَبِّمْرِ اَقْنِيْ لِيْ ذٰلِكَ وَاسْجُدِيْ وَارْكَعِيْ مَعَ
الرَّٰكِعِيْنَ ﴿٤٤﴾

45. Ūī nī katī wa movoo ma kīmbithī ūla Itthī tūōkīvuanīsyā we. Na we ndwāī vamwe namo yīla mo malimanaa, mamanye ūla wītw'īka mūsūvīi wa Malia, ona we ndwāī namo yīla mo makaananīaa mūndū na ūla ūngī.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوْجِيْهِ اِلَيْكَ لَوْ مَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اِيْهِمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٤٥﴾

46. Yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekūtavya ūvoo mūseo wa ndeto kuma kwake; syītwā yake *yīkeethwa* nī Masia, Yesu *Iša*, mwana wa Malia, mūtaītku tūlū wa nthī

اِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يٰرَبِّمْرِ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ
مِّنْهُ ۚ اِنَّهٗ السَّبْحُ عِيسٰى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيْهًا
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُتَقَرِّبِيْنَ ﴿٤٦﴾

kwoondū wenyu, ethwa inyw'I
mūkeethwa mwI etik'li.

51. 'Na nyie nōk'ke ng'lan'lsya k'la k'f
mbee wakwa, k'kw'itwa, Tola; na
kūmw'it'k'liya inyw'I kat' wa sy'ndū ila
inyw'I mwavatiwe; na nyie nōk'ke
kwenyu n'ina Kyama kuma kwa Mw'iai
wenyu, kwa ūu, mūk'lei Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mb'w'ei nyie.'

52. 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe n' Mw'iai wakwa na Mw'iai
wenyu; kwa ūu, mūthaithei We: Ino n'lyo
nz'la ya w'o.'

53. Na y'la Yesu Isa woonie ūlei woo,
asya, 'Naaū ala makethwa me atetheesya
makwa nz'lan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe?' Amany'w'a make
mamūs'ung'la, 'Ithyl twI atetheesya ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe ithyl
n'f'umw'it'k'li' Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na we 'ithwa na ūk'ūsI kana
ithyl twI ew'i.'

54. 'Mw'iai waitū, ithyl n'f'ok'it'k'laa k'la
We ūtheetye, na n'f'um'at'f'le Mūtūmwa
ūū, Kwa ūu, tūand'ke kat' wa asu ala
mena ūk'ūsI.'

55. Na Ayuti n'imalanilye walany'o Nake
Ngai Mwene Vinya W'onthe
n'f'walanilye ota ūu: Ind' Ngai Mwene
Vinya W'onthe n' We Mwalany'a Ula-
Mūseo Mūno Vyū kat' wa alany'a.

LUKU 6

56. Y'la Ngai Mwene Vinya W'onthe
waisye, 'We Yesu Isa, Nyie

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيِّ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِلَّا
لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي خُذِمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٥١

إِنَّ اللَّهَ رَفِئَ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ٥٢

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي
إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أَمَّا
بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٥٣

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ٥٤

إِنِّي وَمَنْ مَّكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكِرِينَ ٥٥

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

nga0kw'ithya 0kw'e o k0kw'0 k0la kya
m0syawa, na ngak0k0lya we Kwakwa-
Mwene, na nga0thesya we kumana na
ma0nd0 math0ku asu ala alei
makwil0laa, na ngamaia ala mak0at0laa
00l0 wa ala matet0k0laa, k0vika
M0thenya wa Uthay00kyo; na Ind0
0al0ko wenyu 0keethwa w0 kwakwa, na
Nyie ngam0silany'a kat0 wenyu 00l0 wa
ma0nd0 ala inyw'0 m0vath0kangan0laa.

57.Ind0 kwa asu ala matet0k0laa, Nyie
ngamasil0la na 0sil0 mwai 00l0 wa nth0
0no na 0la 0ng0, namo maikethwa na
atetheesya.

58.Na kwa asu ala met0k0laa maw0a na
kw0ka maw0a maseo, We akama0va
matuvi moo mean0u. Na Ngai Mwene
Vinya W'ontho ndamendaa eki-ma-na0.

59.Kyu n0kyo k0la Ithyl t00k0somea we
kya M0soa na K0lilikany'a ky00.

60.Vate nzika, mw0kalo wa Yesu Isa
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho n0
ta mw0kalo wa Atamu. We am0mbie we
kuma k0toon0, na Ind0 We amw0a,
'Tw'0ka!' na we eethwa vo.

61.Uu n0 w'o kuma kwa Mw0ai waku,
kwa 0u we nd0kethwe kat0 wa asu ala
mena nzika.

62.Yu 0la ona w0va 0kaanan0aa naku we
00l0 wake we, 0tina wa k0la k0vik0te
kwaku kya 0manyi, m0tavye we, 'Uka
tw0te syana sit0 na syana syenyu, na
iveti sit0 na iveti syenyu, na and0 mait0
na and0 menyu; na Ind0 t0ivoya na
k0thing'0syano na t0k0tya k0fumo kya Ngai

وَمُطَهِّرَكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلَ الَّذِينَ
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ثُمَّ
إِنَّا مَرْجِعُكُمْ فَأَخْلَمْ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْلَيْهِمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورُهُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٦٠﴾

إِن مَثَلٌ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦١﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُنْكَرِينَ ﴿٦٢﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
نِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لَكَنْتَ اللَّهُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦٣﴾

Mwene Vinya W'onthe kŭthwe ũlũ wa ala makenganaa.'

63.Uũ vate nzika nĩ ũtato wa w'o. Vai *ona ũmwe* waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Mwene-Vinya, Ula-Mũĩ.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْعِزُّ الْحَكِيمُ ٦٣

64.Indĩ mo masyoka na ĩtina, *lilikanai* ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-mawathe.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ٦٤

LUKU 7

65.Asyai, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Ukai ndetonĩ ĩla mbaflu katĩ waitũ nenyu – nĩkana ithyĩ tũikamũthaithe ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kana ithyĩ tũikamwĩanany'e We na ngai ĩngĩ, kana amwe maitũ maikamatw'ĩkĩthye angĩ Eĩaĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe.' ĩndĩ mo maalyũka na kũthi, ĩndĩ asyai, 'ĩthĩwai na ũkũsĩ kana ithyĩ nĩtwĩnenganĩte kwa Ngai;

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٦٥

66.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩkaananĩ ũlũ wa Avalamu nĩkĩ, oyĩla Tola na Uvoo Mũseo ĩtyaavuanw'a ateo ĩtina wake? Inyw'ĩ ĩndĩ nomũmanyaa?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَ
الْفُتُورَةُ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٦٦

67.Sisyai! Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwakaananĩe maũndũ ala mwai na ũmanyi wamo. Nĩkĩ ĩndĩ yu mũũkaananĩ maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo *ona vanini?* Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَآجَجْتُمْ فِينَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تُحَاجُّونَ فِينَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٦٧

68.Avalamu ndai Mũyuti kana Mũklisto, ĩndĩ we nĩweenenganĩte vyũ mavinda

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ

onthe kwa Ngai na mwĩwi Wake, na we ndaĩ ūmwe wa asu ala mamwĩlananasya Ngai na ngai ingĩ.

حَنِيفًا مَّسْلَمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٥

69.Vate nzika, andũ ala mamũthengeee Avalamu mũno vyũ nĩ ala mamũatiie we, na Mwathani ūũ na asu ala metĩkĩlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa etĩkĩli.

إِنَّ أَوَّلَى الْغَايِبِ بِإِبْرَاهِيمَ لَكَذِبٌ أَتَّبِعُوهُ وَهُدًى
النَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ٥٦

70.Nguthu Imwe ya Andũ ma Ivuku nomende kũmũthyoekya inyw'ĩ, Indĩ mai ona ūmwe mathyoekya ateo mo ene, Indĩ no kũmanyaa mo matamanyaa tũ.

وَدَّتْ طَّائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٥٧

71.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla mwĩ ngũsĩ syayo?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تُشْهَدُونَ ٥٨

72.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ mũũvulany'a w'o na ūvũngũ na kũvitha ūla w'o o mũwĩsĩ?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْسِنُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ
الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٥٩

LUKU 8

73.Na nguthu Imwe ya Andũ ma Ivuku yaasya, 'Itĩkĩlai maũndũ ala mavuanĩw'e etĩkĩli, kĩlungu kya mbee kya mũthenye na mũmalea kĩlungu kya mũminũkĩlyo kyaw'o; vangĩ mo nĩmatonya kũsyoka.

وَقَالَتْ طَّائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ
عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ وَالْقُرْآنَ وَآخِرَهُ نَعْلَمُهُمْ
يَرْجِعُونَ ٦٠

74.'Na ndũkamwĩw'e ona ūmwe ateo we ūla, ūatĩlaa ndĩni yenyu asya, "We Mũtũmwa, vate nzika, ūtongoi nĩ ūtongoi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndũ We wendaa. Kĩla kya vata nĩ kana kĩa ūmwe nĩwaĩle nĩ kũnengwe ūmanyĩsyo ta ūla inyw'ĩ mwanengiwe mbee; Ate ūu, mo makeethwa mena kĩtumi kya kũkaananĩ naku mbee wa Mwĩai waku-

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ وَبَيْنَكُمْ قُلٌّ إِنَّهُ يَهْدِي
هُدًى اللَّهُ أَنْ يُؤْتِيَ أَحَدًا قِتْلًا مَا أَوْتَيْتُمْ أَوْ
يُجَاجِلْكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٦١

---' Asya, 'Mumo w'onthe wĩ mokonĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũnengae oũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausũtwe nĩ mumo mwingĩ, Umanyi-W'onthe.*⁵

75. We amũnyuvĩaa tei Wake ũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingĩ.,

يُخَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ تَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ⑤

76. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve we ũla, wamũtkĩĩa ũũũ wa kĩnandũ, akaũtũngĩa; na katĩ woo ve we ũla, wamũtkĩĩa na ndinalĩ ĩmwe, ndakaũtũngĩa we ateo wĩkale ũmũũngamĩe. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'ĩthyĩ tũyaĩle kũtũlwa mũtĩ ũũũ wa syĩndũ sya ala mate asomu;' namo maneenaa ũvũngũ ũũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe o mesĩ.

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَاعٍ يُودِعُ إِلَيْكَ وَ مِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُودِعُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَالِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمْنِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

77. Aiee, ĩndĩ oũla wĩanĩasya wĩvĩto wake na ũmũkĩaa Ngai---nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa akĩi-ma-Ngai.

بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ⑦

78. ũũũ wa asu ala mosaa thooa mũvũthũ makaũkũany'a na ũtianĩo woo na Ngai

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

* Uu wĩonany'a kana ti Ayuti oka ala maĩ na ũvoo wa kũkaananĩa na Mũtũmwa s.a.w kĩtumi nũndũ maũndũ ala we wanengetwe mayai ũndũ ũmwe vyũ na ala moo. Kwa ngalĩ ĩngĩ, kwai kũtonya kwĩthwa kwĩ kwaĩlu kwa andũ ma ĩsilamu kũkaananĩa namo takethwa nĩmavenetwe ũmanyĩsyoo wa kĩveva w'on the vamwe ũkyonany'a kyende kya Ngai akĩmendeesyaa andũ ma Ivuku. Kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa kũmanyĩsya kĩĩa Ayuti maleaa kĩĩkwosana.

Mwene Vinya W'onthe na mawivito moo, maikethwa na klanda nthini wa thayu ula ukoka, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo ona ndakasisya tulū woo nthini wa Mūthenya wa Uthayūkyo, ona We ndakamathesya mo; na vakeethwa na ūsililo ūthatasya kwoo.

79. Na vate nzika, katī woo ve nguthu ila ithyoe kasya nīmī syoo yīla meūsoma Ivuku; nīkana inyw'ī mūtonye kūsūanīa kana nī kīlungu kya Ivuku, oyīla ti kīlungu kya Ivuku. Namō maasya, 'Yoyumīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo maneena ūvūngū tulū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe omesī.

80. Kūitonyeka kwa mūndū, Ngai Mwene Vinya W'onthe kūmūnenge Ivuku na ūī na wathani, na īndī aimatavya andū, 'Ithīwai mwī athūkūmi makwa no ti ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī we atonya kwasya, Ithīwai tū mwīnenganīte kwa Mwīai nūndū inyw'ī nīmūmanyīasya Ivuku na nīmūyīsoma.

81. Ona kūitonyeka kwake we kūmwīyīfāla kūmosa alaīka na Athani ta Eaīi. We nūtonya kūmwīyīfāla inyw'ī kūlea kūmwītkīla ītina wa mwīnenganīte kwa Ngai?

LUKU 9

82. Na lilikanai vinda yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie ūtianīo kuma kwa andū kwīšīla kwa Athani, akyasya, 'Kyonthe ona kīva kīla Nyie nīmūnengae kya Ivuku na ūī na īndī Mūtumwa wenyu aimūvikīa, akīanīsyā maūndū ala me vamwe nenyu,

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑤

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونِ السِّنَّةَ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكِبَرُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالتَّوْبَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا أَنْتُمْ مُعْتَبَرُونَ الْكِتَابُ وَبِمَا أَنْتُمْ تُدْرَسُونَ ⑦

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَالِيَةَ وَالنِّسَاءَ أَرْبَابًا ۚ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ⑧

وَلَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَّا أُنْزِلَتْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ

mŭkamwĩtkĩla we na kŭmŭtetheesya we.' Na We asya, 'Inyw'I nĩmŭkwĩtkĩla, na kwosa ūtonyi ūla Nyie ngw'ia ūlŭ wenyu ūndŭnĩ ūŭ?' Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtweefkĩla;' We amea, Indĩ Ithĩwai na ūkŭsĩ, na Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ngŭsĩ.'

83.Yu ūla ona wĩva ūalyŭkaa ĩtina wa ūu, vate nzika, Indĩ, asu nĩmo atŭli-ma-mĩao.

84.Mo memantha ndĩni ĩngĩ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla w'onthe ona wĩva ūla wĩ matunĩ na ūla wĩ ūlŭ wa nthĩ amwĩnyivĩasya We, akyenda ūu na atekwenda, na Kwake nĩkw'o mo makatŭngwa?

85.'Asya, 'Ithyĩ nĩtŭmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŭndŭ ala mavuanĩtw'e kwitŭ, na ala mavuanŭw'e Avalamu na Isumaeli na Isaaka na Yakovo na ila Mbaĩ, na ala manengiwe Mose na Yesu na Athani angĩkuma kwa mwĩai woo, na ithyĩ twĩnenganae Kwake.'

86.Na ūla ona wĩva ūmanthaa ndĩni ĩngĩ eka Isilamu, yo ndĩketikĩlwa kuma kwake, na nthĩnĩ wa thayŭ ūla ūkoka we akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

87.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatongoesya ata andŭ ala maleete kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla na ala methĩtwe na ūkŭsĩ kana Mŭtŭmwa aĩ wa w'o na ala movano matheu mamavikĩte? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andu eki-ma-naĩ.

وَإِذَا خَرْتُمْ عَلَىٰ ذِكْرِكُمْ لِضَرْبِ الْقُلُوبِ فَأَقْرَرْنَا قَالَ
فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٧﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٨﴾

أَفَغَيْرَ اللَّهِ يَتَّبِعُونَ وَلَٰهٗ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ أَمَّا بِاللّٰهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰٓ أَتَابِعِهِمْ
وَأَسْوَعِيلَ وَأَسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا
أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالتَّيِّبُونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تَعْرِفُونَ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٤١﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

88. Iŭlŭ wa asu Ituvi nĩ kana kĩumo kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa
Iŭlŭ woo na kya alaĩka na kya andũ,
ontho vamwe.

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمَ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ٨٨

89. Mo makekalaa uungu wakyo. Usililo
woo ndũkaleelangw'a ona
maikathũmũw'a;

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ٨٩

90. Ateo asu ala melilaa Itina na
kũseũvya. Na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٠

91. Vate nzika, asu ala maleaa kwĩtĩkĩla
Itina wa metĩkĩlĩte, na Indĩ
makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, wĩlilo woo
ndũketĩkĩlwa, na aa nĩmo ala maĩte.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا
لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ٩١

92. Na ūlū wa asu ala maleete kwītkīla, na maikw'a me alei, ona thaavu usūŋte nthi yonthe ndūketkīlwa kuma kwa ūmwe woo ona wīva, ona we aumya ta kyovosya. Aa nīmo ala ūsilīlo wī woo ūkethwa kwoondū woo, namo maikethwa na atetheesya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَرَاءُ فَلَنْ يَقْبَلَ
مِنْ أَحَدٍ هُمْ قُلُوبُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَى بِهِ
يَعِزُّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ لُجُجٍ ٥٢

LUKU 10

93. Inyw'ī mūikaūvikīa ūlūngalu ona vanini okūvika mumye katī wa syīndū ila inyw'ī mūsyendete, na kīla ona kīva mūkumya, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsī nesa.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٥٣

94. Lū w'onthe wāf mwītkīlīye kwa Aana-ma-Isilaeli, ateo ūla Isilaeli wavatanie we mwene mbee wa Tola ūtanatheew'a. Asya, 'Etei, īndī, Tola na mūimīsoma yo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِبَنِي إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ
إِسْرَءِيلَ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ
قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٥٤

95. Yu ūla ona wīva ūseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtina wa ūu, aa īndī nīmo eki ma naī.

فَمَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ٥٥

96. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenete w'o; kwa ūu, atīfai ndīni ya Avalamu, ūla weenenganīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe; na we ndaī ūmwe wa ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا
كَانَ مِنَ الشُّرَكِيِّ ٥٦

97. Vate nzika, Nyūmba ūla yaakiwe mbee kwoondū wa andū onthe ma nthi nī ūla yī Bakka, mwanda wa Makka yusūŋtwe nī maūathimo na ūtongoi kwa mbaa andū onthe.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبْرَكًا
وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ٥٧

98. Nthĩnĩ wayo ve Syama ntheu, nĩ vandũ va Avalamu; na ūla ona wĩva ūmĩlikaa yo, alikaa mŭuonĩ. Na kũthi Haji Nyũmbanĩ ũsu, nĩ ũolũ wa kĩla andũ matonya kwona nzĩla ya kũthi kw'oonĩkũmwaĩĩte Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na ūla ona wĩva ūleaa kwĩĩkĩla, *we nalilikane* kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ndekwatasya syũmbe syontho kwa ūndũ ona wĩva.

99. Asya, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyaĩĩsya wa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa?

100. Asya, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ inyw'ĩ mũmasĩĩla etĩkĩli nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, mũimantha kũmĩthyoekya, oyĩla mwĩ ngũsĩ *syayo*? Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaleaa kũmanyaa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.'

101. Inyw'ĩ ala mwĩĩkĩlaa! Ethwa inyw'ĩ mũkamĩw'a nguthu ĩmwe katĩ wa asu ala manengetwe Ivuku, mo makamũalyũla inyw'ĩ ngĩrĩ nthĩnĩ wa alei ĩtina wa inyw'ĩ kwĩĩkĩla.

102. Na inyw'ĩ mũkalea kwĩĩkĩla ata, oyĩla mwĩna Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho mĩtũngĩĩĩle, na Mũtũmwa Wake evo katĩ wenyu? Na we ūla ūkwataa alũmĩtye kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o nũtongoew'e nzĩlanĩ ĩla ya w'o.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ الزَّاهِقِينَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ
أَمْنًا وَلَوْ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ
إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ يُخَيِّضُ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ
شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ
مَنْ آمَنَ تَبِعُونَهَا يُعْطَى أَجْرًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ
بِقَافِلٍ عَنَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا فَوَيْحًا مِنَ الَّذِينَ
أُولُوا الْكِتَابِ يَزِيدُوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ ﴿٥٤﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُنَادِي بِعَيْنِكُمْ آيَاتِ اللَّهِ وَ
فِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَقْتَصِرْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

LUKU 11

103. Inyw'I ala mwItklla! Mókfe! Ngai Mwene Vinya W'onthe Ondü We waIfte nĩ kũkĩwa; na mũikaeke kĩkw'ũ kĩmũkwate inyw'I ateo mwĩ mwĩkaloni wa wĩnyivyo.

104. Na kwatai Ūlĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũlũmĩte inyw'onthe vamwe, na mũikaanĩke; na lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla We waiie ūlũ wenyu yĩla mwaĩ amaiha na nĩwamũkwatanisye ngoo syenyu na wendo, mwaťw'ĩkie masyaanĩ; na inyw'I mwaĩ ūtee wa iĩma ya mwaki na We nĩwamũtangĩle kuma vo. Uũ nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũvathũkanĩasya inyw'I mĩao Yake kana mũtonye kũtongoew'a.

105. Na nĩvethwe nguthu Imwe ya aũme katĩ wenyu ĩla yĩtanĩaa ūseo, na kwĩyĩaa ūlũngalu na kũvatana ūthũku. Na asu nomo makaĩla.

106. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala maaanĩkie na ala maleile kwĩw'ana katĩ woo ene ĩtina wa mokũsĩ matheu kũmavikĩa mo. Na mo nomo ala ūsilĩlo mũnene ūkethwa kwoondũ woo,

107. Mũthenya Ūla mothyũ amwe makethwa me meũ, na mothyũ amwe makethwa me maiũ, kwa asu mothyũ moo makethwa me maiũ- mo makatavw'a: 'Inyw'I nĩmwaleile kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla? Samai, ĩndĩ, ūsilĩlo, nũndũ inyw'I nĩmwaleile kwĩtkĩla.'

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ
وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً
فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِرَعْمَتِهِ إِخْوَانًا
وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم
مِنْهَا ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ۝

وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْبِلُونَ ۝

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۝

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَالْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا
الْعَذَابَ ۚ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

108.Na kwa asu ala, mothyŭ moo
makethwa me meŭ, mo makeethwa
nthInI wa tei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vo nIvo mo makekalaa.

وَأَمَّا الَّذِينَ أَبْیَضَتْ وُجُوهُهُمْ فِی رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٨﴾

109.Ino nĩ Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ithy! tũ0k0tũngĩĩĩla we oyĩla
yo yĩna w'o; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndendaa ŪthŪku ona wĩva kwa
syũmbe Syake.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ
ظُلُمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾

110.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syĩva syĩ matunĩ na ila
ona syĩva syĩ ũũũ wa nthĩ, na maũũũ
onthe makatũngwa kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe *kwoondũ wa ũũũ'io*.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلِلّٰهِ تُجِبُ
الْاُمُورُ ۝

LUKU 12

111. Inyw'ŋ mwŋ ando aseō vyō ala
mōkŋŋŋw'e kwoondō wa ōseo wa mbaa
andō onthe ma nthŋ; inyw'ŋ mwŋŋŋaa
kwoondō wa kŋla kŋseo na kōvatana
ōthōku na kōmwŋŋŋkŋla Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Na takethwa kwaŋ ōseo
kwoō. Amwe moo nŋ etŋkŋli, ŋndŋ aingŋ
mōno moo nŋ mbaa-matō.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلْعَالَمِينَ تَأْمُرُونَ بِالْعَدْلِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ
أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَ
الَّذِينَ هُمْ يَأْتُونَ ۝

112. Mo maitonya kUmOkita inyw'I
mUno ateo Okite mUnini, na mo
mamOkita inyw'I, makamwony'a
inyunyu syoo. IndI mo maikatetheew'a.

لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ إِلَّا أُولَٰئِكَ ۚ وَإِنْ يَتْلُوكُمْ بُيُوتَكُمْ
الْأُولَىٰ لَكُمْ لَا تَنْصُرُونَ ﴿١٧﴾

113. Mo makeethwa me akonlku
k'osonokw'a ovala vonthe meethlwa
ateo methwe na 0s0v'lo kuma kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, kana 0s0v'lo
kuma kwa and0. Mo n'makwatite 0thatu
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mo
n'mak0n'twe na 0kya. K'itumi n'und0 mo
n' ma' matonya k'um'lea M'isoa ya Ngai

خَرَجْتُ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ إِنَّ مَا تَقْعُدُوا إِلَّا مَعِيَ تَرِنَ اللَّهُ
وَحَنَنِي مِنَ النَّاسِ وَبَادُو بِغَضَبِي مِنَ اللَّهِ وَخُصِرْتُ
عَلَيْهِمُ السَّكَنَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يُكْفَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَتَّبِعُونَ

Mwene Vinya W'onthe na kũmoaa Athani vate ūlũngalu. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw'a namo nĩmeekaa mothũku.

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٤﴾

114.Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve nguthu ĩla ĩũngamaa na ūlũmu nthĩnĩ wa *Utianĩo wayo*; mo nĩmawetaa ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnĩ wa mavinda ma ūtukũ na kwĩvalũkya-nthĩ na mothyũ matulĩtye-ndu mo ene mbee Wake.

يَسْأَلُونَكَ عَنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَنْزَلَهُ الْبَيِّنَاتِ وَهُمْ يَبْجُدُونَ ﴿١١٥﴾

115.Mo nĩmamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na meylaa maũndũ ala maseo, na matanaa maũndũ ala mathũku, na kwĩkalaataa, maikĩlany'a mũndũ na ūla ūngĩ, nthĩnĩ wa mawĩa maseo. Na aa nĩ katĩ wa ala alũngalu.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٦﴾

116.Na ūseo ona wĩva w'onthe ūla mo mekaa, maikavatwa ĩtuvi mo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala akĩi-ma-Ngai.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا بِاللَّهِ عَلَيْهِمْ بِالْبَتِّينِ ﴿١١٧﴾

117.Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, mothwii moo na syana syoo iikamauna na kĩndũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٨﴾

118.Ngelekany'o ya syĩndũ ila mo maumasya kwoondũ wa thayũ wa nthĩ ĩno nĩ ta ngelekany'o ya kĩseve kĩla kĩna mbevo nyingĩ na mbai nthĩnĩ wakyo kĩla kĩkũnaa ngetha sya andũ ala meevĩĩsye mo ene, na kĩmĩyananga. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavĩĩsya mo, ĩndĩ nĩmo meevĩĩfasya mo ene.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكْتَهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٩﴾

119. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose andũ angĩ mate menyu kwĩthwa anyanyae menyu anene; mo maikalea kũmũthyoekya inyw'I. Mo nĩmenda kũmwona inyw'I mwĩ thĩnanĩ. Kĩmena nĩkĩminĩte kwĩyonany'a kyo mbene kwĩsĩla mĩneenelenĩ ya makanyw'a moo, na maũndũ ala ithũi syoo ivithaa nĩ manene mbee. Ithyĩ nĩtũmũvuanĩtye mĩao Yaitũ kwenyu ethwa inyw'I mũkamanya.

120. Sisyai, inyw'I ninyw'I mũmenda mo, Indĩ mo maimwendaa inyw'I. Na inyw'I nĩmũyĩtĩkĩlaa Ivuku yonthe. Yĩla mo makomana nenyu maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlĩte;' Indĩ yĩla mo me oka, maũmangaa mĩthya ya syaa syoo nũndũ wa ũthatu wenyu. Asya, 'Thelai na ũthatu wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ ala mavithĩtwe nthĩnĩ wa ithũi syenyu.

121 Ethwa ũseo nĩwamũvalũkĩla inyw'I, nũmamakasya mo; na ethwa inyw'I nĩmwakwatwa nĩ ũthũku, mo nĩmaũtanĩaa. Indĩ ethwa inyw'I mwĩ omĩsya na alũngalu, mawalany'o moo maikamũthũkya inyw'I ona vanini; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũkĩte maũndũ ala onthe mo mekaa.

LUKU 13

122. Na lilikana ñvinda yĩla we waendie kũoko tene kuma nyũmba kwaku, kũmaia nesa etĩkĩli vandũ va kũkitĩa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'w'I-W'on the, ũmanyi-W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْمُرُكُمْ بِحَالٍ وَذُوا مَا عَنْتُمْ قَدْ بَدَتْ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

هَآئِنَّمْ أُولَآءِ تُجِبُونَهُمْ وَلَا تَجِيبُونَهُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْمِنُوا بِعِظِكُمْ إِنْ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٢٠﴾

إِنْ تَسْتَكْمِلُوا حَسَنَةً لَكُمْ فَهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنْ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢١﴾

وَإِذْ عَدُوَّتُ مِنْ أَهْلِكَ تَبَوَّأُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٢﴾

123.Yŋla nguthu ilŋ syenyu syendie kwonany'a w'ia, onakau Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋ mūnyanyae woo. Na etŋkŋli nŋmaŋle nŋ kŋmwŋkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِذْ هَبْتَ طَائِفَتَيْنِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamŋtethetye inyw'I nŋhŋnŋ wa kaŋ wa Vatili yŋla inyw'I mwaŋ onzu. Kwa ŋu mwosei Ngai Mwene Vinya W'onthe kwŋthwa Mŋsŋvŋi wenyu nŋkana inyw'I mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125.Yŋla we wamatavisye etŋkŋli: 'Kŋimwŋanŋa inyw'I Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŋtetheesya inyw'I na alaŋka ngili itatŋ matŋmŋtwe kuma ŋŋŋŋ?

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُتَرَلِّينَ ﴿١٢٥﴾

126.ŋ, ethwa inyw'I mwŋ omŋŋsya na alŋngalu, nŋmo mayŋka na mŋtŋkŋ ŋŋŋŋ wenyu mekalaatŋte, Mwŋai wenyu akamŋtetheesya inyw'I na alaŋka ngili itano, mavithŋkŋte na vinya mŋno.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُجَاهِهِمْ
هَذَا يُبَدِّلُكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
مُتَوَسِّينَ ﴿١٢٦﴾

127.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋtw'ŋkŋthŋtye w'o ta ŋvoo mŋseo kwenyu tŋ na nŋkana ngoo syenyu itonye kwŋthwa na ŋthŋmŋo nŋndŋ waw'o; na ŋtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Eweka, Ula-Wŋ-Vinya, Ula-Mŋŋ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128.Ngai akeeka ŋŋ nŋkana We atonye kŋtila kŋlungu kŋmwe kya alei kana amanyivye mo, nŋkana matonye kŋsyoka na ŋtina me asonokye.

لَيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُنَّهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

129.We ndwŋna ŋndŋ ŋndŋnŋ ŋŋ; We nŋtonya kŋmethiŋŋa mo na tei kana kŋmasilŋla, nŋndŋ mo nŋ eki-ma-naŋ.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ila syĩ tũlũ wa nthĩ. We amũekeaa naĩ ona wĩva w'onthe ũla We wendaa na amũsilĩlaa ũla ona wĩva We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٠﴾

LUKU 14

131. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikaye Liva ũsyao wa mbesa mũkingĩvĩĩsya motalo; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana mũtonye kwaĩla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦١﴾

132. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

133. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

134. Na kĩlany'ai mũndũ na ũla ũngĩ kwa kwĩtya ũkeo kuma kwa mwĩai wenyu, na kwa itu yĩla thooa wayo nĩ matu na nthĩ, yĩla yĩseũvĩw'e akĩi-ma-Ngai.-----

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦٤﴾

135. Asu ala maumasya ĩvĩndanĩ ya ũthw'ii na ya ũkya, na ala masĩĩlaa ũthatu na kũmaekaa andũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ũseo;

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُلُوبِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٥﴾

136. Na asu ala, yĩla meeka kĩko kĩthũku kana meevĩĩsya mo ene, mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwĩtya ũkeo wa naĩ syoo.....na nũũ ũla ũtonya kũekaa naĩ ateo Ngai Mwene

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

Vinya W'onthe? Na mŭikaendee
omw'isĩ maŭndũ ala mo mekĩte..

137.Aa nĩmo ala ituvi yoo nĩ ūkeo
kuma kwa Mwĩai woo, na Mĩũnda ĩla
ĩvĩĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; vala nĩvo mo
makekalaa; na nĩ ĩtuvi ĩseo ata kwa asu
ala mathũkũmaa!

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ
مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Vate nzika, kwaĩ syĩthĩlo nyingĩ ĩla
syaiĩ mbee wenyu; kwa ūu angangai ĩũũ
wa nthĩ mwone ūndũ wathũkĩte
mũminũkĩlyo wa asu ala
mamaw'ĩkĩthisye *athani* ta akengani.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَأَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Kulani, *ĩno* nĩ Otavany'a mũtheu
kwa andũ, na ūtongoi na ūtao kwa akĩfi-
ma-Ngai.

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Mũikaleele, ona mũikamake; na
inyw'ĩ vate nzika, mũkeethwa na ūkĩlyo,
ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

وَلَا يَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمُ
مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Ethwa inyw'ĩ nĩmũkwatĩte ūkite ona
ũmwe onamo alei nĩmaminĩte kũkwata
ũkite ūĩlyĩ ota ūsu. Na mĩthenyanĩ ta
ĩsu, na matukũ ma mũthemba ūũ ithyĩ
tũmaetae katĩ wa andũ kwa mavinda me
kĩvathũkany'o nĩkana *matonye kũtaĩka*,
na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a asu ala metĩkĩlaa
na atonye kwosa ngũsĩ kuma katĩ
wenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamendaa andũ mate alũngalu.

إِن يَنْسَخْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَشَّ الْقَوْمُ قَرْحٌ مِّثْلَهُ
وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَّأُولُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe atonye kũmathesya asu ala
metĩkĩlaa na kũmaananga alei.

وَلِيُخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَخْلُقَ الْكَوْمِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Inyw'ĩ mwĩsũanĩ kana nĩmũkalika
ĩtunĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمْ يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

atambĩte kŭvathŭkany'a asu ala katĩ wenyu mokitaa *kwoondŭ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* na atambĩte kŭmanya ala momĩlasya?

جَهْدًا وَمِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الضَّيِّقِينَ ۝

144. Na inyw'ĩ mweeliĩlaa kĩkw'ũ kĩĩ mbee wa mŭtakomanĩte nakyo, yu nũndũ nĩmŭkyonete mŭminŭkĩlyonĩ, inyw'ĩ mŭũngeme ta mwĩ oveyo.

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمُوتُونَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُلْقَوْنَ
عَنْ قَدَرٍ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ۝

LUKU 15

145. Na Mŭamati nĩ Mŭtŭmwa tũ. Nĩw'o 'Atŭmwa onthe ala maĩ mbee wake nĩmakw'ie. Ethwa Indĩ we nũnũŭkw'a, kana oawe, mŭkakĩa mŭsyoke na ĩtina na itiinyo syenyu? Na ũla ũsyokaa ĩtina na itiinyo syake nde ũthũku ũkamwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamatuva asu ala matũngaa mŭvea.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَأَنْتُمْ تَأْتُونَ الْقِبْلَ أَنْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ
يَتَّقِ اللَّهَ عَلَى عَاقِبَتِهِ فَلَئِنْ يَضَرَ اللَّهُ شَيْئًا وَسْيعَرِ
اللَّهُ الشُّكْرِينَ ۝

146. Na vai thayũ ũtonya kũkw'a ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ũtw'io wĩna ĩvinda yĩtw'e. Na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũũ wa nthĩ ĩno, ĩthyĩ tũkamũnenga w'o; na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũla ũkoka, vate nzika ĩthyĩ tũkamatuva ala mena mŭvea.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا
مُؤَجَّلَاتٍ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَجْزَى
الشُّكْرِينَ ۝

147. Na nĩveethĩtwe Athani aingĩ ala katĩ woo mokitie nguthu nyingĩ sya *aatĩĩ moo*.

وَلَا يَمُنُّ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ مِمَّا
وَهُنَا بَنَاءُ أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا اسْتَكْبَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الضَّيِّقِينَ ۝

Mo mayaaleela nūndū wa maōndū ala mamakwatie nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mayaalthwa me onzu, ona mayaalthiny'a mo ene mbee wa mūmaitha. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mena ūmīsyō.*¹

148. Na mo mayaaneena ndeto Indī maisye; 'Mwīai waitū, tūkeke ithyī mavītyo maitū na kūvīta kīthimo kw'itū nthīnī wa mwīkalo witū, na lōlōmīlīya matambya maitū na tūkeethwa ithyī tōlō wa andū alei."

149. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanengie Ituvi ya thayū wa nthī Ino, na ota ūu Ituvi Iseo mūno ya Nthī Ila Ingī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ūseo.

LUKU 16

150. Inyw'ī ala mwītīkīlāa! Ethwa inyw'ī nīmūmew'a asu ala matetīkīlīte, mo makatuma inyw'ī mūsyoka Itina na itiinyo syenyu, na mūkeethwa na wasyo

151. Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūsūvī wenyu, na nī We Mūtetheesya Ula-Mūseo Vyū.

152. Ithyī tūkeekīa wia nthīnī wa ngoo syā asu ala matetīkīlīte nūndū mamwīlananasya Ngai na atindany'a angī ala We ūtamatheesye mwīao. Utūo woo

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسْرِأْنَا فِي أَمْرِنَا وَنُفْتُ أَعْدَانَا وَأَنْصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

قَالَتْهُمْ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ ثَوَابَ الْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ⑤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يُرَدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ⑤

بَلَى اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ⑤

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ
وَلَيْسَ مَتَوًى الظَّالِمِينَ ⑤

* Ndetō 'Ribbiyun' yo Talyūlītwē ta nguthu sya aatīlī moo---- vate ngwatanīo ya ūngai īla yīkwoneka ndetonī Ino "Ribbiyun" Ithyī twīetē kīosyo kya ūalyūlo ūngī na wa mwanya ta ūū:-- ūtee wa ūla wokitie ūtalo mūnene wa andū ma Ngai."

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ
nesa ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.*²

155. Na Īndĩ, Ītina wa kyevea We
nŵatheeisye mŭuo tũlũ wenyu – too ūla
wamĩkwatie nguthu ĩmwe yenyu---oyĩla
nguthu ĩla ĩngĩ yaĩ na wendi woo ene,
makĩsũanĩ naĩ tũlũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ta ūsũanĩo wa ūtumanu.
Mo maisye, 'Ithyĩ twĩ vandũ waitũ
tũkwete ūvoonĩ ūũ?' Asya, 'Usumbĩki
w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo nĩmavithaa ĩlĩkonĩ syoo
maũndũ ala matakumbũlĩlaa we. Mo
maasya, 'Takethwa ithyĩ twĩ vandũ
tũũngamĩe maũndũnĩ aa, tũyĩthwa
twooaiwe vaa.' Asya, 'Takethwa inyw'ĩ
mwekaliile mĩsyĩnĩ yenyu, vate nzika, ala
meeyĩaiwe kũkita methwa maumaalile
makathi vandũ voo va kũkwĩla nĩkana
Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye
kũdetũtũwio Wake na nĩkana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atonye kũmatata
maũndũ ala maĩ nthĩnĩ wa ithũi syenyu,
na nĩkana We atonye kũtheesya maũndũ
ala maĩ ngoonĩ syenyu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa maũndũ ala
me ĩlĩkonĩ;

156. Asu menyu ala maalyũlile mĩlango
yoo masyoka Ītina, mũthenya ūla nguthu

ثُمَّ أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنٌ ثَمَّ كَيْفَ
طَافِقَةٍ فَمَنْكُمْ وَطَافِقَةٌ قَدْ آمَنَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ
يُظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ
هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ
يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَتَلْنَا هَؤُلَاءِ قُلْ لَوْ
كُنْتُمْ فِي بَيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ
إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُنْجِصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ٥

² *Mavinda amwe, ūtĩsyo wa wasyo mŭnene
nũvetangaa woo ūla waetiwe nĩ maũndũ manini
ala meekĩkie vu mbeeni. Undũ ta ūsu nĩweekĩkie
nthĩnĩ wa kaũ wa Uuti, yĩla kĩkw'ũ kya Mũtũmwa
Mũamati mŭuo w'ĩthwe tũlũ wake kyeew'ĩkie,
Ūwetango ūsu nĩwanyaiĩkisye vyũ mathĩna onthe
ma kĩ-mũndũ na wasyo ūla okiti ma Kĩsilamu
maminĩte kwona. Na Īndĩ ūvoo wa kũlea kũkw'a
kwake nĩkwaalyũlile mwĩkalo wa wasyo kwĩthwa
kwĩanĩwa kũnene na ūtũngi wa mũvea.

ilī sya ita syakomanie, *kaŭ wa Uuti*, vate nzika, aī Satani ūla wamanthaa kūtuma mo matiŭŭka nūndū wa maŭndū amwe moo. Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūminīte kūmaekea mo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Mūmīsyā.

اَسْتَرْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْعُضُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا
اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٤

LUKU 17

157. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikethwe mūilyī ta asu ala metetkīlīte, na ala mamatavasya anaa--īthe moo yīla mekwanganga ūlū wa nthī kana yīla maendete kaŭnī: 'Takethwa mo maī-vamwe naitū, mayīthwa makwie kana kŭawa.' Ūŭ nīw'o, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atume melila ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūnenganae thayū na nī We ūetae kīkw'ū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maŭndū ala inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لَا خَافِينَهُمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبًا
كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ
حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُخَيِّ وَيُنِيتُ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥

158. Na inyw'ī mwoowa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mwakw'a, vate nzika, ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei ikeethwa syī nzeo mbee kŭvīta syīndū ila mo mombanasya.

وَلَيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ
اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ٥

159. Na ethwa inyw'ī nīmwakw'a kana kŭawa, vate nzika, inyw'ī mŭkoombanw'a vamwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَلَيْنَ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَ إِلَى اللَّهِ تَحْسَبُونَ ٥

160. Na no ūndū wa tei mūnene wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we wīthīitwe wī mūseo kwoo, na kethwa we nīweethīitwe wī mūmū na wīna ngoo nyūmū, vate nzika, mo methwa manyaīkie kuma vala we ūī. Kwa ūu,

فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَكُنْ فَطَلَا
غُلِيطَ الْقَلْبُ لَا نَفْضًا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ٥

maekke mo na Itya ūkeko kwoondū woo,
na onana namo maūndūnī ala ma
ŭsumbiki; na yīla we watw'a, Indī ia
wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe amendaa asu ala maiaa
wīkwatyo woo nthīnī Wake.

161. Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
akaŭtethya we, vai ona ūmwe ūkaŭsinda;
Indī We akŭtia we, Indī nŭŭ ūla wīvo
ŭtonya kŭŭtethya we ūtee Wake? Etīkīli
Indī, nīmaie wīkwatyo woo nthīnī wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

162. Na kŭitonyeka Mwathani kwīka
ūndū ūte wa kŭīkīlīka, na ūla ona wīva
wīkaa ūndū ūte wa kŭīkīlīka, akooka
vamwe na ūndū ūsu ūla we ūtaīkīlīkaa
nthīnī waw'o, Mŭthenya wa
Uthayŭkyo. Na kīla thayŭ ūkaīvwa vyū
kwīanana nondū wīkīte; namo
maikavīfīw'a.

163. We ūla ūatīlīaa ūtanu wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nŭndū ūmwe na
we ūla wīyoseaa īthatu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe we-mwene na ūla wīkalo
wake nī Ngienanī? Na w'o nī ūalŭko
mŭthŭku!

164. Mo mena ivīla syīna kīvathŭkany'o
sya mumo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwona ūndū mo mekaa.

165. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwīte īnee tŭlŭ wa etīkīli kwa
kŭmŭkīlya Mŭtŭmwa kuma katī woo
ene, ūla ūmasomeaa mo Mīsoa Yake, na
ūmatheasya mo na ūmamanyīasya mo

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ
فَنَنْ دَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلُ وَمَنْ يَغْلُ يَأْتِ بِمَا
عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تُمْرُ تُوفِّي كُلِّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَسِ اتَّبَعَ رِضْوَانُ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطِ مِنَ اللَّهِ
وَمَا أُولَٰئِهِمْ جَهَنَّمُ وَبَسَ النَّصِيرُ ﴿١٦٣﴾

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِعْرٍ عَلِيمٌ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

Ivuku na UI; na mbee wa Ou, mo vate
nzika, ma! Ivityoni y! Otheini.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّبِعُوْا اَمْرَ الْمُشْكِكِيْنَ ۝

166.Kya0! Ytla kyeve kyam0kwata
inyw'I----- nenyu nIm0meklIte mo
kyeva k0nd0 kwIiI kwa kyu---inyw'I
mwaasya, 'KI kyumIte va?' Asya,
'kyumIte katI wenyu ene.' Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
0tonyi I0l0 wa syInd0 syonthe.

اَوَلَمْ نَّصٰبِكُمْ مَّصِيْبَةً قَدْ اَصٰبَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ
قُلْتُمْ اَنْ هٰذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ اِنَّ
اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

167.Na kIla kyam0kwatie inyw'I,
m0thenya 0la nguthu iIi sya ita
syakomanie, ka0 wa Uuti kyaI kwoond0
wa mwIao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na vailyI Ou nIkana We atonye
k0mavath0kany'a etIkIli.

وَمَا اَصٰبَكُمْ يَوْمَ التَّفَكُّ الْجَمْعِيْنَ فَبٰرِزِ اللّٰهِ
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝

168.Na nIkana We atonye
k0mavath0kany'a angangani. Na mo
nImataviw'e, 'Ukai inyw'I m0kite nzIani
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na siIai
m0vith0ko wa amaitha.' Mo maisye,
'Takethwa ithyI nItweesi k0kita, ithyI
vate nzika, twIthwa twam0atIte inyw'I.'
Mo m0thenya 0su maI vakuvI m0no na
0lei mbee wa m0IkIlo. Mo nImaneenaa
na makanyw'a moo ma0nd0 ala mataI
ngoonI syoo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nIwIsI nesa ma0nd0 ala mo
mavithaa.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ نَافَقُوْا ۝ وَقِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا
فَاتَلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ اَدْفَعُوْا اَلْوَا لَوْ تَعْلَمُوْا
لَا تَتَّبِعْكُمُ هُمْ اَلْكَفٰرُ يَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ مِنْكُمْ بِالْاِيْمَانِ
يَقُوْلُوْنَ يٰۤاَوٰهِيْهِمْ مَا لَيْسَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ وَاللّٰهُ
اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُوْنَ ۝

169. Aa nImo maisye kwa anaa--Ithe
moo, oyIla mo ene matiIte Itina,
'Takethwa mo nImatwIwie ithyI, mo
mayIthwa mooaiwe na 0vy0.' Asya,
'IsiIlei kIkwa'0 IndI kuma kwenyu ene
ethwa mwImaw'o.'

الَّذِيْنَ قَالُوْا اِلْحٰۤاْنِهِمْ وَقَعَدُوْا لَوْ اَطَاعُوْا مَا
قُوْلُوْا قُلْ قٰدَرُوْا عَنِ اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتُ اِنْ كُنْتُمْ
صٰدِقِيْنَ ۝

170.M0ikas0aniIe kana ala moaItwe na
0vy0 nzIani ya Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قَتَلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا بَلْ
اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرَدُّوْنَ ۝

W'onthe, ta akw'0. Aice, me thay0,
mbee wa Mwŵai woo, *na nīmanengetwe*
mīthīnzŵo kuma Kwake,

171.Me atanu nūndū wa maūndū ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ūmanengete mo katŵi wa mumo Wake; na
maitana nūndū wa asu ala matanamba
kūkwatana namo kuma Itina woo, nūndū
ŵŵlū woo *vaikethwa* na wia, ona mo
maikew'a kyeva.

172.Mo matanŵaa Inee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo Wake, na
kwŵanana na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaekaa Ituvi ya etŵkŵi yae.

LUKU 18

173.Ta asu ala meetŵkie wŵtano wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mŵtūmwa
Itina wa makwata Ūkite----ala moo ta
asu mekaa Ūseo kwa Ūlūngalu na kwŵka
Ūlūngalu makeethwa na Ituvi Inene;

174.Asu ala andū mamatavisye, 'Andu
nīmamŪsukŵte inyw'ŵ, kwa Ūu, makŵei
mo; Inŵŵ Ūu wongelelee mŵŵkŵŵ woo *tŵ*,
namo maisye, Ula Ūtŵŵanŵe ithyŵ nŵ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na nŵ Mŵsŵŵŵi-
Ula-Mŵseo Vyŵ-Ūe.

175.Kwa Ūu mo nīmasyokie mena Inee
yŵna Ūtonyi kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo *mwingŵ*, oyŵla
vai Ūthŵku wamakiitŵte mo; namo
maaŵŵŵe Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŵ Mwŵai wa Wŵngŵvo mwingŵ.

فَوَجَّيْنِ بِمَا أَنَّهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَتَّبِعُونَ بِالَّذِينَ
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

يَسْتَشِيرُهُمْ وَيُنْعِمُهُمُ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُفْرِغُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ ۚ الَّذِينَ أَحْسَنُوا لِمَنْ هُمْ وَأَنْفَعُوا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٧٣﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاغْلِبُوهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٤﴾

فَاثْقَلُوا بِهِمْ مِنْ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسَّهُمْ شَيْءٌ
وَابْتَغُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٥﴾

176.No Satani tū Ūla Ūmateelemasya anyanyae make; kwa Ūu, mŪikamakŭe mo Indŭ Ngŭei Nyie, ethwa inyw'ŭ mŭl etŭkŭli.

إِنَّمَا إِلَهُ الْبَشَرِ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَكَافِرُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

177.Na asu ala malikaa Ūleinŭ na mŭtŭkŭ maikakwŭw'ŭthye kyeve we; vate nzika, mŪitonya kŭmwŭka Ngai Mwene Vinya W'onthe naŭ kwa nzŭa ona yŭva. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kŭmaaŭa kŭfanda ona kŭmwe nthŭnŭ wa thayŭ Ūla Ūkŭte; namo makeethwa na Ūsilŭlo mwai.

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِزَابًا
الْآخِرَةُ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

178.Vate nzika, asu ala mathooete Ūlei na thooa wa mŪkŭlo, maitonya kŭmwŭka Ngai Mwene Vinya W'onthe ūthŭku ona vanini; namo makeethwa na Ūsilŭlo wŭ woo.

إِنَّ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ
شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

179.Na alei maikasŭanŭe kana kŭmanenge ŭvinda Kwitŭ nŭ kŭseo kwoo, ūsyao wa kŭmanenge ŭvinda Kwitŭ nŭkana mo mongeleke nthŭnŭ wa naŭ tŭ; namo makeethwa na Ūsilŭlo ūthŭnasya.'

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ قَوْلًا لَا يُهْلِكُهُمْ
إِنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ قَوْلًا نَزَّادًا وَالْآخِرَةُ وَلَهُمْ عَذَابٌ
مُهِينٌ ۝

180.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamaeka etŭkŭli mekale ūndŭ inyw'ŭ mŭilyŭ, kŭvika yŭla We wamavathŭkanisye ala athŭku kuma kwa ala ase. Ona Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŭ amŭvuanŭsya inyw'ŭ maūndŭ ala matonekaa. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa katŭ wa Atŭmwa Make Ūla We wendaa. Kwa Ūu, ŭtŭkŭlai Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atŭmwa Make. Ethwa inyw'ŭ nŭmwŭtŭkŭlaa na kwŭthwa alŭngalŭ, mŭkeethwa na ŭtuvi ŭnene.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيُذِلَّ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِمْ
حَتَّىٰ يَنْزِلَ الْخَبِيرُ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ۝

181. Na mo ala methiawa na Otoonu kwoondū wa syīndū ila manengetwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthē kwa mumo Wake maikasūanīe ta nzeo kwoo aiee, nī nthūku kwoo. Isu meethiawa na Otoonu nasyo ikooveewa ngingonī syoo ta kītheke Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Na ūtīlwa w'onthē wa matu na nthī, nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmanyaa nesa ūndū inyw'ī mwīkaa.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنَّهُمْ لَللَّهِ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا يَخْلَوْنَ بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 19

182. Na vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthē nīlw'īte ūneeni wa *mana* wa asu ala maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nī ngya na ithyī twī athui.' 'Ithyī tūkaandīka ūndū mo maneenete na kūtata kwoo kwa kūmoaa Athani vate ūlūngalu; na Ithyī tūkasya, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wa kūvya.'

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَ
نَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ
بَغْيًا حَتَّى دَفَعْنَا أَعْدَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥١﴾

183. Uu nūndū wa maūndū ala moko menyū matōngoisye kwīka mbee *wenyu ene* na *U-w'o nī* kana Ngai Mwene Vinya W'onthē ti mwīki-wa-naī ona vanini kwa athūkūmi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

184. Asu maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nūtwīyīaīe ithyī tūikamwītīkīle Mūtūmwa ona wīva ateo we atūetee nthembo īla īvīvaw'a na mwaki.' Asya, 'Atūmwa nīmaminīte kūvika mbee wakwa mena Syama ntheu vamwe na maūndū ala inyw'ī mūneenaa. Nīkī, īndī, inyw'ī mwamanthīe kūmoaa mo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o?

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدَ إِلَيْنَا آلَا تَوُفُّوهُ لِرُسُولِهِ
حَتَّى يَأْتِيَكَ بِظُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ كُنتُمْ
إِنْ كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٣﴾

185. Na ethwa mo measya we nūkengana, now'o mataviw'e Athani ala maī mbee waku, ala mookie mena

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٥٤﴾

Syama syĩ Ōtheinĩ na mavuku ma Ōĩ na Ivuku yĩmulikaa.

186. Kĩla thayũ Ōkasama kĩkw'ũ: Na inyw'ĩ mũkaĩvwa vyũ matuvi menyu mausĩe Mũthenya wa Uthayũũkyo tũ. Kwa ōu, oũla ona wĩva Ōkavetangwa kũasa na Mwaki na aitw'ĩkĩthwa wa kũlika Itunĩ, nũminĩte kũvikĩla kĩlelelo kyake. Na thayũ wa nthĩ ĩno nĩ vathei na ōtanu wa Ōkengani.

187. Inyw'ĩ vate nzika mũkatatwa na mokwati menyu na mathayũ menyu na vate nzika inyw'ĩ mũkeew'a maũndũ maingĩ ma kũmũkita kuma kwa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu na kuma kwa asu ala mamwĩananasya Ngai na atindany'a. Indĩ inyw'ĩ mwoonany'a ōlũmu na kwĩka ōlũngalu, vate nzika, asu nĩ ōndũ wa kĩthito kĩnene.

188. Na lilikanai yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie ōtianĩo kuma kwa asu ala manengetwe Ivuku *Akyasya*. 'Inyw'ĩ mũkayĩmanyĩthany'a *Ivuku* yĩĩ kwa andũ na mũikayĩvitha.' Indĩ mo nĩmayĩkisye yo ĩtheka ĩtina wa inyunyũ syoo, na mayĩkũany'a yo na thooa mũvũthũ. Kĩla mo mathooete nĩ kĩthũku.

189. Ndũkasũanĩe kana asu ala matanĩaa maũndũ ala mo mekĩte; na mendaa kũkathĩwa nũndũ wa maũndũ ala matekĩte kana mo nĩmavĩtũkĩte ōsilĩlo. Mo makakwata ōsilĩlo wĩ woo.

190. Na ōsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ōtonyi ĩlũlũ wa syĩndũ syonthē.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا تَوَفُّونَ أَجُورَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُنْزِلَ إِلَيْهِ
فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

تَسْلُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ تَسْمَعُونَ مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذْنُ
كَثِيرٍ وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا كُفُونَهُ فَبَيَّنَّوهُ وَسَاءَ ظُهُورُهُمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ بُسًّا قَلِيلًا فَبُيِّنَ مَا يَشْتَرُونَ

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُجَوِّدُونَ
يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبَنَّهُمْ بِمَقَارِفٍ مِنْ
الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ

LUKU 20

191. Nthĩnĩ wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ na mũalyOkĩlenĩ wa Otukũ na mũthenya ow'o vena Syama kwa andũ ala mena ũmanyĩ;

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩١﴾

192. Asu ala mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe maũngeme, mailĩ-nthĩ, na makomete na wea, na masũanĩaa ũvoo wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ: 'Mwĩai waitũ, We ndũsyũmbĩte syĩndũ ii mana, aiee, We wĩ Mũtheu; tũtangĩĩe ithyĩ ĩndĩ, kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩٢﴾

193. 'Mwĩai waitũ, ũla ona wĩva We ũtumĩte alika Mwakinĩ, vate nzika, ũsu nĩwe ũmũsonoketye. Na eki-ma-naĩ maikethwa na atetheesya.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ، وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

194. 'Mwĩai waitũ, Ithyĩ nĩtũmwĩw'ĩte Mwĩtani aitwĩta ithyĩ tũlike mũĩkĩlonĩ, 'Mwĩĩkĩlei inyw'ĩ Mwĩai wenyu, 'na ithyĩ nĩtwĩĩkĩlĩte. Mwĩai waitũ, tũekeethyĩ naĩ sitũ, na tũvetangĩe ithyĩ mothuku maitũ, na nthĩnĩ wa kĩkw'ũ kitũ, tũtale ithyĩ vamwe na ala alũngalu.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

195. 'Mwĩai waitũ, tũenge ithyĩ maũndũ ala We watwathĩte kwĩsĩla Atũmwanĩ Maku; na ndũkatũsonokye ithyĩ nthĩnĩ wa Mũthenya wa Uthayũũkyo. Vate nzika, We ndwanangaa wathani waku.

رَبَّنَا وَإِنَّا مِمَّا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْحِسَابِ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿١٩٥﴾

196. Kwa ũu, Mwĩai woo nĩwamasũngĩe mboya syoo, akyasya, Nyie ndikaeka wĩla wa mũthũkũmi ona ũmwe kuma katĩ wenyu wae mana e mũndũũme kana e mũndũmũka. Inyw'ĩ mumĩte nthĩnĩ wa

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ وَنُفُوسُكُمْ مِن دُونِ أُولَٰئِكَ لَآتَىٰ بَعْضُكُم مِّنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ

mündü na Ola ūngĩ. Kwa ūu, asu, ala mathamĩte na malūngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo, na makathĩnw'a nūndū wa nzĩa Yakwa, na mokitĩte na moaĩtwe, vate nzika, Nyie ngamavetangĩa mothūku moo na ngatuma mo malika Mĩūndanĩ ĩla ĩvĩĩĩlaa tūlūsĩ nthĩnĩ wayo---ĩtuvi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na matuvi ala maseo vyū mena Ngai Mwene Vinya W'onthē.'

197. Myangangĩle ya alei tūlū wa nthĩ ndĩkaŭkenge we.

198. Nĩ ūtandĩthyo mūnini na mŭkuvĩ na ĩndĩ lia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo woo. Nĩ vandū vathūku mūno ata va kūthūmūa!

199. ĩndĩ asu ala mamŭkĩaa Mwĩai woo makeethĩwa na Mĩūnda ĩla ĩvĩĩĩlaa tūlūsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa--- nĩ ūthokyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na kĩla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ kĩseo mbee kwa ala alūngalu.

200. Na vate nzika, katĩ wa Andu-ma-ĩvuku mevo ala mamwĩĩkĩĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na maūndū ala matheetw'e kwenyu, na ala matheeiw'e kwoo, makĩnyivya mo ene mbee wa

هَاجَرُوا وَآخَرُجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَوْذُوا فِي سَبِيلِنَا
وَقَتَلُوا وَقَتَلُوا لَأَكْفُرَنَّ عَنْهُمْ سَيَاتِمٌ وَلَا دُخْلَهُمْ
جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ۝

لَا يَغْرُبُ لَكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ لَقَرْنَا فِي الْبِلَادِ ۝

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزَّلْنَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَادِ ۝

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ

Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo
maimtkŭanasya Mlsoa ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na thooa mŭvŭthŭ. Aa
nŭmo makethwa na ũtuvi yoo kwa Mwŭai
woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-mŭtŭkŭi kwa kwosa ũtalo.

بَايَتِ اللّٰهَ تَسْمًا قَلِيلًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠﴾

201. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Umŭŭsyai na
ŭthing'ŭŭsyai kwŭkala nthŭnŭ wa ŭmŭŭsyoy
na ŭthŭwai mŭsyayŭsyey na mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe nŭkana mŭtonye
kwaŭla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَتَدْعُوا
اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢١﴾

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NISAA
(Wavuanfw'e Medina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ! Mũkĩei Mwĩai wenyu,
Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũndũnĩ
ũmwe, na kuma vau nĩwoombie
mũtindany'a wake, na kuma asu eli,
manyafĩka aũme aingĩ na iveti; na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla syitwanĩ Yake mũnyanyanaa mũndũ
na ūla ūngĩ, na mũkĩei We na mũno
mũno kũnenge ndũũ sya mũkautĩ ndaĩa.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũsyaĩsya ūlũ wenyu.

3. Na nengei ndiwa syĩndũ syasyo, na
mũikakũany'e syĩndũ nzeo na nthũku,
ona mũikaĩsanĩsy'e syĩndũ syasyo
vamwe na syĩndũ syenyu ene. Vate
nzika, *Isu* nĩ naĩ nene.

4. Na ethwa inyw'ĩ mwĩ ngwatanĩo
nĩmũũkĩa kana nĩmũtonya kũlea kwĩka
ũlũngalu ūlũ wa maũndũ makoniĩ ndiwa
ĩtina wa kaũ wathela, Indĩ twaai iveti ila
mũkwenda ili, kana itatũ kana inya. Na
ethwa nĩmũũkĩa kana mũitonya kũsyĩka
nesa na ūlũngalu, Indĩ twaai o *kĩmwe tũ*
kana ila moko menyu ma aũme
maũngamĩe. *I*su nĩyo Nzĩa ĩla nguvĩ vyũ
kwenyu ya kwĩvathana na ūla ūte
ũlũngalu.

5. Na inengei iveti ngaasya syasyo kwa
kwenda. Indĩ syo kwa kwenda kwasyo,
syamũkeka kĩndũ nthĩnĩ wayo, Indĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ②

وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَيْثُ بِالطَّبِيعِ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا
كَبِيرًا ③

وَأِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقِطُوا فِي الْمِيثَاقِ فَآكِلُوا مَا طَابَ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِنْهُ وَتِلْكَ وَرِثَةُ الْوَلَدِ فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكُمْ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ④

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ فِي نِكَاحٍ فَإِنْ طَلَّقَ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَنَفْسًا مَكْلُومَةً هُنَّ أَمْوَالُكُمْ ⑤

kItanIei ta kInd0 kya kwendeesya na kyaflu.

6.M0ikanengane 00ngamfi wa 0thwii wenyu 0la Ngai Mwene Vinya W'onthe 0se0vfiye kwoond0 wenyu ta syInd0 sya k0m0twiika inyw'I, kwa ala mena iifko nth0ku itatonya k00ngamfi nesa. Kwa 0u manengei mo Ifu, na mavw'Ikei ng0a nesa na neenai namo na Oneeni m0seo.
1*2

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاَسْوَهُم وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

7.Na 0tatei 0manyi wa ndiwa k0vika ivikIfe 0k00 wa k0twaana; na IndI mwoona syIna kIfiko kIane k0tw'a k0seo, IndI inengei syInd0 syasyo; na m0ikaye syInd0 syasyo na mIt0kI m0thaIte na wanango itaneana. Na 0la m0thwii nIesiIfe; na 0la ngya, nIaye syInd0 nesa kwIlanana na mIao. Na yIla inyw'I m0kwinenge syo ndiwa syInd0 syasyo, IndI Itai ng0sI mbee wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIane ta M0tali.

وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارَ أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ①

8.Kwa a0me ve kIanda katI wa syInd0 ila asyai na nd00 sya m0kautI matiaa: na

الْحِكْمَ لِلْيَتَامَى مِمَّا تَرَكُوا لِلزَّوْجَاتِ وَالْأَقْرَبِينَ وَاللِّسَانُ حَسِيبًا ①

¹ Vaa wanda n0tavItw'e w'onthe vamwe, oyIla 0thwii 0su 00wetwa ti wa mbaI yonthe IndI nI wa ndiwa ila 0talo wasyo wongelekaa m0no Itina wa maka0. NIkwIsIkIwe nesa kana 0thwii wa nthI n0t0mIkaa nthInI wa ma0nd0 ma mwanya. Ethwa mbaI yonthe ndf0s0vfa 0thw'ii ta 0su, na ii0tia 0s0vfonI wa syana nini vy0 itena 0manyi na itatonya k0s0vfa 0thwii wasyo na kIfiko; 0u n0tumaa 0thwii wa nthI yonthe 0kiitwa. K0mina 0nd0 00 IndI, mbaI nItavItw'e yI yonthe na Ikanengwe 0tonyi wa k00ngamfi na 0s0vfi m0seo wa 0thwii 0su ta wayo. K0u ti kwasya kana ndiwa isu iikanengwe 0tiIwa wasyo kana k0venwa w'o, IndI nI kwa Ifinda. M0soa wa 11 n00thesya nesa 1010 wa 0nd0 00

kaŋi wa thanthatu 1/6, ŋina wa kuŋwa kŋai
kŋla kŋthwa kŋ vo kana thiŋ. Maaŋthe
menyu na syana syenyu, inyw'ŋ mŋtiŋŋŋ
ala me vakuvŋ mŋno nenyu kwa
ku mŋuna. Ōtwio ŌŌ wa kwia ianda nŋ
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŋ Ūmanyi-W'onthe, MŌŋ.

13. Nenyu mŭkakwata nyunzu ya syŋndŭ ila iveti syenyu syatia, ethwa syo itii kana; ŋndŷ ethwa syŷ kana, ŋndŷ inyw'ŷ mŭkakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa inya ¼ katŷ wa ila syatia, ŷtina wa *koŷa* ūtiŷwa ūla syŷthwa syeeyŷie na thiŷ. Nasyo ikakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa inya ¼ kya syŋndŭ ila inyw'ŷ mwatia, ethwa mŭi kana; ŋndŷ ethwa mwŷna kana, ŋndŷ syo ikakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa *nyaanya* kya syŋndŭ ila mwatia, ŷtina wa *koŷa* ūtiŷwa w'onthe ūla mwŷthwa mŭtiŷte kana kŭŷva thiŷ. Na ethwa ve mŭndŭŭme kana mŭndŭmŭka ūla ūtiŷwa wake ūkŭaanw'a na we nde mŭsyai kana kana, na we ena mwanaa nyinyia na mwŷtu wa nyinyia, ŋndŷ kŷla ūmwe woo akakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa thanthatŭ. ŋndŷ ethwa mo nŷ aingŷ mbee wa ūu, ŋndŷ mo makeethwa na ianda ianene nthŷnŷ wa kŷlungu kŷmwe katŷ wa itatŭ; ŷtina wa *koŷa* ūtiŷwa ūla ūngŷ ona wŷva na thiŷ, Vate kŷleleelo kŭmŭthŷny'a mŭndŭ ona ūmwe. Ūŭ nŷ wŷŷai kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŷ Ūmanyi-W'onthe, Mŭmŷŷya.

14. Ino nĩ mĩvaka Ila *yiĩwe* nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthē; na oũla
ũmwĩw'aa Ngai Mwene Ngai Mwene
Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, We

وَلَكُمْ يَصِفُ مَا تَرَكُوا أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبُعُ مِمَّا دَرَسْنَ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَرَبْنَ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ
مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ الشُّنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ تَوْصُونَ
بِهَا أَوْ دَرَبْنَ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ
وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّبُ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثَّلَاثِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصَى بِهَا أَوْ دَرَبْنَ غَيْرَ مَضَآءٍ وَصِيَّتِهِ
قَرْنُ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أُو
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

akatuma we alika nthĩnĩ wa Mĩũnda ũla
ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo
makekalaa; na ũsu nĩ ũtanu mũnene.

15.Na ũla ona wĩva ũtamwĩw'aa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na kũmĩkĩla mĩvaka Yake, We
akatuma alika nthĩnĩ wa Mwaki; vo nĩvo
we ũkekalaa; na we akeethwa na ũsilĩlo
wa kũthĩny'a.

LUKU 3

16.Na ila katĩ wa iveti syenyu syĩna
ĩvĩtyo ya ũlaalai-----ĩtai ngũsĩ inya ũlũ
wasyo kuma katĩ wenyu na syakũsĩla,
isilĩlei ĩndĩ nthĩnĩ wa nyũmba kũvika yĩla
kĩkw'o kĩkaivikĩla syo kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe aivingũfe nzĩa.

17.Na ethwa aũme eĩ mena ĩvĩtyo yu,
masilĩlei onthe eĩ. Na ethwa mo
nĩmeelila na kũseũv'ya, ĩndĩ ekanai
namo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ũla-ũsyokeaa andũ Kaingĩ
ena ũuu na Ausũtwe nĩ tei.

18.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eyũmbanasya kwĩtĩkĩla wĩlilo
wa ala tũ mekaa naĩ kwa kũlea kũmany
na kwĩlila mĩtũkĩ ĩtina wa ũu. Aa nĩmo
ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmelekelaa na tei; na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe,
Mũl.

19.Vai kwĩĩkĩlwa kwa wĩlilo kwa asu ala
maendeeaa na kwĩka naĩ kũvika, yĩla
kĩkw'o kĩmũvikĩlaa ũmwe woo, we
aasya, 'Nyie nĩngwĩlila yu,' kana asu

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
فِي الْأَخْلَاءِ الَّذِينَ هُمْ فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنِ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاَسْتَشْهَدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً فَمِنْكُمْ فَانْ شَهِدُوا فَاَمْسِكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ۝

وَالَّذِينَ يَلْتَمِسْنَهَا مِنْكُمْ فَاذْهَبْنَ فَانْ نَابَاً وَاصْلَحَا
فَاَغْرَضُوا عَنْهُمَا اِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۝

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَاُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ۝

وَلَيْسَ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى اِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّي تُبْتُ اِلَى اللَّهِ وَ لَا
الَّذِينَ يَتُوبُونَ وَهُمْ كُفَّارَةٌ اُولَئِكَ اَعْتَدْنَا

ala makusaa me alei. Aa nimo ala lthyf
t0masev0sye 0silfl0 w0 woo.

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٩

20. Inyw'f ala mw0tk0laa! Ti kw0tk0lye
kwenyu k0syosa iveti ta 0ti0wa syo
itekwen0a; ona m0ya0l0twe n0 kwiving0a
kwa mav0tyo n0kana m0tonye kwosa
sy0nd0 imwe kat0 wa ila inyw'f
mwinengete syo, ateo sy0na 0th0ku w0
0thein0; na 0kalai nasyo kwa 0seo, na
ethwa m0i0syenda, n0vatonyeka inyw'f
m0kalea kwenda k0nd0 k0la nth0n0
wakyo Ngai Mwene Vinya W'ontho
w0k0t0 0seo mwing0.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَجِزْ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا
وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْنَهُنَّ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَعَايِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ
فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ٢٠

21. Na ethwa inyw'f n0m0kwenda kwosa
k0veti k0mwe vand0 va k0ng0, na k0mwe
kat0 wasyo n0m0k0nenge0e k0nand0,
m0ikose k0nd0 kuma vo. Inyw'f
m0kakyosa na k0kengana na na0
y0yonan0t0e?

وَأَنْ أَرْتُمُاسْتَبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ لَا وَ
أَتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ فُطْرًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
أَتَأْخُذُونَهُ بِهَيْئَتِكُمْ وَإِنَّمَا مَيْبِنَتَا ٢١

22. Na inyw'f m0tonya ata k0kyosa
k0nd0 oy0la k0la 0mwe wenyu eth0awa
eweka atena 0la 0ng0, nasyo iveti
n0syosete 0tian0 w0 vinya.kuma
kwenyu?

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَ بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ٢٢

23. Na m0ikatwae iveti ila maa0the
menyu matwaie, ateo ma0nd0 ala
maminie k0v0ta. N0 k0nd0 kyathe na kya
0thatyo na n0 nz0a nth0ku.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ٢٣

LUKU 4

24. Inyw'f n0m0vat0twe maanyinyia
menyu, na e0tu menyu, na e0tu-a-nyinyia
menyu, na e0tu a nyinyia ma maa0the
menyu, na e0tu anyinyia ma maa-nyinyia
menyu, na e0tu ma anaa nyinyia menyu,
na e0tu ma e0tu - a - nyinyia menyu, na

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَتُكُمْ وَعَتَتُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأَهْلُكُمْ ٢٤

eŭtu ma iveti ila syamwongisye inyw'I, na eŭtu ma maaŭthe menyu, na maa-ninyinia ma iveti syenyu, na eŭtu ma maaŭthe menyu, na eŭtu ma iveti ila mŭkomete nasyo -----IndI ethwa mŭikomete nasyo, vaikethwa naI ũlŭ wenyu---na iveti sya syana syenyu, ila syumŭte inyunyunI syenyu; na nŭkŭvatanŭtwe kŭtwaa eŭtu eŭI *masyaanŭw'e* ateo maŭndŭ ala mavŭtŭku; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi - Mŭno Vyŭ, Uŭŭtwe nŭ tei.

25.Na *inyw'I nŭmŭvatŭtwe* iveti ila ndwae, ateo ila moko menyu ma aŭme maŭngamŭe. Ŭu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmwŭyŭaŭe inyw'I. Na nŭmwŭtŭkŭlŭtwe kŭtwaa iveti ila ingŭ ŭtee wa isu, nŭkana mwimanthe syo na syŭndŭ syenyu, mŭkitwaa nesa mŭte kwŭka ŭlaalai. Na kwoondŭ wa ŭtandŭthyŭ ŭla mŭkwataa kuma kwasyo, inengei ngaasyo syasyo, ŭla ŭtw'ŭtwe, ona vaikethwa ŭthŭku kwenyu kaŭi wa syŭndŭ ila mwŭw'anŭte, ŭtina wa kumya *ngaasya* ŭla ŭtw'ŭtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ŭmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

26.Na ŭla ona wŭva ŭtatonya kŭtwaa iveti nthasye, mbŭtŭkŭlŭ *we nŭatwae* ila moko menyu ma aŭme maŭngamŭe, ta athŭkŭmŭi ma mŭsyŭ ala metŭkŭlŭte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ mŭtŭkŭlŭ wenyu nesa vyŭ; inyw'I *inyw'onthe* mumŭte mŭndŭnŭ o ŭmwe; kwa ŭu, itwaaei mŭnengetwe ŭthei nŭ eŭaŭi masyo na inengei ngaasya syasyo kwŭanana na ŭla ŭseo, syo syŭ ntheu, itekwŭka ŭlaalai, kana ila syŭna ndŭsyŭ sya kŭmbithŭ. Na ethwa, syŭna ŭlaalai

الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوْنَكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَأَمَهُتُ
نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمُ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ
أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَإِجْلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا
اسْتَبْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَلَهُنَّ أَجُورُهُنَّ فَرِيضَةً
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيهَا تَرْضَيْنَهُنَّ مِنْ بَدْلِ الرِّبَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٥﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ فَيَنْتَهِنَّ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ فَتَمَسْكُنَّ
الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَأَنَّهُنَّ
أَجُورُهُنَّ بِالْعُرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ
وَلَا مَتَّحِدَاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْنَ فَإِنْ أَتَيْنَ

Itina wa kŭtwawa, syo ikeethwa na nyunzu ya ūsilŭlo ūla umŭtw'e kwa iveti ila syŭna ūthasyo. Na ūu nŭ kwa ūla we katŭ wenyu ūnŭŭkŭa ndakese kwŭka naŭ. Na kwŭsiŭla inyw'ŭ-ene nŭ ūseo mŭno kwenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 5

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmŭtheesya inyw'ŭ, na kŭmŭtongoesya inyw'ŭ nzŭanŭ sya asu ala maŭ mbee wenyu; na kŭmwelekela inyw'ŭ na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Ūmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

28.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmwŭthiŭŭa inyw'ŭ ena tei, ŭndŭ asu ala maatŭŭa mawendi *moo* mathŭku mendaa inyw'ŭ mwelelŭke vaasa.

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvŭthya mŭio wenyu, nŭndŭ mŭndŭ ombŭtwe e mwonzu.

30.Inyw'ŭ ala mwŭŭŭŭŭŭŭ! Mŭikaŭsanŭe syŭndŭ syenyu katŭ wenyu ene na nzŭa nthyoeku, ateo ila inyw'ŭ mŭŭkwata na ūtandŭthya vamwe na mwŭw'ano kwa kwŭw'ana inyw'ŭ ene; na mŭikeyŭae inyw'ŭ ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Tei kwenyu.

31.Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu kwa nzŭa ya ūtŭli-wa-mŭlao na ūte ūlŭngalu, Ithyŭ tŭkamwŭkya Mwakinŭ; na ūu nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

بِقَاسَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الذَّخَنَةِ مِنْ
الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَبْسُلُوا مِيرَاثًا عَظِيمًا ﴿٥٩﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ مِثْقَالًا ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رَاضٍ مِنْكُمْ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦١﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدَّ وَانًّا وَظَلَمْنَا نَفْسَ نَصْلِيهِ
كَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٦٢﴾

32. Ethwa inyw'I nīmōkwīvathana na syīndū ila nthōku vyū ila inyw'I mōvafīwe, Ithyī tūkavetanga mothōku ala *manini* kuma kwenyu, na kōmwītīkīlya inyw'I vandū va ndāfa nene.

إِنْ تَحِبُّوا كِبَارَ مَا تَهْوَنَ عَنْهُ نَكْفَرُ عَنْكُمْ بِإِيَّائِهِمْ
وَنُدْخِلُكُمْ مَدْخَلَ كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Na mōikasyīw'īe kīw'īu syīndū ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ōmanengete amwe menyu kūvīta ala angī. Aūme makeethwa na kīanda kya syīndū ila mo mamanthīte na iveti kīanda kya syīndū ila syo imanthīte. Na mwītyei Ngai Mwene Vinya W'onthe mumo Wake, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ōmanyi mwānū wa syīndū syonthe.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٣﴾

34. Na kīla ōmwe Ithyī nītūmūnyuvīte atīfwa ma syīndū ila asyai na ndūū sya mōkautī matīaa, na *ota ōu* ala matieny'e nenyu kwa nzīa ya kōlsana kīthitū. Kwa ōu manengei kīanda kyoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyāfsyaa tūlū wa syīndū syonthe.

وَلِكُلٍّ جَلْنَا مَوَالِيًّا مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

LUKU 6

35. Aūme nī asōvī ma iveti nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmatonyethetye amwe moo kūvīta ala angī, na nūndū mo *aūme* nīmaumasya syīndū syoo. Kwa ōu iveti ila ndūngalu *nī ila mbīw'i*, na isōvīaa syīmbithī sya *aūme masyo* kwa ūsōvīo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na isu *kwa* ila inyw'I mwīna w'ia ngālī yasyo nūndū wa wau wa matū, itaei syo na itiei syīsyoka mokomonī masyo, na isilīlei. Na Indī ethwa syo nīsyamwīw'a inyw'I, Indī

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضُهُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَإِذَا ضَلَلْتُ
فَإِنَّكَ حِفْظٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فِعْظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاصْرُبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتُمُ فَلَا تَسْفُحُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَرِيمًا ﴿٣٥﴾

mŌnyanyae we nalilikane kana we nŀ
mŌnyanyae mŌthŌku.

40. Na mo methŵa makwatiwe nŀ
ŌthŌku mwaŌ, kethwa nŀmamwŀtkŀlŀte
Ngai Mwene Vinya W'onthē na
MŌthenya wa MŌminŌkŀlŀyo, na kumya
katŀ wa kŀla Ngai Mwene Vinya
W'onthē wamanengete mo? Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē nŀmesŀ mo nesa
vyŌ.

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوِ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

41. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndamwŀkaa mŌndŌ ona ōmwe
naŀ ona ya ōito wa kaveke kanini. Na
ethwa ve kŀko kŀseo, We nŀkingŀvasya
kyo na kŀnengane kuma Kwake-Mwene
ŀtuvi ŀnene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ شَيْئًا وَلَوْ أَنَّ تَكَ حَسَنَةً
يُضَاعِفَهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

42. Na kŀkeethwa ata kwoo, yŀla ŀthyŀ
tŀkaete ngŀsŀ kuma kŀla nguthu ya andŌ,
na tŀkakŀete we kwŀthwa ngŀsŀ ŀŀlŀ wa
aa!

تَكْفِيفَ إِذَا جُنَّا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجُنَّا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۝

43. MŌthenya Ōsu, asu ala maleile
kwŀtkŀla na maleile kŀmwŀw'a
MŌtŀmwa, mo makenda takethwa nthŀ
nŀyŀananw'a ŀŀlŀ woo, na mo
maikatonya kŀmŀvitha Ngai Mwene
Vinya W'onthē kŀndŌ.

يَوْمَ يَوْمِ يَوْمُ الدِّينِ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ لَوْ تَسْوَى
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

LUKU 7

44. Inyw'ŀ ala mwŀtkŀlaa!
Mŀikamŀthengee Mboya yŀla mŀtena
kŀlŀko kŀlanŀ, okŀvika mŀmanyē vyŌ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَانْتُمْ سُكَرَى
مِمَّا تَكْتُمُونَ مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنَا إِلَّا مَعْرِي سَبِيلِ

Ondú mOkwasya, ona kana ylla mwí Ovuku, ^{2*} ateo ylla mOendete kyalo nzlaní, mwí kOndú kOasa okOvika mwíthwe mOthambíte. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní mÚte atheu, kana ethwa Úmwe wenyu auma kyooní kana nImOkiiítte iveti na mÚilea kwona kÍw'Ú, Indí Ivakei inyw'I ene mOthanga Úla mOtheu kÚtayamamu na vakai mothyÚ menyu na moko menyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍ We Mwene-Úuu Mwingí, MÚekaní MÚno VyÚ.

45. We noÚmesí amwe ma asu ala manengiwe kÍlungu kya Ivuku? Mo mathooaa IvÍtyo na mendaa kana inyw'I ota Úu mwasye nzla.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÚmesí nesa mÚno amaita menyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwlaníe kwíthwa ta MÚnyanya, na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwlaníe kwíthwa ta MÚtetheesya.

47. Ve amwe katí wa Ayuti ala maalyÚlaa ndeto kuma vandÚ vasyo vala vaÍÍíe, namo maasya, 'Ithyí nÍtwíw'aa na nÍtÚleaa,' na we Íw'a ÚtekwÍka,' na maasya, 'Laainaa kwa kÚmÍalyÚla na nÍmÍ syoo kwÍlanana na Ondú wÍ nthíní wa ilÍko syoo makÍmantha kÚkita na MÚtkÍto. Na takethwa mo maÍtye, 'Ithyí nÍtwíw'aa na nÍtwítkÍlaa,' na we Íw'a'

² *Úneeni ÚÚ "Úvuku" ti mOtheu. Ndeto Íno ya KÍtalavu "Junuban" Íwetetwe ÍÚÚ wa mÚndÚ Ítina wa kÚkoma na mÚndÚ mÚka kana Ítina wa kÚkÍlya ona Útakomete na mÚndÚ mÚka. Nthíní wa maÚndÚ ta asu kÚthamba nÍ kÍndÚ kya vata mÚno mbee wa kÚthi kÚvoya.

عَلَيْكُمْ قَرَضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَعَىٰ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَبَسَ ثِيَابًا فَمَا شَاءَ النَّسَاءُ فَلَمْ يَجِدُوا مَا تَقْتَضِيهِمْ فَصَعِدَ إِلَىٰ مَا اسْتَحَوْا فَوَجَّهَهُمْ إِلَىٰ دُكَّانِهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتُرُونَ الضَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ۝

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا ۝

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مَسْمُوعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

na asya, Unzurnaa' kwĩthwa kwaĩ kũseo
kwoo na kũlũngalu mbee. Indĩ Ngai
Mwene Vinya W'ontho nũmaumanĩe mo
nũndũ wa ũlei woo, kwa ũu mo
nĩmetĩkĩlaa Indĩ ovanini. ^{3*}

48. Inyw'Andũ - ma - Ivuku! Itĩkĩlai
maũndũ ala Ithĩ tũtheetye, makĩanĩsya
ala me vamwe nenyu mbee wa Ithĩ
tũtanaete ũnyamao Tũlũ wa atongoi
amwe menyu tũituma mo maalituma mo
maalyũka na inyonyu syoo na kũsemba,
kana kũmaumanĩa mo ũndũ Ithĩ
twamaumanĩe Andũ ma Savato. Na
mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndwĩ ndĩ ya kũlea kwĩanĩw'a.

49. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'ontho ndakaeke We kwĩananw'a na
mũtindany'a ona ũmwe, na We akaeke
kĩla kĩngĩ kyonthe ũtee wa kyu kwa ũla
ona wĩva ũmeananasya atindany'a na
Ngai Mwene Vinya W'ontho, we
aseũvĩtye naĩ nene mũno.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْغَىٰ وُجُوهًا فَزَرَّهَا عَلَىٰ
أَذْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَهْلَ النَّبْتِ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ
إِثْمًا عَظِيمًا ۝

³ *Ūw'o ndũtonya kũatĩwa ũndũ kwaĩle nthĩnĩ wa
Kĩlungu kĩĩ, mũsoanĩ ũla mũalyũle tũ, nũndũ vaa
angangani matavanw'a makĩmĩweta ndeto Imwe
naĩ omamĩsĩ makĩmĩla ũĩmĩ mena kĩeleelo kya
kũmũma Mwathani Mũtheu. Etĩkĩli nĩmawetaa
ndeto ii, "Same" na wa at'ana" 'Ithĩ nĩtwew'ie
na nĩtwetĩkĩlile.' Vandũ va kwasya, 'nĩtwewie,'
angangani maisye, 'nĩtwaleile.' Ndeto Tla
fandĩkĩtwe mũsoanĩ ũũ nĩ kwasya kana ithĩ
nĩtwewie na nĩtwaleile. Indĩ mo nĩmaneenie na
kũvũthya mena kĩeleelo kya kũmũthyoekya
mwĩthukĩsya etĩkĩle kana mo maĩtye 'ata'na'
vandũ va 'asai' na.' Mwĩthukĩsya wĩna kĩĩko
ndalea kũmanya ũthũku ũla nĩmĩ syoo syĩkwĩka
vau kati wa 'Rai' na 'Raena.' 'Rai' na nĩ 'ĩthĩwa
wĩ mwololo kwitũ, oyĩla 'Raena' nĩ 'we mwololo
wa malondũ maitũ.' Kũu onakw'o kwaĩ o kwenda
kũmũma Mwathani Mũtheu nthĩnĩ wa mĩwetele
yoo.

50. We noŭmesĩ asu ala metusaa kwĩthwa atheu mo ene? Aiee, no Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla ūmŭtheasya we ona wĩva ūla We wendaa, namo maikavĩtw'a ona vanini.

أَمَرَ تَرَى إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْكِي
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يَظُنُّونَ فِتْنَةً ⑤

51. Sisyai, ūndŭ mo maseŭvasya ūvŭngŭ ūlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho! Na ĩsu nĩyanĩe kwĩthwa naĩ yĩ ūtheinĩ.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَلَكِنَّهُ
إِنَّمَا مُمِيتٌ ⑥

LUKU 8

52. We noŭmesĩ asu ala manengiwe kĩlungu kya ĩvuku? Mo metĩkĩlaa syĩndŭ nthŭku na kŭmaatĩĩa asu ala mekaa naĩ, na maasya ūlŭ wa alei, 'Aa nĩmo matongoew'e nesa nthĩnĩ wa ndĩni mbee wa asu ala metĩkĩlaa.'

أَمَرَ تَرَى إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعُونَ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ⑦

53. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ūmaumanĩĩte; na ūla Ngai Mwene Vinya W'ontho ūmŭumanĩaa, we ndŭkamwonea mŭtetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ⑧

54. Mo mena kĩanda ūsumbĩnĩ? Īndĩ mo maimanenge andŭ kasamŭ kanini keana kalima ka mbeke ya ndende.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ فَإِذَا لَا يَرَوْنَهُ النَّاسَ
يَغِيرُوا ⑨

55. Kana mo memew'ĩa andŭ kĩw'ĩu nŭndŭ wa maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ūmanengete kuma katĩ wa mumo Wake? *Ethwa ūu nĩw'o*, vate nzika, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana ma Avalamu ĩvuku na Ūĩ, *ota ūu, na ota ūu*, Ithyĩ nĩtwamanengie ūsumbĩ mŭnene.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ
مُقَدَّامًا عَظِيمًا ⑩

56. Na katĩ woo ve ala mamwĩtĩkĩlile we; na katĩ woo ve angĩ ala maalyŭkile kuma vala we Ūĩ. Na ĩia-ya-Mwaki nĩyanĩe ta mwaki wakene.

فِيهِمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَفِيهِمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ ۚ وَ
كَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ⑪

57. Asu ala mamflea Misoa Yaitū, Ithyī o mītūkī, tūkatuma malika nthīnī wa Mwaki. Kila İvinda ikonde syoo syavya, Ithyī tūkamakūanfasya na ikonde ingī nīkana mo masame ūsililo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya, MŪī.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلَّمْنَا
نُصِجَتْ جُلُودُهُمْ بِدَنَّهُمْ جُلُودًا أُغِيرَهَا لَيْدُوقُوا
عَذَابُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٧

58. Na asu ala metfīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithyī tūkamatonyethya kūlika nthīnī wa MŪnda İla İvītīlaa tūlūsī katīwayo mekalae vo tene na tene; navo vakeethwa na endwa matheetw'e nī Ithyī; na Ithyī tūkamefīkīlya mo kūlika vandū va kwendeesya, na muunyī mwingī.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ٥٨

59. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē emwīyīfaa inyw'ī mŪtūnge syīndū kwa ala imāīlīte, na kana yīla inyw'ī mŪūsila katī wa andū, inyw'ī mūsile mwīna ūlūngalu sila wa katī. Na vate nzika, maŪndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmūtaaa namo nīmo maseo mŪno! Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Wīw'i-W'onthē, Woni W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَعْلَمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَبِيحًا بَصِيرًا ٥٩

60. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthē, na mwīw'ei MŪtūmwa Wake, na asu ala mena ūkŪmŪ İlŪlŪ wenyu. Na ethwa inyw'ī nīmwaalea kwīw'ana İlŪlŪ wa ūndū ona wīva katī wenyu ene, ūtūngei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē na MŪtūmwa Wake ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Ngai Mwene Vinya W'onthē na MŪthenya wa MŪminūkīlyo. Ūu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٦٠

nŵ'o ūseo vyū na wa kūkathŵwa
mūminūkŵlyonŵ. ^{4*}

LUKU 9

61. We noŵmesŵ asu ala metusaa kana
nŵmameŵkŵlaa maŵndū ala mavuanŵw'e
kwaku na ala mavuanŵw'e mbee waku?
Mo mendaa kūmantha ūtwio kuma kwa
mbaa-matū, onakau mo nŵmeeyŵaŵwe
maikamew'e mo, Na Satani endaa
kūmūthyoekeya inyw'ŵ na kūmwathūkya
ūtee vaasa.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَمَنَّوْا
إِلَى الظَّالِمِينَ وَقَدْ أُفْرِغَ أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ⑩

62. Na yŵla mo matavw'a, ūkai inyw'ŵ
maŵndūnŵ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūtheetye kwa Mūtūmwa
Wake,' we nūmonaa angangani
makŵalyūka na kuma vala ūŵ we.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ⑪

63. Kūilyŵ ata ŵndŵ, yŵla thŵna wamakwata
mo nūndū wa maŵndū ala moko moo
matongoetye mbee woo, mokaa vala ūŵ
we makŵŵta na Ngai Mwene Vinya
W'onthē makyasya, 'Ithyŵ tūiendaa ŵndū
ateo kŵko kya ūseo na mwŵw'ano.'

كَفَيْكَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَاءَكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحِسَابَ
وَتَوَفَّىكَ ⑫

64. Aa nŵmo, Ngai Mwene Vinya
W'onthē, wŵŵ syŵmbithŵ sya mathayū

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ⑬

⁴ *Mŵseŵŵlye wa Kŵlavu wa ŵneeni 'Oulil min
kum' ala mena ūkūmū ŵŵŵ wenyu nŵmanyŵkŵte
nesa nŵ amwe. Mūno ŵŵŵ na ndeto 'minkum,' ŵla
nŵhŵnŵ wayo ve ndeto ilŵ ikwatanŵw'e vamwe'
'min' na 'kum' min nŵ 'kuma' na kum nŵ 'inyw'ŵ'.
Aalyŵli amwe yŵla mekūalyŵla ŵneeni ŵŵ mendaa
kwasya kuma kaŵ wenyu ene.' Uu nŵtakwasya
kana mwafŵŵwe nŵ kŵmew'a tū ala mena ūkūmū
ŵla umŵte kaŵ wenyu ene, ūkūmū wa Kŵsilamu wŵ
w'oka. Nŵhŵnŵ wa ŵneeni ŵŵ min ŵkūnŵte wŵa wa
kwikwatany'a syelŵ kum na Oulil amre
ngwatanŵnŵ yasyo syelŵ ŵalyŵlo wafŵwe nŵ
kwŵthwa ŵilyŵ ta ŵŵ---'Asu ala mena ūkūmū ŵŵŵ
wenyu.'

moo nesa, kwa Ūu, uma vala maĩ na matae na matavye ndeto yĩna Ūuno imakony'e mo ene.

65.Na Ithyĩ tũimũtũmĩte Mũtũmwa ateo nĩkana ew'ĩke kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa mo nĩmookĩte kwaku we yĩla mo mamavĩĩsye mathayũ moo na makakũlya ūekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na takethwa Mũtũmwa nĩwametĩsye ūekeo *ota Ūu* mo vate nzika, methwa mamwĩthTie Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mũsyokeanĩ wa Kaingĩ *ena Ūuu*, na Usũtwe nĩ tei.

66.Indĩ tiw'o, Nyie *nĩnĩĩ* na Mwĩlai waku, mo ti etĩkĩli okũvika mo maũtw'ĩkĩthye we mũsili tũlũ wa maũndũ onthe ala mena ngaananĩo katĩ wamo na Indĩ ūilea kwona ve kĩvũthya nthĩnĩ wa ngoo syoo tũlũ wa ūtwio ūla we ūũtw'a na makĩnyivĩsya na wĩnyivyo w'onthe.

67.Na ethwa Ithyĩ nĩtwameyĩlafe mo, 'Ūaai andũ menyu' * kana tiaĩ mĩsyĩ yenyu'. Mo mayĩthwa meekie Ūu ateo avũthũ matavĩtw'e meke, vata nzika, kwĩthwa kwaĩ kũseo kwoo na kwongeleka kwa vinya kũnene.⁵

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا يَطَاعُ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ وَابًّا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرِ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٦﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ احْجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيلًا ﴿٦٧﴾

⁵ *Uneeni wa "Ūaai andũ menyu" nũtonya kũlea kũmanyĩka nesa. Ūalyũlo wa w'o waalĩftwe kwĩthwa ĩyũaci inyw'ĩ ene. Kwa ūla w'o Ūu ti kwasya kana meewa meyũae mo ene Indĩ no ūneeni wa kũmaingĩĩsya mo kũaa mawendi moo na makĩnyivya vyũ mo ene nthĩnĩ wa kwenda kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

W'onthe, ooawa kana aşinda, o mĩtũkĩ
Ithĩĩ tũkamũnenge ĩtuvi ĩnene.

76. Na mwĩna kĩ inyw'ĩ Ondũ mũtekũkita
nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na ya ala onzu---aũme, iveti na
syana....ala maasya, 'Mwĩafi waitũ,
tumye ithĩĩ nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ, ũla andũ
maw'o nĩ athĩnany'a, tũseũvĩsyeyethĩĩ
mũnyanya kuma Kwaku-Mwene, na
tũseũvĩsyeyethĩĩ mũtetheesya ũmwe
kuma Kwaku-Mwene?'

77. Asu ala metfĩkĩlaa, nĩmokitaa
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na ala matetfĩkĩlaa mokitaa
kwoondũ wa ũla-Mũthũku. Kwa ũu,
ũkitai na anyanyae ma Satani; vate
nzika, ũĩ wa Satani nĩ mwonzu!

LUKU 11

78. We noũmesĩ asu ala matawiw'e.
'Sĩĩtai moko menyu, lũlũmĩĩlayi Mboya
na ĩvai Saka?' Na yĩla mo meeyĩafwa
kũkita, sisyai! nguthu ĩmwe yoo
ĩmakĩlaa andũ ta kũmũkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona mena wia
mũnenange; namo maasya, 'Mwĩafi
waitũ, We ũtwĩyĩafeyethĩĩ kũkita nĩkĩ?
No ũtũnenge ithĩĩ kavinda kanini?
Asya, 'Ŭtandĩthyo wa nthĩ ĩno nĩ mũnini
na ĩtunĩ vakeethwa vandũ vaseo mũno
kwa ũla we ũmũkĩlaa Ngai; na inyw'ĩ
mũikavĩfwa ona vanini.'

79. Ouala vonthe inyw'ĩ mwĩthwa mũĩ,
kĩkw'ũ kĩkamũkwata inyw'ĩ, ona mwĩ
nthĩnĩ wa mbeenge yakĩtwe nũmu. Na
ethwa mo nĩmakwatwa nĩ ũseo ũmwe,
maasya, 'Ŭũ nĩ kuma kwa Ngai Mwene

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا
وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٥٦﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقَاتِلُوا أَكْثَرَ الشُّرَطِ
وَإِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٥٧﴾

أَمَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
إِذَا قَرِيعٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ
أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا
تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٥٨﴾

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ
مُشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ

Vinya W'onthe; Indī mo makwatwa nī ūthŭku, maasya, Ūŭ nī kuma kwaku we; Asya, 'W'onthe nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwīkīkīte ata kwa andŭ aa ūndŭ matekŭthengeea kŭmanyā kīndŭ?

عِنْدَكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ٥١

80. Useo ona wīva ūla ūkaa kwaku we nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūthŭku ona wīva ūla ūkaa ūlŭ waku we nī kuma kwaku mwene. Na ūthyl tŭtŭmīte we ta Mŭtŭmwa kwa mbaa andŭ -----Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Ngŭsī.

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٥٢

81. Ūla ūmwīw'aa Mŭtŭmwa amwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭno; na ūla ūalyŭkaa, Indī, ūthyl tŭiŭtŭmīte we ta mŭsŭvī ūlŭ woo.

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى مَاءً
أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ٥٣

82. Na mo maasya, 'Wīw'i nīw'o ūndŭ ūla mŭnene wītŭ wa kŭŭtŭngoesya ūthyl; Indī mo mauma vala we ūl, nguthu īmwe yoo īsŭanīaa ūtukŭ ūlŭ wa ūndŭ we ūneenaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭandīkaa maŭndŭ ala mo masŭanīa ūtukŭ. Kwa ūu, we ivetange vala māī, na ia wīkwatyŭ waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Mŭsŭvī wa maŭndŭ.

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ٥٤

83. Indī mo nomamīsŭanīaa Kulani Ntheu? Takethwa yo yumīte kwa ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, mo methīwa meethīwe na kŭlea

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ٥٥

kw'w'ana kOnene nthInI wayo. ^{6*}

84.Na yIla mavikiIwa nI *movoo* ma mUuo kana ma wia, mo nImaUnyaIkaIya; oyIla takethwa nImaUtwale MUtUmwa na asu ala mena UkUmU kaI wo, vate nzika, asu ala matonya kUkuniIkaI na kIthito methIwa maUmanyie U w'o wa w'o. Na takethwa ti UndU wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wI IUIU wenyu na tei Wake, inyw'I mwIthwa mwamUatIle Satani, ateo avUthU.

*85.Kwa Ou, Ukitai kwoondU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe-----we ndOtW'itwe mUOngamIi wa mUndU ateo kwaku we mwene---na mathing'IIsye etIkIli. NokwIthwa vangI Ngai Mwene Vinya W'onthe akasiIla vinya wa asu ala matetIkIlaa; na Ngai Mwene Vinya

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِأْسِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا

⁶ *Neto Ino ya Kulani *Ikhilafan Katheeran* 'IvathOkany'o mbingi' veonany'a mUncenele wI kIvathOkany'o, Ou nI kwasya kana, takethwa mUndU OngI eka Ngai Mwene Vinya W'on the nIwe waandIkie Kulani Ntheu, andU methwa meethIwe na ivathOkany'o nyingI kana kUlea kw'w'ana kwingI nthInI wayo. undU UilyI ta UU OkoniI Umbi wa matu na nthI nIwonekaa nthInI wa KIlungu kya 67:4 *Al-Mulk* kIitavany'a kana nI vinya mUno na kUitonyeka kwona Uoleku kana kIvathOkany'o nthInI wa wIa wa Ngai.

*UalyUlo UU wIonany'a kana MUtUmwa na andU ala mena UkUmU onthe kaI wo mayal matonya kUvikIa mUminUkIlyo wa w'o. No ala tU mal na OtW'Io mUseo wa kIItko nImo mal matonya kUmanyia U - w'o. Ithyl twIete UalyUlo Ongyl ta UU Ula Ute kUtia mwanya Ou na Ukwonany'a kana kIla Umwe kaI wo al na Otanyi wa kUmanyia U-w'o ethwa we nIwakuniIkIItite ngewa Isu. 'YIla meew'a ndeto sya mana ikony'e OndU wa mUuo kana kaU mo nImaUnyaIkaIya. OyIla takethwa nImaUtwale MUtUmwa-na ala mena UkUmU kaI wo vate nzika kaI wa asu ala maUkuniIkIItle Uvoo Usu ta mUthUku mal matonya kUmanyia U-w'o.

W'onthe e vinya mbee ūtonyini na e vinya mbee kwa kŭete ūsililo.

86. Ūla ona wīva wīkaa wīw'anīthy'a wa ūlūngalu, akakwatwa kīlānda kyaw'o, na ūla wīkaa wīw'anīthya mūthūku, akeethwa na kīlungu ota kyu kya ūsyao mūthūku waw'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūitwe nī ūtonyi tūlū wa kīla kīndū.

مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ۝

87. Na yīla inyw'ī mwakethw'a na *ngethi* sya mboya, kethekai na *ngethi* sya mboya nzeango kana mūketheke oūdū mwakethw'a.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwosaa ūtalō wa syīndū syonthe.

وَإِذَا حُيْتُمْ بِبُحْتِهِمْ فَيَسْأَلُكُمْ فَإِجَابُوا بِأَحْسَنِ مَا أَوتِيتُمْ مِنْهَا أَوْ دُونَهَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ۝

88. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūla vate ūngī walīlītwē nī kūthaithwa. We vate nzika, *akaendee* na kūmūmbany'a inyw'ī kūvika Mūthenya wa ūthayūkyo, ūla ūtena nzika nthīnī waw'o. Na nūū ūla waw'o kwa ndeto yake kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe?

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجِبُّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝

LUKU 12

89. Kūtw'Tkīte ata kwenyu ūndū mūaanīkīte nguthu ilī tūlū wa angangani? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasindīte mo nūndū wa maūdū ala mo meekie. Inyw'ī mwīenda kūmūtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īte nī wa kwanangīka? Na kwake we ūla Ngai

مَنْ لَكُمْ فِي الْمُتَّقِينَ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ أَرْكَسُهُمْ
يَا كُفْرًا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْتَدُوا مِنْ أَصْلِ اللَّهِ
وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَهْدِيَهُ سَبِيلًا ۝

* W'o ndūŭneena tūlū wa ngethi kanyw'a tū īndī wīna kīfeelo kya kīla mīthemba yonthe īla yaīlīte nī kūsūngīwa na ūlau mūnen kana kūsūngīwa o kwīanana nondū yaetwe yīilyī.

LUKU 13

93. Kūimwaŋlīte mwītkīlī kūmūaa mwītkīlī ūngī ateo kwa mavītyo. Na we ūla ūaaa mwītkīlī kwa mavītyo akamīnenge ngombo mbītkīlī ūthasyo, na *akīŋva* mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make ateo mo makamūekea ta nthembo. Indī ethwa *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala ang'endu kwenyu, e mwītkīlī, Indī *mūaani* akamīnenge ngombo yītkīlīte ūthasyo; na ethwa *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala inyw'ī mwīna mwīw'ano namo, Indī *mūaani* akāŋva mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make na aimīnenge ūthasyo ngombo yītkīlīte. Indī ūla ūtona Imwe, Indī akatīŋa kūya kwa myei tīī ūatīanŋe----
nī nzīa ya kūmantha ūekea ūla ūtw'ītwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmanyi-W'onthe, Mūī. {

94. Na o ūla ūaaa mwītkīlī kwa kwenda, ūtvi yake yīkeethwa Iia-ya-Mwaki vo nīvo we ūkekalaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthatīa na akamūumanīa na akamūseūvīsyā ūsīlīlo mūnene.

95. Inyw'ī ala mwītkīlīaa! Yīla mūūthi kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūkai ūkunīkīlī waw'o na ūla ūnūmūkethya na ngethi sya mūuo mūīkamwīe 'We ndwī mwītkīlī.' Inyw'ī mūmanthaa syīndū sya thayū ūū, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ena syīndū ila nzeo kwa wingī. Uu now'o inyw'ī mwailī mbee wa ūū, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūnengie inyw'ī ūnee Yake ya *mwanya*; kwa ūū

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ عَلَى لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ يَكْفُرُ بَيْنَهُمْ فَيَتَّقِ فِدْيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٣﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿١٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَتَوَلَّى وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَ إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَصَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَارِمٌ كَثِيرَةٌ مِمَّا كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَيَتَوَلَّى إِنْ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٥﴾

Ikai ūkunŭkŭli wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ maŭndū ala inyw'I mwŭkaa.

96. Asu katŭ wa eŭkŭli ala mekalaa vyū, ateo asu ala ŭema; na asu ala mething'ŭlasya kwoondū wa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭŭkŭlŭtye ivŭla sya asu ala mokitaa kwa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. ūlū wa ala mekalaa mŭsyŭ. Na kŭla ūmwe Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwathŭte ūseo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmokŭlŭtye asu ūlū wa asu ala mekalaa vyū, na ŭtuvi ŭnene.

97. Ta, ivŭla sya ūtaŭo inenganŭtwe nŭ We, na ūkeo wa mwanya na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyū, ūsŭtwe nŭ tei.

LUKU 14

98. Nŭw'o, asu ala alaŭka matumaa makw'a mamavŭtŭsye mathayū moo ene, alaŭka makamakŭlya: 'Inyw'I mwaatŭŭ kyaŭ?' Namō makasŭngŭa' Ithyl twoosiwe ta andū onzu ūlū wa nthŭ. Namō alaŭka makaasya, Nthŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ndyaŭ nene nesa kwenyu kŭmŭthamŭla? Aa nŭmo ala ūtūo woo ūkethwa ŭianŭ-ya-Mwaki, naw'o nŭ wŭkalo mŭthŭku.

99. Ateo ala onzu katŭ wa aŭme, na iveti, na syana, ala matatonya kwŭnyuvŭ walany'o ona wŭva kana matamyona nzŭa ona yŭva.

لَا يَسْتَوِي الْقَوْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَدُوُّ الْقَوْمِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَوْدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَوْدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْفَالِغَةَ ظَالِمِينَ أَنْفُسِهِمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا قَالُوا لَكَ
مَا وَهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا
يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝

100. Iŭlŭ wa ta aa, vangĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akavetanga naĩ syoo; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-wa-Naĩ, na nĩMũekanĩ – M-ũno.

101. Na ũla ũthamaa kuma nthĩ yake kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we akakwata kũndũ kwingĩ kwa kwĩvitha ũlũ wa nthĩ na mumo mwingĩ.^{8*}

LUKU 15

102. Na yĩla mũũthi kyalo ũlũ wa nthĩ, ti ũthũku kwenyu kũkuvĩvya Mboya, ethwa inyw'ĩ nĩmũũkĩa kana ala matetkĩĩlĩte nĩmatonya kũmũvithũkĩa na kũmũthĩny'a. Ow'o, alei nĩ amaita me ũtheinĩ kwenyu.

103. Na yĩla we wĩ katĩ woo, kũmatongoesya nthĩnĩ wa Mboya; nguthu ĩmwe yoo nĩyĩũgame vamwe naku na ĩkyosa mĩio yayo ya kaũ. Na mamina luku ĩmwe, ĩndĩ namo nĩmaende ĩtina wenyu *kũmũũũĩny'ĩ* na nguthu ĩla ĩngĩ, ĩtanavoya nayo yũke mbee, nayo ĩvoye vamwe naku; namo mose mĩio yoo ya kaũ, alei nomende inyw'ĩ mũlwe nĩ mĩio yenyu ya kaũ na ngũa syenyu nĩkana mo mamũvithũkĩe na mĩtũkĩ. Na kũikethwa kwĩ ĩvĩtyo kwenyu ethwa mwĩna thĩna wa mbua kana mwĩ awau, kũvetanga mĩio ya kaũ ũtee; ĩndĩ *mavinda onthe* nĩmwaĩĩlĩtwe nĩ kwosa mĩio yenyu ya kwĩsĩĩla. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ũsilĩlo ũthĩnasya kwa alei.

قَالَ لَكَ عَنِ اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
غَفُورًا ⑤

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَعًا
كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ⑥

وَإِذَا خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَ كُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكُفْرَانَ كَرُمٌ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَافِقًا
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ أَسْلِحَتُهُمْ تَفَافًا إِذَا سَجَدُوا
فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَّائِكُمْ وَتَلَاتِ طَافِقًا أُخْرَى لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ وَاحِدُهُمْ وَأَسْلِحَتُهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْنَتِكُمْ
فَيَبْيَنُونَ عَلَيْكُمْ مِثْلَهُ وَاحِدَةٌ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ فَزَعًا أَنْ تَصْعَدُوا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذْ وَاحِدًا زُرَّائِكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ⑧

⁸ *Ndeto ĩno ya Kĩtalavu 'Fee sabceelillah' yaasya kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

104. Na yġla inyw'ġ mwamina Mboya, mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe, yġla mŭŭngeme, na mwġkalġte-nthġ, na mŭkomete na wea. Na yġla inyw'ġ mwġ mŭuonġ vate na mŭisyo, ġndġ atġlai Mboya tondŭ kwaġġġw'e. Ow'o, Mboya nġlyġlašwe etġkġli kŭvoya nthġnġ wa mavinda ala matw'ġtwe.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيمَا وُعِدُوا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْشُورًا ۝

105. Na mŭikaleele kŭmamantha andŭ aa. Ethwa inyw'ġ mwġ okite onamo nġ okite otenyu ŭndŭ mŭkitġtwe. ġndġ inyw'ġ nġmwġkwatġtye kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ġndġ mo mai na wġkwatyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ ŭmanyi-W'onthe, Mŭġ.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَأَنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

LUKU 16

106. Ithyl vate nzika, nġtŭkŭtheesye we Ivuku yġna ŭvoo wa w'o, nġkana we ŭtonye kŭtw'a katġ wa andŭ na kġla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkŭmanyġtye we. Na we ndŭkamġtetee nzġa ya asu ala mavŭnyanġfaa mŭġkġġo;

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ۝

107. Na ġtyai ŭekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŭekanġi Mŭno Vyŭ, Usŭġtwe nġ tei.

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

108. Na we ndŭkesŭvane kwoondŭ wa asu ala mateyġkġġe mo ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ŭla mŭvinganġsya, na mwġki - wa - naġ mŭnene.

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسُهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَاتًا أَتِينًا ۝

109. Mo mamanthaa kwġvitha kuma kwa andŭ, ġndġ mo maitonya kŭmwġvitha Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We e vamwe namo yġla maminaa ŭtukŭ

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُمْ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْفَعُهُ مِنَ الْقَوْلِ ۝

mUima maisUanfa maUndu ala We
Utametikila. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amathyoUluOkite maUndu ala
mo mekaa.

110.Sisyai! Inyw'I ninyw'I
mwamesUvanfie nthInI wa thayU wa yu.
IndI nUu Ula UkamesUvanfa kwa Ngai
Mwene Vinya W'on the Muthenyani wa
UthayUOkyo, kana nUu Ula Ukethwa e
mUsUvii woo?

111.Na Ula wika Uthuku kana Uvifasya
thayU wake, na IndI akitya Ukeo kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, *vate nzika*,
we akamwifha Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-MUekanfi Muno VyU,
UsUfwe nI tei.

112.Na Ula wika naI, amika kwoondU
wa thayU wake mwene tU. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MUf.

113.Na oUla wika ivityo kana naI na
IndI akimilila mUndU Utena ivityo, *vate*
nzika, we akuaa *mUo wa wilfanli* na naI
yI UtheinI.

LUKU 17

114.Na keka mumo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe IUlu wenyu na tei Wake,
nguthu Imwe yoo nIyatw'Ite
kUmUthyoekya inyw'I, IndI We
nIwaanangie mawalany'o moo. Kwa Ula
w'c, mo maithyoekasya ona Umwe ateo
mo ene namo maitonya kUmUthOkya
inyw'I ona vanini.

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝١٤

هَٰذَا نُمَّا هَٰذَا جَدَّ لَكُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝١٥

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝١٦

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّا نَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝١٧

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا
فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ۝١٨

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكَ عَظِيمًا ۝١٩

115. Vai ūseo umaa nthlŋl wa mbŭmbano syoo sya kŋmbithl, ateo yŋla momatw'a kumya syŋndŭ kwoondŭ wa ngya kana kŭthŭkŭma wŋa wa andŭ onthe kana kŭseŭvya wŋw'anŋthya na ūalyŭko katŋ wa andŭ.

116. Na ūlŭlŭ wa ūla ūmŭkaananŋasya Mŭtŭmwa ŋtina wa ūtongoi kŭmwŋvuanŋsywa we, na ūatŋŋaa nzŋa ŋngŋ ŋte ŋla ya efŋkŋli, ŋthyŋ ūkamuŋeka we aatŋŋe nzŋa ŋla we ūatŋŋe na ŋthyŋ ūkamuŋkya ŋianŋ-ya-Mwaki; naw'o nŋ wŋkalo mŭthŭku.

LUKU 18

117. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa kŋndŭ ona kŋmwe kwŋananw'a Nake ta mŭtindany'a, ŋndŋ We akaekaa kŋla kŋngŋ ūtee wa kyu kwa ūla ona wŋwa We wendaa. Na o ūla wŋananasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋndŭ kŋngŋ ona kŋwa, vate nzika, we nŭminŋte kwaŋa vaasa.

118. Mo mathaithaa ngai sya mŋvw'anano ya iveti sya ūvŭngŭ vandŭ Vake, oyŋla kwa ūla w'o mo maithaithaa kŋndŭ ateo Satani, ūla mbaa-matŭ.

119. ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭumanŋŋte. Na we aisye, 'Nyie ngoosa kŋlungu kŋna kuma kwa athŭkŭmi Maku.'

120. 'Na kwa ūla w'o, Nyie ngameyŋaŋa mo na makavana matŭ ma ngamŋŋe na indo ŋla ŋngŋ na kwa ūla w'o nyie ngamathing'ŋŋsywa mo na makaalyŭla mŭmbŋlwe wa syŭmbe sya Ngai Mwene

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ١١٥

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُ الْهُدَى
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُسْلِمِينَ نُؤْتِهِ مَا أَوْلى وَلَنُضِلَّهُ
جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا ١١٦

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ١١٧

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنشَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سُلْطَانًا مَبْرُورًا ١١٨

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخِذْنِ مِنْ عِبَادِي نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ١١٩

وَلَا ضَلَالَتُهُمْ وَلَا مَنِيَّتُهُمْ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَتَّبِعْنِ
أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَغْزِزْنَ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّبِعِ الشَّيْطَانَ وَلْيَا قَوْمٍ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خَسْرَانًا مُبِينًا ١٢٠

Vinya W'onthe. Na we ūla ūmwosaa Satani ta mūnyanyae vandū vā Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nīwonete wasyo wī ūtheinī.

121. We amathaa mo syathī sya mana na okīlasya mawendi mathūku nthīnī woo, na Satani nde kīndū ūmanthaa ateo syīndū nthūku.

يَعِدُّهُمْ وَيُؤَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٣١﴾

122. Aa nīmo ala ūtūo woo ūkethwa lianī-ya-Mwaki namo maikona nzīa ya kūkīa kuma vo.

أُولَٰئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ لَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيضًا ﴿٣٢﴾

123. Indī ta kwa asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithī tūkametīkīlaa mo kūlika nthīnī wa Mīūnda, Ila Ivītīlaa tūlūsī katī wayo, makīkala vo tene na tene. Kyo nī kyathī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītalea kūvika; na nū ūla ūtonya kwīthwa wa w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetonī?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿٣٣﴾

124. Kūikethwa kwīlanana na mawendi menyu ona kana kwīlanana na mawendi ma Andū-Ma-Ivuku. Ūla ona wīva wīkaa ūthūku, akatuvwa nūndū waw'o; na we mwene ndakeyonea mūnyanyae kana mūtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٣٤﴾

125. Indī o ūla wīkaa mawīa maseo, e mūndū ūme kana e mūndū mūka na nī mwītīkīli, ta asu makalika Itunī, na maikavītīw'a o na ūthūku wīana ta kalima kanini kala ke tīna wa mbīndī ya ndende.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْتُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يَظْلَمُونَ نَفِيرًا ﴿٣٥﴾

126. Na nū ūla mūseo mbee nthīnī wa mūkīto kūmūvīta ūla we wīnenganae

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nĩ mwĩki wa nesa, na ūatĩĩaa ndĩni ya Avalamu, ūla waĩ mũlũngalu? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamwosie Avalamu ta mũnyanyae wa mwanya.

مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ
اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٨﴾

127. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ūlũ wa nthĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe aithyũlũkĩte syĩndũ syonthe.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٩﴾

LUKU 19

128. Namo memantha ūtwio wa Mwĩao ūlũ wa iveti kuma vala ūĩ we. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmũngae inyw'ĩ ūtwio ūlũ wasyo. Na ota ūu ūndũ mũsomeawa nthĩnĩ wa Ivuku ūlũ wa eĩtu ndiwa ila mũtainengae ila syĩandĩkĩwe na ila inyw'ĩ mwendaa kwitaa, na ūlũ wa ila mbonzu katĩ wa syana. Na We amwĩĩaa inyw'ĩ kwĩka ūlũngalu kwa ndiwa. Na ūseo ūla inyw'ĩ mwĩkaa ona wĩva, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ nesa.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يَفْتِيكُمْ فِيهِنَّ
مَا يُظَنُّ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي نِسَاءِ الَّذِينَ لَا
تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعِفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُولُوا لِلنِّسَاءِ
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ
عَلِيمًا ﴿٢٠﴾

129. Na ethwa kĩveti nĩkĩũkĩa kũthĩnw'a kana kũthokoana na mũũme, kũtaanĩsya; ti ūthũku kwoo kwĩw'anĩthw'a mũndũ na ūla ūngĩ; na wĩw'anĩthyo nĩ mũseo mũno vyũ. Na andũ nĩmakothaa kwĩthwa na kĩw'ũ. Ethwa inyw'ĩ nĩmwĩkaa nesa na mwĩ alũngalu, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَلَرَأَى امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَوْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ
خَيْرٌ وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢١﴾

130. Na inyw'ĩ mũitonya kwĩka wĩananu katĩ wa iveti, ona mwĩna ieleelo syenyu nzeo vyũ, kwa ūu, mũikelekele ngalĩ

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا يَبْلُغُوا كُلَّ النَّبِيلِ فَتَدْرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ

Imwe vyū ūla ūngī ndīkese kūtiwa yīlilyī
ta ūsūnzūūlīte, na ūte nzisye nesa. Na
ethwa inyw'ī nīmwalūnga na kwīka kwa
ūlūngalu, vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī ūla Mūekanī Mūno Vyū,
Usūūtwe nī tei.

131.Na ethwa mo nīmataanīsyā, Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamaia eī na
ūthasyo kwīanana na mumo Wake, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūūtwe
nī mumo Mūf.

132.Na nī syā Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūla ona syīva syī matunī na ūla
ona syīva syī ūlūū wa nthī. Na vate
nzika, ūthyī nītūmeyīāle asu ala
manengetwe Ivuku mbee wenyu, na
twamwīhīāle inyw'ī ota ūu, kūmūkīa
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī
ethwa inyw'ī nīmūūlea kwītīkīla,
īndīlīlikanai kana nī syā Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla ona syīva syī matunī
na ūla ona syīva syī ūlūū wa nthī, Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīanītye-We-Mwene, ūla
Mūtaūwa.

133.Na nī syā Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūla ona syīva syī matunī na ūla
ona syīva syī ūlūū wa nthī, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe
kwīthwa ta Mūsūvī.

134.We akenda, nūtonya kūmūvetanga
inyw'ī andū na kūmaete angī vandū
venyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-na ūtonyi mwīanīu wa kwīka ūu.

135.Ūla ona wīva wendaa ītuvi ya nthī
īno, Indī we nī alīlikane kana ītuvi

تَصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٠﴾

وَأَن يَتَفَرَّقَا يَعْنِ اللَّهُ كَلَامَ مَنْ سَعَتِهِ وَكَانَ اللَّهُ
وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿٣١﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا
الَّذِيْنَ اٰوْتُوْا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاَيُّكُمْ اٰتَقٰوَاللَّهَ
وَاَن تَقْرٰوْا وَاَنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَبِيْدًا ﴿٣٢﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفٰ بِاللَّهِ
وَكَيْلًا ﴿٣٣﴾

اِنْ يَشَاْءْ يُذِھِبْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ وَاَيَّاتْ بِاٰخِرِيْنَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلٰى ذٰلِكَ قَدِيْرًا ﴿٣٤﴾

مَنْ كَانَ يُرِيْدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ﴿٣٥﴾

ya nthĩ ĩno na ya ĩla ĩngĩ yĩna Ngai Mwene Vinya W'onthē; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩwi-W'onthē, Woni-W'onthē.

LUKU 20

136. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! ĩthĩwai mwĩna kĩthito kũũngamĩa ūlũngalu, mwĩ ngũsĩ kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ona ethwa nĩ ūlũ wenyu ene kana nĩ kwa asyai menyu na e ngya kana e mũthwii, Ngai Mwene Vinya W'onthē E vakuvĩ namo onthe elĩ mbee wenyu inyw'ĩ. Kwa ūu, mũikaatĩe mawendi mathũku nĩkana mũtonye kwĩka ūlũngalu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũũvitha ūla w'o kana kũwelelũka, ĩndĩ lilikanai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

137. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We ūvuantye kwa Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We wavuanisye mbee wayo. Na ūla ona wĩva ūleaa kũmwĩtkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaĩka Make, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, vate nzika, we nĩwale vaasa mũno.

138. Asu ala metĩkĩlaa na ĩndĩ maisyoka kũlea na kwĩtkĩla ĩngĩ, na ĩndĩ mailea, na ĩndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ūlei, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakamaekēa mo ona ĩndĩ ona We ndakamatongoesya nzĩanĩ.

139. Matavye angangani ūvoo kana ve ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنَّ

يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا ۚ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلَوَّا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا ۚ لَئِنْ لَمْ يَنْصَرِفْ اللَّهُ لِيُخْرِجْ لَهُمْ وَلَا يَهْدِهِمْ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٣﴾

140. Asu ala mamatusaa alei kw'ithwa anyanyae mbee wa et'k'ili. Mo mamanthaa ndafa kuma mokoni moo? Indī *mo n'malilikane kana* ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

141. Na We nūmin'ite kōmōvuan'isya inyw'ī nthīn'ī wa Ivuku kana, yīla inyw'ī mweew'a Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe īilewa na kōvū'īwa ngō'ī, mūikekale vamwe namo, okūvika mae ngewa īng'ī eka īsu; nūndū inyw'ī mwekala vo, mūkeethwa ūndū ūmwe namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamombany'a angangani na alei nthīn'ī wa Iia-ya-Mwaki, onthe vamwe.

142. Asu ala meteelaa ūvoo ūmōkonī inyw'ī. Ethwa inyw'ī mwīna ūkīlyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo maasya, 'ithy'ī tūya'ī vamwe nenyu?' Na ethwa alei mena kīlanda *kyaw'o*, mamatavasya *mo*, 'ithy'ī tūyaamōsinda inyw'ī na kōmasi'īla et'k'ili? 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akasila katī wenyu Mūthenya wa ūthayūōkyo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamanenge alei nzīa ya kōmasinda et'k'ili.

الَّذِينَ يَتَخَذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتَغَوْا عَنْهُمْ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمْ
اللَّهَ بِكُفْرٍ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ
حَتَّى يُخْرِجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا أَثْلَلْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

الَّذِينَ يَكْرَهُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَنْعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ

بَيْنَ الْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

LUKU 21

143. Angangani mamantaa kŭmŭkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ We akatuma mo ene methwe me akenge. Na yĩla mo maŭngama kwoondũ wa Mboya, maŭngamaa me aleelu moneke nĩ andũ, namo mamŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'on the o vanini

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

144. Ma sŭnzũũlĩte katĩ wa ũũ na ũya mate ma aa kana aya. Na ũla we Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmŭtusaa wa kwanangĩka, we ndũkona nzĩa kwoondũ wake.

مَذْهَبَيْنِ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

145. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose alei kwĩthwa anyanya, mbee wa etĩkĩli. Inyw'ĩ mwĩenda kŭmŭnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩtumi kĩtheu ĩũũ wenyu ene?

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا إِلَهَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا قَمِينًا ﴿١٤٥﴾

146. Vate nzika, angangani makeethwa kĩndĩnĩ kĩla kĩliku mũno vyũ kya Mwaki; na we ndũkona mŭtetheesya kwoondũ woo.

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الذَّرِكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٦﴾

147. Ateo asu ala melilaa na kũlũnga na maimwĩkwatĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe malũmĩtye na me aĩkĩlku nthĩnĩ wa wĩw'i woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nĩ katĩ wa etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ akaumya ĩtuvi ĩnene ĩũũ wa etĩkĩli.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٧﴾

148. Ngai Mwene Vinya W'on the aĩĩtwe nĩ kŭmŭsilĩla inyw'ĩ nĩkĩ, ethwa mwĩ mŭvea na ethwa nĩmwĩtĩkĩlaa? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwosi-Wa-Mũvea, ũmanyi-W'onthe.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَامْتَنَعْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

149. Ngai Mwene Vinya W'onthé ndendete k'lonzo kya ndeto nthöku mbee wa andü ateo *kwa ngal'ila* ünüvüf'w'a; n'w'o Ngai Mwene Vinya W'onthé n' W'iw'i-W'onthé, Ümanyi-W'onthé.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَنِيمًا ﴿١٤٩﴾

150. Inyw'í mwakyumböla k'ko k'iseo kana mwak'ivitha, kana k'ökeä üthöku, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé n' MÜvetangi - wa naí, na n' ütonyi W'onthé.

إِنْ تَبَدُّوا حَيْثُ أَوْ تَخْفَوْهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151. Vate nzika, asu ala mamüleäa Ngai Mwene Vinya W'onthé, na Atümwa Make, na kwenda k'üvathökany'a Ngai Mwene Vinya W'onthé na Atümwa Make, na kwasya 'Ithyí tümetik'ílaa amwe na k'ümalea ala angí,' na kwenda k'ökwa n'zila ya vu katí,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ
يُفْرِقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ
ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥١﴾

152. Aa ow'o n'mo alei ala a'k'ítku, na Ithyí n'itüseüv'tye üsil'ílo üth'ínasya kwoondü wa alei.

أُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ حَقًّا وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥٢﴾

153. Na tülö wa asu ala mamw'ítk'ílaa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Atümwa Make *onthe* na mailea kw'ík'íla k'ivathökany'o katí wa ümwe woo, aa n'mo om'ítük'í We ükamanenge matuvi moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé n' MÜekan'í - MÜno Vyü, Usü'twe n' tei.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٣﴾

LUKU 22

154. Andü ma Ivuku maökülasya we ütume Ivuku y'íthee kuma Ituní. Mo n'mamöküliye Mose ündü münene k'üv'ta üü: 'Twony'e Ngai Mwene Vinya W'onthé ütheiní.' Na índí üsil'ílo wa kwananga n'wamakwatie n'ündü wa üthöku woo. Na índí n'moosie kasaü

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تَنْزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِثْلَ
الَّذِي نَزَّلْنَا عَلَىٰ مُوسَىٰ الْأَكْبَرِ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا
إِنَّا اللَّهُ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ
ثُمَّ أَخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ

kwoondũ wa ūthaihi itina wa Syama ntheu kŭmavikŭa; Indĩ Ithyĩ nĩtwamaekeie na w'ŭo. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose ngaananĩo ntheu yĩna vinya.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَإِنَّا مُوسَى سُلْطٰنًا
مُبِينًا ۝

155. Na Ithyĩ nĩtwookĩlilye Kĩĩma ūlũ woo yĩla tweekĩlaa ūtianĩo namo. Na Ithyĩ nĩtwamatavisye mo 'Likai mbingĩlonĩ mwĩnyivĩtye,' na nĩtwamatavisye, 'Mũikatũle mwĩao ūlũ wa ūvoo wa Savato.' Na Ithyĩ nĩtwoosie ūtianĩo mũlũmu kuma kwoo.

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بَيْنَنَا وَهَمَّوْنَا لَهُمُ
ادْخُلُوا الْبَابَ يُحْذَرُ أَقْلًا لَهُمْ لَا تَقْدُوا فِي
السَّبْتِ وَآخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

156. Na Indĩ kwoondũ wa kwananga kwa ūtianĩo kwoo, na kũlea kwoo kwa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthi, na kũmantha kwoo kwa kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kwa kũneena kwoo kwa kwasya kana: 'ngoo sitũ nĩ mbove ikakunĩkĩlw'a ngunĩko,' -----aiee, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthi nĩwisilĩite syo nũndũ wa ūlei woo, kwoondũ wa ūu mo metĩkĩlaa o vanini.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكَفَرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بَعْدَ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌ بَلْ طَعَّ اللَّهُ عَلَيْهَا يَكْفُرُهُمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ۝

157. Na nũndũ wa ūlei woo na ūneeni woo ūlũ wa Malia wa wilfanĩli mwai,

وَيَكْفُرُهُمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ بُهْتَانًا
عَظِيمًا ۝

158. Na kũneena kwoo; Ithyĩ nĩtwamũaie Yesũ, Masia, Mwana wa Malia, Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

W'onthe; oyla mo mayaam0aa we ona
mayaamwamba m0kelany'onf!*

رَسُولُ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ

1 *0nd0 0la m0nene vaa nf wa Ayuti k0emwa nf
k0m0aa Yes0 kwa nzla ona ylva. M0somi
n0n00ililikanw'a kana kuma mwamb0m0lyo Ayuti
may0kath0la kana n0matonyie k0m0aa Yesu.
Ngewa 0no ya Ayuti n0l0lum0lw'e k0lewa nf
Kulani Ntheu; na n0kyo k0tumi m0min0k0lyoni wa
m0soa 00, 0neeni wa m0thya nf kana ona ethwa
kweek0kie ata mo vate nzika n0maemiwe nf
k0m0aa Yes0. Uu ti kwasya kana kwambwa kwa
Yes0 n0k00lewa, 0ndf k0la k0leetwe nf k0kw'a
kwake m0kela ny'onf. Ndeto 0no 'shubbiha' nth0nf
wa m0soa 00 nf ya k0s0an0wa m0no. Ngewa 0no
y0 nth0nf wa m0soa 00 nd0kw0k0la m0nd0 0ngf
ateo Yes0 kana kwa nzla 0ngf, n0tonya k0weta
0nd0 0su w0 w'onthe. Kw0anana na m0ao ya
0neeni nth0nf wa ndeto 0no 'shubbiha' nd0neenaa
00l0 wa m0nd0 0ngf ateo Yes0 Klisto we mwene.
0u nf kwasya kana we n0we woolanilw'e na
ooneka n0mo avw'anene na m0nd0 0ngf. Ot0nd0
Yes0 wambiwe m0kelany'onf ena m0vw'ano wa
m0nd0 0ngf. 0ndf k0lea ti kwa kwambwa
m0kelany'onf kana k0kw'a kwake, 0ndf 0lei nf
k0kw'0 kyake m0kelany'onf. Vate nzika, vo vaf
k0thokoo k0nene kya 0nd0 k0tonya kw0thwa
kweek0kie. Kwa 0u, m0soa 00 0endee k0se0vya
wonany'o wa k0thokoany'o na nzika. Ma0nd0 ala
angf onthe nf k0tal0thya t0. Usu n0w'o waf wa
m0min0k0lyo. Ethwa ndeto 0no 'shubbiha'
y0neena 00l0 wa 0voo 00. 0u n0kw'onany'a ngewa
ya nguthu 0l0 syakaan0faa 00l0 wa 0nd0
kweek0k0te. Vai nguthu 0mwe yasyo yaf na 0-w'o
00l0 wa 0neeni wayo, kwa ngelekany'o ya
m00k0to wa Aklisto wa k0kw'0 kya Yes0
m0kelany'onf na 0tina 0thay00kyo ndwaneenetwe
na itumi mb0an0 0ndf waf 0tal0thyo t0. Ota 0u
0neeni wa Ayuti 00l0 wa k0kw'0 kya Yes0
m0kelany'onf waf 0tal0thyo ona w'o, n0nd0 wamo
kw0tya kiimba kya Yes0. Ow'o mo n0moonanisy
nzika syoo 0la maf nasyo 00l0 wa 0voo 00 w'onth
wa k0kw'0 k0la k0wetawa na mam0kaany'a Vilato
makyasya kana we n0tonya kuma vo na kum0la
mbee wa and0 akyasya kana we n0thay00k0te
kuma kwa akw'0 *Mathayo 27:63-64*
N0nd0 wa k0tumi k0 m0min0k0lyo wa m0soa 00
n00kun0k0lwa 0kyasya, 'Wa innallazeena' kwa 0la
w'o asu ala meth0wa na k0vath0kany'o 00l0
waky0 kana 00l0 wake we 0la kyam0kwatie, mo
maf na nzika katf woo ene.

Bal Rafa'a hullaho 0laihi' Masilamu angf m0no
n0maf00laa kuma k0lungunf k0 kya m0soa 00 kana
wonany'o 00 wa 'Bal' kyonanasya k0ko kya
kwambwa m0kelany'onf 00 nf; vand0 va k0m0eka
we akw'e m0kelany'onf, Ngai n0wam0tang0e we
kwa k0m0k0lyo we k0mw0 k0thi vand0 matunf.
Kwa 0u we a00twe kw0thwa e thay0 vand0
yayayanf ena m0mb0lwe 00la we waf naw'o mbee
wa k0tata k0mwamba m0kelany'onf. Ualy0lo 00
n0etae mak0lyo maingf me vinya, na m0no ta:

(a)Ethwa Yes0 ndaambwa m0kelany'onf ona
vanini 0voo 00 w'onth wa kwambwa
m0kelany'onf n00lewa vy0 na k0ko k0 kyonth
no 0v0ng0 kana k0lea kumanya k0la kwaf na Ayuti,
Aklisto na Alomi ota 0u?

(b)Nf wa nth0nf wa m0soa 00 vala vekwasya kana
Yes0 n0w0ek0l0w'e k0-mw0 atwawa 0tunf? W'on
he 0la 0wetelwe nf kwasya kana Ngai Mwene
Vinya W'onth n0wam0k0l0lye we Kwake- Mwene.
Kw0anana na 0k0lyo ya mbee nzla ya k0se0vya
wonany'o wa 0sengy'o kw0anana nond0 k0ko kya
kwambwa m0kelany'onf k0te0lewa 0ndf
n0k0wetawa kana m0nd0 0la wambiwe
m0kelany'onf ti Yes0 0ndf nf m0nd0 0ngf 0la
wanengiwe m0vw'ano wa Yes0 nf ala0ka amwe
kwa mw0ao wa Ngai. N0nd0 wa nzika na
motal0thyo 00l0 wa m0nd0 0la wambiwe. Nf 0theu
kana ngewa 0no yongeleelaa mak0lyo maingf na
ma0nd0 me vinya t0 mbee wa kmamina. Mbee wa
0u, ngewa 0no yonth nd0na wamb0l0lyo ona
vanini. Vai 0k0sf wa k0veva kana 0k0sf um0tw'e
nth0nf wa ngewa sya Mwathani M0theu m0uo

We, Indī nīwawv'ananiw'e kwoo ooneka ta ūmwe ūla mwambe; na ala mena kīvathūkany'o ūvoonī ūū vate nzika me nthīnī wa mwīkalo wa nzika tūlū waw'o, mo mai na ūmanyi mūtheu waw'o; Indī mo maatlīaa kūtālīthya tū; namo mayaaīsa kūalyūla ūtalīhyo ūū ūkatw'Tka w'o;

لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَقِيَ شَاقُّ مِنْهُ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا كَفُّوا
بِقِيَّتِهِ ۖ

159. Kūleana na ūu, Ngai Mwene Vinya W'on the nīwamūkīlīlye we Kwake-Mwene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene Vinya, MŪI.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

160. Na vai katī wa Andū ma Ivuku ūtakayītīkīla mbee wa kīkw'ū kyake; na Mūthenya wa ūthayūūkyo, we Yesū akeethwa ngūsī tūlū woo.^{2*}

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۝

² * *Wīhwe tūlū wake* waaumīlw'a kūt'w'Tka ūndū ūū wa ūseny'o na ūtaoneka ūla wongeleelaa kūtālīthya kwīna kīthokoo.

Ngewa īno ya mūsoa ūū nīta yaetiwe tene tū nī asomi īvinda yīla Mūtūmwā wa Ngai mūo wīhwe tūlū wake wekalile we mwene atawīsī vyū. tūlū wa tūlūyo ya kelī wonzu wa ūneeni ūū nīwīyanāītye kuma ndetonī sya Kulani Ntheu. Ndeto īno 'Rafa'a' yaasyaa ūkīlītw'e. Yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamūkīlyā mūndū, ūkīlīlū ūsu mavinda onthe ūneenaa tūlū wa mwīkalo wa mūndū no ti kwa mwī wake. Ow'o kūtōnyeka kūalyūla mūsoa ūū kwa nzīa īngī ona yīva mbee wa ūalyūlo ūū, ūkīlīlū wa mwīkalo wa kīveva. Mūsoa ūū wīasya kana Ngai Mwene Vinya W'ontheamūkīlīlye Yesū Kwake-Mwene. Nī ūtheu kana vai vandū yayayanī ya Itu vawetetwe vala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamūkīlīlye we amūtwa. Amūkīlīlye we Kwake-Mwene o yīla We wāī vo vala Yesū wāī. Vai vandū Itunī kana tūlū wa nthī vatheī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūte vo. Kwa ūu yīla ūmwe ūnūkwīwa kana nīwookīlīlye Kwake-Mwene, mūendele wa mwī ndūtonyeka na ndwoneka.

Kwīanana na ūmanyi wa Ahmadiyya mūsoanī ūū, nzīa ya 'kūlea' yīwetwa nūndū wa Ayuti kūweta kīkw'ū kya kīumo kya Yesū. Nī ūtheu kana kūlea kūumanīwa nī kūthengeanīa na Ngai.

* Mūsoa ūū nīwīthītwē wī wambīlīlīyo wa ngaananāto nthīnī wa umo waw'o. Asomi amwe nīmetīkīlāa kana w'o ūneenaa tūlū wa īvinda yūkīte yī vaasa ūndū ūkonī īvinda ya kwambwa mūkelany'onī ūla ūkwonany'a kana Ayuti onthe vyū mūthenya ūmwe makeethwa na mūtkīto nthīnī wa Yesū Klisto na kūmwītīkīla we ta mwathani wa W'o wa Ngai. Ota ūu mo maasya kana kyama kī kīkooneka īvinda ya Yesū Klisto e thayū. ūu umanaa na ndeto ii: 'qable mautehi' ila syīkwasya, mbee wa kīkw'ū kyake.

matheeiw'e mbee waku, na *mUno mUno* ala malūmasya Mboya na ala maŋvaa Saka na ala mamwŋtkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminŋkŋlyo. Ithyŋ vate nzika, tūkamanenge aa ŋtuvi ŋnene.

الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٢﴾

LUKU 23

164. Vate nzika, Ithyŋ nŋtūetete ūvuany'o kwaku we, ūndū Ithyŋ twatwaie ūvuany'o kwa Noa na Athani ala maŋ ŋtina wake; Na Ithyŋ nŋtwatwaie ūvuany'o kwa Avalamu na Isumaeli na Isaka na Yakovo na syana syake na Yesū na Yovu na Alūni na Solomoni, na Ndaviti Ithyŋ nŋtwamūnengie 'Savulŋ'.^{4*}

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالْحَبِشِ
مِّنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَإِنَّا دَاوُدَ
نَرْبُّوهُ ﴿٢٣﴾

165. Na *Ithyŋ nŋwamatūmie Atūmwa amwe* ala tūminŋte kŋŋwetea we----na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwaneenie na Mose we mwene.^{**}

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٢٤﴾

166. Atūmwa, Aeti ma ūvoo mūseo na Akaanany'a, nŋkana andū maikethwe na ūndū wa kŋmŋkŋlyo Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋtina wa *kŋvika kwa Atūmwa*; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mwene-Vinya, Mūŋ.

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
حُلًى اللَّهُ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

167. Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋkŋsŋlaa kwa nzŋa ya *ūvuany'o ūla* We

لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٦﴾

⁴ *Zaboora' ŋla yaasya Savulŋ.

^{**} Kwŋanana na ūneeni wa Kŋlalavu ūla ŋtina wa ndeto yatŋngŋŋŋwa tondū *Takleeman* ŋtŋngŋŋŋŋŋwe nthŋŋŋ wa mŋsoa ŋŋ, ŋtŋngŋŋŋŋŋwa na kŋlecelo kwonany'a kŋtumi kŋŋa kana mwŋkalo wa ŋŋŋŋ kana kŋmina nzika. Mawoni aa onthe nŋmatonya kŋthŋkŋmŋthw'a ŋvindani o yŋmwe.

Okũtheesya we kana We aũtheetye
usũwe nĩ ũmanyi Wake; na alaſka
namo mena Okũſi ota ũu; na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwĩanũ
kwĩthwa ta ngũſi.

168. Asu ala matetĩkĩlaa na kũmasiĩla
angĩ nziĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho, vate nzika, mo nĩmaminĩte
kwaĩa vaasa.

169. Vate nzika, asu ala maleile
kwĩtĩkĩla, na meeka meko mate ma
ũlũngalu, Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndakamaekaa mo, ona We ndakamony'a
mo nziĩa ona yĩva.

170. Ateo nziĩa ya Iianĩ-ya-Mwaki vala
mo makekalaa kwa Ivinde Iasa mũno.
Na ũu nĩ ũvũthũ kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho.

171. Inyw'ĩ mbaa-andũ, Mũtũmwa
nĩmũvikũ kwenyu ena ũla W'o kuma
kwa Mwĩali wenyu; kwa ũu itĩkĩlai, na
kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu. Indĩ
inyw'ĩ mwalea kwĩtĩkĩla, nĩw'o, nĩ kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩ
matunĩ na kĩla kĩ tũlũ wa nthĩ. Na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ ũmanyi-
W'ontho, Mũĩ.

172. Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku!
Mũikamĩkĩle mĩvaka nthĩnĩ wa ndĩni
yenyu, na mũikaneene tũlũ wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho ateo ũla w'o.
Nĩw'o, Masia, Yesũ, mwana wa Malia,
aĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya
W'ontho tũ na wĩanĩũ wa ndeto Yake

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ذَلُوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ الرُّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكَمْ فَأَمِنُوا خِيَرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Ila We watheesye kwa Malia, na tei kuma Kwake-We. Kwa Ou, mwitfiki lei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atũmwa Make, na mũikasye, 'mo nĩ atatũ.' Ekai, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ngai ũmwe tũ. Kwĩ vaasa mũno na ũtheu Wake We kwĩthwa na mwana. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ tũũũ wa nthĩ nĩ Kyake We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩw'ianĩe kwĩthwa ta Mũũngamĩ.

رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ إِلَهُهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحُ قُدُّسِهِ
فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُتُورَ
تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُتُورَ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُتُورَ
لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى

بِاللَّهِ وَكَلِمَتُهُ

LUKU 24

173.Vate nzika, Masia ndakasonoka kwĩthwa e mũthũkũmi wĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona alafka ala me vakuvĩ na Ngai; na ũla ũvũthasya kũmũthaitha We na wĩw'aa e mũng'endu, We akamombany'a Kwake-Mwene onthe.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا
الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِي
يَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَهُي جِجِيغًا ۝

174.Indĩ kwa asu ala meetfikiile na meekie mawĩa maseo, We akamanenge mo matuvi moo meanĩu na kũmongeleela mo maingĩ katĩ wa ũlau Wake; Indĩ asu ala mavũthisye na mĩ na ngathĩlo, We akamasĩĩla mo na ũsĩĩlo wĩ woo. Namo maikona mũnyanya kana mũtetheesya ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا
اسْتَكَبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا يَصُدُّونَ ۝

175.Inyw'ĩ andũ! Ow'o ũkũsĩ mũtheu nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩalĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũtheetye kyeni kĩtheu kwenyu.

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ
وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ۝

176.Kwa Ūu, kwa asu ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kũmũkwata We mamũlũmĩtye, We vate nzika, akamalikya mo teinĩ Wake na mumo na akamatongoesya mo nzĩanĩ ũa ndũngalu yelekele Kwake-Mwene.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ
فِي رَحْمَتِهِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمُ اللَّهُ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۝

177.Mo maũkũlya we myamũlo. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũnengae inyw'ĩ myamũlo Yake ũlũ wa ndiwa 'Kalaala.' Ethwa mũndũ nĩwakw'a atatiĩte kaana, na ena mwĩĩtu-a-nyinyia, we akoosa nyunzu ya syĩndũ ila we watia; na akamũtiĩa mwĩĩtu - a-nyinyia ethwa nde mwana. Na ethwa ve eĩtu ainyia eĩ masyaanĩw'e, ĩndĩ mo makoosa ilungu ilĩ katĩ wa itatũ sya syĩndũ ila we watia. Na ethwa atiĩwa nĩ aneethe eĩ aũme na aka, -----ĩndĩ mũndũũme akoosa kĩanda kĩana kya eĩtu eĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe emũvathũkanĩsya inyw'ĩ ũũ nĩkana mũikese kũthi ũtee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤٌ
هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ
وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ إِنْ كَانَتَا أُخْتَيْنِ
فَلَهُمَا الشُّلُّنِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا
وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٥١)

AL-MAAIDAH
(Wavuanĩw'e Medina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Ianĩsyai mawĩw'ano menyũ. Inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩtw'e kũya nyamũ ila syĩ maũũ ana, sya mũthemba wa ng'ombe ateo ila mũminĩte kũvatwa, ateo mũikaitw'ĩkĩthye nyamũ ila sya nzyĩma kwĩthwa mbĩtkĩlye ivaĩda yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji; nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa ũndũ We wendaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُنْتَهَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ عَلَى الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ②

3.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikaivukye imwe katĩ wa syĩndũ*1 ila Ngai Mwene Vinya W'onthe witheetye. Ona Mwei Mũtheu, ona nyamũ ila ietetwe sya nthembo, ona nyamũ sya ũthembeo ila syĩkĩlĩtw'e masango, ona ala mekwĩyũmbanĩsya kũthi kũvoya nthĩnĩ wa Nyũmba Ntheu, makĩmantha manee ma Mwĩai woo na kwenda Kwake. Na yĩla inyw'ĩ mwaumya ngũa sya Haji na kuma nthĩnĩ wa Nthĩ Ntheu, nĩmũtonya kũsyĩma. Na ũmaitha wa andũ ala mamũsiĩte kũthi Mũsikitinĩ Mũtheu, ndũkamũsesenge inyw'ĩ nĩkana mwĩke naĩ. Na tethany'ai mũndũ na ũla Ongĩ nthĩnĩ wa ũlũngalu na ũtheu; ĩndĩ mũikatetheanĩsye mũndũ na ũla Ongĩ nthĩnĩ wa naĩ na wĩki-wa-mothũku. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّعْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِنِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ صَدَّكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

* 1 Syĩndũ ila itheetw'e nitonya kũsũanĩwa na mavinda, kũndũ kana syĩndũ ila syĩ thayũ.

vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa ūsilĩlo.

4.Nĩmũvatĩtwe kũya *nyama sya nyamũ*
ĩla yĩyũafĩte, na nthakamema nyama sya
ngũlũe; na ıla syathĩĩw'e syĩtwa yĩte ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ıla sya
kw'itwa, na ıla syũafĩtwe na kũkũnwa,
kana ıla syũafĩtwe nĩ kũvalũka kana
kũtũĩĩka *Okongonĩ*; na ıla syũafĩtwe kwa
kũtũlangwa mbya, na kĩĩĩku kya nyamũ
ngai ateo ıla inyw'ĩ mũng'eete nesa; na
ıla syũafĩtwe tũlũ wa Othembeo. Na
inyw'ĩ nĩmũvatĩtwe kũmanyĩ Ivuso Iseo
kana Ithũku kwa nzĩla ya kwaũsya. Kĩĩ
nĩ kĩĩko kya wau wa matũ. Umũnthĩ ūũ
asu ala matetĩkĩĩlaa nĩmeyĩtũkĩĩte
kũmyananga ndĩni yenyu. Kwa ūũ
mũĩkamakĩte mo, ĩndĩ ngĩei Nyie.
Umũnthĩ ūũ Nyie nĩnamwĩanĩĩsya ndĩni
yenyu, na kwĩanĩĩsya mumo Wakwa tũlũ
wenyu, Na Nyie Nĩnĩmũnyuvĩĩte inyw'ĩ
Isilamu kwĩthwa ndĩni yenyu, ĩndĩ ūla
ũnũkĩĩngĩĩw'a nĩ nzaa, atekwenda
kwelekela kwĩĩka naĩ, vate nzika, ĩndĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

5.Mo meũkũlya we kĩĩla mo metĩkĩĩĩtw'e.
Asya, 'Syĩndũ syonthe ıla nzeo
nĩsyĩĩkĩĩĩtw'e kwoondũ wenyu; na ıla
mw'imanyĩĩtye nyamũ na nyũnyi sya
nzyĩĩma *kũmũkwatĩla* inyw'ĩ;
mũkimanyĩsya syo kũsyĩĩma na
kw'imanyĩsya syo ūndũ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmũmanyĩĩtye inyw'ĩ.
Kwa ūũ, yai katĩ wa ıla syo iũmũkwatĩla,
na wetai syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũlũ wasyo. Na mũkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,

حُزِمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أَهْلُ بَيْتِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمُتَوَزَّغَةُ وَاللَّتِيخَةُ
وَالنَّطِيخَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ
عَلَى الْقَصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسُقُ
الْيَوْمَ يَلَيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ
وَإِخْشَاؤُكُمْ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمِهِ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَسْتَأْذِنُكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الْفَاحِشَةُ
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا
عَلَّمَ اللَّهُ فُكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْحِسَابِ ٥

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ
kwa kũtala.

6.Umũnthĩ ōō syĩndũ syonthe ila nzeo
nĩmbĩtĩkĩlye kwoondũ wenyu. Na lĩu wa
Andũ-Ma-Ivuku nĩmwĩtĩkĩlye kwenyu,
na lĩu wenyu naw'o nĩmwĩtĩkĩlye kwoo.
Na iveti ntheu *Na* mbĩtĩkĩli na iveti ntheu
kuma katĩ wa ala manengetwe Ivuku
mbee wenyu nĩmbĩtĩkĩlye kwenyu; yĩla
mwainenge ngaasya syasyo, mũkĩtwaana
nasyo kwa mwĩlao, mũtekũka ūlaalai,
ona mũikaie ndũsyoy sya kĩmbithĩ. Na
ũla ona wĩva ūleaa mũlkĩllo, vate nzika,
wĩla wake ūtw'ĩkĩte vathei na Itunĩ
akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

LUKU 2

7.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlāa! Yĩla inyw'ĩ
mwaũngama Mboyanĩ, thambyai
mothyũ menyu, na moko menyu kũvika
ikokoanĩ, na vũũsyai mĩtwe yenyu na
moko mena kĩw'ũ, na thambyai maũũ
menyu kũvika ngũlimũnĩ. Na ethwa
mwĩ awau kana mwĩ kyalonĩ, kana
ũmwe wenyu nĩwauma kyoonĩ kana
nĩmũkiitĩte iveti, na mũileaa kwona
kĩw'ũ, ĩndĩ ĩvakei mũthanga ūla mũtheu,
kũtayamamu kũvaka moko na mothyũ
menyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndendaa kũmwĩkĩfa inyw'ĩ thĩnanĩ, ĩndĩ
We nĩwendaa kũmũthesya inyw'ĩ na
kwĩfanĩsya manee Make ĩũlũ wenyu,
nĩkana mũtonye kũtũnga mũvea.

8.Na lilikanai ĩnee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe yĩla yĩ ĩũlũ wenyu na
ũtianĩ ūla We weekĩie nenyu, yĩla

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الْظَّيْتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
حُلًّا لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حُلًّا لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُوهُنَّ آجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرِ مُسْفَحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا بَعْدَ حَيْثُ حِطَّ عَنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنْ

الْخَاسِرِينَ ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا أَقْبَضْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْمَخَائِطِ أَوْ لَسْتُمْ أَنْسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ
مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ②

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ
بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ③

nltwooklililye atongoi*² Ikūmi na eli kuma katl woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwaisye, 'Vate nzika, Nyie n' vamwe nenyu. Ethwa inyw'I nfm00l0mya Mboya, na kumya Saka na k0metfklā At0mwa Makwa na k0matw'fklā na k0m0nenge Ngai Mwene Vinya W'onthe klā klseo, Nyie ngavetanga moth0ku menyu kuma kwenyu na k0mwfklā inyw'I k0lika nthl'n' wa Mf0nda fā fvlfllāa t0l0s' katl wayo. Indf ūla ona w'fva katl wenyu ūleaa kwfklā fāna wa ūu, vate nzika, we nfwafye nzla fā ya w'o.

14.Kwa ūu, kwoondū wa kwananga kwa ūtianf0 kwoo, lthyf nft0maumanfē mo, na nft0mfthfye ngoo syoo. Mo nfmāalyūlaa ndeto makasyumya vand0 vasyo vala valle na nfm0fwe n' klungu klneene kya maund0 ala mo mataiwe namo.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا تُكْفِرُونَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَا دَخِلْتُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ مَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فِيمَا نَقُضُهُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَاسِيَةً يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَافِيَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

² Vangf nokw'fthwa vate ndeto fmwē fā ftonya kwfānf'sya U-w'o wa ndeto fno 'naqceb'. Yo ndfkwasya, 'm0tongoi' tū indf yo yaasya, 'm0tavany'a' Omwe ūla w'fna Ok0m0 wa k0soma ūtavany'a kana kumya ūtwio vand0 va ūsumbfki kana mavinya ang manenange.

Na we ndũkaeka kwona ōseleke ngalĩ Tla yoo, ateo *nthĩnĩ* wa avũthũ moo. Kwa ōu, maekee mo na onany'a ōmĩĩsyō, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē amendaa asu ala mekaa moseo.*³

15.Na kuma kwa asu ota ōu ala maasya, 'Ithyĩ twĩ Aklisto,' Ithyĩ nĩtwoosie ōtianĩo, Indĩ o namo nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu *kĩeo* kya maũndũ ala mo mataiwe namo. Kwa ōu, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ōmaitha na kĩmena katĩ woo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē o mĩtũkĩ, akamamanyĩthya maũndũ ala mo mekaa,*

16.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nĩũkĩte kwenyu ōla ōmumbũĩĩlaa inyw'ĩ maũndũ maingĩ ma Ivuku ala inyw'ĩ mwaiie mavithĩtwe na kũmaekaa angĩ maingĩ. Kyeni nĩkyũkĩte kwenyu mũno kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ivuku yĩvathũkanasya.

17.Nũndũ wayo, Ngai Mwene Vinya W'onthē amatongoeasya asu ala mamanthaa ōtanu wake na mũuo, na kũmatongoesya mo akamaumya nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu na

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَخَذْنَا مِنَّا قَهُمُ فَسَوَّاهُمْ
حَقًّا وَمِنَّا زُكْرًا وَأُنثًى فَأَعَرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَّةَ وَالْبَيْتَةَ
إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا هَلْ الْكِتَابُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

³ * Kũalyũka kwonanyasya kĩko kya ōmĩĩsyō na kũlea kwona mavĩtyo ma *andũ* angĩ kwa ōmĩĩsyō na *tei*.

*Ndeto ya Kĩtalavu 'Aghrainā' yĩna ōalyũlo wa kũkwatany'a kĩndũ na kĩngĩ ōkethĩa kĩtĩtonya kũlekany'a kana kũtaanyĩsya. Kwa ōu ōalyũlo ōla ōkwendeka nĩ ta: "Kwa ōu ithyĩ nĩtweekĩte ōmaitha na kĩmena kwĩthwa kĩndũ kyoo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

kumatwaa kyeninĩ kwa kwenda Kwake, na amaatoongoesya nzianĩ ĩla ya w'o.

18.Ow'o mo nĩmaleete kwĩtkĩla ala maasya, 'Vate Nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Masia, Yesũ, mwana wa Malia.' Asya, 'Nũũ Indĩ ũla wĩna ũtonyi ona ũmwe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We akenda nĩũmũtw'ĩkĩthya Masia mwana wa Malia na nyinyia wake vathei na onthe ala me ĩlũũ wa nthĩ? Na nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo. We ombaa kĩla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

19.Ayuti na Aklisto maasya. 'Ithyl twĩ syana sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala endwa Make.' Asya, 'Nĩkĩ Indĩ we ũmũsĩĩlaa nũndũ wa naĩ syenyu? Aiee inyw'ĩ mwĩlo andũ katĩ wa ala We ũmbĩte.' We amũekeaa ũla We wendaa na kũmũsĩĩla ũla We wendaa. Na ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo, na Kwake nĩkw'o kũkethwa kwĩ ũalũko.

20.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nrũkĩte kwenyu, ĩtina wa ĩvinda ya ũatĩanũ wa Atũmwa, ũla ũmũtheesyaa inyw'ĩ syĩndũ mũikese kwasya, 'Vayaaũka mũeti-wa-ũvoo-mũseo kw'itũ na vayaĩ mũkaanay'a.' Kwa ũu mũeti wa ũvoo mũseo na mũkaanany'a ow'o nũmũvikĩte inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَآمَنَ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا زَوَالِهِ الْخَبِيرُ ١٩

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
فُتْرَةٍ مِنَ الْأَوَّلِ أَنَّ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَ
لَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٠

LUKU 4

21. Na lilikanai yġla Mose wamaatavisye andū make, 'Inyw'I andū makwa, lilikanai ġnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yġla yġ IŭIŭ wenyu yġla We wamŭnyuvġe Athani kuma katġ wenyu na amŭtw'ġkġthya inyw'I asumbġ, na We nġwamŭnengie inyw'I kġla ŭtaamanenge angġ ona meva nthġnġ wa nthġ yonthe.*⁴

وَرَأَى قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآسَكُمْ مَا لَمْ يُوْتِ أَحَدٌ مِنَ الْعَالَمِينَ ٢١

22. Inyw'I andū makwa, Likai nthġnġ wa Nthġ Ntheu ġla Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'ġe Itw'ġke yenyu, na mŭġkasyoke na ġtina nŭndŭ ġndġ mŭkeethwa na wasyo.

يَقُومُوا ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ٢٢

23. Namo maisye, 'We Mose nthġ ġsu yġna andū ang'endu na mena vinya, na ithyġ tŭġkamġlika yo kŭvika asu mamyume. Na ġndġ mo mauma nthġnġ wayo, ġndġ ithyġ tŭkamġlika yo;

قَالُوا يَبُوءُونَ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ۖ وَإِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ٢٣

24. Ovau, andū elġ ala mamŭkġġa Mwġai woo, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete ġnee Yake, maisye, 'Likai mbingġlonġ mŭmavithŭkġe mo; na mwamina kŭlikġla vo, ġndġ vate nzika, inyw'I mŭkeethwa mwġ asindi. Na iai wġkwatyo wenyu kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwġ efġkġli.

قَالَ رَجُلٌ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٤

25. Mo maisye, 'We Mose, ithyġ tŭġkalika vo ona ġndġ mo me vo. Kwa

قَالُوا يَبُوءُونَ إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا نَآدَاؤُهُمْ فِيهَا فَأَذْهَبَ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَهُنَا قَوْدُونَ ٢٥

* Kwasya 'nthġ yonthe' nġ kŭweta andŭ ma ġvinda yu

Ōu, thi we na Mwłai waku mŭkokite, na
ithyĩ twĩĩkala vaa.'

26. We Mose aisye' 'Mwłai wakwa,
Nyie ndina ūtonyi ʔŭlŭ wa ona ūmwe
woo ateo nyie mwene na mwanaaia, kwa
ŭu, We vathŭkany'a katĩ waitŭ na andŭ
mbaa-matŭ.

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَإِنِّي فَاقُوقُ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٦

27. Ngai aisye, 'Nĩ w'o, nthĩ ʔsu
ʔkavatanwa kwoo kwa myaka mʔongo
ʔna; mo makangangaa mena kʔvŭavŭano
ʔlŭ wa nthĩ. Kwa ŭu, we ndŭkew'e
kyeva ʔlŭ wa andŭ mbaa-matŭ.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَكْفِهُونَ
فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٧

LUKU 5

28. Na matavye mo w'o ūvoo wa aana eʔi
ma Atamu, yʔla kʔla ūmwe Woo
waumisye nthembo, na nʔyeetʔkʔlilwe ya
ūmwe woo na ya ūla ūngʔ yalewa. Ula
wa mbee asya, 'Nyie vate nzika,
nʔngŭkŭaa we; Ula wa ʔtina asya, 'Ngai
Mwene Vinya W'onthe etʔkʔlaa kuma
kwa ala alŭngalu tŭ.

وَإِذْ قَالَ لَهُمُ نَبَأُ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ
لَا أُقْبَلُكَ قَالَ إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ٢٨

29. Ethwa we nŭŭtambŭŭkya kw'oko
kwaku ʔlŭ wakwa ūmbŭae, nyie
nditambŭŭkya kw'oko kwakwa ʔlŭ
waku ngŭae. Nyie nʔngŭmŭkʔa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa nthĩ
yonthe.

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ٢٩

30. Nyie nʔenda we wĩkuʔe naʔ yakwa
oŭndŭ ūmwe na naʔ yaku, na ūitw'ʔka
mwĩkali wa Mwakinĩ, na yu nʔyo ʔtuvi
ya ala mekaa naʔ.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْغُوا بِرَأْسِي وَإِيَّكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ٣٠

31. Indĩ kʔʔko kyake nʔkyamŭsesengie
kŭmŭaa mwanaa nyinyia, kwa ŭu we

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ٣١

nŵamŵaie na atw'ŵka Ŵmwe wa ala mena wasyo.

32.Na Ŵndŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵamŵtŵmie ngŴngŴŴ Ŵla yenzie Ŵma nthŵ nŵkana We atonye kŴmwony'a we ŴndŴ Ŵtonya kŴvitha kimba kya mwanaa-nyinyia wake. We Kaini asya, 'Woo nŵ wakwa! Nyie nditonya kwŵthwa ŴndŴ Ŵmwe na ngŴngŴŴ Ŵno nŵkana ngatonya kŴvitha kimba kya mwanaaia?' Na Ŵndŵ we atw'ŵkie wa kwŵlila.

33.Na kwoondŴ wa ŴndŴ ŴŴ, Ithyl nŵtamatwŵle Aana ma Isilaeli kana Ŵla ona wŵwa Ŵkoaa mŴndŴ ateo we oaŵe mŴndŴ kana kŴete kŵthokoo ŴŴŴ wa nthŵ---- akeethwa nŵ ta Ŵaŵte mbaŵ yonthe; na Ŵla ona wŵwa wamŴnengie Ŵmwe thayŴ, akeethwa nŵ ta Ŵmanengete thayŴ andŴ onthe ma nthŵ. Na AtŴmwa MaitŴ nŵmamavikŵle mo mena Syama ntheu, Ŵndŵ ona Ŵtina wa Ŵu, aingŵ moo nŵmeekaa mothŴku maingŵ ŴŴŴ wa nthŵ.

34.Ituvi ya ala mamŴkwatŵasya Ngai Mwene Vinya W'onthe kaŴ na MŴtŴmwa Wake, na kwŵthŵng'Ŵŵsya kŴete kŵthokoo ŴŴŴ wa nthŵ, no asu tŴ ala maŵŵte nŵ kŴawa na ŴvyŴ kana kwambwa mŴkelany'onŵ kana moko moo na maŴŴ moo makatilwa, kw'oko kŴmwe ngalŵ Ŵmwe na kw'oko kŴla kŴngŵ ngalŵ Ŵla Ŵngŵ, kana makalŴngw'a kuma nthŵ Ŵsu. Ŵsu Ŵkeethwa yŵ nthoni kwoo ŴŴŴ wa nthŵ Ŵno,nakw'o Ŵtunŵ makeethwa wa ŴsilŴŴ mŴnene.

بَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِرَبِّهِ كَيْفَ يُوَارِثُ سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ يُوحَيِّدُنِي بِعِزَّتِكَ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِثُ سَوْءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ الْمَلَكُوتِ ﴿٣٢﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ لَازُوا كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَسْرِفُونَ ﴿٣٣﴾

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَسْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٤﴾

35. Ateo asu ala melilaa mbee wa matanethwa ūtonyini wenyu. Kwa ūu, manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mōekanfi Mūno Vy0, Usūftwe ni tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَوْا
بِقُدْرَةِ اللَّهِ عَفْوُهُمْ ۖ جِيمٌ ٥

LUKU 6

36. Inyw'i ala mwitfklāa! Mōkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manthai nzla ya kūmūthengeea We na ithing'itsyei nzlanī Yake nīkana inyw'i mūtonye kwaŵla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيَّ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ٥

37. Vate nzika, ala matetfklāa, ona makethwa na syonthe ila syi matuni na ūlū wa nthi na ūngi nyingi mbee wa isu, kwiyovosya mo ene kuma ūsilfloni wa Mūthenya wa Uthayūkyo, ayitfklāa, namo makeethwa na ūsilflo wi woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوهُ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابُ الْيَمِينِ ٥

38. Mo makenda kuma nthini wa Mwaki ūsu, indī maikethwa matonya kuma nthini waw'o, namo makeethwa na ūsilflo wa kwikalaa.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ الدَّارِ مَا لَهُمْ بِخُرُوجِهَا
مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابُ مُّقِيمٍ ٥

39. Na ūlū wa mūdūūme ūla ūyaa na kīveti kīla kyūyaa, tilai moko moo to ūlvanīsyō wa naī yoo na ūsilflo wīna ūkany'o kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mōfi.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٥

40. Indī ūla ona wīva umbūlaa itina wa wīki-wa-naī wake na kūseūvyā, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mōekanfi Mūno Vy0, Usūftwe ni tei.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ٥

41. We nowīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We ūla ūsumbi wa matu na nthi ni Wake? We amūsilflāa ūla We

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ٥

wendaa na amûekeaa Òla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Òtonyi wa kwîka syîndû syonthe.

42. We Mûtûmwa! Maikakwîw'îthye kyeve asu ala mekalaataa kûvalûka nthîñ wa Òlei, asu ala maasya na makanyw'a moo, 'Ithyî nîtwîtkîlaa,' îndî ngoo syoo iyîtkîlaa. Na katî wa Ayuti ota Òu ve asu ala mendeew'a mûno nî kwîthukîlîsyaa movûngû ala mamethukîlîsyaa nîkana mamatwaie andu angî ala mataavika vala we Òî. Mo maalyûlaa ndeto îtina wa kwîkîwa vandû vasyo vala va w'ô, na kwasya, 'Ethwa inyw'î mûkanengwe maûndû aa, îndî metîkîlei, îndî ethwa mûiûnengwe aa, îndî îsûvlei!' Na Òla Ngai Mwene Vinya W'onthe Òmûtw'Tle kûmûtata, we ndûkamwonea kîndû ona kîva kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nîmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Òtaaenda kûthesya ngoo syoo, mo makeethwa na nthoni Òlû wa nthî Ìno, na Itunî makeethwa na Òsilîlo mwai.

43. Mo nîmamanyîlîte kwîthwa ethukîlîsyaa ma Òvûngû, ayî ma syîndû ila mbatane. Ethwa îndî nîmekûka kwaku we kwoondû wa Òtw'io, tw'a katî woo kana wîvathane namo. Na weevathana namo, maitonya kûkwîka Òthûku ona vanini ethwa we nîwatw'a, tw'a katî woo na Òlûngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alûngalu.

44. Na mo makaûtw'Tkîthya we mûsili ata oyîla mo mena Tola vamwe namo, îla nthîñ wayo ve Òtw'ig wa Ngai

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَقْوَامِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنِ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمْعُونَ لِقَوْمٍ أَعْيَيْنَ لَمْ يَأْتُوكَ يُخْبِرُونَ أَلَكُمُ
مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعٌ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوا
وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يَهْدِ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَعَظِيمٌ
لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥٠

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ
فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ اعْزِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْزِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥١

وَكَيْفَ يُحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمٌ
اللَّهُ ثُمَّ يَقُولُونَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ

بِالْمُؤْمِنِينَ ٥٢

Mwene Vinya W'onthe? Na ona kũilyĩ ōu; mo nĩmasyokaa na itina na mo maiketĩkĩla.

LUKU 7

45. Vate nzika, Ithyl nĩtwatheeisye Tola yĩna ōtongoi na kyeni. Ila kwoondũ wayo, Athani ala maĩ ew'i kw'itũ nĩmamatw'ĩe Ayuti, oũndũ andũ alũngalu meekie na Asomi-ma-Mĩao nũndũ mo nĩmendekaa mayĩsũvĩe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo maĩ asũvĩi mayo. Kwa ōu, mũikamakĩe andũ indĩ ngĩei Nyie; na mũikamĩkũany'e Mĩsoa Yakwa na thoaa mũvũthũ. Na ōla ona wĩva ōtatusaa na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo alei.

46. Na nthĩnĩ wamo Ithyl nĩtwamaandĩkĩe: Thayũ kwa thayũ, na itho kwa itho, na ĩnyiũũ kwa ĩnyiũũ, na kũtũ kwa kũtũ, na ĩeo kwa ĩeo, na kwa maũkite ala angĩ ōĩvanũsyoo wĩanĩe. Na ōla ona wĩva ōtatusaa kwĩanana na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo eki ma naĩ.

47. Na Ithyl nĩtwamũtũmie Yesu, mwana, wa Malia, aatĩla nyaĩĩ syoo, akĩanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e mbee wake nthĩnĩ wa Tola, na Ithyl nĩtwamũnengie we Uvoo-Mũseo ōla wai na ōtongoi nthĩnĩ waw'o na kyeni, ōkĩanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e mbee waw'o nthĩnĩ wa Tola, na ōtongoi na ōtao kwa akĩi-ma-Ngai.

48. Na maeke Andũ ma Uvoo-Mũseo masile kwĩanana na maũndũ ala Ngai

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبُّونَ
وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَخَشَوْنَ
لَا تَشْرَوْا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكُنَّا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنفَ بِالْأَنفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ مَن تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٧﴾

وَنَحْكُمُ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ

syoo. Na mūno ūtalo mūnene wa andū
nī mbaa-matū.

51. Mo ṽndī, memantha ūtw'io wa ala
matukū ma Utumanu? Na nū ūla
mūseo kūvīta Ngai Mwene Vinya
W'onthe ta Mūsili kwa andū ala mena
mūtkīto mūlūmu?

LUKU 8

52. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikamose
Ayuti na Aklisto kwīthwa anyanya. Mo
nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Na ūla
ona wīva wenyu ūmosaa mo ta
anyanyae, ow'o we nī ūmwe woo.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamatongeeasya andū mate alūngalu.

53. Na we ūkamona ala mena ūwau
ngoonī syoo, mekalaatīte mamelekele
mo, makyasya 'Ithyī nītūōkīa tūikese
kūkwatwa nī mbanga.' Nokwīthwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete
ūkīlyo kana o ūndū ūngī kuma Kwake-
Mwene. Na ṽndū mo makeethwa ene
kwīlila nūndū wa maūndū ala mo
mavithie ilīkonī syoo.

54. Na asu ala metītkīlaa makasya, 'Aa
nīmo ala meevītie na Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ithitū syoo syī vinya kana
mo vate nzika, mai vamwe nenyu?
Mawīa moo nī vathei namo nīmatw'īkīte
ene wasyo.

55. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Ula ona wīva
katī wenyu ūalyūkaa akatia ndīni yake,
ṽndī nīkūmanyīke kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vandū vake omītkī
akaete andū ala We ūkamendaa mo na

أَفَكُلَّمَا جَاهِلِيَّةٌ يَأْتِيكُمْ يُغَوِّوْنَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
فِي حُكْمٍ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ فَانْهَئْهُمْ
مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
 يَقُولُونَ خَشَئْنَا أَنْ تُبَدِّلَ دِينَهُ فَكَفَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
 بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا فِي
 أَنْفُسِهِمْ نَدِيمِينَ ﴿٥٣﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
 أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَكُمْ حِطٌّ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا
 خَسِرِينَ ﴿٥٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ
 يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

ala makamwendaa We, na ala makethwa me auuu na menyivitye kwa etikili, omu na alomu kwa alei. Mo makeething'itsya kOkita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na maikakila kImena kya muManthi wa Ivityo. Usu ni mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amUnengae OIa We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We Mwene mumo, Umanyi-W'onthe.

إِعْزَازَةً عَلَى الْغَيْرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةً لَّابِئْرٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٥٥

56. MUnyanyae wenyu ni Ngai Mwene Vinya W'onthe tu na MUmwa Wake na etikili ala malumasya Mboya na kuIva Saka makimukumanfa We mena wIw'i w'onthe.

إِنشَاءً وَلِيَّائِهِمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رُكْعُونَ ٥٦

57. Na ala mamwosaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na AtUmwa Make na etikili kuIthwa anyanyae, nImekale mesi nesa vyu kana no nguthu Ila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ikasinda.

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ٥٧

LUKU 9

58. Inyw'I ala mwItikIlaa! MuiKamose ala mavuaa nguI na kumIthaOkIa ndIni yenyu kuma katI wa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu, na alei. Na mOkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwI etikili.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أَوْلُوا لَكُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْقُلُوبُ الْأَوَّلِيَاءُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ قَوْمًا عَاذِينَ ٥٨

59. Na ala, yIla inyw'I mweeta andU MboyanI, matusaa ta nguI na IthaU. KIsumi nUndU mo ni andU ala matamanyaa.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوءًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'I AndU-Ma-Ivuku! Inyw'I mwItwona twIna Ivityo nUndU ithyI tu mwItikIlaa Ngai Mwene Vinya

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَسْمَعُونَ وَمَا آتَاكُمُ اللَّهُ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّ الْكُفْرَ لَكُمُ فَيُسْقُونَ ٦٠

W'onthe na ma0nd0 ala matheetw'e
kw'it0 na ala matheeiw'e mbeeni? Kana
n0nd0 aingl m0no menyu matamwfw'aa
Ngai?

61. Asya, 'Nye nĩm0manyĩthe asu ala
 İtuvi yoo nĩ fth0kangu mbee wa Ngai
 Mwene Vinya W'ontho kũvĩta ou? *Mo
 nĩmo* asu ala Ngai Mwene Vinya
 W'ontho 0maumanĩte na *ala* 0thatu
 Wake 0maval0kĩle na *ala* We
 0matw'ĩkĩthĩye malaĩ na ng0l0e na *ala*
 mam0thaiithaa Ula-M0th0ku. Ow'o, aa
 me mwĩkaloni m0th0ku m0no, na
 nĩmaĩte vaasa m0no kuma nzĩanĩ İla ya
 w'o.

62. Na ylla mo mooka kwenyu mo
maasya, 'IthyI nIwItIkIlaa; oylla mo
malikaa mena ūlei na maumaa vo meo
na w'o; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nIwIsI nesa vyū maŪndŪ ala mo
mavithaa.

63.Na we n0monaa aing1 moo
mekalaat1te melekele na1 na 0t0li wa
m1ao na 0yi wa sy1nd0 ila mbatane.
Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa n1
math0ku.

64. Ntĩ Elei na Asomi ma mġao matamavataa mo kŃneera 0vŃngŃ na kŃya syĩndŃ ila mbatane? Vate nzika maŃndŃ ala mo mekaa nĩ mathŃku.

65.Na Ayuti maasya, 'Kw'oko kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ kwove,
Moko moo *ene* makoovwa na mo
makaumanĩwa nũndũ wa maũndũ ala mo
maneenaa. Tiw'o moko make eĩ
nĩmathasye; We aumasya ũndũ We

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ مُوَبَّعٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ
لَعْنَةِ اللَّهِ وَغَضَبِ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْفِرْدَ وَالْخَنَازِيرَ وَبَدِ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ الْبَيْلِ ﴿٥﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا
بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿١٧﴾

وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَ
كُلُّهُمْ فِي سَبِيلِ النَّارِ ۖ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّيُّونَ وَ الْخَبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِنَّمِ
وَأَكْلِهِمُ السَّحْتِ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وَلَحِقُوا رَبَّكَ لَوْ اَبْلَ يَدُهُ مَبْسُوطَتٌ يُنفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ وَلَئِنْ دُنِيتُمْ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا اُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ

wendaa. Na ma0nd0 ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mw'ai waku vate nzika makamongeleela aing'i moo nthl'i wa wau wa matf0 na 0lei. Na ithy'i n'itw'k'ite 0maitha na k'lmena katf' woo k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Y'la mo mavuva mwaki wa ka0, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'0voasya. Na mo mething'f'asya k0ete k'ithokoo f0l0 wa nth'i na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae k'ithokoo.

رَبِّكَ طَغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا
لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِينَ ٦٥

66.Na takethwa And0-Ma-Ivuku n'imeet'k'f'ite na kw'ithwa me al0ngalu, vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamavetang'f'le moth0ku moo, na vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamet'k'f'ilile k0lika nthl'i wa M'0nda ya Utanu.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ
سَيِّئِينَ ٦٦

67.Na takethwa mo n'fmal0l0m'f'lye Tola na Uvoo-M0seo na ma0nd0 ala matheetw'e kwoo kuma kwa mw'ai woo, mo vate nzika methwa ma'f'ite katf' wa sy'nd0 nzeo kuma f0l0 woo na kuma uungu wa nya'f' syoo. Katf' woo ve nguthu f'la y'f' vu katf'; f'nd'f' 0nd0 aing'i m0no mekaa n'f' 0th0ku.

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَةٌ مَقْصُودَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ
مَا يَفْعَلُونَ ٦٧

LUKU 10

68.We M0t0mwa! Matw'ale and0 ma0nd0 ala mavuan'f'w'e kwaku kuma kwa mw'ai waku; na walea kw'ika 0u, f'nd'f' we nd0navikya 0t0mane Wake ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aka0s0v'f'ana we na and0. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 alei.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَهْدِي الْقَوْمَ
الَّذِينَ يَشَاءُ ٦٨

69.Asya, 'Inyw'f' And0-Ma-Ivuku! Inyw'f' m00ngeme f0l0 wa vathei

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ مُقِيمُوا التَّوْرَةَ

omŭvaka mŭlŭmye Tola na Uvoo-Mŭseo na maŭndŭ ala yu matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŭlai wenyu.' Na vate nzika, maŭndŭ ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwŭlai waku makamongeleela aingŭ moo nthŭnŭ wa ņemu na ŭlei; kwa ņu we ndŭkew'e kyeva nŭndŭ wa andŭ alei.

70. Vate nzika, asu ala metŭkŭlŭŭte na Ayuti na Asavii na Aklisto----ŭla ona wŭva ŭmwŭtŭkŭlŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlŭyo na wŭkaa meko maseo, vaikethwa w'ia ŭlŭlŭ woo, onamo maikakwatwa nŭ kyeva.

71. Vate nzika, Ithŭyŭ nŭtwoosie ņtanŭo kuma kwa Aana ma Isŭlaeli, na nŭtwoŭmie Atŭmw'a kwoo. Indŭ kŭla ŭvinda Mŭtŭmw'a wookaa kwoo ena maŭndŭ ala ngoo syoo itamendaa, nŭmamaw'ŭkŭlŭthisye amwe moo ta akengani, na amwe nŭmamanthie kŭmoaa.

72. Namo masŭanŭie kana vaikethwa ņsilŭlo, kwa ņu mo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamelekele mo na tei; indŭ ņngŭ aingŭ katŭ woo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsyallŭsya wa maŭndŭ ala mo mekaa.

73. Ow'o, mo nŭ alei ala maasya, 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya nŭ Masia, mwana wa Malia,' oyŭlla Masia we mwene aisye, 'Inyw'ŭ Aana ma Isŭlaeli, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe ņla nŭ Mwŭlai wakwa na Mwŭlai wenyu.

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيُؤَيِّدَنَّ
كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفْيَانًا وَلَئِذَا
فُلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّبُورُ وَالصَّالُّونَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلُوا صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ⑦

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَرَأْسَنَّا إِلَيْهِمْ
رُسُلَنَا كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ
فَرَأَوْهُمُ كَذِبًا ⑧

وَحَسِبُوا إِلَّا تَكُونُ فِتْنَةً فَاعْتَبُوا وَصُوا لَكُمْ رَبَّ اللَّهِ
عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَسُوا وَصُوا كَثِيرًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا
يَعْمَلُونَ ⑨

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ عَابِدُوا اللَّهَ رَبِّي
وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَا لَهُ فِيهَا مِنْ أَصْحَابٍ ⑩

'Vate nzika, ūla Omwānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī, we Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūvatfite Itu, na wīkalo wake ūkeethwa Mwakinī. Na eki- ma-naī maikethwa na ūtetheesya.

74.Na vate nzika, nī alei ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmwe katī wa atatū; Vai Ngai ateo Ula Ngai Umwe. Indī mo malea kūeka kūneena ūndū mo maneenaa, vate nzika, ūsilflo mwai ūkamakwata asu ala matetfīkīlaa.

75.Mo Indī nomakamwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwītya ūkeko Wake, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūitwe nī tei?

76.Masia, mwana wa Malia, aī Mūtūmwa tū; vate nzika, Atūmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Na nyinyia wake aī mūlōngalu. Onthe eīl nīmaīsaa Ifu. Sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū mo maalyōlawā.

77.Asyā, 'Inyw'ī mōkakīthaitha ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kīte na ūtonyi wa kūmwīka inyw'ī naī kana nesa?' Na nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nī Wīw'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

78.Asyā, 'Inyw'ī Andū-ma-Ivuku! Mūikamīkīle mīvaka ūndūnī wa ndīni yenyu vate ūlōngalu, kana kūatīla mawendi mathōku ma andū ala

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ
إِلَهِ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
لَيَسَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥٤

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٥٥

مَا تَسْبِيحُ ابْنِ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأَمَّا صَلَوةُ يَاسِينَ فَكَانَ يَأْكُلُ الطَّعَامَ
أَنْظُرْ كَيْفَ بَيَّنَّ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَتَى يُؤْكَلُونَ ٥٦

قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ شَيْئًا
وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٥٧

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي زِينَتِكُمْ غَيْرِ الْبَرِّ وَلَا تَتَّبِعُوا
أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا
عَنْ سَوَاءٍ السَّبِيلِ ٥٨

mathyoe kie tene na matuma angĩ
mathyoe ka, na ala melelókĩte kuma
nzlanĩ ĩla ya w'o.

LUKU 11

79. Asu katĩ wa Aana-ma-Isilaeli ala
maleile kwĩtkĩla, nĩmaumanĩwe na ũmĩ
wa Ndaviti, na wa Yesu, mwana wa
Malia. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile
kwĩw'a na nĩmeekaa mothũku.

80. Mo mayaĩ matonya kũvatana mũndũ
na ũla ũngĩ mwĩkalo mũthũku wa
maũndũ ala mo meekie. Maũndũ ala mo
meekaa maĩ mathũku mũno.

81. We Okamona aingĩ moo
maimatw'ĩkĩthya alei kwĩthwa ta
anyanyae moo. Vate nzika, maũndũ ala
mo matongoetye mbee woo ene nĩ
mathũku; na kũtw'ĩka kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndendeaw'a nĩmo;
namo makekalaa nthĩnĩ wa ũsilĩlo ũũ.

82. Na takethwa mo nĩmamwĩtkĩlĩte
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mwathani ũũ, na maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwake, mo mayĩthwa
mamosie mo ta anyanyae moo, ĩndĩ aingĩ
moo nĩ mbaa-matũ.

83. Vate nzika, we ũkeethĩa Ayuti na asu
ala mamwĩananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingĩ nĩmo andũ mena
ũmaitha mũnene kwa etĩkĩli. Na kwa ũla
w'o we Okamona kana ala me vakuvĩ
mũno kwa ũnyanya mũno na etĩkĩli nĩ
ala maasya, 'ĩthyĩ twĩ Aklisto.' Kĩtumi
nũndũ mevo katĩ woo asomi anene na
alei na nũndũ mo mayĩkathĩlaa.

لَعَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
فَعَلْتُمْ لَكُمْ آفُسُ هُمْ أَنْ يَخِطَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
مَا اتَّخَذُوا هَؤُلَاءِ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ
فُتِنُونَ ﴿٨٢﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا تَصَرُّوْا بِذَلِكَ إِنَّا مِنْكُمْ فَنُتَنِينَ
وَرَهْبَانًا وَآلَهُمْ لَا يَتَّخِذُونَ ﴿٨٣﴾

وَلَا تَسْمَعُوا مَا أَنزَلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنُهُمْ
تَفِئُصُ مِنَ الذَّمِّ وَمَتَاعُ غُرُوفٍ مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٥﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَ
نَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾

فَأَنبَأَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا وَجِئْتَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْحَرِيمِ ٤

LUKU 12

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا حَبِيبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ٥٥

وَكُفُّوا مَا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
 أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٩﴾

syIndũ ila mo meũya, ethwa nĩmeũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na kwĩka mawĩa maseo, na Ingĩ kũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na o Ingĩ kũmũkĩa Ngai na kwĩka moseo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa ala mekaa moseo.

LUKU 13

95. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho akamũtata inyw'ĩ na ũndũ *mũhini*; nyamũ sya nzyĩma ila moko menyu na matumo menyu matonya kũvikĩla, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho atonye kũvathũkany'a asu ala mamũkĩlaa We kwa kĩmbithĩ. Kwa ũu Indĩ, ũla ona wĩva, ũkeka ũthũku Itina wa ũu, akeethwa na ũsilĩlo wĩ woo.

96. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikoae nyamũ sya nzyĩma mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na ũla ona wĩva katĩ wenyu ũkoaa o esĩ, ndĩvi yayo nĩ nyamũ ya maũũ ana ota ĩsu we ũaĩte, kwĩanana nondũ andũ elĩ alũngalu katĩ wenyu matw'ĩte, nyamũ *oĩsu* ĩtwawe nthĩnĩ wa Kaava ta nthembo; kana ta ũĩvanĩsyo, we akeethwa *aĩwe* nĩ kũmaĩthya andũ ngya *meana ũna*, kana atĩle kũya kwa *matukũ* ota asu, nĩkana we asame ũtw'io wa kĩko kyake. *ĩũũ* wa maũndũ ala mavĩtie, Ngai Mwene Vinya W'ontho nũekeaa, Indĩ ũla ũsyokeaa, *naĩ ĩsu* Ngai Mwene Vinya W'ontho akamũsilĩla we *kwoondũ* wa *ĩĩĩyo* yake. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vinya, Mwĩai wa ũĩvanĩsyo.

فَمِمَّا ظَعَنُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَاحْسِنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ

الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ لَكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الضَّيِّدِ
ثُمَّ لَكُمْ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ فَمَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الضَّيِّدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ
وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنْ
النَّعْمِ بِكُمْ يُحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهُ عَقَا اللَّهُ عَنَّا سَلَفًا وَمَنْ عَادَ
فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٩٦﴾

97. Nyamu sya Okanga na Oyi wasyo nĩ mwĩfĩkĩye kwenyu ta kyaŵya kyenyu na aendi-ma-kyalo; Īndĩ nyamũ sya nthĩ nyŵmũ nĩ mbatane kwenyu yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na mŵkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula inyw'ĩ mŵkombanw'a Kwake.

98. Ngai Mwene Vinya W'onthē nŵmĩtw'ĩkĩthĩye Kaava kwĩthwa Nyŵmba Ntheu, kwĩthwa wĩkwatyo na ōkiakisyo kwa mbaa andũ, ota ōu Mwei Mŵtheu na nthembo na *nyamũ ila syĩna* masango *ngingo syasyo*. Uu nĩkana inyw'ĩ mŵtonye kŵmanyā kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nŵmesĩ maŵndũ ala me matunĩ na ala me ĩŵlũ wa nthĩ, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nŵsyĩsĩ syĩndũ syonthē nesa.

99. Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwai kwa kŵsĩĩla, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē *ota ōu* nĩ Mŵekanĩ Mŵno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

100. ĩŵlũ wa Mŵtŵmwa no kŵvikya Utŵmane tŵ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nŵmanyāa maŵndũ ala inyw'ĩ mumbŵlaa na ala mŵvithaa.

101. Asya, 'Uthŵku na ōseo iivw'anene; onakau wingĩ wa ōthŵku nŵtonya kŵtuma we ōseng'a. Kwa ōu, mŵkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩfko, nĩkana mŵtonye kwafĩla.

LUKU 14

102. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mŵikakŵlye ĩŵlũ wa syĩndũ ila inyw'ĩ mwavuanĩw'a itonya kŵmŵetee thĩna; ona kau

أَجَلٌ لَّكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَخَزِيرَةٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَمِينُ الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ ذَكِيمٌ ﴿٩٩﴾

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ لَثَوِي الْخَبِيثُ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأْذِلُ الْآلِفَابَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٠١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ بُدِّ لَكُمْ سُؤْلُكُمْ وَإِنْ تَسَلَّوْا عَنْهَا جِئْتُمْ يُنْزَلُ الْقُرْآنُ

mwakūlya tūlū wasyo oyīla Kulani
nītheetw'e, yo Ikavuanw'a kwenyu.
Ngai Mwene Vinya W'onthē nīw'itīlte
nza kwoondū wa ūseo.^{1*}

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلٰى اللّٰهِ عَزَّوَجَلَّ

¹ * Vai wambīlīlīyo wa kīko kīyīlātwē nī Ngai
kwoondū wa etīkīlī kīna kīlelelo kya kŭete thīna.
Indī nthīnī wa tei Wake Ngai ndendaa kŭengane
myamūlo kwa nzīa ila nini vyū iikese kwīthwa
syū vinya kwa amwe kŭmīlāfīa na kīlete kŭlea
kwīanīwa kŭtālīe

* * 'Vaiila' nī syīlwa yīla yanengetwe ngamīle-
nga nī Aalavu ala mataī na ndīni īla yasyāte
tŭsaū mŭonza na yalekw'a yīna ūthasyo yīlsae
ovala yīkwenda ītina wa kŭvanwa matū mayo.
Yaumīlātw'e kwoondū wa ngai īmwe, ona īia yayo
yīlyanyusawa ona yo ndyālīlīsa mŭongo wayo.
'Saaiva' nī ngamīle-nga īla yathāīlātw'e īnyusae
kīw'ū na kŭya ūfthyō ītina wa kŭsyaa tŭsaū
tŭtano. 'Wasiila' nī ngamīle-nga kana īlondu īka
kana mbūi nga īleketw'e nŭndū wa wa ngai na
ītina wa kŭsyaa tŭtena mŭonza kīlāfīanīsyō.
Ethwa īsyaa ya mŭonza yasyaīe mavatha, kaŭme
kana kaka, tu onatw'o nīlwalekaw'a. 'Aami' nī
ngamīle nŭme īla ya syāte tŭsaū mŭonza. Yo
nīyathaaw'a na ndyakuaa andū kana kŭkua mīio.
Yāī na ūthasyo wa kŭya na kŭnyw'a. ītina wa
kŭweta tŭmaŭndū tŭū tŭnini, ūtwio nŭtīlātwē kwa
kīla mŭndū atw'e ūndū we ūnīkwona kana
kŭsŭanīa nŭseo, mŭsoa ūū nŭkŭete nesa
kīlīlikanonī kana ūthasyo ta ūsu na kwenda kŭū
ndwīlīkīlīlātw'e nthīnī wa myambīlīlīyo, nŭndū
nthīnī wa myambīlīlīyo, wīlīkīlīlo nī wa vata na
ŭalyūlo wa mawonī nŭtonya kwīthwa wīna
mŭisyo mŭnene. Mŭsoa ūū wīlonany'a kana
ŭmanyi wa mŭndū ndŭtonya kŭlīkīlīwa vamwe na
kŭseuvya mīlao ya maŭndū ma wambīlīlīyo.
Aalavu nīmathaasya nyamū ila īwetetwe nthīnī
wa mŭsoa ūū kwoondū wa ndālā ya mīlvw'anano
yoo; ūtec na kwīthwa kana wāī kwīlanana na ūlei
na ūthāithi wa ūvŭngū, mŭendo ūsu w'onthē wāī
wa ūtumanu mŭnene. Nyamū īsu syaleketw'e
nīsyāctīe mbanga nene kŭlā kw'onthesyaendaa.
Kulani īnenganae kīko ta kīī ta ngekekany'o ya
mīlao īla īseŭvītw'e nī mŭndū na īkaany'a Akīsto
ala mena makŭlīyo tūlū wa Mwīlao mŭvuany'e
nīkana mo masome kīndū vu nthīnī wa syīko
nthēu sya kwananga mwīkalo ūlā Aalavu ala mate
ndīni matwālīe nŭndū mo mayāī na Mwīlao
mŭnyuve wa kŭmatongoesya.

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ Mũno, Mũmĩsya.

103.Andũ amwe ala maĩ mbee wenyu,
nĩmakũliye *syĩndũ* ta isu, ĩndĩ mo
nĩmatw'ĩkie alei masyo.

104.Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndeyĩafte ĩũũ wa 'Vaiila' kana 'Saiva'
kana 'Wasiila' kana 'Aanu'; ĩndĩ asu ala
matetĩkĩlaa maseũvasya ũvũũgũ ĩũũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na aingĩ
mũno vyũ moo maithũkũmĩthasya ĩĩko

105.Na yĩla mo matavw'a, 'Ukai
maũndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũvuanĩtye, na kwa Mũtũmwa,
mo maasya, 'maũndũ ala ithyĩ tweethĩe
maafĩthe maitũ namo nĩmatwĩanĩe.'
Kyaũ! Ona ethwa maaĩthe moo mayai
na ũmanyi na ũtongoi?

106.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Isũvĩei
inyw'ĩ ene. We ũla ũthyoekaa ndatonya
kũmwĩka inyw'ĩ naĩ, yĩla inyw'ĩ ene
mũtongoew'e nesa.Kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ
inyw'ĩthe mũkasyoka; na ĩndĩ We
akaumbũla kwenyu *maũndũ* ala inyw'ĩ
mweekaa.

107.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukũsĩ ũla
wa w'o katĩ wenyu, yĩla kĩkw'ũ
kyeeyĩete kwa ũmwe wenyu, ĩvinda ya
kwĩyĩlaa, nĩ wa aũme elĩ alũngalu kuma
katĩ wenyu; kana wa angĩ elĩ mate katĩ
wenyu, ethwa mũendete kyalo ĩũũ wa
nthĩ na mbanga ya kĩkw'ũ ĩimũvikĩla -
inyw'ĩ. Mũkamaia elĩ ĩtina wa mboya
maumye Ukũsĩ, ethwa mwĩna nzika,

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكَ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
كُفْرِينَ ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيَّةٍ
وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَآكَرَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَضُرُّكُمْ مَنْ
ضَلَّ إِذَا اهْتَدَى ثُمَّ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَمَنْ يَنْقِصُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ
الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَلْنِ ذَوَا عَدَلٍ مِنْكُمْ أَوْ
آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسَبُوهَا مِنْ بَعْدِ.

makeevita efi kwa Ngai Mwene Vinya W'on the *makyasya*, 'Ithyi tũikwosa ituvi ũlũ wa ũndũ ũũ, ona e mũndũ wa mũsyi *witũ* na tũĩvitha ũkũsĩ wĩyĩaitwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'on the; vate nzika ũndũnĩ ũũ, ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa ene naĩ.'

الصَّلَاةَ يُقِيمِينَ بِاللَّهِ إِنْ ارْتَبْتُمْ لَا تُشْرِكُوا بِهِ
شَيْئًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا تَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ
إِنَّا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ③

108.Indĩ kwamanyĩka nesa kana mo nĩmekĩte naĩ ya *kwĩĩĩa ũvũngũ* Indĩ ala angĩ efi meevĩtaa mena mo nĩmaĩĩtwe nĩ kwĩkala vandũ voo. Na mamina kũya kĩthitũ syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmanengane ũkũsĩ makĩleana na asu efi ma mbee makĩkĩĩthya kana 'Ŭkũsĩ witũ nĩ wa w'o mbee wa ũla wa ala efi ma mbee na ithyĩ tũĩvĩĩtye. Na ethwa ithyĩ nĩtũũkengana nĩtwaĩle kũtalwa katĩ wa eki-ma-naĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.*²

فَإِنْ عُسِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَأَحْرَجَ يَقُومُونَ
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوَّلِينَ يُقِيمُونَ
بِاللَّهِ لَشَهَادَتِنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعتَدَيْنَا
إِنَّا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ④

109. Uu nĩ kwasya kana vinya ũkongekeelwa ũlũ wa ngũsĩ nĩkana syĩthwe ilũmĩte ũkũsĩnĩ wasyo iikĩta kana mokũsĩ angĩ nĩmatonya kwĩtwa na kwĩtĩkĩĩĩka.

ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا
أَنْ تُرَدَّ آيَاتُكُمْ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا
بِاللَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑤

LUKU 15

110.Sũanĩai ũlũ wa mũthenya ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamombany'a Atũmwa na kwasya, 'Inyw'ĩ mwanengiwe ũsũng'ũ mwaũ?' Mo makaasya, 'Ithyĩ tũĩ na ũmanyi, We

يَوْمَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرُّسُلَ يَقُولُ مَاذَا أُجِنْتُمْ قَالُوا
لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑥

² * Mũsoa ũũ wĩonany'a ngelekany'o ya ngũsĩ syonthe ila syĩvo, na ũndũ wa kumya ũkũsĩ nĩkũnenganĩtwe kwa ngũsĩ ila sya mbee syĩ ũko. Uu nĩ kuma nthĩnĩ wa mũsoa wa 107 ũla ũtongoetye.

Nue t0 Ula M0manyi-M0seo Vy0 wa syfnd0 ila mbithe.'

111. Ylā Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkasya, 'We Yesu, mwana wa Malia, lilikana Inee Yakwa ūlū waku, na ūlū wa nyinyia waku,ylā Nyie nakwongelelele we vinya na Veva wa ūtheu waneena na andū nthīnī wa waana waku na wī nthele; na ylā Nyie naūmanyīsiye we Ivuku na Ūt na Tola na Ūvoo-Mūseo; na ylā we waseūvisye *kyūmbe* kuma mūthanganī, kwa mūvw'ano wa nyūnyi kwa mwīlao Wakwa; na waveveea nthīnī wakyō veva *mweū* na kyatw'ika kīndū kīūveva kwa mwīlao Wakwa; na wasalukya ilalinda na ala maī na ūkoma mavow'a kwa mwīlao Wakwa; na ylā we wathayūūkisiye akw'0 kwa mwīlao Wakwa; na ylā nyie namasiīle Aana ma īsilaeli maikakūae ylā we wookie kwō wīna Syama syī ūtheinī, na asu ala maleile kwīfīkīla kuma katī woo maisiye, 'KŦ ti kīndū ateo nī ūvūngū wī ūtheinī.'*³

إِذْ قَالَ اللَّهُ يُعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ
وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ
النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ
كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي
وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ
بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا
سِحْرٌ مُبِينٌ ٥٠

³ Ūū nī ūneeni ūkwonany'a kana Yesū nīwaneenie ndeto sya Ūt na Ūlūngalu kuma waananī wake na aendee kwīka ūu kūvikīla matukūnī ma ūkūū wake. Ndeto īno 'kahlan' yīonany'a īvinda ylā nzw'īī sya mūndū syambīīlīya kūmea mbuī na īndī kuma vu kūvika ūkūūnī wake.

Mūsoa ūū nī ta ngelekany'o kana nthimo īla īetawe nī ūalyūko wa kīveva ūla ūetawe nī Athani on the ma Ngai. Ino nī ndafa ya mwanya kwa mwīkalo wa Yesū ūla katī wa Athani on the ma Ngai wanyuviwe ta ngelekany'o ya kūete maūndū ma Syama sya ūseng'yo.

112. Na yila Nyie namavevee amanyfw'a ma Yesu mambitfkle Nyie na Mütömwä Wakwa, mo maisye, 'Ithyl nütwtfkläa na We Ithwa na Okösl kana ithyl nltwfnenganfte.'

وَلَاذَ أَوْحَيْتُ إِلَى الْخَوَارِجِ أَنْ أُؤْتُوا فِي دَرَسُوهُ
قَالُوا أَمَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١٣﴾

113. Yila amanyfw'a maisye, 'We Yesu, mwana wa Malia, Mwłai waku nütönya kütötetheesya ithyl na İmisi yusöfte İfu kuma İtunİ? Nake asya Mükİei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwł etfklİ.

إِذْ قَالَ الْخَوَارِجُ لِيَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

114. Mo maisye, 'Ithyl twİenda tütönye kÜÖya, na kana ngoo sitÜ İthÜmÜe na nİkana tütönye kÜmanyä kana we ütÜtavİtye ithyl w'o, na kana tütönye kÜkÜsİİa Üu.'

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْبِخَ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ لَكَ أَنْ قَدْ صَدَّقْنَا وَكُنُوا عَلَىهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١٥﴾

115. Yesu, mwana wa Malia, aiseye, 'We Ngai Mwene Vinya W'on the, Mwłai waitÜ, tütötheesye ithyl İmisi kuma İtunİ yusöfte kyaÜya nİkana yİthwe mÜthenya mÜnene kwitÜ, kwa ala ma mbee maitÜ ana ala maitÜ ma mÜminÜkİlyo, na Kyama kuma kwaku; na tÜenge kyaÜya kitÜ, nÜndÜ We Nue MÜnengani wa kyaÜya Ula MÜseo VyÜ.'

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا إِذْ هَلَّلْنَا وَبَخِلْنَا وَأَيُّهَا مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١٦﴾

116. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aiseye, 'Vate nzika, Nyie nİngÜmÜtheesya inyw'I, İndİ Üla wenyu ona wİwa ÜnÜÜleä kwİtfklİ İtina wa Üu----- Nyie vate nzika ngamasİİİla mona Üsİİİlo Üla Nyie ndakamasİİİla andÜ angİ katİ wa andÜ!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنْزِلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِنِّي أَصْلَحُ عَذَابُهُ عَلَّابًا لَا أَعْدِبُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

LUKU 16

117. Na yİla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ükasya, 'We, Yesu, mwana wa

وَلَاذَ قَالَ اللَّهُ لِيَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتُ لِلنَّاسِ

Malia, we nīwamatavisye andō, 'Mbosai nyie na mwaitū kwīthwa ngai ilī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' We akasōngīa, 'Wī Mōtheu We. Nyie ndyaī ndonya kwasya ūndū ūla ūtambaīlīte. Ethwa nīnaneenie ūu, We vate nzika wīthwa waūmanyie. We nīwīsl maūndū ala me kīlīkonī kyakwa, na nyie ndyīsl maūndū ala me kīlīkonī Kyaku. We Nue tū Ula Mūmanyi wa syīndū ila ivithītwe.

اتَّخِذُونِي وَرَثَتِي الْهَلِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ أَنْ كُنْتُ
قَلْبُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ
مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑤

لِي
وَرَثَتِي
ط

118. 'Nyie ndyaamatavya ūndū ūngī ateo ūla We wambīyīāle..... Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wakwa na Mwīai wenyu. 'Na nyie nāī ngūsī ūlū woo īvinda yīla nekalile katī woo, īndī yīla We watumie nīkw'a, We nīweethīwe wī Mūsyaīlīsyā ūlū woo; na We wī Ngūsī ūlū wa syīndū syonthe.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَرَبِّي
وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا
تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

119. 'Ethwa We nūūmasīlīla mo, mo nī athōkūmī Maku; na ethwa We nūūmaekēa, We vate nzika, Nue Wī-Vinya, Ula-Mūl.

إِنْ تَعَذَّلْتُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَعُذَّلُوا فَإِنَّكَ
أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑦

120. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya, 'Uū nī mūthenya tū ūla ene-w'o mekūunīka nī ū-w'o woo. Ve Mīūnda īla īvīlīlaa tūlūsī uungu wayo, mo makekalaa vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendeeaw'a mūno nīmo; namo nīmendeeaw'a mūno nī We; ow'o ūsu nī ūtanu mūnene.'

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صُدُقُهُمْ
لَهُمْ جُنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ
الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ⑧

121. Usumbō wa matu na nthī na kyonthe ona kīva kīla kī nīlīnī wasyo; nīsyā Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We ena ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

لِلَّهِ مَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑨

AL-AN'AAM (WavuanIw'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Usŭtwe nI Ūlau, Usŭtwe nI tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaŵa syonthe nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla woombie matu na nthI, na atw'IkIthya kIla mŪthemba wa kIvindu na kyeŋi; ateo ala matetIkIlaa mamwIananasya MwIai woo na ngai ingI.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدُونَ ②

3. We nI We Ūla wamŪmbie inyw'I kuma mŪthanganI yŪmba na IndI We atw'a Ivida. Na ve Ivida yŋgI yIw'e yI vamwe Nake. Ateo inyw'I mwIa nzika nayo!

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَكُمْ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمُرُّونَ ③

4. Na we nI We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ngai wa kwelI matunI na IŪlŪ wa nthI. We nIwIsI syImbithI syenyu, na ota Ūu maŪndŪ ala me ŪtheinI. Na We nIwIsI maŪndŪ ala inyw'I mwIkaa.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5. Na kwoo vaivikaa Kyama ona kImwe katI wa Syama sya MwIai woo, ateo mo nImaalyŪkaa na makakItia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑤

6. Kwa Ūu, mo nImaŪleile Ūla w'o yIla wookie kwoo; IndI o mItŪkI Ūvoo wa maŪndŪ ala mo mamavŪlaa ngŪI ŪkamavikIa.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥

7. Mo nomonaa nI maika meana ata ala twamanangie ala maI mbee woo? Ithyi nItwamanengete mo vinya IŪlŪ wa nthI ŪndŪ Ithyi tŪtamŪnengete inyw'I na Ithyi nItwatwaie mathweo IŪlŪ woo, metIkIte

الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قُرُونٍ مِنْهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نَكُنْ لَكُمْ وَارِسًا نَسَاءَ عَلَيْهِمْ قِدْرًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ ⑦

mbua nyingi; na Ithyi nltwatumie t0l0sI t0vItIla uungu woo; na IndI Ithyi nltwamanangie mo n0nd0 wa naI syoo na nltwookIlilye and0 angI Itina woo.

يَذُنُّهُمْ وَأَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

8.Na takethwa Ithyi twa0theesye maandIko maandIkItwe I0I0 wa 0a na makItIha mamakiitie na moko moo, *ona k0ilyI Ou IndI* alei vate nzika methwa maisye, 'KI ti kInd0 IndI nI 0oi wI 0theinI.'

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرطَائِسَ فَلَئِنَّهُمْ بِهِ لَصُبُّوا الْعَيْنَ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ فَذَلِكُنَّ أَصْحَابُ الْغَيْظِ ②
لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ③

9.Namo maasya, 'NIkI m0laIka ndatheetw'e kwake?' IndI takethwa Ithyi twatheetye m0laIka, 0voo wItIha watw'iwe, *na IndI* mo mayItIha manengiwe Ivinda.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّفُتِحَتْ الْأُمُوتُ لَمْ لَا يَنْظُرُونَ ④

10.Na takethwa Ithyi twam0nyuvItI m0laIka *ta M00mwa*, Ithyi twItIha twam0se0visye ta m0vw'ano wa m0nd0; na 0u twItIha twamavIngIsie ma0nd0nI ala mo ene mavIngIsanIaa.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِ مَا يَلْبَسُونَ ⑤

11.Na vate nzika. At0mwa ala maI mbee waku nImav0Iwe ng0I, IndI ma0nd0 ala mo mav0Iaa ng0I nImamathy0I0I0kile asu amwe kaI wa ala mav0aa ng0I.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِآلِ ذِي الْقَرْيَةِ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥

LUKU 2

12.Asya, 'angangai I0I0 wa nthI, mwone Ond0 wailyI m0min0kIlyo wa ala matatw'kIt0thisye *Athani* ta akengani.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ⑦

13.Asya, 'Ila syI matunI na I0I0 wa nthI nI sya0?' Asya, 'NI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' We nIwIyumiItye We Mwene *kwonany'a* tei. We vate nzika, *akaendee* na k0m0mbany'a inyw'I k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Vai

قُلْ لَيْسَ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ قُلُوبٌ كُتِبَ عَلَيْهَا فَهُوَ يُبْصِرُ أَيْ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

nzika nthlŋi waw'o. Asu ala
meyanang'ite mo ene maiket'ikla.

14.Ni Kyake kŋla kŋtŋaa ūtukū na
mūthenya. Na we ni Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالتَّهَارُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ١٤

15.Asa, 'Nye ngamwosa mūsŋvfi ūngŋ
ona wŋva eka Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mūseŋvya wa matu na nthŋ,
Ūla ūnenganae ŋlu nake ndanengawe
ŋlu?' Asya, 'Nye nŋnŋlawe nŋthwe wa
mbee wa ala menenganae.' Na we
ndŋkethwe wa ala meananasya Ngai na
ngai ingŋ.

قُلْ أَغْنَى اللَّهُ أَنْتَ وَلِيَّتَا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يَطْعَمُ قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ
أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ١٥

16.Asa, 'Kwa ūla w'o, ethwa nyie
ndiŋmwŋw'a Mwŋai wakwa, nyie
nŋngŋkŋ ūsilŋlo wa ūla mūthenya
mūnene. *¹

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٦

17.We ūla ūkavŋtŋkanw'a na mūthenya
ūsu, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
akeethwa amwŋw'ŋŋte tei. Na ūsu ow'o
ni ūtanu mūnene.

مَنْ يُضَرِّفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذَلِكَ الْقُورُ
الْبَاسُونَ ١٧

18.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋwaŋkiita we na nthŋna, vai
ona ūmwe ūtonya kŋŋvetanga ateo We,
na ethwa We amŋkiita na *huso* ŋseo, ŋndŋ
We ena ūtonyi wa kwŋka ūndŋ w'onthe
ūla We wendaa.

وَلَنْ يَسْأَلَكَ اللَّهُ بَعْضَ فَعْلَةٍ كَاتِبَهَا إِلَّا هُوَ
وَلَنْ يَسْأَلَكَ بَعْضَ فَعْلَةٍ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

¹ * Ithŋi twŋasya ūalyŋŋŋŋ ūalyŋŋwe kuma
'mūthenya mūthŋkŋ ūandŋkwe' mūthenya
mūnene ūla wŋna ūalyŋŋŋ w'onthe wa ndeto.
'adhiim' ūvoonŋ ŋŋ.

19.Na We E-na Utonyi W'onthe ūlū wa syūmbe Syake-mbaa andū; na We nī Ula-Mūl, Ula Mūmanyi-Wa-Syonthe.

20.Asyā, 'Nī kyaū klīto mūno vyū klīvta ngūsī?' Asyā, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī katī wakwa nenyu. Na Kulani ūno nīvuanītw'e kwakwa nyie nīkana ndonye kūmūkaany'a nayo na ūla w'onthe ūmūvikīaa. Ata! Inyw'ī mwīna ūkūsī vyū kana ve ngai īngī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Asyā, 'Nyie ndina ūkūsī wa ūu.' Asyā, 'We nī Ula Ngai Umwe, na nyie nīnīmūvetangie vaasa mūno vyū na ila inyw'ī mūmwīananasya *We nasyo*

21.Asu ala Ithyī twamanengie Ivuku, nīmamūmanyaa We tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī. Indī ala manangaa mathayū moo maiketīklīa.

LUKU 3

22.Na nūū ūla ūte mūlūngalu kūmūvīta we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū kana ūla witwīklīthasya Syama Syake sya ūvūngū? Vate nzika, ala mate alūngalu maikaīla.

23.Na sūanīai mūthenya ūla Ithyī tūkamombany'a onthe vamwe; na Indī tūkamatavya ala meananīsyē Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai īngī, 'Meīva ala atindany'a inyw'ī mwaneenaa ūvoo woo, ala inyw'ī mwawetaa?'

24.Indī mOminŪkīlyo wa ūmaamai woo ūkeethwa vathei ateo kana mo

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٩﴾

قُلْ أَيْمَنُ بِمَا آتَى الْكُتُبَ شَاهِدَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُتِي إِلَى هَذَا الْقُرْآنِ لِأَشْهَدَ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَتَيْكُمْ لَتَشْهَدُنَّ أَنَّ مَعَ اللَّهِ الْبَصِيرَ
أُخْرِجْ قُلُوبَنَا أَشْهَدُ قُلُوبَنَا هُوَ إِلَهُ وَوَاحِدٌ
إِنِّي بَرِيءٌ وَمِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٢٠﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِثِيًّا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
إِنِ شُرَكَاءُكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُزْعَمُونَ ﴿٢٣﴾

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهُ رَبُّنَا مَا
كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٤﴾

makaasya, 'Ithyĩ twĩĩvĩta na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waitũ,
ithyĩ tũyaĩ avoyi ma mĩvw'anano.'

25.Sisyai Őndũ mo mekengaa mo ene.
Na Őndũ ũla mo maseũvisye ndwaĩ na
Ūuno kwoo.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ تَاكَانُوا
يَفْتَرُونَ ⑤

26.Na katĩ woo ve amwe ala
meũkwĩthukĩĩsya we; ĩndĩ Ithyĩ
nĩtwĩkĩĩte isiĩĩi ĩoĩo wa ngoo syoo,
nĩkana maikamanye, na kũlea kwĩw'a
matũnĩ moo. Na mo ona makona ,
Kyama ona kĩva maikĩĩkĩĩla, na now'o
kũilyĩ yĩla mo mooka vala ũĩ,
maikaananĩa naku, asu ala matetĩkĩĩlaa
maasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ mbano sya
tene.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِ الْيَكَّ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا
كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ بُرْهَانٌ
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑥

27.Namo nĩmamavataa angĩ kũsyĩĩkĩĩla.
Na onamo ene nĩmasyelelũkaa. ĩndĩ mo
mayanangaa ona ũmwe ateo mo ena;
Ĩndĩ nĩmo meyanangaa ene! No kwona
tũ mo matonaa.

وَهُمْ يَهْتَوُونَ عَنْهُ وَيَنْوَنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ⑦

28.Na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona
tũ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwaki!
Mo makaasya, 'Iiaa! Takethwa ithyĩ
nĩtũtonya kũtũngwa ĩtina Ithyĩ
tũitw'ĩkĩĩthya Syama sya Mwĩafi waitũ ta
ũvũngũ na ithyĩ twĩĩthwa twĩ katĩ wa
etĩkĩĩli.

وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نُرَدُّو
لَا نَكْذِبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑧

29.Tiw'o! MaŪndũ ala mo mavithaa vau
mbeeni yu nĩmamevuanĩsye mo. Na ona
makatũngwa, mo vate nzika, masyoka
maũndũnĩ ala mavatĩĩtwe. Na mo vate
nzika nĩ akengani.

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّوا
لَعَادُوا إِنَّمَا تَهْوَاهُ عَنْهُ وَآلَهُمْ لَكَاذِبُونَ ⑨

30.Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ateo thayũ
Ūũwitũwa yu, na ithyĩ tũĩkokĩĩw'a ĩngĩ.

وَقَالُوا إِنَّمَا هِيَ إِلهَاتُنَا الْأَنْثِيَا وَمَا عَلَّمْنَا يَحْمِلُوهُنَّ ⑩

31. Na takethwa we nūtonya kwīsa kōmona tū yīla makaŋgamw'a mbee wa Mwīfai woo! We akaasya, 'Thayō ōō wa kēll ti wa w'o?' Na mo makaasya, 'If, w'o wa Mwīfai waitō,' We akaasya, 'Samai Indī ōsilflo nūndū nīmwaileile kwītkīla'.

LUKU 4

32. Asu ow'o nīmo mena wasyo ala maleaa kōkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkwīthwa kana yīla ūla Saa ōkamavikīla mo mateŋmanyā, mo makaasya, 'Aa, kyeva nī kīltū nūndū wa kōvūthya Saa ōō! 'Namo makakua mīio yoo tūlū wa inyūnyu syoo. Vate nzika, kīla mo makuaa nī kīthōku.

33. Na thayō wa nthī ti kīndū ateo no tīthā ū na ngūī. Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mūseo kwa ala alūngalu. Indī inyw'ī nomŋkamanya?

34. Ithiyī nītwīfī nesa vyō kana maŋndū ala mo maneena ow'o nīmaŋthatasya we; nūndū vate nzika, tuue maŋwetāfasya na ōvūngū Indī nī Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila eki-ma-naī maleaa.

35. Na ow'o Atūmwā ala maī mbee waku nīmaleilwe; Indī ona kōilyī ōu, mo nīmekalile me omīfasya ma kōlewa na kōthīnw'a nīmekalile me omīfasya kōvika ūtethyo Witū yīla wamavikīlie. Vai ona ōmwe ūla ūtonya kōalyūla ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōvoo wa Atūmwā ala ma tene nūmŋvikīfite we.

36. Na ethwa ūlei woo nī mwai kwaku, Indī, ethwa nūtonya kōmantha nzīa

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ دُعُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ الَّذِينَ هَٰؤُلَاءِ
قَالُوا بَلْ وَرَيْنَا قَالَ فَدُعُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ إِذَا جَاءَتْهُمْ
السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَحْسِرُنَا عَلَىٰ مَا فَزَعْنَا فِيهَا
وَهُمْ يَخِيلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا
يُرِيدُونَ ﴿٣٢﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ
خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٣﴾

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا
يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِلَايَةِ اللَّهِ يَجْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا
وَأُوذُوا ۖ إِنَّهُمْ نَصَرُنَا وَلَا مَبْدَل لِّكَلِمَتِ اللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْأُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

وَإِنْ كَانَ كِبَرُ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ

uungu wa nthl kana mbaasya Ukambata Itunl, na Umaetee mo Kyama, we nOtonya kwika Ou. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nWeekhe kwenda Kwake vinya, We vate nzika ethiwa amaetie mo vamwe Utongoinl. Kwa Ou, we ndOkethwe wa ala matena Umanyi.

تَبْتَغِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بَأْيَتُهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا
تَكُونُونَ مِنَ الْغَافِلِينَ ⑥

37.No asu tū ala methuklisyaa na ūtklku metklila. Na Iūlū wa ala akw'ū, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokilya mo methwe thayū, na Indl mo makatungwa Kwake.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمْ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ⑦

38.Namo maasya, Nkl we ndaatheew'a Kyama kuma kwa Mwlaali wake? 'Asya, 'vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kŭtheesya Kyama, Indl aingl mŭno moo maylsl.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ
قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ⑧

39.Vai nyamū tkungaa Iūlū wa nthl kana nyŭnyi Iūlūkaa na nthwau syayo iil, ateo nī mbaal otenyu. Ithyl tūitiite kIndū Ivukunl. Indl kwa Mwlaali woo mo makoombanw'a vamwe.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلِيمٍ يُظْلِمُ بَعْضُهُ
الْآخَرَ أَهْلًا أَمْ أَمْلًا لَكُمْ مَا قَوَّضْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ⑨

40.Asu ala maleete Syama Siitū mai matū na maineenaa -----me nthlnl wa klvindu kInene. Iūlū wa Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa ona wīva, We nŭmwītklīlasya kŭthyoeka. Na ūla, We wendaa amŭtongoeasya nzlanl ūla ya w'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمْ وَكُلُوا فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَأُ اللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَنْ يَشَأُ يُعْضِلْهُ عَلَىٰ هَدًى
مُسْتَقِيمٍ ⑩

41.Asya, Inyw'ī mwīsŭanlā ūsŭnglō wenyu ūkeethwa ūilyl ata ethwa ūsilīlō wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkooka Iūlū wenyu kana ūla Saa ūtw'itwe ūvike,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَاكُمْ السَّاعَةُ
أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑪

mŭkamwĩkaĩla ũngĩ ona ũmwe eka Ngai
Mwene Vinya W'ontho, ethwa We
akenda, na ila mŭmwĩananasya nasyo
ikamŭla inyw'I.

42.Tiw'o, no We eweka ũla inyw'I
mŭkamwĩkaĩla; na ĩndĩ We akaveta kĩla
inyw'I mŭmwĩtfaa We avetange ethwa
We akenda, na ila mŭmwĩananasya
nasyo ikamŭla inyw'I.

بَلْ إِنَّمَا تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن كُنَّا
عِندَ وَتَنْسَوْنَ مَا تَشْكُرُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Na ow'o Ithĩ nĩtwatŭmie Atŭmwa
kwa andũ ala maĩ mbee waku we; na
nĩtwamathĩnise na ũkyā na mbanga
nĩkana matonye kwĩnyivya mo ene.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسِ
وَٱلْفِرَآءِ لَعَلَّهُمْ يَنْفَرُونَ ﴿٤٣﴾

44.Nĩkĩ ĩndĩ, yĩla ũsilĩlo Witũ wookie
ĩlũ woo, mo mayaaĩthwa menyivĩtye?
Ĩndĩ ngoo syoo nĩsyoomĩthiwe na Satani
amatw'ĩkĩthya maũndũ onthe ala mo
meekie kwoneka me kavaa kwoo.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَكُذِّبَتْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

45.Ĩndĩ, yĩla mo moolilwe nĩ maũndũ ala
mataiwe namo, Ithĩ nĩtwavingũie
mbingĩlo syonthe sya syĩndũ kwoondũ
woo, kũvika yĩla mamatanĩaa maũndũ
ala manengiwe, Ithĩ nĩtwamakwatie na
kĩthũlũmũkĩlo, na wee! Mekw'a nthĩnĩ
wa mwĩkalo wa kũyĩtũka.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِهَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

46.Kwa ũu mĩi yonthe ya andũ ala
meekie naĩ nĩyatiliilwe; na ndaĩ syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho,
Mwĩai wa nthĩ syonthe.

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
ٱلْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

47.Asya, 'Inyw'I mwĩsuanĩla ata? Ngai
Mwene Vinya W'ontho akaveta kwĩw'a
kwenyu na kwona kwenyu, na kũsiĩla
ngoo syenyu, nĩ ngai ũngĩ wĩwa eka Ngai

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن أَخَذَ ٱللَّهُ سَعَتَكُمْ وَأَهْبَارَكُمْ وَخَرَّمَ

Mwene Vinya W'onthe ūtonya kŭmŭtŭngŭla inyw'ĩ *syĩndŭ isu?* Sisyai ūndŭ Ithyĩ tŭalyŭlaa Syama, Indĩ mo nĩmaalyŭkaa na makaitia.

48. Asya, 'Mwĩsŭanfa ata inyw'ĩ? Usilflo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkoka tŭlŭ wenyu kwa kĩthŭlŭmŭkĩlo kana ūtheinĩ, ve amwe makanangwa ateo eki ma naĩ?'

49. Na Ithyĩ tŭimatŭmaa Atŭmwa kwoondŭ wa ūndŭ ūngĩ ateo nĩ aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta akaanany'a. Kwa ūu, asu ala metĩkĩlaa na kŭyĩalyŭla mo-ene, kŭikethwa w'ia tŭlŭ woo ona maikakwatwa nĩ kyeve.

50. Na asu ala maleaa Syama Sitŭ, ūsilflo ūkamavalŭkĩla mo, nŭndŭ nĩmaleile kwĩw'a.

51. Asya, 'Nye ndiŭmwĩla inyw'ĩ kana: Nye nĩna inandŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona Nye ndyĩsĩ maŭndŭ ala matonekaa; ona nye ndiŭmwĩla inyw'ĩ: Nye nĩ ifaika.' Nye nĩmaatĩla tŭ, maŭndŭ ala mavuanĩtw'e kwakwa.' Asya, 'Kĩlalinda na mŭndŭ ūla wonaa nthĩ nĩ ūndŭ ūmwe? Indĩ inyw'ĩ nomŭsŭanfaa?

LUKU 6

52. Na makaany'e nayo asu ala methĩawa na w'ia wa kana mo makoombanw'a kwa Mwĩafi woo, kana maikethwa na mŭnyanya kana mwĩw'anĩthya ūtee Wake, nĩkana matonye kwĩthwa alŭngalu.

عَلَى قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللَّهِ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُمُ الْفُلُ
كَيْفَ لَصَفَى الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَقُونَ ﴿٤٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ
جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٩﴾

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا بَشَّرْنَاهُمُ الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَنَاسِرَ
يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ إِنَّمَا
تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُمْ مِّنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

53. Na ndOkamalÜngye ala mamwĩkaĩlaa Mwĩafi woo kĩoko na wĩoo, maimantha kwona ūthyū Wake. We ndOkakŪlw'a ūvoo woo namo maikakŪlw'a ūvoo waku we, nĩkana ndOkamalÜngye ūtw'ĩke wa ala mate alÜngalu.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْخَيْبِ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْ
وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْ فَتَنْتَرُدَّهُمْ قُلُوبُنَ
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

54. Na ota ūu Ithyĩ nĩtŭmatatĩte amwe moo na ala āngĩ, nĩkana mo matonye kwasya, 'Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete Inee Yake katĩ waitŭ?' We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamesĩ vyū ala matÜngaa mŭvea?

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ
مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ
بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

55. Na yĩla ala metĩkĩlaa Mĩsoa yakwa mooka vala we ūĩ asya, 'Mŭuo wĩthwe nenyu! Mwĩafi wenyu nĩwĩyumĩtye We-Mwene kwĩthwa Mwĩw'anfi-Wa-Tei, nĩkana ūla katĩ wenyu wĩkaa ūthŭku nŭndŭ wa kŭlea kŭmanya, na akaumbŭla ĩtina wa ūu na akaseŭvya, ĩndĩ We nĩ Mŭekanfi-Mŭno, Vyū, Usŭĩtwe nĩ tei.

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَتِنَا فَقُلْ سَلَمٌ
عَلَيْكُمْ كُتِبَ عَلَيْكُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمُ الرَّحْمَةُ إِنَّهُم
عَمِلُوا مِنْكُمْ سُوءًا بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهِ
وَأَصْلَحُوا فَأَنْتَ غَافِرٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭvuanasya Mĩsoa nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha ūkeo na nĩkana nzĩa ya ene naĩ yĩyonany'e.

وَكَذَلِكَ نَقُصُّلُ الْأَيَاتِ وَالْمُتَّبِعِينَ سَبِيلَ الْغَيْرِ ﴿٥٦﴾

LUKU 7

57. Asya, 'Nyie nĩmbatĩtwe kŭmathaitha ala inyw'ĩ mŭmekatĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Nyie ndikamaatĩla mawendi menyu mathŭku. Undŭnĩ ūsu, nyie ngeethwa nĩ mwau na nyie ndikethwa wa ala matongoew'e nesa.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58. Asya, 'Nyie nĩÜngama Tŭlŭ wa ūkŭsĩ mŭtheu kuma kwa Mwĩafi wakwa na inyw'ĩ nĩmŭkŭlea. Undŭ ūla inyw'ĩ

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَا
يَ مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ رَبِّي أَعْلَمُ إِلَّا بِاللَّهِ يَقُصُّ الْحَقُّ

mŭkwenda ndwĩ ūtonyini wakwa.
Utw'io ndwĩna ūngĩ ateo Ngai Mwene
Vinya W'ontho. We atavanasya w'o, na
We nĩ We Ula Mŭseo Vyũ katĩ wa asili.'

وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ۝

59.Kethwa kĩla inyw'ĩ mŭkwenda
kĩkalaatwe kĩ ūtonyini wakwa, vate
nzika, ūvoo nĩŭtuwa katĩ wakwa nenyu.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭmesĩ
nesa vyũ ala mate alũngalu.

قُلْ لَّوْ أَنِّي عِنْدَ مَا تُشْتَعَلُونَ بِهِ لَفُضِّي الْأَمْرُ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ۝

60.Na mbungũo sya maũndũ ala
matonekaa syĩ Nake We; Vai ūsyĩĩ ateo
We; na We nĩwĩĩ kyonthe ona kĩva kĩla
kĩ ūlũ wa nthĩ na ūkanganĩ. Na
vaivalũkaa ūtu nthĩ ateo We nũyĩĩ; ona
vai kaveke ke kĩvĩndunĩ kĩnene kya nthĩ
kana kĩndũ kĩũ kana kyũmũ, ĩndĩ
nĩkĩandĩke Ivukunĩ Itheu.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْبَرْوِ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ دَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَافِيَ فِي ظِلِّهِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَافِيسٍ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

61.Na We nĩ We Ula wosaa mathayũ
menyu ūtukũ na nĩwĩĩ maũndũ ala
inyw'ĩ mwĩkaa mŭthenya; na ĩndĩ
nŭmũkĩlasya inyw'ĩ ĩngĩ nthĩnĩ waw'o
nĩkana ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe yĩanĩw'e.
Ĩndĩ Kwake nĩkw'o ūalũko wenyu. ĩndĩ
We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala
mweekaa.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ بِالْأَيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ
بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ
يُنْفِخُ فِيهِمُ الرُّوحَ فَتَمُوتُونَ ۝

LUKU 8

62.Na We nĩ mŭnene ūlũ wa athũkũmi
Make, na We nŭmatũmaa asũvĩ
kũsyalĩsya ūlũ wenyu, kũvika, yĩla
kĩkw'ũ kyooka kwa ūmwe wenyu,
Atũmwa Maitũ nĩmosaa thayũ wake, na
mo maileaa kwĩka ūu.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ
لَا يُفْقِدُونَ ۝

63.Na mo matũngawa kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho, Mwĩafi woo wa w'o.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ۝

Vate nzika, ūtw'io nĩ Wake. Na We nĩ
We Ula wĩ mĩtũkĩ vyũ kwa kũtala.

64.Asya, 'Nũũ ūla ūmumasya inyw'ĩ
mbanganĩ sya nthĩ nyũmũ na nganganĩ,
yĩla mwamwĩkaĩla We na ūuu kĩmbithĩnĩ
mũkyasya, 'We atũtangĩla ithyĩ kuma
ũndũnĩ ūũ, ithyĩ vate nzika tũkeethwa ala
mena mũvea?'

قُلْ مَنْ يُخَيِّتُكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَحْرِ تَدْعُونَهُ
تَخْرُجًا وَخَفِيَّةً لِّئِنْ أُنْجِئْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amumasya inyw'ĩ kuma vala maĩ na
kuma nthĩnĩ wa kĩla mũisyo, Indĩ
nĩmũmwĩanasya We na ngai ingĩ.

قُلْ اللَّهُ يُخَيِّتُكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
نَشْرُكُونَ ﴿٦٥﴾

66.Asya, 'We E-na ūtonyi kũete ūsilĩlo
ĩũlũ wenyu kuma ĩũlũ wenyu kana
uungu wa nyaĩ syenyu, kana
kũmũthokoany'a inyw'ĩ mũkatĩĩkanga
nthĩnĩ wa nguthu mbai imenene na
kũmũsamĩthya inyw'ĩ vinya wa mũndũ
na ūla ūngĩ.' Sisyaĩ ūndũ ithyĩ
tũvuanasya Mĩsoa na nzĩla syĩ
kĩvathũkany'o nĩkana mo matonye
kũmanya!*

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا
وَيُزَيِّقَ بَعْضَكُمْ بِأَسْ بَعْضٍ أَنْ تَنْظُرُوا بِغَيْرِ
الْأَبْصَارِ لَعَلَّكُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

67.Na andũ maku nĩmamĩleete, onakau
nĩyo ya w'o. Nyie ndi mũsũvĩi ĩũlũ
wenyu.'

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ
بُوعِيدٌ ﴿٦٧﴾

68.Kwa kĩla wathani ve ĩvinda yĩtw'e;
na o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na yĩla we wamona ala
meyũmbanasya kũmĩvukya Mĩsoa Yaitũ
na ndeto sya mana, Indĩ uma vala maĩ

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِنَّمَا
يُنْسِيكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الدِّكْرِ مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

* Ndeto ĩno 'yalbisakum' yonasya kyyu kya
mbanga ĩla yĩkalaa mavinda na ĩla yĩtw'ĩkaa
kĩlungu kĩmwe kya mwĩĩ ta ngũa. Kwa ūu,
ũalyũko mũfikĩĩku wendaa ūnceni ūmwe wa
kwĩkalaa.

okŌvika mace ngewa ŋng' eka ŋsu. Indŋ ethwa Satani nŋwakŌlŋthya we, Indŋ we ndŌkekale vo na andŌ mate alŌngalu ŋtina wa kŌlilikana.

70. Ona ūtalo woo tiw'o mwingŋ kūvŋta ala alŌngalu ona vanini, Indŋ wŋa woo nŋ kūmataa mo nŋkana matonye kūmūkŋa Ngai.

71. Na ekana na asu ala mosaa ndŋni yoo ta ŋthaū na ngūŋ, na ala thayū wa nthŋ ūmakengete. Na mate ūndū nayo, nŋkana thayū ona wŋva ndūkese kwaa tene na tene kwoondū wa ūthyoe ku na maūndū ala w'o weekie. W'o ndūkethwa na mūtetheesya kana mwŋw'anŋthya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona waumya kyovosya ona kŋva kŋiketŋkŋlwa. Aa nŋmo ala matwaŋtwe wanangŋkonŋ nūndū wa meko moo. Mo makeethwa na kyaŋnyw'a kya kŋw'o kŋūtheūka na ūsilŋlo wŋ woo nūndū nŋmaleile kwŋŋŋkŋla.

LUKU 9

72. Asya, 'ŋthyŋ tūkamwŋkaŋla ūla ūte Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūtatonya kūtūna ŋthyŋ kana kūtūthūkya, na ŋthyŋ tūkatūngwa ŋtina na itiinyo sitū ŋtina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtongoesya, ta ūmwe ala athūku mamūsesengaa na kūmūtia akyanganga ūlū wa nthŋ, na ūla wŋna anyanyae meūmwŋta makyasya. 'Uka kwitū?' Asya, 'Vate nzika, ūtongoi ūla wa w'o nŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋthyŋ nŋtwŋŋaŋwe twŋnengane kwa Mwŋaŋi wa nthŋ syonthe.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَلَكِنْ ذَكَرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ⑥

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لُغَاً وَلَهُمْ أَعْرَضَتْهُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذِكْرِيَّةٌ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ۚ وَإِنْ
تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
أَسْلَوْا بَيْنَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَيِيمٍ وَمَلَأَ
بُحُورَ الْيَمِّ بَيْنَنَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑦

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُودٍ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي
اسْتَفْهَمَهُ الشَّيْطَانُ فِي الْأَرْضِ حَتَّىٰ لَمَّا اخْتَبَأَ
يَدْعُوهُ إِلَى الْهُدَىٰ اثْبَتْنَا قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ
هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرُنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑧

73.'Na ithyī nītūnengetwe mwīao:
'Lūlūmīllyai Mboya na mūkīei We;' na
We nī We Ula mūkombanīw'a Kwake.

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa ūlūngalu; na mūthenya ūla We
ūkaasya, 'Ithīwa!' na ūkīthīwa.' *

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ
ذَٰلِكَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ هُوَ الَّذِي يُنْفِخُ فِي
النُّفُوسِ فِي الصُّورِ عَلِيمٌ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٤﴾

75.Na lilikanai īvinda yīla Avalamu
wamūtavisye īthe wake Aasali, 'We
wīosa mīvw'anano ta Ngai?' Vate
nzika, nyīe nīkwona we na andū maku
mwī nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.'

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ إِذْ رَأَى أَنَّهُ أَخَذَ أَصْنَامًا مِثْلَهُ
إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾
وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ
وَالْأَرْضَ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٦﴾

76.Na ūu Ithyī nītwamwonisye Avalamu
ūsumbī wa matu na nthī nīkana we
atonye kūtongow'a nesa na nīkana we
atonye kwīthwa wa asu ala mena ū-w'o
wa mūkīlīo.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكَوْكَبَ قَالَ هَٰذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٧﴾

77.Na yīla ūtukū wamūvikīe, oona
ndata. We asya, 'Uū nī Mwīālī wakwa!'
Indī yīla yathūie, asya, 'Nyie
ndisyendete ila ithuaa.'

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَٰذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَيْنَ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

78.Na yīla we woonie mwei umīte wīna
kyeni kīnyaīlīku, aisye, 'Uū nī Mwīālī
wakwa!' Indī yīla wathūie, aisye, 'Ethwa
Mwīālī wakwa ndendongoesya Nyie,
vate nzika, nīlthwa katī wa andū ala
maaa.

79.Na yīla we woonie syūa yīkyuma
yīna kyeni kīnyaīlīku, aisye, 'Uu nī
Mwīālī wakwa!' Yīl nīyo īnene vyū.
'Indī yīla yathūie, aisye, 'Inyw'ī andū

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَا الْكَبِيرُ
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٩﴾

* Ndeto īno īthīwa Kunī Fayakoōn ndyonanasya
Ōndū ūkwīkīka kavola na kavola kuma vathei
vakethwa ve kīndū. Uu nī kwasya kana yīla Ngai
wenda kwenda Kwake kwambīlīlasya kwīthwa na
mūmbīwe na o mītukī ūkīkīka Ōndū We wendaa.

makwa, vate nzika, Nyie nñaimanya
nesa ila mwīananasya Ngai nasyo.

80. Nyie nelekelye ōthyū wakwa kwa
Ula woombie matu na nthī, nñenganl̄te
vyū anyie ndi katī wa ala
mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
خَافِيًا وَمَا أَنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝

81. Na andū make nīmakaanānīe nake.
Nake asya, 'Inyw'ī mwīkaanānīa nakwa
īūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
oyīla We ōndongoesye nesa?' Na nyie
ndikw'ikīla ila mūmwīananasya We
nasyo, Ateo Mwīālī wakwa enda ōndū.
Mwīālī wakwa aithyūlūlūkīte syīndū
syonthe nthīnī wa ōmanyi Wake. Inyw'ī
īndī nomūtaīkaa?

وَحَاجَّةٌ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَيْتُ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

82. Na Nyie naīlwe nī kw'ikīla ata ila
inyw'ī mūmwīananasya Ngai nasyo ila
We ōtaaitheesya mwīāo īūlū wasyo? Nī
nguthu yīva īndī, ya isu syelī yīna kītumi
kīnene kya kūete mūuo, ethwa ow'o
inyw'ī nīmwīsi?

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ
أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَأَتَى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقٌّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

83. Ala metīkīlaa na matavulanasya
wītīkīlo woo na ūla ūte ūlūngalu.....mo
nīmō ala makethwa na mūuo, na ala
matongoew'e nesa.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۝

LUKU 10

84. Na kyu nīkyo īitumi Kīitū kīla Ithyī
twamūnengie Avalamu kwa andū make.
Ithyī tūmūnenevasya kwa ivīla ūla Ithyī
twendaa. Ow'o, Mwīālī waku nī Mūī,
Umanyi-W'onthe.

وَلِلَّهِ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ
وَرَجَّتْ مَنْ نَشَاءُ إِنْ رَبُّكَ خَلِيمٌ ۝

85. Na Ithyī nītwamūnengie we Isaka na
Yakovo; kīla ōmwe Ithyī
nītwamūtongoesye nesa, na Noa Ithyī

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا

nĩtwamũtongoesye nesa tene, na katĩ wa nzyawa syake, Ndaviti na Solomoni na Yovu na Yosevu na Mose na Aluni. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa moseo.

86.Na Ithyĩ nĩtwamũtongoesye Sakalia na Yoana na Yesu na Elia; kĩa ũmwe woo aĩ katĩ wa ala alũngalu.

87.Na Ithyĩ ota ũu nĩtwamũtongoesye Isumaeli na Elisa na Yona na Loto, na kĩa ũmwe Ithyĩ nĩtwamũnenevisye tũũ wa andũ.

88.Na Ithyĩ nĩtwamanenevisye amwe. katĩ wa maaĩthe moo na syana syoo na anaaĩthe moo, na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo na twamatongoesya nzĩanĩ ũla ndũngalu.

89.Usu nĩ ũtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũtongoeasya na w'o ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make. Na takethwa mo nĩmamũthaithĩte ũngĩ ũtee Wake We, vate nzika, w'onthe ũla meekĩte wĩthwa ũtena ũuno kwoo.

90.Aa nĩmo ala Ithyĩ twamanengie Ivuku na kĩĩko kya ũtw'io na wathani. Indĩ andũ aa mai na mũvea kwoo, ti ũndũ, nũndũ yu Ithyĩ nĩtũmanenganĩte kwa andu ala matena mũvea kwoo.

91.Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye nesa, kwa ũu, we aĩ ũtongoi woo. Asya, 'Nyie ndikwĩtya ĩtuvi kwenyu nũndũ wa w'o. Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ũtao kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ.

هَدَيْنَا مَنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٦﴾

وَذَكَرْنَا وَيْحَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ
الصَّالِحِينَ ﴿٦٧﴾
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَلُوطًا وَكَأَنَّا
فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

وَمِنَ آبَائِهِمْ ذُرِّيَّتِهِمْ وَإِسْحَاقَ وَجَبْرَائِيلَ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٩﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءَ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْمُ أَقَدَرَةٍ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٧٢﴾

LUKU 11

92. Namo nĩmaleile kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaſa tondũ We waſĩſtwe nĩ kũtaſwa yĩla mo maisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndavuanĩtye kĩndũ kwa mũndũ ona wĩva.' Nũũ ũla wavuanisye Ivuku yĩla Mose waetie, kyenĩ na ũtongoi kwa andũ ona kau inyw'ĩ mũyosaa ta tũtani twa mathangũ matembũange ala inyw'ĩ mwonanasya amwe na kũvitha maingĩ mamũ; na inyw'ĩ nĩmũmanyĩſtwe maũndũ ala inyw'ĩ ona maaſthe menyu matameſĩ?..... Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ maeke mo metanĩthyẽ mo ene na ngewa syoo sya mana.

93. Na yŋ nŋ Ivuku yŋla Ithyŋ tŋvuanŋtŋye,
yusŋtŋe maŋathimo, kwŋanŋŋsyā kŋla kya
kŋtongoesyē, na kŋtontyethyē we
kŋŋkany'a Nyinyia-wa-mŋsyŋ na ala
maŋthyŋlŋlŋkŋtŋe. Na ala metŋkŋlāa Itu
nŋmayŋtŋkŋlāa na nŋmasyāŋŋasyā ŋŋlŋ wa
Mboya yoo.

94.Na nŋŋ ūla ūte mŋlŋngalu mbee wake
we ūla ūmŋseŋvŋasya Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūvŋngŋ, kana waasya,
'nŋkŋvuanŋtw'e kwakwa,'oyŋla vai kŋndŋ
kŋvuanŋtw'e kwake; na ūla waasya,
'Nyie ngatheesya ūvuany'o ta ūla Ngai
Mwene

Vinya W'onthe ūtheetye?' Na takethwa
we nŵīsa kŭmona, eki-ma-naī me nthīnī
wa kyalya kya kŵkw'ŭ, na alaŵka
maitambŭŭkya moko moo, *maimea*:
'Nenganei mathayŭ menyū. Umŭnthī
inyw'ī nīmŭkŭŵwa ūsilīlo wa nthoni,
nŭndŭ wa maŭndŭ ala inyw'ī mwaneenie
tŭlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ma

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ
عَلَى بَشَرٍ مِّثْقَلُ ذَرَّةٍ مِّنَ أَنزَالِ الْكِتَابِ الَّذِي جَاءَ
بِهِ مُوسَى نُونًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ لِيَجْعَلُوهُ قُرْآنًا
يُبَيِّنُهَا وَيَتَذَكَّرُونَ كَثِيرًا وَعَلَيْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا
أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ لَا تَمَرُّهُمْ فِي حُضْرِهِ
يَلْعَنُونَ ﴿١٦﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مِنْكَ مُصَدِّقٌ لِمَا فِي بَيْتِنَا
يَذِّكِّرُ وَيُنذِرُ أَمْرَ الْغَايَةِ وَمَنْ حَوَّلَهَا وَالَّذِينَ
يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ

يُحَافِظُونَ ﴿٥٥﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَدَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُعْتِقَ
إِلَٰهًا وَلَمْ يُوْجِدْ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ وَلَوْ
نَزَّلَ اللَّهُ وَلَوْ تَوَيَّرَ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ
وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ
تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٥٠﴾

ÜvÜngÜ na nÜndÜ inyw'I nĩmwaalyÜkile
mwamĩtia Mĩsoa Yake na Üng'endu.

95. Na yu inyw'I mwĩÜka KwitÜ Ümwe
kwa Ümwe tondÜ IthyI twamÜmbie
inyw'I İvinda ya mbee, na inyw'I
nĩmÜtiİte İtina wenyu kİla IthyI
tÜnenganİte İÜlÜ wenyu, na IthyI
tÜiÜmwona inyw'I mwİna ew'anİthya
menyu ala mwawetaa kana nİmeanene
na Ngai *maÜndÜnİ* menyu. Yu inyw'I
nĩmÜtilanİtw'e mÜndÜ na Üla Üngİ na
maÜndÜ ala inyw'I mwawetaa
nİmamwaİe.

LUKU 12

96. Nĩw'o, nİ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Ütumaa mbeÜ sya nİtende
na ngii imea. We aetae kİla kİ thayÜ
kuma nthİnİ wa kİla kİkw'Ü, na We nİ
MÜeti wa kİla kİkw'Ü kuma nthİnİ wa
kİla kİ thayÜ. Usu *nİwe* Ngai Mwene
Vinya W'onthe; kwa Üu İndİ, inyw'I
mwİtÜngwa İtina naku?

97. We nİ We Ula Üthandİkasya kİkoko,
na We nİwaseÜvisye ÜtukÜ ta ÜthÜmÜo
na syÜa na mwei sya kÜtala İvinda. Usu
nİ Ütw'io kuma kwa Ula-Wi-Vinya, Ula-
MÜİ.

98. Na We nİ We Ula ÜseÜvİtye ndata
kwoondÜ wenyu nİkana mÜtonye kÜatİla
ngalİ İla ya w'o nÜndÜ wa Ütethyo wasyo
nthİnİ wa kİvindu kİnene kya nthİ na
Ükanga. IthyI tÜtavanİtye Mĩsoa kwa
Ükuvİ kwa andÜ ala mena Ümanyi.

99. Na We nİ We Ula Ümumİtye inyw'I
kuma mÜndÜnİ Ümwe na ve mÜsyİ na

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا خَلَلْتُمْ أَوَّلَ مَرْجٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْتُمْ وِرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ
شُفْعَاءَ كُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءَ
لَقَدْ قَطَعْنَا بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿١٢﴾

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَى مِنَ
النَّبْتِ وَمُخْرِجُ النَّبْتِ مِنَ الْحَى ذَلِكُمُ اللَّهُ فَالِقُ
تَوَفِكُونَ ﴿١٣﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٤﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ نَفْسٍ وَاحِدَةً فَمِنْ شَتَّى
مُسْتَوْدَعٍ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

Okomo. Ithyl tûtavanîtye Mîsoa kwa
Okuvî kwa andû ala mamanyaa.

100.Na nî We Ula Otheeasya kîw'û
kuma îthweonî; na Ithyl nîŭmeasya kîla
mûthemba wa imea nakyô; na Ithyl
nîŭetae matû ma kîsûnzûni nthînî
wasyo; na nthînî wa isu îndî nîŭmîlasya
mbeke syîŷaîŷe nesa; na nthînî wa
mîtende Ithyl nîŭmîlasya itûngo sya
mîkea îniinîte vakuvî, na Ithyl nîŭetae
mîŭnda ya mîsavivû na mîthata na
mîkomamanga îvw'anene na
îtavw'anene. Sisyai ûndû mosyao mayo
manakavîte na kwîw'a kwamo. Vate
nzika, nthînî wa maûndû asu ve Kyama
kwa andû ala metîkîlaa.

101.Na mo mamosaa mayini kwîthwa
atindany'a ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe, onakau We nî We wamombie
mo; na mo mamûwetanîlasya na syana
sya ivîsî na eîtu ûvûngû mate na ûmanyi
ona ûmwe. We nî Mûtheu na E-îolû
Mûno wa maûndû ala mamûwetanîlasya
We namo!

LUKU 13

102.Mwambîlîlîlîya wa matu na nthî! We
atonya ata kwîthwa na mwana oyîla We
nde mûtindany'a, na oyîla We ûmbîte
kîla kîndû na ena ûmanyi wa syîndû
syonthe?

103.Usu nî We Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwîlîlî wenyu, Vai Ngai ateo
We, Mûmbi wa syîndû syonthe, kwa ûu
mûthaiŷaei We.

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ
حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قُزُونٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالزُّمَانُ مُمِشِينَ
وَفِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِذَا اسْتَرَوْا مِنْهَا
لَبِثَ فِيهَا كُفْرًا وَلَئِنْ جَاءَتْهُمُ الْمَوْتُ
لَا يُؤْمِنُونَ ①

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ
بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يَصِفُونَ ②

بَلْ نَحْنُ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَلَدٌ
لَمْ يَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ④

104.Metho maitonya kũmũvikĩa We Indĩ
We nũmavikĩaa metho. Na We nĩ Ula-
Utavathũkanĩka, Mũmanyi-wa-Syonthe.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ
الْخَفِيُّ الْخَبِيرُ ⑤

105.Mokũsĩ nĩmokĩte kwenyu kuma kwa
Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu, ũla w'onthe
Omonaa, nĩ kwoondũ wa ũseo wake
mwene; na ũla ũtw'ĩkaa kĩlalinda, nĩ
kwoondũ wa wasyo wake mwene. Na
Nyie ndi mũsũvĩi wenyu.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ
وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ⑥

106.Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũalyũlaa Mĩsoa
nĩkana w'o Omanyĩke, Indĩ ũsũngĩo nĩ
kana mo maasya, 'we nĩwĩmanyĩitye
nesa; na Ithyĩ nĩtũalyũlaa Syama nĩkana
tũtonye kw'itavany'a kwa andũ ala mena
ũmanyi.

وَكَذَلِكَ نَعْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑦

107.Atĩĩa maũndũ ala we ũvuanĩw'e
kuma kwa Mwĩalĩ waku; vai Ngai ateo
We; na İvetange ũtee na athaithi ma
mĩvw'anano.

إَتَّبِعْ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ
اعْرِضْ عَنِ الشُّرَكِيِّ ⑧

108.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩweekĩie kwenda Kwake
vinya, mo mayĩthwa mamanthie ngai
ingĩ vandũ Vake We. Na Ithyĩ
tũiũtw'ĩkĩthĩtye we mũsũvĩi woo ona we
ndwĩ mũsyaĩĩsya woo.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑨

109.Na mŭikamaume mo ala mo mamekaŵlaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maikese kŭmŭuma Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ wa kŭlea kŭmánya kwoo. Uu kwa kŵla ōko Ithyi nŵtŵamatw'ŵkŵthisye meko moo *kwoneka* me maseo.. Na Indŵ ūalŭko woo ūkeethwa kwa Mwŵafi woo; na We akamamanyŵthya maŭndŭ ala mo meekaa.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَلَيْهِمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

110.Na mo mevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawŵvŵto moo me vinya kana ethwa Kyama kŵkamavikŵla, mo vate nzika, makakŵtkŵla. Asya, 'Vate nzika, Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ nŵ kyaŭ kŵtuma ūmánya kana Syama syooka. Mo maikasyŵtkŵla?

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهَدَ آيَاتِهِمْ لِنِ جَاءَهُمْ آيَةٌ يُؤْمِنُونَ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعُرُونَ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

111.Na Ithyi tŭkatuma ngoo syoo na masŭanŵo moo masyoke wŵkalonŵ ūla maŵ mailea Syama Sitŭ, na Ithyi tŭkamatia nthŵnŵ wa wŵki wa naŵ woo makyanganga mana.

وَنَقِيبُكَ أَنْفِدْ لَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَدَّ لَهُمْ فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْهَدُونَ ﴿١١﴾

LUKU 14

112.Na ona Ithyi tŭkamatheesya mo alaŵka, ona ala akw'ŭ makaneena namo, na ona tŭkamombanŵsya syIndŭ syonthe ūthyŭ kwa ūthyŭ, mo mayŵtkŵla, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe akekŵla kwerŵda Kwake Vinya. Indŵ aingŵ mŭno moo mekaa maŭndŭ ma ūtumanu.

وَلَوْ أَنَّكَ نَزَلْنَا إِلَيْهِمْ الْمَلَكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْوَلَدُ وَخَسَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا يُلْقُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١٢﴾

113.Na ota ūu Ithyi nŵtŭseŭvŵtye mŭmaitha wa kŵla Mwathani, katŵ wa andŭ na Mayini ala athŭku. Mo nŵmaneananasya na ūneeni mwanake

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

mündü na üla üngĩ nĩkana makengane---
-na takethwa Mwĩafi waku nĩweekĩie
kwenda kwake vinya, mo mayĩthwa
meekie üu; kwa üu ekana namo vamwe
na maündü ala maseüvasya.

114.Na nĩkana ngoo sya asu ala
matetĩkĩlaa Itu syelekele maündünĩ asu
nĩkana mo matonye kwendeew'a nĩkw'o
na nĩkana mo matonye kũendea na
kwĩka maündü ala mo mekwĩka.

وَلْيَضَحَّ إِلَيْهِ أَمْدُهُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَلْيَرْضَوْهُ وَلْيَقْرَأُوا مَا هُمْ مُقَرَّرُونَ ﴿١١٤﴾

115.Nyie ngamümantha müsilĩ ingĩ eka
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula We nĩ
we ükütheesye Ivuku, yĩtavanĩtye nesa?
Na asu ala Ithyĩ twamanengie Ivuku
nĩmesĩ nesa kana yo yĩtheetw'e kuma
kwa Mwĩafi waku na üla w'o; kwa üu,
we ndükethwe katĩ wa ala mena nzika.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتِغَىٰ حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِن رَّبِّكَ إِلَيْنَا فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na ndeto ya Mwĩafi waku
nĩyanĩtw'e nthĩnĩ wa w'o na ülungalu.
Vai ütonya kũalyüla ndeto Syake; na We
nĩ Wĩwi-W'onthe, Ümanyi-W'onthe.

وَتَنَتَّ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117.Na ethwa we Okamew'a aingĩ ala
me üüü wa nthĩ, makaüthyoekeya we
kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Mo maatĩlaa vathei ateo
ütalĩthyo müthei, na mai ündü mekaa
ateo kükengana. *¹

وَأَن تَطْعَ الْكُثْرَ مِّنَ الْأَرْضِ يَفْضُلُكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَشِيعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118.Vate nzika, Mwĩafi waku nũmesĩ
müno vyü ala maendaa ütee wa nzĩa
Yake; na We nĩwĩsĩ nesa vyü ala
matongoe'w'e nesa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مِمَّنْ يَفْضِلُ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

¹ *Ndeto İno 'Yakhoroosoon' İÜngamaa vandü va
mawonay'o manene ta kũseüvya üvüngü kana
kw'itüngĩthya kũmanya kwathana maündü ala
makoka oyĩla mo malikaa nthĩnĩ wa motalĩthyo
mai

119. Yai Indī, kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Mīsoa Yake.

فَكُلُوا مِنَّمَا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Na mwīna kītumi kyaū inyw'ī kīla kīūmūvata kūya kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe oyīla we nūminīte kōmūvathūkanīsyā inyw'ī ila We ūvatanīte kwenyu, ateo ila mūingīlw'e? Na vate nzika, aingī nīmamathyoekasya ala angī na mawendi moo mathūku nūndū wa kūlea kōmanyā. Kwa ūla w'o, Mwīai waku nūmesī nesa vyū eki-ma-naī.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَضَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ
إِلَيْهِ وَإِنْ كَثُرَ الْيَغْلُوتُ بِأَهْوَابِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Na īvathanei na naī yī ūtheinī kana mbithe. Vate nzika, asu ala mekaa naī makatuvwa kwoondū w'a meko ala mekīte.

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَعْمِرِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾

122. Na mūikaye katī wa ila itawetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nūndū ūsu vate nzika nī wau-wa-matū. Na ow'o ala athūku mamavuanīasya anyanyae moo masūanīo asu nīkana makaananīe nenyu. Na ethwa inyw'ī nīmūūmew'a, mūkeethwa mūimwīanany'a Ngai na ngai ingī.

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ وَلَرَنَّ الشَّيَاطِينَ يُوْحُونَ إِلَى أُولِيَهِمْ
الْبُحَادَ لَوْلَا أَنِ اطْعَمُوهُمْ إِنَّكُم مِّلَّائُونَ ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123. We, ūla waī mūkw'ū na Ithyī twamūenge thayū na twamūseūvīsyā kyeṇi, kīla ūendaa katī wa andū nakyo, nūtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla mwīkalo wake nī wa kwīkala kīvindunī kīnene vala ūtatonya kuma? Uu meko ma alei nī matw'īkīthītw'e kwoneka me maseo kwoō.

أَوْ مَن كَانَ مَيِّتًا فَأُحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَنبَشِي فِيهِ فِي النَّارِ كَمَنْ مَثَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِمَخْرُجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زَيْنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Na ūu Ithyī nītweetīkīlīlye atongoi ma ene-naī nthīnī wa kīla mūsūyī kŭseŭvyē nzuukū nthīnī waw'o mokīte na ūla w'o; na mai ūmwe masukaa ateo mathayū moo ene; īndī mo mayonaa.^{2*}

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ آلِيًّا مُّجْرِمِينَ يَلْمِزُوا فِيهَا وَمَا يَنْكُرُونَ إِلَّا أَنْفُسِهِمْ وَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٤﴾

125. Na yīla Kyama kyamavikīla mo maasya, 'Ithyī tūiketīkīla o kŭvika tūnengwe maŭndū ta ala manengetwe Atūmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsī nesa vyū vala va kw'ia Utūmane Wake. Vate nzika, kŭsonokw'a mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsilīlo mwai ikamakūna avītany'a nūndū wa nzukū syoo.

وَاِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۗ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ بَلَا كَانُوا يَنْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

126. Kwa ūu, ūla ona wīva, Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa kŭmŭtongoesya, We avingŭaa ngoo yake kwoondū wa kwīkīla Isilamu, na kwa ūla We wendaa kŭmŭeka ae, nŭmīthasya ngoo yake ta wambatīte kyambato kyūmū. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūetae ūsilīlo tūlū wa asu matetīkīlaa.

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ ۖ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا ۖ كَانُوا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذِبًا لِيَجْعَلَ اللَّهُ إِلَهًا ۚ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٦﴾

127. Na īno nīyo nzīla ya Mwīfī waku īla īendete īlūngele Kwake. Ithyī nītūmīlalyūlīte Mīsoa kwa ūkuvī kwa andū ala matonya kūtāika.

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۚ قَدْ فَضَّلْنَا الْآلِيَّةَ لِقَوْمٍ يَذْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

128. Ve ūtūo wa mūuo wī vamwe na Mwīfī woo kwoondū woo, na We nī

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وليُّهُمْ بَلَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

² *Unceni wa 'Akabera Mujremecha' nīkwasya kana, 'ala anene katī wa eki ma naī ma mūsūyī ūsu'. Ndeto īno 'nene' vaa nītonya kwasya asu ala mena kīanda kīnene kya naī na kwa ūu mo maūngeme katī woo ta atongoi kana nīvatonya kwasya ala anene me wasya nthīnī wa nguthu ya eki ma naī.

*Ndeto īno ītonya kŭlalyūlwa ta "ngoo." Sīsyā Al-Mīyind Sadsu.

Mũnyanyae woo nũndũ wa mawĩa ala meekie.

129.Na mũthenya ūla We ūkamombany'a mo onthe vamwe, We akamatavya, 'Inyw'I nguthu ya Mayini! Inyw'I nĩmwamanthie kwĩthwa na aatĩi aingĩ mũno *inyw'I ene* kuma katĩ wa andũ!' Na anyanyae moo katĩ wa andũ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, Ithyĩ nĩtweetandĩthĩsyie ithyĩ kwa ithyĩ, Indĩ yu nĩtũvikĩte ĩvinda yitũ yĩla We watũtw'ĩle. 'We akaasya, 'Iia-ya-Mwaki nĩyo ūtũo wenyu inyw'I, mũkekalaa vo kũvika yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkenda.' Vate nzika, Mwĩafi waku nĩ Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

130.Na ota ūu Ithyĩ nĩtũmaiaa amwe ma eki-ma-naĩ ĩũũ wa ala angĩ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

LUKU 16

131.Inyw'I nguthu sya Mayini na andũ! Atũmwa mayaaũka kwenyu kuma katĩ wenyu ene ala mamũtavisye inyw'I ĩũũ wa Mĩsoa Yakwa na ala mamũkaanisye inyw'I ĩũũ wa kũkomana na mũthenya ūu wenyu?' Mo makasũngĩa, 'Ithyĩ nĩtũkwĩkũsĩla ene.' Na thayũ wa nthĩ nĩwamakengie mo. Na makeekũsĩla mo ene kana mo maĩ alei.

132.Kĩtumi nũndũ Mwĩai waku ndatonya kwananga mĩsyĩ na kyoneo andũ mayo matakaanĩtw'e.

133.Na kwa onthe ve ivĩla sya ūnene, kwĩanana na maũndũ ala mo mekaa, na

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جُنُودًا يُعَشِّرُ الْجِنُّ قَدْ اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أُولِيُّهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ١٤

وَكَذَلِكَ نُفَوِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٥

يُعْشَرُ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبْنَاهُمْ حَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا الْكَافِرِينَ ١٦

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَ أَهْلَهَا غُفْلُونَ ١٧

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ عَمَلًا وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ١٨

Mwĩafi waku ndaleaa kũmanyanya maũndũ ala mo mekaa.

134. Na Mwĩafi waku Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Usũtwe nĩ tei, We akenda, We nũtonya kũmũvetanga inyw'ĩ na kũmũatĩsya inyw'ĩ na kĩla We wendaa, tondu We wamũkĩlilye inyw'ĩ kuma oĩaonĩ wa andũ angĩ.

135. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathitwe kĩkeanĩla na inyw'ĩ mũitonya kũkĩsiĩla.

136. Asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Ikai nesa vyũ ũndũ mũtonya. Nyie ota ũu nonĩkĩte. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya ĩtuvi ya mũminũkĩlyo ya wĩkalo ũu yĩkeethwa yĩ yaũ. 'Vate nzika, eki-ma-naĩ maikaĩla.

137. Na mo nĩmamũnengete Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩlungu kya imea na indo *ng'ombe* ila We wiseũvĩtye, namo maasya, 'Kĩĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, *kwĩanana na masũanĩo moo*, na kĩĩ nĩ kwoondũ wa mĩvw'anano yaitũ.' Indĩ kĩla kya mĩvw'anano yoo kĩimũvikĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe o yĩla kĩla kya Ngai Mwene Vinya W'on the nĩkĩmĩvikĩlaa mĩvw'anano yoo. Mo nĩmatusaa maũndũ mathũku.

138. Na ota ũu now'o atindany'a moo maseũvisye kũawa kwa syana syoo *kwoneka* kwĩ kwanake kwa aingĩ ma athaithi ma mĩvw'anano nĩkana mo matonye kũmananga mo na kũmaetee kĩthokoany'o nthĩnĩ wa ndĩni yoo. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nĩweekĩte* kwenda Kwake vinya, mo

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿٦٤﴾

إِنْ مَا تَوَعَدُونَ لَأَيُّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٦٥﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٦﴾

وَجَعَلُوا لَهُ مِثْلًا مِنْ الْحَرْبِ وَالْإِنْعَامِ نُصِيبًا فَقَالُوا هَذَا إِلَهُهُمْ وَإِنَّ هَذَا إِشْرَاقُنَا فَمَا كَانَ إِشْرَاقًا بِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ إِلَهُهُ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٧﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَيْتَرِ مِنَ الشَّرِكَائِ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاءُ هُمْ لِيُذَوُّهُمْ وَلِيُنْجِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوا فَعَلَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿٦٨﴾

mayithwa meekie Ou; kwa Ou, ekana namo vamwe na klla mo meUseUvya.

139.Namo maasya, 'Nyam0 na na mlti mlna nImbatane. Vai Ukaiya ateo Ula ithyi tUkwenda, na ve Ng'ombe ila mIongo yasyo IvatanItwe, na ng'ombe ila itaweteawa syItwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, makIseUvya UvUngU IuU wake. O mltUkI we akamaIva nUndU wa klla mo maseUvItye.syItwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, maiseUvya IuU Wake We. O mltUkI akamaIva mo nUndU wa maUndU ala mo maseUvItye.

وَقَالُوا هَذِهِ الْأَنْعَامُ وَحَرِّتْ حِجْرًا لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا
مَنْ شَاءَ بِرِيعِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طَهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِمْ يَجْعَلْنَاهُمْ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٩﴾

140.Na mo maasya,'Ila syI nthInI wa mavu ma ng'ombe na na nI kwoondU wa aUme maitU na nImbatane kwa iveti siitU, IndI kyasyawa kI kIkw'U, IndI nI kyoo onthe. We akamatuva mo kwoondU wa Uneeni Usu woo. Vate nzika, We nI MUl, Umanyi-W'onthe.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُنُبُنَا
وَمُعَظَّمَةٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُن مِّمَّةٌ فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءٌ لَّيَجْعَلْنَاهُمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ خَلِيعٌ عَلَيْهِمْ ﴿٤٠﴾

141.Ala mena wasyo nI ala moaa syana syoo kwa Utumanu nUndU wa kUlea kwIthwa na Umanyi, na kUvatana ila Ngai Mwene Vinya W'onthe Umanengete mo, makIseUvya UvUngU IuU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo ow'o nImaIte na maitongoew'e nesa.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
لَبَّيْكَ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤١﴾

LUKU 17

142.Na We nI We Ula UmItw'TkIthasya mIUnda, mIteme mItaU na Ite mIteme mItaU, na mItende na mIUnda ya maIlu ala mosyao mayo nI ma mIthemba mingI, na mUsamo wI kIvathUkany'o, na mIthata na mIkomamanga Ivw'anene na Itavw'anene. Yai mosyao mayo yIla yasyaa, na Ivai klla Kyake Ivinda ya

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَرُ ۚ وَالزَّيْتُونَ وَالْأَوْثَانَ
مُتَشَابِهًا ۚ وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۚ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ
وَأَنْتَوُا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۚ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٤٢﴾

ngetha yamo na mŭikakŭle mŭvaka. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala makŭlaa mŭvaka.

143. Na katŭ wa ng'ombe *We nŭmbŭŭe imwe* sya kŭkua mŭŭo na *imwe* sya kŭthŭnza. Yai katŭ wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭnengete inyw'i, na mŭikaatŭle nyaŭŭ sya Satani. Vate nzika, we nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu.

وَمِنَ الْإِنْعَامِ حُمُولُهُ وَفَرَشَاتُ الْكُؤَامِ إِنَّا رَزَقْنَاهُ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿١٤٣﴾

144. *We nŭmbŭŭe* atindany'a nyaanya onthe vamwe sya malondu eŭŭ na mbŭŭi ilŭ; asya, 'Nŭ ila ilŭ nŭme mbatane kana nŭ ila ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Manyŭtheyi nyie na ŭmanyi ethwa inyw'i mwŭ ma w'o.

ثَنِيَّةُ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ النَّعِيرِ
اثْنَيْنِ قُلْ مَا الذَّكُورَيْنِ حَزَمَ أَمْرَ الْأُنثِيَيْنِ أَمَّا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثِيَيْنِ نَسُوْنِي بِعِلْمٍ
إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

145. Na sya ngamŭle ilŭ na sya ndewa ilŭ. Asya, 'Nŭ isu nŭme ilŭ ila *We ŭvatanŭte* kana nŭ isu ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Mwaf vo inyw'i yŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe weeyaŭe maŭndŭ aa ŭŭŭŭ wenyu? Nŭŭ ŭndŭ ŭla mwŭki-wa naŭ mŭnene kŭvŭta ŭla ŭmŭseŭvŭasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvŭngŭ nŭkana amathyoekye andŭ mate na ŭmanyi? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ mate alŭngalu.

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ مَا الذَّكُورَيْنِ
حَزَمَ أَمْرَ الْأُنثِيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأُنثِيَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَضَعَكُمُ اللَّهُ فِيهِدَا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُغْلِبَ النَّاسَ
بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

LUKU 18

146. Nyie ndikwona kŭndŭ kŭvatanŭtwe kŭŭwa nŭ mŭŭi ŭla ŭnŭkwenda kŭya katŭ wa ila ivuanŭtw'e kwakwa ateo kŭthwe kŭ kya ŭkw'a kana nthakame mbŭŭŭku, kana nyama ya ngŭŭŭe; na syonthe ila ite nthu; kana kŭla kŭvuku kŭng'eetwe kwa syŭtwa yŭte ya Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوْحِي إِلَيَّ مُخَرَّجًا عَلَى طَائِفٍ يَطْعُمُهُ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مِثْلَهُ أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَيْرٍ
فَأَنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطَرَّ
غَيْرُ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

W'onthe. Indī ūla ūnŭkŭingīw'a nūndū
ūtathŭkīka,³ * kana ūemu kana kŭkīla
mīvaka, Indī vate nzika, Mwīāi waku nī
Mūekanfi-Mūno-Vyū, Usūitwe nī tei.

147.Na mo asu ala nī Ayuti Ithyī
nītwavatanie nyamū syonthe ila syī
mbwaa; na ndewa na malondu Ithyī
nītwamavatie mauta masyo ateo ila
inyunyū syasyo ikuŭte kana mīlthi na
maa, kana ala mavulene na mavIndī. Yu
nīyo Ituvi yīla twamanengie mo
kwoondū wa wau wa matū woo. Na
vate nzika vyū, Ithyī twī ma w'o.

148.Indī mo maūweta we ūvūngū, asya,
'Mwīāi wenyū nī We ūkwatene na tei
w'onthe, na ūthatu Wake
ndŭkavetangwa kuma kwa andī ala
avītany'a.

149.Asu ala mamwīananasya Ngai
na ngai ingī makaasya, 'Takethwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwendeew'e,
ithyī tūyīthwa twakwatanītye ngai ingī
Nake We, ona maaīthe maitū; o naitū
tūyaī tūtonya kūvatana kīndū. 'Na ota
ūu now'o asu ala maī mbee woo
mamavinganīsyē Atūmwa ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, kūvika
yīla mo masamie ūthatu Witū. Asya.
'Inyw'ī mwīna ūmanyi ona ūmwe? Indī
tūeteēi ithyī w'o. Inyw'ī mūiatīlaa kīndū
ateo kūtālīthya tū. Na inyw'ī mūi ūndū
mwīkaa ateo nīmŭkenganaa.

150.Asya, 'Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīkw'o kwī woni wa

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزَمًا كُلِّ ذِي ظُلْمٍ وَمِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَزْمًا عَلَيْهِمْ شُحُومُهُمْ إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمْ أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَنَمٍ ذَلِكَ
جَزَيْنَهُمْ بِغَيْرِهِمْ ۖ وَإِنَّا لَصَدُوقُونَ ﴿٣٥﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٦﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا
وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ بَخْتِ ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿٣٧﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٣٨﴾

³ Vaa ndeto Ino 'Izturra' yaasya kŭingīw'a nī nzaa
yavika mbee wa vala mŭndū ūtatonya kŭmīlsya
ūito ūsu wa nzaa.

Mwene Vinya W'onthe. Uu nIw'o We
Un0UmwIy0aIa inyw'I nIkana m0tonye
k0lilikana.'

154.Na asya, 'Ino nI nzIa Yakwa
n0ngoetye n0ngele. Kwa 0u, mIatIlei
yo; na m0ikaatIle nzIa ingI, iikese
k0m0tongoesya inyw'I 0tee wa nzIa
Yake. Uu nIw'o We Un0kwIyIaa t0l0
wenyu, nIkana mwIthwe m0tonya
kwIisi moth0ku.'

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَقْطَعَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذُكُرَكُمْ وَتُعَمِّرُوا
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٠﴾

155.Na IngI Ithyl nI twam0nengie Mose
Ivuku yIla yIa nIasya vy0 mavata ma
0la we wIa mwIkalo m0seo vy0 na
yIvuanasya kIla kInd0 k0vika ndeto ya
m0thya na nI 0tongoi na 0athimo
nIkana mo metIkIle k0komana kwoo na
MwIafi woo.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

LUKU 20

156.Na yI nIyo Ivuku yIla Ithyl
t0theetye; yus0twe nI ma0athimo. Kwa
0u, yIatIlei yo, na Is0vIaneI na naI nIkana
inyw'I m0tonye kwIw'Iwa tei.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٢﴾

157.Inyw'I m0ikese kwasya, 'Ivuku
yatheeiw'e kwa mbaI iI mbee wait0, na
ithyl t0yaamanya 0nd0 syo syayIsomaa;'

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنَ
بَنِي آدَمَ وَإِنْ نُكَلِّمُ عَنْ دَرَسَتِهِمْ لَعَفِيلِينَ ﴿٥٣﴾

158.Kana inyw'I m0ikese kwasya,
'Takethwa Ivuku yatheetw'e kwit0 ithyl,
vate nzika, twIthwa t0tongoew'e nesa
m0no mbee woo. 'Na yu 0k0sI m0seo
n0m0vikIle inyw'I kuma kwa MwIafi
wenyu, na 0tongoi na tei. N00 IndI, 0la
0te m0l0ngalu k0m0vIa we 0la w'ileaa
Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na kwitia? Ithyl t0kamaIva asu ala

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
وَنُؤَدِّبُهُمْ فَتَدَابَّرُوا مِنْ رَبِّكَ وَهُدًى وَ
رَحْمَةً فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّقَ
عَنْهَا سُبْحَى الَّذِينَ يَصْدُقُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدُقُونَ ﴿٥٤﴾

mamŋtiaa Mŋsoa Yait0 Osifŋlo m0th0ku
n0nd0 wa k0syoka ŋtina kwoo.

159. Mo meteele vathei ateo alaŋka moke
vala maŋ kana Mwŋali waku kana Syama
imwe Syake sy0ke? M0thenya 0la
Syama sya Mwŋali waku ikoka,
k0syŋŋŋŋla k0ikauna thay0 0la Otaafŋŋŋla
mbee ona kana kwŋka 0seo ona 0mwe
kwa m0ŋkŋlo wa w'o. Asya, 'Eteelai
inyw'ŋ, ithyŋ onait0 ota 0u notwetelee.'

160. Na mo asu ala mamŋnyaŋŋkisyee ndŋni
yoo na yaanŋka nthŋnŋ wa nguthu nyiingŋ,
we ndwŋna ngwatanŋo namo ona vanini.
Vate nzika, 0voo woo 0kavika mbee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Indŋ
We akamamanyŋthya ma0nd0 ala mo
meekaa.

161. Ula wŋkaa kŋko kŋseo, akakwata
k0nd0 ŋk0mi kwakyo; Indŋ we 0la wŋkaa
kŋko kŋth0ku, akanengwe m0thŋnzŋo
wŋanene nakyo t0; namo maikavŋŋw'a.

162. Asya, 'Takwa Nyie, Mwŋali wakwa
n0ndongoesye nzŋanŋ ŋla nd0ngalu-ndŋni
ŋla ya w'o, ndŋni ya Avalamu 0la
mavinda onthe weelekele nzŋanŋ ŋla ya
w'o. Na we ndaŋ katŋ wa ala
mamwŋananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingŋ.

163. Asya, 'Mboya yakwa na nthembo
yakwa na thay0 wakwa na kŋkw'0
kyakwa syonthe nŋ kwoond0 wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwŋali wa nthŋ
syonthe.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ السَّلَاطَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ
مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَظِرُوا
إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ قَفَوْا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعًا لَسْتَ مِنْهُمْ
فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ⑥

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا وَهُمْ لَا يُلْظَمُونَ ⑦

قُلِ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَبِئْسَ
قَبِيلًا قَبِيلَةُ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑧

قُلِ إِن صَلَائِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ⑨

164. 'We nde mütindany'a. Na ōu nīw'o Nyie nīyāfawe, na nyie nī wa mbee wa ala menenganae Kwake.'

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبَدَّلَ إِلَٰكُ أَمْرُكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمَسْمُومِينَ ۝

165. Na vai thayū ōkwataa kīndū kya ōthūku īndī ōkuāa mūio waw'o mwene. Na vai mūkw'ii ōkakua mūio wa ōngī. Na īndī kwa Mwīfāi waku nīw'o ōkethwa wī ōalūko wenyu, na We akamūmanyīthya inyw'ī katī wa maōndū ala inyw'ī mwavathūkanganīaa.

قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ أَبْنِيَ رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْفُرْ
كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهِاءٌ وَلَا تَزِدُّ زَاوِرَةً وَزَرَ أُخْرَىٰ
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ۝

166. Na We nī We Ula wamōtw'Tkīthisye inyw'ī atīwa ma ala angī ōlōlū wa nthī na nōmanenevetye amwe menyu ōlōlū wa ala angī nthīnī wa ivīla, nīkana We atonye kōmōtata inyw'ī na syīndū ila We ōmōnengete inyw'ī. Vate nzika, Mwīfāi waku E-mītōkī nthīnī wa ōsililo; na vate nzika, We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfwe nī tei.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ
بَصِيرٌ ۝

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ

(٤١)

AL - A'RAAF
(Wavuanlw'e Makka)

1.Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Saad. Nyie nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Nyie nĩĩĩĩ na
Nyie nĩmbathũkanasya.

التَّص ②

3.Yĩĩ nĩ Ivuku yĩvuanfĩw'e kwaku
we...kwa ũu, vaikethwe ũũmũ nthĩnĩ wa
kĩthũi kyaku tũlũ wayo...nĩkana we
ũtonye kũkaanany'a nayo, na kana yo
yĩw'ĩke ũtao kwa etĩkĩli.

كُتِبَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلَا يَكُنْ فِي مَعْذِرِكَ حُرْجٌ مِنْهُ ③
لِتُنذِرَ بِهِ ذُرِّيَّةً لِقَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ④

4.Atĩĩai maũndũ ala matheetw'e kwenyu
kũma kwa Mwĩĩai wenyu; na
mũikamaatĩĩe asũvĩĩ angĩ eka We.
Inyw'ĩ mũlilikanaa vanini ata!

اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ ⑤
أُولَئِكَ قَلِيلًا مِمَّا تَذَكَّرُونَ ⑥

5.Nĩ mĩsyĩ yĩana ata tĩla Ithyĩ
tũmyanangĩte! Na ũsilĩlo Witũ nĩwookie
tũlũ wayo ũtukũ kana yĩla mo
mathũmũĩte katambaanga.

وَمِنْ قَوْمِهِ لَهْمُكُمْ فَأَمَّا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ نَوْمًا ⑦
فَلْيَنْصَرِفْ عَنْهُمْ فَلْيَنْصَرِفْ عَنْهُمْ فَلْيَنْصَرِفْ عَنْهُمْ ⑧

6.Kwa ũu, yĩla ũsilĩlo Witũ wookie tũlũ
woo, kĩĩlo kyoo kyaĩ vathei ateo mo
maisye: Ithyĩ ow'o twaĩ eki-ma-naĩ!

فَمَا كَانَ دَعْوَانَهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْأَارًا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا ⑨
كُنَّا ظَالِمِينَ ⑩

7.Na Ithyĩ nĩtũkamakũlya asu ala
matũmiwe Atũmwa, na vate nzika, Ithyĩ
tũkamakũlya Atũmwa.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑪

8.Na tĩndĩ Ithyĩ vate nzika, tũkamatavya
mo meko moo kwa ũmanyi, nũndũ Ithyĩ
tũyaaĩthĩwa tũtevo ona tĩndĩ.

فَلَنَقْضَنَّ عَلَيْهِمْ عِلْمَهُمْ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ⑫

9.Na ūthimi wa mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa w'ō. Na īndī ūlū wa ala ithimo syoo ikethwa syī ngito, asu nīmo makalla

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَن تَقَلَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ①

10.Na ūlū wa asu ala ithimo syoo ikethwa syī mbūthū, asu nīmo makethwa manangīte mathayū moo nūndū wa kwīthwa mate alūngalu kwa Mīsoa Yaitū.

وَمَن خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ إِنَّا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ②

11.Na Ithyī nītūmw'īlīte inyw'ī ūlū wa nthī, na tūkamūnge inyw'ī syīndū sya kwīthetheesya vo. Inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini –ata!

وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ③

LUKU 2

12.Na Ithyī nītūmw'īlīte inyw'ī na twamūnge inyw'ī mūvwanīle; na īndī twamatavya alaīka, 'Mwīnyivīsyei Atamu;' na *onthe* nīmeenivīsye īndī īvilisi ndaaīnyivya; na ndaaīthwa katī wa ala menyivasya.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ④

13.Ngai asya, 'We Nīkyaū kyaūsīlīte we kwīnyivya yīla Nyie nakwīyāīte?' We aisye, 'Nyie nī mūseo kwī we. Nyie ūmbūmbīte na mwaki oyīla we ūmūmbīte na yūmba.'

قَالَ مَا مَنَعَكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقَتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ⑤

14.Ngai aisye, 'Indī uma vaa; ti vandū vaku kwīthwa wī mūng'endu vaa. Umaala; we vate nzika wī ūmwe wa ala manyivītw'e.'

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَآ يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّغِيرِينَ ⑥

15.We aisye: 'Nenge īvinda Nyie kūvika mūthenya ūla mo makokīlw'a.'

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ⑦

16.Ngai asya, 'We ūkeethwa wa asu ala manengetwe īvinda.'

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ⑧

17. We aisye: 'Yu, nūndū We nūndw'ŋe wa kwaa, Nyie kwa ūla w'o, ngamoveesya nīmeteele mo nzānī Yaku ūla ndūngalu.

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ١٧

18. Na īndī Nyie vate nzika, ngamaumīlīlīla kuma mbee woo na kuma ūtina woo na kuma kw'okonī kwoo kwa aūme na kuma kw'okonī kwoo kwa aka, na We ndūkamona aingī mūno moo maitūnga mūvea.'

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ١٨

19. Ngai aisye, Uma vaa, wī mūsonokye na mūlūngye. Ūla ona wīva woo ūkakūatīlīa we, vate nzika, Nyie ngausūsyā Iia-ya-Mwaki nenyu inyw'onthe.

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْمُورًا لَنْ يَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٩

20. 'Na we Atamu, ūkala we na mūkau Mūūndanī na yai kuma vo vala vonthe mūkwenda, īndī mūikaūthengee mūtfī ūū mūikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَيَا دَمْرُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ٢٠

21. īndī Satani nīwamavevee mo na kīwe masūanīō mathūku nīkana we atonye kūmavuanīsyā mo mawonzu moo ala mekalīte me mavithe nthīnī woo ma nthoni syoo; na amea 'Mwīai wenyu amūvatīte mūtfī ūū tū nīkana mūikese kūtw'īka alaīka kana ta andū ma kwīkala tene na tene.'

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ٢١

22. Na we nīweevītie mbee woo, akyasya, 'Vate nzika, Nyie nī mūtai mūtkīlku kwenyu.'

وَقَاسَسَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِحِينَ ٢٢

23. Kwa ūu we nīwatumie mo mavalūka nthīnī wa wau wa matū kwa ūkengani. Na yīla mo masamie ma mūtfī ūu, nthoni syoo nīsyeevuanisye kwoo na mambīlīlīya kwīvwīka na matū ma

فَدَلَّهُمَا بِقُرُونٍ ثُمَّ دَاخَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا

mŭŭnda ŭŭlŭ woo ene. Na Mwŭlŭlŭ woo nŭwametrie mo, *akyasya*, 'Nye ndyaamŭvata inyw'I mŭtŭ ŭsu na namŭtavya inyw'I: nŭw'o Satani nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu?'

24. Mo maisye, 'Mwŭlŭlŭ waitŭ, ithyŭ nŭtwŭvŭtŭsye ithyŭ-ene; na We walea kŭtŭokea na kwŭw'a tei ŭlŭlŭ waitŭ, vate nzika, ithyŭ tŭkeethwa katŭ wa ala maŭte.'

25. We aisye, Endai, amwe menyu *mwŭ* amaitha ma ala angŭ. Na ve wŭkala ŭlŭlŭ nthŭ na kyaŭya kya ŭvinda kwenyu.'

26. We aisye, 'Inyw'I mŭkekalaa vo, na mŭkakw'ŭaa vo, na vau nŭvo inyw'I mŭkaumw'a.'

LUKU 3

27. Inyw'I Aana-ma-Atamu! Ow'o, Ithyŭ nŭtŭmŭtheesye inyw'I kŭtonyeo kya kwŭvw'ŭka nthoni syenyu, na kwŭthwa ta wanake: ŭndŭ ngŭa ya ŭlŭngalu ----- ŭsu nŭyo nzeo vyŭ. Kyu nŭ Kyama *kŭmwe* kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nŭkana mo matonye kŭlilikana.

28. Inyw'I Aana ma Atamu! Satani ndakamŭsesenge inyw'I, tondŭ wamaumisye asyai menyu kuma mŭŭndanŭ, amaumŭtŭe ngŭa yoo nŭkana we atonye kŭmony'a nthoni syoo. Kwa ŭla wo, we nŭmwene inyw'I, we na mbaŭ yake, kuma vala inyw'I mutamona mo. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭmatw'ŭkŭthŭtŭe masatani anyanya kwa asu ala matetŭkŭlŭaa.

سَوَاتُهُمَا وَطِيفًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَسْطِ
الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ
الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُبِينٌ ۝

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَنْفِرْ لَنَا وَ
تَرَحُّنًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝
قَالَ اهْبِطَا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَفْزَعٌ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۝

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ۝

يَذَرِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُورِي سَوَاتِكَ
وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ
آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ۝

يَذَرِي آدَمَ لَا يَفْقِنُكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آوِيَكُمْ
مِنَ الْجَنَّةِ يَنْدِعُ عَنْهُمَا لِبَاسُهُمَا لِيَرِيَهُمَا
سَوَاتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا
تُرَوُّهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ ۝

29. Na yila mo meeka kiko kithoku, mo maasya, 'Ithyi tweethie maaſthe maitu makika ou' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nutowyale ithyi' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeylaa tulu wa meko mathoku. Inyw'i mwineena tulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maundu ala inyw'i mutamesi.'

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mwila wakwa eyaſte ulungalu. Na lomyai malilikano menyu malungele kila ivinda na vandu wa uthaithi, na mwitei We, mukituw'ikithya afikiku inyw'i ene Kwake nthini wa ndini. Tondū we wamumbie inyw'i mwī andū, ota ūu inyw'i mukasyoka.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

31. Amwe We numatongoesye, na tulu wa ala angī wau wa matu utw'ikite ituvi yoo. Mo nīmamoseſe ala athoku ta anyanya mamūvetete Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo masūanlaa kana nīmatongoew'e nesa.

فَوَيْفَ آتَى وَفَرِيقًا حَتَّىٰ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Sisyai mawanake menyu kila ivinda na vandū wa uthaithi, na yai na mūinyw'a indī mūikav'itūkye kithimo; vate nzika, We ndamendaa ala mavitūkasya mūvaka.

يَبْقَىٰ أَمْرُ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا
وَشَارِبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. Asya, 'Nūū ūla ūvatanite wanake wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We umitye kwa athukūmi Make, na syindū nzeo sya ūnengani Wake? Asya, 'Nī kwoondū wa efikili nthini wa thayū ūu wa yu, na ikeethwa syi syoo me oka Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Uu nīw'o Ithyi tūvathūkanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

قُلْ مَنْ حَزَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ تَفْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Asya 'Mwāfi wakwa avatanīte meko mathūku tū, me ūtheinī kana kīmbithīnī, na naī na ūtūli-wa-mīfao, na kana inyw'ī kūmwīanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na kīla We ūtakītheesye mwīfao, na kana inyw'ī kūneena maōndū ala mūtena ūmanyi wamo tūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَالْإِنَّمَاءَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na kīla mūvathūko wa andū ve īvinda yaw'o, na yīla īvinda yaw'o yavika, mo maitonya kūtiwa ītina ona kavinda kamwe, ona maitonya kūyīvītūka mbee.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ وَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Inyw'ī Aana-ma-Atamu! Ethwa Atūmwa nīmooka kwenyu kuma katī wenyu ene, maimūtūngī īlla inyw'ī Mīsoa Yakwa, īndī ūla ona wīva ūkamūkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwīka meko maseo, kūikethwa w'ia tūlū woo, ona maikakwatwa nī kyea.

يُنَبِّئُ أَمْرًا مِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ
أَمْرًا مِمَّا تَقْبَلُونَ أَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يُعْزَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Indī asu ala maleaa Mīsoa Yaitū na kūalyūka na kūmītia mena ngathīlo; aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinī; mo makekalaa nthīnī waw'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. Nūū Indī, ūla ūte mūlūngalu mbee wake we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū kana ūmīkengaa Mīsoa Yake? Asu nīmō makakwata kīfanda kyoo kīla kītw'ītwe, kūvika yīla Atūmwa Maitū makamathokea kwosa mathayū moo, mo makaasya, 'eīva ūla inyw'ī mwamwīkaīlaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo makamasūngīla, 'Mo nīmatwāfe ithyī vyū; namo makaumya ūkūsī tūlū woo ene kana mo maī alei.

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَقٌّ
إِذَا جَاءَهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَقَّعُهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٣٨﴾

39. We akaasya, ‘Likai nthlŋl wa Mwaki inyw’i katl wa mbaŋ sya Mayini na andŭ ala makw’ie mbee wenyu.’ Kŋla ŋvinda mbaŋ ikalikaa, ikamŋumanŋaa *mbaŋ ŋla ŋngl*, kŭvika yŋla onthe makalika nthlŋl waw’o, ala ma mwambŋllŋlyo moo makamatavya ala ma mŭminŭkŋlyo moo, Mwŋŋaŋ waitŭ, aa nŋmo matŭthyoe kisye, kwa ŭu nanenge mo űsilŋlo wa Mwaki kŭndŭ kwŋll. We akamatavya, ‘Kwa kŋla *nguthu itongoetye* vakeethwa *űsilŋlo* kŭndŭ kwŋll, ŋndŋ inyw’i mŭyŋŋl.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا
حَتَّى إِذَا كُفُوا مِنْهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولِهِمْ
رَبُّنَا هَؤُلَاءِ أَصْلَوْنَا فَأَنزَلْنَاهُمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ
قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

40. Na ala ma mbee moo makamatavya
ala ma mŭminŭktlyo moo: 'Inyw't IndI,
mŭi na ŭnene tŭtlo waitŭ; kwa ŭu samai
ŭsilŭlo wa ŭndŭ w'onthe ŭla inyw't
mweekie.'

وَقَالَتْ أُولَهُمْ لِأُخْرِهِمْ مِمَّا كَانُوا لَهُمْ أَلَسْتُمْ بِعَالِمِينَ ﴿٦٠﴾
فَضْلٌ فُذِّقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 5

41. Asu ala maleaa Mfsoa Yait0 na
k0aly0ka na k0mftia na ngathfl0,
mbingfl0 sya Itu iikaving0wa kwoond0
woo, ona mo maikalika Itunf k0vika
ngamfle fvtfle fimanf ya singano. Na 0u
nfw'o Ithyf t0matuvaa avitany'a.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفْلِحُ
لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ
الْجِبَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ تُجْزَى الْمُجْرِمِينَ ﴿٥﴾

42. Mo makeethwa na Okomo wa Iia-ya-Mwaki, na ngunfko syaw'o tŭlŭ woo. Na ōu nŭw'o Ithyŭ tŭmaŭvaa ala mate alŭngalu.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ قُوهِمْ غَوَاشٍ وَ
كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٣٧﴾

43.Indĩ tũũ wa asu ala metkĩlaa na
kwĩka mawĩa maseo---Ithyĩ tũũkuĩthasya
thayũ mbee wa ũtonyi wa w'ŕ—asu nĩmo
ekali-ma-Itunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٠﴾

44. Na Ithiĩ tũkaveta kĩmena ona kĩva
kĩla kĩkethwa kĩ ngoonĩ syoo. Uungu
woo kũkavĩtĩlaa mbũsĩ. Namo makaasya,

وَرَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ
الْأَنْهَارَ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا

'Ndaŋa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtūtongoesye ithyĩ ūndūnĩ ūū. Na ithyĩ tūyaĩ tūtunya kwĩthwa tʊoonie ūtongoi. Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaatūtongoesya ithyĩ. Atūmwa ma Mwĩafi waitū ow'o maetie w'o.' Na ĩndĩ kwoo kŭkatavanw'a, 'Yĩ nĩyo Itu yĩla inyw'ĩ mŭnengetwe ta ūtĩwa ta ĩuvi nŭndū wa maŭndū ala inyw'ĩ mweekaa.'

45. Na ekali-ma-Itunĩ makameta ekali-ma-Iianĩ ya Mwaki: Ow'o ithyĩ nĩtwĩthĩte ūndū Mwĩai waitū watwathie wĩ wa w'o. Inyw'ĩ ota ūu nĩmwĩthĩte ūndū Mwĩafi wenyu wamwathie wĩ wa w'o? Na mo makasŭngĩa, 'II, 'Na mŭtavany'a akatavany'a katĩ woo akyasya, 'Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩ ĩŭlŭ wa eki-ma-naĩ---

46. Ala mamaalyŭlaa andū kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na menda kŭmĩthyoekya, na ala mo nĩ alei ma Itu.'

47. Na katĩ wa isu syelĩ vakeethwa na tŭtŭ, na ĩŭlŭ wa kŭndū kŭkĩĩĩlu vakeethwa andū ala makamamany'a onthe na movano moo. Namo makameta andū ma Itunĩ: 'Mŭuo nĩwĩthwe ĩŭlŭ wenyu. Aa makeethwa matanamba kŭyĩlika ona kau makeethwa mekwatĩtye kĩĩka ūu.

48. Na yĩla metho moo makathiŭwa kwelekela andū ma Mwakinĩ, mo makaasya, 'Mwĩafi waitū, ndŭkatw'ie ithyĩ vamwe na andū mate alŭngalu.'

كُنَّا لِنَهْدِي لَوْلَا اَنْ هَدٰىنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا اَنْ تَكْلُمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتَّبُوْهَا
۞ بِمَا كُنْتُمْ تَسْلُوْنَ ۝

وَنَادٰى اَخْبَبُ الْجَنَّةَ اَخْبَبُ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَجُلٌ
حَقًّا قَالُوا لَعَنَهُ قَاذَنٌ مُّؤْمِنٌ يَّبْعَثُ اَنْ لَعَنَهُ اللّٰهُ
عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۝

الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْعُوْنَهَا عِوَجًا
۞ وَهُمْ لَازِحَةٌ كَافِرُوْنَ ۝

وَيَبْنِيْنَهَا جِبَابٌ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُوْنَ كَلَامَ
بَيْنِهِمْ ۞ وَنَادٰى اَخْبَبُ الْجَنَّةَ اَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ
لَمْ يَدْخُلُوْهَا وَهُمْ يَطْمَعُوْنَ ۝

وَاِذَا حُفِرَتْ اَبْصَارُهُمْ تَلْقٰٓءُ اَخْبَبُ النَّارِ قَالُوا رَبِّنَا
۞ لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

nĩmanangĩte mathayũ moo na maũndũ ala
mo maseũvasya nĩmamavalũkĩtye.

يَعْنِي عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 7

55.Vate nzika, Mwĩafi wenyu nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Ula woombie
matu na nthĩ nthĩnĩ wa mavinda
thanthatũ; na ĩndĩ We Mwene atĩnĩka
Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya, ũla ũũatĩĩaa mũtũkĩ.
Na We nĩwoombie syũa na mwei na
ndata, syonthe nĩsyĩw'ĩthĩtw'e nĩ mwĩao.
Wake. Nĩw'o, ũmbi nĩ Wake na mwĩao.
Kũathimwa nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ
يَطْلُبُهُ حَيْنًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ
بِأَمْرِهُ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ كَبُرَ عَلَى اللَّهِ مَا تَب
الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

56.Mwĩkaĩlei Mwĩafi wenyu na wĩnyivyo
kĩmbithĩnĩ. Vate nzika, We ndamendaa
eki-ma-naĩ.

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٨﴾

57.Na mũikaete kĩthokoo ĩũũ wa nthĩ
ĩtina wa kyamina kũseũvw'a, na
mwĩkaĩlei We mwĩna w'ia na wĩkwatyo.
Vate nzika, tei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wĩ vakuvĩ na asu ala mekaa
ũseo.

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ
خَوْفًا وَطَعْنًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْغَافِينَ ﴿٦٩﴾

58.Na We nĩ We ũla ũtũmaa iseve ta
ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, kũvika,
yĩla syeethwa na ĩthweo ĩto, ĩthyĩ
tũyĩtwaa ĩũũ wa nthĩ ĩla ngw'ũ, na ĩndĩ
tũĩthesya kĩw'ũ kuma nthĩnĩ wayo, na
tũĩmesya kĩla mũthemba wa ũsyao
nakyo. Ota ũu, ĩthyĩ nĩtũmathayũũkasya
ala akw'ũ nĩkana inyw'ĩ mũtonye
kũlĩlikana.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
عَلَّهِ إِذَا أَقْلَتَ سَحَابًا نَقَّلًا مِنْهُ لِبَلَدٍ مَّيْتٍ فَأَنْزَلْنَا
بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ
الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

59.Na ta ĩũũ wa nthĩ ĩla nzeo, imea
syayo imeaa kwa wingĩ kwa mwĩao wa
Mwĩafi

وَالْبَلَدُ الظَّالِمُ يُخْرِجُ بَنَاتَهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي
حَبُتْ لَا يَخْرِجُ إِلَّا مَكْدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْأَرْبَابَ

wayo, na ila nth0ku iisyaana ateo mb0th0 syasyo. Na ota 0u n1w'o Ithy1 t0aly0laa M1soa kwa and0 ala mat0ngaa m0vea.

قَالُوا يَسْكُرُونَ ۖ
۱۳

LUKU 8

60. Ithy1 n1twam0t0mie Noa kwa and0 make nake aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'1 m0i na Ngai 0ng1 ateo We. Ow'o, Nyie n1na w'ia 10l0 wenyu n0nd0 wa 0sil1lo wa m0thenya 0la m0nene.'

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُونَ عِبَادًا
اللَّهُ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

61. Anene ma and0 make maisye, 'Vate nzika, ithy1 tw1ona we w1 nth1n1 wa 1v1tyo y1 0thein1.'

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

62. We aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, vai 1v1tyo nth1n1 wakwa, 1nd1 Nyie n1 M0t0mwa kuma kwa Mw1afi wa nth1 syonthe.'

قَالَ يَتَّبِعُونَ كَيْسَ فِي ضَلَالَةٍ ۖ وَكَذَّبَنِي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۝

63. 'Nyie n1n1m0uttee inyw'1 movoo ma Mw1afi wakwa na k0m0nenge inyw'1 0tao m01k11ku. Na Nyie n1n1s1 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 inyw'1 m0tes1.'

أَتُبَلِّغُكُمْ رِسَالِي رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

64. 'Inyw'1 n1m00seng'a n0nd0 wa 0tao k0m0vik1a inyw'1 kuma kwa Mw1afi wenyu kw1s1la kwa m0nd0 kuma kat1 wenyu ene, n1kana we atonye k0m0kaany'a inyw'1 na n1kana inyw'1 m0tonye k0tw1ka al0ngalu na n1kana inyw'1 mw1w'1we tei?'

أَوْحَيْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ
لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

65. 1nd1 mo maisye we ena 0v0ngu, kwa 0u Ithy1 n1twam0tang1le we vamwe na ala wa1 namo Ngalanw1, na n1twamathitisye asu ala maleile M1soa Yait0. Ow'o mo ma1 and0 ilalinda.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَصِيًّا ۝

LUKU 9

66.Na kwa Aati Ithy'I twamOtUmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisy'e, 'Inyw'I andU makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'I m0i na ngai ingI ateo We. IndI inyw'I nom0katw'Tka akIi-ma-Ngai?'

وَرَأَى عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقُومُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

67.Alei Anene ma andU make maisy'e, 'Ithy'I twIkwna we wI mwaU nthInI wa Utumanu,na vate nzika, ithy'I twIs0anIa kana we wI Omwe wa akengani.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظَنُّكَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٦٧﴾

68.We as0ngIie, 'Inyw'I andU makwa, vai Utumanu wI nthInI wakwa, IndI Nyie nI M0t0mwa kuma kwa mwIai wa nthI syonthe.'

قَالَ يَقُومُ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

69.'Nyie nIm0etee inyw'I movoo kuma kwa MwIafi wakwa na Nyie nI m0tai wa w'o na m0IkItku kwenyu.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٩﴾

70.'Inyw'I kom00seng'a nI Utao kuma kwa MwIafi wenyu kwIsIla m0nd0nI Omwe kuma katI wenyu ene nIkana we atonye k0m0kaany'a inyw'I? Na lilikanai Ivinda yIla We wam0tw'ie inyw'I kwIthwa atiIwa ma manee Make Itina wa andU ma Noa, na amwingIvya inyw'I m0no nthInI wa mIkallle. Lilikanai, IndI, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana inyw'I m0tonye kwaIla.

أَوْعِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُنَا قُلْ رَبِّكُمْ عَلَى سُرُجٍ فَتُكْمَلُونَ لَكُمْ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْغَلَقِ بَضْطَةً فَأَذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

71.Mo maisy'e, 'We 0kIte k00 kwit0 nIkana ithy'I t0tonye k0m0thaita Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka na kw'itia ila aafthe mait0 mathaitaa? T0etee IndI, kIla we 00t0teelemangya naky'o, ethwa we wI wa ala maw'o.'

قَالُوا إِنَّمَا نَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَدْرُ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأَيْنَا بِمَا نَعْبُدُ أَنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧١﴾

72. We asung'fie, 'Ow'o ūsilflo *nŭmin'ŭe* kŭvalŭka ūlŭ wenyu na ūthatu kuma kwa Mwāfi wenyu. Inyw'ī mwīkaanan'fa nakwa ūlŭ wa masyitwa ala mweetanie inyw'ī na maaalthe menyu---- ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtaamatheesya mwīao? Eteelai Indī, Nyie nī vamwe nenyu katī wa asu ala meteelaa.'

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَبٌ
أُتِيَكَ لَوْ تَخِي فِي أَسْمَاءَ سَيَتَبَوَّهَ آتَمٌ وَأَبَاؤُكُمْ
مَا نَزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ
مِنَ النَّاتِلِينَ ⑦

73. Na Ithyī nītwamŭtang'ŭe we vamwe na ala maī nake, kwa tei Witŭ, na Ithyī nītwatilile vyŭ matialyo ma asu ala mamīleile Mīsoa Yaitŭ. Namo mayai etikīli.

فَأَجْبَيْنُهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَائِرَ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ⑧

LUKU 10

74. Na kwa Athamuti *ithyī nītwamŭŭmie* mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ī andŭ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; mŭi na ngai ingī ateo We. Nīw'o ūkŭsī mŭseo nŭmŭvikīe inyw'ī kuma kwa Mwāfi wenyu ngamīle ūno nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe *nīkyama* kwenyu. Kwa ūu mīekei ūye vala yīkwenda ūlŭ wa nthī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭikamīke naī, ūsilflo wī woo ndŭkese kŭmŭkwata inyw'ī.'

وَإِلَى نُودَ أَخَاهُ ضَيْحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُمْ مِنَ إِلَهِ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ
اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا يَسُوءَ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ إِلِيمٍ ⑨

75. Na lilikanai *ñinda* yīla We wamŭtw'īkīthisye inyw'ī atiīwa *ma manee Make* ūtina wa Aati, na We nītwamŭnengie inyw'ī ūtŭo ūlŭ wa nthī; inyw'ī mwakaa nyumba sya kīsumbī myandanī yayo, na nīmwasaa īma ikatw'īka nyŭmba. Kwa ūu, lilikanai, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭiikeke ūemu ūlŭ wa nthī, mŭkietae kīthokoo.

وَإِذْ كُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا ضُورًا وَتَنْحِتُونَ
الْجِبَالَ بُيُوتًا فَأَذْكُرُوا الْآلَمَ اللَّهُ وَلَا تَعْسُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ⑩

76. Anene ma andũ make ala maĩ ang'endu mamatavisye ala matalawa ta onzu---- asu katĩ wamo ala meetĩkĩlile – inyw'ĩ nĩmwĩsĩ na w'o kana Salee nĩ ũmwe watũmiwe nĩ Mwĩafi wake?' Mo masũngĩe, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩla maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيُذِينَ
اسْتَضِعُّوا لِمَنْ أَمَنَ مِنْهُمْ لَتَحْلُنَّ عَنْ صَلَاتِهِمْ
فَرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٦﴾

77. Asu ala maĩ ang'endu maisye, 'Nĩw'o ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala inyw'ĩ mũũmetĩkĩla.'

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنُوا بِهِ كَرِهُونَ ﴿٧٧﴾

78. Indĩ mo nĩmatilangile ngamĩle ĩsu maũũ na nĩmaleile kwĩw'a mwĩao wa Mwĩafi woo, na maisye, 'We Salee, tũetee kĩla we ũtũtũtelemangya nakyo, ethwa ow'o we wĩ ũmwe wa Atũmwa.'

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصْلِحُ
اٰتِنَا بِمَا تَعِدُنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

79. Indĩ kĩtetemo kya nthĩ nĩkyamakwatie mo na maalyũka matw'ĩka siimba ivalũkangĩte na mavu nyũmbanĩ syoo.

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاصْبَوْا فِيْ دَارِهِمْ جُثِيْنَ ﴿٧٩﴾

80. Na ĩndĩ Salee nĩwaumie vala maĩ na asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Nyie nĩnaetie ũvoo wa Mwĩafi wakwa kwenyu na namũnenge inyw'ĩ ũtao mũũkĩtĩku, ĩndĩ inyw'ĩ mũyendaa atai aĩkĩtĩku.'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰ قَوْمُ لَقَدْ ابْلَغْتُمْ رِسَالَاتِيْ
رَبِّيْ وَلَصِيتُ لَكُمْ وَلٰكِنْ لَا تَجْتُنَّ الصِّرَاطَ ﴿٨٠﴾

81. Na Ithyĩ ĩtũwamũtũmie Loto-yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ mwĩĩka ũvukyo ũla ũtaakwa tũlũ wa nthĩ nĩ mũndũ ona ũmwe ala maĩ mbee wehyu?'

وَلَوْ طَا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٨١﴾

82. Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme nĩ kũmenda vandũ va iveti. Tiw'o inyw'ĩ mwĩ andũ ala makĩlaa mĩvaka yonthe.

اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُوْنِ النِّسَاءِ
بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨٢﴾

83. Na ũsũngĩo wa andũ make ndwai ũndũ ũngĩ ateo mo maisye, 'Malũngyei

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ اِلَّا اَنْ قَالُوا اَخْرِجُوْهُمْ

kuma mŭsyĩ wenyu, nŭndŭ mo nĩ andũ ala metheasya mŭno.'

ثَمَّ قَرَيْبِكُمْ أَنَّهُمْ أَنَا سَ يَنْظُرُونَ ٥٣

84.Na Ithyĩ nĩtwamŭtangĩte we na andũ ma nyŭmba yake, ateo kĩveti kyake: kyo kyaĩ kya asu ala matiwe ĩtina.

فَأَجْبَيْنُهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ٥٤

85.Na Ithyĩ nĩtwauisye mbua ĩlũ woo. Yu kwa sisyai, mŭminŭkĩlyo wa eki-ma-naĩ waĩ mwaũ!

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُجْرِمِينَ ٥٥

LUKU 11

86.Na kwa Amitiani Ithyĩ twamŭtŭmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mŭi na ngai ũngĩ ateo We. Kyama kĩtheu ow'o nĩkĩmŭvikĩle inyw'ĩ kuma kwa Mwĩali wenyu. Kwa ũu, nenganei kĩthimo kĩanĩ na ithimi mbĩanĩ, na mŭikamanenge andũ syĩndũ nini kŭvĩta ila syoo imafĩite, na mŭikaete kĩthokoo ĩlũ wa nthĩ ĩtina wa mŭuo kŭseŭvw'a. Uu nĩw'o ũseo vyũ kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

وَالِإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ لَيَوْمٍ أُعْبَدُ وَاللَّهِ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٦

87.'Na mŭikekale kĩla nzĩanĩ, mŭimateelemya na kŭmalŭngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe asu ala mamwĩtkĩlaa We, mŭimantha kŭmĩthyoekya. Na lilikanai yĩla inyw'ĩ mwĩ avŭthũ na We nĩwamw'ingĩvisye inyw'ĩ. Na sisyai mŭminŭkĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo wailĩ ata!

وَلَا تَقْعُدُوا بِأَرْجُلِكُمْ وَقُولُوا وَتَعْدُونَ وَتَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبَعُونَهَا عَوجًا وَادَّارُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَشَرْتُمْ وَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ٥٧

88. 'Na ethwa ve nguthu Imwe katī wenyu yitfika maŋdū ala Nyie natūmiwe namo, na nguthu Ingī Itetikilaa, Indī Itthwa na ūmīsyō kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e katī waitū. Na We nī We Ula Mūseo Vyū katī wa asilī'.

وَأَنَّ كَانَ طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

89. Andū anene ma andū make ala maŋ ang'endu maisye, 'Kwa ūla w'o, ithyī vate nzika nītūkūlūngya we ūthi, we Suaivu, na etfika ala me vamwe naku, kuma Mūsyī w'itū, kana we ūsyoke ndīnīŋ yaitū. 'Nake aisye, 'Ona ithyī tūkethwa tūtekwenda?

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيِنَا أَوْ لَنُؤَدِّيَنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالُوا لَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ۝

90. Ow'o, ithyī twīthīŋtwe tūimūseūvīs;ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, ethwa Indī yu twīsyoka nthīŋ wa ndīni yenyu Itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtangīla kuma vo. Na kūitwaīlīte ithyī kūsyoka vo ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīfali waitū akenda ūu. Mwīfali waitū nūsyusūlīte syīndū syonthe na ūmanyi. Ithyī nītw'īlīte wīkwatyo w'itū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūu, We Mwīfali waitū, tw'a katī waitū na katī wa andū maitū na ūla w'o, na We-Wī-Mūseo Vyū katī wa ala matusaa.

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ جَعَلْنَا اللَّهُ مِنْهَا دَمًا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ۝

91. Na anene ma andū make ala maleile kwīfika maisye, 'Ethwa inyw'ī nīmūmūatīla Suaivu, inyw'ī Indī vate nzika mūkeethwa na wasyo.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ لَئِنْ اتَّبَعْتُمْ شُعَبًا إِتَّكُمُ إِذْ أَخْسِرُونَ ۝

92. Kwa ūu, kītetemo kya nthī nīkyamakwatīe na mavalukanga nthī na mavu nthīŋ wa mīsyī yoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَمِيعِينَ ۝

93. Asu ala mamwītīe Suaivu mūkengani mekala ta mataatūa vo. Asu ala

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَبًا كَانَ لَمْ يَنْفَعُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ۝

mamwītie Suaivu mŭkengani---mo nīmo maī na wasyo.

94.Indī we nīwaumie vala maī na asya, 'Inyw'ī andŭ makwa, 'ow'o Nyie nīnaetie movoo ma Mwīafi wakwa kwenyu na nīnamŭnengie inyw'ī ūtao mŭtīkītku. Nyie īndī, ngeew'a kyeve ata kwoondŭ wa andŭ matetīkīlīte?'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالِيتِي رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آتَيْتُمُونِي كُفْرًا بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَسَوْفَ يَذُوقُونَ الْعَذَابَ ۚ

LUKU 12

95.Na Ithyī tūyaamŭtŭma Mŭtŭmwa ona īndī nthīnī wa mŭsyī ona wīva, īndī Ithyī nītwamakwatie andŭ maw'o na thīna na ūnyamao, nīkana mo matonye kwīnyivya.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْبَاسِ أَوِ الْفَضَاءِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

96.Indī Ithyī nītwaalyŭlile mwīkalo woo mŭthŭku weethwa wī mŭseo kūvika yīla mo mongelekile kwa ūtalo na ūtonyi maasya, 'Mathina na ūtanu nīsyamakwatie maalthe maitŭ ota ūu. 'Indī Ithyī nītwamakwatie mo na kīthŭŭlŭmŭkīlo, mateŭmanya.

نُفِرَ بَدَلْنَا مَكَانَ الْيَنبُوتِ الْحَسَنَةَ خَيْرَ عَقَوَاءَ قَالُوا
قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ وَالضَّرَاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

97.Na takethwa andŭ ma mīsyī īsu nīmeetīkīlīte na kwīthwa alŭngalu, Ithyī vate nzika, twīthwa twamavingŭle maŭathimo kuma matunī na nthī; īndī mo nīmaleile kwītkīla, kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie mo nŭndŭ wa maŭndŭ ala meekaa.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم
بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

98.Mo andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo nŭndŭ wa kūvika kwa ūsilīlo Witŭ tŭlŭ woo ūtukŭ yīla makomete?

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ يَقَابُونَ ۝

99.Na andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo kumana na ūsilīlo Witŭ tŭlŭ woo nthīnī wa kīlungu kya mbee kya kīloko mbee wa

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا هُجْرًا وَهُمْ لَا يَعْبُونَ ۝

katambanga yīla mo makwatene na kŭthaŭka?

100. Mo ĩndĩ, mena ūsŭvĩo nthĩnĩ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na vai wĩw'aa e vaseo nthĩnĩ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andũ ala manangĩkaa.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

101. W'o ūtongoi ti mwĩlanu kwa ala matĩwe nthĩ vandũ va ala mamĩũaa tene kana ona Ithyĩ tũkenda, tũtonya kũmakũna nũndũ wa mavĩtyo moo na kũsĩla ngoo syoo nĩkana mo maikew'e?

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ
أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصْبَحْنَاهُمْ دُغُبِيهِمْ وَطَعَبَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Isu syaĩ ndũa imwe ila Ithyĩ twakũtavisye we ūvoo wasyo. Na Atũmwa moo ow'o nĩmamavikĩle mo na Syama ntheu. ĩndĩ mo mayaametĩkĩla maũndũ ala matametĩkĩlĩte mbee. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsĩlaa ngoo sya alei.

تِلْكَ الْقَرْيُ نَقَضُ عَلَيْكَ مِنْ آبَائِهَا ۖ وَلَقَدْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا
كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Na Ithyĩ tũyaaĩthĩa katĩ wa aingĩ moo ūsŭvĩ wa ūtianĩo ona ūmwe na vate nzika, Ithyĩ tweethĩie aingĩ mũno moo me eki-ma-naĩ.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۚ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. ĩndĩ ĩtina woo, Ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose ena Syama Siitũ kwa Valao na anene make ĩndĩ mo nĩmamaleile vate ūlũngalu. Sisyaĩ ĩndĩ, ūndũ mũminũkĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ wailĩ!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۚ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Na Mose aisye, 'We Valao kwa ūla w'o Nyie nĩ Mũtũmwa kuma kwa Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرَعُونَ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

106.Ti 0seo kwakwa kũneena kĩndũ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo ũla w'o. Nyie nĩnũkĩte kwenyu nĩna Kyama kĩtheu kuma kwa Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu, maeke Aana-ma-Isilaeli maendany'e nakwa.'

حَقَّقْتُ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جُنِّمْتُ
بِمِيتَتِهِ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۝

107.Valao asũngĩie, 'Ethwa ow'o we nĩũkĩte na Kyama, ĩndĩ kyumĩlie, ethwa we wĩ ala ma w'o.'

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝

108.Kwa ũu we nĩwamĩlekilye ndata yake nthĩ, na sisya! Yaĩ nzoka yenekee ũtheinĩ.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ۝

109.Na nĩwaumĩlilye kw'oko kwake, na sisya! Kwaĩ kweũ kwa ala makwona.

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْضَاءُ لِلنُّظُورِ ۝

LUKU 14

110.Anene ma andũ ma Valao maisye, 'Uũ vate nzika, nĩ mũoi mũnene mũno mũĩ.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِنْ هَذَا لَشَيْءٌ عَلِيمٌ ۝

111.'We eenda kũmumya inyw'ĩ nthĩnĩ wa nthĩ yenyu. Yu ĩndĩ inyw'ĩ mwĩtũtaa ata?

يُرِيدُ أَنْ يَمُجِّجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَأَمَّا ذَا فَأَمْرٌ ۝

112.Mo maisye, 'Mũekei we na mwanaa nyinyia kwa kavinda, na tũmanai nthĩnĩ wa mũsyĩ makete kĩla mũoi wĩna ũmanyi.

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خِزْرِينَ ۝

113.'Ala matonya kũkũtee we kĩla mũoi mũĩ.

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سَجْدٍ عَلِيمٍ ۝

114.Na aoi nĩmookie kwa Valao na maasya, 'Ithyĩ vate nzika, tũkakwata ĩtuvi ethwa nĩtũũsinda.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ
كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۝

115.We aisye, 'Iĩ, ona inyw'ĩ mũkeethwa mwĩ asu ala maiĩtwe vakuvĩ nakwa.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَبِئْسَ الْمَقَرَّةَ ۝

116.Na mo maisye, 'We Mose, Ikya mbee kana ithyĩ twĩthwe ekya ma mbee.'

قَالُوا يٰمُوسَى اِنَّا اَنْتَ نَبِيُّ رَبِّكَ وَ اِنَّا اَنْتَ نَكُونُ خَلْفَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٦﴾

117.Mose amea, 'Ikya ne inyw'I. Na yĩla mo mekisye nĩmamaoie metho ma andũ, namamekĩa w'ia na maumya ũoi mwĩngĩ.

قَالَ اَلْقُوا فَلَنَا اَلْقُوا سَحَرُوكُمْ اَعْيَنَ النَّاسِ
وَ اسْتَرْهَبُوهُمْ وَ جَاءُوا بِخَيْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٧﴾

118.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsyie Mose, tũkyasya, 'Ikya ndata yaku,' na sisya! Nĩyaimeliye syonthe ila mo maseũvĩtye.

وَ اَوْحَيْنَا اِلَى مُوسَى اَنْ اِلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءَى
تَلَفُّفًا مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٨﴾

119.Kwa ũu, w'o nĩwekalile ũlũmĩte, na mawĩa moo matw'ĩkie vathei.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَ بَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٩﴾

120.Uu nĩw'o mo masindĩwe vau, namo masyoka masonokete.

فَقَبِلُوا هٰذَا لِكَ وَ اَقْبَلُوا صُغِيرًا ﴿١٢٠﴾

121.Na aoi nĩmavalũkile nthĩ matulĩtye-ndu.

وَ اِلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَ بَنِي إِسْرٰءٰلَ ﴿١٢١﴾

122.Na mo maasya, 'Ithyĩ nĩtũkũmwĩtĩkĩla Mwĩafi wa nthĩ syonthe.'

قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٢٢﴾

123.Mwĩafi wa Mose na Aluni.'

رَبِّ مُوسَى وَ هٰرُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Valao asya, 'Inyw'I nĩmũmwĩtĩkĩlĩte We Nyie ndamũnengete ũthei. Vate nzika, Ino nĩ nzama ĩla mũsamĩte nthĩnĩ wa mũsyĩ, nĩkana mũtonye kũmaumya ekali maw'o vo, Indĩ o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya mũmĩlĩlĩlo waw'o.

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّ هٰذَا لَكُمُّ مَكْرٌ كَبُوْرٌ فِى الْمَدِيْنَةِ لِنُخْرِجَهَا مِنْهَا
اَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٢٤﴾

125.'Kwa ũla w'o vyũ, Nyie nĩngũmũtilanga moko menyũ ngalĩ ivĩtanĩte. Indĩ Nyie vate nzika, nĩngũmwamba mũkelany'onĩ inyw'I inyw'onthe vamwe.

لَا قِطْعَنَ اِيْدِيْكُمْ وَ اَرْجُلَكُمْ مِنْ جِلْدٍ ثُمَّ لَا تُجٰلِيْكُمْ
اٰجَمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

126.Mo masũngĩie, 'Ithyĩ indĩ, tũkasyoka kwa Mwĩafi waitũ.

قَالُوا اِنَّا اِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٢٦﴾

127.'Na we ndūūmina ōthatu ūlū waitū
nūndū ūngī ateo nūndū ithyī tūsyītklīlīte
 Syama sya Mwīfāi witū yīla syatūviklīe
 ithyī Mwīfāi waitū, twonoesye ūmīlīsyō
 ūlū waitū na tūke tūkw'e twīnenganlīte
kwaku We.'

وَمَا تَنْقُمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ أَمَّنَّا بِإِلَهِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَنَا ۖ
رَبَّنَا آفِرْ عَنَّا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٧٥﴾

LUKU 15

128. Na anene ma andū ma Valao maisye,
'We wīlmūeka Mose na andū make maete
kīthokoo nthī Ino na kūŭtia we na ngai
syaku?' We asūngīie na asya, 'Ithīyī
nītūkūsyūaa syana syoo sya ivīsi vate tei
na kūtia iveti syoo syī thayū. Na vate
nzika, ithīyī twīna ūtonyi tūlū woo.'

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتَّخَذَ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتِكَ قَالَ سَتَقْبِلُونَ آيَاتِنَا هُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿٧٨﴾

129Mose amatavisise andũ make,
'Manthai ūtethyo kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na ƙthĩwai na ūmĩsyo.
Nĩw'o nthĩ nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; We amĩnenganae ta ūtĩwa kwa
ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make,
na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa akĩ-ma-
Ngai.'

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْعَيْنَا إِلَى اللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ
الْأَرْضَ لِلَّهِ يُؤْتِيهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

130. Mo masung'ie, 'Ithyl ntwathiniwe mbee wa we Utanoka kwit0 ona Tina wa k0ka kwaku kwit0.' We ameie, 'Mwafi wenyu evakuvI k0mananga amaita menyu na k0m0tw'0kithya inyw'I asumb0ki nthI Ino, n0kana IndI We atonye kwona 0nd0 m0kw0ka.'

قَالُوا أَوْزَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عُدُوَّكُمْ وَ
يَسْتَخْلَفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَنَنْظُرْ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝٤٤

LUKU 16

131.Na lthyĩ nĩtwamasĩlle andũ ma
Valao na mũnyao na ũnyivu wa mosyao
nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِمَّنْ
الشَّرَابِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

132.Indī yīla ūseo wookie kwoo, mo maisye, 'Uū nī kwoondū witū.' Indī ethwa ūthūku wamavalūkīla mo maūkwatanasya na Mose na ala me nake. Yu, vate nzika, *kīūmi kya* ivuso yoo ūthūku kīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī aingī mūno moo mayīsi.

فَإِذَا جَاءَ تَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ
سَيِّئُهُ يَنْظُرُوا بِمُحْتَمَلٍ وَمَنْ مَعَهُ إِلَّا إِنَّا
طَرَاهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

133.Namo maisye, 'Kyama ona kīva kīla we ūtonya kūtūtee ūkatūoa nakyo, ithyī tūikwītīkīla we.'

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لَتَسْحَرَتَا بِهَا
فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٣﴾

134.Indī Ithyī nītwatūmie kīutani kī vinya ūlū woo na ngie, na ndaa na syoa na nthakame---Syama nthu; Indī mo nīmeekie maūndū na ngūlū na maī andū ene-naī.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالضَّفَادِعَ وَالْذَّمَارَ أَيُّ مَفْضَلٍ قَالُوا فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٤﴾

135.Na yīla ūsilīlo wavalūkile ūlū woo, mo maisye, 'We Mose, tūvoyee kwa Mwīafi waku kwīanana na maūndū ala We ūtathīte we. Ethwa we nūūūvetangīa ūsilīlo ūū, Ithyī vate nzika, nītūūkwītīkīla we na nītūūkwītīkīlya ūthi na Aana-ma-Isilaeli.'

وَلَمَّا دَفَعَ عَلَيْهِمُ الْيَجْرَ قَالُوا يُوسَىٰ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنْآ الْيَجْرَ كُنَّا مِنْ
لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٥﴾

136.Indī yīla Ithyī twavetangie ūsilīlo kwa kavinda kala wāī nevika, wee! Mo nīmaanangie ūtianīlo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْيَجْرَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ
إِذَا هُمْ يَنْتَكِبُونَ ﴿١٣٦﴾

137.Kwa ūu, Ithyī nītwēeyīvanīsyē ūlū woo na twamanyw'īthya kīw'ū ūkanganī, nūndū mo maitw'īkīthisyē Syama Siitū ta sya ūvūngū na mayaaisūvīa.

فَاتَّقَبْنَا مِنْهُمْ فَأَعْرِفْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Na Ithyī nītwamatw'ie ala masūanīawa ta onzu atīwa ma ilungu sya Umīlonī wa nthī na ilungu sya ūthūlonī wayo, ila ithyī twaathimie. Na ndeto ya ūlau nīyeanyīw'e kwa Aana-ma-Isilaeli nūndū mo nīmoomīsyē; na Ithyī

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ
الْأَرْضِ وَمَقَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لَهُ وَكَتَبْتُ
كُلَّمْتُ رَبِّكَ الْحَسَنَةَ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَهُمْ صَبَرُوا

nltwasyanangie syonthe ila Valao na andũ make maakĩte na ila maŭngamĩtye.

وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا
يَعْرِشُونَ ﴿١٣٩﴾

139.Na ithyĩ nltwamaetie Aana-ma-Isilaeli mũingo wa ũkanga na mooka kwa andũ ala meeyumĩtye kwoondũ wa mĩvw'anano yoo.Mo maisye, 'We Mose, tũseũvĩsyie ngai tondũ mo mena ngai.' Nake amea, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ andũ mŭtamanyaa.'

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ
يَعْلَمُونَ عَلَى أَنْصَارٍ لَهُمْ قَالَُوا يَنْوَسِي اجْعَلْ
لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَبْهَلُونَ ﴿١٤٠﴾

140.Iũlũ wa aa vate nzika, maũndũ ala mo meekaa makaanangwa, na w'ontho ũla mo meekaa ũkatw'ĩka vathei.

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم بِغَالِبُونَ
يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

141.We asya, 'Nyie ngamũmanthĩa inyw'ĩ ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nũmũkĩĩtye inyw'ĩ Iũlũ wa andũ onthe?'

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَيْنَ الْهَاءَ وَهُوَ فَضْلُكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿١٤٢﴾

142.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twamumisyie inyw'ĩ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnisye inyw'ĩ na ũsilĩlo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtia iveti syenyu. Navo vaĩ Itatwa ĩnene kwenyu kuma kwa Mwĩafi wenyu.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ
الْعَذَابِ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ
وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٣﴾

LUKU 17

143.Na Ithyĩ nltwamwathie Mose motukũ mĩlongo itatũ, na twamwongela angĩ ĩkũmi. Yu nĩyo ĩvinda yĩla yatw'ĩtwe nĩ Mwĩafi wake yĩla yeantw'e----matukũ mĩlongo ĩna. Na Mose nltwamũtavisyie mwanaa nyinyia, Aluni, 'Kwatĩla vandũ vakwa katĩ wa andũ makwa yĩla nyie ndevo, na maŭngamĩte nesa, na ndũkaatĩte nzĩla ya asu ala maetae kĩthokoo.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ
فَتْمٍ مِيقَاتٍ رَدِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى
لَاخِيهِ هَؤُلَاءِ خَلْفَتِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٤﴾

144. Na ylla Mose wookie İvindanİ Yıitü ylla yltw'e, na Mwİafi wake nİwaneenie nake, we aisye, Mwİafi wakwa, iyonany'e *We-Mwene* kwakwa, nİkana Nyie ndonye Ükwona We.' We amÜsÜngİa, 'We ndÜkambona Nyie İndİ sisya kİİma, na kyalÜma vandÜ vamwe, İndİ Ükambona Nyie. 'Na ylla Mwİafi wake weeyonanisye *We-Mwene* kİİmanİ, We nİwakİvevenzie tÜlungu-tÜlungu na Mose avalÜka nthİ atekwİyİw'a. Na ylla we weeyİw'ie, aisye, Wİ MÜtheu We. Nyie nİelekela Kwaku We, na nİ wa mbee wa kwİtİkİla.'

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ
ارْزُقْنِي الْإِثْمَ قَالَ لَنْ تَرْضَىٰ وَلَكِنْ أَنْظُرْ
إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَاهُ فَنُتَا
تَجْعَلُ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعْلَهُ دَخًا وَخَرَّ مُوسَىٰ صُغُوًا
فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ بُدُّ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُؤْمِنِينَ ⑤

145. Ngai aisye, 'We Mose, Nyie nİngÜnyuvİte we İÜÜ wa andÜ ma İvinda yaku kwa Movoo Makwa na ndeto Yakwa. Kwa Üu, kwata ÜÜmİtye maÜndÜ ala Nyie ngÜnengete we na İthwa wa ala matÜngaa müvea.'

قَالَ يُوسَىٰ إِنِّي اضْطَقْنْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي
وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتَكَ وَكُن مِنَ الشَّاكِرِينَ ⑥

146. Na İthyİ nİtwamÜandİkİe we Üvoo wa kİla kİndÜ İÜÜ wa ÜvwaÜ---Ütao na ÜalyÜlo wa syİndÜ syonthe. Kwa Üu, makwate ÜÜmİtye na maingİIsye andÜ maku maatİe ala maseo katİ wamo. OmİtÜkİ Nyie ngakwony'a ÜtÜo wa eki-ma-naİ.'

وَكُتِبْنَا لَهُ فِي الْأَوَّلِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةٌ وَفَتْحٌ
لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَخِيهَا
سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ⑦

147. Nyie omİtÜkİ ngamaumya Syamahİ Syakwa asu ala methİawa na ngÜlo İÜÜ wa nthİ na mwİkalo Üte wa ÜÜngalu; na ona mo makona Syama syonthe, maikasyİtİkİla; na makamyona nzİa ya ÜÜngalu maimyosa ta nzİa yoo. İndİ mo makona nzİa ya İvİtyo mo mamyosa ta nzİa yoo. Kİtumi nÜndÜ mo nİmamİtw'İkİthisye Mİsoa YaitÜ ta ya ÜvÜngÜ na mayaamİsÜvİa.

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَةِ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِن
يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَرَوْا
سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ⑧

148.Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū na ūmbano wa Itunī----- mawīa moo nī ma mana. Mo nīmatonya *kwīkwatya* kūīvwa ūlūlū wa *kīndū* ona *kīmwe* ateo kwoondū wa ūndū mo meekaa.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْيُنُهُمْ
فَ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

LUKU 18

149.Na andū ma Mose nīmaseūvisye mūvw'anano wa kasaū kuma nthīnī na mathaa moo we ateo,----mwīī *Ūte thayū* ūkyumya wasya mūnini. Mo nomoonie kana w'o ndwaneenaa namo, kana kūmatongoesya kwa nzīa ona yīva? Mo mawosie ta kwoondū wa *Ūthaithi* namo maī eki-ma-naī.

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خُلَئِفَتِهِمْ عِجْلًا
جَسَدًا لَهُ خُورَاءٌ الْمَرْبُورَاءُ أَنَّهُ لَا يَكْلِبُهُمْ وَلَا
يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٩﴾

150.Na yīla mo makūniwe na mīlilo na moonaa kana vate nzika nīmāite, maisye, 'Ethwa Mwīaī waitū ndeūtw'īw'īa tei na kūtūkeka ithyī, vate nzika, ithyī tūkeethwa katī wa ala mena wasyo.'

وَلَمَّا سَوَّطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٥٠﴾

151.Na yīla Mose wasyokie kwa andū make, e mūthatu na mūmaku, asya, Inyw'ī nīmŪneekie ūndū mūthūku vandū vakwa nyie ndevo. Inyw'ī mūneekalaatīle *kūseūrya* nzīa syenyu ene *mŪtekweteela* mwīao wa Mwīaī wenyu? 'Na alekya ila mbwaū nthī, na aūkwata mūtwe wa mwanaa nyinyia amŪkusītye vala ūī. We *Aluni* aisye mwanaa mwaitū, andū aa nīmanambonie nyie nī mwonzu, na manaī vakuvī kūmbūaa nyie. Kwa ūu ndūkatume amaitha matana ūlūlū wakwa, ona ndūkambie nyie vamwe na andū mate alūngalu.'

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعْمَلْتُمْ أَمْرًا بِلَا
وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَاتَّخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجْدَرُ إِلَيْهِ
قَالَ ابْنُ أُمِّرٍ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّوْنِي وَكَادُوا
يَقْتُلُونَنِي فَلَا تَنْشَيْتَ فِي الْأَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

152.We *mose* aisye, 'Mwīaī wakwa, ndekee nyie na mwanaa mwaitū, na tūlikye ithyī nthīnī wa tei Waku, na We

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي وَادْخُلْنَا فِي رَحْمَتِكَ

Nue Ula Usũtwe nĩ tei Mũno katĩ wa ala mewanĩaa tei.

وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ٥٠

LUKU 19

153. Iŭlũ wa asu ala moosie *kasaũ* kwa ũthaihi ũthatu kuma kwa Mwĩafi woo ũkamakwata mo na kũnyivw'a nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala maseũvasya movũngũ.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَاءُ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَبِّهِمْ
وَذَلِيلٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْفَاتِرِينَ ٥١

154. Indĩ asu ala meekie meko mathũku na meelila ĩtina wa ũu na meetĩkĩla, vate nzika, Mwĩafi waku ĩtina wa ũu nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا الصَّالَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا بِرَبِّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَنَقُوْرَ شَرِّهِمْ ٥٢

155. Na yĩla ũthatu wa Mose walikile; nĩwoosie *ila* mbwaũ, na maandĩkonĩ masyo vaĩ ũtongoi na tei kwa asu ala mamũkĩaa Mwĩafi woo.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي نُسخِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَنَّهُمْ يُهْبُونَ ٥٣

156. Na Mose nĩwanyuvie andũ mĩongo mũonza katĩ wa andũ make kwoondũ wa ũnyuvi Witũ. Indĩ yĩla kĩtetemo kya nthĩ kyamakwatie mo, we aisye, 'Mwĩafi wakwa, kethwa nĩwendete, We wĩthwa wamanangĩte mbee wa ũũ, na onakwa *taw'o*. We nũũtwanaga ithyĩ nũndũ wa maũndũ mathũku ala andũ atumanu katĩ waitũ mekĩte? Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ĩtatwa kuma Kwaku We. We ũtumaa anangĩka nũndũ wayo ũla We wendaa, na We ũmũtongoeasya ũla We wendaa. We wĩ Mũsũvĩ waitũ; tũeke Indĩ na ĩthwa na tei ĩlũ waitũ, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ katĩ wa ala maekanĩaa.

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِيقًا إِنَّا فَعَلْنَا
أَعَدَّهُمْ الرِّجْفَ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ
قَبْلُ وَإِنِّي أَأَنهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الشَّفْعَاءُ مِنَّا
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ٥٤

157. Na tũathimĩe maũndũ maseo ĩlũ wa nthĩ ĩno, oũndũ ũmwe na ĩla yũkĩte; ithyĩ nĩtwelekele Kwaku *twĩna wĩlilo*. 'Ngai asũngũie, 'Nyie ngeekia ũsilĩlo Wakwa

وَأَلْتَبَّ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هَدَيْنَاكَ إِلَيْنَا قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ

kwa ūla nŋenda; Indī tei Wakwa ūthyūlūlūkŋte syŋndū syonthe; kwa ūu, Nyie ngaūathimīa asu ala mekaa ūlūngalu, na kūīva Saka na asu ala metīkīlaa Syama Syakwa---

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الَّذِينَ يَتَّقُونَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٦﴾

158. Asu ala mamūatīlaa Mūtūmwa, Mwathani, ūla ūte mūsomu, ūla mamwīthīaa awetetwe nthīnī wa Tola na Uvoo-Mūseo o *ila mo mena syo*. We eyīaa ūlū woo na nūmavataa mo ūthūku, na ametīkīlasya syīndū nzeo na nūmavataa syīndū ila nthūku, na nūmavetangīaa mūio woo na mīnyololo ūla yaī ūlū woo. Kwa ūu, asu ala makamwītkīla we, na kūmūtaūa na kūmūtw'īka na kūmūtetheesya we, na kūatīla kyeni kīla kītheetw'e vamwe nake----aa nī makaīla.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَدْعُوهُمْ
مَلَكُوتًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا أُولَئِكَ هُمُ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ
وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِدَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ
عَزَّوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ
بِأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٧﴾

LUKU 20

159. Asya, 'Inyw'ī mbaa andū! Nyie ow'o nī Mūtūmwa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu inyw'onthe. ūla ūsumbī wa matu na nthī nī Wake. Vai Ngai ateo We. We nūnenganae thayū na nūetae kīkw'ū. Kwa ūu, mwītkīlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, ūla-Mwathani, ūla ūtemūsomu, ūla ūmwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndeto syake; na mūatīlei we nīkana mūtonye kūtongoe'w'a nesa.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي
لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَ
يُمِيتُ فَأَمُونا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٨﴾

160. Na katī wa andū ma Mose ve Nguthu ūla ūtongoasya na ūla w'o na kwīka ūlūngalu katī woo.

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٦٩﴾

161. Na Ithyī nītwamaanisye mo nthīnī wa mbaī ūkūmi na iīl, andū me kŋvathūkany'o. Na Ithyī

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا
إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمُهُ أَنَّ أَهْرَبَ يَحْبُوكَ

nItwamUvuanIsye Mose, yIla andU make mamwItisye kIw'U, tUkyasya 'KUna Ivia na ndata yaku;' navo vauma mbuluti IkUmi na iIf; kIla mbaI nIyamanyie vandU vayo va kUnyw'Ila. Na IthyI nItwatumie mathweo mamekIa muunyI IuU woo, na twamatheesya Manna na Salwaa: 'Yai katI wa syIndU nzeo ila ithyI tUnenganIte kwoondU wenyu! Namo ,mayaatUvItIsya IthyI, IndI nImo meevItIsye ene.

الْحَجَرِ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اِثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرِبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْقَنَامَ وَانْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَ وَالسَّلَوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٠﴾

162.Na yIla mo mataviw'e, 'TUai nthInI wa mUsyI uU na yai kIla mUkwenda, na asyai, 'Ngai! VUthya mUio witU,' na likai mbingIlonI mwIina wInyivyo, IthyI tUkamUkeka inyw'I naI syenyu, na vate nzika, IthyI tUkamongeela asu ala mekaa moseo.'

وَاذْقِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ سِرًّا وَكَانَ الْخَبِيرِينَ ﴿٣١﴾

163.IndI ala eki-ma-naI katI woo nImaalyUtile ndeto eka ila mo matavItw'e.kwa uU, IthyI nItwatUmie UsilIflo IuU woo kuma ItunI, nUndU wa wIki-wa-naI woo.

بَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ يَمَّا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 21

164.Na makUlyei mo IuU wa mUsyI Ula waUngeme Utee wa Ukanga. YIla mo mavukisye Savato; yIla makUyU moo mookie kwoo mUthenya wa Savato maumIItite IuU wa kIn'U, IndI mUthenya Ula mo mataI na Savato, mayaamokIa mo. Uu nIw'o IthyI twamatatie mo nUndU maI mbaa-matU.

وَسَأَلَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاصِرَةً الْبَحْرِ اِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ اِذْ تَأْتِيهِمْ حَيْثَ تَأْتِيهِمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٣﴾

165.Na yIla nguthu Imwe katI woo yamakUtile, 'NIkI inyw'I mUumatavya andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe UnUmananga kana kUmasilIfa na UsilIflo wI woo? 'Mo maisye, 'NIkana ithyI

وَإِذْ قَالَتْ اِنَّهُ مِنْهُمْ لِمِ تَعْطُونَ قَوْمًا اِلٰهُ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مَعَذِبُهُمْ عَذَابًا سَيِّدًا اَقَالُوا مَعَذَرَةً اِلَى رَبِّكُم وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

t0thaŋke mbee wa 0thy0 wa Mwŋaŋi waku
na ona vangi mo matonye k0m0kŋa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.

166.Na yŋla mo moolilwe nŋ ma0nd0
onthe ala mataŋtwe namo, Ithyŋ
nŋtwamatangŋŋe ala mavatanie moth0ku,
na nŋtwamakwatie eki-ma-naŋ na 0silŋlo
wŋ woo n0nd0 wa naŋ ila mo meekaa.

167.Na yŋla mo maleile na ng0l0 k0eka
ma0nd0 ala mavatŋtwe, Ithyŋ twameie,
'Tw'ŋkai malaŋ inyw'I, m0sonoketw'e!'

168.Na lilikana ŋvinda yŋla Mwŋaŋi waku
watavanisye, kana kwa 0la w'o We
akamokŋŋya and0, 0uvika M0thenya wa
Uthay00kyo, ala makamathŋny'a na
0thŋny'o mwai. Vate nzika, Mwŋaŋi waku
E-mŋt0kŋ kwa 0ŋvanŋsya, na vate nzika
We ota 0u nŋ M0ekanŋi M0no vy0,
Us0ŋtwe nŋ tei.

169.Na Ithyŋ nŋtwamaanisye mo nthŋŋ
wa mbaŋ sya and0 me kŋvath0kany'o 0l0l0
wa nthŋ. Katŋ woo ve asu ala al0ngalu.
Na katŋ woo ve asu mate al0ngalu. Na
Ithyŋ nŋtwamatatie mo na syŋnd0 nzeo na
syŋnd0 nth0ku nŋkana mo matonye
k0syoka.

170.Indŋ nŋvokŋte nzyawa nth0ku ŋtina
woo ala moosie Ivuku ta 0tiŋwa. Mo
mosaa syŋnd0 mb0th0 sya nthŋ ŋno ya
ŋheo na kwasya, Ithyŋ t0kaekewa w'o!
Indŋ syŋnd0 ingŋ ta isu ŋngŋ ikamavikŋa
mo nok0syosa. Utianŋo wa Ivuku
ndwaaoswa kuma kwoo, Nŋkana mo
maikaneene 0nd0 ona 0mwe 0l0l0 wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo 0la
w'o? Namonŋmasomete nesa ma0nd0

فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا الَّذِينَ يَبْهَوْنَ عَنِ
السُّوءِ وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَينَ يَمَينِ يَمَينَا
كَأَنَّهُمْ يَفْهَمُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِيَةً ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْفِتْنَةِ
مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٨﴾

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمْ الضَّالُّونَ وَمِنْهُمْ
دُونُ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

فُتِنَافَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ
عَرَصَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ
يَأْتِيَهُمْ عَرَصٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِثْلُ
الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا
فِيهِ ۚ وَالَّذَارُ الْأَخِرَةَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٧٠﴾

ala me nthInI wayo. Na Ut0o wa ItunI nI mUseo kwa asu ala alUngalu. IndI inyw'I nomUkamanya?

171.Na t0l0 wa asu mayI0umItye Ivuku na k0l0l0mIlyi Mboya, vate nzika, Ithy0 t0iekaa matuvi ma ta asu alUngalu mae.

172.Na yIla IthyI twakyeekisye kIIma kyeethwa ta muunyI t0l0 woo na mo mas0anfa kana nI Ithweo yI vakuvI k0maval0kIla, IthyI twaisye, 'Kwatai m0l0umItye ma0nd0 ala IthyI t0m0nengete inyw'I, na lilikanai ma0nd0 ala me nthInI wayo nIkana m0tonye k0tangIwa.'

وَالَّذِينَ يُسَيِّدُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الصَّالِحِينَ ﴿٣١﴾
وَرَأَوْا تَنقِصَ الْجَبَلَ فَوَقَّعَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 22

173.Na yIla MwIafi waku OmIetae nzyawa AananI-ma-Atamu—kuma inyunyunI syoo na k0matw'IkIthya ng0sI syoo ene na kwasya, 'Nyie ndi MwIafi wenyu?' Mo maasya, 'II, ithyI twIina 0k0sI,' We eekie Ou nIkana m0ikese kwasya, M0thenya wa Uthay00kyo, ithyI vate nzika t0yamanyaa Ou.'

وَرَأَوْا أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنَى آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنَّا نَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿٣٣﴾

174.Kana inyw'I m0ikese kwasya, 'No maaIthe mait0 t0 ala mawetie atindany'a ma Ngai Ivinda ya tene na ithyI twaI o nzyawa t0 Itina woo. We IndI, We n0Utwananga n0nd0 wa ma0nd0 ala meekiwe nI asu ala makenganie?'

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿٣٤﴾

175.Na 0u nIw'o IthyI t0vuanasya MIs0a, nIkana mo matonye k0taIka na nIkana mo matonye k0syoka Kwit0 IthyI.

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَيَّاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾

176.Na matavye mo 0voo wa 0la we IthyI twam0nengie MIs0a Yait0, na IndI

وَأَنزِلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ مِنْهَا فَأَتَبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٣٦﴾

mo meekaa.

182. Na katĩ wa ala Ithyĩ tũmbĩte ve andũ ala mamatongoeasya *andũ* na w'o na mekaa ūlũngalu.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٢٨٢﴾

LUKU 23

183. Na asu ala mamĩleaa Mĩsoa Yaitũ, Ithyĩ tũkamakusya mo *wanangĩkonĩ* ĩambya kwa ĩtambya kwa nzĩla ĩla mo matamĩsĩ.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٣﴾

184. Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda, vate nzika, walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمَّا لَهُمْ أَن يَكِيدُوا فَيَكِيدُوا ﴿٢٨٤﴾

185. Mo nomasũanĩte *kana* mũnyanyae woo ndena ndũũka? We nĩ Mũkaanany'a wĩ ūtheinĩ tũ.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جُنَّةٍ إِنَّ هُوَ إِلَّا نُذِيرُ الْمُبِينَ ﴿٢٨٥﴾

186. Namo nomasyaĩtye ūsumbĩnĩ wa matu na nthĩ, na syĩndũ syonthe ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbĩte? Na *mo nomonaa* kana, noĩthwa ĩvinda yoo ene yĩminĩte kũthengeea? Namo ĩndĩ, makeetĩkĩla kĩngĩ kyaũ ĩtina wa ūu?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَن عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَالٍ بَيْنَ بَعْدِهِ يَوْمِنُونَ ﴿٢٨٦﴾

187. Ula w'onthe ona wĩva Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũtw'ĩlaa wa kwaa, vaitonya kwĩthwa na mũtongoi kwoondũ wake. Na We nũmatiaa ta asu nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga na kĩvũavũano.

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٢٨٧﴾

188. Mo meũkũlya we ĩũlũ wa ūla Saa: 'Ukavika ĩndĩ?' Asya, 'Umanyi wa w'o wĩna Mwĩalĩ wakwa tũ. Vai ūtonya kũvuany'a ĩvinda ya w'o ateo We. W'o wĩkalaa wĩ mũito matunĩ na ĩũlũ wa nthĩ. W'o ndũkoka kwenyu ateo kwa

يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّارِ أَكَانَ مَرْسَهَا قُلْ إِنَّمَا عَلِمْتُهَا فِي عِندِ رَبِّي لَا يُجِئُهَا رُوحُهَا إِلَّا هُودًا ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عَلِمْتُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٨﴾

193. Nasyo iitonya kŭmanenge mo ūtethyo; ona iitonya kwītethya syo mbene.

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ هُمْ نَصْرَ أَوْلِيَائِهِمْ يَصْرُونَ ﴿٥٣﴾

194. Na ūkameta mo ūtongoinī, maikŭatīīa we. No ūndū ūmwe kwaku wameta kana wakilya.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَائِتُونَ ﴿٥٤﴾

195. Vate nzika, ala mŭmekaiīlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nī athŭkŭmi otenyu iŭ. Mekaīīei īndī, na nīmamŭsŭngīē, ethwa inyw'ī mwi ma w'o.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٥﴾

196. Syo syīna maŭŭ ma kŭthi namo, kana syīna moko ma kŭkwata namo, kana syo syīna matŭ ma kwīw'a nthī namo? Asya, 'Metēi atindany'a ala mŭmwīānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthē namo, na īndī, īyŭmbany'ei inyw'ī inyw'onthē mŭkīlany'e nakwa na mŭikanenge īvinda.

أَلَهُمْ أَجَلٌ يَنْشُونَ بِهَا أَنْ أَرْلَهُمْ أُبْدٌ يَنْظُرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آئِينَ يَجْعَلُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَذُنٌ يُسمِعُونَ بِهَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ كَيْدُونَ فَلَا تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

197. Kwa ūla w'o, Mŭsŭvīi wakwa nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla wavuanisye Ivuku. Na We nŭmasŭvīīa ala alŭngalu.

إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابُ وَهُوَ يُتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿٥٧﴾

198. 'Nasyo ila inyw'ī mŭsyīkaīīlaa ūtee Wake We, ii na ūtonyi wa kŭmŭtetheesya inyw'ī, ona iitonya kwītethya syo mbene.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿٥٨﴾

199. Na wameta ūtongoinī, mo mayīw'aa. Na we nŭmonaa maŭsyāīīsyē we, īndī mo mayonaa.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْعَوْا وَتَرْبُهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٥٩﴾

200. Kwatai ūkeko, na īyīāei kwīkwe nesa, na taanīsyai na andū atumanu.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٠﴾

201.Na ethwa ūsŭanŭo mŭthŭku kuma kwa Satani nŭŭkŭsesenga we, Indŭ mantha wŭvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, We nŭ Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَإِنَّمَا يَنْزَغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

202.Na kwa asu ala alŭngalu, yŭla ūsŭanŭo kuma kwa Satani, wamathaanyŭkŭa, mo mamŭlilikanaa Ngai: na sisyai! Mo nŭmambŭlŭlŭlasya kwona syŭndŭ na nzŭa nzeo.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

203.Na anaa-ŭthe moo mamakusasya maendee na ŭvŭtyo, na Indŭ mo maileela. 204.Na yŭla we walea kŭmaetee Kyama, maasya, 'We ŭleete kŭkŭseŭvya nŭkŭ?' Asya, 'Nyie nŭatŭŭaa maŭndŭ alaŭ. Ii nŭ Syama ŭla imulŭkaa kuma kwa Mwŭŭaŭi waku na ŭtongoi na ŭathimo kwa andŭ ala metŭkŭlaa.'

وَإِنَّمَا لَهُمْ رِزْقٌ لَّهُمْ فِي النَّارِ ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْنَاهَا قُلُوبَنَا
أَسْخَرْنَا مَا يَدْعَى إِلَىٰ مِنَ رَبِّ هَذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ
وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

205.Na yŭla Kulani Ntheu yŭsŭmwa, mŭthukŭŭsyeyi na vindyai ki, nŭkana mŭtŭnye kwŭw'ŭwa tei.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٠﴾

206.Na mŭlilikane Mwŭŭaŭi waku kŭlŭkonŭ kyaku na wŭnyivyo na w'ia, na vate kŭlŭnzo, ma-kŭoko na ma-wŭoo; na ndŭkethwe wa ala mavŭthasya.

وَإِذْ ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ نَضْرِبُكَ وَجْهَةً وَدُونَ الْجَبْهِ
مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تُلْنُ مِنَ الْغَفْلِينَ ﴿٤١﴾

207.Kwa ŭla w'o, asu ala me vakuvŭ na Mwŭŭaŭi waku, maisyokaa ŭtina na ŭng'endu kuma ŭthaithinŭ Wake, Indŭ mo nŭmamŭtaŭaa We na kŭtulya-ndu mbee Wake.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَيَسْمَعُونَ وَأُولَٰئِكَ يَسْجُدُونَ ﴿٤٢﴾

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَدِيْنَةُ

(٨)

AL - ANFAAL
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Mo meũkũlya we ūvoo wa mũtavo wa kaũ. Asya, 'Mũtavo nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa. Kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na seũvyai syĩndũ katĩ wenyu ene na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

3. Etĩkĩli ma w'o no asu tũ ala ngoo syoo ithĩĩlaa syĩwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yawetwa, na yĩla Mĩsoa Yake yĩũsomwa yongeleelaa mũĩkĩĩo woo, na ala maiaa wĩkwatyo woo kwa Mwĩafi woo.

4. Ala malũmasya Mboya na kumya syĩndũ ila Ithĩĩ tũnenganĩte kwoondũ woo.

5. Aa nĩmo ala etĩkĩli ma w'o. Mo mena ianda sya ivĩla kwa Mwĩafi woo, oũndũ ūmwe na ūekeo na kyaũya kya ndaĩa.

6. Otondũ aĩ Mwĩafi waku Ula wakumisye we kuma nyumbanĩ yaku kwa ūlũngalu, oyĩla nguthu ya etĩkĩli nĩyaleaa: kwa ūu We nĩwaũtetheesye we kwa amaitha maku.

7. Mo mekaanĩfa naku iũlũ wa w'o iĩtina wa kwĩvuan'y'a, mo komatwaĩtwe kĩkw'ũnĩ o makyene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتِ بَيْنَكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ②

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ③

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ④

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنْ فَرِقْنَا
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَنَرَّهُمْ ⑥

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ⑦

8. Na lilikanai *ivinda* yila Ngai Mwene Vinya W'onthe wamwathie inyw'i kana imwe kat'i wa nguthu il'i * yalle kw'ithwa y'i yenyu, nenyu nlmwendie ila itena mlio y'ithwe y'i yenyu, Ind'i Ngai Mwene Vinya W'onthe nlmwendie kwonany'a w'o na ndeto Syake na kũtila mũi wa alei vyũ,

وَإِذْ يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّكُوكِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُفَتِّقَ إِلَيْكُمُ الْفُجُورَ ①

9. Nĩkana We atonye kwonany'a ũ-w'o na kũkĩtũng'ithya vathei kĩla kya ũvũngũ, onakau avĩtany'a nĩmatonya kũkĩmena.

لِيُفَتِّقَ إِلَيْكُمُ الْفُجُورَ وَلِيُكْرِهَ إِلَيْكُمُ الْمَعْرُوفَ ①

10. Yila inyw'i mweetisye ũtethyo wa Mwĩafi wenyu, na We nĩwamũsũng'ie inyw'i, *akyasya*, 'Nyie nĩngũmũtethya inyw'i na alaĩka ngili, maatiĩanĩe ũmwe na ũla ũng'i.'

إِذْ تَسْتَفْتِيُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ إِتَى مُسَدِّكُمْ بِالْفِ مِنْ السَّلَاطَةِ مُرَدِّفِينَ ①

11. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamũt'w'ĩkĩthisye ũndũ ũũ ta ũvoo mũseo tũ, na nĩkana ngoo syenyu sy'ithwe sy'i ũthũmũonĩ. Ind'i ũtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ①

LUKU 2

12. Yila We watũmie too wooka tũlũ wenyu ta *ovano* wa mũuo kuma Kwake, na We nĩwamũtheesye k'w'ũ tũlũ wenyu kuma mathweonĩ nĩkana We atonye kũmũthesya inyw'i nakyo, na kũvetanga k'ko kya Satani kuma kwenyu, na kana We atonye kw'ĩk'fa ngoo syenyu vinya na kũlũlũmĩt'ya matambya *menyu* nakyo.

إِذْ يُغَيِّثُكُمُ النَّعَاسَ ۖ إِنَّهُ قَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ ۚ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ①

¹ *I.e. Nguthu ya ita ya Makka ila yaĩ na mlio ya kaũ mwĩanĩu na mũkwĩĩt' ũla, waĩ na mũio o mũvũthũ wa kaũ, yeelekele Makka kuma ngali ya tũlũ north.

13. Yila Mwafali wenyu wamavuanisye alafka, *akyasya*, 'Nye ni vamwe nenyu; kwa Ou, manengei Olomu asu ala metikila. Nye ngeekla w'ia ngooni sya ala matetikila. Kunai Indl, ilungu sya Iulu sya ngingo *syoo*, na tilangai mthya ya syaa syoo.'

14. Kftumi nOndu mo nfmamokaananltye Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake na Ula ona wIva Omokaananlasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake, Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, ni Mwai kwa kOfvanIsya.

15. Usu niw'o *Usililo wenyu*, Indl Usamei; na *manyai* kana ve *Usililo* wa Mwaki kwoondü wa alei.

16. Inyw'I ala mwItikila! Yila mwakomana na ala matetikila, mwI kaUnI, mOikamony'e inyonyu syenyu.

17. Na Ula ona wIva OkOmandikanla kaUnI kana Omonasya mOthenyanI ta Usu, *akItunglana* na nguthu Ila IngI, ow'o, we ekuIaa Othatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Iulu wake mwene, na Iia-ya-Mwaki niyo yIkethwa wIkalo wake. Na ni vandü vathoku mÜno va kwIkala.

18. Kwa Ou, inyw'I mÜyaamoa mo, Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We wamoaie. Na we ndwaalkya yIla we wekisye, Indl ni Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wekisye, nIkana We atonye kÜmanenge etikili Utato kuma Kwake-Mwene---Utato mÜseo---Vate nzika,

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ
أَمْنُوا سَأَلَنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الزَّعْبَ فَأَصْرَبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاصْرَبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذِكْرُكَ فَذُوقُوا وَالْكَافِرِينَ عَذَابِ النَّارِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا
فَلَا تُؤَلُّوهُمْ الْإِدْبَارَ ۝

وَمَنْ يُؤَلِّهِمْ يَوْمِئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ
مُتَحَيِّرًا إِلَى وَغَى فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ
جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

لَمْ تَقْلُوبُوا أَلْفًا وَلَكِنَّ اللَّهَ قَاتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ
رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَفَى وَلِيُنْلِقِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ
بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Wĩw'i-
W'ontho, Umanyi-W'ontho.

19.Uu *nñw'o kweekikie*; na *manyai* kana
Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ We Ula
wonzethasya walany'o wa alei.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُؤْمِنٌ كَيِّدٌ الْكَافِرِيْنَ ۝۹

20.Ethwa inyw'ĩ mwamanthaa ūtw'io,
ĩndĩ ūtw'io nĩũkĩte kwenyu. Na ethwa
inyw'ĩ nĩmũkwĩsiĩla, kũkeethwa kwĩ
ũseo kwenyu; ĩndĩ ethwa mwĩsyoka
Ūng'endilĩĩ, ĩthyĩ ota ūu tũkasyoka. Na
nguthu yenyu ndĩkethwa na ūuno
kwenyu ona vanini, ona yingĩvĩte ata, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'ontho E-vamwe na etĩkĩli.

اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ
خَيْرٌ لَّكُمْ وَاِنْ تَعُوْذُوْا نَعُوْذْ وَلَنْ تُفْنِيَ عَنْكُمْ فِتْنَتَكُمْ
ۚ سَيَبْقٰى وَلَوْ كُنْتُمْ لَا وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۱۰

LUKU 3

21.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai
Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa
Wake, na mũikamũtie we yĩla inyw'ĩ
mweew'a we aineena.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرِسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلُّوْا
عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ ۝۱۱

22.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala
maasya, 'ĩthyĩ nĩtũkwĩw'a ĩndĩ mo
mayĩw'aa.'

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝۱۲

23.Vate nzika, nyamũ ila nthũku mũno
mbee wa ūthyũ wa Ngai MweneVinya
W'ontho nĩ ala matew'aa nthĩ na ala
mataneenaa, ala mate na kĩĩko.

اِنْ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الضُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِيْنَ
لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۱۳

24.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'ontho nĩwamanyĩte ūseo ona wĩva
nthĩnĩ woo, We vate nzika, ethwa
amatonyethisye kwĩw'a. Na yu We
akatumo mo mew'a, mo nĩkũalyũka
makasyoka ĩtina mena ūlei.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَهُمْ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ
لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝۱۴

25. Inyw'I ala mwItfkIlaa! MwItkei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa, ylla we wamwIta inyw'I kana atonye kÜmÜne thayÜ, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe okaa katI wa mÜndÜ na ngoo yake, na kana We nI We Üla inyw'I mÜkombanIw'a Kwake,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ تَحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Na IsÜvIei thI na Üla ÜtakamakÜna asu katI wenyu mekIte naI me oka. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nI mwai kwa kÜIvanIsya.

وَاقْبُوا فَتَنَةَ اللَّيْلِ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

27. Na lilikanai hinda ylla inyw'I mwaI avÜthÜ na mwooneka mwI onzu kÜÜ nthI, na mwaI na w'ia andÜ maikese kÜmÜvulya mamÜtwae, IndI We nIwamÜnengie wIkalo na amÜnenge vinya na Ütethyo Wake, na nIwamÜnengie inyw'I syIndÜ nzeo nIkana mÜtonye kwIthwa mwI na mÜvea.

وَادْكُرُوا إِذْ أَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تُخَافُونَ أَنَّ يُتَخَفَكُمُ النَّاسُ فَأُولَئِكَمُ الَّذِينَ بَضَرُوا رِزْقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

28. Inyw'I ala mwItfkIlaa! MÜikamÜsuke Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa oylla inyw'I nImÜsukaa mawIvIto menyü kaingI na inyw'I nomwIsI Üu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

29. Na manyai kana Üthw'ii wenyu na syana syenyu nI ta Itatwa na kana no Ngai Mwene Vinya W'onthe Üla wI na Ituvi Inene.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فَتْنَةٌ وَ أَنَّ اللَّهَ عِنْدَ أَجْرٍ عَظِيمٍ ﴿٢٩﴾

LUKU 4

30. Inyw'I ala mwItfkIlaa! Inyw'I mwamÜkIa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamÜnenge inyw'I maÜndÜ me kIvathÜkany'o na akavetanga mothÜku menyü na akamÜekea inyw'I; na Ngai Mwene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّبِعُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe nĩ Mwĩafi-wa-mumo mwingĩ.

31.Na lilikana ñinda yĩla alei maũsamie we nĩkana matonye kũkwĩka kolokolonĩ kana makũae kana maũlũngye. Namo nĩmasamie na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasamie ota ũu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Mũsami Mũseo Vyũ katĩ wa asami.

وَإِذْ يَنْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَنْكُرُونَ وَيَنْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ الْمَكْرِينِ ﴿٣١﴾

32.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yasomwa kwoo, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩw'ite. Kethwa Ithyĩ nĩtwendie twĩthwa twaĩ tũtonya vate nzika kũneena maũndũ ota aa. Kĩĩ ti kĩndũ ateo no mbano sya andũ ma tene.'

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَتُنَا قَالُوا قَدْ سَعَيْنَا لَوْنَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

33.Na lilikani ñinda yĩla mo maisye, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa ũu nĩ w'o kuma kwaku, ĩndĩ, usya mbua ya mavia tũtũ waitũ kuma itunĩ kana ũtũtheesye ithyĩ ũsilĩlo mwai.'

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ إِنَّا بِكَ عَدَاوٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

34.Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo we wĩ katĩ woo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo oyĩla nĩmeetisye ũekeo.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

35.Na yu mo mena kĩtumi kyaũ kĩla kĩtuma Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtamasilĩla, yĩla mo mekũmasilĩla andũ kũlika Mũsikitinĩ Mũtheu namo timo asũvĩ ma w'o maw'o? Asũvĩ ala ma w'o na asu ala alũngalu, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

وَمَا لَهُمْ آلَاءُ إِلَّا يَعْذَرُ لَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ بَصْذُونَ عَنِ السَّجْدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أُولِيَاءَ إِنْ أُولِيَاءُهُ إِلَّا التَّافُتُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.Na mboya yoo Nyũmbanĩ ĩsu nĩ vathei ateo nĩ kũusya mĩũi na ũkũnangi

وَمَا كَانَ صَلَاةُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَافَؤًا وَتَضَائِعًا قَدْ وَقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

wa mbĩ. 'Samai İndĩ Ūsilĩlo nũndũ
nĩmwaleile kwĩtĩkĩla.'

37. Vate nzika, asu ala metĩkĩlaa
maumasya ūthwui woo kũmaalyũla andũ
kũmaumya nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na vate nzika, mo
makaendee na kumya; İndĩ
kũkamaumĩa mo vathei ateo kũmeta na
kũĩa nũndũ wa ūvalũku woo mũnene na
İndĩ mo makathyũlũlũkwa me akĩlye
vinya vyũ.

38. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a ala athũku na ala
aseo, na kwĩĩanĩlya ala athũku ūmwe
ĩũlũ wa ūla ūngĩ; na kũmomba mbumbu
onthe vamwe, na İndĩ, kũmekya İianĩ-
ya-Mwaki. Ow'o, aa nĩmo mena wasyo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصْدُوعًا
سَبِيلَ اللَّهِ فَسَيُفْقَرُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونََهُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Matavye asu ala matetfklaa, ethwa mo nImekwisiŵa, maŵndū ala mavŵtie mo makaekewa; Indī masyoka *nthĩnĩ wamo*, nŵ'o Indī, ngelekany'o ya andū ala ma mbee nIminŵte kŵvŵta *mbee woo*.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ūkitai namo kŵvika vaikethwe na mŵthŵnany'o, na ndĩni yŵthe yŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yonthe. Indī mo maeka, Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŵsyafŵsya wa ūndū mo mekaa.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ الْأَهْلَ الْأَوَّلَ إِنَّمَا يَمْلِكُونَ بِصِغِيرِ ﴿٤٠﴾

41. Indī mo masyoka na ŵtina, Indī manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We Mŵsŵvŵi wenyu. Nī Mŵsŵvŵi Mŵseo mŵno ata na Mŵtetheesya mŵseo mŵno ata!

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَكُمْ نِعَمَ الْمَوَلَى وَنِعَمَ النَّصِيرِ ﴿٤١﴾

42. Na manyai kana kyonthe ona kŵva kŵla inyw'ŵ mŵkwosa ta mŵtavo wa *kaŵ*, kŵlungu kŵmwe katŵ wa itano kyaw'o nī kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa na andū make, na ndiwa, na ngya na mŵendi-wa-kyalo, ethwa inyw'ŵ nImŵmwŵfklaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŵndū ala lthyŵ twatheeisye kwa mŵthŵkŵmi Waitŵ mŵthenya wa Kŵvathŵkany'a *kaŵ wa Vatili*--- mŵthenya ŵla nguthu sya ita ilŵ syakomanie, na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŵtonyi wa kŵŵka syŵndū syonthe.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّفَاقُ الْجُنُودِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Yŵla inyw'ŵ mwaŵ ŵtee wa *mwanda* ŵla mwathengeanŵe naw'o, namo maŵ ŵtee wa *mwanda*, ngalŵ ya kŵasa, naw'o mŵkwŵlŵ waŵ ŵtheo wenyu. Na ethwa inyw'ŵ nguthu ilŵ ila syŵkŵkita,

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدَّةِ الدِّينِ وَهُمْ بِالْعُدَّةِ الْقُصَايِ وَالرَّكْبِ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَوَاعِدْتُمْ لَأَخْتَلَفْتُمْ فِي

nĩmwasũanĩe İvinda ya kũkita, inyw'ĩ mwĩthwa mwaĩcanile İũlũ wa İvinda nĩkana kwĩanĩsyẽ mawendi menyu. Indĩ nĩkwatw'ĩtwe kana Ngai Mwene Vinya W'onthẽ akatw'a İvinda ya kwĩanĩsyẽ kĩla kyaminĩte kũtuwa nĩkana manangĩke ala matw'ĩtwe kwanangĩka kwa wĩanũ wĩ ũtheinĩ, na nĩkana mo matonye kũvĩta ala maaĩĩtwe nĩ kũvĩta İũlũ wa vinya wa wĩanũ wĩ ũtheinĩ. Na kwa ũla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩ W'ĩw'i-W'onthẽ Umanyi-W'onthẽ.

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِّيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّبَيْعِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

44.Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthẽ wakwonisye we mo ndotonĩ yaku ta avũthũ; na takethwa We akwonetye we mo ta aingĩ, vate nzika, inyw'ĩ mwĩthwa mwaleelile na mwĩthwa mwaemaniwe ene kwa ene ũndũnĩũũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩwamũtangĩte inyw'ĩ. Vate nzika, We E-na ũmanyi mwĩanũ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũi syenyu.

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَوَالِكٍ قَلِيلًا وَلَوْ أَمَرْدَكُمُ
كَثِيرًا لَّفَسَلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٠﴾

45.Na yĩla İvinda mwakomanie kaũnĩ, We amatw'ĩkĩthisye mo kwoneka ta avũthũ methonĩ menyu, naamũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ kwoneka mwĩ avũthũ methonĩ moo, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthẽ atonye kũete kĩndũ kĩla kyatw'ĩtwe. Na maũndũ onthẽ matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthẽ kwa ũtw'io wa mũminũkĩlyo.

وَإِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ إِذَا الْفَتْحُ ثُمَّ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا
يُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤١﴾

LUKU 6

46.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla mwakomana na nguthu ya ita, ĩthĩwai mwĩ alũmu, na mũlilĩkaney Ngai Mwene Vinya W'onthẽ mũno nĩkana mũtonye kũsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِتْنَةً فَاتَّبِعُوا وَلَا تَوَلَّوْا
اللَّهُ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٢﴾

47.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na mŭikakaanane mŭndŭ na ūla OngI, mŭikese kŭleela na vinya wenyu ūithela kuma kwenyu. Na omŭIsyai; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na omŭIsya.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا فَعَشَلُوا مَثَبًا
رَبِّكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٧﴾

48.Na mŭikethwe mŭilyI ta asu ala mookie kuma mIsyI kwoo kŭkathŭla meko moo na kwIyonany'a kwa andŭ, namo masiŭlaa andŭ maikamIvikŭle nzŭla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmathyŭlŭlŭkaa maŭndŭ onthe ala mo mekaa.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَ
رِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ
بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥٨﴾

49.Na yŭla Satani wamatw'ŭkŭthisye meko moo kwoneka me maseo kwoo, aisye, 'Vai katŭ wa andŭ ūkamŭsinda inyw'I ona ūmwe mŭthenya ūŭ, na Nyie nŭ mŭsŭvŭi wenyu.' Indŭ yŭla nguthu iŭŭ sya ita syoonanie ŭmwe na ŭla ŭngŭ, we nŭwasyokie ŭtina na itiinyo syake na asya, Vate nzika, nyie ndi ūndŭ ndonya kŭmwŭka inyw'I; vate nzika, Nyie nŭngwona kŭla inyw'I mŭtakyene. Vate nzika, Nyie nŭngŭmŭkŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ mwai kwa kŭsilŭla.

وَلَا ذَنْبَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ
لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ
الْفِئَتَيْنِ لَكَّسَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ
إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٥٩﴾

LUKU 7

50.Yŭla angangani na asu ala mena ūwau nthŭnŭ wa ngoo syoo maisye, 'Ndŭni yoo nŭmakengete andŭ aa.' Na ūla ona wŭva wiaa wŭkwatyoo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭŭ.

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ
هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

51.Na takethwa nŭtonya kwŭsa kwona, yŭla alaŭka mekwosa mathayŭ ma asu ala

وَلَا تَرَىٰ إِذْ يَتَوَلَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرِفُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٦١﴾

matetĩkĩlaa, maimakũna mothyũ moo na
mĩongo yoo, *makyasya*, 'Samai inyw'I
Osĩllo wa kũvĩvw'a!.

52.'Uu nũndũ wa maũndũ ala moko
menyu matongoisye mbee *wenyu-ene*, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ti mwĩki wa naĩ kwa athũkũmi
Make ona vanini.'

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰبِدِۙ

53.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũma
Valao, na asu ala maĩ mbee woo: mo
nĩmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; kwa ũu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamasĩlle nũndũ wa naĩ
syoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ena-Utonyi Na Mwai kwa
kũsĩlla.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا
بَاٰتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ
قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِۙ

54.Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakaalyũla Inee ylla We
ũmanengete andũ ateo mo maalyũle
mwĩkalo woo ene, na *manyai* kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مَغْبُوْرًاۙ اِنَّهَا عَلٰى قَوْمٍ
حَتْمٌ يَّغِيْرُوْا مَا يَافِكْسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌۙ

55.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũ ma
Valao na ala maĩ mbee woo; mo
nĩmaileile Syama sya Mwĩalĩ woo, kwa
ũu Ithyĩ nĩtwamanangie mo kwoondũ wa
naĩ syoo. Na Ithyĩ nĩtwamanyw'ithisye
kĩw'ũ andũ ma Valao, nũndũ onthe maĩ
eki-ma-naĩ.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بَاٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكَهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَغْرَقْنَا اِلٰ
فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كٰنُوْا ظٰلِمِيْنَۙ

56.Vate nzika, syũmbe ila nthũku mũno
vyũ mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene
Vinya W'on the nĩ asu ala matatũngaa
mũvea. Kwa ũu mo maiketĩkĩla.

اِنَّ سَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَۙ

57.Asu ala we weekTie Utianŋo namo; Indī nīmanangaa Utianŋo kīla Ivinda, namo maimŋkīaa Ngai.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ
فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥٧

58.Kwa ūu, mwamakwata kaŋnī, Indī kwa kŪmasembethya, mekŋei wia ala me Itina woo, nīkana mo matonye kūtaŋka.

فَأَمَّا تَثَقَّفَتْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرَّدْنَاهُمْ مَنْ خَلَقْنَاهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ٥٨

59.Na ethwa we nŋŋkīa ūseleke wa andŋ, mekīsyē Utianŋo woo Itina kwa ūlŋgalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala mena ūseleke.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيفَتَهُ فَأَتَّبُوا آلَ يَاقُوتَ بْنِ عَدْنٍ
فَكَانُوا مِنَ الْمُكَافِرِينَ ٥٩

LUKU 8

60.Na ala matetīkīlaa maikasŋanŋe kana nīmatŋvonokete Ithyī. Mŋ vate nzika, maitonya kŋkaananīsyā kīleelo kya Ngai.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِذْهُمْ لَا
يُعْجِزُونَ ٦٠

61.Na meyŋmbanīsyēi mo ūndŋ mŋtonya kwa kaŋ na mbalasi syovetwe mŋvakanī, vala mŋtonya kŋteelemya mŋmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŋmaitha wenyu na angī ūtee wamo inyw'ī mŋtamesī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmesī mo. Na kīla ona kīva inyw'ī mŋkumya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī mŋkaīvwa kyusŋŋte na inyw'ī mŋikavīŋw'a.

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ
مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ
لَا تَظْلُمُونَ ٦١

62.Na ethwa mo nīmeelekela kwenda mŋuo, naku we welekele w'o, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We nī We Ula Wīw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَلَنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاخْتِجْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٢

63.Na ethwa mo mena kīleelo kya kŋŋkenga we, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanŋe kwoondŋ waku we. We

وَلَنْ يُزِيدَنَّ أَنْ تَبْذُرُوا نَجْمَكُمْ إِنَّ حَسْبَكُمْ اللَّهُ هُوَ
الَّذِي آتَاكَ بِبَصِيرَةٍ وَالْأَلْمُومِينَ ٦٣

nĩ We Ūla ŌkŪnengete we vinya na
Ōtethyo Wake vamwe na etĩkĩli;

64. Na We nĩwĩkĩite wendo katĩ wa ngoo
syoo. Na ona takethwa we waumisiye
syonthe ila syĩ ūlũũ wa nthĩ, we ndwĩthwa
watonyie kwĩkĩla wendo katĩ wa ngoo
syoo, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwĩkĩite wendo katĩ woo. Vate nzika
We E-vinya, MŪl.

65. We Mwathani! Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩwĩanĩe kwoondũ waku we na
asu ala makŪatĩlaas we katĩ wa etĩkĩli.

LUKU 9

66. We Mwathani! Ingĩĩsya etĩkĩli kŪkita.
Ethwa katĩ wenyu ve mĩlongo ĩĩ ala
meyŪmĩĩsye, mo makamasinda maana
elĩ; na ethwa ve ĩana menyū,
makamasinda ngili ĩmwe ya asu ala
matetĩkĩlaa, nŪndũ mo nĩ andũ
matamanyaa.

67. Ivinda yĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthē nŪvŪthĩtye mŪio wenyu, nŪndũ
We nĩwĩsĩ kana ve wonzu nthĩnĩ wenyu.
Kwa ūu ethwa ve ĩana menyū ala
meyŪmĩĩsye, makamasinda maana elĩ; na
ethwa ve ngili ĩmwe menyū, mo
makamasinda ngili ĩĩ kwa mwĩlao wa
Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na asu
ala momĩĩfasya.

68. KŪimwaĩĩte Mwathani kwĩthwa na
ngombo o kŪvika we mwene alike kaŪnĩ
nthĩnĩ okite. Inyw'ĩ nĩmwendaa syĩndũ
sya nthĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthē endaa ĩtu kwoondũ wenyu. Na

وَأَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑤

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ خِزِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ⑦

إِنَّ خِفَافَ اللَّهِ عَلَى ثِقَلِكُمْ ضَعُفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ ثَلَاثَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ⑧

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ أَنْ تَكُونَ لَهُ أَسْرَى خَلَّى يَدُوحْنِ فِي
الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُبْدِ الْآخِرَةَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑨

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya,
Mŭĩ.

69. Takethwa vayaĩ ūtw'io kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
watongoetye mbee, vate nzika thĩna
mūnene wĩthwa wamŭkwatie inyw'I
ŭndũ ūkwatene na kĩla inyw'I mwoosie.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَنَسَكُنَّ فِيمَا آخَذْتُمْ
عَدَابَ عَظِيمٍ ⑨

70. Kwa ūu, yai kĩla mŭtavĩte kaŭnĩ ta
kĩtkĩllye na kĩseo, na mŭkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ
Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑩

LUKU 10

71. We Mwathani, Itavye ngombo ila syl
mokonĩ maku, 'Ethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ūseo ona wĩwa wĩ
nthĩnĩ wa ngoo syenyu, We akamūnenge
inyw'I syĩndũ nzeo mbee wa ila syosetwe
kuma kwenyu, na akamũekeke inyw'I. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ
Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَشْيَاءِ
إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا آخَذَ
مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑪

72. Na ethwa mo mena kĩeleelo kya
kũũsuka we, mo nĩmaminĩte kũmũsuka
Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee. Kwa
ūu nĩwamatw'ĩkĩthisye mo andũ mate
ŭtonyi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمَكَانَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑫

73. Vate nzika, asu ala meetĩkĩlĩte na
makatia mĩsyĩ yoo na mokitĩte na ūthw'ii
woo na mathayũ moo kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo----
mo nĩ anyanyae ma w'o vyũ. Indĩ kwa
asu ala

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
أَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا

metfkiĩlĩte na makalea kuma mĩsyĩ kwoo,
we ndwĩna ūtonyi Ƨolũ wa ūsũvĩ woo
ona vanini o kũvika maume mĩsyĩ kwoo.
Indĩ ethwa mo mekwĩtya ūtethyo Ƨolũ wa
ndĩni, Indĩ nĩ Ƨolũ waku kũmatethya, ateo
katĩ wenyu na andũ ala mwĩna
mwĩw'ano namo inyw'ĩ-ene ve
ngwatanĩo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwona ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

لَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّنْ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ شَيْءٌ خِ
يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٧﴾

74.Na asu ala metetĩkĩlaa---mo nĩ
anyanya ma mũndũ na ūla ūngĩ. Ethwa
inyw'ĩ mũikwĩka ūndũ mwĩtyaĩwe,
kũkeethwa kĩmena Ƨolũ wa nthĩ na
kĩthokoo kĩnene.

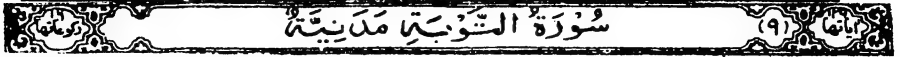
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوا
لَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٥٨﴾

75.Na asu ala metfkiĩlĩte na matiie mĩsyĩ
yoo na mokitĩte kwoondũ wa nzĩa ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo--
ow'o aa nĩ etĩkĩli ma w'o. Mo
makeethwa na ūkeo na kyaũya kya
ndaĩa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ أُولُوا نَصْرًا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَّهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٩﴾

76.Na asu ala metfkiĩlĩte kuma Ƨvinda yu
na matiie mĩsyĩ yoo na mokitĩte
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe vamwe nenyu----aa nĩ amwe
menyu; na Ƨolũ wa ndũũ sya mũkautĩ,
mo me vakuvĩ mũno mũndũ na ūla ūngĩ
nthĩnĩ wa Ƨvuku ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe
nesa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدَا مَعَكُمْ
فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

AL - TAUBA
(Wavuanīw'e Madina)

1.Kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kwĩyumya vyũ nthĩnĩ wa kũtũlwa mũtĩ ngalĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake wa kũtaanĩsya na *mwĩw'ano* w'onthe na avoyi ma mĩvwanano ala inyw'ĩ mweekĩe mwĩw'ano namo.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ①

2.Kwa ũu, angangani tũlũ wa nthĩ kwa myei ĩna, na manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasonokya alei.

فَيُنْخِطُ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ مُجْزِي الْكَافِرِينَ ②

3.Na *kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya* kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake kwa andũ mũthenyanĩ wa Haji ĩla Nene, wa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũtaanĩsye na athaithi ma mĩvw'anano, na Mũtũmwa Wake ũu. Kwa ũu, inyw'ĩ mweelila, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu; ĩndĩ inyw'ĩ mwaalyũka na kũsyoka ĩtina, ĩndĩ manyai kana mũitonya kũsiĩla *walany'o* wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na matavye asu ala matetĩkĩlaa ũvoo wa ũsiĩlo wĩ woo.

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبَيَّنَ فُتُوحٌ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ③

4.Ateo ala mwĩna mwĩw'ano namo kati wa athaithi ma mĩvw'anano na ala mataalea kwĩanĩsya mawĩvĩto moo kwenyu ala meevĩtie, kana makamũtetheesya mũndũ ona ũmwe kũmũkita inyw'ĩ. Kwa ũu, meanĩsyei aa ũtianĩo *ũla inyw'ĩ* mwĩkĩte kũvika ĩvinda yoo yĩla yĩtw'ĩtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alũngalu.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ
شَيْئًا وَلَمْ يَظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَيْهِمْ
عَهْدُهُمْ إِلَىٰ مَدَّ يَدِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

5. Na yīla myei īla ītheetw'e yathela, moaaei athaithi ma mīvw'anano ovala mwamethīla, na makwatei mo ta ngombo, na mathyūlūlūkei, na moveesyei mo kīla vandū ve wīvitho. Indī ethwa nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūlva Saka, Indī ekanai na nzla yoo yī nthasye. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfwe nī tei.

فَإِذَا نَسَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاتَّقُوا الشَّرِكَينَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَجُدُوهُمْ وَاحْزَمُوهُمْ وَاقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥

6. Na ethwa ūmwe wa athaithi ma mīvw'anano nīwakwītya we ūsūvīo, mūnenge ūsūvīo nīkana atonye kwīw'a ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Indī ūimūtwaa vandū vake va mūuo. Kītumi nūndū mo nī vandū matena ūmanyi.

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الشَّرِكَينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ
كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ آتِلْهُ مَامَنَهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
يَعْلَمُونَ ٦

LUKU 2

7. Vatonyeka ata kwīthwa mwīw'ano wa athaithi ma mīvw'anano aa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwawake, ateo asu ala inyw'ī mweeklie wīw'ano namo nthīnī wa Mūsikiti Mūtheu? Kwa ūu, ūndū mo mekūendee kwīthwa me ma w'o kwenyu, īthīwai mwī ma w'o kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alūngalu.

كَيْفَ يَكُونُ لِلشَّرِكَينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَهُمْ فَاسْتَقِمْوْا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ بَحِيبُ
الْمُتَّقِينَ ٧

8. Kūtonyeka ata ethwa yīla mo mamūsinda inyw'ī, maisūanīaa ndūū sya mūkauī ona yīva kana mwīw'ano īlūlū wenyu? Mo nīmatonya kūmwendeesya inyw'ī na makanyw'a moo, oyīla ngoo syoo niūlea, na aingī mūno moo nī mbaa-matū.

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرْ عَلَيْكُمْ لَا يَرِيقُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةٌ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَهِهِمْ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ
وَاللَّهُمْ فَاسِقُونَ ٨

9. Mo makūanasya Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mūvūthū na kūmalūngya andū kuma nzīanī Yake. Ow'o, maūndū ala mo mekaa nī mathūku.

اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمًّا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ
إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ①

10. Mo maisyaasya ndūū sya mūkaufi kana ūtianfo kuma kwa ūmwe ona wīva ūla ūmafkīaa mo. Na nīmo ala eki-ma-mothūku.

لَا يَرْجِعُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَآلَ ذِمَّةٍ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُعْتَدُونَ ②

11. Indī ethwa mo nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūlva Saka, mo Indī nī aneethe menyu katī wa mūfkīto. Na lthyī nīūtavanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَفُؤُوا نَفْسَهُمْ
فِي الدِّينِ وَفَضَّلُوا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ③

12. Indī ethwa mo nīmaananga mawīvīto moo ūtina wa mwīw'ano woo, na kūmūma ndīni yenyu, makūnei Indī atongoi aa ma ūlei---vate nzika, mo mai na ndaūa na mawīvīto moo---nīkana maeke.

وَأِنْ تَكَتُوبُ أَيْمَانُهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا
فِي دِينِهِمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ④

13. Inyw'ī mūikokita na andū ala manangite mawīvīto moo, na ala masūanīe kūmūlūngya Mūtūmwa, na mo nīmo maī ma mbee kwambīlīlīya mong'endu kwenyu? Inyw'ī komūūmakīa? Tiw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We mwailite nī kūmūkīa mūno, ethwa inyw'ī mwī etfkīlī!.

إِلَّا تُقَاتِلُوا قَوْمًا تَكَتُوبُ أَيْمَانَهُمْ وَهُمْ بِإِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَّوْكُمْ أَقَلَّ مَرَّةٍ أَخْشَوْهُمْ فَكَفَى
أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑤

14. Mokitei, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmasīllā kwīsīllā mokonī menyu, na amasonokye mo, nā amūtethye inyw'ī mwīthwe na ūkīlyo ūlū woo, na kūkiakisya ilīko sya andū ala metfkīllā;

فَاتِلُوا هُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُسَبِّحُ
عَلَيْهِمْ وَيَسْتَفِصِدُّوهُمْ قَوْمٌ مُؤْمِنِينَ ⑥

15. Na nĩkana We atonye kūveta ūthatu wa ngoo syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amwelekelaa na tei ūla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭl.

وَيَذِھِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰی مَنْ يَّشَآءُ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝

16. Inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mŭkatiwa mwĩ inyw'oka, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'on the ūtanamba kũmanya ala mokitaa *kwa nzĩa* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,, na matamwosaa *ona ūmwe* kwĩthwa mũnyanya wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtũmwa Wake na etĩkĩli? Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa mũno ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ يَهْدُوا
مِنْكُمْ وَلَمْ يَخْذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
يُؤْمِنِينَ وَرِجَّةً ۚ وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

LUKU 3

17. Ti ūlũ wa athaithi ma mĩvw'anano kwĩka ūlũgalu kwa ieleelo ila Mĩsikiti yakĩwe kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmĩkalya yĩ mĩseo kwĩanana nondũ kwalle oyĩla mo nĩ ngũsĩ sya ūlei woo ene. Mo nĩmo ala mawĩa moo makethwa vathei, namo makekalaa nthĩnĩ wa Mwaki.

مَا كَانَ لِلشُّرِكِ أَنْ يَقْرَأُوا بِحَمْدِ اللّٰهِ شَهِيدِينَ
عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَ
فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ۝

18. Nĩw'o, we eweka nĩwe wailwe nĩ kũmĩsũvĩa Mĩsikiti ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, na ūsyafĩsyaa Mboya, na ūĩvaa Saka, na ūtamũkĩlaa ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, aa nĩmo melekele mũno kwĩthwa. matalĩka katĩ wa ala matongoew'e.

إِنَّمَا يَعْبُرُ مَسْجِدَ اللّٰهِ مَنْ أَمِنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللّٰهَ فَهُوَ
أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝

19. Inyw'ĩ mwĩtw'ĩkĩthya kũmanenge kyaũnyw'a mahaji na kũseũvya Mũsikiti Mũtheu ūndũ ūmwe na mawĩa make ūla

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ أَمِنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ

Umwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ūkitaa kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo ti ūndũ Umwe *ona vanini* mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

اللَّهُ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

20. Asu ala metĩkĩlaa na *mathamaa kuma mĩsyĩĩyoo kwoondũ* wa Ngai na kũkita kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayũ moo mena kĩvĩla kĩtũũlu mũno mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na nĩmo ala makatana.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِلرَّبِّ سَبِيلَ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَلِئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

21. Mwĩlaĩ woo amanengae mo ūvoo mũseo wa tei kuma Kwake We na wa ūtanu Wake, na wa Mĩũnda ĩla nthĩnĩ wayo vakethwa ūtanu wa kwĩkalaa kwoondũ woo;

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجِئَتْ لَهُمْ فِيهَا لَعِينٌ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾

22. Mo makekalaa vo tene na tene. Nĩw'o, vena ĩtuvi ĩnene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose maaĩthe menyu na anaa-nyinyia menyu ta anyanya, ethwa mo meenda ūlei kũvĩta mũĩkĩlĩo. Na ūla ona wĩwa ūtumaa ndũũ namo kuma katĩ wenyu, asu nĩmo eki-ma-naĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا أَبَاءَكُمْ وَأَبْنَاؤَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أُولَئِكَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Asya, 'Ethwa maaĩthe menyu, na syana syenyu, na anaa-ĩthe menyu, na iveti syenyu, na ndũũ sya mũkauĩ syenyu, na ūthw'ii ūla mũmbanĩtye, na ūtandĩthya wenyu ūla mũũkĩfa ndũkaũgame, na nyũmba syenyu ĩla mwendete mũno, nĩsyo mwendete mũno

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَمْشُونَ مُسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, na kūkita kwoondū wa nzīa Yake, Indī eteelai kūvika kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtw'io Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa-matū.

وَرَسُولُهُ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ
بِآيَةٍ مِنَ اللَّهِ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٧﴾

LUKU 4

25.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa makaū maingī, na Mūthenyanī wa Unaini, yīla ūtalo wenyu mwingī watumie inyw'ī mwīkathīla Indī ndwaamūna inyw'ī na kīndū na nthī vamwe na ūnene wayo w'onthe, nīyakuīviw'e kwoondū wenyu, na Indī nīmwaalyūkile mūsyokete ītina.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
إِذْ أَجَبْتَكُمْ لَقَدْ تَفَعَّلْنَا عَنْكُمْ شَيْئًا وَ
صَافَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمُ
مُدْبِرِينَ ﴿٥٨﴾

26.Na Indī, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatheesye ūuū īūlū wa Mūtūmwa Wake na īūlū wa etīkīli, na We nīwatheesye nguthu sya ita ila inyw'ī mūtaasyona, na We nīwamasīlle asu ala maleile kwītkīla. Na yīl nī ītuvi ya alei.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

27.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ītina wa ūu, akamwelekela ūla w'onthe We wendaa ena ūuū; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Uśūftwe nī tei.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٠﴾

28.Inyw'ī ala mwītkīllaa! Vate nzika, avoyi ma mīvw'anano nī avuku. Kwa ūu, mo maikaūthengeee Mūsikiti Mūtheu ītina wa mwaka ūū woo. Na ethwa inyw'ī nīmūōkīla ūkya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthusya inyw'ī katī wa mumo Wake, ethwa We akenda. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūl.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشَّارِكُونَ بِجَسَدٍ لَا يَقْرُبُوا
السَّجْدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ
عِيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦١﴾

29. Ukitali na ala katī wa Andū ma Ivuku ala matamwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana Mūthenya wa Mūminūkīlyo, kana makwata maŪndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake mavatanīte, kana kūatīla ndīni ūla ya w'o, okūvika mo mafve koti na moko *moo ene menyivīlye* na kwonany'a wīw'i woo.

LUKU 5

30. Na Ayuti maasya, 'Esala nī Mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Aklisto maasya, 'Masia nī mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ii nī ndeto sya makanyw'a moo. Mo meytelekanasya na ūneeni wa asu ala maleile kwītkīla mbee wqo. Kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīthwe ūlū woo! Mo maalyūlangawa ata!

31. Mo mamosete asomi moo na alei moo kwīthwa elai moo vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na *ota ūu now'o mamwosete Masia*, mwana wa Malia, īndī mo mayaaūlwa ūu ateo kūmūthaitha Ngai Umwe. Vai Ngai ateo We. We nī Mūtheu Mūno ūlū wa kīla mo mamwīlananasya We nakyol!

32. Mo mendaa kūvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthe na makanyw'a moo; īndī Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaketīkīlyo kīndū ateo We akeanīsyā kyeni Kyake, ona kau alei nīmatonya kūlea kūkyenda.

33. We nī We Ula wamūtūmie Mūtūmwa Wake ena ūtongoi na ndīni ya w'o, nīkana We atonye kūmīsīndīthya ūlū wa kīla ndīni *īngī*, ona ethwa avoyi ma mīvw'anano nīmatonya kūmīmena.

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ عَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٥﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ لِّبْنِ اللَّهِ وَكَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحَ
ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْتُمُ اللَّهَ أَنَّىٰ يُؤْتَوْنَ ﴿٦﴾

اتَّخَذُوا أَحِبَّاءَهُمْ دِينًا لَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٧﴾

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّا أَن يَتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَ
عَلَى الدِّينِ الْحَقِّ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

34. Inyw'I ala mwItk'Ilaa! Vate nzika, aingI ma athembi na elei nImaIsaa ūthw'ii wa andŭ na nzIa sya ūvŭngŭ na kŭmaalyŭla andŭ kuma nzIaŋI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala mombanasya na kŭvitha thaavu na vetha na mailea kŭsyumya kwa nzIa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe-----matavye mo ūvoo wa ūsilŭlo wI woo,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَجْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَكُونُوا أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا ينفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٥٤﴾

35. Mŭthenya ūla kŭkatw'TkIt'hw'a kŭvyŭ nthInI wa mwaki wa Ngiena, na mothyŭ moo na mbau syoo na mIongo yoo ItkavIv'w'a vo na kŭkatavanw'a kwoo; aa nImo inyw'I mweeyIie inyw'I-ene, kwa ūu, yu samai kIla inyw'I mwaiiaa.

يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ كُفَىٰ يَافِئَاتِهِمْ وَجُنُوبُهُمْ وظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٥٥﴾

36. Kŭtala kwa myei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwIt'htI'we kwI myei Itkŭmi na ItI kwI'anana na mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kuma mŭthenya ūla We woombie matu na nthI. KatI wa Ino, Ina nI mIt'heu. Ino nIyo ndInI ItI yIkala. Kwa ūu, mŭikevItI'sye nthInI wayo. Na ūkitai na athaithi ma mIv'w'anano onthe tondŭ mo meŭmŭkita me on the vamwe; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala alŭngalu.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٦﴾

37. Vate nzika, kŭIt'sya kwa Mwei Mŭtheu nI wongeleku wa ūlei. Ala matet'k'Ilaa nImathyoekaw'a naw'o, mawIt'k'Ilasya mwaka ūmwe na kŭvatana mwaka ūngI, nIkana mo matonye kwIw'ana na ūtalo wa myei ItI Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmItw'TkIt'htI'sye mIt'heu, na nIkana mo matonye kwIt'k'Il'ya syIndŭ ItI Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanIt'e.

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحْلُونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِّيُطِغُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زُرِينُ لَهُمْ سُوْرٌ يَجْعَلُهُمُ اللَّهُ لِيَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٧﴾

41. Umaalai, mwĩ avũthũ kana mwĩ aito, na ūkitai na syĩndũ syenyũ na mathayũ menyu kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Uu nĩw'o ūseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾

42. Takethwa waĩ ūtandĩthyo wa mĩtũkĩ na kyalo kĩkuvĩ, vate nzika, mo methwa makũatĩĩe we, ĩndĩ kyalo kyu kyũmũ kyoonekie kĩ kĩasa kwoo. Onakau mo makeevĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthē *makyasya*, 'Takethwa ithyĩ nĩtwaĩ tũtonya, vate nzika, ithyĩ twĩthwa twaendaniŷe nenyu.' Mo nĩmanangaa mathayũ moo; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩsĩ kana mo nĩ akengani.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 7

43. Ngai Mwene Vinya W'onthē navetange? tei. Wameĩkĩlĩlye mo matiwe ĩtina nĩkĩ mbee wa ūtambĩte kũmamanya ala maneenie w'o na ūkamamanya akengani?

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعَكَ الْإِثْرَيْنِ صَدَقُوا وَتَعْلَمُ الْكَافِرِينَ ﴿٥٣﴾

44. Asu ala metĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũthenya wa mũminũkĩlyo maikakwĩtya we ūthei wa *kũekewa* maikokite na ūthw'ii woo na mathayũ moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmesĩ nesa ala alũngalu.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٥٤﴾

45. No asu tũ ala matamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ala ngoo syoo syusũĩtwe nĩ nzika makakwĩtya ūthei wa kũlea kũkita, namo nĩmeũseesa nthĩnĩ wa nzika syoo.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَزْوَاجًا فَلَوْ أَنَّهُمْ فَهَمُّوا فِي دِينِهِمْ بِرَدِّ دَعْوَتِكَ

46. Na takethwa mo mañ na kñeleelo kya kũthi, vate nzika, mo methwa meeyũmbanĩtye kwoondũ wakw'o; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaleaa kũthi kwoo. Kwoondũ wa ũu, We nĩwamasiĩle, na nĩkwatavaniw'e 'Inyw'ĩ Ikalai *mũsyĩ* vamwe na ala mekalaa.'

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ امْتِعَانَهُمْ فَتَبَطَّحَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقُعُودِينَ ﴿٤٦﴾

47. Takethwa mo nĩmaendanĩtye nenyu, methwa mamwongelelee vathei ateo thĩna, namo methwa masembie kũũ na kũũ katĩ wenyu, maimantha kũlea kwĩw'ana katĩ wenyu. Na katĩ wenyu ve asu ala mañ mamethukĩĩsya mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-naĩ.

لَوْ خَرَجُوا فِئَكُم مَّا زَادُكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَا أُفْعِلُوا فِئَكُمُ يَتَّبِعُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمْعُونُ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Mo nĩmamanthie kũete kĩthokoo ona mbee wa ũu, namo nĩmaseũvisye nzaama ũũũ waku we kũvika yĩla w'o wookie/na kñeleelo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkyasindie, onakau mo mayakyendaa kyo.

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٤٨﴾

49. Na katĩ woo ve we ũla waasya, 'Mbũĩkĩĩtyei nyie nĩiweñina na mũikambĩkĩle nthĩnĩ wa Itatwa.' Vate nzika, mo nĩmavalũkĩte Itatwanĩ. Na vate nzika, Iia-ya-mwaki yĩkamathyũũũũka alei.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَنِي لِي وَلَا تَقْعَبْنِي أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَظِئَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

50. Ethwa ũseo nĩwaũvalũkĩla we, nũmekĩlaa mo kyeve, Indĩ mbaanga ya ũkwata we, mo maasya, 'Ithiyĩ nĩtweesũvĩĩte vau mbeenĩ.' Namu masyokaa Itina matanĩte.

إِنْ تُبْدِكَ حَسَنَةً تَسْأَلْهُمْ وَإِنْ تُبْدِكَ مُوَسِيَةً يَقُولُوا قَدْ أَخْلَلْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ يُرِجُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asya, 'Vai kĩndũ kĩkatũvalũkĩla ithiyĩ, ateo kĩla Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَنْ يُؤْمِنَنَّ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

W'onthe ūtūw'ŵe ithyŵ. We nŵ Mūsūvŵi waitū.Na ŵndŵ etŵkŵli maŵŵe nŵ kwia wŵkwatyō woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

52.Asya, 'Inyw'I mūtŵteweteelye ithyŵ kŵndū ateo kŵmwe nthŵnŵ wa syŵndū ila nzeo; oyŵla kwa ngall yenyu, ithyŵ twetele Ngai Mwene Vinya W'onthe amūetee ūsilŵlo ūla umaa Kwake-Mwene kana kwŵsŵla mokonŵ maitū. Eteelai ŵndŵ, ithyŵ naitū ota Ūu notwetele twŵ vamwe nenyu.

53.Asya, 'Umyai kwa kwenda kana kwa kŵlea kwenda, iiketŵkŵlwa kuma kwenyu. Inyw'I mwŵ andū mbaa-matū mūno.

54.Na vai kŵndū kŵmavatiŵte mo kwŵtŵkŵlŵla mŵvothi yoo ateo mo nŵmamūleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Na mayūkaa Mboyanŵ ateo kwa ūtulu na mayumasya mŵvothi ateo maumasya mate kwenda.

55.Kwa Ūu, ūthw'ii woo na syana syoo iikaūseng'ye we. Ngai Mwene Vinya W'onthe aeelaa kŵmasiŵla mo nasyo nthŵnŵ wa thayū wa yu na kana mathayū moo mataanŵsyē namo me alei.

56.Namo nŵmevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo nŵ menyu, oyŵla mo ti menyu, ŵndŵ mo nŵ andū me w'ia.

57.Takethwa mo nŵmoonie vandū va kwŵvitha, kana ngunga, ona kana ŵima ya kŵlŵika mo vate nzika methwa masyokie vo, na mŵtŵkŵ ŵtasiŵka.

قُلْ هَلْ تَرْتَبُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيْنِ
وَنَحْنُ نَتَرْتَبُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بَأْيُدِينَا فَتَرْتَبُوا إِلَيْنَا مَعَكُمْ
مُتَرْتَبُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَاسِقُونَ ﴿٥٣﴾

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

فَلَا تَعْجَبْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُمْ بِمِنكُمْ
لَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

لَوْ جِدُّونَ مَلْجَأَ أَوْ مَغْرَبَ أَوْ مَدْخَلَ لَوْلَا
إِلَهِهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58. Na katī wamo ve asu ala monaa we wīna İvityo İolİ wa nthembo. Ethwa mo nīmanengwe İmwe, nīmeanİawa; İndİ malea kŭnengwe İmwe, sisyai! mŭ ti eanfe.

وَمِنْهُمْ مَن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَفْخِمُونَ ٥٨

59. Takethwa mo nīmeanİwe nī kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake wamanengete mo methwa maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtwānİe ithyİ -----na Mŭtŭmwa Wake; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete mumo Wake İolİ waitŭ; na Mŭtŭmwa Wake ota ūu; ithyİ nİtwelekelaa kwa Ngai Mwene Vinya W'omthe na Mboya,' ūu wāhīwa wāİ ūseo kwoo.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ ۖ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ٥٩

LUKU 8

60. Nthembo nī kwoondŭ wa ngya tŭ na ala mena vata, na ala maandİkİwe kŭthŭkŭmanaa nayo, na kwa asu ala ngoo syoo nī syakwİw'anİthw'a, na kwa kwinenge ngoombo ūthasyo, na kwa ala mena thiİ, na kwoondŭ wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kwa mŭendi-wa-kyalo----- mwİao kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mŭİ.

إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالسَّكِينِ وَالْمَسْكِينِ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرِينِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦٠

61. Na katī woo ve asu ala mamŭthataasya Mŭtŭmwa na kwasya, 'We nīwāhukİİsyaa onthe.' Asya, 'Kwāhukİİsyaa kwake kwa onthe nī kŭseo kwenyu; we nŭmwİtkİİlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭmetİkİİlaa Aİkİİ, na nī tei kwa asu ala menyu metİkİİlaa. Na ala mamŭthataasya Mŭtŭmwa wa Ngai

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ ذُنُّ قُلْ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦١

**Mwene Vinya W'onthe makeethwa na
Osilflo mwai.**

62. Mo mevItaa na Ngai Mwene Vinya
W'ontho kwenyu nIkana mamwendeesy
inyw'I; IndI Ngai Mwene Vinya
W'ontho na M0t0mwake Wake nImo
ma'lltwe nI kwendeew'a m0no nIwe na
Ngai, ethwa mo nI etIklii.

يَحْلُمُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ
أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

63. Mo nomaamanya kana ūla ona wŵa
ŌmŪkaananŵasya Ngai Mwene Vinya
W'ontha na MŌtŌmwa Wake, ve Mwaki
wa Ngiena kwoondŌ wake, vala we
Ūkekalaa? Usu nŵ Ūnyamao mŪnene.

الْمَرِيعُونَ أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ
لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٣٧﴾

64. Angangani nĩmakĩaa Kĩlungu kĩkiese
kũvuanw'a ũũũ woo, kĩmamanỹthya
mo maũũũũ ala me nthĩnĩ wa ngoo syoo.
Asya, 'Vũai ngũĩ inyw'ĩ! Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe akakĩete
kyeninĩ kĩla inyw'ĩ mũkĩaa.'

يُحَذِّرُ الْمُنَافِقِينَ أَنَّ تَزَالَ عَلَيْهِمْ سُورَةُ تُنذِرُهُمْ
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ اسْتَغْفِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مُخْرَجُ
مَا تَحْذَرُونَ ﴿٣٩﴾

65. Na we ūkamakūlya mo, kwa ūla w'o
vyū mo masya, 'Ithyl' n'itwathaŭkaa tū na
kūvŭa ngūl.' Asya 'Nl Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake na
Syama Syake ala inyw'ī mwavŭlaa
ngūl?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ أَبَاؤُهُ وَآيَاتِهِ وَرَسُولُهُ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥٠﴾

66. 'Mōikaete wīkwatyo. Inyw'ī vate
nzika nīmwaileile kwītkīla ītina wa
kwītkīla kwenyu. Ethwa Ithyī
nītōūmfēkea nguthu īmwe kuma kat
wenyu, Ithyī tōkamīsilīla īla nguthu īngī,
nōndū mo methīitwe me avītany'a.'

لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبَ طَائِفَةٌ بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٥٧﴾

LUKU 9

67. Angangani aŭme na aka, *onthe*
nĩmakwatanĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Mo

الْمُتَّقُونَ وَالْمُتَّقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَتَذَكَّرُونَ
بِالْمَنَاسِكِ وَيَتَّخِذُونَ مِنَ الْمُعْرُوفِ وَتَقِصُّونَ آيَاتِهِمْ

meylaaa kwikwe ūthŭku na kŭvatana ūseo, na kwikalya moko moo mang'uthitwe. Mo nīmamŭleile Ngai Mwene Vinya W'onthe ---- We onake nŭmaleete mo. Vate nzika, angangani nīmo mbaa-matŭ.

68.Ngai Mwene Vinya W'onthe amathaa angangani, aŭme na aka, na alei Mwaki wa Ngiena, ūla mo makekalaa nthīnī waw'o. W'o ūkameanīa mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmaumanīite mo. Na mo makeethwa na ūsifllo wīkalaa,

69.Otondŭ ala maī mbee wenyu inyw'ī. Mo maī na vinya mŪnene nthīnī wa Ūtonyi mbee wenyu na Ūthw'ii mbee wenyu na mokwati na syana. Mo nīmatanīie Ūthw'ii woo kwa īvinda īkuvī, kwa Ūu, nīmŪtanīe kīanda kyenyu tondŭ ala maī mbee wenyu matanīie kīanda kyoo. Na inyw'ī nīmwalikile ngewanī nthŪku tondŭ mo malikile ngewanī nthŪku. Mo nīmo ala mawīa moo makethwa mate na Ūuno īŪīŪ wa nthī īno na ītūnī. Namo nomo mena wasyo.

70.Uvoo wa ala maī mbee woo nowaamavikīa mo—Andŭ-ma-Noa na Aati, na Athamŭti, na Andŭ-ma-Avalamu, na Atŭi-ma-Mitiani na mīsyī īla yaanangiwe? Atŭmwa moo nīmookie kwoo mena Syama ntheu. Kwa Ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavītsya mo, Indī nīmo mee vītsye mo ene.

71.Na etīkīli aŭme na aka, nī anyanya mŭndŭ na ūla ūngī. Mo nīmeyīaa kwikwe nesa, na kŭvatana ūthŭku na

نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ النُّفُوسَ لَمُ الْفُسُوقَ ۝٦٨

وَعَدَ اللَّهُ النُّفُوسَ وَالنَّفَقَاتِ وَالْكَافَرَاتِ أَرْجَهُنَّ خُلْدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنُهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ۝٦٩

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآلُ الْأَوَّلَاءِ وَأَوْلَادًا فَاسْتَعَا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَحَنُكُمْ بِخَلْقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ وَخُضُّهُمْ كَالَّذِينَ خَاصُوا أُولَئِكَ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ۝٧٠

أَلَمْ يَأْنِهِمْ نَبَأَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَةَ وَقَوْمِ إِبْرٰهِيْمَ وَأَخِيْبَ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝٧١

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

kölümya Mboya na kōlva Saka na kōmwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Aa nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamew'la tei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mūl.

72. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathīte etīkīli aūme na aka, Mīŭnda ūla ūvīŭŭlaa tūlūsī uungu wayo, vala nthīnī wayo mo makekalaa, na kūndū kwa motūo ma ūtanu nthīnī wa Mīŭnda ya Tene-W'onthe. Na ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'o ūla mūnene vyū wa syonthe. Usu nī ūkīlyo mūnene.

LUKU 10

73. We Mwathani! ukita na alei na angangani. Na ūthwa wī mwai kwoo. Utūo woo nī Ngienanī, na nī vandū vathūku.

74. Mo mevītaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo mayasya ūndū, ūndī mo matūmfie kīthyomo kya kūmana, na malea kwīŭŭŭla ūtina wa kōkumbatīlyā Isilamu. Namo nīmasūanīe mūno tūlū wa maūndū ala *mesie* kōlea kōmakwata. Namo nīmaeie kīmena tū nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake nīwamathuŭtye mo kuma mumonī Wake. Kwa ūu, ethwa mō nīmekwīlila, kōkeethwa kwī kōseo kwoo; ūndī mo maalyūka, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasīlīla na ūsīlīlo wī woo tūlū wa nthī ūno na Itunī, namo maikethwa na mūnyanya kana mūtetheesya tūlū wa nthī.

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٤١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبٌ فِي
جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَزُفْرَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٤٢﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَيْسُ الْمَصِيرِ ﴿٤٣﴾

يَخْلِقُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا
نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يَعْلَمِ اللَّهُ
عَدَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مِنْ دِينٍ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٤٤﴾

75.Na katĩ woo ve ala meekĩie ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'ontho, *makyasya*, 'Ethwa We akatũenge ithyĩ katĩ wa mumo Wake, vate nzika vyũ, ithyĩ tũkaumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

76.Indĩ yĩla We wamanengie katĩ wa mumo Wake, mo nĩmeethĩwe na ngoa naw'o na maalyũka masyoka ĩtina mena ūlei.

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلّٰوْا وُجُوْهُكُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝

77.Kwa ūu, We nĩwamatuvie mo wangangani *ūla ūkekala* ngoonĩ syoo kũvika mũthenya ūla mo makakomana Nake We, nũndũ mo nĩmaanangie ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, na nũndũ mo nĩmakenganie.

فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلٰى يَوْمٍ يَلْقَوْنَ رَبَّهٗمْ اَخْلَفُوْا
اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَنَسَآ كَاٰنُوْا يَكْذِبُوْنَ ۝

78.Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syoo oũndũ ūmwe na mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũmanyi-Ula-Mũseo Vyũ wa syĩndũ ila itonekaa?

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ
اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ۝

79.Asu ala mamanthaa ĩvĩtyo kwa etĩkĩli ta asu ala maumasya nthembo kwa kwenda kwoo ene na ala matonaa kĩndũ kya kumya ateo *mokwati ma wĩla* woo mũmũ. Indĩ asu nĩmamavũfaa ngũĩ mo. Ngai Mwene Vinya W'ontho akamaĩva ngũĩ *ĩsu* yoo, na ve ūsĩĩlo wĩw'ĩthasya woo kwoondũ woo.

اَلَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطٰوْعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي
الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ
مِنْهُمْ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

80.We ĩtya ūekeo kwoondũ woo, kana ūlee kũmetĩsya ūekeo; ona ūkameĩsya ūekeo kũndũ mĩlongo mũonza, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakamaekea mo ona vanini. Kĩtumi nũndũ nĩmamũleile Ngai Mwene Vinya

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝

W'onthe na Mütümwa Wake, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andũ mbaa-matũ.

LUKU 11

81.Asu ala matatie kũtiwa ĩtina nĩ
matanie nũndũ wa kũtiwa ĩtina kwoo,
ĩtina wa kũleana na Mütümwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmaleile
kũkita na ũthw'ii woo na mathayũ moo
kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Namu maisye, 'Mũikathi naku
kwĩ ũvyũvu. Asya, 'Īia-ya-Mwaki yĩna
ũvyũvu mwingĩ mbeange.' Kethwa mo
nĩmaĩ matonya kũmanya.

82.Mo maĩlwe nĩ kũtheke vanini na kũla
mũno ta ĩtũvi ya maũndũ ala mo
meekaa.

83.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
akaũtũnga we nguthunĩ yoo, namo
maikwĩtya ũthei mathi makokite, ĩndĩ
asya, 'Inyw'ĩ mũikathi nakwa ona
vanini, ona mũikamũkita mũmaitha mwĩ
vamwe nakwa. Inyw'ĩ nĩmwanyuvie
kwĩkala mũsyĩ ĩvinda ya mbee, kwa ũu,
ĩkalai yu vamwe na asu ala mekalaa
ĩtina.'

84.Ndũkamũvoyee ũmwe woo yĩla
wakw'a ona vanini ona kana kũũngama
ũtee wa mbũa yake kũvoya; nũndũ mo
nĩmaleile kũmwĩtĩkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mütümwa Wake na
makw'ie me mbaa-matũ.wa nthĩ ĩno na
kana mathayũ moo matonye kũtaanĩsya
na mo me alei.

فَوَحَّ السَّخْلَفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ خَلْفِ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كِرْهُوْا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُجَهْمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

فَلْيَصْحُقُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوكَ
لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَأَقْعُدُوا مَعَ الْخُلَفَاءِ ﴿٨٣﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَاتُوا
هُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٤﴾

85. Na mothw'ii moo na syana syoo iikaŭseng'ye we; Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŭmasiŭla tŭ nasyo tŭlŭ wa nthĩ ũno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanĩsya na mo me alei.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

86. Na yĩla Kĩlungu kyavuanw'a kĩyasya, 'Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūkitai *nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* mwĩna ngwatanĩo na Mŭtŭmwa Wake,' asu ala mena syĩndŭ katĩ woo makwĩtasya ūthei we makyasya, 'Tŭeke ithyĩ twĩkale vamwe na ala mekalaa *mŭsyĩ*.'

وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةً أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهَدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطُّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقُعْدِيِّنَ ﴿٨٦﴾

87. Mo nĩmeanĩawa nĩ kwĩkala vamwe na iveti, na ngoo syoo nĩnzĩlle nĩkana mo maikamanye.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

88. Indĩ Mŭtŭmwa na asu ala metkĩlaa vamwe nake we nĩmokitaa *kwoondŭ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* na ūthw'ii woo na mathayŭ moo, na nomo ala makethwa na syĩndŭ nzeo, na nomo makaĩla.

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

89. Ngai Mwene Vinya W'onthé nUseŭvitye Mfunda Ila Ivitflaa tŭlŭsŭ uungu wayo kwoondŭ woo; nthŭnŭ wayo nŭvo mo makekalaa. Usu nŭ ŭtanu mŭnene.

أَمَّا اللَّهُ لَهُمْ جَنَّتِي تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
يُخْلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

LUKU 12

90. Na asu ala maseŭvasya syŭkwatyo kuma katŭ wa Aalavu ma weŭnŭ, nŭmookie nŭkana manengwe Ŭthei Ŭsu. Na asu ala maneenie ŭvŭngŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mŭtŭmwa Wake mekalile mŭsyŭ. Usiŭflo mwai ŭkamavalŭkŭla asu ala amwe moo matetŭkŭlaa.

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Vai Ivŭtyo ŭlŭlŭ wa ala onzu, kana ala awau, kana asu ala matona kŭndŭ kya kumya, ethwa mo nŭ aŭkŭku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mŭtŭmwa Wake. Vai nzŭla ya kŭmatŭla mŭtŭ asu ala mekaa meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthé nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭtŭwe nŭ tei.

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَحَّوْا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْحَسِينِينَ مِنْ سَبِيلٍ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Ona ŭlŭlŭ wa asu ala mookie kwaku nŭkana ŭmalŭsyé ŭlŭlŭ wa nyamŭ, we waisye, 'Nyie ndikwona vala ndonya kŭmŭlŭsya inyw'ŭ; namo masyoka metho moo metŭkŭte methoi nŭ kyeve kya kwaŭwa nŭ kŭndŭ kya kumya.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا آتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا
أَحْمِلُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيَنُهُمْ فَبِئْسَ
الَّذِينَ حَزَبًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Nzŭla ya kŭmatŭla mŭtŭ no kwa asu tŭ ala meŭkwŭtya we Ŭthei, me athw'ŭi Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭthwa vamwe na iveti. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nŭwŭkŭtŭ ŭsiŭflo ŭlŭlŭ wa ngoo syoo nŭkana maikamanye.

إِنَّا السَّبِيلَ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٩٣﴾

94. Mo makamūnenge inyw'I sylkwatyo mwasyoka vala maŋ. Asya, 'Mūikaete sylkwatyo; ithyI tūimwītkīla inyw'I. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtūmanyīthītye ithyI ū-w'o ūlū wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akasyaŋsya mwīkalo wenyu na Mūtūmwa Wake ota ūu; na Indī inyw'I mūkatūngwa ūtina Kwake, Ula wīsl maūndū ala monekaa na ala matonekaa, na We akamūtavya inyw'I maūndū onthe ala inyw'I mweekaa.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْنَا إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُونَ لَنَا مِنْ نَفْسِكُمْ قَدْ بَيَّنَّا اللَّهُ مِنْ أَنْبَاءِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تَزِيدُونَ إِلَى عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ فَبَيْنَكُمْ بَيْنَا لَكُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

95. Mo makeevīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe Kwaku, we wasyoka kwoo, nīkana ūekane namo. Kwa ūu, ekana namo. Vate nzika, mo nī avuku, na ūtūo woo nī Ngienanī----nī ūtuvi yalle nūndū wa maūndū ala mo meekaa.

سَيَقُولُونَ يَا لِلَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَتَبَرُّوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجِسٌ وَمَا وَهُمْ بِهِمْ جَهَنَّمَ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٦﴾

96. Mo makeevīta kwaku nīkana wendeew'e nīmo. Indī we ona wendeew'a nīmo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakendeew'a nī andū mbaa-matū.

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لَتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٣٧﴾

97. Aalavu ma weūnī nīmo athūku mūno vyū nthīnī wa ūlei na wangangani, na avūthū moo nīmakothete kūlea kūmanyā mīao ya Uvuany'o ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye kwa Mūtūmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūl.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَنْ لَا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

98. Na katī wa Aalavu ma weūnī ve asu ala masūanīaa kana kīla maumasya nzīanīya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūvītyo na mo meteelaa na wendi mbaanga ūmūkwate inyw'I. Ekai ūthūku ūmakwate nemo vandū wenyu. Na Ngai

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرًا وَيُرْسِلُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

99. Na katĩ wa Aalavu ma weŋĩ ve ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na matusaa kana kĩla maumya nĩ kya kũmathengeesya vala ve Ngai na kũkwata maũathimo ma Mwathani. Iĩ, vate nzika, kwoo nĩ nzĩa ya kũthengeea vakuvĩ na Ngai. Omĩtũkĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akametĩkĩlyo mo teinĩ Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ
أَلَّا يَنْهَاقُ قُرْبَةً لَهُمْ سَيِّدٌ عَلَيْهِمْ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

LUKU 13

100. Na kwa aingĩ mũno katĩ wa etĩkĩli ma mbee nĩ Athani na Atetheesya ^{1**} na asu ala mamaatĩle mo nesa vyũ na mwĩkalo mũseo, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendeew'e nĩmo nesa, namo nĩmendeew'e nĩ We nesa na We nũseũvĩtye Mĩũnda Ila Iĩvĩtĩlaa mbũsĩ uungu wayo kwoondũ woo. Mo makekalaa vo tene. Usu nĩw'o ōkĩlyo mũnene.

وَالسَّيْفُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْغَوْزُ الْعَظِيمُ

101. Na katĩ wa Alaavu ma weŋĩ kũmũthyũlũlũka inyw'ĩ amwe nĩ angangani; na amwe ma andũ ma Madina ota ōu. Mo maendee nthĩnĩ wa wangangani. We ndũmesĩ mo; Ithĩ nĩtũmesĩ mo. Ithĩ tũkamasĩlĩla mo keli; na Indĩ makanengeleanĩw'e ōsilĩlo mũnene.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ ۚ وَمِنْ
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى
عَذَابٍ عَظِيمٍ

* Kuma Makka

* Medina.

102. Na *ve angĩ* ala maumbũlĩte mavĩtyo moo. Mo nĩmavulanĩlye wĩla mũseo na ũngĩ *ŵa waĩ* mũthũku. Nokwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'ontho akamelekela mo na ũuu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Ušũtwe nĩ tei.

وَأَخْرَجُوا مِنْ دُونِهِمْ طَائِفَةً أُخْرَىٰ قَالُوا أَيُّهَا الضَّالُّونَ الضَّالُّونَ إِنَّ اللَّهَ لَمَنَّكُمْ وَالَّذِينَ أَتَوْكُمْ يُبْتَغَىٰ وُجُوهَكُمْ وَيَذَرَكَ وَالَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْكُمْ يُنَابِقُونَ غُلُوبَكُمْ فَعَلَوْا بِهِمْ قُلُوبًا مِثْلَ الْأُولَىٰ ۚ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّهُمْ أَنْبَاءُ غُيُوبِهِمْ وَأَنْعَامٌ لَّهُمْ فُتُوحٌ وَالْأَنْعَامُ لَمْ يُولَدْ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

103. Osa nthembo kuma ūthw'iinī woo, nīkana ūtonye kūmathesya na kūmathambya nayo. Na voya kwoondū woo; ow'o, mboya yaku nī wambīlīlīyo wa mūuo kwoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī W'w'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

104. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ We Ula wĩtĩkĩlaa
nthembo kuma kwa athũkũmi Make na
Umbũlaa nthembo, na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ We Ula Usyokeaa-
Andũ-Kaingĩ *na Ouu, na Ausũtwe* nĩ tei.

الْمُ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ
يَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْقَوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٧﴾

105. Na asya, 'Ikai Undu inyw'I mÜtonya' Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akasisya meko menyu na MÜtÜmwa Wake ota Üu na etiKlii. Na inyw'I mÜkatÜngwa Kwake Üla wIsI, MÜmanyi wa maÜndu ala matonekaa na ala monekaa; IndI akamÜtavya maÜndÜ ala inyw'I mweekaa.

وَقُلْ اَعْمَلُوا فَيَسِّرَ لَكُمْ اللهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
وَسَتُرَدُّونَ اِلَىٰ عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ مَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

106. Na *ve angĩ* ala mekalaa meteele
 ōtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
 We nūtonya kūtw'a kūmasiŋŋa mo kana
 We nūtonya kūmelekela mo na ōuu. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-
 W'onthe, Mŋŋ.

وَالْآخِرُونَ مُرْجُونَ لِمِزْالِهِ ۖ إِنَّمَا يُعَذِّبُهُمْ وَأَمَّا يُتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَلَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٦﴾

107. Na *katī* wa *angangani* ve asu ala
makīte mūsikiti nīkana manange *Isilamu*

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا

na *kUtheesya* ūlei na *kUete* ūaanŋku katŋ wa etŋkŋli, na *kUnengane* vandū va kwŋvitha kwa asu ala maminŋte *kUmOkwatŋsya* Ngai Mwene Vinya W'onthe kaū na Mūtūmwa Wake; Namo vate nzika, makeevŋta: 'Ithyl tūiendaa ūndū ateo ūseo;' Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūkūsŋ kana mo vate nzika nŋ akengani.

108.Ndūkaūngame *kUvoya* nthŋnŋ waw'o. Mūsikiti ūla waakiwe nthŋnŋ wa ūtheu kuma mūthenya ūla wa mbee vate nzika nŋw'o waŋŋte mūno mbee wa *kUŪngama* ūvoyee nthŋnŋ waw'o. Nthŋnŋ wa w'o ve andū ala mendaa *kUthew'a*, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala metheasya mo ene.

109.We Indŋ, ūla waiie wambŋlŋllyo wake tūlū wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūtanu Wake nŋwe mūseo kana nŋ we ūla waiie wambŋlŋllyo wake tūlū wa ngūka ūla yololoetw'e nŋ kŋw'ū ūla yavalūkile vamwe nake nthŋnŋ wa Mwaki wa Ngiena? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū ala mekaa naŋ.

110.Mwako ūu woo, mo mokŋlŋllye, ūkeethwa wŋ wambŋlŋllyo wa *kUlea* kwŋw'ana na nzika ngoonŋ syoo, *kUvika* ngoo syoo itaanŋsye na *kUtilangwa* tūlungu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umanyi-W'onthe, Mūŋ.

LUKU 14

111.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋthooete mathayū ma etŋkŋli a ūthw'ii woo vandū va Mūūnda wa Itunŋ

بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْكَافِرِينَ وَالَّذِينَ هُمْ عَنْهُ
مِنْ قَبْلُ وَلِيُخْلِقَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَى وَاللَّهُ يَشْهَدُ
أَنَّهُمُ لَكَذِبُونَ ③

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِّلَّذِينَ أَتَيْنَا عَلَى الْقَوْمِ مِن آيِ
يَوْمِ آخَرٍ إِنْ تَوَمَّوْا فِيهِ رِجَالٌ يُحْتَبُونَ أَن يَنْظُرُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهِّرِينَ ④

أَمَّنْ أَتَيْنَا عَلَى الْقَوْمِ مِن آيِ
يَوْمِ آخَرٍ إِنْ تَوَمَّوْا فِيهِ رِجَالٌ يُحْتَبُونَ أَن يَنْظُرُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهِّرِينَ ⑤

لَا يَزَالُ بُنْيَا لَهُمُ الْبُيُوتُ فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَّا أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑥

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنَّهُمْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ

wa We kúmatongoesya kúvika We amony'e nesa vyú ma0nd0 ala mo malítwe ní kwís0v1ana namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n0sy1s1 sy1nd0 syonthe nesa.

116.Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula 0sumb1 wa matu na nth1 ne Wake. We n0nenganae thay0 na n0etae k1kw'0. Na inyw'1 m0i na m0nyanya kana m0tetheesya 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika n0mwelekele na tei M0t0mwa Wake na Athami na Atetheesya ala mam0atfle we nth1n1 wa saa wa th1na, 1tina wa ngoo imwe sya nguthu yoo mal vakuvi kwelel0ka. We níwamelekele na tei 1ng1. Vate nzika, We ní M0uu kwoo, Us0ftwe ní tei.

118.Na ala atat0 ala matiwe 1tina, k0vika nth1 yooneka y1 ntheke m0no kwoo vamwe na 0nene wayo w'onthe, na mathay0 moo ota 0u mathekevwa kwoo, namo mamanya vy0 kana vai w1vitho vand0 vang1 ateo Kwake-Mwene. Ind1 We níwamelekele mo na tei nkana mo matonye k0aly0ka k0mwelekela We. Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula usyokeaa-Kaing1E-na 0uu na Aus0ftwe ní tei.

LUKU 15

119.Inyw'1 ala mw1t1k1laa! M0k1ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na 1th1wai vamwe na ala ma w'o.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ هُوَ
وَيُؤَيِّتُ مَوَالَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
تَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ⑤

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا
كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ⑥

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا كَيْتَ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا
رَحَبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ⑦

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ⑧

120.Andũ ma Madina na ala mamathyũlũlũkĩte maumĩte katĩ wa Aalavu ma weũnĩ mayallĩte kwĩkala ĩtina wa Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontha kana mende mathayũ moo mbee wa thayũ wake. Uu nĩweekĩkie nũndũ mo mayaaona thĩna kana waũni kana mĩnoo, kana nzaa, kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, kana makakinya nzĩla ĩla ĩmathatasya alei ona kana makona ũtandĩthyo ĩlũlũ wa mũmaitha, ĩndĩ ve wĩla mũseo ũla ũandĩkĩtwe ĩlũlũ woo nũndũ wa wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndaekaa ĩtuvi ya ala mekaa moseo yae.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْكُلُونَ مِنْ عَذَابٍ نِيلًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بَرٌّ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْحَسَنِينَ ﴿٣٠﴾

121.Namo mayumasya mbesa ona imwe, nini kana nyingĩ, onamo maikĩlanĩlasya mwanda, ĩndĩ nĩkũandĩkĩtwe kwoondũ woo, kana Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtonya kũmanenge ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

وَلَا يَنْفَعُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بَرٌّ لِّبِرِّهِمْ اللَّهُ أَحْسَنُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣١﴾

122.Kũitonyeka kwa etĩkĩli kumaala onthe vamwe. Nĩkĩ, ĩndĩ, vate kuma nguthu kuma kwa kĩla mbaĩ katĩ woo makathi vamwe nĩkana mo matonye kũkwata ũmanyi mũseo wa ndĩni, na nĩkana mo matonye kũmakaany'a andũ moo masyoke vala maĩ, nĩkana mo matonye kwĩsũũana na ũthũku?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 16

123.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukitai na amaitha ala me vakuvĩ nenyu na nĩmone ũlũmu ũte wa kũleela nthĩnĩ wenyu; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontha E-vamwe na ala alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلظَةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْتَائِبِينَ ﴿٣٣﴾

124.Na yĩla Kĩlungu kyaatheew'a, ve

وَلَا مَا أَنزَلَتْ سُورَةٌ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَكُنْ لَهُمْ رَدَّةً

amwe moo maasya, 'Nūū katī wenyu ūla Kīlungu kīī kīmwongelelee mŭtkīto?'
 ۞

هَذِهِ آيَاتُهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَادَتْهُمْ إِيمَانًا
 وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۞

Indī kwa ala metīkīlaa, nīkīmongelaa mŭtkīto woo namo nīmatanaa.

125. Indī kwa ala mena ūwau nthīnī wa ngoo syoo, kīmongeleelaa ūko yingangī ūlū wa ūko yīla menu yo yu, namo makusaa me alei.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا
 إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ۞

126. Mo nomonaa kana nīmekīlawa ūtatwanī kīla mwaka īmwe kana kelī? Namō mayīlilaa, ona maitonya kūtaīka.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَقْرَةً أَوْ
 مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ۞

127. Na oyīla Kīlungu kyatheew'a, masyaanasya mŭndū na ūla ūngī, makyasya, 'Ve mŭndū ona ūmwe ūmwonaa inyw'ī?' Indī mo nīmaalyūkaa makathi. Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭalyūlīte ngoo syoo nŭndū mo nī andū ala matatonya kūmanyā.

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
 بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۞

128. Vate nzika, Mŭtŭmwa nīkīte kwenyu kuma katī wenyu ene; maŭndū ala mamwīw'īthasya kyeva nī ala matonya kūmŭlikya inyw'ī thīnanī; we e kīthito nŭndū wa kūmanyā mwīkalo wenyu; na kwa etīkīli we nī Mŭuu, Usŭtwe nī tei.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
 عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
 رَحِيمٌ ۞

129. Indī mo maalyūka, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmbīanīe nyie. Vai Ngai ateo We. Nyie nīlīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na We nī Mwīfāfi wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vinya.'

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۞

6. We nĩ We Ula woombie syŭa yĩna kyeŋi kĩtheu na mwei ūmulĩkaa, na aitw'ĩla ithŭmŭo, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmanyā ūtalo wa myaka na ūtalo wa ñinda. Ngai Mwene Vinya W'onthē ndombĩte ii ateo kwa ūla w'o. We atavanasya Syama kwa ūkuvĩ kwa andũ ala mena ūmanyi.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ①

7. Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūalyŭko wa ūtukũ na mŭthenya, na nthĩnĩ wa syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbĩte matunĩ na ūlũ wa nthĩ ve Syama kwa andũ ala akĩma-Ngai.

إِن فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ②

8. Asu ala matamanthaa kŭkomana Naitũ na meanĩwe nĩ thayũ wa nthĩ ĩno, na mew'aa mathŭmŭĩte nthĩnĩ wayo, na ala matasyaĩsyaa Syama Siitũ---

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ③

9. Aa nĩmo ala wĩkalo woo nĩ Mwakinĩ, nŭndũ wa ūndũ mo meekie.

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ④

10. Indĩ kwa asu ala metĩkĩlaa, na kwĩka meko maseo---Mwĩafi woo akamatongoesya nŭndũ wa mŭĩkĩlũ woo. Mbũsĩ ikavĩĩlaa uungu woo Mĩũndanĩ ya utanu.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑤

11. Mboya syoo vau nthĩnĩ ikeethwa 'Utheu wĩthwe Waku We, Ame Ngai Mwene Vinya W'onthē!' na ngethi syoo ikeethwa, 'Mŭuo.' Na mŭminŭkĩlyo wa Mboya yoo ūkeethwa, 'Ndaĩa syonthe syĩthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

دَعَوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَنَحْمَدُكَ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَأُخْرَىٰ دَعَوُهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

LUKU 2

12. Na kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmakalaatĩlaa andũ athŭku ūla

وَلَوْ يَخِفُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ لَاسْتَبَخَّ لَهُمُ بِالْخَيْرِ لَقِيمَهُ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ قَدَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑦

mekite tondū mo mekalaatle *kūmbany'a* ūthw'ii, mūminūkilyo wa ivinda yoo ya thayū yithwa yaetiwe ūlū woo. Indī Ithyī nītūmaekaa asu ala matamanthaa kūkomana Naitū mangange mana nthīnī wa ūthūku woo.

13. Na yīla thīna wamūvalūkīla mūndū, we nūtūwīkaīlaa Ithyī, akomete na wea, kana ailyī nthī, kana aŋgame; Indī yīla Ithyī twamūthīnūkyā, aendaa we ta ūtaatūthaita Ithyī ona vanini tūsisye thīna ūla ūmūkwatīte. Uu nīw'o meko ma anangi monekaa me maseo methonī moo.

وَأَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ ذُنُوبِهِ أَوْ قَالَهُ
أَوْ قَالَهُمَا فَلَئِمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ذُنُوبَهُ مَزْكَانٌ لَّمْ يَدْعُنَا
إِلَىٰ ذُنُوبِهِ كَذَلِكَ يُزَيِّنُ لِلنَّاسِ فِي مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Na Ithyī nītwasyanangie nzyawa mbingī ila syaī mbee wenyu yīla syeekie mothūku, oyīla Atūmwa nīmookīte kwoo *mbee wa ūu* mena Syama nthēu, Indī mo mayaaītkīla. Uu nīw'o Ithyī tūmaīvaa avītany'a.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونُ مِن قَبْلِكَ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَ نَهُمُ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا
كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

15. Indī, Ithyī nītwa mūtūw'īkīthisye inyw'ī atīwā ūlū wa nthī itina woo, nīkana Ithyī tūtōnye kwona ūndū inyw'ī mūtōnya kwīka.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِن بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na yīla mo meūsomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, asu ala matamanthaa kūkomana Naitū maasya, 'Etei Kulani Ingī eka Ino kana mūmīkūany'e.' Asya, 'Ti ūlū wakwa kūmīkūany'a kwa kwenda kwakwa mwene. Nyie nīatīlaa maūndū ala navuanīw'a tū. Ow'o, nyie nīngūkīla, ethwa nīngūlea kūmwīw'a Mwīaī wakwa, nūndū wa ūsīllo wa ūla Mūthenya Mūnene.'

وَإِذَا نُنَاطِلُ عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
لِقَاءَنَا إِنَّمَا يَنْقُضُ وَعْدَانِ غَيْرِ هَذَا أَوْ يَدْبِلُهُ قُلْ مَا يَكُونُ
لِي أَن أَدْبِلَهُ مِنْ فَلْقَائِي أَنفُسِي إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يَتَوَقَّعُونَ
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

17. Asya, 'Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwendie, Nyie ndyīlthwa

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۖ

namûsomeie inyw'I, ona We ndethwa amûmanyithiye inyw'I yo, Ow'o, Nyie nînkaliŋe katî wenyu nthîŋi wa thayû wakwa w'onthe mbee wa ûû. Indî inyw'I nomûkamanya?'

18.Nûû ûla wanangaa ûlûngalu na kîlonzo mbee wa ûla ûseûvasya ûvûngû îûlû wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana we ûla ûmîtusaa Mîsoa Yake ta ya ûvûngû? Vate nzika, avîtany'a maikaîla ona vanini.

19.Na mo nîmathaithaa vandû va Ngai Mwene Vinya W'onthe kîla kîtamaunaa kana kûmaetee wasyo; namo maasya. 'Aa nîmo ew'anîthya maitû na Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, Inyw'I mûkamûmanyithya Ngai Mwene Vinya W'onthe kîndû kîla We ûtakîsî matunî na îûlû wa nthî?' We nî Mûtheu, E-îûlû Mûno kûasa na ila mamwîananasya *We nasyo*.

20.Na andû onthe ma nthî maî nguthu o îmwê, indî mo nîmavathûkanganie; na kethwa ti ndeto îla yatongoetye mbee kuma kwa Mwîafi wenyu, ûvoo woo wîthwa weekîŋtwe ûsîllo kwîanana na maûndû ala mo mavathûkanganîaa nthîŋi wamo.

21.Namo maasya, 'We aleete kûtheew'a Kyama kuma Kwa Mwîafi wake nîkî?' Asya, 'Maûndû ala matonekaa nî na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ûu, eteelai; Nyie nî vamwe nenyu katî wa ala meteelaa.'

قَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمَجْرُمُونَ ﴿١٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ قُلِ اتَّبِعُونِ اللَّهَ يَهْدِيكُمْ فِي السُّبُلِ وَلَا فِي الْأَرْضِ تُجْتَنَّبُ وَتُطْعَمُ عَنَّا يَشِرُّونَ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيهَا وَيَخْتَلِفُونَ ﴿١٥﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٥﴾

túÚtw'íkĩthasya ta mŭŭnda mŭŭme ta ŭtanaĩ vo ŭoo. Uu nĩw'o Ithyĩ tŭvuanasya Syama kwa andũ ala masŭanfaa.

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe etanfaa wĩkalo wa mŭuo, na amŭtongoeasya nzĩanĩ ũla ya w'o ŭlaWe wenda.

27.Kwa asu ala mekaa meko maseo, vakeethwa na ũuvi ũseo vyũ na ũũũ wa ŭu, *maŭathimo* maingĩ. Na kĩvindu kana ntheko iikamavw'ĩka mothyũ moo. Aa nĩmo ekali-ma-Itunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

28.Na *kwa* asu ala mekaa meko mathũku, ŭsilĩlo wa ŭthũku ŭkeethwa wĩanene naw'o, na ntheko ikamavw'ĩka mo. Makeethwa matena mŭndũ wa kŭmasŭvĩa vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. *Namo makooneka* mothyũ moo tamavw'ĩkĩtwe nĩ isio sya ŭtukũ. Aa nĩmo ekali-ma-Mwakinĩ, vo nĩvo mo makekalaa.

29.Isŭvĩei mŭthenya ŭla Ithyĩ tũkamombany'a mo onthe vamwe, na ĩndĩ Ithyĩ tũkamataavya asu ala masyĩananasya ngai ingĩ na Ngai, 'Ikalai ovala mŭĩ---inyw'ĩ na ngai atindany'a menyũ.' ĩndĩ Ithyĩ tũkamataany'a mo; na asu ala mamasŭanfaa ta atindany'a makaasya, 'Ti ithyĩ ala inyw'ĩ mwathaitaa.'

30.'Kwa ŭu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ngũsĩ mbĩanũ katĩ wenyũ naitũ. Ithyĩ tũyaamanya ŭthaiti wenyũ ona vanini.'

أَمَرْنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَبْ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥١﴾

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْكُفْرَ وَزِيَادَةُ وَلَا يَرْهَقُ وَجْهَهُمْ
قَرَرٌ وَلَا ذَلَّةٌ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِسَيِّئَةٍ
تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ حَاجِمٍ كَأَنَّمَا
أَغْشَيْتُمْ وُجُوهَهُمْ قِطْعًا مِنَ الْعِلْمِ مُظِلِّمًا أُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَوْمَ نَخْشِرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَزَلَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَاءُ هُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٥٤﴾

فَلَقَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغُفْلِينَ ﴿٥٥﴾

Utamyona nzĩa we mwene ateo e mŭtongoesye? Indĩ inyw'ĩ mwĩna kĩ? Inyw'ĩ mŭtusaa ata?'

37. Na aingĩ moo maatlĩaa vathei ateo kŭtalĩthya. Vate nzika, kŭtalĩthya kŭitonya kwĩkala vandũ va ũw'o ona vanini.

38. Na Kulani ĩno ndĩtonya kwĩthwa yaumiw'e nĩ mŭndũ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũtee wa ũu, yĩanĩtasya maŭndũ ala me mbee wayo na nĩ ũalyũlo wa Mwĩfao wa Ngai. Vai nzika nthĩnĩ wayo. Yo yumĩte kwa mwĩfai wa nthĩ syonthe.

39. Mo measya, 'We nŭyĩseŭvĩtye?' Asya, 'Etei Indĩ Kĩlungu kĩlilyĩ takyo, na ĩtyai ũtethyo kuma kwa onthe ala mŭtonya ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.'

40. Aiee, Indĩ mo nĩmaleete maŭndũ ala mate na ũmanyi wamo na ũ-w'o wamo ndwaamavikĩa. Na ota ũu ala maĩ mbee woo nĩmaũleile ũla w'o. Indĩ kwa sisyai ũndũ mŭminũkĩlyo wa asu ala meekie naĩ!

41. Na katĩ woo ve *amwe* ala mawĩtkĩlaa, na Mwĩfai wenyu nŭmešt nesa asu ala maetae kĩthokoo.

LUKU 5

42. Na ethwa mo meŭweta we ta mŭkengani, asya, 'Nyie ngakũw'a ĩolũ wa meko makwa nenyu kwoondũ wa meko menyu.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي
مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يَقْتَرَعَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ
لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا
مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَكِنَّا إِنَّمَا جَعَلْنَاهُ
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
۝ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ۝

وَلَنْ كَذَّبَكَ بُرُوقُ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ
بِرَبِّكُمْ وَمَا أَعْمَلُ وَأَنَا بِرَبِّي وَمَا أَعْمَلُونَ ۝

43. Na katī woo ve *amwe* ala makwīthukīfasya we. Indī we nūtonya kūmwīw'īthya mūndū ūte matū ona ethwa mo maimanyaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِمُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصُّمَّ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ ۝٤٣

44. Na katī woo ve *amwe* ala maūsyaaasya we. Indī we nūtonya kūtongoesya kīlalinda, ona kau mo mayonaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ۝٤٤

45. Kwa ūla w'o vyū, Ngai Mwena Vinya W'onthe ndamavīfasya andū ona vanini, Indī andū nīmamavīfasya mathayū moo ene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝٤٥

46. Na mūthenya nī ūla We ūkamombany'a onthe vamwe, *kūkooneka kwoō ta* mataaīkala ūlū wa nthī ateo kwa īsaa yīmwe ya mūthenya. Mo makamanyanaa mūndū na ūla ūngī. Ala mena wasyo mūno nī asu ala maleaa ūmbano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na matatonya kūtongoew'a.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ۝٤٦

47. Na Ithyī tūkaūt'w'īkīthya we ngūsī ya kīlungu kīmwe kya maūndū ala Ithyī twamathie mo kana tūkaūkw'īthya we mbee wa ūu, ūalūko woo ūkeethwa wī kwitū; Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe akaūngama ngūsī ūlū wa ūndū mo mekaa.

وَأَمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَقَّعُكَ فَاذْكُرْ
مَرْجِعَهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ۝٤٧

48. Na kwa kīla mūvathūko wa andū ve Mūtūmwa. Kwa ūu yīla Mūtūmwa woo ūkaa nīkūtusawa katī woo na ūlūngalu, ona mo maivīfīaw'a.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝٤٨

49. Namo maasya, 'Utianī ūū ūkeanīw'a Indī ethwa inyw'ī mwī ma w'o'?

وَيَقُولُونَ حَتَّىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٤٩
قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْذِنُونَ

50. Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wakwa mwene ūlū wa ūthūku ona wīva kana

سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝٥٠

Utandĩthyo ateo ūndū Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa. Kwa kīla andū *matetīkīlaa* ve īvinda yītw'ītwe. Na īvinda yoo yavika, maitonya kōtiwa ītina ona kavinda kamwe, ona maitonya kūyīvītūka mbee.'

51. Asya, 'Ndavyei nyie, ūsilīlo Wake ūkoka īlūlū wenyu ūtukū kana mūthenya, mūvītany'a akatonya kōkīa ata ona ethwa nī kwa mītūkī?

قُلْ ارْمِئْتُمْ إِنِ اشْكُرْ عَذَابِي بَيِّنًا أَوْ تُهَارَا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

52. 'Yīla īndī, ūkamūvalūkīla nīw'o mōkawītīkīla? KyaŌ! Yu! Na mbee wa ūu inyw'ī nīmwendaa kūvika kwaw'o kwīkalaate?

أَتُمْ إِذَا مَا وَقَعَ امْتَحِرْتُمْ بِاللَّهِ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na īndī nīvo ala mee:īe naī makatavw'a, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wīkalaa. Inyw'ī mūiūtuvw'a ateo kwa ūndū inyw'ī mweekaa.'

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

54. Namo meūkūlya we, 'Uu nīw'o? Asya, 'Iī, nīvīta na Mwīlāfī wakwa! Vate nzika, ūū nīw'o vyū; na inyw'ī mūitonya kūsiīta.'

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنِّي وَرَقِيَ إِنَّهُ أَحَقُّ ﴿٥٤﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٥﴾

LUKU 6

55. Na ona kīla thayū wīkaa naī ūkethwa na syonthe ila syī īlūlū wa nthī, nokūsyumya syonthe kwīyovosya nasyo w'o mwene. Namo makavitha wīlilo woo mawona ūsilīlo. Na ūtw'ī ūkaumw'a kaī woo kwa ūlūngalu, namo maikavītīw'a.

وَلَوْ أَنَّ كُلَّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَفُتِحَ بَيْنَهُمْ بِالْقِطْعِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

56. Asi! Vate nzika, kīla kyonthe ona kīva kī matunī na īlūlū wa nthī, nī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asi! Nīw'o

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا إِنْ وَدَّ اللَّهُ شَيْءٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

Utianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ wa w'o. Indĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

57. We nĩ We Ula Ūnenganae thayū na
akaete kĩkw'ū, na Kwake We nĩkw'o
inyw'ĩ mŭkatŭngwa.

هُوَ يَبِي وَيُنَيْتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٥٧

58. Inyw'ĩ mbaa andũ! Ow'o ūtao
nŭmŭvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩalĩ
wenyu na mŭiito kwa kĩla ūwau ona wĩwa
wĩ nthĩnĩ wa ngoo, na ūtongoi na tei kwa
etikĩli.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَشِفَاءٌ لِنَافِي الضُّرُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ٥٨

59. Asya, *Uū w'onthe nĩkwĩsĩla nthĩnĩ* wa
ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na
kwĩsĩla teinĩ Wake; kwa ūu, mo
nĩmatanĩe ūvoo ūsu. Uu nĩw'o ūseo
mbee kŭvĩta kĩla mo mombanasya.'

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ قَبْدُ لَكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ
خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'ĩ mŭsŭanĩte kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtheesye
inyw'ĩ kyaŭya, na Indĩ mwĩkĩtw'ĩkĩthya
kĩmwe kĩtĩkĩlye na *kĩmwe* kĩvatane?'
Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭmwĩtĩkĩlĩtye inyw'ĩ ūu kana
mwĩseŭvya ūvŭngŭ ūlŭ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ
فِيهِ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ إِذِينَ لَكُمْ أَمْرٌ عَلَى اللَّهِ
تَقْتَرُونَ ٦٠

61. Asu ala maseŭvasya ūvŭngŭ ūlŭ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe masoanĩaa
ata ūlŭ wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo?
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ausŭĩtwe nĩ ūlau kwa andũ onthe ma
nthĩ, Indĩ aingĩ mũno moo maitŭngaa
mŭvea.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ٦١

LUKU 7

62. Na inyw'ĩ mŭi Ondũ mŭkwĩka, na
mŭisomaa kuma Kwake kĩlungu ona

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ

kĩmwe kya Kulani, na inyw'ĩ mũĩ ũndũ mwĩkaa, ĩndĩ irthĩ nĩtũmũsyallĩsyaa inyw'ĩ mwĩlikĩtye nthĩnĩ. Na vai kĩndũ kĩvithĩku ũthyũnĩ wa Mwĩfĩ wenyu---ona kĩla kĩna ũito wa kaveke kanini kana mũnini mbee wa ũu, kana kĩnene mbee wa ũu ũũũ wa nthĩ kana matunĩ---ĩndĩ kyo nĩkĩandĩke nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

63. Sisyai! Anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, maikethwa na w'ia, ona maikew'a kyeve----

64. Asu ala meetĩkĩlile na meekie ũlũngalu vyũ.

65. Ve ũvoo mũseo kwoo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ *ota ũu*---vai ũalyũko ndetonĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho; ow'o ũsu nĩ ũtanu mũnene.

66. Na ndeto syoo iikakwĩw'ĩthye kyeve we. Vate nzika, ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. We nĩ Wĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

67. Asi! Nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ ũũũ wa nthĩ. Asu ala mavoyaa atindany'a ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o mo maimaatĩlaa mo. Mo mai kĩndũ maatĩlaa ateo ũsũanĩo na malikaa nthĩnĩ wa maũndũ ma kũtalĩthya.

68. We nĩ Ula ũseũvĩtye ũtukũ kwoondũ wenyu nĩkana mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ waw'o, na mũthenya ũmulĩkaa. Vate nzika, nthĩnĩ ve Syama kwa andũ ala methukĩĩsyaa.

لَا تَعْلَمُونَ مَنْ عَمِلَ إِلَّا نَتَانَا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُنْفِصُونَ
فِيهِ وَمَا يَذُوبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

إِلَّا إِنْ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُ
إِلَّا اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ۝

إِلَّا إِنْ يُلَهِمْ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا
يَسْمَعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخُوضُونَ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَ النَّهَارَ
مُبْصِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝

69. Mo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwiyoseete mwana We-Mwene.' We nĩ MŪtheu!.' We nĩwĩyanĩtye-Mwene na nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na TŪIŪ wa nthĩ. Inyw'I mŪi na Utonyi TŪIŪ wa ŪndŪ ŪŪ. Inyw'I mwĩneena TŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪndŪ Ūla mŪtesĩ?

70. Asya, 'Asu ala maseŭvasya ŌvŪngŪ TŪlŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maikaĩla.'

71. Mo makeethwa na Ūtandĩthyo wa kavinda TŪlŪ wa nthĩ Ino. Indĩ ŪalŪko woo nĩ KwitŪ. Indĩ Ithyĩ tŭkamasamĩthya Ūsilĩlo wĩ woo; nŪndŪ mo mayaĩ metĩkĩla.

LUKU 8

72. Na masomee mo Ūvoo wa Noa, yĩla wamatavisye andŪ make, 'Inyw'I andŪ makwa, ethwa kwĩkala kwakwa vamwe na Ngai na kŭmŪlilikany'a inyw'I wĩ wenyu kwĩsĩla nthĩnĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkŪmŪthatya inyw'I---Nyie nĩia wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe---Indĩ tŭngĩanĩai masŪanĩlo menyu onthe, inyw'I na "atindany'a" menyu; na maŪndŪ ala inyw'I mŪkwĩka maikavithĩke kwenyu; Indĩ seŭvyai mawalany'o menyu TŪlŪ wakwa na mŪikanenge nyie İvinda.

73. Indĩ inyw'I mwasyoka İtina, lilikanai, Nyie ndimwĩtĩtye inyw'I İtuvi ona yĩva. İtuvi yakwa yĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka, na nyie

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اتَّقُوا ۖ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذَرُهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ الشَّدِيدِ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

وَإِنل عَلَيْهِمْ نَبَأُ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرًا لَّكُمْ وَلَٰكِنِّي بِآيٰتِ اللَّهِ فَطْلُتُ ۖ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ فَأَجِيعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ عِنتًا ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ﴿٧٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجِرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٣﴾

nīnīyīāīwe kwīthwa katī wa asu ala menenganīte.

74.Indī mo nīmamūleile we, kwa ūu, Ithyī nītwamūtangīte we na asu ala māī vamwe nake Ngalawanī. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisye mo atīlwa *ma nthī*, oyīla Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū asu ala maleile Syama Siitū. Sisyai Indī, ūndū mūminūkīlyo wa asu ala makaanītw'e wailī!

75.Na Indī Ithyī nītwatūmie ītina wake Atūmwa angī kwa andū *moo*, namo nīmamaeteie Mokūsī matheu. Indī mayaametīkīla, nūndū mo nīmamaleete mbeeni. Uu nīw'o Ithyī tūsīlāa ngoo sya eki-ma-naī.

76.Na Indī Ithyī nītwamatūmie Mose na Aluni ītina woo kwa Valao na anene make mena Syama Siitū, Indī mo nīmeekathīte. Namō māī andū ene naī.

77.Na yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'Uū vate nzika nī ūoi wī ūtheinī.'

78.Mose aisye, 'Inyw'ī mwīasya ūu tūlū wa w'o yīla ūmūvikīte? Uū nī ūoi? Na aoi mayāīlāa.

79.Mo maisye, 'We ūkīte kūū kwitū nīkana ūtūmye nthīnī wa maūndū ala tweethīe maaīthe maitū maatīte, na nīkana inyw'eīlī mwīthwe na ūnene wa nthī *īno*? Indī ithyī tūiūmwītīkīla ona ūmwe wenyu.'

80.Na Valao aisye, 'Ndeteei kīla mūndū mūe mūī.'

فَكَذَّبُوهُ فَنَبَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَجَعَلْنَاهُمْ
خَلِيفَ وَاعْرِقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذَرِّينَ ④

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ جَاءَهُمْ
بِآيَاتِنَا فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ⑤

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ⑥

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ
مُبِينٌ ⑦

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ اسْحَرُوا هَذَا
وَلَا يُفْلِحُ السَّحَرُونَ ⑧

قَالُوا اجْعَلْنَا مِثْلَهُ لَمَّا قَفَّيْنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَ
تَكُونُ لَكُمُ الْكِبَرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا خُنْ لَكُمْ
بِؤْمُومِينَ ⑨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْنِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ⑩

81. Na yīla awe mookie, Mose
nīwamatavisye, 'Ikyai kīla inyw'ī
mūkwīkya.'

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ
مُلْقُونَ ۝

82. Na yīla mo maminie kwīkya, Mose
aisye, 'Kīla inyw'ī mūetete nī ūoi mūthei
īū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akaūt'w'īkīthya vathei. Nīw'o,
Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa
wīa wa eki ma mawathe waīle.

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحَرُونَ ۖ إِنَّ اللَّهَ
سَيُبْطِلُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۝

83. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
aūlūlūmīlasya w'o na ndeto Syake, ona
ene naī maūlea.'

يٰٓرَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً ۚ إِنَّ اللَّهَ يَنْصُرُ الْمُتَّقِينَ ۝

LUKU 9

84. Na vai ona ūmwe wamwīw'ie Mose
ateo nzyawa īmwe katī wa andū make,
nūndū wa wia wa Valao na anene make,
we ndakese kūmathīny'a. Na nīw'o,
Valao aī mūsumbī mūng'endu nthīnī
wa nthī šu, na kwa ūla w'o, we aī katī wa
eki ma naī.

فَمَا أَمَرَ مُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّتَهُ ۖ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ
مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَتْهُمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ السُّفْرَيْنَ ۝

85. Na Mose aisye, 'Inyw'ī andū makwa,
ethwa nīmūmwīlīkīte Ngai Mwene Vinya
W'onthe, īndī iai wīkwatyo wenyu nthīnī
Wake, ethwa inyw'ī ow'o
nīmwīnenganīte kwendanī Kwake.'

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ
تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ۝

86. Na mo maisye, 'Ithyl tw'īlte
wīkwatyo witū kwa Ngai Mwene Vinya
W'on the. Mwīai witū,
ndūkatūt'w'īkīthye ithyl ta ūtato kwa andū
eki-ma-naī.

فَعَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ۝

87. Na tumye ithyl na tei Waku kuma
andūnī matetkīlāa.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

88.Na ithyĩ nĩwaneenie na Mose na mwanaa nyinya, tũkyasya, 'Akai nyũmba kwa andũ menyu nthĩnĩ wa mũsyĩ na akai nyũmba syenyu syelekele ngalĩ ĩmwe, na lĩlũmĩĩyai Mboya. Na matavyei etĩkĩli ũvoo mũseo.¹*

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّأَ لِقَوْمِكَ مَكَانًا
يَرْضَوْنَ يَبْشُرُوا بِبُيُوتِهِمْ قَبْلَةَ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

89.Na mose aisye, 'Mwĩai waitũ, We nũmũnengete Valao na anene make mathaa na ũthw'ii nthĩnĩ wa thayũ ũũ. Mwĩai waitũ, ũla ũtumĩte mo mamathyoekya andũ kuma nzĩanĩ Yaku tũ. Mwĩai waitũ, vetanga vyũ mothw'ii moo na ĩthwa wĩ mwai lĩlũ wa ngoo syoo, nũndũ veoneka kana mo maiketĩkĩla okũvika mo mone ũsilĩlo wĩ woo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٩﴾

90.We Ngai asya, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa. Kwa ũu inyw'elĩ ĩthĩwai mwĩ yũmĩĩsyee, na mũĩkaatĩle nzĩa ya asu ala matesĩ.

قَالَ قَدْ أُجِيبَتِ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعِنَّ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

¹ Ndeto ĩno ya Kĩlavu 'waj'aloo boyootakuma qiblatan' nthĩnĩ wa mũsoa ũũ nĩtonya kwasya kwelekela qibla kũla ũthaihi wambĩĩĩle kana kwelekanĩla mũndũ na ũla ũngĩ ngalĩ ĩmwe. ualyũlo wa mbee ndwoseka nesa nũndũ vayaĩ kibla kyatw'ĩtwe kwa Aana-ma-Isĩraeli mbee wa kwakwa kwa yĩla lĩkalũ ya Solomoni.

Ethwa ũalyũlo wa kelfi nũkũatĩĩwa ĩndĩ nĩ mũvw'ano wa nyũmba ĩla syaakiwe syelekanĩle nũndũ wa kũsũvĩa mũuo. Ithyĩ twĩendecw'a nĩ ũalyũlo wa katatũ ũla ũkwasya, akai nyũmba syenyu syelekanĩle ngalĩ ĩmwe. Isu syĩna ũtandĩthyo kũtonyethya atũi onthe ma i nyũmba kũthaiha ngalĩ ĩmwe ĩla yĩkwonany'a woni wa ngwatanĩo na kĩkĩo katĩ woo.

O mĩtũkĩ ĩtina wa mwĩlao ũũ, etĩkĩli nĩmataviw'e malũmye Mboya ĩla ĩlũlũmĩĩlasya woni nũndũ ndeto ĩno ya Kĩlavu 'Aqem as-salaat' ndĩkw'ĩyĩaa mboya ya mũndũ eweka ĩndĩ yĩkĩlĩaa vinya Mboya ya ĩkomano kana ya ando aingĩ.

91. Na Ithyī nītwaimakīlīlye Aana-ma-Isilaeli ūkanga; na Valao na nguthu syake sya ita nīwamaatīle mo ena kīeleelo kīthŭku na ūmaitha, kvika, yīla mbanga ya kŭthitw'a yamŭkwatie we, we aisye, 'Nyie nīngwītīkīla kana vai Ngai ateo We Ula Aana ma Isilaeli metīkīlaa, na Nyie nī wa asu ala menyivasya *Kwake We.*'

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَذْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٩١

92. Ata! Yu! Oyīla inyw'ī mwīthītwe mwī mbaa-matŭ mbeeni na mwai katī wa asu ala mwīkaa mawathavu.

الْتَنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ٩٢

93. Kwa ūu mŭthenya ūu Ithyī nītŭkŭtangīla mwī waku wī w'oka nīkana we ūtonye kwīthwa wī Kyama kwa asu ala makoka ītina waku. Na vate nzika, aingī katī wa andŭ maisŭvīaa Syama Siitŭ.

فَالْيَوْمَ نَبْيِّئُكَ بِدَنِكَ لَتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَفْلُونَ ٩٣

LUKU 10

94. Na Ithyī nītwamaiīle Aana ma Isilaeli ūtŭo mŭseo vyŭ, na nītwamanengie mo syīndŭ nzeo, namo mayaavathŭkangana kŭvika yīla ūmanyi wamavikīle. Vate nzika, Mwīai waku akatw'a katī woo Mŭthenyanī wa Uthayŭkŭyo tŭlŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganīaa.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَآئِدِي وَرَرَقْنَهُمْ مِنَ الظَّيْبِثِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الَّذِينَ قَتَلُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ٩٤

95. Na ethwa we wīna nzika tŭlŭ wa maŭndŭ ala Ithyī tŭŭtheesye we, makŭlye asu ala methītwe maiyīsoma Ivuku mbee waku. Ow'o, ūla w'o nŭkŭvikīle we, kuma kwa mwīai waku; kwa ūu, ndŭkethwe katī wa asu ala mena nzika.

إِن كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُتَرَدِّينَ ٩٥ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٩٦

96. Na we ndŭkethwe katī wa asu ala mamīleaa Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa ūu ndŭkethwe katī wa ala mena nzika.

97. Vate nzika, ala ūtw'io wa ūsilŭlo
ŭminŭite kŭvŭtŭkŭthw'a ŭlŭlŭ woo,
maiketŭkŭla.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ona makavikŭwa nŭ Kyama ona kŭva,
no mŭvaka mone ūsilŭlo wŭ woo.

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ خَرُّوا بِالْعَذَابِ الْآلِيمِ ﴿٩٨﴾

99. Nŭkŭ vayai andŭ angŭ, ateo andŭ ma
Yona, ala maafŭite nŭ kwŭtkŭla nŭkana
wŭtkŭlŭ woo ūmaune? Yŭla mo
meetŭkŭlile, Ithyŭ nŭtwamavetangŭ ūsilŭlo
wŭ nthoni kuma kwoo ŭlŭlŭ wa nthŭ ŭno, na
nŭtwamanengŭ kyaŭya kwa ŭvinda.

فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْيَةً آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِنِّي أَنَا لَهَا الْوَلِيُّ
يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَبْدَ آبَ الْجَزِيِّ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٩﴾

100. Na takethwa Mwŭlŭi waku nŭweekŭne
kvenda kwake vinya, vate nzika, onthe
ala me ŭlŭlŭ wa nthŭ methwa meetŭkŭlile
me vamwe. Indŭ we, ŭkamaingŭtsya andŭ
kŭtw'ŭka etŭkŭli?

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جِئِمًا
فَأَنَّتْ تَكْرِيهِ النَّاسِ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Na vai thayŭ ūtonya kwŭtkŭla ateo
kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na We atumaa ūthatu Wake
ŭtheea ŭlŭlŭ wa asu ala
matathŭkŭmŭthasya kŭlŭko.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ
لِلْجَنَسِ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠١﴾

102. Asya, 'Sŭanŭai kŭla kŭ kwŭkŭka
matunŭ na ŭlŭlŭ wa nthŭ.' Indŭ Syama na
Akaanany'a ŭimauna andŭ ala
metetŭkŭlaa.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُغْنِي
الْآيَاتِ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Nŭ kyaŭ indŭ mo mekwatŭye ateo
ngelekany'o ya matukŭ ma ūsilŭlo ŭla
wamakwatŭe asu ala makw'ie mbee woo?
Asya, 'Eteelai indŭ, na Nyie nŭ vamwe
nenyu katŭ wa ala meteela.

فَهُلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّاتِلِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩĩa Atũmwa
Maitũ na asu ala metĩkĩĩaa. Uu *nĩw'o*
kwĩkĩkaa mavinda onthe; nĩkũtwaĩĩte
Ithyĩ kũmatangĩĩa etĩkĩĩi.

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 11

105.Asya, 'Inyw'ĩ andũ! Ethwa inyw'ĩ
mũĩna nzika na ndĩni yakwa, Indĩ *manyai*
kana Nyie ndithaithaa isu ila inyw'ĩ
mũthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Indĩ Nyie nthaitaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *E-weka* Ula
Ūtumaa inyw'ĩ mũkw'a, na Nyie
nĩnĩyĩĩawe kwĩthwa katĩ wa etĩkĩĩi.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٥﴾

106.'Na ota Ūu, Nyie *nĩnĩyĩĩawe kwasya*:
Elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni ta
ũmwe ūla wĩnenganĩte kwa Ngai kĩla
ĩvinda, na we ndũkethwe katĩ wa asu ala
mamwĩananasya *We* na ngai ingĩ.

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

107.'Na ndũkekaĩle *kĩndũ ona kĩĩa* ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla
kĩtatonya kũkũuna we kana kĩkawkĩka
naĩ. Na we weeka Ūu, vate nzika,
ũkeethwa Indĩ katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
وَأَنْ تَعْلَمَ أَنْ إِذَا مِنْ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾

108.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwaũkiita we na ūthũku, vai
ũtonya kũvetanga ateo We: na ethwa We
endaa ūseo, kwaku, vai ūla ūtonya kũsiĩla
ĩnee Yake. We atumaa yo yĩmũvikĩla ūla
ona wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make. Na We nĩ We Mũekanĩ-Ūla-
Mũnene Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَأَنْ يَتَسَنَّكَ اللَّهُ بِخَيْرٍ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ
إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٨﴾

109.Asya, 'Inyw'ĩ andũ, yu w'o nũminĩte
kũmũvikĩla inyw'ĩ kuma kwa Mwĩai
wenyu.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَخُذُوا
أَهْتَدُوا فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٩﴾

Kwa Ūu, Ūla ona wīva Ūatīīaa Ūtongoi,
we aŪatīīaa kwoondŪ wa Ūseo wa thayŪ
wake mwene tŪ, na Ūla ona wīva
Ūvītasya, aŪvītīīasya thayŪ wake mwene
tŪ. Na Nyie ndi mŪsŪvīi TŌlŌ wenyu.

110. Na atīīa kīīa kīvuanīītwe kwaku na
Ūmīīasya kūvika Ngai Mwene Vinya
W'onthe aumye Ūtw'io Wake. Na We nī
We Ūla-MŪseo VyŪ katī wa asili.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَخْلُكَهُ اللَّهُ ۚ وَهُوَ

خَيْرُ الْخَالِكِينَ ۝

سُورَةُ هُودٍ مَكِّيَّةٌ

HUUD

(Wavuanīw'e Makka)

1.Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Úsúitwe nĩ Úlau, Úsúitwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Ra *Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe.* YTi nĩ Ivuku yĩla Mĩsoa yayo ti0i0umtiw'e na tkeantw'a na Indĩ tkavuanw'a kwa Okuvĩ. Nĩ kuma kwa Umwe Mũĩ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الَّذِينَ كُنْتُمْ تُحْكِمُ أَيْتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمٍ غَبِيرٍ ۝

3.Yo yĩmanyĩasya kana inyw'ĩ mũyaĩle
nĩ kũthaita ũngĩ ateo Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Nyie nĩ Mũkaanany'a
kwenyu, na mũeti-wa-ũvoo mũseo kuma
Kwake We.

اَلَا تَعْبُدُوْا اِلَّا اللّٰهَ اِنِّىْ لَكُمْ مِنْهُ نَذِيْرٌ وَّيَسِيْرٌ ﴿٢٠﴾

4.Na kana inyw'i mŭmanthe ōekeo wa Mwŭai wenyu, *na* ɪndɪ mŭimwelekele We. We akaumya kyaŭya kɪseo kwenyu kŭvika ɪvinda yɪla yɪtw'ɪtwe. Na We akamŭnenge mumo Wake kɪla ōmwe wɪna nguma nzeo. Na ethwa inyw'i nɪmŭkŭalyŭka, vate nzika ɪndɪ, Nyie nɪna w'ia ɪlɪlŭ wenyu nŭndŭ wa ōsilɪlŭ wa ūla mŭthenya mŭnene.

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا ذُنُوبَكُمْ ثُمَّ يُغْفِرْ إِلَيْكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۚ وَإِن كُنتُمْ تُكَذِّبُونَ
فَإِنَّ يَوْمَ كَيْدِكُمْ ۖ

5.Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nkw'o ūalūko wenyu; na We ena ūtonyi
ŭlū wa syīndū syonthe.

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

6.Yu vate nzika, mo meng'utha ithūi
syoo n̄kana matonye kwivitha mo ene
vala ūi. Ii ona yīla meevw'ika na ngūa
syoo ene, We nūmesī maūndū ala mo
mavithaa na ala maumbōlaa. Vate nzika.

أَلَا إِنَّهُمْ يَشْنَوْنَ صُورَهُمْ لَيَسْتَفْخِمُونَهُ أَلَا
جَيْنَ يَسْتَفْخِمُونَ رَبَّاهُمْ يَعْلَمُ مَا يُبْرُونَ وَمَا
يُفْلِنُونَ إِنَّهُ عَلَيْهِمْ ذَاتُ الصُّورِ ⑤

We nūmesī nesa maŋdū ala me nthīnī
wa ithūi syoo.

7. Na vai kyūmbe kīendaa ūlū wa nthī,
Indī nī ūlū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kūkīnenge ūtethyo. Na We
nīwīsī vandū vakyō va kwīkala kwa
īvinda na va kūtīnīka. Maŋdū aa onthe
nīmaandīke nthīnī wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَاغِبُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑤

8. Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa mavinda thanthatū, na kīvīla
Kyake kya Usumbī kīthūmūte ūlū wa
kīw'ū, nīkana We atonye kūmūtata
inyw'ī katī wenyu ūla wīna mwīkalīle
mūseo mūno. Na ethwa we wīasya,
'Inyw'ī vate nzika mūkathayūūkw'a
ītina wa kīkw'ū, asu ala metetīkīlaa
makaasya, 'Kīī ti kīndū Indī nī ūvūngū
mūthei.'

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا. وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّا كُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
فُتِينٌ ⑥

9. Na Ithyī tūkatīsyā ūsīllo kūvika īvinda
yīla yītw'ītwe, mo vate nzika, masya,
'W'o ūkwetwe nī kyaū?' Yu vate nzika,
mūthenya ūla ūkavika kwoo,
ndūkaveteka kuma kwoo, na maŋdū ala
mo mamavūlaa ngūī makamathyūlūlūka.

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجِبُ عَلَيْنَا الْيَوْمَ يَا تَبِيعَهُمْ مُصْرَفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑦

LUKU 2

10. Na Ithyī tūkamūsamīthya mūndū tei
kuma Kwitū, na Indī tūkīūvetanga kuma
kwake, nīw'o we nūyītūkaa na
ndatūngaa mūvea.

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ⑧

11. Na ethwa ītina wa thīna kūmūkiita we
Ithyī tūmūsamīthasya mumo, na vate
nzika asya, 'Mothūku nīmaendū kuma
vala nīī.' Asi! We nīwenenevasya na
kwīkathīla;

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورًا ⑨

12. Ateo asu ala momfiasya, na kwika mawia maseo. Asu nimo ala makethwa na uekeo na ituvi inene.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑤

13. Mo matalihasya kana we okaeka kilungu kime katl wa ila we uvuanfw'e; na ngoo yaku yilithinika muno nundu wa uvoo usu nundu mo maasya, 'Aleile kothew'a kinandu niki kana molaika akoka nake?' Ow'o we wif mokaanany'a tu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Musuvli tulu wa syindu syonthe.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ⑥

14. Mo maasya, 'We nuyisevitye?' Asya, 'Etei indl, ilungu ikumi iilyi ta kfi, nzeuvye, na mwikailei Ola moutonya otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'i mwi ma w'o.

لَمْ يَقُولُوا افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ
مُفْتَرِيٍّ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑦

15. Na indl malea komwifika inyw'i, indl manyai kana yo ylvuanfw'e yusvile omanyi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana vai Ngai ateo We. Indl inyw'i nfmukwifengane Kwake?

قُلْ لَمْ يَنْجِيْبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ
وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ⑧

16. Ula ona wiva uvendaa thayu oo na motanu maw'o, lthyi tokamafva nesa kwifanana na mawia moo nthini wa athayu oo namo maikavifw'a nthini waw'o.

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيْنَتَهَا نُؤْتِ
إِيَّاهُمْ أَجْمَعًا لَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسِرُونَ ⑨

17. Asu nimo matakethwa na kindu ituni ateo Ola Mwaki, na maundu ala mo meekie nthini wa thayu oo, makatw'tka vathei, na maundu ala mo meekaa makatw'tka ma mana.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلَّ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑩

18. We Indī, nūtonya *kwāhwa e mōkengani*, ūla *wīna* kītkīthya kītheu kuma kwa Mwīaii wake, na *kōkōsīla ūla* w'o ūla ngūsī kuma Kwake ikamōatīla we, na ūla watongoew'e nī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei? Mo nīmetīkīlaa we; na ūla ona wīva kuma katī wa nguthu syī kīvathōkany'o imūleaa we, Mwaki ūkatw'īka ūtōo wake ūla wathītwe. Kwa ūu ndōkethwe na nzika īōlū waw'o. Vate nzika, nīw'o kuma kwa Mwīaī waku; Indī andū aingī mayītkīlaa. *¹

أَمَّنْ كَانَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

¹ Nī Ondū wī kītumi kōmanyā ndeto īno *mo* īweta aaō. Nī andū eli tū ala mawetetwe nthīnī wa mōsoa ūō nī Mwathani Mōtheu *s.a.w* na ngūsī Ntheu ila imōatīle we. undū Ōkonī Mose, ti we Indī nī Ivuku yake nīyo yīōwetwa nūndū mavuku mayītkīlaa. Yo yītūtīaa ithyī na wīkwatyo kana nguthu ya andū nīyo yīōwetwa nthīnī wa mōsoa ūō. Na ndeto īno ndīōnecna īōlū wa Mwathani we mwene tū Indī ona ngūsī ila nini na andū angī. Mōsoa ūō nīwālīte nī kūmanyīka kana ti Mwathani eweka na ngūsī yake metīkīlaa ū-w'o wa Mwathani na kōkōsīla w'o, Indī ota ūu andū aingī katī wa aatīi moo nīmetīkīlaa ūu. Nīkwālīte nī kōlīlikanw'a kana mavinda amwe Athani anene nīmawetetwe ta mōndū ūmwe Indī mo nīmatonya kwongeleka na kūnyāīka. Mo metawa 'umma' nguthu nene ya andū nthīnī woo ene. Kwa sisya Kīlungu 16 Mōsoa wa 121. Amwe nīmamanyīte kana 'ulaaika' *mo* nī Mose na andū make ala meūwetwa.

19. Na nūŭ ūla ūte mūlūngalu kūvīta ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngŭ? Ta asu nīmakavikw'a mbee wa Mwīali woo.' Na ngŭsī ikaasya, 'Aa nīmo ala makenganie tūlū wa Mwīali woo.' Yu vate nzika, kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kī tūlū wa ala mate alūngalu:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

20. Ala mamalūngasya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmantha kūmīthyoekeya. Na aa nīmo matetīkīlaa ūvoo wa Itunī.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُودُنَهَا عَدًّا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Ta asu maitonya kūsīlā mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū wa nthī, ona mai na anyanya ona amwe ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usīllo ūkaingīvw'a kwoo kūndū kwīlī. Mo maitonya kwīw'a ona maitonya kwona.

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضْعِفُ لَهُمْ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّعْيَ وَمَا كَانُوا يَبْصُرُونَ ﴿٢١﴾

22. Aa nīmo ala manangīte mathayū moo, na maūndū ala mo mawetaa makamafa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

23. Vate nzika, asu nīmo ala makethwa mena wasyo mūnene vyū Itunī.

لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Nīw'o, asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, na kwīnyivya mo ene mbee wa Mwīalī woo-----aa nīmo ekali-ma-Itunī. Vo nīvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَانْتَبَهُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

25. Ngewa ya nguthu ilī nī ta ya kīlalinda na mūndū ūte matū, na mūndū wīw'aa na wonaa nthī. Ngelekany'o ii syelī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomŭkamanya?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْحَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ وَالْسَّيِّعِ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

LUKU 3

26. Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *nake asya*, 'Ow'o Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ kwenyu,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

27. Nĩkana inyw'ĩ mũikamũthaithe ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ow'o Nyie nĩna w'ia ũlũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya wĩ woo.'

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْبَاسِ ۝

28. Anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũikwona kĩndũ kĩ nthĩnĩ waku, Indĩ we wĩo mũndũ otaitũ ithyĩ, na twĩona kana vai ũkũatĩe Indĩ no asu ala, kwa kwoneka kwoo kw'ontho, nĩ ala onzu vyũ katĩ waitũ. Na ithyĩ tũikwona ũnene wĩ nthĩnĩ waku ũlũ waitũ; aiee, ithyĩ twĩkwatya kana inyw'ĩ mwĩ akengani.'

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَكُ أَتَّبِعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا لَنَا بَأْدَىٰ الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝

29. We Noa aisye 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei, ethwa nyie nĩna ũkũsĩ mũtheu kuma kwa Mwĩalĩ wakwa na We nũnengete tei mũnene kuma Kwake ũla ũvithĩkĩte kwenyu, ithyĩ nĩtũmũingĩĩsya na vinya o mũleete?

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَيْتَنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعَيَّنْتُ عَلَيْكُمْ أَنْزِلْ عَلَيْكُمْ مَاءً كَرِيمًا وَأَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ۝

30. 'Na inyw'ĩ andũ amakwa, Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ uthw'ii ona wĩva ũlũ wa ũndũ ũũ, ĩtuvi yakwa nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka. Na Nyie ndikamalũngya asu ala metĩkĩlaa. Mo vate nzika, makakomana na Mwĩalĩ woo. Indĩ Nyie nĩmũsũanĩaa inyw'ĩ kwĩthwa andũ mwĩkaa naĩ na ũtumanu.

وَيَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَقَوْنَ رَبَّهُمْ وَلِكِنِّي أَرْسَلْتُ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

31. Na inyw'ĩ andũ makwa, nũũ ũla ũtonya kũndetheesya vala ve Ngai Mwene Vinya W'ontho, ethwa Nyie

وَيَقَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتَهُمْ أَفَلا تَتَذَكَّرُونَ ۝

ngamalŭngya mo? Inyw'I Indĩ
nomŭsŭanĩaa?

32.'Na Nyie ndiŭmwĩa inyw'I, 'Nyie
nĩna inandŭ sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,' ona Nyie ndimesĩ maŭndŭ
ala matonekaa, ona Nyie ndiŭneena ũlŭ
wa maŭndŭ ala metho menyu
mavŭthasya, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakanengane ũseo ona wĩva
ũlŭ woo----Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩsĩ nesa
vyŭ maŭndŭ ala me ilĩkonĩ syoo---- vate
nzika, Nyie Indĩ nĩthwa katĩ wa ala mate
alŭngalu.'

33.Mo maisye, 'We Noa, we
nŭkaananĩte naitŭ mŭno kwa ũvinda ũasa
na nŭkaananĩte naitŭ kwa mavinda
maingĩ; yu tŭetee maŭndŭ ala we
ŭtŭetelemangasya namo, ethwa we wĩ
katĩ wa asu ala maneenaa w'o.'

34.We Noa asya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka akamŭetee inyw'I enda,
na inyw'I mŭitonya kŭsiĩla kieleelo kya
Ngai.

35.'Na ũtao wakwa ndŭkamŭuna inyw'I,
ona Nyie nenda kŭmŭtaa inyw'I, ata,
ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭelelele kŭmwananga inyw'I. We nĩ
Mwĩafi wenyu na Kwake nĩkw'o inyw'I
mŭkatŭngwa.'

36.Mo maasya, 'We nŭyĩseŭvĩtye?'
Asya, 'Ethwa Nyie nĩnĩyĩseŭvĩtye, naĩ
yakwa yĩthwe ũlŭ wakwa na Nyie nĩ
mŭtheu kuma kwa naĩ ila inyw'I
mwĩkaa.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَوَدَّوْنِي أَعْيُنَكُمْ أَن يَرَوْهُمُ اللَّهُ خَيْرًا مِنَ اللَّهِ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ۝

قَالُوا يَنْبَغُ لَكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنَا
بِمُعْجِزٍ ۝

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ
وَالِيهِ تُرْجَعُونَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلِيَ إِجْرِي
وَإِنَّا بَرِيٌّ مِمَّا تَجْرُمُونَ ۝

LUKU 4

37.Na nŋkwavuaniw'e kwa Noa, 'Vai katŋ wa andŋ maku maketŋkŋla ateo ala maminŋte kwŋtŋkŋla; kwa ōu we ndŋkew'e kyeve ŋŋlŋ wa maŋndŋ ala mo methŋtwe makŋka.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

38.Na we seŋvya Ngalawa uungu wa metho Maitŋ na kwŋanana nondŋ wŋyŋaŋwe nŋ ōvuan'y'o Witŋ. Na ndŋkaneene Nakwa Nyie ŋŋlŋ wa andŋ eki-ma-naŋ. Mo vate nzika, nŋmekŋthitw'a nŋ kŋw'ŋ.

وَاصْنَعِ الْفُلَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيُنَا وَلَا تَحْطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na we nŋwaseŋvasya Ngalawa; na kŋla ŋvinda anene ma andŋ make nŋmesŋlaa vala ōŋ, na mo nŋmamŋthekeea. Nake asya, 'Ethwa yu inyw'ŋ nŋmŋŋtŋthekeea ithyŋ, ŋvinda nŋyŋkŋte yŋla ithyŋ tŋkamŋthekeea inyw'ŋ tondŋ inyw'ŋ mŋŋtŋthekeea yu.

وَيَصْنَعِ الْفُلَ وَكُنَّا مَرَءِيَةً مَّلَأْنَا مِنْ قَوْمِهِ سِغْرًا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْحَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْحَرُكُمْ كَمَا تَسْحَرُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Indŋ inyw'ŋ mŋkamanya nŋŋ we ŋla ŋsilŋlo wa kŋmŋsonokya ŋkamŋvikŋla, na ŋla ŋsilŋlo wa mŋminŋkŋlyo ŋkamŋvalŋkŋla.'

تَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَبِحُلٍّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

41.Kŋvika, yŋla mwŋlao Witŋ wookie, na mbulutŋ sya nthŋ syavulutangya. Ithyŋ twaisye, 'Ikiai nyamu iŋ sya kŋla mŋthemba nŋme na nga, na andŋ ma nyŋmba yaku, ateo asu ala ŋtw'io ŋminŋte kŋtuwa ŋŋlŋ woo, na asu ala metŋkŋlaa.' Namayaafŋkŋla na kwŋkala vamwe nake ateo avŋthŋ.

كَذَٰلِكَ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ قُلْنَا أَهْلُوا فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

42.Na we aisye, 'Likai nthŋnŋ. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُزْسِمُهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

kwĩthwe kũthi kwayo na kũũngama kwayo. Kwa ūla w'ŋ, Mwĩai wakwa nĩ Mũekanfi-Mũno Vyũ, Usũŵtwe nĩ tei.

43. Na yo nĩyakũisye namo nthĩnĩ wa itulumo syfana iĩma. Na Noa nĩwamwĩtie

mwana wake e vaasa, 'We mwana wakwa, lika vamwe naitũ na ndũkethwe vamwe na alei.

44. We nĩwasũngĩie, 'Nyie o mĩtũkĩ nĩngũĩĩsa kĩĩma kĩnzĩĩle kĩw'ũ kĩĩ.' We aisye, 'Vai wĩvitho kwa mũndũ ona ūmwe ūmũnthĩ, kuma kwa ūtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ateo asu ala We ūmew'ĩaa tei.' Na kĩtulumo kyooka katĩ woo eĩĩ; kwa ūu we aĩ katĩ wa ala mooaiwe nĩ kĩw'ũ.

45. Na nĩkwatavaniw'e, 'We nthĩ, melya kĩw'ũ kyaku, na we iĩtu eka kua.' Na kĩw'ũ nĩkyang'alĩthiw'e na ūvoo nĩwaminiwe. Na Ngai wa Ali-Yuuti. Na nĩkwaneeniwe, 'Kĩtumo kĩthwe iĩlũ wa andũ eki-ma-naĩ.

46. Na Noa nĩwamũĩie Mwĩai wake na asya, 'Mwĩai wakwa, ow'ŋ mwana wakwa nĩ ūmwe wa ala ma nyũmba yakwa, vate nzika, ūtianĩo Waku nĩ wa w'ŋ, na We Nue wa W'ŋ vyũ katĩ wa asili.

47. We Ngai aisye, 'We Noa, we ti wa nyũmba yaku; we nĩ mũndũ wĩna mwĩkalo ūte wa ūlũngalu. Kwa ūu, ndũkangũlye Nyie ūvoo wa maũndũ ala ūtena ūmanyi wamo. Nyie nĩngũũtaa we ndũkese kwĩthwa ūmwe wa ala atumanu.'

وَبِهِ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَبْنِيْ اَرْكَبَ مَعْنَاوُ
لَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِيْنَ ۝

قَالَ سَأُوْتِيْ اِلَى جَبَلٍ يَعْصِيْنِيْ مِنَ الْمَاءِ قَالَ
لَا عَاصِمَ اَيُّوْمٍ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِيْنَ ۝

وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلِيْ مَاءَكَ وَاسِيَا اَقْلَمِي
وَغِيْضِ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْاَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِيْ مِنْ اَهْلِيْ
وَ اِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِيْنَ ۝

قَالَ يُنُوْحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهُ عَلِيٌّ غَيْرُ
صَالِحٍ ۚ فَلَا تَسْئَلْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ اِنِّ
اَعْطَاكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجَاهِلِيْنَ ۝

48. We Noa aiseye, 'Mw'fai wakwa, Nyie n'fuvoya We ūnzil'e k'ūkūlya We maŋdū ala ndena ūmanyi wamo. Na We walea k'ūndekea Nyie na kw'fithwa na tei fūlū wakwa, Nyie ngeethwa kat'f wa ala mena wasyo.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَسِرِينَ ⑤

49. Na n'kwatavaniw'e, 'We Noa, theea Ind'f na m'ūuo kuma Kwitū na maŋathimo fūlū waku na fūlū wa mba'f sya andū alamakasyawa n'f ala me vamwe naku we. Na vakeethwa andū ang'f ala Ith'y'f t'okamanenge kyaŋya kwa f'vinda, na Ind'f ūsil'f'lo w'f woo ūkamakwata mo kuma Kwitū.'

قِيلَ يٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلَىٰ أَمِيرٍ مِّنْ مَّعَكَ وَأُمْرٌ سَنُبَيِّنُكَ لِيَوْمٍ
مِّنَّا عَذَابٍ أَلِيمٍ ⑤

50. Ūŋ n'f kat'f wa ūvoo ūla ūtonekaa ūla Ith'y'f t'ūkūvuan'f'sya we. We ndwames'f mo, owe kana andū maku, mbee wa ūu. Kwa ūu, we ūm'f'f'sya; n'undū m'ūmin'ūk'f'lyo n'f wa ak'f'i-ma-Ngai.

يٰلَيْكَ مِنَ الْغَيْبِ الْغَيْبُ نُوْحِيْنَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَٰذَا فَاصْبِرْ
إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ⑤

LUKU 5

51. Na kwa Aati Ith'y'f n'f'wam'ūŋmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aiseye, 'Inyw'f andū makwa, m'ūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Inyw'f m'ūi na Ngai ūtee Wake. Inyw'f mw'f aseŋvya ma mov'ūngū tū.

وَرَأَىٰ عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرِهِ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ⑤

52. 'Inyw'f andū makwa, Nyie ndiŋmw'f'itya Ituvi ūnd'ūn'f ūŋ. Ituvi yakwa y'f'i vakuv'f ateo kuma Kwake We ūla wamb'ūmbie Nyie. Inyw'f Ind'f nom'ūmanyaa?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑤

53. 'Na inyw'f andū makwa, Ityai ūekeo wa Mw'fai wenyu, na Ind'f mwelekelei We, We akaete mathweo fūlū wenyu

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُكُمْ وَارْجِعْكُمْ ثُمَّ ثَوَّلُوا إِلَيْهِ يَرْسِلُ
السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ فِئْرَارًا وَبَرَدًا لَّكُمْ فَوْقَ إِلَىٰ ثَوْرِكُمْ
وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ⑤

metfĩkĩte mbua mbingĩ, na akongela vinya wenyu. Na mũikamalũngye ene naĩ.

54. Namo maisye, 'We Uuti, we ndũnatũtee ũkũsĩ mũtheu ona vanini na ithyĩ tũitia ngai siitũ nũndũ wa ũneeni waku tũ ona ithyĩ tũikwĩtĩkĩla we.

55. 'Ithyĩ tũtonya kwasya tũ kana imwe sya ngai siitũ nikũthũkĩtye we. Nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩngũmwĩta Ngai Mwene Vinya W'ontha ta ngũsĩ, nenyu ota ũu ithĩwai na ũkũsĩ kana Nyie nĩ vaasa na isu mũmwĩananasya Ngai nasyo.

56. 'Utee Wake.' Kwa ũu nzeũvĩsyeyi nzaama nyie *inyw'ĩ inyw'ontha* ya kũmbĩka naĩ, ona mũikanenge ĩvinda.

57. 'Ow'o, Nyie nĩte wĩkwatyo wakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha, Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Vai kyumbe kĩendaa *ĩĩũũ* wa *nthĩ* ateo We nũkĩkwete ũthĩa. Vate nzika, Mwĩai wakwa *aũngamaa* nzĩanĩ ĩla ndũngalu.

58. 'Ethwa ĩndĩ, *inyw'ĩ nĩmũkũalyũka*, Nyie nĩnĩminĩte kũmũvikĩsyia *inyw'ĩ kĩla* Nyie natũmiwe nakyo kwenyu, na Mwĩai wakwa akamaete andũ angĩ mekale vandũ venyu. Na *inyw'ĩ* mũitonya kũmwĩka naĩ We ona vanini. Vate nzika, Mwĩai; wakwa nĩ Mũsyaĩsyia *ĩĩũũ* wa *syĩndũ* syonthe.'

59. Na yĩla mwĩao Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Uuti na asu ala meefĩkĩlile vamwe nake, kwa tei Witũ wa

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِثَارِكِي
إِلَهِتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَدِلْ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ
أَشْهَدُ اللَّهَ أَنَّهُ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ وَمِمَّا تُشْرِكُونَ ۝

مِنْ دُونِهِ فَبِكَيْدٍ ذِي حِينٍ مَا لَا تَنْظُرُونَ ۝

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِن رَّبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ
رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

mwanya. Na nŵwamatangĩŵe mo kuma
oŵilŵlonĩ mwai.

60. Na aa maĩ Aati. Mo nĩmaleile Syama
sya Mwĩafi woo na malea kũmew'a
Atũmwa Make na maatiĩa ũneeni wa
nthũ ya ũla w'o ũla ng'endu.

61. Na kĩumo kyaekwa kĩmaatĩŵe kũũ
nthĩ ũno, na Mũthenya wa Uthayũũkyo.
Sisyai mbaĩ ya Aati nĩyekalile ĩte
kũtũnga mũvea kwa mwĩafi woo.
Sisyai, Aati nĩ aumanĩŵe, andũ ma Uuti!

LUKU 6

62. Na kwa mbaĩ ya Athamuti Ithyl
nĩtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo
Salee. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa,
mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe;
inyw'ĩ mũĩ Ngai ateo We. We
nĩwamũkĩlilye inyw'ĩ kuma ĩlũlũ wa nthĩ,
na amũtũsya inyw'ĩ nthĩnĩ wayo. Kwa
ũu, ĩtyai ũekeo Wake, na ĩndĩ
mwelekelei

We na *ngoo-syonthe*. Nĩw'o Mwĩafi
wakwa e vakuvĩ, na *nũũngĩaa mboya*.

63. Mo maisye, 'We Salee, we wĩ ũmwe
katĩ wa andũ maitũ ala tũneekwetye.
We wĩtũvata ithyl kũthaita kĩla maatĩŵe
maitũ mathaitaa? Vate nzika, ithyl
twĩna nzika itathela ĩlũlũ wa maũndũ ala
we ũtũwĩfa.'

64. We Salee aisye, Inyw'ĩ andũ makwa,
ndavyei Nyie, ethwa Nyie nĩũngeme ĩlũlũ
wa ũkũsĩ mũseo kuma kwa Mwĩafi
wakwa, na We nũnengete Nyie tei kuma
Kwake-Mwene, nũũ ĩndĩ, ũla

وَذَلِكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاجْتَبَعُوا أَمْرَ كِبَرٍ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ٥

وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا
يَعْلَمُونَ إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بَعْدُ إِلَعَايَ قَوْمٌ هُودٌ ٥

وَالِى ثُودَ أَخَاهُمْ ضِلْحًا قَالَ يَقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ
إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ٥

قَالُوا يَصْلِحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا
أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا
تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِينٌ ٥

قَالَ يَقَوْمُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي
وَأَتَّبِعِي مِنْهُ رَحْمَةً مِّنْ يَّبْعَثُونِي مِنَ اللَّهِ إِنْ
عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ٥

ŭkandethya Nyie vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie n'ingŭlea kŭmw'w'a We? Kwa ūu inyw'I mŭkeethwa mŭimbongeleela wanang'ko wakwa.

65.'Na inyw'I andŭ makwa, Ino n' ngam'le-nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Kyama kwenyu, Kwa ūu m'lekei Iye ūŭŭ wa nth'I ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭikam'kiite na ūthŭku ūsil'lo wa vakuv'I ndŭkese kŭmŭkwata inyw'I.

66.Ind'I mo n'mam'itilangile maŭŭ; na Ind'I we n'wamatavisye, 'Itan'ithyei nth'In' wa nyŭmba syenyu kwa matukŭ atatŭ. K'I n' kyath'I k'la k'ite ūvŭngŭ.'

67.Kwa ūu y'la mw'iao Witŭ wookie, Ithy'I n'itwam'utang'le Salee na asu ala meet'k'lile vamwe nake na tei Witŭ wa mwanya, na Ithy'I n'itwamatang'le mo kuma nthekon'I ya mŭthenya ūsu. Vate nzika, Mw'ia'i waku E-na ūtonyi, W'I-Vinya.

68.Na k'itundumo kya k'italal'ki n'kyamakwatie asu ala meek'ite na'I, na kŭikya k'loko mo mavalŭkang'ite na mothyŭ moo nth'In' wa nyŭmba syoo.

69.Mo ta matasy'ikal'ite nth'In' wasyo. Sisyai! Athamuti n'meekie maŭndŭ mate ma kŭtŭnga mŭvea kwa Mw'ia'i woo; sisyai! mba'ya Athamuti n' numan'le.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أََرْضِ اللَّهِ وَلَا تَتَّبِعُوا بِسُوءِ قِيَادِكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ⑤

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَتَّبِعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ⑥

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا طِيعًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑦

وَ اخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيَيْنَ ⑧

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ إِلَّا أَنْ تَبُودُوا لَفُورًا رَبِّهِمْ ۚ هَٰذَا بَلَاءُ لِّمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑨

LUKU 7

70. Na vate nzika, Atũmwa Maitũ nĩmookie kwa Avalamu mena ũvoo mũseo. Mo maisya, 'Ithyĩ twĩkwendea mũuo we.' Nake aisye, 'Mũuo wĩhwe nenyu,' na we ndaakala mũno atanaete nyama ya kasaũ yĩ mbĩvye.

71. Indĩ yĩla we woonie moko moo matekw'ivikĩla, we amosie ta aeni mate ase, na nĩweew'ie w'ia nĩmo. Na mo mamwĩla, 'Ndũkakĩe, nũndũ ithyĩ tũtũmĩtwe kwa andũ ma Loto.'

72. Na kĩveti kyake kyaũngeme vakuvi, na kyathekela nthĩnĩ, vala Ithyĩ twakĩtavisye ũvoo mũseo wa ĩsyawa ya Isaaka, na ĩtina wa Isaaka ya Yakovo.

73. Kyo kyaisye, 'Aa, woo nĩ wakwa! Nyie ngasyaa kana nĩ kĩveti kĩkũũ, na mũũme ũũ wakwa nĩ mũkũũ? Kĩĩ ow'o nĩ kĩndũ kĩeni!

74. Mo mamũkũlya, 'We wĩsengw'a nĩ ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũathimo Make syĩ ĩũlũ wenyu. Inyw'ĩ andũ ma nyũmba ĩno. Vate nzika, We nĩ We Ula-Utaĩawa, Mwene-Utheu.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشَرِ قَالُوا اسْكُنْ
قَالَ سَلَامٌ مَّا لَيْتَ أَن جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِينٍ ⑤

فَلَمَّا رَأَى أَن يُدَيِّهِمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ يَكْرَهُمْ وَأُوْحَشَ
مِنْهُمْ خَيْفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى
قَوْمٍ لُّوطٍ ⑥

وَأَمْرَاتِهِ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَ
مِنْ وَرَاءِهِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ⑦

قَالَتْ يُونِئِي ۚ أَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا
إِن هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ⑧

قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَتُهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَنِيدٌ مُّجِيدٌ ⑨

75. Na yġla w'ia wamŭlekilye Avalamu, na ŭvoo mŭseo wamŭvikġa, we nġwambġġmlye kŭkaananġa Naitŭ ŭlŭlŭ wa andŭ ma Loto.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرُ
نَجَّوْا لَنَا فِي قَوْمٍ لُّوطٍ ۝

76. Ow'o Avalamu aġ mwene tei, na ngoo mbololo, na mwelekelġ-wa-Ngai Kaingġ.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۝

77. We Avalamu, uma ŭndŭnġ ŭŭ. Vate nzika, mwġao wa Mwġaġi waku nġmŭvġtŭku, na vate nzika, ņsilġlo nġŭkġte kwoo ŭla ŭtatonya kņsilġka.'

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ لَنِهْمٌ عَذَابٍ غَيْرِ مُرْدُودٍ ۝

78. Na yġla Atumwa Maitŭ mavikie kwa Loto, we nġweew'ie kyeve nŭndŭ woo na eethwa atetonya ŭlŭlŭ woo na asya, 'Ŭŭ nġ mŭthenya wa thġna.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

79. Na andŭ make nġmookie masembete kŭmwalekela we, makġthġġa nġ ņuthatu; na mbee wa ņu mo nġmeekaa naġ. We aisye, 'Inyw'ġ andŭ makwa, aa nġ eġtu makwa. Mo nġ atheu mŭno kwenyu. Kwa ņu mŭkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŭikanzonokye nyie mbee wa aeni makwa. Vai ņmwe katġ wenyu wġna kġġko kġseo? *¹

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ الشَّيَآتِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْرُجُوا فِي صُفْحِ الْأَيْسِ
وَنُكْمِ رَجُلٍ رَشِيدٍ ۝

80. Na mo nġmamņsŭngġie, 'We vate nzika, nġwġsġ nesa kana ithyġ tŭi na ņndŭ na eġtu maku, we vate nzika, nġwġsġ kġla ithyġ tŭkwenda.'

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

¹ *Waġlu vyŭ na wa kŭmina vinya vyŭ kwa andŭ ala matendeew'a nġ wanake wa iveti. Kwa ņla w'o, iveti nġsyŭ syaġ ntheu kwoo. Na nġkyo kġtumi we waisye 'nġ atheu mŭno.' Indġ andŭ athŭku nġmaalyŭlile ņneeni ņŭ namaŭtw'ġkġthya Loto ta wamanengie eitu make nġkana ndaġa ya aeni make ġsŭvġke nŭndŭ woo. Na ta we wamathokasya mo nġkana manange ņlŭngalu woo. Nġ ņtheinġ kana ņsŭngġo ņŭ waġ ņlŭlŭ wa mwġkalo woo wa ņlei.

81. We Loto aisye, 'Taketwa nina ūtonyi ūlō wenyu kana ngevitha Nyiemwene kītuinī kīlōmu.'

قَالَ لَوَانِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ أَوْحَىٰ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ۝

82. Atōmwa mamwā, 'We Loto, Ithyī twī Atōmwa ma Mwāfali waku. Mo maikaūvikā we ona vanini. Kwa ūu uma we na andū maku ma mūsūyī nthīnī wa kīlungu kya ūtukū, na ūmwe wenyu ndakasisye ītina ateo kīveti kyaku. Vate nzika, kīla kīūmakwata mo kīkamūkwata we ūta ūu. Vate nzika, īvinda yoo yīla yītw'ītwe nī kīloko. Kyo kīloko kī vakuvī?' *

قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُكْنٌ لَّنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَمَّا بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتُكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابُهُمْ أَنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

83. Kwa ūu, yīla mwāfao Witū wookie, Ithyī nītwāūkulumanilye mūsūyī ūsu na twausya mbua ya mavia ma yōmba ūlō wa w'ō, mailīanīlw'e ngoi ūlō wa ngoi,

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَابًا مِّنْ سَیْنٍ ۖ فَنَنْصُدُّهُ ۝

84. Syeeekiwe ūvano kwoondū woo nthīnī wa ūtw'io wa Mwāfali waku. Na ūsilīlo ta ūsu ndwī vaasa na eki-ma-naī ma īvinda yīl.

فَسُومَةُ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ ۚ لَوْ يَشَاءُ رَبُّكَ لَيُخَوِّفَهُنَّ الْمَلَائِكَةُ لَوْ أَرَادَ ۝

LUKU 8

85. Na kwa Amitiani, Ithyī nītwamūtōmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنَةِ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْخَسَارِ ۚ وَالَّذِينَ هُمْ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنَةِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۚ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنَةِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۚ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنَةِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۚ

Mûi na Ngai ūngĩ ateo We. Na mûikathimanĩe ithimo iteanĩe na ithimi ngoleku. Nyie nĩngwona inyw'ĩ mwĩ mwĩkaloni wa ūthw'ii na Nyie nĩna w'ia ūlũ wenyu nũndũ wa ūsilĩlo wa mũthenya wa wanangĩko.

86. Na inyw'ĩ andũ makwa, nenganei kĩthimo kyusũu na kĩanũ mwĩna ūlũngalu, na mûikamavene andũ syĩndũ ila syaĩĩte kwĩthĩwa syĩ syo ona mûikeke ūthyoeuku ūlũ wa nthĩ, mũkĩetae kĩthokoo.

87. 'Kyu kĩla kĩtĩtwe *vamwe nenyu* nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthi nĩ kĩseo kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli. Na Nyie ndi mũsũvĩ ūlũ wenyu.'

88. Mo mamũsũngĩe, 'We Suaivu, Mboya yaku yĩkwĩa kana ithyĩ twaĩĩtwe nĩ kũeka ila maaithe maitũ mathaithaa, kana tũeke kwĩka ūndũ tũkwenda na ūthw'ii witũ? We wĩ mũĩ *mũno* vyũ na wĩna kĩĩko kĩseo.'

89. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei: ethwa Nyie nĩūngeme ūlũ wa ūkũsĩ mũtheu kuma kwa mwĩafi wakwa, na We nũnengete nyie kyaũya kyanake kuma Kwake-Mwene, *inyw'ĩ mũkamũenge ūsũngĩo mwau?* Na Nyie ndikwenda kũmũkaananĩsya ūlũ wa maũndũ ala Nyie ngũmwĩa mũikeke. Nyie nĩenda waĩlu ūndũ Nyie ndonya. Vai ūtonyi wĩ nthĩnĩ wakwa ateo kwĩsĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthi. Nyie nĩtĩkĩtaa nthĩnĩ Wake na Kwake nĩkw'o Nyie nzyokaa.'

وَيَقُومُوا إِلَيْكَ الْيَكْمَالُ وَالْيَمِينُ بِالْقِسْطِ وَلَا
تُبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝

يَقِيَّتُ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ ۝

قَالُوا يَشْعَبُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَآتٍ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝

قَالَ يَقُومُ الرَّءِيسُ إِن كُنْتُ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ
رَبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَافَكُمُ إِلَى مَا أَنْهَكُمُ عَنْهُ إِن أُرِيدُ إِلَّا
إِذْ بَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

90. 'Na inyw'I andũ makwa, ũng'endu wenyu kwakwa ndũkamũtwae ũmũvĩtũkye mũkwatwe nĩ ũndũ ũla wamavalũkĩle andũ ma Noa kana andũ ma Uuti kana andũ ma Salee; na andũ ma Loto mai vaasa nenyu inyw'I.'

وَيَقَوْمٌ لَا يَجْرِمُكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ قَتْلٌ
مَّا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمَ لُوطٍ فِتْنَتُهُمْ بِعَبِيدٍ ⑩

91. Na manthai ũkeo wa Mwĩafi wenyu na ĩndĩ mwelekelei We na ngoo ĩmwe. Nĩw'o Mwĩafi wakwa Ausũftwe nĩ tei, Mwendani Mũno Vyũ.

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُودٌ ⑪

92. Na mo mamũsũngĩie, 'We Suaivu, ithyĩ tũĩmamanya maũndũ maingĩ ma ala we ũũneena, na vate nzika, ithyĩ twĩkwona we wĩ mwonzu katĩ waitũ. Na takethwa ti ũndũ wa mbaĩ yaku, ithyĩ vate nzika, nĩũkũkimanga na mavia we. Na ta we ndwĩna ũtonyi ĩũlũ waitũ.'

قَالُوا يٰشُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا
لَنَرِيكَ فِتْنًا صٰعِيْقًا ۚ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَلَكِنَّا
مَّا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ⑫

93. We aisye, 'Inyw'I andũ makwa, mbaĩ yakwa yĩna vinya mbee kwenyu kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Nenyu mũkamwĩkya We ĩtina wa mĩongo yenyu ta ũla ũtiĩtwe. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nũmathyũlũlũkĩle maũndũ onthe ala inyw'I mwĩkaa.

قَالَ يَقَوْمِ ارْهَطِيْ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمْ
وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا ۚ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑬

94. 'Na inyw'I andũ makwa, Ikai nesa mũno vyũ ũndũ mũtonya, nakwa Nyie nongwĩka ota ũu. O mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya nũũ ũla ũnũũvalũkĩlwa nĩ ũsĩllo wa kũmũsonokya; na nũũ ũla mũkengani. Na eteelai, vate nzika, Nyie nĩneteele nĩ vamwe nenyu.'

وَيَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ سَوْفَ
تَعْلَمُونَ مِّنْ يَّأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَارِبٌ
وَارِقَبُوا إِنِّي مَعَكُمْ وَاقِبٌ ⑭

95. Na yĩla ũtw'io Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Suaivu na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake kwa tei Witũ wa mwanya; na ũsĩllo nĩwamakwatie asu

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَآلَيْهِ مِنْ أَهْلِ مَدْيَنَ
فِي هَيْئَةٍ مِّثْلَا وَاعْتَدِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْعَذَابَ ۚ وَاصْبِرْ
فِي دِيَارِهِمْ خَمْسِينَ ⑮

**ala meek'ite naī, namo nīmavalōkangile
na mothyū moo nthīnī wa nyumba syoo.**

96.N.lo komataaŋkala nthlŋi wasyo.
Sisyai! Undu Mitiani yatililwe otondu
Athamuti matililwe.

كَانَ لَمْ يَخُوفُ فِيهَا إِلَّا بَعْدَ الْيَدِينِ كَمَا بَدَأَتْ
تَمُودُ ۝

LUKU 9

97.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamũtũmie
Mose ena Syama Siitũ na ũtonyi
wĩyonanĩtye.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٩٥﴾

98.Kwa Valao na anene make; Indī mo
nīmaatīle mwīao wa Valao, na mwīao
wa Valao ndwaī wa w'o ona vanini.

إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبِعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا
أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٥٨﴾

99. We akaenda mbee wa andũ make
Mũthenya wa Uthayũũkyo na
akamatwaa
mo nthĩnĩ wa Tima ya Mwaki tondũ
ng'ombe itwaawa kĩnyw'ĩtonĩ kya
kĩw'ũ. Na nĩ kĩnyw'ĩto kĩthũku ata kĩla
kyavikwa.

يَقْدُمُ قَوْمُهُ يَوْمَ الْبَيْعَةِ فَأُورِدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ
الْأُورُودُ ﴿١٩﴾

100. Mo n̄malōngl̄w'e n̄ k̄lumo nth̄n̄
wa th̄ayū ōō na Mūthenyan̄ wa
Uthayūōkyo. N̄ mūth̄nz̄lo mūth̄ōku na
asu ala maūnengetwe.

وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً ذِيَوْمِ الْقِيَامَةِ بِئْسَ الزَّوْجُ
الْمَقُودُ ﴿١٣٠﴾

101.Usu nī katī wa movoo ma mīsyī tla myanange, Ithyī tūōkūtavya we. Imwe yayo nīyōngeme na Imwe nī mīmīe nthī ta tla.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَاءِ الْقُرٰى نَقُصُّهٗ عَلَیْكَ مِنْهَا قَابِلٌ
وَحَاصِلٌ ﴿٥١﴾

102.Na ithyi tūiaameka naŋ mo, ɪndɪ
nɪmo meevɪfɪsyɛ ene, na ngai syoo ila
masyɪkaɪlaa vandɔ va Ngai Mwene
Vinya W'onthe iyaɪ na ɔuno kwoo ona
vanini vɪla ɔtw'io wa Mwɪfɪ waku

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا وَمَا رَدَّوهُمُ عُزَّيْرِ تَتَابَعَةٍ ﴿١٧﴾

wookie; Indī syo syamongelelee vathei
ateo kwaa vyū.

103. Ukumbatfiyo wa Mwīafi waku nī ta
ūū, yīla We wamīkwata mīsyī ūa andū
mayo mekwīka nāf. Vate nzika,
kūkumbatfiya Kwake kwī woo na nī
kwai.

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهُوَ طَائِلَةٌ
إِنْ أَخَذَ إِلَيْهِمْ شَيْئٌ ۝

104. Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika ve
Kyama kwake we ūla ūkīaa ūsīfīlo wa
Itunī. Usu nīw'o mūthenya ūla mbaa-
andū onthe makombanw'a vamwe na
ūsu nīw'o mūthenya ūla kūvika kwaw'o
kūkakōsīfīwa nī andū onthe ma nthī.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ
يَوْمٌ مُّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ۝

105. Na Ithyī tūiyīkalasya mūno ateo
kwa ūvinda yīla yītalīfīwe.

وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۝

106. Mūthenya nīūkīte, vai thayū
ūkaneena vate ūthei Wake; na Indī amwe
moo makeethwa matena ūvuso ūseo.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِآذَانٍ مِّنْهُمْ سَمْعٌ
وَصَيْحٌ ۝

107. Na ta kwa asu ala makethwa na
ūvuso ūthūku, makeethwa nthīnī wa
Mwaki, vala nthīnī waw'o vakethwa
kīmeto, na kūkivakiva,

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقَّوْا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شَيْقٌ ۝

108. Makīkala nthīnī wa w'o kūvika yīla
matu na nthī ikethīfawa vo, ateo ūndū
Mwīafi waku ūkenda vate nzika, Mwīafi
waku aetae kīla We wendaa.

خُلْدَيْنَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

109. Indī kwa asu ala makethwa na ūvuso
ūseo, mo makeethwa Itunī; makīkala vo
kūvika ūndū matu na nthī ikethīfawa vo,
ateo ūndū Mwīafi waku ūkenda-----
mūthīnzīlo ūla ūtakatīlwa.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خُلْدَيْنَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ
عَطَاءٌ غَيْرُ مَجْدُودٍ ۝

110. Kwa ūu we ndūkethwe na nzika ūlō
wa kīla andū aa mathaithaa. Mo

فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْْبُدُ هَؤُلَاءُ مَا يَعْْبُدُونَ

mathaithaa tondū maaŋthe moo
mathaithaa mbee, na Ithyī ow'o
tūkamaŋva kŋanda kyoo kyusŋe na
kŋtekŋolange.

إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ
نَصِيبُهُمْ غَيْرُ مَنْقُوصٍ ۝

LUKU 10

111.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nŋtwamŋnengie Mose Ivuku, ŋndī
ivathŋkany'o nŋsyaseŋviw'e nŋhŋnī
wayo; na takethwa ti ŋndū wa ndeto ŋla
yatongoetye kuma kwa Mwŋaŋi waku,
vate nzika, ŋvoo wŋthwa watw'iwe katŋ
woo tene mŋno mbee; na yu andū aa
mena nzika ivŋavŋanasya ŋlū ŋwayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي
شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝

112.Na vate nzika, mawŋa ma aa onthe
mayambŋŋe kŋnenganŋwa matuvi ŋndī
vate nzika, Mwŋaŋi waku akamaŋva kwa
usū kwŋanana na mawŋa moo. We vate
nzika nŋmanyaa maŋndū onthe ala mo
mekaa.

وَإِن كُلًّا لَتَنَالُوا يَوْمَئِذٍ أَجْمَعًا لَهُمْ رِزْقٌ
يَعْمَلُونَ خَيْرٌ ۝

113.Kwa ŋu we ŋngama ŋlŋngele, tondū
we wŋyŋaŋwe, na ota ŋu asu ala
mamwelekele Ngai vamwe naku we; na
mŋikakŋle mŋvaka inyw'ŋ etŋkŋli; nŋndū
vate nzika, We nŋwonaa ŋndū inyw'ŋ
mawŋkaa.

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِنَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

114.Na mŋikamelekele asu ala mekaa
naŋ, Mwaki ndŋkese kŋmŋkiita inyw'ŋ.
Na inyw'ŋ mŋikethwa na anyanya ŋtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona
inyw'ŋ mŋikatetheew'a.

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝

115.Na syaŋsyai Mboya mŋthyanī ŋŋ ya
mŋthenya, na ilungu sya ŋtukū vakuvŋ na
mŋthenya. Vate nzika, maŋlŋngalu
nŋmalŋngasya mothŋku. Kŋŋ nŋ

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي الشَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ الْيَوْمِ إِنَّ

kililikany'a kwa asu ala matonya
kölilikana.

116.Na we İthwa wİyümİİsyē; nŭndŭ
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndaekaa mŭthİnzİlo wa ala alŭngalu
wanangİke.

117.Nİkİ, İndİ, vayaİ andŭ mena kİİtko
katİ wa nzyawa İla syaİ mbee wenyu, ala
maafİİtwe nİ kŭvatana ŭthyoeku İŭİŭ wa
nthİ-----ateo avŭthŭ ma ala İthyİ
twamatangİİe kuma katİ woo? İndİ eki-
ma-naİ maatİİe maŭndŭ ala mavŭthŭ ala
mamanengİe ŭtanu na wololo, na mo
matw'İka avİtany'a.

118.Na Mwİaİi waku ndaİ atonya
kwananga mİsyİ vate ŭlŭngalu yİla andŭ
mayo maİ alŭngalu.

119.Na kethwa Mwİaİi waku *nİweekİİİe*
kwenda Kwake vinya, We vate nzika,
ethwa amatw'İkİİthisye mbaa andŭ onthe
andŭ o amwe; İndİ mo mayaİ maeka
kŭvathŭkangana,

120.Ateo asu ala Mwİaİi waku
wamew'İİte tei, na We ŭu nİw'o
wamombİİe mo. İndİ ndeto ya Mwİaİi
waku İkeanİw'a; Nİw'o, Nyie
ngausŭsyā İia-ya-Mwaki na Mayini *ala*
mbaa-matŭ na andŭ onthe vamwe.'

121.Na movoo onthe ma Atŭmwa ala
İthyİ tŭİŭİŭmİİlasya ngoo yaku namo
nİtŭŭtavasya we. Na nthİnİ wa w'o
nİvokİİe w'o na ŭtao na kİlİlİkany'a kwa
etİkİlİ.

الْحَسَنَاتُ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرُ
لِّذِكْرَيْنِ ۝

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ
يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ
وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُغْلِبَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا
مُصْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَنَبَّأَهُ
رَبُّكَ لَا تَمْلِكُ لَهُمْ جَهَنَّمُ مِنَ النَّارِ وَالتَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

وَمَا تَقْصُصْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ
فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

122.Na matavye asu ala metetŋkŋlaa;
'Ikai nesa mŋno vyŋ Ōndŋ mŋtonya,
ithyŋ ota ŋu notwŋkŋte.

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَالُهُمْ كَمَا تَبْخَرُونَ أَنَّهَا مُغْلُوبَةٌ ۖ

123.'Na ŋnyw'ŋ eteelai, ithyŋ ota ŋu
notwetele.'

وَأَنْتَظِرُونَ إِنَّا مُنْتَظَرُونَ ۝

124.Na syŋdŋ ila mbithe sya matunŋ na
nthŋ nŋ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ŋvoo w'onthe ŋkatŋngwa Kwake.
Kwa ŋu, mŋthaithei We na iai wŋkwatyo
wenyu Kwake eweka. Na Mwŋfŋli waku
ndaleaa kŋmanya maŋndŋ ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَمِينِ رَجَعِ الْأُمُورُ كُلُّهَا
إِلَىٰ قَائِدِهِ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

YUSUF

(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2.Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni W'onthe, Ino nŵ
Mŵsoa ya Ivuku Itheu.

3.Ithyŵ nŵtŵyŵvuanŵtye yo----Kulani
Ivuku yŵla yŵsomawa kaingŵ---- nthŵnŵ wa
Kŵlalavu kŵthyomo kŵna ūneeni
mŵlŵngalu--- nŵkana inyw'ŵ mŵtonye
kŵmanyaa.

4.Ithyŵ twŵkŵeeaa ngewa ŵla nzeo mŵno
vyŵ kwa kŵŵvuanŵsya we Kulani ŵno,
oyŵla mbee wayo waf ŵmwe katŵ wa ala
matamanyaa.

5.Lilikanai ŵvinda yŵla Yosevu
wamŵtavisye ŵthe wake, 'We asa wakwa,
Nyie nŵnonie nthŵnŵ wa ndoto yakwa
ndata ŵkumi na ŵmwe na syua na mwei,
iingumanŵa iinthaitha Nyie.'

6.Nake amwŵla, 'We mwana wakwa
mwendwa, ndŵkamatavyee anaa-
mwenyu ndoto yaku, maikese
kŵŵseŵvŵsya nzaama nthŵku we; nŵndŵ
Satani nŵ mŵmaitha wa mŵndŵ wŵ
ŵtheinŵ.

7.'Na ŵu we wonete nŵw'o kŵkethŵwa,
Mwŵafŵ waku akaŵnyuva we na
kŵŵmanyŵthya we ŵalyŵlo wa maŵndŵ
ala matavanŵw'e na kwŵanŵsya ŵnee
Yake ŵŵlo waku na ŵŵlo wa nyŵmba ya
Yakovo tondŵ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِي أَنْزَلَ آيَاتِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ١

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ٢

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ ۖ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنَّ

الْغَافِلِينَ ٣

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كُوكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ٤

قَالَ يَبْنَىٰ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ٥

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ

15.Namo maisye, 'Vate nzika, ethwa nzūi tkamūya we oyīla twī nguthu yīna vinya, īndī ithyī tūkeethwa twīna wasyo mūnene mūno.

قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَّخَيْرُونَ ﴿١٥﴾

16.Kwa ūu, yīla mo mamūtwaie, na meew'ana kūmwīkya kīthimanī kīliku, lthyī nītwamūtwaie ūvuany'o ūkyasya, 'We vate nzika, mūthenya ūmwe nūkamatawya ūvoo ūū woo oyīla mo matakethwa maikūmanya.'

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْيَتِيمِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

17.Namo mookie kwa lthe woo ī-ya wīoo, maīlthe.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

18.Namo mamwīa, 'Ame lthe waitū, tūendie tūsembete tūikīlany'a maūū, na twamūtia Yosevu na mīlio yaitū, na īndī nzūi yamūya, īndī we ndūtonya kūtūkīla onakau twīneena w'o.'

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

19.Na mo mookie na kītonyeo kyake kīna nthakame ya ūvūngū. We aisye, 'Aiee, īndī īlko syenyu nitumīte kīko kīl kya naī kwoneka kī kya kūmwendeesya inyw'ī. Kwa ūu yu ūmīlisyō mwingī nī mūseo kwakwa. Na no Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla ūtethyo Wake waīlwe nī kūmanthwa ūvoonī ūū inyw'ī mūūweta.'

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَبِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

20.Na mūkwīlī wa aendi ma kyalo nīwookie, namo mamūtūma mūuti woo wa kīw'ū. Na atheesya ndoo yake ya kīw'ū kīhimanī. Asya, 'Aa, ūvoo mūseo! 'Vaa ve mwanake! Namo nīmamūvithie we ta kīlungu kya mīlio yoo ya ūtandīthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanyie nesa vyū ūndū mo meekie.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يَبُشْشِرِي هَذَا غُلْمٌ وَأَسْرُوءُ بِضَآءَةٍ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na mo n̄mamŭthooisye we kwa thoosa mŭvŭthŭ, ndiliamu mbŭthŭ, namo mayaŋ na kīthito kya kwona ūtandīthyo kuma vala ūī.

وَشَرُّهُ بِشَمَنِ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَأَنَّهُ
فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ٢١

LUKU 3

22. Na mŭndŭ kuma Misili ūla wamŭthooie n̄wamŭtavisye mŭka wake, 'Utw'īkīthye wīkalo wake wa ndaŋa. Vangī we nŭtonya kwīthwa wa ūtandīthyo kwitŭ; kana ithyī tŭkamŭtw'īkīthya we kwīthwa mwana.' Na ūu n̄w'o Ithyī tweekie ūu n̄kana tŭtonye kŭmŭmanyīthya ota ūu ūalyŭlo wa maŭndŭ ala matavaniw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi tŭlŭ wa ūtw'io wake, īndī andŭ aingī mŭno mayīŋ ūu.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِضْرَةَ أُمِّهِ
مُتَوَهُ عَنِّي أَنْ يَنْفَعَنِي أَوْ يَنْجِدَنِي وَلَدًا وَكَذَلِكَ
مَكْنَأُ لِيُؤْسَفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعْلِمَنَّ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٢٢

23. Na yīla we wavikie ūkŭŭ wa ūima wake, Ithyī n̄twamŭnengie we ūtw'io na ūmanyi. Na ūu n̄w'o Ithyī tŭmatuvaa eki ma nesa.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٢٣

24. Nakyo k̄vēti kīla waī nyŭmbanī yakyo n̄īkyendie kŭmŭkuua we atekwenda. Na n̄īkyathongisye mīlomo, na kyasya, 'Uka yu.' We aisye, 'Nyie n̄mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nī Mwīaī wakwa. We nŭseŭvītye kwīkala kwakwa vamwe nenyu kwīthwe kwī kwa ndaŋa. N̄w'o, eki-ma-naī mayaīlaa ona īndī.

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنُ مَنَاجِي إِنَّهُ لَا يُغْلِقُ الظُّلُمُونَ ٢٤

25. Nakyo n̄īkyasŭanīe kīlīkonī kyakyo tŭlŭ wake, na we n̄īwasŭanīe kīlīkonī kyake tŭlŭ wakyo takethwa we ndoonete Kyama kītheu kya Mwīaī wake, we ndethwa oonanisye kīthing'īīsyō ta kyu. ūu n̄w'o kweethīwe, n̄īkana Ithyī

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَاهَا رَبِّي
كَذَلِكَ لِنَصْرَفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ٢٥

tūtonye kūvetanga ūthūku na wathavu kuma kwake. Vate nzika, we aī ūmwe wa athūkūmi Maitū anyuve.

26. Na mo eī nīmasembanisye mūomonī, na kīveti kyu nīkyatembūie kītonyeo kyake ngalī ya ītina, na nīmamwīthīe mūūme wakyō mūomonī; nakyo kyamūkūlya, 'Ukeethwa ūsilīlo mwaū kwa ūmwe ūla eīna kīeleelo kīthūku kwa kīveti kyaku ateo kyovo kana ūsilīlo mwai?

27. We aisye, 'Kyo nīkyo kyamanthie kūngua Nyie vate kwenda kwakwa.' Na ngūsī yakyo ya mūsī yaumya ūkūsī īkyasya, 'Ethwa kītonyeo kyake kītembūkīle ngalī ya mbee, īndī kyo nīkīneenete w'o, na we e katī wa akengani.

28. 'Indī ethwa kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, īndī kyo nīkīkenganīte, na we nī ūmwe wa ala ma w'o.

29. Kwa ūu. yīla we woonie kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, aisye, 'Vate nzika, ūū nī ūī wenyu iveti.' Ūī wenyu wī vinya mūno.

30. 'We Yosevu, thiūka ume ūndūnī ūū na we kīveti, ītya ūekeo wa naī yaku. Kwa ū---w'o, we nue mūvītany'a.

LUKU 4

31. Na iveti nthīnī wa mūsī syaisye, 'Kīveti kya mūnene Aziz kīlenda kūkuua kīvīsī ngombo yakyo īteūkyenda. Yo

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَةُ مِنْ دُبُرِهِ
الْفِيَا سَيِّدَهَا لَهَا الْبَابُ قَالَتْ مَا جِئْتُ مِنْ أَرَادَ
بَاهِلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُنَجِّنَ أَوْ عَذَابُ الْيَوْمِ ⑤

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ قَبْلِ فَصَدَّقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَذِبِينَ ⑥

وَإِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

فَلَمَّا رَأَى قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكَ
إِنْ كَيْدُكَ عَظِيمٌ ⑧

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ لِيَدْرِيكَ
إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ⑨

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑩

nĩkĩtumanĩtye kyo na wendo. Ithĩyĩ
ow'o, twĩona kyo kĩna İvĩtyo
yĩyonanĩtye.'

32.Na yĩla kyo kyeew'ie walany'o wa
maŭĩ nĩkyaitŭmanie na kyaiseŭvĩsya
mboka na kyainenge kĩla kĩmwe kavyŭ,
na ĩndĩ kyatavya Yosevu, 'Umĩla mbee
wasyo.' Na yĩla syamwonie we
nĩsyasŭanĩe mũno İŭlŭ wake na syatila
moko masyo, na syasya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe natafwe! Uŭ ti mũndŭ;
ĩndĩ nĩ mũlaĩka mũtaĩtku.' *¹

33.Kyo kyaisye, 'Na ŭŭ nĩwe ŭla inyw'ĩ
mwandŭĩlaa mũtĩ Nyie nĩnendie
kũmũkuua we vate kwenda kwake, ĩndĩ
we nĩweesŭvĩe mwene kuma naĩmĩ. Na
yu ethwa we ndekwĩka ũndŭ nyie
ngũmũtavya, vate nzika, we
nũnũkwovwa na akĩthwa ŭmwe wa ala
asonokye.'

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مُتَكَوِّرَاتٍ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ يَكِيْنًا
قَالَتْ أَخْرِجِي عَنْهُنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاودْنَهُ
عَنِ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ
لَيَفْعَلَنَّ أَلَيْسَ جَنَّاتٍ يَكُونُنَّ فِي الصُّورِ ﴿٣٣﴾

¹ * Ndeto İno 'Qutt'ana aidiyahunna' syatilanga
moko masyo; nĩtonya kũmanyĩka oũndŭ yĩilyĩ kana
ta nthimo İondŭ İmamu Raghib Ŭwetete
mĩneenelenĩ yelĩ kwĩanana nondŭ yĩkĩtwe nthĩnĩ
wa Kulani Ntheu. Vaa Ŭalyŭlo wa ndeto İno İte
nthimo nĩ 'Qutt'ana aidiyahunna' kũtema kw'oko
kwa mũndŭ na kĩndŭ kyŭf. Na ŭu tiw'o Kulani
İelelele na ndĩandĩkĩka ŭvoo ta ŭsu. Na kũalyŭla,
asomi amwe nĩmatatĩte kũnyivya kĩko kĩĩ kya
kũtila, makyonany'a nthoo nini, ĩndĩ kwĩanana na
Ŭneeni wa Kĩtalavu ŭu ndũkwĩtĩkĩĩka, ũndŭ ŭla wa
kwĩka, nĩ kwĩtĩkĩla ŭ-w'o yĩ nthimo na İte nthimo.
Ndeto İno nĩtonya kũmanyĩka ta nthimo kwa Ŭkuvĩ
ĩkyasya nthĩnĩ wa kũhimo kya 'Qatta'
ndĩkwĩtĩkĩlya nzĩla İno İte ntheu. Kwa ŭu ĩndĩ
Ŭnyuvi ŭla wĩvo tũ nĩ kaĩ waw'o na nthimo. İthĩyĩ
nĩtũkwĩtĩkĩla kana Ŭneeni ŭŭ Ŭnenganĩtwe nthĩnĩ
wa Ŭneeni ŭŭ Ŭtonya tũ kũmanyĩka nthĩnĩ wa
Ŭalyŭlo wa nthĩnĩ wa kĩ-nthimo Ŭkyasya kana syo
nĩsyetĩkĩlile kũsindwa nũndŭ wa kũmũsũanĩia we
kana ti mũndŭ mbee wa vala moko masyo mataĩ
matonya kũvika.

34. We *Yosevu* aisye, 'Ame Mwĩafi wakwa, Nyie nĩngwĩtkĩla kyovo mbee wa maũdũ ala syo iũmbĩtĩa nyie; na We walea kũmbetangĩa maũĩ masyo, Nyie nĩngũsyelekela na ngĩthwa katĩ wa ala atumanu.'

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
وَلَا أَتَصَرَّفُ عَنِّي كَيْدُهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ٣٤

35. Kwa ũu Mwĩafi wake nĩweew'ie mboya yake, na nĩwawetangie maũĩ masyo kuma kwake. Nĩw'o We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

فَأَسْجَبَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٣٥

36. Indĩ nĩkwaumĩlile kwoo *aũme* itina wa kwona *movano ma we atena mavĩyo*, nĩkana *mo masũũe syĩwa yoo ĩseo*, nĩmoonie kana we nĩwailĩtwe nĩ kwovwa kwa ĩvinda.

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا آيَاتِهِ لِيَجْزِيََنَّهُ
عَنَّا حَتَّىٰ جِئْنَا ٣٦

LUKU 5

37. Na andũ elĩ ma mũika nĩmalikile kyovonĩ vanĩwe nake. Umwe woo aisye, Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* ngĩviva ndivai.' Na ũla ũngĩ aisye, 'Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* nguĩte mĩkate ĩũũo wa mũtwe wakwa na nyũnyi iimĩĩsaa. Tũtavye ũalyũlo wayo; nũndũ ithyĩ twĩona we wĩ katĩ wa ala alũngalu.'

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أَعْرِضُ خَيْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ
فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتُهَا نَبْتًا وَيَلِدُ
إِنَّمَا تُرْكُ مِنَ الدَّحْسِينِ ٣٧

38. We *Yosevu* amũsũngĩe, 'Lũu ũla inyw'ĩ mũnengawe ndwĩĩthwa ũnaetwe ndamũnengete ũalyũlo wayo. Uũ nĩ ũndũ ũmwe katĩ wa ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanyĩĩtye Nyie. Nyie nĩnĩmĩleete ndĩni ya andũ ala matamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala nĩ alei ma Itu.

قَالَ لَا يَأْتِيَكُمَا طَعَامٌ تُورَفِيَنَّهُ إِلَّا يَأْتِيَكُمَا تَبَاوِيلُهُ
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِثْلَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَفِرُونَ ٣٨

39.'Na Nyie nlatlle ndfni ya maaſthe makwa, Avalamu na Isaaka na Yakovo. Ithyĩ tũitonya kũkĩanany'a kĩndũ ona kĩva na Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indĩ. Yĩĩ nĩ Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe tũlũ waitũ na tũlũ wa mbaa andũ onthe, Indĩ andũ aingĩ mũno maitũngaa mũvea.

وَاتَّبَعْتُ يَلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ
فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Inyw'ĩ atindany'a makwa, elĩ nthĩnĩ wa kyovo, eſafi menyu me ivathũkany'o nĩmo aseokana nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Umwē, Mũnene Mũno Vyũ?

يُصَاحِبِي السَّجْنَاءَ أَزْوَاجُ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ
اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

41.'Inyw'ĩ mũthaitaa vathei ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ nĩ masyĩtwa mathei tũ ala mũmatw'ite, inyw'ĩ na maaſthe menyu; Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatheetye watho tũlũ wamo. Utw'io wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. We eyĩafite kana inyw'ĩ mũikakĩthaita kĩndũ ona kĩmwe ateo We. Isu nĩyo ndfni ĩla ya w'o, Indĩ andũ aingĩ mũno maimĩsĩ. ^{2*}

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسَاءٌ سَيِّئُ مَا
أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهِمَا مِنْ سُلْطَانٍ
إِلَّا أَنْتُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

42.'Inyw'ĩ atindany'a makwa nthĩnĩ wa kyovo, ūmwē katĩ wenyu, akamwĩkĩĩĩya Mwĩafĩ wake ndivai anyw'e; nake ūla ūngĩ, akambwa mũkelany'onĩ nyũnyi ikafĩsaa kuma tũlũ wa mũtwe wake. Uvoo ūla inyw'ĩ mũkũĩĩtye nũminĩte kũtuwa.'

يُصَاحِبِي السَّجْنَاءَ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا
وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ
فَقُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ ﴿٤٢﴾

² *Ndeto 'Quyyim' kwĩanana na mũandĩkĩle wa Kulani Ntheu wĩna nzĩla yĩna vinya, yĩna ūtonyi w'o na yĩna wĩkali. Yo ota ūu yonanyasa kana ūtonyi wa kũlungalya na kũseũvya mavĩtyo. Uu isio ĩla ĩtaalyũĩka sya mũĩkĩĩto nthĩnĩ wa ndfni syonthe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu syĩtawa 'Deemul-Qayyimah' sisya 98:6 *Al-bayyina*

43. Na ūmwe wa eſi, Yosevu nŵamŭtaviseye ūla wasŭanſaa ta ūnŭŭlekw'a, 'Ukangweta nyie kwa mwŵafi waku.' Indŵi Satani nŵamŭlŵthisye kŭmŭweta kwa mwŵafi wake, kwa ūu nŵewekalile kyovonŵi kwa myaka mŵina.

LUKU 6

44. Na Mŭsumbŵi aiseye, 'Nyie nŵnonie *nthŵi* wa ndoto ng'ombe mŭonza mosu, na ithuke mŭonza nziŭ na ingŵi mŭonza mbŭmŭ sya mbemba. Inyw'ŵi anene, ndavyei nyie ūalyŭlo wa ndoto yakwa ethwa inyw'ŵi nŵmŭtonya kŭalyŭla ndoto.'

45. Mo masŭngŵie, 'Syo nŵ ndoto nthokoanu na ithyŵi tŭyŵŵŵ ūalyŭlo wa ndoto nthokoanu ta ii.'

46. Na ūmwe wa ala mavonokie, na ūla yu walilikanile ŵtina wa ŵvinda ŵasa, aiseye, 'Nyie nŵngŭmŭmanyŵthya ūalyŭlo wayo, kwa ūu inyw'ŵi ndŭmei.

47. Yosevu! 'We mŭndŭ wa w'o, tŭtavye ūalyŭlo wa ng'ombe mŭonza nou ikŵŵa nŵ ng'ombe mŭonza mosu, na iia mŭonza nziŭ sya mbemba na ingŵi mŭonza mbŭmŭ; nŵkana ndonye kŭsyoka kwa andŭ nŵkana mo matonye kŭmany'a.'

48. We asŭngŵie, 'Inyw'ŵi mŭkavanda kwa myaka mŭonza, ŵatŵanŵe mwŵina kŵithito, na yŵla mŭŭketha mŭieka syŵna makonde, ateo nini ila inyw'ŵi mwŵŵsaa.

49. Na ŵtina wa myaka ŵsu myŭmŭ

وَقَالَ الَّذِي كَانَ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا أَذْكُرُنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَهُ الشَّيْطَانُ وَكَرَّسَهُ فِي النَّجْوَى
يُضَعِّعُ سِينَهُ ⑤

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَنَعَ بَقَرَاتٍ سَمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عِجَافٌ وَسَنَعَ سُنبُلَاتٍ خُضِرَ وَأَخْرَجْتُ يَأْكُلُنَّ
الْعَلَا أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ⑥

قَالُوا أَضَلَّتْ أَحْلَامُكَ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعِلْمِنَا ⑦

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أَمْرِ أَنَا أَبْتَلُوكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ⑧

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَنَعَ بَقَرَاتٍ سَمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عِجَافٌ وَسَنَعَ سُنبُلَاتٍ خُضِرَ وَأَخْرَجَ يُبْسِتُ لَعَلَّيْ أَرْجِعَ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ⑨

قَالَ تَزْرَعُونَ سَنَعَ سِينَهُ دَابَّاتٌ مِمَّا حَصَدْتُمْ فَذَرُّوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ⑩
ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَنَعٌ شَدِيدٌ يَأْكُلُ مَا

mũonza, ūla ūkethwa ūminŭthe kyonthe kŭla inyw'ŭ mũkethwa mũmbanŭtye kŭla mũnaŭ mũnaketha, ateo kŭnini kŭla mwŭŭthwa mwŭiyile *makũmbĩnĩ*.

50. 'Na ūndĩ mwaka ūmwe wathela, andũ makanengwa mbua nyiingĩ na nthĩnĩ wayo vakeethwa na mosyao maingĩ na mbeũ sya kumya mauta na syaũnyw'a.

LUKU 7

51. Na Mũsumbĩ aisye 'Mũetei we kwakwa.' ūndĩ yŭla mũtũmwa wavikie vala ūŭ we aisye, 'Syoka kwa mwŭŭfali waku na ūimũkũlya ūndũ kwailĩ tũlũ wa ūla iveti syatilangile moko masyo; Nũndũ, Mwŭŭfali wakwa nũmesĩ mũno mawalany'o ma maũŭ masyo.^{3*}

52. We Mũsumbĩ aikũlya ūla iveti, 'Inyw'ŭ mwai na kyaũ yŭla mwamanthie kũmũkuua Yosevu we atekwenda?' Nasyo syaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nataŭwe nũndũ wa kũmũmba mũndũ ta ūũ----, ithyĩ tũyaaona ūthũku wake.' Kĩveti kya Mũnene kyaisye, 'Yu ū-w'o nŭmũŭŭthe kyeninĩ. Nyie ninyie nendaa kũmũkuua we atekwenda, na vate nzika, we nĩ mũndũ wa w'o.'

53. Yosevu aisye, 'Nyie nŭnakũlilye nŭkana ūkunŭkĩli wŭkwe nŭkana we Mũnene atonye kũmanyanya kana Nyie ndyaasuka ūikũŭku wake we atevo na ota ūũ kũmanyĩka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetũkĩlasya maũŭ ma ala mate aikũŭku maendee.

قَدْ مَتَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا نَحْصُونَ ﴿٥٠﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُّ النَّاسُ
فِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٥١﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ انْتَوَيْتُمْ بِهِ فَمَا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ
ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلُهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي تَقْطَعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَافٍ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

قَالَ مَا خَطْبُكُمْ إِذْ رَأَوْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ
قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ
الْعَزِيزِ إِنِّي حَصَصْتُ الْخَمْرَ أَنَا رَأَوْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ
وَأَنَّهُ كَيْفَ الْمُضِلِّينَ ﴿٥٣﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
كَيْدَ الْخَائِبِينَ ﴿٥٤﴾

³ *Sisya musoa wa 32

54.'Na Nyie ndikwiyumya nthĩĩ wa wonzu, nũndũ nĩ ūvũthũ thayũ kwĩka ūthũku ateo vala Mwĩafi wakwa weethwa na tei. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũekanĩ Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

55.Na Mũsumbĩ aisye, 'Mũetei vala nĩ nĩkana nyie nĩmũnyuve atw'ĩke wakwa mwene.' Na yĩla we waminie kũneena nake, asya 'Umũnthĩ we wĩ mũndũ wa kĩvĩla kĩnene na wĩna ūmanyi.'

56.We aisye, Nyuve Nyie tũlũ wa inandũ sya nthĩ ĩno, nũndũ Nyie nĩ mũsũvĩ mũseo, na wĩna ūmanyi.'

57.Na ūu nĩw'o Ithyĩ twamũnenevisye Yosevu nthĩ ĩsu. We nĩwamĩtũie vala vonthe we wendie. Ithyĩ nĩtũmũngae ĩnee Yitũ ūla Ithyĩ twendaa na Ithyĩ tũiekaa ĩtuvi ya ala alũngalu yanangĩke.

58.Na vate nzika, ĩtuvi ya ĩtunĩ nĩ ĩseo kwa asu ala metĩkĩlaa na kũmũkĩa Ngai.

LUKU 8

59.Na anaaĩthe ma Yosevu nĩmookie na maumĩla mbee wake, na we nĩwamamanyie ĩndĩ mo mamwosie we ta mũeni.

60.Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, ameie, 'Ndeteei mwanaa nyinyia' wenyu ūla wĩna au wenyu. Inyw'ĩ nomũkwona kana Nyie nĩmũnenge inyw'ĩ kĩthimo kyusĩe na kana Nyie nĩ mũseo mũno vyũ katĩ wa athokany'a?

وَمَا أَرَىٰ نَفْسِي إِلَّا مَوْتًا ۚ يَا سَوِّدَ
إِلَّا مَا رَجِمَ رَبِّي أَنِ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٤﴾

وَقَالَ أَلَيْكَ اتُّوْنِي يَٰ أَسْتَخْلِصُكَ لِنَفْسِي ۖ فَلَمَّا
كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أُمِينٌ ﴿٥٥﴾

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۚ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمُ ﴿٥٦﴾

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ ۖ يَدَّبُّوْا مِنْهَا حَيْثُ
يَشَاءُ ۚ نُمِيبٌ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَّشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَا جُرْأِخِةَ عَلَيْهِ لِلَّذِينَ آمَنُوا ۚ أَكُنَّا بِتَقْوَاهُ

وَجَاءَ أَخُوهُ يُوسُفَ فَدَعَا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ
لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ اتُّوْنِي بِأَجَلٍ لَّكُمْ
فَمِنْ أَيْنَ كُمْ لَا تَبْرُونَ ۚ إِنِّي آتِيكُمُ الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

61. 'Indī inyw'ī mwalea kŭmŭete vaa nīl nyie, Indī vaikethwa kīthimo kya lū Ingi kwenyu kuma vala nīl, ona inyw'ī mŭikanthengea nyie.'

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ③

62. Mo masong'lie masya, 'Ithyī tŭkatata kŭmŭsesenga ūthe wake *etkile* kŭtaanīsyā nake, na Indī vate nzika, ithyī tŭkeeka ūu.'

قَالُوا سُرَّادُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ③

63. Na amea athŭkŭmi make, 'Ikīai mbesa syoo nthīnī wa mīio yoo *ota ūu* nīkana matonye kwimanya masyoka kwa andŭ ma nyŭmba yoo; vangī nīmatonya kŭsyoka.'

وَقَالَ لِفَتِيلِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِجَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ③

64. Na yīla mo masyokie kwa ūthe woo maisye, 'Ame ūthe waitŭ, ithyī nītŭvatiwe kīthimo *kīngī kya lū*, kwa ūu tŭtŭme twīna mwanaa mwaitŭ nīkana tŭkathimīwe kīthimo kitŭ, na vate nzika, ithyī tŭkamŭsŭvīa.'

لَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَهْلِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَنَا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَا نَكُنْ لَهُ رَافِقًا ③

65. We *ūthe woo* aisye, 'Nyie nditonya ūmŭtīkīla inyw'ī tŭlŭ wake, ateo nīmŭtīkīle oŭndŭ namŭtīkīle tŭlŭ wa mwanaa nyinyia mbee.' Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nī We Mŭsŭvī Ula Mŭseo Vyŭ, na We nī We Usŭftwe nī Tei Mŭno wa ala mew'anīaa tei.

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمَنُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ③

66. Na yīla mo mathaisye mīio yoo, moona matŭngīwe mbesa syoo. Mo maisye, 'Asa waitŭ, tŭtonya kwenda kyaŭ kīngī ithyī? Mbasa sitŭ syī vaa tŭtŭngīwe. Ithyī tŭkaete kyaŭya kwa andŭ maitŭ, na kŭmŭsŭvīa mwanaa nyinyia waitŭ ona tŭkeethwa na mŭio wa ngamīle nima. Kyu nī kīthimo kīla nī ūvŭthŭ *kŭkīkwata*.'

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِغِي أَهْلَنَا وَنَحْفِظُ أَخَانَا وَنَزِدُكَ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ③

67. We aisye, 'Nyeie ndiUmütüma vamwe nake mütanengete wiv'ito syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana vate nzika, inyw'ĩ mükamütünga vaa nĩ, ateo münathyüüüükwa; Na mamina kümünenge wiv'ito woo, aisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasyaĩsyaa maūndū ala ithyĩ tūneenaa.'

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا نَحْنُاطَّاعُكُمْ فَلَمَّا أَتَاهُ مَوْثِقُهُمْ
قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ⑤

68. Na Yakovo aisye 'Inyw'ĩ aana makwa, mÜikavotele müomonĩ ümwe, ĩndĩ votelai mĩomonĩ yĩ kīvathükany'o; na Nyeie ndi ündü ndonya kümwĩka inyw'ĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Utw'io wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe tü. Nyeie nĩte wĩkwatyo wakwa Kwake, na onthe ala mena wĩkwatyo nĩmaie Kwake.

وَقَالَ يَبْنَى لَّا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِن أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ⑥

69. Na yĩla mo malikile ündü ĩthe woo wameyĩāie kÜiaamauna kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwĩthwa kana Yakovo aĩ na woni nthĩnĩ wake ūla we weanĩsyee kwa kÜneena ūu; na vate nzika, we aĩ na ūmanyi mūnene nūndū ĩthyĩ nĩtwamūmanyĩĩtye we, ĩndĩ andū aingĩ mūno mayĩsĩ.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهُ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ⑦

LUKU 9

70. Na yĩla mo mamüthokeie Yosevu, we amwĩkalilye mwanaa nyinyia vakuvĩ nake mwene. Na we asya, 'Nyeie nĩ mwanaa mwenyu; kwa Ūu yu we ndÜkew'e kyeva nūndū wa maūndū ala mo meethĩwe mayĩka!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

71. Na yĩla we waminie kūmanenge kyaūya kyoo, we nĩweekĩie kĩkombe kya kūnyw'a kĩw'ü nthĩnĩ wa ngusu ya wanaa nyinyia. Na ĩndĩ mūnyaĩkya wa

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَيْنَاهَا غَيْرَ نَاكِلِينَ ⑨

Úvoo nĩwatavanisye akyasya, 'Inyw'ĩ anúu ma mũkwĩlĩ, nĩmweeka İvĩtyo ya ũng'ei.'

72. Mo maisye mamelekele mamakũlya, 'Nĩ kyaũ kĩla inyw'ĩ mwaasya?

73. Mo masũngĩe, 'İthyĩ nĩtwaasya kĩkombe kya Mũsumbĩ kya kũthima na ũla ũnũũkĩete enengwa mũio wa ngamĩle, na Nyie nĩngũũngamĩa ũu.'

74. Mo masũngĩe, 'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, inyw'ĩ nĩmwĩsĩ nesa vyũ kana İthyĩ tũyaaũka kũũ kwĩka ũthyoeuku nthĩ İno, na İthyĩ tũi ing'ei.'

75. Mo maisye, 'Usilĩlo wĩlthwa wĩ mwaũ İndĩ, mweethwa inyw'ĩ nĩmũũkengana?'

76. Mo masũngĩe, 'Usilĩlo wa ũu nĩ kana, ũla kĩkombe kyu kĩkwĩthĩwa kĩ ngusunĩ yake, we nĩwe İtuvi yakyo. Uu nĩw'o İthyĩ tũmasilĩlaa eki-ma-naĩ.'

77. İndĩ we ambĩlĩlĩya kũmantha makunianĩ moo mbee wa ikunia ya mwanaa nyinyia; na İndĩ akyumya kyo İkunianĩ ya mwanaa nyinyia. Uu nĩw'o İthyĩ twalanilye İũlũ wa Yosevu. We ndai atonya kwosa mwanaa nyinyia kwa mwĩlao ma Mũsumbĩ ateo kwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwendete ũu. İthyĩ tũnenevasya kwa ũnene wa İvĩla ũla ona wĩva İthyĩ twendaa; na İũlũ wa kĩla mwene ũmanyi nĩ Umwe, Mũmanyi Mũno Vyũ.

قَالُوا وَقَبِلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا نَقَعُوا وَنَ ۝۱۱

قَالُوا نَقَعُوا صَوَاعَ الْمِكِّ وَلَمِنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ۝۱۲

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ۝۱۳

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ۝۱۴

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَجُلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝۱۵

قَبْدًا بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِأَخَاهُ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن تَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ۝۱۶

78. Mo maisye, 'Ethwa we nĩũyĩte, mwanaa nyinyia wake nĩwooyĩte tene.' Indĩ Yosevu aia ũndũ ũũ kĩmbithĩ ngoonĩ yake na ndaamaumbũlĩla mo. Na we aisye, 'Inyw'ĩ mwĩoneka mwĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo mũthũku mũno vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa.'

79. Mo maisye, We Mũnenevyē we ena ĩthe mũkũũ mũno, kwa ũu, osa ũmwe waitũ vandũ vake; nũndũ ithyĩ twĩkwona we wĩ wa ala mekaa nesa.'

80. We asũngĩe, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nangany'e kana tũikamwose ũngĩ eka ũla ithyĩ tweethĩa kĩndũ kitũ nake; nũndũ tweeka ũu, vate nzika, twĩthwa katĩ wa ala mate alũngalu.

LUKU 10

81. Na yĩla mo maminie kũyĩtũka nũndũ wakwa masyoka, maneenany'e me vamwe ũtee. Mwanaa nyinyia ũla mũkũũ aisye, 'Inyw'ĩ nomwĩsĩ kana ĩthe wenyu nĩwoosie wĩvĩto kuma kwenyu syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũla ũte ũlũngalu mwamwĩkie Yosevu. Kwa ũu, Nyie ndiũma, nthĩ ĩno kũvika nau ambĩtĩkĩlye nyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e ĩũlũ wakwa. Na We nĩ We Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa asili.

82. Inyw'ĩ syokai kwa ĩthe wenyu na mũimwĩa, 'Ame ĩthe waitũ, mwana waku nĩũyĩte, na ithyĩ tũneenete ũndũ twĩsĩ tũ na tũinaĩ tũtonya kwĩthwa asũvĩi ma maũndũ ala matonekaa.

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالُ
أَنْتُمْ سُرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ٥

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْئًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ٥

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مِنْ وَجْدِنَا مَتَاعًا
عِنْدَكَ إِنَّا رَاؤُا لَظُلْمُونَ ٥

فَلَمَّا اسْتِئْذِنُوا مِنْهُ خَالَصُوا بِحَيَّتَا قَالَ كَيْدُهُمْ أَنْ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
عَلَيْ يَأْذَنَ لِي أَوْ ابْنِي أَوْ يَحْكَمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ٥

ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ
خَوَافِينَ ٥

83.'Na makūlye *andū ma* mūsyī ūla ithyī tūnaī nthīnī wa w'o, na ma mūkwīlī ūla tūnookanīsyē naw'o, na ow'o ithyī twīneena w'o.'

84.We asūngīe, 'Aiee, īndī ilfko syenyū nīsyamūkengete inyw'ī kwa kūete ūndū ūū ta kīndū kīseo. Kwa ūū nyīe nīthwa na ūmīlīsyō mūlūmu. Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaete mo onthe kwakwa nyīe; nūndū We nī Umānyī-W'onthe, Ula-Mūlī.'

85.Na we *Yakovo* auma vala maī na asya, Uui kyeve kyakwa ūlū wa Yosevu!' Na metho make mausūftwe nī methoi nūndū wa kyeve, na we nīwasīlīaa kīmako kyake.

86.Mo maisye, 'Ithyī twīlvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndūkaeka kūneena ūvoō wa Yosevu okūvika ūwae ona kana kūkw'a.

87.We *Yakovo* asūngīe, 'Nyīe nītwaa kyeve kyakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyīe nīnīlī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū ūla inyw'ī mūtamesī.'

88.'Inyw'ī aana makwa, inyw'ī endai mūkamūmanthe Yosevu na mwanaa nyinyia na mūikakw'e ngoo ūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; nūndū vai ūkusaa ngoo ūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala matetīkīlāa.'

89.Na yīla mo mavikie mbee wake *Yosevu* manwīe, 'Ame we mūkumye, ūkya nūtūkūnīte ithyī na andū ma nyūmba yayitū, na ithyī tūetete mbesa

وَسَلَّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْغِيْرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ④

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْثَلًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ⑤

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْسَفُ عَلَيَّ يُوسُفَ وَأَبِيعْتُ مِنْهُ مِنَ الْخُرْبِ فَهُوَ كَظِيمٌ ⑥

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوْا تَدْرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ⑦

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ⑧

يَلْبَسِي أَزْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَجِيبُوا وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ⑨

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلُنَا الْحَزْنَ وَجِئْنَا بِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ⑩

mbũthũ, kwa ũu we tũenge kĩthimo
kyusĩe, na ĩthĩwa wĩ mũlau kwitũ. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
amatuvaa ala alau.'

90. We Yosevu amakũlilye, 'Inyw'ĩ
nĩmwĩsĩ ũndũ mwamwĩkie Yosevu na
mwanaa nyinyia yĩla mwaĩ atumanu?

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يَوْسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ
أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ⑩

91. Namo mamũsũngĩa, 'Ow'o we nue
Yosevu? Nake amasũngĩa, ĩĩ, Nyie
ninyie Yosevu na ũũ nĩ mwanaa mwaitũ.
Ngai Mwene Vinya W'onth nĩwĩthĩtwe
e mũlau mũno kwitũ ithyeli. Ow'o, ũla
w'onth mũlũngalu na e mũmĩsya---
Ngai Mwene Vinya W'onth ndaekaa
ĩtuvi ya asu ala mekaa meko maseo yae.

قَالُوا أَرَأَيْكَ لَا تَتَّيُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا
أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ⑪

92. Namo masũngĩa, Ithyĩ twĩĩvĩta na
Ngai Mwene Vinya W'onth nũkũnenevetye
we ĩlũlũ waitũ na ithyĩ
nĩwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ mũno.'

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَثَرَكِ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا
لَخٰطِئِينَ ⑫

93. Nake amea, 'Vai ĩvĩtyo yĩũtalwa ĩlũlũ
wenyu ũmũnthĩ; Ngai Mwene Vinya
W'onth namũekee inyw'ĩ! Na We nĩ
Ula Usũĩtwe nĩ tei katĩ wa ala
mew'anĩaa tei.

قَالَ لَا تَتْرِبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ⑬

94. 'Endai na kĩtonkyeo kĩĩ kyakwa
mũkakie mbee wa ĩthe wakwa; we
akakĩmanyaa. Na ĩndĩ mũindete mũsyĩ
wenyu w'onth.'

إِذْ هَبُوا بَعْضُنَا هَذَا فَأَلْقَوْهُ عَلَى ذِرَاعِي يَاسَ
بَصِيرًا وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْعِلَن ⑭

LUKU 11

95. Na yĩla mũkwĩĩ wataanĩsye, ĩthe woo
aisye, vate nzika, Nyie nĩngwĩw'a
mũuke wa Yosevu, onakau inyw'ĩ
mwĩmbosa ta mũndũ mũkũũ ũtena
kĩĩĩko.'

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِبَاحَ
يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ⑮

96. Mo masŭng'ie, 'Kwa w'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we vate nzika, w'io nthĩnĩ wa İvityo yİla İkũũ.'

97. Na yİla mŭeti wa ũvoo mŭseo wookie, nİwakiie kİtonyeo kya Yosevu mbee wake na İndİ atheew'a. İndİ we Yakovo akũlya, 'Nyie ndyaamũtavya inyw'İ; Nyie nİnİsİ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ ũla inyw'İ mũtawİsİ?'

98. Mo maisye, 'Ame İthe waitũ, twİtİsye ũkeo wa naİ sitũ; ithyİ nİtwİthİtwe twİ ene-naİ.'

99. Nake asya 'Kwa ũla W'o Nyie nİngũmwİtİsya ũkeo wa Mwİaİi wakwa. Vate nzika, We nİ We Mũekanİi Mũnene Mũno, Usũtwe nİ tei.'

100. Na yİla mo mookie kwa Yosevu nİwamaie asyai make vamwe nake mwene, na asya, 'Likai Misili na mũuo, ethwa nİkũũmwendeesya Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

101. Na we nİwamokİlilye asyai make İũlũ wa kİvİla kya ũsumbİ, na onthe mavalũka nthİ na mothyũ moo matulİtye-ndu kwoondũ wake. Na asya, 'Ame asa wakwa, ũũ nİ wİanİu wa ndoto yakwa İla ya tene. Mwİaİi wakwa nũmİtw'İkİthİtye ya w'o. Na We nİweethİwe na İnee İũlũ wakwa yİla We wanumisye kyovonİ na amũete inyw'İ kuma weũnİ wa mũthanga İtina wa Satani kũthokoany'a ngwatanİo yakwa na anaasa. Vate nzika, Mwİaİi wakwa nİ Mũuu kwa ũla ona wİva We wendaa; nũndũ We nİ Umanyi-W'onthe, Mũİ.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلٍ اَقْدٰمٍ ۝

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيْرَ اَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيْرًا ۚ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

قَالُوا يَا اَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّكَ كُنَّا خٰطِيْنَ ۝

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوْسُفَ اَدٰى اِلَيْهِ اَبْوِيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوْا مِصْرَ اِنَّ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ۝

وَرَفَعَ اَبْوِيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهُ سُجَّدًا ۚ وَقَالَ يٰۤاَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُّءْيَايَ مِنْ قَبْلُ ۚ قَدْ جَعَلْتُ لَكَ رِزْقًا حَقًّا ۚ وَقَدْ اَحْسَنَ اِلَيَّ اِذَا اَخْرَجْتَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ تُرَجَّ السُّيُوْفُ بَيْنِي وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ اِنْ رَّبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَآ يَشَآءُ ۚ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۝

102.'Ame Mwĩafi wakwa, We nũnengete ũathimo na kĩanda kya ũsumbĩ, na nĩwamanyĩsye maũalyũlo ma syĩndũ. Ame We Mũseũvya wa matu na nthĩ, We Nue Mũsũvĩ wakwa nthĩ Ino na Itunĩ. Eka kĩkw'ũ kĩkambĩthĩa Nyie nĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kwĩnengane kwendanĩ Kwaku na ngwatany'a nyie na ala alũngalu.'

103.Usu nĩ katĩ wa maũndũ ala matonekaa, ithyĩ tũũkũvuanĩsya we. Na we ndwaĩ namo yĩla mo meew'anie ũũlũ wa walany'o woo yĩla mo masamaa.

104.Na andũ aingĩ mũno maiketĩkĩla ona we wenda ũu mũno.

105.Na we ndũkwĩtya ĩtuvi nũndũ wa ũndũ ũũ. Nĩ ũtao tũ kwa mbaa andũ onthe.

LUKU 12

106.Na nĩ Syama syĩana ata ila syĩ matunĩ na ũũlũ wa nthĩ, ivĩtũkaa, maisyathũkĩaa.

107.Na aingĩ mũno moo maimwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mateũmwĩanany'a We na atindany'a ota ũu.

108.Mo ĩndĩ, mew'aa me eanĩe ũũlũ wa ũsilĩlo ũla ũkĩte kwoo na kĩthũũlũmũkĩlo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kũvika kwa mĩtũkĩ kwa ũla Saa ũũlũ woo mo matekũmanya?

109.Asya, 'Ino nĩyo nzĩa yakwa: Nyie nĩtanaa kwa Ngai Mwene Vinya

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتْنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطَرْتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيَّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ١٠٢

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَبَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَنْكُرُونَ ١٠٣

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ١٠٤

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ١٠٥

وَكَايُنْ مِنَ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ١٠٦

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ١٠٧

أَقَامُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
مُتَّاعَةٌ بَقِيَّةٌ وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ١٠٨

W'onthe. Nyie n'ngwete k'ilio kya ūmanyi mūtheu, ona asu ala mambik'ila. Nyie ota ūu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n' Mūtheu; na Nyie ndi kat' wa asu ala mamw'iananasya Ngai na ngai ing'.

110. Na Ithy' tūyaatūma mbee waku andū Atūmwa ateo aūme, ala Ithy' twamavuan'isye, kuma kat' wa andū ma m'isye. Mo ind'ī, nomangang'ite ūlū wa nth' na makona ūndū mūminūk'ilyo wa asu ala ma' mbee woo wail'y'. Na vate nzika, w'ikalo wa Itun' n' mūseo kwa asu ala mamūk'iaa Ngai. Inyw'ī ind'ī nomūkamanya?

111. Kūvika ūvinda, y'ila Atūmwa meey'itūkie na meeyona mo ene matw'ik'ith'w'e ta akenganni, ūtethyo Witū n'wawikie na m'itūk' kwo na ind'ī atang'wa ūla Ithy' twendaa. Na ūsil'lo Witū ndūtonya kūsī'ika kuma kwa andū ene na'.

112. Kwa ūla W'o, nth'īn' wa ngewa yoo ve k'isomo kwa andū ala mena k'liko. Ti k'indū k'iseūv'itw'e, ind'ī n' wian'lu wa ūndū ūla wa' mbee wayo na ūalyūlo wa sy'indū syonthe kwa ūkuv', na ūtongoi na tei kwa andū ala met'ik'ila.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلُ اللَّهِ أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٠﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنَّا الْأَخِرَةَ حَيْرٌ لِّلَّذِينَ اتَّعَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُفِخَ مِنْ نَّشَارٍ وَلَا يَرُدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ؕ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً ۖ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

سُورَةُ الرَّعْدِ مَكِّيَّةٌ

AL-RA'D

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũitwe nĩ Ūlau, Usũitwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Raa Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ūla Umanyi-
W'onthe, Woni W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa
ya Ivuku. Na maũndũ ala mavuanĩtw'e
kwaku nĩ ma w'o, ĩndĩ andũ aingĩ mũno
mayĩtĩkĩlaa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ
رَبِّكَ الْحَقَّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ①

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūla wookĩlilye matu vate ituĩ ila inyw'ĩ
mũtonya kũsyona. Na ĩndĩ We atĩnĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. Na
We aivinyĩla syua na mwei syalika
wĩlanĩ; kĩla kĩmw'e kĩatĩlaa nzĩla yakyo
kũvika ĩvindanĩ yĩla yĩtw'e. We
asyumĩasya mĩlao syonthe. We
avuanasya Mĩsoa nesa ūtheinĩ nĩkana
inyw'ĩ mwĩthwe na mũkĩtũ mũlũmu
tũlũ wa kũkomana na Mwĩai wenyu.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّوَابِ بِغَيْرِ عَدَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْرَى
عَلَى الْعَرْشِ وَغَرَّ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ كُلٌّ يَجْزِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْأُمُورَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلِقَاءَ
رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ②

4. Na We nĩ We Ūla wanyaĩkisyenĩ na
eekĩla ĩĩma na mbũsĩ nthĩnĩ wayo. Na
matunda We aseũvĩtye elĩ elĩ, ĩũme na
ĩka. We atumaa ūtukũ ūvw'ĩka
mũthenya. Nthĩnĩ waw'o, nĩw'o ve
Syama kwa andũ ala masũanĩlaa.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَ
أَنْهَارًا وَ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رِزْقَيْنِ اشْهَدُوا
لِنَفْسِهِ أَتَيْتُ النَّهَارَ أَنْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ③

5. Na nthĩnĩ wa nthĩ ve ilungu syĩ
kĩvathũkany'o ikwatene kĩmw'e na kĩla
kĩngĩ, na mĩũnda ya mĩsavivũ, na
mĩũnda ya mĩllũ, na mĩtende, ĩmeete
mwĩnĩ ūmwe vamwe na ingĩ itameete
ũu; syo ing'ithaw'a na kĩw'ũ o kyu, ĩndĩ
ĩthyĩ nĩtũtumaa imwe isyaa mosyao

وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مَتَّحُورٌ وَجَنَّتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَ
زَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ
وَاحِدٍ وَنُفُوعٌ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْثَلِ إِنَّ

maingĩ kũvĩta ila ingĩ. Nthĩnĩ wasyo ve
Syama kwa andũ ala mamanyaa.

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑤

6.Na ethwa we nũũseng'a, ĩndĩ ũneeni
woo nĩw'o wa kũsengy'a mũno; 'Ata!
Ĩla ithyĩ tũkatw'ĩka kĩtoo, ithyĩ ĩndĩ,
nĩtũkethwa na mwĩkalo wa kyũmbe
kyeũ?' Aa nĩmo ala maleaa
kũmwĩtĩkĩla; Mwĩai woo, na aa nĩmo
makethwa na mĩnyololo ngingonĩ syoo,
namo makeethwa me ekali-ma-Mwakini,
vala nĩvo mo makekalaa.

وَأَن تَعْبَ فَجَبَ قَوْلُهُمْ إِذْ أَكْثَرُوا تُرْبًا ۖ ثُمَّ لَأَنفَىٰ
خَلْقٍ جَدِيدٍ ۚ هَٰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ
الْأَغْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَٰئِكَ أَهْلُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ⑤

7.Na mo mena wendi wa kũkũlya kuma
kwaku nĩkana mo maetewe ũthũku ĩũũ
woo mbee wa ũseo, oyĩla ũsilĩlo wa kĩla
mũthemba nũminĩe kumĩla mbee woo.
Na nĩw'o, Mwĩai waku Ausũtwe nĩ
ũkeko kwa mbaa andũ onthe ona wĩki
wa naĩ woo wĩvo, na ow'o, Mwĩai waku
ota ũu nĩ Mwai kwa kumya ũsilĩlo.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۚ وَقَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ
عَلَىٰ ظُلُمِهِمْ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ⑤

8.Na asu ala metĩkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ
Kyama kĩitheetw'e kwake kuma kwa
Mwĩai wake?' We, vate nzika, wĩ
Mũkaanany'a. Na ve Ndongoi kwa kĩla
mbaĩ ya andũ.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن
رَّبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ⑤

LUKU 2

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
kĩla kĩka kĩsyaa, na mavu ala maumaa na
ala mavikaa. Na kĩla kĩndũ kĩ kĩthimo
kyakyo kĩanĩe Kwake.

اللَّهُ يَلْعَلُ مَا تَخِيلُ كُلُّ امْنَىٰ وَمَا يَفْقِصُ الْأَرْحَامُ
وَمَا تَرْدَادُ ۚ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ⑤

10.We nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula
Mũnene, Uteananĩka-na-Kĩndũ, Ula-Wĩ-
ĩũũ Mũno.

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ ۖ الشُّعَالُ ⑤

11. We kafi wenyu ūla ūvithaa ndeto yake, na we ūla ūmīwetaa ūtheinī nūndū ūmwe mbee wa metho Make; na ota ūu, ūla wīvithaa ūtukū, na we ūla ūendaa ūtheinī mūthenya.

سَوَاءٌ قِنْتُمْ مِّنْ أَسَرِّ الْقَوْلِ وَمَنْ جَهَرٍ بِهِ وَمَنْ هُوَ
مُسْتَعْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ⑩

12. Kwoondū wake Mūūmwa ve ūatīanīo wa alaika mbee wake na ītina wake; mo nīmamūsūvīaa we kwa mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndaalyūlaa mwīkalo wa andū okūvika mo maalyūle maūndū ala me nthīnī wa ngoo syoo. Na yīla Ngai Mwene Vinya W'onthē wenda kūmasilīla andū, vai kīsiīlī, ona mo mai na mūtetheesya ona wīva ūtee Wake.

لَهُ مُعَقِّدٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ
مِّنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا يَقُومُ حَتَّىٰ يَبْدُرَ
أَمْرًا أَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ يَقُومَ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ
وَمَا لَهُمْ مِّنْ دُونِهِ مِّنْ ذَالٍ ⑪

13. We nī We ūla ūmwonasya inyw'ī ūtisi kūmwīkīla w'ia na wīkwatyō, na We nūkīlasya mathweo maito.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوَاقٍ وَطَمَاحًا وَيُنشِئُ السَّحَابَ
الثِّقَالَ ⑫

14. Na kītalalīki nīkīmūtaīaa We na ndaīa Syake na ota ūu alaika kwoondū wa w'ia Wake; na We nūtumaa makūna ma ūtisi na aimūkūna namo ūla We wendaa, īndī mo nīmakaanāīaa īūū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, oyīla We nī mwai kwa kūsilīla.

وَيُتَّبِعُ الرِّعْدُ بِحَنْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَ
يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ
يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِسَابِ ⑬

15. Kwake We eweka nīkw'o mboya ya w'o ītwaawa. Na isu īla mo masyīkaīlaa ūtee Wake īimasūngīaa ona vanini, tondū ūndū we ūla ūtambūūkasya moko make eīlī kūkyelekelā kīw'ū nīkana kīvike kanyw'anī kwake ūsūngīawa, īndī kīūvīkīlaa. Na mboya ya alei nī kīndū kyanangīku.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا
يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٌ كَفَيْنَهُ إِلَى النَّارِ
لِيُنْفَخَ فِيهَا وَهِيَ بَابُ الْخُرُوجِ وَمَادَعَاءُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ⑭

16. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o kwInenganawe nĩ ūla w'onthe ona wĩva wĩ matunĩ na ūlũ wa nthĩ akyenda na ate kwenda na *ota ūu* syuu syoo now'o syĩkaa, ma-kĩoko na ma-wĩoo.

17. Asya, 'Nũ ūla Mwĩai wa matu na nthĩ?' Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, inyw'ĩ Indĩ mwosete atetheesya angĩ ūtee Wake ala matena ūtonyi wa ūseo kana ūthũku ona ūlũ woo ene?' Asya, 'Kĩlalinda na mũndũ ūnũkwona nthĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Kana, mo makwatanasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala mombĩte ila ivw'anene na ūmbi Wake nĩkana syelĩ syonekae ivw'anene kwoo?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nĩ We Mũmbi wa syĩndũ syonthe na We nĩ Umwe, Ula Mũnene Vyũ.

18. We atheesya kĩw'ũ kuma ĩtunĩ, nĩkana syanda itheesye kĩw'ũ kwĩanana na kĩthimo kyasyo, na kĩw'ũ kyu nĩkĩkuua ĩvũyũ yimbu ūlũ wakyo. Na kuma nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla mavyũvasya na mwaki, maimantha kũseũvya mathaa kana mĩio ya kũkita, *nĩvaumaa* ĩvũyũ yĩvw'anene nayo. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe wonanasya w'o na ūvũngũ. Yu, ūlũ wa ĩvũyũ, nĩyĩendaa ta mavuti, ĩndĩ kwa kĩla kĩmaunaa andũ, kĩkalaa ūlũ wa nthĩ. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'on the ūnenganae ngelekany'o.

19. Kwa asu ala mamwĩĩkaa Mwĩai woo nĩ ūseo wa tene na tene; na kwa asu ala matamwĩĩkaa We, ona makethwa na

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا
كَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغَدُوِّ وَالْاَصَالِ ۝١٦

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ
اَفَاتَّخَذْتُ مَرْءًا دُوْبًا اَوْ لِيَاۤءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِنَفْسِيْمْ
نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ
اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ
شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝١٧

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌۭ بِقَدَرِهَا
فَاَنْتَحَلَ الشَّيْطٰنُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمَتٰى يُوْقَدُوْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ رَبُّدٌۭ مُّثَلُّهُ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ هَ فَاَمَّا الزَّبَدُ
فَيَذٰهُبُ جَفَاءً وَّ اَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝١٨

لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلِلَّذِيْنَ اٰتَيْنَا الْحُسْنٰى مِنَ الدِّيْنِ لَمْ يَحْجِبْ
عَنْكَ ۝١٩

syĩndũ syonthe ila syĩ Tŭlũ wa nthĩ, ona makongeeleelwa ingĩ syĩana ta isu, maitonya kwĩyovosya mo-ene nasyo kuma vo. Asu nĩmo makethwa na ũtalo mũthũku, na wĩkalo woo nĩ Ngienanĩ. Nĩ vandũ vathũkĩte ata ĩndĩ va kũthũmũa!

لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَنَاحًا مِّثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَهُمْ
نَارُهَا ۖ جَهَنَّمَ وِشْءٌ يَهَادُّ ۝

LUKU 3

20. We ĩndĩ, ũla wĩsĩ kana maũndũ ala we wavuanĩw'e kuma kwa Mwĩai waku nĩ maw'o, ũndũ ũmwe na ũla nĩ kĩlalinda? *Indĩ* no ala manengetwe mĩthĩnzĩo ya ũmanyi tũ makasũanĩa:

أَمَّنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ اعْمُرُوا إِنِّي أَتَدْعُو كَرُومًا ۖ أَلَا الْبَابُ ۝

21. Asu ala meanĩasya mwĩw'ano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matanangaa ũtianĩo;

الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَتَّقُونَ اللَّهَ ۖ

22. Na ala makwatanasya ũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩaithe makwatanw'e, na kũmũkĩa Mwĩai woo, na makĩaa ũtalo mũthũku.

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا آمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَ
يَتَّقُونَ رَبَّهُمْ وَيَتَّقُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۝

23. Na asu ala momĩasya makĩmantha mumo wa Mwĩai woo, na kũsyaaĩsya Mboya, na kumya katĩ wa ila Ithĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ũtheinĩ, na kũkũany'a ũthũku na ũseo. Aa nĩmo makethwa na ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ ya Utũo wa mŭminũkĩlyo----

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُؤْتُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عِظَةُ
الدَّارِ ۝

24. Mĩũnda ya Tene-W'onthe. Mo makamĩlika yo na *ota ũu* asu ala alũngalu kuma katĩ wa maaĩthe moo, na iveti syoo na syana syoo. Na alaĩka makalika kwoo kuma kĩla mbingĩlo, *makyasya*;

جَنَّتْ عَذَابٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَاللَّيْلَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ۝

25.'Mūuo wīthwe nenyu, nūndū
nīmwoomīsyē; sisyai ūndū ituvi ya
Utūo wa mūminūkīlyo yīseūvīte mūno
wīana.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26.Na asu ala manangaa ūtianīo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, itina wa
kūtianīa na kūaany'a ūndū Ngai Mwene
Vinya W'onthe wīyīlāte ūkwatanw'e, na
kwīka ūthyoeuku ūlū wa nthī---ūlū woo
ve kīfumo namo makeethwa na ūtūo wī
woo.

وَالَّذِينَ يَقْتُلُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوَصَّلَ وَيُفِيدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٦﴾

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe
athanthaasya kyaūya Kyake kwa ūla
w'onthe ona wīva We wendaa na
kūkīnyivya kwa ūla w'onthe we wendaa.
Namo nīmatanīaa thayū wa nthī Ino,
oyīla thayū wa nthī Ino no ūtanu wa
wīnda ūkīelekanw'a na ūla ūkoka.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
مَتَاعٌ ﴿٢٧﴾

LUKU 4

28.Na asu ala matetkīlāa maasya, 'Ntkī
Kyama kītūmawa kwake kuma kwa
Mwīlāi wake?' Asya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe amaekaa mae asu ala We
wendaa na kūmatongoesya Kwake-
Mwene asu ala mamwelekelaa We.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ
مَنْ أَرَادَ ﴿٢٨﴾

29.'Asu ala metkīlāa, na ala ngoo syoo
syonaa ūthūmūo nthīnī wa kūmūlilikana
Ngai Mwene Vinya W'onthe. It, no
nthīnī wa kūmūlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vala ngoo itonya kwona
ūthūmūo;

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ
يُذَكِّرُ اللَّهُ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٩﴾

30.'Asu ala metkīlāa na kwīka mawīa
maseo---Utanu ūkeethwa wī woo, na
vandū vaseo mūno vyū va kūsyoka.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ
وَحَسُنَ مَا يُبَايِعُونَ ﴿٣٠﴾

31. Uu nŵ'o Ithyĩ tũtũmĩte kwa andũ, ala angĩ maminie kũkw'a, nĩkana we ũtonye kũmasomea mo kĩla Ithyĩ tũũvuanĩsy'e we, na nomeũlea kũmwĩtĩkĩla Ngai Ula Usũtwe nĩ ũlau. Asya, 'We nĩ Mwĩlaĩ wakwa; vai Ngai ateo We. Nyie nia mũĩkĩlo wakwa nthĩnĩ Wake na kũmwelekela We nŵ'o ũalũko wakwa.'

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ الَّذِينَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ
بِالْحَقِّ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

32. Na takethwa kwaĩ Kulani ĩla nũndũ wayo ĩima syaĩ itonya kũthamw'a kana nũndũ wayo nthĩ ĩkatũanĩlw'a katĩ kana nũndũ wayo akw'ũ makaneenw'a namo, mo, maikamĩtĩkĩla yo. Aiee, ũvoo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onth'e vyũ. Mo etĩkĩli nomaamba kũmanya kana, takethwa Ngai Mwene Vinya W'onth'e nŵwendie kwĩkĩla kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa atonyie kũmatongoesya mbaa andũ onthe? Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, Mbanga ndĩkaeka kũmavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte kana kũvika vakuvĩ na mũsyĩ woo, kũvika ũtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũvike. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth'e ndaleaa kwĩanĩsy'a ũtianĩlo Wake.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُتِبَ بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لَئِذَا أُنذِرْنَا النَّاسَ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

LUKU 5

33. Na vate nzika, Atũmwa ala maĩ mbee waku nĩmavũthiw'e; ĩndĩ Nyie nĩnamanengie ĩvinda asu ala maleile kwĩtĩkĩla. Na ĩndĩ Nyie nĩnamakwatie mo, na ũsilĩlo Wakwa wailĩ ata ĩndĩ!

وَلَقَدْ اسْتَفْهَمْتُ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

34. We ĩndĩ, Ula ũũngamaa ĩolũ wa kĩla thayũ kũmanya ũndũ wĩkaa, akamaeka mo mathi mate asilĩle? Namu no

أَفَنَنْتُمْ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَتُوهْمُ أَمْ تُبْتِغُونَ بِهِ لَا يَعْلَمُ فِي

mamwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atindany'a. Asya, 'Mawetei mo.' Inyw'i mŭkamŭmanyithya We undu utesi iulu wa nthi? Kana, no ūneeni mŭthei to? Aiee, Indī walany'o wa alei nīwamakavītw'e methonī moo, namo nīmatŭngītwe ītina kuma nzīanī īla ya w'o. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūekaa ae ndakethwa na mŭtongoi.

35. Ve ūsīllo kwoo nthīnī wa thayū ūu wa yu, na vate nzika, ūsīllo wa Itunī nī mŭmangū, namo maikethwa na mŭmasīlī kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

36. Ngelekany'o ya Itu yīla yathiwe akīma-Ngai, nī yīla yīvulutasya tūlūsī: matunda mayo nī ma tene na tene, na ota ūu kyuu kyayo. Yu nī ītūvi ya asu ala alŭngalu; na ītūvi ya alei nī Mwaki.

37. Na asu ala Ithyī tūmanengete Ivuku, nīmatanaa nūndū wa maūndū ala mavuanītw'e kwaku. Na katī wa nguthu syī kīvathŭkany'o ve amwe ala maleaa kīlungu kīmwē kyayo. Asya, 'Nyie nīyīfawe kŭmŭthaiha Ngai Mwene Vinya W'onthe tū na ti kŭseŭvya atindany'a Make. Nyie nītanīaa Kwake, na Kwake nīkw'o ūalŭko wakwa.'

38. Na ūu nīw'o Ithyī tūyīvuanītye ta ūtw'io mŭtheu. Na ethwa we wīatīla mawendi moo mathŭku ītina wa ūmanyi ūla ūkŭvikīe we, we ndŭkethīwa na mŭnyanya kana mŭsīlī kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الْأَرْضِ أَمْ يُبْطِئُونَ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدَّوْا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يَضِلْ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٥﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٦﴾

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظُلُمَاتُهَا غَيْبٌ الَّذِينَ اتَّقَوْا
وَعَقِبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ يُقْرَأُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ
أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مَأْبٍ ﴿٣٨﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَبْغَضَ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
﴿٣٩﴾ وَلَا وَاقٍ ﴿٤٠﴾

LUKU 6

39.Na, mŭno, Ithyĩ nĩtwamatŭmie Atŭmwa mbee waku, na nĩtwamanengie mo iveti na syana. Na kŭitonyeka Mŭtŭmwa kŭete Kyama ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nŭndŭ kĩla ĩvinda yĩna ūtw'io mŭtheu.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا
وَذُرِّيَّةً ۖ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٩﴾

40.Ngai Mwene Vinya W'onthe avetangaa kĩla We wendaa, na akĩtwaĩfaa kĩla We wendaa Na uumo wa motw'io onthe wĩ vamwe Nake We.

يَسْأَلُونَ اللَّهَ مَا يُشَاءُ وَيُخْفَتُونَ ۖ وَعِنْدَهُ أَمْرُ الْكِتَابِ ﴿٤٠﴾

41.Na ona Ithyĩ tŭkakwor.y'a wĩanĩu wa maŭndŭ amwe ala ithyĩ tŭmatelemasya namo, kana Ithyĩ tŭkaŭkw'ĩthya we, vethwa ve kĩvathŭkany'o kĩnini, nŭndŭ wĩa waku we no kŭvikya Utŭmane tŭ, na ĩlŭlŭ Waitŭ Ithyĩ nĩ kŭtala.

وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيْتِكَ
فَأَنَّا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

42.Mo nomonaa kana Ithyĩ nĩtŭmĩthokee nthĩ, tŭkĩmĩola kuma mĩvakanĩ yayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtusaa; vai wa kŭalyŭla ūtw'io Wake. Na We E-mĩtŭkĩ kwa kŭtala.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ۖ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٢﴾

43.Na asu ala maĩ mbee woo onamo nĩmaseŭvisye ūsŭanĩo ota ūŭ, ĩndĩ masŭanĩo onthe ala mathŭkŭmaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nĩwĩsĩ ūndŭ kĩla thayŭ wĩkaa; na alei omĩtŭkĩ makamanya ĩtuvi ya mŭminŭkĩlyo ya ūtŭo ūŭ yĩkeethwa yĩ yaŭ.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقِبِيَ الدَّارُ ﴿٤٣﴾

44.Na asu ala matefĩkĩlaa masya, 'We ndwĩ Mŭtŭmwa.' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Ngŭsĩ katĩ wakwa nenyu, na ota ūu, we ūla wĩna ūmanyi wa Ivuku.'

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۖ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ

IBRAHIM

(Wavuanlw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni W'onthe. Yŵi nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũũvuanĩsyie we nĩkana we ũtonye k-ũmaumya mbaa andũ onthe kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, kwa mwĩao wa Mwĩafi woo, nzĩlanĩ ya Ula-Wĩ-Vinya, Ula-wa-Kũtaĩwa.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ. Na woo nĩ wa alei nũndũ wa ũsilĩlo ũla mũthũku vyũ;

4. Asu ala mawendaa thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa Itunĩ, na kũmasiĩla andũ nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmĩthyoekeya. Asu nĩmo malikĩte kũasa mũno ĩvĩtyonĩ.

5. Na Ithyĩ tũimũtũmaa Mũtũmwa ona ũmwe ateo ena kĩthyomo kya andũ make nĩkana we atonye kũmatheesya mo syĩndũ. Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekaa ũla We wendaa ae, na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Mũĩ.

6. Na ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose na Syama Siitũ, tũyasya, 'Maumye andũ maku kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, na malilikany'e mo matukũ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa kĩla mũndũ ũmĩfasya na ũtũngaa mũvea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَنُ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ
الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
أُولَئِكَ فِي صُلًى بَعِيدٍ

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُولٍ إِلَّا يُلْقِيْنَ قَوْلَهُ لِيُبَيِّنَ
لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكَرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

7.Na lilikanai ylla Mose wamatavisye andũ make, 'Lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ũlũ wenyu, ylla We wamumisye inyw'I kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnise inyw'I na ũsilflo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtialya iveti syenyu,; na nthĩnĩ wa ũndũ ũsu vaĩ ũtato mũnene kwenyu kuma kwa Mwĩali wenyu.

LUKU 2

8.Na ota ũu lilikanai ĩvinda ylla Mwĩali wenyu watavanisye, 'Ethwa inyw'I nĩmũũtũnga mũvea, Nyie vate nzika, ngamũnenge inyw'I manee maingĩ, ĩndĩ ethwa inyw'I mũi na mũvea, ĩndĩ manyai kana ũsilflo Wakwa nĩ mwai mũno.

9.Na Mose aisye, 'Ethwa inyw'I nĩmũũlea kwĩtĩkĩla, inyw'I vamwe na asu ala me ũlũ wa nthĩ inyw'onthe, mũĩtonya kũmwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthe naĩ; ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩyĩanĩe-We-Mwene, Ula Waĩlwe-Nĩ-Kũtaĩwa.'

10.Uvoo wa ala maĩ mbee wenyu nowaamũvikĩa inyw'I, Andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Athamuti, na ala maĩ ĩtina woo? Vai ũmesĩ yu ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo nĩmakunĩkie makanyw'a moo na moko moo, na maasya, 'Ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo, na vate nzika, ithyĩ twĩna nzika ĩtathela-ũlũ wa

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَلَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْعُونَ آبَاءَكُمْ وَيَسْتَجِدُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ①

وَقَالَ مُوسَى إِنَّ تَكْفُرًا أَنتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ حَكِيمٌ ①

الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ فَجَّ وَعَادَ وَكَفَرُوا بِالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَرَأُوا آيَاتِهِمْ فِي الْقُرْآنِ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ①

maÜndÜ ala we ÜÜtwĩŋa ithyĩ. ^{1*}

11. AtÜmwa moo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩna nzika ũlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MÜseÜvya wa matu na nthĩ? We nÜmwĩtaa inyw'ĩ nĩkana atonye kÜmÜekea inyw'ĩ naĩ syenyu, na kÜmÜenge inyw'ĩ İvinda kÜvika İvindanĩ yĩtw'e.' Mo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩo andÜ otaitÜ ithyĩ-ene, inyw'ĩ mwendaa kÜtumya ithyĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla maaĩthe maitÜ mathaithaa. İndĩ tÜeteeti Üküsi mütheu.'

12. AtÜmwa moo nĩmamatavisye, 'İthyĩ now'o twĩ andÜ otenyu tÜ, İndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜnengae İnee Yake Üla ona wĩva We wendaa kuma katĩ wa athÜkümi Make. Na ti ũlÜ waitÜ kÜmÜetee inyw'ĩ Üküsi ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na no nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ eweka Üla etiĩli maĩİtwe nĩ kw'ia müĩkĩto woo.

13. Na ithyĩ twaĩİtwe nĩ kÜlea kw'ia müĩkĩto witÜ nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla We nÜtwonetye ithyĩ nzĩa sitÜ? Na vate nzika, ithyĩ tÜkoomĩsya ÜthÜku w'onthe Üla inyw'ĩ mütwĩkaa. Kwa Üu, asu ala maĩkĩtaa nĩmaie müĩkĩto woo

قَالَتْ رُسُلُهُمْ إِنِّي أَنَا اللَّهُ شَكَّ فَأَطِيعُوا أَمْرِي وَتَوَكَّلُوا عَلَيَّ
يَذْعَبُونَ لِقَوْمِهِمْ لَعْنَةً مِّنْ دُونِهِمْ وَتَوَكَّلُوا عَلَيَّ
فَسَمِعُوا قَالُوا إِنَّا نَتَّبِعُكَ إِلَّا بِشَرِّ قَوْمٍ نَّزِيدُونَ
تَصَدَّقُوا عَلَيْنَا كَمَا نَعْبُدُ آبَاءَنَا فَاتَّوَفَّا بِسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ⑤

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَ
لَكِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ عَلَيْنَا مَنَاشِئَ مِنْ عِبَادَةٍ وَمَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑥

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا
وَلَنَصِيرَنَّ عَلَيْكَ مَا أَدَّيْتُمُونَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ ⑦

¹ Ngewa İno ya Kulani 'Faraddoo aidiyahum fi afwahihim' *matÜngĩe moko moo makanyw'anĩmoo* yĩtwony'a müvw'anano wa mÜndÜ ekİtĩe moko make kanyw'anĩ wake nĩ kÜkunĩka. Mbee wa kÜvuany'a ngewa İno ya mwanya, mÜndÜ nĩwaĩtwe nĩ kÜmanya Üla ÜnÜÜwetwa nthĩnĩ wa müsoa ÜÜ nÜÜ. Nİ Ütheinĩ kana kĩko kİ nİ ũlÜ wa alei, kwa Üu kİna moalyÜlo eİf, ala mekwĩtĩkĩka. Nİvatonye

nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.²

LUKU 3

14.Na asu ala maleile kwĩtkĩla nĩmamatavisye Atũmwa moo, 'Ithyĩ vate nzika, tũkamũlũngya kuma nthĩ ĩno yaitũ mwalea kũsyoka nthĩnĩ wa ndĩni yaitũ.' Na ĩndĩ Mwĩafi woo nĩwamatũmĩe ũvuany'o; Ithyĩ vate nzika, tũkamananga alei.

15.'Na vate nzika, Ithyĩ tũkatuma mũtũa nthĩnĩ wa ĩ-nthĩ ĩtina woo. Uu nĩ kwa we ũla ũũngamaa ena w'ia na ũtw'io Wakwa na ũla ũsũvĩaa ũkany'o wakwa.

16.Namo nĩmavoyie kwoondũ wa ũkĩlyo, na nũndũ wayo kĩla mũmaitha mwĩkathĩĩ wa ũla w'o atw'ĩkie vathei.

17.Mbee wake ve Ngiena; nake akanyw'ĩthw'a kĩw'ũ kĩtheũkĩte.

18.We akakĩnyusaa ĩkunda kwa ĩkunda, ate kũkyenda, atatonya kũkĩmelya. Na kĩkw'ũ kĩkamumĩlĩĩla kuma kĩla ngalĩko, onakau ndakakw'a. Na mbee wa ũu, vakeethwa ũsilĩlo mwai kwake.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوَّيَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ
لَنُهْلِكَنَّ الْقَائِلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ
خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٥﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٦﴾

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ جَهَنَّمَ إِنِّي مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٧﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ
تَلْفِ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِنَبِيٍّ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ حَذَابٌ
عَلِيظٌ ﴿١٨﴾

² kũalyũlwa ta mo, alei, mekisye moko moo makanyw'anĩ moo ene. Kũu nĩ kwasya kana mo nĩmaĩle kũea ngewa na Atũmwa na avikĩli moo. Vau nĩvavikawa yĩla mũndũ ũvikaa mũthya na akethwa atena ũndũ ũtonya kwasya. Kwa ũu we endeeaw'a nĩ mwĩkalo ũũ wa kũlea kwonany'a kana ndena ũndũ ũngĩ wa kũneena.

Nthĩnĩ waũalyũlo wa keli nĩvatonyeka kana makany'a nĩ ma Atũmwa. Ota ũu veonany'a kana nũndũ wa kwamba kũeka kũneena ĩndĩ kwa nzĩa yĩ kĩvathũkany'o. ĩndĩ ũ-w'o nĩ kana alei nĩmamaũngamasya Atũmwa maikatawany'e maimatavasya mavinge makany'a moo. Ualyũlo ũũ naw'o nũũtw'ĩtkwa nĩ Kĩlungu kĩla kyatĩala kya mũsoa ũũ vala alei maendee na kũseũvya kĩtumi makyasya: 'Ithyĩ nĩtũleete maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo na vate nzika ithyĩ twĩna nzĩa kũndũ kwĩlĩ tũlũ wa kĩla we ũũtwĩfa ithyĩ.'

19. Uvoo wa asu ala metikila Mwila
woo nĩ kana mawla moo nĩ ta mŭu ūla
ŭvalaanaw'a nĩ kĩseve kĩ vinya
mŭthenya wa kũutani kĩnene. Mo
Maikethwa na ūtonyi ūlŭ wa maŭndũ
ala mo meekie. Usu ow'o, nĩ wanangĩko
mŭnene.

20. Inyw'ĩ nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe oombie matu na nthĩ na
ŭla W'o. We akenda nĩmŭvetanga
inyw'ĩ, na kŭete kyũmbe kyeũ.

21. Na ūu ti vinya kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ona vanini.

22. Mo makaumila onthe mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na ĩndĩ ala
onzu makamatavya ala mekaa
mong'endu; 'Vate nzika, ithyĩ twaĩ aatĩi
menyu; inyw'ĩ ĩndĩ, mŭitonya
kŭtŭtethya na kĩndũ ūlŭ wa ūsilĩlo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo
makamasũngĩ, 'Takethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwatŭtongoesye ithyĩ,
vate nzika, ithyĩ twĩthwa
twamŭtongoesye inyw'ĩ. ĩndĩ yu no
ŭndũ ūmwe kwitũ, twoonany'a kŭlea
kŭmĩsya kana twoonany'a ūmĩsyo;
kwitũ vai ūkĩllo.

LUKU 4

23. Na yĩla ūvoo ūkatuwa, Satani
akaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amwathie kyathĩ kya w'o, ĩndĩ nyie
nĩnamwathie inyw'ĩ na nĩnamŭvalũkilye.
Na nyie ndyaĩ na ūtonyi ūlŭ wenyu ateo
nyie nĩnamwĩtie nenyu nĩmwambĩw'ie
nyie. Kwa ūu, mŭikandũle mŭtĩ nyie,
ĩndĩ ĩtũlei inyw'ĩ ene. Nyie nditonya
kŭmŭtetheesya inyw'ĩ onenyu mŭitonya
kŭndetheesya nyie. Nyie nĩnĩminĩte
kŭlea kŭmbĩanany'a na Ngai kwenyu.
Nũndũ vate nzika, vakeethwa na ūsilĩlo
wĩ woo kwa eki-ma-naĩ.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
إِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مَعًا كَسْبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبُعيدُ ⑤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنْ يَشَأْ يُدْهِمَكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑦

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا قُلْ أَأَنْتُمْ مُقْتَنُونَ عَنَّا مِنْ
عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ
يَا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَجَزَعْنَا مِنْ صِرْطِنَا مَا أَكُنَّا مِنْ فَصِيحِينَ ⑧

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ
وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدَ كُفْرًا فَخَلَفْتُمْ تَارَةً وَكَانَ لِي
مَلِكُكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي
فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِبَصِيرَةٍ كُفْرًا
وَمَا أَنْتُمْ بِبَصِيرَةٍ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ
مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑨

24. Na asu ala metikila na kwika meko maseo makeetikila'a kũlika nthĩĩ wa Mũũnda ĩla ĩvĩĩlaa mbũĩĩ katĩ wayo, nĩvo mo makekalaa kwa mwĩao wa Mwĩali woo. Ngethi syoo vo ikeethwa 'Mũuo.'

25. We nowonaa ũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho ũnenganae ngelekany'o ya ndeto nzeo? Nĩ ta mũtĩ mũseo, ũla mwĩi waw'o nĩ mũlũmu na ũla mbonge syaw'o *ivikaa* ĩtunĩ.

26. Ushyaa ũsyao waw'o mavinda onthe kwa Mwĩao wa Mwĩali waw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho anenganae ngelekany'o kwa andũ nĩkana matonya kũsũanĩ.

27. Na ũvoo wa ndeto nthũku nĩ ta ũla wa mũtĩ mũthũku, ũla ũkũawa kuma ĩũlũ wa nthĩ na ndwĩna ũlũmu.

28. Ngai Mwene Vinya W'ontho amekĩlaa etikĩli vinya na ndeto ĩla ivandĩtwe ikalũma nesa nthĩĩ wa thayũ ũũ wa yu na ĩtunĩ; Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amaekaa alei mae. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ekaa ũndũ We wendaa.

LUKU5

29. We noũmonaa asu ala maalyũlile ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na ũlei wa kũtũnga mũvea na mamalikya andũ moo nthĩĩ wa wĩkalo wa wanangĩko-----
30. Ngiena nĩ yĩva? Vo nĩvo mo makavĩĩ; na nĩ vandũ vathũku vau va kũthũmũ.

31. Na mo nĩmaseũvĩtwe akĩlany'a ma Ngai Mwene Vinya W'ontho kũmathyoekeya andũ kuma nzĩanĩ Yake. Asya. 'Itanĩthyei inyw'ĩ ene kwa ĩvinda, na ĩndĩ, vate nzika, kyalo kyenyu kyelekele Mwakinĩ.'

وَأَدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ يُحِبُّونَ فِيهَا سَلَامٌ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

تُؤْتِي أَكْثَرَهَا كُلِّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِلَتْ مِنْ قَوِّ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَبِيعُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِن مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

32. Matavyei athókúmi Makwa ala metíkííte, kana mo maíííte nĩ kúsyáíísyá Mboya, na kumya káí wa íla íthýí túmanengete mo, kímííthíní na útheíní, mbee wa útanavika múthenya úla nthíní wa w'o vatakethwa mwíw'ano kana únyanya.

33. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthí na atúma kíw'ú kíthea kuma mathweoní, na kyaete vamwe nakyo matunda kwoondú wa kyaúya kyenyu, na atúma ngalawa imwíw'a inyw'í nĩkana itonye kwíííla úkanganí kwa mwíao Wake, na mbúíí ota úu atuma imwíw'a inyw'í.

34. Na We atumííte syua na mwei ilika wílaní wenyu iendete kavola. Na ota úu We núsýíííííte útukú na múthenya imúthókúme inyw'í.

35. Na We nĩwamúñengie inyw'í syonthe íla mwendaa kuma Kwake; na múkatata kútala maúathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, múitonya kúmatalíkya. Ow'o múndú nĩ úla úte múlúngalu múnó, úte múvea ona vanini.

LUKU 6

36. Na *lilikanai* yíla Avalamu waisye, 'Mwííí wakwa, útúngííthe músýí úú músýí wa mÚuo, na mbetange nyie na syana syakwa kuma úthaithíní wa mííw'anano.

37. 'Mwííí wakwa, ow'o mo nĩmamathyoeketye aingí káí wa andú ma nthí. Kwa úu úla ona wííva úmbíkíílaa nyie, vate nzika, we nĩ wakwa. Na úla ona wííva úleaa kúmbíw'a nyie---We vate nzika, Wí Múekaní Múno Vyú, Usúíííte nĩ Ulau.

38. 'Mwííí waitú, Nyie nĩndúííthe syana syakwa imwe nthíní wa mwanda útaííííka vakuví na Nyúmba Ntheu---

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيَنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَجْعَلُ فِيهِ وَلَا حِلَّالٌ ﴿٦﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَاحَ لِيَجْزِيَ فِي الْبَحْرِ بَأْسَكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٦﴾

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ
لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٦﴾

وَأَشْكُرُ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعُدَّ وَاعْدَدْتَ
فِي اللَّهِ لَا تَحْصُوهُآ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٦﴾

رَبِّ إِنِّي أَضَلَلْتُ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ مَن يَبْعَثْ
فَاتَّهَ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦﴾

رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ دُورَتَيْهِ بِوَادٍ غَيْرِي زُرْعٍ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ

Mwĩafi waitũ, nĩkana syo itonye kũlũmya Mboya. Kwa ũu, tuma ngoo sya andũ isyelekele syo na ũimanenge matunda, nĩkana matonye kũtũnga mũvea----

39.'Mwĩafi waitũ, kwa ũla w'o We nĩwĩsĩ ũndũ ũla ithyĩ tũvithaa na ũla tumbũlaa. Na vai kĩndũ ona kĩva kĩvithĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, kĩ tũlũ wa nthĩ kana kĩ ituni.

40.'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, ũla ũnengete Nyie ona nthĩnĩ wa ũkũũ wakwa, Isumaeli na Isaaka. Vate Nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mwĩw'i wa Mboya.

41.'Mwĩafi wakwa, ndwĩkĩthye nyie wa kũlũmya Mboya, na syana syakwa ota ũu. Mwĩafi waitũ, itĩkĩla Mboya yakwa.

42.'Mwĩafi waitũ, nenga nyie ũekeo vamwe na asyai makwa na etĩkĩli mũthenya ũla ũtalo ũkekwa.

LUKU 7

43.Na mũikasũanĩe kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamanyaa maũndũ ala eki-ma-naĩ mekaa. We amanengae İvinda tũ kũvika mũthenya ũla metho moo makaketea masyaĩsye vandũ vamwe,

44.Mekalaatĩte nĩ kũteelema, mokĩlĩtye mĩtwe yoo, kũketee kwo kũtũmasyokea, na ilĩko syoo syĩ nthi vyũ.

45.Na makaany'e andũ ma ũmũnthĩ tũlũ wa ũsilĩlo ũla wathaniwe ũkoka tũlũ woo, na eki-ma-naĩ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, tũnenge ithyĩ İvinda İkuvĩ. Ithyĩ tũkeew'a wĩtano Waku na tũkamaatĩla Atũmwa.' İnyw'i mũyaaİvĩta mbee wa ũu kana inyw'i mũikethwa na ũvalũku?

أَفِيدَةٌ مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

الْحَسْبُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي مُبْرِكًا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِينَ رُدُّوهُمْ إِلَى مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ وَأَفِيدَةٌ تَهْوِي إِلَيْهِمْ

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَحْبِ دَعْوَتِكَ وَتَشِيعُ الرُّسُلُ أَوَلَمْ نَكُودُوا أَفْسَنُكُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنَ زَوَالِهِ

46.'Na inyw'i mOt0aa nthInI wa mawikalo ma asu meevItIsye ene, na nIkwonekete ūtheinI kwenyu ūndū IthyI tweekanie namo; na IthyI tUseŭvItye ngelekany'o ntheu kwoondū wenyu.

47.Na mo nImathŭkŭmIthIsye ūvŭngŭ ona wIva w'onthe ūla mo maI matonya, InDI mumIItIlo wa ūvŭngŭ woo wIna Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa ūvŭngŭ woo waI na ūtonyi wIanIe kŭthamya iIma.

48.MŭikasŭanIe InDI kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaemwa nI kŭlŭmya ūtianIlo Wake kwa Atumwa Make. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, MwIaIi-Wa-UŭvanIsyo.

49.Mŭthenya ūla nthI Ino Ikaalyŭlwa kwIthwa nthI ingI, na matu ota ūu, na mo makaumIla onthe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, Mŭnene Vyū.

50.Na we ūkamona avItany'a mŭthenya ūsu movetwe na mInyololo.

51.Itonyeo syoo ikeethwa syI sya lami, na mwaki ūkamavw'Ika mothyū moo.

52.Kŭkeethwa kŭilyI ūu nIkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭIva kIla thayū kwIanana nondū w'o weekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-MItŭkI kwa kŭtala.

53.Uu nI ūtŭmane ūetetwe ūtheinI kwa ūtandIthyo wa mbaa andū onthe ma nthI nIkana mo matonye kŭkanw'a naw'o, na matonye kŭmanyanya kana We nI We Ngai Umwe tū, na kana ala manengetwe ūmanyi matonye kŭsŭanIa.

وَسَكُنْتُمْ فِي مَسْكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَعْنَاهُمُ الْآمِثَالَ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا مَكَرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكَرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكَرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخِيفَ وُعْدِهِ رَسُولَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝

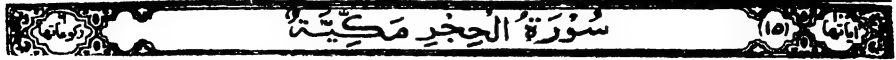
يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ وَتَرَى الْجَبْرِيْنَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَتُفْسِقُ فِيهِمْ الْكَلْبُ ۝

يُخَوِّذُ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ فَانْسَبْتِ إِنَّ اللَّهَ سَوِيعُ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ

بِاللَّهِ وَاحِدٌ قَلِيلٌ تَزُولُ الْأَنْبَاءُ ۝

AL - HIJR
(Wavuan'lw'e Makka)

1. Syl'twanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.
2. Alif Laam Raa. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Woni-W'onthe. Ino nĩ mĩsoa ya Ivuku yĩanũ na ya Kulani ĩla ĩmulĩkaa.

3. Kaingĩ alei makenda takethwa nĩmatw'ĩka Masilamu.

4. Ekanai namo nĩkana mo matonye kūya na kwĩtanĩthya mo-ene nĩkana wĩkwatyo wa mana ūtonye kūmakenga; ĩndĩ o mĩtũkĩ-mo makamanya.

5. Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩva ateo vaĩ ūtw'ĩto mũtw'e nũndũ wa w'o.

6. Vai ūndũ matonya kūvĩtũka ĩvinda yoo yĩla ĩtw'e, ona maitonya kūtiwa ĩtina.

7. Namu maasya, 'Ame we ūla ūtheew'e ūtao ūũ, vate nzika, we wĩ mũndũ wa ndũũka.

8. 'We wĩlea kūtũetee alaĩka nĩkĩ, ethwa we wĩ wa ala ma w'o?'

9. Ithyĩ tũitheeasya alaĩka ateo ve vata wamo, na ĩndĩ, mo mainengawe ĩvinda.

10. Nĩw'o Ithyĩ-Ene nĩtũtheetye ūtao ūũ, na kwa ūla w'o vyũ, Ithyĩ tũkeethwa twĩ Mũsũvĩi waw'o.

11. Na Ithyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa mbee waku katĩ wa nguthu sya andũ ala maĩ ma mbee syĩna kĩvathũkany'o.

12. Na vayaaũka Mũtũmwa ona wĩva kwoo ateo mo nĩmamũvũle ngũĩ.

13. Uu nĩw'o Ithyĩ tũtũmaa mwĩkalo ūũ wa kũũũa ngũĩ ūlika ngoonĩ sya andũ ene-naĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الرَّتْ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ②

رَبِّمَا يُوذُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ③

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَشْتَبِعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ④

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا وَلَهُمَا كِتَابٌ مُعْلَمٌ ⑤

مَا تَسْبِقُ مِنْ أَمْرِهِ أَجَلُهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ⑥

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ⑦

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑧

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ مُنْظَرِينَ ⑨

إِنَّا نَحْنُ نُزِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ⑩

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْخِ الْأَوَّلِينَ ⑪

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑫

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ⑬

14. Mo maimĩtkĩlaa, onakau ngelekany'o ya andũ ala ma mbee nĩendete mbee woo.

15. Na ona takethwa Ithyĩ twamavingoĩe mo mũomo kuma itunĩ, na makambĩĩĩĩĩ kwambata mawĩsĩĩĩte,

16. Mo vate nzika, masya 'Metho maitũ nĩmatũũũũũ'e tũ; ateo ithyĩ twĩ andũ aoe.

LUKU 2

17. Nĩw'o nthĩnĩ wa matu, Ithyĩ nĩtũseũvĩtye syĩkalo sya ndata na tũkasyanakaavya kwa ala masyĩloelaa.

18. Na Ithyĩ nĩtũyĩsĩĩte itũ kwa kĩa Satani mũlee.

19. Indĩ ethwa ũmwe ona wĩwa ew'aa kavola na kĩmbithĩ, we aatĩlawa nĩ ũmũĩ mũtisu.

20. Na nthĩnĩ Ithyĩ nĩtũmĩnyatĩkĩtye, na tũkaia iĩma nũmu tũlũ wayo na tũkatũma kĩa kĩndũ kĩmea tũlũ wayo na mũaanĩye mwĩanũ.

21. Na Ithyĩ nĩtũmũseũvĩsyey inyw'ĩ maũndũ ma kũmwĩkalya thayũ nthĩnĩ wayo, ona ota ũu kwa asu ala onthe inyw'ĩ mũtamanengae.

22. Na vai kĩndũ indĩ ateo Twĩna inandũ syakyo na Ithyĩ tũikĩtheesya kwa kĩthimo kĩsĩkĩe.

23. Na Ithyĩ nĩtw'itũmaa iseve ila ikuaa, mbeũ, na indĩ tũitheesya kĩw'ũ kuma mathweonĩ, na indĩ Ithyĩ nĩtũmũnengae kyo inyw'ĩ mũkanyw'a; na inyw'ĩ mũikĩsũvĩlaa.

24. Na Nĩw'o, Nithyĩ tũnenganae thayũ, na Nithyĩ Ala tũetae kĩkwũ; na Nithyĩ Mũtĩwa tũ.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَمُوتُونَ ﴿١٥﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ عَنَّا قَوْمٌ مَّبْجُورُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّعَةَ فَآتَبَعَهُ شِهَابٌ قَبِيرٌ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّزْرُوعٍ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَاشٍ وَمَنْ أَسْفَهَ لَهُ

يَرْزُقِينَ ﴿٢١﴾

وَأَن مِّنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَنسَقَيْنَا لَهُ مِجْرَانَيْنِ ﴿٢٣﴾

وَرَاكًا لَّنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala maendaa mbee katĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala matiawa Itina.

26.Na vate nzika, nĩ Mwĩai waku Ula ūkamombany'a mo vamwe. Vate nzika, We nĩ MŌlĩ, Umanyi-W'onthe.

LUKU 3

27.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamũmbie mũndũ kuma yũmbanĩ yũmũ yumasya wasya, yĩseũvĩtw'e kuma ndakanĩ ngamu.

28.Na Mayini Ithyĩ nĩtwamombĩte mbeange kuma nthĩnĩ wa iseve sya mwaki iutanaa.

29.Na lilikanai yĩla Mwĩai wenyu wamatavisye alaĩka, 'Nye ngĩĩlye kũmba mũndũ na yũmba yũmũ yĩkũuuma, kuma ndakanĩ nziũ yĩkĩĩtwe mũvw'anĩle;

30.'Kwa ūu Nye namina kũmũseũvya we na wĩanĩũ, na kũmũveveea Veva Wakwa nthĩnĩ wake, mũvalũkĩlei nthĩ inyw'ĩ na mothyũ menyu mũmwĩnyivĩsyeye.

31.Kwa ūu alaĩka nĩmamwĩnyivĩsyeye, onthe vamwe,

32.Ateo Ivilisi; we nĩwaleile kwĩthwa katĩ wa asu ala menyivasya.

33.Ngai aisye, 'We Ivilisi, wĩna kĩ we ūndũ ūtanethwa katĩ wa asu ala menyivasya?'

34.We asũngĩe, 'Nye ndikwĩnyivĩsyeye mũndũ ūla We ūmbĩte na yũmba yũmũ yĩkumya wasya, kuma ndakanĩ nziũ yĩna mũmbĩlwe.'

35.Ngai aisye, 'Uma vaa ĩndĩ, nũndũ we vate nzika wĩ mũlee.

36.'Na vate nzika, ĩlũlũ waku kũkethwa kĩumo Kyakwa kũvika Mũthenya wa Utw'io.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُتَأَخِّرِينَ ۝

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يُبَشِّرُهُمْ أَنََّّهُمْ حَكِيمٌ عَالِمُونَ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ
مَسْنُونٍ ۝

وَالْجِبَانِ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّمُورِ ۝

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

وَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَلَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رَوْحِي فَفَعَلُوا لَهُ
سُجُودًا ۝

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَسْجُودًا ۝

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ۝

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ۝

37. We aisye, 'Mwŵai wakwa, ūndī nenge ūvinda, kūvika mūthenya ūla mo makokŵa.''

38. Ngai aisye, 'We wī ūmwe wa asu ala manengetwe ūvinda.

39. 'Kūvika mūthenya wa ūvinda yīla yītw'ītwe.'

40. We asūngŵie, 'Mwŵaŵi wakwa, nūndū We nūndw'īte ta wa kwaa, Nyie vate nzika, ngatuma ūthoku woneka ta mwanake kwoo kūū nthī, na vate nzika, Nyie ngamathoekya onthe.

41. Ateo athokūmi Maku ala anyuve katī woo.

42. Ngai aisye, 'Ino nī nzīla yōkŵe kwakwa ūlōngalīte.

43. 'Vate nzika, we ndūkethīwa na ūtonyi ūlū wa athokūmi Makwa, ateo ala mavīŵīte makanyuva kūkūatīa we.'

44. Na vate nzika, Ngiena nī vandū vathanīte kwoondū woo onthe.

45. Yo yī mbingŵlo mūonza: na kŵla mbingŵlo yīna kŵlungu kyayo kŵla ūnengetwe.

LUKU 4

46. Nŵ'o, ala alūngalu makaiwa katī wa mŵonda na mbuluti.

47. 'Likai nthīnī na mūuo, ūsūvīonī.'

48. Na ūthyī tūkavetanga kŵla ūthyoeuku ona wīwa ūkethwa nthīnī wa ūthūi syoo na ūu, mo makeethwa ta masyaanīw'e maŵte mŵto, meleanīle mūndū na ūla ūngī.

49. Mīnoo ndīkamakiita mō vau, onamo maikaumw'a vo ona ūndī.

50. Matavye athokūmi Makwa kana vate nzika, Nyie nī Umwe Mūekanī Mūno Vyū, ūla ūsūŵte nī tei.

51. Na ūta ūu kana ūsīlŵlo Wakwa nī ūsīlŵlo wī woo mūno.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُوْعِيَتُهُمْ أَجْعِلْهُمْ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْخَالَصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْعِلْهُمْ ﴿٤٤﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٥﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٦﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٧﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٨﴾

لَا يَسْمَعُ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٩﴾

نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْآلِيمُ ﴿٥١﴾

52. Na matavyei ūvoo wa ala aeni ma Avalamu.

53. Yīla mo malikile kwake na masya, 'Mūuo.' Nake asūngīa, 'Nīw'o ithyī nītūmōkīa inyw'ī.'

54. Namo maisye, 'Ndūkakīe, ithyī twīūnenge ūvoo mūseo wa mwana ūa wīthwa ausūtwē nī ūmanyi.'

55. Nake amōkūlya, 'Inyw'ī mwīnenge ūvoo mūseo oyīla ūkūū nūmbikīe Nyie?' 'Inyw'ī Indī, mwīnenge ūvoo mūseo wakī?'

56. Namo maasya, 'Ithyī nītūnengete ūvoo mūseo Indī kwa ūla w'o; kwa ūu; we ndūkethwe katī wa asu ala mayītūkaa.

57. Na akūlya, 'Na nūū ūla ūtonya kūyītūka īnee ya Mwīai wake ateo asu ala maaa?

58. Nake amakūlya, 'Yu wīa wenyu nī mwaū, inyw'ī Atūmwa?'

59. Mo masūngīe, 'Ithyī tūtūmītwē kwa andū avītany'a.

60. Tūmavetangīte andū ma nyūmba ya Loto. Mo tūkamatangīla onthe.

61. 'Ateo kīveti kyake. Ithyī twīsūanīa kana kyo kīkeethwa katī wa asu ala matiawa ītina.'

LUKU 5

62. Na yīla atūmwa mookie kwa andū ma nyūmba ya Loto,

63. We aisye, 'Nīw'o inyw'ī mwī nguthu ya aeni.'

64. Namo maisye, 'Aīee, Indī ithyī tūkīte vala ūī we vamwe na ūvoo ūla mo meethīwe na nzika naw'o.

65. 'Na ithyī tūkīte kwaku twīna ūw'o, vate nzika, ithyī twī ma w'o.'

66. 'Kwa ūu uma ūthi na andū maku kīlungu kya mbee kya ūtuku, naku ūimaatīla ītina woo. Na ūmwe wenyu

وَيَنْتَهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجَدُونَ ۝

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَالِمٍ ۝

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَمِمَّ تُبَشِّرُونَ ۝

قَالُوا بَشِّرْنَا بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِنَ الْقَاطِئِينَ ۝

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۝

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ۝

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَنَجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

يَا أَيُّهَا امْرَأَتُ قَدْ زَيَّأْنَا إِنَّهَا لَيْسَ الْغَيْبُ ۝

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مَنَّكُونَ ۝

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝

فَأَنشَرْنَا بِهَؤُلَاءِ يَاقُطْعَ مِنَ الْبَيْتِ وَاتَّبَعُوا أَوَّلَهُمْ وَلَا يَلْتَفَتُونَ ۝

مِنْكُمْ أَحَدٌ وَأَمْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ۝

ndakasisye itina, na yu endeea kŭvika
vala we wlylŭwe.'

67.Na Ithyŭ nŭtwamŭvikŭsye we ŭtw'io
ŭŭ kana mŭi yoo ŭkatilangwa kŭloko.

68.Na andŭ ma mŭsyŭ nŭmookie
matanŭte.

69.Nake amea, 'Aa nŭ aeni makwa, kwa
ŭu mŭikambŭkŭe nthoni;

70.'Na mŭkŭei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mŭikanzonokye!

71.Namo mamŭkŭlya, 'Tŭyaakŭvata we
kŭmathokya andŭ ma mŭhembra yonthe?'

72.Nake asya, 'Etu makwa ota ŭu
maŭngeme vaa. Sŭanŭai ŭndŭ ŭŭ ethwa
inyw'ŭ nŭmŭkwenda kwŭka ŭndŭ ona
wŭva.'

73.Ithyŭ twŭlvŭta na thayŭ waku, aa ota
ŭu nŭndŭ wa kŭtoonw'a nŭ ndŭŭka yoo
meanganga na kŭvŭavŭano-----

74.Indŭ ŭsilŭlo nŭwamakwatie mo syua
yŭkyuma.

75.Ithyŭ nŭtwaŭkulumanilye w'o, na
nŭtwamauŭsye mo mbua ya mavia ma
yŭmba ŭlŭŭ woo.

76.Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve
Syama kwa asu ala matonya kŭsoma
movano.

77.Na w'o wŭ ŭlŭŭ wa leŭŭ ŭla ŭtŭaa ona
yu.

78.Vate nzika, ŭndŭnŭ ŭŭ ve Kyama kwa
etŭkŭli.

79.Na Andŭ-ma-Kŭthekanŭ ota ŭu vate
nzika, maŭ eki-ma-naŭ.

80.Kwa ŭu, Ithyŭ nŭtwamasilŭle mo. Na
yelf ŭvw'ŭkŭtwe nŭ nzŭa nene ya vata.

LUKU 6

81.Na Andŭ-ma-Ayili ota ŭu
nŭmamaw'ŭkŭthisye Atŭmwa ta
akengani.

82.Na Ithyŭ nŭtwamanengie mo Syama
Siitŭ, Indŭ mo nŭmaalyŭkile maitia.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ

مُضْعِفِينَ ⑤

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ⑥

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُون ⑦

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْنَ ⑧

قَالُوا أَوَلَمْ نَكُنْ مِنْهُمْ أَوْلَىٰ عَلِيمِينَ ⑨

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فَعَالِينَ ⑩

لَعَنُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑪

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ⑫

فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمَا سَافِلًا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارًا

مِنْ سِجِيلٍ ⑬

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّلِينَ ⑭

وَأَنهَآ لَيْسَ بِلَيْسَ بِلَيْسٍ ⑮

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ⑯

وَرَأَىٰ كَانَ أَصْحَابُ الْآيَةِ لَظَالِمِينَ ⑰

فَاتَّقِ اللَّهَ يَا مَعْزُومِينَ ⑱

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ⑲

وَأَتَتْهُمْ آيَتُنَا فَأَكَاوَأَتْهَا مَعْزُومِينَ ⑳

83. Na mo makothaa kwasa nyumba
ilmanĩ, nũndũ wa Ősũvĩo.

84. Indĩ Ősilĩlo nĩwamakwatie mo kĩoko,

85. Na maũndũ onthe ala mo meekĩte
mayaamauna.

86. Na Ithĩ tũyũmbĩte matu na nthĩ na
ila syĩ katĩ wasyo syelĩ ateo kwa Őla
w'ŵo; na Őla Saa Őkavika vate nzika.
Kwa Őu, taanĩsya namo ume vala maĩ,
kwa mũtaanĩsyo wĩ mumo.

87. Nĩw'ŵo, Mwĩai waku nĩ We Őla
Mũmbi-Mũnene, Umanyi W'onthe.

88. Na mũno Ithĩ nĩtũũnengete we
Mĩsoa mũonza ũla ũsyokeawa kaingĩ, na
Kulani ũla Nene.*

89. Mũikatambũũkye metho menyũ na
ĩtomo ũlũ wa ũtanu wa kavinda Őla Ithĩ
tũnenganĩte kwa nguthu ĩmwe kuma katĩ
woo, na ndũkew'e kyeve ũlũ woo, na
theesya ũthwau waku na tei kwoondũ wa
etĩkĩli.

90. Na asya 'Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ
ũtheinĩ vyũ.'

وَكَاثُوا يَنْجُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ يَبُوتًا أَمِينًا ۝

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ۝

فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ كَاثُوا يَكْسِبُونَ ۝

وَمَا خَلَقْنَا السَّوْبَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بَرَاءً

وَرَأً السَّاعَةَ لَا تَيَأُتِيهِ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَبِيلِ ۝

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ التَّوَارِثِ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ۝

لَا تَبْدُلْ عَيْنِيكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا فَهُمْ

لَا يَتَذَكَّرُونَ عَلَيْهِمْ وَأَخِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ۝

*Ithĩ twĩendeew'a nĩ kũalyũla mĩsoa 88-92 ũũ
kwa ũvinda yũkĩte mbee wa ũvinda ũvĩtu
yĩandĩkĩte wa ũvinda yĩvĩtu nũndũ twĩũũanĩa
kwĩthwa na ũkaany'ŵo wĩ woo kwa Mũsilamu. Vai
ĩvĩtyo kwona ũvinda yĩvĩtu yĩandĩkĩte wa ũvinda
yũkĩte, nũndũ mawathani maingĩ mũno ala no
kũvika meanĩw'e maandĩkĩte nthĩnĩ wa ũvinda
ĩvĩtu nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. ũvinda yĩvĩtu
yĩalyũĩĩka. Mawathani me nthĩnĩ wa ũvinda yĩvĩtu
maĩũũũĩĩlasya ũ-w'ŵo. Kwa ũu, ũalyũlo walle
kwĩthwa ta ũu: 'Na Ithĩ nĩtũũnengete mĩsoa
mũonza ũla ũsyokeawa kaingĩ na Kulani Ntheu ũla
Nene. Ndũkakooote metho maku na ĩtomo
kwelekela ũtanu wa ũvinda yĩla Ithĩ tũnenganĩte
kwa nguthu ĩmwe katĩ woo, na we ndũkew'e kyeve
ũlũ woo; na theesya ũthwau waku wa tei
kwoondũ wa etĩkĩli. Na asya, Nyie nĩ
Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ. Ota kĩla ũvinda, Ithĩ
tũkatheesya ũsilĩlo ũlũ wa asu ala makaanĩka
tũlungu, na ala matonya kũaany'a Kulani Ntheu
tũlungu.'

سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ

(١٦)

AL - NAHL
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Mwĩao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ūkĩte, kwa ūu inyw'ĩ
mũikamanthe 'kũũkalaata. We nĩ
Mũtheu na E-Iũlũ mbee wa syĩndũ ila
mo mamwĩananasya We nasyo.

أَنَّى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يُشْرِكُونَ ②

3. We amatheeasya alaĩka mena
ũvuany'o kwa mwĩao Wake kwa ūla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, akyasya, 'Makaany'e andũ, kana
vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, ngĩei Nyie
Nĩnyioka.

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ③

4. We ombĩte matu na nthĩ kwĩanana na
mavata ma ūĩ. We E-Iũlũ Mũno mbee
wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَى عَمَّا
يُشْرِكُونَ ④

5. We ombĩte mũndũ na ūlovoto ya kĩw'ũ
kĩtweku, na ĩndĩ wee! We nĩ mũkaananĩ
wĩyumĩĩtwe ūtheinĩ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفُوحٍ فَلْأَنَّهُ خَصِيمٌ مُبِينٌ ⑤

6. Na ng'ombe ota ūu We nũsyũmbĩte;
inyw'ĩ nĩmũkwataa muutfa kuma
kwasyo na motandĩthyo angĩ maingĩ; na
imwe syasyo nĩmũsĩsaa.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ⑥

7. Na nthĩnĩ wasyo ve wanake kwoondũ
wenyu ala yĩla mũsyĩnũkĩtwe ĩya wĩoo na
yĩla mũũsyumaalya mũkasyĩĩthye kĩloko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحْنَ ⑦

8. Na nikuaa mĩio yenyu kũtwaa kũla
inyw'ĩ mũtatonya kũvika ateo kwa thĩna
mũnene kwenyu ene. Vate nzika,
Mwĩafi wenyu nĩ Mũuu, Usũtwe nĩ tei.

وَتَحْمِيلُ أَثْقَالِكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَافِيهِ إِلَّا يَشِقُ
الْأَنْفُسُ إِنَّ رَبَّكُمْ لَذَوُفٌ حَكِيمٌ ⑧

9. Na We nūsyūmbīe mbalasi na nyūmbū na mang'oi nīkana mailīsaē syo, ikamūkua inyw'ī, ta wambīlīlīyo wa wanake. Na We akoomba kīla inyw'ī mūtānamba kūkīmanya.

وَالنَّيْلَ وَالْبَقَالَ وَالْحَبِيرَ لَتَرْكَبُوهَا زِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nīvo ve wonany'o wa nzīla īla ya w'o, na ve nzīla īngī syathūkīlī ūtee na nzīla īla ya w'o. Na takethwa We nīweekīlī kwenda Kwake vinya, We ethwa amūtongoesye inyw'ī inyw'onthē.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ ۚ لَهُدٍ لَكُمْ أَجْمَعِينَ ⑤

LUKU2

11. We nī We Ula ūmūtheeasya inyw'ī kīw'ū kuma mathweonī; na kuma nthīnī wakyo, inyw'ī mwīna kyaūnyw'a, na nūndū wakyo nīvameaa mīlī īla inyw'ī mūtīthasya indo syenyū nayo.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑥

12. We nūmeasya imea sya kīla mūthemba kwoondū wenyū nakyo, na mīthata na mītende, na mīsavivū, na mīthemba yonthē ya matunda.

يُنِيتُ لَكُمْ بِهِ الرِّزْقَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخْلَ وَالْأَفْطَابَ ۚ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِقَوْمٍ يُفَكِّرُونَ ⑦

13. Na We nūsyīkīlīte ūtukū na mūthenya wīanī wasyo kwoondū wenyū, na syua na mwei; na ndata ota ūu nīsyīkīlītwe wīanī kwa mwīlao Wake. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Syama kwa andū ala mathūkūmīthasya īlīko syoo.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالتَّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑧

14. Na We nūsyīkīlīte wīanī syīndū īla We ūmbīte kwoondū wenyū īlūwā na nthī, syīna malangi mena kīvathūkany'o. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama kwa andū ala masūvīaa.

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَكَّرُونَ ⑨

15. Na We nī We Ula ūtumaa ūkanga ūmwīw'a inyw'ī nīkana mūīsaē nyama nzeo, na mūtōnye kwosa mathaa kuma vo ala inyw'ī mwīkīlāa. Na inyw'ī

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَيْنَا مَلَكُومًا مِنْهُ ۚ فَمَّا هِيَ تَا وَتَسْتَخْرِجُ مَوَائِنَهُ حَلِيَةً تَلْبَسُونََهَا ۚ وَتَرْمِي

nīmōsyonaa ngalawa syīšfle nthīnī
waw'o syatōīte kīw'ō, nīkana mōtonye
kōthi kyalo na kana mōtonye kōmantha
mumo Wake, na mōtonye kōtōnga
mōvea.

الْفُلْكَ مَا خَرَفِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٥﴾

16.Na We n̄wiŋte iŋma n̄omu ʔoʔo wa
n̄thi n̄kana im̄oʃoʋte inyw'i na mb̄oʃi na
nz̄la n̄kana m̄oendeŋe nz̄lan̄i ʔla ya
w'o.*

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا
وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

17. Na movano *angĩ* ota ūu; *ala nũndũ*
wamo na ndata mio maatĩtaa ngalĩ tla
nzeo.

وَعَلَيْتُ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

18. Indī We, Ula Ūmbaa nŪndŪ Ūmwe na
we Ūla Ūtombaa? Indī inyw'ī
nomŪsŪvīaa?

اَفَسَنۡ يَخْلُقُ كَمَنۡ لَا يَخْلُقُ ۚ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۝۱۵

[illegible]

19. Na ethwa inyw'I *mOkatata* kUmatala manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, mUikethwa mUtonya kUmatala mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MÜekanfi MÜno Vyü, UsÜftwe nI tei.

20. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmesI maÜndÜ ala inyw'I mÜvithaa na ala mumbÜlaa.

21. Na asu ala mo mamekaflaa Ütee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayÜmbaa kIndÜ, IndI mo ene nImombIwe.

22. *Mo nI akw'Ü*, mai thayÜ, namo mayIsI yIla makokIlw'a.

LUKU 3

23. Ngai wenyu nI Ngai Umwe. Na ta kwa asu ala matetIkflaa Itu, ngoo syoo nI ngeni kwa Üla w'o, namo mausÜftwe nI ngathIlo.

24. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmesI maÜndÜ ala mo mavithaa na ala maumbÜlaa. Vate nzika, We ndamendaa ala mekathIlaa.

25. Na yIla mo makÜlw'a, *MwIsÜanIa ata inyw'I Tülü* wa kIla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ütheetye?' Mo maasya, 'Nl movoo ma tene.'

26. NIkana mo matonye kÜkua mÜio yoo yI mIima nthInI wa MÜthenya wa ÜthayÜÜkyo, na *ota Üu*, kIlungu kya mÜio ya ala mamathyoekasya matena Ümanyi. SIsyai! MaÜndÜ ala makuIte nI mathÜku.

LUKU 4

27. Asu ala maI mbee woo nImaseÜvisye walany'o *ota Üu*, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwookie Tülü wa myambIflIlyo ya mwako woo kwa Üu

وَأَن تَعَدَّ وَنِعْمَةُ اللَّهِ لَأَن تُصَوِّهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ تَرَجِيمٌ ⑤

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ⑥

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ⑦

بِأَمْوَاتٍ غَيْرِ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ⑧

إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُم مُّنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ⑨

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ⑩

وَلَذَاقِلَ لَهُمْ مَا ذَآ أُنْزِلَ رَجُوكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑪

لِيُحِيلُوا أَزْوَاجَهُمْ كَامِلَةً يَدْمَرُ الْقِيَمَةَ وَمِنْ أَوَّلِيهِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَّا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ⑫

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَالَى اللَّهُ بَيْنَا نَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ

kfala nkyamavalokile kuma T0L0 woo;
na 0sililo nfwokkie T0L0 woo kuma vala
mo matavesi.

الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٣٥﴾

28.Na Indl M0thenya wa Uthay00kyo,
We akamasonokya mo na akamak0lya,
'Mefva atindany'a Makwa ala kwoond0
woo inyw'I mwamakaanafasya
Athani?' Asu manengetwe 0manyi
makas0ngfa, 'Um0nthi nthoni na thina
vate nzika, *niDval0ka* T0L0 wa alei.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِنُهُمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٣٦﴾

29.Asu ala alaika mamakw'ithasya yla
mavifisye mathay0 moo. Na Indl mo
makoonany'a winyivyo *makyasya*, 'IthyI
t0yeekaa na! ona yIva.' Aiee, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesI
nesa ma0nd0 ala inyw'I mweekaa.

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا
السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

30.Kwa 0u, likai mbingl0nI sya Ngiena
mwikalae vo. W0kalo wa ala mekath0laa
nI m0th0ku m0no.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فليس مَنُورٍ
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٨﴾

31.Na yla ala al0ngalu mak0lw'a,
inyw'I mwIs0anfa ata T0L0 wa kila Mwai
wenyu 0vuanItye?' mo maasya, 'NI
kIseo vy0,' n0nd0 kwa asu ala mekaa
moseo ve 0seo T0L0 wa nthi Ino, na
m0syI wa ItunI nI m0seango mbee.
W0kalo wa ala al0ngalu nI m0seo m0no
vy0----

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ
الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ
الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٩﴾

32.Mf0nda ya Tene-W'onthe, Ila mo
makam0lika; katI wayo vavif0laa t0l0sI.
Mo makeethwa na kila kyonthe makenda
vo. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0matuvaa ala al0ngalu.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٤٠﴾

33.Asu ala alaika mamakw'ithasya me
atheu. Mo maasya, 'M0uo wIthwe
nenyu!' Likai ItunI n0nd0 wa ma0nd0
ala inyw'I mweekaa.'

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ كَلِيمِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

34. Mo meteele kya0 ateo alaalka moke
 1010 woo kana 0tw'io wa Mw'iai waku
 w'ianfe? Uu n'w'o ala ma1 mbee woo
 meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ndaamav'it'sya mo, Ind1 mo n1mo
 meev'it'sya ene.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
 أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَنَّهُمْ
 اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa 0u, 0s'0ng'0 m0th0ku wa 0nd0
 mo meekie n1wamaval0k'ile, na k'la mo
 mav0'laa ng01 n1kyamathyo1010k'ile.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
 بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 5

36. Asu ala mamw'iananise Ngai na ngai
 ing1 maasya, 'Ta kethwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe n1wendie 0u, ithy1
 t0y1thwa twak'ithaithe k'ind0 ona k'va
 0tee Wake, ithy1 kana maa'ithe mait0,
 ona ithy1 t0y1thwa twavatanie k'ind0 vate
 mw'iao kuma Kwake. 'U0 n'w'o ala ma1
 mbee woo meekie. Ind1 mo At0mwa
 mena 0tonyi wa 0nd0 ateo k0vikya
 Ut0mane w1 0thein1?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

37. Na Ithy1 vate nzika, n1twam0k'li1ye
 M0t0mwa kuma kwa k'la and0,
 aitavany'a, 'M0thaithei Ngai Mwene
 Vinya W'onthe na 1vathanei na Ula-
 M0th0ku.' Na Ind1 amwe kat1 woo ve
 ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
 wamatongoesye na kat1 woo ve ala
 maa'1'ite n1 k0minwa. Kwa 0u, tamb0kai
 1010 wa nth1, mwone 0nd0 waily1
 m0min0k'liyo wa ala mamatw'1k'ithisye
 Athani ta akengani!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
 وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَيَنْهَهُمْ عَنْ هَذَا ۖ سَأَلَ اللَّهُ
 مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَعَبِدُوا فِي الْأَرْضِ
 فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ethwa we w'ina vata na k0tongow'a
 kwoo, Ind1 manya kana Ngai Mwene
 Vinya W'onthe vate nzika,
 ndamatongoeasya asu ala
 mamathyoekasya ala ang1. Na ta kwa
 asu vai atetheesya.

إِنْ تَحْرِضْ عَلَى هَذَا لَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
 يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ لُصْرَيْنِ ﴿٣٨﴾

ndakamalikya nthĩ mathekelye, kana
Usiĩllo ndũkavika tũlũ woo kuma vandũ
matavesĩ?

47.Kana We ndakamakwata mo
mũendelenĩ woo kũũ na kũũ nĩkana
maikethwe matonya kwananga
mawalany'o ma Ngai?

48.Kana We ndakamakwata mo *kwa*
nzĩa ya wanangĩko wa kavola? Ow'o,
Mwĩai waku nĩ Mũuu, Usũĩtwe nĩ tei.

49.Mo nomonete kana syuu sya kĩla
kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho
ũmbĩte kĩendaa kuma kw'okonĩ kwa
aũme na kw'oko kwa aka, syĩvalũkĩtye
nthĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho
inyivĩtw'e?

50.Na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ
na kyũmbe ona kĩva kĩla kĩ tũlũ wa nthĩ
kĩnyivasya kwa Ngai Mwene Vinya
W'ontho *na wĩnyivyo*, ona alaĩka *ota ũu*,
namo mayĩkathĩaa.

51.Mo nĩmamũkĩaa Mwĩai woo tũlũ
woo, na mo mekaa ũndũ mo meeyĩaĩwa.

LUKU 7

52.Ngai Mwene Vinya W'ontho aĩtye,
'Mũikose *kwa ũthaihi* ngai iĩ. Ve Ngai
o Umwe tũ. Kwa ũu, ngĩei Nyie
nĩnyioka.'

53.Na nĩ Kyake kyonthe ona kĩva kĩla kĩ
matunĩ na tũlũ wa nthĩ na ũtonyi wa
kũnyuva nzĩa nĩ Wake tene na tene.
Inyw'ĩ ĩndĩ mũkamũkĩa ũngĩ ona wĩva
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho?

54.Na ũathimo ona wĩva ũla inyw'ĩ
mwĩna w'o, nĩ kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho. Na yĩla thĩna
wamũkwata inyw'ĩ, mwĩtasya *ũtethyo*
kuma kwake.

55.Īndĩ yĩla We wamũvetangĩa inyw'ĩ
thĩna, sisya! Nguthu ĩmwe katĩ wenyu

أَوَيَأْخُذُكُمْ فِي تَقْلِيدِهِمْ مَا هُمْ بِمُتَّبِعِينَ ۝

أَوَيَأْخُذُكُمْ عَلَى تَقْوِيمٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرْءُوفٌ رَحِيمٌ ۝

أَوَلَمْ يَرْوِ إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَّبِعُونَهُ أَطِلَالُهُ

عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ۝

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ

دَابَّةٍ وَالنَّاسِ وَهُمْ لَا يَسْجُدُونَ ۝

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا

يُؤْمَرُونَ ۝

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا آلَ الْهَيْنِ الْهَيْنُ إِنَّمَا هُمْ أَطِلَالٌ

وَاحِدٌ فَإِنَّمَا هُمْ هَبَبٌ ۝

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا

أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّبِعُونَ ۝

وَمَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَنَّ اللَّهُ عَلَى

قَوْمٍ تَجُودُونَ ۝

ثُمَّ إِذَا كَسَفَ الضَّرْعَ عَنْكُمْ إِذَا فَرِحْتُمْ بِكُمْ بِرَبِّكُمْ

maitonya kŭtiwa Itina ona saa ōmwe, ona maitonya kŭvŭtŭka mbee wayo.

63. Namo nŭmamwŭlŭlŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe syŭndŭ ila mo ene matasyendete na nŭmŭ syoo ineenaa ōvŭngŭ kana mo makeethwa na kŭla kŭndŭ kŭleo mŭno. Vate nzika vyŭ, Mwaki ūkeethwa wŭ woo, namo makavinganŭw'a vau nthŭnŭ, na makatiwa vo.

64. Nŭlvŭta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithŭl nŭtwamatŭmie Atŭmwa kwa mbaŭ syonthe sya andŭ mbee waku we; Indŭ Satani nŭwamanakavisye mawŭa moo mooneka me manake kwoo. Kwa ūu, we nŭwe mŭsyaŭŭsya woo ōmŭnthŭ, namo makeethwa na ōsilŭlo wŭ woo.

65. Na Ithŭl tŭyaakŭtheesya Ivuku we ateo we ūtonye kŭmatavya mo ŭŭlŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganŭaa, na ta ūtongoi, na tei kwa andŭ ala metŭkŭlaa.

66. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtheetye kŭw'ŭ kuma ŭtuni, na nŭmŭthayŭŭkŭtye nthŭ Itina wa kŭkw'ŭ kyayo. Vate nzika, nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa andŭ ala matonya kwŭw'a.

LUKU 9

67. Na vate nzika, nthŭnŭ wa ng'ombe ūta ūu ve kŭsomo kwenyu. Ithŭl nŭtŭmŭnengae inyw'ŭ kŭnyw'a kŭla kyumaa mavunŭ masyo, kuma katŭ wa kyaa na nthakame, ŭia ŭthumo na ya kwendeesya kwa ala mayŭnyusaa.

68. Na katŭ wa mosyao ma mŭtende na mŭsavivu, vala inyw'ŭ mumasya kyaŭnyw'a kya kŭtoony'a na ŭŭu mŭseo. Nŭw'o, nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa andŭ ala mathŭkŭmŭthasya kŭlŭko kyoo.

جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَتَأَخَّرُونَ سَاعَةً وَلَا يَتَقَدِّمُونَ ①

وَيَجْعَلُونَ لَهُ مَا يَكْفُرُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُقَرَّبُونَ ②

ثُمَّ قَالَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَوُتِنَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ فِيهِمْ أَيُّومٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ③

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا يُتْلَىٰ ۚ أَلَمْ يَكُن لَّهُمُ
فِيهِ هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ④

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَأَ بِهِ الْأَرْضُ بِغَدِّ
يُؤْتِيهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑤

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۚ نَّتَّبِعُكُمْ مَّتَىٰ بِظُلُمٍ
مِّن بَيْنِ يَدَيْكُمْ وَذِمِّ بَيْنَا وَبَيْنَا سَالِكًا لِلشَّارِبِينَ ⑥

وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑦

69.Na Mwłai waku n0młveveee nz0kł, *akyasya*, We se0vya ny0mba syaku łimanł na nthłnł wa maima ma młtł na nthłnł wa myat0 ıla and0 masaa.

70.Indł yai kłla *m0themba* wa matunda, na Indł atłłai mwłnyivłtye nzłı ıla Mwłai wenyu wlyłalte. Mavunł masyo nłvaumaa kya0nyw'a kłna młvw'anfle yłna kłvath0kany'o. Nthłnł wakyo ve m0iito kwa and0. Vate nzika, nthłnł wa 0u ve Kyama kwa and0 ala mas0anłaa.

71.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m0mbaa inyw'ł na We n0m0kw'łthasya; na ve *amwe* katł wenyu ala mavikaa 0k00 m0vłt0ku makasya 0manyi łtina wa kwłthwa naw'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nł Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi.

LUKU 10

72.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0manengete *amwe* katł wenyu syınd0 k0vłta ala angł nthłnł wa młthłnzł0 ya *nthł*no. Indł asu ala manengetwe mbee wa angł, maikaumya *kłlungu ona kımwe kya młhłnzł0 ya nthł* kwa asu ala moko moo ma a0me mama0ngamłe, nłkana makethwa mena *ianda* syłanene nthłnł wayo. Indł mo makayłlea łnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

73.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m0se0vłsyey inyw'ł atindany'a kuma katł wenyu ene, na n0m0se0vłsyey inyw'ł kuma kwa atindany'a asu syana sya ivłsł na nz0k0ł0, na n0m0nengete inyw'ł syınd0 nzeo. Mo Indł makeetłkłla syınd0 sya mana na k0yłlea łnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

74.Na mo mathaithaa 0teę wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ıla ite na 0tonyi wa k0manenge m0thłnzł0 ona włwa

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
مِّنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٩﴾

تُخْرِجِينَ مِنَ كُلِّ شَجَرَةٍ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا
يَخْرُجُ مِنْ بَطْنِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ
لِّلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْتَبِرُونَ ﴿٧٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَاللَّهُ مِّن يُّشْرَدُ إِلَى
أَرْذَلِ الْعَمَلِ لَيْسَ لَكُم مَّعَهُ عِلْمٌ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِذُنُوبِكُمْ ﴿٧١﴾

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الزَّكَاةِ ۖ فَأَمَّا
الَّذِينَ فَضَّلُوا بَرَأْتِي مِنْهُمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَلَمَ يَعْلَمِ اللَّهُ بِمَجْعَدَتِهِمْ ﴿٧٢﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لَّعَلَّكُمْ
تَكُونُونَ أَزْوَاجًا مِّنْ بَيْنِهِمْ وَرَدَّكُمْ مِنَ الظَّلَامَةِ
إِلَى الْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِغَيْبِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنَالُكَ لَهُمُ سِرٌّ وَأَمَّا
مِنَ السُّورِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَظِلُّونَ ﴿٧٤﴾

kuma matunī na ūlū wa nthī, ona syo iikethīwa na ūtonyi ta ūsu ona *indī*.

75.Kwa Ūu, mŭikaseŭye mīvw'anano ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīśī na inyw'ī mŭyīśī.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya ngombo yī mwene, ūtena ūtonyi ūlū wa kīndū ona kīva; na mŭndū *wīna ūhasyo* ūla ūthyī tŭmŭnengete kuma Kwitū-Ene kyaŭya kīseo, na we aumasya ūtheinī na kīmbithīnī. Mo nŭndū ūmwe? Ndala syīthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Indī aingī mŭno moo mayīśī.

77.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe enengane ngelekany'o ya andū eī, ūmwe woo ndaneena, atena ūtonyi wa ūndū, na nī mŭio kwa mwīai wake; yīla we wamŭtŭma, ndaetae ūseo. Nŭtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla wīyīaa ūlŭngalu na ūla we mwene wī nzīanī ūla ndŭngalu?

LUKU 11

78.Na ūla itonekaa syī ūlū wa nthī na matunī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūvoo wa ūla Saa nī ta kŭveny'a kwa itho, aiee, yī vakuvangī mbee. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

79.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭetie inyw'ī kuma mavunī ma maa-nyinyia menyu yīla inyw'ī mŭteesī kīndū, na nīwamŭnengie inyw'ī metho na matū na ngoo, nīkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

80.Mo nomasyaasya nyŭnyi ilŭmīte *ūlū* yayayanī katī wa ūtu. Vai ūtumaa iluma *ūlū* mŭno yayayanī ateo Ngai Mwene

فَلَا تَضْرِبُوا إِلَهَ الْأَمْثَالِ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ④

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَوْمًا لَا يَقْبِذُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ رِزْقِهِ مَثَرًا حَسَنًا فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑤

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زُجَاجَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْنُكُمْ لَا يَقْبِذُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوَالِهِ إِنَّهُمَا يُوجِهُهُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑥

وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑦

وَاللَّهُ اخْرَجَكُمْ مِنْ بَطْنِ أُمِّكُمْ لَا تَتَلَوْنُ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑧

الْمُتَبَرِّوْنَ إِلَى الظُّلُمِ مُسْتَحَرِّبِينَ فِي جُحَى السَّمَاءِ مَا يَشْكُرُونَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑨

Vinya W'onthe. Ow'o, nthlŋi wa undũ
ũũ ve Syama kwa andũ ala metŋkŋlaa.

81.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsye inyw'I mĩsyĩ yenyu,
vandũ venyu va kũthũmũa, na
nũmũseũvĩsye inyw'I mbũa sya nyamũ
ta wĩkalo wa kavinda *malwanda* ila
mwonaa syĩ mbũthũ yĩla mũendete kyalo
na İvinda yĩla mwaũngama; na nthlŋi wa
w'ia wasyo, na maw'ia masyo, na
nginga syasyo We *nũmũnengete inyw'I*
syĩndũ sya mũsyĩ na syĩndũ sya
kũmwafila kwa İvinda.

82.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsye inyw'I, katĩ wa ila We
ũmbĩte, *syĩndũ sya kũmwĩkĩa* muunyĩ; na
akamũseũvĩsya inyw'I syĩvitho nthlŋi wa
ĩlma *ngunga*, na kamũseũvĩsya inyw'I
ityeyo ila imũsũvĩaa ũvyũvu, na ngũa
sya iaa ila imũsiĩlaa inyw'I İvinda ya
makaũ. Uu nĩw'o We wĩanĩlasya mumo
Wake İũũũ wenyu, nĩkana inyw'I
mũtonye kũmwĩnyĩvĩsya We.

83.İndĩ ethwa mo nĩmekũalyũka, İndĩ
wĩa waku no kũvikya Utũmane ũtheinĩ.

84.Mo nĩmesĩ nesa vyũ mumo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *tondũ mo*
mawonaa İndĩ nĩmaũleaa; na aingĩ mũno
moo maitũngaa mũvea.

LUKU 12

85.Na *lilikanai* mũthenya ũla İthyĩ
tũkamyũkĩllya ngũsĩ kuma kwa kĩla
andũ, na İndĩ asu ala matetkĩllya
maiketĩkĩlw'a *kũthaithana* ona
kũthaithana kwoo kũiketĩkĩlwa.

86.Na yĩla asu ala meekie naĩ makawona
ũsilũlo vyũ, w'o ndũkatw'ĩkĩthw'a
kwĩthwa wĩ mũvũthũ kwoo, ona mo
maikanengwa İvinda.

87.Na yĩla asu ala mamwĩananasya Ngai
na ngai ingĩ makasyona ngai isu

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا
إِنَّا نَأْتَا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْهَا خَلْقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ
الْجِبَالِ الْكُنَاتَا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ
وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ بَأْسَكُمْ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْبَيْنُ ۝
يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمْ
فِي الْكُفْرُونَ ۝

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُذَنِّقُ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝
وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُّ عَنْهُمْ
وَلَهُمْ يُنْظَرُونَ ۝

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا
هَٰؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ

atindany'a masyo, mo makasya, 'Mwĩai waitũ, ii nĩsyo ngai siitũ ila ithyĩ twasyĩkaĩlaa vandũ Vaku We.' Kavindanĩ kau syo ikamakũũthũkĩa na kũmatavya, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ akengani.'

88.Namo makaumya wĩnyivyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũthenyanĩ ũsu, na maũndũ onthe ala mo maseũvasya makamaĩa.

89.Ta kwa asu ala matetĩkĩlaa na kũmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyĩ tũkongeleela ũsilĩlo tũlũ wa ũsilĩlo woo nũndũ mo nĩmeekie mothyoeuku.

90.Na lilikanai mũthenya ũla Ithyĩ tũkamyũkĩlya ngũsĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla mbaĩ katĩ woo ene, na Ithyĩ tũkakũete we ta ngũsĩ tũlũ wa aa. Na Ithyĩ nĩtũũtheesye we Ivuku ya kũtavany'a kĩla kĩndũ, na ũtongoi, na tei, na ũvoo mũseo kwa asu ala menyivasya kwa Ngai.

LUKU 13

91.Niw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa mwĩkalae na ũlũngalu, na kũtethya na mumũ, na nenganei ta kũnengane nyũmba kwa nyũmba; na nũvatanaa wathavu, na ũthũku wĩyonanĩtye, wa wĩki-wa-naĩ. We nũmũtaaa inyw'ĩ nĩkana mũtonye kwĩsũvĩa.

92.Na ĩanĩĩsyai ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla mwatianĩa; na mũikatũle mawĩvĩto menyu ĩtina wa kũmalũlũmĩĩlya, oyĩla mũmũtw'ĩkĩĩthĩtye Ngai Mwene Vinya W'onthe ta mũũngamĩ wenyu. Ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَالْقُوا إِلَهُمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكُلُّكُمْ نَاقُونَ ﴿١٦﴾

وَالْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٧﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿١٨﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَتَرْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ ﴿١٩﴾ تَبْيَاطًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٢٠﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

93. Na mŭikethwe mŭilyĩ ta kyo *kĩveti* kĩa, itina wa kwokotha mŭiŭmu, kyatilangile kĩa kyakyo tŭlungu. Inyw'ĩ nĩmŭmatw'ĩkĩthĩye mawĩvĩto menyu ta nzĩa sya kŭkengana katĩ wenyu, *mŭikĩa* nguthu imwe ya andũ ndĩkese kwĩthwa na vinya mbee wa ita Ingĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha amŭtaa inyw'ĩ kwa nzĩa Isu, na Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo We akamŭvathŭkanĩsya inyw'ĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwavathŭkanganĩaa.

94. Na takethwa Ngai Mwene Vinya Wonthe *nĩweekĩe* kwenda Kwake vinya, vate nzika, We ethĩwa amŭtw'ĩkĩthĩsye inyw'ĩ *inyw'ontha* kwĩthwa o andũ amwe; Indĩ We amŭekaa ae ũla we wenda; na amŭtongoeasya ũla We wenda; na vate nzika, inyw'ĩ mŭkakũlw'a tũlũ wa ũndũ ũla inyw'ĩ mweethĩlawa mŭkĩka.

95. Na mŭikaitw'ĩkĩthĩye ithitũ syenyu ta nzĩa sya Ŭkengani katĩ wenyu; kana kũũ *kwenyu* kũikese kũtiũũka itina wa kwĩthĩwa kwĩ kũlũmu, na inyw'ĩ mŭkasama ŭthũku nũndũ nĩmwaalyũlile andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na inyw'ĩ mŭkeethwa na ŭsilĩlo wĩ woo.

96. Na mŭikakũany'e ŭtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na thoaa mŭvũthũ. Vate nzika, kĩa kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ kĩseo mbee kwenyu takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

97. Kĩa inyw'ĩ mwĩna kyo kĩkeethwa vathei, na kĩa ona kĩva kĩna Ngai Mwene Vinya W'ontha kĩkekala tene na tene. Na Ithĩ vate nzika, tũkamanenge asu ala momĩĩasya ituvi yoo kwĩanana na mawĩla moo ala maseo mŭno vyũ.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَضَتْ غَزْلَهُمَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنْكَارًا تَتَخَدُّونَ آيَاتِنَا أَنْكُرًا دَعَا يَنْتَكُرُونَ أَنْ
تَكُونَ أَمَّهُ هِيَ أَرْبَى مِنْ أَمَّتْ إِسْمَاعِيلُ وَلَمْ يَكُنْ لَهَا وَكِيلٌ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ٥٣

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَسْلُنَ عَمَّا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٥٤

وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِنَا أَنْكُرًا دَعَا يَنْتَكُرُونَ فَتَزِلَّ قَدَمُ
بَعْضِ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشَّوْءَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥٥

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٥٦

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٌ وَلَنْ يُزَيِّنَ
الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ٥٧

98. Ula wonthe ona wīva wīkaa
ūlŋgalu, e mūndūme kana e
mūndūmūka, na e mwītkīli, Ithyī vate
nzika, tūkamūenge we thayū mūtheu;
na Ithyī tūkamanenge ala maillyī ta asu
ītuvi yoo kwīlanana na ūseo mūnene vyū
wa mawīa moo.

99. Na yīla we ūsoma Kulani, mantha
wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nūndū wa Satani ūla ūleetwe.

100. Vate nzika, we ndena ūtonyi tūlū wa
asu ala metīkīlaa na maiaa wīkwatyo
woo kwa Mwīai woo.

101. Utonyi wake wī tūlū wa ala
matumaa ndūū nake tū na ala
mamwīlanasya We na atindany'a.

LUKU 14

102. Na yīla Ithyī twaete Kyama vandū
va kīngī—na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwīsi nesa vyū kīla We
ūvuanasya—mo maasya. 'We wī
mūkengani' Aiee, īndī andū aingī mūno
mayīsi.

103. Asya, 'Veva wa ūtheu nūyītheetye
yo kuma kwa Mwīai waku na w'o, kana
We atonye kūmekīa mo vinya asu ala
metīkīlaa, na ta ūtongoi na ūvoo mūseo
kwa Masilamu.'

104. Na ow'o Ithyī nītwīsi kana mo
maasya, 'kana nī mūndū ūmūmanyīasya
we. īndī kīthyomo kyake ūla mo
mamūtalīhasya nī kīeni, oyīla kīī nī
kīthyomo kya Kīalavu, kītheu na
kīlūngalu.

105. Ta asu ala matasyītkīlaa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'on the
ndakamatongoesya mo, namo
makeethwa na ūsilīlo wī woo.

106. No asu tū ala matasyītkīlaa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرَ أَوْ أُنْشِئَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيَوَةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَلَوْ أَنَّ بَدَلْنَا آيَةَ مَكَانٍ آيَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفَرِّقٌ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ
لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبُ وَهَذَا لِسَانُ
عَرَبٍ مُّبِينٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

إِنَّمَا يَقْرَأُ الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ

maseŭvasya ūvŭngŭ, namo nomo akengani.

107. Ula ona wŭva ūleaa kŭmwŭtŭkŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtina wa kwŭtŭkŭla ateo ūla wathing'ŭw'a na kŭkŭla mŭvaka ya ūmŭtŭsyo wake oyŭla ngoo yake yŭkalaa ŭlŭmŭte nthŭnŭ wa mŭtŭkŭlo. Indŭ asu ala ngoo syoo syŭanŭwe nŭ ūlei, ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkavalŭka ŭlŭ woo na vakeethwa na ūsilŭlo mŭnene kwoondŭ woo.

108. Kŭtumi nŭndŭ mo nŭmendie thayŭ wa nthŭ ŭno mbee wa Itunŭ, na nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ ala matetŭkŭlaa.

109.. Mo nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŭtŭtŭte ūsilŭlo ŭlŭ wa ngoo syoo na matŭ moo na metho moo. Na nomo ala matasŭvŭaa.

110. Vate nzika, mo nŭmo makethwa na wasyo Itunŭ.

111. Indŭ, vate nzika, Mwŭai waku ---- kwa asu ala makŭie kuma mŭsyŭmŭtŭ yoo ŭtina wa kŭthŭnw'a na Indŭ meething'ŭtŭsy na vinya nzŭanŭtŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mekala meyŭmŭtŭsy---ŭtŭ, vate nzika, ŭtina wa ūu Mwŭai waku nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭtŭwe nŭ tei.

LUKU 15

112. Mŭthenya ūla kŭla thayŭ ūkoka wŭneene w'o mwene, na kŭla thayŭ ūkatuvwa vyŭ kwŭanana nondŭ w'o weekie, namo maikavŭtŭw'a.

113. Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya mŭsyŭ ūla watanŭŭ ūsŭvŭlo na mŭuo; ŭlu waw'o waŭvikŭaa kwa wingŭ kuma kŭla vandŭ; Indŭ w'o nŭwamaleile manee ma Ngai

اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿١٠٧﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ
قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ
صَدْرًا فَلَيْسَ بِهِ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٨﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٩﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَعِيَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَنَعِهِمْ
أَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ ﴿١١٠﴾
لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿١١١﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا
ثُمَّ جَهِدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿١١٢﴾

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِجِاِئِلٍ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّى
كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١١٣﴾
وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً
يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ
بِأَنْعَمِ اللَّهِ فَادْقَحَهَا اللَّهُ يَبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ

Mwene Vinya W'onthe, kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵatumie ekali maw'o masama thay0 wovanŵtwe nŵ nzaa na w'ia ta ūsyao wa maūndū ala mo meekaa.

114.Na ow'o Mūtūmwa nŵkŵte kwoo kuma katŵ woo ene, Indŵ mo nŵmamūtw'ŵkŵthisye we ta mŵkengani, kwa ūu ūsilŵlo nŵwamakwatie mo yŵla maŵ eki-ma-naŵ.

115.Kwoondū wa ūu yai katŵ wa syŵndū ila mbŵŵkŵlye na nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete inyw'ŵ; na ŵthŵwai mwŵna mūvea nūndū wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nŵ We inyw'ŵ mūthaiithaa.

116.We nūmūvatŵte inyw'ŵ tū kūya nyama sya nyamū ila ngw'0 na nthakame na nyama sya ngūlūe na ila iwetewe syŵtwa yŵngŵ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ ūla ūnŵkūingŵw'a nŵ ūndū ūtathŵkŵŵka kana atekwenda na atena kŵeleelo kya kŵŵka naŵ, Indŵ vate nzika, Ngai Mwene Viya W'onthe nŵ Mūekanŵi Mūno Vyū, ūsŵŵtwe nŵ tei.

117.Na mūikasye-- nūndū wa ūvūngū ūla nŵmŵ syenyu ineenaa----'Kŵ nŵkŵŵkŵlye, na kŵ nŵ kŵvatane,' ta kūseūvya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, ala maseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayaŵlaa.

118.Itina wa ūtandŵthyo mūnini. Ve ūsilŵlo wŵ woo kwoondū woo.

119.Na kwa asu ota ūu ala nŵ Ayuti, ŵthŵ nŵtawatanŵe mbee wa ūu syŵndū ii syonthe ila ŵthŵ tūŵtavŵtye we. Na ŵthŵ tūyaamavŵŵsya mo, Indŵ mo nŵmo meevŵŵsya mo ene.

بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ

الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

فَكُلُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا

بِعَمَلِ اللَّهِ إِنَّ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَوَازِجِ

وَمَا أَهْلَ الْغِيَرِ لِلَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ

لَا عَادَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

وَلَا تَقُولُوا إِنَّمَا تَصِفُ آلَسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا

حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لَتَقْتُلُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ

إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ

مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَنَنَّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ

يُظْلِمُونَ

120.Indī vate nzika, Mwīai waku-kwa asu ala mekaa naī matena ūmanyi na kwīlila na kŭseŭvya mavītyo--- If, vate nzika, Itina wa ūu Mwīai waku nī Mŭekanī Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nī tei.

LUKU 16

121.Avalamu aī mbaī nima we mwene, mwīw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe, *ŭla weenenganīte*; Kwake kīla īvinda; kwa ūla w'o, we ndaī katī wa athaithi ma mīvw'anano.' ^{1*}

122.Ena mŭvea kwoondū wa manee Make mavinda onthe; We nīwamŭnyuvie we na nīwamŭtongoesye nzīanī ūla ndŭngalu.

123.Na Ithyī nītwamŭnengie we ūseo nthīnī wa nthī ūno, na Ituni vate nzika, we akeethwa katī wa ala alŭngalu.

124.Na *yu* Ithyī nītŭkŭvuanīsyē we, *tŭkyasya*, 'Atīā nziā ya Avalamu *ŭla* wamwelekele Ngai mavinda onthe na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīananasya *We* na atindany'a.

125.Savato nīyayiwe ūlŭ wa asu ala mavathŭkanganie ūlŭ wake *Avalamu na*

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الشِّرْكِينَ ﴿١٧﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَوَرَّاهُ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الشِّرْكِينَ ﴿٢٠﴾

إِنَّمَا جُعِلَ الشَّكُّ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَسْأَلُونَكَ وَيَخْتَلِفُونَ ﴿٢١﴾

¹ *Avalamu aī mbaī nima we mwene' nī kwasya kana we aī na mbeŭ na wīkwatyo wa mbaī nene ūla wathiwe.

ndīni yake na Mwīai waku vate nzika, akatw'a katī woo Mūthenyanī wa Uthayūkyo ūlū wa maŋndū ala mo mavathūkanganīaa.^{2*}

126. Itana nzīanī ya Mwīai waku wīna ūī na ūtao wīna ūseo, na kaananīa namo na nzīa ūla yalle mūno vyū. Vate nzika, Mwīai waku nīwīsi nesa vyū ūla welelūkte kuma nzīanī Yake; na We nūmesī asu ala matongoew'e nesa.

127. Na ethwa inyw'ī *mwīenda* kūmasilīla *avinyānī*, īndī masilīlei kwīanana nondū inyw'ī mwīkītwe ūthūku wīana; īndī mwoonany'a ūmīlīsyō, vate nzika, ūu nī ūseo mūno vyū kwa asu ala momīlīasya.

128. Na we ūmīlīsyā wīna ūmīlīsyō; na nīw'o ūmīlīsyō waku *nūtonyeka* tū vamwe na *ūtethyō* wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na we ndūkamew'īe kyeve mo, ona ndūkaūūye nūndū wa mawalany'o moo mathūku.

129. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na asu ala alūngalu na asu ala mekaa moseo

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالنُّوعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَعَادِلُهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٦﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِسَبِيلِ مَا عَوْقَبْتُمْ بِهِ
وَلَيْنَ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٧﴾

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَخْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي ضَلَالٍ مِمَّا يَتَكَبَّرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُخْتَلُونَ ﴿١٢٩﴾

^{2*} Uvoo nī mūseo. Vai kīndū kīngī kīŋneenwa vaa ateo Avalamu na kwīyuma kwake kūtathingithika na wīnengani wake kwa U-Umwe wa Ngai wa w'o nīw'o ūŋneenanīwa. Na nūndū wa Avalamu ūūwetwa, na ivathūkany'o ila Aīsilaeli maī nasyo katī woo ene ūlū wa mūkīlīo wake naw'o na mwīkalo wake. Aingī katī woo nīmatw'īkte ngombo mīthaithīlenī ya mīvw'anano yī kīvathūkany'o na nī ūtheinī kana nīkana maendee na mīkīle yoo nīmatonya kwīthwa meekwatanisye na Avalamu ūta ūu.

Savato nthīnī wa ngewa īno wīoneka ūte mūthenya wa kūthūmūa īndī nī mūthenya wa kwīthesya na kwīlīla.

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَكِّيَّةٌ

BANI ISRAIL

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩtei.

2. Utheu wĩthwe Kwake We Ula
wamũkuie Mũthũkũmi Wake ũtukũ
kuma Mũsikitiĩ Mũtheu kũvika
Mũsikitiĩ-wa-Vaasa; ũla wakĩtwe
vandũ vala ithyĩ tũvaathimĩte, nĩkana,
Ithyĩ tũtonye kũmwony'a we imwe kaĩ
wa Syama Siitũ. Vate nzika, We eweka
nĩ We Wĩw'i, Mwoni.

3. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Mose Ivuku,
na nĩtwayĩtw'ĩkĩthiye yo ta ũtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli, tũkyasya, Mũikamwose
mũsũvĩ ũtee Wakwa Nyie.

4. Inyw'ĩ nzyawa sya asu ala ithyĩ
twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na
Noa. We aĩ mũthũkũmi wĩ ndala
mũno.

5. Na Ithyĩ nĩtwamavuanĩsye Aana-ma-
Isilaeli nthĩĩ wa Ivuku tũkyasya, 'Vate
nzika, inyw'ĩ mũkeeka mawathavu kelĩ
nthĩĩ wa nthĩ, na inyw'ĩ vate nzika,
mũkeethwa andũ mũtomĩka,

6. Kwa ũu, yĩla ĩvinda ya kwĩanĩw'a kwa
mokaany'o ala elĩ yavikie, Ithyĩ
nĩtwamatũmie amwe ma athũkũmi Maitũ
mena ũtonyi mũnene wa kaũ ala
malikile nthĩĩ wa nyũmba syoo vyũ; na
w'o waĩ ũkaany'o ũla ũtaĩ ũlea
kwĩanĩw'a.

7. Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamũnengie inyw'ĩ
ũtonyi ĩngĩ ĩũlũ woo, na
twamũtetheesya inyw'ĩ na ũthw'ii na
syana, na twamwingĩvya inyw'ĩ nthĩĩ
wa ũtalo.

8. Ethwa inyw'ĩ mũkeeyĩkalya nesa
inyw'ĩ-ene nĩ kwoondũ wa ũtandĩthyo

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ ۚ يَلْمِزُ مِنَ السَّجِدِ
الْحَرَامِ إِلَى السَّجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَوَّأْنَا حَذْلَهُ
لِإِسْرَءِيلَ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ②

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي
إِسْرَءِيلَ إِلَّا تَجَدَّوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ③

فَمَرَّيْتَهُ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ④

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
فِي الْأَرْضِ مَرَّاتٍ وَلَتَلْعُنَ عَلَوُا كَيْدًا ⑤

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا
أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا
مَفْعُولًا ⑥

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ
وَبَيْنَينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ⑦

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لَا تَفْسِدُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا

wa mathay0 menyu ene, na mwalea kwiyikalya nesa, ni kwa wasyo wa mathay0 menyu. Kwa ou, yila ula saa wathanitwe wa matuk0 ma m0min0kilyo ukavika, mo makamwika inyw'i nthini wa nthoni, na kulika musikiti tond0 malikile nthini waw'o Iya mbee na k0kyananga vy0 kila kind0 mo makikilile vinya.

9. Nokwithwa Mwai wenyu yu akeethwa na tei t0l0 wenyu; ind0 mwasyoka nthini wa mwikalo wenyu ula m0k0, Ithyi ota ou tukasyoka, na Ithyi nituyitw'ikithitye Iia ya Mwaki kolokolo kwoond0 wa alei. 10. Vate nzika, Kulani Ino Itongoasya unduni ula wa w'o m0no vy0; na Imatavasya etikili Ovoo m0seo ala mekaa meko maseo kana mo makeethwa na Ituvi Inene.

11. Na kana kwa asu ala matetikila maund0 ala makoka Itina, Ithyi nitusevitye usiflo mwai.

LUKU 2

12. Na m0nd0 n0voyaa 0th0ku ta 0n00voya 0seo; na m0nd0 e mit0ki.

13. Na Ithyi nit0tw'ikithitye 0tuk0 na m0thenya Syama ili, na Ithyi nitwawetie Kyama kya 0tuk0 tweeka m0thenya vand0 vaw'o na Kyama kya m0thenya Ithyi twikithe kyeeni, nkana inyw'i m0tonye k0mantha mumo kuma kwa Mwai wenyu, na nkana inyw'i m0tonye k0manya 0talo wa myaka na 0manyi wa 0tala. Na Ithyi nit0vuanitye kila kind0 kwa ngewa nguv.

14. Na Ithyi nit0moveee motalo ma meko ma kila m0nd0 ngingoni yake, na M0thenyan0 wa Uthay0kyo Ithyi tukam0tee we Ivuku yila we Okayitha yi Ivuany'e.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءَ وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا
الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبَذَرُوا فِيهَا
مَكِيدًا ①

دَقْتُ لَكُمْ عَنْ رَبِّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عَذَبْتُمْ عَنْهُمَا وَجَعَلْنَا
جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ②

لَئِنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَيِّنُ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَكُونُونَ الصَّالِحِينَ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا كَبِيرًا ③

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ اعتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا
بَئِيسًا ④

وَيَذَعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
عَاجِلًا ⑤

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحْوًا آيَةَ الْيَلِّ
وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرًا لِيَتَنَبَّهُوا فَضَلَّ قَوْمٌ
رَبَّهُمْ وَتَعْلَمُوا عَدَدَ الْيَنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلُّ
شَيْءٍ فَضْلُهُ تَفْصِيلًا ⑥

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِرَبِّهِ ظَلِيمٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ
لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَاقُلُ مَنْشُورًا ⑦

15. 'Soma Ivuku yaku.' Thayū waku mwene nīwīanīe ōmŭnthī kwīthwa ta mŭtali tŭlŭ waku we.'

16. We ūla ōmīatīflaa nzīa īla ya w'o, we amīatīflaa kwoondū wa ūseo wake mwene tū; na we ūla ūendaa ūtee, aendaa kwa wasyo wake mwene tū. Na vai mŭkw'ii wa mīio ūkakua mŭio wa ūngī. Ithyī tūisīflaa o kŭvika tŭmŭtŭme Mŭtŭmwa.

17. Na yīla Ithyī twaeleela kŭwananga mŭsyī, Ithyī nītŭmetfīkīlasya ala athw'ii kwīka ūndū mo mekwenda katī woo. Kwa ūu, mo nīmalikaa nthīnī wa mīthemba yonthe ya naī nthīnī wa w'o, kŭvika ūtw'io wa kŭŭvalŭkīla ūkavika. Na īndī Ithyī nītŭwanangaa vyū.

18. Nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte ītina wa Noa! Na Mwīai waku nīwīanīe ta Mŭmanyi na Mwoni wa naī sya athŭkŭmi Make.

19. Ūla ona wīva wendaa thayū wa yu, Ithyī nītŭkalaataa kwoondū wake nthīnī wa w'o ūndū Ithyī twendaa ---kwa ta asu moo ūndū Ithyī twendaa; īndī Ithyī nītŭnyuvīte īia-ya-Mwaki kwoondū wake we; we akavīla vo, e mŭumanīe na e mŭlee.

20. Na we ūla wendaa Itu, na aiyŭkitīa ūndū yo yaīlwe nī kŭkitīwa, na we e mwītfkīli----aa nīmo ala kīthing'īsyō kyoo kīkōna īnee ya Ngai.

21. Kwa onthe Ithyī nītŭmanengae ūtethyō---ēlī aa na aya—mŭthīnzlō kuma kwa Mwīai waku. Na mŭthīnzlō wa mwīai waku ti mŭsīfle.

22. Sisyai, ūndū Ithyī tūmanenevetye amwe moo tŭlŭ wa ala angī nthīnī wa thayū ūū; na vate nzika, Itunī yīkeethwa yī īnenange kwa ivīla na nenange kwa ūtheu.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٥

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَأِنَّا يَضِلُّ عَلَيْهِ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا لَنَا مَعَدٍ يَنْ كَفَىٰ بَعَثَ رَسُولًا ۝١٦

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا
فَتَفْسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا تَدْمِيرًا ۝١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عِمَادٍ خَيْرًا بَعِيرًا ۝١٨

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاقِلَةَ جَعَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا تَشَاءُ مِنَ
شُرَيدٍ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مِنْ مുമًا
مَذْمُورًا ۝١٩

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝٢٠

كُلًّا نُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاؤِ رَبِّكَ وَمَا
كَانَ عَطَاؤُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ۝٢١

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ الْكِبْرُ
وَرَجَبٌ وَالْكِبْرُ تَفْضِيلًا ۝٢٢

23. Mōikanōseōvīsyē Ngai Mwene
Vinya W'onthē Ngai ūngī we ndūkese
kwīkala nthī wī mōsonokye na
wīmūkīlē.

LUKU 3

24. Mwāi waku nīwīyāste,
'Mūikamūthaithe ūngī ateo We na
onany'ai ūseo kwa asyai menyu. Ethwa
ūmwe woo kana eī nīmatumīa me
vamwe naku, mūikamatavye ndeto ona
yīva ya kwonany'a ūthatu ona
mūikamatetye mo, Indī neenai namo na
ndeto nduu.

25. Na matheesyei asyai ūthwau wa ūu wIna wololo. Na asya, 'MwInai wakwa, Ithwa na tei IŪŪ woo tondŪ mo mandeie nthInI wa wana *wakwa*.'

26. Mwai wenyu niwaizi nesa vyoma
maundũ ala me ilikoni syenyu; ethwa
inyw'i mwi alungalu, indĩ vate nzika,
We ni Mũekanĩ Mũno Vyũ, kwa asu ala
mamwelekelaa We ingi na ingi.

27. Na we mōnenge mōndō wa ndōū ya
mōkautī kīla kīmwalīlīte, na ngya, na
mōendi-wa-kyalo, na ndūkanange
ūthw'ii waku kwa nzīla ya wanango.

28. Ntw'o, aanangi nĩ anaa nyinyia ma masatani, na Satani nde mũvea kwa Mwĩai wake.

29. Na ona ethwa we n00taanfysa namo
0k7mantha tei wa Mwla7i waku, 0la we
w7kwaf7tye, *ona k0ily7 Ou 7nd7,*
maneeny'e na ndeto y7na 0uu.

30. Na ndUkekale woveee kw'oko kwaku
ngingonŋ yaku nŋndU wa ngoa ona
ndUkakUtamboUkye kwa wanango; we
ndUkese kUminUkŋIya wŋ mUumanŋe na
Ukathelwa.

31.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe athanthaasya kyaŭya *Kyake*
kwa ũla We Wendaa, na We akĩnyivasya

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ تَتَّعَدَ مَذْمُومًا
مَخْذُومًا ﴿١٧﴾

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا يَٰهٗ وَآلَٰهُ الدِّينِ
إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يَبْلُغُنَّ عِنْدَكَ الْبُكْبَرُ أَحَدُهُمَا أَوْ
كِلَهُمَا وَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا تَهْزُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٧٧﴾

وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَ هَلْ
رَبِّ الرَّحْمَةِ كَمَا رَبِّنِي صَوِيْرًا ۝
رَبِّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِيْ فُؤُسِكُمْ اِنْ تَكُوْنُوْا صٰلِحِيْنَ
فَاِنَّهٗ كَانَ لَآوٰهِيْنَ غَفُوْرًا ۝

وَأَتِذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَسِيرَ وَأَبْنَ السَّبِيلِ
وَلَا يُبْدِرْ بَنَدِيرًا ﴿٢٥﴾

إِنَّ الْمُبَدِّلَيْنِ كَاثِرٌ أَمْثَلُ الشَّيْطَانِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِزَيْنٍ كُفُورًا ﴿٥٥﴾
وَأَمَّا تَعْرِضُ عَنْهُمْ بِنِعْمَةِ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٥٦﴾

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٥٨﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الزَّرْنَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِمَا كَانَ عِبَادِهِ خُمُوءًا بَصِيرًا ﴿٣٧﴾

kwa ūla We Wendaa. Nt'w'o, We nūmanyaa na nūmonaa athōkōmi Make nesa vyū.

LUKU 4

32. Mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kōkīa ūkya. Ithyī Nithyī tw'inengae syo līu ōnenyu. Vate nzika, kūsūyūaa syo nī naī nene mūno.

33. Na mūikathi vakuvī na ūlaalai; vate nzika, w'o nī kīndū kyathe na nzīa nthūku.

34. Na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanīte ateo kwa ūlūngalu. Na ūla ūaītwe kwa mavītyo, Ithyī vate nzika, nītūmūnengete mūtīlwa wake mwīao kwīya ndīvi ya ūīvanīsyō īndī we ndakavītūkye mīlvaka īla ītw'ītwe ya kūaana; nūndū nthīmī wayo we nūtetheew'e nīmwīao.

35. Na inyw'ī mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa nzeo mūno, okūvika īvikye wīanīu wa ūima wayo, na īanīsyai ūtīanīo; nūndū ūtīanīo nūkakūlw'a.

36. Na nenganei kīthimo kyusūu yīla mūūthima na thīmai na kīthimi kyaw'o; ūndū ūsu nīw'o mūseo vyū na mūkathīlku mūminūkīlyonī.

37. Na ndūkaatīte kīla ūtena ūmanyi wakyo. Nt'w'o, kūtū na itho na ngoo—ii syonthe ikeetwa ikūlw'e.

38. Na ndūkatambūke īlūlū wa nthī na ngathīlo, nūndū we ndūtonya kūmīlvondolya nthī, ona ndūtonya kūasava ūkeanana na mīthya ya īlma.

39. Ūthūku wa maūndū aa onthe nī ūthatyo mbee wa metho ma Mwīai waku.

40. Ktī nī kīlungu kya ūla ūī Mwīai waku ūkūvuanīsyē we. Na ndūkaseūvyē Ngai ūngī ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ حَسْبِيَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَأَيُّكُمْ قَاتِلُهُمْ كَانَ خَطِئًا كَبِيرًا ①

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ②

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلْيُشْرِفْ
فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ③

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ④

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ وَزِنًا بِالْقَوَاسِ الْمُسَوِّغَةِ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑤

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑥

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ⑦

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ⑧

ذَلِكَ وَمَا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ

W'onthe, ndükese kw'k'wa IianI-ya-Mwaki, wI mUumanIe na wI mUlee.

41. We IndI, MwIai wenyu amÜnengete inyw'I ndafa na syana sya ivIaI, na akeyosea We-Mwene aka kuma katI wa alaIka? Vate nzika, inyw'I mÜneenaa Üneeni wI woo.

LUKU 5

42. IthyI nItÜtavanItye Ola w'o nthInI wa Kulani Ino kwa nzIa syI kIvathÜkany'o, nI kana mo matonye kÜtaIka, IndI yo Imongeleelaa mo ÜleinI.

43. Asya, 'Takethwa kwaI ngai ingI vamwe Nake We, tondÜ mo maasya, IndI mo avoyi ma mÜw'anano methwa mamanthie nzIa ya kÜthi kwa Mwene-wa-KIvIla kya UsumbI.

44. We nI MÜtheu, na mÜnenevye TÖlÜ vaasa wa ÜndÜ mo maasya.

45. Ala matu mÜonza na nthI na syonthe ila syI nthInI wasyo itaIaa Ütheu Wake; na vai kIndÜ ona kImwe kItamÜtaIaa We na ndafa Yake; IndI inyw'I mÜimanyaa ÜtaIo wasyo. NIw'o, We nI MÜmIIsya, MÜekanIi MÜno VyÜ.

46. Na yIla we ÜÜmIIsoma Kulani, IthyI nItwIkaIaa tÜtÜ mÜvithe katI waku na asu ala matefIkaIaa Itu;

47. Na TÖlÜ wa ngoo syoo IthyI nItwIkaIte ngunIko nIkana mo maikamanye w'o na matÜnI moo tweekIe kÜlea kw'w'a.

48. IthyI nItwIaI nesa vyÜ kIla mo methukIIsye, yIla makwIthukIIsye we, na yIla meÜsÜanIa me oka, yIla eki-ma-naI maasya, 'Inyw'I mÜatIlaa vathei ateo no mÜndÜ usÜIte wI Ükengani.'

49. Sisya, ÜndÜ mo maseÜvasya ngelekany'o kwoondÜ waku na Üu mo nImathyoekete vyÜ, ÜkethIa mo maitonya kwona nzIa.

مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَلَقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَوْلَاكُمْ شَرًّا ۖ

أَفَأَصْفُكُمْ رَبَّكُمُ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ النِّسَاءِ ۚ إِنَّا نَأْتِيكُمْ لَنَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّابْتَغَوْا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۝

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۝

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا لَإِنْسُجٌ بَعْدَ ۚ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَإِذَا اقْرَأَتِ الْقُرْآنَ حَجَلْنَا نَبْكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ

لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ۝

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمُ أَلْهَةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِذَا ذُكِّرْتُ بِهِ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ

عَلَىٰ آذَانِهِمْ نُفُورًا ۝

مَنْ أَعْمَىٰ يَمَّاسِيئِمُوعُونَ بِهِ إِذْ يَسْمَعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ بِخُوفِهِ

إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْخُورًا ۝

أَنظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَكَ لَا يَسْتَطِيعُونَ

تَسْبِيحًا ۝

50. Namo makūlasya, 'Ytla ithyī tūkatw'ika mavīndī na tūlungu tūtilikangu, ithyī ow'o nītūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?

51. Asya, 'Inyw'ī tw'ikai mavia kana kīaa,

52. Kana kīndū kyūmbe kya kīla mūthemba ona w'wa kīla kyonekaa kī kyūmū mūno vyū ilikonī syenyū, īndī ona kūilyi ta ūu inyw'ī nīmūkathayūūkw'a.' Indī mo

makakūlya, 'Nūū ūla ūkatūtūnga thayū?' Asya, 'We ūla wamūmbie inyw'ī īvinda ya mbee.' Na īndī mo makavyūly'a mītwe yoo vala we ūī na kwasya, 'Uū ūkeethwa īndī?' Asya, 'Nokwīthwa wī vakuvī.'

53. 'W'o ūkeethwa mūthenya ūla We ūkamwīta inyw'ī; na īndī inyw'ī mūkeetīka mūimūtafa We na mūkasūanīa kana inyw'ī mwīkalīte kwa kavinda o kanini.

LUKU 6

54. Na matavye athūkūmi Makwa kana mo maīlītwe nī kūneena maūndū ala maseo vyū. Vate nzika, Satani auluaa kīthokoo katī woo. Vate nzika, Satani nī mūmaitha wa mūndū wī ūtheinī.

55. Mwīai wenyū nūmwīlī inyw'ī nesa vyū. We akenda, We akeethwa na tei tūlū wenyū; na We enda, akamūsilīla inyw'ī. Na Ithyī tūiūtūmīte we kwīthwa mūsūvī tūlū woo.

56. Na Mwīai waku nūmesī nesa vyū asu ala me matunī na tūlū wa nthī. Na Ithyī nītwanenenevisye amwe ma Athani tūlū wa angī na Ndaviti Ithyī nītwanūnengie Zaboor 'Savuli.'^{1*}

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرَعَاتًا إِرَاقًا لَنُبْعُثُنَّ

عَلَقًا جَدِيدًا ۝

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ۝

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ

مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى

هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِينًا ۝

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ

يُعِيدُكُمْ سَرَّكُمْ ۝

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا

مُبِينًا ۝

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يُرْسِلْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ

يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ ۝

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ

فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُدَ

زَبُورًا ۝

¹ *Zaboor' yīasya mbūa sya malondū ila syaandīkawa Maandīko Matheu.

57. Asya, 'Mekaflei asu ala mŭsŭanfaa kwŭthwa ta ngai ūtee Wake; na *ĩndĩ* inyw'ĩ mŭkamanya kana mo mai na ūtonyi wa kŭmŭvetangĩa inyw'ĩ thĩna kana kŭwŭalyŭla.'

58. Asu ala mo meyĩtfaa mo ene onamo mamanthaa kŭthengeanĩa na Mwĩai woo----- ona asu ala moo me vakuvĩ mŭno vyŭ--- na kwĩkwatya tei Wake, na kŭkĩa ūsilĩlo Wake. Vate nzika, ūsilĩlo waku nĩ kĩndŭ kya ūkĩwa.

59. Vai mŭsyĩ Ithyĩ tŭtakawananga mbee wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, kana kŭsilĩla w'o na ūsilĩlo mwai. Uu nĩ ūandĩke nthĩnĩ wa Ivuku.

60. Na vai kĩndŭ kĩtonya kŭtŭsilĩla Ithyĩ kŭete Syama, ateo ethwa andŭ ala mai mbee nĩmaileile, *ĩndĩ kĩĩ ti kĩsiĩĩ*. Na Ithyĩ nĩtwamanengie Athamuti ngamĩle-nga ta Kyama kĩtheu, *ĩndĩ* mo nĩmakĩleile vate ūlŭngalu. Na Ithyĩ tŭitŭmaa Syama *ĩndĩ* nĩ kŭkaany'a.

61. Na *lilikanai ĩvinda yĩla* twakŭtavisyey we: 'Vate nzika, Mwĩai waku nŭmathyŭlŭlŭkĩte andŭ; Na Ithyĩ tŭyaaŭtw'ĩkĩthya woni ūla Ithyĩ twakwonisyey we *ĩndĩ* ta ūtato kwa andŭ, ota mŭtĩ ūla mŭumanĩe nthĩnĩ wa Kulani. Na Ithyĩ nĩtŭmakanasya mo, *ĩndĩ* w'o ūmongeleelaa mo nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ mŭnene.

LUKU 7

62. Na *lilikanai ĩvinda yĩla* ithyĩ twatavisyey alaĩka, 'Mwĩnyivĩsyeyi Atamu,' na *onthe* nĩmeenivisyey, ateo Ivilisi. Nake Ivilisi akŭlya, 'Nyie ngeenyivĩsya ūmwe ūla We ūmŭmbĩte na yŭmba?'

63. Na akŭlya, 'We wĩsŭanfa ata? Uu ūmŭnengete ndaĩa iŭlŭ wakwa nŭtonya kwĩthwa mŭnene wakwa? Ethwa We

قُلْ اَدْعُوا الَّذِيْنَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُوْنِهِ فَلَا يَمْلِكُوْنَ
كُشْفَ الضَّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْيِيْلًا ۝

اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَتَّبِعُوْنَ اِلَىٰ رُبِّهِمْ ۖ وَسِيْلُهُ
اِيْنْهُمْ اَقْرَبُ وَيَزْجُوْنَ رَحْمَتَهُ وَيَخْفُوْنَ عَذَابَهُ
اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْدُوْرًا ۝

وَاِنْ مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا نَحْنُ مُّهِلْكُوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
اَوْ مَعَدَّيْنَاهَا عَذَابًا اَشَدَّ يَدْخُلُ فِي الْكِتٰبِ
مُسْطَوْرًا ۝

وَمَا مَنَعَنَا اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰتِ الْاَنْ كَذَّبَ بِهَا
الْاَوَّلُوْنَ ۚ وَاتَيْنَا سُودَ النَّارِ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوْا
بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰتِ الْاَنْ تَحْيِيْهَا ۝
وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَدَلْنَا
الْاَوَّلِيْنَ الَّذِيْنَ اَرَيْنَا اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُوْنَ فِي الْقُرْاٰنِ وَنَحْنُ فَهُمْ مَّا يَزِيْدُهُمْ
اِنْ اِلَّا طٰغِيًا تَاْكِيْدًا ۝

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْا ۖ اِلَّا
اِبْلٰسَ ۚ قَالَ ؕ اَسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طٰغِيًّا ۝

قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلٰٓىٰ لٰٓئِيْنَ اٰخَرَتٍ
اِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا تَحْتٰكِبُكَ ذُرِّيَّتُهُ اِلَّا قَلِيْلًا ۝

Ūkanenga ūvinda kūvika Mūthenya wa Uthayūkyo, Nyie vate nzika vyū, ngaia nzyawa syake uungu wa nzia yakwa nthyoeku ateo avūthū.'

64. Ngai amwīa, 'Thi! na ūla ona wīva ūkakūatīa we kuma katī woo, vate nzika, Iia-ya-Mwaki yīkeethwa nīyo ūtuvi yenyu inyw'onthē --- ūtuvi yīanīu.

65. 'Na we mūsesenge oūla ona wīva woo we ūtonya, na wasya waku, na mombanīsyē mo andū maku ala malīsa mbalasi na andū maku ala maendaa na maaū na ūthwa mūtindany'a woo katī wa ūthw'ii na syana, na ūimatha mo syathī.' Na Satani amathaa mo vathei na ūkengani.

66. Ta kwa athūkūmi Makwa, we vate nzika, ndūkethwa na ūtonyi ūlū woo, na Mwīai waku nīwīanīe kwīthwa ta mūsūvī.

67. Mwīai wenyu nī We Ula ūtwaa ngalawa ūkanganī kwoondū wenyu, nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake. Vate nzika, We nī Mwene-Tei kwa kūmwelekelā inyw'ī.

68. Na yīla ūthūku wamūkiita inyw'ī ūkanganī, syonthē isu ila mūsyaīkaīlaa eka We, nimwāfaa inyw'ī. Indī yīla We wamūvikya nthī nyūmū kwa mūuo, inyw'ī nīmawathūkaa ūtee; na mūndū nde mūvea ona vanini.

69. Inyw'ī Indī nīmawīw'aa mwīo vaseo kana We ndakatuma inyw'ī mūthelekelya nthī, ūtee wa nthī kana amūtūmīe inyw'ī kīutani kīnene kya mūthanga na mavia na Indī mūīlea kwona mūsūvī kwoondū wenyu ene?

70. Kana inyw'ī mwīw'aa mwīo vaseo kana We ndakamūtūnga nthīnī wayo ūvinda ya kēlī, na Indī aimūtee kīutani kya kīw'ū kyai, na kūmūthitya inyw'ī

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَزَاءَهُمْ جَزَاءُكَ
جَزَاءَ مَوْفُورٍ ١٧

وَأَسْتَغْرِزُ مَنِ اسْتَطَعَتْ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ وَعَدُّهُمْ وَمَا يَعْلُهُمُ الشَّيْطَانُ الْأَعْرُورُ ١٨

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ
وَكِيلًا ١٩

رَبِّكُمْ الَّذِي يُرْجِي لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِيَتَّبِعُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٢٠

وَإِذَا مَنَّكَ الْفُزُ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَنَّا بَجْعُكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ٢١

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُصِيفَكُمْ حَاجِبُ الْأَبْرَارِ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ٢٢

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ لَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغَرِّقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ٢٣

nũndũ wa ōlei wenyu? Inyw'i Indĩ mũikona vo mũtetheesya kwoondũ wenyu mbee Waitũ Ithyĩ.

71. Ithyĩ ow'o nĩtũmataĩte Aana ma Atamu, na nĩtwamakuie mo nthĩ nyũmũ na ūkanganĩ, na nĩtũmanengete mo syĩndũ nzeo na kũmanenevya mo mũno mbee wa aingĩ ma asu ala Ithyĩ tũmbĩte.

LUKU 8

72. Lilikanai mũthenya ūla Ithyĩ tũkameta kĩla andũ na Mũtongoi woo. Na Indĩ ūla ona wĩva ūkanengwe Ivuku yake na kw'oko kwa aũme----asu makasoma Ivuku yoo, namo maikavĩtw'a ona vanini.

73. Na ūla kĩlalinda tũlũ wa nthĩ ĩno, we akeethwa e kĩlalinda Itunĩ na kũasa mũno kuma nzlanĩ.

74. Namo maĩ vakuvĩ mũno kũtuma we ūlika thĩnanĩ mwai na mũnene mũno vyũ tũlũ wa maũndũ ala tũũvuanĩsyẽ we, nĩkana ūtonye kũtũseũvĩsya Ithyĩ kĩndũ kĩngĩ eka kyu; na Indĩ mo methwa makwosie we vate nzika, ta mũnyanyae wa mwanya.

75. Na takethwa Ithyĩ tũyaakwĩkĩa we vinya na Kulani, we wĩthwa wamelekele mo o vanini.

76. Na nũndũ wa ūu Ithyĩ twĩthwa twatũmie we ūsama *mathĩna* mailĩ ta asu ma kĩkw'ũ na Indĩ we ndwĩthwa woonie mũtetheesya kwoondũ waku-mwene ona ūmwe mbee wa Ithyĩ.

77. Na ow'o mo me vakuvĩ kũũthamya we kuma nthĩ ĩno nĩkana maũlũngye we kuma vo; Indĩ ūvoonĩ ūsu mo ene mayĩthwa mekalile vo ĩtina waku ateo vanini.

78. ĩno nĩyo yĩhĩĩwe yĩ nzĩa Yaitũ vamwe na Athani Maitũ ala Ithyĩ

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَهُمْ فِي الْوَحْيِ وَالْجَنَّةِ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ①

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمْهَمِهِمْ فَمَنْ أَذِيَ كِتَابُهُ
بِمَعِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يَظْلُمُونَ فِيهَا ②
وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أُنْفُسَةٌ فِي الْآخِرَةِ أُنْفُسٌ وَأَصْلٌ
سَيِلًا ③

وَأَن كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الذِّمِّيِّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
لَتُفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ ④ وَإِذَا لَا تَأْخُذُكَ غِيلًا ⑤

وَلَوْلَا أَن تَبَعْتَنَّا لَقَدْ كُنْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ ضَرْبًا
قَلِيلًا ⑥

إِذَا لَأَقْنُكَ ضَعْفَ الْحَيَةِ وَضَعْفَ النَّسَابِ ثُمَّ لَا
تُجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ⑦

وَأَن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لَيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْمِزُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ⑧
سَنَّةً مِّنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ

twamatUmie mbee waku; na we ndOkona
OalyOlo ona wIwa nzIlanI YaitU.

LUKU 9

79.SyaIIsyai Mboya yIla syua yeeka na
kUthUa kUvika kIvinduI kya UtukU na
Usomi wa *Kulani MboyanI masangya*.
NIw'o, Usomi wa *Kulani* masangya
nIkwiIkIka na nzIa ya mwanya mUno
nI Ngai.

80.Na amOkai kwoondU wayo *Kulani*
nthInI wa *kIlungu kya mbee kya* UtukU ta
w'o wIa wa mbee Ula mUnene kwaku
we. VangI nokwIthwa MwIai waku
akakOkIlya we kUvika kIkalanI kItUlu
mUno.

81.Na asya, 'Ame MwIai wakwa,
tw'IkIthya kUlika kwakwa kUlika kUseo
na IndI Oinunya na uumi mUseo. Na
nenga nyie Otunyi wa kUndetheesya
kuma Kwaku-Mwene.

82.Na asya, 'W'o nI mUviku na OvungU
nI mwau. Ow'o OvungU Othelaa mItOkI.'

83.Na IthyI notUvuanItye *Kulani* kavola
kavola Ila nI Ovoso na tei kwa etIkIli;
IndI yo Imongeleelaa alei wasyo tU.

84.Na yIla IthyI twamUnenga mUndU
manee MaitU, we nUsyokaa Itina na
kwathUka Utee; na yIla we wakwatwa nI
UthUku, we nIwInenganae mwene kUvika
kUyItUka.

85.Asa, 'KIla mUndU ekaa kwIanana na
nzIa yake mwene, na MwIai waku nIwIsI
nesa vyU Ula Otongoew'e nesa vyU.

LUKU10

86.Na mo meOkUlya we IUlu wa thayU.
Asya, 'ThayU nI kwa mwIao wa MwIai
wakwa; na IUlu wa Umanyi waw'o
inyw'I nImUnengetwe IndI o vanini.
Nenyu mUnengetwe Umanyi mUnini wa
w'o.

﴿سَمِعْنَا نَحْيَلًا﴾

اقْرَأِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ السَّنِيسِ إِلَى عَشِيِّ الْيَلِيلِ وَ
قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٩﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ بِحَمْدِ اللَّهِ تَكْتُمُ النَّجْمُ أَنْ يَنبَغِكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَخْمُودًا ﴿١٠﴾

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ
صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿١١﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَّقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوقًا ﴿١٢﴾

وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿١٣﴾
وَإِذَا أَمَرْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَمَّنَ بِهِ ۖ وَإِذَا
مَعَهُ الشُّرُوكُ كَانَ يَتُوسَّلُ ﴿١٤﴾

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَن هُوَ
﴿١٥﴾ أَهْدَى سَبِيلًا

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الزُّوْجِ قُلِ الزُّوْجُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوْتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

87. Na takethwa Ithyĩ nĩtwendie, vate nzika, Ithyĩ twĩthwa twoosie kĩla twaũuanĩsye we na Indĩ *UndOnĩ ūsu* ndwona mūsũvĩi kwoondũ Witũ.

88. Ateo tei kuma kwa Mwĩlai waku. Vate nzika, mumo Wake kwa kũkwelekelwa we nĩ mũnene.

89. Asya, 'Mbaa andũ onthe na Mayini makombanw'a vamwe maseũvye ngelekany'o ya Kulani Ntheu Ino, maitonya kũmĩseũvya yĩliĩ tayo, ona makatetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ.'

90. Na Ithyĩ vate nzika, nĩtũnenganĩte ngelekany'o syĩ kĩvathũkany'o kwa mbaa-andũ nthĩnĩ wa Kulani Ino, Indĩ andũ aingĩ mũno nĩmaleaa kĩla kĩndũ ateo ūlei.

91. Na mo maasya, 'Ithyĩ tũikakwĩtkĩla we ona vanini kũvika we ūtũme kĩthima kyume nthĩ kĩvulutye kĩw'ũ;

92. 'Kana we wĩthwe na mĩũnda ya mĩtende na mĩsavivũ, na Indĩ ūivulutya mbuluti kwa wingĩ;

93. 'Kana ūtũvalũkangĩlye ilungu sya ūtu ūũũ waitũ, tondũ we waĩtye, kana ūmũete Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka mbee waitũ ūthyũ kwa ūthyũ.

94. 'Kana we wĩthwe na nyũmba ya thaavu, kana we wambate ūtunĩ; na ithyĩ tũiketĩkĩla kwambata kwaku kũvika we ūtũtheesye ithyĩ ūvuku tũtonya kũyĩsoma. 'Asya, 'Mwĩlai wakwa nĩ Mũtheu! Nyie ti kĩndũ Indĩ nĩo mũndũ *Ūtũmĩwe ta Mũtũmwa.'*

LUKU 11

95. Na vai kĩndũ kyamasĩile andũ kwĩtkĩla yĩla ūtongoi wookie kwoo ateo mo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtũmĩte mũndũ *ta Mũtũmwa?*'

وَلَيْنَ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِشَيْءٍ هَذَا الْفَرَانِ لَا يَأْتُونَ بِشَيْءٍ وَلَا كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِكَ حَتَّى تُفْعَلَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ ۝

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّحِيلٍ وَعَلَيْهِ فَتُفَجَّرُ الْأَنْهَارُ خِلَالَهَا فَتُجْعِلُ ۝

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمَتْ عَلَيْنَا لَوْ كُنَّا أَوْ تَأْتِي بِلِلَّهِ وَالتَّلْمِيكِ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ ذُرْعَةٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ بِذِيكَ حَتَّى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا لَوْ أَنَّآ نَقْرُؤُا ۝

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا مِّثْلُكُمْ ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

96.Asya, 'Takethwa kwaŵ alaŵka ŵulŵ wa nthŵ ŵla mo matambŵkaa na mŵuo makilŵte, vate nzika, Ithyŵ twŵthwa twamatheesye mo mŵlaŵka kuma ŵtunŵ ta mŵtŵmwa!

97.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu; vate nzika, We nŵŵsŵ na nŵmonaa athŵkŵmi Make nesa vyŵ.'

98.Na we ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵmŵtongoeasya, nowe eweka ŵtongoeŵ'e nesa ŵŵIndŵ kwa asu ala We wŵŵkŵlaa manangŵke, we ndŵkamonea atetheesya ŵtee Wake. Na Mŵthenyanŵ wa Uthayŵŵkyo Ithyŵ tŵkamombany'a onthe vamwe mavalŵkŵte na mothyŵ moo, me ilalinda, mateŵneena na mate matŵ. Utŵo woo ŵkeethwa nŵ ŵianŵ-ya-Mwaki; kŵla ŵvinda waleelanga, Ithyŵ tŵkongeelaa ŵŵŵŵnzŵ wa Mwaki kwoondŵ woo.

99.Yu nŵyo ŵtuyi yoo, nŵndŵ mo nŵmaileile Syama Siitŵ na maasya, 'Kyaŵ! Yŵla ithyŵ tŵkatw'ŵka mavŵndŵ na tŵlungu, ow'o ithyŵ nŵtŵkathayŵŵkw'a ta kyŵmbe kyeŵ?'

100.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ ena ŵtonyi wa kŵmba andŵ mailyŵ tamo? Na We nŵmanyuvŵe mo ŵvinda, yŵte nzika nthŵnŵ wayo. Indŵ eki-ma-naŵ nŵmaleete kŵla kŵndŵ ateo ŵlei.

101.Asya, 'Ona mŵkethwa na inandŵ sya tei wa Mwŵai wakwa, inyw'ŵ vate nzika, nŵkwisiŵla nŵndŵ wa w'ia wa kŵsyanaŵga; nŵndŵ mŵndŵ nŵ mŵtoonu.

LUKU 12

102.Na kwa ŵ-w'o Ithyŵ nŵtwamŵnengie Mose Syama kenda ntheu. Kwa ŵu, makŵleye ŵndŵ Aana-ma-Isilaeli. Yŵla we wamavikŵie mo, Valao amwŵie, 'Nye

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَتَّبِعُونَ مُطِيعِينَ
لَنَزَلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ۝

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وَجُوهِهِمْ عَنَابًا وَبَلَّغْنَا وَصَّا مَا وَهَمُ

الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وَجُوهِهِمْ عَنَابًا وَبَلَّغْنَا وَصَّا مَا وَهَمُ
جَهَنَّمَ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ۝

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا مَآزَا
كُنَّا وَعِظَامًا وَرَفَاتًا إِنَّا لَبَعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَقَالَ إِنِّي إِسْرَءِيلُ

nIsuani kana we Mose wI mUndu
usutwe nI ukengani.'

103. We Mose aise, 'We nIwIsi nesa
kana vai theetheye Syama ii ateo nI
MwIai wa matu na nthI ta mokusi
maingI; na Nyie kwa ula w'o nIsuani
we Valao kwIthwa mUndu
mwanangIku.'

104. Kwa ou, we nIwatw'ie kUmalingya
kuma nthI Isu; IndI Ithyl
nIwtamUnyw'Ithisye kIw'u vamwe na
ala maI nake onthe vamwe.

105. Na Itina wake Ithyl nIwtamatavisye
Aana-ma-Isilaeli, 'T'ai-inyw'I nthI Ino;
na yIla Ivinda ya watho ya matukU ala
mokIte yIkavika, Ithyl tUkamUete inyw'I
vamwe IngI.

106. Na kwa ula w'o, Ithyl
nIwtamItheisye yo nayo nIyatheie na
ula w'o. Na Ithyl tUutUmIte we ta mUeti-
wa-Uvoo tU na MUkaanany'a.

107. Na Ithyl nIwtamIaanisye Kulani
ilungu nIkana inyw'I mUtonye
kUmIsomea mbaa-andU onthe kwa
mavinda, na Ithyl tUmItheetheye yo kavola.

108. Asya, 'Inyw'I MwamItIkIla kana
mwamIlea, asu ala manengetwe Umanyi
nImavalUkaa nthI na mothyU moo yIla
meUmIsomewa.

109. Na kwasya, 'MwIai waitU nI
MUtheu. Vate nzika, Utianfo wa MwIai
waitU ndUlea kwIanIw'a.

110. Mo mavalUkaa nthI na mothyU moo
maIte, na yo Imongeleelaa mo ouu
nthInI woo.

111. Asya, MwIkaIlei Ngai Mwene
Vinya W'onthe kana mUmwIkaIlei
Rahman, kwa syItwa ona yIva yIla
inyw'I mUUmUvoya We nayo, masyItwa
onthe ala manake na maseo mUno vyU nI

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُدْعَى
مَسْحُورًا ۝

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ فِرْعَوْنُ الْمُنِزِرَ ۝

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِئَهُم مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ۝

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ۝

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

وَقَوْمًا فَرَقْنَاهُ يُتْرَكَ عَلَى الَّذِينَ عَلَى مَكَثٍ
وَنَزَلْنَاهُ تَنْزِيلًا ۝

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْوَحْيَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْآذَانِ
سُجَّدًا ۝

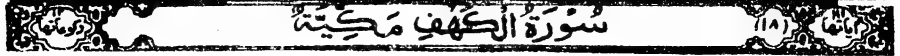
وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ۝
وَيَخِرُّونَ لِلْآذَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۝

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّسُولَ أَيُّمَا تَدْعُوا فَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا وَ
ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

Make.' Na ndökavoye Mboya yaku na wasya mütöÜlu, ona ndökaneene na wasya wĩ İtheo müno, İndĩ mantha nzĩa ya vu kafi.

112.Na asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūtaafyosea mwana We-Mwene, na Ula ūte mütindany'a nthĩnĩ wa Usumbĩ Wake, ona We nde ūmwe ona wĩva wa kūmütetheesya nūndū wa wonzu.' Na taĩai Utheu Wake na Utafo Wake w'onthe.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلٰلِ
وَكَثِيْرَةٌ تَكْفِيْرًا ﴿١١٢﴾

AL - KAHF

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula ũtheetye Ivuku kwa
mũthũkũmi Wake na We ndaĩkĩa
ũthyoeku nthĩnĩ wake kana ũseũvyanĩ
wayo ona wĩva.^{1*}

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝

3. *We nũyĩw'ĩkĩhĩye yo* mũsũvĩi nĩkana
yĩtonye kũnengane ũkaany'o ũlũ wa
ũsilĩlo wĩ woo kuma Kwake, na nĩkana
yĩtonye kũmanenge etĩkĩli ala mekaa
meko maseo ũvoo mũseo kana mo
makeethĩwa na ĩtuvi ĩseo,

قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِمَنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا حَسَنًا ۝

4. Vala mo makekalaa tene na tene;

مَا كُنَّا فِيهِ أَبَدًا ۝

5. Na nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a
asu ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩyosee mwana We-Mwene.'

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝

6. Mo mai na ũmanyi ũndũnĩ ũũ, ona
maaĩthe moo *mayaĩ naw'o*. Ndeto ĩno
ila yumaa makanyw'anĩ moo ni ya

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ۝

¹ *Ndeto ĩno 'hoo' nthĩnĩ wa 'lahoo' yaasyaa
mũthũkũmi wa Ngai ota ũu-mwosi wa Ivuku -na
Ivuku mbene. Nũndũ yĩtonya kũalyũlwa na
Kĩngelesaa ndeto ĩno yĩ nthĩnĩ ĩvindanĩ yĩmwe
iandĩkĩtwe syelfĩ vamwe. Umwe akaalyũla ta ũu
'Ngai ndekĩĩte ũthyoeku nthĩnĩ wayo,' yĩthwa
yamũvetanga Mũtũmwa Mũtheu *mũuo wĩthwe*
ũlũ wake kuma nthĩnĩ wa ũtiantĩ ũũ wa ũtheu.
Ethwa ũmwe emĩalyũla yo ta We ndekĩĩte
ũthyoeku ona wĩva nthĩnĩ wake we, ' ĩndĩ Ivuku
nĩyatiwa ũtee wa ũtheu ũũ. Kũlũngalya ũneeni ũũ
ĩthĩ nĩtũalyũlĩte mũsoa ũũ kwa nzĩa
yĩkĩvathũkany'o twĩthĩĩtwe twĩ aĩkĩĩku vyũ kwa
kĩveva vandũ va kwongelelela i ndeto vinya.

kwIw'Ithya woo mÜno. Mo maineenaa
kIIndÜ ateo ÜvÜngÜ.

7.Kwa Üu, vangI we nÜtonya kwIyIw'Ia
kyeva we mwene Ükakw'a nÜndÜ woo
Itina wa mo kÜmIlea ngewa Ino.

فَلَمَّا بَايَعَ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝

8.NIw'o, Ithyl nItwitwIkIthIye syIndÜ
syonthe ila syl IÜlÜ wa nthI ta mathaa
kwoondÜ wayo, nIkana Ithyl tÜtonye
kÜmatata mo tÜmanye Üla wIna mwIkalo
mÜseo mÜno.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ
أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

9.Na Ithyl tÜkaitw'IkIthya syonthe ila syl
IÜlÜ wayo mÜthanga mÜthei Üte Üsyao.

وإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُؤًا ۝

10.We wIsÜanIa kana AndÜ-ma-Ngunga
na MÜandIko maI Üsengy'o katI wa
Syama SiitÜ?

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِنَ الْآيَاتِنَا عَجَبًا ۝

11.YIla ala anake masembie kwIvitha
NgunganI na maasya, 'MwIai waitÜ,
tÜenge ithyl tei kuma Kwaku-Mwene,
na tÜenge Ütongoi Üla mÜlÜngalu
ÜndÜnI ÜÜ witÜ.'

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝

12.Kwa Üu, Ithyl nItwamasilIe kwIw'a
na matÜ moo Üvoo wa nthI kuma nza
kwa myaka mIvuthu.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ۝

13.IndI Ithyl nItwamokIliye mo nIkana
Ithyl tÜtonye kÜmanya nI nguthu yIva
katI wa syelI ala matonya kÜmanya
Ivinda yIla mo mekalIte.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا وَإِذْ يُلَاقُونَ
يَاكُوتَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ ۝

LUKU 2

14.Ithyl tÜkaÜtavya we Üvoo woo na Üla
w'o; mo maI andÜ ma mÜika ala
meetIkIliye MwIai woo, na Ithyl
nItwamongelele mo ÜtongoinI.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
أَمْنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ۝

15. Na Ithyl n̄twasyĩkie ngoo syoo vinya, yĩla mo maŊgamie na maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ. Ithyl tũikamwĩta Ongĩ ūtee Wake ona vanini; na ethwa ithyl tũkeeka, ithyl tũkeethwa vate nzika, twaneena ūvŊngũ mŋvĩtũku.

وَرَبُّنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُوهُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ⑤

16. Aa, andũ maitũ n̄masyosete ngai ingĩ kwa ūthaihi ūtee Wake. Mo maleaa kũete mwĩao mũtheu Iŋlũ wasyo n̄ĩkĩ? Na nũũ ūla ūte mŋlŊngalu mbee wake we ūla ūseũvasya ūvŊngũ Iŋlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē?

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لُتًا يَا تُونَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ بَيْنَ مَن أَظْلَمُ مَتَنٍ افْتَرٰى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ⑥

17. 'Na yu yĩla inyw'ĩ mwamina kuma vala mo maĩ na kuma vala ve kĩla mo makĩthaihaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthē, Indĩ manthai wĩvitho Ngunganĩ; Mwĩai wenyu akamũtambũũkĩsya inyw'ĩ tei Wake na akaete ūkiakisyo kwoondũ wenyu ūndũnĩ ūũ wenyu.'

وَلَاذِ اعْتَرٰسُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُخَيِّضْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرَجًا ⑦

18. Na we waĩ ūtonya kwona syua, ūndũ yaumie kwĩsĩla ūtee wa Ngunga yoo kw'okonĩ kwa aũme, na yĩlithũa, yamakelana mo ngalĩ ya kw'oko kwa aka, namo maĩ nthĩnĩ wa ĩima yaĩ na ūthei. Kĩnĩ nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthē. We ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmũtongoeasya, we nũtongoe w'e nesa; Indĩ we ūla We ūmũtw'ĩlaa wa kwaa, ndũkona mũtetheesya wake kana mũtongoi.

وَتَرَى الشَّئْسَ إِذَا طَلَعَتْ شَرُّرٌ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرَّبُ إِلَيْهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ⑧

LUKU 3

19. We nũtonya kũsũanĩla kana mo n̄ĩmaamũkĩte, oyĩla mo n̄ĩmakomete; na Ithyl tũkatuma mo maalyũke ngalĩ ya

وَتَحْسِبُهُمْ أَيَقَاطًا وَهُمْ سُوءٌ بِذُنُوبِهِمْ وَنَقَبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ

kw'oko kwa aume na ya kw'oko kwa aka, ngitf yoo itamb00kitye maa0 mayo ma mbee kifuInI. Na takethwa we nfwamasyaisye mo, vate nzika we wthwa waumie vala maI wIna w'ia, na vate nzika, we wthwa us0twe nI kyeva n0nd0 woo.

20.Na kwa 0u, IthyI nfwamok0lilye mo n0kana matonye k0k0lany'a ene kwa ene.Umwe woo aisye, 'Inyw'I mw0kalite kwa Ivinda yIna ata?' Mo mas0ng0ie, 'IthyI tw0kalite kwa m0thenya 0mwe kana kIlungu kya m0thenya.' AngI maisye, 'Mw0ai wenyu nfw0sI nesa vy0 Ivinda yIla inyw'I mw0kalite. Yu m0t0mei 0mwe wenyu na mbesa ii syenyu nthInI wa m0syI; na aim0mantha mw0kali waw'o 0la wIna Ifu m0seo vy0, am0etee inyw'I kya0ya kuma vo. Na nIethIwe es0v0ite m0no na ndakam0tavye m0nd0 ona 0mwe 0voo wenyu.

21,'N0nd0, ethwa mo makam0k0Iya vinya, nImatonya k0m0kimanga na mavia, kana makam0t0nga nthInI wa ndInI yoo na InDI mailea kwIsa kwaIla.

22.Na 0u nfw'o IthyI twamonanisye kwa and0 n0kana mo matonye k0manya kana 0tian0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe waI wa w'o, na kana, I0I0 wa 0la Saa, vayaI na nzika nthInI waw'o. Na lilikanai Ivinda yIla and0 makaanan0ie katI woo I0I0 woo, na amwe masya, 'Akai mwako I0I0 woo.'²* Mw0ai woo nfwamesI m0no vy0. Asu ala masindie

وَرَأَيْنَاهُ بِالْوَحِيدِ لَوْ أَظْلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمَلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ۝

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ۝

بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعَذِّبُوكُمْ فِي مِلَّةِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا ۝

وَكَذَلِكَ أَعْرَضْنَا عَنْهُمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ۝

² *Akai mwako I0I0 woo' nI kwasya kwakwa 0lilikany'o vala ngunga yoo yaI.

ngaananloni syoo, maisye, 'Vate nzika, ithyi tukaaka vandu va Othaiti lolu woo.'

23. Amwe maasya, 'Mo mai atatū, ya kana ya ngiti yoo,' na angī masya, 'Mo mai atano, ya thanthatū ya ngiti yoo,' makitalithasya. Na oyila angī masya, 'Mo mai mūonza na ya nyaanya ya ngiti yoo.' Asya, 'Mwaii wakwa nīwīsi nesa vyū ūtalo woo. Vai ūmesi mo ateo avōthū.' Kwa ūu, mōikakaanāle lolu woo ateo kwa kūea ngewa, ona mōikamanthe kūkōlya ūvoo woo kuma kwa ūmwe woo.

LUKU 4

24. Na mōikasye lolu wa ūndū, Nyie ngawika ūnī,

25. Ateo Ngai Mwene Vinya W'onthenda. Na mōlilikane Mwīai waku yila we woolwa, na asya, 'Nyie nīkwatya Mwīai wakwa akandongoesya nyie kwa kila kī vakuvangī mbee wa kī nīānī ila ndōngalu.'

26. Na mo mekalile nthīnī wa Ngunga yoo kwa myaka maana atatū, na nīmongelile ingī kenda.

27. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthenda nīwīsi nesa vyū ūndū mo mekalile vo mūno wīana. Ila itonekaa syī matunī na lolu wa nthī nī Syake. We E-Woni ata na wīw'i ata! Vai mūnyanya kwoondū woo ateo We na We ndamwītkīlasya ona ūmwe kwīthwa na kīanda nthīnī wa ūtonyi Wake.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَ يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِحَدِّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٤﴾

وَلَا تَقُولْ لِرِشَاءِي إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ عَدَاً ﴿٢٥﴾

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا ﴿٢٦﴾

وَلِكَيْتُوَانِي كَفَيْهِمْ ثَلَاثُ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تَسْعًا ﴿٢٧﴾

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لِكَيْتُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ قُرْنٌ دُونَهُ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٨﴾

28.Na we soma maÜndÜ ala Üvuanfw'e ma Ivuku ya Mw'ai waku. Vai ona Omwe Üla Ütonya kÜalyÜla ndeto Syake, na we ndÜkona wfwitho Ütee Wake.

وَاقْلُ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ يَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحِدًا ۝

29.Na İkala we-mwene Ükwatene na ala mamw'İkaİlaa Mw'ai woo, kİoko na wİoo, maimantha Ütanu Wake; na ndÜkaeke metho maku mamakİİİİle mo Üimantha wanake wa thayÜ wa nthİ İno; na ndÜkamwfw'e we Üla İthyİ tÜmyÜİİthİtye ngoonİ yake Ülilikany'o WitÜ na Üla Üatİlaa mawendi make mathÜku, na Üvoo wake nÜvİtÜkİte mİvaka yonthe.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْعَيْشِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطْعَمَنْ أَغْفَلْنَا قُلُوبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ۝

30.Na asya, 'W'o nİ w'o umİte kwa Mw'ai waku; kwa Üu, eka Üla ÜnÜkwenda, etİkİle, na eka Üla Ütekwenda, alee kwİİtkİla Nİw'o, İthyİ nİtÜseÜvİtye Mwaki kwoondÜ wa alei Üla wiio wa w'o ÜkamathyÜlÜlÜkİlye mo. Na mo meetya Ütethyo, makatetheew'a na kfw'Ü kfwİyİ ta İvulÜ yİtheÜkİtw'e, kİla kİkamavİvye mothyÜ moo. Nİ kyaÜnyw'a kİthÜku ata, na nİ Mwaki mÜthÜku ata ta vandÜ va kÜthÜmÜa!

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِرْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفِرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْغَالِبِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَعِينُوا يَفُتُّوا بِمَا كَانُوا يَشْرُونَ الْوُجُوهَ يَلْسُ الشَّرَابِ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ۝

31.Nİw'o, asu ala metİkİlaa na kwİka mawİa maseo---vate nzika, İthyİ tÜiekaa İtuvi ya asu ala mekaa mawİa maseo yae.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ۝

32.Aa nİmo ala makethwa na MİÜnda ya Tene-W'ontho İla İkavİİİlaa tÜlÜsİ katİ wayo. Navo makaanakavw'a na masoa na itang'a sya thaavu, na makeekİa itonyeo sya kİsÜnzÜni sya lili mÜseo, na sya lili mÜito, maİİte mİto myÜkİİİİlu.

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَاسْتَبْدَقُوا فِيهَا عَلَى الْأَعْرَابِ لَهُمْ فِي الشَّوَابِ وَحَسَنَتْ مُرْتَفَقًا ۝

LUKU 5

33. Na matavye mo ngelekany'o ya andũ eĩ; Omwe woo Ithĩ nĩtwamũnengie mĩũnda III ya matunda, na twamĩthyũlũlũkĩlya na mĩtende, na katĩ wa yelĩ Ithĩ tweeklie mĩũnda ya malũ.

34. Kĩla Omwe wa mĩũnda Isu nĩwasyaie mosyao maw'o kwa wingĩ, nayo ndyaaola kĩndũ ona kĩmwe. Na katĩ wa yelĩ Ithĩ twavĩĩlya kalũsĩ ka kĩw'o.

35. Na we aĩ na matunda kwa wingĩ. Na nĩwamũtavisye mũnyanyae wake aikaananĩa nake ena ngathĩlo, 'Nyie nĩ mũthw'ii wa syĩndũ kũũvũtũka we na nĩ na ndaĩa nene mbee waku kwa andũ.'

36. Na we nĩwalikile mũũndani wake evĩĩsyeye thayũ wake. Na asya, 'Nyie ndikũsũanĩa kana ii nikanangĩka;'

37. 'Na Nyie ndiũsũanĩa kana ũla saa nũkavika ona Indĩ. Na ona ethwa Nyie ngatũngwa Itina kwa Mwĩai wakwa, Nyie vate nzika, ngeethĩa wĩkalo mũseango mbee wa ũũ.'

38. Mũnyanyae nĩwamũtavisye yĩla waneenanasya nake, 'We wĩlea kũmwĩĩkĩla ũla wakũmbie we kuma kĩtoonĩ, na Indĩ kuma Ilovotonĩ ya manzĩ, na Indĩ We aũũũvya we watw'ĩka mũndũ mwĩanĩũ?'

39. 'Indĩ Nyie nĩngwĩĩkĩla kana Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka nĩ We Mwĩai wakwa, na Nyie ndikamwĩanany'a ona Omwe na Mwĩai wakwa.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَبْعًا ۝

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ تَاتٍ أَكْلًا وَلَمْ تَغْلَمْ وَنُهُ شَيْئًا وَفَجَرْنَا عَلَيْهِمَا نَهَرًا ۝

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۝

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ۝

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۝

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَفَفَرَّتْ بِآلِدُنِي خَلْقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُفْثَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ۝

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

iivulana nakyo, na Indl iitw'ka nyeki mb0m0 ndilfkangu t0lungu t0la t0nyaafkaw'a n1 k1seve. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na 0tonyi t0l0 wa k1la k1nd0.

هَشِيمًا تَدْرُوهَ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

47.Uthw'ii na syana n1 mathaa ma thay0 wa nth1 Ino. Indl meko maseo ala mekalaa n1 maseango mbee wa metho ma Mw1ai waku t0l0 wa Ituvi ya vakuv1, na maseo t0l0 wa w1kwaty0 wa Ivinda y1la y0k1e.

الْمَالِ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ۝

48.Na kwas0an1ai m0thenya Ola Ithyl t0kavetanga i1ma, na we Okasyona mba1 sya nth1 iivith0kan1a mba1na 1a 1ng1na Ithyl t0kamombany'a onthe vamwe na t0ikam0tia ona 0mwe woo 1tina.

وَيَوْمَ نُسَوِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَادِيَةً وَخَرَّتُمْ فَأَلَمَ لَعَادُزٍ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

49.Na mo makaetwe mbee wa Mw1ai waku, ma0ngam1e m1th1a 'Yu n1mwooka Kwit0 tond0 inyw'1 mwas0an1ie kana Ithyl t0ikam0ila Ivinda kwoond0 wa w1anfu wa 0tian1o Wit0 kwenyu.'

وَعَرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ۝

50.Na Ivuku y1kaiwa mbee woo, na we 0kamona ala av1tany'a mena w'ia n0nd0 wa ma0nd0 ala me nth1n1 wayo; namo makaasya, 'Woo n1 wit0! N1 Ivuku ya m0themba mwa0 y1! Y1titaa k1nd0 k1nene kana k1nini Indl n1y1k1and1k1te! Namo makameth1a ma0nd0 onthe ala meekie mamelekele mo, na Mw1ai waku ndam0v1tfasya m0nd0 ona 0mwe.

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشَوِّقِينَ وَتَأْتِيهِمْ وَيَقُولُونَ يَوْنُسَ مَا لَكَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صِفِيرَةً وَلَا كَيْفَرَةً إِلَّا أَخْضَهَا وَوَجَدَ مَا نَحْنُ عَلَيْهِمْ حَاضِرًا وَلَا يَظْلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

LUKU 7

51.Na lilikanai 1vinda y1la Ithyl twamatavisye alafka, 'Mw1nyiv1syeyi Atamu,' na onthe mamw1nyiv1sya, ateo

وَأَنذَرْنَا لِلْمُنَافِقِينَ اسْمُجْدًا وَلَا دَرَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۝

Ivilisi. We aI *Umwe* wa Mayini; na alea kwĩtĩkĩla mwĩlao wa Mwĩlai wake. Inyw'ĩ Indĩ, mũkamwosa we na nzyawa syake ta anyanya vandũ Vakwa Nyie oyĩla mo nĩ amaitha menyu? Kĩla eki-ma-naĩ makakũanĩw'a nĩ kĩthũku.

اَفْتَحِدُوْنَ وَذُرِّيَّتَهُ اُولِيَآءَ مِنْ دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۝

52. Nyie ndyaamatwĩkĩthya mo . *ma* kũkĩsĩla ũmbi wa matu na nthĩ, ona ũmbi woo ene; ona Nyie ndyaĩ ndonya kũmosa ala mamathyoekasya andũ ta atetheesya.

مَا اَشْهَدُ لَهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتَ مُتَّبِعَ الْمُضِلِّينَ عَصٰۤا ۝

53. Na *lilikanai* mũthenya ũla . We ũkasya, 'Meteti ala inyw'ĩ mwametaa atindany'a Makwa.' Na Indĩ mo makameta mo, Indĩ mo maikamasũngĩ; na Ithĩ tũkeekĩla tũtũ katĩ woo.

وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَآءَیْ الدِّیْنِ زَعَمْتُمْ فَدَعُوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِیْبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَیْنَهُمْ مَوْبِقًا ۝

54. Na ala avĩtany'a makawona Mwaki na makamanya kana mo maendete kũvalũka nthĩnĩ wa w'o; namo maikona nzĩla ya kũkĩla kuma vo.

وَاَلْبُجُوْمُوْنَ النَّارَ فَظَنُّوْا اَنَّهُمْ مُّوَاقِعُوهَا وَ لَمْ يَحِیْدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ۝

LUKU 8

55. Na vate nzika, Ithĩ nĩtũtavanĩtye na nzĩla syĩ kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa Kulani ĩno, kwoondũ wa *ũseo* wa mbaa andũ onthe, *mĩhemba yonthe* ya ngelekany'o, Indĩ nthĩnĩ wa syĩndũ syonthe, mũndũ nĩ mũkaananĩ mũno vyũ.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِیْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرُ شُیْءٍ جَدَلًا ۝

56. Na vai kĩndũ kyamasĩlle andũ kwĩtĩkĩla na kũmantha ũkeke wa Mwĩlai woo, yĩla ũtongoi wookie kwoo, ateo kana mo manyuvie kũatĩla nzĩla sya andũ ala ma mbee o *vamwe na ũsũngĩ* oũsu kana

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ یُّؤْمِنُوْا اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰی وَیَسْتَغْفِرُوْا رَبَّهُمْ اِلَّا اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُرَّةُ الْاَوَّلِیْنَ اَوْ یَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝

meeteelile Ūsilŵlo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ūmakwate Ūthyŵ kwa Ūthyŵ.

57. Na Ithyŵ tŵimatŵmaa Atŵmwa ateo nŵ
aeti-ma-Ūvoo mŪseo na ta Akaanany'a.
Na asu ala matetŵkŵlaa makaananŵaa na
ŪvŪngŵ nŵkana matonye kŵlea Ūla w'o
naw'o. Namo mosaa Syama Syakwa na
maŪndŵ ala mo mataawa namo ta ngŵŵ
tŵ.

58. Na nŵŵ Ūla Ūte mŵlŵngalu mbee wake
we Ūla Ūlilikanaw'a Syama sya Mwŵai
wake, ŵndŵ akŵalyŵka na kwitia, na Ūlawa
nŵ maŪndŵ ala moko make matongoetye?
Nŵw'o Ithyŵ nŵtwŵkŵŵte tŵtŵ tŵlŵ wa ngoo
syoo nŵkana maikamanye, na kŵlea
kwŵw'a matŵnŵ moo. Na we Ūkameta
Ūtongoinŵ, maiwŵŵkŵla ona vanini.

59. Na Mwŵai waku nŵ Mŵekanŵ Mŵno
Vyŵ, Ūsŵŵtwe nŵ tei. Takethwa We
nŵkŵmakwata kwoondŵ wa maŪndŵ ala
mo meekŵte, ŵndŵ vate nzika, ethŵwa
akalaatŵte Ūsilŵlo kwoondŵ woo. ŵndŵ mo
mena ŵvinda yŵtw'e yŵla mo matakona
vandŵ va kwŵvitha.

60. Na mŵsyŵ Ino-Ithyŵ nŵtwamyanangie
yŵla mo meekie mothŵku. Na Ithyŵ
nŵtwanyuvie ŵvinda yŵtw'e kwoondŵ wa
wanangŵko woo.

LUKU 9

61. Na lilikanai ŵvinda yŵla Mose
wamŵtavisye mwanake mŵnyanyae,
'Nye ndikaŵngama kŵvika nŵvike
makomanŵonŵ ma nganga ill, kana Nye
nŵende myaka na myakaka.'

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ٥٧

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَ مَا قَدَمَتْ يَدُهُ إِلَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ
تَذَكَّرُوا إِلَى الْهَلْدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ٥٨

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُ هُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ٥٩

وَالَّذِي أَنْزَلَ الْقُرْآنَ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
بَيْنَ يَدَيْهِمْ مَوْعِدًا ٦٠

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لَا آتِبُحْ حَتَّى آتِبُغْ
مَجْمَعُ الْبَاطِلِينَ أَوْ أَمْضَى حُقُبًا ٦١

62. Indī yīla mavikie makomanlonī ma nganga ilī, nīmoolilwe nī Ikūyū yoo, nayo yalika ūkanganī yīendete na mītōkī mūno.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نِسَاءَ حُورٍ هُمْ كَقُلُوبِهَا فَاتَّخَذَ سَيِّدُهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۝

63. Namo yīla mo maendangie mbee, we nīwamūtavisye mwanake mOnyanyae; tūetee ithyī Ifu wa kīoko. Vate nzika, Ithyī nītwīthīltwe na mīnoo mingī nūndū wa kyalo kīl kitū.'

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدُّ آدَمَ ثُمَّ لَفَدَ لَوْحِيْنَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ۝

64. We amūsūngīe, 'We nīwone yīla twīkalile IūIū wa Onyanzaa wa Ivia tūthyūmūlīte, Nyie nīnūlilwe nī Ikūyū--- na vai ūngī ūtumie nūlwa nī kōūwetea we ateo Satani—yo yīkwatie nzīa yayo yalika ūkanganī kwa nzīa ya ūsengy'o,?'

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسِينِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَيِّدُهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ۝

65. We aisye, 'Uu nīw'o ithyī twīthīltwe tūimantha.' Kwa ūu eīlī nīmasyokie maatīle nyaīl syoo.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ۝

66. Indī mo nīmamwīthīlie ūmwe wa athūkūmi Maitū ūla Ithyī twamūnengete tei Witū, na ūla Ithyī twamūmanyīlītye ūmanyi kuma Kwitū-Ene.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ۝

67. Mose nīwamūkōlīlye we, 'Nyie nīndonya kōkūatīla we ethwa we nūtonya kōmanyīsyā ūtongoi ūla we ūmanyīltw'e?'

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْتُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِنَّا حُلُمْتَ رُشْدًا ۝

68. Nake asūngīa, 'We ndūtonya kūendany'a nakwa wīna ūmīlīsyō.

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَوْفِيَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

69. 'Na we ūtonya ata kwīthwa na ūmīlīsyō IūIū wa syīndū ila ūtena ūmanyi wasyō?'

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِط بِهِ خُبْرًا ۝

70. Nake asya, 'We ūkoona nyie nīna ūmīlīsyō Ngai Mwene Vinya W'onthē endā, na nyie ndikalea kūkwīw'a nthīnī wā kīndū ona kīva;

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

71. Nake amwīa, 'Nōseo ethwa we nūūmbikīla Nyie, īndī ndūkangūlye makūlyo īūlū wā kīndū ona kīva okūvika Nyie nīneene naku īūlū wakyō.'

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ خَصَّ أَحَدًا مِنْكَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۝

LUKU 10

72. Kwa ūu eīf nīmakūisye kūvika, yīla mo malikile ītalūnī, we ayīvūthūa. Mose amūkūlyā, 'We wayīvūthūa nīkana asu ala me nthīnī wayō mathite? Vate nzika, we nīwīkīte kīndū kīthūku.'

فَانْطَلَقَا قَحْطَةً إِذَا رَكِبَا فِي السَّيِّئَةِ خَوْفُهُمَا قَالَ أَعْرِضْهَا لِنُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Nake asūngīa, 'Nyie ndineekūtavya we kana ndūtonya kūendany'a nakwa na ūmīlīsyō?'

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

74. Mose amwīa, 'Ndūkanenge wīa nūndū wā kūlwa kwakwa na ndūkethwe wī mūmū īūlū wakwa nthīnī wā kavinda kaa kakwa.'

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِنِإِيَّتِي وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عَسْرًا ۝

75. Kwa ūu, mo nīmaendeeie na kyalo, kūvika, yīla makomanie na kavīlī, we akoaa. Mose amūkūlyā, 'We wamūaa mūndū ūte na īvītyo na ūla ūtamūaīte mūndū ona ūmwe? Vate nzika, we nīweeka ūndū wā kwīw'īthya woo.'

فَانْطَلَقَا قَحْطَةً إِذَا رَكِبَا غُلْمًا فَجَقَلَهُ قَالَ اقْتُلْ نَفْسًا رَكِبَتْهُ يُغِيرُ نَفْسَهُ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا ثَكْرًا ۝

76. Nake we amOkŭlya, 'Nye ndineekŭtava we kana ndŭtonya kŭendany'a nakwa na ŭmŭlŭsyo?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

77. Mose asya, 'Ethwa nyie nŭngŭŭkŭlya kŭndŭ Itina wa ŭu kuma yu, ndŭkambie nthŭnŭ wa ngwatanŭo yaku, nŭndŭ yu wŭthwa ŭnakwata ŭkŭsŭ wakwa mwŭanŭ.

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا فَلَا تُصْرِحْ ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

78. Kwa ŭu mo nŭmaendeeie kŭvika, yŭla mamavikŭie andŭ ma mŭsyŭ ŭmwe ala mametisye ŭu, ŭndŭ mo nŭmaleile kŭmatw'ŭkŭthya mo ta aeni *mo*. Na meethŭa ngŭka nthŭnŭ waw'o ŭla yaŭ vakuvŭ kŭvalŭka, na we amŭtŭngŭla. Ta kethwa we nŭwendie wŭthwa weetisye ŭtuvi nŭndŭ wa ŭu.

فَإِنْ طَلَعَا خَزْئِ أَيْتَانِ مِنْ قَوْمٍ فَلَا إِسْطِمَا أَهْلًا فَأَمَّا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَفَعَدْتُ عَلَيْهِمْ أَجْرًا ۝

79. Nake amwŭa, 'Uŭ nŭw'o mŭtaanŭsyo wa nzŭa katŭ wakwa naku we. Nye yu nŭngŭŭtava ŭalyŭŭ wa ŭndŭ ŭla we ŭtanaŭ ŭtonya kŭkua na ŭmŭlŭsyo.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

80. ŭlŭŭ wa yŭla ŭtalŭ, yaŭ ya andŭ *ana* ngya ala mathŭkŭmaa ŭkanganŭ; na Nye nendaa kŭyananga, nŭndŭ Itina woo vaŭ mŭsumbŭ ŭla wakwataa kŭla ŭtalŭ na vinya.

أَمَّا التَّوْفِيقَةُ فَكَانَتْ لِسَكِينٍ يَمْلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ نَارٌ يَأْخُذُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝

81. 'Na ŭlŭŭ wa ŭla mwanake, asyai make maŭ etŭkŭli, na ithyŭ nŭtwakŭla we ndakese kŭmalikya thŭnanŭ eana kwa nzŭa ya ŭemu na ŭlei.

وَأَمَّا الْعُلْمُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

82. 'Kwa ŭu, ithyŭ nŭtwendaa kana Mwŭlai woo amanenge mo *kana* kaseango mbee wa kau kwa ŭtheu na kathengee wendonŭ ta ŭla wa asyai mako.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

83. 'Na IolO wa Ila ngOka, yaI ya tOvIsI twiIi twa ndiwa nthInI wa mUsyI, na uungu wayo vaI kInandO kyatw'o, na Ithe watw'o aI mOndO mOlOngalu, kwa Ou MwIai waku nIwendie nIkana tOvikIle Oima watw'o na twIthwe na vinya na tOkyumya kInandO kyatw'o, na tei kuma kwa MwIai waku; Na Nyie ndineeIka Ou kwa kwenda kwakwa. Usu nIw'o OalyOlo wa maOndO ala we OtaI Otonya kOmakua na kOmomiIsya.'

وَأَمَّا الْحَدَارُ فَكَانَ لِعُلَمَاءٍ يَتَّبِعُونَ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
تَقْوِيلٌ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

LUKU 11

84. Namo meOkOlya we Ovoo wa Dhul Qarnain. Asya, 'Vate nzika, Nyie ngaUsomea we kIndO IolO wa Ovoo wake.'

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمُ
فَنَّهُ ذِكْرًا ﴿٨٤﴾

85. IthyI nItwamUnenevisye we IolO wa nthI na twamUnenge we kwIaniIsya Otonyi wa kIla kIndO IolO wa Ovoo wake.'

إِنَّمَا مَثَلُ لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآيَتُهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبْعًا ﴿٨٥﴾

86. IndI we nIwaatIle nzIa na.

فَاتَّبَعَ سَبْعًا ﴿٨٦﴾

87. KOvika yIla wavikie OthOfIlonI wa syua, eethIa yIithOa nthInI wa ndia yI kIw'O kIthokoanu, na vakuvI nayo, nIweethIe andO. IthyI twaisye, 'Ame we Dhul Qarnain, masiIle kana OmathOkOme kwa Oseo.'

كَهْفٍ إِذَا بَلَغَ الْفَتَى مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنٍ حَيَاتٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَدْخُلُ
الْقَرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِنَّمَا أَنْ تُخَفِّدَ فَيُؤْمَرُ
حَسَنًا ﴿٨٧﴾

88. Nake asya, 'Kwa OIa we wIkaa naI, vate nzika, ithyI tOkamOsilIla; na IndI we akatOngwa kwa MwIai wake, OIa OkamOsilIla we na OsilIlo wI w'ia.'

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى
رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نَكِيرًا ﴿٨٨﴾

89. IndI kwa OIa wIthkIlaa na wIkaa molOngalu, we akeethwa na IthuI Iseo,

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ الْحَسَنَى
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٩﴾

na Ithyĩ tókaneena nake *ndeto* mb0th0
sya mwĩlao Wit0.

90.Indĩ we m0no, aatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ⑤

91.Kĩvika yĩla we wavikie Umĩlonĩ wa
syua, eethĩla yĩmaumĩla and0 ala Ithyĩ
t0taamase0vĩsya muunyĩ wa k0yĩsiĩla
naw'o.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ
قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سَبِيلًا ⑥

92.Uu *m0no*, *nĩw'o kwaiĩyĩ*. Nĩw'o Ithyĩ
nĩtwakĩthy0l0l0kĩte na 0manyi Wit0
kyonthe kĩla kyaĩ vamwe nake.

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ⑦

93.Indĩ we nĩ waatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ⑧

94.K0vika, yĩla we wavikie vand0 katĩ
wa iĩma iĩl, eethĩla uungu wasyo and0 ala
mataĩ mamanya *ndeto* ateo vanini.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا
لَّيْسَ بِدُونِ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ⑨

95.Namo maisye, 'We Dhul Qarnain,
Nĩw'o Ngoki na Makoki nĩme0se0vya
kĩthokoo l0l0 wa nthĩ; ithyĩ Indĩ,
nĩt00kumĩsya koti nĩkana we 0twĩkĩle
kĩsiĩli katĩ wait0 namo?'

قَالُوا يٰذَا الْفَرَيْنِ إِن يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ⑩

96.We as0ngĩle, Utonyi 0la Mwĩai
wakwa 0nengete l0l0 wa 0nd0 00 nĩ
m0seo, Indĩ inyw'ĩ nĩm0tonya k0ndethya
Nyie na vinya wa mĩl; Nyie nĩgwĩkĩla
wii0 katĩ wenyu namo.

قَالَ مَا مَكْنِيَ فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ⑪

97.'Ndetei ilungu sya kĩaa.' Mo
nĩmeekie 0u k0vika yĩla we weananisye
myanya ngalĩ syelĩ sya iĩma, nake asya,
'Vuvĩlai na myua yenyu.' Mo
nĩmavuvĩle mwaki, na asyoka asya,
'Ndetei lĩvul0 yĩthe0ku ya kwĩtikĩsya
l0l0 waky0.'

أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَاهُ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ انْفِخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أُفْرِغْ
عَلَيْهِ قَطْرًا ⑫

98.Kwa Ou mo Ngoki na Makoki
mayaatonya kOlisa kana kOvOthOa.

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝

99.Na mbee wa Ou we aisye, 'Uu nI tei
kuma kwa MwIai wakwa. IndI yIla
OtianIo wa MwIai wakwa OkeanIw'a,
We akaOtilangan w'o tOlungu. Na kyathI
kya MwIai wakwa vate nzika nI kya
w'o.'

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

100.Na mOthenyanI Osu IthyI tOkamaeka
amwe mamokIlIle ala angI, na soo
Okavuvwa. IndI IthyI tOkamombany'a
mo onthe vamwe.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَارْتَفَعَ
فِي الصُّورِ دُجَانُهُمْ جُنُجًا ۝

101.Na mOthenyanI Osu tOkayumIlya Iia-
ya-Mwaki, OthyO kwa OthyO, kwa alei---

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝

102.Ala metho moo maI uungu wa tOtO
nIkana maikasOvIe Okaany'o Wakwa,
ona mayal matonya kwIw'a.

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِنَا وَكَانُوا
لَا يَسْمَعُونَ سَمْعًا ۝

LUKU 12

103.Mo alei mesOanIa kana nImatonya
kOmosa athOkOmi Makwa ta amasOvI
vandO Vakwa Nyie? Vate nzika, IthyI
nItOseOvItye Iia-ya-Mwaki ta Othokyo
kwa alei.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ
دُونِي أَوْلِيَاءُ إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمْ لِلْكَافِرِينَ
نُزُلًا ۝

104.Asya, 'IthyI tOmOtavye inyw'I asu
ala mena wasyo mOnene vyO nOndO wa
meko moo?-----

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

105.'Asu ala wIa woo w'onthe walte
maimantha syIndO ila ikwatene na
thayO wa nthI Ino, namo masOanIaa kana
mekaa mawIa maseo.'

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝

106.Asu nImo ala matasyItIkIlaa Syama
sya MwIai woo na kOkomana nake We.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ

Kwa ūu mawla moo nī vathei, na
Mūthenyanī wa Uthayūkyo, Ithyl
tūikamanenga mo ūito.

فَحَبِطَ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وِزْرًا ۝

107.Yu nīyo Ituvi yoo----- Iia-ya-
Mwaki; nūndū mo nīmaleile kwītkīla,
na mavūa ngūī na Syama Syakwa, na
Atūmwa Makwa.

ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا الْإِنِّ
وَرُسُلَ هَرُورًا ۝

108.Vate nzika, asu ala metīkīlaa na
kwīka meko maseo, makeethwa na
Mūnda ya Itunī ta wīkalo,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝
خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

110.Asyā, 'Ona ūkanga ūkatw'īka ingi
kwoondū wa ndeto sya Mwīai wakwa,
vate nzika, ūkanga nīūng'ala mbee wa
ndeto sya Mwīai wakwa itanavika
mūthya ona tūkaete ūngī ta ūsu
kwongeleela ta ūtethyo.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدًّا أَذَاتُ الْكَلْبِ رُبِّي لَنَفِدَ
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنفَدَ كَلِمَتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا
بِشَيْءٍ مَدْدًا ۝

111.Asyā, Nyie nīo mūndū otenyu ene;
Indī Nyie nīngwatīte ūvuany'o kana
Ngai wenyu nī Ngai Umwe tū. Kwa ūu
we ūla wīkwatasya kūkomana na Mwīai
wake, nīeke meko maseo, na
ndakamwīanany'e We na ūmwe ona
wīva nthīnī wa ūthaiti wa Mwīai wake.'

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ يُؤْتِي إِلَىٰ آمَنَّا إِلَهُكُمْ اللَّهُ
وَاحِدٌ فَسَنَ كَانَ يُزْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِوِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

MARYAM
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf Haa Yaa 'Ain Saad. *We nĩwĩanĩe
kwa onthe na We Nue ndongoi ya w'o,
Ame Umanyi-W'onthe, Ngai wa-w'o!*

كَذَٰلِكَ نَبِّئُكَ ②

3. *UU nI ũtalo wa tei wa Mwĩai waku
ũla wooniw'e mũthũkũmi wake,
Sakalia.*

ذُكِّرَ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدُكَ ذُكِّرِيَ ③

4. Yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake,
wĩkaĩli wa kĩmbithĩ.

إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ يَدَّاءُ خَفِيًّا ④

5. We aisye, 'Mwĩai wakwa, mavĩndĩ
makwa nI monzu, na mũtwe wakwa
nũkwakaka nI mbũi, ĩndĩ Nyie
ndyaaĩthwa nde mũathimĩku mboyanĩ
yakwa Kwaku ona vanini.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَّلَمْ أَكُنْ بِدُعَايِكَ رَبِّ شَقِيًّا ⑤

6. Na Nyie nĩna w'ia ĩũũ wa andũ ma
nyũmba yakwa ala me ĩtina wakwa,
nakyo kĩveti kyakwa nI ngũngũ. Nenga
Nyie ĩndĩ, mũtiĩwa kuma Kwaku-
Mwene,

وَرَأَيْتُ خِيفَتِ الْمَوَالِي مِنْ وَرَآءِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي
عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ⑥

7. 'Nĩkana atonye kũtwĩka mũtiĩwa
wakwa na nyũmba ya Yakovo. Na
Mwĩai wakwa, mũtw'ĩkĩthye we wa
kũkwendeesya We.'

يَرْثِي وَيَرِثُ مِنْ آلٍ يَقْتُوبُ ⑦ وَأَجْعَلْهُ رَبِّ
رَضِيًّا ⑧

8. 'We Sakalia, Ithyĩ twĩũtavya we ũvoo
mũseo wa mwana ũla syĩtwa yake nI
Yoana Yahya. Ithyĩ tũyaaũmba ũngĩ ona
wĩwa mbee wake wĩna syĩtwa yĩ.

يَزَكِّيًّا إِنَّا نَبِّئُكَ بِغُلَامٍ إِمْرَأَةٍ لَمْ يَجْعَلْ
لَهُ مِنْ قَبْلُ سَيًّا ⑨

9. Nake akūlya 'Nye ngeethwa na mwana ata na kīveti kyakwa nī ngūngū, na nīnīminīte kūvikīla ūkūū mūvītūku?

قَالَ رَبِّ أَلَيْسَ لِي بِعِلْمٍ وَأَنَا لَكَ مَكِينٌ
وَقَدْ بَلَغْتَ مِنَ الْكِذِّ عِتِيًّا ①

10. We aisye, 'Uu nīw'o kūilyī. 'Indī Mwīai waku easya, 'Nī ūvūthū Kwakwa Nyie, na ow'o Nyie nīnakūmbie we mbee, yīla we wāi vathei.'

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَى هَيْنٍ وَقَدْ خَلَقْتَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ②

11. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, mbiīe ūvano.' Ngai asya, 'Uvano waku nī kana, we ndūkaneena na mūndū ona ūmwe vandū va matukū atatū maima ūtukū na mūthenya.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ③

12. Na Indī we amaumīlīlīle andū make kuma ūthembeonī nā amony'a na moko na kūmatavya na kīwe mamūtaie Ngai kīoko na wīoo.

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ④

13. 'We Yoana, kwata Ivuku ūlūmītye. 'Na lthyī nītwamūnengie we ūī e kana.

يُنحِي خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَأْتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ⑤

14. Na wololo wa *ngoo* kuma Kwitū-ene, na ūtheu. Na we aī mūtheu.

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ⑥

15. Na kūmathūkūma asyai make. Na we ndaī mwīkathīlī kana mbaa-matū.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ⑦

16. Na mūuo wāi lūlū wake mūthenya ūla wasyaiwe, na mūthenya ūla wakw'ie, na mūuo ūkeethwa nake mūthenya ūla ūkathayūkw'a ethwe thayū *mgī*.

رَسَلْنَا عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ ⑧
فَإِنْ جَاءَ ⑨

LUKU 2

17. Na tavany'a *ŭvoo* wa Malia *tondū ūwetwe* Ivukunī. Yīla we waumie katī wa andū make athi vandū ngalī ya Umīlonī wa syua,

وَأُذْكِرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ⑩

18. Na eeyikila tūtū we mwene kwivathana namo, Indī Ithyī nītwamūtūmie mūlaika Waitū vala ūī, na amumīlīla we ailyī ta mūvw'ano wa mūndū mūima mwīanlu.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ①

19. We aisye, *Malia*, 'Nyie nīmantha wīvitho kwa Ngai-Wa-Ulau kuma vala ūī ethwa we ow'o nūmōkīaa We.'

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ②

20. We asūngīe, 'Nyie nī Mūtūmwa wa Mwīai waku tū, nīkana Nyie ndonye kūūnenga we mwana mūlūngalu.'

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ③

21. We *Malia* akūlya, 'Nyie ndonya kwīthwa na mwana ata oyīla vate mūndū ūngiitīte Nyie, na Nyie ndyaaīthwa nde mūtheu?

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ
قَبْلَ لَمْ أَكُ بَغِيًّا ④

22. We *Mūlaika* amūsūngīa, 'Uu nīw'o.' Indī Mwīai waku easya, 'Uū nī ūvūthū Kwakwa Nyie. Na Ithyī tūkeeka ūu nīkana tūtonye kūmūtūw'īkīthya we Kyama kwa andū, na tei kuma Kwitū, na nī kīndū kītw'ītwe.'

قَالَ لَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَى هَيْئٍ وَلِنَجْعَلَ آيَةً
لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ⑤

23. Kwa ūu we nīwamūitavie we na auma vamwe nake athi vandū vaasa ūtee.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَوِيًّا ⑥

24. Na woo wa kūsya wamūtūwaa kītīnanī kya mūtende. Na we *Malia* asya, 'Aa! Takethwa Nyie nīnakw'ie mbee wa ūndū ūū na kūtūwīka kīndū kyūlīte vyū!'

فَاجَاءَهَا الْبَخَاسُ إِلَى جَنْدِ التَّخْلَعِ قَالَتْ
يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنِيًّا ⑦

25. Indī we nīwamwītīe kuma ītheo wake, *akyasya*, 'Ndūkew'e kyeva. Mwīai waku nīwītīe kalūsī ītheo waku we;

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ⑧

26.'Na thingithya Itina ya mütende yelekele vala we ūī; na nūōkūvalūōkīlya we ndende nzeo na mbū.

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقُ عَلَيْكِ وَطَبَا

يَعْنِيَا ①

27.Kwa ūu, ya na ūinyw'a, na voovya itho yaku. Na woona mūdū ona umwe, asya, 'Nyie nīnīvīfite kwa Ngai-Wa-Ulau kūfīa kūya; kwa ūu, Nyie ūmūnthī ndiūneena na mūdū ona wīva.'

فَكُنْ وَأَشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا فَإِمَّا تَرِينَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

الْيَوْمَ أَيْمَانًا ②

28.Indī Malia aete kana kwa andū make, akakuŭte, namo masya, 'We Malia, we nūetete kīndū kīeni!

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يُبْرِمُ لَقَدْ جُنْدِي

شَيْئًا فَرِيئًا ③

29.'We mwītu-a-inyia wa Aluni, au ndaī mūdū mwathē ona nyinyia waku ndaī kīveti kīlaalai!'

يَأْتَحْت هَؤُلَاءَ مَا كَانَ آبَاؤُكَ أَمْرَأَتُهُ وَمَا كَانَتْ

أُمُكُ بَعِيًّا ④

30.Indī we ooloota kana. Namō makūlya, 'Tūtonya ata kūneena na ūmwe ūla nī kana kaūkenge?'

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي

الْبَهْدِ صَبِيًّا ⑤

31.We Yesu asya, 'Nyie nī mūthūkūmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nūnengete Nyie Ivuku, na kūndw'īkīthya Nyie Mwathani:

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ إِنِّي أَدْعِي إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ وَحُطِّلَتْ بِنِعْمَةٍ ⑥

32.'Na We nūndw'īkīthītye Nyie mūathimwa ovonthe vala ngethwa nī, na nūmbīyīlāfe Nyie Mboya na kumya nthembo īvinda yonthe yīla Nyie nī thayū;

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالْصَّلَاةِ

وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ⑦

33.Na We nūndw'īkīthītye Nyie wa kūmūthūkūma mwaitū, na We ndandw'īkīthītye Nyie kwīthwa nī mūng'endu na ūte mūathime.

ذَرَأًا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ⑧

34.'Na mūuo wāī īōlū wakwa mūthenya ūla nasyaiwe, na mūuo ūkeethwa īōlū wakwa mūthenya ūla ngakw'a, na

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ⑨

mŭthenya ūla ngathay00kw'a nīthwe
thayŭ *ngĩ*.'

35.Usu aĩ Yesu mwana wa Malia. *UO*
nĩ ūneeni wa w'o ūlŭ wa ūvoo ūla mo
methŭawa na nzika naw'o.

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَسْتَرْوُونَ ﴿٣٥﴾

36.Kŭiwaĩĩte *Utonyi* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwĩyosea mwana We-
Mwene. Nĩ Mŭtheu We. Yĩla We
watw'a ūndŭ, We aŭtavasya, 'Tw'ĩka!
na ūitw'ĩka.

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَنَهُ إِذَا قُضِيَ
أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٦﴾

37.Yesu aisye: 'Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa, na
Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mŭthaithei We
eweka; ĩno nĩyo nzĩa ya w'o.

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٧﴾

38.Indĩ nguthu nĩsyavathŭkanganie katĩ
wasyo, kwa ūu, woo nĩ wa asu ala
matetĩkĩlaa ūmbano wa mŭthenya ūla
mŭnene.

فَاتَّخَفَ الْأَغْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ قَوْلِيلٌ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٨﴾

39.Kwĩw'a kwoo na kwona kwoo
kŭkeethwa kwĩ kwa ūsengy'o ata
mŭthenya ūla mo makoka Kwitŭ! Indĩ
ŭmŭnthĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩ ūtheinĩ.

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَكِنِ الظَّالِمُونَ
الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٩﴾

40.Na makaany'e mo ūlŭ wa mŭthenya
wa kyeve yĩla ūvoo ūkatuwa. Indĩ yu
mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kŭlea
kŭsŭvĩa, kwa ūu, mo mayĩtĩkĩlaa.

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ
فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nithyĩ ala tŭkatĩlwa nthĩ na *onthe*
ala me ūlŭ wayo; na Kwitŭ nĩkw'o mo
onthe makatŭngwa.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّ ثَوْتٍ الْأَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا
يُرْجَعُونَ ﴿٤١﴾

LUKU 3

42. Na tavany'ai ūvoo wa Avalamu tondū ūwetetwe Ivukunī. We aī mōndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْرَافَهُ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٤٢﴾

43. Yīla we wamūtavisye īthe wake, 'We asa wakwa, nīkī we ūōkīthaiṭha kīla kītew'aa nthī kana kīkōna nthī, ona kītaūnenge we kīndū.

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٣﴾

44. We asa wakwa, Ow'o Nyie nīmbikīwe nī ūmanyi ūla ūtaūvikīe we; kwa ūu mbikīla Nyie, ngaūtongoesya nziānī īla ya w'o.

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعُلَمَاءُ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٤﴾

45. 'We Asa wakwa, ndōkamūthōkōme Satani, vate nzika, Satani nī kīema kwa Ngai-wa Ulau.

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَصِيًّا ﴿٤٥﴾

46. 'We Asa wakwa, Ow'o, Nyie nīngōkīa ūsilīlo wa Ngai-Wa-Ulau ndōkese kōūkwata we, na ūitw'Tka mōnyanyae wa Satani.'

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُتَشَكَّكَ مَدَابُّ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٦﴾

47. We amūsūngīe, 'We nōūitia ngai syakwa we Avalamu? Ethwa we ndōkōeka, Nyie vate nzika, ngatila vyū ngwatanīo yonthe yakwa naku we. Yu ekana nakwa kwa īvinda īasa;

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنِ الْهِتَى يَا بُرْهَانِمُ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُ لَا زَجَمْتُكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٤٧﴾

48. Avalamu amwīla, 'Mōuo wīthwe naku. Nyie nīngwītya ūekeo wa Mwīai wakwa kwoondū waku. We ūow'o nī mōlau kwakwa.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٨﴾

49. 'Na Nyie nīngwīvetanga kōasa naku na syonthe īla we ūsykālīaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Nyie nīngūmūvoya Mwīai wakwa; nokwīthwa

وَأَعَزَّ لَكَ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَنِّي إِلَّا كُنتَ بِدُعَاءِ رَبِّي سَاقِيًّا ﴿٤٩﴾

kana, nthlŋl wa kŋvoya kwakwa kwa Mwŋai wakwa, Nyie ndikew'ŋhwa woo.'

50. Kwa ūu, yŋla we waminie kwŋvathana namo we mwene na syŋndŋ ila mathaithaa vandŋ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŋ nŋtwamŋnengie we Isaaka na Yakovo, na kŋla *umwe woo* nŋtwamŋtw'ŋkŋthisye Mwathani.

فَلَمَّا اغْتَرَّ لَهُمْ وَمَا يَعْْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا ۝

51. Na Ithyŋ nŋtwamanengie mo tei Witŋ; na twamaseŋvŋsya ndafa syaw'o na sya ŋŋlŋ.

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
قَدِيدٍ ۝

LUKU 4

52. Na tavany'ai *ŋvoo wa Mose tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. Ow'o we aŋ ŋla mŋnyuve; na we aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ۝

53. Na Ithyŋ nŋtwamwŋtie we kuma ngall ya kw'oko kwa aŋme kwa Kŋma, na twamŋthengeesya we vakuvŋ Naitŋ kwa ŋthengeanŋu wa *mwanya*.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجْوَىٰ ۝

54. Na Ithyŋ kwa matei Maitŋ, nŋtwamŋnengie mwanaa-nyinyia Aluni ta Mwathani.

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. Na tavany'ai *ŋvoo wa Isumaeli tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. We ow'o aŋ na kŋthito kya *kwŋanŋsya motianŋo make*. Na We aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. We nŋwamathing'ŋsya andŋ make Mboya na kumya nthembo na nŋwamwendeasya Mwŋai wake nesa.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

57.Na tavany'ai ūvoo wa Idris Enoko
tondū ūwetetwe nthĩĩ wa Ivuku. We aĩ
mũndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ٥٧

58.Na Ithyĩ nĩtwamũnenevisye we
kũvika kĩkalonĩ kĩtũũlu.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ٥٨

59.Aa nĩ andũ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe wamanengie maũathimo Make
kuma katĩ wa Athani, ma ūsyao wa
Atamu, na ma ūsyao wa asu Ithyĩ
twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na
Noa, na ma nzyawa ya Avalamu na
Isilaeli; namo me katĩ wa asu ala Ithyĩ
twamatongoesye na twamanyuvie. Yĩla
Mĩsoa ya Ngai-Wa-Ulau yasomiwe
kwoo, nĩmavalũkile nthĩ na mothyũ
moo, mo ene mbee wa Ngai maĩĩte.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ
ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَآءِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا
إِذْ أَنْتَلَّ عَلَيْهِمُ ابْنُ الْإِنْسَانِ خُوفًا مُّجْتَمِعِينَ ٥٩

60.Na ĩtina woo nĩvookie nzyawa ĩla
syaekie Mboya, na maatiĩla mawendi
mathũku. Kwa ūu mo makakomana na
wanangĩko,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهْوَةَ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيَاثًا ٦٠

61.Ateo ala melilaa na kwĩĩĩĩla na
kwĩka meko maseo. Aa makalika Itunĩ,
namo maikavĩĩw'a ona vanini.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يَظْلَمُونَ شَيْئًا ٦١

62.Mĩũnda ya Tene na Tene ĩla Ngai-
Wa-Ulau wamathie athũkũmi Make kũla
kũtonekaa. Vate nzika, ūtianĩo Wake
nokũvika ūke.

جَنَّتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ٦٢

63.Mo maikew'a kĩndũ kĩthũku vo, ĩndĩ
no ngethi sya Mũuo; namo makeethwa
na motethyo moo vo, kĩloko na wĩoo.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا لُغَا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا
بَكْرَةٌ وَعَشِيًّا ٦٣

64.Yu nĩyo Itu yĩla Ithyĩ tũmanengae
athũkũmi Maitũ ala alũngalu ta ūtiĩwa.

لَكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ
تَقِيًّا ٦٤

65.'Na ithyĩ *alaŋka* tũithecaa ateo kwa mwĩao wa Mwĩai waku. Nĩ Syake ila syĩ mbee waitũ na syonthe ila syĩ Itina waitũ na syonthe ila syĩ katĩ; na Mwĩai waku ti wa kũlwa.'

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ٥٦

66.We *nĩ* Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wa syellĩ. Kwa ũu, mũthũkũmei We, na Itĩlwai na ũmĩlĩsyo wĩanĩ Wake. We nũmwĩlĩ ona ũmwe wĩanene Nake?

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ ٥٧
﴿لِيُبَادِيَتهُ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَيِّئًا﴾

LUKU 5

67.Na mũndũ aasya, 'Kyaũ! Nyie nakwa, nĩngatũngwa thayũ Ingĩ?'

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْلُ لَسَوْفَ أَخْرُجُ حَيًّا ٥٨

68.Mũndũ noũlilikanaa kana Ithyĩ twamũmbie mbee, yĩla we waĩ vathei?'

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ٥٩

69.Na nĩĩvĩta na Mwĩai wakwa, Ithyĩ kwa ũla w'o tũkamombany'a mo vamwe, na masatani ota ũu; na indĩ tũkamaete matulĩtye-ndu kũthyũlũlũka lia-ya-Mwaki.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمُ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ٦٠

70.Indĩ Ithiyi vate nzika, tũkamakusya nza, kuma kĩla nguthunĩ, asu ala amwe moo maĩ omũ mũno vyũ nthĩnĩ wa ũlei makyũkita na Ngai -Wa-Ulau.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِن كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ٦١

71.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmesĩ nesa vyũ ala maĩĩte nĩ kũvĩvĩw'a vo.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا جِثِيًّا ٦٢

72.Na vai ũmwe wenyu ũtakoka vo. Uu nĩ ũtw'io mũtw'e wa Mwĩai waku.

وَإِن فَتَنَّاكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَسْبًا مَّقْضِيًّا ٦٣

73.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩta ala alũngalu na tũkamatia eki-ma-naĩ vo matulĩtye-ndu.

ثُمَّ نَبْغِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ٦٤

74. Na yīla Mīsoa Yaitū mītheu yasomwa kwoo, alei mamakūlasya etīkīli, ‘Nī nguthu yīva katī wa ii syell nzeo *TULO* wa ūnene yīna andū aingī?

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمَا ابْنَتَا بَنِي قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَآخَسُنْ
نَدِيًّا ۝

75. Na nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte mbee woo, ila syaī nthw’ii mbee wasyo na ndūngalu ikyleneka!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا
وَرِيعًا ۝

76. Asya, ‘Ngai-Wa-Ulau amanengae asu ala me nthīnī wa īvītyo īvinda īasa kūvika, yīla mo makona kīla mateelemaw’a nakyo- ethwa nī ūsilīlo kana ūla Saa—mo makamanya nūū ūla wī vathūku mūno *TULO* wa ūnene na ūla mwonzu nthīnī wa nguthu sya ita.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَثَلًا
حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِنَّمَا الْعَذَابُ وَآثَا النَّكَاتِ
فَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرُّ مَكَانًا وَأَضَعُفُ جُنْدًا ۝

77. ‘Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nūmongelaa ūtongoinī ala maatīlaa ūtongoi. Na mawīa maseo ala mekalaa nī maseo vyū mbee wa metho ma Mwīai waku ta ītuvi, na maseo vyū ta ūsūngīo.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةُ الْخَالِفُ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًا ۝

78. We īndī, nūmwonete we ūla ūmīleaa Mīsoa Yaitū, na waasyaa, ‘Nyie vate nzika, nganengwe ūthw’ii na syana?

أَقْرَبَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَاؤْتِيَنَّ مَا لَا
وَدَلًا ۝

79. We nūmanyīte ūvoo na maūndū ala matonekaa, kana we nīwosete kyathī kuma kwa Ngai-Wa-Ulau?

أَطْلَعَ الْغَيْبِ أَمْ آتَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۝

80. Aiee, Ithyī tūkaandīka maūndū ala we ūneenaa na Ithyī tūkaasavya ūsilīlo mūno kwoondū wake.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝

81. Na Ithyī tūkamūnenge we maūndū onthe ala we ūneenaa ta ūtīwa, na we akooka Kwitū eweka vyū.

وَنَرْنَاهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا قَرْدًا ۝

82. Namo nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē, nīkana

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهًا لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۝

itonye kwithwa uumo wa ūtonyi
kwoondū woo.

83.Tiw'o ona vanini! Mo makaŪlea
Ūthaithi woo, na maitwika amaitha moo.

يَا كَلَّا سَيَقْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضَلَالًا

LUKU 6

84.We nowonaa kana Ithyī nītŪmatŪmīte
masatani ūlū wa alei maimakathīa
kwika meko ma wau-wa-matŪ?

أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَذُّرُهُمْ
أَمْرًا

85.Kwa ūu, we ndūkekalaate kwoondū
woo, Ithyī nītŵ'īte ūtalo mwīanīu wa
meko moo.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا

86.Lilikanai mūthenya ūla Ithyī
tūkamombany'a ala alūngalu mbee wa
Ngai wa-Ulau ta aeni ma ndaīa.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدًا

87.Na Ithyī tūkamatwaa avītany'a lianī-
ya-Mwaki ta ndīthya ya indo Itwaītwe
vandū va kūnyw'a kīw'ū.

وَسَوْفَ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرَدًا

88.Vai ūkethwa na vinya wa
kwīw'anīthya ateo we ūla wosete ūtianīo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau.

لَا يَنْبَلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا

89.Namo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau
nīwīyoseete mwana We-Mwene.'

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا

90.Kwa ūla w'o, inyw'ī nīmwīkīte kīndū
kya ūsengy'o na kya kūmakya mūno!

لَقَدْ حُشِرْتُمْ شَيْئًا إِذَا

91.Nī vakuvī matu kwatŪkana nūndū
wakyō na nthī yatŪkanīle katī na īlma
ivalŪkange nthī syī ilungu.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَ
تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًا

92.Nūndū mo mamŪwetanīasya Ngai-
Wa-Ulau na mwana.

أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا

93.Oyīla kūtatonyeka Ngai-Wa-Ulau
kwīyosea mwana We-Mwene.

وَمَا يَشْفِقُ لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝٩٣

94.Vai ona ūmwe nthīnī wa matu na nthī
ūtakoka kwa Ngai-Wa-Ulau ta
mūthūkūmi.

إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا أَنِي الرَّحْمَنِ
عَبْدًا ۝٩٤

95.Nīw'o, We nūmathyūlūlūkīte mo na
ūmanyi Wake na nūmatallīte mo onthe
vyū.

لَقَدْ أَخْطَأْنَاهُمْ وَعَدَّ هُمْ عَدًّا ۝٩٥

96.Na kīla ūmwe woo akooka Kwake
eweka Mūthenyanī wa Uthayūkyo.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ۝٩٦

97.Asu ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo Ngai-Wa-Ulau akaete wendo
nthīnī wa ngoo syoo.

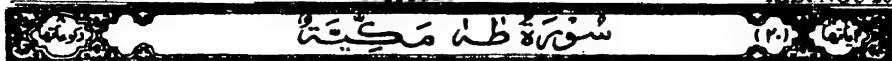
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ
وَدًّا ۝٩٧

98.Kwa ūu, Ithyī nītūmītw'īkīthītye
Kulani yīthwe yī mbūthū kwa kīthyomo
kyaku nīkana we ūtonye kūnengane
ūvoo mūseo na yo kwa ūlūngalu, na
kūmakaany'a nayo andū ala
manengetwe kūkaananīa.

فَأَنَّا يَتَذَكَّرُ إِلَىٰ نَارِ الْإِبرَةِ الْمُتَّقِينَ وَتُذَكَّرُ
بِهِ قَوْمًا كَذًّا ۝٩٨

99.Na nī nzyawa syīana ata ila ithyī
tūsyangīte mbee woo! We nūtonya
kwona ūmwe woo, kana kwīw'a ona
kīwe kyoo?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ مِنْهُمْ
شَيْئًا ۝٩٩ قُلْ قَدْ أَتَىٰكَ الْكَلْبُ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْرًا ۝١٠٠

TAA HAA
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nĩ ūlau, Usŵtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Haa. *We Mũndũ Mwĩanũ!*

3. Ithyĩ tũimĩtheetye Kulani nĩkana we
Ūthĩnĩke,

طه ②

مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ②

4. Indĩ nĩ ta ūtao kwake we ūla ūmũkĩaa
Ngai.

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّئِنْ يَنْصَحِي ③

5. *Na ūvuany'o kuma kwake We Ula*
woombie nthĩ na matu matũũlu.

تَنْزِيلًا لِّمَنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْفُطُ ④

6. *We nĩ Ngai-Wa-Ulau Ula ūtĩnĩkĩte*
We Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ.

الرَّحْمَنِ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ⑤

7. Nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ
matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ūlũ
wa nthĩ, na syoonthe ona syĩva ila syĩ
katĩ wasyo, na syonthe ona syĩva ila syĩ
uungu wa mũthanga ūla wĩ kĩmeu.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا

نَحْتِ الشَّرْعِ ⑥

8. *Na ona we ūkaneena na wasya*
mũtũũlu, vai kĩvathũkany'o, nũndũ We
nĩwĩsĩ ūsũanĩo wa kĩmbithĩ na maũndũ
ala meteele kũvithwa mũno.

وَأَن تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَيَفْتَهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَأَخْفَى ⑦

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ---Vai
Ngai ateo We. Masyĩtwa onthe ala
manake mũno vyũ nĩ Make.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ⑧

10. *Na ūvoo wa Mose nũkũvikĩle we?*

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ⑨

11. Yĩla we woonie mwaki, amatavisye
andũ make, 'Ikalai inyw'ĩ vau, Nyie
nĩngwona mwaki; vangĩ nĩndonya

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ⑩

kŭmŭtee inyw'I k'isinga kuma vo kana
ngona ŭtongoi u-mwakini.'

لَقَدْ أَنْتَبَرْتُمْ فِيهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدٍ عَلَى الشَّامِ
هُدًى ⑤

12.Na y'la we wookie vala ŭl,
n'kweetaniwe, 'We Mose,

فَلَمَّا أَتَاهَا نُذِيَّ يَمُوسَى ⑥

13.N'w'o, Nyie n' Mw'ai waku, kwa ŭu,
umya iatŭ syaku; nŭndŭ we w'I
Mwandani mŭtheu wa Tuwaa.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَأَخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْأَمْرِ
طَوًى ⑦

14.Na Nyie n'ngŭnyuv'ite we; kwa ŭu,
t'hluk'itsye maŭndŭ ala meŭvuanw'a.

وَأَنَا أَخَذْتُكَ فَاسْتَبَعْ بِأَيْمَانِي ⑧

15.N'w'o Nyie n' Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vai Ngai ŭtee Wakwa Nyie;
Kwa ŭu, nthŭkŭmei Nyie, na lŭmyai
Mboya kwa ŭlilikany'o Wakwa.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِلذِّكْرِ ⑨

16.'Vate nzika, ŭla Saa ņkavika; Nyie
n'ndonya kŭwumbŭla w'o, n'kana k'la
thayŭ ŭtonye kŭtuvwa kw'lanana na
k'ithing'itsyo kya w'o.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَىٰ ⑩

17.Kwa ŭu, we ŭla ŭtet'k'laa ŭvoo ŭsu,
na ŭat'laa mawendi make mathŭku,
ndakakumye vo, we ndŭkese
kwanang'ka.

لَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَ فَتَرَدَّى ⑪

18.'Na n' kyaŭ kyu k' kw'okon' kwaku
kwa aŭme, we Mose?'

وَمَا يَلِكُ يَسْئَلُكَ يَمُوسَى ⑫

19.Mose asŭng'la, 'Ino n' ndata yakwa,
Nyie n'ni'myaf'laa, na Nyie n'ngŭnaa
matŭ nayo kwoondŭ wa malondu
makwa, na n'ina maw'la ang' na yo ota
ŭu.

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا
عَلَ غَنِيِّ وَلِي فِيهَا مَارِبٌ أُخْرَىٰ ⑬

20.Ngai amw'la, 'M'lekye nthi, we
Mose.'

قَالَ أَلْقَهَا يَمُوسَى ⑭

21. Kwa ūu nīwamīlekilye nthī, na sisya!
yaī nzoka īsembete.

فَالْقِسْمَ فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ٢١

22. Ngai amwīa, 'Mīkwate, na ndūkakīe.
Ithyī nītūmītūnga nthīnī wa mwīkalo
wayo ūla wa mbee.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَتُعِيدُنَا سِيرَتَهَا
الْأُولَى ٢٢

23. Na Tkīa kw'oko kwaku vakuvī na
nzakwava yaku. Kw'o kwīuma kwī
kweū, kūtena ūwau ona ūmwe-----
Kyama kīngī,

وَأَضْمُرْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوَءٍ آيَةً أَخْرَجَهُ ٢٣

24. 'Kana Ithyī tūtōnye kūkwony'a we
katī wa Syama Sitū ila nenange.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ٢٤

25. 'Enda we kwa Valao; vate nzika, we
nōkīlīte mīvaka yonthe.'

فَإِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ٢٥

LUKU 2

26. Mose aisye, 'Mwīai wakwa, vingūa
kīthūi kyakwa kwoondū wakwa,

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ٢٦

27. Na vōthya wīa kwoondū wakwa,

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ٢٧

28. 'Na kwatany'a Tkundo ya ūmī
wakwa.'

وَأَحْلَلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ٢٨

29. 'Nīkana mo matonye kūmanyā
ūneeni wakwa,

يَفْقَهُوا قَوْلِي ٢٩

30. 'Na nenge nyie mūtetheesya kuma
andūnī ma nyūmba yakwa---

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ٣٠

31. 'Aluni mwanaaia;

هُرُونَ آخِي ٣١

32. Ongeleela vinya wakwa nake.

أَشْدُدْ يَدِي أَدْرِي ٣٢

33. 'Na mūtwtkīthye we wa kūkwata wīa
ūmwe wakwa,

وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ٣٣

34. 'Nĩkana tũtonye kũũtaĩa We mũno.

كَيْ تَسْجَلَ كَيْدًا ①

35. Na kũũlikana We mũno.

وَنَذَرَكَ كَيْدًا ②

36. We wĩna ōmanyi mwĩanĩu witũ.'

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ③

37. Ngai aisye, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa we Mose!

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَحْيَى ④

38. Na ow'o, Ithĩ nĩtweew'anĩte kw'ia Inee ĩũũ wake ĩvinda yĩngĩ ōta ōu,

وَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ⑤

39. Yĩla Ithĩ twamũvuanĩsyē nyinyia waku, ōla waĩ ōvuany'o wa vata tũkyasya,

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ⑥

40. 'Mwĩkĩei ngalawanĩ, na mũĩmĩkya ōsĩnĩ, na ĩndĩ ōsĩ ōmwĩkya we ōtee, na ōmwe ōla nĩmũmaitha Wakwa na ōta ōu mũmaitha wake akamwosa.' Na Nyie nĩnaũlingile we na wendo kuma Kwakwa; na Nyie neekie ōu nĩkana we ōeewe mbee wa itho Yakwa.

أَبِ أَقْدَ فِيهِ فِي الثَّابُوتِ فَأَقْدَ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلَقَهُ
أَيُّمُ بِالْجَلِيلِ يَأْخُذُهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَهُ ⑦
وَقَدْ لَزِمَ الْقَيْتَ عَلَيْكَ مَحَبَّةً قَبِيَّةً وَلَوَضَعَ عَلَىٰ عَيْنِي ⑧

41. Yĩla mwĩĩtu wa nyinyia waku wesĩle vau na akũlya, 'Nyie nĩndonya kũmwony'a inyw'ĩ ōla wĩmũsũvĩa?' Kwa ōu, Ithĩ nĩtwaũtũngie we kwa nyinyia waku nĩkana itho yake yĩthĩwe na mũuo na ndakethĩwe na kyeva. Na we nĩwooaie mũndũ, ĩndĩ Ithĩ nĩtwakumisye we nthĩnĩ wa kyeva. ĩndĩ Ithĩ nĩtwaũtatie we na nzĩla syĩ kĩvathũkany'o. Na we nĩwekalile myaka mingĩ katĩ wa andũ ma Mitiani. ĩndĩ we weanĩla ōima ōla wendekaa, we Mose.

إِذْ تَنَسَّىٰ أَخْلَكَ فَقَوْلُ هَلْ أَذْكَرُ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ
فَوَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ⑨
وَلَقَدْ فَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَعْنَاكَ فُرُشًا فَكَيْفَ تَت
سِينًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ⑩ فَتَرَجَّحْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَحْيَىٰ ⑪

42. 'Na Nyie nĩngũnyuvĩte we kwoondũ Wakwa-Mwene.

وَاضْطَرَّكَ لِنَفْسِي ⑫

43.'Enda we, na mwanaa nyinyia waku, vamwe na Syama Syakwa, na mũikaleele nthĩĩ wa kũndilikana Nyie.

إِذْ هَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِالنِّبِيِّ لَا تَبَيَّنَا فِي ذِكْرِي ۝

44.'Endai, inyw'ell, kwa Valao, nũndũ we nũkĩĩte mĩvaka yonthe vyũ.

إِذْ هَبْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَفَرٌ ۝

45.'Na neenai nake we inyw'ell, na ndeto nduu vangĩ we nũtonya kũsũvĩa kana kũkĩa.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيْمًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَنْفَعِي ۝

46.Namo masũngĩa, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtũũkĩa we ndakese kũtũetee kĩthokoo, kana kũkĩĩa mĩvaka yonthe nthĩĩ wa wĩki-wa-naĩ.

قَالَ رَبُّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفَرْطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَى ۝

47.Ngai amea, 'Mũikakĩe; nũndũ Nyie nĩnenyu inyw'ell. Nyie nĩnĩw'aa na Nyie nĩnonaa.'

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْبَغُ وَأَدْرِي ۝

48.'Kwa ũu endai kwake mwĩ ell na mũimwĩa, 'Ithyĩ twĩ Atũmwa ma Mwĩai waku; kwa ũu, maeke Aana-ma-Isilaeli mathi naitũ; na ndũkamathĩny'e. Ithyĩ ow'o tũkũetee we Kyama kuma kwa Mwĩai waku; na mũuo ũkeethwa Tũlũ wake we ũla ũatĩĩaa ũtongoi;

فَأَنبِئْهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا نُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْنَا مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى ۝

49.'Ow'o, nĩkũminĩte kũvuanwa kwitũ kana, ũsilĩĩlo ũkooka kwake we ũla ũleaa na kũalyũka.'

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

50.Valao akũlya, 'Mwĩai wenyu mwĩ ell nũũ Indĩ we Mose?'

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يُوسَى ۝

51.Asũngĩa, 'Mwĩai waitũ nĩ We ũla wakĩnengie kĩla kĩndũ mũmbĩlwe wakyo na Indĩ akĩtongoesya wĩanĩ wakyo ũla wailĩĩe.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ۝

52. Valao akūlya, 'Kōkeethwa kūilyī ata Indī, Tūlū wa nzyawa ila syaī sya mbee.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. We aisye, 'Umanyi wasyo wīna Mwīai wakwa *ḡandīkīwe* nthīnī wa Ivuku. Mwīai wakwa ndavītasya ona ndolawa.'

قَالَ عَلِمْنَا عِنْدَ رَبِّنَا فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ۝

54. We nī Ula ūmbīte nthī kwīthwa ta ūkomo kwenyu, na nŋmŋseŋvīsyē nzīa sya kwīśīlaa, na Ula ūtheeasya mbua kuma ītunī, na Indī nŋndŋ wayo tūimesya imea syī kīvathŋkany'o.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ تِبَابٍ شَتَّى ۝

55. Inyw'ī yai na īthyai indo syenyu. Nīw'o, nthīnī wa ūndŋ ūŋ ve Kyama kwa asu ala manengetwe kīlīko.

كُلُوا وَارْزُقُوا إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِذِكْرِ لَآئِنِ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۝

LUKU 3

56. Kuma kwa mŋthanga ūŋ, Ithyī nītŋmŋmbīte inyw'ī, na nthīnī wayo, Ithyī tŋkatuma mŋsyoka, na Ithyī tŋkamumya vo īngī.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُؤَيِّدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

57. Na Ithyī nītwamwonisye Valao Syama Sitŋ, syonthe vyŋ; Indī we nīwaleile syo na nīwaleile *kwīlīkīla*.

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

58. Valao akūlya, 'We ūkīte kŋŋ kwitŋ, we Mose, kŋtumya nthīnī wa nthī yaitŋ na ūoi waku?'

قَالَ أَجَعَلْنَا لَكُمْ مِنْ أَرْضِنَا يُسْخَرُكُمْ يَوْمَ تَمُوتُ ۝

59. 'Indī vate nzika, Ithyī nītŋŋkŋtee ūoi ūilyī ūta ūŋ; kwa ūu, we tw'a kyathī katī waitŋ naku we mwene kīla ithyī tŋtalea kwīanīsyā; ithyī kana we vāndŋ vala vatwālīte *ithyelī*.'

فَلَنَأْتِيَنَّكَ يُسْعِيرُ نَارِهِ فَأَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

60. Mose asya, 'Kyathī kyenyu kīkeethwa mŋthenya wa Mboka, na andŋ

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الرِّسْوَةِ وَأَنْ يُمْسَرَ النَّاسُ ضَعْفَى ۝

nImombanw'e syua yamina kwambata nesa.

61.Indi Valao nIwaendie na oombany'a maufi make onthe, Indi we nIwookie nthInI kwIlanana na kyathI.

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ۝

62.Mose ameie, 'Woo nI wenyu; mUikaseUvye UvUngU IuU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ndakese kUmwana inyw'I na UuIlo mUna; na vate nzika, we Ula UseUvasya UvUngU akaanangIka.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَإِنَّمَا كُنْتُ لَكُم بَشَرًا مِّثْلُكُمْ وَأَنِ اللَّهَ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِأَكْبَادِهِمْ وَأَنزَلْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ خِزْيًا ۝

63.Indi mo nImakaananIe Uvoo woo kati woo ene na maneenany'a na kImbithI.

فَتَنَزَّلُوا أَمْرُهُمْ بِهِمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى ۝

64.Namo maasya, 'Kwa Ula w'o aa efi nI aoi, ala mekwenda kUmumya inyw'I kuma nthI yenyu na Uoi na kwananga syIthI syenyu ila nzeo mUno vyU.

قَالُوا إِن هَٰذِهِ سَاجِدُونَ يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوكَ مِنَ الْأَرْضِ بِسَعْرِهَا وَيَذَّبُوا بِطِغْيَتِكَ الْمُتْلَىٰ ۝

65.Kwa Uu Iw'anai Indi, IuU wa walany'o wenyu na Indi mUika mbee waitU mwI mIthIa. Na vate nzika, we Ula UnUkwosa Unene mUthenya Uu,

فَأَجِيعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ ۝

66.Namo maasya, 'We Mose, amba kwIky'a mbee, kana ithyI twIthwe ma mbee kwIky'a.'

قَالُوا يٰمُوسَىٰ إِنَّمَا أَن تَلْقَىٰ وَإِنَّمَا أَن تَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ۝

67.Mose asya, 'Aiee, inyw'I Ikyai.' Indi we! Ndii syoo na ndata syoo syooneka kwake ta isembete inyaIkaIe nUndU wa Uoi woo.

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا جَبَّاهُمْ وَوَعَيْتُهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سَعْرِهِمْ أَنَّهَا نَسْعُ ۝

68.Na mose eethwa na w'ia kIlikoni kyake.

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ۝

69.IthyI twamwIe, 'NdOkakIe, nUndU we nue UkuSinda.'

فَلَمَّا لَا تَخِفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ۝

70. 'Na Ikya kila kI kw'okonI kwaku kwa aume; nIkIkw'imelya syonthe ila mo maseUvitye nUndu kila mo maseUvitye nI maOI ma mOI tU. Na mOI ndakasinda, ona athi va.

71. IndI aoi nImavalOkangilw'e nthI matulItye-ndu. Namo maasya, 'IthyI nItOkUmwItIkila MwIai wa Aluni na Mose.'

72. Valao amakOlya, 'Inyw'I mwImwItIkila We ndamOnengete Othei? We nokUvika ethwe nIwe mUnene wenyu OIa OmOmanyItIye inyw'I Ooi. Kwa Ou, Nyie vate nzika, nIngOtila moko menyu na maaU menyu ngall iVItene, na vate nzika, Nyie ngamwamba mOkelany'onI matinanI ma mItende; na inyw'I mOkamanya nOU OIa mwai mUmo mbee waitU na wIna UsilIlo wIkala.

73. Namo mamwIa, IthyI tOitonya kOUvItOkya we mbee wa Syama Ntheu ila itUvikIe ithyI, ona tOikOvItOkya we mbee Wake We Ula watUmbie ithyI. Kwa Ou, we tw'a OndO OUtw'a; we Otonya kUtw'a tOU wa thayU OU wa yu tU.

74. 'Vate nzika; ithyI nItUmwItIkIlIte MwIai waitU, nIkana We atonye kOUtekea naI sitU na atOeke ithyI Ooi OIa we UtUingItIse kwIka na vinya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUseo VyU, na MwIkali wa Tene na Tena.

75. NIw'o, we OIa Okaa kwa MwIai wake e mwene naI, Iia-ya-Mwaki nI kwoondU wake; we ndakakw'a ona ndakethwa thayU nthInI wayo.

وَأَتَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا
كَيْدَ سِحْرٍ وَلَا يَقْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ⑤

قَالَ لَيْسَ السَّحَرَةُ سَجْدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ
وَمُوسَى ⑥

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آتَنَّا لَكُمْ آتَهُ لَكَيْتُمْ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا قَطْعَانَ أَيْدِيكُمْ وَ
أَرْجُلَكُمْ قَبْلَ خِلَافٍ وَلَا وَصْلَتَكُمْ فِي جُدُوعِ
النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ إِنَّا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى ⑦

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَاقِيَاتِ وَ
الَّذِي قَطَرْنَا فَافْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّا تَقَفُّفٌ
هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ⑧

إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِئَاتِنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا
عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى ⑨

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا
يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ⑩

76.Indĩ we ūla ūkaa Kwake e mwĩtĩkĩli
na ekĩte meko maseo, kwa ta ūsu ve ivĩla
sya ūlũ mũno.

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ
لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ۝

77.Mĩũnda ya Tene W'onthe, ĩla ĩvĩĩlaa
mbũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
na tene. Na yu nĩyo ĩtuvi ya ala
mayĩkalasya me atheu mo-ene.

جَعَلَتْ لَهُمْ دَرَجَاتٌ مِّنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاؤُا مِّنْ تَزَكَّى ۝

LUKU 4

78.Na Ithyĩ nĩwatũmie ūvuany'o kwa
Mose tũkyasya, 'Matwae athũkũmi
Makwa ūtukũ, na kũna kwoondũ woo
nzĩa nyũmũ kwĩsĩla ūkanganĩ. Na we
ndũkakĩe kũvĩtũkwa, ona ndũkethwe na
w'ia ūngĩ ona wĩva.'

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اسْرِ بِعِبَادِي فَأَرْسِلْ
لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ نَبَأًا لَا تَخَفُ دَرَكًا وَلَا
تَخْشَى ۝

79.Na ĩndĩ Valao nĩwamaatĩle mo ena
nguthu syake sya ita, na nĩmavw'ĩkiwe
ūkanganĩ nĩ kĩla kyamavw'ĩkie.

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَفَشَّيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ
مَا غَشَّيَهُمْ ۝

80.Na Valao nĩwamathyoekisye andũ
make na we ndaamatongoesya nesa.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ۝

81.'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, Ithyĩ
nĩtwamumisye inyw'ĩ kuma kwa
amaitha menyũ, na Ithyĩ nĩtweekĩie
ũtianĩo nenyũ ngalĩ ya kw'oko kwa
aũme kwa Kĩĩma, na nĩtwatheeisye
Manna na Salwaa ūlũ wenyũ.

يَلْبِسْ لِإِسْرَآئِيلَ قَدَآءَ أَجْنِينَكَم مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَ
وَعْدَ نَكْمِ جَابِ الْطُورِ الْآيِينَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ
الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۝

82.Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla Ithyĩ
tũnenganĩte kwoondũ wenyũ inyw'ĩ, na
mũikeke naĩ nthĩnĩ wasyo, ūthatu
Wakwa ndũkese kũtheea ūlũ wenyũ; na
we ūla ūthatu Wakwa ūmũtheeaa,
akaanangĩka;

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ عَذَابِي ۚ وَمَنْ يَحِلَّلْ عَلَيْهِ عَذَابِي فَقَدْ
هَوَىٰ ۝

83. Indī ow'o, Nyie nī Mūekei wa ūla we wīlīlāa na wītīkīlāa na wīkaa meko maseo, na Indī ūlūmaa ūtongoinī.'

وَأَتَى لُغْفَارَ لَيْسَانَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ۝٣٧

84. Na nī kyaŭ kīla kīŭkalaatīte we kuma kwa andū maku, we Mose?"

وَمَا أَجْعَلُكَ عَنْ قَوْمِكَ يَمُوسَى ۝٣٨

85. We aisye, 'Mo me vakuvī maatīte nyaīī syakwa na Nyie nīnīkalaatīte Kwaku, Mwīai wakwa, nīkana We ūtonye kwendeew'a.'

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ۝٣٩

86. Ngai aisye, 'Ithyī nīŭmataatīte andū maku we ūtevo, na Saamili nūmathyoekeye mo.'

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۝٤٠

87. Kwa ūu, Mose nīwasyokie kwa andū make e mūthatu na mūmaku. Nake asya, 'Inyw'I andū makwa, Mwīai wenyu ndaamwatha inyw'I ūtianīo wa ūlau? Inyw'I Indī, īvinda ya kwīanīw'a kwaw'o yīthīwe yī yīasa kwenyu, kana inyw'I mwendie ūthatu wa Mwīai wenyu ūthee ūlū wenyu, kuma kwa Mwīai wenyu, ūndū mūnaanangie ūtianīo wenyu kwakwa?'

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقُومُ الْأَمِيدُ كَمْ رَجَلُكُمْ وَعدَا حَسْبَاهُ أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَوْعِدِي ۝٤١

88. Namo masūngīa, 'Ithyī tūineeananga ūtianīo wītū kwaku kwa kwenda kwītū ene; Indī ithyī nītwakuŭthiw'e mīio ya mathaa ma andū na twamekya ītheke na ūu now'o Saamili wekisyē.'

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ تَتَذَكَّرُكَ أَتَقَى السَّامِرِيُّ ۝٤٢

89. Indī we nīwamaseŭvīsyē mo kasaŭ—mūvw'ano tū waumasya kawasya kanini. Indī we na anyanyae maasya, 'Uŭ nī we ngai wenyu, na ngai wa Mose, Indī we nīŭlītwē nī yo na we nīwōolīwe nī kŭmūwetea yo inyw'I.'

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُم وَإِنَّه لَشَيْءٌ قَبِيحٌ ۝٤٣

90. Mo mayaŋ matonya kwona kana w'o ndwaamatung'la mo ōsung'lo, na kana w'o ndwaŋ na ōtonyi wa kōmeka naŋ kana nesa?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ
شَيْءٌ صَرًّا وَلَا خَفَاءً ۝

LUKU 5

91. Na Aluni nŋwamatav'itye mo mbee wa ōu, 'Inyw'ŋ andū makwa, inyw'ŋ nŋmūtatiŋtwe na ko kasaŋ tū. Vate nzika, Ngai-Wa-Ulau nŋ Mwŋaŋi wenyu; kwa ōu, mbik'ŋlai Nyie na ŋw'ai mwŋao wakwa.'

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومُوا إِنَّمَا
فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبَعُونِي وَاطِيعُوا
أَمْرِي ۝

92. Mo masung'ŋie, 'Ithyŋ tōikaeka kōkathaiŋa ko kōvika yŋla mose wŋtōsyokea ithyŋ.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَافِيَةً حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا
مُوسَىٰ ۝

93. Mose aisye, 'We Aluni, nŋ kyaŋ kyaŋsiŋŋe we, yŋla woonie mathyoekeŋe,

قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝

94. Kōeka kōmbik'ŋla Nyie? Indŋ onaku we nŋwaleile kwŋw'a mwŋao wakwa?

أَلَا تَتَّبِعُنِي أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ۝

95. We, asung'ŋie, 'Mwana wa mwaiŋtū, ndōkangusye nyie kŋng'ee kyakwa, ona kana nzwŋŋ sya mūtwe wakwa. Nyie nŋnak'ŋie we ndōkese kwasya, 'We nŋwŋk'ŋŋe ōaany'o kaŋŋ wa Aana-ma-Isiŋaeli, na we ndwaateela ndeto yakwa.'*

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِإِخْيَافِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
وَلَمْ تَفَرِّقْ بَيْنِي ۝

96. Mose akūlya, 'Naku wŋasya ata we Saamili?

قَالَ مَا خَطْبُكَ يَا مَرْيَمُ ۝

97. Nake asya, 'Nyie noonie kŋla mo mataakyona. Na nyie noosie kŋlungu

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّاتْنِي فِي قَهْرِي ۝

* 'Uneeni ōū 'Ndōkangwate nyie kŋngee kyakwa, kana nzwŋŋ ya mūtwe wakwa' ndyaŋŋe kwoswa ta ōndū waw'o. Nŋtonya kwasya: ndōkanthŋny'e nyie.

kImwè kya ōmanyĩsyō wā Mōtōmwa, Indĩ onakyo kyu nĩnakĩsye Itheke ota ūu. Uu nĩw'o kIlĩko kyakwa kyambĩyale nyie.'

98.Mose amwĩe, 'Uma vaa. Ukeethwa wĩ ūndū waku nthĩnĩ wa thayō ō ō w'onthe kwasya, 'Ndōkangiite nyie;' na kyathĩ kya *Osililo* kwoondū waku we ūla ūtakalea kwĩanĩw'a Iōlō waku we. Yu sisya, ngai yaku Ila we ūtw'ĩkĩte mōthaithi wayo vate nzika Ithyĩ nĩtōmĩvĩvya na Indĩ tōimĩnyatĩkya ūkanganĩ'. Wayo mōlōmu. Ithyĩ vate nzika, nĩtōmĩvĩvya na tōimĩnyatĩkya yo ūkanganĩ.'

99.Ngai wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe tū, vai ngai ūngĩ ateo We. We nĩwikumbatĩye syIndū syonthe nthĩnĩ wa ōmanyi Wake.

100.Uu nĩw'o Ithyĩ tōkōtavya we ūvoo wa maūndū ala meekĩkie mbee. Na Ithyĩ nĩtōunengete we kuma Kwitō KIlilikany'a.

101.Ūla ona wĩva ūalyōkaa na kōkĩtia, we vate nzika, akakua mōio mōito nthĩnĩ wa Mōthenya wa Uthayōōkyo,

102.Makĩkala uungu waw'o, na mōio ūkeethwa wĩ mōthōku kwoo Mōthenyanĩ wa Uthayōōkyo,

103.Mōthenya ūla soo ūkavuvw'a. Na Ithyĩ tōkoombany'a ene naĩ vamwe, mōthenyanĩ ūsu mena metho mailyĩ mōu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
وَسَّاسٌ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانْظُرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ⑤

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ⑥

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ⑦

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ⑧

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ⑨

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ⑩

104. Mo makaneenany'a ene kwa ene na wasya mūnini *makyasya*, 'Inyw'I mwekalile kwa *matuko* Ikumi tū ---

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۖ

105. IthyI nītwīsi nesa vyū ūndū mo makasya---yīla ūmwe wa ala mena mwīkalo mūlūngalu vyū ūkasya, 'Inyw'I mwekalile o mūthenya ūmwe tū.'

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَفْلَاكُ طَرِيقَةً
فَإِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۖ

LUKU 6

106. Namo meūkūlya we ūvoo wa iīma. Asya, 'Mwīai wakwa akaitilanga syo tūlungu na kwinyaīlīkyā ta kītoo.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۖ

107. Na We akaitia syo syī nthei, mbūmū na mbīlananu.

فَيَذَرُهَا غَابًا صَفَصَفًا ۖ

108. Vala nthīnī wasyo ūtakavona ūliku kana ūkīlīlū.

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۖ

109. Mūthenyanī ūsu mo makamūatīla mwītani ūla mūlūngalu ūtena ūthyoe ku nthīnī wake; na mawasya onthe makeenyivya mbee wa *Ngai-Wa-Ulau* ona mūikew'a ateo īuumī ya nyaī.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَأَوْعَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۖ

110. Mūthenya ūsu wīw'anīthya ndūkauna ateo we ūla *Ngai-Wa-Ulau* ūmwītkīlītye na ūla ndeto yake ya *mūkītō* yamwendeesyē We.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَفِيَ لَهُ قَوْلًا ۖ

111. We nūmesī maūndū onthe ala me mbee woo na onthe ala me ītina woo, īndī mo maitonya kūmalūmya na umanyi woo.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۖ

112. Na mothyū onthe makeenyivya mbee wa *Ula-Wī-Thayū*, *Ula-Wīyīkalasya* Mwene, *Ngai-Mwīkalasya* wa

وَعَنَى الرَّجُوعَ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ
ظُلُمًا ۖ

onthe. Na ow'o, ūla ūkuaa mūio wa ūthūku akaanangīka.

113.Indī we ūla wīkaa mawīa maseo, e mwītīkīli, ndakakwata ūla ūte ūlūngalu kana wasyo.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ لَا يُخَفِّفُ
عَلَيْنَا وَلَا مَهْمًا ⑩

114.Na ūu nīw'o Ithyī tūmītheetye Kulani na Kīalavu---na Ithyī nītūtavanītye nthīnī wayo mūthemba mūna wa mokaany'o, nīkana mo matonye kūmūkīa Ngai na kana yo ūtonye kūmekīa kīlīlikano kya kīveva nthīnī woo.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ⑪

115.Ūla-Wī-Iūlū Mūno Indī nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mūsumbī Wa-W'o! Na we ndūkethwe ūte mūmīlsya kwoondū wa Kulani mbee wa ūvuany'o wayo ūtathelete kwaku, Indī we asya tū, 'Mwīai wakwa, ongeleela ūmanyi nthīnī wakwa.'

تَخَطَّ اللَّهُ إِلَيْكَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي
عِلْمًا ⑫

116.Na nīw'o Ithyī nītweekīlīte ūtianīo na Atamu mbee, Indī we nīwoolilwe, na Ithyī nītwoonie vate kīlelelo kya kūlea kwīw'a nthīnī wake.

وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ نَسِیَ وَلَمْ يُجِدْ
لَهُ عَزْمًا ⑬

LUKU 7

117.Na yīla Ithyī twamatavisye alaīka, 'Mwīnyivīsyei Atamu,' na onthe nīmamwīnyivīsye. Indī Iivilisi ndaaīnyivya. We nīwaleile.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى ⑭

118.Indī Ithyī nītswamūtavisye, 'We Atamu, ūū nī mūmaitha waku, na wa kīveti kyaku; kwa ūu, mūikaeke amūlūngye inyw'elī kuma mūūndanī, ndūkese kūkwatwa nī kyevea;

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَاءُ ⑮

119. 'Nt̥k̥ɔw'ɪtwe kwoondũ waku we
kana ndũkew'a nzaa nthĩnĩ waw'o, ona
mũikethwa mwĩ athei *mũte na ngũa.*

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ۖ

120. Na kana we ndOkew'a waOni nthInI
waw'o, ona we ndOkantIkIwa syua
yIvInIye.'

وَأَنَّكَ لَا تَظُنُّوْا فِيْهَا وَلَا تَضْحٰى ۝۱۳۰

121.Indī Satani nīwamŌveveee we na
kīwe masŌanŌo mathŌku; na amwīa, 'We
Atamu, ngŌtongoesye kwa mŪtī wa tene
na tene, na wa Ūsumbī Ūla Ūtoaa ona
Indī?

فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَرَاكَ عَلَى
شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبُلُ ۖ ﴿١٢٤﴾

122. Mo eŋ nīmafe maw'o; kwa ōu ōthei
woo nīweeyonanisye kwoo. Kwa ōu
nīmambīlītye kwīvw'tka mo ene na
matū kuma mōōndanī. Na Atamu
nīwaleile kōmwīw'a Mwīai wake na
eelelōka kuma nzānī. ^{2*}

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَّتْ لَهُمَا سَوَاهُمَا وَطَوَقَا يَخْفِضُنِي
عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَعَفَىٰ أَدْمُ رَبِّهِ فَنَوَىٰ ۝۱۷

[illegible]

123. Na Indī Mwāi wake nīwamūnyuvie
we *kwoondū wa īnee Yake* na
nīwamwelekele we na tei na
nīwamūtongoesye we.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۝١٢٣

124. Ngai amea, 'Umai vaa, inyw'eīī,
kuma vaa, amwe menyu me amaitha ma
ala angī. Na ethwa ūtongoi ōkooka
kwenyu kuma Kwakwa, ūla Indī, ona
wīva ōkaūatīīa ūtongoi wakwa, we
ndakathyoeke ona ndakethwa na kyeve.

قَالَ اهْبِطْ مِنْهَا جَنِينًا بِعَصَصٍ لِّبَعْضِ عَدُوِّكَ إِنَّا
يَأْتِيكَ كَمْ قَبْلِي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يُضِلُّ وَلَا يَشْقَى ۝١٢٤

125. Indī ūla ōkaalyūka na kūtia
Ulilikany'o, Wakwa, thayū wake
ōkeethwa wī wa thīna na Mōthenyanī wa
Uthayūūkyo Ithyī tōkamūthayūūkyo e
kīlālinda.'

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ آفَكًا ۝١٢٥

126. Nake akakūlya, 'Mwāi wakwa, We
wanthayūūkyo nī kīlālinda nīkī, na *mbee*
nīnoonaa nthī?

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ۝١٢٦

127. Ngai akamūsūngīa, 'Uu nīw'o kwaī
na yīkala; Mīsoa Yaitū nīyookie kwaku
we na we ndwaamīnenge ndaīa; na ota
ūu we ndwīnengwe ndaīa mōthenyanī
ūū!

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسَى ۝١٢٧

128. Na ūu nīw'o Ithyī tūmūtuvaa we ūla
mwanangi na ūtamīīkīīlaa Mīsoa ya
Mwāi wake; na ūsilīlo wa Itunī nī mwai
mūno, vate nzika, na nī wa kwīkalaa.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشدُّ وَأَبْغَى ۝١٢٨

129. Mo nomaamanya nī nzyāwa syīana
ata ila Ithyī twasyanangie mbee woo, ala

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْبَصَرِ ۝١٢٩

yu mangangaa maanzoni moo? Nthini
wa undu uu vate nzika, ve Syama
kwoondũ wa asu ala manengetwe kiliiko.
3

LUKU 8

130. Na takethwa ti kwoondũ wa ndeto
ila yaminite kutongosya kuma kwa
Mwai waku, na ivinda yiw'awe, Osillo
woo withwa ut0aa.

131. Ithiwa na umitsyo indĩ nũndũ wa
ũndũ mo meũneena na mũtafe Mwai
waku na ndala Syake mbee wa kuma
kwa syua na mbee wa kũthũa kwayo; na
mũtafe We mavinda ma utukũ na
ilungunĩ sya mũthenya, nkana we
ũtonye kwona ũtanu wa w'o.

132. Na ndũkaiketee syĩndũ imwe ila
ithyĩ tũmanengete andũ ma ivĩla imwe
katĩ woo nkana maitanĩ kwa ivinda
ikuvĩ nthĩni wa nthĩ ino, nkana tũtonye
kũmatata nasyo. Na kyaũya kya Mwai
waku nĩ kĩseo mbee na nkĩkalaa.

133. Na we mathing'itsye andũ ma
nyũmba yaku Mboya, na lũma nthĩni
wayo. Ithyĩ tũiũkwĩtya we kyaũya, Ithyĩ
Nithyĩ tũnenganae kwoondũ waku we.
Na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa
ũlungalu.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ إِيمَانًا زَجَلًا
فُتِحَتْ ۝

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ
فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ۝

وَلَا تَسُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
زُخْرَءَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ لَنَنْفِخَنَّهُمْ فِيَنَّا وَرِزْقًا رَبِّكَ
حَيَّرَ وَابْقَىٰ ۝

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ۖ لَا تَسْأَلْكَ
رِزْقًا ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ۝

³ mũũnda nomũvaka mamanyĩke ta kĩ nthimo
metaphorically kwasya kũmantha wĩvitho kana
kwĩlingya uungu wa ũkeo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ũu nĩw'o vyũ Atamu weekie kwĩanana
na Kulani vala vawetetwe ũtheinĩ kana Ngai We-
Mwene nĩwamũmanyĩisye we ndeto ila itonya
kũmũvetanga we kuma ivĩtyonĩ yake na kwoondũ
wa kwĩw'a ndeto isu, Ngai nĩwamwelekele we
vamwe na tei na ũkeo.

134.Namo maasya, 'Nĩkĩ we ndatũeteae ithyĩ Kyama kuma kwa Mwĩai wake?' Vo vayaaũka kwoo ũkũsĩ mũtheu nthĩnĩ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa Maandĩko Matheu ala ma mbee?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

135.Na takethwa Ithyĩ nĩtwamanangĩte mo na ũsilĩlo mbee wa yo vate nzika mo methwa maisye, 'Mwĩai waitũ, waleile kũtũetee Mũtũmwa nĩkĩ nũndũ ithyĩ twĩthwa twaatĩte mĩao Yaku mbee wa tũtananyivw'a na kũsonokw'a?

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى ۝

136.Asya, 'Kĩla ũmwe nĩweteele; kwa ũu, inyw'ĩ eteelai, na mũkamanya andũ ala ma nzĩa ya w'o naaũ na ala maatlĩaa ũtongoi wa w'o.'

قُلْ كُلٌّ مَقْرَضٌ فَتَرِصُوا فَتَسْتَعْلِمُونَ مَنْ أَضَلُّ
فِي الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ۝

سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - ANBIYA
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usúíwe ní Ólau, Usúíwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Andū nīmakulvīw'e ūtali woo, īndī mo
nīmaalyūkaa me nthīnī wa kūlea
kwīthwa na wīsūvīi.

إِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُعْرِضُونَ ﴿٢﴾

3.VayŪkaa Ūtao ona Ūmwe mweŪ kuma
kwa Mwŭai woo, Indŭ mo
nŭmawŭthŪkŭŭsya na makŭŭvŭŭa ngŭŭ.

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ
وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٧﴾

4. Na ngoo syoo nĩsyŭlawā. Na nĩmaiaa
mbŭmbano syoo syĩ sya kĩmbithĩ-----
asu ala mekaa *makyasya Mũndŭ* ũũ nĩ
kĩndũ ateo no mũndũ otenyu-inyw'ĩ ene?
Indĩ inyw'ĩ nĩmũkwĩfĩkĩla ũoi omũwene
w'o?

لَا هِيَ قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّبِيَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا
هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ السَّيْحَ وَأَنْتُمْ
تُبْصِرُونَ ﴿٥﴾

5.Ngai nŵamŭtavisye Mwathani, *Asya*,
Mwŵai wakwa, nŭmesŵ maŭndŭ ala
maneenawa ŵtunŵ na ŵŵŵ wa nthŵ. Na
We nŵ Wŵw'i-W'onthē, Umanyi-
W'onthē.'

قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٥﴾

6. Aiee, mo maasya, *Iṛ nṛ* ndoto
nthokoanu; aiee, we nṛwīseṽṽṛtye; aiee,
we nṛwīseṽṽṛtye; aiee, we nṛmṽṽṛti wa
myall. Indṛ we natṽṽṛtee ithyṛ ṽṽṽno
tondṽ *Athani* ala maṛ mbee matṽṽṽiwe
na Syama.'

بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرَاهُ بَنِي هُشَاةٍ
فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ ﴿٦﴾

7. Vai mōsyī waf mbee woo, ōla Ithī twawanangie, wafitkīla ona vanini. Mo Indī nīmekwītīkīla?

مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٤﴾

8.Na Ithyĩ tũyaatũma ona Omwe ta Atũmwa mbee waku ateo aũme ala twamatwafe movuany'o. Kwa ũu makũlyei asu ala mesi maandĩko matheu nesa, ethwa inyw'i mũyĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسُئِلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑧

9.Na Ithyĩ tũyaamanenge mo mĩĩ Italsaa lĩu, ona mayaĩ ma kwĩkala thayũ tene na tene.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ⑨

10.Ithyĩ ĩndĩ, nĩtweanĩsyee ũtianfo Witũ kwoo; na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo na asu ala twendie; na nĩtwamanangie eki-ma-naĩ.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْبَاقِينَ ⑩

11.Ithyĩ yu nĩtũmũtheesye inyw'i Ivuku yĩla nthĩnĩ wayo ve maũndũ onthe ala inyw'i mũtonya kwenda kwoondũ wa ũtao wenyu; inyw'i ĩndĩ nomũkamanya?

هُ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رِسَالَتَيْنَا فِيهِ ذِكْرُنَا فَقَالَ تَعْقِلُونَ ⑪

LUKU 2

12.Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla yeeke mavĩtyo ĩla Ithyĩ twamyanangie vyũ, na Ithyĩ twookĩlya andũ angĩ ĩtina wayo!

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑫

13.Na yĩla mo masamie ũsilĩlo Witũ, we nĩmambĩlĩlye kũsemba maũkĩĩte.

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْتَضُونَ ⑬

14.'Mũikasembe, ĩndĩ syokai motanunĩ menyu ala inyw'i mwamatanĩaa mũno, na syĩkalonĩ syenyu nĩkana inyw'i mũtonye kũetwe kwa ũtao.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ ⑭

15.Mo maisye, 'Woo nĩ witũ, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ ow'o!

قَالُوا يَٰوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑮

16.Na ũũ ndwaaeka kũtw'ĩka kĩĩo kyoo kũvika yĩla Ithyĩ twamaĩmĩie nthĩ, matw'ĩkĩthĩtw'e ta mũu.

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ⑯

17. Na Ithyi tūyaaŭmba matu na nthi na syonthe ila syi katfi wasyo syeli na ithaŭ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَابْنَيْهِمَا لَعِينًا ۝١٧

18. Takethwa ithyi ntwendie kŭmantha ithaŭ, Ithyi vate nzika, twithwa twayonie nthini wa ila Ithyi twina syo Ithyi ethwa Ithyi twaŭ na yika ya kmdo ta kyu ona vanini.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلَاءَ تَتَّخِذُهُ مِنْ لَدُنَّا ۖ إِنْ كُنَّا فَعَالِينَ ۝١٨

19. Aiee, Ithyi twilila w'o ũlŭ wa ũvŭngŭ na w'o niwanangaa mŭtwe wa w'o, na niwanangikaa. Na woo ni wenyu nŭndŭ wa maŭndŭ ala inyw'i mŭmŭwetaniasya Ngai namo.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ يَذْمُهُ قَذًّا ۖ هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِنْ أَنْ تَصِفُونَ ۝١٩

20. Ula wonthe ona wiva wi ituni na ũlŭ wa nthi ni Wake. Na asu ala me mbee Wake maivŭthasya kŭmŭthaita We, ona mainoaa.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۝٢٠

21. Mo ni mamŭtaŭaa ŭtukŭ na mŭthenya na maileelaa.

يَسْتَحْسِرُونَ الْيَلَّ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ۝٢١

22. Mo ni mosete ngai kuma ũlŭ wa nthi ũla ithayŭŭkasya akw'o?

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ۝٢٢

23. Takethwa ni veethiŭtwe katfi wa syeli ũu na nthi ngai eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, syo Indŭ syeli matu na nthi syithwa syeethiwe na kŭthokoo. Ngai Mwene Vinya W'onthe Indŭ nataŭwe, Mwai wa Kivila-Kya-Usumbi, ũlŭ wa ũndŭ mo mawetaa.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا أَتَسْبَحْنَ اللَّهَ رَبَّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝٢٣

24. We ndatonya kŭkŭlw'a ũlŭ wa ũndŭ We wiŭkaa, Indŭ mo makakŭlw'a.

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ۝٢٤

25. Mo ni mosete ngai ŭtee Wake We? Asya, 'Etei ŭkŭsŭ wenyu. Yŭ ni Ivuku ya asu ala me vamwe nakwa, na Ivuku ya asu ala mai mbee wakwa ' Aiee,

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۝٢٥

aingĩ mũno moo mayĩsĩ ūla w'o, na kwa ūu, nĩmaalyũkaa.

26.Na Ithyĩ tũyaamũtũma Mũtũmwa mbee waku Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye we tũkyasya, 'Vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, nthaithei Nyie nĩnyioaka.

27.Na mo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau nĩwĩyosee mwana We-Mwene.' We nĩ Mũtheu. Tiw'o mo nĩ athũkũmi ataĩku tũ.'

28.Mo maineena mbee wa We ataneenete, na mo mekaa na mwĩao Wake tũ.

29.We nĩwĩsĩ maũndũ ala me mbee woo na ala me ĩtina woo, na mo maithaithanaa ateo ūla We-Mwene ūmwĩtĩĩlaa, namo mathũkũmaa mesũvĩite kwoondũ wa w'ia Wake.

30.Na ūla ona wĩwa woo ūtonya kwasya, 'Nyie nĩ Ngai ūtee Wake,' Ithyĩ tũkamũĩva na Ngiena. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa eki-ma-naĩ.

LUKU 3

31.Mo alei nomonaa kana nthĩ na matu syaĩ mbumbu oĩmwe ĩkwatene, Indĩ Ithyĩ twaithaany'a? Na Ithyĩ nĩtwaseũvisye kĩla kĩndũ kĩ thayũ kuma kĩw'ũnĩ. Indĩ mo nomaketĩkĩla?

32.Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩlma nũmu tũlũ wa nthĩ ndĩkese kũthingitha vamwe namo; na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtũseũvĩtye nzĩla nthanthau, nĩkana mo matonye kũtongew'a nesa.

هَذَا ذِكْرُ مَنْ قَبْلِي وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْذِبُكُمْ

لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ عِبَادٌ

مُكْرَمُونَ ﴿٢٨﴾

لَا يَسْقُونَ إِلَّا الْقَوْلَ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٣٠﴾

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَقَدْ لَكَ عَذَابٌ

بِئْسَ جَهَنَّمٌ كَذَلِكَ تَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٢﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا

فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٣﴾

33. Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩtu ta kĩlala, kĩsũvĩĩku nesa; ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makaitia Syama syayo.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na We nĩ ʼUla woombie ũtukũ na mũthenya, na syua na mwei, kĩla kĩmwe kĩvingilitĩte kilingenĩ *kyakyo*.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَالنَّهَارَ وَاللَّيْلَ
الْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ithyĩ tũyaamũnenge mũndũ ona wĩva thayũ wa tene na tena mbee waku we. Ethwa ĩndĩ we ũkakw'a, mo makekala vaa tene na tene?

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kĩla thayũ ũkasama kĩkw'ũ; na Ithyĩ nĩtũmũimĩthasya inyw'ĩ na ũthũku na ũseo kwa nzĩa ya ũtato. Na Kwitũ nĩkw'o inyw'ĩ mũkatũngwa.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۚ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla alei makwona we, nĩmaũvũĩaa we ngũĩ tũ. Mo *makũlasya*, 'Uu nĩwe ũwetaa ngai syenyu naĩ?' Oyĩla mo nĩmo ene ala maleaa na *kĩũthya* kũwetwa kwa Ngai-Wa-Ulau.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَخَذُوا مِنْكَ الْآهْزَاةَ
أَهْلًا الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ ۚ وَهُمْ يَذْكُرُ التَّحْنِ
هُمْ كَهْزُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mũndũ ombĩtwe na mĩtũkĩ. Nyie kwa ũla w'o ngamwony'a Syama Syakwa ĩndĩ mũikangũlye Nyie nikalaate.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ وَإِنَّكُمْ لِرَبِّكُمْ لَأَبِتُونَ فَلَا
تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. Namo makũlasya, 'Kyathĩ kĩĩ *kĩĩkeanĩw'a* ĩndĩ, ethwa we wĩ wa w'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Takethwa alei nĩmamanyie tũ ĩvinda yĩla matakethĩwa matonya kũsĩĩla mwaki kuma mothyũnĩ moo kana kuma mĩlongonĩ yoo, na mo maikatetheew'a!.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُصَرُّونَ ﴿٤٠﴾

41. Aiee, w'o ũkamaumĩĩĩla Tũlũ woo mateũmánya na w'o ũkamavũavũany'a mo vyũ; na maikethwa matonya

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤١﴾

kOt0ngIthya, ona mo maikanengwe
Ivinda.

42.Na ow'o At0mwa nImav0fwe ng0f
mbee waku, Indf amwe katf wa ala
mav0faa ng0f nImamathy0l0l0kile asu
moo ala mav0thasya.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِالْبَلَدِينَ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 4

43.Asya, 'N00 0la 0tonya k0m0s0vfa
inyw'I 0tuk0 na m0thenya vala ve Ngai-
Wa-Ulau?' Indf mo nImaaly0kaa
makauma 0lilikanonf wa MwfaI woo.

قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٣﴾

44.Mo mena ngai ona Imwe ffa Itonya
k0mas0vfaana Nait0? Syo iitonya
kwftheesya syo mbene ona iitonya
kwfw'anfthw'a Nait0 nf m0nd0 ona
Omwe.

أَمْ لَهُمُ إِلَهَةٌ تَنْعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ قِتَالٌ يَصْجُونَ ﴿٤٤﴾

45.Aiee, Ithyf nftwamanengie asu na
maaIthe moo syfnd0 nzeo sya nthf mo
k0vika thay0 wamaasavfa m0no mo.
Mo nomonaa kana ithyf nft0mfthokeete
nthf t0kfImfnyivya mfvakanaf yayo? Mo
Indf, nImatonya k0tw'fka asindi?

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ عَمَّا ظَالَمَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّ نَارَ الْأَرْضِ تَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا أَهْمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

46.Asya, 'Nyie ndi0m0kaany'a inyw'I
Indf nf kwfanana na 0vuany'o m0theu.'
Indf ala mate mat0 maitonya kwfw'a
wftano yffa mo me0kaanw'a.

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَتَمَنَّي الصُّمُّ
الْبُصَاءَ إِذَا مَا يَنْدُرُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na ona mfvevo ya 0silf0 ya MwfaI
waku fkamakiita mo, vate nzika, mo
nfk0fa, 'Woo nf wit0! Ow'o, ithyf twaf
eki-ma-naI.'

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ
يُونِلْنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48.Na Ithyf t0kase0vya ithimi sya w'o
sya 0l0ngalu kwoond0 wa M0thenya wa
Uthay00kyo nfkana kflla thay0

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقُسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا تَظْلُمُ
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ
أَبْتَنَّا بِهَا وَكُفَىٰ بِهَا حَسِيبِينَ ﴿٤٨﴾

ndOkavItfw'e ona vanini. Ona ethwa nI
 ūito wIana wa kaveke ka kalandali,
 IthyI tŭkaumIlya. Na IthyI nItwIaniŕe
 kwIthwa ta atali.

49.Na IthyI nItwamŪnengie Mose na
 Aluni KIvathŪkany'a na Kyeni na
 KIililikany'a kwa ala alŪngalu,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
 وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝٤٩

50.Asu ala mamŪkIaa MwIai woo
 kImbithini, na ala maŪkIaa ūla Saa wa
 Utw'io.

الَّذِينَ يَحْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّائِقَةِ
 مُشْفِقُونَ ۝٥٠

51.Na kII nI KIililikany'a kIathime kIIa
 IthyI tŭkIttheeye, inyw'I IndI,
 nImŪOkIIea?

لَقَدْ هَدَيْنَا لُقْمَانَ سَبِيلًا ۝٥١ وَهُذَا زُلْزَمَتْكَ أَنزَلْنَاهُ آفَاتُكُمْ لَهُ مُنْذِرُونَ ۝٥٢

LUKU 5

52.Na mbee wa kII IthyI nItwamŪnengie
 Avalamu Ūtongoi wake na IthyI
 nItwamwIsI we nesa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا
 بِهِ عَلِيمِينَ ۝٥٢

53.YIla we wamatavisye Ithe wake na
 andŪ make, Ino nI mIvw'anano myaŪ
 inyw'I mŪmIkwaItIye mŪno?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ النَّمَانِئُ الَّتِي
 أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ۝٥٣

54.Mo nImasŪngIie, 'IthyI tweethIie
 maaIthe maitŪ maimIthaitha yo.'

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ۝٥٤

55.Nake amea, 'Ow'o, inyw'I inyw'I-
 ene oŪndŪ Ūmwe na maaIthe menyu
 nImwIthItIwe nthInI wa Ivityo yI
 ūtheinI.'

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٥٥

56.Mo mamŪkŪlya, 'We ŪtŪtee ithyI
 w'o wa w'o kana we wI Ūmwe wa ala
 mavŪaa ngŪI?'

قَالُوا أَاجْتَمَعْنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ۝٥٦

57.We amasŪngIie, 'Aiee, MwIai wenyu
 nI MwIai wa matu na nthI, We Ula

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

wasyŭmbie syo; na Nyie nĩ ņmwe wa
asu ala mena ŭkŭsĩ wa ņu.

فَطَرَهُنَّ ۖ وَأَنَا عَلَىٰ ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝

58.'Na Nyie nĩvĩta na Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Nyie vate nzika,
nĩngŭsŭanĩa ņŭlŭ wa mĩvw'anano yenyu
ĩtina inyw'ĩ mwamina kŭthi na
mwathelekelya.'

وَقَالُوا لَا كَيْدَ لَنَا أَصَنَّاكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلِّوْا
مُدْبِرِينَ ۝

59.Kwa ņu, we nĩwamĩtŭlangile ilungu
yonthe ateo ņla waĩ mŭnene katĩ wayo,
nĩkana mo matonye kŭsyoka kwa
makŭlyo.

يَعْلَمُ جَدًّا إِذَا الْكَيْدُ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ۝

60.Mo makŭlya, 'Ula wĩkĩte ngai sitŭ ņŭ
nŭŭ? Vate nzika, we nokŭvika ethwe e
mwĩki-wa-naĩ.

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ۝

61.Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtwamwĩw'ie
mwanake ņmwe aimĩneena yo naĩ, we
etawa Avalamu.'

قَالُوا سَعَيْنَا فَمَنْ يَمْلِكُ لَهُمْ يُقَالَ لَهُ ۖ إِبْرَاهِيمُ ۝

62.Namo maasya, 'Mŭetei ĩndĩ mbee wa
metho ma andŭ, nĩkana mo methwe na
ŭkŭsĩ.'

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ آعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ۝

63.Na ĩndĩ mo mamŭkŭlya Avalamu,
'We nue Ula wĩkĩte ngai sitŭ ņŭ, we
Avalamu?'

قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ۝

64.We asŭngĩe, 'Iĩ, vate nzika mŭndŭ
mŭna nĩwĩkĩte ņu. Vaa ve ņla mŭnene

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَيْدُهُمْ هٰذَا فَذُوقُوا هٰذَا فَتَسْلُوهُمْ ۖ إِنَّ
كَانُوا يَنْظُرُونَ ۝

OnOotaIi hwa'a. IndI mIkUlyei yo ethwa nItanyi kUneena.^{1*}

65. Na IndI mo nImeelekanIle mUndU na Ula UngI na maasya, 'Inyw'I ene vate nzika, mwi IvityoniI.'

66. Na mItwe yoo *yakumanhwa'a nthI nI nthoni na mamwIa*, 'Kwa Ula w'o, we nIwIsI nesa kana yo ndIneenaa.'

67. Avalamu amakUlya, 'Inyw'I IndI mUthaithaa vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itamUtandIthIasya kIndU ona vanini kana kUmwIka naI?

68. Nthoni syIthwe IUIU wenyu na ila inyw'I mUthaithaa vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe! Inyw'I IndI nomOkamanya?'

69. Mo maisye, 'MUvIvyei na tetheesyai ngai syenyu, *ethwa inyw'I nImUtwIle kwIka UndU ona wIva.*'

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ نَادُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

أَفَبِعِلْمِكُمْ وَلِيَا تَعْبُدُونِ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا احْزِقُوهُ وَانصُرُوا إِلَهُكُمْ إِن كُنْتُمْ فاعِلِينَ ﴿٦٩﴾

¹ *AalyUli amwe ow'o nImelelUkaa UalyUlo wa mUsoa UU maIkfa kana UU nUtonya kUmUtw'IkIthya Avalamu ta mUkengani. Ow'o ti mUvw'anano Ula mUnene waanangIte mIvw'anano Ila mInini Avalamu mwene nIwe weekie UU. KwoondU wa UU, kwasya kana Avalamu nIwe waisye, 'UU nIw'o mUnene woo; kwIthIwa kwI kUthUku na nI kUmwIItIla Avalamu OvUngU. Kwa UU, nIkwaIItIte nI kUmanyIka kana, kUyal kUlea kUandIkIka IndI nI Ukany'o wI vinya. Mavinda amwe kIndU nIkIthIawa kI UtheinI mUno kwa mUndU kwIthIka Ovoo ta Usu. IthI nItwIthIlaa kana Avalamu nIwe waneenie atena kIlelelo ona vanini kya kUmathyoekeya mo IndI kwa nzIa ya ngaananIo yI vinya IUIU wa OvUngU wa mUthIto woo. Uu nIw'o mo moosie Ovoo Usu. Mamina kUmwIw'a Avalamu, vai ona Umwe waasyoka kUmwIta mUkengani. IndI kwIlanana na Kulani Ntheu, yo yaI nguthu ya kUsisya maUndU ma nthInI ala maingIw'e kUmanya Utumanu wa mUthIto woo. UndU UU nUtheetw'e nesa nI mIsosa Ino sisya mUsoa wa 65-68. Na IngI nI kwaIItIte nI kUlilikanwa kana mbee wa kIko kI, Avalamu mwene nIwaetete mbee wa andU Utw'io wake wa kUmyananga mIvw'anano yoo sisya mUsoa wa 58.

70. Ithyĩ twaisye, 'We Mwaki, Ithwa wĩ mũvoo na Ithwa wĩ umo wa mũuo kwoondũ wa Avalamu.'

قُلْنَا يٰثَارُكُوتٰى بَرَدًا وَسَلٰمًا عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ ۝

71. Namo nĩmamanthĩte nzĩla ya kũmwĩka naĩ we, Indĩ Ithyĩ nĩtwamatwĩkĩthisye mo kwĩthwa ala maĩ na wasyo mũnene vyũ.

وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمْ الْاٰخِسِرِيْنَ ۝

72. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we na Loto na twamaete nthĩ mo ĩla Ithyĩ twamĩathimie kwoondũ wa mbaa-andũ.

وَنَجَّيْنٰهُ وَاَوْطٰٓا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِى بَرَكْنَا فِيْهَا لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Isaaka na mwĩsũkũũe, Yakovo, na onthe twamatwĩkĩthya andũ alũngalu.

وَوَهَبْنَا لَهٗ اِسْمٰى وَيَعْقُوْبَ نٰفِلَةً وَّوَكْلًا ۝ جَعَلْنٰا صٰلِحِيْنَ ۝

74. Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamatongoesye andũ kwa mwĩao Witũ, na Ithyĩ nĩtwatwaie ũvuany'o kwoo tũimeyĩĩla kwĩka mawĩa maseo, na ũsyaĩĩsya wa Mboya, na kumya nthembo. Namo maĩ athaithi Maitũ twĩ ithyoka.

وَجَعَلْنٰهُمْ اٰيَةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتٰاَ الزَّكٰوةَ وَكَانُوْا اِلٰنَا عٰبِدِيْنَ ۝

75. Na Loto Ithyĩ nĩtwamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we kuma nthĩnĩ wa mũsyĩ ũla weekie mothatyo. Ow'o mo maĩ athe na andũ mbaa-matũ.

وَلَوْطًا اٰيَةً حٰكِمًا وَّعٰلِمًا وَنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِى كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيْثَ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سُوْٓءٍ فٰسِقِيْنَ ۝

76. Na Ithyĩ nĩtwamwĩĩkĩĩlile we nthĩnĩ wa tei Witũ; vate nzika, we aĩ ũmwe wa ala alũngalu.

۞ وَاَدْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

LUKU 6

77. Na lilikanai yĩla Noa watũĩe Ithyĩ-tene, na Ithyĩ nĩtweew'ie mboya yake na nĩtwamumisye we na andũ ma nyũmba yake kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنُوْحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۝

78.Na Ithyĩ nĩtwamũtetheesye we Tũlũ wa andũ ala maleile Syama Siitũ. Vate nzika, mo maĩ andũ athe; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ mo onthe.

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

79.Na lilikanai Ndaviti na Solomoni yĩla mo maumisye motwio. Tũlũ wa imea ila malondu ma andũ maĩte mũũndanĩ ũtukũ; na Ithyĩ twaĩ ngũsĩ ya ũtw'io woo.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْلِفَانِ فِي الْحَرْبِ إِذْ
نَفَسَتْ فِيهِ غَمَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ۝

80.Ithyĩ nĩtwamũnengie Solomoni ũmanyi wa w'o wa ũvoo ũsu na kĩla ũmwe woo Ithyĩ twamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwasyĩw'ĩthisye iĩma na nyũnyi sya yayaya kũtanĩa ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'ontha vamwe na Ndaviti. Na Nithyĩ twĩkaa maũndũ onthe ta asu.

فَفَقَّهْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكَلَّمْنَا هٰكُنَا وَعِلْمًا وَ
سَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرُ وَكُنَّا
فِيهِمْ ۝

81.Na Ithyĩ nĩtwamũmanyĩsye we kũseũvya itonyeo sya kĩlaa sya kaũ kwoondũ wenyu, nĩkana syo itonye kũmũsiĩla inyw'ĩ vinya wa ala angĩ nthĩnĩ wa kaũ wenyu. Indĩ inyw'ĩ nomũtũngaa mũvea?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لَتُخَوِّفَنَّهُمْ مِنْ
بَاسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ۝

82.Na Ithyĩ nĩtwakĩyĩlaĩe kĩseve kĩ vinya kĩmwĩw'e Solomoni. Kyo nĩ kyauutanie kwelekela nthĩ ĩla twaathimĩte. Na Ithyĩ twĩna ũmanyi wa syĩndũ syonthe.

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
ظَالِمِينَ ۝

83.Na Ithyĩ nĩtwameyĩlaĩe athambĩi ala anene kũmwĩw'a we ala mathambĩaa kwoondũ wake, na kwĩka wĩla ũngĩ ũtee wa ũsu; na Nithyĩ Ala mamaũngamĩe mo.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَّا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ۝

84.Na lilikanai Yovu yĩla wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, akyaasya, 'Thĩna nũngwatĩte nyie, na We Nue Usũftwe nĩ

وَأَنبُوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

tei wa onthe katī wa onthe ala
mew'anīaa tei.

85.Kwa ūu, Ithyī nītweew'ie mboya yake na twavetanga thīna ūla we waī naw'o, na Ithyī nītwamūnengie andū ma nyūmba yake na angī ota ūu vamwe namo, ta tei kuma Kwitū, na ta ūlilikany'o kwa athaithi.

86.Na *lilikanai* Isumaeli na, na Enoko *Idris* na Esikieli *Dhul Nun*. Onthe maī katī wa omīīsyā.

87.Na Ithyī nītwametīkīlīlye mo nthīnī wa tei Witū. Vate nzika, mo maī katī wa ala alūngalu.

88.Na *lilikanai* Yona *Dhul-Nun*, yīla we waendie ena ūthatu. Na we nīwasūanīe kana Ithyī tūikamwīw'īthya kyeva. Indī īfndīnī sya kīvindu we nīwalie akyasya, 'Vai Ngai ateo We, We wī Mūtheu. Ow'o, Nyie nīnīthīītwē nī katī wa eki-ma-naī.'

89.Kwa ūu Ithyī nītweew'ie mboya yake na twamumya we thīnanī. Na ūu nīw'o Ithyī tūmatwaa etīkīlī.

90.Na *lilikanai* yīla Sakalia wamwīkaīlīle Mwīai wake akyasya, 'Mwīai wakwa, ndūkandeke nyie nde kaana, na We Nue Ula-Mūseō Vyū katī wa atīīwa.'

91.Kwa ūu Ithyī nītweew'ie mboya yake na nītwamūnengie Yoana *Yahya* na twamūvoesyā mūka. Mo nīmakīlanasyā mūndū na ūla ūngī nthīnī wa kwīka mawīa maseo, namo nīmatwīkaīlīle Ithyī

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضِرٍّ وَأَيْنَهُ أَهْلُهُ
وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذُكِّرْ
لِلْعَبِيدِينَ ۝

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ
الضَّالِّينَ ۝

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الضَّالِّينَ ۝

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاطِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
سُبْحَنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمْرِ وَكَذَلِكَ
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ۝

وَذُكِّرْنَا إِذْ نَادَى رَبَّهُ لَا تُدْرِنِي قَرْدًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ۝

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَى وَأَصْلَحْنَاهُ
زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَذُكَّرُونَ رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خِشَعِينَ ۝

mena wĩkwatyo na w'ia, na
nĩmeeniyivise mo ene mbee Waitũ.

92. Na *lilikanai* kĩla kĩveti kyaŭvlie
ũthei wakyō; kwa ũu ithyĩ nĩtwavevee
nthĩnĩ wakyō ndeto Yaitũ na
nĩtwakĩtwĩkĩthisye kyo na mwana wakyō
Kyama kwa mbaa-andũ.

93. Ow'o, aa nĩmo andũ maku andũ
amwe; na Nyie nĩ Mwĩai wenyu, kwa
ũu, nthaithei Nyie.

94. Indĩ mo nĩmaanĩkĩte katĩ woo ene
nthĩnĩ wa ũndũ woo; na onthe
makasyoka Kwitũ.

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَعْنَا فِيهَا مِنْ زَوْجِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

فَاقْطِعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَهِنَا رَجُوعٌ ﴿٩٤﴾

LUKU 7

95. Kwa ũu, ũla ona wĩva wĩkaa mawĩa
maseo na nĩ mwĩtĩkĩli, kĩthito kyake
kĩikalea kũkathĩĩwa na vate nzika, ithyĩ
tũkakĩandĩka.

96. Na w'o nĩ mwĩao ũtaalyũĩka kwa
mũsyĩ ũla ithyĩ tũwanangĩte kana mo
maitonya kũsyoka.

97. *Kũkeethwa kũilyĩ ũu* ona yĩla Ngoki
na Makoki makalekw'a na mo
makeekalaata mũno kuma kĩla ũkĩĩĩlunĩ.

98. Na kyathĩ kyaw'o nĩkĩthengee; Indĩ
sisyai, metho ma asu ala matetĩkĩlaa
makamaketea masyaĩsyie na mo
makaasya, 'Woo nĩ Witũ! Ithyĩ! Ow'o,
ithyĩ tũyaasũvĩa ũndũ ũũ; aiee, ithyĩ twaĩ
eki-ma-naĩ!

99. 'Vate nzika, inyw'ĩ na ila mũthaihaa
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ

مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
كُفْرَانَ لِسَعِيدِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٥﴾

وَحَرَمٌ عَلَى قُرَيْشٍ أَهْلُكُنَّهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٧﴾

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ إِذْ أَخَذَ شَاخِصَةً أَبْصَارُ
الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْيِلُهَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا
بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

إِنَّمَا وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبٌ جَعَلْتُمْ
أَسْمَاءَ لَهَا وَرُدُّونَ ﴿٩٩﴾

ngÜ sya Iia-ya-Mwaki. Inyw'I
inyw' onthe nĩmÜkoka vo.'

100. Takethwa ii nĩsyeehtĩtwe syĩ ngai,
syo iĩthwa syookie nthĩnĩ wayo; na
onthe makekalaa vu nthĩnĩ.

101. Vau nthĩnĩ! Wĩa woo Ükeethwa nĩ
küuma nthĩnĩ wayo navo maikew'a
kĩndÜ kĩngĩ.

102. Indĩ TÖÜ wa asu maminĩte kwathwa
ĩtuvi İseo kuma KwitÜ, aa
makavetangwa küasa müno nayo.

103. Mo maikew'a kawasya ona kanini
vo; namo makekalaa nthĩnĩ wa mwĩkalo
Üla mathayÜ moo makendaa.

104. Ula-Thĩna Münene ndÜkamew'ĩthya
mo kyeva, na alaĩka makakomana namo,
makasya, 'ÜÜ nĩw'o müthenya wenyu
Üla inyw'I mwathiwe.'

105. Lilikanai müthenya Üla Ithyĩ
tÜkalinga matu tondÜ İthangÜ ya
maandĩko matheu yĩlingawa nĩ
mÜthembi. TondÜ Ithyĩ Twambĩĩĩlye
Ümbi wa mbee, Ithyĩ tÜkaÜtÜngĩĩĩla ota
Üu--- Ütianİo Üla umanĩte NaitÜ; vate
nzika, Ithyĩ tÜkawĩka w'o.

106. Na Ithyĩ nĩtÜminĩte küandĩka nthĩnĩ
wa Savuli ya Ndaviti, İtina wā Ütao kana
athÜkümi Makwa alÜngalu makatĩwa
nthĩ.

107. Nthĩnĩ waw'o, vate nzika, ve
ÜtÜmane wa vata kwa andÜ ala
mamÜthaitaa Ngai.

لَوْ كَانَ هَؤُلَاءَ إِلَهًا مَا وَرَدَّوْهَا وَكُلٌّ فِيهَا خُلُدٌ ۝۱۰۰

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۝۱۰۱

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ۝۱۰۲

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنفُسُهُمْ خُلُدُونَ ۝۱۰۳

لَا يَخْرُجُ لَهُمُ الْفَرَغُ الْأَكْبَرُ وَتَلْقَاهُمُ الْمَلَكَةُ
هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝۱۰۴

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِّ الْمَكْتُوبِ ۝۱۰۵
بَدَأْنَا أََوَّلَ خَلْقٍ ثَعْبَةً وَעَدًّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ۝۱۰۶

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝۱۰۷

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ۝۱۰۸

108. Na Ithyĩ tũĩũtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta
ĩnee kwa mbaa andũ onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Asya, 'Vate nzika, nĩkũvuanĩtw'e
kwakwa kana Ngai wenyu nĩ Ngai
Umwe. ĩndĩ inyw'ĩ mũkeenyivya?'

قُلْ إِنَّمَا يُؤْتِي إِلَىٰ آتَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٩﴾

110. ĩndĩ mo masyoka ĩtina, asya, 'Nye
nĩnĩmũkaanĩtye inyw'ĩ inyw'onthe ũndũ
ũmwe, na Nye ndyĩsĩ kana kĩla inyw'ĩ
mwathĩtwe kĩ vakuvĩ kana kĩ vaasa.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ آذَيْتُمُ
أَقْرَبِيكُمْ أَمْ يَبْعِدُكُمْ مَّا تُوْعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ ndeto ĩla
mbumbũle, na We nĩwĩsĩ ĩla inyw'ĩ
mũvithaa.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112'. Na Nye ndyĩsĩ ĩndĩ ũu nũtonya
kwĩthwa wĩ ũtato kwenyu, na ũtanu wa
ĩvinda tũ.'

وَإِنْ آذَيْتُمُ لَعَلَّاهُ فِتْنَةً لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ﴿١١٢﴾

113. We ota ũu aisye, 'Mwĩai wakwa,
We umya ũtw'io wa w'o. Mwĩai waitũ
nĩ Ula-Ngai wa Ulau, Ula ũtethyo Wake
waĩĩte nĩ kũmanthwa tũlũ maũndũ ala
inyw'ĩ mũwetaa.'

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ
لَقَدْ جَاءَ عَلَىٰ مَا تَوْفُونَ ﴿١١٣﴾

سُورَةُ الْحَجِّ مَدِينَةٍ

AL - HAJJ
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'I andũ, mũkĩei Mwĩai wenyu; ow'o kĩtetemo kya nthĩ kya ũla Saa nĩ kĩndũ kĩnene.

3. Mũthenya ũla inyw'I mũkawona, na kĩveti kĩla kĩkwongya kĩkoolwa nĩ kwongya kwa kyo na kĩla kĩveti kĩlito kĩkaumya mũio wakyo; na ũkamona andũ ta amile oyĩla matakethwa manyw'ĩte, ĩndĩ ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o ũkeethwa wĩ mwai.

4. Na katĩ wa andũ ve ala makaananĩaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ũmanyi, na mo maatlĩaa kĩla Satani mbaa matũ,

5. Ula ũtw'io umĩtw'e ĩũũ wake, kana ũla ona wĩva ũkatuma ndũũ nake, we akamũthyoekya we na akamũtongoesya we ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

6. Inyw'I andũ, ethwa mwĩna nzika ĩũũ wa Uthayũũkyo, ĩndĩ sũanĩai kana Ithĩ nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩtoonĩ, na ĩndĩ kuma ĩlovotonĩ ya manzĩ, na ĩndĩ kuma ĩanganĩ ya nthakame, na ĩndĩ kuma kĩlungunĩ kya nyama, kĩmwe kyũmbe na kĩngĩ kĩte kyũmbe, nĩkana Ithĩ tũtonye kwonany'a ũtonyi Wĩũ ũtheinĩ kwenyu. Na Ithĩ nĩtũkĩkalasya mavunĩ kĩla twenda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

يَوْمَ تَرَوْنها تَذْهَبُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَما هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَتَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مُّرِيدٍ

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاهُ مِن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجِلٍ مُّسْتَعْتَبٍ

KOvika Ivinda ylla yltw'ltwe; na Ithyl nltUmumasya vo mwI t00kenge; na nltUm0eaa inyw'I nIkana m0vikItle 0ima wenyu mwIna vinya mwInaInu. Na ve amwe menyu ala makusaa me anini, na ve amwe katI wenyu ala manengawe 0k00 mwingI makethwa mate0manya 0nd0 Ina wa kwIthIwa na 0manyi. Na we n0myonaa nthI Ite thay0, IndI ylla Ithyl twatheesya kIw'0 I0l0 wayo, nIkylulusanaa na nIyimbaa, na nImeasya kIla m0themba wa imea mbanake.^{1*}

ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ
مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُصْرِ لَكُمْ
يَعْلَمُ مَنْ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئاً وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ
مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۝

7.KItumi n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We W'o, na kana We nI We Ula 0mekIaa ala akw'0 thay0, na kana We ena 0tonyi I0l0 wa syInd0 syonthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّ الْمَوْتَىٰ وَ
أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

8.Na n0nd0 vate nzika, Ola Saa 0kooka, ndwIna nzika nthInI wa w'o, na n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokIlya asu ala me mb0anI.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۝

9.Na katI wa and0 ve we Ola 0kaananIaa I0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ate na 0manyi na ate na 0tongoi na ate na Ivuku yIm0mulIkIle,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ
لَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ۝

10.AkImilanga na ng0l0, nIkana we atonye k0mathyoekya and0 kuma nzInI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwake ve nthoni I0l0 wa nthI Ino; na nthInI wa

ثَانِي عَظِيمٍ يُجَادِلُ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَذَابُ
الْحَرِيقِ ۝

¹ *Ndeto Ino 'yoraddo' IandIkawa kwonany'a kana kwInana na mwambIInIlyo kana katI vinya na kaitonya kwIs0vIa ko kene kwa 0u m0nd0 ota 0u c nthInI wa 0k00 m0nene asyokaa mwIkalonI 0ilyI ta 0su. NzIa Ino nIyI0twIkwI nI m0soa 'man noammirho nonakkisho fil khalq' yasin ch: 36 verse 69.

Mūthenya wa Uthayūkyo Ithyī
tūkamūsamīthya ūsīllo wa kōvīvw'a.

11.Uu nōndū wa maōndū ala moko
maku matongoisye mbee, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe ti ūla ūte
mōlōngalu kwa athōkōmi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
شَيْئًا لِّلْعَالَمِينَ ⑤

LUKU 2

12.Na katī wa andū ve we ūla
ūmūthaithaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūteenī wa mōlōkīlō, īndī ethwa
ūseo nīwamūvikīla we, nīwīanīawa
nīw'o; na ītatwa yamūvalōkīla we,
nōalyōkaa akauma vala ve Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Wē nīwaasya īlōlō wa
nthī īno na ītunī. Usu nī wasyo wī
ōtheinī.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ خَيْرٌ لِّطَمَآنٍ بِهِ لَكَ أَصَابَتُهُ فَتَشْكُرُ
وَيَنْقَلِبُ عَلَى وَجْهِهِ تَخَسِرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ
ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ⑥

13.We asyīkaīlaa ūtee wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe īla itamūtee ūthōku
kana kōmōuna kōō ow'o nī kwelelōka
kōasa mōno.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُمْ وَ مَا لَا
يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ⑦

14.We nōmwīkaīlaa ūla ūthōku wake wī
vakuvī mōno kōvīta ūtandīthyo wake.
Usu nī mōsōvī, na mōtindany'a
mōthōku.

يَدْعُوا لَمَن صُرَّ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لَيْسَ
الْمَوْلَى وَ لَيْسَ الْعَشِيرُ ⑧

15.Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metīkīlaa na kwīka
meko maseo malika Mīōndanī īla īvīfīlaa
mbōsī uungu wayo; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ekaa ūndū We
wenda.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
مَا يُرِيدُ ⑨

16.Ūla ūsōanīaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakamūtetheesya we
Mwathani īlōlō wa nthī īno na ītunī, we
nīaekwe, ethwa we nōtōnya, amanthē

مَنْ كَانَ يَتَّقِنُ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ⑩

nzila ya kOvika Itunī, na nīaekwe atile
Oethyo mOtheu. Indī we nīaekwe one
kana maŭī make makamOvetangīa we
kīla kīmŌthatasya we.

17.Na Ōu lthyī nītŌmītheetye yo *Kulani*
ta Syama nthēu, na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŪtongoeasya
Ūla We wendaa.

18.Ta asu ala metīkīlaa, na Ayuti, na
Aklisto, na Masavii, na Mayusi, na avoyi
ma mīvw'anano, nīw'o Ngai Mwene
Vinya W'onthe akaumya Ōtw'io katī
woo nthīnī wa MŌthenya wa
UthayŪkyo; vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nī NgŌsī ŌlŪ wa syīndŪ
syonthe.

19.We nowonete kana We nī We
wīnyivīaw'a nī kīla kyonthe kī ŌlŪ wa
nthī na kīla kyonthe kī matunī, na syua,
na mwei, na ndata, na īlma, na mītī, na
nyamŪ sya weŪ, na aingī katī wa mbaa-
andŪ? Indī kwī aingī ala maīlītwe nī
Ūsilīlo. Na Ūla ona wīva Ngai Mwene
Vinya W'onthe ŪmŪsonokasya, vai
Ūtonya kŪmŪkīlyā we akethwa na ndafa.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ekaa ŪndŪ We wendaa.

20.Ii, nī nguthu ilī sya akaananī ala
makaanāfaa ŌlŪ wa Mwīai woo. Na ta
asu ala matetīkīlaa, itonyeo sya mwaki
ikatiwa kwoondŪ woo; na kīw'o
kītheŪkīte kīketīkīw'a ŌlŪ wa mītwe
yoo,

21.Nakyo kīkatheŪkyā kīla kī nthīnī wa
mavu moo, na ikonde syoo, Ōta Ūu
ikoomīthw'a;

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ يُبَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ⑩

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَ
التَّصْلَى وَالْمُجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا لَا يُنَالُ
يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑪

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَخْتِمْ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ
فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالنَّاسُ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ⑫

هَذِهِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمَا الَّذِينَ أَفْرَأَ
قُلُوبَهُمْ ثِيَابٌ مِّنْ نَّارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ
رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ⑬

يَصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ⑭

22.Navo vakeethwa nzŭma sya kŭaa
kwoondŭ woo sya kŭmasilŭla-mo.

وَالَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

23.Yŭla mo makamantha kwenda kuma
nthŭnŭ wa woo; makatŭngawa nthŭnŭ; na
makatavw'a, 'Samai inyw'i ūsilŭlo wa
kŭvya!

كُلَّمَا أَدُودُوا أَنْ يَخْرِجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا
فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

LUKU 3

24.Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo malika nthŭnŭ wa Mŭnda
ŭla ŭvŭtŭlaa mbŭsŭ uungu wayo. Na vo
mo makaanakavw'a na itang'a sya
thaavu na lŭlŭ; na ngŭa syoo vo
ikeethwa syŭ sya lŭlŭ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِدٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَيْرٌ ۝

25.Namo makatongoew'a nthŭnŭ wa
Ŋneeni wa ŭlŭngalu tŭ, na
makatongoew'a nzŭanŭ ya Ngai-Ula-
Utaŭawa.

وَهَذَا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهَذَا إِلَى
صِرَاطِ الْحَيْدِ ۝

26.Ta kwa asu ala matetŭkŭlaa, na
kŭmasilŭla andŭ nzŭanŭ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na kuma Mŭsikitinŭ ŭla
Mŭtheu, ŭla Ithŭyŭ tŭnyuvŭte kwoondŭ wa
andŭ onthe, mo me ekali maw'o kana
me aeni kuma weŭnŭ wa mŭthanga, na
ŭla ona wŭva ŭmanthaa kwelelŭka na
ŭthyoe ku kuma nzŭanŭ ŭla ya w'o-----
Ithŭyŭ tŭkatuma mo masama ūsilŭlo wŭ
woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
لِلْعَالَمِ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يَرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
بِظُلْمٍ نُدِّقْهُ مِنْ عَذَابِ آلِهِنَا ۝

LUKU 4

27.Na lilikanai ŭvinda yŭla Ithŭyŭ
twamŭaŭe Avalamu kŭtuto kya ŭla
Nyŭmba na twasya, 'Ndŭkambŭlanany'e
Nyie na kŭndŭ ona kŭva, na mŭkalye
Nyŭmba Yakwa yŭ nthu kwa asu ala

وَلَا بُرْهَانًا لِزَهْرِهِمْ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرَكَ
فِي شَيْئًا وَطَهَّرَ بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝

mamfthy0l0l0kaa, na asu ala
ma0ngamaa, na asu ala makumanaa na
k0val0ka nthf matulftye ndu vamwe na
mothy0 moo nthfni wa Mboya.

28.'Na tavany'ai kwa mbaa-and0 onthe
0voo wa Haji. Mo makooka vala we 0f
maendete na maa0, na 0l0l0 wa kfla
ngamfle mosu, maumfte kfla nzla ya
vaasa.

29.'Nfkana mo matonye k0k0sfla
motandfthyo mayo kwoo na matonye
k0weta syltwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, nthfni wa matuk0 ala
matw'ftwe, 0l0l0 wa nyam0 sya maa0 ana
ta m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganfte kwoond0 woo. Kwa Ou, Indf
inyw'f yai katf wasyo na manengei Ifu
ala mena thfna, na ala mena vata.

30.Indf, maekei meanflsyey wfa wa
kwfthesya mo ene, na meanflsyey
mawflvto moo, na maimfthy0l0l0ka fla
Ny0mba Ng00.

31.Usu nf mwflao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na 0la ona wflva winengae
ndafla sylnd0 ila ntheu sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, kfkethwa kf kflnd0
kfseo kwake kwa Mwflai wake. Na
ng'ombe nf mbfltkfllye kwenyu inyw'f
Indf ti ila itavanftw'e kwenyu. Kwa Ou,
fvathanei na 0vukyo wa mflvw'anano, na
fvathanei na 0neeni wa 0v0ng0.

32.M0kfkalala mwflnenganfte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kfla fvinda,
m0tekwl'anany'a kflnd0 Nake We. Na
0la ona wflva wflananasya kflnd0 na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, aval0kaa ta

وَاَذِّنْ فِي النَّارِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٥٨﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ﴿٥٩﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَشَهُُّمَهُمْ وَلِيُؤْفُوا نَذْرَهُمْ وَيُظْهِرُوا
بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٦٠﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَأَجَلْتُ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا بَيَّنَّا عَلَيْكُمْ
فَأَجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ ﴿٦١﴾

حُنْفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا حَرَّمَ السَّمَاءُ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِينٍ ﴿٦٢﴾

umŋte vand0 vat00lu, na ny0nyi
nim0vulasya, kana kŋseve kŋkam0kua
kŋkam0twaa vand0 vaasa.

33.Uu nŋw'o. Na 0la w'itaŋaa Syama
ntheu sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe—ow'o, 0u *umanaa* na 0l0ngalu
wa ngoo.

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ سَعَاءَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى
الْقُلُوبِ ۝

34.Nthŋnŋ wasyo *nthembo* ve
motandŋthyo kwoond0 wenyu kwa
ŋvinda yŋtwe, ŋndŋ vand0 vasyo va
kumŋw'a nŋ nthŋnŋ wa ŋla Ny0mba-ya-
Tene.

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

LUKU 5

35.Na kŋla mbaŋ ya and0, Ithyŋ
nŋtwamase0vŋsy e myumŋlye yoo ya
nthembo, nŋkana mo matonye k0weta
syŋtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŋ0l0 wa nyam0 ila sya ma00 ana sya
m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŋte kwoond0 woo. Kwa 0u,
Ngai wenyu nŋ Ngai Umwe; kwa 0u,
ŋnenganei inyw'I inyw'onthe Kwake.
Na matavyei 0voo m0seo ala auu.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرُوا اسْمَ اللَّهِ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّهَا
لِلَّهِ وَاجِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

36.Ala ngoo syoo syus0awa nŋ w'ia yŋla
Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa,
na ala momŋŋasya kŋla kyonthe
kyamakwata na ala masyaŋŋasya Mboya,
na kumya katŋ wa ila Ithyŋ t0nenganŋte
kwoond0 woo.

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُم وَالصَّابِرِينَ
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ الصَّلَاةَ وَنَزَقَتْهُمْ
يُنْفِقُونَ ۝

37.Na katŋ wa Syama Ntheu sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ithyŋ nŋt0nyuvŋte
kwoond0 wenyu ngamŋle sya
k0thembwa. Nthŋnŋ wasyo ve *0seo*
mwingŋ kwenyu. Kwa 0u, iwetei syŋtwa
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَالَّذِينَ جَعَلْنَا لَكُمْ مِنْ سَعَاءِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا خَيْرٌ قَدْ ذُكِرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ قَدْ
وَجَّهَتْ جَنُوبَهَا فَكَلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرًا
الْمَعْرُودَ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

iŋgeme syovetwe mŋthŋnŋ. Na yŋla syavalŋka nthŋ na wea syŋ ngw'ŋ, ŋndŋ yai katŋ wasyo na mŋnengei ŋlu ŋla wŋha vata ŋndŋ e mwŋnŋe na ŋla ŋvoyaa. Uu nŋw'o ŋthŋ tŋtumŋte syŋthwe syŋ mbŋw'i kwenyu, nŋkana mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

38.Nyama syasyo iimŋvikŋaa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kana nthakame yasyo, ŋndŋ ŋlŋngalu wenyu nŋw'o ŋmŋvikŋaa We. Uu nŋw'o We wainyivisye syo kwoondŋ wenyu, nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋmŋtaŋa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondŋ wa kŋmŋtongoesya inyw'ŋ. Na matavyei ŋvoo mŋseo asu ala mekaa moseo.

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُجُومَهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ
التَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكُونُوا اللَّهُ
عَلَى مَا هَدَكُمُ وَيَشِيرَ الْخَسِيبِينَ ۝

39.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmasiŋaa asu ala metŋkŋlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ona ŋmwe ŋla ŋte mŋŋkŋku kana ŋla ŋte mŋvea.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَوَاحِشَ كُلَّ نَوَاحٍ كَفُورٍ ۝

LUKU 6

40.Uthei wa kŋkita nŋmŋnengane kwa ala makwatŋw'e kaŋ nŋndŋ mo nŋmavŋŋw'e--- na Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ŋtonyi wa kŋmatethya mo--

أَذِنَ لِلَّذِينَ يَقْتُلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ۝

41.Asu ala malŋngŋw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo vate ŋlŋngalu kŋtumi nŋndŋ mo maisye, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe tŋ,' na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamalŋngya andŋ amwe kwoondŋ wa ala angŋ, vate nzika, Makalŋ na Makanisa na Nyŋmba sya kŋvoyea na Mŋsikiti na Masinakoke ŋla nthŋnŋ wasyo syŋtwa ya Ngai Mwene

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَهَادَتِ صَوَاعِقُ وَبِيعَ وَصَلَاتٌ وَ
مَسْجِدٌ يُذَكِّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ
اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

Vinya W'onthe ylweteawa kaingl. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamutethya ūla we ūmūtethasya We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o, nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

42. Asu ala, Ithyl twamaia ūlū wa nthl, makālūmasya Mboya na kūfva Saka na kwilyaa kwikwe maūndū ala maseo. Na kūvatana mothūku. Na mūminūkilyo wa maūndū onthe, wīkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنْكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٣٢﴾

43. Na ethwa mo mekwīta we mūkengani, ūu now'o ala maī mbee woo, Andū-ma-Noa na Mbaīsyā Aati na Athamuti ota ūu nīnametie Athani moo akengani.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٣٣﴾

44. Na ūu now'o andū ma Avalamu na andū ma Loto meekie.

وَقَوْمَ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمَ لُوطٍ ﴿٣٤﴾

45. Na andū ala matōaa Mitiani. Na Mose ota ūu nīweetiwe mūkengani. Indī Nyie nīnamanengie alei Ivinda. Indī Nyie nīnamakwatie mo, na nī ūalyūlo mūthūku wīana ata ūla Nyie naetie nthīl wool!

وَاصْبِرْ مَدِينَةَ وَكَذَّبَ مُوسَى فَأَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
ثَمْرًا أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ يَكْفِيرًا ﴿٣٥﴾

46. Na nī mīsyī yīana ata ūla Ithyl tūmyanangīte, ūla yo yanengiwe wīki-wa-naī, kūvika yang'uthūlangwa na iala syayo; na nī ithima syīana ata ila syatiiwe na masūmba manenena mbenge mbūkīlīlu!

فَكَأَيُّ مَن قَرِيبٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا
خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَبْرِ مَعْظَلَةٍ وَفَصَّرِ
مَشِيدٍ ﴿٣٦﴾

47. Mo nomaanganga ūlū wa nthl, nīkana makethwa na ngoo sya kūmanya nasyo, kana matū ma kwīw'a namo? Indī ū-w'o nīkana ti metho matonaa

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا

nthi, Indī ngoo ila syi ith0inī nīsyio ilalinda.

48.Namo me0k0lya we 0kalaate 0sililo, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga 0tianilo Wake. Na nīw'o, m0thenya 0mwe kwa Mwīai waku nī myaka ngili 0talinī wenyu.

49.Na nī mīsyi yīana ata īla Nyie namInengie īvinda, yīla ekali mayo matwīkie eki-ma-naī? Na Nyie Indī nīnamīkwatie, yo na Kwakwa nīkw'o 0al0ko.

LUKU 7

50.Asyā, 'Inyw'ī mbaa and0, Nyie nī M0kaanany'a wī 0theinī kwenyu.'

51.Asu ala metīkīlaa na kwīka meko maseo, ve 0ekeo kwoo na kya0ya kya ndaīa.

52.Indī ala mething'īlasyā k0kita na Syama Siit0, makyenda k0kyasyā kīeleelo Kit0 vinya ,---aa nīmo makatw'Tka ekali ma Mwakinī.

53.Ithyī t0yaam0t0ma Mwathani ona Indī kana M0t0mwa mbee waku we, Indī we yīla wendie k0k0na wīa wake ūla we waeleele, Satani nīweeklie isīīī nzīanī īla we wendaa. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvetāa isīīī ila Satani wīlte. Na Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe n0l0l0mīlasyā na Vinya W'on the Syama Syake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī 0manyi W'onthe, M0ī.

تَعْمَ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

الضُّلُوبِ ④

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ
وَأَنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ⑤

وَكَاذِبِينَ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ لِنَفْسِهَا
فِي أَخَذْتَهَا وَإِلَى الْمَوْتِ ⑥

قُلْ يَٰ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُدْعِي الْمَوْتُ ⑦

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑧

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ ⑨

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُولٍ وَلَا يَنْتَ إِلَّا
إِذَا نَسِيَ اللَّهُ الشَّيْطَانَ فِي أَمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا
يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُعَكِّمُ اللَّهُ آيَتَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ⑩

54. We *n̄w̄n̄k̄l̄asya* Ou n̄kana isit̄i ila Satani w̄k̄l̄aa n̄zian̄i sya Athani Utaato kwa asu ala nth̄l̄n̄i wa ngoo syoo ve Owau na asu ala ngoo syoo syUm̄l̄h̄t̄w'e---na vate nzika, eki-ma-na! n̄laendu vaasa m̄uno *n̄nyoni*.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَتَنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

55. Na kana asu ala manengetwe Umanyi matonye k̄Umanyana kana n̄i w'o kuma kwa Mw̄lai waku, na n̄kana mo matonye kw̄l̄k̄l̄a na ngoo syoo itonye k̄Umw̄l̄nyiv̄sya We. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e n̄omatongoeasya asu ala met̄k̄l̄aa n̄zlan̄i l̄a ya w'o.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. Na asu ala matet̄k̄l̄aa maikaeka kw̄th̄wa na nzika l̄ol̄o wa w'o k̄Uvika Ola Saa ūvike kwa k̄th̄ōl̄om̄ok̄l̄o l̄ol̄o woo kana voke Ōsil̄l̄o k̄woo wa m̄uth̄enya wa wananḡko.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

57. Usumb̄i m̄uth̄enya Ōsu ūkeeth̄wa w̄l̄ wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e. We akatw'a kat̄l̄ woo. Kwa Ōu asu ala met̄k̄l̄aa na kw̄l̄ka meko maseo makeeth̄wa M̄l̄ondan̄i ya Utanu.

أَنَّكَ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ يَنْهَكُمُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٧﴾

58. Ind̄l̄ asu ala metet̄k̄l̄aa, na kwilela Syama Sit̄o, makeeth̄wa na Ōsil̄l̄o ūth̄l̄n̄asya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَلَوْلِكَ لَهُمْ فِي عَذَابٍ مُهِينٌ ﴿٥٨﴾

LUKU 8

59. Na asu ala mam̄tiaa m̄l̄sȳl̄ yoo kwoond̄o wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e, na Ind̄l̄ makȳŭawa kana maikw'a, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e vate nzika, akanengane kyaŭya k̄l̄seo kwoond̄o woo. Na vate nzika, Ngai

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَبُدُّوا عَنْهُمْ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَخَبِيرُ الزُّرْقِينَ ﴿٥٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani-Ula-Mũseo Vyũ.

60. We vate nzika, akatuma mo malika
vandũ vala vakamendeessa mo mũno.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũmĩsya.

لَيْدَ خَلَّتْهُمْ مَدْخَلًا يَرْضَوْنَ ۖ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
حَلِيمٌ ⑤

61. Uu *Ukeethwa* Uu. Na ūla ona wĩva
ũĩvanĩsya kwĩanana na ūthũku ūla we
wĩkĩtwe, na ĩndĩ aivĩtĩw'a, Ngai Mwene
Vinya W'on the vate nzika akamũtethya.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũvetangi-wa-naĩ, na nĩ Mũekanĩ.

ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوِّقَ بِهِ ثُمَّ يُقَىٰ
عَلَيْهِ لَيَنْصُرْهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ⑤

62. Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe alikasya ūtukũ nthĩnĩ wa
mũthenya, na akalikya mũthenya nthĩnĩ
wa ūtukũ, na nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i W'onthe, Woni-
W'onthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ
النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑤

63. Uu nũndũ, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūla nĩ We w'o, na kĩla mo
makĩkaĩlaa ūtee Wake nĩ ūvũngũ, na
nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Ula-Wĩ-Īũũ, Ula-Mũnene.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑤

64. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'o kuma
ĩtunĩ na nthĩ ĩitwĩka ya kĩsũnzũni? Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
Mũkunĩkĩli Mũno Vyũ, Mũmanyi-Wa-
Syonthe.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِغُ
الْأَرْضَ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑤

65. Syonthe ĩla syĩ matunĩ na syonthe ĩla
syĩ ĩũũ wa nthĩ nĩ Syake. Na vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nĩwĩĩanĩsye-We-Mwene, Ula-wa-
Kũtaĩwa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ
لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑤

LUKU 9

66. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwīw'īthīsyē inyw'ī kīla ona kīva kī ūlū wa nthī, na ngalawa ila syīslāa ūkanganī kwa mwīao Wake? Na We nūsīlāa syīndū sya matunī iikavalūke ūlū wa nthī vate ūthei Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūu na Ausūtwē nī tei kwa andū. ^{2*}

67. Na We nī We Ula wamūnengie inyw'ī. thayū, na Indī We akamūkw'īthya, na Indī akamūnenge thayū *ingī*. Vate nzika, mūndū nī mwene kūlea kūtūnga mūvea vyū.

68. Kwa kīla mbaī ya andū Ithī nīŭnyuvīte nzīa sya ūthaihi ila mo maatīlāa; kwa ūu, mo maikakaanānīe naku ūlū wa ūndū; na we ūthokye we kwa Mwīai waku, nūndū vate nzika, we ūatīle ūtongoi ūla wa w'o.

69. Na ethwa mo nīmeūakaanānīa naku, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsl nesa vyū ūndū inyw'ī mwīkaa.

70. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katī wenyu Mūthenya wa ūthayūkyo ūlū wa maūndū ala inyw'ī mwavathūkanganīaa.'

71. We nowīsl kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsl kīla ona kīva kīla kī matunī na ūlū wa nthī? Vate nzika, *syonthe nisŭvītwē nthīnī* wa Ivuku, na

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَak
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُنْزِلُ السَّمَاءَ مَاءً
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَوٌّ
ذَحِيمٌ ٢٦

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكُفُورٌ ٢٧

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا ثُمَّ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُكَ
فِي الْأَمْرِ إِذْ عُرِضَ إِلَيْكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى
مُسْتَقِيمٌ ٢٨

وَأَن جَدُّوكَ فَقِيلَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ٢٩

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ٣٠

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ٣١

² *Veonany'a kana ndeto Ino 'Ūthei' Ūwetaa kūvalūkanga kwa illo sya ūtu, na syīndū ingī sya matunī ila imīvalūkangīlāa nthī kwa mavinda.

Ou nĩ Ovũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

72.Namo nĩmathaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩa We ūtakĩtheesye mwĩlao, na kĩa mo mate na ūmanyi wakyō. Na kwa asu ala mekaa mothũku vai mũtetheesya.

73.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yĩ ūtheinĩ yasomwa kwoo, we ūkoona ūlei mothyũnĩ ma asu ala matetkĩlaa. Ovakuĩ / mamavithũkĩ ala meũmasomea Mĩsoa Yaitũ. Asya, 'Nĩmũtavye inyw'ĩ kĩndũ kĩthũku mũno vyũ kũvĩta kyu? Kyo nĩ ūla Mwaki! Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwathanĩte w'o kwa asu ala metkĩlaa. Nĩw'o ūsu nĩ wĩkalo mũthũku!

LUKU 10

74.Inyw'ĩ andũ, ngelekany'o nĩnengane, kwa ūu, mĩthukĩĩsyei yo. Vate nzika, asu ala inyw'ĩ mũmekañlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maitonya kũmba ona ngĩ, ona makombana onthe vamwe nũndũ wa kĩleelo kĩĩ. Ona ngĩ ĩkavulya kĩndũ kuma kwoo, maitonya kũkyosa na kũkĩtũnga. Ow'o, elĩ nĩ onzu mũmanthĩ na mũmanthwa.

75.Mo maimũtaĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndaĩla ĩla imwaĩĩte We. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe amanyuvaa Atũmwa kuma katĩ wa alaĩka, na kuma katĩ wa andũ. Vate

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝

وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمْ أَنْبَاءُ بَيْنَتْ يَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرُ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمُوتٌ مِنْ ذَلِكُمُ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبُئْسَ الْمَصِيرُ ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مَثَلٌ فَاسْتَعِزَّوْا لَهُ إِنَّا الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنُخْلَقَنَّوَا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرَهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

اللَّهُ يَصْطَلِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI
W'lw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

77. We nIwIsI kIla kI mbee woo na kIla kI
Itina woo; na maUndU onthe
makatUngwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ۝

78. Inyw'I ala mwItIkIlaa, kumanai na
tulyai-ndu na mothyU menyu MboyanI,
na mUthaithei MwIai wenyu, na Ikai
meko maseo nIkana mUtonye kwaIla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْغَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

79. Na Ithing'IIsyei kwoondU wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe OndU kUmwaItte
inyw'I kwIthing'IIsya. We nOmUnyuvIte
inyw'I, na ndaillIle mUio mUito IolU
wenyu nthInI wa ndInI; kwa Ou atIItai
mUItIkIto wa Ithe wenyu Avalamu; We
amwItie inyw'I Masilamu kwelI mbee na
nthInI wa Ivuku yII, nIkana MUtUmwa
atonye kwIthwa ngUsI IolU wenyu, na
nIkana inyw'I mUtonye kwIthwa ngUsI
kwa mbaa-andU-onthe. Kwa Ou
syaItIsyai Mboya na Ivai Saka, na
mwItkwatIlei Ngai Mwene Vinya
W'onthe mOlOmItye. We nI MOnere
wenyu. MOnene MUseo vyU na
MUtetheesya MUseo vyU!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ وَبَلَغَ
إِبْرَاهِيمَ هُودَهُ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ هَ مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا يَكُونُ الشَّهَادَةُ عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَاتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَايَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ

AL - MUMINUUN (Wavuanlw'e Makka)

1.Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Vate nzika, ūkĩlyo nĩ ūkaa kwa etĩkĩli,
3.Ala mena wĩnyivyo nthĩnĩ wa Mboya
syoo,

4.Na ala mevathanaa na maũndũ
mathũku onthe,

5.Na ala mena kĩthito nthĩnĩ wa kumya
Saka,

6.Na ala masũvĩaa ūthei woo----

7.Ateo kwa iveti syoo kana ala me
uungu wa moko moo ma aũme, nũndũ
ĩndĩ asu nĩmo mate nthoni namo;

8.Indĩ asu ala mamanthaa kĩndũ kĩngĩ
ĩũũũ wa ūu nĩ eki-ma-naĩ----

9.Na ala masũvĩaa mawĩvĩto moo na
motianĩto moo,

10.Na ala masũvĩaa nesa ūsyaaĩsyaa wa
mboya syoo.

11.Aa nĩmo atĩwa,

12.Ala makatĩwa Itu. Mo nĩvo
makekalaa.

13.Nĩw'o, Ithĩ nĩtwamũmbie mũndũ
kuma kĩtoonĩ kya yũmba;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ٢
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ٣

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ٤

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ٥

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ٦

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مَلُومِينَ ٧

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ٨

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْلِهِمْ رِعُونَ ٩

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ١٠

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ١١

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ١٢

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ١٣

14. Na İndİ İthyİ nİtwamw'İie ta İlovoto
ya manzİ vandŲ vasŲvİİku;

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقَةً فِي قَرَارِ عَيْنَيْنِ ۝١٤

15. Na İndİ İthyİ nİtwayİseŲvisye İlovoto
ya manzİ yatwİka yİanga ya nthakame;
na İndİ İthyİ nİtwayİseŲvisye yİanga ya
nthakame yatwİka kİndŲ kİİe
mŲvw'anİİe; na nthİnİ wa kİndŲ kyu kİİe
mŲvw'anİİe tweekİa mavİndİ na mavİndİ
asu twamavw'İka na nyama; na kuma
vau İndİ, twakİany'a kwİthwa kyŲmbe
kİngİ. Kwa Ųu, kŲathimwa nİ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula MŲmbi
MŲseo VyŲ katİ wa ombi.

فَخَلَقْنَا النُّطْقَةَ عَلَاقَةً خَلَقْنَاهَا مِثْقَلًا مُضَعًا فَلَقْنَا النُّشْرَ ۝١٥
فَكَسَوْنَاهُ الْعِظَمَ لِحْجًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۝١٦
فَتَبَرَّكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝١٧

16. Na İtina wa Ųu İndİ, vate nzika
mŲkakusaa.

ثُمَّ إِنَّا كُنْمُ بَعْدَ ذَلِكَ لَمِيَّتُونَ ۝١٨

17. İndİ MŲthenyanİ wa UthayŲŲkyo
inyw'İ mŲkathayŲŲkw'a.

ثُمَّ إِنَّا كُنْمُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ۝١٩

18. Na İthyİ nİtŲmbİİe matu mŲonza
İŲŲ wenyu mekalanİİe yİmwe İŲŲ wa
yİngİ, na İthyİ tŲİŲvŲthasya Ųmbi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ۝٢٠ وَمَا كُنَّا عَنْ الْحَقِّ
غَافِلِينَ ۝٢١

19. Na İthyİ nİtwatheeİsyie kİw'Ų kuma
İtunİ kwİlanana na kİthimo, na İthyİ
nİtwatumie kyo kİkala İŲŲ wa nthİ----na
ow'o İthyİ Nithyİ twİyİafaa kwİveta
kwakyo----

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَاهُ فِي الْأَرْضِ ۝٢٢
وَرَأَيْنَا عَلَى دَهَايَ بِهِ لَقْدَرُونَ ۝٢٣

20. Na İthyİ nİtwaseŲvisye mİŲnda ya
mİtende na mİsavivŲ kwoondŲ wenyu;
na matunda maingİ nthİnİ wayo; na
amwe mamŲ inyw'İ nİmŲmaİsaa.

فَأَنشَأْنَا لَهُمْ فِي جَنَّتٍ مِنْ نَجْدٍ وَأَعْنَابٍ لَكُمْ فِيهَا
فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝٢٤

21. Na mŲtİ Ųla Ųmeaa Kİİmanİ kya
Sinaİ; umasya mauta na syaŲny'wa
nyingİ kwa asu ala maİsaa.

وَشَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورٍ سَيْنَاءَ فَتَهْتِكُ بِالْأَعْنَابِ ۝٢٥
وَصِنِيعَ الْأَكَلِينَ ۝٢٦

22.Na nthlnl wa ng'ombe ve Isomo ota ou kwenyu. Ithyl nlt0m0nengae kya0nyw'a klla kl mavunl masyo na nthlnl wasyo mwlna motandlthyo maingl, na imwe syasyo ota ou nlm0syllsaa;

وَرَأَى لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نَتَوَكَّرُ بِهَا فِي بُطُونِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na l0l0 wasyo na nthlnl wa ngalawa inyw'I nlm0kuawa.

﴿٢٣﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

LUKU 2

24.Na Ithyl nltwam0t0mie Noa kwa and0 make, nake asya, 'Inyw'I and0 makwa, m0th0k0mei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Inyw'I nom0kethwa mwI al0ngalu?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتُوبُوا عِبَادُوا
اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na anene ma and0 make, ala maleile kwltfklla maisye, 'We no m0nd0 otenyu inyw'I; we amantha kwltw'7klthya m0nene wenyu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwendie, vate nzika We al atonya kwlthwa atheeisy alafka. Ithyl t0yaa'w'a knd0 ta kyu kuma katl wa maa'fthe mait0 ala ma mbee ona vanini,

فَقَالَ الْبَلَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ
مَلَكًا ۚ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26.We nI m0nd0 0kwatfwe nI nd00ka t0; kwa Ou, eteelai, 0voo wake kwa tvinda.'

﴿٢٦﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ مَثَرٌ لِّقَوْمِهِ حَتَّىٰ جِئِنَا

27.We Noa aisye, 'Ame MwIai wakwa, ndethye Nyie n0nd0 mo nImandwklthlthye nyie ta m0kengani.'

﴿٢٧﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بُونًا

28.Kwa Ou, Ithyl nltwam0twafe we 0vuany'o t0kyasya, 'Se0vya Ngalawa uungu wa metho Mait0 na kwlanana na 0vuany'o Wit0. Na ylla mwIao Wit0 wavikie, na mbuluti sya nthl syavulutya,

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَوَحَيْنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ ۖ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ نَفْسٍ مِّنْ نَّاسٍ وَهَاطَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ

likya ilĩ ilĩ sya kĩla mũthemba, nũme na nga, na andũ ma nyũmba yaku, ateo asu moo ala ndeto iminĩte kũvĩtũkĩthw'a. Na we ndũkandavye Nyie ũvoo wa asu ala mekĩte naĩ; mo makanyw'ĩthw'a kĩw'ũ.

الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٩﴾

29.'Na we wamina kwĩkala Ngalawanĩ we na asu ala me vamwe naku---asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ũtũtangĩĩe ithyĩ kuma andũnĩ mate alũngalu!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَاحِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾

30.'Na asya, 'Mwĩai wakwa, nenge nyie kũũngama kũathime, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ wa ala matumaa andũ maũngama.'

وَقُلِ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٣١﴾

31.Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama. Na nĩw'o, ithyĩ nĩtwĩthĩĩtwe mavinda onthe tũimatwaa andũ itatwanĩ.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٢﴾

32.Na ĩndĩ ithyĩ nĩtwamyũkĩlĩlye nzyawa ĩngĩ ĩtina woo.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٣٣﴾

33.Na Ithyĩ nĩtwamatũmie amwe moo ta Atũmwa kuma katĩ woo ene ala maisye, 'Mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mũi na Ngai ũngĩ ateo We. ĩndĩ inyw'ĩ nomũkamũkĩla Ngai?

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

LUKU 3

34.Na anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla na malea ũmbano wa ĩtunĩ na ala Ithyĩ twamatonyethisye kwĩkala nesa nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno, maisye, 'Uũ nĩ mũndũ otenyu inyw'ĩ. We aĩsaa okĩla inyw'ĩ mũĩsaa, na kũnyw'a okĩla inyw'ĩ mũnyusaa.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِيعَاءِ الْآخِرَةِ وَاتَّرفَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٥﴾

35.'Na ethwa inyw'I nIm00mwIw'a o m0nd0 tenyu inyw'I ene, IndI inyw'I m0keethwa mwI'na wasyo.

وَلَيْنَ أَطْعَمْتُمْ بِشَرٍّ فَأَتَكُمُ إِذَا الْخِيَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.'We emwIa kana inyw'I yIla m0kakw'a na k0tw'Ika kItoo na mavIndI, nIm0kasyoka k0thay00kw'a IngI?

أَيَعِدُّكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْتُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٣٦﴾

37.'Ma0nd0 ala inyw'I mwathI'twe me vaasa, vaasa m0no na 0la w'o.

هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ لِمَا تُوعِدُونَ ﴿٣٧﴾

38.'No vaa t0 vala ithyI twIkalaa thay0nI wit0. IthyI t0kw'I'aa vaa na t0t0aa vaa, na ithyI t0ikathay00kw'a IngI ona IndI.

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٨﴾

39.'We no m0nd0 t0 0se0vI'tye 0v0ng0 t0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ithyI t0ikamwI'tkI'la-we.'

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

40.We aisye, 'MwIai wakwa, ndethye nyie, n0nd0 mo nImambosete nyie ta m0kengani.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَبْتُ ﴿٤٠﴾

41.Ngai aisye, 'Mo makeethwa me ma kwI'lila nthInI wa I'vinda I'kuvI.'

قَالَ عَنَّا قَلِيلٌ لَيُصِخَّنْ نَوْمِينَ ﴿٤١﴾

42.IndI 0silIlo nI'wamakwatie mo kwI'anana na w'o, na IthyI nI'wamatwI'kI'thisye mo ta mavuti. NI'methwe me aumanIe IndI, and0 ala mekaa naI!

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُلَامًا مَبْعُودًا إِلَى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43.IndI IthyI nI'twookI'lilye nzyawa ingI Itina woo.

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٣﴾

44.Vai and0 matonya k0vIt0ka I'vinda yoo yIla yI'tw'I'twe, ona mo maitonya k0tiwa Itina wayo.

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

45.Indī Ithyī nītwamatūmie Atūmwa Maitū ōmwe ītina wa ūla ūngī. Kīla īvinda andū mavikīwe nī Mūtūmwa woo mo nīmamūtūw'īkīthasya we ta mūkengani. Kwa ūu, Ithyī nītwamaatīanīsyē ōmwe ītina wa ūngī nthīnī wa wanangīko na Ithyī nītwamatwīkīthīsyē mo ta mbano tū. Methwe me aumanīe, Indī, andū ala matetīkīlaa!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَّسُولَهَا
كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ
فَبَعْدًا لِأَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

46.Indī nītwamūtūmie Mose na mwana nyinyia Aluni, mena Syama Siitū na ūtonyi mūtheu,

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٥١﴾

47.Kwa Valao na anene make; Indī mo nīmeekathīie namo maī andū ang'endu.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَسْكَبُوا مَا كَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٥٢﴾

48.Namo makūlilye, 'Ithyī twīmetīkīla andū eī ala mailī otaitū oyīla andū moo nī athūkūmi maitū?

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عِبَادُونَ ﴿٥٣﴾

49.Kwa ūu, mo nīmametie akengani, na mo maī katī wa asu ala maanangiwe.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٤﴾

50.Na Ithyī nītwamūnengie Mose Ivuku, nīkana mo matonye kūtongoew'a.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

51.Na Ithyī nītwamūtūwīkīthīsyē mwana wa Malia na nyinyia wake Kyama, na Ithyī nītwamatangīie mo na nītwamatetheeīsyē mo kūvika nthī īla mbūkīlīlīlu, vandū va ūthūmūo na mbuluti ivītītye kīw'ū.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّةً آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٦﴾

LUKU 4

52.Inyw'ī Atūmwa, yai katī wa syīndū īla ntheu, na īkai mawīla maseo. Nīw'o, Nyie nīnīstī nesa ūndū ūla inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

53. Na *manyai* kana nguthu Ino yenyu nĩ nguthu oĩmwe, Na Ninyie nĩ Mwĩai wenyu. Kwa ũu, ngiei Nyie nĩnyioka.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

فَاعْتَقِبُوا

54. Mo nĩmanyatĩkisye ũvoo woo kĩlungu kwa kĩlungu katĩ woo ene, kĩla nguthu Ikĩtanĩa mũno kĩla yĩna kyo.

فَقَقِّظُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُرَّاءَ كُلِّ جَبٍ بِأَلَدِهِمْ

فَرِحُوا

55. Kwa ũu, maeke mo nthĩnĩ wa kĩthokoany'o kyoo kwa İvinda.

فَدَرَّهْمُ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّى جِينُوا

56. Mo mesũanĩa kana kwoondũ wa ũthw'ii na syana ila İthyĩ tũmatethasya nasyo,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَيْنَيْنَا

57. İthyĩ tũkakalaata kũmeka mo nesa? Aiee, İndĩ mo maimanyaa.

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ

58. Nĩw'o, asu ala nũndũ wa wĩa wa Mwĩai woo mavinda onthe maũngamaa *mesũĩĩe naĩ*.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

59. Na ala metĩkĩlaa Syama sya Mwĩai woo,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ

60. Na asu ala matamũwetanĩasya Mwĩai woo na atindany'a.

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ

61. Na asu ala maumasya kĩla maumasya ngoo syoo syusũĩtwe nĩ w'ia nũndũ kwa Mwĩai woo nĩkw'o makasyoka--

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ

إِلَى رَبِّهِمْ رُجْعُونَ

62. Aa nĩmo ala mekalaataa kwĩka meko maseo, na aa nomo me vaasa mbee woo.

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَاقُونَ

63. Na İthyĩ tũĩũkuĩthasya thayũ ona wĩva mũio ũla w'o ũtatonya kũvikya, na İthyĩ twĩna İvuku yĩla yĩneenaa w'o, na mo maikavĩtĩw'a.

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ

بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

64. Aiee, ngoo syoo iiyiſiſvſſaa Ivuku yſſ
ona vanini, na mbee wa ōu, mo
nſmakwatene na meko angſ.

65. Kūvika, yſſa Ithyſ twamakwata na
ōſiſſſo, amwe moo ala malikſte
motanunſ, ſiſyai, mo nſmaſſſaa ōtethyo.

66. Mūikaſſe ōtethyo mūthenya ōū, ow'o
inyw'ſ mūitethw'a Nithyſ.

67. Nſw'o, inyw'ſ nſmwasomeawa Mſſoa
Yaitū, ſndſ inyw'ſ nſmwamſſiaa
mūkasyoka na ſtina na itiinyo ſyenyu,

68. 'Anene mwſ na ngūlū, mūitavany'a
movoo ſūlū wa -yo *Kulani* ōtukū,
mūkſneena maſndū ma mana.'

69. Mo ſndſ, nomasūanſſte ſūlū wa Ndeto
Ntheu kana komavikſwe nſ kſſa
kſtaamavikſa maaſthe moo ma tene?

70. Kana mo nomeūmanya Mūſmwa
woo, ſndū mo meūmūlea we?

71. Kana mo maasya, 'Nthſnſ wake ve
ndūſka? Aiee, we amaetee mo ōla w'o,
na aingſ mūno moo nſmamenaa ōla w'o.

72. Na takethwa ōla w'o nſkūatſſa
mawendi moo, matu na nthſ na syonthe
ila ſyſ nthſnſ wasyo ſyſthwa ſyalikile
ithokoonſ. Aiee, Ithyſ nſſmaetee mo
ōtao woo, ſndſ kuma kwa ōtao woo ene,
mo *yu* nſmekwathūka ōtee.

73. Kana we nūmakūlaſya amwe moo
ſtuvi ona yſmw'e? ſndſ ſtuvi ya Mwſai
waku nſyo

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمَرَةٍ مِنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ
مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَمِلُونَ ﴿٣٧﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْرُونَ ﴿٣٨﴾

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ لَا تَنْصُرُونَ ﴿٣٩﴾

قَدْ كَانَتْ آيَتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَلَنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ
تَنْكِبُونَ ﴿٤٠﴾

مُسْتَكْبِرِينَ ۖ بِهِ سِيرَاتُ الْفَجْرُونَ ﴿٤١﴾

أَفَلَمْ يَذَرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَهُمْ
بِآبَاءِهِمْ الْأَوَّلِينَ ﴿٤٢﴾

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٤٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ ۚ بَلْ جَاءَهُمُ الْبَاقِي وَالْأَوَّلُ
لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ﴿٤٤﴾

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَمِنْ
عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٥﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَقَرْجًا رَبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ
الْوَارِثِينَ ﴿٤٦﴾

Iseo Mũno Vyũ; na We nĩ Ula-
Mũnengani Mũseo Vyũ.

74.Na kwa Ūla w'o vyũ, we
Ūmathokasya nzlanĩ Ila ya w'o.

وَأَنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝

75.Na asu ala matetĩkĩlaa Ito, ow'o mo
nĩmelelũkĩte kuma nzlanĩ Ito.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنَكُونُوا

76.Na takethwa Ithĩ nĩtweew'ĩte tei
Iũlũ woo, na kũmaumya thĩnanĩ woo,
mo vate nzika, methĩwa maendeeie
kwĩthĩwa nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo,
makyanganga ta ilalinda.

لَا يَرْجِعُهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَّا جِوَا

فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝

77.Ithĩ nĩtwamakwatie mo na Ūsilĩlo.
Indĩ mo mayaaĩnyivya mo ene kwa
Mwĩai woo ona kana makathaithana
mena wĩnyivyo.

وَلَقَدْ أَخَذَ لَهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَوُوا لِرَبِّهِمْ

وَمَا يَنْصُرُهُمْ ۝

78.Kũvika yĩla Ithĩ twamavingũte
mũomo wa Ūsilĩlo mwai, sisya, mo
nĩmeyĩtũkaa.

حَتَّىٰ إِذَا اتَّخَضْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ

يَوْمَ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ۝

LUKU 5

79.Na We nĩ We Ula wamũmbfie
inyw'ĩ matũ, na metho, na ngoo; indĩ
inyw'ĩ mũtũngaa mũvea mũnini.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

80.Na We nĩ We Ula ūmwĩngĩvĩtye
inyw'ĩ Iũlũ wa nthĩ, na Kwake We
nĩkw'o inyw'ĩ mũkombanw'a.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ۝

81.Na We nĩ We Ula ūnenganae thayũ,
na ūetae kĩkw'ũ, na mokonĩ Make ve
ũalyũko wa ūtukũ na mũthenya. Indĩ
inyw'ĩ nomũkamanya?

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

82.Indĩ mo maasya ūndũ andũ ala maĩ
mbee woo maisye.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝

83. Mo maasya, 'Kya0! IthyI twakw'a na kUtwIka mUthanga na mavIndI i0, ow'o, ithyI nItUkathay00kw'a IngI?

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّنَا لَنَبْعُوَنُ ۝

84. 'Uu nIw'o ithyI twathiwe mbee, ithyI na maaIthe mait0. KI ti kInd0 IndI nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

85. Asya, 'NthI na syonthe ila syI nthInI wayo nI sya0, ethwa inyw'I nImwIsI?.'

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

86. 'Mo makasya, 'NI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Asya, 'Inyw'I IndI nomUkataIka?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

87. Asya, 'N00 0la MwIai wa matu m0onza na MwIai wa KIvIla KIInene- kya-UsumbI?'

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

88. Mo makaasya, 'NI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'IndI inyw'I nomUkekala mwIna w'ia?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

89. Asya, 'N00 0la kw'okonI Kwake ve 0sumbI wa syInd0 syonthe na Ula 0sUvIaa, na Ula Kwake vate sUvIka, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ مَنْ يَبْدِئُ مَخْلُوقَاتِ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُخَيِّرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

90. Namo makaasya, 'Uu W'onthe nI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Inyw'I IndI, mUkengekaa ata?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ۝

91. Ii, IthyI nItUmaetee mo 0la w'o, namo vate nzika, nI akengani.'

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

92. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyoseete mwana We-mwene, ona vai Ngai IngI ona 0mwe wI vamwe Nake We; kUkethwa 0u, kIla ngai yIthwa yoosie kIla yo yoombie, na vate nzika, imwe syIthwa syaisumbIkie ila ingI.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا أَذْهَبَ كُلَّ إِلَهٍ بِنَا خَلَقَ وَلَعَلَّا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe Natafwe
Iŵlŵ wa syonthe ila mo mamwŵananasya
We nasyo!

93.Mŵmanyi wa maŵndŵ ala matonekaa
na ala monekaa! Kwa ŵu, We E-Iŵlŵ
mŵno mbee wa syonthe ila mo
mamwŵananasya *We nasyo!*

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّمَ عَمَّا يُشْرُكُونَ ﴿٩٣﴾

LUKU 6

94.Asa, 'Mwŵai wakwa, ethwa We
ŵkambony'a nyie maŵndŵ ala mo
mateelemetw'e namo.

قُلْ رَبِّ إِنَّمَا تَرِيَّتِي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٤﴾

95.'Mwŵai wakwa, Indŵ, ndŵkambie
nyie vamwe na andŵ eki-ma-naŵ.'

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾

96.Na vate nzika, Ithŵl twŵna ŵtonyi wa
kŵkwony'a we kŵla Ithŵl
tŵmateelemasya nakyō.

وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رُؤُونُ ﴿٩٦﴾

97.Lŵngyai ŵthŵku na ŵla mŵseo vyŵ.
Ithŵl nŵtŵmanyŵlŵte *syŵndo* ila mo
mawetaa.

إِذْ فَعَّ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ النَّيْتَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا
يَصِفُونَ ﴿٩٧﴾

98.Na asya, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nŵmanthaa wŵvitho nthŵnŵ Waku nŵndŵ
wa mŵteelemangany'o ya Masatani.

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿٩٨﴾

99.'Na Nyie nŵmantha wŵvitho nthŵnŵ
Waku We, Mwŵai wakwa, mo maikese
kŵnthengea nyie,'

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَخَضُّونَ ﴿٩٩﴾

100.Kŵvika, yŵla kŵkw'ŵ kŵamŵkŵla
ŵmwe woo, *akŵŵvana* asya, 'Mwŵai
wakwa, ndŵnge ŵngŵ nyie,

عَلَّمَ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجُونِ ﴿١٠٠﴾

101.'Nŵkana Nyie ndonye kŵlka meko
ma ŵlŵngalu nthŵnŵ wa *thayŵ* ŵla nyie
ndŵlŵte *ŵina*. 'Tiw'o, ŵno no ndeto we

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ
هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ
يُبْعَثُونَ ﴿١٠١﴾

On00neeha t0. Na Itina woo ve t0t0
kuvika muthenya ula mo
makathay00kw'a IngI.

102.Na yIla soo 0kavuvwa, vaikethwa
nd00 sya m0kautI katI woo m0thenyanI
0su, ona maikak0lany'a m0nd0 na 0la
OngI.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٢﴾

103.IndI, asu ala ithimo syoo ikethwa
syI ngito nthInI wa meko, aa nImo ala
makethwa me aIlIu.

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْبَاقُونَ ﴿٢٣﴾

104.IndI ala mawIa moo maseo
makethwa me mav0th0—aa nImo ala
manangaa mathay0 moo; namo
makekala IianI-ya-Mwaki.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَيْرُ ذَا
أَنْفُسِهِمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

105.Mwaki 0kavIvya mothy0 moo
namo makamang'utha nI woo vau
nthInI.

تَلْفَحُ دُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿٢٥﴾

106.'MIsa Yakwa ndyaasomwa
kwenyu inyw'I, nenyu mwamyosa ta
0v0ng0?'

أَلَمْ تَكُنْ أَتَيْنِي تَتْلِي عَلَيْنَا كُنُوزَ مَا
تَكْذِبُونَ ﴿٢٦﴾

107.Mo makaasya, 'MwIai wait0,
0th0ku wit0 nIwat0kIliye ithyI vinya,
na ithyI twaI and0 avItany'a.

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿٢٧﴾

108.'MwIai wait0, tumye vaa, na IndI
twasyoka nthInI wa wau wa mat0, ow'o,
ithyI t0keethwa twI eki-ma-naI.'

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿٢٨﴾

109.Ngai akamatavya, AIai vau nthInI
na m0ikaneene Nakwa Nyie.'

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكْمُنُوا ﴿٢٩﴾

110.'KwaI nguthu Imwe katI wa
ath0k0mi Makwa ala maisye, 'MwIai
wait0, ithyI nItwItkIlaa; kwa 0u, t0ekee
ithyI naI sit0, na twIw'fe tei; n0nd0 We

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقَيْنِ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٣٠﴾

Nue Ula-Mūseo Vyū wa ala mew'anīaa
tei.

111. 'Indī inyw'ī nīmwmawmatw'kīthisye
mo kīndū kya kūthekeea na matwīka
kītumi kya kūmūlīthya inyw'ī
ōlīlikany'o Wakwa yīla inyw'ī
mwaendee na kūmathekeea.

فَاتَّخَذَ نُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنسَوْنَاهُم بَذْلُهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝١١١
وَنُهُم تَصْحَكُونَ ۝

112. 'Nyie ūmūnthī ūō nīnīmatuvīte mo
nūndū wa ūmīlīsyō woo, kwa ūu nomo
tū matanīte.'

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْفَاكِرُونَ ۝١١٢

113. Ngai akakūlya, 'Inyw'ī mwekalile
tūlū wa nthī kwa myaka yīana ata?'

قُلْ لَّكُمْ لَيْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدُ سِنِينَ ۝١١٣

114. Mo makasūngīa, 'Ithyī twekalile
kwa mūthenya ūmwe kana kīlungu
kyaw'o, Indī makūlye ala maīaa ūtalo.'

قَالُوا لَيْسَ يُدْعَىٰ الْأَوْفُكِيُّ يَوْمَ قَتَلِ الْعَاذِينَ ۝١١٤

115. We akamatavya, 'Inyw'ī mwekalile
o vanini tū, takethwa inyw'ī
nīmwmanyie!'

قُلْ إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوَأَنَّكُمْ لَتَنُتِمَّ تَعْلَمُونَ ۝١١٥

116. 'Inyw'ī Indī mwasūanīe kana Ithyī
twamūmbīte inyw'ī vate kīleelo, na
kana inyw'ī mūikatūngwa Kwitū?'

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَهًا لَا تُرْجَعُونَ ۝١١٦

117. Ula-Wī-Iolū Mūno Indī nī ethwe
Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mūsumbī-Wa-W'o, vai ngai ateo We,
Mwīai-Wa-Kīvīla kya Utheu kya
Usumbī.

قَتَلَ اللَّهُ الْمَلِكَ الْحَيَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْكَوْنِ ۝١١٧

118. Na we ūla wīkaīlaa Ngai ūngī ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
ūtena ūkūśī wake, we akaumya ūtalo
kwa Mwīai wake. Kwa ūla w'o, alei
maikaīla.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ لَا
قَاتِلًا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ۝١١٨

119. Na asya, 'Mwĩai wakwa, ekea na
 ĩw'a tei, na We Nue Ula-Mũseo Vyũ
 katĩ wa ala mew'anĩaa tei.'

﴿قُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NUR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. *Kĩĩ nĩ* Kĩlungu kĩla Ithĩ tũkĩvuanĩtye na kĩla Ithĩ tũkĩtwĩkĩthĩtye mwĩao wa kũatĩwa; na nthĩnĩ wakyo Ithĩ nĩtũvuanĩtye Syama nthu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũvĩa.

3. Mũndũ mũka kĩlaalai na mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme kĩlaalai na mũndũ-mũka kĩlaalai----mũkũnei kĩla ũmwe myũnzyũ ĩana yĩmwe. Na mũikakwatwe nĩ tei ũũũ wa elĩ yĩla mũkwĩanĩĩsyũ ũw'io ũũ mũtheu, ethwa inyw'ĩ nĩmwĩtĩkĩĩĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na nguthu ya etĩkĩli nĩkũsĩĩte ũsĩĩlo woo.

4. Mũndũũme kĩlaalai akatwaa mũndũ-mũka kĩlaalai kana mũvoyi wa mĩvw'anano, na mũndũ - mũka kĩlaalai akatwawa nĩ mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme mũvoyi wa mĩvw'nano. Undũ ũũ nĩmũvatane mũno kwa etĩkĩli.

5. Na asu mailĩĩlaa iveti mbĩtĩkĩli ũvũngũ na mailea kũete ngũsĩ inya----- makũnei myũnzyũ mĩlongo nyaanya, na ĩina wa ũu, mũiketĩkĩle ũkũsĩ woo, namo nĩmo eki-ma-naĩ,

6. Ateo asu ala melilaa ĩtina wa ũu na kwĩlũngalya, nũndũ ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ - Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَأَنْزَلْنَاهَا فَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُزْمٌ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْفَحْشَاءَ ثُمَّ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا إِنَّ عَذَابَهُمْ شَدِيدٌ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

7.Na asu ala maililaa iveti syoo OvÜngÜ, na matena Üküſi ateo mo ene---- Üküſi wa Ümwe wa andü ta asu Ükeethwa wĩ mwĩanu ethwa we akeevĩta na syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho mavinda ana *akyasya*, kana we vate nzika, e vamwe na asu ala maneenaa w'o.

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ٥

8.Na wĩvĩto wake wa katano Ükeethwa nĩ kwasya kana kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho ethwa we e katĩ wa ala akengani, kĩthwe ũũũ wake.

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ٥

9.Indĩ Ūsilĩlo Ükavetangwa kuma kwa kyo ethwa kyo kĩkeevĩta na kumya Üküſi mavinda ana syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkyasya kana mũũme nĩ ūmwe wa akengani.

وَيَذَرُوهَا عَنْهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَذَّابِينَ ٦

10.Na kĩhitũ kya katano kyakyo kĩkeethwa nĩ kwasya kana, Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩthwe ũũũ wakyo ethwa mũũme eneena w'o.

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٥

11.Na takethwa ti Ūndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ũũũ wenyu, na kũtwĩka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũuu na Mũĩ, *inyw'ĩ mwĩthwa mwakwatiwe nĩ kyeve*.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ بِتَوَابِ حَكِيمٌ ٧

LUKU 2

12.Nĩw'o, asu ala maetie ŪvÜngÜ nĩ nguthu ĩmwe katĩ wenyu *inyw'ĩ*. Mũikasũanĩ kana Ūndũ Ūũ nĩ mũthũku kwenyu; aiee, nĩ ūseo kwenyu. Kĩla ūmwe woo akoosa kĩanda kyake kya nĩ ĩla we weekie; na we ūla katĩ woo wĩ na kĩlungu kĩnene akakwata ūsilĩlo mwai, na wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِآيَاتِنَا فِي غَضَبٍ مِنْكُمْ لَا تُحْسَبُوا سَعَاءً لَكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ كُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ فَالتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٨

13. Nĩkĩ aũme etĩkĩli na iveti mbĩtĩkĩli, yĩla inyw'ĩ mweew'ie ōu, maleile kũmasũanĩla andũ moo nesa, na kwasya, 'Uũ nĩ ōvũngũ wĩ ōtheinĩ?

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ⑤

14. Nĩkĩ mo maleile kũete ngũsĩ inya sya kũĩkĩĩhya? Nũndũ mo nĩmaleile kũete ngũsĩ ila syendekaa, mo nĩ akengani mũno mbee wa ōthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē!

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَاءِ قَالُوا لَيْكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ ⑥

15. Takethwa ti ōndũ wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na tei Wake Iũlũ wenyu, Iũlũ wa nthĩ Ino na Itunĩ, ōsilĩlo mũnene wĩthwa wamũkwatie inyw'ĩ nũndũ wa wilĩanĩ ōla inyw'ĩ mwai nthĩnĩ wa w'ō.

وَلَوْلَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَتَسَكَّمْتُمْ فِي مَا أَقَضْتُمْ فِيهِ مَدَابٍ عَظِيمَةٍ ⑦

16. Yĩla inyw'ĩ mwoosa ndeto inyaĩkĩtw'e nĩ nĩmĩ syenyu na mũkambĩĩĩĩla kũneena na makanyw'a menyu maũndũ ala inyw'ĩ mũte na ōmanyi wa w'ō wamo na kũsũanĩla kana no kaũndũ kanini, oyĩla mbee wa ōthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ ōndũ mũnene.

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالْأَيْدِيكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا ۖ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ⑧

17. Na nĩkĩ yĩla inyw'ĩ mwawĩw'ie mwaleile kwasya, 'Ti ōseo kwitũ kũneena Iũlũ wa w'ō. We wĩ Mũtheu, Ame Ngai, ii nĩ nzukũ mbai!

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا ۖ سُبْحَنَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ⑨

18. Ngai Mwene Vinya W'onthē nũnũmũtaa inyw'ĩ mũĩkasyokee ona vanini ōndũ ōĩlyĩ ta ōũ, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِلْغَلَةِ ۖ أَبَدًا ۖ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑩

19. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nũnũmũvathũkanĩsya inyw'ĩ mĩao; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Umanyi-W'onthē, Mũĩ.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑪

20. Asu ala mendaa wathavu ōnyaŋke katŋ wa eŋkŋli, makeethwa na ōsilŋlo wŋ woo nthŋŋ wa nthŋ ūno na Itunŋ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nŋwŋŋ na inyw'ŋ mōyŋŋŋ.

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الدِّينِ
أَمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑤

21. Na nūndū wa ūnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na tei Wake ūlū wenyu, na kōtw'ŋka kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nŋ Mōuu na ūsōŋtwe nŋ tei, inyw'ŋ mwŋhwa mwaanangŋwe.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دَرُؤِي
لَ كُنْتُمْ زَحِيمٌ ⑥

LUKU 3

22. Inyw'ŋ ala mwŋŋŋŋlaa! Mōikaatŋŋe nyaŋŋ sya Satani na ūla ona wŋwa ūatŋŋaa nyaŋŋ sya Satani aŋŋwe nŋkōmanyā kana we vate nzika atavanasya maōndū ma wathe na ūthōku wŋ ūtheinŋ. Na nūndū wa ūnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na tei Wake ūlū wenyu, vai ona ūmwe wŋhwa e mōtheu ona vanini, ūndŋ Ngai Mwene Vinya W'onthē amōtheasya ūla We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nŋ Wŋw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالنَّكَرِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ
أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَزِيْزِي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ⑦

23. Na ala mena ūthw'ii na wingŋ wa syŋndū katŋ wenyu maiveŋte kōlea kōmanenge syŋndū ala ma ndūū ya mōkautŋ na ala mena vata na ngya na ala matiie mŋŋŋŋ yoo kwoondū wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē. Mo nŋmaekee na kōmŋŋŋŋ. Inyw'ŋ nomwendaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē aŋŋŋtwe nŋ ūmōkeke inyw'ŋ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nŋ Mōekanŋi-Mōno Vyū, ūsōŋtwe nŋ tei.

وَلَا يَأْتِلْ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلْيَعْلَمُوا وَيَصْفَحُوا أَلَا يُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑧

24. Nŋw'o, asu ala mamailŋŋlaa ūvōngō aka atheu, mate wathavu, iveti mbŋŋŋŋli

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

nĩ aumanĩe ũlũ wa nthĩ Ino na Itunĩ. Na ve ũsilĩlo mwai kwoondũ woo.

لَعَنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ⑤

25. Mũthenya ũla nĩmĩ syoo na moko moo na maaũ moo ikakũsĩĩa ũlũ wa maũndũ ala mo meekaa.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَنْجُوبُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑥

26. Mũthenya ũsu Ngai Mwene Vinya W'ontho akamatuva matuvi moo ma w'o, namo makamanya kana Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka nĩ We W'o-Wĩ-Utheinĩ.

يَوْمَ يَدْعُ يُؤْفِكُهُمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْيَقِينُ ⑦

27. Syĩndũ nthũũku nĩ kwoondũ wa andũ athũku, na andũ athũku nĩ kwoondũ wa syĩndũ nthũku. Na syĩndũ nzeo nĩ kwoondũ wa andũ ase na andũ ase nĩ kwoondũ wa syĩndũ nzeo; aa mai na ũvĩtyo ũlũ wa maũndũ onthe ala *ailĩanĩ* maneena. Ve ũkeo kwoondũ woo na kyaũya kya ndaĩa.

الْخَيْثُوثُ لِلْخَيْثُوثِينَ وَالْخَيْثُوثُونَ لِلْخَيْثُوثِ
الْكَلْبِثُ لِلْكَلْبِثِينَ وَالْكَلْبِثُونَ لِلْكَلْبِثِ ⑧
مُبَدَّوْنَ وَمَا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
كَرِيمٌ ⑨

LUKU 4

28. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ ila ite syenyu ateo mwĩtĩtye ũthei na mũkamakethya andũ ma nyũmba isu. Uũ nĩ ũseo mũno kwenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩ esũvĩi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ
حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ⑩

29. Na mwalea kwĩthĩa mũndũ ona ũmwe vo, mũkalike omũvaka mũnengwe ũthei. Na mweewa, 'Syokai', ĩndĩ syokai; ũu nĩ ũtheu mũno kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩsĩ nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ
لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ⑪

30. Tĩ ũthũku kũlika nthĩnĩ wa nyũmba ila itekalawa nĩ andũ vala ve syĩndũ syenyu. Na Ngai Mwene Vinya

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ
فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ⑫

W'ontho nŵĩsĩ ŪndŪ inyw'ĩ mumbŪlaa
na ŪndŪ mŭvithaa.

31. Matavye aŭme ala etfktli
makumany'e metho moo na masŭvie
ŭthei woo. Uu nĩ ŭtheu mŭno kwoo.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵĩsĩ nesa ŪndŪ mo mekaa.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ أَبْصَارَهُمْ وَيَحْفَظُونَ أَرْوَاحَهُمْ
ذَلِكَ أَزَلَىٰ لَهُمْ إِنْ اللَّهُ يُخَيِّرُ بَيْنَ يَصْنَعُونَ ﴿٥١﴾

32. Na itavyei iveti ila mbĩfktli
ikumany'e metho masyo na isŭvie
mothei masyo, na iikonany'e wanake
wasyo na mathaa ateo ala menekee, na
niyeesye isungi syasyo ithŭinĩ syasyo, na
iikonany'e wanake wasyo ateo kwa
aŭme masyo kana maaĩthe masyo, kana
kwa maaĩthe ma aa mŭŭme masyo, kana
syana syoo, kana syana sya aa mŭŭme
masyo, kana kwa anaa-nyinyia masyo,
kana syana sya anaa nyinyia masyo,
kana syana sya eitu a nyinyia masyo,
kana iveti syoo, kana ala moko moo me
uungu wasyo, kana athŭkŭmi ma aŭme
ala mate ĩtomo yasyo, kana syana nini
ila itanamba kwĩthwa na ŭkŭŭ wa
kŭmanya kĩmbithĩ kya iveti. Na iikaende
na mŭendele wa kwonany'a mathaa
masyo ala syo ivithaa. Na ĩthiŭei inyw'ĩ
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho
inyw'ontho vamwe, inyw'ĩ etikili,
nĩkana mŭtonye kŭsinda.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْحَكْنَ بَعْدَ رِجَالِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ
أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ
بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَىٰ أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَاءَهُنَّ أَوْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولَىٰ الذَّرَبَةِ
مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْطِفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوَاتِقِ
النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ
مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾

33. Na twaai iveti sya ndiwa kuma katĩ
wenyu, na ngoombo syenyu sya aŭme na
ngombo syenyu sya aka ila *syaila nĩ*
kŭtwaanĩhw'a. Ethwa mo nĩ nya,
Ngai Mwene Vinya W'ontho
akamamanthĩa nzĩa sya ŭtethyo kuma
mumonĩ Wake; na Ngai Mwene Vinya
W'ontho nĩ Mŭnengani-Mŭlau, Umanyi-
W'ontho.

وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ وَالضَّالِّجِينَ مِن عِبَادِكُم
وَمَا بَيْكُم إِنْ تَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

34. Na asu ala matekwona *syIndū* *sya* mūtwaano nīmaŋŋite nī kwŋyŋkalya me atheu ene, kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge syIndū nthŋnī wa mumo Wake. Na ngombo ŋa yŋkwenda valūa wa ūthasyo nūndū wa kūnyivya ūkoombo, iandŋkŋei ethwa nīmūkwona ūseo nthŋnī wasyo na inengei kuma ūthw'iinī ūla *kwa ūla w'o* nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We ūnenganŋite ūlūlū wenyu. Na mūikamaingŋŋsyē athūkūmi menyū nthŋnī wa thayū mūvuku *kwa kūmaia mo mate atwae* ethwa mo meenda kwŋkala me atheu, nŋkana inyw'ŋ mūtonye kūmantha nzŋa ya thayū ūū wa yu. Indŋ ethwa ūmwe akamaingŋŋsya mo, Indŋ ŋtina wa kōingŋw'a kwōo Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa Mūekanŋi *na* Mwene tei *kwōo*.

35. Na Ithŋŋ nŋtūtheetye Mŋsoa Mŋtheu kwenyu, na ngelekany'o ya asu ala mavŋŋte mbee wenyu, na ūtao *kwa* akŋi-ma-Ngai.

LUKU 5

36. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Kyeni kya matu na nthŋ. Ngelekany'o ya kyeni Kyake nī ta ūvya ūla ūthinŋkŋtwe taa nthŋnī waw'o. Taa ūsu naw'o wŋ kŋsisyonŋ. Nakyo kŋsisyo kŋŋekala ta ndata ŋkūŋtisatisa. Yakanŋtw'e kuma kwa mūŋŋl----- mūŋathime wa mūthata---- ūte wa umŋlonŋ kana ūthūŋlonŋ ūla mauta maw'o me vakuvŋ kwakana ona mwaki ūtaūvikŋe. Kyeni ūlūlū wa kyeni! Ngai Mwene Vinya W'onthe nūŋongoeasya kyeni Kyake *kwa ūla* We wendaa. Na Ngai

وَلَيْسْتَغْفِرَ الَّذِينَ لَا يَحْدُونَ زَكَاةً يَغْفِرُهُمْ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِنْكُمْ
أَيُّهَا أَنْتُمْ فَكَأَيُّهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأُولَئِكَ
مَنْ قَالَ اللَّهُ الَّذِي أَنْتُمْ وَلَا تَكْرَهُوا فَتَيِّبْتُمْ
عَلَى الْبَعَاءِ إِنْ أَرَدْتُمْ تَحَصُّنًا لِيَبْتِغُوا عَرْضَ الْيَهُودِ
الَّذِينَ آمَنُوا وَمَنْ يَكْرِهُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ الْإِذْهِارِ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِمَنْ الدِّينِ
يَخْلُوا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ⑥

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِ كَيْسُوكَ فِيهَا
مُضْبَحُ الْيَضْبَحِ فِي رُجَا جَعْلُ الرُّجَا جَعْلُ كَاتِنَا كُوكُ
دُرِّي يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ
وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيئُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
كَأَنَّ نُورًا عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

Mwene Vinya W'onthe nūmanengae andū ngelekany'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyisī syīndū syonthe nesa vyū.

وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

37. Kyeni kīl yu nīkyakene nthīnī wa nyūmba ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kana nīsyakūnēnev'w'a na kana syītw'a Yake yīlilikanīlwe nthīnī wasyo. Na Mūtafei We nthīnī wasyo ma-kīloko na ūya mawīloo;

فِي يَوْمٍ أَذْنُ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْأُقْدُودِ وَالْأَصَالِ

38. Andū ala mataalyūlawa nī ūtandīthya kana ūthoosya wa syīndū makolwa nī ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsyallīsyā wa Mboya, na ūīvi wa Saka. Mo nīmakīlāa mūthenya ūla ngoo na metho ikathingithangw'a.

رِجَالٍ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

39. Nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge mūthīnzīo woo ūla mūseo vyū wa meko moo, na amaingīvīsyē syīndū kuma mumonī Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūnengae ūla w'onthe We wendaa vate kīthimo.

لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَزَيِّدَهُمْ قَرْنٌ فَضْلُهُ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

40. Na ta ūlūlū wa asu ala matetīkīlāa, meko moo nī ta kyuu kya kīw'ū kīlā kīkengaa weūnī. Ula wīna waūni akasūanīa nī kīw'ū, īndī avika vala kīl, akīthīa nī vathei. Na we amwīthīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthe vo, Ula ūmūlvāa we ūtalo wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mītūkī kwa kūtalā.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَمِيمًا إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ قُوَّةَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

41. Kana meko moo nī ta kīvindu kīnene mūno ūlūlū wa ūkanga mūnene na mūliku, kīlā kīvw'īkawa nī kītulumo, vala itulumo syūkīlāa ūlūlū wa itulumo, ūlūlū wakyo ve mathweo, kīvindu kīyīllanīlye ngoi ūlūlū wa ngoi. Yīlā we

أَوْ كَظُلُمٍ فِي بُحْرِ لَبِّي يَقْشَعُ مَوْجٌ مِنْ قُوَّتِهِ مَوْجٌ مِنْ قُوَّتِهِ مَحَابٍ ظَلَمْتُ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْدِ يَرَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

watamb00kya kw'oko kwake, akwona
na vinya; na ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtamŭnengae kyeni—vai
kyeni ona vanini.

LUKU 6

42. We nowonaa kana nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla ndaŭa Syake
itaŭawa nĩ onthe ala me matuŭĩ na ūlŭ
wa nthĩ, na ota ūu, nyunyi itamb00kitye
nthwau syasyo? Kĩla kĩmwe nkĩsĩ nza
yakyo ya mboya na ndaŭa. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ
mo mekaa.

43. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūalũko
ũkeethwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

44. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amatwaa mathweo, na
ĩndĩ We aimakwatany'a vamwe, na
aimomba mbumbu na ūkyona mbua
yuŭte kuma katĩ wamo? Na We
nũtheasya mathweo kuma ĩtunĩ mailyĩ ta
ĩlma nthĩnĩ wamo ve mbua ya mavia, na
ĩndĩ We nũmũkũnaa nayo ūla We
wendaa, na nũmĩvetangaa kuma kwa ūla
We wendaa. Nĩ vakuvĩ kyeni kya ūtisi
kũvulya woni wa metho moo.

45. Ngai Mwene Vinya W'onthe
akũanasya ūtukũ na mũthenya. Vate
nzika, nthĩnĩ wa ūndũ ūũ ve mũanyĩsyo
kwa asu ala mena metho.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩũmbĩte kĩa nyamũ kuma kĩw'ũnĩ.
Katĩ wasyo ve imwe ila iendaa na mavu

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالظِّلُّ صَفِي كُلِّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزَيِّنُ سَمَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ
يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ
يُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُحْبِبُ
بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا
بَرْقُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

يَقْلِبُ اللَّهُ الْيَلَّ وَالتَّهَارَاتِ فِي ذَلِكَ لَوْ بَرَّةً
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي

masyo, na katĩ wasyo ve ila iendaa na maaũ elĩ, na katĩ wasyo ve ila iendaa na maaũ ana. Ngai Mwene Vinya W'ontho ombaa kũla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na vinya wa kwĩka maũndũ onthe ala We wendaa.

عَلَىٰ بَطْنِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَشِي عَلَىٰ رِجْلَيْهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ
يَشِي عَلَىٰ أَرْجَحِ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٩﴾

47.Ow'o, Ithyl nĩtũtheetye Syama Ntheu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amũtongoeasy ũla We wendaa nzĩanĩ ũla ya w'o.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٠﴾

48.Namo maasya, 'Ithyl nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa, na ithyl nĩtwĩw'aa;' na Indĩ Itina wa ũu, amwe moo nĩmaalyũkaa. Indĩ asu ti etĩkĩli.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَخَوَّلُ
قُرَيْشٌ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ذَلِكَ وَآمَّاؤُكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٧١﴾

49.Na yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana we atonye kũmatw'ĩla katĩ woo, wee! Nguthu Imwe yoo nĩalyũkaa Itasyoka.

وَلَئِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
 مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٢﴾

50.Na ethwa mo mesũanĩ kana ũ-w'o wĩ ngalĩ ũla yoo, mokaa kwake masembete mena wĩnyivyo w'ontho.

وَأَن يَكُنْ لَهُمُ الْحَكْمُ أَنَّىٰ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ مَذْعَبَاتٍ

51.Uu nũndũ vena ũwau ngoonĩ syoo? Kana mo mena nzika, kana mo komeũkĩla makyona kana Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake akeethwa ate mũlũngalu kwoo? Aiee, mo nĩmo-ene eki-ma-naĩ.

إِنِّي قُلُوبُهُمْ مَرَضٌ أَمَّا رَبُّنَا أَمْ يَقُولُونَ أَن يُحْيِفَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولَهُ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٧٣﴾

LUKU 7

52.Kwĩka kwa etĩkĩli, yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana We atonye kũmatw'ĩla katĩ woo, mo maasya tũ,

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٧٤﴾

'Ithyl nltw'lw'aa na nltwltkl'laa.' Na mo nimo ala maka'lla.

53.Na Ola Omw'lw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake, na Omök'laa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Omwosaa We ta ngao ya kw'si'lla, asu nimo ala makasinda.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَّقِ اللَّهَ مَا رَزَقَهُ مِنْهُ فَلْيَسَّرْ اللَّهُ لَكُمْ أَمْثَلَكُمْ يُؤْتِكُمْ مِنْهُ رِزْقًا فَكُلُوا مِنْهُ حَيْثُ شِئْتُمْ وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٥٣﴾

54.Namo mev'taa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitü syoo sy' vinya kana, ethwa We nökümey'laa mo, vate nzika, mo nime küthi. Asya, 'Möikev'te; k'laa k'kwendeka n'lw'i wa w'o Öndön' Ola wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'lw'is' nesa vyü Öndü inyw'I mw'kaa.'

وَأَقْسُوا إِلَى اللَّهِ جَهْدَ أَيْدِيكُمْ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٤﴾

55.Asya, 'Mw'lw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mw'lw'ei Mütümwa.' Na ethwa mo nimekü'alyüka Ind'i lilikanai, Ola ona w'wa w'kaa Ou n'we Ökakü'lw'a k'laa ki'twe nth'ni wake, otondü nenyu mükakü'lw'a k'laa ki'twe nth'ni wenyu. Na ethwa inyw'I n'lmömw'lw'a we, mükatongoew'a nesa. Na Mütümwa ti mÖngam'i Ind'i no Öeti w' Öthein' wa Utömane.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ﴿٥٥﴾

56.Ngai Mwene Vinya W'onthe nümalth'e asu kat' wenyu ala met'k'laa na kw'ka meko maseo kana We vate nzika, akamatw'k'ithya mo Ati'wa Iölü wa nth'i, tondü We wamatw'k'ithisye Ati'wa kat' wa asu ala ma' mbee woo; na kana We vate nzika, akam'Iölü'm'ilya nd'ni yoo Ila We Öm'Inyuv'te kwoondü woo; na kana We vate nzika, akamanenge mo Ösüv'to na mÖuo amakü'an'isye I'tina wa w'ia woo; mo makanthaithaa Nyie, namo

وَعَلَى اللَّهِ الدِّينُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لِيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانَ كَيْدُكُمْ أَلْفًا مِائَةً وَلِيُبَيِّنَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوا قَوْلَ اللَّهِ وَكَلِمَاتِ رَسُولِهِ وَلِيُبَيِّنَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوا قَوْلَ اللَّهِ وَكَلِمَاتِ رَسُولِهِ وَلِيُبَيِّنَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوا قَوْلَ اللَّهِ وَكَلِمَاتِ رَسُولِهِ وَلِيُبَيِّنَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوا قَوْلَ اللَّهِ وَكَلِمَاتِ رَسُولِهِ

maikambianany'a Nyie na kIndu ona
kIva. IndI ūla ona wIva ūtena mūvea
Itina wa ūu, mo makeethwa mbaa matū.

57.Na syaŋŋsyai Mboya na Ivai Saka na
mwIw'ei Mūtūmwa, nIkana mūtōnye
kwIw'Iwa tei.

58.Mūikasūanŋe kana asu ala matetIklIlaa
nImatonya kwananga *kIleelo Kitu* Tolū
wa nthI; wIkalo woo nI IianI-ya-Mwaki;
na nI vandū vathūku mŪno va kŪthūmŪa.

LUKU 8

59.Inyw'I ala mwItIklIlaa! Ekai ala moko
menyu ma aŪme mamaŪngamŋe, na ala
menyu matanamba kŪvikIla ūima woo,
mamwItye inyw'I ūthei katatū *mbee wa
matanalika nthInIwa nyŪmba syenyu* sya
nthInI; mbee wa Mboya ya kIko na yIla
inyw'I mŪkumya ngŪa syenyu
katambaanga yIla kwI ūvyūvu, na Itina
wa Mboya ya ūtukŪ. *Aa nI* mavinda
atatū ma kImbithI kwenyu. *Mavinda* ala
angI eka aa, vai ūthūku kwenyu kana
kwoo; nŪndū makekalaa maithyŪlŪlŪka
vaa na vaa mamwetele inyw'I, amwe
menyu maimathŪkŪma ala angI. Uu
nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŪmŪtheasya inyw'I MIsa; nŪndū Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, Ula-MŪI.

60.Na yIla syana katI wenyu syavikIla
ūima wasyo, ona syo ota ūu nomŪvaka
syItye ūthei, tondū asu ala *mawetetwe*
vau mbee meetisye ūthei. Uu nIw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŪmŪtavasya inyw'I ūtheinI mIao Yake;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا الرُّسُولَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
يَعْلَمُ مَا فِيهِمْ الْغَائِبُ وَلَيْسَ الْبَصِيرُ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ أَذِنُكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثٌ
مَرَّتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصُونَ بَيْنَكُمْ
فِي الظُّلُمَاتِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْدَةٍ
لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ
طَوُّنَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

61. *Ilo* wa iveti ila ngũũ, ila ivĩĩte
ĩvinda ya kũtwawa, vai ũthũku ũlũ
wasyo kũvetanga ngũa syasyo ila sya
ũlũ ũtee Indĩ iikanyonany'e ũtheinĩ
mawanake masyo. Na ethwa syo
nikwenda kwĩthwa na ũsũvĩo mbee wa
kũsũvĩa ũtheu wasyo nĩ ũseo mũno mbee
kwasyo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

62. Vai ũthũku kwa kĩlalinda na vai
ũthuku kwa kĩema ona vai ũthũku kwa
ũla mũwau ona kwenyu ene, ethwa
nĩmũkũya lĩu nthĩnĩ wa nyũmba syenyu
ene kana sya maaĩthe menyu kana
nyũmba sya maa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya anaa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eĩtu a nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eĩtu a nyinyia ma maaĩthe
menyu, kana nyũmba sya eĩtu ma
nyinyia ma maa nyinyia menyu, kana
kuma kwa ala mbungũo syĩ mokonĩ
menyu, kana nyũmba ya mũnyanyae
wenyu. Vai ũthũku kũya vamwe kana
kũya mũtaanĩsyee. Indĩ yĩla mwalika
nyũmba, kethyai andũ menyu, na ngethi
sya mũuo, ngethi kuma kwa mwĩai
wenyu, syusũĩte maũathimo na ũtheu.
Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmũvuanĩasya inyw'ĩ mĩao, nĩkana
mũtonye kũmanyaa.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَالِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْكُمْ مَفَاحِشُ أَوْ صَدْرُكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُزَكَّاةٌ كَلِمَاتٌ لِّذَلِكُمْ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
يَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 9

63. Nĩw'o, etĩkĩli ma w'o nĩ ala metĩkĩlaa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mũtũmwa Wake na ala mataendaa

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا

matetŵye ūthei kuma kwake yŵla mo me
nake nŵndŵ wa ūndŵ wa vata ūmakony'e
ūla ūmaetete onthe vamwe. Vate nzika,
asu ala metasya ūthei kwaku we, nŵmo
asu ala ow'o metŵkŵlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa wake.
Kwa ūu, yŵla mo makwŵtya we ūthei,
nŵndŵ wa ūndŵ woo, manenge ūthei asu
ala we ūkwenda, katŵ woo na metŵsye
ūkeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŵ Mŵekanŵi Mŵno Vyŵ, Usŵŵtwe nŵ tei.

كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا فِي يَتَابُوتَ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ إِذَا أَسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ
قَالُوا لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرُ لَهُمْ ۚ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

64. Mŵikatw'ŵkŵthye wŵtano wa
Mŵtŵmwa ta ūndŵ ūmwe na ūmwe
wenyu aimwŵta ūngŵ. Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵmesŵ asu ala mevithaa
na kŵmbithŵ. Kwa ūu, ala maleaa kwŵw'a
mwŵlao Wake nŵmeesŵvŵe thŵna ndŵkese
kŵmethŵa kana kŵkwatwa nŵ ūsilŵlo wŵ
woo.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونُ مِنْكُمْ لَوْ أَدَّاهُ فَلَاحِدٌ
الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ ۚ إِنَّ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

65. Ithukŵsyei inyw'ŵ! Nŵ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila syŵ matunŵ na
ŵŵlŵ wa nthŵ. Nŵw'o, We nŵwŵsŵ ūndŵ
inyw'ŵ mŵilyŵ. Na mŵthenya ūla mo
makatŵngwa Kwake We, We
akamamanyŵthya ūndŵ mo meekie. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵsŵ kŵla
kŵndŵ nesa vyŵ.

إِلَّا أَنْ يَلُو فِي السَّلَوتِ وَالْأَكْثَرُ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۚ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ۝

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ

AL - FURKAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Kũathimwa nĩ Ula ũtheetye
Kĩvathũkany'a kwa mũthũkũmi Wake,
nĩkana we atonye kwĩthwa e
Mũkaanany'a kwa andũ ma nthĩ
syonthē-----

3.We Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ
Wake. Na We ndeyoseete mwana We-
Mwene, na nde mũtindany'a ũsumbĩnĩ,
na nĩũmbĩte kĩla kĩndũ, na nũkĩyĩtĩte
kĩthimo *kyakyo* kwa w'o.

4.Indĩ mo nĩmosete ngai ingĩ ũtee Wake,
ila itombaa kĩndũ Indĩ syo mbene nĩ
syũmbĩtwe, na ila itena ũtonyi wa kwĩka
naĩ kana kwĩtandĩthĩsya syo mbene na
itena ũtonyi ũlũũ wa kĩkw'ũ kana thayũ
kana ũthayũũkyo.

5.Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kĩĩ nĩ
vathei Indĩ nĩ ũvũngũ ũla we ũseũvĩtye,
na andũ angĩ nĩmamũtetheesye we
naw'o.' Ow'o, mo maetete ũla ũte-
ũlũngalu na ũla ũte-w'o.

6.Namo maasya 'Ii nĩ mbano sya tene;
na we nũsyĩandĩkĩthĩtye na
nĩwisomeawa kĩoko na wĩloo.'

7.Asyā, 'We Ula wĩsĩ kĩla kĩmbithĩ kĩ
matunĩ na ũlũũ wa nthĩ nũyĩvuanĩtye-yo.
Nĩw'o, We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
الْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَخْزَ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ
يَعْدِلُ ۝

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْ نَنْفَعَهُمْ شَيْئًا وَلَا نَضُرَّهُمْ
وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ
وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَ
زُورًا ۝

وَقَالُوا أَتَأْتِنَا بِالْآيَاتِ الْآتِيَّاتِ فَتُكْفَىٰ عَلَيْهِ
بُكْرَةٌ وَأَضِلًّا ۝

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

8. Namo maasya, 'MötÜmwa ÜÜ ailyĩ ata ÜndÜ ÜnÜÜya İlu, na kwanganga maÜendelonĩ? Aleete kÜtheew'a mÜlaĩka nĩkĩ nĩkana atonye kwĩthwa e mÜkaanany'a e vamwe nake?

9. 'Kana kĩnandÜ kyaİle kwĩthwa kyekiwi'e kÜla Üİ, kana kwake kwĩthwe na mÜÜnda we akaİsaa nthĩnĩ waw'o.' Na eki-ma-naİ maasya, 'Inyw'İ mÜatİlaa mÜndÜ mÜoe.'

10. Sisya ÜndÜ mo meÜküñenge we ngelekany'o! KwoondÜ wa Üu, mo nĩ athyoeuku na maitonya kwona nzİa.

LUKU 2

11. Küathimwa nĩ We Ula, We akenda, akÜñenge maÜndÜ maseo mbee wa aa, onthe ---MÜÜnda İla İvİtİlaa tÜlÜsİ katİ wayo---na *ota Üu* nİÜküñenge we masÜmba ma kİ-Üsumbİ.

12. Aiee, Mo nİmaÜleaa Üla Saa, na kwa asu ala maÜleaa Üla Saa, İthyİ nİtÜseÜvİtye mwaki wakene.

13. Na yİla w'o wamona me vandÜ vaasa mÜno, mo makeew'a Üthatu waw'o na kİuumo.

14. Na yİla mo makekw'a vandÜ vavivinyanu nthĩnĩ wa w'o, movanİtw'e vamwe mo makavoya vau kwoondÜ wa wanangİko.

15. UmÜnthİ mÜikavoye kwoondÜ wa wanangİko Ümwe, İndİ voyai kwoondÜ wa mawanangİko maingİ.

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَنْشَرُ فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ مَذْنِبًا

أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿١٠﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَتَّبِعُونَ سَبِيلًا ﴿١١﴾

تَبَرَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلَ لَكَ قُصُورًا ﴿١٢﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاعْتَدْنَا بِكُذِّبٍ بِآيَاتِنَا سَعِيرًا ﴿١٣﴾

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا نَجْوَاهُمْ ذَرِفِيرًا ﴿١٤﴾

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَائًا ضَيِّقًا مُقَرَّبِينَ دَعَوْاهُنَّ أَنْ يُبْعَثُوا يُبْعَثُوا ﴿١٥﴾

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ مُبْعَثًا وَاحِدًا وَادْعُوا مُبْعَثًا كَثِيرًا ﴿١٦﴾

16. Asya, 'Vau nĩ vaseo kana nĩ Mũonda wa Tene na Tene, Ola wathiwe ala alŋngalu? W'o ūkeethwa mũthĩnzlo woo na wĩkalo.'

قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَرَائِدٌ وَاصِفَةً ۝١٦

17. Mo makakwata kyonthe kĩla mo makenda vo, makĩkala vo Tene W'ontho. Nĩ ūtianĩo kuma kwa Mwĩai waku, ūkĩvoyewa mavinda onthe.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ
مَسْئُولًا ۝١٧

18. Na mũthenya Ola We ūkamombany'a mo na asu ala mamathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akakũlya, 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwamathyoekisye athũkũmi Makwa aa, kana nĩ mo-ene meevĩĩthisye nzĩa?'

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
يَقُولُوا إِنَّمَا أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا
السَّبِيلَ ۝١٨

19. Mo makasngĩa, 'Wĩ Mũtheu We! Ithĩ tũyaaĩĩtwe nĩ kwosa asũvĩ angĩ ateo We; Indĩ We nĩwamanengie mo na maaĩthe moo syĩndũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ ūũ kũvika moolwa nĩ ūtao Waku na matwĩka andũ anangĩku.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ۝١٩

20. Indĩ Ithĩ tũkamataavya athaithi ma mĩw'anano, 'Yu nĩ kũmũkenga mo mamũkengete kwĩanana nondũ inyw'ĩ mũneenete, kwoondũ wa ūũ, inyw'ĩ mũitonya kũwathũkĩla ūsilĩlo kana mũkona ūtethyo.' Na ūla w'ontho ona wĩva wĩkaa ūthũku katĩ wenyu, Ithĩ tũkamũsamĩthya ūsilĩlo wĩ woo.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا
وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمِ فِينَكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا
كَبِيرًا ۝٢٠

21. Na Ithyl tūyaamatŭma Atŭmwa mbee waku we ateo mo nīmaīsaā līu na nīmangangaa moendelonī. Na Ithyl nītŭmatwīkīthasya amwe ūtato kwa ala angī. Inyw'ī Indī nomwīyŭmīlasya? Na Mwīai waku nī Woni-W'onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لِيَأْكُلُوا الطَّعَامَ وَيَشْرَبُوا فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ

رَبُّكَ بِصِيرَةٍ ۝

LUKU 3

22. Na asu ala matamanthaa ūmbano Naitŭ Ithyl maasya, 'Ithyl tŭleaa kŭtheew'a alaīka nīkī? Kana Ithyl tŭleaa kŭmwona Mwīai waitŭ nīkī? Vate nzika, mo nī ang'endu mŭno katī woo ene na nīmakīlīte mīvaka mŭno vaasa vyŭ.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلِيكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ۝

23. Mūthenya ūla mo makamona alaŋka--vaikethwa na ūvoo mūseo kwa avītany'a mūthenya ūsu; na mo makaasya, 'Takethwa nīvethīwa kīsīŋi kīnene!

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٢٣﴾

24. Na lthyī tōkathiŋkīŋa kīŋa meko moo ala mo meekie na kōmatwīkīthya kītoō kya mūthanga kīnyaŋku.

وَقَدْ مَنَّآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِن عَمَلٍ مُّجْعَلْنَاهُ حَبَآءً
مَّنْشُورًا ﴿٢٤﴾

25. Na ekali-ma-ltunī makeethwa vaseo mūthenya ūsu ūndō ūkonie wīkalo woo na vaseo mūno vandū voo va kōthūmōa.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

26. Na mūthenya ūla ltu yīkatōanw'a vamwe na mathweo, na alaŋka makatheew'a kwa ūtalo mwingī.

وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَتَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ﴿٢٦﴾

27. Usumbī wa w'ō mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa Ngai ūla ūsōŋtwe nī ūlau; na ūkeethwa wī mūthenya mūmō kwa alei.

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْغَنِيُّ وَاللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغْفِرُكَ
وَالْكَافِرِينَ عَذِيبًا ﴿٢٧﴾

28. Isŋvīŋi mūthenya ūla mwīki-wa-naŋ ūkaŋmanga syaa sya moko *atetethya*; we akaasya, 'Takethwa nyie nīnakinyie nzīanī ūmwe na Mōtōmwai!'

وَيَوْمَ يَعْصِي الْأَمْرُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلَيْتَنِي أَخَذْتُ
مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

29. 'Aa, woo nī wakwa nyie! Takethwa nyie ndyaamōtwīkīthya ona ūmwe ta mūnyanyawa!

يُوَلِّقُنِي يَلَيْتَنِي لِمَ أَخَذْتُ فَلَا تَخِيلَا ﴿٢٩﴾

30. 'We nīwanthyoekisye nyie ūtina wa kōvīkīwa nī Kīlīlīkany'a.' Na Satani nī mōtiani mōnene mōno wa mōndō.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٣٠﴾

31. Na Mōtōmwai akasya, 'Ame Mwīai wakwa, andō makwa nīmamītwīkīthysye Kulani ūno ta kīndō kītie.'

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣١﴾

nIwendete, ethIwa akIŉngamisye ki. Na
IndI IthyI tŉyItwIkIthasya syua kwIthwa
ndongoi yakyo.

47.Na IndI IthyI nItŉkIkusasya
kwelekela Kwitŉ-ene, kŉkusya
kŉvŉthŉ.

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

48.Na We nI We Ula ŉtw'IkIthItye
ŉtukŉ kwIthwa kIndŉ kya kŉmŉvw'Ika
inyw'I, na Ula ŉseŉvIye too kwoondŉ
wa ŉthŉmŉ, na We nŉseŉvItye
mŉthenya kwoondŉ wa kŉamŉkwa.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَمْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۝

49.Na We nI We Ula ŉtumaa kIseve ta
ŉvoo mŉseo mbee wa tei Wake, na IthyI
nItŉtheeasya kIw'ŉ kItheu kuma ItunI,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

50.NIkana IthyI tŉtonye kŉnengane
thayŉ nakyo kwa nthI ila ngw'ŉ, na
kŉmInenge kya kŉnyw'a kwoondŉ wa
kyŉmbe kiiŉ—ng'ombe na andŉ kwa
ŉtalo mwingI.

لِنُخْرِجَ بِهِ بَلَدَةً قَيْنًا وَنُفِّقَهُ وَمَا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنَاسًا كَثِيرًا ۝

51.Na IthyI nItŉmavuanIsye Kulani katI
woo na nzIa nyingI syI kIvathŉkany'o
nIkana masŉvIe, IndI andŉ aingI mŉno
moo nImaleaa kIla kIndŉ ateo ŉlei.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ يُدْكَرُونَ ۝ فَآبَى أَكْثَرُ
النَّاسِ إِلَّا الْكُفُورًا ۝

52.TakeIthwa IthyI nItwendie, IthyI vate
nzika, twIthwa twamŉkIlilye
Mŉkaanany'a kuma kIla mŉsyI.

وَلَوْ شِئْنَا لَافْتَنَّا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ۝

53.Kwa ŉu, mŉikamew'e alei, na
kaananIai namo nayo Kulani
kŉkaananIa kŉnene.

فَلَا تُطِيعُ الْكُفْرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَثِيرًا ۝

54.Na We nI We Ula ŉtŉmIte nganga iI
itheea, ŉmwe wIna kIw'ŉ kI mŉyo
kIminaa waŉnI, na ŉngI wIna kIw'ŉ kI

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُورًا وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَحْجُورًا ۝

mũnyũ na kĩ ũũ; na kati wasyo We
nĩwĩkĩte kĩvingo na tũtũ mũnene.

55. Na We nĩ We Ula ũmũmbĩte mũndũ
kuma kĩw'ũnĩ, na nũmũseũvĩsy'e we
ndũũ sya mũkauĩ kwa kũsyawa na
kwa kũtwaanĩ; na Mwĩai waku nĩ
Mwene-Utonyi W'onthe.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

56. Namo nĩmathaithaa ũtee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila itatonya
kũmeka nesa kana kũmeka naĩ. Na
mũlei mavinda onthe athũkũmaa
aimatw'ĩka asu ala mokitaa na
Mwĩai wake.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

57. Na Ithĩ tũitũmĩte we ateo ta mũeti-
wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

58. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ
ĩtuvi kwoondũ wa w'o, ateo ũla ona
wĩva ũnũkwenda kwĩnyuvĩ atonye
kũkwata nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ أَن
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

59. Na we mũĩkĩte Umwe Ula-Wĩ-
Thayũ, Ula ũtakusaa, na mũtaĩe We na
ndaĩa Syake. Na We nĩwĩanĩe ta
Mũmanyi wa naĩ sya athũkũmi Make,

وَنُوحِلْ عَلَىٰ النَّبِيِّ الَّذِي لَا يُؤْتَىٰ وَتَبَخَّحُوا بِحُدُوبِهِ
وَكُفَىٰ بِهِ يَدُنَا نُؤْفَعُهُمْ حِينَئِذٍ ۝

60. We Ula woombie matu na nthĩ na
syonthe ila syĩ kati wasyo nthĩnĩ wa
mavinda thanthatũ, na ĩndĩ We aĩĩĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ.
Ngai Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, kũlyai
kuma Kwake ta ũmwe ũla wĩĩĩ nesa.

وَالَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا يَئِسْ
أَيَّامُ ثَمَرِ اسْتَوَىٰ عَلَىٰ الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ قَسَلُ بِهِ
حِينَئِذٍ ۝

61. Na yĩla mo matavv'a, 'Inyivyei kwa
Ngai-wa-Ulau,' makũlasya, 'Na Ngai-
wa-Ulau nũũ?' Ithĩ tũkeeniyivĩasya o
kĩla ona kĩva we watũtavya?' Na ũu
w'o nũmungeleelaa ũlei woo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
فَمَا اسْجُدُوا لِلَّهِ تَعَالَىٰ وَرَادَهُمْ نُفُورًا ۝

LUKU 6

62.K0athimwa nĩ We Ula weekie
syĩkalo sya ndata itunĩ navo nĩwĩkĩlĩte
Syua na Mwei ila syelĩ itisaa.

تَبَرَّكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
سِرَاجًا وَقَرَأَ مُبِيرًا ۝

63.Na We nĩ We Ula 0se0vĩtƳe 0tuk0
na m0thenya, kĩla kĩmwe kĩfatĩĩe kĩla
kĩngĩ, kwake we 0la wendaa k0lilíkana,
kana wendaa kwĩthwa ait0nga m0vea.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ
أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝

64.Na ath0k0mi ma Ngai-Wa-Ulau nĩ
asu ala maendaa t0l0 wa nthĩ mena
wĩnyivyo, na yĩla ala mate na 0manyi
mamaneeny'a, mo maasya, 'M0uo!'

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتُشَوَّرُونَ عَلَى الْآرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝

65.Na ala maminaa 0tuk0 me mbee wa
Mwĩai woo, matulĩtƳe-ndu na
ma0ngeme,

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ۝

66.Na ala maasya, 'Mwĩai wait0,
vetanga 0silĩlo wa Mwaki kuma kwit0;
n0nd0 0silĩlo wa vo nĩ wa kwĩkalaa.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۝

67.'Vo nĩ vath0ku m0no ta vand0 va
k0th0m0a na wĩkalo;'

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

68.Na asu ala yĩla mekumya, mate
anangi kana ekathĩĩ, Indĩ mo nĩmosaa
mwĩkalo 0la wa katĩ.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ
بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝

69.Na asu ala matamwĩkaĩlaa Ngai 0ngĩ
vamwe na Ngai Mwene Vinya
W'onthē, kana k0aa m0nd0 0la Ngai
Mwene Vinya W'onthē 0vatanĩte ateo
kwa 0l0ngalu, ona kana kwĩka 0laalai,
na 0la wĩkaa 0u, akakomana na 0silĩlo
wa naĩ.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ
وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۝

70.Usilĩlo wingĩvĩtw'e k0nd0 kwĩlĩ
kwoond0 wake M0thenyanĩ wa

يُضَعَّفَ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ
مُهَانًا ۝

Uthay00kyo, na we akekala vo e
m0sonokye,

71. Ate asu ala melilaa, na kwĩtkĩla na
kwĩka meko maseo; nũndũ ta kwa aa,
Ngai Mwene Vinya W'onthē akaaly0la
meko moo mathũku matwĩke meko
maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũftwe nĩ
tei.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يَبْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

72. Na asu ala melilaa na kwĩka meko
maseo, ow'o mo methi0aa kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthē mena wĩlilo wa
w'o;

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ۝

73. Na asu ala mataumasya 0kũsĩ wa
ũvũngũ na yĩla mo mesĩla vandũ ve
kĩndũ kĩthũku mavĩtĩlaa vo mena
ndaĩa;

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ۝

74. Na asu ala, yĩla malilikanw'a
Mĩsoa ya Mwĩai woo, mataleaa
kũmĩw'a na kũmyona;

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخَذُوا عَلَيْهَا
حُمَةً وَزَعْمَانًا ۝

75. Na asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ,
tũnge ithyĩ 0tanu wa metho maitũ
kuma kwa iveti sitũ na syana, na
tũtw'ĩkĩthye kĩla 0mwe waitũ mũtongoi
kwa ala alũngalu.'

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِسَانَ قَدِيرًا ۝

76. Nĩ ta asu, ala makanengwe kĩkalo
kĩtũũlu *Itunĩ* nũndũ mo maĩ omĩsya,
namo makathokw'a vau nthĩnĩ na ngethi
na mũuo.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرَّةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا
نَجَاتٍ وَسُلَامًا ۝

77. Makĩkala vau nthĩnĩ. Vo nĩ vandũ
vaseo vyũ ta vandũ va kũthũmũa na ta
ũtũo.

خُلِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

78. Matavyei *alei*: 'Indi Tūlū wa mboya
yenyu *Kwake*, Mwīai wakwa
ndakamūsūvīa inyw'ī. Ow'o inyw'ī
nīmwaileile ūla w'o, na ūsilīlo wa ūlei
wenyu yu nūmwīkwatīla inyw'ī.

قُلْ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَذَرْهُمْ
حَتَّىٰ يَلِغُوا فِي سَبِيلِهِمُ ۚ وَلَٰكِن لَّيْسَ لَهُمْ
شَايَءٌ عِندَ رَبِّهِمْ إِلَّا عَذَابُ آلِيمٍ ۚ

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHU'ARAA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa Siin Miim. Mwene-Uuu, W'hw'i-
W'onthe, Ngai Mũmanyi wa syonthe.

طَسَمَ ٢

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

يَلَاكِ أَيُّهُ الْكِتَابِ الْبَيْنِ ٣

4. Vangĩ we nũtonya kũkw'a we mwene
nũndũ wa kyeve kya kũlea kwĩtĩkĩla
kwoo.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ٤

5. Ithyĩ tũkenda, nĩtũtonya kũtheesya
Kyama kuma Itunĩ, nĩkana ngingo syoo
ikakumana mbee wakyo.

إِنْ نَشَأْ نُذِرْهُمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ٥

6. Na vayũkaa Kĩlilikany'a kyeũ kwoo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau, Indĩ mo
nĩmaalyũkaa kuma vala kĩlĩ.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا
كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ٦

7. Mo ow'o, nĩmakĩtw'ĩkĩthĩtye kyo ta
kya ũvũngũ, na o mĩtũkĩ ũvoo wa kĩla
mo mavũĩaa ngũĩ Okamavikĩla.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيَهُمْ آبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ٧

8. Mo nomaalloela nthĩ makona, nĩ imea
syĩana ata sya kĩla mũthemba ila Ithyĩ
tũmeetye nthĩnĩ wayo?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كَرِيمٍ ٨

9. Ow'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Kyama;
Indĩ aingĩ mũno ma aa maitonya
kwĩtĩkĩla.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ٩

10. Na nĩw'o, Mwĩai waku nĩ We
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ١٠

LUKU 2

11. Na *lilikana* yŋla Mwŋai waku
wamwŋtie Mose *akyasya*, 'Enda kwa
andũ eki-ma-naŋ-----

وَأَذْنَادِي رَبِّكَ مُوسَىٰ إِنَّ أَتَى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ١١

12. 'Andũ -ma-Valao. Mo nomakamũkŋa
Ngai?

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ ١٢

13. Nake Mose asya, 'Mwŋai wakwa,
Nye nŋngũkŋa maikandũngŋthye nyie ta
mũkengani;

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ١٣

14. 'Na kŋthũi kyakwa ti kyaŋlu na ūŋmŋ
wakwa nũthyomaa; kwa ūu, tũma ndeto
kwa Aluni.

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَٰزُونَ ١٤

15. 'Na Nye nŋngwendeka nŋmo nũndũ
wa Ivŋtyo ŋna, kwa ūu, Nye nŋngũkŋa mo
nŋmatonya kũmbũaa.'

وَلَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ١٥

16. Ngai aisye, 'Uu tiw'o, ŋndŋ endai,
mwŋ elŋ, mwŋna Syama Siitũ; Ithyŋ twŋ
vamwe nenyu na Ithyŋ nŋtwŋw'aa.

قَالَ كَلَّا فَادْهَابًا بِأَيْدِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَعِزُونَ ١٦

17. 'Kwa ūu, endai kwa Valao, na
mũkyasya, Ithyŋ twŋ Atũmwa ma Mwŋai
wa nthŋ syonthe.'

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ١٧

18. 'Kũũavya we ūekane na Aana-ma-
Isilaeli maendany'e naitũ.'

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ١٨

19. Valao amakũlya, 'Ithyŋ tũyaakũea we
wŋ katŋ waitũ wŋ kaana? Na we
nŋwekalile myaka *mingŋ* katŋ waitũ
nthŋnŋ wa thayũ waku.

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلَيْدًا وَلَكَيْتَ فِينَا مِنْ عَمْرِكَ سِنَّينَ ١٩

20. 'Na we nŋweekie kŋko kyaku kŋla
weekie, na we wŋ ūmwe wa ala
matatũgaa mũvea.'

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكَ الْيَمَّىٰ فَعَلْتَكَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ٢٠

52.'Ithyĩ twĩkwatya kana Mwĩai waitũ
akatũkeka ithyĩ naĩ siitũ, nũndũ ithyĩ
twĩ ma mbee katĩ wa etĩkĩli.

إِنَّا نَطْعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ
الْمُؤْمِنِينَ ۝

LUKU 4

53.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose
tũkyasya, 'Osai athũkũmi Makwa ũtukũ,
vate nzika, inyw'ĩ mũkaatĩwa.'

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِآيَاتِي إِنَّكَ مُتَّبَعُونَ ۝

54.Na Valao atũma etani nthĩnĩ wa
mũsyĩ makyasya,

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَاشِعِينَ ۝

55.'Aa nĩ nguthu nini,

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ۝

56.'Na nĩmatũthatĩsye ithyĩ;

وَرَأَاهُمْ لَنَا لَغَآظُونَ ۝

57.'Na ithyĩ twĩ nguthu nene
yĩyũmbanĩye vyũ na nĩtũsyaĩsye.'

وَرَأَانَا لَجِيعٌ خِلْدُونَ ۝

58.Kwa ũu Ithyĩ nĩtwamaumisye mo
mũndani na mbulutini sya kĩw'ũ,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ۝

59.Na inandũnĩ na wĩkalonĩ wa ndaĩa.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝

60.Uu ow'o nĩw'o kwailĩ; na Ithyĩ
twainengane ta ũtiĩwa kwa Aana-ma-
Isilaeli—

كَذٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ۝

61.Namo nĩmaatĩle na nĩmamakwatie
mo syua yĩkyuma.

فَاتَّبَعُوهُمْ مُتْسِقِينَ ۝

62.Na yĩla nguthu isu ilĩ sya ita
syoonanie Imwe na Ila Ingĩ anyanyae
ma Mose maisye, 'Vate nzika, ithyĩ
twĩ akwate.

فَلَمَّا تَرَأَىٰ الْأَجْنَعِينَ قَالَ أَحَبُّ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَتَذْكُرُونَ ۝

63.Aiee, mũikaneene ũu! Mwĩai wakwa
e vamwe nakwa. We nũkũndongoesya
nyie nesa.'

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝

64.Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsyẽ Mose
tũkyasya, 'Kũna ũkanga na ndata yaku.
Kavinda o kau ũkanga wataaniĩsyã, na
kĩla kĩlungu kyooneka kĩyũmbĩte ta
kĩĩma kĩĩnene.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمَةِ ۝٦٤

65.Na Ithyĩ nĩtwametĩkĩlilye angĩ
kũthengeea vandũ vau.

وَأَرْفَعْنَا قَوْمَ الْآخَرِينَ ۝٦٥

66.Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe Mose na asu
ala maĩ vamwe nake.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ۝٦٦

67.Na Indĩ Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisyẽ
kĩw'ũ ala angĩ.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ۝٦٧

68.Nthĩnĩ wa kĩko kĩĩ vate nzika, ve
Kyama; Indĩ aingĩ mũno ma aa
mayĩtĩkĩĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٦٨

69.Na vate nzika, Mwĩai waku—We nĩ
Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَا ۤأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝٦٩

LUKU 5

70.Na matavye mo ũvoo wa Avalamu.

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ نَارًا بِرُوحِنَا ۝٧٠

71.Yĩla we wamũkũlilye ĩthe wake na
andũ make, 'Inyw'ĩ mũthaithaa kyaũ?

إِذْ قَالَ لِأَيُّهَا قَوْمِي مَا تَعْبُدُونَ ۝٧١

72.Namo mamũsũngĩĩe, 'Ithyĩ tũthaithaa
mĩvw'anano, na ithyĩ twĩendeeã
kwĩnengane kwayo.'

قَالُوا تَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَّلْ لَهَا عَظْمِينَ ۝٧٢

73.We aisye, 'Yo nĩtonya
kũmwĩthukĩĩsyã inyw'ĩ yĩla miwamĩta?'

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ۝٧٣

74.'Kana kũmwĩka inyw'ĩ nesa kana
naĩ?'

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ۝٧٤

75.Namo masũngĩĩe, 'Aiee, Indĩ ithyĩ
tweethĩĩe maaĩthe maitũ mekaa ũu.'

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ۝٧٥

76. Nake asya, 'Inyw'ĩ mwĩsũanĩa ata
tũũũ wa kĩla mwĩthĩĩtwe mũikĩthaita----

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ

77. Inyw'ĩ na maaĩthe menyu ala maĩ
mbee wenyu.

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ۚ

78. 'Mo onthe nĩ amaita makwa, ateo
Mwĩai wa nthĩ syonthe;

فَأَنَّهُمْ عُدُوِّيَ إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۚ

79. 'Ula ũmbũmbĩte nyie, na nĩ We Ula
ũndongoeasya nyie;

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۚ

80. 'Na Ula ũndĩthasya nyie na ũnengae
kyaũnyw'a;

وَالَّذِي هُوَ يُطَهِّرُنِي وَيُعِينُنِي ۚ

81. 'Na yĩla nyie nĩ mũwau, We nĩ We
ũmboasya;

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۚ

82. 'Na ũla ũkatuma nyie nĩkw'a, na ĩndĩ
akĩnenge thayũ ĩngĩ;

وَالَّذِي يُبَيِّتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِي ۚ

83. 'Na Ula, nyie nĩkwatya, nowe
ũkandekea mavĩtyo makwa Mũthenyanĩ
wa Utw'io.

وَالَّذِي أَطْعَمُنِي أَنْ يَقْنَمَ لِي خُطْبَتِي يَوْمَ الْزِينِ ۚ

84. 'Mwĩai wakwa, ete ũĩ nthĩnĩ wakwa
na ngwatany'e nyie na ala alũngalu;

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْ بِالْضَالِّينَ ۚ

85. 'Na nenge nyie nguma ya w'o katĩ
wa nzyawa;

وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۚ

86. 'Na ndw'ĩkĩthye nyie ũmwe wa
atĩĩwa ma Mũũnda-Wa-Utanu;

وَأَجْعَلْنِي مِنْ ذُرِّيَةِ جَنَّةِ التَّوْحِيدِ ۚ

87. 'Na mũekee ĩthe wakwa; nũndũ nĩ
ũmwe wa ala mavĩtasya;

وَأَعِزَّنِي لِإِنِّي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ۚ

88. 'Na ndũkanzonokye nyie mũthenyanĩ
ũla mo makathayũũkw'a,

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ۚ

89.'Mŭthenya ūla ūthw'ii na syana sya
ivĩsĩ ūtakauna;

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٩﴾

90.'Indĩ we eweka akatangĩĩwa ūla ūkaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena
ngoo yĩna wĩnyivyo.'

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٩٠﴾

91.Na Itu yĩkathengeew'a vakuvĩ na ala
alũngalu.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩١﴾

92.Na Iia-ya-Mwaki yĩkavingũwa kwa
asu ala mathyoe kie.

وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ ﴿٩٢﴾

93.Na Indĩ mo makakũlw'a, 'Kĩĩva kĩla
inyw'ĩ mwathaitaa?

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٣﴾

94.'Vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe? Kyo nĩkĩtonya kũmũtethya
inyw'ĩ kana kĩketethya kyo mbene?

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَتَذَكَّرُونَ أَوْ يَتَّبِعُونَ ﴿٩٤﴾

95.Na Indĩ mo makekw'a vo na mĩtwe
yoo, mo na asu ala mathyoe kie.

فَلْيَكْبُرُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٥﴾

96.Na nguthu sya ita sya Ivilisi, onthe
vamwe.

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٦﴾

97.Namo makasya maikaananĩa katĩ woo
vau nthĩnĩ:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٧﴾

98.'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ithyĩ twaĩ ivĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ كَانُوا فِيهَا ضُلَّالٍ مُبِينٍ ﴿٩٨﴾

99.'Yĩla ithyĩ twakwosie we ta wĩanene
na Mwĩai wa nthĩ syonthe;

إِذْ نُسَوِّدْكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٩﴾

100.'Na vai ona ūmwe watũthyoe kisye
ateo ala avĩtany'a

وَمَا أَصْلَانَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿١٠٠﴾

101.'Na yu, ithyĩ tũi na ew'anĩthya,

فَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠١﴾

102. 'Ona kana mūnyanya ūtwendete.

وَلَا صَدِيقِي حَيِيْمٌ ﴿١٢﴾

103. 'Takethwa ve kūsyoka kwitū *tūlo*
wa *nthī*, nīkana tūtonye kwīthwa katī
wa etīkīli!

قُلُوْا اَنْ لَّنَا كَرَّةٌ فَتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٣﴾

104. Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve
Kyama īndī aingī mūno ma aa
mayītkīlaa.

اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةٌ، وَمَا كَانَ اَلَتُّهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٤﴾

105. Na ow'o, Mwīai waku---We nī
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٥﴾

LUKU 6

106. Andū-ma-Noa nīmamatw'īkīthisye
Atūmwa ta akengani,

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوْحٍ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٦﴾

107. 'Yīla mwanaa nyinyia woo Noa
wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī
alūngalu?

اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ نُوْحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٧﴾

108. 'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa
kwenyu, mūtkīku wīanī *wakwa*.

اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ ﴿١٨﴾

109. 'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاٰتَقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْا ﴿١٩﴾

110. 'Na nyie ndiūmwītya inyw'ī Ituvi
kwoondū wa ūu. Ituvi yakwa yīna
Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٠﴾

111. Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na mbīw'ei nyie.'

فَاٰتَقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْا ﴿٢١﴾

112. Namo mamūkūlya, 'Ithyī twīkūatīla
we oyīla ala onzu nīmo makūatīlaa we?'

قَالُوْا اَنْتُمْ مِّنْ لَّكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْدَنُوْنَ ﴿٢٢﴾

113. Nake akũlya, 'Na nyie nĩna ũmanyi mwaũ ũũũ wa ũndũ mo methĩtwe makĩka?

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. 'Utalo woo wĩna Mwĩai wakwa tũ, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanyie!

إِنْ جَاءَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَأْيٍ لَّو تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

115. 'Na Nyie ndikamalũngya etĩkĩli.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. 'Nyie nĩo Mũkaanany'a tũ.'

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Namo mamwĩla, 'Ethwa we Noa ndũkũekana na maũndũ aa, vate nzika, we ũkeethwa ũmwe wa asu ala makũkimangwa na mavia.'

قَالُوا لَيْنَ لَّمْ تَنْتَهِ يُونُسَ لَنُكَفِّرَنَّ مِنَ الْمُتَّوِبِينَ ﴿١١٧﴾

118. Nake Noa asya, 'Mwĩai wakwa, andũ makwa, nĩmandw'ĩkĩthĩtye nyie ta mũkengani.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْلِي كَذُوبٌ ﴿١١٨﴾

119. 'Kwa ũu, umya ũtw'io katĩ wakwa namo; na ndangĩte nyie na etĩkĩli ala me vamwe nakwa.'

فَأَفْتَحَ يَنبُيَ وَيَبَيَّنَهُمُ فَتَحًا وَتَجَنَّى وَمَنْ فِيهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamatangĩte mo, na asu ala maĩ vamwe nake nthĩnĩ wa Ngalawa ĩla yakũthĩtw'e mũno.

فَأَنبَجْنَاهُ وَمَنْ مَّعَهُ فِي الْعُظَمَاءِ الْمُشْحُونِ ﴿١٢٠﴾

121. Na ĩtina wa ũu, Ithĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ asu ala matiwe ĩtina.

ثُمَّ أَعْرِفْنَا بَعْدَ الْبَقِيَّةِ ﴿١٢١﴾

122. Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, vate nzika, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ آلَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Na ow'o, Mwĩai waku----We nĩ Mwene Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَعْنِي وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

135. 'Na mŭnda , ŋa mbuluti.

وَجَنَّبَ وَعِيُونَ ۝

136. 'Ow'o, Nyie nŋa w'ia nŭndū wenyu ũlū wa ũsilŋlo wa mŭthenya mŭnene.'

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

137. Namo mamwŋa, 'No ŭndū ŭmwe kwitū, watūtaa ithyŋ kana weethwa ŭte wa ala matataanaa.'

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَارِثِينَ ۝

138. 'Kŋ ti kŋndū ateo nŋ kŋthŋlo kya tene,

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ۝

139. Na Ithyŋ tŭikasilŋwa.'

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۝

140. Kwa ŭu, mo nŋmamŭleile we, na Ithyŋ nŋtwamanangie mo. Ow'o ŭndŭnŋ ŭŭ, ve Kyama, ŋndŋ aingŋ mŭno ma aa mayŋtŋkŋlaa.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ

أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

141. Na ow'o, Mwŋai waku----- nŋ Mwene-Vinya, Usŭtwe nŋ ŭlau.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 8

142. Andŭ-ma-Mbaŋ ya Athamuti nŋmamaleile Atŭmwa,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ۝

143. Yŋla mwanaa nyinyia woo Salee wamakŭlilye, 'Inyw'ŋ nomŭkethwa mwŋ alŭngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ ضِلْحُ الْأَتَقُونَ ۝

144. 'Vate nzika, Nyie nŋ Mŭtŭmwa, mŭtkŋku mŭno vyŭ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

145. 'Kwa ŭu, mŭkŋei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ۝

146. 'Na nyie ndiŭmwŋtya inyw'ŋ ŋtuvi kwoondŭ wa ŭu. ŋtuvi yakwa yŋna Mwŋai wa nthŋ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

147. Inyw'I mŭkeethwa mwI vaseo Iŭlo
wa syIndŭ ila mwI nasyo vaa,

أَصْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأُمِينُونَ ﴿١٤٧﴾

148. 'KatI wa mIŭnda na mbuluti sya
kŭw'a,

فِي جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿١٤٨﴾

149. 'Na mIŭnda ya Iŭu na mItende yIŭna
itŭngo ngito syI vakuvI kŭtŭlIka?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. 'Inyw'I nImwasaa nyŭmba syenyu
IImanI mwIŭna ŭmanyi mņnene.

وَتَنْجُونَ مِنَ الْجِبَالِ يَوْتًا فَهِنَّ ﴿١٥٠﴾

151. 'Kwa ņu, mņkŭei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾

152. 'Na mņikamIw'e mIao ya ala
mamIkIlaa mIvaka,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ala maetae kIthokoo Iŭlo wa nthI
na matamyaIlasya.'

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Mo maisye, 'We wI katI wa ala aoe;

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. 'We wI mņndŭ otaitŭ ithyI ene.
Kwa ņu ete Kyama, ethwa we wI ņmwe
wa ala ma w'o.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَبِيتَ بِآيَةِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

156. Nake amea, 'Ino nI ngamIle-nga: yo
yIŭna Iŭinda ya yo ya kņnyw'a kIw'ņ,
nenyu mwIŭna Iŭinda yenyu ya kņnyw'a
nthIŭni wa mņthenya ņla ņtwIŭtwe.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

157. 'Na mņikamIkIite yo na ņthņku
ņsilŭlo wa mņthenya mņnene ndņkese
kņmņkwata inyw'I.'

وَلَا تَسْأَلْهَا سُوءَ قِيَادٍ لِّمَعْدَابٍ يَوْمَ عِظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

158. IndI mo nImamIŭtilangile maaņ, na
IndI mo matwIka ma kwIŭlila.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدِيمِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Kwa Ou, Usililo nfwamakwatie mo.
Nthlŋl wa Ou, vate nzika, ve Kyama, Indl
aingl mŋno moo maylŋkŋlaa.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَشْرَهُمْ فُؤُومِينَ ﴿٥٩﴾

160.Na vate nzika, Mwŋai waku nŋ
Mwene-Vinya, Usŋtwe nŋ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٠﴾

LUKU 9

161.Andŋ-ma-Loto Imamaleile Atŋmwa,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالرَّسُولِينَ ﴿٦١﴾

162.Yŋla mwanaa nyinyia woo Loto
wamakŋlilye, 'Inyw'ŋ nomŋkatw'ŋka
alŋngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٢﴾

163.'Vate nzika, Nyie nŋ Mŋtŋmwa,
mŋŋkŋŋku mŋno vyŋ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٦٣﴾

164.'Kwa Ou, mŋkŋei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

165.'Na Nyie ndiŋmwŋtya inyw'ŋ Ituvi
kwoondŋ wa Ou. Ituvi yakwa yŋna
Mwŋai wa nthŋ syonthe tŋ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

166.Inyw'ŋ katŋ wa andŋ onthe
mwŋmathengeea aŋme,

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

167.Na kŋeka iveti syenyu ila Mwŋai
wenyu ŋmbŋŋte kwoondŋ wenyu? Aiee,
inyw'ŋ mwŋ andŋ ala mwŋkaa naŋ.'

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿٦٦﴾

168.Namo mamwŋa, 'Walea kŋeka
kŋneena Ou we Loto, vate nzika, we
ŋkeethwa ŋmwe wa kŋlŋngw'a.'

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿٦٧﴾

169.We aisye, 'Nyie vate nzika
nŋngŋmena mŋendele wenyu mŋthŋku.'

قَالَ إِنِّي بِعَمَلِكُمْ مِنَ الْفَالِِينَ ﴿٦٨﴾

170.'Mwłai wakwa, ndanglle nyie na andũ ma nyumba yakwa ũlũ wa maũndũ ala mo mekaa.

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171.Kwa ũu, Ithĩĩ nĩtwamũtanglle we na andũ ma nyũmba yake onthe,

فَنَجِّنْهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172.Ateo kĩveti kĩkũũ katĩ wa asu ala matiwe ĩtina.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٧٢﴾

173.Na ĩndĩ nĩtwamanangie ala angĩ.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾

174.Na Ithĩĩ nĩtwauisye mbua ũlũ woo; na nĩ mbua nthũku ĩla ĩtheaa ũlũ wa asu ala makaaniw'e.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا مَّسَاءً مَطَرُ السُّنْدِيِّينَ ﴿١٧٤﴾

175.Nthĩnĩ wa ũndũ ũsu ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً. وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176.Na vate nzika, Mwłai waku We nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَلَا تَرْبِكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

LUKU 10

177.Andũ-ma-Kĩthekanĩ nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178.Yĩla Suaivu wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179.'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa kwenyu mũĩkĩĩku mũno vyũ.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180.'Kwa ũu, Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

181.'Na nyie ndiũmwĩtya ĩtuvi ũlũ wa ũu. ĩtuvi yakwa yĩna Mwłai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182. 'Nenganei kŭthimo kyusŭu, na mŭikethwe katŭ wa asu ala manenganae kŭoleku.

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۝

183. 'Na thimai na kŭthimi kŭanene.

وَزِنُوا بِالْقِسْطِاسِ السَّتْقِيمِ ۝

184. 'Na mŭikamaŭve andŭ thooa mŭnini ŭtheo wa thooa wa w'o wa syŭndŭ, ona mŭikeke mothyoeuku ŭlŭlŭ wa nthŭ, mŭkŭkaa mawathavu.

وَلَا تَهْجَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

185. 'Na mŭkŭei We Ula wamŭmbie inyw'ŭ na syŭmbe ila sya mŭmbŭlwe wa mbee.'

وَاتَّبِعُوا الذِّكْرَ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِيلَ الْأَوَّلِينَ ۝

186. Namo mamwŭa, 'We wŭ ŭmwe wa ala aoe.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۝

187. 'Na we wŭlŭ mŭndŭ otaitŭ, na ithyŭ twŭkwona we wŭ katŭ wa akengani.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نُنْظِرُكَ لِنَ الْكَذِبِينَ ۝

188. Kwa ŭu, we tŭma ilŭlŭ sya ŭtu itŭvalŭkangŭle ŭlŭlŭ waitŭ, ethwa we wŭ ŭmwe wa ala ma w'o.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

189. Nake asya, 'Mwŭai wakwa nŭmanyaa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwŭkaa.

قَالَ رَبِّيَ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

190. Kwa ŭu, mo nŭmatavanisye kana we nŭ mŭkengani. Na ŭndŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya wa mŭumbalo nŭwamakwatie mo. Usu vate nzika, wŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya ŭla mŭthŭku vyŭ.

فَلَمَّا بُوِّهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظَّلْزَلَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

191. Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭu, ve Kyama, ŭndŭ aingŭ mŭno ma aa mayŭtŭkŭlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

192. Na vate nzika, Mwŭai waku nŭ Ula wŭ-Vinya, Usŭftwe nŭ tei.

يَعْلَمُ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 11

193.Na ow'o, ūŭ nī ūvuany'o kuma
kwa Mwīai wa nthī syonthē.

وَأَنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩٣﴾

194.Ula Veva, Mŭkīŭku nthīnī wa
Mŭkīŭlo, nŭtheete nayo,

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿٢٩٤﴾

195.Iūlū wa ngoo yaku, nīkana we
ŭtonye kwīthwa wī katī wa Akaanany'a,

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٢٩٥﴾

196.Kwa kīthyomo kītheu kya Kīalavu.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿٢٩٦﴾

197.Nayo nīyīwetetwe nthīnī wa
Maandīko Matheu ma andū ala maī ma
mbee.

وَأَنَّهُ لَقَدْ رَأَى الْأَوَّلِينَ ﴿٢٩٧﴾

198.Na yo ti Kyama kwoo kīla ala
asomu katī wa Syama-sya Isilaeli
makīśī?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَن يَكَلِّمَهُ الْعُلَمَاءُ بِحُجَّتِهِ ﴿٢٩٨﴾

199.Na takethwa Ithyī twayīvuanītye
kwa mŭndūŭte Mŭalavu,

إِسْرَآءِيلَ ﴿٢٩٩﴾

200.Na we akamayīsomea mo,
mayīthīwa mayītkīlīle ona vanini.

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿٣٠٠﴾

201.Uu nīw'o Ithyī tweekīe ūlei
walika nthīnī wa ngoo sya ene-naī.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠١﴾

202.Mo maikayītkīla o kūvika yīla
makawona ūsilīlo wī woo.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٠٢﴾

203.Indī w'o ūkooka kwenyu kwa
kīthūŭlūmŭkīlo, yīla mo mateŭmānya,

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٠٣﴾

204.Namo makakūlya, Ithyī
nīŭkanengwe īvinda ona yīmwe?'

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٣٠٤﴾

205.Ata! Mo memantha kūkalaata
ūsilīlo Witū?

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٣٠٥﴾

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٣٠٦﴾

206. We wIs0anIa ata? Ethwa IthyI
t0kamaeka mo kwItanIthya na syInd0
nzeo sya nthI mo, kwa myaka;

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۖ

207. Na IndI kIla mateelemaw'a nakyo
nIkImavikIaa mo.

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

208. SyInd0 ila mo meetIkIlilw'e
kwItanIthya nasyo iikethwa na 0uno
I0l0 woo.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعُونُ ۖ

209. Na IthyI t0yaananga m0syI ona
wIva ateo waI na Akaanany'a.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۖ

210. Uu nI 0tao; na IthyI t0i ala mate
al0ngalu.

وَلَوْ شَاءَ مَا كُنَّا لَاطِلِينَ ۖ

211. Na ala ath0ku maiyItheetye yo.

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ۖ

212. Mo mayaIItwe nI yo ona maitonya
kwIka 0u.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۖ

213. Vate nzika, mo nImasiIItwe kwIw'a.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَعَوُونَ ۖ

214. Kwa 0u, m0ikamwIkaIle, Ngai
0ngI vand0 va Ngai Mwene Vinya
W'onthe, we nd0kese k0twIka 0mwe
wa ala asilIle.

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُكُونَ مِنَ الْمَعْذُورِينَ ۖ

215. Na makaany'e and0 maku ma nd00
sya m0kautI,

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۖ

216. Na theesya 0thwau waku wa tei
I0l0 wa etIkIli ala mak0atIlaa we.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ

217. IndI mo malea k0kwIw'a we, asya,
Nyie nIneevetanga ngwatanI0nI ya
maUnd0 onthe ala inyw'I mwIkaa.'

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۖ

218.Na ia wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa
Ula-Wĩ-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨﴾

219.Ula ūkwonaa we yĩla waũngama
nthĩnĩ wa Mboya.

الَّذِي يَرْبِكَ جِئَنَ تَقَوْمٌ ﴿٣٩﴾

220.Na Ula wonaa mĩendelee yaku katĩ
wa ala matulasya-ndu mo ene mbee wa
Ngai.

وَتَقَبَّلَكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٤٠﴾

221.We ow'o, nĩ We Wĩw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤١﴾

222.Nyie ngamũtavya inywĩ ala
matheeawa nĩ ala athũku?

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٤٢﴾

223.Mo mamũtheeaa kĩla mũkengani
mũnene na mwene naĩ,

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٤٣﴾

224.Maisyokea ūndũ mo mew'aa, na
aingĩ mũno vyũ moo nĩ akengani.

يُلْقُونَ السَّعْنَ وَآكُرُهُمْ كَذِبُونَ ﴿٤٤﴾

225.Na ūlũ wa atili-ma-movoo----no
ala avĩtany'a mamaatĩlaa mo.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٤٥﴾

226We noũmonaa ūndũ mo mangangaa
mana nthĩnĩ wa kĩla mwanda,

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٤٦﴾

227.Na kana mo maneenaa ūndũ mo
matekaa? -----

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

228.Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo, na mamũlilikanaa Ngai
Mwene Vinya Wonthe mũno, na
kũĩvanĩsya yĩla mavĩtw'a ū. Na eki-
ma-naĩ o mĩtũkĩ makamanya vandũ wa
kũsyoka nĩ va vala mo makasyoka.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مَنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٤٨﴾

AL - NAML
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Ulau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa Siin Ngai-Wa-Uthesyo, Ngai-
w'w'i-W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa ya Kulani,
na ya Ivuku yĩla yĩmulĩkaa,
3. Utongoi na Uvoo mũseo kwa asu ala
matonya kwĩtĩkĩla,
4. Ala malũmasya Mboya na kũĩva Saka,
na mena mũtĩkĩlo mũlũmu wa Itunĩ.

طَسَّ بِكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ٢

5. Iũlũ wa asu matayĩtĩkĩlaa Itu, Ithĩ
nĩtũmanakavĩsyeme meko moo, kwa ũu, mo
meanganga ta ilalinda.

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ٣
الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

6. Mo nĩmo makethwa na ũsilĩlo wĩ woo,
na mo me oka nomo makethwa na
wasyo ũla mũnene vyũ Itunĩ.

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٤
إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
فَهُمْ يَتَمَنَّوْنَ ٥

7. Nĩw'o, we ũnengetwe Kulani kuma
mbee wa Umwe-Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

هُمُ الْخَاسِرُونَ ٦
وَإِنَّكَ تِلْكَ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ٧

8. Lilikanai yĩla Mose wamatavisye andũ
ma nyũmba yake, 'Nyie nĩngwona
mwaki. Nyie nĩngũmũetee inyw'ĩ ũvoo
kuma vo, kana nĩmũetee kĩsinga
kyakene, nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye
kwota.

إِذْ قَالَ مُوسَى لَأَهْلِيهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ
فَهَآ بِخَبَرٍ أَوْ آيَةٍ كُمْ بِشَيْءٍ فَعَلَكُمْ ٨
تَضَلُّونَ ٩

9. Kwa ũu yĩla we wavikie vala ũĩ,
nĩweetiwe nĩ wasya: 'Kũathimwa nĩ we
ũla wĩ nthĩnĩ wa mwaki na ota ũu ala
maũthyũlũlũkĩte; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nataĩwe, Mwĩai wa nthĩ
syonthe.

فَلَمَّا جَاءَهَا نُذِيَ أَنَّ بُرُكًا مِنْ فِي النَّاسِ وَ
مَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَنَ اللَّهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٩

10.'We Mose, Nfwo Nyie nfi Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wf-Vinya, Muf.

يُؤْتِي آتَاهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11.'Na Ikya ndata yaku nthi.' Na yila we woonie yinyaunyia ta nzoka, nfwasyokie na syomutete na ndaasisya itina, 'We Mose, ndokakfe. Nfwo, Nyie nfi vamwe naku we; Atomwa mayalle kwfthwa na wia me mbee Wakwa.

وَأَنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَؤُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَى الْمَرْسُولِ ②

12.Ta kwa asu ala mekaa naf, na Indf maikUany'a Useo na Othoku; Nyie nfi MÜekanfi MÜno Vyü kwoo, Ula-Usüfwe nfi tei.'

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسًّا بُعْدَ سَوْءٍ فَاسْتَعِذْ عَفْوَكَ ثُمَّ بُدِّلْ حَسًّا بَعْدَ سَوْءٍ فَاسْتَعِذْ ③

13.'Na likya kw'oko kwaku nzakwavanf yaku uungu wa ngOa yaku, kwfuma kwf kweÜ, kÜtena OthÜku. Kf nfi katf wa Syama kenda kwa Valao na andÜ make; nÜndÜ mo nfi andÜ mbaa matÜ.'

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ فِي تَبِيعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ④

14.Indf yila Syama SiitÜ ila syonanasya kyenf syamavikfie, mo maisye, 'UÜ nfi Üoi wf Ütheinf.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مُبْجُورَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُؤْتَمِنٌ ⑤

15.Namo nfmaileile kwa mavfityo, na ngÜlÜ, oyflla ngoo syoo nfsyamanyie Ü-w'ö wasyo. Sisyai Indf, ÜndÜ wailyf mÜminÜkfilyo wa ala meekie mothyoeuku!

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا وَعُلُوًّا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ⑥

LUKU 2

16.Na Ithyf nftwamÜnengie Ndaviti na Solomoni Üf, namo maasya, 'Ndafa syonthe nfi sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula ÜtÜnenevetye ithyf IÜlÜ wa aingf ma athÜkümi Make ala metfkfIaa.'

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ⑦

17.Na Solomoni af mÜtifwa wa Ndaviti. Nake aisye, 'Ame inywf andÜ, ithyf

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا

nltŭmanyĩtw'e kĩthyomo kya nyũnyi, na nltŭnengetwe kĩa kĩndũ. Nĩw'o yĩĩ nĩ Inee ya Ngai yĩyonanĩtye.'

18.Na Solomoni nĩwoombanfw'e nguthu syonthe sya ita syake, sya Mayini na andũ na nyũnyi, nasyo syaiwa syĩ nguthu syĩ *kĩvathŭkany'o*,

19.Kũvika yĩla mo mavikie Mwandanĩ wa Namuli, kĩveti kya Ki-Namuli kyaisye, 'Inyw'ĩ Anamuli, likai mawĩkalonĩ menyu, Solomoni na nguthu syake sya ita maikese kũmũvevenza inyw'ĩ, mo matekũmany'a.'

20.Iũlũ wa ũu we nĩwakenisye vanini, akithakea ndeto syakyo, na aisye, 'Mwĩai wakwa, ndonyethye nyie kwĩthwa nĩna mũvea nũndũ wa Inee Yaku yĩla We ũnenganĩte Iũlũ wakwa na asyai makwa, na kwĩka mawĩla maseo ala matonya kũkwendeesya We, na mbĩtĩkĩlye nyie, kwa tei Waku, katĩ wa athũkũmi Maku alũngalu.'

21.Na we nĩwathũimie nyũnyi, na asya, 'Kũilyĩ ata Inĩĩ, ũndũ nyie ndeũmwona Utiuti? We ko wĩ katĩ wa ala matevo?

22.'Nyie ngamwĩkĩa we nthĩnĩ wa ũsilĩlo mwai kana nyie nĩmũae na ũvyũ, ateo we andetee nyie kĩtumi kĩtheu kya *kũlea kwĩthwa vo kwake*.'

23.Nake we ndaafĩkala mũno mbee wa Utiuti atanoka na kwasya, 'Nyie nĩnĩmanyĩte ũmanyi wa ũndũ we ũtaũmanyĩte; na Nyie nũkĩte kwaku kuma Savaa na ũvoo wa w'o.

مَنْطِقَ الظِّلِرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ
الْفَضْلُ الْبَينُ ⑤

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
وَالظِّلِرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ⑥

عَلَيْهِمْ إِذَا اتَّوَا عَلَى وَادِ النَّبْلِ قَالَتْ نَسْلَةٌ يَا أَيُّهَا
النَّبْلُ ادْخُلُوا مَنِيكَكُمْ لَا يَخْطُبُكُمْ سُلَيْمَانُ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑦

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ⑧

وَتَقَدَّرَ الظِّلِرُ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهُدَى هَذَا
أَمَرَكَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ ⑨

لَا عُدَّةَ لَهُ عَدَاً شَدِيدًا أَوَّلًا لَذَبَحَتْهُ أَوْ
لِيَأْتِيَنِي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ⑩

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ مَحْظُ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ⑪

24.'Nyie nIneethlie mUndu moka
asumbikite IUIO woo, nake nUnengetwe
kila kIndu, na ena kIvIla-kya-Usumbi kI
vinya.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ٣٧

25.'Nyie nInamwIthlie we na andu make
maithaitha syua vandu va Ngai Mwene
Vinya W'onthe; na Satani
nUmanakavIsye meko moo makoneka
me manake kwoo, na uu, nUmasiIle vyu
kUluka nzIani Ila ya w'o, nIkana mo
maikaatIle Utongoi;

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْيَالُهُمْ فَصَدَّ عَنْ
السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ٣٨

26.Na Satani nUmatatIle mo
kUmOthaitha Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UkIeteae kyeni kila
kIvithIwe matuni na IUIO wa nthI, na Ula
wIsI maUndu ala Inyw'I mUvithaa na ala
inyw'I mumbUlaa makamanyIka.

أَلَّا يَجِدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْغَبَّ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ٣٩

27.'Ngai Mwene Vinya W'onthe! Vai
Ngai ateo We, Ngai wa KIvIla-Kya-
Usumbi kI vinya.'

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ٤٠

28.Solomoni aisye, 'IthyI nItUOmanya
kana we Uneenete w'o, kana wI katI wa
ala makenganaa.

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ٤١

29.'Enda we, wIna valUa UU wakwa, na
Uiw'ia mbee woo; na IndI Ukyuma vala
maI, twone mo metUnga Us Ong'lo mwaU.'

إِذْ هَبْ بَنِيَّ هَذَا قَالُوا إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَوْلَ عَنْهُمْ
فَأَنْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ٤٢

30.MUsumbi wa mUndu moka aisye,
'Inyw'I anene, nIkUetiwe valUa wa
ndaIa kwakwa.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَى كَيْتٍ كَرِيمٍ ٤٣

31.'UmIte kwa Solomoni, na nI:
SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsUItwe nI Ulau, UsUItwe
nI tei.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ يَنْسِبُ إِلَهُهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٤٤

32. 'Mōikang'endee nyie, Indī Okai
kwakwa mwīna wīnyivyo.'

﴿أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنُؤِنِّي مُنِيلِينَ﴾

LUKU 3

33. Nake mōsumbī wa mōndū mōka
asya, 'Inyw'ī anene, ndaaei tōlō wa ōndū
ōō wī mbee wakwa. Nyie nditusaa ōndū
inyw'ī mōte vamwe nakwa na nengei
nyie ūtao wenyu.'

﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتَنِي فِي أُمُورِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا خَلْفَهُ تَشْهَدُونَ﴾

34. Mo masūng'ie, 'Ithyl twīna ōtonyi na
ithyl twī okiti ai, Indī nī tōlō waku we
kumya mwīao; kwa ōu we sūanīa ōndū
we ōkwīlyāa.'

﴿قَالُوا نَحْنُ أَوْلَا خُوتًا وَأَوْلَا أَبْنَاءَ شَدِيدِيَّةٍ وَ
الْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾

35. Mōsumbī aisye, 'Vate nzika, ylla
asumbī mamīlika nthī, nīmamyangaa,
na kōmatūnga ala anene ma andū mayo
kwīthwa ala me ītheo vyū. Na ōu nīw'o
mo mefka.

﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَ
جَعَلُوا آيَةً أَهْلِهَا أَذِلَّةَ وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ﴾

36. 'Indī Nyie nīngūmatwāla mo
mōthīnzlo; na ngyeteela none ōsūng'ō
ōla atumīa meōsyoka naw'o.'

﴿وَأَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرَ بِهِمْ لَبِيبٌ
الْمُرْسَلُونَ﴾

37. Kwa ōu, ylla Mōtumīa wa Mōsumbī
wawikie kwa Solomoni, we aisye,
'Inyw'ī mwīenda kōndethya nyie na
ōthw'īi wenyu? Indī kīla Ngai Mwene
Vinya W'onthē ōnengete nyie nī kīseo
kōvīta kīla We ōmōnengete inyw'ī.
Aiee, Indī inyw'ī nīmūtanīaa mōthīnzlo
wenyu.

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ أَسْمِدُوتَنِي بِمَا لِي فَمَا آتَيْتُ
اللَّهِ خَيْرَ قَرْنًا أَشْكُرَ بَلْ أَنتُمْ بَعْدِي بِتَقَرُّوْنَ﴾

38. 'Syoka vala mo māī, nōndū ithyl vate
nzika, tōkooka kwōo twīna nguthu sya
ita ila mo matelthwa na ōtonyi wa
kōsyeteela, na ithyl tōkamalūngya mo
kuma vo me asonokye, namo makeethwa
me anyivye.

﴿إِذْجِإ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ يَجُودُونَ لَا يَكُلُ لَهُمْ بِهَا
وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صُغُرُونَ﴾

39. We aisye, 'Inyw'ī ataŋwa, n00 ūla katŋ wenyu ūn0kūndetee kŋvŋla kya ūsumbŋ kyake mbee wamo matanoka kwakwa manenganŋte wŋnyivyo? ^{1*}

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ngŭmbaŭ Imwe katŋ wa Mayini yasya, 'Nye nŋngŭkŭetee kyo mbee wa - ūtanokŋla kŋkalonŋ kyaku; na ow'o nye nŋna ūtonyi wa ūu na nŋ mŭŋkŋŋku.'

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

41. Umwe ūla waŋ na ūmanyi wa Ivuku aisye, 'Nye nŋngŭkŭetee kyo mŋtŭkŋ mbee wa Iveny'a yaku ya itho. Na yŋla we wakyonie kŋŋtwe mbee wake, aisye, 'Uŭ nŋ kwoondŭ wa mumo wa Mwŋlai wakwa, nŋkana We atonye kūndata nye kana nŋ mŭvea kana ndi mŭvea. Na o ūla ūtūngaa mŭvea atūngaa mŭvea kwoondŭ wa ūseo wa thayŭ wake mwene; ŋndŋ ūla ona wŋva ūtatūngaa mŭvea, ow'o, Mwŋlai wakwa nŋ Wŋŋanŋtye-We-Mwene, Mŭlau.'

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّا إِنَّا يَشْكُرُنَا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّا رَبِّي عَنِّي كَرْيَمٌ ﴿٤١﴾

42. We aisye, 'Kŋtw'ŋkŋthyei Kŋvŋla-kya-ūsumbŋ kyake kwoneka ota vandŭ vala va kŋla kyake kya kŋla ŋvinda kwake, na ekai twone kana we nŭatŋŋaa nzŋla ŋla ya w'o kana we nŋ ūmwe wa ala mataatŋŋaa nzŋla ŋla ya w'o.'

قَالَ تَكْرَرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

¹ *Kwŋanana na Mŋsoa ŋno ŋatŋanŋe kwŋoneka kana Solomonŋ ndeŭweta kŋvŋla kya ūsumbŋ kŋ kyoka. We nŭtonya kŭweta kŋvŋla kŋvw'anene na kyu kyakyo kŋtuwe kana mŭvw'anano mwanake wa kŋvŋla kyakyo kŋetwe kwake. Mbee wa kŋtanamba kŭeteela kŭthoka ūsumbŋnŋ wa

43. Na ylla we wookie, n'wakulilw'e, 'kivlla-ky²-² ūsumbī kyaku kifilyi ta kī? We asūng'ie 'Nī ta ūndū ūmwe nakyo. Na ithyī nītwanenetwe ūmanyi mbee wa ūu, na ithyī nītūminīte kwīnyivya.'

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَزَّيْشِي قَالَتْ كَذَلِكَ هُوَ
وَأَوْثَيْنَا الْعِلْمَ مِنَ تَقَرُّبِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٣٧﴾

44. Na klla we wakīthaithaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkyamūsīlle we *kwīklla*, nūndū we aumīte kwa andū alei.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَقْبُذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

45. Nake nīwataviw'e, 'Lika nyūmba ya ūsumbī.' Na ylla we wakyonie kyo, we

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

² Solomoni, kyo nīkīŪseng'a vyū nī kwīthīa kīvlla kya ūsumbī kīvw'anene vyū na klla kyakyo mwane kīna Solomoni. Kuma mīsoanī ūla ūatīle, wonany'o ūla ūkumīla ūtheinī nī kana klla ūmwe wa anene nthīnī wa ūsumbī wake nīwendaa anengwe wīa ūsu newe, klla ūmwe akīkathīla kūtethya na mītūkī na nesa mbee wa akīlany'a make. MūminŪkīlyonī, ylla ūvano wa mūsumbī waetiwe kwake mbee, we nīwainūtaīle Ngai nūndū waw'o na aumya mwamūlo ūnenevw'e mūno nīkana ūvw'anane na ūla wa kīvlla kya ūsumbī wa Mūsumbī wa Savaa kīthengeanīle vakuvī nakyo vyū na kūnyivya ngathīlo syakyo sya kwīthwa na kīvlla kya ūsumbī kya mwanya. Uneeni ūo 'nakkeroo laha Arshaha' nūūrwīka ūalyūlo ūo na wīasya kana ethwa nītwoonie kīvlla kyakyo kya ūsumbī kīvw'anene na klla kyakyo mwene, kyo nīkyaī kītonya kūmanyā kana kīvlla kyakyo kya ūsumbī kīyaī kya ūsengy'a na kya mwanya tondū kyo kyasūanīaa kyailyī. Kwa ūu ūalyūlo wa 'nakkeroo' nthīnī wa kīlungu kī nīkīkūkītw'kīthya kīvlla kyakyo kya ūsumbī kwoneka kīilyī ota ila ingī. Ylla kyo kyoonie kīvlla kya ūsumbī kīla kyaseūvītw'e nī aseūvya ma Solomoni, kōkīthya kwakyo kūyaī kūla kwa Mūsumbī wa mūndū mūka ūla kīvlla kyake kyaī kīnoonywa ūvīnda ūvītūku, kana kya Mūsumbī wa mūndū mūka ūla ūtaī atonya kūvathŪkany'a kīvlla kya ūsumbī wake mwene nūndū aseūvya nīmākīthŪkŪmīte ūkethīa kīvathŪkanīka. Kumanya kwakyo kwaī ūndū mūndū wonaa kīndū kīvw'anene na kyake. ūu wīonany'a ūtheinī kana woni ūla ithyī twonetē vaa nūkwītkīlīka mbee mūno ta w'o wa w'o.

56.'KyaÜ! Inyw'ŭ mwŭmathengeea aüme müimenda mbée wa iveti? Tiw'o, inyw'ŭ mwŭ andü ala mütasüanfaa umŭlŭlo wa ÜndÜ.'

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۚ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indŭ kwŭw'a kwa andü make kwaŭ kwa mana ateo mo *nŭmamakathŭŭe andü* na maasya, 'Malüngyei avikŭli ma Loto kuma müsyŭ wenyu. Ow'o mo nŭ andü metw'ŭkŭthasya kwŭthwa me atheu.'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوْنَا
لَوْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa üu, Ithyŭ nŭtwamütangŭŭe we na andü ma nyümba yake, ateo kŭveti kyake; kyo Ithyŭ nŭtwakŭtw'ŭŭe kwŭthwa kya ala matiwe ŭtina.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٥٨﴾

59.Na Ithyŭ nŭtwamausye ŭlÜ woo mbua; na mbua ya asu ala makaaniw'e yaŭ nthÜÜku.

فَ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَفْسًا مَطَرِ الْمُنْذَرِينَ ﴿٥٩﴾

LUKU 5

60.Asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na müuo wŭthwe ŭlÜ wa athÜkümi Make ala We ünyuvŭte. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ müseo mbee kana nŭ ila mo mamwŭlanasya *We nasyo?*'

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى
اللَّهُ خَبِيرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kana, Ula woombie matu na nthŭ, na Ula watheesye kŭw'Ü kuma ŭtunŭ kwoondü wenyu kŭla Ithyŭ tütumaa kŭmesya mŭnda myanake ya matunda? Inyw'ŭ müyaŭ mütonya kütuma mŭŭŭ yayo ŭmea. Ve Ngai üngŭ ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, mo nŭ andü ala melelÜkaa kuma *nzŭanŭ ŭla ya w'o.*

أَمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ
مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُشْجِرَهَا إِلَّا اللَّهُ مَعَ اللَّهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

62.Kana n00, Ula wamfwtwfkthiise nthi vandu va kuth0m0a, na eekfa mb0sI katI wayo, na eekfa ifma n0m0 I0I0 wayo, na eekfa t0t0 katI wa nganga iIf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, aingI m0no moo mayIsI.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا
وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
إِنَّ إِلَهًا مَعَ اللَّهِ بَلَّ الْكُشْرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٣٧

63.Kana n00 Ula 0m0s0ngfaa 0la wI thInanI yIla we wamwIkaIIa We, na 0vetangaa 0th0ku, na k0m0tw'TkIthya inyw'I atiIwa I0I0 wa nthI? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Inyw'I m0s0anIaa ma0nd0 mav0th0.

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ قَلِيلًا
مَّا تَذَكَّرُونَ ٣٨

64.Kana Ula 0m0tongoeasya inyw'I nthInI wa kIla m0themba wa kIvindu kya nthI na kya 0kanga, na Ula 0t0maa kIseve ta 0voo m0seo mbee wa tei Wake? Ve Ngai 0ngI 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-I0I0 M0no wa ila mo mamwIananasya nasyo We.

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلُ
الْوَيْحَ بُشْرًا يَنْ يَدْنِي رَحْمَتُهُ إِنَّ اللَّهَ مَعَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْنَا يَشْرِكُونَ ٣٩

65.Kana Ula wambIIfmasya ky0mbe, na IIndI aikIt0ngIIfma na Ula 0nenganae kwoond0 wenyu kuma ItunI na nthI? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Etei 0k0sI wenyu ethwa inyw'I mwI ma w'o.'

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ قَلَّ هَاوُوا بُزَاهَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٠

66.Asya, 'Vai 0manyaa ma0nd0 ala matonekaa I0I0 wa nthI na ItunI ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo mayIsI yIla mo makathay00kw'a.'

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ٤١

67.Aiee, 0manyi woo n0vikIte m0thya wa w'o makIyInenge Itu ndafa; aiee, ow'o mo mena nzika nayo; aiee, mo nI ilalinda syayo.

بَلْ أَذْرَكَ عَنْهُمْ فِي الْآخِرَةِ قَبْلَ هُمْ فِي شَيْءٍ
عَنْ مَنَّا أَتَقَبَّلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ٤٢

LUKU 6

68.Na asu ala matetfkiīlaa maasya, 'Ata! Yīla ithyī na maaīthe maitū tūkatw'tka kītoo, ow'o ithyī nītūkatūngwa īngī?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُنْزِلَتْ آيَاتُنَا لَنُخْرِجَنَّ ۝

69.'Vate nzika, ithyī nītwathiwe ōu mbee—ithyī na maaīthe maitū; kī ti kīndū īndī nī mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۚ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

70.Asya, Angangai tūlū wa nthī mwone ūndū mūminūkīlyo wa ene naī wathūkīte!'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ۝

71.Na we ndūkew'e kyeva kwoondū woo ona ndūkethwe na thīna tūlū wa masūanīfo mathūku ala mo masūanīfaa.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ۝

72.Namo maasya, 'Utianīfo ōū ōkeanītw'a īndī ethwa inyw'ī mwī maw'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

73.Asya, 'Nīkūtonya kwīthwa kana kīmwe kya ūla ōsilīlo wathanīw'e, kīla inyw'ī mūkwenda na ngathīlo kīmūvalūkīle tūlū wenyu, kī itiinyonī syenyu.'

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ۝

74.Na, ow'o, Mwīai waku nī mūlau kwa andū onthe ma nthī, īndī aingī mūno vyū moo mai mūvea.

وَلَنْ رَّبِّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۝

75.Na vate nzika, Mwīai waku nīwīsi kīla ithūi syoo ivithaa na kīla syumbūlaa.

وَلَنْ رَّبِّكَ لَيَعْلَمَ مَا تَكْنُ صُدُورُهُمْ وَمَا يَعْلَمُونَ ۝

76.Na vai kīndū kīvithe itunī na nthī, ateo nīkīandīke nthīnī wa Ivuku itheu.

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

77.Nĩw'o, Kulani ĩno ĩmatavasya Aana-
ma-Isilaeli maũdũ maingĩ mũno ala
mo mavathũkanganĩaa.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَيْتِ إِسْرَءِيلَ أَكْثَرُ
الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

78.Na vate nzika, nĩ ũtongoi na tei kwa
etĩkĩli.

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79.Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ
woo na ũtw'io Wake, Na We nĩ We
Ula-Wĩ-Vinya, Umanyi-W'ontho.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾

80.Kwa ũu, ia wĩkwatyo waku kwa
Ngai Mwene Vinya W'ontho; vate
nzika, we ũũngeme ĩũũ wa w'o wĩ
ũtheinĩ.

فَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٦٠﴾

81.Nĩw'o we ndũtonya kũtuma akw'ũ
mew'a nthĩ, ona ndũtonya kũtuma ala
mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka masyokete ĩtina.

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٦١﴾

82.Na we ndũtonya kũtongoesya
ilalinda kuma ĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya asu tũ ala
metĩkĩlaa Syama Siitũ, nĩkana mo
methwe me ew'i.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۚ إِنَّ تُسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْمِعُونَ ﴿٦٢﴾

83.Na yĩla ũtw'io ũkaumw'a ĩũũ woo,
ĩthyĩ tũkaete *kyũmbe* kwoondũ woo
kuma nthĩ kĩla kĩkamokita mo nũndũ
andũ mayaasyĩtĩkĩla Syama Sitũ.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ
الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

LUKU 7

84.Na *malilikany'e* mo mũthenya ũla
ĩthyĩ tũkamombany'a vamwe kuma kĩla
nguthu ya andũ ala maleile Syama Sitũ,
namo makaiwa nthĩnĩ wa ianda syĩ
kĩvathũkany'o.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مَّمَّنْ يَكْذِبُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٦٤﴾

85.Kövika, yİla mo mevika, We akasya, 'Inyw'I nİmwailleile Syama SitÜ na mİtOkI oyİla mÜtaİ mÜnakwata Ümanyi musÜu tÜlÜ wasyo? Ethwa ti Üu İndİ, waİ ÜndÜ ÜngI mwaÜ, Üla inyw'I mweekaa?'

كَتَبَ إِذَا جَاءَ وَقَالَ أَكَدَبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تَحِيطُوا بِهَا
عِلْمًا أَمْ أَدَاكُنْتُمْ تَعْلُونَ ⑤

86.Na Ütw'io ÜkavalÜka tÜlÜ woo nÜndÜ mo nİmeekie naİ, na mo maikethwa matonya kÜneena.

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنَّهُمْ لَا يَتَّقُونَ ⑥

87.Mo nomonete kana Ithyİ nİtÜseÜvİtye ÜtukÜ nİkana mo matonye kÜthÜmÜa nthİnİ wa w'o; na mÜthenya Ümatonyethasye kwona nthİ? Nİw'o, nthİnİ wa ÜndÜ ÜÜ ve Syama kwa andÜ ala metİkİlaa.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا آلِيلَ لَيْسَتُنَا فِيهِ وَالنَّهَارَ
مُبْجَرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑦

88.Na mÜthenya Üla soo Ükavuvwa, Üla ona wİva w'onthe wİ matunİ na Üla ona wİva wİ tÜlÜ wa nthİ akakwatwa nİ w'ia, ateo Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa. Na onthe makooka Kwake manyivİtw'e.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَنُجَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوٍّ ذَّخِيرٌ ⑧

89.Na inyw'I nİmÜsyonaa iİma mÜkasÜanİa niÜngeme, oyİla syo nithambalele ota kÜthambalala kwa mathweo. Usu nİ wİa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Üla watw'İkİlthisye kİla kİndÜ kİlÜmİte na kİ vinya. Nİw'o, We nİwİsİ nesa vyÜ ÜndÜ inyw'I mwİkaa.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرًّا
السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي لَيْسَ أَتَقْنُ كُلُّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

90.Üla ona wİva wİkaa kİko kİseo, akeethwa na İtuvi İseo mÜno mbee wa Üu, na Üsu akeethwa e mÜuonİ mÜthenyanİ Üsu.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مَنْ فَزَعِ
يَوْمَئِذٍ أُمُونَ ⑩

91.Na asu ala mekaa mothÜku, makekw'a nthİnİ wa Mwaki na mothyÜ

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُنْتُ وَجْهَهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑪

moo. Inyw'I m0i0tuvwa kwoond0 wa ma0nd0 ala mweekaa?'

92. Asya, 'Nyie nlyafa we k0m0th0k0ma Mwłai wa m0sył 00 t0 0la We 00tw'łk'łthlye m0theu, na syłnd0 syonthe nł Syake We; na Nyie nlyafa we kwłthwa katł wa asu ala menenganac *kwa Ngai.*

93. 'Na k0młsoma Kulani.' Kwa 0u, 0la ona włva 0atłłaa 0tongoi, a0atłłaa t0 *kwoond0 wa 0seo wa thay0 wake mwene; Indł kwa 0la we 0thyoekaa, asya, 'Nyie nło M0kaanany'a t0.'*

94. Na asya, 'Ndał syonthe nł sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; omłt0kł We akamwony'a Syama Syake, na inyw'I m0kaimanya syo.' Na Mwłai waku ndaleaa k0manya 0nd0 inyw'I mwłkaa.

إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ تَعْبُدُوا رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّتِي فِي
حَرَمِهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرُهُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُنِزِّلِينَ

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمِنْ أُمَّتِي إِتَابًا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُنذِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا
بِعِزَّتِكَ يَغَافِلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٨﴾

سُورَةُ الْقَصَصِ مَكِّيَّةٌ

AL – KASAS
(Wavuanīw'e Makka)

**1.Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usúítwe nĩ Ólau, Usúítwe
nĩ tei.**

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Siin Miim. *Ngai Ula Utheasya, Wñw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.*

طسم ٢

3.Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْبَيِّنِ ۝

4. Ithyi twitŋngitila kwoondŋ waku
kilungu kya ŋvoo wa Mose na Valao
 kwa ŋla w'o, kwa *ŋtandŋhyo* wa andŋ
 ala metkila.

نَسَلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبِيٍّ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِأَلْحَقٍ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٧﴾

5.Nf'w'o, Valao n'weekath'le tulo wa
nthi, na amaany'a ando ma koo
matw'ika nguthu; we n'wendie
kumyonzethya nguthu imwe yasyo,
ak'isy'ua syana syoo sya iv'isi, na ak'itia
iveti syoo. Kwa ula w'o, we a' kat' wa
ala-eki-ma-mawathavu.

إِنْ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْ أَهْلَهَا شِيْعًا
يَسْتَضِيعُ ظَلِمَتَهُ مِنْهُمْ يُدْبِحْ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَبْحِي
نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

6.Na Ithyĩ nĩtwendie kwonany'a ĩnee
Yitũ kwa asu ala masũanĩawa kwĩthwa
me onzu ĩũũ wa nthĩ, na
kũmatw'ĩkĩthya mo atongoi na atĩwa ma
manee Maitũ,

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ آيَةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٦﴾

7.Na kūmanenge vinya ʔūʔū wa nthi, na kūmony'a Valao na Amanā na nguthu syoo sya ita kīla mo makīaa kuma kwoo.

وَنُتِّقَنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرَىٰ فِرْعَوْنُ وَهَامَنْ
وَجُنُودُهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٤﴾

8.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye nyinyia wa
Mose tũkyasya, 'Mwongye na weew'a
w'ia tũlũ wake, Indĩ mwĩkye ũsĩnĩ na
ndũkakĩe, ona ndũkakwatwe nĩ kyeva;
nũndũ Ithyĩ tũkaũtũngĩa we, na

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا اخْفِثَ عَلَيْهِ قَالِقُوبُ فِي الْيَمِّ وَلَا تَحْزَنِي ۖ إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعَلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٥﴾

tOkamUtw'Tkithya we kwIthwa Omwe wa AtOmwa.

9.Na andO ma M0syI wa Valao nImamwosie we *mateOmany*a ona vanini kana we akatw'Tka m0maitha na wambIItIyo wa thIna woo. NfIw'o, Valao na Amana na nguthu syoo sya ita maI eki-ma-naI.

10.Na kIveti kya Valao kyaisye, 'We akeethwa Utanu wa itho yakwa na kwaku we. NdOkamUae. VangI n0tonya k0t0una, namo mayaamanya kIeleelo Kit0.

11.Na ngoo ya nyinyia wa Mose yeethwa yIna 0thasyo n0nd0 wa kI00y0. We ethIwa eeyumb0lile mbaI yake, takethwa IthyI t0yaaIkIa ngoo yake vinya nIkana we atonye kwIthwa kaI wa etIkIli *al0mu*.

12.Nake amwIa mwIItu-a-inyia, 'M0atIfe we.' Kwa 0u we nIwam0syafIsye e vaasa namo mayaamanya.

13.Na IthyI nItwaminIte k0t0ma ongany'a mam0lea we; kwa 0u we aisye, 'NIm0tongoesye kwa ny0mba Ila yIm0ae kwoond0 wenyu namo makeethwa me aIkIkku kwake?'

14.Kwa 0u IthyI nItwam0t0ngie kwa nyinyia wake nIkana itho yake yItonye k0tana na we ndakatonye kwIthwa na kyeve na nIkana atonye k0Manyanya kana 0tianIfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o. IndI aingI m0no moo mayIsI.

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ⑩

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي وَكَذَلِكَ لَا تَقْبَلُوهُ فَدَعَا أَنِ يَنْفَعَنَّا أَوْ نَجِدْهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑪

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمْرِمُوسَى فِرْعَاوَانًا كَادَتِ لَتَبْدِي بِهِ لَوْلَا أَن رَّبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لَآتَتْكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑫

وَقَالَتِ لِأَخِيهِ قُصِيْبُهُ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑬

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الرِّاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ⑭

فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أَبِيهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِنَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑮

LUKU 2

15.Na yila we wavikile *Oima* wake na vinya mwianu na Indl aima, lthylnlwamunengie we ū na ūmanyi; na ūu n'w'o, lthyi tūmaiva asu ala mekaa ūseo.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ①٥

16.Na we n'walikile nthlni wa mūsyi o andū makomete; navo eethla andū elī makyūkita—ūmwe wa andū make mwene, na ūla ūngi wa amaitha make. Na ūla wai wa andū make amwitya ūtethyo ūlū wa ūla wai wa amaitha make. Kwa ūu, Mose n'lwamūkūnie we na ngundi, na *yo yaete* k'kw'ū kyake. We aisye, 'Kī nī k'ko kya Satani; we ow'o nī mūmaitha, mūkengani w'lyonan'itye.'

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَٰذَا مِنْ عَدُوٍّ فَاسْتَعَاَنَهُ الَّذِي مِنَ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوٍّ فَوَكَّزَهُ مُوْضِعَ فَقْطَعِ عَلَيْهِ
قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ①٦

17.Nake asya, 'Mw'lai wakwa, Nyie n'lniūv'itsye thayū wakwa, kwa ūu, ndekea Nyie.' Kwa ūu We n'lwamūekeie we; We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūitwe nī tei.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَقَفَرَلَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ①٧

18.Nake aisye, 'Mw'lai wakwa, nūndū We nūnengete Nyie Inee ūlū wakwa, nyie ndikethwa mūtetheesya wa avitany'a.'

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ كُلَّنَا أَكُونُ ظَاهِرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ①٨

19.Na we n'lwamb'li'itye mūthenya wake nthlni wa mūsyi *aendete na maaū* esūv'ite, asya'itsye; na sisya! We ūla wamw'it'itye ūtethyo ta ūo yu amw'ika'la *ingī* amūnenge ūtethyo. Mose amūtavya we, 'Ow'o, we wī mw'iki-wa-naī w'lyum'li'itye.'

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوْتَى
إِنَّكَ لَفَوْضٌ مُبِينٌ ①٩

20.Na yġla we wasŋanġie kŋmŋkwata mŋndŋ ŋla waġ mŋmaitha woo eġġ, amŋkŋġya, 'We Mose, wġenda kŋmbŋaa tondŋ ŋnamŋaie mŋndŋ ŋoo? We wġenda kwġthwa wġ kġng'endiġġ nthġ ġno ona we ndŋkwenda kwġthwa katġ wa ala mew'ġthanasya.'

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطَشَ بِالْزَيْنِ هُوَ عَدُوُّ لَهُمَا
قَالَ يَبُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ ۚ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ۝

21.Na vooka mŋndŋ kuma vaasa, ŋtee wa mŋsyġ, asembate. Amwġla, 'We Mose ow'o anene ma mŋsyġ nġmombene maisŋanġa kŋkŋaa we. Kwa ŋu, thi ume kŋŋ; vate nzika, Nyie nġ katġ wa ala meŋkwendea ŋseo.'

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَبُوسَىٰ
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُتْرَوْنَ بِكَ يُقْتُلُونَكَ فَاهْجِرْ إِنِّي لَكَ
مِنَ الصَّاحِبِينَ ۝

22.Kwa ŋu, we nġwaendie auma kŋu, aikġa, etŋġġe. Nake asya, 'Mwġlai wakwa, mbumya nyie kuma andŋnġ mate alŋngalu.'

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

LUKU 3

23.Na yġla we weelekeleye ŋthyŋ wake ngalġko ya Mitiani, asya, 'Nyie nġkwatya Mwġlai wakwa akandongoesya nyie nzġanġ ġla ya w'o.'

وَلَمَّا تَوَجَّهَ بِلِقَاءِ مَدْيَنَ قَالَ عَلَىٰ سَرِّيٍّ أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝

24.Na yġla we wavikie vandŋ ve kġw'ŋ kŋu Mitiani, vau nġweethġie nguthu ya aŋme yġing'ithya indo syoo. Na ŋtee wamo nġweethġie iveti ġġ isiġġe indo syasyo. Nake amakŋġya, 'Mwġla kyaŋ inyw'ġ?' Nasyo syamŋsŋngġa, 'ġthyġ tŋitonya kŋng'ithya indo sitŋ kŋvika yġla aġthi meġnŋkya indo syoo, nake ġthe waitŋ nġ mŋndŋ mŋkŋŋ mŋno.'

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُدُونِ قَالَ مَا مَطَّئْتُكُمْ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ
يَصْدِرَ الرِّجَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ۝

25.Kwa ŋu, we nġwamang'ithġsyie indo syoo. Indġ aathŋka, ŋtee muunyġnġ, na asya, 'Ame We Mwġlai wakwa, Nyie nġ

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ۝

mŭvoyi wa kŭla kŭseo ona kŭva We wiaa
Tŭlŭ wakwa Nyie.

26. Na kŭmwe katŭ wa ila iveti ilŭ
nŭkyookie vala ŭŭ, kŭendete kŭna nthoni.
Nakyo kŭyamwŭa, 'Nau nŭnŭŭkwŭta we
nŭkana atonye kŭŭnenge ŭtuvi nŭndŭ wa
kŭtŭng'ithŭsya indo sitŭ.' Kwa Ŭu, yŭla
we wookie kwake, na amŭtavya ŭvoo
ŭsu, amwŭa, 'Ndŭkakŭe; we nŭminŭte
kuma andŭnŭ mate alŭngalu.'

27. Kŭmwe katŭ wa ila iveti kyaisye,
'Ame Asa wakwa, mŭandŭke we,
nŭndŭ mŭndŭ ŭla mŭseo vyŭ we ŭtonya
kŭmŭandŭka nŭ ŭla wŭna vinya na
mŭŭkŭŭku.'

28. Ithe wasyo amŭtavya Mose, 'Nyie
nŭna kŭeleelo kya kŭŭnenge we mwŭŭtu
ŭmwe wakwa ŭmŭtwae ethwa we
nŭŭnthŭkŭma ngŭandŭkŭte kwa myaka
nyaanya. Indŭ we wamina myaka ŭkŭmi,
nŭ kwŭanana na kwenda kwaku mwene.
Na Nyie ndikaŭnenge wŭa wŭ vinya,
Ngai Mwene Vinya W'onthe enda we
ŭkambona nyie nŭ katŭ wa ala alŭngalu.'

29. We aisye, 'Uu nŭweew' amw'a ninyie
naku we. Oyŭla nyie nŭngwŭanŭsya katŭ
wa asu elŭ, vaikethwa ŭndŭ ŭte ŭlŭngalu
kwakwa; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭ Ngŭsŭ Tŭlŭ wa ŭndŭ ithyŭ
tŭneenaa.'

LUKU 4

30. Na yŭla Mose weanŭsye ŭvinda yu, na
athi kyalo na andŭ ma nyŭmba yake, we
nŭwoonie mwaki ngalŭko ya Kŭŭma.
Nake amatavya andŭ ma nyŭmba yake,

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْسِي عَلَى الْآخَرَةِ قَالَتْ إِنَّ
أَبِي يَدْعُوكَ لِجَزِيَّةٍ أَجْرًا مَسْقِيَّةً لَنَا فَلَمَّا
جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتُ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٢٦

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ٢٧

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُرْكَبَكَ إِحْدَى ابْنَتَي هَاتَيْنِ
عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِيبٌ فَإِنْ أَتَيْتَ عَشْرًا
فِيْن عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عَلَيْكَ شَيْئًا
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ٢٨

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٢٩

فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الظُّورِ نَارًا قَالَ لِهَٰؤُلَاءِ أَمْكُنُوا إِنَّي آنَسْتُ

'Eteelai Nyie nŋgwona mwaki; vangĩ nŋndonya kũmũtee inyw'ĩ ũvoo wa vata kuma vo kana kĩsinga kuma ũmwakinĩ nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye kwota.'

31. Na yĩla we wavikie vala ũĩ, nĩweetiwe na wasya kuma ngalĩko ya kw'oko kwa aũme kwa Mwanda ũsu, nthĩnĩ wa vandũ vaathime, kuma kĩla kĩtinĩ: 'We Mose, vate nzika, Nyie, vate *Ongĩ eka* Nyie, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

32. Na ota ũu, wamwĩla 'Lekya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we wamyonie ĩmyaumyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaaeteela. We Mose, ũka mbee na ndũkakĩe; vate nzika wĩ ũmwe wa asu ala mena mũuo.

33. 'Likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ kwaku na kwĩuma kwĩ kweũ kũte na ũthũku na tũnga kw'oko kwaku vala ũĩ we wĩthwe ũtena w'ia. Kwa ũu, ii ikeethwa syĩ iĩkĩĩthya iĩlĩ kuma kwa Mwĩai waku kwa Valao na anene make. Vate nzika mo nĩ andũ mbaa-matũ.

34. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnooae mũndũ kuma katĩ woo, na nyie nĩngũkĩa maikambũae.

35. Na mwanaa mwaitũ Aluni nĩ mũneeni mũseo mũno kũmbĩta nyie; kwa ũu, mũtũme aendany'e vamwe nakwa, ethwe mũtetheesya wakwa nĩkana we atonye kwĩthwa na ũkũsĩ ĩũlũ wa ũw'o wakwa. Nyie nĩngũkĩa mo maikese kũmbĩta mũkengani.'

فَلَمَّا رَأَىٰ أَنَّهُمْ لَمْ يَخْشَوْهُ وَجَدُوا مِنَ الشَّارِ
لَعَلَّهُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا أَتَاهَا نُزِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يُوَسَّىٰ إِيَّيْنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَأَن أَنِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى
مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَوْمَئِذٍ وَكَلَّفَ إِيَّاكَ
مِنَ الْأَمِينِ ﴿٣٣﴾

أَسْلَفَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
وَرَأْسُكَ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الذَّهَبِ فَلَمَّا رَأَىٰ
مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن
يَقْتُلُونِ ﴿٣٥﴾

وَإِنِّي هَارُونَ هُوَ أَخِي أَفَصِّحْ وَبَنِي إِسْرَءِيلَ فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ
رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٦﴾

36.Ngai aisye, 'IthyI tũkeekĩla kw'oko kwaku vinya vamwe na mwanaa nyinyia waku, na tũkamũnenge ũtonyi inyw'eli nĩkana mo maikatonye kũmũvikĩla inyw'I. Endai na Syama Sitũ. Inyw'eli na asu ala mamũatĩĩaa mũkeethwa mwĩ asindi.'

37.Na yĩla Mose wookie kwoo ena Syama Siitũ ntheu, mo maisye, Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ ũoi mũseũvyee, na ithyI tũyaamew'a maũndũ ta aa ona ĩndĩĩ kuma kwa maaĩthe maitũ ma tene.'

38.Mose aisye, 'Mwĩai wakwa, nĩwĩsi nesa vyũ we ũla ũetete ũtongoi kuma Kwake, na ũla ĩtuvi ya ũtũo wa mũminũkĩlyo yĩkethwa yĩ yake. Nĩw'o, eki-ma-naĩ maikaĩla ona ĩndĩĩ.'

39.Na Valao aisye, 'Inyw'I anene, Nyie ndimwĩsi Ngai wenyu ũngĩ eka nyie mwene; kwa ũu, mbĩvĩsyeei *mavali* ma yũmba, we Amana, na mbakĩai nyie mbaasya nĩkana ndonye kũmũng'ethesya Ngai wa Mose, onakau nyie nĩngũĩkĩĩla we kwĩthwa nĩ ũmwe wa akengani.'

40.Na we na nguthu syake sya ita nĩmeekathĩle mũno ĩũũũ wa nthĩ matena kĩtumi kĩanĩu. Namo masũanĩie kana maikatũngwa Kwitũ IthyI ona ĩndĩĩ.

41.Kwa ũu, IthyI nĩtwamũkwatie we na nguthu syake sya ita, na twamekya ũkanganĩ. Sisyai ĩndĩ, ũndũ mũminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ wathũkĩte!

42.Na IthyI nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamathokasya andũ malike

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيُّتِنَا أُتِمَّ وَمِنْ أَمْرِكُمَا
الظَّالِمُونَ ٣٦

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ ٣٧

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِأَهْدَىٰ مِنْ
عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ٣٨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَأْتِيهَا الْمَلَآءِ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ
إِلٰهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهَامُّنُ عَلَى الظِّلِّينِ فَاجْعَلْ
لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ آلِهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ
مِنَ الْكَذِبِينَ ٣٩

وَأَسْتَكَبَرُ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُم إِلٰهِنَا لَا يَرْجِعُونَ ٤٠

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ٤١

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَذْعُونَ إِلَى التَّارِ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ

tutonya kUatŵa Syama Syaku, na kwŵthwa katŵ wa asu ala meetŵkŵlile?¹ *

49.Indŵ yŵla w'o wookie kwoo kuma Kwitŵ, mo maisye, 'We aleete kŵnengwe ta ala manengetwe Mose nŵkŵ?' Takethwa mo mayaamaleete maŵndŵ ala manengetwe Mose mbee mo maisye, 'Aoi eŵŵ tŵ meŵtetheanŵsya mŵndŵ na ŵla ŵngŵ.' Namu maisye, 'Ithyŵ, twŵmalea mo ŵmwe na onthe.' **

50.Asya, 'Indŵ etei Ivuku kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe yŵla nŵ ndongoi nzeo mbee wa aa eŵŵ—*Tola na Kulani*-----nŵkana nyie ndonye kŵyŵatŵla, ethwa inyw'ŵ mwŵ ma w'o.'

51.Indŵ mo malea kŵŵsŵngŵa we, Indŵ manya kana mo maatŵlaa mawendi moo mathŵku. Na nŵŵ ŵla mŵvŵtany'a mŵnene kŵvŵta we ŵla ŵatŵlaa mawendi make mathŵku vate ŵtongoi ona ŵmwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
مِثْلُ مَا أُنْزِلَ مُوسَىٰ أَوْ لَمَّا يَكْفُرُوا بِمَا أُنْزِلَ مِنْهُ
مِنْ قَبْلُ قَالُوا يَحْزَنُونَ نَظَاهِرًا لِلَّهِ وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ
كُفْرٍ زَوَّادُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا
اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَسْتَحْزِنُونَ أَهْوَاءَهُمْ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِخَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

¹ *Usŵngŵo wa ŵkŵlyo yŵŵ nŵ mŵmanyŵku na kŵtumi kŵla mo matatonya kŵmŵtŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe mŵŵf nŵndŵ mavinda onthe We atumaa akaanany'a kwa andŵ mbee wa kŵmasiŵla nŵndŵ wa meko moo mathŵku *sisya Kilungu kya 6:132*.

** Katŵ wa amaitha atatŵ anene ma Kŵsilamu---Ayuti, Aklisto na Athaithi ma mŵvw'anano---Ayuti nŵmo meŵneenwa namo nŵhŵŵŵ wa mŵsoa ŵŵ. Uneeni ŵŵ waŵ ŵtonya kwŵthwa waneeniwe nŵ Ayuti. Yŵla Kulani Ntheu yaasya kana mo nŵmaleete maŵndŵ ala manengetwe Mose mbee, ndŵtonya kwŵthwa waasya kana andŵ ma Mŵtŵmwa Mŵamati wa Isilamu nŵmaleete Mose. Kŵlungu kya Mŵsoa ŵŵ ŵla ŵkwasya 'Innaa bi kullin kaafiroon' *ithyŵ nŵŵmalea ŵmwe na onthe*' ota ŵu wŵasya kana 'ithyŵ nŵŵmalea asu onthe ala mokaa na syŵtwa ya Ngai mena ila syŵtwa Syama.' Uu, wolootaa ŵwau ŵaanŵtwe nŵ onthe asu ala mamŵleaa Mwathani wa ŵvinda yoo.

Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

LUKU 6

52.Na ow'o, Ithyĩ nĩtũmavikĩsyē ila Ndeto nesa mũno vyũ, nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ وَصَلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

53.Ala Ithyĩ twamanengie Ivuku mbee wayo nĩmamĩtĩkĩlaa;

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na yĩla yo yasomwa mbee woo, maasya, 'Ithyĩ nĩtũũyĩtĩkĩla yo. Nĩw'o, ũũ nĩ w'o kuma kwa Mwĩlai waitũ. Ow'o ona mbee wayo, nĩtweenyivĩtye ithyĩ ene mbee wa Ngai.'

وَإِذَا يُنْطَلِقُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِذْ كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

55.Aa makanengwe ĩtuvi yoo keli, nũndũ nĩmeethĩiwe momĩĩsyē na nĩmakũanasya ũthũku na ũseo, na mo nĩmaumasya kati wa syĩndũ ilĩ ithyĩ tũmanengete mo.

أُولَٰئِكَ يُدْعَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيدْرُونَ بِالْحَسَنَةِ الَّتِي آتَوْا وَمِنَ آدَارَتِهِمْ يَنْفَقُونَ ﴿٥٥﴾

56.Na yĩla mo meew'a ngewa nthũku, mevathanaa nayo na kwasya, Ithyĩ twĩna mawĩa maitũ nenyu mwĩna mawĩa menyu. Mũuo wĩthwe nenyu. Ithyĩ tũimamanthaa andũ mate na ũmanyi.

وَإِذَا سِعُوا اللَّقَا عَرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَأَكْمُرْ أَعْمَالَكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِ الْيَهُودِينَ ﴿٥٦﴾

57.Vate nzika, we ndũtonya kũmatongoesya onthe ala we wendete; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtongoesya ũla We wendaa; na We nũmesĩ nesa vyũ ala matonya kũwĩtĩkĩla ũtongoi.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na mo maasya, 'Ethwa ithyĩ tũkaatĩla ũtongoi twĩ vamwe naku we, tũkavulw'a kuma nthĩ yaitũ.' Ithyĩ tũiseũvĩtye vandũ va mũuo kwoondũ

وَقَالُوا إِنْ تَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ تَتَخَفْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْلَمْ تُكِنُّ لَهُمْ حَرَمًا أَوْثَانًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ

woo, vala vatwaawa mosyao ma matunda ma kila mUthemba wa syIndu syonthe, na kyaŭya kuma KwitU IthyI? IndI aingI mUno moo mayIſI.

كُلُّ شَيْءٍ زَرْعًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

59.Na nI motUo meana ata ala IthyI twaanangie ala meenenevisye mwIkaloni wa thayU! Na aa nImo motUo moo ala mataatUwa Itina woo ateo vanini, Na NithyI ala twatwIkie AtiIwa.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَإِنَّكُمُ الْمَسْكِينَ لَهُمْ تَمَكِّنُ مِّنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۚ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

60.Na MwIai waku ndakamyananga mIsyI ona vanini ateo We okIItIye MUtUmwa kuma nthInI wa Nyinyia wa MIsyI unUumasomea mo MIsa YaItU; ona IthyI tUikananga mUsyI ateo ekali mayo me eki-ma-naI.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمَةٍ رَسُولًا لَّا تَلْهُو عَنْهُمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦١﴾

61.Na syIndU ona syIva ila inyw'I mUnengetwe tUlu wa nthI Ino nI Utanu wa Ivida wa thayU Uu wa yu na wanake wayo; na ila syIna Ngai Mwene Vinya W'onthe nIsyo nzeo vyU na syIkalaa mUno. IndI inyw'I nomUmanayaa?

وَمَا أَوْتَيْنَاهُم مِّن شَيْءٍ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزُيِّنَتْ لَهُمْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَفْئِدَتَهُمْ قَلِيلًا ۚ ﴿٦٢﴾

LUKU 7

62.We IndI, Ula IthyI tUmwathIte kyathI kIseo wIaſu wa maUndU ala we UkamethIa UndU Umwe na Ula IthyI tUmUnengete syIndU sya thayU Uu, na IndI nthInI wa Muthenya wa UthayUkyo Ukaetwe mbee wa Ngai e wa kUsilIwa?

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَسَفَتْ عَنْهُ مَتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ مَوْجِعَ الْقَلْبِ مِنَ الْخُصْرِ ﴿٦٣﴾

63.Na mUthenya Usu, We akameta mo, na kUmakUlya, 'MeIva ala mwambIananasya Nyie namo, ala inyw'I mwamasUanIaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٤﴾

64. Na asu ala ūtw'io wa ūsifllo ūkethwa ūthengee ūlū woo, makasya, 'Mwīai waitū, aa nīmo ala ithyī twamathyoekisyē, otondū ithyī ene twathyoekete. Ithyī yu nītūŭtaanīsyā namo mbee Waku na kūwelekelā We. Ti ithyī mo mathaithaa.'

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٤﴾

65. Na mo makatavw'a, 'Metēi atindany'a menyū.' Namō makameta īndī mo maikamasūngīa. Namō makawona ūsifllo. Ta kethwa mo nīmaatīfē ūtongoi!

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

66. Na Mūthenyanī ūsu We akameta mo na kūmakūlyā, 'Inyw'ī mwamanengie Atūmwā ūsūngīo mwaŭ?'

وَيَوْمَ يناديهم فيقول مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

67. Indī maŭndū onthe makamaīa mo mūthenyanī ūsu, ona maikakūlany'a mūndū na ūlā ūngī.

فَعَيَّبَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٧﴾

68. Indī ta kwa we ūlā wīlīlāa na wītīkīlāa na wīkaa meko ma ūlūngalu, nokwīthwa we akethwa katī wa ala makaīlā.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَقَعِيَ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٨﴾

69. Na Mwīai waku ombaa kīlā We wendaa na amūnyuvaa oūlā We wendaa. Ti vandū voo mo kūnyuva. Ngai Mwene Vinya W'onthe nataīwe na We e ūlū vaasa mbee wa ilā mo mamwīananasya We nasyo.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Mwīai waku nūmanyāa kīlā ithūi syoo ivithaa, na kīlā syumbūlāa.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

71. Na We nī Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai ūngī ateo We. Ndaīa syonthe nī Syake mwambīlīlanyonī na

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَبْرُ فِي الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ وَ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧١﴾

Itunĩ. Utw'io nĩ Wake We, na Kwake inyw'ĩ mŭkatŭngwa.

72.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ūtukŭ ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, nĩ ngai ūngĩ wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ kyeni? Indĩ inyw'ĩ nomŭkew'a nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

73.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma mŭthenya ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ve ngai ūngĩ wĩva ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ ūtukŭ ūla inyw'ĩ mŭtonya kŭthŭmŭa nthĩnĩ wa w'o? Inyw'ĩ indĩ nomwona nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِكُلِّ
تَسْكُونٍ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na kwa Inee Yake We nŭmŭseŭvĩsye inyw'ĩ ūtukŭ na mŭthenya, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭthŭmŭa nthĩnĩ wasyo, na nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na inyw'ĩ mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

وَمَنْ تَحْمِيهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75.Na mŭthenya ūla We ūkameta mo na kŭmakŭlya, 'Meĩva ala atindany'a Makwa ala inyw'ĩ mwamasŭanĩaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٥﴾

76.Na Ithiyĩ tŭkaumya ngŭsĩ kuma kĩla mŭvathŭko na andũ na tŭkaysa, 'Etei ūĩkĩthyo wenyu.' Na indĩ mo makamanya kana w'o nĩ wa Ngai mwene Vinya W'onthe. Na maŭndũ ala momaseŭvasya makamaĩa mo.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

LUKU 8

77. Nĩw'o, Kola aĩ kafi wa andũ ma Mose, Indĩ we nĩweethiwe e mũng'endu kwoo. Na Ithĩ nĩtwamũnengete we inandũ mbingĩ mũno ũndũ mbungũo syasyo syaĩ itonya kũmaema nguthu ya andũ aingĩ me vinya. Yĩla andũ make mamũtavisye we, 'Ndũkenenevye, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa ala menenevasya.

78. 'Na nthĩnĩ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ũkũnengete we, mantha mũsyĩ wa Itunĩ; na ndũkavũthye kĩanda kyaku ĩũlũ wa nthĩ ĩno; na mekae andũ ala angĩ nesa; tondũ Ngai Mwene Vinya W'ontho wĩkĩte ũseo kwaku we; na ndũkendeew'e nĩ kũete wanangĩko ĩũlũ wa nthĩ, nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa ala maetae wanangĩko.'

79. Nake asya, 'Nyie nĩnengetwe kĩ nĩ ũmanyi ũla nĩnaw'o.' We nowamanyie kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwasyanangĩte nzyawa mbee wake ila syaĩ na vinya mwingĩ mũno? Na avĩtany'a maikakũlw'a matavany'e ĩũlũ wa naĩ syoo.

80. Kwa ũu, we nĩwamaumĩĩle andũ make ena mawanake make onthe. Ala maĩ na mawendi ma nthĩ ĩno maisye, 'Mwa takethwa ithĩ twĩna syĩndũ ta ii Kola ũnengetwe! Vate nzika, we nĩ mũnene wa ĩvuso ĩnene.'

81. Indĩ asu ala manengetwe ũmanyi maisye, 'Woo nĩ wenyu.' Ituvi ya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ ĩseo mũno vyũ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

إِنْ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَهُ مِنَ الْكُتُبِ مَا إِنْ مَفَاتِحُهَا لَتَنُوتُوا بِالْعِصْبَةِ أُولَئِكَ الْقَوْمُ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ⑤

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ⑥

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ⑦

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لِيَلْبِتَ لَنَا وَمِثْلَ مَا أُوْتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ⑧

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ⑨

meko maseo; nayo yifikanengwe ona
umwe ateo asu momfasya.'

82.Indi Ithyi ntwatumie nthi imumelya
we na utuo wake; na we ndai na nguthu
ya kumutetheesya vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona we ndai wa asu
mai matonya kusinda *Urwio wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.*

83.Na asu ala makw'itaa kivila kyake
itomo ta too yu mambiliya kwasya,
'Aaa! Ow'o, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ni We uthanthaasya kyaoya
kwa athukumi Make ta asu undu We
wendaa na akakithekevyu muno kwa
ula We wendaa. Takethwa ti Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwithwa e
mulau kwitu, We ethwa atumie nthi
tkatumelya ota ou. Aaa! Ala
matatungaa muvea maikafla ona indi.'

LUKU 9

84.Uu ni Musyi wa Ituni! Ithyi
tumanengae asu ala matendaa
kwinenevya mo ene tulu wa nthi, kana
uthyoeku. Na mumunukilyo ni
kwoondu wa ala alungalu.

85.We ula wika kiko kiseo akeethwa
na ituvi iseo kuvita uu; na tulu wake we
ula wika kiko kithuku---asu ala mekaa
meko mathuku maikatuwa ateo
kwianana nondu mo meekie.

86.Kwa ula w'o vyu, We Ula watumie
Omanyiso wa Kulani wovanw'a naku
we akautungwa we vandu vaku va
kusyoka. Asya, Mwai wakwa,

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَنَبِّهِينَ ①

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّعُوا بِمَكَانِهِ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَذِّبُ
اللَّهُ بِسُطْرِ الرَّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ لَأَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَافٍ ②
بِالْكَافِرُونَ ③

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ④

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يَجْزِيهِ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑤

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑥

nŭmwĩsĩ nesa vyŭ ūla ūetae ūtongoi, na
ūla wĩ ʼivĩtyonĩ yumĩĩte.'

87.Na we ndwaasŭanĩa kana Ivuku yĩ
nĩyĩvuanw'a kwaku; ʼĩndĩ nĩ tei kuma
kwa Mwĩai waku; kwa ūu, we
ndŭkaaĩthwe mŭtetheesya wa ala
matetĩkĩlaa ona ʼĩndĩ.

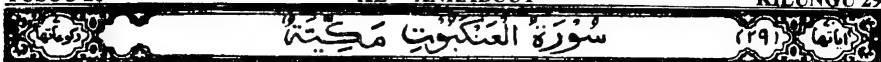
88.Na ndŭkamaeke mo makwathŭkye
ŭtee wa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, ʼĩtina wa yamina kŭtheew'a
kwaku; na mete andŭ onthe ma nthĩ
kwa Mwĩai waku, na ndŭkethwe na ala
mamwĩananasya We na ngai ingĩ.

89.Ona ndŭkamwĩkaĩle ngai ūngĩ ŭtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Vai
Ngai ūngĩ ateo We. Kĩla kĩndŭ
kĩkaanangĩka ateo We-Mwene. Utw'io
nĩ Wake, na Kwake We nĩkw'o
mŭkatŭngwa.

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ۝

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِيعِينَ ۝

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَدْ
قَبِلَ نَفْسَ هَٰذَاكَ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

AL - 'ANKABUUT

(Wavuanf'w'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

لِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْآنِ ②

3.Andũ masũanĩaa kana makatiwa me oka nũndũ mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa.; na kana mo maikatatwa'.

أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يَبْرُكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ③

4.Na Ithyĩ nĩtwamatatie ala maĩ mbee woo. Kwa ũu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavathũkany'a asu ala ma w'o na We vate nzika, akamavathũkanya akengani.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ④

5.Kana mo ala mekaa meko mathũku nĩmaketangĩaa kuma Kwitũ? Undũ ũla mo matusaa nĩ mũthũku.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ⑤

6.Ula ona wĩva wakatasya kũkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩekwĩyũmbanĩsyee kw'o, nũndũ ĩvinda ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩtw'ĩtwe vate nzika, nĩyũkĩte. Na We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ ذُرِّيَّةً وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑥

7.Na ũla ona wĩva wĩthing'ĩlasya, ething'ĩlasya kwoondũ wa thayũ wake mwene; ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩtye-We-Mwene ĩũlũ wa nthĩ yonthe.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ عَنِ الْعَالَمِينَ ⑦

8.Na kwa ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, Ithyĩ vate nzika, tũkamavetangĩaa mothũku moo, na vate nzika, Ithyĩ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

tūkamanenge mo Ituvi Iseo mŋno vyŋ
kwoondŋ wa mawŋa moo.

9.Na Ithyŋ nŋtŋmwŋyŋfaŋe mŋndŋ ekae
nesa kwa asyai make; Iŋdŋ mo
makaananŋaa naku nŋkana we *onaku*
ŋtonye kŋmbŋanany'a Nyie na ngai ingŋ;
ila we ŋtena ŋmanyi wasyo ona vanini,
Iŋdŋ ndŋkamew'e mo. Kwakwa nŋw'o
ŋalŋko wenyu, na Nyie
nŋngamŋmanyŋthya inyw'ŋ ŋndŋ inyw'ŋ
mweekie.

10.Na ala metŋkŋlaa na kwŋka meko
maseo---Ithyŋ vate nzika, nŋtŋkamalikya
mo nthŋnŋ wa *nguthu* ya ala alŋngalu.

11.Na katŋ wa andŋ ve *amwe* ala maasya,
'Ithyŋ nŋtŋmwŋtŋkŋlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Iŋdŋ yŋla mo mathŋnw'a
kwoondŋ wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, maŋtw'kŋthasya ŋthŋny'o wa
andŋ ta ŋsilŋlo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na ethwa ŋtethyo nŋwooka
kuma kwa mwŋai waku, mo mena w'o
wa kwasya, 'Kwa ŋla w'o, ithyŋ twaŋ
vamwe nenyu.' We Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndesŋ nesa vyŋ kŋla kŋ nthŋnŋ
wa ithŋi sya syŋmbe Syake?

12.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavathŋkany'a ala
metŋkŋlaa, na vate nzika, We
akamavathŋkany'a angangani *kuma kwa*
etŋkŋli.

13.Na ala matetŋkŋlaa mamatavasya ala
metŋkŋlaa, 'Atŋlai nzŋa yaitŋ, na ithyŋ
vate nzika, tŋkakua naŋ syenyu.' Na mo
mai mŋio ya naŋ syoo makakua. Vate
nzika, mo nŋ akengani.

وَوَضَعْنَا الْإِنْسَانَ يَوَاقِدِهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهِلْكَ
لَتَشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ إِنِّي
مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑩

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ⑪

وَمَنْ النَّاسُ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسُ كَعْدَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ
نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ⑫

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ⑬

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
فَرِحُوا بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا ⑭

14. Indī mo vate nzika makakua mlio yoo ene oūndū ūmwe na mlio *īngī* īte yoo. Na mo vate nzika, makakūlw'a Mūthenya wa Uthayūkyo ūlū wa maūndū ala mo maseūvisye.

وَلِيَحْمِلْنَ أَثْقَالَهُمْ وَأَتَقَالَا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلِيَسْتَلْنَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 2

15. Na Ithī vate nzika, nītwamūtūmie Noa kwa andū make, na we nīwekalile katī woo kwa myaka ngili īmwe īoletwe mīongo ītano. Indī kīla kīw'ū kīngī nīkyamakwatīe mo, oyīla maī eki-ma-naī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ
سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَ
هُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī Ithī nītwamūtangīte we na asu ala *maī nake* Ngalawanī; na Ithī nītwamītw'īkīthisye yo ta Kyama kwa mbaa andū onthe.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

17. Na *lilikani* Avalamu yīla wamatavisye andū make, 'Mūthaithei We. Uu wīthwa wī ūseo kwenyu kethwa inyw'ī nīmwamanyie tū.

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَانْقُصُوا
ذِكْرَهُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. Inyw'ī mūthaithaa mīfw'anano tū ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nīmwūseūvasya ūvūngū. Asu ala mūseūvasya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai na ūtonyi wa kūmwenge inyw'ī ūtethyo. Indī manthai ūtethyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūthaithei We, na ithīwai na mūvea Kwake. Na Kwake We, nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكًا إِنَّا الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّبِعُوا عِندَ اللَّهِ الزَّرْقَ وَاعْبُدُوهُ
وَاشْكُرُوا لَهُ إِنِّي تُرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

19. Na ethwa inyw'ī nīmwūūlea, īndī nzyawa nyīngī ila syaī mbee wenyu *ota ūu* nīsyaleile. Na wīa wa Mūtūmwa nī kūvikya *Utūmane* wī ūtheinī tū.

وَإِنْ تَكُذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أَمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

kuma mwakinĩ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve Syama kwa andũ ala *matonya* kwĩtĩkĩla.

26.Na we aisye, 'Vate nzika, inyw'ĩ nĩmwĩyoseete mĩvw'anano inyw'ĩ ene ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mŭndũ wa wendo wa mŭndũ na ūla ūngĩ nthĩnĩ wa thayũ ūũ wa yu. Indĩ Mŭthenyanĩ wa Uthayũũkyo inyw'ĩ mŭkaleana mŭndũ na ūla ūngĩ, na mŭndũ kũumanĩ ūla ūngĩ. Na wĩkalo wenyu ūkeethĩwa wĩ Mwakinĩ na inyw'ĩ mŭikethwa na atetheesya.'

27.Na Loto nĩwamwĩtĩkĩlile we; na *Avalamu* aisye, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe na Mwĩai wakwa; vate nzika, We nĩ ūla Wĩ-Vinya, Mŭĩ.

28.Na Ithĩ nĩtwamũnengie we Isaaka na Yakovo, na nĩtwaiie *mŭthĩnzĩ* wa wathani na Ivuku katĩ wa nzyawa syake, na nĩtwamũnengie we Ituvi yake nthĩnĩ wa thayũ ūũ na Itunĩ vate nzika, we akeethwa katĩ wa ala alŭngalu.

29.Na Ithĩ nĩtwamũtũmie Loto; na nĩwamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ nĩmwĩkaa ūvukyo ūla katĩ wa mbaa andũ mataawĩka ona Indĩ ala maĩ mbee wenyu.

30.Na 'inyw'ĩ mŭno mŭendaa kwa aũme *mũimenda* na kũtila nzĩa nene *kwa aendi-ma-kyalo?* Na inyw'ĩ nĩmũlikaa nthĩnĩ wa wathavu w'onthe nthĩnĩ wa ūmbano wenyu!' Indĩ ūsũngĩto wa andũ make waĩ kana maisye, 'Ete ūsũllũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tũlũ waitũ ethwa we wĩneena w'o.'

وَقَالَ إِنَّا أَخَذْنَا مِمَّنْ دُونِ اللَّهِ أَكْثَرَ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ يَنْزِلُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَلَيَعْنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَا لَكُمْ بِالْبَارِ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُورٍ يَنْ ۝

وَقَالَ لَهُ لَوْ كُنَّا نَدْرِكُ إِلَى رَبِّهِ إِنَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ۝

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لَقَوْمَةٍ إِنْ كُنَّا نَتَّبِعُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝

إِنْ كُنَّا نَتَّبِعُونَ الْإِجْمَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ ۝ تَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرُ مِمَّا كَانَ جَوَابَ قَوْمٍ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

31. Nake aisye, Ndethye Nyie, Mwłai wakwa, ʔolũ wa andũ aathe.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

LUKU 4

32. Na yłla Atũmwa Maitũ mamũeteie Avalamu ũvoo mũseo ũsu, mo maisye, 'Ithyĩ nĩtũmamina andũ ma mũsyĩ ũũ, vate nzika, andũ ma w'ŕo nĩ eki-ma-nał.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّا أَهْلُهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

33. We aisye, 'Indĩ Loto evo.' Namo mamwłla, 'Ithyĩ nĩtwłłł nesa ũla włwo. Ithyĩ vate nzika, tũkamũtangłla we na andũ ma nyũmba yake, ateo kłveti kyake, kłla nĩ katł wa asu ala matiawa łtina.'

قَالَ إِن فِيهَا لَكُمْ لُوطًا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ إِنَّ نَجِيتَهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ ۚ كَانَتْ مِنَ الْغَايِبِينَ ۝

34. Na yłla athũkũmi Maitũ mavikie kwa Loto, we nłwathłnłkie kwoondũ woo na eethwa atena ũtonyi ʔolũ woo. Na mo mamwłle, 'Ndũkakłe, ona ndũkew'e kyeva; ithyĩ nĩtũkũtangłla we na andũ ma nyũmba yaku ateo kłveti kyaku, kłla nĩ katł wa ala matiawa łtina.'

وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَتَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أُمَّرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَايِبِينَ ۝

35. 'Ithyi vate nzika, nĩtũmatheesya andũ ma mũsyĩ ũũ ũsilłlo kuma łtunĩ nũndũ mo nĩmethłłtwe me mbaa-matũ.'

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجَالًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝

36. Na Ithyi nĩtũtĩte Kyama kłthandłku nthłnł wa w'ŕo kwa andũ ala matonya kũmanya.

وَلَقَدْ شَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً يَقُولُونَ ۝

37. Na kwa Amłtiani Ithyĩ nłwamũtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu ũla waisye, 'Inyw'ł andũ makwa, 'mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'ontha, na kłai Mũthenya wa Mũminũkłlyo na mũikeke ũthũku ʔolũ wa nthł, mũkłetae kłthokoo.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَقُولُ اعْبُدُوا اللَّهَ ۖ وَارْجُوا يَوْمَ النَّارِ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

38.Indĩ mo nĩmamwĩtie we mũkengani.
Kwa ũu kĩtetemo kya nthĩ kĩ vinya
nĩkyamakwatie mo, na mavalũkanga nthĩ
na mothyũ moo nthĩnĩ wa mĩsyĩ yoo.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جُثِينَ ٢٨

39.Na Ithyĩ nĩwamanangie Aati na
Athamuti; na ũu nĩ ũtheinĩ kwenyu
kuma motũonĩ moo. Na Satani
nĩwamanakavĩsye meko moo *mooneka*
me maseo kwoo. Na ũu nĩwamaalyũlile
mo kuma nzĩanĩ ona vala mo maĩ oĩ.

وَعَادَا وَنُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسْكِنِهِمْ وَزَيْنَ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ٢٩

40.Na Ithyĩ nĩwamanangie Kola na
Valao na Amana. Na Mose nĩwookie
kwoo ena Syama syumĩĩite, Indĩ mo
nĩmekathĩie nthĩnĩ wa nthĩ, onakau mo
mayai matonya kũtũvũtũka Ithyĩ.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ٤٠

41.Kwa ũu, *kĩla Umwe woo*,
nĩtwamũkwatie nũndũ wa naĩ yake;
amwe moo maĩ asu ala ithyĩ twamatwale
kĩlutani kya kĩseve kya mũthanga kĩ
vinya, na katĩ woo maĩ asu ala
makwatiwe nĩ kĩtundumo, na amwe katĩ
woo nĩ asu ala ithyĩ twatumie mamelw'a
nĩ nthĩ, na amwe moo nĩ asu ala
twamanyw'ĩthisye kĩw'ũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndaĩ amavĩĩsya
mo, Indĩ mo nĩmo meevĩĩfasya mathayũ
moo ene.

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
يُظِلَّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٤١

42.Ngewa ya asu ala mosaa atetheesya
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
ta ngewa ya mbũambũĩ, Ila Iseũvasya
mũsyĩ wayo; na vate nzika nyũmba Ila
mbonzu vyũ mbee wa nyũmba *syonthe*
nĩ ya mbũambũĩ, Indĩ takethwa mo
nĩmamanyie!

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا عَمَزَتِ يَتًّا وَإِنْ أَوْهَنَ الْيُوتُ لَيَبْتَ
الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ٤٢

43.Nt'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũkĩsĩ kĩla kyonthe mo makĩkaĩlaa ũtee
Wake; Nake nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾

44.Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithyĩ
twaseũvisye kwoondũ wa andũ onthe ma
nthĩ, Indĩ no ala mena ũmanyi tũ
maimanyaa.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا
الْعُلَمَاءُ ﴿٤٤﴾

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwoombie nthĩ na matu na ũla w'o.
Nthĩnĩ wa ũu vate nzika ve Kyama kwa
etĩkĩli.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

LUKU 5

46.Soma maũndũ ala we ũvuanĩw'e ma
Ivuku na syaĩsya Mboya. Vate nzika,
Mboya nĩvathanaa mũndũ na maũndũ
ma wathavu na naĩ yumĩĩĩte, na ũlilikano
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o
nĩ *ũlũngalu* mũnene vyũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ maũndũ
ala inyw'ĩ mwĩkaa.

﴿٤٦﴾ أَتْلُ مَا أُرْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ
الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ
أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na we ndũkakaanĩĩe na Andũ ma
Ivuku ateo ngaananĩo sya maũndũ ala
maseo, Indĩ we *ndũkakaanĩĩe ona*
vanini na asu ala moo mate alũngalu.
Na asya, 'Ithyĩ nĩtũmetĩkĩlaa maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwitũ na ala mavuanĩtw'e
kwenyu, na Ngai waitũ na Ngai wenyu
nũmwe, na ithyĩ nĩtwĩnenganae Kwake.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَهَؤُلَاءِ أَمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ وَالْهَذَا إِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

48.Na ota ũu, Ithyĩ nĩtũkũtheesye we
Ivuku, kwa ũu asu ala Ithyĩ tũmanengete
ũmanyi waw'o wa Ivuku nĩmayĩtĩkĩlaa
Kulani; na katĩ wa andũ *ma Makka ota*
ũu ve amwe mayĩtĩkĩlaa. Na vai
mamĩleaa Mĩsoa Yaitũ ateo ala matena
mũvea.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

49.Na We ndwaasoma Ivuku ona yŵa mbee wa yŵi ona we ndwaandŵka yŵmwe na kw'oko kwaku kwa aŵme; kwa nzŵa Ŵsu akengani methwa maŵ na kŵtumi kya kwŵthwa na nzika *nayo*.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْأَلُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَحْطُكُمْ يَمِينِكُمْ
إِذَا الْأَرْتَابُ النَّبِطُورُ ٥٩

50.Aiee, nŵ *ŴtŴngŵanŵ* wa Syama ntheu nthŵnŵ wa ngoo sya asu ala manengetwe Ŵmanyi. Na vai maileaa Syama Situ ateo eki-ma-naŵ.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَنْظُرُ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
وَمَا يُجِئُكُمْ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْغُلُوبُ ٦٠

51.Namo makŵlasya, 'Syama ileaa kŵtheew'a kwake nŵkŵ kuma kwa Mwŵai wake? Asya, 'Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nŵ MŴkaanany'a wŵ Ŵtheinŵ.'

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا
الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ٦١

52.Kŵimeanŵe mo nŵndŵ Ithyŵ nŵtŵkŵtheesye we Ivuku yŵla mo masomeawa? Vate nzika, ve tei nthŵnŵ wayo na Ŵlilikany'o kwa andŵ ala metŵkŵlaa.

أَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
۞ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٦٢

LUKU 6

53.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu. We nŵmesŵ maŵndŵ ala me Ŵtunŵ na ala me nthŵ. Na *ta kwa* asu ala mawŵŵkŵlaa Ŵvŵngŵ na kŵlea kŵmwŵŵkŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo nŵmo ala mena wasyo.

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۚ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ٦٣

54.Mo meŴkŵlye we nŵkana Ŵkalaate Ŵsilŵlo; na takethwa vayaŵ Ŵvinda yŵla yŵtw'ŵtwe, Ŵsilŵlo wŵthwa Ŵkŵte ŴŴŴ woo. Na vate nzika, w'o Ŵkamavikŵla mate Ŵtalŵthya na mateŴwona.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ
الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ٦٤

kyaŭya ūla We wendaa kafi wa
athŭkŭmi Make, na aithekevasya kwa
ūla We wendaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi
mwŭfanŭ wa syŭndŭ syonthe.

64. Na we ūkamakŭlya, 'Nŭŭ ūla
ŭtheasya kŭw'ŭ kuma ŭtunŭ na
kŭmŭnenge nthŭ thayŭ ŭtina' wa kŭkw'a
kwayo?' Mo vate nzika makwŭa, 'Nŭ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya,
'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe.' Indŭ aingŭ mŭno moo
maimanyaa.

LUKU 7

65. Na thayŭ ŭŭ wa nthŭ ŭno ti kŭndŭ
ateo nŭ ŭthaŭ na ngŭŭ, na Mŭsyŭ wa
ŭtunŭ---ŭsu nŭw'o Thayŭ vyŭ, takethwa
mo nŭmamanyie!

66. Na yŭla mo malika Ngalawanŭ,
nŭmamwŭkaŭlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, me ew'i na mena mŭŭkŭŭ
ŭmwe Kwake. Indŭ yŭla We
wamavikya nthŭ nyŭmŭ nesa kwa mŭuo,
sisya, mamwŭananasya We na ngai ingŭ.

67. Nŭkana mo matonye kŭmalea maŭndŭ
ala ŭthyŭ tŭmanengete, na nŭkana mo
matonye kwŭtanŭtha mo ene kwa ŭvinda.
Indŭ o mŭtŭkŭ makamanya.

68. Mo nomonete kana ŭthyŭ
tŭŭtw'ŭkŭthŭte mŭsyŭ kwŭthwa wŭkalo
wa mŭuo kwoondŭ woo, oyŭla andŭ ala
matŭanŭle namo meŭvulw'a maitwawa?
Indŭ mo makeetŭkŭla ŭvŭngŭ na kŭyŭlea
ŭnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا يَقُولَنَّ اللَّهُ قُلُ الْخُذْ
يَوْمَ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا نَكَلَبُوا فِي الْقُلُوبِ دَعَا اللَّهُ مَخْلُوعِينَ لَهُ الَّذِينَ
فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَسْتَعِزَّادُوا قَسُوفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

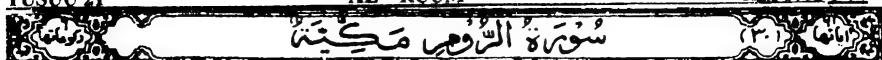
لَوْ يَرَوْا آفَاقًا جَمَلْنَا حَوْمًا أَوْفًا وَسَخَطُفَ النَّاسِ مِنْ
حَوْلِهِمْ أَفَمَا بَالُ طِلَافٍ يُؤْمِنُونَ وَيُنِجِمُهُ اللَّهُ يَكْفُرُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na nŋŋ Ōla Ōte mŋlŋgalu mŋnene
mbee wake we Ōla ŌseŌvasya Ōvŋŋŋŋ
ŋŋŋŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
kana Ōleaa w'o yŋla wamŋvikŋa? Vo vai
ŋtŋŋ nthŋŋŋ wa lia-ya-Mwaki kwa asu ala
metetŋkŋlaa?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۝٦٩

70.Na *ta kwa* asu ala mokitaa nzŋanŋ
Yaitŋ---lthyŋ vate nzika,
tŋkamatongoesya mo nzŋanŋ Sitŋ. Na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-vamwe na asu ala mekaa moseo.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ
فِي لَمَعِ الْمُحْسِنِينَ ۝٧٠

AL - RUUM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْف

عَلَيْكَ الرُّومُ

3.Alomi nŵmakŵŵŵ'e vinya.

4.Nthŵnŵ wa nthŵ ŵla yŵ vakuvŵ, namo
ŵtina wa kŵkŵŵ'a vinya kwo, mo
makakŵlany'a vinya.

فِي آذَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سَيِّئُونَ

5.Nthŵnŵ wa myaka mŵvŵthŵ, mŵŵao nŵ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee
na ŵtina wa ŵu---na mŵthenya ŵsu etŵkŵŵi
makatana,

فِي يَضِجُ سِينِينَ هَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرِجُ الْمُؤْمِنُونَ

6.Vamwe na ŵtethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We amŵtethasya ŵla We
wendaa; na We nŵ Ula-Wŵ-Vinya,
Usŵŵtwe nŵ tei.

يَنْصُرِ اللَّهُ يُنْصِرُ مَنْ يُشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

7.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We
ŵw'ŵe ŵtianŵ ŵŵ. Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ŵtianŵ Wake, ŵndŵ
andŵ aingŵ mŵno mayŵŵŵ.

وَعَدُ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ

8.Mo meŵ mŵŵkalo wa nza wa thayŵ wa
nthŵ ŵno ŵŵ, na mayŵthŵnasya na wa ŵtunŵ
ona vanini.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ

9.Mo nomasŵanŵaa ŵŵkonŵ syoo? Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndombŵte matu
na nthŵ na syonthe ŵla syŵ katŵ wasyo
syellŵ ŵndŵ nŵ kŵŵlanana na mavata ma ŵŵ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى

na kwa ivinda yila yitw'itwe. Indī aingī
katī wa andū mayitīkīlaa kwīsa
kūkomana na Mwīai woo.

10. Mo nomangangīte tūlū wa nthī
nīkana makona ūndū mūminOkīlyo wa
asu ala maī mbee woo *wathOkīe?* Mo
maī na vinya mbee wa aa nthīnī wa
ūtonyi na mo nīmamītīmie t-nthī na
mamītūa kwa wingī nesa *mūno mbee*
wa aa ūndū mamītūlfe. Na Atūmwa
moo nīmookie kwoo mena Syama
syīyonanītye. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaī atonya kūmavītīsyā mo,
Indī mo nīmamavītīsyē mathayū moo
ene.

11. Na Indī mūminOkīlyo wa asu ala
meekie ūthūku waī mūthūku, nūndū
mo nīmaleile Syama sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mamavūthya mo.

LUKU 2

12. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwambītīlīlasya kyūmbe; na Indī
nūkītūngītīlīlāa; na Indī Kwake We
inyw'ī nīmūkatūngwa.

13. Na mūthenya ūla, ūla-Saa ūkavika
ala avītany'a makeethwa me nthīnī wa
kūyītūka.

14. Namo maikethwa na ew'anīthya
kuma *katī woo* ala mo mameānanasya
Nake We; namo makamalea ala mo
mameānanasya *Nake*.

15. Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika---
--mūthenya ūsu mo makataanw'a
mūndū na ūla ūngī.

وَأَن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكُفْرُونَ ﴿١٠﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا
الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا السَّوْءَ أَن لَّذُّوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٢﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُم مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا
بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٥﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُؤْمِدُ يَنْفِرُونَ ﴿١٦﴾

16.Indi asu ala meetikilile na meeka mawila maseo makanengwe ndala na kOtanithw'a nthini wa mOonda.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْحَةٍ
يُخَبَّرُونَ ⑩

17.Indi ta kwa asu ala maleile kwitkila na mamilele Misoa Yaitu, na Tkomano ya Ituni, aa makaetwe Usilfoni.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ⑪

18.Kwa Ou, mOtafei Ngai Mwene Vinya W'onthe yila mwavika wloo na yila mwavika kiko.

فَسُبْحَنَ اللَّهِ حِينَ تُنسُونَ وَحِينَ تَصْبِحُونَ ⑫

19.Na ndala ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matuni na Ioli wa nthi na mOtafei We syua yeeka na yila mwavika Ivinda ya syua yilithua.

وَلَهُ الْحُكْمُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشْيَا وَحِينَ
تُظْهِرُونَ ⑬

20.We amumasya Ola wi thayu kuma kwa Ola mukw'u, na amumasya Ola mukw'u kuma kwa Ola wi thayu; na We numInengae nthi thayu itina wa kkw'u kwayo. Na ota Ou, now'o inyw'I mukaumilw'a.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ
يُخْرِجُونَ ⑭

LUKU 3

21.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We niwamOmbie inyw'I kuma kItooni; sisya Indi, inyw'I mwi andu ala mwanganga Ioli wa Othyu wa nthi.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ⑮

22.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We niwamOmbie inyw'I iveti nkana mukwatae mOuo nthini wasyo, na We niwIkilite wendo na wololo katl wenyu. Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama kwa andu ala masOanila.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑯

23.Na katl wa Syama Syake ni mukumbilwe wa matu na nthi, na ivathukany'o sya ithyomo syenyu na

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِزَاءِ
النَّيْتِكُمْ وَالْوَابِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ⑰

Ithyĩ tũmũnengete okũvika mweethĩwa na ianda nene, *na kũmakĩa* mo tondũ mũkĩanĩte mũndũ na ūla ūngĩ? Uu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa kwa andũ ala mamanyaa.

30.Aiee, Indĩ asu ala mate alũngalu maatĩlaa mawendi moo mathũku matena ūmanyi. Na Indĩ nũũ ūla ūtonya kũmũtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũtw'ĩle wa kwaa? Vaikethwa atetheesya kwoondũ woo.

بَلِ اتَّبِعِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٥

31.Kwa ūu elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni, wĩnenganĩte mavinda onthe nthĩnĩ wa w'o-----*na atĩla* kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla ĩtina wakyō We waseũvisye mbaa andũ. Vai ūalyũlo wa ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu ow'o nĩyō ndĩni ĩla ĩũngeme na ūlũmu ĩlũngalĩte na ĩtw'ĩtkaa ĩla ĩngĩ syĩthwe ĩlũngele. Indĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.^{1*}

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَرِيمُ وَلَكِنِ الْكَافِرُ النَّاسُ لَا يَعْلَمُونَ ٦

32.Elekelyai *mothyũ menyū* vala ve Ngai, mũkĩmũalyũkĩla *mwĩna wĩlilo*, na mũkĩei We na lũmyai Mboya, na

مُتَّبِعِينَ إِلَهٍ وَاتَّقُوا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٧

¹ *Vaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũweta ndafa Syake. Nthĩnĩ wa ngewa ĩno yĩasya kana mũndũ nũseũvĩtw'e ethĩwe atonya kwĩyĩlekany'a na ndafa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu noyo nzĩla tũ ĩla mũndũ ūtonya kwĩfana kĩveva. Ow'o nyamũ ĩla ĩngĩ ĩitonya kwĩthwa na kĩfanda kĩĩ kya ūsengy'o kya mũndũ. Na kwa ndeto ĩngĩ, kũthengeanĩla na Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtonya kwoneka tũ ethwa ndafa sya Mũtaĩtwa nikwoneka. Ona kũĩlyĩ ūu, nĩkwaĩĩtwe nĩkũlilianwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa tene na tene oyĩla mũndũ nĩ wa kavinda. Na ota ūu, mũndũ nũtonya kwĩyĩlekany'a Nake nthĩnĩ wa ĩvinda yake yĩla wĩ thayũ.

mũikethwe ma asu ala mamwʼananasya
Ngai na ngai ingĩ.

33. Kwa asu ala maanasya ndĩni yoo, na
makaanĩka nthĩnĩ wa nguthu; kĩa
nguthu ʼitanĩa maũndũ ala yĩ namo.

وَمِنَ الَّذِينَ قَفَرُوا فِيهِمْ وَكَانُوا شُعَبًا كُلَّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ قَرِحُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na yĩla thĩna wamakwata andũ,
maĩaa kwa Mwĩai woo, makĩmũalyũkĩla
We *mena wĩilo*; na Indĩ, yĩla We
wamasamĩthya tei kuma Kwake, we!
nguthu ʼĩmwe yoo ʼĩmwʼananasya Mwĩai
woo na ngai ingĩ.

وَإِذَا مَنَّ النَّاسُ فَسَّرَدُوا رَبَّهُمْ مُبِينِينَ إِلَيْنَا
ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَرْتَدَّ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa ũu, kwa kũlea kwĩthwa na
mũvea ʼĩlũlũ wa maũndũ ala Ithĩ
tũmanengete mo. Kwa ũu, ʼitanĩthyei
inywʼĩ-ene kwa ʼĩvinda. Indĩ o mĩtũkĩ
mũkamanya.

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَمَتَّبَعُوا فَمَتَّبَعُوا فَمَتَّبَعُوا
يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَمَتَّبَعُوا فَمَتَّبَعُوا ﴿٣٥﴾

36. Ithĩ nĩtũmatheesye mo mwĩao ona
ũmwe ũla ũneenaa *Okĩmendeesya* mo
ala mamwʼananasya We namo?

أَمْ أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla Ithĩ twamendethya andũ ma
nthĩ na mũsamo wa tei mo nĩmatanĩaa
nthĩnĩ wa wʼo, Indĩ ethwa ũthũku
nĩwamavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ
ala moko moo mekĩte *mo ene* sisyai!
Mo mambĩlĩlasya kũyĩtũka.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ مِنْ بَأْسِ قَدَمَتِ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mo nomonete kana Ngai Mwene
Vinya Wʼonthe amũthanthĩsyaa
kyaũya ũla We wendaa ona wĩva, na
kũmũnyivĩsyaa kyo *ũla ona wĩva* We
wendaa? Kwa ũu wʼo, nthĩnĩ wa ũũ, ve
Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39. Kwa ũu, nengei andũ ma ndũũ sya
mũkaufĩ ianda i-syoo, na ala mena vata,
na mũendi-wa-kyalo. Uu nĩwʼo ũseo

فَإِنَّ ذَٰلِكَ لَآيَاتُنَا حَقُّهُ وَالْإِنْسِكِينَ وَإِنَّ السَّيِّئِينَ
ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُزِيدُونَهُ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

vyū kwa asu ala mamanthaā īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na nomo ala makaŵla.

40. Kŵla ona kŵa inyw'ŵ mŵŵaa ta ūsyao wa mbesa *liva* nŵkana kŵtonye kwongeleela kŵndū mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, īndŵ kŵla mumasya Saka mŵimantha īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē---aa nŵmo ala makongeleela *ūthw'ii woo* kŵndū kwŵlŵ.

41. Nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula ūmŵmbŵte inyw'ŵ, na *īndŵ* *We* nŵmŵnengete inyw'ŵ; na *We* akamŵkw'ŵthya inyw'ŵ, na *We* akamŵthayŵŵkya mŵŵthwe thayū. *Ve* ūmwe ona wŵa katŵ wa 'atindany'a' menyu ūtonya kwŵka ūndū ūmwe katŵ wa maŵndū aa? *We* nataŵwe na E-ŵlŵ mŵno mbee wa ila mo mamŵŵananasya *We nasyo.*

LUKU 5

42. Uthyoeuku nŵmŵlŵte ŵlŵ wa nthŵ nyŵmŵ na ūkanganŵ nŵndū wa ūndū moko ma andū mekŵte, Nŵkana *We* atonye kŵmasamŵthya mosyao ma amwe ma meko moo, nŵkana maalyŵke maume *nthŵnŵ* wa *ūthŵku.*

43. Asya, 'Tambŵkai ŵlŵ wa nthŵ mwone ūndū mŵminŵkŵlyo wa asu ala maŵ mbee wenyu wathŵkŵte! Aingŵ mŵno vyū moo maŵ athaithi ma mŵvw'anano.'

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضَعِفُونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَن يَفْعَلُ مِنْ دُونِهِ شَيْئًا سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. Kwa Ūu, elekelyai mothyū menyū vala ve Ndīni ūla ndūngalu na ūtetheeasya ala angī kwīthwa me alūngalu mbee wa ūtanavika mūthenya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla vatakeṭhwa na kīsiūti. Mūthenya ūsu, mo makaanīka nguthu syīna kīvathūkany'o īmwe na ūla īngī.

فَأَقْرَعْ وَجْهَكَ لِلَّذِينَ الْقَعَبُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدَّقُونَ ﴿٤٤﴾

45. Ala matetīkīlaa makakua *mosyao* ma kūlea kwītkīla kwoo; na ala mekaa meko maseo ma ūlūngalu maseūvasya ūseo woo ene,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُفْسِيهِمْ
يَهْدُونَ ﴿٤٥﴾

46. Nīkana, We atonye kūmaīva ala metīkīlaa na kwīka meko ma ūlūngalu. Vate nzika, We ndamendete alei.

لِيُجْزِيَ الْغَائِبِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٦﴾

47. Na katī wa Syama Syake *nī kīlī*, kana We nīwitūmaa iseve ta *ikuñe* ūvoo mūseo na nīkana We atonye kūmūsamīthya inyw'ī īnee Yake, na nīkana ngalawa iendae ūkanganī kwa ūtonyi Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kwīthwa na mūvea.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيُنَجِّىَ الْفُلْكَ بِأَمْرِهِ وَلِيُنَبِّئَكُمْ مِنْ
فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٧﴾

48. Na vate nzika, Ithyī nītwamatūmie Atūmwa mbee waku kwa andū moo ene, namo nīmamaeteie mo Syama syumīlīte. Na īndī Ithyī nītwamasīlīle asu ala maī avītany'a. Na vate nzika, kwaī ūlū Waitū kūmatetheesya etīkīlī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَفَعْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

49. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla witwaa iseve nīkana iseūve īthweo. Na īndī We nūyīnyātkasya ītunī ūndū We wendaa na kūyīlīfanīlya yo ngoi ūlū wa ngoi na īndī we nūmyonaa

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِحُ بَحَابًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ سُقًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ

mbua Ikyuma vu nthĩnĩ wayo. Na yĩla
We wamyusya Iũlũ wa ũla We wendaa
katĩ wa athũkũmi Make, sisyai! Mo
nĩmatanaa.

50. Ona kau mbee wa ũu---mbee wa
Itanamba kũtheew'a Iũlũ woo mo
nĩmeyĩtũkaa.

51. Sisyai, Indĩ, movano ma Inee ya
Ngai Mwene Vinya W'onth: ũndũ we
ũmĩthayũũkasya nthĩ Itina wa kĩkw'ũ
kyayo. Nĩw'o, Ngai o ũu,
akamathayũũkasya ala akw'ũ; nũndũ We
E-Vinya Iũlũ wa syIndũ syonthe.

52. Na ethwa Ithyĩ nĩtwakĩtũma kĩseve
na makyona *ngetha yoo* Iikalaa, Indĩ mo
Itina *nĩmambĩĩĩlasya* kũmalea *manee*
Maitũ.

53. Na we ndũtonya kũtuma ala akw'ũ
mew'a nthĩ, ona kana ndũtonya kũtuma
ala mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka monanĩtye mĩlongo yoo.

54. Ona we ndũtonya kũitongoesya
ilalinda kuma Iĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya tũ ala matonya
kwĩtĩkĩla Mĩsoa Yaitũ na menyivasya.

LUKU 6

55. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onth Ula
wamũmbie inyw'ĩ nthĩnĩ wa *mwĩkalo*
wa wonzu, na Itina wa wonzu
nĩwamũnengie vinya; na Indĩ Itina wa
vinya, nĩwamũeteie wonzu na ũkũũ.
We ombaa kĩla We wendaa. We nĩ We
Umanyi W'onth, Ula-Utonyi-W'onth.

عِبَادَہٗ اِذَا هُمْ يَسْتَبِشُّوْنَ ۝

وَ اِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهٖ

لَمُبْلِسِيْنَ ۝

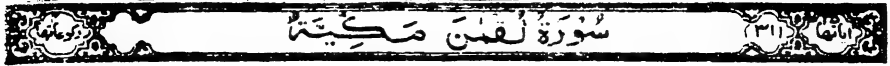
فَاَنْظُرْ اِلٰى اَنْزِلَتْ حَتّٰى اللّٰهُ كَيْفَ يُنْزِلُ الْاَنْزَالَ بَعْدَ
مَوْبَعَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمَنْ لِّمَنِ الْوَقْتُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ ۝

وَلَمَّا اَرْسَلْنَا رِجَالًا قُرَآءًا مُّصَفَّرًا اَنْظُرُوْا مِنْۢ بَعْدِ
يَكْفُرُوْنَ ۝

فَاِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تَسْمِعُ الضُّعَفٰى اِذَا
وَلَوْ اَمْدَدُوْا ۝

وَمَا اَنْتَ بِهٰدٍ الْعٰنِي عَنْ صَلَاتِهِمْ اِنْ تَسْمِعُ اِلَّا
مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ
ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً
يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَهُوَ الْعَلِيْمُ الْقَدِيْرُ ۝

LUQMAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau. Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْقُرْآنِ

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku ya Uĩ,

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

4. Utongoi na tei kwa ala mekaa moseo,

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

5. Asu ala malũmasya Mboya na kũĩva
Saka na ala mena mũĩkĩĩlo mũlũmu wa
Itunĩ.

الَّذِينَ يَمِيزُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

6. Mo nĩmo ala maatiĩaa ũtongoi kuma
kwa Mwĩai woo, na nomo ala
makaĩla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

7. Na katĩ wa andũ ve ũmwe ũla
Ūkũanasya ũtongoi na mbano sya mana
kũmathyoekya andũ kuma nzĩanĩ ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, atena
ũmanyi, na kũmĩvũĩa ngũĩ. Kwa asu,
vakeethwa na ũsilĩĩlo ũthĩnasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُتَلَّ
عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

8. Na yĩla we wasomewa Mĩsoa Yaitũ,
asyokaa ĩtina ekathĩĩe, ta ũtanamĩw'a,
ko vena ũito matũnĩ make elĩ; kwa ũu,
mũtavye we ũvoo wa ũsilĩĩlo wĩ woo.

وَأَن تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَمْ يُسْمِعْهَا
كَأَن فِيْ أُنْصُرٍ وَقُرْآنٍ مُّبَشِّرٍ بِعَذَابِ الْيَوْمِ

9. Vate nzika, asu ala metĩkĩĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo—mo makeethwa na
Mĩũnda ya Utanu,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

15. Na Ithyl nItUmwIyIaIe mUndu ethwe e mUseo kwa asyai make----nyinyia wake amUsyaa e nthInI wa wonzu IuIu wa wonzu, na kwonga kwake kOkuaa myaka IIf---NdUngfei mUvea Nyie na asyai menyu. Kwakwa nIkw'o ualUko wa mUminOkIlyo.

وَوَضَعْنَا الْإِنْسَانَ بِالْذِّنِّ حَمَلْتَهُ أُمَّهُ وَهَنًا
عَلَى وَهْنٍ وَفِصْلُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلَوْلَا ذَلِكَ
إِلَى الْمَصِيرِ ⑤

16. 'Na ethwa asyai maku nImeOkaaananIa naku we nIkana UmItanany'e Nyie na kIla we Utena Umanyi wakyo, IndI, ndOkamew'e, IndI IthIwa wI mUnyanyae woo IuIu wa maUndu onthe ma nthI; na nthInI wa maUndu ma kIvea atIla nzIa yake we Ula Umbelekelaa Nyie. Na Kwakwa IndI nIkw'o kOkethwa kwI ualUko waku, Nakwa nIngamUmanyIthya inyw'I maUndu ala mweekaa.

وَإِنْ جَاهِدْكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مُعْرُوفًا
وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

17. 'Ame mwana wakwa! Undu w'onthe ona wIva ona ethwa wIana Uito wIana wa mbeke ya kalandalI, ona wI nthInI wa Ivia, kana wI matunI, kana wI IuIu wa nthI, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nOkaumIlya UtheinI; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUmanyi-wa-SyImbithI syonthe, MUmanyi-Wa-Syonthe.

يُنَبِّئُ إِنَّمَا إِنْ تَكُ وَثَقَالَ حَبَقَيْنِ تَحُولُ تَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ بِأَمْرِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑦

18. 'Ame mwana wakwa mwendwa! LuIUmIlya Mboya, na tavanasya maUndu maseo, na Uivatana UthOku, na UmIIsya na UmIIsyo IuIu wa kIla kyonthe kItonya kUukwata we. Vate nzika, Uu nI Umwe katI wa maUndu ala mendaa UsUanIlo mUluMu.

يُنَبِّئُ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُءًا بِالْعُرْوَةِ فَإِنَّهُ عَلَى الشُّكْرِ
وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑧

19. 'Na ndOkamethiUie andU na UthIa waku na Ung'endu ona ndOkatambuKe IuIu wa nthI na ngathIlo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَلَا تَصْغِرْ حَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ⑨

ndamwendaa kila m0nd0 m0ng'endu,
mwikathili.

20. 'Na we tamb0ka na m0endele 0la
wifanile wa katli, na theesya wasya waku;
vate nzika, wasya 0la 0tetikilika vy0
ni wa Ing'oi.

وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ۝

LUKU 3

21. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'on the akikilite wifanl kyonthe
kila ki matunl na kyonthe kila ki 000
wa nthi, na niwifanlisyee Inee Yake 000
wenyu, kweli ngali ya nza na ya nthini?
Na katli wa and0 ve amwe ala
makaanafaa 000 wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe mate na 0manyi kana
0tongoi kana Ivuku yila yimulika.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۚ
وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُّبِينٍ ۝

22. Na yila mo matavw'a, 'Atilai
ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0vuanitye,' mo maasya, 'Aiee,
ithyil twifaila ma0nd0 ala ithyil tweethlie
maathe maitu maathie.' Ata! Ona ethwa
Satani amathokasya mo 0silillonl wa
Mwaki wakene?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْمِعُوا مَّا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَسْمَعُ
مَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يُذِيعُهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ الشَّعِيرِ ۝

23. Indl we 0la wInenganae vy0 kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na ni mwiki-wa-
nesa, we vate nzika, niwkwatlie
ngwatilo la yl vinya. Na m0min0kilyo
wa ma0nd0 onthe wina Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

وَمَنْ يُضْلِهِ اللَّهُ فَهَلْ يَسْمَعُ ۖ هُوَ تَحْسِنُ ۖ فَقَدِ
اسْتَسْنَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ۝

24. Na ta kwa 0la we 0tetikilaa, 0lei
wake nd0kakwikie kyeve we. Ual0ko
woo wI Kwit0, na ithyil t0kamatavya mo
ma0nd0 ala meekie; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe niwisi nesa vy0
ma0nd0 ala me nthini wa ithui syoo.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

25. Ithyĩ tũkamaeka mo ene metanĩthye vanini; na Indĩ tũkamatwaa ūsilĩlonĩ mwai.

نُسَمِعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَنْظُرُهُمْ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ⑤

26. Na ūkamakũlya mo, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Vate nzika, mo maũsũngĩa, 'Nĩ Ngai Mwene W'onthe.' Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ aingĩ mũno vyũ moo mayĩsĩ.

وَلَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

27. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na Iũlũ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩsyē We-Mwene Ula Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa

يَلُو مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ
الْعَزِيزُ ⑦

28. Ona mĩtĩ yonthe Iũlũ wa nthĩ Ƨatwĩka iandĩki, na ūkanga ūkatw'ĩka ingi na nganga mũonza na kwongela ingĩ, ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe iitonya kũthela kũandĩkwa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرٍ أَغْلَامٌ وَالْبَحْرُ
يَمْلَأُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑧

29. Kũmbwa kwenyu na kũthayũũkw'a kwenyu nota *kũmbwa na kũthayũũkw'a kwa* mũndũ ūmwe tũ. Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩw'i-W'onthē, Woni-W'onthē.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَسْمَعُ أَلْفَاظَكُمْ وَلَئِنْ سَأَلْتُمْ
سَبْعَ مِائَاتٍ سَمِعْتُمْ ⑨

30. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthē atumaa ūtukũ ūlika nthĩnĩ wa mũthenya, na akatuma mũthenya ūlika nthĩnĩ wa ūtukũ, na akekĩa syũa na mwei wĩanĩ; kĩa kĩmwe kĩatĩĩe nzĩa yakyo kũvika Ivinde yĩla yĩtw'ĩtwe, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩka?

لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزِيلُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُزِيلُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَى آجَلٍ
مُسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑩

31. Kĩtumi nũndũ no Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula nĩ Ngai-Wa-W'o, na kĩa makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ ũvũngũ, na nũndũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula-Wĩ-Iũũ-Mũno, Ula Mũnene-Utaelekanw'a na kĩndũ.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. We nowonaa kana ngalawa iendaa ũkanganĩ kwa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana We atonye kũmwony'a inyw'ĩ Syama Syake? Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ vate nzika, ve Syama kwa kĩa ũmwe mũmĩĩsyana ũtũngaa mũvea.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ
قِيَمَ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Na yĩla ĩtulumo syamavw'ĩka ta ngũĩko nyingĩ mũno nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, me aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũĩkĩĩlo, ĩndĩ yĩla We wamavĩkya nthĩ nyũmũ na mũuo, amwe moo ĩndĩ nĩmosaa nzĩla ĩla ya w'o. Na vai wileaa Syama Sitũ ateo mũndũ ũla ũte mũĩkĩĩku, ũte mũvea.

وَإِذَا غَشِيَهم مَّوْجٌ كَأَنَّ الْفُلُلَ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

34. Inyw'ĩ andũ, manthai ũsũvĩo kwa Mwĩai wenyu na kĩa mũthenya ũla ĩthe ũtakamũuna mwana, ona mwana ndakethwa na ũuno kwa ĩthe ona vanini. Utianĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, nĩ wa w'o. Kwa ũu, thayũ wa nthĩ ĩno ndũkamũkenge inyw'ĩ ona Mũkengani ndakamũkenge inyw'ĩ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَآخِشُوا يَوْمًا لَا يَجْرِي
وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٍ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٤﴾

35.Nīw'o, Ūmanyi wa Ola Saa wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We nŭtheeasya mbua, na nīwīsī kīla kīndŭ nthīnī wa mavu. Na vai thayŭ wīsī ūndŭ wīlka ūnī, na vai thayŭ wīsī vala ūkakw'fa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi W'onthe, Mūmanyi wa Syonthe.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْتُمُ عِنْدَ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

عِ خَيْرٌ

AL – SAJDA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْ ②

3. Uvuary'o wa Ivuku yII ndwĩ nzika nthĩnĩ waw'o-----umĩte kwa Mwĩai wa nthĩ syonthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأَرْبَبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ③

4. Mo measya, 'We nũyIseũvĩtye? Aiee, ũu nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waku, nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataaĩthĩwa na Mũkaanany'a mbee waku, nĩkana vangĩ matonye kũatĩĩa ũtongoi.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِشَدِيدِ قَوْمًا مِمَّا أَتَتْهُمْ مِنْ تَذَرِينِ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ④

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthĩ na syĩndũ ila syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ; na ĩndĩ We atĩnĩka Kĩvilanĩ-Kya-Usumbĩ. Inyw'ĩ mũi na mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ũtee Wake. Inyw'ĩ ĩndĩ nomũsũanĩaa?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑤

6. We akalany'a Mwĩao Mũtheu kuma ĩtunĩ ũvike nthĩ, na ĩndĩ w'o ũkambata Kwake nthĩnĩ wa mũthenya ũmwe ũla nũndũ ũmwe na myaka ngili kwĩlanana nondũ inyw'ĩ mũtalaa.

يَذَرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَرُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ⑥

7. Usu nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa, Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

ذَلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑦

8.Ula Oklanlisy klla kIndo We
Ombite. Na We nIwambllllye ombi wa
mOndO kuma yOmbanI.

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ ⑤

9.Na IndI We nIwaitw'IkIthisy nzyawa
syake syumae nthInI wa tUsamO twI
kIw'OnI kItweku.

ثُمَّ جَعَلْهُ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ⑥

10.IndI We nIwamwIlanisy we na
amOveveea veva Wake nthInI wake. Na
We nOmOnengete inyw'I kwIw'a na
metho na ngoo. IndI inyw'I mOtUngaa
mUvea mOvUthO! 1*

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ⑦

11.Namo makOlya, Ata! YIla ithyI
tOkaa IOIO wa nthI, IndI ithyI
tOkatw'Ika kyOmbe kyeO? Aiee, IndI
mo makeethwa me alei OmbanonI wa
MwIai woo.

وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ
بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفُورُونَ ⑧

12.Asya, 'MolaIka wa kIkw'O OIa wItwe
kwIthwa mOnene wenyu akamOkw'Ithya
inyw'I: na IndI mOkatOngwa kwa
MwIai wenyu'

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَلَكَ السَّوْتِ الَّذِي ذُكِّرَ بِكُمْ ثُمَّ
يَرْجِعُكُمْ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تَرْجِعُونَ ⑨

LUKU 2

13.Takethwa we nOtonya kwIla kOmona
avItany'a yIla mo makakumany'a
mothyO moo mbee wa MwIai woo, na
kwasya, 'MwIai waitO, ithyI nItwonete
na nItwIw'Ite, kwa Ou, tOtOngwe ithyI Itina
nIkana tOtonye kwIka mawIa maseo;
nOndO yu nItOIkIle na w'O maOndO ala
tOtavItw'e.'

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا
مُقِرُّونَ ⑩

1*Ndeto Ino 'fo'add' ngoo tondO IandIkIwe nthInI
wa Kulani Ntheu, ndiUweta o ngoo tO, IndI
nIyIkwonany'a kIvIla kya mOthya kya Omanyi.
Sisya, 28:11 al-kasas, 53:12 Al-Kasas, Al-Najm
46:27, Al-Ahqaf na Avalamu 14:38.

14. Na takethwa Ithyĩ *nĩweekĩle* vinya kwenda Kwitũ, twĩthwa twaũnengie kĩa thayũ ũtongoi waw'o, ĩndĩ ĩla ndeto kuma kwakwa nĩtwĩkĩte w'o kana Nyie ngausũya ĩia-ya-Mwaki na Mayini na andũ onthe vamwe.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ١٤

15. Kwa ũu, samai *inyw'ĩ ũsilĩlo* wa meko menyũ nũndũ nĩmwoolilwe nĩ ũmbano wa mũthenya ũũ wenyũ. Ithyĩ o Naitũ nĩtũlĩtwe ninyw'ĩ ota ũu. Na inyw'ĩ samai ũsilĩlo wa kwĩkalaa nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

قَدْ قُوْنَا بِمَا نَبِئْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَكُمُ وَذُرُّوْنَا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ١٥

16. Mo nĩmaililikanaa Syama Sitũ tũ ala yĩla maililikanw'a mavalũkaa nthĩ matulĩtye-ndu na mothyũ moo, na mataĩaa ndaĩa ya Mwĩai woo, namo mayĩkathĩlaa.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا حُزُوا ^{بِهَا} وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ١٦

17. Mbau syoo nĩsyĩvetaa mokonĩ moo; na mamwĩkalaa Mwĩai woo mena w'ia na wĩkwatyoo, na kumya kĩa ithyĩ tũnenganĩte tũtũ woo.

تَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ١٧

18. Na vai thayũ ũmanyaa ũtanu wa metho ũla wĩlĩtwe ũvithĩtwe kwoondũ woo, ta ĩtuvi ya mawĩa moo maseo.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٨

19. Ula ĩndĩ we nĩ mwĩtĩkĩli, nũndũ ũmwe na ũla ũte mwĩw'i? Mo ti ũndũ ũmwe.

إِن كَانَ مُؤْمِنًا كَنَّ كَانَ فَاسْقَامًا لَا تَسْمَعُونَ ١٩

20. Na ta kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, mo makeethwa na Mĩũnda ya Wĩkalo wa Tene na Tene, ta ũthokyo, nũndũ wa maũndũ ala mo meekaa.

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٠

21. Na ta kwa asu ala mate ew'i, wĩkalo woo ũkeethwa nĩ Mwakinĩ. Kĩla ĩvinda

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ نُفُوا عَذَابَ

makenda kuma vo, makatŭngawa nthĩnĩ
waw'o, namo makatavw'a, 'Samai
Ŭsilflo wa Mwaki Ŭla inyw'I mwaŬleaa.'

النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ فِيهَا تُكْفَرُونَ ①

22.Na kwa Ŭla w'o vyŬ, Ithyĩ tŭkatuma
mo masama Ŭsilflo Ŭla mŭnini mbee wa
Ŭsilflo Ŭla mŭnenange, nĩkana mo
matonye kŭsyoka *KwitŬ mena wĩlilo.*

وَلَنَذِيرَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذَى ذُوْنَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ②

23.Na nŬŬ Ŭla wĩkaa Ivṭyo ĩnene mbee
wa we Ŭla Ŭlilikanaw'a Mĩsoa ya Mwĩai
wake na ĩndĩ akĩalyŬka na kŭmĩtia?
Ithyĩ vate nzika, tŭkamasĩlla avĩtany'a.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا
إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِنُونَ ③

LUKU 3

24.Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
Ivuku—mŭikethwe ĩndĩ na nzika tŬŬ
wa kŭkomana ----Nake---na Ithyĩ
nĩtwayĩtw'ĩkĩthisye yo Ŭtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ④

25.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye amwe
katĩ woo *kwĩhwa* atongoi, ala
mamatongoesye *andŬ* kwa Mwĩao WitŬ
oyĩla *mo-ene* maĩ na ŭmĩsyoyi na maĩ na
mŭĩkĩto mŭlŭmu nthĩnĩ wa Mĩsoa
YaitŬ.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لِنَبْلُوهُمْ
وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَوْمِقُونَ ⑤

26.Nĩw'o, Mwĩai waku We akasila katĩ
woo Mŭthenya wa UthayŬkyo nthĩnĩ
wa maŭndŬ ala mo matetĩkĩlanaa nthĩnĩ
wamo.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥

27.Nokŭmatongoesya mo kŭmanya nĩ
nzyawa syĩana ata, ila ithyĩ tŭsyangĩte
ila syaĩ mbee woo, ila katĩ wasyo mo *yu*
maendelaa ndŭanĩ syoo? Nthĩnĩ wa Ŭu
vate nzika, ve Syama. ĩndĩ mo
nomakethukĩsya?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَسْتَوُونَ فِي مَسْكِبِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً أَقْلًا
يَسْمَعُونَ ⑦

28. Mo nomonete kana lthyĩ tũtwaa
kĩw'ũ tũlũ wa nthĩ nyũmũ na Indĩ
tũkamesya imea nakyo ila indo syoo
ĩĩsaa, ona mo ene, Indĩ mo nomonaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ

فَلَا يُبْعِدُونَ ﴿٥٠﴾

29. Namo makũlasya, 'Ukĩlyo ũũ ũkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

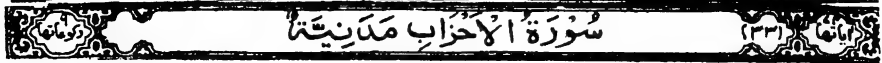
30. Asya, 'Mũthenyanĩ wa ũkĩlyo,
kwĩtĩkĩla kwa alei kũikamauna mo,
ona maikanengwe ĩvinda.'

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٥٢﴾

31. Kwa ũu, umai katĩ woo, na eteelai.
Namo nometelee ota ũu.

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْظُرْ إِلَهُمْ فَمَنْظَرُونَ ﴿٥٣﴾

AL - AHZAAB
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syftwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ūlau, Usũtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Ame we Mwathani, mantha ūsũvĩo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ndũkaatŵle mawendi ma alei na angangani.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ٢

3. Na atŵla maũndũ ala ūvuanŵ'e we kuma kwa Mwŵai waku. Nŵ'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ŵ mwŵkaa.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ٣

4. Na ia mũŵkŵlo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵanŵle kŵthwa ta Mũsũvĩi.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا ٤

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamũmbŵa mũndũ ona ūmwe ngoo ilŵ nthŵnŵ wa kŵthũi kyake; ona We ndaalyũlaa iveti syenyũ kŵthwa maa nyinyia menyu vyũ nũndũ inyw'ŵ mũsyŵtaa maa nyinyia menyu na mũkaeka kũmatethya ala ma ndũũ sya mũkautŵ, ona We ndamaalyũlaa ala inyw'ŵ mũmacw'ŵkŵthasya syana syenyũ makatw'ŵka syana syenyũ vyũ. Isu nŵ ndeto sya makanyw'a menyu tũ; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenaa w'o, na We atongoasya nzŵanŵ ŵla ya w'o.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَظْهَرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ ۚ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ٥

6. Syŵtei syo na masyŵŵa ma maaŵthe masyo. Uu nŵ'w'o waŵlu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ ethwa inyw'ŵ mũĩmesŵ maaŵthe masyo, Indŵ mo nŵ anaa

أَدْعَوْهُمْ لِأَبَائِهِمْ ۚ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَلَا تَحْوَا نَفْسَكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ٦

nyinyia menyu na anyanyae menyu katl wa m0k1f1o. Na vai 0th0ku 1010 wenyu n0nd0 wa 1v1tyo y1la inyw'1 mweekie m0te na k1eleelo ateo y1la ngoo syenyu syeekie kwa kwenda. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 M0ekanfi - M0no, Us01twe n1 tei.

7.Mwathani e vakuv1 m0no na et1k1li mbee wamo ene, na iveti syake n1 ta maanyinyia moo. Na amwe ma nd00 sya m0kaut1 me vakuv1 kwa m0nd0 na 0la 0ng1 m0no k0v1ta ang1 katl wa et1k1li na Athami kw1anana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwa manee ala inyw'1 m0tonya k0nengane kwa anyanyae menyu ma mwanya kwa mw1kalo m0seo; 00 n1w'o 0nengan1twe nth1n1 wa Ivuku ya M0mb1lwe.

8.Na lilikanai y1la Ithy1 twoosie 0tian1o kuma kwa Athani, na kuina kwaku we, na kuma kwa Noa, na Avalamu, na Mose, na Yesu mwana wa Malia, na ow'o, Ithy1 n1twatian1e namo 0tian1o m0l0mu;

9.N1kana We atonye k0mak0lya ala ma w'o 1010 wa U-w'o woo. Na We n0se0v1tye 0sil1lo w1 woo kwoond0 wa alei.

LUKU 2

10.Inyw'1 ala mw1t1k1laa! Lilikanai 1nee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe y1la y1 1010 wenyu, y1la nguthu sya ita syam0thee inyw'1, na Ithy1 n1twaitwa1e syo k1seve na nguthu sya ita ila inyw'1 m0taasyona. Na Ngai Mwene

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ①

الَّذِينَ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَنْزَلَ آجُلَهُمْ أَقْبَهُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ①

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ①

لَيْسَ لِلضَّالِّينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَ شُكْرُكُمْ جُنُودًا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا أَلَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ①

Vinya W'onthe nīwonaā Ondū inyw'ī
mwīkaa.

11.Yīla syo syamumīlīle inyw'ī kuma
tūlū wenyu, na kuma ītheo wenyu, na
yīla metho *menyu* mavūavūanie, na ngoo
syenyu syathaanyūka syavika mīmeonī
yenyu mwamūsūanīla Ngai Mwene
Vinya W'onthe masūanīo me
kīvathūkany'o.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ
زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَّوْنَ
بِاللَّهِ الظُّنُونَا ۝

12.Vau kwa *vau*, etīkīlī nīmatatiwe tū,
na nīmathingithangiw'e na
īthingithangw'a yī vinya.

هَٰذَا لِكِ الْبَيْتِ الْبُيُوتُونَ وَذُرِّيَّوْا زَلْزَلًا شَدِيدًا ۝

13.Na yīla angangani na ala maī na ūwau
ngoonī syoo maisye, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake
mayaatwatha kīndū ateo nī ūvūngū
mūthei.

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۝

14.Na yīla nguthu īmwe yoo yaisye,
'Inyw'ī ekali ma Yathilivu *Medina!*^{1*}
Inyw'ī mūi na vinya wa *kūmomīksya*
amaitha, kwa ūu, syokai ītina.' Ona
kīlungu kīmwe kyoo nīkyeetisyē ūthei
kuma kwa Mwathani, makyasya,
'Nyūmba sitū nī nthei na ii na *ūvūō*;
Na kwa ūla w'o, syo iyaī nthei. Mo
mamanthaa o kūkīla mathi tū.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ
إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ
إِلَّا فِرَارًا ۝

15.Na takethwa mo nīmalikīlīlīwe nī
nguthu sya ita kuma ngalī syonthe ila
syamathyūlūlūkīte, na īndī maikūlw'a
malike ithokoonī isu, mo methwa meekie
ūu na *mīhūkī*, na mo mayīthwa mekalile
nyūmbanī syoo ateo o vanini.

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ
لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّتْ بِهَا إِلَّا أَسِيرًا ۝

¹ *Medina yeeskīwe na syltwa yīl mbee wa Hijra.

16. Na kwa ūla w'o, mo, nĩmaminĩte kũtianĩa ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mĩongo yoo. Na ūtianĩo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nũkũlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّونَ
الْأَدْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ۝

17. Asya, 'Kũkĩla kũikamũuna inyw'ĩ ethwa mwĩkĩla kũkw'a kana kũawa; ĩndĩ ona kũilyĩ ūũ, ĩndĩ inyw'ĩ mũkeetanĩthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ
الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْشِقُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

18. Kũlya, 'Nũũ ūsu ūtonya kũmũtangĩla inyw'ĩ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩw'ĩa inyw'ĩ tei? Namo maikemanthĩa mo ene mũnyanya kana mũtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَنْصَحُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

19. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ asu ala masĩĩaa andũ na asu ala mamatavasya anaa ĩthe moo, 'Ukai kwitũ; namo mayũkaa kũkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَنُكْمٌ وَالْفَالِقِينَ إِنْ هَاجَرُوا
هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

20. Mena ngathĩto ĩolũ wenyu. ĩndĩ yĩla mũisyo wooka, nũmonaa mo makũsyaaĩsye we, metho moo maisalũkangya ta ma ūmwe ūla wĩna malita ma kĩkw'ũ. ĩndĩ yĩla w'ia wavĩtũka, mo nĩmaũthĩlkasya na nĩmĩ syoo mbai, mena ĩtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaĩtĩkĩla ona vanini; kw'a ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmatw'ĩkĩthĩtye mawĩla moo ma mana na vathei vyũ. Na kyu nĩ kĩndũ kĩvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْخَافَ عَلَيْكُمْ ۖ فَأِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَأَيْتَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِأَلْسِنَةٍ جِدَادٍ أَشْحَفَ عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

21. Mo masũanĩaa kana mbaĩ ĩla imavithũkĩaa ti nendu; na mbaĩ isu

يَخْبِتُونَ الْإِخْرَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْإِخْرَابُ

ikavithŭka *ĩngĩ*, mo mendeew'a nĩ
kwĩthwa me katĩ wa Aalavu ma weŉnĩ,
maikŭlya űvoo űűűű wenyu inyw'ĩ.

يُودُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادَوْنَ فِي الْأَغْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
أَنْبِيَائِهِمْ وَلَا كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

LUKU 3

22.Nĩw'o, inyw'ĩ mwĩna ngelekany'o
nzeo mŭno nthĩnĩ wa Mwathani wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho kwa űla we
űműkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho
na Műthenya wa Műminűkĩlyo na űla
űműlilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'ontho műno.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

23.Na yĩla etĩkĩli mamonie ala maĩ na
wĩw'ano namo, maisye, 'Uu nĩw'o Ngai
Mwene Vinya W'ontho watwathie ithyĩ;
na Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Műtűmwa Wake maneenie w'o.' Na űu
nĩwongelelee műĩkĩlo woo tű na
wĩnyivyo.

وَلَقَدْ رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَغْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

24.Katĩ wa etĩkĩli ve andű ala methĩĩtwe
me ma w'o űtianĩŉnĩ űla mo matianĩe na
Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ve *amwe*
moo ala meanĩĩsyee wĩvĩto woo, na *amwe*
ala no-metelee, namo mayaalyűla
mwĩkalo woo ona vanini.

رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَغْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

25.Nikana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmaŭva ala ma w'o nŭndŭ wa ŭw'o woo, na kŭmasilŭla angangani ethwa We akendeew'a nŭ ņu, kana amathiŭŭkŭle na tei. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭli-Mŭono vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

لَيَجْزِيَّ اللَّهُ الضَّالِّينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُتَّقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
زُحِيمًا ٢٥

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamatŭngie alei ŭtina nthŭnŭ wa ŭthatu woo; mo mayaaona ŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwameanŭie etŭkŭli nthŭnŭ wa kaŭ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi, Wŭ-Vinya.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْثِهِمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ خِيَرَةٌ
وَكُفِيَ اللَّهُ الْتَوَمِينَ الْقِتَالِ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ٢٦

27.Na We nŭwamaetie asu ala ma Andŭma-Ivuku ala mamatetheesye mo kŭmaumya nthŭnŭ wa mbeenge syoo na kwŭkŭla w'ia nthŭnŭ wa ngoo syoo. Amwe inyw'I nŭmwamoaie na amwe mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا لَهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ٢٧

28.Na We nŭwamŭtonyethisye inyw'I kwŭthwa atŭŭwa ma nthŭ yoo na nyŭmba syoo na ŭthw'ii woo, na nthŭ ŭla inyw'I mŭtaamŭkinya na kŭŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi ŭlŭŭ wa syŭndŭ syonthe.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبَوَارِهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
يَا لَمْ تَقْنُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ٢٨

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku, 'Ethwa inyw'I mwŭlenda thayŭ wa nthŭ ŭno na wanake wayo, ŭkai ŭndŭ, Nyie ngamŭnenge inyw'I motethyo na kŭmumaasya inyw'I na nzŭla nzeo.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَرِزْقَهَا فَمَعَالِكِنَ آمَقُفْكُنَّ وَأَسْرِحْكُنَّ
سَرَاحًا جَنِينًا ٢٩

30.'Indŭ ethwa inyw'I mwŭmwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na Mŭsyŭ wa Itunŭ, Indŭ vate

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْحَسَنَاتِ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ
الْأَنَاسِ ٣٠

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseŭvītye İtuvi İnene kwoondū wa asu ala mekaa moseo.

31.İnyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvītyo, ya mwīkalo ūte wa ndaİa, Ūsillŭ ūkongelwa kŭndū kwİll kwake. Na ūu nİ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32.İndİ ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tŭkamŭnenge we İtuvi yake kŭndū kwİll İŭlŭ; na nİtŭseŭvītye kyaŭya kya ndaİa kwoondū wake.

33.İnyw'İ iveti sya Mwathani! İnyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylvā syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa ūu, mŭikethwe mwİ ololo ngewanİ, ūla we wİna ūwau ngoonİ yake ndakese kŭtatwa; na neenai ūneeni mŭseo.

34.Na İkalai nthİnİ wa nyŭmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŭikeyanakavye İnyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvinda ya mathaa mİthenyanİ İla ya ūtumanu na syaİlsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvetanga maŭndŭ *onthe* ala mate matheu kuma kwenyu, İnyw'İ Andŭ-ma-Nyŭmba, na kŭmŭthesya İnyw'İ vyŭ.

35.Na malilikanei maŭndŭ ala matŭngİllİlawā nyŭmbanİ syenyu ma Mİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Mŭmanyi wa Maŭ onthe, Mŭmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36.Vate nzika, aŭme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŭme

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنْ بِمَا حَشَا قُلُوبُهُمْ
يُضَعَفُ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ فَعَمَلٌ صَالِحًا

فَوَلَّهَا أَجْرَهَا مَرْتَبَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا لَيسًا
يُنْسَاءَ النَّبِيِّ لَسَنًا كَأَمْحٍ مِنَ الْمَاءِ إِنْ أَتَيْتَن
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَأَذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

etfktli na iveti mbfktfktli, na aume ew'i na
iveti mbfw'i, na aume ma w'o na iveti
sya w'o, na aume ala alumu *mOfkftOnf*
woo na iveti ila nOmO mOfkftOnf, na
aume ala maumasya nthembo, na aume
ala masOfvaa mothei moo na iveti ila
isOfvaa mothei masyo na aume ala
mamOfilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mOno, na iveti ila imOfilikanaa
We mOno, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nUmaseOfvsye asu *onthe* Ofkeo na Ifuvi
Inene.

37.Na kũmwaĩĩte mũndũũme mwĩfĩkĩĩ
kana mũndũ mũka mwĩfĩkĩĩ, yĩla Ngai
Mwene Vinya W'ontho watw'a ũndũ
ũmakony'e, kwĩthwa na kĩosyo tũlũ wa
w'o. Na ũla ona wĩva ũleaa kũmwĩw'a
Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Mũtũmwa Wake, vate nzika, elelũkaa
vaasa ivĩtyoni yiyonaniye.

38. Na *lilikana* ylla we wamŭtavisyē ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē wamŭnengete manee Make na ūla we ota ūu wamŭnengete manee: Lŭmany'a na kŭveti kyaku mwene, na mŭkŭtē Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Na we ndwaavitha ngoonŭ yaku maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa kŭmaumŭllya kyeninŭ, na we nŭwamakŭaa andŭ, oyŭlla Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭ We waallŭtē nŭ kŭmŭkŭla. Indŭ, yŭlla Saiti waminie vata wa kŭmwenda mŭnd- ū mŭka ūsu, na *eethwa atena vata nake ũngŭ*. Ithyŭ nŭtwaŭkwatanisyē nake wamŭtwaa, nŭkana vaikethwe kŭsiŭti kwa etŭkŭli ŭlŭ wa iveti sya syana sya kwosa, ila syamina vata wa kŭsyenda. Na mwŭfao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē no kŭvika wŭanŭw'e.

[illegible]

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ صُلْبًا مَبِينًا ﴿٥٠﴾

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفَى فِي نَفْسِكَ
مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ
تَخْشَاهُ فَلَمَّا خَصَّ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَ
لَهَا لَئَلَّا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
وَإِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٥﴾

39.Vaitonya kwithwa na kisiiti kwa Mwathani iulū wā maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wiyāite iulū wake. Nīw'o, Isu yaī nzīa ya Ngai kwa ala mavtite mbee—na mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūtw'io mŭtw'e.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فَمَا قُضِيَ اللَّهُ لَكُمْ سُنَّةٌ
اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
مُقَدُّورًا ۝

40.Asu ala matwaie Movoo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mamūkhe We, na malea kŭmŭkīa ūngī ona wīva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Mŭtali.

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ
أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ۝

41.Mŭamati ti ithe wa mŭndū ona wīva katī wa aŭme menyū, īndī we nī Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nī Usiilo-wa-Athani; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūmanyi musūu wa syīndū syonthe.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ
اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

LUKU 6

42.Inyw'ī ala mwītfkīlaa! Mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlilikano mwingī;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ وَكُفُوا كَثِيرًا ۝

43.Na mŭtafei We kīoko na wīoo.

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

44.We nī We Ula ūetae maŭathimo iulū wenyū, na ota ūu alaīka Make, nīkana We atonye kŭmumya inyw'ī mīhembani yonthe ya kīvindu kŭmŭtwaa kyeninī. Na We nī Usŭtwe nī tei kwa etfīli.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ۝

45.Ngethi syoo mŭthenyanī ūla makakomana Nake ikeethwa, 'Mŭuo.' Na We nŭseŭvītye ituvi ya ndaīa kwoondū woo.

تَجِيئُهُمْ يَوْمَ يُلْقَوْنَ سَلَامًا وَعَدَ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا ۝

46. We Mwathani; kwa ūla w'o, Ithyĩ tũtũmĩte we ta Ngũsĩ, na Mũeti-wa-Uvoo Mũseo, na Mũkaanany'a,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٦﴾

47. Na ta Mwĩtani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwĩlao Wake, na ta Taa ūla ūnenganae kyeni *kũisu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِآذِينِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٧﴾

48. Na matavye etĩkĩli ūvoo mũseo kana mo makeethĩwa na mumo mwingĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَّهُمْ مِنَ اللَّهِ نَصًّا كَبِيرًا ﴿٤٨﴾

49. Na ndũkamaatĩle alei na angangani, na ndũkethukĩĩsyeye ithokoany'o syoo, na ia wĩkwatyō waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩlanĩe kwĩthwa ta Mũsũvĩ.

وَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذُنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٩﴾

50. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mwatwaa iveti mbĩtĩkĩli na mũkinenge talaka mbee wa mũtaikiĩtĩte syo, Indĩ inyw'ĩ mũi na watho ūlũ wasyo ūlũ wa ūvinda yĩla yĩtwĩtwe ya kweteela yĩla inyw'ĩ mũtalaa. Kwa ūu, inengei kyaũya kyasyo na mũisyumaasya na mwĩkalĩle mwanake.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ بَعْلٍ أَنْ تَسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمِنْ تَعُوهُنَّ وَسِرَّوَهُنَّ سِرًّا جَدًّا ﴿٥٠﴾

51. We Mwathani! Ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩlĩtwe iveti syaku ila we umĩsyeye ngaasya syasyo, na ila syĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme katĩ wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkũnengete we ta ūtandĩthyo wa mũtavo wa kaũ, na eĩtu ma mwendw'au waku ūla mũkũũ kana ūla mũnini, na eĩtu ma naĩmĩu, ona eĩtu ma naĩmĩu ala we wathamie namo, ona kĩveti kĩngĩ ona kĩva kĩla kĩtĩkĩlĩte ethwa nĩkĩkwĩnengane kyo mbene kĩtwawe nĩ Mwathani na ethwa Mwathani nũnĩkwenda kũkĩtwaa: ūndũ ūũ nĩ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِنَّا إِفَاءً اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَدَتِ عَمَّكَ وَبَدَتِ عَمَّتِكَ وَبَدَتِ خَالِكَ وَبَدَتِ خَلِيكَ الَّتِي هَاجَرْتَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَكَحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥١﴾

kwoondũ waku wĩweka tũ, no ti kwa etĩkĩli ala *angĩ*, Ithĩ nĩtũminĩte kũtavany'a ũndũ kũmaĩĩte mo ũlũ wa iveti syoo na ila syĩ uungu wa moko moo ma aũme, nĩkana vaikethwe na thĩna kwaku we *mĩthũkũmĩlenĩ* ya wĩa waku. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

52. We nũtonya kũtĩsya kũtwaa kĩmwe ona kĩva katĩ wasyo *ethwa* we nũkwenda na we nũtonya kwĩyosea we mwene kĩla we ũkwenda. Na *ethwa* we nũkwenda *kũtũnga kĩmwe* katĩ wa ila waiie ũtee, vai ũthũku kwaku. Kũũ nĩkũvoovya metho masyo, na nĩkana iikakwatwe nĩ kyeve, na nĩkana syonthe itonye kwendeew'a nĩ syĩndũ ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmĩĩsya.

53. Ti kwĩtĩkĩlye kwaku *kũtwaa* iveti itina wa ii kana kw'ikũany'a na *ingĩ* ona ũseo wasyo wakwendeesia ata, ateo kĩla kĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyaĩĩsya wa syĩndũ syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ sya Mwathani ateo mũthoketw'e lĩunĩ na ona kũilyĩ ũu, ti tene mbee wa lĩu ũtanamba kũuwa. Indĩ likai yĩla inyw'ĩ mwathokw'a, na yĩla mwamina kũya, nyaĩĩkai, mũte kwenda kũmantha kũea ngewa. Uu nũmũvĩngĩsaa Mũtũmwa, nawe nĩwĩw'aa nthoni *kũmũkũlye* inyw'ĩ *mũthi*. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *ndew'aa* nthoni kũneena ũla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتِغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُمْ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ الزَّوْجُ مِنَ بَعْدِ وَلَا أَنْ تَبْدَلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَحْبَبْتَ حُسْنَهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَاقِبًا ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَبِذِينَ إِنَّهُ وَلَكِنْ
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى

w'o. Na yila inyw'i mūsyītya syo syīndū iveti sya Mwathani syītyei mwī itina wa tūtū. Uu nī ōtheu vyū kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kūimwaīlīte inyw'i kūmūthīny'a Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kwīsa kwitwaa iveti syake ona īndī itina wake. Nīw'o, isu ītonya kwīsa kwīthwa yī nāī nene mūno mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

55. Inyw'i mwakyumbūla kīndū kana mwakīvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyīfī syīndū syonthe nesa vyū.

56. Ti īvītyo kwasyo ōndōnī ōū kwonana na maaīthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe inyw'i iveti sya Mwathani, nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī īlū wa syīndū syonthe.

57. Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaīka Make nīmatūmaa maūathimo īlū wa Mwathani. Inyw'i ala mwītkīlīaa! Onenyu nīmwaīlīte nī kūmūvōyēa maūathimo īlū wake na kūmūkethya we na ngethi sya mūuo.

58. Nīw'o, ala mamūthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake----Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmaumanīe mo īlū wa nthī īno na

الَّتِي قَسَتْ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُّوهُنَّ مِنْ دَرَارِجِهِنَّ
ذِكْرُكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

إِنْ بُدُوا شَيْئًا أَوْ خُفُّوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءِ
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءِ أَبْنَائِهِنَّ وَاتَّقِينَ
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nūseūvītye ūsilīlo ūsonokasya
kwoondū woo.

59. Na asu ala mamasukaa aūme etīkīli
na iveti mbīfīkīli nūndū wa ūndū ūla mo
matekīte, makeethwa na *ññyo ya*
kwīlīanīla na naī yīyonanītye.

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيًا
وَالنَّسَبِ وَالْأَهْلِ أَهْلًا وَبُهْتَانًا وَأَنَّمَا مِثْلُهُ

LUKU

60. We Mwathani! Tavya iveti syaku na
etīu maku, na iveti sya etīkīli, kana
syaīlīte nīkūtheesya ngūa syasyo īlū
wa mothyū masyo. Uu nīw'o kwaīlīte
nīkana itonye kūvathūkanw'a na
iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū,
Usūlītwē nī tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَالْمُؤْمِنِينَ
يُذِينَ عَلَيْهِمْ مِنْ جَلَاءِ بَنِيهِمْ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ
يَعْرِفُوا فَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًّا رَحِيمًا

61. Ethwa angangani, na asu ala mena
ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala
manyaīlkasya ndeto sya mana nthīnī wa
mūsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī
tūkatuma we ūngamana namo; Indī mo
maikekala īngī vakuvī naku ateo kwa
īvinda īnini.

لِّأَنَّ لَمْ يَنْتَهِ الْمُتَّقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالرَّجُفُونَ فِي الْمَدِينَةِ تَعْرِيبَكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِزُونَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا

62. Indī mo makeethwa me aumanīe,
ovala vonthe mo makethwa maī,
makakwatwa na kūtilangwa ilungu.

مَالْعَوْنِينَ أَنِنَا نَقْفُوا أَخْذُوا وَقْتًا تَقْتِيلًا

63. Usu nīw'o wīthīlītwē wī mūtuo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe īlū wa ala
mavītie tene, na we ndūkorīa ūalyūko
nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ يَجْدِلَ اللَّهُ
عَلَى اللَّهِ تَبْدِيلًا

64. Andū meūkūlya we īlū wa ūla Saa,
asya, 'Umanyi waw'o wīna Ngai Mwene
W'onthe eweka.' Na nī kyaū
kīkaūmanyīthya we kana ūla Saa
nūtonya kwīthwa wī vakuvī?

يَسْأَلُ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate
nzika, nūmaumanfe alei, na
nūmaseūvīsyē mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa
tene na tene. Mo maikamwona mūsūvĩ
kana mūtetheesya *nthĩnĩ wa vo*.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ فِيهَا مَرْجُواً وَلَا نَصِيراً ۝

67. Mūthenya ūla mothyū moo
makaalyūlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo
makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ
nĩtwamwĩw'ie Ngai Mwene Vinya
W'onthe na kūmwĩw'a Mūtūmwai!'

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا
أُطْعِمْنَا اللَّهَ وَأَطْعِمْنَا الرَّسُولَ ۝

68. Namo makaasya, 'Mwĩai waitū, ithyĩ
twamew'ie anene maitū na ala maĩ ūlū
waitū namo nĩmatūthyoekisye ithyĩ
kuma nzlanĩ.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَمْنَا سَادَتَنَا وَكِبَرَاءَنَا فَأَصَلَّوْنَا
السَّبِيلَ ۝

69. 'Mwĩai waitū manenge mo ūsilflo
kūndū kwĩlĩ na maumanfe na kīumo
kĩnene mūno.'

رَبَّنَا إِنَّهُمْ ضَعِيفُونَ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمُ اللَّهُ
عَظِيمًا ۝

LUKU 9

70. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlāa! Mūikethwe
mūilyĩ ta asu ala mamūthatisye na
kūmūmanga Mose; Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamūvetangie we na
kūmūthesya maūndūnĩ ala mo
mamūneeneaa we. Na we aĩ mūtallwa
mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ أَذَوْا مُوسَى
فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۝

71. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlāa! Mūkēi Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto
ĩla ya w'o.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

72. We akaalyūla mwĩkalo wenyu
kwoondū wenyu na kūmūkeke inyw'ĩ
naĩ syenyu. Na ūla ona wĩwa ūmwĩw'aa

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ
يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mŭtŭmwa Wake, vate nzika akakwata
ŭkŭlŭyo wŭl vinya.

73. Nŭw'o, Ithyŭ nŭtwaumisye Wŭkwatyŭ
kwa matu na nthŭ na iŭma, Indŭ syo
nŭsyaleile kŭkua na syaŭkŭla. Indŭ mŭndŭ
nŭwawosiè. Ow'o, we *nŭtonya kwŭthwa*
ate mŭlŭngalu, na wa kwŭlea *we-mwene*.

74. *Umŭlŭlo wa ŭndŭ ŭŭ nŭ*, kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamasilŭla
aŭme ala angangani, na aka ala
angangani, na aŭme athaithi ma
.mŭvwanano, na aka athaithi ma
mŭvw'anano, na Ngai Mwene Vinya
amethiŭŭlaa na tei aŭme aŭme ala etŭkŭli
na aka ala etŭkŭli; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ,
Usŭŭtwe nŭ tei.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
۝ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

سُورَةُ سَبَا مَكِّيَّةٌ

AL - SABA (Wavuanīw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaſa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na ndaſa syonthe nĩ Syake Itunĩ; na We nĩ Ula Mũf, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ②

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe kĩtheaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We Ausũtwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْغَفُورُ ③

4. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Saa ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ.' Asya, 'Ī, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa, Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa, w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu! Ukamũvikĩa Vai kĩndũ ona kĩva kĩna ũito wa kaveke ĩtunĩ kana ũlũ wa nthĩ kana kĩnini mbee wa ũu, kana kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ
دَرَجَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ④

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa nĩmo ala makethwa na ũekee na kyaũya kya ndaſa.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩlasya kũmĩkaananĩsya Mĩsoa Yaitũ, maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مِنْ رِزْقِنَا إِلَيمٌ ⑥

Maitū, mo nīmo ala tūlū woo vakethwa
ūthiny'o wa ūsilfīlo wī woo.

7.Na asu ala manengetwe ūmanyi
monaa kana kīla kyonthe ona kīva
kīvuanītwe kwaku kuma kwa Mwīai
waku nī kyo w'o, na matongoasya
nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-
nī-Kūtaīwa.

8.Na asu ala matetkīlaa maasya,
'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwīa
inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatīlīkanga
tūlungu, nīmōkathayūōkw'a ta kyūmbe
kyeū?

9.We aseūvītye ūvūngū tūlū wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kana akwatītwe
nī ndūōka? Tiw'o, īndī nī asu ala
matetkīlaa Itu nīmo makwatītwe nī
ūsilfīlo na nīmaendete vaasa mūno
īvītyonī.

10.Mo nomonaa kīla kī mbee woo na
kīla kī ītina woo kya ītu na nthī? Ithyī
tūkenda, nīūtuma nthī īthelekelya nthī
vamwe namo, kana tūkatuma ilungu
imwe kuma ītunī ivalūkanga tūlū woo.
Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama
kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nītwa mūnengie Ndaviti mumo kuma
Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īlīma, Ithīūei kwa
Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī
vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, ota
ūu.' Na Ithyī nītwoololoisye kīlaa
kwoondū wake,

وَيَرْسِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ⑤

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَذُكُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ
إِذَا مَرِضْتُمْ كُلَّ مَرَضٍ أَنْ تَقُولُوا لَنُفِئَنَّكَ مِنْ جَدِيدٍ ⑥

أَفَتَأْتِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِجَّةٌ مُبِينٌ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ⑦

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا يَبْنِي أَيْدِيهِمْ وَمَا حَلَفُهُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ أَنْ تَنْشَأَ تَخْشَفَ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطَ
عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ مِنْ فِي ذَلِكَ آيَةٌ لِقُلِّ عَبْدٍ
عَنِ ⑧ تَنْبِيْهُ ⑨

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَجِبَالٍ أَوْيٍ مَعَهُ وَ
الْكَافِرِينَ وَالنَّالَةَ الْحَدِيدَ ⑩

12. *Tokyasya*, 'IseÜvīsyē ngŭa sya kīaa mbīanīu, na seÜvya ndīa sya kīthimo kīanīe. Na ūka meko ma ūlūngalu, vate nzika, Nyie nīnīmene maŭndū onthe ala we wīkaa.'

أَنْ اَعْمَلْ سِبْغَةً وَقَدْ رَفَعِيَ السَّرْدُ وَاَعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ١٢

13. Na *Ithyī* *nītwamwīw'īhīsyē* Solomoni kīseve; na mūendo wakyō wa kīŭko kīmwē wāf *kyalo* kya mwei ūmwē, na mūendo wakyō wa kīwīloo kīmwē kyaī *kyalo* kya mwei ūmwē ota ūu. Na *Ithyī* nītwamūvulutīlye mbuluti ya īvulū ītheŭku. Na ve Mayini *amwe* ala mathŭkŭmie uungu wake, kwa mwīao wa Mwīai wake. Na *Ithyī* *nītwamatawīlye mo kana* ethwa ūmwē katī woo, akaalyŭka kŭtia mwīao Witū, *Ithyī* tŭkamŭsamīthya ūsilīlo wa mwaki wakene.

وَلَسَلَيْتَنَ الرِّيحَ عَنْ ذَوَاهَا شَهْرًا وَذَوَاهَا شَهْرًا
أَسْأَلُكَ عَنْ الْقَطْرِ وَمِنَ الْجَنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ
يَدَيْهِ يَأْذِنُ رَبُّهُ وَمَنْ يَنْزِعْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرٍ نَأْذِقْهُ
مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ١٣

14. Mo nīmamŭseÜvīsyē we kīla wendaa: nyŭmba sya kīsumbī na mīvw'anano, na nyŭŭngŭ nene sya kŭtuumanāa kīw'ŭ na mīio mīnene ya kŭua yoveewe kŭndū kŭlŭmu. 'Thŭkŭmai na ūtanu inyw'ī Nyŭmba ya Ndaviti;' Indī nī avŭthū matŭngaa mŭvea katī wa athŭkŭmi Makwa.

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبَ وَسَائِيلَ رِجَالٍ
كَالْجَوَابِ وَقَدْ وَرِثْنِيَّتِي اِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا
وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ ١٤

15. Na yīla *ithyī* twatw'ie kīw'ŭ kyake *Solomoni*, vai kīndū kyamonisye mo kana we aī mŭkw'ŭ ateo kīinyū kya nthī kīla kyaīe ndata yake. Kwa ūu, yīla we wavalŭkile nthī, Mayini nīmamanyie ūtheinī kana takethwa mo nīmamanyīte maŭndū ala matonekaa, mo mayīthīwa

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا
دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَنَهُ فَلَمَّا خَرَ تَبَكَّيْنَتِ
الْجَنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي
الْعَذَابِ الْمُبِينِ ١٥

mekalile mwĩkaloni wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُكُّوا مِنْ زَرْزِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةً
طَيِّبَةً ۚ وَرَبُّ غَفُورٌ ۝

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūũ na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سِلَ الْعَرِيمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ
بِجَنَّتِيهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكْلٍ خَطِيطٍ وَأَثَلٍ ۚ وَنَسِ
مِنْ يَدِهِ قَلِيلٌ ۝

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَفُورَ ۝

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *ĩngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَرْيَ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ۚ سِيرُوا فِيهَا
لِيَكِلَ وَيَأْتَا مَا أَمِينٌ ۝

¹ *Ndeto Ino 'daa'bah' *kĩnyũ* kya *nthĩ* *ĩvetaa* mĩkalĩle yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩnyũ kya nthĩ' wailĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka *kĩnyũ* okĩla *twĩsĩ*. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiĩwa mĩkalo ona ūmwe wa kĩvea nĩ tĩthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tĩthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na macte mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.’

20.Indĩ mo vandū va kūtūnga mūvea, kwa Ngai, maisye, ‘Mwĩai waitū, ĩkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.’ Namo nĩmeevĩĩsyie mo ene; kwa ūu ĩthyĩ nĩtwamatwĩkĩĩthisye mo ta wano na twamatilangany’a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūu vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyūmĩĩasya na kūtūnga mūvea.

21.Na ĩvilisi eethĩla kana ūtw’io wake kwoo wai w’o, kwa ūu, mo nĩmamūatĩie we, *onthe* ateo nguthu ya w’o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ĩlū woo, ĩndĩ *kwaiyĩ ūu* nĩkana ĩthyĩ tūtonye kūvathūkany’a asu ala meetĩkĩlile *ūvo* wa ĩtunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ĩlū wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mūsyaĩsya ĩlū wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, ‘Metei asu ala inyw’ĩ mūmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Mo mai na ūtonyi ona ĩlū wa kaĩndū kanini *ke* matunĩ kana ke ĩlū wa nthĩ, ona mai na kĩaanda katĩ wa syellĩ, ona We nde mūtetheesya katĩ woo.’

24.Vai ūvoyanĩ ūkauna mūvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmūnengete ūthei waw’o, kūvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw’e wia mo makakūlya, ‘Mwĩai wenyu aneenie ata?’ Mo *Atūmwa* makasūngĩla, ‘Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْزِقٍ إِنْ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑤

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑥

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيفٌ ⑦

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْ لَدُنْهِمْ ⑧

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ هُوَ
إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑨

w'o.' Na We nĩ Ula-Wĩ-Iŭlŭ, Ula-Mũnene.

25.Asya, 'Nŭŭ Ŭla ŬmŬnengae inyw'ĩ ŭtethyo kuma matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ? Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Ona ethwa inyw'ĩ kana ithyĩ twĩ ŭtongoinĩ Ŭla wa w'o kana Iŭityonĩ yĩyonanĩtye.'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْيَاتِكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ⑤

26.Asya, 'Inyw'ĩ mŭikakŭlw'a ŭndŭ Iŭlŭ wa naĩ siitŭ, ona ithyĩ tŭikakŭlw'a ŭndŭ Iŭlŭ wa ŭndŭ inyw'ĩ mwĩkaa.

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَنَا أَجْرَ مَنَا وَلَا نَسْأَلُكُمْ عَمَّا تَعْمَلُونَ ⑤

27.Asya, 'Mwĩai waitŭ, akatŭete ithyĩ ithyonthe vamwe; ĩndĩ We akatw'a sila katĩ waitŭ na w'o: na We nĩ We Mŭsili, Umanyi-W'onthe.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ⑤

28.Asya, 'Mbonya' ai Nyie asu ala mŭmakwatanĩtye vamwe Nake We ta atindany'a. Aiee! Inyw'ĩ mŭitonya kwĩka ŭu, nŭndŭ We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

29.Na Ithyĩ tŭikŭtŭmĩte we ĩndĩ nĩ ta mŭeti-wa-ŭvoo mŭseo na Mŭkaanany'a, kwa mbaa andŭ onthe ma nthĩ, ĩndĩ andŭ aingĩ mŭno vyŭ mayĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلثَاثِ بِبَشِيرٍ وَنَذِيرٍ أَوْ لَكِنَّا أَكْثَرُ الثَّالِثِ لَا يَعْلَمُونَ ⑤

30.Namo makŭlasya, 'Utianŭ ŭŭ ŭkeanĩw'a ĩndĩ ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ قَتَلْنَا هَٰذَا الْوَعْدَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ⑤

31.Asya, 'Utianŭ wenyu nĩ Ŭla inyw'ĩ mŭtatonya kŭtiwa ĩtina waw'o kwa kavinda kanini ona kana inyw'ĩ mŭkaŭvĩtŭka w'o mbee.'

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْذِنُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ⑤

LUKU 4

32.Na ala matetfika maasya, 'Ithyi tũkamfika Kulani Ino, ona maũndũ ala maĩ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona eki-ma-naĩ ylla makaũngamw'a mbee wa Mwĩai woo, maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Asu ala masũanĩawa ta onzu makamakũlya ala maĩ ekathĩi, 'Takethwa ndwaĩ ũndũ wenyu inyw'i, ithyi vate nzika, twĩthwa tweethiwe twĩ etĩkĩli.'

33.Asu ala maĩ ekathĩi makamakũlya ala masũanĩawa ta onzu, 'Ithyi nithyi twamũvetie inyw'i ũtongoinĩ, Itina wa w'o kũmũvikĩ inyw'i? Aiee, inyw'i ninyw'i ene ala mwaĩ avĩtany'a.'

34.Na asu ala masũanĩawa kwĩthwa me onzu makamatavya ala meekathĩaa, 'Aiee, Indĩ ninyw'i mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, ylla inyw'i mwatũngĩlasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĩanany'a We na ngai ingĩ.' Namo makavitha wĩlilo woo mawona ũsilĩlo; na Ithyi tũkeekĩ mĩnyololo ngingonĩ sya asu ala maleile kwĩfika. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35.Na Ithyi tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĩnĩ wa mũsyĩ ona ũmwe Indĩ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyi nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

36.Namo maisye, 'Ithyi twĩna ũthw'ii mwingĩ na syana; na ithyi tũikasĩlĩwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ يَقُولُ الْيَقُولُ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَنْتُمْ صَدَدْتُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلِيلِ وَالتَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْيُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَهْلَ الْيَمِينِ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْعَوْنَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْيُنٌ عَمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīśī.'

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

LUKU 5

38. Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīlī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namo makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndūŭlu.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا قُلْ لَكُمْ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ يَسَاءُ عَمَلُهُمْ فِي الْقُرُونِ أَمْ نُون ﴿٣٨﴾

39. Na ta asu ala mething'īlasya kwananga kīleelo kya Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsilflo.

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla We wendaa. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītŭngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. Na lilikanai mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alaīka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤١﴾

42. Mo makasŭngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

43. 'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīlthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

قَالُوا يَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعًا وَلَا ضَرًّا

naI m0nd0 na 0la OngI.' Na IndI IthyI t0kamataavya asu ala meekie moth0ku: 'Samai inyw'I 0sill0 wa Mwaki 0la inyw'I mwa0leile.'

44.Na ylla Mlsoa mltheu Yait0 yasomwa kwoo, mo maasya, 'U0 nI m0nd0 0la 0n00mantha k0mumya inyw'I nthInI wa ma0nd0 ala maaIthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'U0 nI 0v0ng0 m0se0vye.' Na asu ala matetIkflaa, ylla mavikIwa nI 0la w'o maasya, 'KI ti kInd0 ateo nI 0oi wIyananItye.'

45.Na IthyI t0yaamanenge mo mavuku ala masomie, ona t0yaamat0mIa mo M0kaanany'a ona 0mwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota 0u nIma0leile 0la w'o--na aa mayaa0vikIa ona kIlungu kya Ik0mi kwa ma0nd0 ala ithyI twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye At0mwa Makwa ta akengani. Kwa 0u, waI 0aly0ko m0th0ku ata 0la Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nIm0ingIIsya inyw'I mwIke kInd0 kImwe t0: M00ngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eII-eII na 0mwe-0mwe na IndI m0is0anIa. Inyw'I IndI, m0kamanya kana m0nyanyae wenyu ndena nd00ka; we nI M0kaanany'a kwenyu t0 I0I0 wa 0sill0 mwai 0la okIte.'

48.Asya, 'Ituvi ylla nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe t0; na We nI Ng0sI I0I0 wa syInd0 syonthe.

49.Asya, 'Kwa 0la w'o, MwIai wakwa aIlflaa w'o I0I0 wa 0v0ng0. We nI M0manyi-M0nene wa ma0nd0 ala matonekaa.'

وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بِعَذَابٍ نَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصِدَّكُمْ عَنَّا كَأَنَّ بَيْنَكُمْ أَبَاؤُكُمْ ۖ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا نَفْسُ فَتَرَأَيْ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَاحِقٌ لَنَا جَاءَهُمْ ۚ إِنَّ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ۖ

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥١﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ وَمَا بَلَّغُوا وَعْدَنَا ۖ فَمَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا أَرْسِلْ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ ۖ

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۖ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِيَالٍ ۚ ثُمَّ تَتَفَكَّرُونَ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٢﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۚ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

قُلْ إِنْ رَزَقْنِي يَقْدِرُ بِالْحَقِّ عَلَامُ الْغُيُوبِ ﴿٥٤﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīlīya kana kūtūngūlīlīla *kīndū ona kīmwē*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbīltasya, Nyie nīvītasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i- W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنَّهُدَيُّتُ
فِيمَا يُرِيدُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīlawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فِرْعَوْنُ فَلَا قُوَّةَ وَأَخَذَ وَأَمِنَ مَكَانٍ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītīkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtīkītīlo kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ؕ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَافُتُ مِنْ مَّكَانٍ
بَعِيدٍ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِرُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَّكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsīlī kīkeekīwa katī woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailyī tamo mbee. Mo *ota ūu* maī nthīnī wa nzika īvūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوتُوا
فِي بَآئِشَاتِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُذِيبٍ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana ītina wamo kwīvetanga mūtīkītīonī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtīkītīlo īvīndanī ya ūsīlīlo

سُورَةُ فَاطِرٍ مَكِّيَّةٌ

(112)

FATIR

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mũmbi wa matu na
nthĩ, ūla ūmatw'ĩkĩthasya alaĩka ta
Atũmwa, mena nthwau, illĩ, itatũ, na
inya. We ongeleelaa ūmbinĩ Wake kĩla
We wendaa; nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-na ūtonyi tũlũ wa syĩndũ
syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّالِكِينَ رُسُلًا أَوَّلَىٰ أَحْقَابَةٍ مَقْشَىٰ وَتِلْكَ وَرُبَّ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wĩva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmanengae andũ----vatĩĩ ona
ũmwe ūtonya kũsiĩla, vatĩĩ ona ūmwe
ũtonya kũkyathũkĩla kuma vau; Na We
nĩ ūla-Mwene-Vinya, ūla-Mũĩ.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'ĩ andũ, lilikanai ĩnee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩ tũlũ
wenyu. Ve Mũmbi ūngĩ eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla ūmũnengae
inyw'ĩ kuma ĩtunĩ na tũlũ wa nthĩ? Vai
ũngĩ wailwe nĩ kũthaithwa ateo We.
Īndĩ inyw'ĩ mwĩalyũlwa nakũ?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ هَلْ
مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nĩmeũkũlea we, nĩw'o,
Atumwa ma Ngai ala maĩ mbee waku
nĩmaleilwe; na maũndũ onthe
matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwoondũ wa ūtw'io.

وَأَن يَكْذِبُونَكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ۚ
إِلَىٰ اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'ĩ andũ, kwa ūla w'o, ūtianĩo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ w'o,
kwa ūu, thayũ wa nthĩ ĩno
ndũkamũkenge inyw'ĩ, ona Mũkengani

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ⑥

ndakamŭkenge Iŭlŭ wa Ŭndŭ Ŭkonŭ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nŭ mŭmaitha
wenyu; kwa Ŭu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikŭli make
nŭkana mo matonye kŭtw'ŭka ekali-ma-
Mwakinŭ wakene.

8.Kwa asu ala matetŭkŭlaa ve Ŭsilŭlo
mwai. Na kwa asu ala metŭkŭlaa na
kwŭka mawŭa maseo ve Ŭekeo na ŭtuvi
ŭnene.

LUKU 2

9.We Ŭla ŭndŭ, meko make
manakavŭtw'e na kwoneka me maseo
Ŭndŭ Ŭmwe na Ŭla wŭŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ŭlaa wa
kwaa Ŭla We wendaa na
amŭtongoeasya Ŭla We wendaa. Kwa
Ŭu, thayŭ waku ndŭkanange Ŭkŭmaŭŭa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭwŭŭŭ Ŭndŭ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
We witwaa iseve ila syŭkŭlasya
mathweo; na ŭthyŭ nŭtŭmatwaa Iŭlŭ wa
kŭlungu kya nthŭ kŭla kŭte thayŭ, na
kŭmŭthayŭŭkya nakyo ŭtina wa kŭkw'ŭ
kyayo. Uthayŭŭkyo Ŭkethwa ŭilyŭ ta
Ŭu.

11.Ula ona wŭva wendaa ndaŭa, ŭndŭ we
namanye kana ndaŭa syonthe nŭ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzeo syambataa Kwake na wŭa wa
ŭlŭngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجِزُّهُمْ عَلَيْهِمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ٢

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنْ لَمْ يَحْكَمْ
بِهِ مِنْ يَشَاءُ وَيُهْدِى مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ٣

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَمُسْفَهُ إِلَى
بَلَدٍ مَقِيمٍ فَآخِيتَنَا بِهِ الْأَرْضُ بَعْدَ مَوْتِهِمْ كَذَلِكَ
النُّشُورُ ٤

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ
يُصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ٥

nīwittheesya kwambata. Na ala masŭanfaa mothŭku, ve ņsillŭ mwai tŭlŭ woo; na ņsŭanŭ ņsu mŭthŭku ņkaanangŭka.

12. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭmbie inyw'i kuma kŭtoonŭ, na ņndŭ kuma ņlovotonŭ ya manzŭ, na We nīwamŭtw'ŭkŭthisye inyw'i ell. Na vai kŭveti kŭkuua ŭvu, kana kŭsyaa kaana vate ņmanyi Wake. Na vai ņla thayŭ wake ņasavaw'a mŭno, kana kŭndŭ kŭkavetwa kuma thayŭnŭ Wake, ateo nŭkŭandŭkŭtwe nthŭnŭ wa ŭvuku. ņu vate nzika, nŭ ņvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13. Na nganga ilŭ iivw'anene: ņŭ wŭ mŭyo, na wakwendeesya na kŭw'ŭ kyaw'o nŭ kŭseo kwa kŭnyuwa, na ņngŭ, wŭ mŭnyŭ na ņŭ. Na kuma nthŭnŭ wa kŭla ņmwe inyw'i nŭmŭŭsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŭkŭlaa mwŭl vo. Na we nŭsyonaa ngalawa itemetē itulumo nŭkana inyw'i mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14. We aŭlikasya ņtukŭ nthŭnŭ wa mŭthenya na akaŭlikya mŭthenya nthŭnŭ wa ņtukŭ. Na We nŭsyŭkŭtte syua na mwei wŭanŭ; kŭla kŭmwe kŭsembelaa nzŭanŭ ŭ-yakyo ŭvandanŭ yŭtw'ŭtwe. ņsu nŭ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŭai wenyu; ņsumbŭ nŭ Wake, na asu ala inyw'i mŭmekalŭaa ņtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŭndŭ ona kavuti kanini.

15. Ona inyw'i mŭkameta mo, maikew'a wŭtano wenyu; ona makawŭw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْذَرُ ①

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعْتَمِرٍ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
بِمَا كُتِبَ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ②

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَابٌ مُرْتَبَعٌ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ يَلْ تَأْكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيقًا ذَنُوبًا تَنْتَحِرُونَ جِلْدَهُ
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَازٍ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ③

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُقَدَّدٍ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ④

إِنْ تَدْعُهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَ كُمْ وَلَوْ سِيعُوا مَا

maitionya kŭmŭsŭngŭa inyw'ŭ. Na Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo nŭmakalea kŭmwŭanany'a na Ngai kwenyu. Na vai ŭtonya kŭŭmanyŭthya we ta ŭmwe ŭla-Mŭmanyi wa syonthe.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ
تَزِيغٌ وَلَا يَنْتَفِكُ عَنْكُمُ الْغَيْبُ ⑤

LUKU 3

16.Inyw'ŭ andŭ, inyw'ŭ mwŭ avoyi tŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We ŭla ŭtethŭawa na vata wa kŭndŭ ona kŭmwe, ŭla-ŭtaŭawa mavinda onthe.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْشُرَ الْفُقَرَاءِ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ ⑤

17.We akenda, We nŭtonya kŭmwanaŭa inyw'ŭ, na kŭete kyŭmbe kyeŭ vandŭ venyu.

إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑤

18.Na ŭu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑤

19.Na vai *thayŭ* ŭkuŭte mŭio ŭtonya kŭkua mŭio wa ŭngŭ, na ethwa *thayŭ* ŭla ŭkuŭte mŭio mŭito ŭkawŭta ŭngŭ *akue* mŭio waw'o, w'o vai kŭndŭ kŭkakuwa kyaw'o ndŭkaŭkua ona ethwa nŭ ndŭŭ ya mŭkauŭ. We nŭtonya kŭmakaany'a tŭ ala mamŭkŭaa Mwŭlai woo kŭmbithŭnŭ na malŭmasya Mboya. Na ŭla wŭtheasya mwene, etheasya kwoondŭ wa ŭtandŭthyo wa *thayŭ* wake mwene tŭ; na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkw'o ŭalŭko wenyu.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جُنْدٍهَا لَا يُخْلِفُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنشَاءً تَنْذِيرًا لِّلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِإِلَهِ الْمُنِيرِ ⑤

20.Na kŭlalinda na mŭndŭ wonaa nthŭ maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ⑤

21.Ona kana kŭvindu na kyeŭni,

وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا النُّورُ ⑤

22Ona kana muunyŭ na muutŭa.

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْخُرُورُ ⑤

23. Ona maivw'anene ala me thayū na ala akw'ū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wenda; na we ndūtonya kūmew'ithya ala me mbūanī.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٣٧﴾

24. We wī Mūkaanany'a tū.

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٣٨﴾

25. Nīw'o, ithyī tūūtūmīte na ūla w'o, ta mūeti-wa-ūvoo mūseo na ta Mūkaanany'a, na vai mbaī ya andū ītaatūmīwa Mūkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٣٩﴾

26. Na ethwa mo mekwosa ta mūkengani, asu ala maī mbee woo ota ūu nīmamawīkīthisye Athani moo ta akengani. Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama nthu, vamwe na Maandīko Matheu, na Ivuku Imulīkaa.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٤٠﴾

27. Na īndī Nyie nīnamakwatie asu ala maleīlē kwīfīkīla, na waī ūalyūko mūthūku ata ūla nyie naetie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤١﴾

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheeasya kīw'ū ītunī, na ithyī tūkaete mosyao me langi syī kīvathūkany'o; na katī wa īlma kwī nzoa nzaū na ndune, syī kīvathūkany'o, na īngī nziū ki?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ
وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٤٢﴾

29. Na katī wa andū na nyāmū na ng'ombe, ota ūu syīna mīkalīle yī kīvathūkany'o? No ala tū katī wa athūkūmi Make mena ūmanyi, mamūkīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Vinya, Mūekanī-Mūno Vyū.

وَمِنَ النَّاسِ وَالْذِّوَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٤٣﴾

30. Vate nzika, no asu *tu* ala maylatl'aa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'ontha na malûmasya Mboya na kumya katl' wa *sy'ndû* ila Ithyî tûnenganîte kwoondû woo, kîmbithînl' na ûtheinl', mekwatasya ûtandîthyo ûtakathela ona îndîl'.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
آَنَفَقُوا مِنَّا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تَجَارَةً
لَّن تَبُورَ ۝

31. Nîkana We atonye kûmanenge mo matuvi mausûu, ona kwongeleela lûlû woo mumonî Wake. We vate nzika, nî Mûekanî- Mûno Vyû, ûla Usûftwe nî Mûvea.

لِيُوقِنَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

32. Na Ivuku yîla Ithyî tûûvuanîsye we nî w'o mûthei, yîla ylanîlasya maûndû ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ni Mûmanyi wa maûndû onthe, Woni-W'ontha, lûlû wa athûkûmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝

33. Îndî Ithyî nîtwamanengie athûkûmi Maitû ala Ithyî twamanyuvie Ivuku ta ûtîlwa. Na katl' woo ve amwe ala mekwîyananga mo ene nûndû wa *kwenda kûatîl'a mawendi moo*, na katl' woo ve *amwe* ala maatlîaa nzîla îla ya w'o, na katl' woo ve *amwe* ala mamathing'îlasya angî kwîka meko ma ûseo kwa mwîao wa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Na ow'o, kyu nî kîvathûkany'o kînene.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِ اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ ۝

34. Mîûnda ya Tene-W'ontha! Mo makamîlika yo. Navo, Makaanakavw'a na itanga sya thaavu, na lûlû; na itonyeo syoo vo ikeethwa syî sya lili.

بَنَتْ عَذِبٍ يَدْعُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَزُلُوفًا وَيَاسُجُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ۝

35. Namo makaasya, 'Ndaîa syonthe nî sya Ngai Mwene Vinya W'ontha ûla ûvetangîte kyeva kuma kwitû. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ۝

nzika, Mwŵai nŵi Mŵekanŵi-Mŵono Vyŵ,
Mwosi-wa-Mŵvea.

36. 'Ula kwa wingŵo Wake, watŵtŵisye
ithyŵi nthŵi wa ŵtŵo wa Tene-W'ontho,
vala wŵa ŵtakatŵkiita ithyŵi, kana *ŵndŵ*
ona wŵa wa mŵnoo ŵtŵkwatŵe vo.

إِلَٰهِي أَحْلِكْ دَارَ الْقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَسْتَأْذِنُ
فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَسْتَأْذِنُهَا لُتُوبٌ ﴿٣٦﴾

37. Indŵi ŵŵŵ wa asu ala matetŵkŵlaa, ve
ŵia-ya-Mwaki. Kŵkw'ŵ kŵikatuwa kwoŵ
nŵkana matonya kŵkw'a; ona ŵsilŵlo na
w'o ndŵkaolangwa kwoondŵ woo. Uu
nŵw'o Ithyŵi tŵmŵŵvaa kŵla mŵndŵ ŵte
mŵvea.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فِيمَوْتِهِمْ وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ
نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴿٣٧﴾

38. Navo makatŵa ŵtethyo, 'Ame Mwŵai
waitŵ, tumye nza ithyŵi, na tŵkeeka
meko ma ŵlŵngalu eka ala ithyŵi
tweekaa.' 'Ithyŵi tŵyaamŵnenge inywŵi
thayŵ *mŵasa' wŵanŵe* nŵkana mŵndŵ wa
kŵsŵanŵa ŵvindanŵi yu? Na ota ŵu,
Mŵkaanany'a nŵwamŵvikŵie inywŵi.
Kwa ŵu inywŵi samai *ŵsilŵlo*; nŵndŵ
eki-ma-naŵi mai mŵsŵvŵi.

وَهُمْ يَصْطَرِغُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵsyŵsŵi syŵmbithŵi sya matu na nthŵi.
Nŵw'o, We nŵmesŵi maŵndŵ *ala*
mavithŵwe nthŵi wa ithŵi.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الضُّرُورِ ﴿٣٩﴾

40. We nŵi We ŵla ŵmŵtwŵkŵthŵye inywŵi
anene ŵŵŵ wa nthŵi. Kwa ŵu, we ŵla
ŵtetŵkŵlaa. akathŵna we *mwene* nŵndŵ
wa *mosyao* ma ŵlei wake. Na ŵŵŵ wa
alei, ŵlei woo ŵkongeleela kŵmena mbee
wa Mwŵai woo, na ŵlei woo
ŵkongeleela wasyo tŵ.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

41. Asya, 'Inyw'I nīmōsyonete ila ngai mōsyikaŋlaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indī kīla syo syōmbŋte ūlū wa nthī. Kana syo syīna kīanda nthīnī wa ūmbi wa matu? Kana Ithyī nītōmanengete mo Ivuku nīkana methwe na ūkōsī kuma nthīnī wayo? Aiee, eki-ma-naī mathanaa vathei mōndū na ūla ūngī.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nīwikwatīle matu na nthī iikese kuma vandū vasyo. Na syo ikathūka, vai ūtonya kwikwatīla ateo We. Nīw'o nī Mūmīŋsyā, Mūekanī-Mūno Vyū.

43. Namo nīmeevītīe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitū syoo syī vinya makyasya, 'Takethwa Mūkaanany'a nīwookie kwoo, mo methwa maatīle ūtongoi mbee wa andū ala angī ona meva. Indī yīla Mūkaanany'a wamavikīle mo, ūu wamongelelee mo nthīnī wa ūlei.

44. Nūdū wa ūng'endu ūlū wa nthī na nzaama sya kūsūanīa mothūku. Indī masūanīo asu mathūku maimathyūlūlūkīte andū angī ateo asūanī mamo. Mo Indī nīmamanthaa kīndū ona kīva ateo nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ūndū weekanaa na andū ma tene? Indī we ndūkona ūalyūko ona wīva nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indī.

45. Mo nomaanganga ūlū wa nthī makona ūndū mūminūkīlyo wa ala maī mbee woo wathūkīte? Namo maī na vinya mwingī kūmavīta mo. Vai kīndū

قُلْ اَرَاَيْتُمْ شُرَكَاءَ كُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اللهِ اَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اَتَيْنَهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
بَلْ اِنْ يَّعِدِ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ۝۴۱

اِنَّ اللهَ يُنٰسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ اَنْ تَرُوْلَاۤهُ وَ
لَیِّنْ زَالَتَا اِنْ اَمْسَكْنٰهُمَا مِنْ اَحَدٍ قَرْنٍ بَعْدَ ذٰلِكَ
كَانَ خٰلِفًا غٰفُوْرًا ۝۴۲

وَاقْسُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْسٰرِهِمْ لَیِّنْ جَآءَهُمْ نَذِيْرٌ
لَّیْسَ كُوْنٌ اَمْلٰى مِنْ اِخْلٰى الْاَمْرِ فَلَمَّا جَآءَهُمْ
نَذِيْرٌ مَّآرَاۤءَهُمْ اِلَّا نَفُوْرًا ۝۴۳

اِسْتَكْبٰرًا فِی الْاَرْضِ وَ مَكْرَ السَّیِّئِ وَلَا یَحِیْقُ
الْمَكْرُ السَّیِّئِ اِلَّا بِاَهْلِیْهِ فِهْلَ یَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ
الْاَوَّلٰیْنَ فَلَنْ نَّعْدِلَ اِلَّا بِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِیْلًا وَلَنْ نَّعْدِلَ
اِلَّا بِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِیْلًا ۝۴۴

اَوْ لَمْ یَسْبُرُوْا فِی الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ
الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكُنُوْا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَمَا

kĩtonya kŭtulya mawalany'o *Make*
matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ
Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-
W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ kŭmasiĩfla andŭ nŭndŭ wa
maŭndŭ ala mo mekaa, We ndatia
kyŭmbe kĩ thayŭ ona kĩmwē Iŭlŭ wa
thayŭ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae
mo Ivinda kŭvika Ivinda yĩla yĩtw'itwe;
na yĩla yĩtw'itwe yavika; Indĩ *mo*
makamanya kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ena athŭkŭmi *Make* onthe
uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظَهْرِيهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُتَسْتَقٍ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ۝

سُورَةُ يٰسٓ

(٣٦)

YAA SIIN
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanĩ!*

3. Nyie nIĩvĩta na Kulani Ila yusũtwe nI
ũI,

4. We ow'o wI ũmwe wa ala Atũmwa,

5. NzĩanI Ila ya w'o.

6. UO nI ũvuany'o wa ũla-WI-Vinya,
Usũtwe nI tei.

7. Nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaĩthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvĩ ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nĩndĩkĩku kwa aingi
moo, nũndũ mo mayĩtĩkĩlaa.

9. Ithyĩ nĩtwĩkĩte masango kwĩlingĩla
ngingonĩ syoo makavika ngolunĩ syoo,
kwa ũu, mĩtwe yoo nĩmũngalalye.

10. Na Ithyĩ nĩtwĩkĩte kĩsĩĩ mbee woo
na kĩsĩĩ ĩtina woo na nĩtũmavw'ĩkĩte
vyũ ũkethĩa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maikeĩkĩla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatĩla Kĩlilikany'a na kũmũkĩta
Ngai-Wa-Ulau kĩmbithĩnĩ. Kwa ũu
mũtavve we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ĩtuvi ya ndaĩa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰسٓ ②

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّكَ لَئِن لَّمْ تُرْسِلِنَا ④

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لَئِنْ شِئِدْ رِقْمًا مَّا أَتَدْرَأَا وَهُمْ فِيهِمْ غُلُوفٌ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ
فَهُمْ مُّقْتَحِرُونَ ⑨

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ
سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ⑩

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ⑪

إِنشَاءً تُنذِرُ مِنَ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ ⑫
فَبَشِّرْهُ بِسَفَرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ⑬

13. Vate nzika, Ithyĩ *ithyoka* Nithyĩ tũmanengae ala akw'ũ thayũ, na nĩtũmaandĩkaa maũndũ ala mamatongoasya mbee na ala mamatiaa itina; na Ithyĩ nĩtũandĩkĩte syĩndũ syonthe nthĩnĩ wa Ivuku itheu.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا الْمَدِينَةُ
الَّتِي كَانَتْ تُكَذِّبُ
رُسُلَنَا فَتُؤْتِي
الْمُؤْمِنِينَ أَزْوَاجًا
مِمَّنْ كَانُوا
فِي سُبُلِ الْحَيَاةِ
دُونَكَ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ هُمْ يُرِيدُونَ

LUKU 2

14. Na matavye mo ngelekany'o ya andũ ma mũsyĩ ũla Atũmwa maũvikĩie.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا

15. Yĩla Ithyĩ twamatũmie Atũmwa eĩf, namo mamalea me eĩf; Ithyĩ nĩtwamekĩie mo vinya na wa katatũ, namo maisye, 'Ow'o, ithyĩ nĩtũtũmĩtwe kwenyu ta Atumwa.'

الرُّسُلُونَ ﴿١٤﴾
إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo mamasũngĩa, 'Inyw'ĩ mwĩlo andũ otaitũ na Ngai-Wa-Ulau nde ũndũ ũvuanĩtye. Inyw'ĩ nĩmũũkengana tũ.'

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِن أَنْتُمْ إِلَّا كَذِبُونَ ﴿١٦﴾

17. Namo maisye, 'Ow'o, Mwĩai waitũ nĩwĩsĩ nesa ithyĩ twĩ Atũmwa Make kwenyu.

قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٧﴾

18. 'Na wĩla witũ no kũete Utũmane wĩ ũtheinĩ.'

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

19. Namo maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩna mũthaana nũndũ wenyu, na mwalea kũeka *kũtũtavya*, ow'o ithyĩ nĩtũmũũkimanga na mavia, na ũsilĩlo wĩ woo nũmũũvalũkĩla inyw'ĩ kuma mokonĩ maitũ.'

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجِمَنَّكُمْ
وَلَنَسْتَأْكِلَنَّ مِنْ عَدَابِ إِلَهِكُمْ ﴿١٩﴾

20. Namo masũngĩa, 'Mũthaana wenyu, wĩ nenyu inyw'ĩ ene. Kĩtumi nũndũ, inyw'ĩ nĩmũtũtwe? Aiee, inyw'ĩ mwĩ andũ mũkĩĩte mĩvaka yonthe!

قَالُوا طَآئِفَةٌ مِّنْكُمْ مَعَكُمْ بِئِن دُرِجْتُمْ بِهِ أَنْتُمْ مَقُومٌ
مُّسْرِفُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na kuma kŭkonyo kya vaasa kya mŭsyŭ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, maatŭlei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِبُ قَالَ يَقُومُ
اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ①

22. 'Maatŭlei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'ŭ ŭtuvi ona yŭva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ②

23. 'Na Nyie nŭna kŭtumi kyaŭ nŭlee kŭmŭthaitha ŭla We ŭmbŭmbŭte nyie, na ŭla inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تَرْجِعُونَ ③

24. Nyie Indŭ ngamosa angŭ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŭka naŭ, wŭw'anŭthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŭla nyie.

أَتَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْ يَرْزُقَ الرِّحْلَيْنِ يُغْزَى
لَا تُغْنِي عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ④

25. Uvoonŭ ŭsu vate nzika, nyie nŭthwa nŭ ŭvŭvyonŭ yŭ ŭtheinŭ.

إِنِّي إِذًا لَئِنِ ضَلَلْتُ فَبِئْسَ ⑤

26. 'Nyie nŭngŭmwŭtŭkŭla Mwŭlai wenyu; kwa ŭu, mbŭthukŭŭsyeyi nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ⑥

27. Nake we nŭwataviw'e, 'Lika ŭtunŭ.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŭmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَلِيَتْ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ⑦

28. 'Undŭ Mwŭlai wakwa ŭnengete nyie ŭkeko kwa ŭlau na nŭndw'tkŭthŭtye nyie ŭmwe wa ala ataŭku!'

يَسْأَلُنِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْكَاذِبِينَ ⑧

29. Na Ithŭ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŭtunŭ, ona ŭthŭ tŭyaŭ na vata wa kwŭka ŭu.

وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ⑨

30. Waŭ mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŭmathelile vyŭ.

إِنْ كُنْتُمْ إِلَّا صِغَةً وَاحِدَةً فَاذَا هُمْ خِدْلُونَ ⑩

31. Woo kwa mbaa-andũ! Vayũkaa
Mũtũmwa kwoo ateo mo nĩmamũvũtaa
ngũĩ.

يَحْسَرَةُ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nĩ nzyawa syĩana ata
ila tũsyangĩte mbee woo, na kana
iyaamaasyokea ona Indĩĩ?

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ
إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe
mbee Waitũ, mombanĩtw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِيحٌ لِّدِينَا مَخْضُوعُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthĩ ĩla ngw'ũ nĩ Kyama kwoo;
Ithyĩ nĩtũmĩthayũũkasya, na tũkaumya
mbeũ sya ĩlu kuma vo, ĩla mo maĩsaa.

وَأَيُّ لَّهُمُ الْأَرْضَ الْبَيْتَةُ ۖ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtw'ĩte mĩũnda
ya mĩtende na mĩsavivũ, na ithyĩ
nĩtũtumĩte mbuluti sya kĩw'ũ ikavulutya
nthĩnĩ wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَجِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجْرْنَا
فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Nĩkana mo matonye kũya matunda
kuma vo, na ti moko moo ala matumie
mamea. Indĩ mo nomatũngaa mũvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nĩ We Mũtheu ũla woombie
syĩndũ syonthe ĩĩ-ĩĩ, sya syĩndũ ĩla nthĩ
ĩmeaa, na syoo ene, na sya maũndũ ala
mo matamesĩ.

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَمَا تُنْبِتُ
الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمَا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ũtukũ nĩ Kyama kwoo ũla Ithyĩ
kuma kwa w'ũ tumasya mũthenya, na
sisya! Mo me kĩvĩndunĩ.

وَأَيُّ لَّهُمُ الْبَيْتُ ۖ نَسْلُجُ مِنْهُ النَّهَارَ فَذُآهُمْ
مُظْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nĩyĩendete yĩĩle nzĩanĩ ĩla
yĩw'ĩwe. ũsu nĩ ũtw'io wa Mwene
Vinya W'onthe, Ngai-ũmanyi-W'onthe.

وَالشَّسُ تَجْرِي لِيُسْطَقِرَّ لَهُمْ ذَٰلِكَ نَقْدِيدُ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40. Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'iĩle mavinda, kũvika ũkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَنَّهُ مَتَّارِلَ حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ⑤

41. Syũa yĩivĩtũka mwei, ona w'o ũtukũ ndũvĩtũka mũthenya, na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْتَبِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلَّ سَائِبُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ⑥

42. Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩtw'e mĩio.

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَعْرُونِ ⑦

43. Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iilyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ فِئَاهِ مَا يَرْكَبُونَ ⑧

44. Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ũu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthĩsy'e kĩw'ũ namo mayĩthwa na ũmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَأَنْ تَأْتِيَهُمْ فَلَاحٌ بَرِئٌ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يَنْقُدُونَ ⑨

45. Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ⑩

46. Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvĩei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ⑪

47. Na vai Kyama kĩmavikĩaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑫

48. Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetĩkĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onth'e walle kwĩthwa amũĩthĩtye, ethwa We nĩwendie ũu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ũtheinĩ.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمُ اللَّهُ لَا تَالَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ آمَنُوا أَلْظَعُمُ مِنْ لَوِيشَاءِ
اللَّهِ أَلْظَعَمَ ⑬ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑭

49. Na mo mak0lya, 'Otianfo 00 wa
0sillfo *Oketanfw'a* Indll, ethwa inyw'I
vate ng0f mwI ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

50. Mo meteele kfuumo o kfmwe t0 kfla
kfkamawata mo omaikaananfa.

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ

51. Na mo maikethwa matonya, kwflyaa
ona maikamasyokea and0 moo m0
m0syf.

يَخْضَعُونَ ۝

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ۝

LUKU 4

52. Na soo 0kavuvwa, na sisya! Mo
makeekalaata kuma mb0anI maendete
kwa MwIai woo.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ

يَنْبُذُونَ ۝

53. Mo makaasya, 'Woo nI wit0 ithyI!
N00 0la 0t0kllfye ithyI kuma vand0
vait0 va too? Uu nIw'o Ngai-Wa-Ulau
wathanIte, namo At0mwa maneenie
w'o.'

قَالُوا يَوْمَئِذٍ لَّا مَن بَعَثَ مِن مَّرْكِدٍ نَّاسِكَةً هَذَا مَا

وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ۝

54. Vakeethwa na kfuumo o kfmwe na
sisya! Onthe makaetwe mbee Wait0.

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا

مُخَضَّرُونَ ۝

55. Na m0thenya 0su, vai thay0
0kavfIw'a ona vanini; onenyu
m0katuvw'a kwoond0 wa ma0nd0 ala
inyw'I mweekaa.

فَالْيَوْمَ لَا تَنْظُمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَحْزَنُونَ إِلَّا مَا

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

56. Nfw'o at0i ma-ItunI, m0thenya 0su,
makeethwa makwatene ma0nd0nI
maingf maitana.

إِنَّ أَهْبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ ذِكْرُهُمْ ۝

57. Mo na iveti syoo makeethwa
myuunyInI ya kwendeesya, *mailyfnthf*
maffe mIto my0kIfflu.

هُم وَآزْوَاجُهُمْ فِي ظُلُمٍ عَلَىٰ الْأَرْبَابِ مُقْكُونَ ۝

58. Mo makeethwa na matunda vo, na
makeethwa na kfla kyonthe mo maketya.

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ۝

59. 'Mūuo wāhwe nenyu ---nī ndeto ya
ngethi yumite kwa Mwālai ōla Usūltwe
nī tei.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ زَجْنِهِ ⑤

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala
alōngo'lu ōmōnthī, ame inyw't
avī'any'a!

وَأَمَّا زُورُ الْيَوْمِ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ⑥

61. 'Nye ndyaamwīyāfa inyw't aana ma
Atamu, kana mōikamōthaithe Satani,
nōndū we nī mōnaitha wī ōtheinī
kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْتِي أَدْرَأَنَّ لَا تَغْبُدُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

62. 'Na kana inyw't mōnthaithe Nye?
Ino nīyo nzīa ya w'o.

وَأَنْ أَعْبُدُ فِي هَذَا صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑧

63. 'Na we nīwamīthyoekisye nguthu
nene yenyu. Indī inyw't mwaleile
kūmanyā nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
تَعْقِلُونَ ⑨

64. 'Ino nīyo Ngiena ūla inyw't
mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ⑩

65. 'Mīlikei ōmōnthī, nōndū nīmwaleile
kwīkīla.'

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑪

66. Umōnthī ithyī nītōkwīkīla ōsīllo ūlō
wa makany'wa moo, na moko moo
nīmeōneena Naitū, na maūū moo
nīmeōkūōsīla maūndū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑫

67. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu, ūthyī
twīthwa twamaumisye metho moo, na
Indī mo methwa masembie kūmantha
nzīa. Indī mo māf matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
فَأَنْ يَبْصُرُونَ ⑬

68. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu,
twīthwa twamaalyōlile mo na
kumalūmya mo mawīkalonī moo,
matathi na mbee kana kūsyoka ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَاتَتِهِمْ فَمَا اسْتَضَاءُوا
مُضِيًّا وَلَا يُرْجَعُونَ ⑭

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyĩ tŭmŭnengae thayŭ mŭasa, Ithyĩ nĩtŭmŭtŭngaa we akasyoka nthĩnĩ wa mwĩkalo wa wonzu. Indĩ mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعْنَتُهُ نَكَسَهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Ithyĩ tŭimŭmanyĩtŭye we myall, ona kŭimwaĩĩte we. Yo Kulani nĩ ūlilikany'o na Kulani ĩla ĩvathŭkanasya syĩndŭ.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشَّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

71. Nĩkana yo ĩtonye kŭmakaany'a onthe ala me thayŭ, na kana ūtw'io ĩlŭlŭ wa alei ūtonye kwĩanĩa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

72. Mo nomonaa kana, katĩ wa syĩndŭ ila moko Maitŭ maseŭvĩtŭye, Ithyĩ nĩtŭmombĩe ng'ombe ila mo nĩmo masyĩyĩlaĩaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عِلْدًا أَبْدَانًا أَنْعَمَّا فَهُمَ لَهَا مَلِكُونَ ﴿٧٢﴾

73. Na Ithyĩ nĩtŭtumĩte syo imew'ae mo, nĩkana makaiĩsaa imwe ikamakua na ingĩ mo makasiĩsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

74. Namo mena motandĩthyo angĩ nthĩnĩ wasyo ona kyaŭnyw'a. Indĩ mo nomethĩawa na mŭvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75. Namo nĩmosete ngai ingĩ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, nĩkana mo matonye kŭtetheew'a.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٥﴾

76. Syo iikatonya kŭmatethya mo; Indĩ vandŭ va ūu, syo mbene ikaumĩlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ﴿٧٦﴾

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndŭkakwĩw'ĩthye kyevea we. Nĩtw'o Ithyĩ nĩtwĩsĩ maŭndŭ ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

78. Mündū nowonaa kana Ithyl
tūmūmbīte kuma nthīnī wa Ilovoto ya
manzī tū? Indī wee! We nī
mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِنَّا هُوَ
خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝

79. Na we nūtūseūvīasya ithyl
ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe
wake mwene. Na we akūlasya, 'Nūū ūla
ūtōnya kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُنْبِئُ
الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝

80. Asya, 'We ūla wamombie Iya mbee,
o We akamathayūūkyā; Na We nīwīst
nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ
خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

81. 'We ūla ūmumīasya mwaki kuma
mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī
nīmūwakanasya kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا
أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ۝

82. We ūla woombie matu na nthī ndena
ūtōnyi wa kūmba syīndū ingī iilyī
tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla
Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthē.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ
عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝

83. Nīw'o, mwīao, Wake, yīla We
waeleela kīndū, no kūkītavya tū
ūkītavasya, 'Tw'īka! Nakyo
kīyambīlīlīya kūt'w'īka.

إِنشَاءً أَمْرًا إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

84. Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī
wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na
inyw'ī inyw'onthē mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحَانَ الَّذِي يَبْدَأُ مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ۝

سُورَةُ الضَّحَىٰ مَكِّيَّةٌ

(١٢)

AL - SAAFAAT
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ltwe nl 0lau, Us0ltwe
nl tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nlrvlta na asu ala meylafaa mlthla
lthengeanle,

وَالضَّحَىٰ

3. Na Indl maimalungya amaitha na
vinya m0no,

فَالزُّجُرُثُ

4. Na Indl maimlsoma Kulani ta
0lilikany'o,

فَالْقَلِيلِ ذُرِّيَّتِ

5. Kwa 0la w'o Ngai wenyu nl 0mwe,

إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ

6. Mwlai wa matu na nthl na syonthe ila
syl katl wasyo na Mwlai wa maumilo ma
suya.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ

الْمَشَارِقِ

7. Ithyl nlt0yanakavlye ltu t0 ylla ya
ltheo vy0 na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِرَبِّنَا إِلَٰكُ الْكَوَكِبِ

8. Na IthyI nlt0yIsille kwa masatani ala
mbaa-mat0.

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwlthukllsya
0mbano 0la M0taTku ona matata m0no--
-- mal0ngltw'e kuma ngall syonthe.

لَا يَسْتَعِينُونَ إِلَىٰ إِلَٰهِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَدِّفُونَ مِنْ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Mal0ngltw'e, na nl 0silflo wa
k0endee kwo--

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we 0la 0vulasya k0nd0 na
0ng'ei na we aatlawa nl 0m0l mwai wa
mwaki.

إِلَّا مِنْ خِطْفٍ الْخِطْفَةِ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهْمُ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا إِنَّا

12. Kwa 0u, mak0lyei mo kana klla mo
matonya k0mba nlkltonya kwlkala mbee

خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَّازِبٍ

wa kila Ithyl t0mbfte. Mo Ithyl
nlt0mombfte na y0mba ylkwatanu.

13. Aiee, we n0seng'aa, namo
nfmav0thasya 0nd0 Osu.

بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿٣٧﴾

14. Na yila mo matavw'a maylthukllasya.

15. Na yila mo moona Kyama,
mamanthaa 0nd0 me0kfv0la ng0l.

وَإِذَا دُكِرُوا لَا يَدْرُونَ ﴿٣٨﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿٣٩﴾

16. Na mo maasya, 'Kll ti kld0 ateo nI
0oi wlyonanfye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٠﴾

17. Ata! Ithyl twakw'a na k0tw'ika klt0o
na mavldl, nlt0kathay00kw'a mgl?

18. 'Na maalthe mait0 ala ma mbee ota
0u?

وَإِذَا شِئْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَمَاءُ رَأَيْنَا بُعُودُنَا ﴿٤١﴾

أَوْ أَبَاؤُنَا أَوْ أَبْنَاؤُنَا ﴿٤٢﴾

19. Asya, 'll, na lndI, m0kanyivw'a.'

20. lndI w'o 0keethwa wltano 0mwe
m0m0, na sisya, mo makambllmIya
kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٣﴾

وَأَنْتَاهِيَ بَجْرَةٍ وَاحِدَةٍ فَاذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

21. Namo makaasya, 'Woo nI wit0! 00
nI m0thenya wa Matuvi.

22. U0 nI m0thenya wa 0tw'lo wa
m0thy 0la inyw'I mwa0leaa.

وَقَالُوا يَوْمَئِذٍ هَذَا بَوْمٌ الَّذِيْنَ

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٤٥﴾

LUKU 2

23. Na alaika makatavw'a, 'Mombany'ei
onthe ala meekie moth0ku, vamwe na
anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٤٦﴾

24. 'Utee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na matongoesyei nzlanI ya
MwakinI;

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾

25. 'Na ma0ngamyey; n0nd0 mo
nom0vaka mak0lw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْسُودُونَ ﴿٤٨﴾

26. 'Mwlna kI inyw'I 0nd0
m0te0tethany'a m0nd0 na 0la 0ngl?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٤٩﴾

27. Aiee, mŭthenyanĩ ūsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٣٧﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angĩ maikŭlany'a mŭndũ na ūla ūngĩ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٨﴾

29. Mo makasya, 'Nĩw'o inyw'ĩ
mwookaa vala tŭĩ kuma kwa ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

30. Mo makamasũngĩa, 'Aiee, inyw'ĩ ene
mŭyaĩ etĩkĩli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

31. 'Na ithyĩ tŭyaĩ na ūtonyi tŭlũ wenyu;
ĩndĩ inyw'ĩ mwaĩ andũ eki-ma-naĩ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا
طٰغِينَ ﴿٤١﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwĩai waitũ nĩyeaĩa
tŭlũ waitũ kana nokŭvika ithyĩ tŭsame
ũsilĩlo vate nzika.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّكَ لَظَّالِمُونَ ﴿٤٢﴾

33. 'Na ithyĩ nĩtwamŭthyoekisye inyw'ĩ
nũndũ ithyĩ ene twaĩ athyoeku.'

فَأَعْوَيْنَكُمْ إِنَّكُمْ لَنَا غٰوُونَ ﴿٤٣﴾

34. Ow'o, mŭthenya ūsu onthe
makeethwa na ianda nthĩnĩ wa ūsilĩlo.

فَأَنهَمُ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٤﴾

35. Vate nzika, ūu nĩw'o ithyĩ twĩkanaa
na avĩtany'a:

إِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٤٥﴾

36. Nũndũ yĩla mo matawiw'e, 'Vai Ngai
Ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nĩmaalyŭkile mena ngathĩlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٦﴾

37. Na mo maisye, 'Twĩekana na ngai
siitũ nũndũ wa mŭtili-wa-myaiĩ wĩna
ndũũka?

وَيَقُولُونَ إِنَّمَا لَنَا إِلٰهٌ إِنَّا عِبَادُكُمْ وَمَا نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

38. Aiee, we nũetete w'o na nũkĩtĩthĩtye
ũ-w'o wa Atũmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٨﴾

39. Inyw'ĩ vate nzika, mŭkasama ūsilĩlo
wĩ woo.

إِنَّكُمْ لَذٰلِكَ أَوْقُوا الْعَذَابَ الْآلِيمَ ﴿٤٩﴾

40. Na inyw’i mūkatuvw’a kwoondū wa
maūndū ala mwīkīte tū---

وَمَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

41. Ateo athūkūmi ma Ngai Mwene
Vinya W’onthē ala anyuve,

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْخَالِصِينَ ﴿٢١﴾

42. Aa makeethwa na kyaūya kīskīte.

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٢٢﴾

43. Matunda, namo makanengwe ndaīa,

فَوَالَهُ وَهُمْ مَكْرُمُونَ ﴿٢٣﴾

44. Nthīnī wa Mīūnda ya Utanu,

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

45. Mekalīte ivīlanī sya ūsumbī,
melekanīle mūndū na ūla ūngī.

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٢٥﴾

46. Makīthyūlūlūkw’a kīkombe kya
kyaūnywa kuma mbulutīnī īvulutītye,

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٢٦﴾

47. Kyeu, kī kwakaka, kī mūyo kwa ala
meūkīnyw’a,

بِضَاءٍ لَدَى لَشْرِيبٍ ﴿٢٧﴾

48. Vala vatakethwa kūmilwa, ona mo
maikew’a mainoea vo.

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴿٢٨﴾

49. Na vakeethwa iveti ntheu vamwe
namo, syīna metho mauu, manene na
manake,

وَعِنْدَهُمْ فُصُوتُ الظُّرْفِ عِينٌ ﴿٢٩﴾

50. Mailyī ta matumbī masūvītku.

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٣٠﴾

51. Na īndī amwe moo makamatavya ala

فَاتَّبَعَهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣١﴾

angl, maik0lanasya mak0lyo m0nd0 na
Ola Ongl.^{12*}

52.M0neeni kuma katl woo akasya,
'Nyie nal na m0nyanyawa,

53.Ula waasya, 'ow'o we wl Omwe wa
asu ala metlklāa kana *Othay00kyo* nī wa
w'o?

54.'Ithyl twamina k0kw'a, na twatwika
m0thanga na mavIndl, nīw'o ithyl
nlt0katOngwa lngl?

55.Nake akak0lya, 'Inyw'I
nom0m0sisya we?

56.Na Indl we akasisya na k0mwona we
e katl wa Mwaki.

57.Nake akasya, 'NtlvIta na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, we wal vakuvl
k0tuma nyie nanangika.

58.'Na takethwa ti Inee ya Mwai
wakwa, Nyie vate nzika, nīthwa
neethliwe wa asu ala makwItwa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ۝

يَقُولُ أَهْلَكَ لِسَنِ الْمَصَدِّقِينَ ۝

إِذَا امْتَنَلَوْكُمْ نَائِرَاتُ آبَاءٍ عَظَمَاءٍ إِنَّا لَسَدِيدُونَ ۝

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقِلُّونَ ۝

فَأَطْلَعَ فَأَرَاهُ فِي سَوَاءٍ الْجَحِيمِ ۝

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كَذَّبْتُ لَتُردِّينَ ۝

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

¹ *'baizun' ta' baisatun' Itumbi ya nyaa kana o
nyOnyi lngl. Ylla k00neenwa na ndala nīkwIawa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala 'we nī ta Itumbi
ya nyaa' yI kaswii nīthl, n0nd0 nyaa Ila n0me
nīyo IyIs0vīaa, kana yo nīyo nene vy0 Os0vlinl
Osu, ti ta Itumbi ylla yItitwe yI yoka, kana we nī
mwai kana m0nene; kana ndena Ongl meananw'a
'balad' ndalanl kana kwa k0la ala angl mekalaa,
na Ola ndeto syoo mo masyItlklāa kana we
n0tanIawa, kana nī m0nd0 wIsIkIe nesa. Kwa Ou,
'baizun maknoon' nī kwasya ngathllo sya ItumI
is0vItwe nesa, na ikasItIwa.

59. *Uu tiw'o kana ithyI tũikakw'a ũngI,*

أَمَّا نَحْنُ بِمَيْتَتَيْنِ ۝

60. 'Ateo kIkw'o kitũ kIla kya mbee, na kana ithyI tũikasillwa?

إِلَّا مَوْتَنَا الْأَوَّلَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّينَ ۝

61. 'Vate nzika, ũũ nI ũtanu mũnene.

إِنَّ هَذَا لَهُوَالْقَوْرُ الْعَظِيمُ ۝

62. 'Kwoondũ wa ũndũ ta ũũ, ũndI athũkũmi nI mathũkũme.'

لِيُشْرِ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَمَلُونَ ۝

63. ũũ nIw'o mũseo kana nI mũtI wa Sakkum?

أَذَلِكَ خَيْرٌ نَزَلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقْوَمِ ۝

64. NIw'o, IthyI nItũtũwĩkĩthĩye we ta ũtato kwa eki-ma-naI.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۝

65. NI mũtI ũla ũmeaa uungu wa lia-ya-Mwaki;

إِنَّمَا شَجَرَةُ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۝

66. Na Itunda yaw'o yĩlyI ta syongo sya nzoka.

كُلَّمَا كَانَتْ رُدُوسُ الشَّيْطَانِ ۝

67. Namo makaya ya w'o na kusũsya mavu moo naw'o.

فَأَنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا فَتَائِلُونَ وَمِنْهَا الْبُطُونُ ۝

68. Na ũndI vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa Iianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَيْمِيمٍ ۝

69. Na ũndI vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa Iianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَا إِلَى الْجَحِيمِ ۝

70. Ow'o mo meethĩe maaĩthe moo maivĩtya,

إِنَّهُمْ الْقَوَا أَبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ۝

71. Na, nImeekalaatile maaĩthe nyaĩ syoo.

فَهُمْ عَلَى أَشْرِهِمْ يُهْرَعُونَ ۝

72. Na andũ aingI mũno ma tene nImeekie mavĩtyo mbee woo,

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝

73. Na IthyI nItwamatũmĩte Akaanany'a katI woo.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ۝

74.Sisyai, IndI, m0min0kIlyo wa asu ala makaaniw'e waI *m0th0ku* ata,
75.Ateo ath0k0mi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuwe.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٤﴾
يَا أَيُّهَا اللَّهُ الْمُتَخَلِّصِينَ ﴿٧٥﴾

LUKU 3

76.Na ow'o Noa nIwatwIkaIile IthyI, na nI ūsŭngŭo mŭseo mŭno wIana ata ūla twamInengie *mboya yake!*
77.Na IthyI nItwamŪtangIle we na andŭ ma nyŭmba yake kuma thInanI mŭnene;

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلْيَنصِرْ الْمَجْنُونِ ﴿٧٦﴾
وَجَنَّتْنَاهُ وَآهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٧﴾

78.Na IthyI nItwamŪtwIkaIthisye ūsyao wake now'o wa kŭvIla tŭ.
79.Na IthyI nItwamŪtiIle we *syIwaIseo* katI wa nzyawa ila syaatIle Itina---

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٨﴾
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٩﴾

80.Mŭuo wIthwe Iŭlŭ wa Noa katI wa mbaa andŭ.
81.Uu nIw'o IthyI tŭmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

سَلِّمْ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾
إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨١﴾

82.Kwa ūla w'o, we aI *ŭmwe* wa ath0k0mi Maitŭ ala meetIkiIite.
83.Na IndI IthyI nItwamanyw'Ithisye kIw'ŭ ala angI.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٢﴾
فَمَا أَعْرَفْنَا الْأَخْرِينَ ﴿٨٣﴾

84.Na nIw'o, katI wa nguthu yake vaI Avalamu;
85.YIla we wookie kwa MwIai wake ena ngoo yInyivItye.

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ كُوفْرَهُنَّ ﴿٨٤﴾
إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٥﴾

86.YIla wamŪtavisye Ithe wake na andŭ make, 'KIi inyw'I mŭthaithaa nI kyaŭ?

إِذْ قَالَ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٦﴾

87.Inyw'I mŭmanthaa movŭngŭ ta ngai vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَيُّهَا إِلَهَةُ دُونِ اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٧﴾

88.'Kieleelo kyenyu nI kyaŭ Iŭlŭ wa MwIai wa nthI syonthe?

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٨﴾

89. Na Indī we ekya metho vala ve ndata,

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ۝

90. Na asya, 'Ow'o Nyie *ndikw'w'a nesa.*

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ۝

91. Kwa Ou mo nīmaumie vala ūf mamwonetye mlongo yoo.

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ۝

92. Na Indī we nīwaendie vala ve ngai syoo na kīmbithī na asya, 'Inyw'ī nomūṣaa?

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ۝

93. Inyw'ī mwīna kī ūndū mūteŭneena?

مَا كُنْمْ لَا تَنْطُقُونَ ۝

94. Na Indī kavindanī kau we ambīlīlīya kwikūna ngai na kw'oko kwa aŭme.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ۝

95. Na kavindanī kau, *andū* mooka mamwelekele mekalaatīte.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ۝

96. Nake amakūlya, 'Inyw'ī mūthaihaa ila *inyw'ī ene* mwasūvītye,

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْجِتُونَ ۝

97. 'Oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe amūmbīte inyw'ī na wīa wenyu wa moko?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ۝

98. Namo masya, 'Inyw'ī mwakīei kīsumba na mūimwīkya mwakinī.'

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْفُوهُ فِي الْجَحِيمِ ۝

99. Uu nīw'o mo masūanīe kūmwīka naī, Indī lthyī nītwamasonokisye mūno.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ۝

100. Na Avalamu asya, 'Nyie nīendete kwa Mwīai wakwa, ūla wīndongoesya Nyie.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝

101. Na Avalamu avoya, 'Mwīai wakwa, nenge nyie *mwana* mūlūngalu.'

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

102. Kwa ūu, Ithyī nītwamŭnengie ūvoo mŭseo wa kŭsyaa mwana.

فَبَشِّرْهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠٢﴾

103. Na yīla we weanie nesa eethwa atonya kŭthukŭma nake, amwīa, ame mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī ngīkŭaa we. Kwa ūu, sŭanīa ūndŭ ūkwona ūvoo ūsu! Nake asŭngīa, 'Ame asa wakwa, ūka ūndŭ we wīyīaīwe; na Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala mena ūmīsyoo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَتِيمَى إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَازِلِ آيَاتِكَ فَأَنْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَاقَبْتُ أَفْعَلُ مَا تُؤْمَرُ سَيَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Na yīla mo eīl meenyivisye kwa Wendo wa Ngai na we amŭkomya nthī na ūvu ūthyū wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٤﴾

105. Ithyī nītwamwītie we: 'We Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا بُرْهِيمُ ﴿١٠٥﴾

106. 'Ow'o we nīwīanīsyee ndoto yaku. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŭmaīvaa ala mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٦﴾

107. Yu vate nzika, yaī ūtatwa yīyonanītye.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْبُيِّنُ ﴿١٠٧﴾

108. Na Ithyī nītwamwovoisye we na nthembo nene.

وَقَدْ يَنبُجُ يَدْبُجٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٨﴾

109. Na ūndī Ithyī nītwamŭtiīe syīwa ūseo katī wa nzyawa ila syaatīīe ūtina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٩﴾

110. 'Mŭuo wīthwe ūlŭ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿١١٠﴾

111. ūu nīw'o Ithyī tŭmatuvaa asu ala mekaa moseo.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١١﴾

112. Vate nzika, we aī ūmwe wa athŭkŭmī Maitū wītkīlīte.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

113. Na Ithyī nītwamŭnengie we ūvoo mŭseo wa ūsaaka, Mwathani, na umwe wa ala alŭngalu.

وَبَشِّرْهُ بِاتِّخَاذِنَا نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٣﴾

114.Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũlũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo elĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اسْحٰقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا
بِئْسَ مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١١٤﴾

LUKU 4

115.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهُوَ زَوْنٌ ﴿١١٥﴾

116.Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo elĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٦﴾

117.Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَمَا كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٧﴾

118.Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Ivuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٨﴾

119.Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzlanĩ ĩla ya w'o.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٩﴾

120.Na Ithyĩ nĩtwatiie syĩwa ĩseo kwoondũ woo katĩ wa nzyawa ĩla syaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٠﴾

³ *Ndeto ĩno 'zalim' ng'endu kana 'zulm' ng'endu' ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yĩla ĩandĩkĩtwe na kĩeleelo kĩĩ yĩũngamaa kwa mĩthemba yonthe ya wathũki kuma nzlanĩ ĩla ya w'o. Onakau ve ĩeleelo imwe ĩla syonanasya ũtungi wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nĩ ũtheinĩ kana Ngai nĩwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nĩ 'zalmun li nafsihi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa ngũthu ota isu ve asu ala me nthĩnĩ wa ngũthu ya ũlũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kĩĩthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa ĩtambya ya mbee ya kaũ wa kĩĩveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nĩ ataĩtku ĩndĩ mawetawa ta 'zalmun ĩnĩfsihi' nũbng'ndu kwoondũ wake mwene.

121.'MŪuo wĩthwe ũlũ wa Mose na Aluni.'

سَلِّمْ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهُرُونَ ③

122.Ow'o, ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala mekaa moseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ④

123.Vate nzika, mo me elĩ maĩ katĩ wa athũkũmi Makwa meetĩkĩĩte.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑤

124.Na kwa ũla w'o, Elia aĩ ũmwe wa Atũmwa ota ũu,

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ⑥

125.Yĩla we wamakũlilye andũ make, 'Inyw'I nomũũmũkĩla Ngai?

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ⑦

126.'Inyw'I mwĩmwĩkaĩla Mbaalĩ, na kũmũtia ũla Mũmbi Mũseo vyũ katĩ wa ombi,

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ⑧

127.'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wenyu na Mwĩai wa maaĩthe menyu ma tene?

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑨

128.Indĩ mo nĩmamũtw'ĩkĩthisye we ta mũkengani, na vate nzika, mo makaetwe mbee wa Ngai kumya ũtalo;

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ⑩

129.Ateo athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ⑪

130.Na Ithyĩ nĩtwamũtiĩe syĩwa ĩseo katĩ wa nzyawa ila syaatiĩe----

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ⑫

131.'Mũuo wĩthwe ũlũ wa Elia na andũ make!

سَلِّمْ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ⑬

132.O'wo, ũu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑭

133.Vate nzika, we aĩ ũmwe wa athũkũmi Maitũ ala meetĩkĩĩlaa.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑮

134. Na kwa ūla w'o Loto aĩ ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَأَنَّ لَوْكَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٤﴾

135. Yĩla iĩthĩ twamumisye we na andũ
make onthe ma mũsyĩ wake,

إِذْ حُجِّبَتْهُ وَأَهْلُهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٥﴾

136. Ateo kĩveti kĩkũũ kĩla kyaĩ katĩ wa
ala mekalile ĩĩina

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿١٣٦﴾

137. Na ĩndĩ Ithĩ twamumisye we
andũ make onthe ma mũsyĩ wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٣٧﴾

138. Na vate nzika, inyw'ĩ nĩmũvĩĩlaa
vakuvĩ namo kĩoko,

وَأَنَّكُمْ تَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٨﴾

139. Na ūtukũ. Nĩkĩ ĩndĩ, inyw'ĩ
mũtamanyaa?

يَا لَيْلٍ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٩﴾

LUKU 5

140. Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aĩ
ūmwe wa Atūmwa,

وَأَنَّ يُوسُفَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٠﴾

141. Yĩla we wasembie ngalawanĩ ĩla
yakuĩte mĩio;

إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلِّكَ الشُّعُونَ ﴿١٤١﴾

142. Na we nĩwalimanile na ene ala wai
namo ngalawanĩ na we aĩ wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾

143. Na ĩkũyũ nĩyamũmelilye we o
akĩtũla mũtĩ we mwene.

فَالْتَقَتَهُ الْوُتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

144. Na takethwa we ndaĩ wa asu ala
mamũtaĩaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَجِيبِينَ ﴿١٤٤﴾

145. We vate nzika, ethĩwa ekalile ĩvunĩ
yayo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

لَئِيْلَتْ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ĩndĩ Ithĩ nĩtwamwĩkisyeye we
ũtee vandũ vomũ, na we aĩ mũwau;

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

147.Na Ithyĩ nĩtwameisye Oŋgũ Tolo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148.Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie we ta Mũtũmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149.Namo nĩmeetĩkĩlile; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaũya kwa İvinda.

فَأَمْنُوا فَفَتَنَهُمْ إِلَى جَيْنٍ ﴿١٤٩﴾

150.Yu makũlye mo kana Mwĩai waku ena eĩtu oyĩla mo mena ivĩsĩ.

فَاسْتَفْتَيْهِمَ الرِّبَاكَ الْبَنَاتِ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٥٠﴾

151.Mo maĩ ngũsĩ yĩla Ithyĩ twamombie alaĩka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152.Isũvĩei, ow'o nĩ nthĩnĩ wa ũvũngũ woo yĩla mo maasya,

إِلَّا أَنَّهُمْ مِنْ رِفْقِهِمْ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153.'Ngai Mwene Vinya W'ontho nũsyaĩte syana;' namo vate nzika, nĩ akengani.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154.We anyuvĩte syana sya eĩtu kũvĩta sya ivĩsĩ?

أَضَظَّعَ الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155Inyw'ĩ mwĩna kĩ? Mũtusaa ata inyw'ĩ?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٥﴾

156.Indĩ inyw'ĩ nomũkasũanĩa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157.Kana, inyw'ĩ mwĩna mwĩao mũtheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158.Umĩlyai Indĩ İvuku yenyu ethwa mwĩ ma w'o.

فَأَنذَرْتُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Na mo mawetaa ndũũ sya mũkautĩ katĩ Wake We na Mayini, oyĩla Mayini nĩmesĩ nesa vyũ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا وَقَدْ عَلِمَتِ
الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لِحُضْرَتِهِمْ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũtheu na E-vaasa na ila mo
mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٣٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa Ou*.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٣١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaa-----

فَأَنكُمُ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿٣٢﴾

163. Vatiĩ ũmwe wenyu ũtonya
kũmũthyoekya *ona ũmwe* akamũlea We.

مَا أَنشَأَ عَلَيْهِ بَلِيَّتَيْنِ ﴿٣٣﴾

164. Ateo ũla we ũkavya Iianĩ-ya-
Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿٣٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ũmwe
waitũ ũte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿٣٥﴾

166. 'Na nĩw'o, Ithyĩ twĩ asu ala
maũngamaa mĩthĩanĩ kwĩanana na ivĩla.

وَرَأَيْنَا لَنَحْنُ الضَّالُّونَ ﴿٣٦﴾

167. 'Na Ithyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

وَرَأَيْنَا لَنَحْنُ السَّيِّئُونَ ﴿٣٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَأَن كَانُوا يَقُولُونَ ﴿٣٨﴾

169. 'Kethwa ithyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

لَوْ أَن عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

170. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ
athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩla mo* nimaleaa
kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَلَقَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ
nĩyumaalĩte Ikĩmanenge ndaĩ athũkũmi
Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِإِِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo
makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿٤٣﴾

174.Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٤﴾

175.Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ جِئَ ۖ ﴿١٧٥﴾

176.Na we masyaāīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْ لَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177.Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kōūkalaata?

أَفَبَعْدَ إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178.Indī yīla w'o wītheea vu nza kwoo,
kīkeethwa kī kīoko kīthōku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

179.Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ جِئَ ۖ ﴿١٧٩﴾

180.Na we masyaāīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٨٠﴾

181.Mwīai waku nī Mōtheu, Mwīai-Wa-
Ndaā *na ūtonyi*, Tūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨١﴾

182.Na mūuo wīthwe Tūlū wa Atōmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨٢﴾

183.Na ndaā syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

سُورَةُ ص مَكِّيَّةٌ

SAAD

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũtwa nĩ ūlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. Ngai-Wa-W'o. Nĩvĩta na
Kulani, ĩla yusũte motao, yo nĩ ndeto
Yaitũ mbuany'e.

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Indĩ asu ala matetkĩlaa malikĩe nthĩnĩ
wa Ūng'endu wa ŪvŪngũ na Ūmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشَقَاقٍ ③

4. Nĩ nzyawa syĩana ata ila syaĩ mbee
woo Ithyĩ tũsyangĩte! Mo nĩmaĩe
makĩtya ūtethyo, Indĩ yo yĩtyaĩ ĩvinda ya
kũsemba na kũkĩa.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ ذَوَلَاتٍ ④

5. Namo nĩmaseng'aa nĩ kana
Mũkaanany'a nũmavikĩe mo kuma katĩ
woo ene; na alei maasya, 'ŪŪ nĩ mũoi,
mũkengani mũnene.

جِئْنَا مِنْهَا ⑤

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكُفَرَاءُ
هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ⑥

6. We aseũvĩtye ngai nthĩnĩ wa ĩai
ũmwe? Kĩĩ nĩw'o, nĩ kĩndũ kĩeni mũno
vyũ kĩla ithyĩ twaaĩw'a.

أَجْعَلِ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا ۚ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ
عَجَابٌ ⑦

7. Na vau, atongoi moo nĩmakaanani
maimataa ma, 'Endai mũkaikwate
mũũmĩtye ngai syenyu. Kĩĩ nĩ kĩndũ
kĩkwendeka mũno.

وَأَنطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَصَى
الْهِتَمِ ۚ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ⑧

8. 'Ithyĩ tũyaaĩw'a kĩndũ ta kĩĩ nthĩnĩ
wa ndĩni ĩngĩ ona ĩndĩ. Kĩĩ ti kĩndũ
ateo no ūvŪngũ.

مَا سِعْتَنَا بِهَذَا فِي الْمَلَةِ الْآخِرَةِ ۚ إِنَّ هَذَا إِلَّا
اِخْتِلَافٌ ⑨

9. Kyaũ, we nĩ we katĩ waitũ ithyonthe
Ūla ūtheew'e ūtao? Aiee, mo mena
nzika ĩũũ wa ūtao Wakwa. Aiee, Indĩ
mo maiambĩte kũsama ūsiĩllo Wakwa.

أَنزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۚ بَلِ هُمْ فِي شَكٍّ
مِنْ ذِكْرِي ۚ بَلِ لَنَأَيِّدَنَّكَ وَأَفْجَاءَنَّكَ ⑩

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْرَعَنْدَهُمْ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۝

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa ila syoo mekwona.

أَمْرَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۝
فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝

12. Mo nĩ nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalungw'a vaa.

جُنْدُ مَا هُنَا لَكَ مَهْرُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ۝

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maecamanĩ, nĩmaleete.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَارِ ۝

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَشُعُوبٌ وَقَوْمٌ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ ۚ أُولَٰئِكَ
الْأَحْزَابُ ۝

15. Onthe vate kũtiala Omwe nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilĩlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanĩe.

۞ إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذَّبَ الرَّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ۝

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe ũla nthĩnĩ wayo vate ũvinda ĩnengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ قَوَاتٍ ۝

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ kya ũsilĩlo mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا وَظَنَّا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ۝

18. Ithwai na ũmĩsyoy na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, mũndũ wa maũronyi maingĩ; vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْرًا عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ ۖ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ۖ ذَا الْأَيْدِ
إِنَّهُ أَزَابُ ۝

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ^{1*} imwĩw'a we.
Syo nĩsyatanĩe ndaĩa sya Ngai vamwe
nake we kũituka na syua yĩyuma.

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi
kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe:
syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake
vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya
wa ũtw'io.

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩite
we yĩla mo mambatie ũũũ wa ngũka
ya nyũmba yake?.

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na
we nĩwamakĩaa mo. Namo mamwĩaa,
'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩt' akaananĩ eĩt,
ũmwe waitũ nũmũvĩĩsye ũla ũngĩ; kwa
ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na
ndũkathũke kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o na
tũtongoesye nzĩanĩ ĩla ya w'o.

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena
malundu maka mĩlongo kenda na kenda,
na nyie nĩna ĩlondũ yĩmwe ĩka. Indĩ we
easya, 'nenge yu yaku.' Nake
nũnũngĩĩya vinya na ũneeni wake.'

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we
nũkũvĩĩsye we kũkwĩtya ĩlondũ yaku yĩ
yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o
anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

¹*Ndeto ĩno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneenwa nũndũ
wa mbai yekalaa iĩmanĩ ĩla yasindĩtwe nĩ Ndaviti
kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa
syĩndũ ĩla syĩnzawa nthĩ mines ĩla syaumbũkĩe
ĩvĩndanĩyake.

*Ndeto 'attair' nyũnyi nĩ andũ mena inengo sya
mwanya ala maũũkaa ũũũ mũno na nĩhwau ũũũ
wa maendeeo moo.

إِنَّا نَخْرُجُ الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝

وَالظَّيْرِ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَابٌ ۝

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْعِظَمَةَ وَفَصَّلَ
الْخِطَابِ ۝

وَهَلْ أَمَّاكَ نَبُؤُا الْخَصَمِ إِذْ تَسُوْرُوا الْبَحْرَابِ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْزَنْ
حَضَرْنَا بِغِيٍّ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَخْلَمَ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تَسْطِطْ وَاهِدِنَا إِلَى سَوَاءِ الْقَرَارِ ۝

إِنَّ هَذَا رَجِيٌّ لَهُ نَسْعُ وَتَسْعُونَ نَعَجَةً رَجَعَتْ
نَعَجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا وَعَزَّنِي
فِي الْخِطَابِ ۝

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى تَنَاجِيٍّ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْنِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

na ūla ūngī, ateo ala mamwītīkīlaa Ngai na kwīka mawīa maseo; Indī asu nī avūthū. Na Ndaviti nīwoonie kana Ithyī nītwamūtātīte we, kwa ūu, we nīweetisye ūekeo wa Mwīai wake, na avalūka nthī akīthaitha na nīwamwelekele We.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَئِلَّا فَاهُم
وَقُلْ دَاوُدُ إِنَّمَا فَتَتَهُ فَأَسْتَغْفِرُ رَبَّهُ وَخَزَّ رَاكِعًا
ذُنُوبًا ۝

26. Kwa ūu, Ithyī nītwamūekeie we ūu, na ow'o we aī na mwīkalo wa kūthengeanīa Naitū na vandū vaseo mūno vyū.

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ
مَآبٍ ۝

27. 'We Ndaviti, Ithyī nītūōtw'īkīthītye we kwīthwa mūtongoi tūlū wa nthī; kwa ūu, we matw'īte andū na ūlūngalu, na ndūkaatīte wendi mūthūku, ndūkese kūkwathūkyā we ūtee wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe makeethwa na ūsililo mwai, nūndū mo nīmoolilwe nī Mūthenya wa ūtalo.

يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ الْحِسَابِ ۝

LUKU 3

28. Na Ithyī tūisyūmbīte ītu na nthī na syonthe ila syī katī wasyo mana. Usu nī woni wa asu ala matetīkīlaa. Woo, Indī, kwa alei nūndū wa ūla Mwaki.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۝

29. Ithyī Indī, tūkameka ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo ūndū ūmwe na ala mekaa mothyoeuku tūlū wa nthī? Ithyī tūkameka ala alūngalu ta ala aathe?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْفَسِيدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۝

30. Yī nī Ivuku yīla Ithyī tūōvuanīsyē we, yusūītwē nī maūathimo, nīkana mo matonye kūmīsūanīa Mīsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kūsūvīa.

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ūla wai mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekelaa *Ithyĩ* mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣١﴾

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩloo ila syaĩthĩtw'e na mũĩthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُفُ الْيَمِينُ ﴿٣٢﴾

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ūu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٣﴾

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ *masyo* na ngingo *syasyo*.

رُدُّوْهَا عَلَى فُطُوحٍ رَّاسِخَةٍ فِي السَّوَادِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٤﴾

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ūsumbĩ mwĩĩ *ũũ*. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَاءَ عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٥﴾

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ūekeo na ĩĩĩla ūsumbĩ ĩũũ wakwa ūla ūtakamwaĩla ūmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِإِحِدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٦﴾

37.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩũutana kĩ kĩũũ kwa mwĩao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٧﴾

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩ,

وَالشَّيْطَانِ كُلِّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٣٨﴾

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأُخْرَيْنَ مَقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٩﴾

40.'Uo nĩ mŭthĩnzĩo Witũ----kwa ōu nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْكِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanĩa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ ۝

LUKU 4

42.Na lilikanai mŭthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَإِذْ كُنَّا عَبْدًا لَّيُؤَبِّ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسْرِيءُ الشَّيْطَانُ يَنْصُبْ وَعَدًا ۝

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۝

44.Na Ithĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya tei* kuma Kwitũ, na ta ōlilikany'o kwa andũ ala mena ōmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

45.Na Ithĩ nĩtwamwĩie we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ōvĩ mũima na ōkĩkũna we *mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩ nĩtwamwonie we e mũmĩĩsya. We aĩ mŭthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحَدَّ يَدَيْكَ ضَغِيثًا فَأَضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنَثْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ōtonyi na woni.

وَإِذْ كُنَّا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝

47.Ithĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũ wa ōtũũ wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرًا لِّلدَارِ ۝

48. Na kwa ūla w'o, mo me mbee wa metho Maitū katī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لِنِ الْمُصْطَفِينَ الْآخِيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ إِسْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْآخِيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseo vyū va kūsyoika:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِ لِلْمُتَّقِينَ لِحُسْنِ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbingllo syayo ivingūtwe kwoondū woo,

جَنَّتْ عَذَنُ مَفْتَحَةٍ لَهُمُ الْآبَوَابُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتِ الظَّرِفِ آتْرَابٍ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'o inyw'ī mūkwathwa kwoondū wa Mūthenya wa ūtalo.

لَقَدْ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'o, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoika.---

هَذَا وَإِنِ لِلظَّالِمِينَ لَشَرِّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَنسُ الْيَهُادُ ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'o mo *makethwa naw'o*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيَسْمِعُوا حَيْمَرٌ وَغَسَاقٌ ﴿٥٨﴾

59. Na m̄hemba IngI ya mosillo angI
me kIvathOkany'o mailyI ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ٥٩

60. 'Ino nI nguthu yenyu Ila inyw'I
mUsembanItye nayo, inyw'I atongoi ma
mawathavu.' Vai Uthokyo kwoo.
NokUvika mo mavye nthInI wa Mwaki.

هَذَا قَوْجٌ مُقْتَنِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ
صَالُوا النَّارِ ٦٠

61. Namo makaasya, 'Aiee, Inyw'I
ninyw'I mwatUSeUvIsye maUndU aa.
Kwa Uu, nI vandU vathOku mUno ata va
kUthUmUaI'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مُتَّبِعُوا
لَنَا فَبَيْسَ الْقَرَارِ ٦١

62. Mo ota Uu makaasya, 'MwIai waitU,
Ula w'onthe ona wIva watUSeUvIsye
maUndU aa InDI mwongele Usilllo kUndU
kwIIf MwakinI.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِذْهُ عَلَيْنَا بَاطِلًا
فِي النَّارِ ٦٢

63. Namo makaasya, 'InDI ko kwIkIkIte
ata kwitU UndU tUteUmona andU ala
twamatalaa katI wa ala athOku?

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا لَا تَتَّخِذُ هُمْ مِنْ
الْأَشْرَارِ ٦٣

64. 'Kana nUndU ithyI twamatw'ie ma
kUvUthw'a vate kItumi kana nI metho
maitU mate Umona?'

اتَّخَذَ لَهُمْ يَحْيَىٰ أُمًّا زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ٦٤

65. N'w'o, Uu nI w'o---kUkaananIa
vamwe kwa andU ma MwakinI.

إِنَّ ذَلِكَ لَحَىٰ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ٦٥

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nI MUKaanany'a tU; na
vai Ngai ateo Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Umwe, Ula MUneU vyU.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ٦٦

67. 'MwIai wa matu na nthI, na syonthe
ila syI katI wasyo syell, Ula-WI-Vinya,
Ula MUc kanfi-MUneU.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ٦٧

68. Asya, 'NI Uvoo mUneU,

قُلْ هُوَ تَبَوَّأَ عَظِيمٌ ٦٨

69.'U la inyw'I mŭkŭalyŭka mŭtĩĩte.

اِنْتَمُ عَنْهُ مُعْرَضُونَ ⑤

70.'Nye ndyaĩ na ŭmanyi wa ŭmbano mŭnene yĩla mo maneenanasya 7010 waw'o katĩ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ⑤

71.'Indĩ kĩla nye nĩvuanĩw'e nĩkana nye nĩ Mŭkaanany'a wĩyonanĩye ŭtheinĩ.'

إِنْ يُؤْتَى إِلَى إِلَّا أَنَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ⑤

72.Yĩla Mwĩai waku wamatavisye alaĩka, ngĩĩlye kŭmŭmba mŭndŭ kuma yŭmbanĩ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِي بُشْرًا مِنْ طِينٍ ⑤

73.'Na Indĩ Nye namina kŭmŭmba, na kŭmŭseŭvya vyŭ na kŭmŭveveea veva Wakwa nthĩnĩ wake, inyw'I valŭkai nthĩ mwĩna wĩnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ⑤

74.Kwa ņu, alaĩka nĩmeeniyivisye onthe vamwe.

فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ⑤

75.Indĩ Ivilisi ndaaĩka ņu, we nĩweekathĩĩe, na we aĩ wa asu ala maleile kwĩtĩkĩla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ⑤

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nĩ kyaŭ kĩŭsiĩte we kŭmwĩnyivĩsya ņla Nye nŭmbĩte na moko Makwa eĩ? Wĩkĩte ņu nĩ ngŭlŭ kana ow'o we wĩ wa ala ataĩku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ⑤

77.We aisye,'Nye nĩ mŭseo kŭmŭvĩta we. We ŭmbŭmbĩte nye na mwaki nake We ŭmŭmbĩte na yŭmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑤

78.We aisye, 'Uma vaa Indĩ, nŭndŭ vate nzika, we wĩ mŭlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ⑤

79. Na vate nzika, kŭmo Kyakwa
kŭkeethwa ũŭŭ waku we kŭvika
Mŭthenya wa ũtw'io.'

وَأَنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ٥٩

80. Nake aisye, 'Mwŭai wakwa, nenge
ŭvinda ũndŭ, kŭvika yŭla mo
makathayŭŭkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ٦٠

81. Ngai amwŭa, Kwa ũla w'o we wŭ katŭ
wa ala manengetwe ŭvinda,

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ٦١

82. 'Kŭvika mŭthenya wa ŭvinda yŭla
yŭtw'ŭtwe.'

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ٦٢

83. We aisye, 'Nyie nŭŭŭŭŭ na vinya
Waku, Nyie vate nzika, ngamathyoekya
mo onthe,

قَالَ فِعْزَتِكَ لِأَغْوَيْتَهُمْ أَجْمَعِينَ ٦٣

84. 'Ateo athŭkŭmi Maku anyuve katŭ
woo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ٦٤

85. Ngai aisye, 'ũndŭ ŭ-w'o nŭ, na Nyie
nŭneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ٦٥

86. 'Kana vate nzika, ngausŭsya ŭia-ya-
Mwaki naku we na vamwe na asu ala
makŭatŭŭa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَتَّبَعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ٦٦

87. Asya, 'Nyie ndiŭmwŭŭŭŭŭ inyw'ŭ ŭtuvi
ona yŭva nŭndŭ wa ŭŭ, ona nyie ndi
ŭmwe wa asu ala menenevasya.

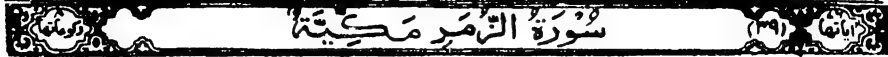
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ٦٧

88. Ti kŭndŭ ũndŭ nŭ ŭlilikany'o kwa
mbaa andŭ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٦٨

89. 'Na inyw'ŭ vate nzika, mŭkamanya
ŭvoo wa w'o ŭtina kwa ŭvinda ŭvŭthŭ.

يَعْلَمُ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ٦٩

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Uvuany'o wa Ivuku yĩ umĩte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wĩ-
Vinya, Ula Mũf.

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

3. Vate nzika, nĩ Ithyĩ Ala tũvuanĩtye
Ivuku yĩ kwaku vamwe na w'o; kwa ũu
mũthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe,
wĩnenganĩte mũkĩĩlonĩ waku Kwake na
ũĩkĩĩku w'onthe.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا
لَهُ الدِّينَ ③

4. Ithukĩĩsyeyi, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka no We wafĩĩtwe nĩ wĩwi
mũkĩĩku. Na asu ala mosaa asũvĩ angĩ
ũtee wake maasya, 'Ithyĩ
nĩtũmathũkũmaa nĩkana matũthengeesye
vakuvĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akasila katĩ woo ũũũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamũtongoeasya ũla we nĩ mũkengani,
ũtatũngaa mũvea.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ④

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendete kwĩyosea mwana
We-Mwene, We ethwa anyuvĩte ũla We
wendaa kuma katĩ wa ala We ũmbaa. Nĩ
Mũtheu We! We nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe, Mũsumbĩki.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ⑤

6. We nĩwoombie matu na nthĩ kwĩanana
na mavata ma ũĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya na akatuma
mũthenya ũvw'ĩka ũtukũ. Na We

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ إِلِيلٌ عَلَى
النَّهَارِ وَيَكُونُ النَّهَارُ عَلَى الْإِيلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَ

nūvinyīlle syua na mwei; kīla kīmwē
kīlatīlle nzīa yakyo kūvika īvinda yīla
yītw'ītwe. Ithukīīsyēi, nī We eweka Ula
-Wī-Vīnyā, Mūekanīa-Mūnene.

7. We amūmbie inyw'ī kuma mūndūnī
ūmwē; na īndī kuma vau We
nīwaseūvisye mūtindany'a; na We
nūtheetye kwoondū wenyu ng'ombe
nyaanya īll īll. We amūmbaa inyw'ī
nthīnī wa mavu ma maa-nyinyia menyu,
kyūmbe ītina wa kyūmbe, nthīnī wa
makundo atatū ma kīvindu. Uū nī We
Ngai Mwene Vīnyā W'onthē, Mwīai
wenyu. Usumbī nī wake. Vai Ngai
ateo We. Indī inyw'ī mwīalyūlwa
nakū?

8. Ethwa inyw'ī mūi na mūvea, vate
nzika, Ngai Mwene Vīnyā W'onthē
Nīwīyanīsyē-We-Mwene
atamwīkwatīye inyw'ī. Na We
ndendeeaw'a nī kūlea kūtūnga mūvea
kwa athūkūmi Make. Indī inyw'ī
mwoonany'a ūtūngi wa mūvea, ūu
now'o We wendaa kuma vala mūī. Na
vai mūkui wa mīio ūkakua mūio wa
ūngī. Na Indī kwa Mwīai wenyu
nokw'o ūalyūko; na We
akamūmanyīthya inyw'ī maūndū ala
mweekaa. Na vate nzika, We nūmesī
nesa vyū maūndū ala mavithītwe nthīnī
wa ithūi.

9. Na yīla thīna wamūkwata mūndū,
nūmwīlīlāa Mwīai wake, ena wīlilo
Kwake. Na Indī, yīla We wamwīw'īa
īnee kuma Kwake-Mwene, nīūlawa nī
ūndū ūla we ūnamūvoyēaa mbee, na
nīwambīlīlasya kūmūseūvīsyā Ngai
Mwene Vīnyā W'onthē atindany'a angī

الْقَمَرُ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ①

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَنِيَّةً أَزْوَاجًا يَخْلُقُكُمْ
فِي بُطُونٍ أُمّهتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي
ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُصَوَّرُونَ ①

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

وَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ ضَرُدًّا رُبَّهُ مِينًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا حَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسَىٰ مَا كَانَ يَدْعُوًّا
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلٍ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ ①

nĩkana amathyoekye ando kuma nzĩani Yake. Asya, 'Itandĩthĩsywe mwene na ōlei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wĩ mwĩkali-wa-Mwakini.'

10. We ōla ōvoyaa enenganĩte kwa Ngai nthĩni wa masaa ma ōtukū, evalōkĩtye nthĩ we mwene na aōngeme, na ōkĩaa itu na wĩkwatasya ĩnee ya Mwĩai wake, nĩ ōndū ōmwe na ōla ōtekaa ōu? Asya, 'Asu ala mesĩ na ala matesĩ nĩmatonya kwĩthwa ōndū ōmwe?' Nĩw'o ala mena ōmĩsyo makeethwa na ĩtupi yoo vate kĩthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'Inyw'ĩ athōkūmi Makwa, ala mwĩtĩkĩlaa, Mūkĩei Mwĩai wenyu. Ve ōseo kwa asu ala mekaa ōseo nthĩni wa thayū ōū. Na nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩna ōthei. Nĩw'o ala mena ōmĩsyo makeethwa na ĩtupi yoo vate kĩthimo.'

12. Asya, 'Nĩw'o, Nyie nĩnĩyĩfĩwe kūmūthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩ mūĩkĩĩku Kwake nthĩni wa ndĩni.

13. Na Nyie nĩnĩyĩfĩwe kwĩthwa wa mbee wa asu ala menenganae kwake.'

14. Asya, 'Ōw'o Nyie nĩngōkĩfa, ethwa nĩngōlea kūmwĩw'a Mwĩai wakwa, ōsilĩlo wa mūthenya ōla mūnene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَكَّاءَ الْيَلِّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَخْذُرُ
الْخُورَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ⑩

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّادِقُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑪

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ⑫

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ⑬

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ⑭

15. Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla Nyie nthaihaa, nĩ mũĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni yakwa.

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝

16. 'Kwa ūu, thaithai kĩla mũkwenda ūtee Wake.' Asya, 'vate nzika, ala makethwa na wasyo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo nĩ ala manangaa mathayũ moo na ala *maminaa* andũ moo. 'Isũvĩei! ūsu vate nzika, ūkeethwa wasyo wĩyonanĩtye.

فَاعْبُدْ مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلِ إِنَّ الْخَيْرَ فِي الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۝ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

17. Mo makeethwa na ngunĩko sya mwaki ūlũ woo, na ngunĩko *iilyĩ* ta isu uungu woo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmakaanasya athũkũmi Make kwoondũ wa ii. 'Kwa ūu, inyw'ĩ athũkũmi Makwa! Ngĩei Nyie Nĩnyioka.'

لَهُمْ مِنْ قَوْعِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۝ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ يُعَادُّهَا الْقَوْمُ ۝

18. Na asu ala mevathanaa na ngai sya ūvũngũ maikese kwithaitha syo na kũmwelokela Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ve ūvoo mũseo kwoo. Kwa ūu, matavyei athũkũmi Makwa ūvoo mũseo.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي يَوْمٍ عَاجِلٍ ۝

19. Ala methukĩasya Ndeto na makĩatĩla ila nzeo syayo. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatongoesye, na nĩmo andũ ala mena ūmanyi.

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ أَُولُوا الْأَلْبَابِ ۝

20. We ūla, ĩndĩ, ūtwio wa ūsilĩlo waĩĩite nĩ kũmũvikĩa *nĩwaĩĩite nĩ kũtangĩwa?* We nũtonya kũmũtangĩla ūla wĩ nthĩnĩ wa Mwaki?

أَفَنْ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ أَمْ أَنْتَ تُنْفِقُ مِنْ فِي النَّارِ ۝

21. ĩndĩ kwa ala mo mamũkĩaa Mwĩai woo mena masũmba matũũlu makĩtwe ūlũ wa masũmba angĩ ma ūlũ matũũlu, ala mavĩĩlaa mbũsĩ uungu wamo. Ngai

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ قَوْعِهَا عَرَفَ مَبْنِئَهُ لَا يَجْزِي مِنْ تَوْبِهَا إِلَّا نَهْرٌ وَمَدَّ اللَّهُ لِيُغْلِفَ اللَّهُ الْيَعَادَ ۝

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ite
kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ūtianĩo Wake.

22. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'ũ kuma
ĩtunĩ na akakĩtheesya kĩlĩyĩ ta mbuluti
ĩvulutĩtye kĩw'ũ, na ĩtina vakamea imea
syĩ kĩvathũkany'o nũndũ wakyo? Na
ĩndĩ nĩsyũmaa ikekala ta ĩlaa ya mũtĩ; na
ĩndĩ We nĩwitwĩkĩthasya ta mavuti
momũ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika,
ve ūlilikany'o kwa andũ ala mena
ũmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ĩndĩ kĩthũi kyake
kĩvingũĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũndũ wa wĩtĩkĩlo wa Isilamu,
na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa
Mwĩai wake, nũndũ ūmwe na ūla
ũnũvavata kĩvĩndũ kya ūlei? Woo ĩndĩ
kwa asu ala ngoo syoo syũmĩthĩtw'e
kwa kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe! Mo me ĩvĩtyonĩ yĩyonanĩtye
ũtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye
Utũmane mũseo mũno kwa nzĩa ya
Ivuku yĩla mĩsoa yayo ĩyĩtwĩkaa na
ĩkayĩtũngĩĩĩla kwa nzĩa sya mĩthemba
mingĩ yĩ kĩvathũkyo ĩla ĩtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْبِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا حَفْتَلُمَا
الْوَانُ ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتَرَاهُ مَاضِفًا ثُمَّ يَجْعَلُهُ
عُطَاوًا لَنْ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٦٦﴾

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُفُوسٍ
مِّنْ رَبِّهِ قَوِيلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ
أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٧﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابِرًا
تَفْصِيلُ مِنْهُ جُلُودٌ لِّدِينٍ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدًى
لِّلَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٦٨﴾

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha;
na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo
ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; We
amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa.
Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe
wamÜtw'ġa wa kwaa---we ndakethwa
na mÜtongoi.

25. We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ
wake mwene kÜmÜsİġġa we Üsİġġo
mÜthÜku wa MÜthenya wa ÜthayÜkyo
nÜndÜ Ümwe na Üla wġna mÜuo? Na eki-
ma-naġ makatavw'a, 'Samai inyw'ġ
maÜndÜ ala mweekaa.

26. Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile
AtÜmwa MaitÜ, kwa Üu Üsİġġo nġwookie
İÜÜ woo yġla mo matamanyaa.

27. Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe
nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ
ÜÜ na Üsİġġo wa İtunġ vate nzika,
Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ,
takethwa mo nġmamanyie!

28. Na vate nzika, İthyġ nġÜmanengete
andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba
nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye
kÜlilikana.

29. İthyġ nġÜmġvuanġatye Kulani yġ
Ntheu, İtena Üthyoeuku nthİnġ wayo,
nġkana mo matonye kwġthwa me
alÜngalu.

30. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nÜnenganae ngelekany'o; mÜndÜ wġna
ngwatanġo na andÜ, meana Üna
matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَن يَتَّبِعِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ۝

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّخَذَهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝

فَأَذَاتَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ الْكَبِيرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلُ الْخَنَذِ
لِلْبَلِّ أَكْثَرُ هُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

mündü Ongi ūla wiyumitye kwa mündü
Ūmwe eweka. Ngelekany'o ya asu eŵi
nündü ūmwe? Ndaŵa syonthe nŵi sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵi aingi
mūno vyū moo mayŵiŵi.

31.Vate nzika, we ūkakw'a, onamo ota
ūu makakw'a.

32.Na vate nzika, inyw'i mūkakaanŵa
inyw'i ene mbee wa Mwŵai wenyu
Mūthenyanŵi wa Uthayūkyo.

LUKU 4

33.Nū ū Indŵi, ūla mwŵiki-wa-naŵi mūnene
kūvŵita ūla ūkenganaa ūlū ūwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, kana we ūla
ūleaa w'o yŵla wamūvikŵa? Vo lianŵi-ya-
Mwaki vai wŵkalo wa alei?

34.Indŵi we ūla ūetete w'o, na we ūla
ūkūŵŵaa w'o ota ūu ---aa nŵmo ala
alūngalu.

35.Mo makeethwa na kŵla kyonthe
makenda vamwe na Mwŵai woo; yu nŵyo
ŵtūvi ya ala mekaa moseo.

36.Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavetangŵa *mosyao*
mathūku ma mūndū ala mo meekie, na
aisyoka amanenge mūthŵnzŵo kwŵanana
na meko moo ala maseo vyū.

37.We Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamwŵanŵe mūthūkūmi Wake? Na Indŵi
mo makenda kūŵtelemya we vamwe na
asu ala me Nake. Na ūla Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmūtw'ŵŵaa wa kwaa—
vai mūtongoi kwoondū wake.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ
بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٥﴾

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ
مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyoekya. We Ngai Mwene Vinya W'onthē ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūIvanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthi?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'I, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'I mŭmekalla ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nŭkŭtwe nŭ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'la tei, mo nŭmatonya kŭsiŭla tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nŭmamwŭkwatye We.'

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Inyw'I andŭ makwa, ŭkai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonŭkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭl inyw'I mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْبُدُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nŭŭ ūla ūsiŭllo wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nŭ ŭlŭŭ waŭ ūla ūmŭtheaa ūsiŭllo wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

42.Nŭw'o, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsyē Ivuku yŭŭ na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthi. Kwa ūu ūla ona wŭIva ūatŭŭlaa ūtongoi, aŭatŭŭlaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭŭ ŭlŭŭ woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ŭvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ

49. Na mosyao mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ūkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

50. Na yĩla thĩna wamŭvikĩla mŭndŭ, we nŭtwĩkaĩlaa Ithyĩ. Na yĩla Ithyĩ twamwĩw'ĩla ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ŭndŭ ŭŭ nŭndŭ wa ūmanyi wakwa mwene.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oyĩla kĩla kyonthe maĩ nakyoo kĩyaamauna;

52. Kwa ņu, ŭthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ŭthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota ņu, ūkamakwata. Mo maitonya kŭkĩla makauma vo.

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'ontho amwingĩvĩasya kyaŭya ŭla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ŭla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ŭndŭ ŭŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭekeaa nĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ
هِيَ فَتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِن
هَٰؤُلَاءِ سَيُجِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَهُمْ فِي عِزِّينَ ﴿٥٢﴾

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْطِشُ الْوَرْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْلُصُهُ
فَإِن فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا
مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

وَإِنِّيَبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلَمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

Osilflo ūtanamūvikīa inyw'ī; nūndū
Ivindanī yu inyw'ī mūikatetheew'a.

56.'Na atfīai ūmanyīsyō ūla mūseo vyū
ūla ūvuanītw'e kwenyu kuma kwa
Mwīai wenyu, mbee wa ūsilflo
ūtanavika ūlū wenyu mūtekūmanyā,
yīla mūtekwona.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Thayū ndūkese kwasya, 'Ame kyeva
kwakwa! Nyie nīnaolekile *nthī* wa
mwīkalo wakwa ona nīnthītwē nī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na vate
nzika Nyie naī katī wa ala mavūie ngūl.'

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسَرُنِي عَلَى مَا ضَلَّْتُ فِيْ جَنْبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58.'Kana ndūkese kwasya, 'Takethwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwandongoesye, vate nzika Nyie nīthwa
nī katī wa ala alūngalu.'

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

59.'Kana ndūkese kwasya, yīla woona
ūsilflo, 'Takethwa ve kūsyoka kwakwa
ūlū wa *nthī*, Nyie īndī nīthwa, katī wa
ala mekaa ūseo!.'

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِيْ كَرَّةً فَأَكُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

60.Ngai akasūngīa 'ī, Syama Syakwa
nīsyāūvikīe we, īndī we wasyosie ta
sya ūvūngū, na wāī mūng'endu na wāī
katī wa ala alei.'

بَلْ قَدْ جَاءَ ثَلَاثُ آيَاتِيْ فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

61.Na Mūthenyanī wa Uthayūkyo,
ūkamona asu ala makenganie ūlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe mena
mothyū maiū. Vo līanī-ya-Mwaki vai
wīkalo wa ala ang'endu?

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

62.Ngai Mwene Vinya W'onthe
amatwaaa asu ala mamūkīaa *We* vandū
voo vala va w'o va ūsūvīo na *ūkīyo*;
ūthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew'a kyeva.

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَقَاعِلِهِمْ لَا يَسْمَعُ
السُّوءَ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩ wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝

64. Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; Īndĩ ũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

LUKU 7

65. Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩsya Nyie kwithaitha vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ۝

66. Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai *ingĩ* vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

67. Īĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝

68. Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩlyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-ũlũ wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرَهُ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبَضَتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ السَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ۝

69. Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me ũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekea*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝

Okavuvwa ivinda ya keli na sisya! Mo
makeethwa maungeme, meteele.

70. Na nthi ikakaka ni kyeni kya Mwai
wayo, na Ivuku yikaiwa mbee wayo yi
hwe, na Athani na Ngusi makaetwe, na
Utwio ukauw'a kati woo kwa Ulungu, na
namo maikavitiw'a.

71. Na kila thayu Okatuvwa vyu nundu
wa maundu ala w'o weekie. Na We
numanaya nesa vyu undu mo mekaa.

LUKU 8

72. Na asu ala matetika makatwawa
liani-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila
mo makavika mbing'loni syayo yo
yikavinguwa na Asuvi mayo
makamatavya, 'Atumwa kuma kati
wenyu ene mayaamuvika inyw'i,
maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai
wenyu, na kumukaany'a inyw'i Iulu wa
Umbano wa Muthenya ou wenyu?' Mo
makasung'a, 'Ii, inda utwio wa Usiflo
nukite nesa Iulu wa alei.'

73. Na inda kukatavanw'a, 'Likai inyw'i
mbing'loni sya Iia-ya-Mwaki, mwikalae
vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni
muthuku.'

74. Na asu ala mamukie Mwai woo
makatongoew'a kuthi Ituni me nthini wa
nguthu, kuvika yila mo makayivika, na
mbing'lo syayo ikavinguwa, na Asuvi
mayo makamatavya, 'Muo wihwe Iulu
wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na
ylikei mwikale vo.'

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَ
جَاءَتْ بِالتَّوْبَةِ وَالشُّهَادَةِ وَفُتِحَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ①

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ②

وَسَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ مَرَّةً خَيْرًا إِذَا
جَاءَتْهُمْ فَتُحْتِ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ
حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ③

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبُئْسَ
مَقْوًى الْمُنْكَرِينَ ④

وَسَيَقُولُ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ رُحْرًا
عَلَىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ فَتُحْتِ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ⑤

75.Namo makaasya, 'Ndaŵa syonthe nĩ
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla
wŵanŵisye Ūtianŵo Wake kwitŵ na
ŪtŪnengete ithyĩ nthĩ ta Ūtiŵa,
aŵtw'ŵk'ŵthĩtye wŵkalo witŵ nthĩnĩ wa
MŪŪnda ovala ithyĩ tŵkwenda.' Na nĩ
ŵtuvi ŵseo mŪno yŵana ata ŵndĩ kwa
athŵkŵmi ala *alŪngalu!*

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنَزَعُمُ
أَجْرَ الْعَالَمِينَ ۝

76.Na we Ūkamona alaŵka
maikŵthyŵlŵlŵka Kŵvŵla-Kya-Usumbĩ,
makĩmŵtaŵa Mwŵai woo na ndaŵa
Syake. Na kŵkasilwa katĩ woo kwa Ūla
w'o. Na kŵkatavanw'a, 'Ndaŵa syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwŵai wa nthĩ syonthe.'

وَنَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُحَمِّلُونَ
بِحَمْلِ رَبِّهِمْ وَقُفُّوا أَيْدِيَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

AL - MU'MIN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūtwe nī ūlau, Usūtwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula - Wailīwe-Nī-Kūtaīwa,
Mwīai-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yī umīte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wī-
Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4. Mūekanī-wa-Naī, Mwīai-wa-Wīlilo,
Mwai-kwa-Kūsīlīla, Mwingī-wa-Ulau.
Vai Ngai ateo We. Ualūko wa
Mūminūkīlyo nī kwelekela Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ
ذِي الطَّلَوِّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمُؤْمِنِينَ ④

5. Vai ūkaananīaa Syama sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala
matetīkīlaa, kwanganga kwoo ūlū wa
nthī Indī kūikaŭkenge we.

مَا يَجْدُلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنصُرُهُمْ
فِي الْمَلَامَةِ ⑤

6. Andū-ma-Noa na nguthu. ingī ītina
woo nīsyamīleile Mīsoa Yaitū mbee wa
andū aa, na kīla mbaī nīyatatie
kūmŭkwata Mūtūmwa woo, na
makaananīa na ngaananīo sya ūvūngū
nīkana mawasye ūla w'o na w'o. Na
Indī Nyie nīnamakwatie mo, na
kūīvanīsyā Kwakwa kwaī kŭthŭku ata
Indī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدُوا
بِالْبَاطِلِ يُدْخِلُونَ فِيهِ الْفِتْنَةَ فَأَخَذْنَاهُمْ تَكْنِيفًا
كَانَ عِقَابٌ ⑥

7. Uu nīw'o ūvoo wa Mwīai waku
weeyonanīsyē kana nī wa w'o ūlū wa
alei: kana mo nī ekali ma Mwakīnī.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑦

8. Asu ala makuaa Kīvīla-Kya-Usumbī,
na asu ala makīthyūlūlŭkīte,
nīmamŭtafaa Mwīai woo na ndafa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeo kwa asu ala metĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee *Yaku* na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩlaa nĩla *Yaku*; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'ontho ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maaĩthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũĩ.

10.'Na masiĩle na mothũku; na we ūla ūmũsiĩlaa na mothũku mũthenya-ūsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na ow'o, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩlaa wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩlo na inyw'ĩ nĩmwaleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na we nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nzĩla ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka watavanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetĩkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ نَبِيُّهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
بُعِيدَ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ③ وَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَقَدْ آتَى اللَّهُ الْكَافِرِينَ
مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِنْ تَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ
تُكْفَرُوا ⑤

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَلَمْ نَكُنْ مِنْكُمْ أَوَّلِينَ وَآخِرِينَ
فَاغْتَرَبْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِمَّنْ
سَبِيلٌ ⑥

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَأَنْ يَشْرَكَ بِهِ تَتُومِنُونَ ⑦ قَالَ اللَّهُ لِلَّهِ الْحُكْمُ
الْكَبِيرُ ⑧

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-MUtũUlu, Mũnene.

14. We nĩ We ūmwonasya Syama Syake,
na akamũtheesya inyw'ĩ kyaŭya kuma
ĩtunĩ; na vai ona ūmwe ūsũvĩaa ateo we
ŭla ūmwĩthiũĩaa Ngai.

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩĩku Kwake
nthĩnĩ wa mũĩkĩĩlo, onakau alei
nĩmatonya kũlea.

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa
Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva
ũtheea wĩna mwĩao Wake kwa ŭla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, nĩkana We atonye kũnengane
ũkaany'o wa Mũthenya wa Kũkomana
Nake.

17. Mũthenya ŭla mo *onthe* makaumĩla;
vai kĩndũ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ
kĩvithe kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waũ ūmũnthĩ?'
Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Umwe. Ula Mũnene Vyũ.

18. Mũthenya ūũ kĩla thayũ ūkatuvwa
kwĩanana nondũ w'o weekie.
Mũthenyanĩ ūũ vaikethwa kyoneo. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-
Mĩtũkĩ kwa kũtala.'

19. Na makaany'e mo ĩũũ wa Mũthenya
ũthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ
iitumatuma nĩ kyeva. Eki-ma-naĩ
maikethwa na anyanyae mamendete,
kana mwĩw'anĩthya ŭla *wĩw'anĩthya*
wake ūketĩkĩwa.

20. We nũwĩsĩ ūseleke wa metho na kĩla
ithũĩ ivithaa.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّل لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ سَرَقًا وَمَا تَذَكَّرُوا لَا مَن يُنِيبُ ۝۱۴

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ۝۱۵

رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ
أَمْرِهِ عَلَى مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
التَّلَاقِ ۝۱۶

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ لِّمَنَ الْمُلْكُ الْيَوْمَ إِلَهِ الْوَاحِدِ الْفَقَّارِ ۝۱۷

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ
الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝۱۸

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأُزْفَةِ إِذْ أَلْقَى الْقُلُوبَ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كُظُمِينَ هُمْ لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ
وَلَا سَفِيحٌ يُطَاعُ ۝۱۹

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۝۲۰

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa na w'o oyila asu ala mo mamekaŋlaa vandū Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wtw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ①

LUKU 3

22. Mo nomaanganga ŋolū wa nthī na kwona mūminūkīlyo wa ala maī mbee woo waī mwaū? Mo maī na ūtonyi mwingī mbee wa aa nthīnī wa ūtonyi na vinya mbee nthīnī wa movano ala mo maatiie ŋolū wa nthī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamakwatie mo kwoondū wa naī syoo, na mo mayaī na mūsūvli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ②

23. Kwailī ūu nūndū Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama ntheu, Indī mo nīmaleile kwītkīlīa; kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamakwatie mo. Vate nzika, We Ausūtwe nī ūtonyi, Mwai kwa kūsilīla.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

24. Na Ithī nītwamūtūmie Mose, ena Syama Sitū na ūtonyi wīyonanītye,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ④

25. Kwa Valao na Amana na Kola; Indī mo maisye, 'We nī mūoi na mūkengani mūnene.

إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سُبْحَ الْكَذَّابِ ⑤

26. 'Na yīla we wookie kwoo ena w'o kuma Kwitū, mo maisye, 'Ūaai syana sya ivīśī sya ala metīkīlīte ūawe nake, na ekai iveti syoo syī thayū. Indī walany'o wa alei nī vathei Indī nī wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ⑥

27. Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñyioka* nĩkana nyie ndonye kũmũaa Mose; na nĩamwĩte Mwĩai wake. Nyie nĩngũkĩa we ndakese kũalyũla ndĩni yenyu kana amyanange nthĩ na kĩthokoo na ūthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ
رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ
فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

28. Na Mose aisye, 'Nyie nĩmantha wĩvitho kwa Mwĩai wakwa na mwĩai wenyu ambathane na kĩla *mũndũ* mũng'endu ūla ūtawĩtkĩlaa Mũthenya wa ūtalo.'

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي مُدْعِي رَبِّي وَدَعَاكُمْ مِنْ كُلِّ
مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29. Na mũndũ ūmwe mwĩtkĩli kuma katĩ wa andũ ma Valao, ūla wavithie mũtkĩlo wake, asya 'Inyw'ĩ mũkamũaa mũndũ nũndũ wa kwasya, 'Mwĩai wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' oyĩla we amũtee inyw'ĩ itumi ntheu kuma kwa Mwĩai wenyu? Na ethwa we nĩ mũkengani, *naĩ ya ūvũngũ* wake tkeethwa tũlũ wake, na ethwa we nĩ wa w'o, ĩndĩ amwe ma mũndũ ala we ūmũteelemasya namo *kwa ūla w'o* makamũvalũkĩla inyw'ĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamũtongoeasya , mwĩki-wa-naĩ, mũkengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30. Inyw'ĩ andũ makwa, ūsumbĩ nĩ wenyu ūmũnthĩ, mwĩ asumbĩki nthĩ ĩno, ĩndĩ nũ ūla ūkatũtethya *na kũasiĩla ithyĩ* ūsĩĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nĩwooka tũlũ waitũ? Valao aisye, 'Nyie nĩmwolootela mũndũ ala nyie ngwona mwene tũ, na nyie nĩngũmũtongoesya na nzĩla ĩla ntheu.'

يَقَوْمُ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ فَظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ مَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Indī we Ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andŭ makwa, 'Nyie nīna w'ia kwoondŭ wenyu, ta İvinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَئِذٍ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَنَحْلٌ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta Ūvoo wa andŭ ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maİ İtina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendeaa athŭkŭmi Make Ūla Ūte-Ūlŭngalu.

مِثْلَ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andŭ makwa, Nyie nīngŭkīa kwoondŭ wenyu İlŭlŭ wa mŭthenya wa kwītana mŭndŭ na Ūla ūngī kwoondŭ wa Ūtethy.

وَيَقَوْمَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'Mŭthenya Ūla inyw'ī mŭkaalyŭka mŭkīite. Inyw'ī mŭikethwa na mŭsiİi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'İlaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوتُ مُدْيَرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokŭsī matheu, İndī inyw'ī mŭyaaeka kwītwa na nzika İlŭlŭ wa maŭndŭ ala we wookie namo kŭvika yİla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamŭkīlya Mŭtŭmwa İtina wake ona İndī. 'Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naİ na methİawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ عَتَمْتُمْ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ
لَنْ نَبْعَثَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananİaa İlŭlŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe ūkite ūkamavikīa mo. Uŭ nī ūthaty mŭnene mŭno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metİkīİlaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ
كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

W'onthe na kŭmwŭanany'a na kŭla nyie ndena ūmanyi wakyo, oyŭla nyie ngŭmwŭta inyw'ŭ kwa Ula-Wŭ-Vinya, Ula Mŭekanŭi-Mŭnene.

44.'Vate nzika, ūla inyw'ŭ mŭmbŭtŭfaa Nyie nde syŭtwa ŭlŭlŭ wa nthŭ ŭno kana ŭtunŭ; na kana maŭalŭko maitŭ vate nzika, nŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana eki-ma-naŭ makeethwa ekali-ma-Mwakinŭ.

45.'Kwa ūu, o mŭtŭkŭ mŭkalilikana ūndŭ Nyie ngŭmŭtavya inyw'ŭ. Na nyie nŭngŭmwŭkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndŭnŭ ūŭ wakwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa athŭkŭmi *make onthe*.

46.Umŭlŭlŭlo wa ūvoo ūsu waŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭsŭvŭie ndakakwatwe nŭ ūthŭku ūla mo mamŭseŭvŭsye ona wŭva, na ūsilŭlŭlo mwai nŭwamathyŭlŭlŭkile andŭ ma Valao-----

47.Ula Mwaki. Mo makatwawa nthŭnŭ wa w'o kŭloko na wŭoo. Mŭthenya ūla ūla saa ūkavika, kw'o kŭkatakawanw'a: 'Mekyei andŭ ma Valao nthŭnŭ wa ūsilŭlŭlo ūla mwai mŭno vyŭ.'

48.Na yŭla mo makakaananaŭ mŭndŭ na ūla ūngŭ nthŭnŭ wa Mwaki, ala onzu makamatavya ala ang'endu, 'Nŭw'o, ithyŭ twaŭ avikŭli menyū; inyw'ŭ ŭndŭ, nŭmŭtonya kŭtŭnyivangŭsya kŭlungu kya Mwaki?'

49.Asu, ala maŭ ang'endu, makasya, 'Ithyŭ twŭ nthŭnŭ waw'o ithyonthe. Ngai

لَا جَرَمَ أَنَّا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدُّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ السَّارِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٤﴾

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفَوتُ أَصْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٥﴾

فَوَقَّعَ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَخَافَ بِالْفِرْعَوْنَ سُوءَ الْعَذَابِ ﴿٣٦﴾

أَلَتَّارَ يَعْرُضُونَ عَلَيْهَا عِدْلًا وَاَعْتِشَاءً وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٣٧﴾

وَأَذِّنْ لِلَّذِينَ فِي النَّارِ يَقُولُ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٣٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ

Mwene Vinya W'onthe nŭtwĩte katĩ wa
athŭkŭmi *Make.*'

حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝٩

50.Na ala me nthĩnĩ wa Mwaki
makamatavya asŭvĩ ma Iia-ya-Mwaki,
'Voyai kwa Mwai wenyu nĩkana We
atonye kŭtŭnyivangĩsya ūsilĩlo kwa
mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا
رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۝١٠

51.Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa
menyu mayaamŭvikĩla inyw'ĩ mena
Syama ntheu?' Mo makamasŭngĩa, 'II.'
Asŭvĩ makamea, 'Indĩ voyai.' Indĩ
mboya sya alei nĩ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نَدْعُوكُمُ لِّرَبِّكُمُ أَنْ تَبْتِغُوا
بِئْسَ مَا كُنَّا نَدْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي
ضَلَالٍ ۝١١

LUKU 6

52.Vate nzika vyŭ, Ithyĩ nĩtŭmatethasya
Atŭmwa Maitŭ na asu ala metĩkĩlaa,
kwelĩ nthĩnĩ wa thayŭ ūŭ wa yu na
mŭthenya ūla ngŭsĩ ikaŭngama,

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۝١٢

53.Mŭthenya ūla mawĩkwatyo moo
matakamauna eki-ma-naĩ, na kĩfumo
kĩkeethĩwa kĩ kyoo na mwĩkalo
mŭthŭku ūkeethwa wĩ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ
اللَّغْنَةُ ۝١٣ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝١٤

54.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
ŭtongoi, na twamatwĩkĩthya Aana-ma-
Isilaeli atiĩwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَآءِيلَ الْكِتَابَ ۝١٥

55.Utongoi na ūlilikany'o kwa andŭ ala
mena kĩĩlko.

هُدًى وَذُرِّيَّةَ لَدُولِي الْأَنْبِيَاءِ ۝١٦

56.Kwa ūu, ĩthĩwai na ūmĩĩsyo. Vate
nzika, ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ĩtyai ūekeo
nŭndŭ wa naĩ syenyu, na mŭtaĩe Mwai
waku na ndaĩa Syake kĩloko na wĩoo.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
سَيَحْبِبْكَ رَبُّكَ بِالنَّيِّبِ وَالْإِسْكَارِ ۝١٧

57. Asu ala makaanan'aa ūlū wa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate
na ūtonyi ona w'wa ūmavik'le mo---Vai
k'Indū nth'In' wa ithūi syoo ateo ūtomo ya
Onene ūla mo matakaūkwata ona Ind'In.
Kwa ūu, mantha w'lvitho kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla w'o,
We n' W'lvitho-W'onthe, Woni-W'onthe.

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٧﴾

58. Vate nzika, ūmbi wa matu na nth'In n'
mūnene kūv'la ūmbi wa mbaa andū; Ind'In
andū aing' mūno vyū may'Is'.

لَخَلَقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

59. Na k'Ilalinda na ūla w' metho ti ūndū
ūmwe; ona ala met'k'Ilal na kw'ika meko
maseo ti ūndū ūmwe na ala mekaa
mothūku. Inyw'In n'Imūsūan'aa maūndū
mavūthū.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمَسِيءُ قَلِيلًا مَّا
تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Vate nzika, ūla Saa ūkavika; vai
nzika nth'In' wayo; Ind'In andū aing'
may'Is'k'Ilal.

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

61. Na Mw'In wenyu asya, 'Mboyei
Nyie, Nyie ngamūsūng'la m'boya yenyu.
Ind'In asu ala mekath'Ilal mūno ūlū wa
kūnth'In' Nyie vate nzika, makalika
Ngienan' me asonokye.'

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرًا ﴿٦١﴾

LUKU 7

62. N' Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
wamūmb'lie inyw'In ūtuku n'kana
mūtonye kūthūmūa nth'In' wa w'o, na
mūthenya kūmūtonyethya inyw'In
kwona. N'w'o, Ngai n' Mw'In wa
mumo kwa mbaa andū, Ind'In andū aing'
mūno vyū maitūngaa mūvea.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْمَعُوا فِيهَا نَذَارًا
مُبِينًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٢﴾

63. Usu n' We Ngai Mwene Vinya
W'onthe Mw'In wenyu, Mūmbi wa

وَقَعَدَ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَآ إِلَهَ إِلَّا هُوَ

syIndū syonthe. Vai Ngai ōngI ateo We.
Inyw'I mŭalyŌlftwe mŭkavetangwa vala
We ūI ata?

فَأَنى تَوَكَّلُونَ ٥

64.Uu nīw'o maalyŌlawa ala mamIleaa
Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذٰلِكَ يُؤفِكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ يَحْمَدُوْنَ ٥

65.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We
Ūla woombie nthI kwoondŭ wenyu
vandŭ va kŭthŭmŭa, na Itu ta kIndŭ kya
kwIkwatya na kwa Ūtalo We
nīwamŭseŭIſye inyw'I mŭmbIſwe
mŭseo vyŭ na amŭnenge syaŭya syenyu
nzeo. Usu nī We Ngai Mwene Vinya
W'on the, MwIai wenyu. Kwa ūu,
kŭathimwa nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

اللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ
بِنَآءٍ وَ صَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ وَ سَرَّ ذِكْرَكُمْ
مِّنَ الظَّٰلِمٰتِ ذٰلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَتَبَرَكْ اللّٰهُ
رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ٥

66.We nī We Ngai-Ula-WI-ThayŪ. Vai
Ngai ateo We. Kwa ūu, mŭvoyei We,
mwI alkIku Kwake nthInI wa ndInI.
Ndaſa syonthe nī sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, MwIai wa nthI
syonthe.

هُوَ الَّذِيْ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ
الدِّيْنَ الْحَدِيْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٥

67.Asa, 'Nyie nInIvatIſtwe kŭmathaitha
asu ala inyw'I mŭmekalIaa vandŭ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ
Nyie nImbikIſwe nī mokŭsI matheu kuma
kwa MwIai wakwa; na Nyie nInIſyIaIſwe
kwInengane mwene kwa MwIai wa nthI
syonthe.

قُلْ اِنِّىْ نُهَيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِى الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَبِّىْ وَاْمَرْتُ
اَنْ اُسْلِمَ لِربِّ الْعٰلَمِيْنَ ٥

68.Usu nī We Ūla wamŭmbie inyw'I
kuma kItoonI, na kuma nthInI wa Ilovoto
ya manzI, na kuma nthInI wa Ianga ya
nthakame; na We nīwatumie mŭsyawa ta
syana; IndI We nŭmŭekaa inyw'I mwIane
mŭtw'Ike andŭ aima mena vinya
mwIanIſu, na IndI

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْا
اَسَدَ كُمْ ثُمَّ لِيَكُوْنُوْا اَشْيُوْخًا وَمِنكُمْ مَّنْ يُتَوَفٰى
مِّنْ قَبْلِ وَاِلٰى رَبِّكُمْ رُجُوْكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُوْنَ ٥

mŭitw'ŭka atumŭa, onakau amwe kafi wenyu nŭmaekawa makakw'a mbeange--na *We nŭmŭekaa inyw'ŭ mŭekala thayŭ* kŭvika ŭvinda yŭla yŭtw'ŭtwe, na nŭkana mŭtonye kwŭmanyŭsya ŭŭ.

69. We nŭ We ŭla Onenganae thayŭ na ŭetae kŭkw'ŭ. Na yŭla We watw'a ŭndŭ ona wŭva aasya tŭ, 'ŭthŭwa.' Na w'o ŭyŭthŭwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ قَائِدًا قَطَعُ أَمْرًا فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noŭmonete asu ala makaananŭaa ŭŭŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Undŭ mo maendece na kŭalyŭlwa kuma *nthŭnŭwa w'o!*

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى
يُضْرَفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayŭleaa ŭvuku na kŭla ŭthyŭ tŭmatŭmaa Atŭmwa Maitŭ nakyo. Indŭ o mŭtŭkŭ mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا

72. Yŭla mo makalingŭlwa mang'ang'a ngingonŭ syoo, na mŭnyololo ota ŭu. Mo makakusw'a.

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾
إِذْ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلِيلُ يُحْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

73. Kŭw'ŭnŭ kŭvyŭ kŭtheŭkŭte; na Indŭ makavŭvw'a nthŭnŭ wa Mwaki.

فِي الْحَصِيرَةِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na Indŭ mo makakŭlw'a, 'Meŭva asu ala inyw'ŭ *mwameananasya na Ngai.*

ثُمَّ قِيلَ لَهُمَا إِنَّ مَا كُنْتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75.; 'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasŭngŭa, 'Mo nŭmatwale ŭthyŭ. Aiee, ŭthyŭ tŭyaavoya kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva mbee.' Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanĩũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũũũ.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩĩsyũ. Vate
nzika, ũtianĩũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona ĩthyĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ĩthyĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we mbee wa wĩanĩũ wa
Ūtianĩũ Witũ, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na ĩthyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
ĩthyĩ twaũweteie we, na amwe moo
ĩthyĩ tũyaakũwetea we; na kũĩtonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ũũ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'ĩwe na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩĩsae imwe syasyo, na mũĩĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo angĩ
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsyaa wendi ona wĩva ala
matonya kwĩthwa nthĩnĩ wa ĩthũĩ syenyũ.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ۝

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبَعْضُ
مُتَوَسِّئِي الْمَتَكِدِينَ ۝

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَأَمَّا نُرِيكَ بَعْضَ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِّيكَ ۖ فَالْيُسْرَىٰ ۖ رَجُوعُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ فَاذْجَبْ
عَنْ أَمْرِ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْبَاطِلُونَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ۝

82.Na We nūmwonasya inyw'I Syama Syake; kwa Ūu Indī, inyw'I mūkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٧﴾

83.Mo nomaanganga Tūlū wa nthī nīkana makatonya kwona mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kōvīta aa, na mena ūtonyi mūnene nthīnī wa movano ala mo matiie īina woo Tūlū wa nthī. Indī maūndū onthe ala mo meekie mayaī na Ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا شُرُكًا وَلَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٨﴾

84.Na yīla Atūmwa moo mamavikīie mena Syama syīyananītye, nīmeethīwe na ūtanu mwingī nūndū wa ūmanyi ūla mo maī na w'o. Na ūndū ūla mo mavūthasya nīwamathyūlūlūkile.

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

85.Na yīla mo moonie ūsilīlo Witū maisye, 'Ithyī nītūmwītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītūkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّثَ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

86.Indī mūtkīlo woo ndwaī ūtonya kūmauna na kīndū nīinda yīla moonie ūsilīlo Witū. Ūū nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wīthītwē ūithūkūma vyū Tūlū wa athūkūmi Make. Na Ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هَٰذَاكَ الْكَافِرُونَ ﴿٤١﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. . Ula Waŵŵtwe-Nŵ-Kŵaŵa,
Mwŵai-Wa-Ndaŵa.

حَمْدٌ ②

3. Uŵ nŵŵuany' o kuma kwa ūla Usŵŵtwe
nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mŵsoa yayo ŵtavanŵ'e kwa
Ūkuvŵ----ŵsomawa kaingŵ yaseŵviw'e
Ūtheinŵ kwa Ūtheu---kwa andū ala mena
Ūmanyi.

كَتَبَ قُضِلَتْ آيَةُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mŵeti-wa-ŵvoo mŵseo na
Mŵkaanany'a. Indŵ andū aingŵ mŵno
moo nŵmelelŵkaa na mayŵ'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitū syŵ uungu
wa ngunŵko na nŵ nziŵŵe iikew'e maŵndū
ala we Ūŵtŵŵŵa ithyŵ, na nthŵnŵ wa matū
maitū ve kŵlea kwŵw'a, na katŵ waitū
naku we ve tūtū, kwa ūu we endeea na
wŵa waku; ithyŵ ota ūu nŵtūthŵkŵmŵte.'

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكْثَمَةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
وَفِي أَدَانَا وَقُرْآنٍ مِّنْ بَيْنَيْنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ
فَقَامِلٌ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nŵo mŵndū tenyu.
Nŵkŵvuanŵtwe kwakwa kana Ngai
wenyu nŵ Ngai-ŵmwe; kwa ūu, endai
Kwake mŵlŵngele mŵŵekwathŵkanga na
ŵtyai ŵekeo Kwake.' Na woo nŵ wa
avoyi ma mŵv'ananō,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ قَدْ كَلَّمَ يُونْحَىٰ إِلَىٰ أَنَا لَهُمْ
إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا ۚ وَوَيْلٌ
لِّلْمُشْكِكِينَ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nŵmo ala
mayŵleaa Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metŵkŵlaa na kwŵka
mawŵa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na ituvi yila yitakathela.

﴿مَنْوَن﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'it ow'o nfm00m0lea We ūla woombie nthi nthini wa mavinda eli? Na inyw'it mwim0se0vlsya atindany'a Make We?' Usu ni Mwiai wa nthi syonthe.

قُلْ أَبِغْكُمْ لَكُمْ رَدَّ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي
يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَسْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

11. We niweeklie iima n0mu nthini wayo i0ngeme i0l0 wa ūthy0 wayo, na vo eekla ma0athimo nthini wayo na eanany'a nzla sya kya0ya nesa nthini wa mavinda ana—mavw'anene kwa onthe ala mamanthaa.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا
وَقَدَرْنَا فِيهَا أَقْوَامًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً
لِلنَّاسِ يَلِينُ ﴿١١﴾

12. Na indī We ayelekela itu yila yayilyi kīmd0 ta syūki, na aytavya na nthi: 'Okai inyw'it inyw'eli, m0kyenda na m0tekwenda.' Nasyo syasya, 'Ithyi nīt0k0ka nī kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا
طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa ūu, We niwameanīsyē matu m0onza nthini wa matukū eli, na We niwayi0vuanīsyē kīla itu wīa wayo. Na Ithyi nītwayanakavisyē itu yila ya itheo na mataa ma kyeni kwoondū wa ūsūvīo. ūsu ni ūtw'īo wa ūla Wī-Vīnya, Umanyi-W'onthe.

فَقَضَّاهُنَّ سَبْعَ سَلَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى
فِي كُلِّ سَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَافِيحٍ ۖ وَحِفْظٍ ۚ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. Indī ethwa mo nīmek0aly0ka, indī we asya, 'Nyie nfm0kaany'a i0l0 wa ūsilīlo wa kwananga ta ūla wamakwatīe Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صُفْعَةً ۖ وَقُلْ
صُفْعَةً عَادٍ وَتُنُودٍ ﴿١٤﴾

15. Yīla Atūmwā moo mamaviklie kuma mbee woo na itina woo, makyasya: 'M0ikam0thaithe ūngī ateo Ngai Mwene Vīnya W'onthe,' Namo maisyē, 'Takethwa Mwīai waitū nīwendie ūu,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَاهِنُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethlwa amatheesye alafka. Kwa ūu, ithyī nītūūmalea maūndū ala we ūtūmītwe namo.'

16.Na ūlū wa Aati, nīmeekie mong'endu ūlū wa nthī, matena ūla w'o, makyasya, 'Nūū ūla wīna ūtonyi mbee waitū ithyī? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mūno kwī mo? Indī mo nīmaendeeie na kwilea Syama Sitū.

17.Kwa ūu, ithyī nītwamatwaŭe kīutani kyai kya matukū me mwaa, nīkana tūtonye kūmasamfthya ūsilfō wa thīna nthīnī wa thayū ūū wa yu. Na ūsilfō wa Itunī vate nzika, ūkeethwa wī mūnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na ūlū wa Athamuti, Ithyī nītwamanengie ūtongoi, Indī mo nīmendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilfō wa thīna nīyamakwatie, nūndū wa maūndū ala mo meekīte.

19.Na Ithyī nītwamatangīŭe ala meetkīlile na kwīka ūlūngalu.

LUKU 3

20.Na mūthenya ūla amaita ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kūtongoeuw'a mwakīnī, mo makaaŭwa nesa.

21.Kūvika yīla mo makavika vala w'o ūī, matū moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkūsī ūlū wa maūndū ala mo meethīwe mayīka.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ١٦

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِم رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَحْصَاتٍ لِيَذَّبَ يَتُهُمْ عَذَابُ الْخُرْزِيِّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْثَرُ وَهُمْ لَا يُصْخَرُونَ ١٧

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِزَّ عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صُيُوفَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٨

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ١٩

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ٢٠

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعَهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢١

22. Namo makaikŭlya ikonde syoo, 'Inyw'I mwŭmuya ōkŭsŭ ũŵŵ waitŵ nŭkŭ?' Nasyo ikamasŭngŭa, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtŭtonyethetye ithyŭ kŭneena tondŭ We nŭkŭtonyethetye kŭla kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva kŭneena. Na We nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'I ũvindanŭ ya mbee, na Kwake We nŭkw'o mŭtŭngŭtwe.

وَقَالُوا الْجُودُ هُمْ لَمْ يَشْهَدُوا عَلَيْنَا قَالُوا
أَنْطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

23. 'Na inyw'I nŭmwaleile kŭkŭa yŭla inyw'I mweekaa naŭ na nŭkyo kŭtumi matŭ menyu na metho menyu na ikonde syenyu imumbŭlŭte, nenyu mwasŭanŭaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamamanya mŭno maŭndŭ ala inyw'I mweekaa.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعِيرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ
وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ كُنْتُمْ أَنَّ
اللَّهُ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

24. 'Na ōsŭanŭ ōsu wenyu, ŭla inyw'I mwasŭanŭ ũŵŵ wa Ngai Mwŭlai wenyu, nŭmwanangŭte inyw'I. Kwa ōu, yu inyw'I nŭmŭtw'ŭkŭte katŭ wa asu ala maŭte.'

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَأَيْتُمْ
فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. Yu ethwa mo nŭmatonya kŭmŭŭsya, Mwaki nŭw'o ōtŭo woo; na ethwa mo memantha kwŭthukŭw'a mo maikethwa katŭ wa asu ala ma kwŭw'ŭka.

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالتَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَنْتَعِبُوا
فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَابِينَ ﴿٢٥﴾

26. Na Ithyŭ nŭtwaiŭte kwoondŭ woo anyanyae ala moonekaa me ma kwendeesya kwoo maŭndŭ ala maviŭte mbee na ala mametele mbee woo; na ōtwio nŭwaumiw'e ũŵŵ wa mo ōtondŭ waumiw'e andŭ ala maŭ mbee woo ma Mayini---andŭ anene kana andŭ ala angŭ. Vate nzika, mo maŭ na wasyo.

وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرُونًا فَزَيْدُوا لَهُمْ مِمَّا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أَمْرِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنِّ وَالْإِنِّ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 4

27. Na ala matetŋkŋlaa maasya, 'Mŋikamŋthukŋŋsyē Kulani Ino, mŋlonzelei yŋla ŋkŋsomwa nŋkana mŋtonye kŋsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالْقَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na ow'o vyŋ vate nzika, Ithyŋ tŋkamasamŋthya ala matetŋkŋlaa ŋsilŋlo mwai, na ow'o vyŋ, Ithyŋ tŋkamatuva mo kwoondŋ wa meko moo ala mathŋku mŋno vyŋ.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَٰءَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Yu nŋyo ŋtuyi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---ŋla Mwaki. Navo vakeethwa na mŋsyŋ wa kwŋkala kwoondŋ woo nŋndŋ mo nŋmaileaa Syama Sitŋ.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ ثُمَّ كَفَرُوا
فِيهِمْ ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ كَانُوا يَاجِدُونَ ﴿٢٩﴾

30. Na asu ala matetŋkŋlaa makaasya, 'Mwŋai waitŋ, twony'e ithyŋ ala matŋthyoekisyē kuma katŋ wa elŋ mayini na andŋ, nŋkana ithyŋ tŋtonye kŋmaia uungu wa nyaŋ sitŋ, nŋkana i-nguthu syelŋ itonyē kwŋthwa katŋ wa ala me ŋtheo vyŋ.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ
أَضَلْنَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ نَجْعَلُهُمْ تَحْتَ أَقْدَامِنَا
يَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٣٠﴾

31. Ta kwa asu ala maasya, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋndŋ makŋthwa na ŋmŋŋsyŋ, alaŋka nŋmatheeeaa ŋŋlŋ woo makyasya, 'Mŋikakŋle inyw'I, ona mŋikew'e kyeve; na tanai nthŋnŋ wa Mŋŋnda ŋla inyw'I mwathiwe.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَمُوا
تَنْتَزِلْ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَتَكَفَّرُوا وَلَا تُخْزِلُوا
وَأَنْبِئُوهُمْ بِالْحَقِّ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Ithyŋ twŋ anyanyae menyu nthŋnŋ wa thayŋ ŋŋ wa yu na Itunŋ. Na inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe vo ila mathayŋ menyu makenda, na vo inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe ila mŋketya.---

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَىٰ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا
تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

33.'Uthokyo kuma kwa ūla Mūekanfi
Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

﴿ نَزَّلْنَا مِنَ غُفُورٍ رَجِيمٍ ﴾

LUKU 5

34.Na nūŭ ūla mūseango kwa ūneeni
kōvīta ūla ūmathokasya andū kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na wīkaa mawīa
maseo na waasya, 'Nye vate nzika, nī
ūmwe wa ala menenganae?'

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٥﴾

35.Na ūseo na ūthūku iivw'anene.
Lūngyai ūthūku na ūndū ūla mūseo vyū.
Na sisya, we ūla katī wake naku we
mwene vanaī ūmaitha, akeethwa ta
mūnyanya mūno.

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٥﴾

36.Indī vayīī ūnengawe kyu ateo asu ala
momīfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ūmwe ūla wīna kīanda kīnene kya ndaīa.

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۚ وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴿٦﴾

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ūkaūsesenga we, Indī mantha wīvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate
nzika, We nī We Wīwi-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

وَمَا يَنْزَعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ ۖ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

38.Na katī wa Syama Syake nī ūtukū na
mūthenya na syua na mwei.
Mūfkayītulīye syua ndu inyw'ī ene
kana mwei, Indī īvingilityei nthī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
wasyūmbie syo, ethwa We nī We inyw'ī
mūthaithaa na w'o.

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ رَآيَاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٧﴾

39.Indī ethwa mo nīmasyoka ītina na
ngathīlo, mo mekaa ūu kwa kwīyūnūva
mo ene. Oyīla asu ala mena mwīai woo
nīmamūtaīaa We ūtukū na mūthenya,
namo mainoaa ona vanini.

فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يَسْتَحْسِنُ لَهُ
بِالْبَيْلِ وَالْهَارِ وَهُمْ لَا يَسْتَحْسِنُونَ ﴿٧﴾

40. Na katī wa Syama Syake nī kīf: kana inyw'ī nīmwonaa nthī yī nyūmū, īndī yīla lthyī twamīthesya kīw'ū tūlū wayo, nīyulusanaa na nīyimbaa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamīthayūūkisye yo nūtonya kūthayūūkya akw'ū. We ena ūtonyi tūlū wa syīndū syonthe.

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tūlū wa Syama Sitū ti avithīku Kwitū lthyī. We, īndī, ūla wīkītw'e nthīnī wa Mwaki nī mūseo kana nī we ūla umaa vo e mūima Mūthenyanī wa ūthayūūkyo? Tkai inyw'ī ūndū mōkwenda. Vate nzika We nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

42. Asu ala matawītīkīlaa ūlilikany'o yīla wamavikīa nīmo mena wasyo. Na ow'o yo nī Ivuku yī vinya.

43. Uvūngū ndūtonya kūyīthengeea yo kuma mbee wayo kana Itina wayo. Yo nī ūvuany'o kuma kwa ūla-Mūf, Wāfīwe - Nī-Kūtaīwa.

44. Vai ūndū we ūūtavw'a ateo ūndū ūla watawīw'e Atūmwa ala māf mbee waku. Ow'o Mwīai waku nī Mūnene wa ūekeo; na ota ūu Mūnene wa ūsilīlo wī woo.

45. Na takethwa lthyī twamīseūvisye Kulani na kīthyomo kīeni, mo vate nzika, methwa makūlīlye, 'Ntkī Mīsoa yayo ti mīthesye? Kyaū! Kīthyomo kīeni na Mūalavu?' Asya, 'Yo nī ūtongoi na mūiito kwa asu ala metīkīlaa.' Indī ta kwa asu ala.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْتَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً وَلَئِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِينَ أَخْيَاهَا لَتُذُنُ اللَّغْوِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْهَا إِنَّمَا يُتْلَىٰ فِي السَّارِحِينَ أَمْ مَنْ يَأْتِي أَوَّلًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنْزٌ عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٣﴾

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا كُنَّ قَبْلَ لِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ إِنْ رَأَيْتَ أَنَّكَ لَدُنَّ مَغْفِرَةً وَرَدُّ عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِّلَتْ آيَاتُهُ عَجَبٌ ذُرِّيَّتُ اللَّهِ الَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَنُورًا وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْمَنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْ

matetkĩlaa, ve kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wa
matŪ moo, na kwoo nĩ Ūlalinda. Mo,
otondŪ kwailĩ, nĩmekwĩtwa kuma
vandŪ vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَّكَانٍ
بَعِيدٍ ۝

LUKU 6

46. Na Ithĩ nĩtwamŭnengie Mose Ivuku,
ĩndĩ ivathŭkany'o nĩsyeeethiwe tŭlŭ wa
yo; na takethwa ti ĩla ndeto yavĩtĩte
mbee kuma kwa Mwĩai waku ūvoo
wĩthwa watwiwe katĩ woo; na vate
nzika, mo me nthĩnĩ wa nzika itathelaa
tŭlŭ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاتَّخِذْ فِيهِ وَكُلًّا
كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضَىٰ بَيْنَهُمْ وَأَنْتُمْ
لَيْسَ شَيْءٌ مِنْهُ مُرْتَبٍ ۝

47. Ula ona wĩva wĩkaa nesa, nĩ
kwoondŭ wa thayŭ wake mwene; na ūla
ona wĩva wĩkaa naĩ, yo ĩkamŭalyŭka we
mwene tŭ. Na Mwĩai waku ti ūla ūte
mŭlŭngalu ona vanini kwa athŭkŭmi
Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝

48. Umanyi wa ūla Saa ūtŭngĩtwe
Kwake eweka. Na vai matunda maumaa
kuma ikondinĩ syamo, ona kĩla kĩva
kĩlikuaa İvu, ona kĩlisyaa kaana, ateo
nthĩnĩ wa ūmanyi Wake. Na sŭanĩai
mŭthenya ūla We ūkameta mo, akyasya,
'Meĩva atindany'a ala mawetanĩaw'a
Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithĩ
twĩtavya We, kana vai katĩ waitŭ ngŭsĩ
ya ūu.'

إِلَيْهِ يُرْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخُجُّ مِنْ تَمَرَاتٍ
مِّنَ الْأَشْوَاحِ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا
أَؤْذَنُكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ۝

49. Na kyonthe kĩla mo makĩkaĩlaa mbee
kĩkamaĩa mo, ĩndĩ mo makamanya kana
vai ūkĩllo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ وَظَنَّوْا
مَا لَهُم مِّن فَيٍّ ۝

50. Mŭndŭ ndanoaa nĩ kŭvoyea ūseo;
ĩndĩ ethwa ūthŭku nĩwamŭkiita,
nŭkusaa ngoo, na kwĩthwa atena
wĩkwatyo w'onthē.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَسْأَنَ مِنْ دُعَاوِ الْغَيْبِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ
فَيُؤْسُ قَرْطُ ۝

51. Na ethwa Ithyĩ nĩtwamũsamĩthya tei kuma Kwitũ-ene, Itina wa thĩna *Omwe* ūla ūmũkwatĩte we, vate nzika, we akasya, '00 nũmbaĩĩte Nyie; na Nyie ndiũsanĩa kana ūla Mũthenya nũkavika ona Indĩ. Indĩ ethwa Nyie nĩngũtũngwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie Indĩ, vate nzika, ngakwata maũndũ ala maseo mũno vyũ nĩ vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tũkamataavya alei maũndũ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tũkamasamĩthya mo ūsilĩlo mũmũ.

52. Na yĩla Ithyĩ twanengane Inee Iũlũ wa mũndũ, we nĩwĩvũthasya yo na nĩwathũkaa ūtee; Indĩ yĩla ūthũku wamũkiita we, asi! We e vau e mũvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndavyai Nyie, ethwa nĩ ūvoo umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Indĩ nĩmũkũlea kũwĩtũkĩla, nũũ ūla mwau mũno mbee wa ūla ūkusĩtw'e nĩ nzĩa ingĩ kũasa na Ngai Mwene Vinya W'ontho?'

54. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkamony'a mo Syama Sitũ iithandĩkĩla ūmĩlonĩ wa syua na kuma katĩ woo ene kũvika syoneke ūtheinĩ kwoo kana nĩ w'o. Kw'o ti kwĩlanĩu kana Mwĩai waku nĩ Ngũsĩ Iũlũ wa syĩndũ syonthe?

55. Iĩ, kwa ūla w'o mo mena nzika Iũlũ wa kũkomana na Mwĩai woo. Iĩ, We vate nzika, nĩwĩthyũlũlũkĩte syĩndũ syonthe.

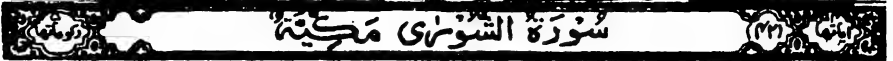
وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِن بَعْدِ صَرَامٍ مَسَّاهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ فَأَيُّهُ ذُلٌّ
رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنْ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسْفَى لَكُنْتُ يَتِيمَن
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُيَقِنَهُمْ مِنْ عَذَابٍ
عَلِيظٍ ⑤

وَإِذَا أَعْمَسْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأِجِنَ آيَةً
وَلَاؤُا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُوْ دُعَاؤٍ عَرِيضٍ ⑥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِّمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ⑦

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑧

إِلَّا أَنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ نِقَافِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ⑨

AL - SHUURAA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau.
Usũtwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula wailwe-NĩKũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wĩwi-W'onthe, ũla Wĩna-Utonyi.

عَسَى ③

4. Usu nI Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŪI, avuanasya kwaku
we nũvuanĩtye kwa asu ala
maũtongoesye we.

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kĩla kyonthe kI matunI na Iũlũ wa nthI
ona kIva nI Kyake, na We nI ũla-Wĩ-
Iũlũ, Mũnene-Vyũ.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nImatonya kwatũkanĩla katI
nũndũ wa ũkĩlĩlũ wamo; na alaĩka
nImamũtaĩaa Mwĩai woo na ndaĩa Syake
na kwĩtya ũkeko kwa asu ala me Iũlũ wa
nthI. Sisya! Kwa ũla w'o nI Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũla Mũekanĩ-
Mũno-Vyũ, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرٰنِ مِنْ قُوَّتِهِنَّ وَالْاَرْضُ
لَيْسَتْ حَتّٰى يَحْمِلَ دَرِيْعَهُمْ وَ يَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي
الْاَرْضِ اِلَّا اِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asũvĩ angI ũtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaĩsye mo;
na we ndwĩ mũsũvĩ Iũlũ woo.

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذَ مِنْ دُوْنِهٖ اَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيْظٌ
عَلَيْهِمْ ۚ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ⑦

8.Uu lthyi nlt00vuanIsye we Kulani kwa Kfaluva nIkana we 0tonye k0kaany'a Nyinyia-wa-MIsyi,¹ na Ila I0thy0l0l0kfte; na kana we 0tonye k0makaany'a mo I0l0 wa M0thenya wa Tkomano 0la 0te nzika nthInI waw'o: kIlungu kImwe kIkekalaa nthInI wa mI0nda ya ItunI na kIlungu kIngI kIkeethwa nthInI wa Mwaki wakene.

9.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie 0u, We ethwa amatwIkIthisye mo kwIthwa mbaI Imwe; IndI We am0likasya 0la We wendaa nthInI wa Inee Yake. Na *ta kwa* eki-ma-naI, mo maikethwa na as0vIi na m0tetheesya.

10.Mo nImeyoseete *mo-ene* as0vIi angI eka We? IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We M0s0vIi 0la wa w'o. Na We n0thay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi I0l0 wa syIndu syonthe.

LUKU 2

11.Na ma0nd0 ona meva ala mwIna kIvath0kany'o nthInI wamo, 0twio wamo wIkala na Ngai Mwene Vinya

¹ *Ny0mba ya mbee vy0 Ila yaakiwe kwoond0 wa kItecelo kya 0thaithi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yaI 'al-kaaba' *Kaava* Ila yakItwe nthInI wa m0syi wa Makka. M0syi 00 nIw'o 0kwItwa 'umm-ul-qura' *Nyinyia-wa-mIsyi*. Uu nIkwonany'a Ond0 wIany'a vata kwa mIsyi Ila IngI na n0tonya k0tw'Tka m0syi wa mbee 0la waakiwe. Und0 00 wI0nany'a kana mavinda ma tene, ovand0 vau Makka wakItwe, M0syi nIwcanic kavola vakuvI na Ny0mba ya Ngai Ila yaakiwe mwambIIMlyoni nI and0 matesIkfe. And0 ma nthI nImeemanyIsye kwaka mIsyi maelekanItye na m0syi 00. Na kwa 0u, w'o n0tonya kwItwa Nyinyia-wa-MIsyi yonthe.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلَّذِينَ فِيهِ قُرَيْنٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرَيْنٌ فِي السَّعِيرِ ۝

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نَصِيرٍ ۝

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قُلْ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ ۖ وَهُوَ يُبَيِّنُ الْوَلَوِيَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

W'onthe. Asya, 'Osu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwāi wakwa; Nyie nīnīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na Nyie nīnīmwelekelaa We *mavinda onthe.*

12. We nī Mōmbi-Ula-Mōnene wa matu na nthī. We nīwoombie eīl kuma katī wenyu na ota ūu ilī katī wa ng'ombe kwoondō wa ūtandithyo wenyu. We amwingīvlasya inyw'ī vo. Vai kīndū ona kīva kīilyī Take We; na We nī Wītwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungūo sya matu na nthī nī Syake We. We amūthanthafasya kyaūya we ūla We wendaa ona wīva na kūmūthekevesya *kya kwa ūla We wendaa ona wīva.* Vate nzika, We nūsyīsī syīndū syonthe nesa vyū.

14. We nūmwīyīafe inyw'ī mwīao wa ndīni īla wamwīyīafe Noa, na īla ithyī tūmīvuanītye kwaku we, na īla twamwīyīafe Avalamu na Mose na Yesu, *tōkyasya*, 'Ithīwāi mōlōmīte nthīnī wa wīwi, na mōikaanīke nthīnī waw'o. Ndīni īsu nī mbūmō kwa athaithi ma mīvw'anano īla we ūūmetīa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīnyuvīaa We-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongōeasya Kwake-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongoeasya Kwake-Mwene ūla ūmwelekelaa *We.*

15. Mo mayaavathūkana na kūaanīka, ateo ītina wa ūmanyi kūmavīkīa mo, mo meekie ūu nūndū wa kīw'īu katī wa mūndū na ūla ūngī. Na takethwa ti ūndū wa ndeto īla yaī īnatongosya kuma kwa Mwāi waku kwa īvinda yītw'ītwe, vate

فَاُطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهَا
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑤

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِزِلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ⑥

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَضَى بِهِ أَنْفُسَكُمْ أَوِحِينَآ إِلَيْكَ وَمَا وَضَيْنَا بِهِ إِنْزِيلِنَا وَمَنْعَهُ
وَعَيْنَا أَنْ آفَيْنُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
عَلَى الشَّارِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ⑦

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بَقِيَا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفَقَضَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ⑧

nzika, *Uvoo* ow'o wíthwa watw'ítwe katí woo. Na vate. nzika, asu ala matwíkíthiw'e ma kútiíwa Ivuku ítina woo me nthíní wa nzika itavindíthw'a íúú wayo.

16. Mathokye Indí, *andú onthe ma nthí* nthíní wa ndíni íno. Na we íthíwa wíyúmfísyé úndú wathíwe, ndúkaatíle mawendí moo mathúku, Indí asya, 'Nyie níníyítíkílaa Ivuku yonthe ona yíva yíla Ngai Mwene Vinya W'onthe útheetye, na nyie níníyílawe kumya útwio wa katí wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Mwíai waitú na Mwíai wenyu. Ithíí twína ítuvi ya mawíla maitú, nenyu mwína ítuvi ya mawíla menyu. Vai kíthokoo katí waitú nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatúmbany'a ithíí vamwe, na Kwake We níkw'o úalúko.'

17. Na asu ala makaananíaa íúú wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ítina wa We kwítkííka, ngaananíoo syoo ní sya mana múno mbee wa úthyú wa Mwíai woo; na ve úthatu wa Ngai íúú woo na kúkeethwa na úsílílo mwai íúú woo.

18. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We úla útheetye Ivuku yína w'o na útialyo ota úu. Na ní kyaú kíkaúmanyíthya we kana úla Saa wí vakuví ota múomoní?

19. Ala matawítkíílaa úla Saa, mendaa kúúkalaata, Indí asu ala mawítkíílaa, nímaúkáaa, na nímesí kana ní w'o w'o. Isúvlei! Asu ala makaananíaa íúú wa úla Saa me ívítioní, vaasa múno.

فَلْيَذِكْ فَادْعْ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا جُحَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

وَالَّذِينَ يُجَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجَبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑥

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالسِّبْرَانَ وَمَا يُذِرُكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَنْزِيلٌ ⑦

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَ فِي السَّاعَةِ لَافِقَ ضَلَالٍ

بَعِيدٍ ⑧

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu mũno kwa athũkũmi Make. We anenganae kwa ūla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑩

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtũmũnengae wongeleku wa ngetha yake; na ūla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ Ino, Ithyĩ noyo tũmũnengae, Indĩ Itunĩ ndakethwa na kĩtanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ⑪

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩltw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtetĩkĩltw'e? Na keka kwaĩ ndeto Yaitũ ūũũ wa ūtwio wa mũthya, yu ūvoo wĩthwa ūtw'ĩtwe katĩ woo na kwa ūla wa o eki-ma-naĩ makeethwa na ūsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑫

23. We ūkamona eki ma naĩ mena wia nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte, na maiĩ ndĩi ya kũlea kũmavalũkĩla. Indĩ asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩlai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ⑬

24. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengae ūvoo mũseo athũkũmi Make ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nye ndiũmwĩtya inyw'ĩ Ituvi nũndũ wa w'o, ateo kana Nye nĩngũmũthokya inyw'ĩ kwa Ngai nũndũ wa wendo wa ndũũ sya mũkaufĩ.' Na ūla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتَدْلَكُمُ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ⑭

kIseo, IthyI tūmūnengae we wongeleku wa ūseo nthInI wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mūekanfi-Mūno-Vyū, MwItfIkli-Mūno Vyū.

25. Mo maasya, 'We nūseŭvItye ūvūngŭ ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie ūu. We ethwa asilile ngoo yaku. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvetangaa ūvūngŭ na nūetae w'o kwa Mfao Yake. Vate nzika, We nIwIsI nesa vyū maūndū ala me nthInI wa ithūi.

26. Na We nI ūla wItfIkIlaa wIlo kuma kwa athŭkŭmi Make, na We nūkeaa naI. Na We nIwIsI ūndū inyw'I mwIkaa.

27. Na We nIwItfIkIlaa *mboya* sya asu ala metfIkIlaa na lwIka mawIa maseo, na We nūmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na ūlū wa alei, mo makeethwa na ūsililo mwai.

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaingIvya kyaŭya kwa athŭkŭmi Make, mo nImatonya kwaa matŭ ūlū wa nthI; IndI We atheeasya kwIlanana na kIthimo kIla *kIlanIe* ūndū We wendaa. Vate nzika, We nI We Umanyi-W'onthe, Woni-W'onthe kwa athŭkŭmi Make.

29. Na We nI We ūla ūtheeasya mbua Itina wa kwIyItŭka kwoo, na We nūnyaItkasya tei Wake. Na We nI MūsŭvI, WaIlIte-NI-KŭtaIwa.

30. Na katI wa Syama Syake nI kŭmbwa kwa matu na nthI, na *kwa* syŭmbe ila syI

أَمْرٌ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ فَإِنْ يَشَأْ اللَّهُ
يَحْتَمِلْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَيِّطُ الْحَقَّ
يَكَلِّمُهُ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ⑥

وَيَنْتَظِبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَرْبِّدُ
مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑦

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ
وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مِمَّا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ
بَصِيرٌ ⑧

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ۚ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَيِّدُ ⑨

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَ

thay0 ona syIva ila We winyaIkkitye
nthInI wasyo syeII. Na We E-na 0tonyi
wa k0sy0mbany'a syo yIla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَنبِهِمَا إِذَا يَشَاءُ
قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

LUKU 4

31.Na Ivuso Itth0ku ona yIva yIla
yIm0kwataa inyw'I, n0nd0 wa ma0nd0
ala moko menyu mekIte inyw'I-ene. Na
We n0kekaa naIsyenyu mbingI.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٤٣﴾

32.Na inyw'I m0itonya k0sIIla walany'o
wa Ngai I0l0 wa nthI; ona m0i na
m0nyanya kana m0tetheesya 0tee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ
قِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٤٤﴾

33.Na katI wa Syama Syake nI ngalawa
ila iendelaa 0kanganI iilyI ta mIthya
ya IIma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٤٥﴾

34.We akenda, nok00ngamya kIseve
kIka0ngama ki kIkaeka k0k0sya I0l0
waw'o 0kanga--- nthInI wa 0nd0 0su,
vate nzika, ve Syama kwa kIla m0nd0
m0mIIsya m0no na 0t0ngaa m0vea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٤٦﴾

35.Kana We n0tonya k0syanaanga syo
n0nd0 wa ma0nd0 ala and0 mekIte--IndI
We n0kekaa naImbingIsyoo---

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٤٧﴾

36.Na We n0manangaa mo nIkana asu
ala makaananIaa I0l0 wa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye
k0manyaa kana mo mai na wIvithio.

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ
مُجِيبٍ ﴿٤٨﴾

37.Na kyonthe ona kIva kIla inyw'I
m0nengetwe no kya0ya kya Ivinda
nthInI wa thay0 00, IndI kIla kI na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI kIseango na
nIkIkalaa m0no kwa asu ala metIkIlaa na
kwia wIkwatyo woo kwa MwIai woo,

مَّا أَوْتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مِّنَ الْبَيِّنَاتِ الدُّنْيَا
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٩﴾

38. Na ala mevathanaa na naŋ ila mbai mŭno na mawathavu, na yŋla mo mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ إِتْمَارٍ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا عَضِبُوا هُمْ يَنْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na asu ala mamwĩthukĩŋasya Mwĩai woo, na malŭlŭmĩŋasya Mboya, na ala maŭndŭ moo matusawa kwa nzŋa ya kwĩw'ana mo ene, na ala maumasya kafi wa syĩndŭ ila ithyĩ tŭmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na asu ala, yŋla naŋ yeekwa ŋolŭ woo, mesiĩŋaa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41. Na Ndĩvi ya Őkite nĩ Őkite wĩana ota Ősu, Indĩ Őla ona wĩva Őekeaa na kĩko kyake kĩfiete ŐalyŐko, Ituvi yake yĩna Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, We ndamendete eki-ma-naĩ.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42. Indĩ vai ŐthŐku kwa asu ala mesiĩŋaa ŋtina wa kŭvĩŋw'a.

وَلَمَّا اسْتَصْرَعُوا ظُلْمَهُمْ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43. Mŭtĩ wĩ kwa ala tŭ mamavĩĩŋasya andŭ na makĩtw'ĩka mbaa matŭ ŋolŭ wa nthĩ matena wĩanũ. Asu nĩmo makakwata Ősilĩlo wĩ woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44. Na we Őla wĩna Őmĩĩsyŭ, na Őekeaa, Ősu vate nzika, nĩ Ővoo wa kĩthing'ĩsyŭ kĩnene kĩ vinya.

وَلَمَّا صَبَرُوا وَغَفَرْنَا بَرًّا ذَلِكَ لِمَنْ عَزَمَ الْأُمُورَ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŋaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvŋi ūtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŋ, yŋla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŋa ona yŋva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَى صَرْفٍ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŋtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metŋkŋlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŋ ala meyanangaa mo ene na mŋsŋ yoo Mŭthenyanŋ wa ūthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŋnŋ wa ūsilŋlo wa kwŋkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الْذِّلِّ
يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŋaa wa kwaa, vai nzŋa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ

48. Ithukŋŋsyeyi Mwŋai wenyu mbee wa ūtanavika mŭthenya ūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtakathŭkŋŋka. Vaikethwa wŋvitho wenyu mŭthenyanŋ ūsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŋa ya kŭkaŋa.

إِذْ يَتَّبِعُوا لِارْتِكَابِكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ تَوَمَّدُوا مَا لَكُمْ
مِنْ تَكْوِينٍ

49.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka mathi,
Ithyĩ tũikũtũmĩte wĩthwe mũsũvĩi tũlũ
woo. Wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ.
Na ow'o, yĩla Ithyĩ twamũsamĩthya
mũndũ tei kuma Kwitũ nĩtũtanĩaa. Indĩ
ethwa ūthũku nĩwamũvalũkĩla mũndũ
nũndũ wa meko moo ala moko moo
matongoisye kwĩka, Indĩ sisya! Mũndũ
nde mũvea.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْكَ
إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَجَرَحَ
بِهَا وَإِنْ نُبْهِهِمْ سَيِّئَةً بِمَا قَدْ آمَنَ آيْدِيهِمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٩﴾

50.Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. We ombaa kĩla
wendaa. We amanengae syana sya eĩtu
ala wendaa, na amanengae aaana ma
ivĩsĩ ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهْبِئُ بِمَن يَشَاءُ إِنَّمَا تَرَاءَا وَ يَهْبِئُ بِمَن يَشَاءُ
الذُّكُورُ ﴿٥٠﴾

51.Kana We nũmavulanasya aũme na
aka; na We amũtũngaa ngũngũ ūla We

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا نَفْعَلُ مَا نَشَاءُ
عَقِينَا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52.Na ti T0l0 wa m0nd0 Ngai Mwene
Vinya W'onthe k0neena nake ateo kwa
nzĩa ya 0vuany'o kana Itina wa t0t0 kana
k0t0ma M0t0mwa wa k0vuanĩsya and0
ma0nd0 kwa mwĩao Wake 0nd0 We
wendaa. Vate nzika, We E-T0l0-M0no,
M0ĩ.

53.Na 0u nĩw'o Ithyĩ t00vuanĩsye we
Ndeto kwa mwĩao Wit0. We
ndwaamanyā Ivuku yaĩ ya0, ona kana
m0ĩkĩlonĩ wĩva, Indĩ Ithyĩ t00tw'Tkĩthĩtye
0vuany'o ta kyenĩ kĩla Ithyĩ
t0matongoeasya ath0k0mi Mait0 nakyo
kwĩanana nond0 Ithyĩ twendaa. Na kwa
0la w'o, we 0matongoeasya mbaa and0
nzĩanĩ 0la ya w'o.

54.Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ula kĩla kyonthe ona kĩva kĩ T0l0 wa
nthĩ na kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Ma0nd0 onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَرْدًا فِيهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ عَمِلٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِنْيَانُ وَلَٰكِنْ جَعَلْنَاهُ
نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
﴿٥٤﴾ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٥﴾

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩtfe mbee.

10.Na we Okamakũlya, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika makwĩa, nĩ ūla-Wĩ-Vinya, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyũmbie syo.

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ⑩

11.We, ūla ūmũtw'ĩkĩthĩsyeyinyw'ĩ nthĩ kwĩthwa ūkomo, na nũseũvĩtye tũsĩla nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũatĩla nzĩla ūla ndũngalu.

الَّذِينَ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑪

12.Na ūla ūtheeasya kĩw'ũ kuma matunĩ na kĩthimo kĩanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ nĩtũmĩthayũũkasya nthĩ yĩ ngw'ũ; ota ūu inyw'ĩ mũkathayũũkw'a'

وَالَّذِينَ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ⑫

13.Na ūla ūmbĩte nyamũ ĩlĩ-ĩlĩ sya kĩla mũthemba, na We nũmũseũvĩsyeyinyw'ĩ ngalawa na ng'ombe nyamũ ĩla imwe imũkuua.

وَالَّذِينَ خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفَلَاحِ وَالْإِنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ⑬

14.Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩkala mũlũmĩte tũlũ wa mĩongo yasyo, na ĩndĩ, yĩla mũsyĩkalĩle mũlũmĩte tũlũ, inyw'ĩ mũtonye kũlĩlikana ĩnee ya Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mũtheu We ūla ūtw'ĩw'ĩthĩsyeyinyamũ ĩi, na ĩthyĩfene tũyaĩ tũtonya kwĩvoovya ĩthyĩ ene.

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ⑭

15.'Na kwa Mwĩai waitũ vate nzika ĩthyĩ tũkasyoka.'

وَرَأَى إِلَى رِبِّنَا لِنُقَلِّبُونَ ⑮

16.Na mo mamatw'ĩkĩthasya amwe ma athũkũmi Make kwĩthwa kĩlungu kĩmwe

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْأً ۚ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
بِخَيْرٍ مُّبِينٍ ⑯

Kyake We. Ow'o mündü nŵiyonanŵtye
kwŵthwa ate müvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eŵtu kuma katŵ wa
ila We ümbŵte, na akamütaŵŵthya inyw'ŵ
na syana sya ivŵŵŵ?

أَمَّا تَخَذُوا مَثَلًا بَنِي إِسْرَافِيلَ ۖ

18. Indŵ yŵla we ümwe woo watavw'a
üvoo wa ündü we ümwosaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ngai-Wa-Ulau,
üthyü wake nütukaa na akyusüwa nŵ
üthatu.

وَإِذَا يَشْرَأَ أَحَدُكُم مَّاءَ شَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

19. Inyw'ŵ mwŵmüÜngŵthya nŵ wa Ngai
Üla üeewe katŵ wa mathaa na mawanake,
na Üla üte mütheu ngaananŵŵŵ?

أَوْ مَن يُنْفَسُوا فِي الْحُلِيِّ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ۝

20. Namo mamatusaa alaŵka ala nŵ
athükümi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena üküŵŵ wa kümbwa kwö? Indŵ
üküŵŵ woo ükaandŵkwa, namo
makaküŵŵ'a.

وَجَعَلُوا السَّيِّئَةَ الَّتِي هُمْ عِبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا كُنَّا
أَشْهَدُ وَأَخْلَقْنَاهُمْ سَكَنًا شَهِادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ۝

21. Namo maasya, 'Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŵwendie üu, ithyŵ tüyŵthwa
twamathaithie mo.' Mo mai na ümanyi
ona wŵwa wa üu ona vanini. Mo mai
ündü mekaa ateo kütaŵŵthya tü.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

22. Ithyŵ nŵtömanengete mo Maandŵko
Matheu mbee wa aa, nŵkana methwe
mamalümfŵtye?

أَمْ أَنَبَّاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَسْكِرُونَ ۝

23. Aiee, mo maasya, 'Ithyŵ tweethŵie
maaŵthe maitü maatŵŵe nzŵla na, ithyŵ
tütongoew'e nŵ nyaŵŵ syoo.'

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُم مُّشْرِكِينَ وَإِنَّا عَلَىٰ أَنبَاءِهِمْ
مُهْتَدُونَ ۝

24. Na üu nŵw'o kwŵthŵŵŵwe küŵŵŵŵ
mavinda onthe kana Ithyŵ tüimüÜmmaa

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ

Múkaanany'a ona wíwa mbee waku kwa mÚsyí ona wíwa Índí athw'ii mayo maisye: 'Ithyí tweethlie maa-Úmae maitú maatlie nzíá; na ithyí tÚatlie nyaíí syoo.'

إِنَّا قَالُ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا وَجَدْنَا أَبَاءَنَا عَلَىٰ أَفْكٍ
إِنَّا عَلَىٰ أَثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿١٥﴾

25. *Múkaanany'a woo amakúlya*, 'Ata! Ona ethwa nyie nímÚetee Úvoo mÚseo mbee wa Úla mweethlie maa-Úmae menyu maatlie?'

قُلْ أَوَلَمْ جِئْتُكُمْ بِآهْدَىٰ مِنَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ
أَبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٦﴾

26. Kwa Úu, Ithyí nítweanítise Úívanítiso kuma kwoo. Sisyai Índí mÚminÚkílyo wa asu mamaleile *AtÚmwa ÚndÚ wailyí!*

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

LUKU 3

27. Na *lilikanai yíla Avalamu wamÚtavisye Íthe wake ana andÚ make: Nyie nńgwivÚthya* ila syonthe inyw'í mÚthaithaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٨﴾

28. 'Ateo Úla wambÚmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِنَّا الَّذِي فَطَرْنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٩﴾

29. Na we amítÚngíthasya ndeto Íno ta wano wa kwíkáláa kwa andÚ ala masyokie kÚka Ítina, níkana mo mamwelekele *Ngai*.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يُرجِعُونَ ﴿٢٠﴾

30. Aíee, Índí Nyie nínametíkílilye mo na maaítthe moo Útanu wa *kavinda kÚvika yíla w'o wamavikílie* na MÚtÚmwa Úla Úvuanasya *UtÚmane Wake*.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢١﴾

31. Índí yíla w'o wamavikílie maisye, 'ÚÚ n'Úoi, na ithyí nítÚkÚlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢٢﴾

32. Namo makÚlasya, 'Níkí Kulani Íno ndíttheetw'e kwa andÚ amwe anene ma mÍsyí Íno yelí?'

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ
عَظِيمِ ﴿٢٣﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaĩĩkasya katĩ woo mĩkalĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩĩlasya amwe moo ʔolũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ ũu ũtw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا
وَرَحِمْتُ رَسْلَكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ۝

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma mbaĩ ʔmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala sya vetha sya nyũmba syoo na mbaasya sya vetha sya kũĩsaa ʔolũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ
يَكْفُرُوا بِالرَّحْمَنِ لِيُوقِعَهُمْ سُقُوعًا مِنْ نَارٍ وَمَعَارِجَ
عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ۝

35. Na mĩomo ya vetha ya nyũmba syoo, na mĩto ya vetha, ʔla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُودِيُّهُمْ أَبَوَاءٌ وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ ۝

36. Na syĩndũ ingĩ sya wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ sya kwĩtanĩthya okwa kavinda nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ʔno tũ. Na Itunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ۝

LUKU 4

37. Na ũla ũalyũkaa akaeka kũmũlilikana Ngai-Wa- ũlau, Ithyĩ nĩtũmwĩle Satani ũla ũtw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقْتِضْ لَهُ شَيْطَانًا
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ۝

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩĩlaa nzĩla ya Ngai, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْهُمُ الشَّيْطَانُ وَيَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ
مُهْتَدُونَ ۝

39. Kũvika, yĩla ũmwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya mũtindany'a wake, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na ũasa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدُ
النَّاسِ قَيْنِ فَيَنْسُ الْقَرِينَ ۝

wfana Umflon! Nĩ mŭtindany'a
mŭthŭku ata we!

40. Itina wa kwfka mothŭku tondŭ inyw'I
mweekie, kwfthfwa mwI atindany'a
kwenyu kŭtiĩ na ũuno kwenyu nthĩnĩ
wa ũsilĩlo ũmŭnthĩ nŭndŭ inyw'I
nĩmweekie mavĩtyo.

41. We ĩndĩ, nŭtonya kŭmwĩw'Ithya ũla
ŭte matŭ, kana kŭkĩtongoesya kĩlalinda
kana ũla wĩ nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩyonanĩtye?

42. Na Ithĩ tŭkaŭveta we kuma katĩ
woo, vate nzika, Ithĩ tŭkeanĩsya
ũvanĩsyo kuma kwoo.

43. Kana Ithĩ tŭkakwony'a we maŭndŭ
ala twamathie mo; nŭndŭ vate nzika,
Ithĩ twĩna ŭtonyi mwĩanũ ĩolũ woo.

44. Kwa ũu, we kwata ũlŭmĩtye maŭndŭ
ala mavŭanĩtw'e kwaku; nŭndŭ we wĩ
nzĩanĩ ĩla ya w'o.

45. Na, kwa ũla w'o, nĩ ũlilikany'o
kwaku we na kwa andŭ maku, na inyw'I
mŭkeetwa mŭkasŭngĩe.

46. Na makŭlye asu katĩ wa Atŭmwa
Makwa ala Ithĩ twamatŭmie mbee
waku, Ithĩ nĩtwanyuvie ngai ingĩ ona
syĩva ŭtee wa Ngai-Wa-Ulau,
ithaithawe?'

LUKU 5

47. Na Ithĩ nĩtwamŭtŭmie Mose ena
Syama Situ, kwa Valao na anene make,
nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩ
Mŭtŭmwa na Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

48. ĩndĩ yĩla we wookie kwoo na Syama
Sitũ, sisya! Mo nĩmaithekecie.

49. Na Ithĩ tŭyaamony'a Kyama ateo
kĩla kĩnene kyaatĩe mbee kĩvw'anene
nakyo, na Ithĩ nĩtwamakwatie mo na
ũsilĩlo nĩkana matonye kŭtwelekela
Ithĩ.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُسْتَكْرُونَ ﴿٤٠﴾

أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ كَانَ
فِي صُلْبٍ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَبْنَا بِكَ فَأَنَا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٢﴾

أَوْ نُرِيكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَنَا عَلَيْهِمْ مَقْتَدِرُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَسْمِعْكَ بِالَّذِي أَوْحَى إِلَيْكَ إِنْكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٥﴾

وَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا
مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ

فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ

أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwla, 'Ame we mŭoi ū, tŭvoyee ithyī kwa Mwlaī waku, kwlanana na ūtianŭ ūla We watianŭe naku: na indī ithyī nŭtŭkwītŭkŭla ūtongoi.'

51. Indī yīla ithyī twamavetangŭe ūsilŭlo, sisya! Mo nīmaanangie ndeto yoo.

52. Na Valao nīwatavanisye katī wa andŭ make *akyasya*, 'Inyw'ī andŭ makwa, w'o ūsumbī wa Misili ti wakwa na mbŭsī ii ivītŭlaa uungu wakwa? Inyw'ī indī, nomŭkwona?

53. Aiee, Nyie nī mŭseo kwī *mŭndŭ* ū ūte wa kŭnengwe ndaŭa na ūtatonya kwītavany'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kŭnengwe itanga sya thaavu nīkī, kana alaŭka makauma itina wake maatianŭe?'

55. Uu nīw'o we wamatumanisye andŭ make namo mamwīw'a. Ow'o, mo maŭ andŭ athŭku.

56. Kwa ūu, yīla mo mookŭlilye ūthatu Wakwa, ithyī nītweanŭsye ūŭvanŭsyo kwoo, na nītwamanyw'īthisye kīw'ŭ onthe.

57. Na ithyī nītwamatw'ŭkīthisye mo ta wano, na ngelekany'o kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yīla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'o, asi! Andŭ maku mokŭlasya kŭlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitŭ nīsyo nzeo mbee kana nī we?' Mo maikŭweteaa ūndŭ ū ūte *kwoondŭ* wa ngaananŭlo. Aiee, mo nī andŭ ma ngusanŭsyo.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشَّجَرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عِندَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَاقَوْمُ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَكُلَّ
تَبْصِيرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾

فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ آسُورَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
الْمَلِيكَةُ مُقَرَّنِينَ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا أَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِنَّا إِلَهُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ūla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie ūu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka ĩũũ wa nthĩ kwĩthwa atiĩwa *mayo*.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ūvano wa ūla Saa.^{2*} Kwa ūu, ndũkethwe na nzika ĩũũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩlle inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩte kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ūĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanĩaa, kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontha na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa ūu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ūsĩĩlo wa mũthenya ūla mwai.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ۝٦٠

وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝٦١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝٦٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ۝٦٤

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا ۝٦٥

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٦

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَنْظُرُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبُيُوتِ ۝٦٧

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ūla Saa na ūalyũĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũlo ala masũanĩawa kwoneka nũndũ wa kũvika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtawu 'AL-Saa'h' ūla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ūkũsĩ ĩũũ wa ūalyũko mũnene wa kĩveva ūla waĩ vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe ĩũũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ūũ ūla tũkwĩmanyĩsya kyaĩlle nĩ kũmanyĩka oũndũ ūmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ūla Saa' ūla ūkwonany'a kũvika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ūalyũko wa kĩveva naw'o ūivika ĩũũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī meteele ateo ūla
Saa ūmaumīlīle ūmavikīle na
kīthūūlūmūkīlō o matekūmanyā w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu
makeethwa me amaitha mūndū na ūla
ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia
īūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a
kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū
meenyivya,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na
endwa menyū mūkanengwe ndaḥa na
kūtanīthwa,'

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma
thaavu ma kilinge na ikombe, navo
vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū
methīḥawa na vata nasyo na ila
itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī
mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī
mūtw'ītwe atīḥwa maw'ō nūndū wa
maūndū ala inyw'ī mwīthīḥwa
mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū
kwa wingī, ala inyw'ī mūkaḥsaa.'

75. Ala avīḥany'a vate nzika, makekalaa
nthīnī wa ūsīlīlō wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū
woo, na mo makakwatwa nthīnī wa
w'ō na kūyīḥūka.

77. Na Ithīl tūyaamavīḥsya mo, īndī
nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maḥīte, 'We
mūsūvīlī wa Ngiena, Mwīlai waku nīeyīae
ithīl tūthele. We akamasūngīa,
'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamatavya, 'Ithīl vate nzika,
nītwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī
mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَ
هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ٦٩

الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا
الْمُتَّقِينَ ٧٠

يَعْبَادِ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ٧١
الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ٧٢

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَآزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ٧٣

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَآكَوَابٍ
وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ٧٤

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٧٥

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ٧٦

إِنَّ الْعَجْرَمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ٧٧
لَا يَفْتَرُّ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسُوُونَ ٧٨

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ٧٩

وَنَادَوْا بِمِلْكِكَ لِنَقُصَّ عَلَيْكَ رَبُّكَ قَالَ أَنْتُمْ مَكْرُؤُونَ ٨٠

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُرْهُ لَكُمْ كَرِهُونَ ٨١

80. Kana mo me ūndū matw'ite kwika?
Ithyī ota ūu, nītūt'ite.

81. Mo mesūanla kana Ithyī tūyīw'aa
syimbithī syoo na nzama syoo sya
mwanya? If, na Atūmwa Maitū mekalaa
vamwe namo makīandika kila kīndū.

82. Asya, 'Takethwa kwaī mwana wa
Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nīthīwa naī wa
mbee kūmŭthaitha.'

83. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mŭtheu, Mwīai wa matu na nthī, Mwīai
wa Kīvīla-Kya-Usumbī, na We
ndakoneny'e na ūndū ona ūmwe wa
maūndū ala mo mamŭwetanīasya We
namo.

84. Kwa ūu, ekanai namo metanīthye na
ūneeni wa mana na ngewa nthŭku
kŭvika makomane na ūla Mŭthenya
woo wathītwe.

85. Na We nī We Ngai wa Itunī, na Ngai
wa Itŭlŭ wa nthī; na We nī We Mŭl,
Umanyi W'onthe.

86. Na kŭathimwa nī ūla ūsumbī wa matu
na nthī nī Wake na syonthe ila syī katī
wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wī Nake,
na ūla inyw'ī mŭkatŭngwa Kwake.

87. Na ala asu mamekaīlaa vandū Vake
mai na ūtonyi wa kŭmew'anīthya ateo
ūla w'o, namo nīmamwīsi we.

88. Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla
wamombie mo?' Vate nzika mo
masŭngīa, 'Nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo Indī, mealyŭlangwa ata?

89. Nyie nīvīna na wīkano wake wa
kīsyokeo, 'Ame Mwīai wakwa, kana aa
nī andū ala matakētīkīlaa.

90. Kwa ūu, Itvete ume vala maī, na asya,
'Mŭuo;' na o mītŭkī mo makamanya.

أَمْ أَمْرًا فَإِنَّا مُدْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلْ

وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ إِن كَانَ لِلزَّالِمِينَ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَذِيبِينَ ﴿٥٢﴾

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيمٍ ﴿٥٣﴾

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَلْبَسُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي

يُوعَدُونَ ﴿٥٤﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٥٥﴾

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَالَّذِينَ تَرْجِعُونَ

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى

يُؤْفَكُونَ ﴿٥٧﴾

لَقَدْ وَصَّيْنَا بِهِ رَبَّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

يَعْنِي قَاصِّحٌ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ

(۳۳)

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Kwa ũla w'o, Ithĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithĩ twĩthĩtwe tũikaanany'a
aũhũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَرَّكَةٍ وَإِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ④

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ⑤

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithĩ
nĩtwĩthĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا وَإِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ⑥

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رُحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑦

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ ⑧

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

مُوقِنِينَ ⑨
لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
الْأَوَّلِينَ ⑩

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ⑪

11.Indī we syāḥṣya mŭthenya ūla ṭtu
yṭkaumya syŭki yenekee,

فَازْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُبِينٍ ۝

12.Yṭla yṭkamavw'ṭka andŭ. Usu
ŭkeethiwa ūsilḥlo; kwa ūla w'o,

يُفَسِّسُ النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

13.Indī andŭ makaṭa, 'Mwḥai waitŭ,
tŭvetangle ithyṭ ūsilḥlo; kwa ūla w'o,
ithyṭ twṭ etḥkili.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

14.Mo matonya ata kŭunwa nī ūtao,
oyṭla Mŭtŭmwa nŭminṭe kŭmavikṭa,
akṭavany'a syṭndī nesa ūtheinṭ,

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۝

15.Na ṭndī mo nīmaalyŭkile mauma vala
we ūṭ na maasya, 'We nŭmanyṭṭw'e,
mŭndŭ wṭna ndŭŭka?'

وَقَالَ لَهُمْ قَوْمٌ لَّهِمْ آلٌ أَلَمْ يَعْلَمُوا مَآ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۝

16.Ithyṭ tŭkaveta ūsilḥlo kwa kavinda
kanini, ṭndī inyw'ṭ vate nzika,
mŭkasyoka nthṭnī wa ūlei.

وَقَالَ كَاشِفُوا الْعَذَابَ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۝

17.Mŭthenya ūla Ithyṭ tŭkamŭkwata
inyw'ṭ na ṭkwata ṭnene, na ṭndī vate
nzika, Ithyṭ tŭkeanṭṣya ūṭvanṭsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝

18.Na Ithyṭ nṭwamatatie andŭ ma Valao
mbee woo, na nṭmavikṭwe nī
Mŭtŭmwa mŭṭaṭṭku,

وَلَقَدْ نَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ۝

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athŭkŭmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla
w'o, Nyie nī Mŭtŭmwa mŭṭkṭṭku wṭanṭ
wakwa;

أَن أَدَّأَرَنِي عِبَادَ اللَّهِ أَنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

20.'Na mŭikenenevyie inyw'ṭ
kŭmŭvŭthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nṭnŭkṭe
kwenyu na mwṭao mŭtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتَيْتُكُمْ بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ۝

21.'Na Nyie nīmantha wfvitho kwa Mwłai wakwa na Mwłai wenyu, inyw'ī mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأَنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ۝

22.'Na ethwa inyw'ī mŭiŭmbfīklla Nyie, İvetangei İndī kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تُوْمِنُوا بِي فَأَعْلُوا ۝

23.İndī we nīwavoyie kwa Mwłai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nī andŭ ene naī.'

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۝

24.Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ŭmatwae na ŭtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ī nīmŭkŭatīwa.

فَأَسْرِ بِمَا بِأَيْ يَتْلُوا إِنَّا كُمْ فَتَبْعُونَ ۝

25.'Na we uma ŭkanganī İvinda yīla ŭluİİte ki. Vate nzika, yo nī nguthu İla yİtw'İwe kŭthitw'a nī kİw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هَؤُلَاءِ أَنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ۝

26.Nī mİŭnda na ithima syłana ata ila mo matiie İtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْوُنٍ ۝

27.Na Mİŭnda ya malİu na kŭndŭ kŭtaİku!

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝

28.Na motanu ala mo meetanİthasya namo!

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ۝

29.Uu nİw'o kwatw'İwe kwİİhİwe. Na İthyİ nİtwamombie andŭ angİ kwİthwa atİwa ma syİndŭ İi.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝

30.Na İtu na nthİ iyaamaİla mo, onamo mayaanengwe İvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مِنْظَرِينَ ۝

LUKU 2

31.Na İthyİ nİtwamaumisye Aana-Ma-İsilaeli kuma ŭsİİlİonİ ŭsonokasya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي إِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْيَهُودَ ۝

32.Weekİİwe nİ Valao; vate nzika, we aİ mŭng'endu ona katİ wa anangi.

مِنْ ذُرْعَةٍ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ السُّرْيَانِ ۝

33. Na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo o tũmesĩ
tũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Syama
imwe ila katĩ wasyo waĩ ũtato
wĩyonanĩtye ũtheinĩ.

وَأَتَيْنَاهُم مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٤﴾

35. Andũ aa maasya:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. 'Vai kĩndũ kĩngĩ ateo kĩkw'ũ kitũ
kĩla kya mbee *kĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ ũngĩ na ithyĩ tũikathayũũkw'a
ĩngĩ.

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِنُشْرَيْنَ ﴿٣٦﴾

37. Kwa ũu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩngĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَاتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mo nĩmo aseu kũvĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyĩ
nĩtwamanangie mo nũndũ maĩ ene naĩ.

أَهْمُ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ بُنَيَّ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39. Na Ithyĩ tũyaaũmba matu na nthĩ, na
syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na ĩthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. Ithyĩ tũyaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
aingĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nĩw'o, Mũthenya wa ũtwio nĩ ĩvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِنهَا لَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42. Mũthenya ũla mũnyanya ũtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلَىٰ تِيَارًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

43. Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
nĩ Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ إِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44.Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ۝

45.Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامُ الْآثِمِينَ ۝

46.Ta Ifvulū yītheūkye, yīkatheūka nthīnī
wa mavu moo,

كَأَنَّهُمْ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ۝

47.Ta kūtheūka kwa kīw'ū kīvyū mūno.

كَغَلِي الْحَمِيمِ ۝

48.'Mūkwateri na mūkusyeyi we kūvika
katī wa Mwaki wakene;

خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

49.'Na īndī mwītkīsyeyi ūsilīlo wa kīw'ū
kītheūkte tūlū wa mūtwe wake.'

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ۝

50.'U same w'o! We was ūanīe we
mwene ta wī vinya, mūtaītku.

ذُنُوبُهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الرَّكِيمُ ۝

51.'Uū nīw'o we wāī na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَنْتَرُونَ ۝

52.Nīw'o, ala alūngalu makeethwa
vandū va mūuo ūsūvīo,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ۝

53.Katī wa mīūnda na tūlūsī,

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ۝

54.Mevw'īkīte ngūa nzeo sya lili
mwololo na lili mūūmu, meleanīle
mūndū na ūla ūngī.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ۝

55.Uu nūkethīwa. Na Ithī
tūkamakwatany'a na eītu aseō, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۝

56.Namo makeetya kīla mūthemba wa
matunda vo, kwa mūuo na ūsūvīo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ۝

57.Mo maikasama kīkw'ū vo, ateo
kīkw'ū kīla kya mbee. Na We

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَ

وَقَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝

akamatangĩia kuma Ūsilĩlonĩ wa Mwaki
wakene,

58. *Ta kĩko kya* mumo kuma kwa Mwĩai
waku. Ūsu nĩ Ūtanu mŪnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithyĩ tŭmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani*
mbŭthŭ na kĩthyomo kyaku nĩkana mo
matonye kŪsŪvĩa.

فَأَنشَأْ يَتْرَدُهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa Ūu, we eteela; onamo ota Ūu
nometelee.

فَازْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

Vinya W'onthe aimfomewa, na Indf
akfendee nathf wa ūlei wake, ta
ūtaamfwa. Indf mŭtavye we ūvoo wa
ūsilflo wf woo.

10.Na yflla we weemanyfasya ūndŭ ūlŭ
wa mŭsoa Yaitŭ, mamfvŭlaa ngŭf. Kwa
ala mailyf ta asu ve ūsilflo ūsonokasya.

11.Mbee woo ve Ngiena; namo maŭndŭ
ala mo meekie maikamŭuna na kfndŭ
ona kana asu ala mamwosie mŭsŭvf
ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Namo makeethwa na ūsilflo mŭnene.

12..Uŭ nf ūtongoi, na kwa asu ala
matasyfŭtkflaa Syama sya Mwŭai woo ve
Ūnyamao wa ūsilflo wf woo.

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nf We
ŭla watumie ūkanga ūmwŭwa inywf
nfkana ngalawa iendela ūlŭ waw'o
kwa mwŭao Wake, na inywf mŭtonye
kŭmantha mumo Wake, na nfkana
inywf mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14.Na kyonthe ona kfva kflla kf matunf
na kyonthe ona kfva kflla kf ūlŭ wa nthf,
We nŭtumfŭte kfmwŭwa inywf; ii
syonthe nf kuma Kwake. Vate nzika,
nthf wa maŭndŭ asu ve Syama kwa
andŭ ala masŭanflaa.

15.Asywa kwa asu ala metfklaa, kana
methwe na ūkeo kwa asu ala
matekwatasya kŭvika kwa mŭthenya flla
yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, kana We atonye kŭmafva andŭ
kwoondŭ wa maŭndŭ ala mo meekaa.

لَمْ يَسْمَعْهَا قَبْرُهُ بِعَذَابِ النَّارِ ①

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ②

مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا
شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ③

هَٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ
مِنْ رِجْزِ آيَمٍ ④

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑤

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
فَنَّهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑥

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا وَلِلَّذِينَ لَا يُرْجُونَ آيَاتِ اللَّهِ
لِيُخْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑦

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mũkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithyĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo na ntheu, na nĩtwamanenevisye mo tũlũ wa andũ ma ĩinda yu.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْعَمَلَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo ieleelo ntheu tũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'o kũmavikĩa mo, kwĩsĩla nthĩnĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo tũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَقِيَّتُهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَسَبِّحْهُ وَخَلِّفُوهُنَّ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithyĩ nĩtwakw'ĩle we tũlũ wa nzĩa ntheu ya Mwĩao; kwa Ou mĩatĩle yo, na ndũkaatĩle mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'o, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na tũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنَأُوكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْسَىٰ بِبَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ yĩna mokũsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَآئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithyĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawla maseo, nkana kkw'u kyoo na thayu woo sythwe undu omwe? Ow'o, mo matusaa nai.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ عَنَانُهُمْ
وَمَمَّا تَهُمُّ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe asyumbite matu na nthi na ula w'o na nkana kila thayu Otonye kutuvw'a kwoondu wa maundu ala w'o wkaa; namo maikavifw'a.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

24.Inyw'I nlmumwone we ula utusaa kwenda kwake mwene mwai wake, na ula Ngai Mwene Vinya W'onthe umutw'ile wa kwaa o esi, na ula matu make na ngoo yake We umasillite, na ula lolu wa metho make We wikkite nguniko? Nuu, Indl, Okamutongoesya we itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kumumanla we? Inyw'I Indl, nomwifsvlaa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ
بَصِيرَةَ عَشْوَةٍ فَسَنَ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

25.Na mo maasya, 'Vai kindu Indl thayu witu no w'o uu wa yu; ithyI nitukusaa na ithyI nitwikalaa vaa; Indl vai kindu ateo ivinda nlyo yituminaa ithyI. 'Indl mo mai na umanyi wa uu; mo maatlila kutalithya.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُونَ ﴿٣٨﴾

26.Na yila mo masomewa Misoa Yaitu Mltheu, ngaananlo syoo ni sya kwasya, 'Matungei maathe maitu, ethwa inyw'I mwineena w'o.'

وَإِذَا تَنَسَّلَ عَلَيْهِمْ ابْتِغَاءَ بَنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

27.Asya, 'NI Ngai Mwene Vinya W'onthe ala umunengae inyw'I thayu, na Indl nowe otumaa mukw'a; na Indl We akamumbany'a inyw'I vamwe Muthenyanf wa Uthayookyo ula ute

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْعَلُكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

nzika nthlŋĩ wa w'o. Indĩ andũ aingĩ
mũno mayĩsĩ.

LUKU 4

28. Usumbĩ wa matu na nthlŋĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na mũthenya
Ūla Saa ūkavika, mũthenya ūsu asu ala
maŪleaa w'o makathĩna.

29. Na ūkamyona kĩla mbaĩ ya andũ
ĩtulĩtye-ndu. Kĩla mbaĩ ya andũ
ĩkeethwa kwĩanana na maũndũ mayo
ũndũ maiĩtwe, na *mo makatavw'a*,
'inyw'ĩ nĩmũkũĩvwa ūmũnthĩ kwoondũ
wa maũndũ ala mweekie.'

30. 'Yĩ nĩ Ivuku Yitũ; yĩneena yĩleana
nenyu na ūla w'o. Ithyĩ
nĩtwaandkĩthisye *nesa* maũndũ *onthe*
ala inyw'ĩ mweekie.'

31. Yu kwa asu ala meetkĩlile na meekie
mawĩa maseo, Mwĩai woo akametkĩllya
mo nthlŋĩ wa tei Wake. Usu nĩ
ũtandĩthyo mũtheu.

32. Indĩ kwa asu ala maleile kwĩtkĩla:
Mĩsoa Yakwa mŪyaamĩsomewa inyw'ĩ?
Indĩ inyw'ĩ mwai ang'endu na mwai
andũ avĩtany'a.

33. 'Na yĩla kwaneeniwe, 'Ūtianŋo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa w'o
vyũ, na *tũlo* wa ūla Saa, vai nzika
nthlŋĩ wa *kũvika kwaw'o*, inyw'ĩ
mwaisye, 'Ithyĩ tũyĩsĩ ūla Saa nĩ mwau;
ithyĩ twĩũsũanĩa w'o ta ūtalĩthyo tũ,
tũikũkĩla.'

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٨﴾

وَتَرَى كُلُّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى
كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

هَذَا كِتَابُنَا يُنْطَقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنْ كُنَّا نَسْتَنبِغُ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تَنْتَظِرُ عَلَيْكُمْ
فَأَسْتَكْبِرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَكُنُ إِلَّا أَطْلَافًا
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَغْنَيْنِ ﴿٣٣﴾

34. Na mothŭku ma meko moo
ŭkamevuanĩsya mo ŭtheinĩ, na maŭndŭ
ala mo mamavŭfaa ngŭĩ
makamathyŭlŭlŭka mo.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ŭmŭnthĩ Ithyl
nĩtŭkŭlwa ninyw'I, otondŭ inyw'I
mwoolilwe nĩ kŭkomana kwa mŭthenya
ŭŭ wenyu. Na ŭtŭo wenyu nĩ Mwakinĩ,
na mŭikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِفْكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ مِنَ نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nĩ w'o, nŭndŭ inyw'I nĩmwavŭie
ngŭĩ na Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na thayŭ wa nthĩ
nĩwamŭkengie inyw'I.' Kwa ŭu,
mŭthenya ŭsu mo maikaumw'a kuma
vo, ona maikanengwe ŭthei wa kŭsyoka.

ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ أَمَّا آيَاتُ اللَّهِ هُزُوًا وَاَعْرَظْكُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndaŭa syonthe ĩndĩ, nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa matu,
na Mwĩai wa nthĩ syonthe na We nĩ Ula-
Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nĩ Wake matunĩ na ĩlŭ wa
nthĩ; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usultwe nl Olau, Usultwe
nl tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Haa Miim. *Walilwe-NFKaŋwa,*
Mwŋai-Wa-Ndaŋa.

حَمْدٌ

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yll nl kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-
Vinya, ula MŪI.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

4. Ithyl tŭisyŭmbŋte matu na nthl na
syonthe ila syl katl wasyo ateo kwa ūla
w'o, na kwa Ivinda yltw'e; Indl asu ala
matetlkŋlaa nŋmaalyŭkaa kwelekela
maŭndŭnl ala mo makaanltw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا
مُعْرِضُونَ

5. Asya, 'Inyw'I nŋmwŋsl nl kyaŭ kŋla
inyw'I. mŭkŋkaŋlaa vandŭ va Ngai
Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei
Nyie kŋla mo mombŋte ūlŭ wa nthl.
Kana mo mena kŋlanda nthlnl wa ūmbi
wa matu? Ndeteei Ivuku yll
yavuanlw'e mbee wa yll, kana ūvano
ona wŋva wa ūmanyi ūla ūŭmŭtw'ŋka
inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwŋneena
w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ
إِنِّي يَكْفُرُ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَشْرَقَ مِنْ عِلْمِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

6. Na nŭŭ ūla mwau mŭno mbee wa asu
ala, vandŭ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe mavoyaa ala matakamasŭngŋa
kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ona
mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَا يَنْصِبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ
غَفْلُونَ

7. Na yll andŭ onthe ma nthl
makombanw'a vamwe, makatw'ŋka
amaitha moo, na makaŭlea ūthaiithi woo.

وَلَاذِخِيَةِ النَّاسِ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ

8. Na yīla mo masomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, ala matetīkīlaa mavikīwa nī Ōla w'ō maasya, 'ŌŌ nī Ōoi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَ عَلَيْهِمْ أَنبَاءُ بَنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنِّي لَأَنبَاءُ جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ①

9. Mo maasya, 'We nīwe ūyīseŭvītye yo? Asya, 'Ethwa Nyie nīnīyīseŭvītye, Mūitonya kūndethya na kīndū mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. We nīwīsl nesa mūno ngewa mbathe ila inyw'ī mwī nthīnī wasyo. We nīwīlanīe kwīthwa Ngūsī katī wakwa nenyu. Na We nī We Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
إِنِّي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ
كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الْوَحِيمُ ②

10. Asya, 'Nyie ndi Mūtōmwa mūeni, ona ndyīsl ūndū Nyie ngekwa kana ūndū inyw'ī mūkekwa nthīnī wa thayū ŌŌ. Nyie nīatīla kīla nīvuanīw'e; na nī Mūkaanany'a wīyonanītye.'

قُلْ مَا كُنتُ بِدَاعٍ مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَّلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنِ آتَيْتُكُم بِالْبَيِّنَاتِ وَالْحَقِّ أَتَانَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ③

11. Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani īno yumīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nenyu nīmōmīlea, na ngūsī kuma kwa Aana-Ma-Isīlaeli yīna ūkūsī wa kōvika kwa ūmwe ūilyī take, na we nīweetīkīlīle, īndī inyw'ī mwī ang'endu mūno, inyw'ī mūkaendēea ata?' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū eki -ma-naī.

قُلْ أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ إِن كَانِ مِن بَيْنِي وَبَيْنَ اللَّهِ حُكْمٌ فَلَا أُبْدِلُ
بِشَيْءٍ مِّنْهُ لَكُمْ شَاهِدًا ۚ قُلْ إِنِّي أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ④

LUKU 2

12. Na asu ala matetīkīlaa nīmamatavasya etīkīlī: 'Takethwa yaī nzeo Kulani, mayīthīwa maī mbee waitū kūmītkīla.' Na nūndū mo mayā atongoesye nthīnī wayo, mo makaasya ŌŌ nī ūvūngū wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ⑤

13. Na mbee wayo kwaī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei; na yīl nī Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ وَهَٰذَا

yītkīthasya mawathani ala mavñie, na kīthyomo kya Kīlalavu, nīkana yo yītonye kūmakaany'a ala mekaa naī; na ta ūvoo mūseo kwa ala mekaa moseo.

كُتِبَ مُصَدِّقُ إِسَاءَاتِنَا عَرَبِيًّا لِيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
وَبَشِّرِ الصَّالِحِينَ ١٤

14.Nīw'o, ala maasya, 'Mwīlai waitū, nī Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na Indī makīkalaa me alūmu, vai w'ia ōkoka tūlū woo, ona maikakwatwa nī kyeva.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يُحْزَنُونَ ١٥

15.Aa nīmo ekali-ma-MūŌndanī; mo makatūaa vo, mūthīnzīo wa maŌndū ala mo meekie.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ١٦

16.Na Ithyī nītūmwīyīafe mūndū kwīka nesa kwa asyai make. Nyinyia wake asyaa na woo, na amūea na woo. Na kūmūsyaa we na kūmūea we kūkuua myei mīlōngo ītatū, kūvika akavikīla ūima wake aivika ōkoo wa myaka mīlōngo īna, we aasya, 'Mwīlai wakwa, nenge nyie ōtonyi nīkana ndonye kūtūnga mūvea nūndū wa īnee Yaku yīla We wanengie nyie na asyai makwa, na nīkana ndonye kwīka mawīa maseo ala ma kūkwendeasya We. Na lūngalya ūsyao wakwa kwoondū wakwa. Na nyie nīngūkwelekela We; na ow'o, nyie nī katī wa ala menganae kwaku.'

وَوَعَيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا خَلَقْتُهُ
أُمَّةً كُرْهًا وَوَضَعْتُهُ كُرْهًا وَخَلَقْتُهُ
فَلْتَوَنَ سَهْرًا أَحْمَرًا إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ
سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ
وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ١٧

17.Asu nīmo ala Ithyī tūmetkīlaa mawīa moo maseo na kūlea kūmona meko moo mathūku. Mo makeethwa katī wa ekali ma MūŌndanī, nthīnī wa wīanīu wa ūtianīo wa w'o ūla mo maseūvīw'e.

أُولَئِكَ الَّذِينَ تَتَّقِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
تَتَّوَرَّعُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ
الْعِزِّيُّ الَّذِينَ كَانُوا يُوْعَدُونَ ١٨

18.Indī ūmwe ūla ūmatavasya asyai make, Mwōofwa inyw'eli! Inyw'ī mwīndeelemya mūimbīa kana Nyie nīngaumīlw'a īngī, oyīla nzyawa nyingī nīsyaminie kūvīta mbee wakwa? Na mo

وَالَّذِينَ قَالَ لِلْإِنْسَانِ أَيُّ لَكُمْ أَعْتَدْتُمُ إِنَّا
أَخْرَجْنا وَقَدْ خَلَقْتُمُ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِهِ وَهُمَا

eli nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho kwoondũ wa Otethyo na 'Woo nĩ waku we! Itĩkĩla; nũndũ Otianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ w'o.' Indĩ we aasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ mbano sya tene.

19.Aa nĩmo Otewio wa Osilĩlo wamavikĩie, ovamwe na mbaĩ sya Mayini na andũ onthe ma nthĩ ala mavĩĩte mbee woo. Ow'o mo maĩ ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve Okĩĩĩĩlu wa Onene kwĩanana na maũndũ ala mo maaĩka, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho amaĩve vyũ, nũndũ wa meko moo, namo maĩkavĩĩw'a.

21.Na mũthenya ūla asu ala matetĩkĩlaa makaetwe mbee wa Mwaki, namo makatavw'a, 'Inyw'ĩ nĩmwaaanangie syĩndũ syenyũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ, na nĩmwaitanĩie mũno vyũ. Yu ūmũnthĩ nĩmũkũĩvwa na ūsilĩlo mũthũku nũndũ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu ūũũ wa nthĩ vate wĩanũ, na nũndũ mweekie maũndũ na wau wa matũ.

LUKU 3

22.Na mũwete mwanaa ĩthe wa Aati, yĩla wamakanisye andũ make katĩ wa ivumbu, na Akaanany'a nĩmeethĩtwe vau mbee wake na ĩtina wake makyasya, 'Mũĩkamũthaithe ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'ontho, nyie nĩ na w'ia ūũũ wenyu nũndũ wa ūsilĩlo wa mũthenya ūla mũnene.'

يَسْتَوِينَ اللَّهُ وَبِكَ آمِنِينَ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سُلْطَانُ الْأَوَّلِينَ ①

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَقَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ②

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَاسِبُ أَعْمَالِهِمْ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ③

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَهُمْ
ظُلُمَاتُكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَنْعَمْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن كُنْتُمْ تَقْسُقُونَ ④

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أُنذِرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتْ السَّارُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑤

23. Namo nīmamōkūlilye, 'We ōkīte vaa tūī nīkana ūtūalyūle tūekane na ngai sitū? Yu Indī tūetee kīla we ūtūetelemangya nakyo, ethwa ōw'o we wī katī wa ala maw'o.'

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَأْفِكَنَا عَنِ الْهِتَانِ فَأَتَيْنَا بِمَا
تَوَدَدْنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

24. Nake amasūngīa, 'Ōmanyi waw'o wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Na nyie nīmūetee inyw'I kīla ndūmītwe nakyo, Indī. Nyie nīngwona inyw'I mwī andū atumanu mōno.'

قَالَ إِنَّمَا أَوْلَمْتُ عَنْدَ اللَّهِ ۖ وَأُفِيْكُمْ فَأَنْصُرُكُمْ
بِهِ وَلَكِنِّي أُرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

25. Indī, yīla mo moonie kīndū kyōkīte kyelekele myandanī yoo kīlilyī ta ītu, maisye, Yīī nī ītu yīla yītūeteae mbua.' Aiee, Indī nī yīla inyw'I mwendaa kūyīkalaata. kīseve kīna ūsīlīlo mwai nthīnī wakyō.

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالَ لَئِنِ
عَارِضٌ مُّطْرِنًا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ
فِيْهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

26. 'Kyo kīlananga kīla kīndū kwa mwīlao wa Mwīlai wakyō.' Na mo matwīka kīndū kītakasyoka kwoneka Ingī, ateo maanzo moo. Uu nīw'o Ithyī tōmaīvaa andū avītany'a.

تَذَكَّرَ كُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ
إِلَّا سَكَنُ لَهُمْ ۖ كَذَٰلِكَ نُجَزِّي الْقَوْمَ الْعَٰجِزِينَ ۝

27. Na Ithyī nītwamaīlītye mo mbee wa ūndū twamwaīlītye inyw'I; na Ithyī nītwamanengie matū na metho na ngoo. Indī matū moo na metho moo na ngoo syoo iyaamauna nondū ona ōmwe kuma yīla mo mamīleile Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kana maūndū ala mo mamavūīaa ngūī nīmamathyōlōlōkile.

وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِينَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيْهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَبْعًا وَابْنَارًا وَآفِدَةً ۖ فَمَّا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ
سَنَعُهُمْ وَلَا ابْصَارُهُمْ وَلَا آفِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ تَاْكَالُفًا
ۖ بِهِ يَسْتَفْهِرُونَ ۝

LUKU 4

28. Na Ithyī nītwamyanangie mīsyī yonthe kūōthyōlōka we na Ithyī nītūalyōlīte Syama, nīkana mo matonye kūōalyōkīla Ithyī.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

29.NtKI, IndI mo yIla masyosie ta ngai vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa Othengeanfu wake iyaamatethya kwIsIla kwoo? Aiee, IndI syo nIsyamafe. Usu nIw'o waI Osyao wa OvUngU wasyo, na wa maUndU ala mo maseUvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَاتِهِمْ عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٣٩﴾

30.Na lilikanai yIla Ithyl tweelekeleye nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kUmItlukIsya Kulani, na yIla mo meethIiwe vo yIIsomwa, nImaneenanisye mo Umwe na OIa UngI makyasya 'Vindyai na ItlukIsyei,' na Ila yo yaminie kOsomwa, nImasyokie kwa andU moo, makImakaany'a mo.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٤٠﴾

31.Mo maisye, 'Inyw'I andU maitU, ithyl nItwIw'ite Ivuku, yIla yItheetw'e Itina wa Mose, yIkIaniIsya maUndU ala me mbee wayo; yo yItongoasya nthInI wa w'o, na nzIani Ila ya w'o.

قَالُوا يَقَوْمُنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤١﴾

32.'Inyw'I andU maitU, 'MwItIkai MwItani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwItIkIlei We. We akamUekea inyw'I naI syenyu, na kUmUsiIla inyw'I kuma OsilIlonI wI woo.

يَقَوْمُنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٤٢﴾

33.'Na OIa ona wIva UtamwItIkai MwItani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kUmOkIa We IolU wa nthI ona ndatonya kwItIhwa na mUsUvIi ona wIva Utee Wake We. Ta asu me nthInI wa IvItyo yIyonanItye.

وَمَنْ لَا يُجِبِ دَاعِيَ اللَّهِ فَكَيْسٌ يُعْجِزُ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ آلِيَاءٌ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٣﴾

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, OIa woombie matu na nthI na ndaanow'a nI Umbi wasyo, ena Utunyi wa kUmUnenge thayU OIa

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهُنَّ يَغْدِرْ عَلَى أَنْ تُخَيَّرَ الْمَوْتَى
بَلَاءَهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٤﴾

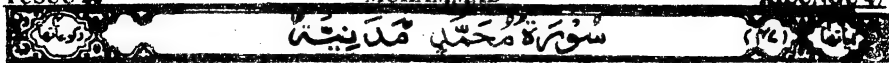
mŭkw'ŭ? II, nŭw'o, We ena ŭtonyi Iŭlŭ
wa syŭndŭ syonthē.

35.Na mŭthenya ŭla ala matetŭkŭlaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakŭlw'a, 'ŭŭ ti w'o?' Namo
makasŭngŭa, 'II, twŭlvŭta na Mwŭlai
waitŭ.' Nake akamatavya, 'Indŭ ŭamai
ŭsilŭlo, nŭndŭ inyw'I nŭmwaleile
kwŭtŭkŭla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ٥

36.Ithŭwa na ŭmŭlsyo Indŭ, ta Atŭmwa
ala maŭ na kŭthito kŭ vinya; na
ndŭkekalaate Iŭlŭ woo. Mŭthenya ŭla
mo makamona maŭndŭ ala makaanaw'a
namo, kŭkooneka kwoo ta mataaŭkala
mŭno Iŭlŭ wa nthŭ ateo kwa Isaa yŭmwe
ya mŭthenya. Ukaany'o ŭŭ nŭmŭete
Indŭ vai andŭ makanangwa ateo andŭ ala
mbaa matŭ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَتْهُمْ يُرْوَنَ مَا وَعَدُونَا
لَمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ يَلْعَلْ يَهْلِكَ
إِلاَّ الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ٦

MUHAMMAD (Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau,
Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetkĩlaa na kũmasĩlla andũ
nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe--
--We amatũngaa mawĩla moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصَلَّ
أَعْمَالُهُمْ ②

3. Indĩ kwa asu ala metkĩlaa na kwĩka
mawĩla maseo, na metkĩlaa maũndũ ala
mavuanfw'e Muhammad—na nĩ w'o
kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga
mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla
mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ③

4. Kĩtumi nũndũ ala matetkĩlaa maatlĩlaa
ũvũngũ oyĩla ala metkĩlaa maatlĩlaa w'o
kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūmanengae
ngelekany'o syoo.

ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ④

5. Na inyw'ĩ mwakomana kaOnĩwa kĩla
ĩvinda asu ala matetkĩlaa, kũnai ngingo
syoo; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya
mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ
ĩtina wa ūu malekyei mo ota ĩnee kana
kwa kwosa kyovosya---kũvika kaũ wie
mĩlio ya w'o. Usu nĩw'o mwĩao. Na
takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwatw'ĩte ūu, We ethĩwa We-Mwene
eanĩsyee ūĩvanĩsyoo kuma kwoo, Indĩ We
amekĩlaa amwe menyu ūtatoni mokoni
ma ala angĩ.

وَلَا الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرَبَ إِلَيْكَ حَتَّى إِذَا
أَخَذْتَهُمْ فَشَدُّوا الوُتَاقَ لَا تَأْتَا مَتَابَعْدُ وَإِنَّمَا
فِدَاءُ حَتَّى تَصْعَ الْحَرْبُ أَوْ زَارَهَا ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ لَأَنْصَرَفَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لَيَبْلُوَنَّكُمْ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَ
الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُخْلَ أَعْمَالُهُمْ ⑤

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla
mwĩkalo woo,

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ⑥

7. Na kUmetfkllya mo kOlika nthlĩ wa MŌunda Ōla We wawanakavisye na aŭvathŭkany'a kwoondŭ woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ①

8. Inyw'I ala mwĩfklflaa! Ethwa nĩmŭŭtetheesya *nzĩa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamŭtethya inyw'I na akalŭlŭmĩlya matambya menyũ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَضَرَّعُوا إِلَى اللَّهِ يَتَضَرَّعْكُمْ وَ
يُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ②

9. Indĩ *ta kwa* asu ala matetfklflaa, *kĩanda* kyoo nĩ kwaa tene na tene; Na We akamatw'fklthya mawĩa moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا اتَّعَسَا لَهُمْ وَاضِلٌ أَعْمَالُهُمْ ③

10. Kĩtumi nŭndŭ mo mamenaa maŭndŭ ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvuanĩtye; *kwa ōu*, We nŭmatŭngĩthĩtye mawĩa moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطُوا أَعْمَالَهُمْ ④

11. Mo nomaanganga ŭlŭlŭ wa nthĩ makona ŭndŭ wailĩ mŭminŭkĩlyo wa ala mĩ mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamanangie mo *vyŭ*, na kŭkeethĩwa na ŭsilĩlo ŭilyĩ ta ŭŭ kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَالْكَافِرِينَ أَتْمَلَّأُهَا ⑤

12. Kĩtumi nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭsŭvĩ wa ala metfklflaa, Indĩ *kwa* alei vai mŭsŭvĩ.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ
لَا مَوْلَى لَهُمْ ⑥

LUKU 2

13. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metfklflaa na kwĩka mawĩa maseo malika nthlĩ wa Mĩŭnda ūla ūvĩfĩlaa mbŭsĩ uungu wayo; oyĩla ala matetfklflaa metanĩthasya mo ene na kŭya ŭndŭ nyamŭ ūlsaa, na wĩkalo woo ŭkeethwa nĩ Mwakinĩ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ
مَثْوًى لَهُمْ ⑦

14. Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata, ūla yaĩ na vinya mbee wa mŭsyĩ ŭŭ waku ūla ūkŭlŭngĩtye

وَكَايُنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

we yila ithyi twamyanangie, na mayai na mUtetheesya!

15. We Indī, ūla ūŋgeme ūlū wa ūkūsī mūseo na mūtheu kuma kwa Mwīai wake nī ūndū ūmwe na ūla ūthūku wa meko moo matw'itwe *kwoneka* me manake na ala maatīāa mawendi moo mathūku?

16. Ino nī ngelekany'o ya Mūonda ūla ala alūngalu mathiwe: vo ve mbūsī sya kīw'ū kīla kītanangīkaa, na mbūsī sya īia yīla yītaalyūlaa mūsamo wayo, na mbūsī sya mbinyu yīna mūsamo mūseo kwa ala mamīnyusaa na mbūsī sya ūkī wa nzūkī mūkeele' na nthīnī waw'o makeethwa na mīthemba *yonthe* ya matunda na ūkeko kuma kwa Mwīai woo. Ala Indī mekwītanīthya na ūtanu wīana ūū nīmatonya kwīthwa ūndū ūmwe na ala mekalaa nthīnī wa Mwaki na ala manengawe kīw'ū kītheūkīte manyw'e nīkana kīmatembūange mavu moo?

17. Na katī woo ve amwe ala makwīthukīāasya we kūvika, yīla meuma mbee waku, maimakūlya ala manengetwe ūmanyi, 'we eneena ata yu?' Aa nīmo ala ngoo syoo Ngai Mwene Vinya W'onthe wisīlīte, na ala maatīāa mawendi moo mathūku.

18. Indī ūlū wa asu ala maatīāa ūtongoi, We nīwongeelaa ūtongoi woo na nūnenganae ūlūngalu ūlū woo.

19. Mo mayetelee ateo ūla Saa ūmavikīe na kīthūlūmūkīlo. Movano maw'o nīmaviku. Indī ūtao woo ūkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَكَهُمْ فَلَا تَأْصِرْ لَهُمْ ⑬

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ ذَنْبِهِ لَكَ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبِعُوا أَهْوَاءَهُمْ ⑭

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي دُعِيَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَرُ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَرُ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَرُ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَرُ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِ الثَّوْبِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كُنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ⑮

وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْتَعِ الْيَكَّ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنَّىٰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ⑯

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ⑰

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمُ

kyaU ylla Ola Saa Ukamina kOka vyU Tolu woo?

ذَكَرْتَهُمْ ⑩

20. Manyai, Indī, kana Vai Ngai Ongi ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ityai ōkeko kwoondū wa naī syenyu, na kwa aōme etikili na iveti mbitikiili. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwisi vala inywi mūendaa na vala inywi mwikalaa.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مَثْوَاكُمْ ⑪

LUKU 3

21. Na asu ala metikila maasya, 'Niki Kilungu kiliuvuanw'a?' Indī ylla Kilungu kina ōtwio kyavuanwa na kōkita kōiwetwa nthini wakyo, we ōkamona asu ngoo syoo iwaftw'e maōsyafye we na mōsyafye wa mōndū ōvw'ikiftwe nī kyuu kīkiftw'e Tolu wake nī kīkw'ū. Kwa ōu wanangiko nōmakwate mo!

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَإِذَا
أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ يَنْظُرُونَ
الْمَغْضَىٰ عَلَيْهِ مِنْ الْوَيْبِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ ⑫

22. Wīwi na ndeto nzeo nī nzeo mbee kwoondū woo. Na ylla ōvoo ōkethwa wī mōtw'e, kōkeethwa kwī kōseo kwoo ethwa mo maī ma w'ō kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

طَاعَةً وَقَوْلٍ مَّعْرُوفٍ ۚ إِذَا عَزَزَ الْأَمْرُ فَلَوْ
صَدَّقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ⑬

23. Inywi Indī, mōkanengwe ōnene wa nthi, nī kōete kīthokoo nthini wayo na kōtila ndū syenyu sya mōkauti?

قَهْلَ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفِيدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتَقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ⑭

24. Aa nīmo Ngai Mwene Vinya W'onthe ōmaumanīaa na akamatw'Tkithya metho moo ilalinda.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى
أَبْصَارَهُمْ ⑮

25. Mo Indī, nomakasōanīa Tolu wa Kulani, kana Tolu wa ngoo syoo ve ivuli sya mōseōvīye woo ene?

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ⑯

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na Itina wa Utongoi kumetheesya mo, Satani nūmasengenete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma Ovungu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَ لَهُمْ ۝

27. Kitumi nūndū mo nīmamatavisye asu ala mamamenete maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthē Ovuanitye, 'Ithyī tūkamwīw'a inyw'ī maūndūnī amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwīsi syimbithī syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَوْطِيكَمْ فِي بَعْضِ الْأُمُورِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝

28. Indī mo makeeka ata yīla alaika makamakw'ithya, maimakūna mothyū moo na mīlōngo yoo?

كَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۝

29. Kweekīkie ūu nūndū mo maatīle maūndū ala matamwendeasya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na mamamena maūndū ala mamwendeasya We. Kwa ūu, We nīwamatw'īkīthisye mawīla moo vathei.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝

LUKU 4

30. Mo asu ala mena ūwau ngoonī syoo mesūanīla kana Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakaumīlya ūtheinī ūmaamai woo?

أَرْحَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرْسٌ أَنْ لَنْ يُخَيِّجَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۝

31. Na takethwa Ithyī nītwendie, twīthwa twakwonisye mo nīkana ūkamamanya na movano moo. Na vate nzika, ūkamamanya mo na mūneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmesī meko menyū.

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ وَتَعَرَّفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

32. Na Ithyī vate nzika, tūkamūtata inyw'ī kūvika Ithyī tūmamanye okiti ma w'o katī wenyū na omīsiya, na kwa ūtato Ithyī tūkaumīlya vata wenyū vyū.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ عَلَىٰ تَعْلَمِ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَ الصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ أَخْبَارَكُمْ ۝

33. Asu ala matetfklāa na kūmasiſſa andū nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmōkaananīsyā Mūtūmwa ſtina wa ūtongoi kūmevuanīsyā ūtheinī, kūikamūthūkyā Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini; na We akamatw'ſkīthyā mawīa moo kwīthwa mate na ūsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
شَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى
لَنْ يَضُرَّ وَاللَّهُ شَهِيدٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٥

34. Inyw'ī ala mwīfklāa! Mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwīw'ei Mūtūmwa na mūikaeke mawīa menyū manangīke mana.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ٥

35. Nīw'o, asu ala matetfklāa na kūsiſſa andū nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na īndī maikw'a me alei---- kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
شَاقُّوا وَلَهُمْ كُفَارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ٥

36. Mūikaleele mūikese kwītyā mūuo oyſſa inyw'ī no kūvika mwīthwe mwī asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe nenyū, na We ndakamūvena inyw'ī ſtuvi ya meko menyū.

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْكَافِرُونَ
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرِكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ٥

37. Thayū wa nthī īno no ſthaū na ngūſ tū, na inyw'ī mweetfklā na kwīthwa mwī alūngalu, We akamūnenge inyw'ī matuvi menyū, na ndakamūkūlyā inyw'ī mothw'ii menyū.

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَإِنْ تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْلَكُمْ أَمْوَلكُمْ ٥

38. Ethwa We emakūlyā mo ūvoo wenyū, na kūmūingīſsyā inyw'ī, inyw'ī mūkeethwa mwī atoonu, na We akaumīlyā ūseleke wenyū ūtheinī.

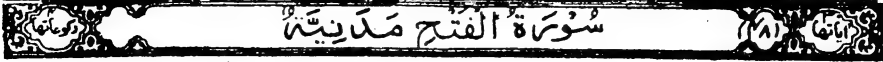
إِنْ يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبَخَّلُوا وَلَا يُخْرِجْ
أَصْفًا نَكُمْ ٥

39. Sisyai, inyw'ī mwīſtwe mūke kumya kwoondū wa nzſa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; īndī katī wenyū ve amwe atoonu. Na ūla ona wīwa mūtoonū, nī

هَآؤَلا تَدْعُونَ لِنُفْسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَتَّقِلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ عَنْ

mŭtoonu kwoondŭ wa thayŭ wake
mwene tŭ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe Nŭwŭlanŭsy-We-Mwene, na
inyw'I ninyw'I mwŭna vata. Na ethwa
inyw'I nŭmŭŭsyoka Itina, We akamaete
andŭ angŭ vandŭ venyu eka inyw'I, na
ŭndŭ mo maikethwa mailyŭ tenyu
inyw'I.

نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿٧٦﴾

AL - FATH
(Wavuanlw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũnengete we ũsindi mũthandĩku,

3. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũvw'ĩkĩa we mavĩtyo maku ala we ũkũĩĩĩĩwa, ma ĩvinda ĩvĩtũku na yũkĩte, na kana atonye kwĩanĩĩsya ĩnee Yake ĩũũ waku, na atonye kũũtongoesya we nzĩanĩ ĩla ya w'o.

4. Na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũtetheesya we na ũtethyo wĩ vinya.

5. We nĩ We ũla watheesye ũuu nthĩnĩ wa mathayũ ma etĩkĩli nĩkana mo matonye kwongeleka mũkĩĩĩonĩ woo, na nguthu sya ita syonthe sya matunĩ na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

6. Nĩkana We amatonyethye etĩkĩli aũme na etĩkĩli aka kũlika nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩĩĩĩĩlaa tũĩũsĩ uungu wayo, vala nĩvo mo makekalaa, na nĩkana We atonye kũmavetangĩa mothũku moũ, na kana mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũtanu mũnene.

7. Na nĩkana We amasĩĩĩle angangani aũme na angangani aka, na athaithi ma mĩvw'anano aũme na athaithi ma mĩvw'anano aka, ala mathokasya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُخَوِّفَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَزِيدَهُمْ وَثَاقًا مَعَ إِبْرَاهِيمَ وَهُوَ جُودٌ
السُّلُوبِ وَالْأَمْرِضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمًا

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ
الْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ ذِئْرَةُ

mas0an1o math0ku 1010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nda1a ya 1vuso 1th0ku 1kamavingi1f1la mo; na 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe w1 1010 woo. Na 0su ow'o n1 w1kalo m0th0ku.

الشُّوْرَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matun1 na nth1 n1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 We W1-Vinya, M01.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
كَرِيمًا ①

9.1thy1 t00t0m1te we ta Ng0s1 na m0eti-wa-0voo M0seo na M0kaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ①

10.N1kana inyw'1 m0mw1t1k1le Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, na m0tonye k0m0tetheesya we, na k0m0nenge nda1a we, na n1kana inyw'1 m0tonye k0m0ta1a We k1oko na w1oo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَ
تَتَّقُوهُ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِهِ وَأَصْلَحَ ①

11.N1w'o, asu ala mekw1v1ta n0nd0 wa ngwatan1o kwaku, vate nzika, me1v1ta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kw1 1010 wa moko moo. Kwa 0u, 0la wanangaa w1v1o wake, awanangaa kwoond0 wa thay0 wake mwene; na 0la ona w1va w1an1asya 0tian1o 0la we 0tian1e na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akam0nenge we 1tuvi 1nene.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى
نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْلى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَيَسُوفُ يَنْفُذُ
عَذَابًا عَظِيمًا ①

LUKU 2

12.Asu kat1 wa Aalavu na we0n1, ala matiwe 1tina, makak0tavya we, 'Sy1nd0 sit0 na and0 ma bait0 n1mat0v1ng1sie 1thy1, kwa 0u, tw1t1sy1 0keo. 'Mo maneena na n1m1 syoo. Asya, 'N00 0la 0tonya k0m0tethya inyw'1 na 0nd0 ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا
أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanlīte kūmwīka naī, kana ethwa asūanlīte kūmūuna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'I mwīkaa.

13. Aiee! Inyw'I mwasūanfie kana Mūtūmwa na etfīkīli maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ū nīwaseūviw'e *kwoneka* wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'I nīm wathokisye ūsūanlō mūthūku, na inyw'I mwaī andū anangīku.'

14. Na *tolō* wa asu ala matamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

15. Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kūmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanlī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

16. Asu ala *maseūvisye kūtiwa* ītina makaasya, 'Yīla mōkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'I.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'I mūitūatīla ithyī. Ū nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeeni. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'I mwītwtīw'īa kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

17. Matavye Aalavu ma weūnī ala matiwe ītina, o mītōkī inyw'I mōkeetwa

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٥٠﴾

بَلْ كَذَّبْتُمْ أَنْ لَنْ يَتَغَلَّبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَ السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿٥١﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿٥٢﴾

وَاللَّهُ مَالِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٣﴾

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَارِهِمْ لِنَأْخُذْهُمْ أَذْهَبْنَا نَبِيِّكُمْ يَرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَسْمِعُونَا كَذَّبْتُمْ فَالِ اللَّهِ مِنْ قَبْلِ سَيَقُولُونَ بَلْ نَحْنُ وَنَسَاءُ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٤﴾

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ فَقَاتِلُوهُمْ أَوْ فَسَدُوا

mOkokite na nzamba syina vinya; mOkokita namo okuvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwI ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamUnenge inyw'I Ituvi Iseo, IndI mwasyoka na Itina, tondU mwasyokie na Itina mbee, We akamUsilIla na UsilIlo wI woo.

فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

18.Vai uthoku kwa ilalinda, ona vai uthoku kwa kIema, ona vai uthoku kwa ula mUwau, *kUlea kUthi kOkita kaUnI*. Na Ola ona wIva UmwIw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MUtUmwa Wake, We akamUlikya MfUndanI Ila IvItIlaa tUlUsI uungu wayo; IndI Ola Usyokaa na Itina, We akamUsilIla na UsilIlo mwai.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا أَنْهَارٌ ۖ فِيهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يَُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendeew'e mUno nI etIkIli yIla mo maIsaa kIthitU kya wIwi mbee waku uungu wa KIItI, na We nIweesI maUndU ala maI nthInI wa ngoo syoo na We nIwatheeisye Ouu IolU woo, na We nIwamatuvie mo na OkIlyo wI vakuvI kw'okonI;

لَقَدْ رَفَعْنَا اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

20.Na mUtavo mUnene Ola mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Vinya, MOf.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmwathIte inyw'I mUtavo mUnene Ola inyw'I mOkosa, na We nUmUnengete inyw'I w'o o mbee, na We nUmasiIle moko ma andU maikamUvikIe inyw'I, nIkana kIthwe kI Kyama kwa etIkIli, na nIkana We atonye kUmUtongoesya inyw'I nzIanI Ila ya w'o.

وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَجَعَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَقَفَّ أَيدي النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِيَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

twamasilile asu ala maleile kwitkila na
usililo wĩ woo mũno.

27. Yila asu ala maleile kwitkila maie
nthĩnĩ wa ngoo syoo ōthatu wa ngũlũ,
ōthatu ūla wa *Mũhenya ya ūtumanu*,
Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwatheesye ōuu Wake kwa Mōtūmwa
Wake na ūlũlũ wa etkili, na
amathing'ĩsya mo kũkwata kītina kya
ūlũngalu, na mo nĩmaafĩtwe nĩw'o
mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwĩsĩ kila kĩndũ nesa vyũ.

LUKU 4

28. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthē kwa ūla w'o nĩwĩanĩsye Woni
kwa Mōtūmwa Wake. Inyw'ĩ vate
nzika, mũkalika Mōsikitinĩ Mōtheu,
Ngai enda, kwa mũuo, *amwe* menzetwe
mĩtwe yoo, na *angĩ* nzwĩ syoo
syĩndilange, na mũikethwa na w'ia. Indĩ
We nĩweesĩ ūndũ inyw'ĩ mũteesĩ. Ona
mbee vate nzika, We nĩwamũtwĩle
ũkĩlyo wa vakuvĩ.

29. Na nĩ We ūmōtūmĩte Mōtūmwa
Wake, ena ūtongoi na ndĩni ya w'o,
nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya ūlũlũ wa
ndĩni *ila ingĩ syonthe*. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthē Nĩwĩanĩle ta Ngũsĩ.

30. Muhammad nĩ Mōtūmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē. Na asu ala me
vamwe nake we nĩ omũ kwa alei, ololo
katĩ woo ene. We nũmonaa maikumana
na kũvalũka-nthĩ matulĩtye-ndu
Mboyanĩ, maimantha mumo kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthē na
ūtanu Wake. Uvano woo wĩ ūlũlũ wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَزَمَّهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
بِهَا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَنَّ خَلَقَ
السُّجُودَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ ۝ عَمَلَيْنِ
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

فَعَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءَ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا ابْتِغَاءَ وَجْهِ
رَبِّهِمْ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سَبَّاهُمْ فِي دُجُوبِهِمْ مِنْ
أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ لِقَوْمٍ

mothyū moo, me mauīsyā nūndū wa
 kūvalūka nthī na ūthyū. Uu nīw'o
 matavanītw'e nthīnī wa Tola. Na
 kūtavanw'a kwōo nthīnī wa ūvoo-Mūseo
 nī ta mbeū īla īsyāa na kumya nthongoo
 yayo, na īndī īmīkīla vinya; na īndī
 nīthungaa, na īūngamaa īlūmīte
 mŭthambanī wayo, īmatanīthya avandi-
 ---nīkana We atonye kūtuma alei
 makwatwa nī ūthatu *mamona mo*. Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwathanīte,
 kwa asu moo ala metīkīlaa na kwīka
 mawīa maseo, ūkeo na ītuvi īnene.

فِي الْإِنْجِيلِ تَفْصِيلًا كَزَرْعِ أَخْرَجَ شَطْطَهُ فَكَزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
 فَاسْتَوَى عَلَى سَوَابِقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
 الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ٥

7. Inyw'I mwĩtkĩlaa! Ethwa mũndũ ūte mũũngalu nĩwamũetee inyw'I ūvoo ona wĩva, kunĩtkĩlai nesa ūw'o wa ūvoo ūsu, mũikese kũmeka andũ naĩ nũndũ wa kũlea kũmanya, na Indĩ mũyĩlila nũndũ wa maũndũ ala inyw'I mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve Mũũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; űa akatwĩka nekwĩtkĩla mawendi menyũ maũndũnĩ amwe, vate nzika, inyw'I nĩ ūlika thĩnanĩ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmwendethetye inyw'I mũĩtkĩlo na ūkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyũ, na We nũmũmenethetye inyw'I ūlei na wathe na ūemu mũkaimena mũno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nzĩa ĩla ya w'o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkũkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩlina wa ūu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvĩtĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvũei ĩsu yavithũkanĩa kũvika ĩsyoke mwĩlaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Indĩ yasyoka, ĩkĩlai mũuo katĩ wasyo na ūũngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩlo, kwa ūu, seũvyai muuo katĩ wa anaa-nyinyia menyũ, na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana tei ūtonye kwonanw'a kwenyũ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبِيٍّ
مَّتَّبِعْتُمْ أَن تَصِيبُوا قَوْمًا بِهَا لَئِي فَتَصِيبُوا
عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَذِيرٌ ۝

وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي
كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ
الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَزَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ
وَالْفُسُوقَ وَالْإِغْيَاثَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرُّشْدُونَ ۝

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِيعَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

وَأَن طَائِفَتَيْنِ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْحَبُوا
بَيْنَهُمَا ۚ فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا
الَّتِي تَبَغَتْ حَتَّىٰ تَبْقَىٰ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِن فَاءَتْ
فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MÜikamaeke andÜ ma mbaI Imwe ImavÜthe andÜ ma mbaI IngI, ala matonya kwIthwa me aseö kÜvIta mo, ona iveti iikaivÜthe iveti ingI, ila itonya kwIthwa syI nzeo kwivIta syo. Na müikamasuke andÜ menyü, kana kwItana masyItwa ma nzeke mündÜ na Üla ÖngI. NtI ÖthÜku müno kwIthwa na nguma nthÜku Itina wa kwIthwa na mütkfö; na asu ala matelilaa ntI eki-ma-naI.

13. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ivathanei na kÜlea kÜtkIana kwingI; nÜndÜ kÜlea kÜtkIana kÜmwe vate nzika ntI naI. Na müikathiane kana kÜvinganIsya mündÜ kwa Üla ÖngI. Ve Ömwe wenyü wendaa kÜya nyama ya mwanaa nyinyia Üla mükw'Ü? Vate nzika inyw'I nomÜmImene yo. Na mükIei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ntI MüsyokeanIa-Wa-KaingI *ena Öuu na ntI Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andÜ, IthyI ntÜmÜmbIte inyw'I kuma kIÖme na kIka; na IthyI ntÜmÜtw'IkIthItye inyw'I kwIthwa ngo na mbaI ntIkana mütonye kÜmanyana mündÜ na Üla ÖngI. Ntw'o, Üla mütaItku müno vyÜ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, katI wenyü ntI we Üla müÜngalu vyÜ katI wenyü. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ntI Umanyi-W'onthe, Mümanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weÖntI maasya, 'IthyI ntIwItIkIlaa.' Asya, 'Inyw'I müinamba kwItIkIlaa; IndI asyai, 'IthyI ntIwItIkIItI Isilamu,' nÜndÜ wItIkfö wa w'o

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُوا مِن قَوْمٍ مِّنْ قَوْمٍ مِّنْ
أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّنْ نِّسَاءٍ مِّنْ
أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا
تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ
الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ
بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ
بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ
أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى
وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ
أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
خَبِيرٌ ﴿١٤﴾

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تَزِمُوا وَلَكِنْ
قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

ndūnamba kūlika nthlīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthlīnī wa meko menyū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

16. Etīkīli nī ala tū, mamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o na Mūtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayū moo. Asu nīmo ala ma w'o.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ⑥

17. Asya, 'Mōkamūmanyīthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mūtīkīlo wenyū, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tūlū wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi syīndū syonthe nesa vyū?

قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ يَدِينَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

18. Mo masūanīaa kana kwītīkīla Isilamu nīmakwīw'īe we Inee. Asya, 'Mūikonany'e kwītīkīla kwa Isilamu kwenyū ta wendeesyo kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete Inee kwa kūmūtongoesya inyw'ī nthlīnī wa Mūtīkīlo wa w'o, ethwa inyw'ī mwī ma w'o ūneenīnī wa kwīthwa mwī etīkīli.'

يَسْتَوْنَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْتَوِيَ إِنْ كُنْتُمْ
بِلِ اللَّهِ يَسْنُ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑧

19. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

سُورَةُ قَافٍ

(٥٠)

QAF

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf. Mwene-Utonyi ¹* Ithyŵ
twŵmŵnengane Kulani ya ūtheu ta ngŴsŵ
kwa ū-w'o waku.

قَدْ وَدَّ الْقُرْآنُ الْمَجِيدُ ②

3. Indŵi mo nŵmeŴseng'a nŵndŵ
nŵmavikŵe nŵ Mŵkaanany'a kuma kaŵi
woo ene. Na alei maasya, 'Kŵi nŵ kŵndŵ
kŵeni!

بَلْ يَجْعَلُونَ آيَاتِنَا هُتًى وَمِنْهُمُ الْمُنْتَفِعُونَ ③
هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ④

4. Ata! Yŵla ithyŵ tŵkakw'a na kŵtw'ŵka
kŵtoo, nŵŵkokŵw'a twŵŵhwe na thuyŵ
ŵng? Ku nŵ kŵsyoka vaasa kŵatonyeka.

مَا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ⑤

5. Ithyŵ nŵtwŵsŵ maŴndŵ ala nthŵ
ŵmanyivŵasya andŵ na Ithyŵ twŵna Ivuku
yŵla yŵaa kŵla kŵndŵ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا ⑥
كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑦

6. Aiee, mo asu nŵmaleile ū-w'o yŵla
wamavikŵe, kwa ūu, mo me nthŵnŵ wa
mŵŵkalo wa kŵthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ ⑧

مَرِيجٍ ⑨

7. Mo nomasyaŵtŵe ŵtu yŵla yŵ ŵŵŵŵ woo
Ŵndŵ Ithyŵ tŵyŵseŵvŵtŵe na kŵyanakavya,
na vai mothyoeuku nthŵnŵ wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَّلْنَاهَا ⑩
وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑪

8. Na yo nthŵ, Ithyŵ nŵŵmŵnyaaŵkŵtŵe, na
nthŵnŵ wayo, Ithyŵ nŵtwŵkŵŵte ŵma nŵmu;
na tŵkamŵmeesya imea mbanake sya kŵla
mŵthemba nthŵnŵ wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَشْبَقْنَا ⑫
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑬

¹ *Ula wŵna ŵtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta nzā ya kīlko na ūlilikany'o kwa
kīla mŭthŭkŭmī ōmwelekelaa Ngai.

تَبَيَّنَ ۖ وَذَكَرَ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma
ītunī yusŭŭte maŭathimo, na
nītŭseŭvasya mīŭnda na ngetha ya
malū nayo.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَبْتًا
وَحَبَّ الْحَبِيدِ ②

11. Na mītende mīasa, yīna makonde
manake meylīfanīye, yīmwe ūlŭ wa
yīla yīngī,

وَالْتَحَلَ بِسَقَتِهَا طَلْعُ نَضِيدٍ ③

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmī Maitŭ; na
nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ.
Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ūu.

فَرَزَقْنَا لِعِبَادٍ وَأَخْيَيْنَا بِهِ بَلَدَةً مِثْلًا كَذَلِكَ
الْخُرُوجُ ④

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭleile w'o mbee
woo na ota ūu Andŭ-ma-Kīthima² na
Athamuti now'o meekie.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَخْبَأُ الرَّسَّ وَتَوَدُّ ⑤

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma
Loto,

وَعَادَ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ⑥

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-
Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na
mŭminŭkīlyo wa ūu ūsilīlo Wakwa ūla
wakananītw'e nīwamavalŭkīle mo.

وَأَخْبَأُ الْأَيْكَةَ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ
فَتَحَى وَعَيْدٍ ⑦

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla
wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika
ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعَيَّنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ
بَيْنِ خَلْقِ جَدِيدٍ ⑧

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte
mŭndŭ na Ithyī nītŭwīŭ ūndŭ thayŭ wake
ŭmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na
Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa
mŭkīwa wake wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسُّوْسُ بِهِ
نَفْسَهُ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلٍ أَلْوَنٍ ⑨

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. Yŵla ala *alaŵka* eŵi atali mekũandŵka
meko ma andũ ōmwe ailyŵ ngallŵ ya
kw'oko kwa aũme na ōla ōrigŵ ngallŵ ya
kw'oko kwa aka,

19. We ndawetaa ndeto ona ŵmwe ŵndŵ ve
mũsũvŵi *mũlaŵka* ōilyŵ vakuvŵ Nake
eyũmbanŵtye *kũm ŵandŵka*.

20. Na malita ma kŵkw'ũ vate nzika
nŵmoka. Kŵ nŵkyo kŵla we watataa
kũsemba ōkŵkŵte.'

21. Na soo ōkavuvw'a: Uũ nŵw'o
Mũthenya wa Watho.'

22. Na kŵla thayũ ōkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *mũlaŵka* wa kũũete na
mũlaŵka wa kumya ōkũsŵ.

23. 'We ndwaasũvŵa ōndũ ōũ, yu
nŵtũvetangŵte tũtũ, na wũni wa metho
maku ōmũnthŵ nŵ mwai.'

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nŵw'o nyie nŵna ōtalo mũmbanu.

25. 'Mekyei nthŵnŵ wa Ngiena eŵi-eŵi kŵla
mũmaitha wa w'o, ōte mũvea,

26. 'Mũsiŵi wa ōseo, mwŵki-wa-naŵ,
mwene nzika,

27. 'Ula ōseũvasya ngai ingŵ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ōu
inyw'eŵi mwŵkyei nthŵnŵ wa ōsiŵŵo
mũthũku.'

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwŵai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ①

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ②

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ③

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ④

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ⑤

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ⑥

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَى عَتِيدٌ ⑦

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ⑧

مَتَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ ⑨

إِلَّا نِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ⑩

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي
صُلْبِي بَعِيدٌ ⑪

kwIw'a; IndI we mwene aI IvItyonI
kUasa vyU.'

29. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya,
'MöikatetanIsye mbee Wakwa inyw'I,
Nyie nInamOnengie inyw'I Ukaany'o
mbeenI.

30. 'Utwio omIw'e Ninyie ndÜtonya
kÜalyÜlwa, na Nyie ndimwonei wa
athÜkÜmi Makwa.

LUKU 3

31. Möthenya Üsu, Ithyl tÜkayIkÜlya Iia-
ya-Mwaki, 'We wI musÜu?' nayo
yIkasÜngIa, 'Ve angI?'

32. Na Itu yIkathengeew'a kwa ene
ÜÜngalu, yo yIikethwa yI vaasa, IngI.

33. YI nIyo inyw'I mwathiwe, kwa kIla
Ümwe Üla wamwIthiÜfe Ngai kIla Ivinda
na mÜsÜvIi wa meko make,

34. 'Ula wamÜkIie Ngai-Wa-Ülau
kImbithInI na wookie Kwake We na
ngoo ya wIililo.

35. 'Inyw'I likai nthInI mwIna mÜuo. ÜÜ
nI Möthenya wa Tene-W'onthe.'

36. Mo makeethwa vo na kyonthe kIla
mo makenda, na ve mwIkalo wa nesa
mbee KwitÜ.

37. Na nI nzyawa syIana ata ila syaI mbee
woo ila syI vinya mbee woo ila Ithyl
twasyanangie! IndI yIla ÜsilIlo wookie,
mo nImangangie IÜÜÜ wa nthI. NI vaI,

قَالَ لَا تَخْتَوُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْوَعْدِ ۝

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَالَمِينَ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَنَقُولُ هَلِ
مِنْ قَرِينٍ ۝

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ يُبْدِلُ ۝

هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَذَىٰ حَفِيفٍ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ۝

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ
بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيسٍ ۝

vand0 va kwivitha *kwoond0 woo* ona vamwe?

38.Vate nzika, nthlŋl wa 0u ve Kllilikany'a kwa we 0la wŋna ngoo, kana 0la 0nenganae k0t0 na kwŋthukllŋsya.

39.Na nŋw'o, Ithyŋ nŋtwoombie matu na nthŋ na syonthe ila syŋ katŋ wasyo nthŋl wa mavinda thanthat0, na vai mŋnoo yaat0kwata Ithyŋ.

40.Kwa 0u, we Ithŋwa na 0mŋŋsyo ŋ0ŋ0 wa ma0nd0 ala mo me0neena, na m0tafe Mwŋai waku na ndaŋa Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yŋtanath0a;

41.Na nthŋl wa *kllungu kya* 0tuku ota 0u m0tafe We, na ŋtina wa k0val0ka nthŋ na k0tulya-ndu k0la *kwathŋwe*.

42.Na ŋthukllŋsyeyi! M0thenya 0la Mwŋtani 0ketana kuma vand0 vakuvŋ,

43.M0thenya 0la yŋla mo vate nzika makew'a kŋuumo. Usu 0keethwa m0thenya wa k0ka *kuma mb0anŋ*.

44.Nŋw'o, Ithyŋ Nithyŋ ala t0nenganae thay0 na k0ete kŋkw'0, na Kwit0 nŋkw'o 0al0ko wa *m0min0kŋlyo*.

45.M0thenya 0la nthŋ ŋkat0kanŋla katŋ kum ŋ0ŋ0 woo *namo makooka* mekalaatŋte---k0u k0keethwa k0mbany'a vamwe, na nŋ 0v0th0 Kwit0 Ithyŋ.

46.Ithyŋ nŋtwŋŋŋ nesa vy0 0nd0 mo maasya; na we *nd0nyuvŋwe* k0maingŋŋsya 0nd0 kwa nzŋa *ona yŋva*.

إِنِّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ سَمِيدٌ ﴿٣٨﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَتَنَا مِنَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

فَأَصْدِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤٠﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤١﴾

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ ﴿٤٣﴾

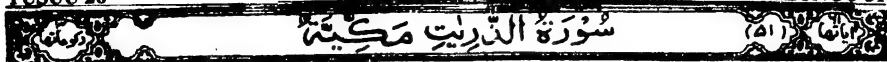
إِنَّا نَحْنُ غَنِيٌّ وَنُؤْتِيكَ وَالْآيَاتِ الْمُبِينِ ﴿٤٤﴾

يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٥﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ

Kwa ūu, taa kwa nzīa ya Kulani, we Ōla
Ōkīaa ūkaany'o Wakwa.

قَدْ كَرَّ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ۝

AL - DHAARIYAAT

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na anyatĩkya ala manyatĩkasya-
-ũnyatĩkya wa w'o.

3. Indĩ na asu ala makuaa mĩio mĩito.

4. Indĩ na asu ala maendaa mate
kĩthing'ĩĩsyo.

5. Indĩ na asu ala maanasya ũtonyi,

6. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathawa nĩ
w'o;

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

8. Na ĩtu yĩla yusũĩwe nĩ mĩkululo.

9. Nĩw'o inyw'ĩ mwĩna mawoni me
kĩvathũkany'o.

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthĩnĩ wa
w'o ũla wathaniwe ũla waĩĩwe nĩ
kũalyũlwa.

11. Kũumanĩwa kwĩthwe kwa atalĩthya,

12. Ala mathikĩtwe ũlikunĩ wa kũlea
kũmanya.

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa ĩndĩ?

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasilĩlwa Mwakinĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالَّذِي تَدْرُو ②

فَالْحَبْلِ وَقَرَأَ ③

فَالْجَبْرِ يُسْرًا ④

فَالْمَقْشِيتِ أَمْرًا ⑤

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑦

وَالسَّمَاءِ فَاكِتُ الْجُبِّ ⑧

إِنكُم لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ⑨

يُؤْنَفِكُ عَنْهُ مَنْ أُولُكُ ⑩

قِيلَ الْخَرْصُونَ ⑪

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرٍو سَاهُونَ ⑫

يَسْتَوُونَ إِيَّانَ يَوْمِ الدِّينِ ⑬

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارٍ يُفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsilflo wenyu. Uu nīw'o inyw'I mweelekele.

ذُقُواْ ذُنُوبَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْتِكُونَ ﴿٥٠﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlōsī,

إِنَّ السَّافِرِينَ فِي جَنَّتِمْ وَهُمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥١﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذْ مِنْ مَّا أَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ إِلَهُكُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿٥٢﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ النَّاسِ مَا يَهْتَفُونَ ﴿٥٣﴾

19. Na nīmamanthie ūkeo wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥٤﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīlanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَخْرُومِ ﴿٥٥﴾

21. Na tūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkīto,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٥٦﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I īndī nomwona?

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٧﴾

23. Na nthīnī wa ītu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٥٨﴾

24. Na nīlvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ūū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa nīw'o.

فَوَدَّ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ إِنَّهُ لَحِقٌ فَنَافٍ مَّا أَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٩﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataīku ma Avalamu?

وَقَدْ لَازِمٌ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٦٠﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٦١﴾

27. Na we nIwaendie avindfye ny0mba kwake, na aete kasa0 kanou,

فَرَّاعٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سِينٍ ٢٧

28. Na we nIwakaiie mbee woo. We aisye, 'Inyw'I nomwIya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ٢٨

29. Nake nIweew'ie wia n0nd0 woo. Mo maisye, 'Nd0kakIe.' Na mo nImam0nengie we 0voo m0seo wa k0syawa kwa mwana wIna 0manyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَغْفَوْنَا وَنَبَشْرُوهُ بِعِلَامٍ عَلَيْهِمْ ٢٩

30. IndI kIveti kyake nIkyaumIle kIIfte na kyak0na 0thy0 waky0 kyasya, 'KIveti kIk00 ng0ng0!'

فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرٍّ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ٣٠

31. Namo masya, 'Ona k0ilyI 0u, MwIai waku n0neenete. Vate nzika, We nI M0I, 0manyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ٣١

32. Avalamu amak0lya, 'Yu 0t0mane wenyu nI mwa0, Inyw'I at0mwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ٣٢

33. Mo maisye, 'IthyI nIt0t0mIewe kwa and0 ene naI,

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ٣٣

34. 'NIkana t0tonye k0theesya t0l0 woo mavia ma y0mba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ٣٤

35. MavanIewe vamwe na MwIai waku, kwoond0 wa asu ala mena moth0ku mavIt0ku.'

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ٣٥

36. Na IthyI nItwamaumisye etIkIli ala maI vo vau 0nd0 meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٣٦

37. Na IthyI t0yaaIthIa ateo ny0mba Imwe vo ya Masilamu etIkIli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٣٧

38. Na vo IthyI nItwatiie Kyama kwoond0 wa asu ala makIaa 0siffo wI woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ٣٨

39. Na Ithyl n̄lwatiie Kyama k̄nḡl na Mose, ylla Ithyl twam0t0mie kwa Valao ena 0tonyi m0theu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ٥

40. We n̄wasyokie Itina vamwe na anene make na asya, 'M0oi, kana m0nd0 wa nd00ka.'

فَقَالُوا بَرَكْنَاهُ وَوَقَالَ فِرْعَوْنُ ٥

41. Kwa 0u Ithyl n̄ltwam0kwatie we na nguthu syake sya ita na n̄ltwamekisye mo 0kanganl; na we-mwene n̄lwe wal wa k0t0lwa m0tl.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُبِينٌ ٥

42. Na vaI Kyama nth̄nl wa mbaI ya Aati, ylla Ithyl twamatwale k̄seve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ٥

43. K̄iyaaatilya k̄ind0 ona k̄lmwe k̄lla kyo kyeeth̄lie, Indl kyavekalilye ta Ivindl you.

مَا تَذُرُونَ شَيْءٌ أَنتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَلَّةٌ كَالرَّيْمِ ٥

44. Na vaI Kyama nth̄nl wa MbaI-ya-Athamuti ylla mo mataviw'e, 'Itan̄lthyei inyw'f ene kwa Ivinda.'

وَفِي ثُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَسْعُوا خَمْسِينَ ٥

45. Indl mo n̄lmaileile k0w̄lw'a mw̄lao wa Mw̄lai woo. Kwa 0u, mo n̄lmakwatiwe n̄l k̄ltalal̄tki o masyal̄lsye;

فَعَتَوَا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الضُّعْفَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ٥

46. Namo mayaI matonya k0k̄lla nḡl ona mayaI matonya kw̄lsilla mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَعِمِّينَ ٥

47. Na Ithyl n̄lwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo mal and0 mbaa-mat0.

وَقَوْمٌ نَزَجَ مِنْ قَبْلِ إِيَّاهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ٥

LUKU 3

48. Na Ithyl n̄lt0yak̄lte Itu na 0tonyi na Ithyl t0endee na k0ȳlthanthasya m0no vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُنَّ أَبْنَاءٌ وَإِنَّا لَنُورِثُهُنَّ ٥

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyafĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseOvasya syĩndO nesa ata!

وَالْأَرْضَ قَرَشْنَهَا فَتَنَمَّ الْبَهْدُونَ ۝

50.Na katĩ wa kĩla kĩndO Ithyĩ nĩtũsyũmbĩte ilĩ-ilĩ, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũanĩa.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝

51.Kwa ũu, kĩai mwelekele kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقَدْ رَأَىٰ إِلَى اللَّهِ إِيَّانِي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

52.Na mũikaseOvyo ngai Ongĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

53.Ona kũilyĩ ũu, kũyaaOka Mũtũmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mũoi kana mũndũ-wa-ndũOka!'

كَذَلِكَ مَا آتَىٰ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ۝

54.Mo maOtw'ĩkĩthĩtye Otiĩwa wa mũndũ na ũla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matũ onthe.

أَتَوَصَّوهُ بِالَّذِي هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ ۝

55.Kwa ũu, alyOka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mũtĩ kwaku we.

فَقُولَ عَنْهُمْ مِمَّا أَنْتَ بِمُؤْمِنٌ ۝

56.Na endeeai na kũtaana; nũndũ vate nzika, Otao nũmaunaa etiĩkĩli.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andũ ateo nĩkana matonye kũnthaiha Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝

58.Nyie ndyendaa ũtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ زَكَاةٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ۝

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho We-Mwene ũla Mũnengani-Mũnene, ũla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْتَّيُّنُ ۝

60.Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthŭku ūkeethwa yŭlyŭ ta ya andŭ ala maŭ mbee woo; kwa ūu mo nŭmaeke kŭngŭlya Nyie ngalaate *ŭsilŭlo*.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعِينُونَ ٥٠

61.Woo, ūndŭ, kwa asu ala maleaa kwŭtŭkŭla, nŭndŭ wa ūla mŭthenya woo ūla mo mathŭtwe.!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ٥١

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ

AL - TUUR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na Kĩĩma;

3. Na Ivuku yĩlandĩkĩtwe

4. Iũũũ wa Őa mũkũnzũũkũye;

5. Na Nyũmba ƭla yĩendangawa kaingĩ;

6. Na kĩlala kĩla kyũkĩĩĩĩĩlu;

7. Na ũkanga mwimbu;'

8. Usĩĩĩlo wa Mwĩai waku vate
nzika ũkavika;

9. Vai ona ũmwe ũtonya kũsĩĩla.

10. Mũthenya ũla ƭtu yĩkeluuta vamwe na
kĩthingitho kĩnene.

11. Na ƭĩma ikakũsya na ƭkũsya ƭnene,

12. Woo ƭndĩ nĩ wa asu ala maũleaa ũ-wo
mũthenyanĩ ũsu,

13. Mo ala mathaũkaa na kũvũa ngũĩ na
kũea ngewa nthũku.

14. Mũthenya ũla mo makekw'a nthĩnĩ
wa Ngiena na yĩky'a yĩvinya.

15. Uũ nĩw'o ũla Mwaki inyw'ĩ
mwaũtw'ƭkĩthasya ta wa ũvũngũ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

وَالطُّورِ ٢

وَكُلِّبَ مَسْطُورٍ ٣

فِي سَرِّي مَنشُورٍ ٤

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ٥

وَالشَّقَقِ الْمَرْفُوعِ ٦

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ٧

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ٨

فَالَهُ مِنْ دَالِجٍ ٩

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ١٠

وَتَبِيرُ الْجِبَالِ سِيرًا ١١

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ١٢

الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ١٣

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى تَارِجِهِمْ دَعَاً ١٤

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ١٥

16.'Indi oo ni Ooi, kan a inywi
mũikwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vilai inywi nthini wa w'o: na
inywi mwoonany'a Omĩsyo kana
mwalea kwonany'a, ōkeethwa no ūndū
ūmwe kwenyu. Inywi nĩmũkũfwa to
kwoondū wa maūndū ala inywi
mweekaa.

إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Ni'w'o, ala alungalu me nthini wa
Mũonda na nthini wa ūtanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنٌ ﴿١٨﴾

19.Makĩmatanĩ maūndū ala Mwĩai woo
ūnenganĩte kwoondū woo; na Mwĩai
woo nũmatangĩte mo kuma ūsilĩlonĩ wa
Mwaki.

فَلَهُنَّ فِيهَا أَنْهَارٌ سَرَابٌ وَسَوَاءٌ سَرَابُهُمْ
عَذَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

20.'Yai na mũinyw'a mwĩna ūtanu, ta
ĩtuvi ya ūndū inywi mweekaa.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Maĩte ivĩla mbololo siĩtwe mĩsonzo,
na Ithyĩ tũkamakwatany'a na eĩtu atheu
mena metho mathanthau na manake.

مُعِينٌ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَرَوَّحُهُمْ
عَيْنٌ ﴿٢١﴾

22.Na asu ala metĩkĩlaa na ala syana
syoo ĩmaatĩlaa nthini wa mũĩkĩlo---Ithyĩ
tũkamakwatany'a na syana syoo. Na
Ithyĩ tũikaola kĩndū ona kĩmwe kuma
ĩĩvinĩ ya mawĩa moo. Kĩla mũndū
ovanĩtw'e na maūndū ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ
أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ كُلٌّ امْرَأٌ بِمَا كَسَبَ رَهينٌ ﴿٢٢﴾

23.Na Ithyĩ tũkamanenge matunda kwa
wingĩ na nyama ila mo makethwa
maisyaenda.

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَمَتُونَ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleanĩlya kĩkombe
kya ūnyw'a kĩla nthini wakyo vate ngũĩ
kana naĩ.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. Na anake moo ene makamathOkuma,
mo mailyi ta lolu isuvitwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ عَلَيْكَ لَهْمَ كَاتَهُمُ لَوْلُو
مَكْنُونٌ ⑤

26. Na mo makeelekanila mundu na ola
ongi maikulany'a makulyo ma
mwfw'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ⑥

27. Mo makaasya, 'Mbee wa undu uu,
yila ithyi twai kati wa andu maitu ma
mushi, ithyi ntwakila muno, Othatu wa
Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ⑦

28. Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe
nithitwe ausutwe ni Olau kwitu na
We nututangile kuma Usililoni wa umu
wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَدْنَا عَذَابَ السُّومِ ⑧

29. Ithyi ntwamuvoyaa We mbee. Vate
nzika, We ni We Museo, Usutwe ni tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ⑨

LUKU 2

30. Tanai Indl, kwa mumo wa Mwai
waku, we ndwi mundu muona ndwi wa
nduka.

فَدَكَّرْنَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكُلِّ بَشَرٍ وَلَا تَجْزُونَ ⑩

31. Mo maasya, 'We ni mutili wa myali;
ithyi ntwetele kyeve kila vinda yikaete
lolu wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ⑪

32. Asya, 'Inyw'i etelai Indl! Nyie ota
ou, ni vamwe nenyu kati wa ala
meteete.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ⑫

33. Umanyi woo na ilko syoo nisyoo
imeyala kana mo ni andu mbaa matu?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
طَاغُونَ ⑬

34. Mo maasya, 'We nuyisevitye yo?'
Aiee, Indl mo mayitkila.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑭

35. Mo, Indl, nimaete Ovoo oili ta uu,
ethwa mo maneenaa w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ⑮

36. Mo mombitwe kuma vathei, kana mo ene nimo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ①

37. Mo nimo moombie matu na nthi? Aiee, Indl mo mai na muthkilo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يَفْقَهُونَ ②

38. Mo mena inandũ sya Mwĩai waku, kana mo nimo asũvi masyo?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ③

39. Mo mena mbaasya ya ñunĩ makethukĩsya ndeto? Indl mwĩthukĩsya woo ñaete mwĩao wĩyonanĩtye.

أَمْ لَهُمْ سُلُمٌ نَسْتَعِينُ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعِينُهُمْ
سُلْطَانٍ مُبِينٍ ④

40. We ena eftu nenyu mwĩna ivĩsi?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ⑤

41. We nĩwĩtasya ĩtvi kuma kwoo, makaemwa nĩ kũkua mũio wa thĩi?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ⑥

42. Mo mena ũmanyi wa maũndũ ala matonekaa, nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ⑦

43. Kana mo mena nzama nthũku? Indl no asu ala makakwatwa nzamanĩ Isu nthũku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ⑧

44. Mo mena Ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho? Ngai Mwene Vinya W'ontho E-ĩlũ Mũno mbee wa syonthe ĩla mo mamwĩananasya We nasyo.

أَمْ لَهُمُ آلَةٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑨

45. Na ethwa mo nĩmoona kĩlungu kya ĩthweo kĩtheete, mo maasya; 'Omĩtũkĩ mathweo nĩmekũatĩanĩ ngoi ĩlũ wa ngoi.'

وَأَنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ⑩

46. Kwa ũu maeke mo me oka kũvika makomane na mũthenya ũla woo wathanĩtwe, ũla mo makakũnwa nĩ kĩtalalĩki.

فَلَمْ يَهْمُ عَنِّي يُلْفُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ⑪

47. Mũthenya ūla nzaama syoo
itakamauna na kIndŭ ona kIva, onamo
maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nIw'o, kwa asu ala mekaa ūthŭku,
ve ūsilŭlo ūtee wa ūu. IndI aingI mŭno
moo mayIsI.

وَأَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا عَدَاوًا بَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmIIsyo ūtwio wa
MwIai waku; nŭndŭ vate nzika, we wI
mbee wa metho Maitŭ; na mŭtaIe MwIai
waku na ndaIa Syake yIla we waamŭka
kuma toonI.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kIlungu kya ūtuku ota ūu, we
mŭtaIe We ona ndata iithŭa.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Nĩĩvĩta na ndata ĩla ĩvalũkaa,

3.Mũnyanyae wenyu ndavĩĩtwe, ona we
ti mũthyoeuku,

4.Ona we ndaneenaa kwoondũ wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ ũvuany'o mũtheu ũla
Ūvuanfw'e nĩ Ngai.

6.Mwĩai wa motonyi me vinya
nũmũmanyĩtwe we,

7.Wa ũtonyi Mũnene. Ula ĩndĩ watĩmkie
Kĩĩĩlanĩ Kyake-Kya-Usumbĩ,

8.Yĩla We waĩ Umĩlonĩ wa syua
mũkĩĩĩĩlu mũno vyũ,

9.Na ĩndĩ we nĩwathengeeie vakuvangĩ
na Ngai; ĩndĩ athee na nthĩ kwa mbaa-andũ
onthe.

10.Kwa ũu, we atwĩkie, tondũ kwailĩ,
ũasa wa yĩkya ya mũsyĩ kana eĩĩ, kana
vakuvangĩ.

11.Ĩndĩ We nĩwamũvuaniĩsyee mũthũkũmi
Wake kĩa We wavuanĩsyee.

12.Ngũo ya Mwathani ndyaakengana
ĩlũũ wa ũndũ we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ

إِنْ هُوَ إِلَّا نَعْنَىٰ يُؤْمَىٰ

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ

13. Inyw'I Indī mōkakaanāfa nake Tōlō
wa maUndū ala we woonie?

أَفْتَرُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ⑬

14. Na vate nzika, we nīwamwonie We
Tvinda ya kēlī ota Ōu,

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزْلَةً أُخْرَى ⑭

15. Vakuvī na mōtī wa Mōkōnasi Ōla wāf
vaasa mōno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ⑮

16. Vakuvī na w'o nī Mōōnda wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَهَا جَنَّةُ النَّارِ ⑯

17. Uu wāf yīla kīla kīvw'Tkaa
kyavw'Tkie Ōla mōtī-wa-Mōkōnasi.

إِذْ يَفِخُ السِّدْرَةَ مَا يَفِخُ ⑰

18. Itho yīyaathōka ūee, ona
yīyaanganga.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑱

19. Vate nzika, nīwoonie Syama ila nene
vyū sya Mwīai wake.

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑲

20. Yu ndavyei Nyie ūvoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّهَ وَالْعُرْسَى ⑳

21. Na Manaati, wa katatū, ngai ūngī wa
mōndū mōka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْاُخْرَى ㉑

22. 'Ata! Aōme kwenyu na aka Kwake!'

أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنْثَى ㉒

23. Usu nī Ōaanīku ūte mōseo.

تِلْكَ إِذْ أَوَّسَىٰ فِينَا ㉓

24. 'Aa nī masyītwa ala inyw'I
mōsyīfīte—inyw'I na maafthe menyu---
yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ōtakyumīsyē mwīao.' Mo maatlāa
vathei na kŪtalīthya na maōndū ala
mathayū moo mendaa, oyīla ūtongoi
nīwaminīte kōmavikīa mo kuma kwa
Mwīai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَبَّيْنُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ
رَبِّهِمُ الْهُدَى ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمَرَ لِلنَّاسِ مَا تَكُنْ ﴿٥٥﴾

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0kflyo wa kila kIndU na syonthe ila itongoasya.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا الْخَيْرَ وَالْأَوَّلَىٰ ﴿٥٦﴾

LUKU 2

27.Na ve alaŋka meana ata matunĭ, Indĭ wĭw'anĭthya woo nd0kauna kIndU ona kĭva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganĭte 0thei kwa 0la We wendaa na wendeew'a nĭ we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرِضُهُ ﴿٥٧﴾

28.Asu ala matayĭtkĭlaa Itu mametaa alaŋka na masyĭtwa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْتَوْفُونَ الْمَلَائِكَةَ نَسِيَةً الْأُنثَىٰ ﴿٥٨﴾

29.Indĭ mo mai na 0manyi Ond0nĭ 00. Mo maatĭlaa vathei ateo nzika, na nzika iitonya Ond0 00l0 wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٥٩﴾

30.Kwa 0u, Mwath0kĭei 0la 0aly0kaa na k0tia kĭlilikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thay0 wa nthĭ Ino.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ هَذَا عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُحْذَرْ إِلَّا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ﴿٦٠﴾

31.Usu nĭw'o 0manyi wa 00l0 m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿٦١﴾

32.Na syonthe ona syĭva ila syĭ matunĭ na syonthe ona syĭva 00l0 wa nthĭ nĭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĭkana We atonye k0ĭvanĭsya asu ala mekaa moth0ku kwoond0 wa ma0nd0 ala mo mekĭte, na kana We atonye k0matuva syĭnd0 nzeo vy0 asu ala mekaa 0seo.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦٢﴾

33.Asu ala mekaa naĭ nene na mawathavu ateo kwa mati00ka manini—nĭw'o, Mwĭai waku nĭ m0thanthau nthĭnĭ wa 0keko. We n0mwĭsĭ inywĭ

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرَ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا السَّمْعَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

nesa vyū kuma ḥinda ylla We
wamūmbie inyw'I kuma nthl, na ylla
inyw'I mwaḥ ivuno nthlnl wa mavu ma
maa-nyinyia menyū. Kwa Ōu
mōiketw'ḥkḥthe ene ōlōngalu inyw'I
ene. We nōmwḥsf we mōno vyū ōla
mōlōngalu w'o.

إِذَا أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذَا أَنْتُمْ أَعْتَدُ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تَزُولُ الْأَنْفُسُ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ أَتَى ۝

LUKU 3

34. We nōmwōnaa ōla ōalyōkaa kuma
Ōtongoinl.

أَقْرَبَتْ إِلَيْهِ تَوَلَّى ۝

35. Na umasya klnini, na kōkḥw'ḥa
kḥw'ḥu?

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ۝

36. We ena ōmanyi wa maōndū ala
matonekaa nḥkana we atonye kwona?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بِرَأْيِهِ ۝

37. We nōmanyḥḥw'e maōndū ala me
nthlnl wa Maandḥko Matheu ma Mose.

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ۝

38. Na ma Avalamu ōla weanḥsye
mḥao?-----

وَلِأَرْهِيَهُمُ الَّذِي وَفَّى ۝

39. Kana vai mōkui wa mōio ōkakua
mōio wa Ōngl;

أَلَا تَذَرُ وَازِدَةً ذُرّاً أُخْرَى ۝

40. Na vai kḥndū kwa mōndū ateo
mosyao ma ithing'ḥsyo syake;

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۝

41. Na kana kḥthing'ḥsyo kyake o mḥtōkḥ
kḥkamanyḥthanw'a;

وَأَنْ سَعِيهِ سَوْفَ يُرَى ۝

42. Na ḥndḥ we akanengwe ḥtuvi yḥanḥu
vyū nōndū wakyo.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوَّلَى ۝

43. Na kana kwa Mwḥai weku nḥkw'o
kōendaa syḥndū syonthe
mōminōkḥlyonl;

وَأَنْ إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى ۝

44. Na kana We nĩ We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maĩa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝

45. Na kana We nĩ We ūla ūetae kĩkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝

46. Na kana We ombaa syĩndŭ ilĩ---
kĩŭme na kĩka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝

47. Kuma Ilovotonĩ ya manzĩ yĩla metwa
nthĩ;

مِنْ تَطْفَافٍ إِذَا تُبْعِي ۝

48. Na kana nĩ Iŭlŭ Wake We kŭete ūmbi
wa kelf;

وَأَن عَلَيْهِ النُّشَاةَ الْآخِرَةَ ۝

49. Na kana We nĩ We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kŭmwĩanĩsya
mŭndŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ۝

50. Na kana We nĩ Mwĩai wa Siliasi
mŭthemba wa ndata ya ĩĩunĩ;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْبِ ۝

51. Na kana We nĩwamyanangie *mbaĩ ĩla*
ya mbee ya Aati,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝

52. Na *mbaĩya* Athamuti, na We
ndaatĩalya *ŭmwe woo ona ŭmwe*,

وَنُودَا فَمَا آيَةً ۝

53. Na *We nĩwamanangie* Andŭ-ma-Noa
mbee woo----- nĩw'o, *mo maĩ mate*
alŭngalu mŭno na mbaa matŭ mŭno
vyŭ----

وَقَوْمَ لُؤْلُؤٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝

54. Na We nĩwamĩsindie mĩsyĩ
mĩng'uthŭlange ya andŭ ma Loto.

وَالْمُتَفِكَّةَ أَهْوَى ۝

55. Kwa ūu, nĩkyamavwĩkie mo kĩla kya
mavwĩkie.

فَعَشَمَهَا مَا عَشَى ۝

56. Nĩ wĩva ĩndĩ, *We mŭndŭ* katĩ wa
mumo wa Mwĩai waku we ūkakaananaĩ?

فَيَا بَنِي آدَمَ رَبِّكَ تَتَمَارَى ۝

57.Uu nĩ Mũkaanany'a kuma kaĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ⑤

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَزِفَتِ الْأَرْفَةُ ⑥

59.Vai ona Ūmwe Ūtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'onthē.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ⑦

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ Ūneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ⑧

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũĩ
kũĩa?

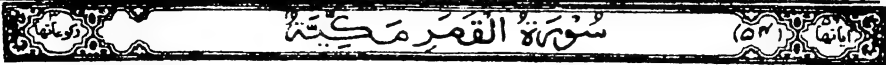
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ⑨

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِيدُونَ ⑩

63.Kwa Ūu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē,
na mũthaiĩthei We.

يَا قَانِجِدُوا لِلَّهِ وَأَعْبُدُوا^{الْبِسَاءُ} ⑪

AL - KAMAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

2. Ula Saa nŵthengeee, na mwei
nŵmwatŵanŵlye katŵ.

3. Na ethwa mo nŵmoona Kyama,
masyokaa na ŵtina na kwasya, 'Nŵ ūndŵ
wa ūsengy'o wa ūoi.'

4. Mo nŵmaleaa ūla w'o na kŵatŵŵa
mawendi moo. Indŵ kŵŵa ūtwio wa Ngai
vate nzika, ūkavika.

5. Na mo nŵmaminŵte kŵvikŵwa nŵ ūvoo
mŵnene ūla nthŵnŵ waw'o ve ūkaany'o—

6. Uŵ mwŵanŵ; Indŵ mokany'o asu
maimaunaa mo.

7. Kwa ūu, we ŵvathane namo. Mŵthenya
ūla Mwŵtani ūkameta mo ūndŵnŵ
ūtew'anŵka,

8. Oyŵla metho moo makakumanŵa nthŵ
namo makauma mbŵanŵ syoo mailyŵ ta
ngie inyaŵkŵtw'e,

9. Mekalaatŵte mamwelekele Mwŵtani.
Aleŵ makaasya, 'Uŵ nŵ mŵthenya
mŵmŵ.'

10. Andŵ-ma-Noa nŵmaŵleile ūla w'o
mbee woo; nŵ, mo nŵmamŵleile
mŵthŵkŵmi Waitŵ na maasya, 'Mŵndŵ
wa ndŵŵka na ūmwe wa ala maminŵte
kŵlewa na kŵvŵthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَبِ السَّاعَةَ وَأَنشِقِ الْقَمَرُ

وَأَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَعِزٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّدْرُ

قَوْلٌ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نُكْرٌ

خَشَعُوا أَبْصَارَهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْآيَاتِ كَآثَمٌ

جَرَادٌ مُّنتَشَرٌ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا

يَوْمٌ عَسِرٌ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرٌ

11. Kwa Ou, we nŵavoyie Mwŵai wake
akyasya, 'Nyie nŵmŵkŵlye vinya, kwa
 Ou, ŵka We ŵtethyonŵi wakwa!

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَحِرْ ①

12. Na ŵvindanŵi yu Ithyŵi nŵtwavingŵangie
 mbŵthi sya ŵtunŵi, na kŵw'ŵ kŵtŵkŵte;

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَرٍ ②

13. Na Ithyŵi nŵtwatumie nthŵi ivingŵanga
 mbuluti, kwa Ou, syŵw'ŵ ill
 nŵsyakomanie kwoondŵ wa kŵleelo kŵla
 kyatw'ŵtwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
 قَدْ قُدِرَ ③

14. Na Ithyŵi nŵtwamŵkuie we na Kŵla
kyaseŵvŵw'e na mbwaŵ na mŵsumallŵ.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَّاحِ وَدُسْرٍ ④

15. Yo nŵyathambalile ŵŵŵ uungu wa
 metho Maitŵ; ŵtuyi yake we ŵla
 waleetwe.

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِمَن كَانَ كُفِرَ ⑤

16. Na Ithyŵi nŵtwamŵkuie we na kŵla
kyaseŵvŵw'e na mbwaŵ na mŵsumallŵ.

وَلَقَدْ تَوَلَّيْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑥

17. Usilŵlo Wakwa waŵ mŵthŵku ata ŵndŵi
 na ŵkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑦

18. Na mŵno Ithyŵi nŵtŵmŵtwŵkŵthŵtŵye
 Kulani kŵŵthwa yŵi mbŵthŵ kŵmŵmany
 na kŵmŵlilikana. ŵndŵi ve ŵmwe ona wŵva
 ŵla wŵtŵkŵlaa kwosa ŵtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑧

19. Mbaŵya-Aati nŵyaleile ŵla w'o.
 Usilŵlo Wakwa ŵndŵi wathŵkŵŵe ata na
 ŵkaany'o Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑨

20. Na Ithyŵi nŵtwamatŵmfie kŵseve kyai
 nthŵnŵi wa ŵla mŵthenya wa mbaanga ŵte
 mŵminŵkŵlyo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ
 مُسْتَبِيرٍ ⑩

21. Kŵitembŵanga andŵ ta iting'ŵi sya
 mŵtende ikŵanŵw'e na mŵi.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ عِجَازٌ نَخْلٍ مُنْقَعٍ ⑪

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na
okaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرٌ ﴿٣٧﴾

23. Na mŋno ithyī tŋmŋtwŋkŋthŋtye Kulani
kwŋthwa yī mbŋthŋ *kwa kŋmŋanya* na
kŋmŋlilikana. Indī ve ŋmwe ona wŋva
ŋtonya kwosa ŋtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 2

24. *Mbaŋya* Athamuti ota ŋu,
nŋyamaleile Akaanany'a.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٣٩﴾

25. Na mo maisye, 'Kyaŋ! mŋndŋ, kuma
katī waitŋ ene, mŋndŋ ŋmwe! Ithyī
tŋkamŋatŋla we? ŋw'o Indī ithyī
tŋkeethwa twī ŋvŋtyonī ŋthŋku mŋno na
tŋkwatŋtwe nī ndŋŋka.

فَقَالُوا أَبَشْرًا مِثَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ إِنْ كُنَّا إِذَا لَفِي
ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٠﴾

26. 'Kŋlilikany'a kŋvuanŋtw'e kwake
eweka katī waitŋ ithyonthe? Aiee, we nī
mŋkengani wŋna ngathŋlo.'

ءَالَفِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ
أَيْسَرُ ﴿٤١﴾

27. Unī mo makamanya nŋŋ ŋla
mwŋkathŋŋi-mŋkengani!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِنَ الْكَذَّابِ الْأَيْسَرِ ﴿٤٢﴾

28. 'Ithyī tŋkamŋtŋma ngamŋle-nga ta
ŋtato kwoo. Kwa ŋu, masyaŋŋsyeyi mo,
We Salee, na ŋthwa na ŋmŋŋsyo.

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَانْزِقْهُمْ
وَاضْطَرِّبْ ﴿٤٣﴾

29. Na matavyeyi mo kana kŋw'ŋ
nŋkŋaanŋtw'e katī woo, kŋla ŋvinda ya
kŋny'wa, ŋkoonekaa.'

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ
مُحْتَضَرٌ ﴿٤٤﴾

30. Indī mo nŋmeetie mŋnyanyae woo, na
we eeyumya we mwene kŋkŋna na
kŋmŋtilanga maaŋ.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٤٥﴾

31. Usililo Wakwa Indī waŋ *mŋthŋku* ata
na ŋkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرٌ ﴿٤٦﴾

32. Ithyĩ twamatwale mo kũuumo o
kĩmwe tũ, namo matwĩka ta matũ momũ
matumbuuthĩku malatĩĩĩĩwe nthĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيَّةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمِ الْحَتِّظِرِ ٣٢

33. Na mũno Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbuthu kwa
kũmĩmanyanya na kũmĩlilikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kũkwata
ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ٣٣

34. Andũ-ma-Loto nĩmamaleile
Akaanany'a ota ũu.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي ٣٤

35. Ithyĩ twamatwale kũutani kya mavia
tũlũ woo ateo andũ ma nyũmba ya Loto,
ala Ithyĩ twamatongoesye kũoko
masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ
بِسَحَرٍ ٣٥

36. Ta ĩnee kuma Kwitũ. Uu nĩw'o Ithyĩ
tũmũtuva ũla ũtũngaa mũvea.

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ٣٦

37. Na we ow'o, nĩwamakaanĩtye mo
tũlũ wa ũsilĩlo Witũ, Indĩ mo
nĩmeethĩwe na nzika naw'o.

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمْ بَطْشَتَنَا ظَمًا رَوَّا بِالَّذِي ٣٧

38. Namo nĩmatatie kũmũkenga
mamumye vala vaĩ aeni make. Kwa ũu,
Ithyĩ nĩtwalindanilye metho moo, na
twasya, 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa
na ũkaany'o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَطَسْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرٍ ٣٨

39. Na nĩvookie tũlũ woo kũoko tene
ũsilĩlo wa kwĩkalaa.

وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِيرٌ ٣٩

40. 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa na
ũkaany'o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرٍ ٤٠

41. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbũthũ kwa
kũmĩmanyanya na kũmĩlilikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kwosa ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ٤١

LUKU 3

42.Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota
Ōu nīmavikīwe nī Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّنْذِرُ

43.Mo nīmaleile Syama Siitū syonthe.
 Kwa Ōu, Ithyī nītwamakwatie na Ōkwati
 wa Umwe-Wī-Vinya na Mwene-Utonyi
 W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ

44.Alei menyu nīmo aseō kŭmavīta asu?
 Kana inyw'ī mwīavetange nthīnī wa
 Maandīko Matheu?

أَلْقَاؤُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْ لَيْكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي
 الزُّبُرِ

45.Mo maasya, 'Ithyī twī nguthu ya ita
 ūla ūsindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ

46.Ita sya kaŭ o mītŭkī ikasindwa na
 ikaalyŭka syonany'e mīlōgo yoo *ikīīe*.

سَيَهْرُمُ الْجَنُّعُ وَيُولُونَ الدَّبَرُ

47.Ū, ūla Saa nī ūvinda yoo yīla
 yītw'ītwē; na ūla Saa ūkeethwa wī wa
 mbaanga nene mŭno na wī ūŭ mŭno vyū.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرٌ

48.Vate nzika, avītany'a me ūvītyonī
yīyumīīīye ūtheinī na nī aŭŭku.

وَقَدْ نَزِمَ إِنَّ النُّجُومَ مِيزَانَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ

49.Mŭthenya ūla mo makakusītw'a
 nthīnī wa Mwaki na mothyū moo, *namo*
makatavw'a, 'Samai inyw'ī kŭkiitana
 kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَخْبُونَ فِي السَّائِرِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا
 مَسَّ سَقَرَ

50.Nīw'o Ithyī nītŭkyŭmbīte kīla kīndū
 na kīthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ

51.Na mwīlao Witū wīanīaw'a na ndeto
 ūmwe tū, ta kŭveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ

52.Na ow'o, Ithyī nītŭmanangīte andū
 ala *mailyī tenyu mbee wenyu*: Indī ve
 ūmwe ona wīva ūtonya kwosa ūtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهُمْ مِنْ مُدْكِرٍ

53.Na kŭla kŭnd0 mo mekŭte
nŭkŭandŭkŭatwe nthŭnŭ wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ۝

54.Na kŭla ūnd0, mŭnene na mŭnini, nŭ
mŭandŭke.

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ۝

55.Nŭw'o, ala alŭngalu makeethwa katŭ
wa Mŭŭnda na tŭlŭsŭ.

إِنَّ النُّتَقِينَ فِي جَنَّتٍ وَلَهُمْ ۝

56.Kŭvŭlanŭ kya w'o vamwe na Mŭsumbŭ
Mwene Vinya W'onthe.

يَعْنِي فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ۝

AL - RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũĩtwe nĩ ũlau.

الرَّحْمَنُ ②

3. Ula ũmanyĩĩtye Kulani.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

5. We nĩwamũmanyĩisye we ũneeni
mũlũngalu.

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isembelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يُحْسِبَانِ ⑥

7. Na mĩtĩ ĩla ĩte matina na mĩtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩnenganae na *wĩnyivyo* kwa *kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩtye ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩtye nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe* ya
matunda na mĩtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ ۖ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑫

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالزَّيْتَانِ ⑬

14.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mŭkŭlea, *inyw'ĩ andũ na*
Mayini?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamŭmbie mŭndũ kuma nthĩnĩ
wa yŭmba yŭmũ *yĩla yĩlĩĩ ta nyŭngũ*
mbĩvyē.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmũĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّاءٍ مَلِيحٍ مِنْ تَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ŭla mŭkŭlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothŭĩlo elĩ!

رَبُّ الشَّرِيقِينَ وَرَبُّ الْمَغْرِبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ŭla mŭkŭlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu ve tŭtũ;* iilikanaa
ŭkanga na ŭla ŭngĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu
mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lŭlũ na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndŭũlu nĩ Syake ila
syũkĩĩĩle ŭkanganĩ ta ĩĩma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mŭkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ũlũ wayo nthĩikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا قَائِمٌ ۝

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku ũũ, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We nĩwĩũanasya We-Mwene na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vinya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةُ الثَّقَلَيْنِ ۝

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

يُعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا ۚ

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْابُ مَن تَارَهُ وَنَحَاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُنَ ۝

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

38.Na yġla ġtu yġkatOkanġla katġ, na
kOtunġva ta ua mOtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝٣٨

39.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٩

40.MOtthenyanġ Osu, mOndO kana ġyini
ndakakOlwa Ovoo wa naġ yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُشْعِلُونَ ذَنْبَهُ إِنْشَاءً وَلَا جُنُودًا ۝٤٠

41.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤١

42.Aġ avġtany'a makamanyġka nOndO
wa movano moo, namo makakwatwa
makundonġ ma nzwġġ sya mothyO moo
na maOÜ.

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِينِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ۝٤٢

43.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٣

44.Yġġ nġyo ġia-ya-Mwaki yġla avġtany'a
mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ۝٤٤

45.Mo makathyOlOlOkka katġ wayo na
kġw'Ü kyai kġtheOkġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيزٍ آتٍ ۝٤٥

46.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٦

LUKU 3

47.ġndġ kwa Olwa we wġw'aa wia nġ Onene
mOtOÜlu wa Mwġai wake, ve mġOnda ġġġ.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ۝٤٧

48.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٨

49.Yelġ yġna mbonne mbingġ.

ذَوَاتًا أَفْنَانٍ ۝٤٩

50.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٥٠

51.NthInI wayo yeli ve ithima ili ivititye
kIw'u mana.

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ٥١

52.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٥٢

53.NthInI wayo vakeethwa kIla
mUthemba wa matunda eli eli.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ٥٣

54.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٥٤

55.Mo makaaIla IUDU wa mIlo mIkekanI,
Ila ItumIwe lili mwanakavye ndeenI
syayo. Na matunda meU ma mIunda Iku
yeli makeethwa maniiniIte vakuvI kwa
kUtuwa.

مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَاطِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۗ وَ
جَنَّاتٍ الْبَاقَتَيْنِ دَانِ ٥٥

56.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٥٦

57.Na nthInI wayo ota Ou, vakeethwa
aka atheu mena mwIkalo wa Ou ala
mOndU kana Iyini Otaamakiita.

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْكَرْفِ لَمْ يَطْبُخْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ٥٧

58.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٥٨

59.MailyI ta IUDU Ila ndune na tUmaliyani
tUla tUnini.

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالزَّجَارُ ٥٩

60.Kwa Ou, mOkayIlea Inee yIva ya
MwIai wenyu inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٦٠

61.Vai Ituvi ya Useo ateo Useo.

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ٦١

62.Kwa Ou, mOkayIlea mumo wIva IndI,
wa MwIai wenyu inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ٦٢

63.Na Utee wa Iku yeli, ve MIunda IngI
III-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ٦٣

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Syĩna matũ mauu ma kĩsũnzũni
kĩkwatu.

مُذْهَبًا مَّتَّعِينَ ﴿٦٥﴾

66.Kwa ũu, inyw'elĩ, mũkaũlea mumo
wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

67.Na nthĩnĩ wayo *ota ũu*, vakeethwa
tũũsĩ twĩĩĩ tũvĩĩĩtwe kĩw'ũ.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَصَاحَتَيْنِ ﴿٦٧﴾

68.Kwa ũu, Indĩ inyw'elĩ mũkaũlea
mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa *mĩhema
yonthe ya* matunda, na ndende na
makũngũmanga.

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُفْيَةٌ ﴿٦٩﴾

70.Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo
wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa *eĩũ*, aseu na
anake-----

فِيهِنَّ خَيْرٌ حَسَنٌ ﴿٧١﴾

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai
wenyu inyw'elĩ mũkamalea?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبُونَ ﴿٧٢﴾

73.Eĩtu eũ mena metho maiũ ma
kwendeesya, masũvĩĩtwe nesa nthĩnĩ wa
malwanda-----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai
wenyu, mũkamalea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75.Ala mũndũ kana Iyini Utakethwa
amakiĩĩtwe mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئْهُمْ نَارُ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٥﴾

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai
wenyu inyw'elĩ mũkamalea?-----

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

77. Maŵe mŵto ya langi wa kŵsŵnzŵni na
mŵkeka myanake.

مُسْكِينٍ عَلَى رُفُوفِ خُفَرٍ وَعَبْقَرِيَّ حَسَانٍ ۝

78. Nŵ manee meva ŵndŵ ma Mwŵlai waku,
ala inyw'elŵ mŵkamalea?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

79. Kŵathimwa nŵ syŵtwa ya Mwŵlai
waku, Mwŵlai wa Utheu na Ndaŵa.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - WAAKIAH
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. YIla Undũ Mũnene wa kwoneka
Okavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3. Vai kũlea kwa kumIla kwaw'o-----

لَيْسَ يُوَفَّعَتَهَا كَاذِبَةٌ ٣

4. Kũmatheesya amwe na kũmambatya
angI.

خَافُضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5. YIla nthI Ikathingithangw'a na
kũthingithangw'a kũthũku,

إِذَا رَجَيتِ الْأَرْضَ رَجَاءً ٥

6. Na iIma ikanyaIkw'a----ũnyaIky'a
mwĩanũ.

وَأَنْشَبَتِ الْجِبَالُ بُشَاءً ٦

7. Nasyo syonthe ikatw'Ika ta kItoo
kInyaIkw'e,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثَاتٍ ٧

8. Nenyu mũkaanw'a nthĩnI wa nguthu
itatũ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ١٠

11. Katatũ: ala matongoetye vyũ; nomo
matongoetye vyũ,

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ١١

12. Mo makeethwa makwatIte
ũthengeanIu na Ngai.

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ١٢

13. Mo makeethwa nthĩnI wa Mĩũnda ya
Utanu----

فِي جَنَّةِ النَّعِيمِ ١٣

14.Nguthu nene kuma katl wa andũ ala
maĩ ma vau mbee,

ثُمَّ لَمَّا دَخَلُوا الْأَوَّلِينَ ۝

15.Na nguthu ninangi kuma katl wa
andũ ma mĩthenya ya ĩtina,

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

16.Mekalĩle ivĩla iseũvĩtw'e na thaavu
na lũũ,

عَلَىٰ سُرِّيٍّ مَوْضُوعَةٍ ۝

17.Maĩle vau meleanĩle mũndũ na ũla
ũngĩ.

مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ۝

18.Mo makeeteelwa nĩ anake ala
matatumĩaa,

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ۝

19.Makuĩte mĩkeve na mbĩĩka, na
ikombe syusũĩw'e nĩ kalũsĩ kavĩĩte--

بِأَحْوَافٍ وَأَبَارِقٍ ۝ وَنَحْمِيسُ مِنْ مَّوَجِنٍ ۝

20.Vai kũĩwa nĩ mũtwe kũkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَزْفُونَ ۝

21.Na mo makuĩte matunda ũndũ mo
makanyuva,

وَقَالِكُهُمَا يَتَّخِذُونَ ۝

22.Na nyama sya nyũnyi ũndũ mo
makethwa matonya kwenda.

وَلَحْمٍ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝

23.Na vau vakeethwa eĩtu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya,

وَحُودٍ عَيْنٍ ۝

24.Ta lũũ, ivithĩtw'e nesa na nzũvĩĩku.

كَأَمْثَالِ الْوُكُوفِ الْمَكْنُونِ ۝

25.Ta ĩtuvi ya ũndũ mo meekie.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

26.Mo maikew'a ngewa nthũku vo, kana
ũneeni wa naĩ.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا الْقَوَادِرُ وَلَا تَأْنِيَسُ ۝

27.Ateo ndeto ya ngethi tũ, 'Mũuo,
mũuo,'

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ۝

28.Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضَبَ الْيَمِينَ ۖ مَا أَخْضَبَ الْيَمِينَ ۝

29.Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۝

30.Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَطَلَحٍ مَّنْضُودٍ ۝

31.Na muunyĩ mwaamye,

وَطَلَحٍ مَّنْضُودٍ ۝

32.Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۝

33.Na matunda maingĩ,

وَفَالِكَةٍ فَعْدُوهُ ۝

34.Matathelaa kana kũvatanwa,

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝

35.Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَقَرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۝

36.Nĩw'o, Ithyĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً ۝

37.Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ۝

38.Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۝

39.Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَا أَخْضَبَ الْيَمِينَ ۝

LUKU 2

40.Nguthu nene kuma katĩ wa *Masilamu*
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝

41.Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

42.Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضَبَ الشِّمَالِ ۖ مَا أَخْضَبَ الشِّمَالِ ۝

43. Mo makeethwa katl wa klseve klvyo
na klw'0 klthe0ku kya k0vfyva,

فِي سَوْمٍ وَحِيمٍ ۝

44. Na uungu wa muunyl wa sy0ki yi0,

وَذَلِيلٍ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝

45. Klte klthithu kana kltena 0seo ona
0mwe.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝

46. Mbee wa 0u mo mekalaa thay0
m0v0th0 na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتَفِينٍ ۝

47. Na mo maendecaa na wlki wa nal
m0nene.

وَكَانُوا يُجْتَنُونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ۝

48. Na mo nlmamanylte k0k0lya, 'Ata!
lthyI twakw'a na k0tw'lka kltoo na
mavIndl, ow'o, ithyI nlt0kathay00kw'a
lngl,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّ
عِظَامًا إِنَّا لَنَبْعُوذُونَ ۝

49. 'Na maa0the mait0 ala ma mbee ota
0u?'

أَوِ ابْأَوْنَا الْأَوَّلُونَ ۝

50. Asya, 'l, ala ma mbee na ala ma ltina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝

51. Onthe makoombanw'a vamwe nthlnl
wa lvinda ylā yiltwe m0thenyanl
m0nyuve.

لَنَجْوَِعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

52. 'Indl, Inyw'l ala m0thyoelete na
m0leete 0la w'o,

نَعْمَ إِنَّكُمْ إِنَّمَا تَسْأَلُونَ الْمَلَكِيَّاتِ ۝

53. 'Inyw'l vate nzika, m0kaya ma m0tl
wa Sakkum,

لَا كَلِمَ لَّوْنٍ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ۝

54. 'Na m0kaus0sya mavu menyū namo,

فَمَا لَكُلُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝

55. 'Navo m0kanyw'a klw'0
k0the0klte,

فَسِرْبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحِيمِ ۝

56. 'Künyw'a ta ngamfle yfina waÜni vyÜ.

فَشَرِبُونَ شَرَبَ الْهَيْمِ ⑤

57. UÜ Ökeethwa wI mÜthokany'o woo
MÜthenyanI wa Ütwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. IthyI nItÜmÜmbIte inyw'I. NtkI, IndI
inyw'I müyItkItaa Üu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'I mÜsÜanIaa ata tÜÜ wa Ilovoto
ya manzIyIla mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْنُونَ ⑧

60. Inyw'I ninyw'I müyÜmbIte yo kana
IthyI NithyI MÜmbi?

أَ أَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. IthyI nItwIyIaIte kIkw'Ü kwenyu
inyw'onth; na IthyI tÜitonya kÜsIItwa.

نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ⑩

62. Kuma kÜalyÜIwa kwa myÜmbIItwe
yenyu ya yu na kÜmÜkIlyI inyw'I
kÜrw'Ika kIIndÜ kIla inyw'I mütena woni
wakyo.

عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'I vate nzika, nImÜmanyIte
Ümbi Üla wa mbee. NtkI, IndI, inyw'I
mÜte kÜmanya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَى فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'I nImwonaa kIla müvandaa?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ⑬

65. Inyw'I ninyw'I mÜkIlanasya kana
NithyI MÜkImesya?

أَ أَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa IthyI nItwendie Üu IthyI
twIthwa twakIalyÜlile ta mavuti, IndI
inyw'I müitiwa mÜkIta.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلِمْتُمْ تَفْلُهُونَ ⑮

67. MÜkyasya, 'IthyI twI anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aiee, ithyI twI avene kIla kIIndÜ.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'I nImÜkyonaa kIw'Ü kIla inyw'I
mÜnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عَنْ الْمُرُوءِ ۝

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIkiI, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝

72. Inyw'I nImwona mwaki Ola inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

73. Inyw'I nInyw'I m0se0vasya m0ti n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عَنْ الْمُنْشُونَ ۝

74. IthyI t00tw'TkIthItye ta Olilikany'o na 0tandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ۝

75. Kwa Ou, taIa syIwa ya MwIai waku Ola-M0nene.

لَقَدْ يَجْعَلُ فَسِيحٌ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvIla na mwovano wa ndata---

فَلَا أَقْسَمُ بِمَوْجِعِ النُّجُومِ ۝

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَأَنَّهُ لَقَدْ لَعَنَّاهُ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaIku,

إِنَّهُ لَقَرَأَ كَرِيمٌ ۝

79. NthInI wa Ivuku Is0vIku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْنُونٍ ۝

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَشْهَدُ إِلَّا الْبُطْهُرُونَ ۝

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ ۝

83.Na ōlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o *nzĩa ya* mūtũlle wenyu?

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَلِّبُونَ ۝

84.Nĩkĩ, ĩndĩ, yĩla *thayō wa mōndō*
ōmōōkw'a ōvikaa mōmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ ۝

85.Nenyu kavindanĩ kau o mūsyaĩsye—

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ۝

86.Na ĩthyĩ twĩthĩawa nake vakuvĩ
mŪno kŌmŌvĩta inyw'ĩ, ĩndĩ inyw'ĩ
mŪyonaa—

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

87.Nĩkĩ, ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ
mŌimakwĩtwa mŌkŌlw'e.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝

88.Inyw'ĩ mŪitonya kŪtŪnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

89.Yu ethwa we nĩ ōmwe wa asu ala
manengetwe ōthengeanũ *na Ngai*,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝

90.Īndĩ *Kwake ve* ōkiakisyo *na mŪke*
mĩseo *na MŪōnda wa Utanu*;

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ هَـذَاجَتْ نَوَاسِرُ ۝

91.Na ethwa we nĩ ōmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aŌme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

92.Īndĩ MŪuo wĩthwe ĩŌlŌ waku we ōla
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aŌme.'

فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

93.Īndĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكِيدِينَ الْفَأْلَيْنِ ۝

94.Īndĩ *kwake kŪkeethwa* mŪthokany'o
wa kĩw'o kĩtheŌkĩte,

فَنَزَلُ مِنَ حَيْمٍ ۝

95.Na kŪvya nthĩnĩ wa Ngiena.

وَتَصْلِيَةُ حَجِيمٍ ۝

96.Nĩ w'o, ūŌ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۝

97.Kwa ũu, taſa syĩtwa ya Mwĩai waku
Ula-Mũnene.

يٰٓعِيسٰى قَسِيْحَ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ﴿٥٦﴾

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kuma katĩ wa ila We ōmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩlwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Itene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ōtĩanlo kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ōtheeasya Syama nthu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmũtwaa kyenĩnĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla ōtĩlwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ōkĩlyo ti ōndũ ōmwe na *asu ala meekie Du ĩina*. Mo me Itũlũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie Itina. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi wa ōndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ōla ōkamũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩlo mũlau.

أَمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَ كُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ ۚ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ①

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَذْكُرْكُمْ تُؤْمِنُوا بِهِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ①

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَعَدُوٌّ حَنِيمٌ ①

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أَوْلِيَّكَ أَكْثَرَ دَرَجَةً ۚ مَنْ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقْتِكُمْ وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْكٰفِرَ وَالْمُنَافِقَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ①

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ ۚ وَالَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ①

13. Na *sOan'ai* mOthenya Ola we Okamona etfklili aOme na etfklili aka, kyeni kyoo kfiisemba mbee woo na mokonfi moo ma aOme, *namo makatawv'a*, 'Uvoo-mOseo kwenyu OmOnthfi! MfOnda ffa fvfifflaa tOlOfi uungu wayo, vala inyw'i mOkekalaa. Usu nfi Otanu mOnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. MOfhenya Ola angangani aOme na angangani aka makamatavya ala metfkliflaa, 'Twetelele ithyfi *vanini* nfkana twose kyeni kuma kyenifi kwenyu,' na fndfi *mo* makatawv'a 'Syokai, *ethwa inyw'i nfmOtonya*, na fndfi manthai kyeni.' Na fndfi vakeekfwa ngOfa katfi woo yfna mOomo nthfifi wayo. Na nthfifi waw'o vakeethwa tei w'onthe na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa Ofiiffo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِسِمْ مِنْ تُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithyfi tOyafi o vamwe nenyu?' NamO makamasOfiifla, 'fi, fndfi inyw'i nfmweelikilye matatwanfi inyw'i ene na mweethwa na nzika na mawendi menyu mathOfu mamOfkenga inyw'i kOfvika Ofwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wavika. Na MOfkengani nfwamOfkengie inyw'i fOfu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يُنَادُوهُمْ أَمْ لَهُمْ نَارٌ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٥﴾

16. Kwa Ofu, OmOnthfi, vai kyovosya kfkwfifklfwa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kwfifklfwa. Wfkalo wenyu wa mOfhya nfi Mwakifi; Ofu nfw'o mOfnyanyae wenyu; na nfi vandOf vathOfu va kwfkala.

فَالْيَوْمَ لَا يُوَفِّدُ مِنْكُمْ فِذِيَّةً وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَا وَدَّ كُفْرُكُمْ أَنتُمْ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَرَبُّنَا الْعَزِيزُ ﴿١٦﴾

17. Yo fvfinda ti fvfiku kwa asu ala metfkliflaa kwfw'a ngoo syoo syfnyivfitye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla Otheete *kwoo*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na Ivinda yaasavangw'a kwoond0 woo, Indl ngoo syoo nlsyoomlthiw'e, na aingl moo nI ath0ku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mIthay00kasya nthl Itina wa kIkw'0 kwayo. IthyI t0itw'tkIthItye Syama kwIthwa ntheu kwenyu, nIkana inyw'I m0tonye k0manya.

19.Ta kwa a0me ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mam0kwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo--Tkongeelwa k0nd0 kwIlI kwoond0 woo, na ota 0u, m0thInzI0 wa ndaIa 0keethwa wI woo---

20.Na ala mamwItkIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na At0mwa Make, na mo me Maw'o na Ng0sI mbee wa metho ma MwIai woo, mo makeethwa na m0thInzI0 woo na kyeni kyoo. Indl ta asu ala matetkIlaa na k0mIlea MIs0a Yait0, aa nI mo ekali-ma-NgienanI.

LUKU 3

21.Manyai kana thay0 wa nthI Ino no Ithau na ng0I t0, na wanake, na *mwambIlIlyo* wa kwIkathIla katI wenyu, na wendi wa k0kIlany'a 0thw'ii na syana. *Thay0 00* nI mbua Ila yuaa Tkamesya mboka ila imatanasya aImi. Na Indl nIsy0maa na iikalaa ta Ilaa ya m0tI; na iitIlkanga ilungu *ta mav0a*. Na ItunI ve 0sIllo mwai, na 0ekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *ota 0u*, na 0tanu *Wake*. Na thay0 wa nthI

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٨﴾

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ فِي الْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّ الْمُصْذِقِينَ وَالْمُصْذِقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ
قَرْضًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْعَزِيزُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَتُؤْتَوْنَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ﴿٢١﴾

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهَؤُلَاءِ زِينَتُهُ
وَتَفَاخُرُهُمْ بَيْنَهُمْ وَتَكَاثُرُهُ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَشَلِّ عَنُتٍ أَعْمَبَ الْكُفَّارِ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ
فَتَرْتَبِهِ مُضْغًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٢﴾

ino nĩ mana na Otanu wa kavinda na
syIndũ sya ūkengani.

22. Kĩlany'ai mŭndũ na ūla ūngĩ
mŭimantha ūkeo kuma kwa Mwĩai
wenyu na Itu, yĩla ūthanthau wayo nĩ ta
ūthanthau wa Itu na nthĩ; yo yĩsŭvĩtw'e
kwoondũ wa asu ala metĩkĩlaa Ngai
Mwene Vinya W'ontho na Mŭtŭmwa
Wake.

23. Vai mbaanga yonekaa Iŭlũ wa nthĩ
kana Iŭlũ wenyu ene, ateo nĩnandĩke
nthĩnĩ wa Ivuku mbee wa Ithyĩ
tŭtamĩetete---vate nzika, Ūu nĩ Ūvŭthũ
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

24. Nĩkana inyw'ĩ mŭikakwatwe nĩ
kyeva Iŭlũ wa syIndũ ila sya kuma
kwenyu ona mŭikekathĩle nŭndũ wa
syIndũ ila We Ūmŭnengete inyw'ĩ. Na
Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndamwendaa mwĩkathĩi ūla wĩkengaa
we mwene.

25. Na ta asu atoonu na meylālaa andũ
methwe me atoonu. Na ūla ona wĩva
Ūsyokaa Itina, Indĩ vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩsyē-
We-Mwene, ūla Waĩlĩtwe-Nĩ-Ndaĩa
syontho.

26. Nĩw'o, Ithyĩ twamatŭmie Atŭmwa
Maitũ mena Syama nĩtheu na
twamatheesya mo vamwe na Ivuku na
Kĩthimi nĩkana andũ matonye kwĩka
Ūlŭngalũ; na Ithyĩ nĩtwatheesye kĩlaa,
nthĩnĩ wakyo ve mĩio yĩ vinya mwingĩ
wa Ūvoo wa kaũ na maŭtandĩthyo
maingĩ kwa mbaa andũ, na kana Ngai
Mwene Vinya W'ontho atonye

سَاقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

لَيْكِلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْلِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ

kŭvathŭkany'a asu ala mamŭtethasya
We na Atŭmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ausŭftwe nŭ
Utonyi, Mwene-Vinya.

عَلَّمَ اللَّهُ قَوْمِي عَزِيزٌ ٢٨

LUKU 4

27.Na Ithyŭ nŭtwamŭtŭmie Noa na
Avalamu, na katŭ wa mbeŭ yoo tweekŭie
wathani na Ivuku. Kwa ņu, amwe moo
nŭmaatŭle ŭtongoi, Indŭ aingŭ moo maŭ
mbaa-matŭ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ٢٧

28.Indŭ Ithyŭ nŭtwatumie Atŭmwa Maitŭ
maatŭla nyaŭ syoo; na Ithyŭ nŭtwatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaattŭle mo, na
Ithyŭ nŭtwamŭnengie we Uvoo-Mŭseo.
Na Ithyŭ nŭtweekŭie ņuu na tei nthŭnŭ wa
ngoo sya asu ala mamwŭtkŭlile we. Indŭ
wŭlei ņla meeseŭvŭsye Ithyŭ
tŭyaameyŭlaŭ mo Indŭ kwoondŭ wa
kŭkwata ŭnee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Indŭ mo mayaaŭtwaŭla
kwŭanana na w'o wa w'o. Indŭ Ithyŭ
nŭtwamanengie ŭtuvi yoo amwe katŭ wa
asu ala meetŭkŭlile, Indŭ aingŭ moo nŭ
mbaa-matŭ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً
إِبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَسِقُونَ ٢٨

29.Inyw'ŭ ala mwŭtkŭlaa! Mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwŭtkŭlei
Mŭtŭmwa; We akamŭnenge inyw'ŭ
kŭlanda kŭndŭ kwŭlŭ kya tei Wake, na We
akamŭseŭvŭsya inyw'ŭ kyeni kŭla
mwŭndelaa nthŭnŭ wakyo, na
akamŭnenge inyw'ŭ ŭekeo, na nŭw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
Mŭekanŭ-Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٢٩

30.Nŭkana Andŭ-ma-Ivuku maikasŭanŭe
kana mo Masilamu matŭŭ na ŭtonyi wa

لَيْسَ لَكَ عَلَى شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undũ wa mumo wa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe; oyŋla mumo wŋl mokonŋ
 ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
 aũnenganae kwa Ūla We wendaa. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mwŋai-
 Wa-Mumo mwingŋ.

بِشَاءِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ مَدَنِيَّةٌ

(58)

AL - MUJAADILAH

(WavuanIw'e Madina)

1.Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau, Usūftwe nī tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'ite ūneeni wakyo *kāveti* kīla kīetete kīlo kyakyo kwaku ūlū wa mūūme wakyo, na kīkamwīkaīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wīwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katī wenyu malūngasya iveti syoo na kūsyīta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyafte tū; na mo vate nzika maeaa ngewa nthūku na īte ya w'o; Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūvetangi-Wa-Naī, Mūekanī-Mūno Vyū.

4.Na mo asu ala masyītaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na Indī maisyoka kūneena oūndū maneenete, *Usilīlo wa ūu*, nī kūmīnge ngombo ūthasyo mbee wa matanamba kūkiitana mūndū na ūla ūngī. Uu nīw'o inyw'ī mūtaītwē naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīsl-Nesa ūndū inyw'ī mwīkaa.

5.Na ūla ūtena *īmwe*, nomūvaka atīle kūya kwa myei īlī īatīanīe, mbee wa matanakiitana. Na ūla w'onthe ūtatonya kwīka ūu, alīltwe nī kūlīthya andū ngya mīlōngo thanthatū. Inyw'ī mwīlyīafwe ūu, nīkana mūtonye kūmūkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْكِي إِلَى اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ بَصِيرٌ

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ ۚ إِنَّ أُمَّهَاتَهُمْ إِلَّا الْآلِي وَلَدَتْ لَهُمْ وَانَّهُمْ لَيَقُولُونَ مَنكُرًا ۖ مِنَ الْقَوْلِ وَذُورًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحَرِيرُ رَقَبَةٍ ۚ فَمِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَآتَا ذَٰلِكُمْ تَوْعَطُونَ بِهِ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَآتَا ۚ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ سَكِينًا ۚ ذَٰلِكَ يُؤْتِيهِمُ اللَّهُ بِأَمْرِ رَسُولِهِ ۖ وَلَٰئِكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Mütümwa Wake. Na Ino nĩ mĩvaka ĩla yĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē; na ve ūsilĩlo wĩ woo kwa alei.

6. Ala mamũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mütümwa Wake, makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl nĩtũminĩte kũtheesya Syama nthandĩku. Na alei makeethwa na ūsilĩlo wa kũmathĩnia.

7. Mũthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūkamokĩlya onthe vamwe, We akamamanyĩthya mo ūndũ meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩlte ūtalo wamo, oyĩla mo nĩmoolilwe nĩ mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Ngũsĩ ĩlũlũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

8. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa syĩndũ ĩla syĩ matunĩ syonthe na ĩla syĩ ĩlũlũ wa nthĩ? Vai nzaama ya kĩmbithĩ ya andũ atatũ, ĩndĩ We nĩ wa kana, kana ya atano, kana ya aingĩ, ĩndĩ We E-vamwe namo ovala vonthe mo matonya kwĩthwa maĩ. Na ĩndĩ Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo, We akamamanyĩthya ūndũ mo meekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa vyũ.

9. We noũmonete asu ala mavatiwe kwĩthwa na nzaama sya kĩmbithĩ na ĩngĩ kũsyoka maũndũnĩ ala mavatiwe, na kũneenany'a na kĩmbithĩ ĩlũlũ wa naĩ na ūtũli-wa-mĩlao na wau wa matũ kwa Mütümwa? Na yĩla mo mooka vala we ūĩ, maũkethasya na ngethi ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtaũkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقَدْ كُتِبَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑤

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْصَصَهُ اللَّهُ لِمَنْ يُشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَهُمْ وَلَا
خَبْرَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آذَنٌ مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَعْيُنٌ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑤

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعْوَدُونَ
بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indī kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kŭtŭsiŭŭla nŭndŭ wa ŭndŭ ithyŭ tŭneenaa nŭkŭ? Ngiena nŭmeanŭ mo vala mo makavŭla; na nŭ wŭkalo mŭthŭku mŭno vyŭ!

10. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭneenany'a na kŭmbithŭ mwŭ vamwe, mŭŭkaneenany'a ŭlŭ wa wŭki-wa-naŭ na ŭtŭli-wa-mŭlao na wau wa matŭ kwa Mŭtŭmwa, Indŭ neenany'ai ŭlŭ wa kwŭka ŭlŭngalu, na mŭkŭei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ŭla inyw'ŭ mŭkombanw'a Kwake *inyw'onthe*.

11. *Kŭmbana* mbŭmbano sya kŭmbithŭ *kwoondŭ wa ieleelo nthŭku* nŭ kwa Satani tŭ, nŭkana we atonye kŭmekŭla kyeve ala metŭkŭlaa; Indŭ ŭu ndŭtonya kŭmathŭkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganŭte ŭthei. Na etŭkŭli nŭmaŭŭtwe nŭ kwia wŭkwatyŭ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mwatavw'a, 'Nenganei ŭthei!' nthŭnŭ wa mbŭmbano *syenyu*, Indŭ nenganei ŭthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭseŭvŭsyā inyw'ŭ ŭthei. Na yŭla kweew'a, 'ŭkŭlai!' Indŭ ŭkŭlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭkŭŭya asu ala metŭkŭlaa kuma kafi wenyu, na asu ala manengetwe ŭmanyi, kwŭanana na ivŭla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŭmanyāa—Nesa ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkŭaa.

13. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭmwona Mŭtŭmwa ŭtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۖ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فِئْتَسِ الْمَصِيرُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَسْمَاءِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

إِنَّمَا التَّجَوُّى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارٍّ لَهُمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ دَعْوَاكُمْ صَدَقَ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ

nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu. Uu nĩ ūseo mŭno kwenyu na Otheu mbee. Indĩ ethwa inyw'I mŭtikwona kĩndũ ona kĩmwe kya kumya, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanfi Mŭno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

14. Inyw'I komŭkĩa kumya nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu? Indĩ ethwa inyw'I mŭikumya na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭekeke inyw'I, Indĩ kũkeethwa kwĩanĩe nĩkana mŭlũmye Mboya na kũĩva Saka na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtũmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ Ondũ inyw'I mwĩkaa.

LUKU 3

15. Na noŭmonaa asu ala matumaa ndũũ na ala Ngai Mwene Vinya W'on the ŭmathatĩe? Mo ti menyu inyw'I kana moo, namo mevĩtaa ūvũngũ omesĩ.

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ūsilĩlo mwai kwoondũ woo. Undũ mo mekaa nĩ mathũku mũno.

17. Mo nĩmamatwĩkĩthĩtye mawĩvĩto moo ta kĩsĩlĩi kya meko moo mathũku, na nĩmamaalyũlaa andũ maikamĩatĩĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu Indĩ, vakeethwa ūsilĩlo ūthĩnasya.

18. Uthw'ii woo na syana syoo iikamatethya nondũ ona ūmwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asu nĩmo makwĩkalaa Mwakinĩ, nthĩnĩ waw'o nĩvo mo makekalaa.

وَ أَظْهَرُ فَإِنْ لَمْ يَحْدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

ءَ أَشَقَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيَّ نَجْوَاكُمْ
صَدَقْتُ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَاقْبِسُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ اطِيعُوا اللَّهَ وَ
فِي رَسُولِهِ، وَ اللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ②

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلَعُونَ عَلَى الْكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ③

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِذْ أَخَذَ آبَاؤُهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑤

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑥

19. Mūthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūkamokīlya onthe vamwe, Mo makeevīta Nake We tond0 mo meevītaa mbee waku we, namo makas0anīa kana mena kīnd0 kya kwīw'īlka nakyo. Yu vate nzika, mo nī mo ala akengani.

يَوْمَ يَبْتَهِمُ اللَّهُ جَبِينًا مَخْلُوفًا لَهُ كَمَا
يَخْلُفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَّا
أَنَّهُمْ هُمُ الْكَذِبُونَ ⑤

20. Satani nūkwatīte Onene ūl0l0 woo, na nūmōlīthītye kōmōlīlīkana Ngai Mwene Vinya W'onthē. Yo nī nguthu ya Satani. Yu vate nzika, no nguthu ya Satani ūlā ūlā wasyo.

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ
أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ
هُمُ الْخَسِرُونَ ⑥

21. Vate nzika, ala mam0kaananīasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mōt0mwa Wake, makeethwa katī wa ala me ūtheo mōno vy0.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي
الْأَذَلِّينَ ⑦

22. Ngai Mwene Vinya W'onthē nōtwīte mwīlao: 'Vate nzika vy0, Nyie nīngasinda, Nyie na At0mwa Makwa. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē . Aus0ūtwe-nī-Utonyi, Mwene-Vinya.

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ
عَزِيزٌ ⑧

23. We ndwī ūvinda ūkona and0 ona meva ala mamwītkīlīte Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mōt0mwa Wake ona Mōthenya wa Mōmin0kīlyo maimenda ala mam0kaananīasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mōt0mwa Wake, ona ethwa nī maaīthe moo kana syana syoo kana anaa-īthe moo, kana and0 ma nd00 sya mōkautī woo. Aa nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthē wīkīlīte mōkīlīlo wa w'o na ala We ūmekīlīte vinya na ūvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalīkya nthīnī wa Mōūnda ūlā ūvīlīlāa tūlūsī uungu wayo. Vau nīvo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthē nīlwendeaw'a nīmo namo nīmwendeaw'a nī We. Mo nī nguthu ya

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ
أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ
كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ
وَقَوْلِهِمْ قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتُخْرِجُ مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Ithukĩĩsyei *Inyw'ĩ andũ!* No nguthu ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla
ĩkasinda.

الْمُفَارِقُونَ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ

(29)

AL - HASHR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla wamaumisye alei kafi wa Andũ-ma Ivuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo ĩinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanfaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanfaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩle mo ĩvindanĩ yĩla mo matataĩthasya, na nĩweekĩe wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, ĩmanyĩsyeyi kuma vau, ala mwĩna metho!

4. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩle vangĩ ovaa ũlũ wa nthĩ ĩno. Na Itunĩ mo makeethwa na ũsilĩlo wa Mwaki.

5. Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyeyi Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na ũla ũmũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6. Mĩtende ĩla mwatemie kana mwamĩleka ĩungeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوْا أَنَّهُمْ مَالِغَتُهُمْ فَخَصَّوْهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوْا وَقَدَّرَ فِي قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرَجُونَ يُؤْتِيهِمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِيْنَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوْا اللَّهَ وَرَسُوْلَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ مِنْ لَيْتَكُمْ أَوْ تَرَكْتُمْ مَا قَاطَبْتُمْ عَلَىٰ أَصْوَابِهِمْ يُؤَذِّنُ اللَّهُ وَلِيُخْرِجَ الْفٰرِسِقِيْنَ

W'onthe, na nkana We atonye
kūmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŋla ona kŋva Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa Wake
kya mūtavo kuma kwoo, inyw'I
mūyaakūlya mbalasi kana ngamfle. Indŋ
Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae
ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ūtonyi ūlūlū wa syŋdū syonthe.

8.Kŋla kyonthe Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa ta
mūtavo kuma kwa andū ma mŋsyŋ, nŋ
kwoondū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mūtūmwa Wake na andū
make, na ndiwa, na ngya, na mūendi-wa-
kyalo, nkana iikethwe ikŋaanŋw'a
athw'ii tū katŋ wenyu. Na kŋla kyonthe
mūtūmwa ūnūmūmūenge inyw'I, kyosei;
na kŋla kyonthe wamūvata, ekanai
nakyo. Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋ Mwai Mūno kwa
kūŋvanŋsya.

9.Mūtavo ūsu nŋ kwoondū wa Evithi
ngya ala maŋūngilw'e kuma mŋsyŋŋ yoo
na mothw'ii moo maimantha mumo
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ūtanu Wake, na kūmūtetheesya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Wake. Aa nŋmo ala ma w'o nthŋŋ wa
mūŋkŋŋ woo.

10.Na asu ala maseūvŋtye mūsyŋ woo
nthŋŋ wa mūsyŋ ūū mbee woo na nŋ
meetŋkŋŋe mūŋkŋŋ, nŋmamendete ala
mookie kwoo nūndū wa wŋvitho, na
mayal na wendi ngoonŋ syoo ona wŋva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ
وَمِنْكُمْ وَمَا أَسْكُمُ الرُّسُولُ فُحْدُوَّةً وَمَا نَهَكُمُ
عَنْهُ فَأَنْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحْجَبُونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

ŦŦŦŦ wa syŦndŦ ila mo manengetwe, *Evithi* ŦndŦ mo mŦno nŦmendeaw'a nŦmo mŦno kŦvŦta ona mo ene ona kau mo ene maŦ na Ŧkya. Na oŦla Ŧekanaa na kŦw'Ŧu kya thayŦ wake mwene —aa nŦmo makasinda.

11.Na w'o mŦtavo nŦ kwoondŦ wa ala mookie Ŧtina woo ota Ŧu. Mo maasya, 'MwŦai waitŦ, tŦekee ithyŦ na anaaia maitŦ ala matŦtongoesye nthŦnŦ wa mŦŦkŦŦo na ndŦkatie Ŧkundo ya Ŧthatu ona vanini nthŦnŦ wa ngoo sitŦ ŦŦŦŦ wa asu ala metŦkŦlaa. MwŦai waitŦ! We Nue MŦuu MŦno, UsŦŦwe nŦ tei.

LUKU 2

12.We noŦmonete asu nŦ angangani? Mo mamatavasya aneethe moo ala matetŦkŦlaa katŦ wa AndŦ-ma-Ivuku, 'Ethwa inyw'Ŧ mŦkalŦngw'a, ithyŦ vate nzika tŦkaendany'a nenyu, na ithyŦ tŦŦkamwŦw'a ona Ŧmwe ŦŦŦŦ wenyu inyw'Ŧ: ithyŦ tŦkamŦtetheesya inyw'Ŧ. ŦndŦ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŦkŦsŦ kana mo vate nzika nŦ akengani.

13.Ethwa mo makalŦngw'a, mo maikaendany'a namo ona vanini. Na ona makamatetheesya, kwa Ŧla w'o mo maalyŦka na mŦlŦngo yoo, ŦndŦ mo maikatetheew'a.

14.Kwa Ŧla w'o, mo mena wia mŦnenange nŦndŦ wenyu ngoonŦ syoo kŦvŦta Ngai Mwene Vinya W'onthe. KŦtumi nŦndŦ mo nŦ andŦ matena kŦŦko *kyonthe*.

حَاجَةً مِّنَ أَوْثَانِهِمْ يَقُولُونَ عَلَيْهِمْ نَارٌ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوَفِّ شَيْخَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥٩

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٦٠

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ٥٩

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَا يَنْصُرُهُمْ وَهُمْ كَذِبُونَ الْأَبَدَ
ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ٦٠

لَا تَنْفَرُوا فِي رَهْبَةٍ فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ٦١

15. Mo maikokita nenyu kImwII ateo nthInI wa mIsyI Ila mIlomu kana Itina wa ngUta sya nyumba kana mbai, kOkita kwoo katI woo ene nI kwai. We wIsUanIa kana mo nImakwatene, IndI ngoo syoo nI mbaanIku. KIturni nUndU mo nI andU matena kIIko.

لَا يَقَاتِلُونَكُمْ جَنِيحًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدٍ بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا تَحْسِبُهُمْ
جَنِيحًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

16. Uvoo woo nI ta Uvoo wa asu ala kwa Ivinde Ikuvi maI mbee woo, masamie Usyao wa meko moo mathOku. Na ve Osililo wI woo kwoondU woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُوا بَالٍ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

17. UilyI ta Ula wa Satani, yIIa OmUtavasya mUndU, 'NdoketIkIle,' IndI yIIa we walea kwItIkIla, amwIIa, 'Nyie ndi UndU ndonya OkwIka we; Nyie nImOkIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

كَشَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

18. Na mUminOkIlyo woo eII nIkana mo makeethwa nthInI wa Mwaki. MakIkala vo. Yu nIyo Ituvi ya eki-ma-naI.

فَكَانَ عَاقِبَتُنَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
إِنَّ ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

LUKU 3

19. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MOkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kIIa thayU nUsisye UndU UUtongosya kwIka kwoondU wa OnI. Na mOkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe NUmanyaa-MaUndU onthe ala inyw'I mwIkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا كَسَبَتْ
لَعَلَّهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

20. Na mUikethwe mUilyI ta asu ala moolilwe nI Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa Uu We nIwatumie mo molwa nI mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَرِيقُونَ

سُورَةُ التَّائِيَةِ مَدِينَةٍ

٤٠

AL - MUMTAHANAH

(WavuanIw'e Madina)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŭftwe nI ūlau,
Usŭftwe nI tei.

2. Inyw'I ala mwItkflaa!
Mŭikamatw'tkIthe amaitha Makwa na
amaitha menyu kwItwa anyanyae
menyu, mŭimatwafaa ūtŭmane wa
wendo, oyfla mo matawItkflaa ūla w'o
wookie kwenyu na kŭmŭlŭngya
Mŭtŭmwa nenyu ene kuma mŭyŭm
yenyu kItumi nŭndŭ inyw'I
nImŭmwItkflaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tŭ MwIai wenyu. Ethwa iny'I
nImwaŭmaalaa, kŭmyŭkitfa nzla Yakwa
na kŭmantha ūtanu Wakwa, mŭikamose
mo kwItwa anyanya, mŭimatwafaa mo
ūtŭmane wa wendo kwa kImbithI, oyfla
Nyie nInIsI nesa vyŭ maŭndŭ ala
mumbŭlaa na ala mŭvithaa. Na ūla
wenyu ona wIva wIkaa ūu, vate nzika,
we nIwaItye nzla Ila ya w'o.

3. Ethwa mo nImeethwa na ūnene tŭlŭ
wenyu tŭ mo nImeyumIlasya ta amaitha
ma ūtheinI kwenyu, namo
makatambŭŭkya moko moo na nImI
syoo kŭmwelekela inyw'I mena kŭlelelo
kItŭŭku; na mo mena wendi mŭnene
nIkana inyw'I mŭtw'Ike aleI.

4. Ndŭŭ syenyu sya mŭkautI ona syana
syenyu iikamŭuna inyw'I ona vanini
MŭthenyanI wa Uthayŭŭkyo. We
akaumya ūtwio katI wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIwona
maŭndŭ onthe ala inyw'I mwIkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي فَتُزَوِّدُوا إِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُرُوا إِلَيْكُمْ
أَيُّدِيَهُمْ وَالْأَيْدِيَهُمْ بِالشُّوْءِ وَذُؤَا لَوْ
تُكْفَرُونَ

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهِ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

5. Ve ngelekany'o nzeo kwenyu nthInI wa Avalamu na asu ala me vamwe nake, yIla mo mamatavisye andU moo, 'IthyI tUtiI ūndU nenyu ona wIva, na kIla mUthaithaa vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe. IthyI nItUkwilea syonthe ila inyw'I mUyInIkaa. NivokIItē ūmaitha katI waitU nenyu tene w'onthe, okUvika mUmwItIkIle Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka' -eka ūneeni ūla Avalamu wamUtavisyē Ithe wake, 'Nyie vate nzika, nIngUkwItIsya ūekeo, onakau Nyie ndina ūtonyi wa kUmUkUya Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondU waku we! Mo nImavoyie Ngai maasya, MwIai waitU, ithyI nItwItē wIkWatyo witU nthInI waku na Kwaku nIkW'o twelekelaa na wIlo, na kUmwelekelaa We nIw'o ūaluko wa mUminUkIlyo.

6. MwIai waitU, ndOkatUtw'IkIthye ithyI ūtato kwa asu ala matetIkIlaa, na tUekee ithyI, MwIai waitU; nUndU We wI-Weka Nue WI-Vinya, Ula MUI.

7. Kwa ūla w'o, ve ngelekany'o nzeo nthInI woo kwoondU waku---kwa onthe ala mena wIkWatyo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa MūminUkIlyo. Na ūla ona wIva ūsyokaa kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe NItwIyanIsye-Mwene, WaItwē-NI-NdaIa syonthe.

LUKU 2

8. NIkUtonya kwIthwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete wendo katI wenyu na asu ala katI woo yu mwIina ūmaitha namo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe AusUItwē-NI-Utonyi-W'onthe;

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُؤُكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ لَا اسْتَفْرِجْ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ①

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَافْرِغْنَا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ③

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŌekanfi-MŌno-VyŪ, UsŌtwe nĩ tei.

وَنَهُمْ مَوَدَّةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamŭvataa inyw'i, kŭmanenge ndaſa ala matokitſte nenyu nŭndŭ wa ndĩni yenyu, na ala matamŭlŭngĩtye inyw'i kuma Mĩsyĩnĩ yenyu, kana mwĩthwe mwĩ aseŭ kwoo na kwĩkala namo na Ōlŭngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa Ōlŭngalu.

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْدِينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ
وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ①

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭvataa tŭ, kŭmanenge ndaſa asu ala mokitſte nenyu ūlŭ wa ndĩni yenyu, na mamŭlŭngĩtye inyw'i kuma mĩsyĩnĩ yenyu, na makamatetheesya angĩ kŭmŭlŭngya inyw'i, kana mŭikatumē ndŭŭ namo, na Ōla ona wĩva ūtumaa ndŭŭ namo----aa nĩmo eki-ma-naĩ.

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا فِيكُمْ
أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ①

11.Inyw'i ala mwĩtkĩlaa! Yĩla iveti mbĩtkĩli syooka vala mŭĩ ta Evithi, ikuntkĩlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyŭ mŭtkĩllo wasyo. Na Indĩ, mweethĩla nĩ mbĩtkĩli w'o mŭikaitŭnge kwa alei. Iveti ii ti mbĩtkĩlye kwoo, onamo ti ettkĩlye iveti ii. Indĩ manengei aŭme masyo alei syĩndŭ syoo ila maumĩtye ūlŭ wasyo. Na ti ūthŭku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na mŭikaie iveti ite mbĩtkĩli kyovonĩ kya mĩtwaano yenyu, Indĩ syo syasyoka kwa alei, Ityai syĩndŭ ila mumĩtye mŭlŭngĩwe; na alei nĩmetye kĩla maumĩtye. Usu nĩw'o ūtwĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nŭtusaa katĩ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهْجِرَاتٍ
فَامْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهْنُ حِلٌّ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَتَوْهُنَّ مَا نَفَقُوا
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَلَا تَنْسَكُوا فِي عَصَمِ الْكَافِرِ وَسَلُّوا
مَا نَفَقْتُمْ وَلَا تَنْسَكُوا مَا نَفَقُوا ذَلِكَُمْ اللَّهُ
يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala uI kyathi kwa alei, IndI yIla mUkUfvanIsya na kwosa mUavo Umwe kuma kwa alei, manengei etIkIli asu ala iveti syoo iendete syIndU syIlanene na ila mo maumItye kwa alei IUIU wa iveti syoo. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItIkIlaa.

13. We Mwathani! YIla iveti mbItIkIli syooka vala UI, iia kIthitU kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka UIaalai, kana kUaa syana syasyo, kana kUete Ikoani ya kUsonokya iseUvItye syo mbene na Useleke, kana kUlea kUkwIw'a we UndUnI Ula wa w'o, IndI ItIkIla OkUsI wasyo na UmUkUlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. NIw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUEkanfi-MUono-VyU, UsUItwe nI tei.

14. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MUikatume ndUU na andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe UmathatIe, ow'o, mo nImayItUkIte kUyona Itu tondU alei mayItUkIte IUIU wa asu ala me mbUanI.

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابَتْكُمْ فَأَتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاجُهُمْ قَتْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبْتَغِيَنَّكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهْتَانٍ بَعَثَ لِهَيْبَةٍ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَنْجُلِهِنَّ وَلَا يَفْصِيَنَّكَ فِي مَرْوٍ
فَبَايَعَهُنَّ وَاسْتَغْفِرَ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
لَقَدْ بَيَّسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ ۝

سُورَةُ الصَّفِّ مَدِينَةُ

(٦١)

AL - SAFF
(Wavianfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na
kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ūlũ wa nthĩ
nĩkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula
Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ
mũneena ūndũ mũtekaa?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

4. Ūndũ ūla ūmenetwe vyũ ūthyũnĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena
ūndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

5. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzĩanĩ
Yake meylafie mĩthĩla mĩlũmu, ota
mwako *Ūnĩw'e* na ūlũlũ.

لَئِنْ اللَّهُ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا
كَانَهُمْ بَيِّنَاتٌ مَرْضُوضٌ ⑤

6. Na lilikanai yĩla Mose wamatavisye
andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ
mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana
nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwenyu?'

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لِقَوْمٍ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ
تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ
اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

7. Na lilikanai yĩla Yesu, mwana wa
Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli,
vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwenyu,
ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa
na Tola, na ngĩnengane ūvoo mũseo wa
Mũtũmwa ūla ūkoka Itina wakwa.
Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na
yĩla we wamavikĩlie mo ena mokũsĩ
matheu, mo maisye, 'Ūũ nĩ ūoi wĩ
ũtheinĩ.'

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَتَّبِعُوا إِسْرَءِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَمَلَأْنَا بِإِبْنَيْنِ يُكْفَى
الْقُرْآنَ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنَ بَعْدِي
اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ قَبِيلٌ ⑦

8. Indī n00 ūla ūtonya kwīka īvītyo īnene k0m0vīta we ūla ūse0vasya ūv0ng0 ī0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthē yīla we weetwa nthīnī wa īsilamu? Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya and0 eki-ma-naī.

9. Mo nīmendaa k0kīvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthē na *mīvevo* ya makany'wa moo, īndī Ngai Mwene Vinya W'onthē akeanīsyā kyeni Kyake, ona alei makīmena kyo.

10. We nī We ūla ūm0t0mīte M0t0mwa Wake ena ūtongoi na Ndīni ya w'o, nīkana We atonye k0mīsīndīthya ī0l0 wa ndīni syonthe, ona ethwa asu ala mamwīananasya Ngai na ngai īngī nīme0mena ūu.

LUKU 2

11. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Nyie nīmwootele ūtandīthya ūla ūkam0tangīla inyw'ī kuma ūsīllonī wī woo?

12. Nīkana inyw'ī m0mwītkīle Ngai Mwene Vinya W'onthē na M0t0mwa Wake, na ūkitai nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na ūthw'īi wenyu na mathayū menyū. Uu nī ūseo m0no kwenyu, takethwa inyw'ī nīmwananyie.

13. We akamūkea inyw'ī naī syenyū, na k0tuma inyw'ī m0like nthīnī wa M0īnda īla īvītkīlaa t0l0sī uungu wayo, na mawīkalo matheu ma kwendeasya nthīnī wa M0īnda ya Tene na Tene. Usu nī ūtanu m0nene.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

يُرِيدُونَ لِيُظَاهَرُوا نُورًا وَاللَّهُ بِأَعْيُنِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٥١﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُفْضِلُكُمْ قَوْلَ مَدَائِبِ الْيَوْمِ ﴿٥٣﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٌ طَيِّبٌ فِي جَنَّاتٍ مَدْنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٥﴾

14. Na *We akamOnenge inyw'I Inee yIngi*
 Ola inyw'I mwendete: Utethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na OkIlyo
 wa vakuvI. Kwa Ou, tavany'ai Ovoo
 mUseo kwa etIkIli.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItIkIlaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tondO Yesu, mwana wa Malia,
 wamakOlilye amanyIw'a *make*, 'NaaO
 ala atetheesya makwa *nziInI* ya Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mamaOsUngIie, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa Ou,
 nguthu Imwe ya Aana-ma-Isilaeli
 nIyetyIkIle, oyIla nguthu Ila IngI
 nIyaleile kwItIkIla. IndI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetIkIle Iolo
 wa mUmaitha woo, namo meethwa me
 ma kUsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
 طَلِيقَةُ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَلِيقَةُ
 فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ ona kĩla kyonthe kĩ ũũũ wa nthĩ nĩkĩmũtaĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbĩ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla ũmũkĩĩtye Mũtũmwa kuma katĩ wa Andũ-Matesĩ-Kũsoma kuma katĩ woo ene ũla ũmasomeaa Mĩsoa Yake na ũmatheasya mo, na ũmamanyĩasya Ivuku na ũĩ, onakau mo mbee, maĩ nthĩnĩ wa ũthyoeuku umĩĩte;

4. Na angĩ kuma katĩ woo ala matanamba kũkwatana namo. We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

5. Usu nĩ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ũla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata mwĩao wa Tola na malea kũkua, nĩ ta ya ĩng'oi yĩkũte mũio wa mavuku. Ngelekany'o ya andũ ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

7. Asya, 'Inyw'ĩ ala mwĩ Ayuti, ethwa inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mwĩ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَذَانِ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَيْسَ بِشَيْءٍ
مُعِينٍ

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لَتَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَٰلِكَ نَضِلُّ اللَّهُ يَهْدِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا الصَّوَارِيفَ تَمَرُّهُمْ يَحْمِلُوهَا
كَغَمَلٍ الْجَوَارِيفَ يَحْمِلُ أَثْقَالَهُمْ فِيئْسَ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا أَوْ لَيْسَ

wa andũ ala angĩ onthe, ĩĩĩlei kĩkw'ũ
ĩndĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8. Ĩndĩ mo maikakĩĩĩla ona ĩndĩ, nũndũ
wa kĩla moko moo matwaie mbee woo.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9. Asya, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũkĩkĩla
vate nzika, kĩkamwĩthĩa inyw'ĩ. Na ĩndĩ
inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake We ũla wĩsĩ
maũndũ ala matonekaa na ala monekaa,
na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ
maũndũ ala mweethĩwe mũkĩka.

LUKU 2

10. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla wĩtano
weetanwa kwoondũ wa Mboya
mũthenya Wakatano, ĩkalaatei
kũmũlĩlikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe na tiai mawĩla menyu onthe.
Undũ ũũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu,
takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11. Na ĩndĩ ĩla Mboya yathela, ĩndĩ
nyatĩkai ĩũũ wa nthĩ na manthai mumo
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
mũlĩlikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe
mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12. ĩndĩ yĩla mo moona ũtandĩthyo kana
ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na
kũũtia we ũũngeme. Asya, 'Kĩla kĩna
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo
mũno mbee wa ũtanu na ũtandĩthya, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani Ula-Mũseo-Vyũ.'

لَقَدْ مِّنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَتُّواْ الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

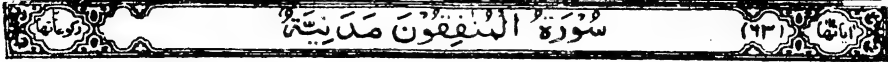
وَلَا يَتَمَتُّوْنَ اَبَدًا بِمَا قَدَّمْتْ اَيْدِيَهُمْ و
اللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِيْ تُوَفُّوْنَ مِنْهُ فَآَنٌ مُّلْقِيْنَكُمْ
ثُمَّ تَرْدُّوْنَ اِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
۞ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا تُوْدِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَّوْمٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلَىٰ ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَسِّرُوا الْبَيْعَ ذٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝

فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوْا فِي الْاَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَادْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا
لَّعَلَّكُمْ تَقْلُبُوْنَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لَّانْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَأَسْبَأْ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
بِئِ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN

(Wavuanfw'e Madina)

1. SyItwanf ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nf ūlau, Usũtwe nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ylla angangani mooka vala ūf maasya, 'Ithyf twfna ūkũsĩ kana we wf Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwsf kana ow'o we wf Mũtũmwa Wake, Indf Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūkũsĩ kana vate nzika, angangani nf akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

3. Mo maitw'fkĩthfye ithitũ syoo ta ngao; ūu mo mamaalyūlaa andũ kuma nzlanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maũndũ ala mo methfItwe mayfka nf mathũku.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

4. Kĩtumi nũndũ mo mbee nfmeetĩkĩlile, na Indf malea kwĩtkĩla. Kwa ūu, ūsilflo nfweekĩwe fũlũ wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ūndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

5. Na ylla inyw'f mwamona mo, myũmbĩlwe yoo nfmwendeasya inyw'f; na ethwa mo nfmaneena, inyw'f nfmwfthukfasya ūneeni woo. Oylla mo nf ta tũũvonge tũmũ tũmbanfw'e. Mo nfmafaa kũvalũkĩlwa nf kĩla kyeva. Mo nfmo amaitha, kwa ūu fũũvaneĩ namo. Kĩtumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe fũlũ woo. Mo maalyũlawa ata!

وَإِذَا رَأَوْهُمْ تَبَهِجَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمِعْ لِقَوْلِهِمْ كَانَهُمْ خُشْبٌ مُنَدَّدٌ يَجِبُونَ كُلَّ صِغَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرهُمْ تَتْلَاهُمْ اللَّهُ أَنْتَ يَوْمَ تَكُونُ

6. Na ylla mo matavw'a, 'ũkai, nfkana Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũmwfItfya inyw'f ūkeo, mo mathiũaa mĩtwe yoo ūtee, na nũmonaa matĩtwe fĩtina mausũtwe nf ūng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّازِمُوا وُسْهُمُ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

7.No Ondũ Omwe kwoo, weetya ōekeo kwoondũ woo kana walea kwĩtya ōekeo kwoondũ woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mbaa matũ.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

8.Mo nĩmo ala maasya, 'Mũikaumye ũlũ wa asu ala me vamwe na Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũvika mo manyalĩke na maimũtia we;' oyĩla inandũ sya matu na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indĩ angangani maimanyaa.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ⑦

9.Mo maasya, 'Ithĩ tũkasyoka Madina, ōmwe ūla mũtalĩku mũno vyũ, akamũlũngya ūla mũthĩni mũno vyũ;' oyĩla ndalĩ ya w'o nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli; Indĩ angangani mayĩsĩ.

يَقُولُونَ لِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَابُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ⑧ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑨

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ūthw'ii wenyu na syana syenyu iikamũalyũle inyw'ĩ Ūtee na Ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla ona wĩva wĩkaa Ūu ---asu nĩmo ala mena wasyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑩

11.Na umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ mbee wa kĩkw'o kĩtanamũvikĩ ōmwe wenyu akasya, 'Mwĩai wakwa, We Ōkanerige Ivinde kwa kavinda kanini tũ, Nyie Indĩ nĩkumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.'

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑪

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamŭnenge thayŭ Ivinda ylla
yŭtw'ŭtwe yavika; Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe Nŭmesŭ-Nesa maŭndŭ
ala inyw'ŭ mwŭkaa.

وَكُنْ يُؤَخِّرُ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَاللَّهُ
فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na kĩla kyonthe kĩ ũlũ wa nthĩ ona kĩva nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbĩ nĩ Wake na ndaĩ nĩ Syake na We E-na ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

يَسْجُدُ لِلَّهِ فِي السُّبُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

3. We nĩ We ũla ũmũmbĩte inyw'ĩ, ĩndĩ amwe menyu nĩ alei na amwe menyu nĩ etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

4. We nĩwoombie matu na nthĩ na ũ-w'o, na We nĩwamwanakavisye inyw'ĩ na aseũvya myũmbĩlwe yenyu mĩseo mũno vyũ, na Kwake nkũw'o ũalũko wa mũminũkĩlyo.

خَلَقَ السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

5. We nũsyĩsĩ syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na We nũmesĩ maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũvithaa na ala inyw'ĩ mumbũlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

يَعْلَمُ مَا فِي السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

6. Uvoo wa ala maleile kwĩtĩkĩla mbee nowaamũvikĩla inyw'ĩ? Kwa ũu, mo nĩmasamie mosyao mathũku ma mwĩkalo woo, na maĩ na ũsilĩlo wĩ woo.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

7. Kĩtumi kyaĩ nũndũ Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo maisye, 'Andũ makatũtongoesya ithyĩ? Kwa ũu, mo nĩmaleile kwĩtĩkĩla

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا أَبْشَرُ مِنْهُمْ دُونَنَا فَاكْفُرُوا وَتَوَلَّوْا

na mo nImaalyOkile, IndI Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndaI na yata woo ona
vanini; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
NIwIyIaIsye We-Mwene, WaIItwe-NI-
NdaIa-Syonthe.

8. Asu ala matetika la maasya kana mo maikathayoko wa. Asya, 'I, niviita na Mwai wakwa, vate nzika, inywa nimekathayoko wa; na vate nzika, inywa nimekamanyithwa maondo ala inywa mweekie. Na oo ni ovothu kwa Ngai Mwene Vinya W'ona the.

9.Kwa Ōu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, na kyenĩ kĩa Ithĩ tũtheetye tũlũ wa nthĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha Nĩwĩsĩ-Nesa maũndũ onthe ala inyũ'ĩ mwĩkaa.

10. Mòthenya Òla We Okamòmbany'a
inyw'I, nthInI wa Mòthenya-Wa-
Umbano, Òsu Òkeethwa mòthenya wa
wasyo na *Òtandìhyo*. Na Òla ona wIva
ÒmwItIkIlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na wIkaa meko maseo---We
akamavetangIa mo *Òthòku* wa meko moo
na akatuma malika MÌTondanI Ila IvItIlaa
tòlòsI uungu wayo, kwIkala vo tena na
tene. Usu nI Òtanu mònene.

11.Indī ta kwa asu ala maleaa kwItkItla
na kUmItlea MItsoa YaitO, aa makeethwa
me ekali-ma-Mwakinī, vala mo
makekalaa; na nī wItkalo mOthOku!

LUKU 2

12. Vai thĩna ona wĩva ūvikaa ateo nĩ mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

اَسْتَغْفِرُ اللهَ وَاللهُ غَفِيْرٌ حَمِيْدٌ ⑤

نَعَمْ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَّوْنِي
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتَأْتِيَنَّهُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى
اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٥﴾

فَأْمُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّبَاقُ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدِينَ ﴿٥٦﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ

Na Ola ona wIva OmwItfklIaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe----We
amItongoeaSyua ngoo yake nesa. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nOsyIsI
syInd0 syonthe nesa.

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI
ethwa inyw'I nIm00syoka Itfna, IndI I0I0
wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya
Ut0mane t0.

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai
Ngai ateo We; Kwa 0u, etfklI nImaie
wIkwaTy0 woo kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

15.Inyw'I ala mwItfklIaa! Vate nzika,
katI wa iveti na syana syenyu ve amwe
ala w'o nI amaita menyU, kwa
0u,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya
na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-
M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana
syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene
Vinya W'onthe nI We wIna Ituvi Inene.

17.Kwa 0u m0kIei Ngai Mwene Vinya
W'onthe m0no vy0 Ond0 m0tonya, na
It hukIIsyei, na Itw'ai, na umyai nzIani
yake; 0keethwa wI 0seo kwenyu ene.
Na Ola ona wIva 0tangIWe kuma nthInI
wa Itomo yake mwene--aa nImo
makethwa na 0kIlyo.

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya
yo kwoond0 wenyu, na akam0ekaa

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا
عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْبَيِّنُ ﴿٢٩﴾

اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن مِّنْ آذَانٍ لَّكُمْ وَأُولَادٍ لَّكُمْ
عَدُوٌّ لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا
وَتَعَفَّرُوا فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَرِيحٌ ﴿٣١﴾

إِنَّمَا آمَا لَكُمْ وَأُولَادُكُمْ فَتَنَةٌ ۖ وَاللّٰهُ عِنْدَ
أَجْرٍ عَظِيمٍ ﴿٣٢﴾

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا
وَإِنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شَيْعَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٣﴾

إِن تَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ لَكُمْ
يَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

inyw'I; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmIIsya.

19.Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜI.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ

(٦٥)

AL - TALAAK
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe nĩ tei.

2. We Mwathani! Ylla we waeka iveti, ekana nasyo kwa İvinda ylla yllw'İlwe, na tala İvinda; na mũkİe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwİai waku. Ndũkasyumye kuma nyũmbanĩ syasyo, onasyo mbene iikaume ateo syo syeeka kİko kİla kİkwoneka ũtheinĩ kİ kİthũku. Na İno nĩ mİvaka yİllwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũla ona wİva ũmİkİlaa mİvaka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o we aũvİtİasya thayũ wake mwene. We ndwİsİ; nokwİthwa kana İtina Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kİndũ kyeũ kİkekİka.

3. Indİ, ylla syo syathengeesya kũvika İvinda yasyo ylla yllw'İlwe, syIkalye na ũseo kana ũtaanİsye nasyo na ũseo, na mete andũ eİİ alũngalu ta ngũsİ katİ wenyu, na ũngamyai ũkũsİ wa w'o kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uũ nİw'o ũtalİtwe we ũla ũmwİtİkİlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkİlyo. Na we ũla ũmũkİlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũseũvİsya nzİa ya kũtangİfwa.

4. Na akamũnenge kyaũya kuma vala we ũtavatalİthasya. Na we ũla wİaa wİkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe—We nũmwİanİe we. Nİw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanİsya kİleelo Kyake. Nũndũ kİla kİndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkİfİte kİthimo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوْيَ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

5. Na ethwa inyw'I mwIina nzika *ĩũũũ* wa iveti syenyu kũyĩtũka Ivinde yasyo ya mwei, Indĩ *manyai kana* Ivinde yasyo yĩla yĩtw'ĩtwe nĩ myei Itatũ, na no *ũndũ Omwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa* isu ila syĩna mavu Ivinde yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthaĩsya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mwĩkalaa, *kwa Ivinde* yĩla yĩtw'ĩtwe, kwĩlanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; Indĩ mwoona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, Indĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesye *mũndũũme* kaana.

8. ũla wĩna wingĩ nĩaumye kwĩlanana na wingĩ wake, na ũla Onyivĩtwe, nĩaumye kwĩlanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakũthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe omĩtũkĩ akaete ũseo Itina wa thĩna.

وَالَّذِي يَسْنَنُ مِنَ الْحَيْضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ زَنَبْتُمْ
فَعَذَابُكُمْ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَا يَحْضُنَّ وَأُولَاتُ
الْأَحْصَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سِتْرًا وَيُعْظِمَ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
تَضَارَّوهُنَّ لِيُضْطَرُّوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ
حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآوُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ وَأَنْزِلُوا إِلَيْنَّكُمْ
بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فُسْرَ ضِعْ لَهُ أُخْرَى ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
شَيْئًا إِلَّا مَا أَتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.Ni mIsyi yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na At0mwa Make, na IthyI nItwamItalile Otalo mwai na twamIsillIa na OsillIlo wI kyeval

وَكَاتَيْنِ قَرْنٍ قَرِيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَاسْتَبْنَاهَا حَسَابًا شَدِيدًا وَعَدَّ بِهَا عَذَابًا لَّكِرًا ①

10.Kwa Ou, nIyasamie Oth0ku wa mwIkalo wayo, na m0min0kIlyo wa 0voo wayo waf wanangIko.

فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ②

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe n0se0vItye OsillIlo mwai kwoond0 wayo; kwa Ou, m0kIei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I and0 mwIa kIlIko, ala mwItIkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe n0theetye KIlilikany'a kwenyu.

أَمَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَٰأَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا ۖ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ③

12.M0t0mwa, 0la 0m0someaa inyw'I MIs0a mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye k0maumya asu ala metIkIlIaa na kwIka meko maseo kuma nthIInI wa kIla m0themba wa kIvindu k0matwaa kyeninI. Na 0la ona wIva 0mwItIkIlIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo—We akatuma we alika nthIInI wa Mf0nda Ila IvItIlIaa mb0sI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe n0se0vItye kya0ya kIseo m0no kwoond0 wake.

رُسُودًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِّیُخْرِجَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ ۚ وَمَنْ يُؤْمَرْ بِاللَّهِ وَعَمَلٍ صَالِحًا يَدْخُلْهُ
جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ④

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu m0onza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa kIveva 0theeaa kaI wamo, nIkana inyw'I m0tonye k0manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena 0tonyi I0I0 wa syInd0 syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Umanyi Wake.

يَا مَعْشَرَ قَدِيرَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIM
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nI ūlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! NtIki we ūkwĩvata we-mwene kIla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkwĩtĩkĩlĩtwe we, ūimantha ūtanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nI tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkwĩtĩkĩlĩtwe we kwananga mawĩvĩto maku, Iũũ wa maũndũ ala mawetetwe vau mbeenI, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũsũvĩ waku; na We nI Umanyi-W'onthe, MũI.

4. Na yIla Mwathani wakĩtavisiye kIveti kImwe kyake kImbithI kya maũndũ nakyo kyaumbũla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amũmanyĩthya ūvoo wakyo, we akImanyĩthisye kyo kIlungu kImwe kyaw'o, na alea kũweta ngalI Ila IngI yaw'o. Na yIla wakImanyĩthisye kyo ūvoo ūsu, kyakũlya, 'Nũũ ūla ūkũtavisiye we ūu? We aisiye, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe nũmanyĩthĩtwe Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'eIĩ nImũkũmwelékela Ngai Mwene Vinya W'onthe mwIilĩlĩte, kũkeethwa kwI ūseo mũno kwenyu, na ngoo syenyu syĩthwe iminĩte kũkusĩw'a ūvoonI ūsu. IndI inyw'I mwatetheanĩsya mũndũ na ūla ūngI kũmũkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَنْتَهَى
مَرْضَاتٍ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْبَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ②

وَإِذَا أَسْرَأْتِنِي إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا
نَبَّأْتُ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيَّ عَرَفَ بَعْضَهُ وَ
أَعْرَضَ عَن بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ③

إِنْ تَوَلَّيْنَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ
تَظْهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ④

We Mŭsŭvŭi wake, na Kavilieli na ala alŭngalu katŭ wa etŭkŭli; na mbee wa Ŭu, alaŭka ala angŭ onthe nŭ atetheesya make ota Ŭu.

6.Nŭkŭtonyeka kana, we akamŭnenge inyw'ŭ valŭa wa kŭtaanŭsya talaka, Mwŭai wake akamŭnenge iveti ingŭ nzeo vandŭ venyu kŭmŭvŭta inyw'ŭ, ndŭkŭŭi, mbŭtŭkŭli, mbŭwi mŭno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syŭnenganŭte ŭthaithinŭ, itŭtaa kŭya, ndiwa na eŭtu atheu.

7.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Itangŭlei ene na andŭ ma nyŭmba syenyu kuma Mwakinŭ ŭla ngŭ syaw'o nŭ andŭ na mavia, ŭla ņnyuvŭwe alaŭka ŭŭŭŭ waw'o, mate tei, na ai, ala mataleaa kŭmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maŭndŭnŭ ala We ŭmeyŭaŭaa, na kwŭka ŭndŭ mo meeyŭaŭwa.

8.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mŭikaete mawŭkwatyo ŭmŭnthŭ. Inyw'ŭ nŭmŭkŭŭvwa kwoondŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna wŭlilo wa w'o. Nokwŭthwa Mwŭai wenyu akavetanga ŭthŭku wa meko menyu na kŭmŭtonyethya inyw'ŭ kŭlika Mŭŭndanŭ ŭla ŭvŭtŭlaa mbŭsŭ uungu wayo, mŭthenya ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakamŭsonokya Mwathani kana asu ala metŭkŭŭte vamwe nake. Kyeni kyoo kŭkasembaa mbee woo na mokonŭ moo ma aŭme. Namu

عَنِ رَبِّهِ إِنَّ طَلَقَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
فَإِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ مُؤْمِنِينَ تَبْدِئُ غَيْبَتِ
سَيِّئَاتِ تَبْدِئُ وَأَبْكَارًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْأَجْسَادُ عَلَيْهَا مَلَكَةٌ غَالِظٌ
شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا
عَلَيْكُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتُكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

١٩٤

AL - MULK
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ Ōlau, Usŵtwe
nŵi tei.

2.Kūathimwa nŵi We Ōla ūsumbŵi wŵi
kw'okonŵi Kwake, na We E-na ūtonyi
ūlū wa syŵndū syonthe.

3.Ula ūmbŵte kŵkw'ū na thayū nŵkana
atonye kūmūtata inyw'ŵi---Ūla mūseo vyū
nthŵnŵi wa meko; na We nŵi We-Wŵi-
Vinya, Mūekanŵi-Mūno-Vyū.

4.Ula ūmbŵte matu mūonza na
mwŵŵ'ano. Vai ūalyūku ūtonya kūwona
nthŵnŵi wa ūmbi wa Ngai-Wa-Ulau.
Sisya ŵngŵi ŵndŵi: we nŵwona ūvŵtanu ona
wŵŵa?

5.Ŵi, sisyai ŵngŵi, na ŵngŵi, woni wenyu
ūkamūsyokea inyw'ŵi tŵ mwŵi avŵavŵanu
na mwŵi anou.

6.Na nŵw'o, ŵthŵi nŵtūyanakavŵtye ŵtu
yŵla ya ŵtheo vyū na mataa na
tūkamatw'ŵkŵthya mo ma kūmalūngya
masatani, na nŵtūmaseūvŵsye mo ūsilŵlo
wa Mwaki wakene.

7.Na asu ala matamwŵŵkŵŵlaa Mwŵai woo
ve ūsilŵlo wa Ngiena, na ūalūko
mūthūku!

8.Yŵla mo makekw'a nthŵnŵi wayo,
makawŵw'a ūuumŵte ūtheūkŵte.

9.Ukeethwa wŵi vakuvŵi kūvūthūka nŵi
ūthatu. Oyŵla nguthu ya alei yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ٦

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ٧

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي

خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ

تَرَى مِنْ فُتُورٍ ٨

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ

خَابِسًا وَهُوَ حَسِيرٌ ٩

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا

رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ١٠

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ذُو شُرَافٍ

الْعَصِيرِ ١١

لَا أَلْفَاظُ بِهَا سَبْعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورٌ ١٢

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ

nthInI waw'o, as0vIi maw'o makamak-
0lasya mo, 'M0kaanany'a
nowaam0vikIa inyw'I?'

10. Mo makas0ngIa 'II, nIw'o,
M0kaanany'a nIwookie kwit0, IndI ithyI
nItwam0tw'kIthisy e we ta m0kengani,
na ithyI nItwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndavuanItye kInd0; inyw'I mwi
IvItyonI Inene.'

11. Na mo makaasya, 'Takethwa ithyI
nItweethukIIsye, kana t0kethwa na
kIIfko, t0yIthIwa twI ekali-ma-MwakinI
wakene.'

12. IndI mo makaumb0la naI syoo; IndI
k0umanIwa kwIthwe kwa ekali ma
MwakinI.

13. NIw'o, asu ala mam0kIaa MwIai woo
oyIla We n0vithanItw'e kwoo---ve
0eeko na Ituvi Inene kwoond0 woo.

14. Na ona inyw'I m0kamavitha ma0nd0
ala inyw'I m0neena kana
m0kamaneeana mbee wa and0; We nIwIsI
nesa vy0 kIla kI nthInI wa ith0i syenyu.

15. We 0la 0m0mbIte inyw'I ndawIsI?
We nI M0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa onthe, WIsI kIla 0nd0.

LUKU 2

16. We nI We Ula 0mbIte nthI yIanene na
mbololo kwoond0 wenyu; kwa 0u,
angangai nzIanI syayo k0la kwI na 0thei,
na yai katI wa kya0ya Kyake. Na
Kwake nIkw'o k0kethwa 0thay00kyo.

سَالَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

قَالُوا بَلَىٰ ذَنَّبْنَا نَذِيرُهُ فَكذبنا وقلنا ما
نزل الله من شيء إن أنتم إلا في ضلالت
فيسمى ۝

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
الشَّعِيرِ ۝

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ الشَّعِيرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ مِنْهُمْ بِالْغَيْبِ لَمْ يَخْفَوْا
وَأَجْرُ كَيْدٍ ۝

وَأَسْرَوْا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الضُّرُورِ ۝

فَإِلَّا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝

17. Inyw'ŭ mwŭw'aa mwŭ mŭuonŭ Kwake We ŭla wŭ Itunŭ kana We ndakatuma nthŭ Ithelekelya nthŭ vamwe nenyu, yŭla yambŭlŭlŭya kŭthingitha?

أَوَمَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخُوفَ بِكُمُ الْأَرْضَ
فَلَا يَخُوفُ

18. Inyw'ŭ mwŭw'aa mwŭ mŭuonŭ kwa We ŭla wŭ Itunŭ kana We ndakamŭetee kŭlutani kya mŭthanga? Na Indŭ mŭkamanya ņndŭ ņkaany'o Wakwa wathŭkŭŭe.

أَمَ أَمْنُهُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَتَسْأَلُونَهُ كَيْفَ نَزَّلَهُ

19. Na ow'o asu ala maŭ mbee woo, nŭmamaw'ŭkŭthisye Atŭmwa Makwa ta akengani ota ņu; Indŭ ņsilŭlo Wakwa wal mwai ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَجْلُ

20. Mo nomonete nyŭnyi ŭlŭ woo, Itambŭŭkŭtye nthwau syasyo iŭlŭkŭte syo iteŭthingithanga na Indŭ ikŭŭmba vamwe ŭlŭ wa nzyŭma yasyo? Vai wa kwikwatŭla yayayanŭ ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow'o We nŭsyonaa syŭndŭ syonthe.

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْقَلْبِ فَتَوَقَّعَهُمْ صَفَقَاتِهِ وَبَقِيضَ
مَا يَنْسِفُكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ

21. Kana nŭŭ ŭla we ņtonya kŭtw'ŭka nguthu syenyu sya ita kŭmŭtethiya kŭkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nthŭnŭ wa ņkengani ŭlŭ.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ
دُونِ الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكُفْرَ بِنِ الْإِلَهِ غُرُورٌ

22. Kana we nŭŭ ŭla We akaŭngamya kyaŭya Kyake, ņtonya kŭmŭnenge inyw'ŭ? Aiee, Indŭ mo maendeeaa kŭlŭma nthŭnŭ wa wau wa matŭ na ņalyŭku.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي يَزْعُمُ أَنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ
بَلْ لَجُوا فِي عُتْيٍ وَتَفُورٍ

23. Kyaŭ! We ŭla ņendaa akungŭte wa ņthyŭ wake nŭwe ņtongoew'e nesa kana nŭ ŭla ņendaa aŭngeme alŭngele nzŭanŭ ŭla ya w'o ndŭngalu?

أَفَنْ تَبْنِي مَكِينًا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمِنْ تَبْنِي
سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

24. Asya, 'We nĩ We ūla
wamŭtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ kwĩthwa andŭ
na amŭseŭvĩsyā matŭ na metho na ngoo;
ĩndĩ inyw'ĩ mŭtŭngaa mŭvea mŭnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السِّنْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

25. Asya, 'We nĩ We wamwingĩvisyē
inyw'ĩ tũlŭ wa nthĩ, na inyw'ĩ
mŭkoombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَرُونَ ۝

26. Namo maasya, 'Utianŭ ŭŭ ūkavika
ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ ow'ŭ mwĩ ma w'ŭo?

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝

27. Asya, 'Umanyi waw'ŭ wĩna Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nĩ
Mũkaanany'a mumĩlu tũ.'

قُلْ إِنَّمَا أَوْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ۝

28. Īndĩ yĩla mo makawona vakuvĩ,
mothyũ ma asu ala matetĩkĩlaa
makakwatwa nĩ kyeve, na
kũkatavanw'a, 'Uũ nĩw'ŭ inyw'ĩ
mwēkalaa mũikũlya.'

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ۝

29. Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene
Vinya W'onthe akenda kũmbananga
Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana
akatw'ĩw'ĩ tei; nũũ ūla ūkamasiĩla alei
kuma ūsiĩlonĩ wĩ woo?

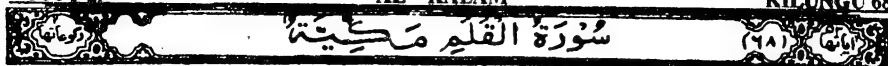
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ
رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

30. Asya, 'We nĩ Ngai-Wa-Ulau; ithyĩ
nĩtũmwĩtĩkĩlĩte We na Kwake nĩvo twĩte
wĩkwatyo witũ. Na omĩtũkĩ inyw'ĩ
mũkamanya nũũ ūla wĩ lĩvĩtyonĩ yumĩlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ
مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

31. Asya, 'Ndavyei nyie, kĩw'ũ kiyenyu
kyonthe kĩkathēlekelya nthĩ, nũũ Īndĩ ūla
ũmũetee kĩw'ũ kĩñheu kĩvĩlĩte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ
يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مُعِينٍ ۝

AL - KALAM
(WavuanIw'e Makka)

1.SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Nĩvĩta na kakulu ka ingi na kIandĩki
na kIla mo maandĩkaa,

تَوَالِقَلِمٍ وَمَا يَسْطُرُونَ

3.Kwa mumo wa Mwĩai waku, we ndwI
mũndũ wa ndũũka.

مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

4.Na kwaku we, kwa ũla w'o vyũ, ve
mũthĩnzĩo ũtakathela.

وَأَنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَسْنُونٍ

5.Na we vate nzika wĩna mwĩkalo mũseo
mũno vyũ, wĩna ndafa.

وَأَنَّكَ لَکَلِّ خَلْقٍ عَظِيمٍ

6.Na we omĩtũkĩ ũkoona onamo ota ũu
makooona

فَنَسْتَبِصِّرُ وَنُنَبِّئُكَ

7.Nũũ ũla ũkwatĩtwe nI ndũũka katĩ
wenyu.

بِأَنبَاءِ الْغَوْنِ

8.Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa
vyũ ala mathyoekaa kuma nzĩanĩ Yake
na We nĩwĩsĩ nesa vyũ ala maatlĩaa
ũtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

9.Kwa ũu we ndũkew'ane na mawendi
ma ala maũleaa ũla w'o.

فَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ

10.Mo mendaa we wĩthĩwe wĩ mwololo
kwoo nĩkana mo ota ũu, methĩwe me
ololo kwaku.

وَذُوَا لُؤْلُؤٍ يَبْدُونَ

11.Na ndũkenengane kwa mũndũ
mwĩvĩti ona wĩva, mũndũ mũthũku.

وَلَا تُطِيعِ كُلَّ حَلَّافٍ مِّثْيَةٍ

12. Mūvinganīsyā, Ōla Ōendaa
akyananga masyīṭwa ma andū,

هَتَا زَيْتَا وَبَعْدِهِمْ ①

13. Mūvatani wa moseo, mūtūli-wa-
mīao, mwene-naī,

فَتَأْتِي الْخَيْرُ مَعْتَبِ أَيْدِيهِمْ ②

14. Wīna mwīkalo mūthūku na ūlū wa
Ōu, Ōte ūthe mwīanīu.

عَلَى بَعْدِ ذَلِكَ زَيْدِهِمْ ③

15. Kītumi nūndū we ena ūthw'ii na
syana.

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَيْنَهُ ④

16. Yīla we wasomewa Mīsoa Yaitū
aasya, 'Movoo ma tene!'

إِذْ أَتَيْنَاهُ عَلَيْهِ أَتَيْنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑤

17. Ithyī tūkamwīkīa kyoo īnyiūŋī yake.

سَنِيَسُهُ عَلَى الْخُرُومِ ⑥

18. Ithyī tūkamātata mo tondū
twamatatie ene ma mūūnda yīla mo
meevītie kana makoombany'a mōsyao
onthe kwakya kīloko.

إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا
لَيَصْرِفُنَّهَا مُصْبِحِينَ ⑦

19. Namo malea kūvathūkany'a na
mayaasya, 'Ngai enda' Inshaallah

وَلَا يَسْتَكُونُ ⑧

20. Indī mbaanga kuma kwa Mwīai waku
nīyamathokeie yīla mo makomete;

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ⑨

21. Na kīloko kyamethīa ūilyī ta mūūnda
ūkūangīwe nthī ūtukū mūima.

فَأَصْبَحَتْ كَالضَّرِيمِ ⑩

22. Kwa ūu, mo nīmeetanie mūndū na
ūla ūngī kūitheatheana masangya,

فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ⑪

23. Makyasya, 'Umaalai ūnī kīloko tene
mūende mūūndanī wenyu, ethwa inyw'ī
nīmūketha ngetha,'

أَيُّ اعْبُدُوا عَلَى خَزَائِكُمْ إِنَّ كُنْتُمْ صَرِيعِينَ ⑫

24. Na mauma, maineenany'a mūndū na
ūla ūngī na mawasya manini,

فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَخِفُّونَ ⑬

25. Makyasya, 'Mũiketĩkĩle mũndũ ngya kũlika nthĩnĩ waw'o ũmũnthĩ iny'ĩ vate kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَيُّومَ عَلَيْكُمْ فَسَكِينٌ ۝

26. Na mo maumie kũloko tene mena vinya.

وَعَدُوا عَلَىٰ خَرْبٍ قَدِيرِينَ ۝

27. Indĩ yĩla mo mawonie mũndũ maisye, 'Vate nzika ithyĩ nĩtwaĩtye nzĩa yaitũ!'

فَلَمَّا زَاوَاهَا قَالُوا إِنَّا لَضَّاكُونَ ۝

28. Aiee, ithyĩ nĩtũvenetwe kĩla kĩndũ.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

29. Ala aseoo vyũ katĩ woo maisye, 'Nyie ndyaamũkũlya iny'ĩ, Mwĩlea kũmũtaĩla Ngai nĩkĩ?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ لَوْ لَا تُسْمِعُونَ ۝

30. Yu mo maisye, 'Utheu wĩthwe kwa Mwĩlai waitũ. Vate nzika, ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ eki-ma-naĩ.'

قَالُوا سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

31. Na Indĩ amwe moo mamathiũũkĩla ala angĩ maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۝

32. Namo maisye, 'Woo nĩ witũ! Nĩw'o, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ mũno.'

قَالُوا يُونَيْسًا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

33. 'Nokwĩthwa Mwĩlai waitũ akatũenge mũndũ mũseo mbee wa ũũ; ithyĩ nĩtũmũthaitha Mwĩlai waitũ twĩnyivĩtye.'

عَنِ رَبِّنَا أَنْ يَنْبِذَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ۝

34. Usu nĩw'o ũsilĩlo wa nthĩ ũno. Na vate nzika, ũsilĩlo wa Itunĩ nĩ mũnenange mũno. Takethwa mo nĩmamanya!

فَتَلَدْنَا لَدُنْمَاكَ الْعَذَابَ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كُنَّا بِمَا نَعْمَلُ يَعْلَمُونَ ۝

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve MfOnda ya Utanu vamwe na MwIai woo.

إِنَّ لِّلشَّاقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتِ النَّوْمِ

36.IthyI IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitO OndO IthyI tOmekaa avItany'a?

أَفَجَعَلَ السَّالِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

37.Inyw'I mwIa kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا لَكُمْ سَكِرْتُمْ مَعَكُمْ

38.Inyw'I mwIa Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمَرَ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَذَرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkeethwa na kIla mOkOnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ

40.Kana inyw'I mwIa OtianIo ona Omwe wovanItw'e NaitO IthyI kOvika MÜthenya wa UthayOOkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمَرَ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِالْبَقَّةِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَخْتَارُونَ

41.MakOlye mo nOÜ katI woo OIa OkaOngamIa OndO Oü.

سَلَامٌ أَنَّهُمْ بِذَلِكَ رَعِيمٌ

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneena w'o.

أَمَرَ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MÜthenya OIa w'o Okavuanw'a ÜtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ou;

يَوْمَ يَلْعَفُونَ عَنْ سَائِدٍ وَيَدْعُونَ إِلَى التَّجْوَدِ يَسْتَوْفِقُونَ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Tka mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

مُحَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرَاهُمْ ذُلًّا وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى التَّجْوَدِ وَهُمْ سَاهُونَ

maĩ mŭŭonĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmaleile kwĩw'a.

45.Kwa Ŭu, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno YaitŬ. Ithyĩ
tũkamathengeesya mo vakuvĩ na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

فَدَّرَنِي وَمَنْ يَكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَدْرِي
فِي خَيْثٍ لَا يَعْلَمُونَ ۝

46.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda;
nŭndŭ walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِلْ لَهُمْ إِنْ كَذَبَ مَتِينٌ ۝

47.Kana we kometasya mo ĩtuvi ũndŭ
mekwoneka maillyĩ ta maemeewe nĩ thiĩ
mŭito?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَقْرَمٍ تَغْلُوبُونَ ۝

48.Mo mena maŬndŭ ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝

49.Kwa Ŭu we, ĩthĩwa ŭmĩĩsyee kŭkua
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
ŭla Mŭndŭ wa Tkũyŭ Yona yĩla
wamwĩkaĩlile Mwĩai wake ausũltwe nĩ
kyeva.

فَاصْبِرْ بِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُكُنْ لِلصَّاحِبِ الْغَوِي
إِلَّا نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e ũtee wa Ŭkanga ĩŭlũ wa
kĩlungu kyũmũ kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa atũltwe mũtĩ nĩ andũ
make.

لَوْلَا أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwamũnyuvie we
na nĩwamũtw'Tkĩthisyee ŭmwe wa ala
alũngalu.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

52.Na asu ala matetĩkĩlaa, nomende
kŭkumya we vandũ vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ŭkũnengete na mothyũ
moo mena ŭthatu yĩla mo meew'a

وَأَنْ يَكَادَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَا تَلْقَا سَمْعًا يَدْعُوتُ بِقَوْلِهِمْ لَسَبَّحُونَ ۝

Klililikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI klililikany'a
kwa nthI syonthe.

وَمَا مَوْلَاكُمْ إِلَّا ذُكْرُ الْعَالِينَ

سُورَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ

(49)

AL – HAAKKAH
(Wavuanlw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúítwe ní úlau, Usúítwe
ní tei.

2.Ula UtathŪkīka wa w'o!

3.Ula Utathŭkṭka nī mwaŭ?

4. Ula Utathökŋka wa w'o nĩ mwaŋ. Na nĩ kyaŋ kĩtonya kũmanyĩthya we Ula Utathökŋka na wa w'o nĩ mwaŋ?

5.Mbaĩ ya Athamuti na mbaĩ ya Aati
nĩmamĩtw'kĩthisye mbaanga ya
kũhũũũmũkĩlo ta ya ũvũngũ.^{1*}

6. Indī mo Athamuti nīmaanangiwe na
T̄kūna yī vinya.

7.Namo Aati nīmaanangiwe na kīseve
kyai kīuumīte,

8.Kiŵa We watumie kiŵutana kwa
motukū mūonza na mīthenya nyaanya
ŵatŵanŵe, nīkana we ōtonye kwona andō
mavalōkangīte na mothyō matulītye ndu,
mailyī ta mīthamba ya mītende
mīvalōkangu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْمَلَأْتُهُ

ଚିତ୍ରାବଳୀ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهُ ۝

فَأَمَّا نَسُودٌ فَأُمْكَوْهَا كَالِإِشْمِيقِ ۝

وَأَنفَاعًا فَهَٰذَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَاتَّخِذُوا بَيْنَكُمْ وَبَيْنِي حُرْمَةً ۚ إِنَّهُٗ فِى شَأْنِى خَشِيعٌ ۖ

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَنِيَةَ أَيَّامٍ

حُسُومًا ۖ فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُجِثَادٌ

نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ۝

*Ngewa Ino yumiŵ'e nthlŵi wa 'Kulani Ntheu 'Al-Qariah' Itavanŵ'e ta 'Yauma yakuna-al-Naaso kaltraashil mabus wa takunul-jibaalo kal-ehnil manfush' *Al-Qariah 101:5-6 Mũthenya Ūla mbaa andũ makeethwa mailŵi ta symbalutaya inyaŵkũw'e, na iĩma ikeethwa iĩlŵi ta w'la mũsanŵe.* Kwa Ūu ti kũvevenzeka kũvũthũ indĩ kwĩwetwa ta mbaanga nene ŵa Tetawe nĩ mbomu ŵa nene ta *H-Bombs na Neutron Bombs* na ŵa ingĩ. Unene wa mwatũkanĩle Ūu ŵwetetwe vaa nĩ Ūla Ūtonya kũthia iĩma ŵatũŵika ta mũtu.

9. We nūmonaa matialyo moo ona
Umwe?

هَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝

10. Na Valao na asu ala maī mbee wake,
na mīsyī ūla yang'uthūlangilwe
nīmaendeeie na kwīka naī.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِآلِ الْكَافِرِينَ ۝

11. Na mo nīmaleile kūmwīw'a
Mūtūmwa wa Mwīai woo, kwa ūu We
nīwamakwatie mo na ūkumbatīlyo
mūlūmu vyū.

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَةً رَابِيَةً ۝

12. Nīw'o, yīla kīw'ū kyambatie ūlū,
Ithī nītwamūkuie inyw'ī na Ngalawa,

إِنَّا لَنَّا ظَنَّا أَنَّا حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيسَةِ ۝

13. Nīkana Ithī tūtonye kūkīw'īkīthya
ta kīlīlikany'o kwoondū wenyu, na kana
matū ala maiaa nthī matonye kwia.

لِنَجْمَلَهَا لَكُمْ تَذَكُّرًا وَتَعْلَمَ أَتَنَزَّلُ ۝

14. Na yīla ūvuvwa yīmwe ya soo
yīkavuvwa,

فَإِذَا الْفُجَاءُ فِي الصُّورِ زَفْقَةً وَوَحْدَةً ۝

15. Na nthī na īma ikyūmbanw'a vamwe
na īndī iivevenzwa īvevenza yīmwe,

وَحِيلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ۝

16. Mūthenya ūsu nīw'o Undū-Mūnene
ūkavika.

فِيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

17. Na ūtu yīkaatūkanīla katī, nayo
yīkeethwa yī yonzu mūthenya ūsu.

وَالنَّكَاتُ الثَّمَارِ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ۝

18. Na alaīka makeethwa maūngeme kīla
ngalī, na ūlū woo mūthenya ūsu alaīka
nyanya makakua Kīvīla-kya-Usumbī
kya Mwīai waku.

وَالَّذِينَ عَلَى أَرْحَامِهِمْ وَحِيلٌ عَرْشُهُمْ يَوْمَئِذٍ
فِيَوْمَئِذٍ تُنْفَخُ ۝

19. Mūthenya ūsu inyw'ī mūkavikw'a
mbee wa Ngai: na vaiī katī wa syīmbithī
syenyu kīkatiala kī kīvithe.

فِيَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝

20. Na Indī kwa ūla ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aŭme, we akasya, 'Ukai mūsime ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتِبَتْ بِهِ سِينَةٌ فَيَقُولُ هَذَا مَا أَدْرَاكَ
كَتِبَتْ بِهِ ۖ

21. 'Vate nzika, Nyie nīnamanyie kana ngakomana na ūtalo wakwa.'

إِنِّي كُنْتُ أَنَّىٰ مَلِكِي حَسَابَةً ۖ

22. Kwa ūu, we akeethwa na thayū wa ūtanu.

فَقُوْنِي وَنَشْرَ رَاحِيَةٍ ۖ

23. Nthīnī wa Mŭŭnda wī kŭndŭ kŭkīlīlū,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۖ

24. Vala itŭngo sya matunda ikethwa isŭnzŭŭlīte vakuvī.

فَطَوَّعَهَا دَائِيَةً ۖ

25. 'Yai na mŭinyw'a, mŭtanīte nŭndŭ wa meko maseo ala inyw'ī mweekie matukŭnī ala mathelu.

فَلَمَّا دَامَ الشَّرْبُ وَاهِنًا سَلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
الْمَعَالِيَةِ ۖ

26. Indī kwa ūla we ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتِبَتْ بِهِ سَمَاءٌ لَا يَقُولُ يَلِينِي
لَمَّا أَوَّلَىٰ كَتِبَتْ بِهِ ۖ

27. Kana ngamanya ūtalo wakwa nī mwaŭ!

وَلَمَّا أَدْرَمَا حَسَابَةً ۖ

28. Nyie nenda takethwa ūtwio ūsu nī mwīao kwoondŭ wa kŭmbananga nyie!

يَلِينَتَهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةَ ۖ

29. Uthw'ii wakwa ndwīna ūuno kwakwa.

مَا آخَذَ عَنِّي مَالِيَهُ ۖ

30. 'Utonyi wakwa nī mŭthelu vyŭ.'

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ۖ

31. 'Mŭkwatei mŭmwove na mbīngŭ,

عُدُوهُ فَعَلُوهُ ۖ

32. Indī mwīkyei we Ngienanī.

ثُمَّ الْبَحِيمَ صَلَوَهُ ۖ

33.'Na mwovei na mŭnyololo wa ūasa
wa mŭkono mŭongo mŭonza;

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ

34.'Nŭw'o, we ndaamwŭtkŭla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mŭnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ

35.'Na we ndaamaingŭsya andŭ kŭthya
ngya.

وَلَا يَخْضَعُ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ

36.Kwa ūu, we ndena mŭnyanyae vaa
ŭmŭnthŭ;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَبِيمٌ

37.Kana lŭu ona wŭva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ

38.'Ala vate ŭmwe ŭmaŭsaa ateo ene-naŭ
maŭsaa,'

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ

LUKU 2

39.Indŭ aiee, Nyie nŭvŭta na syŭndŭ
syonthe ila inyw'ŭ mwonaa,

فَلَا أَقِيمُ بِمَا تُبْعُهُونَ

40.Na syonthe ila inyw'ŭ mŭtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْعُهُونَ

41.Isu vate nzika nŭyo ndeto ŭla yaetiwe
nŭ Mŭtŭmwa mŭtkŭŭe;

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ

42.Na yo ti ndeto ya mŭtili-wa-myallŭ;
inyw'ŭ mwŭtkŭlaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ

43.Ona ti ndeto ya mŭoti wa ndoto;
inyw'ŭ mŭsŭvŭaa o maŭndŭ mavŭthŭ!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ

44.W'o nŭ ŭvuany'o kuma kwa Mwŭlai
wa nthŭ syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

45.Na ethwa we nŭwetete kwa ŭvŭngŭ
ona kaŭneeni kanini ŭlŭlŭ Waitŭ Ithyŭ,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَا خَدَانَةً بِإِيْسِينَ ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩŵa we kuma Kwitũ Ithyĩ.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ Ūlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأَنَّهُ لَتَذَكُّرُهُ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأَنَّا نَتَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝

51. Na vate nzika, ūkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

وَأَنَّهُ لَحَزْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأَنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ūu, taĩ syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْبَحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمَاعِجِ مَكِّيَّةٌ

(٤٠)

AL - MA'ARIJ
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syltwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ Ūlau, Ustũtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Mũkũlya akũlasya ūlũ wa ūsilũlũ ūla
ũkilũlye kũvika.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. ūlũ wa alei, ūla vate ona ūmwe ūtonya
kũvetanga.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Nŵ kuma Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwŵai wa iŵŵa nene.

فَمِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Alaŵka na Veva syambataa Kwake
Mũthenyanŵ ūmwe ūla ūasa waw'o
nũndũ ūmwe na myaka ngili mŵongo
ŵtano.

تَعْرِجُ السَّائِكَةِ وَالزَّوْجِ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مُقَدَّارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. Kwa ūu ŵthwa na ūmŵŵsyo na ūmŵŵsyo
wa kwendeesya.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَبِيلًا

7. Mo mawonaa w'o wŵ vaasa mũno,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَؤِيدًا

8. Indŵ ŵthyŵ tũwonaa kwŵthwa wŵ
vakuvŵ.

وَنَرَاهُ قَرِيبًا

9. Mũthenya ūla ŵtu yŵkekala ta ŵvulũ
ŵtheũkye.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

10. Na ŵma ikeethwa iilyŵ ta mavuti ma
w'ia wa ŵlondũ,

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْرِ

11. Na mũnyanya ndakakũlya ūvoo wa
mũnyanyae.

وَلَا يَبْقَىٰ جَبَلٌ حَتَّىٰ يَكُونَ

12. Mo makaiwa menene mũndũ na ūla
ũngŵ, na ūla mũvŵtany'a akenda
kwŵyovosya we-mwene kuma ūsilŵlonŵ

يُصْعَقُونَ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

يَوْمَ يُبْعَثُونَ

26.Kwöondü wa müvoyi na kyonze kila
kítavoyaa.

لِلْأَيْمَانِ وَالْمَحْرُورِ ۞

27.Na asu ala metikílaa Müthenya wa
Ütwio kana ní wa w'ó,

وَالَّذِينَ يُضِلُّونَ يَوْمَ الدِّينِ ۞

28.Na asu ala mena wia wa Üsilílo wa
Mwíai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَعَفِفُونَ ۞

29.Níw'ó Üsilílo wa Mwíai woo
ndwathókííka.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا تُوعَدُونَ ۞

30.Na asu ala masÜvíaa mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَقِيقُونَ ۞

31.Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko
moo ma aÜme mamaÜngamíe; ow'ó asu
ti ma kÜtölwa mÜtfí;

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۞

32.Indí asu ala mamanthaa kÜvítÜka vau,
aa nímo eki-ma-naí.

فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۞

33.Na asu ala masyaííasya mawívító
moo na motianíto moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا مُنْتَهَىٰ لَهُمْ رُغُورٌ ۞

34.Na asu ala alÜngalu mokÜsíní moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۞

35.Na asu ala maÜngamíaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۞

36.Aa makeethwa nthíní wa MíÜnda me
ataííku.

بِمِ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ ۞

LUKU 2

37.Indí ala matetíkílaa mena kyaÜ, Ündü
mo mokaa kwaku mekalaatíte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مَهْطِعِينَ ۞

38.Kuma ngalí ya kw'oko kwa aÜme
kwaku na kuma ngalí ya kw'oko kwa
aka, me nguthu syína kívathÜkany'o?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزَّتَيْنِ ۞

39.Kŭla mŭndŭ katŭ woo ekwatasya
kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda wa Utanu?

أَيُّطَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۖ

40.Tiw'o! Ithyĩ nĩtŭmombĩte mo na kŭla
mo makĩsĩ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ

41.Indĩ aiee, Nyie nĩĩvĩta na Mwĩai wa
maumĩlonĩ na mothŭlŭlonĩ, kana Ithyĩ,
twĩna ŭtonyi-----

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَائِدُونَ ۖ

42.Kŭmaete angĩ aseŭ kwĩmo vandŭ
voo, na Ithyĩ tŭitonya kŭsiĩĩwa *nthĩnĩ wa*
mawalany'o Maitŭ.

عَلَىٰ أَنْ يُبْدَلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا عُنَّ بِمُسْبِقِينَ ۖ

43.Kwa ņu, ekanai namo maendee na
ngewa yoo nthŭku na mathaŭke kŭvika
makomane na ŭla mŭthenya woo mo
mathawa.

فَذَرَّهُمْ يُخَوِّضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِينَ يُوعَدُونَ ۖ

44.Mŭthenya ŭla mo makauma mbŭanĩ
syoo ta mekalaatĩte melekele ieleelonĩ
syoo.

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَتْهُمْ إِلَىٰ
نُصْبٍ يُوقِضُونَ ۖ

45. Metho moo makumanĩe na nthĩ; na
mo makavw'ĩkwa nĩ nthoni. Usu nĩ
mŭthenya ŭla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ
الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

NUH

(Wavuan'w'e Makka)

1. SyŵtwaŋI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nI ōlau, Usŵtwe
nI tei.

2. IthyI nI twamŭtŭmie Noa kwa andŭ
make, *akyasya*, 'Makaany'e andŭ maku
mbee wa ūsilŵlo wI woo ūtanamavikIa.'

3. We aisye, 'Inyw'I andŭ makwa, vate
nzika, Nyie nI MŪkaanany'a mumŵlu
kwenyu,

4. Ntkana mŭmŭthŭkŭme Ngai Mwene
Vinya W'onthe na kŭmŭkIa We na
mŭimbIw'a Nyie.

5. We akamŭekea inyw'I naI syenyu na
kŭmŭnenge inyw'I I vinda, kŭvika I vinda
yIla yI tw'itwe. Nŵ'o, I vinda yIla
yI tw'itwe nI Ngai Mwene Vinya
W'onthe yI itonya kŭtŭngwa I tina I la yo
yavika. Takethwa inyw'I nI mwamanyie
tŭ!'

6. We aisye, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nI nI metIte andŭ makwa ūtukŭ na
mŭthenya,

7. 'IndI kŭmeta *mo* kwakwa kŭtumIte mo
makIa makauma *kwakwa* Iyaa mŭno
vyŭ.

8. 'Na kIla I vinda nyie nametie mo
nI kana We ūtonye kŭmaekea mo, mo
meekIe syaa syoo nthI nI wa matŭ moo.
na meelingI lile ngŭa syoo na maendee
nthI nI wa ūthŭku woo, na meethwa na
ūng'endu mŭvI tŭku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

يَأْتِيكُمْ مِنْ دُونِكُمْ لَا يَخَّرُكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
فِي مَسْئَةٍ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَا أَرَأَيْتُمْ
تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَرَأَيْتُ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ
فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَسْقَمُوا بِأَنبَاءِهِمْ وَاصْتَوَوْا وَاسْتَكْبَرُوا
سَتُكَبَّرُ لَهُ ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩanĩ
Yaku ũtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10. 'Na Nyie ninamatavisye mo ũvoo
mbee wa andũ, na *ota Du* nĩnaneenie
namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11. 'Na Nyie naisye, 'Manthai ũekeo wa
Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12. 'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa
wingĩ.

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

13. 'Na We akamwĩkĩla vinya inyw'ĩ na
ũthw'ii na syana, na akamũnenga inyw'ĩ
mũũnda na We akamũnenge inyw'ĩ
mbũsĩ.

وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ الرِّهَالِ وَبَنِينَ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14. Mwĩna kĩ inyw'ĩ ũndũ mũteũweta
ndaĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15. 'Na kwa ũla w'o We nũmũmbĩte
inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقْنَا أَطْوَارًا ۝

16. 'Inyw'ĩ nomwaasisya ũndũ Ngai
Mwene Vinya W'onthē ũmbĩte matu
mũonza ngoi ũũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَعَوَاتٍ طِبَاقًا ۝

17. Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo
ta kyenĩ, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُجُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

سِرَاجًا ۝

18. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ũũũ wa nthĩ' ta kũkĩla
kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝

19. 'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ
wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩla ya
mwanya.

ثُمَّ يُبْدِئُكُمْ فِيهَا وَيُغَيِّرُكُمْ فِيهَا بَعْضًا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyũmbĩte nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkĩlanĩlya nzĩlanĩ ũla mbaamu.

﴿ إِنْسَلُّوا مِنْهَا سَبِيلًا خَيْرًا ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩle ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نوحٌ رَبِّ انْهَمْ عَصَوْنِي وَاتَّبِعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكْرُهَا مَكْرًا كِبَارًا

24.'Namo nĩmatavanasya ũmwe na ũla Ongĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَفُوتَ وَيَقُوتُ وَنَسُوا

25.'Namo nĩmamathyoekisye aingĩ, ona We ndũkamongelele alei ateo nthĩnĩ wa tvĩtyo vyũ!

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo inayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا خَلَقْتَنَّهُمْ أَغْرِبُوا فَأَدْخِلُونَا أَرَأَيْتُمْ كَيْفَ يَكُونُ لَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا

27.Na Noa aisye, 'Mwĩai wakwa ndũkamũtie ona ũmwe wa alei ta ekali ma ũlũ wa nthĩ;

وَقَالَ نوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ وَكَيَارًا

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya tũ athũkũmi Maku na maikasyaa andũ aseoo ateo mwene naĩ na mũlei.

إِنَّا لَنَكُونُ أَن نَدْعُهُمْ لِيُبَدِّلُوا عِبَادَ اللَّهِ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَبَارًا

29.Mwĩai wakwa:Ndekee nai nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila, na e tikili na etikili aume na etikili ma aka;ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawanangiko!

رَبِّ اغْرِبْ لِي وَلَا إِلَهَ مِنِّي وَلَيْسَ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَ لَتَمُوتُنَّ وَالْمُؤْمِنِينَ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿

9.Na ithyĩ nĩtwamanthie *kwenda* kũvika
Itunĩ, Indĩ tweethĩe yusũte asũvĩ me
vinya na ndata ila iathanaa.

وَأَنَّا لَنَسْتَأْتِيَنَّهَا فُجُودًا وَلَنَزَلَنَّهَا
سُجُودًا ۖ وَشَهِيدًا ۚ

10.Na ithyĩ twakothaa kwĩkala ivĩlanĩ
imwe syayo kwĩthukĩsya. Indĩ ūla ona

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمِعْ
أَنَّا نَحْنُ لَهَا شَهِيدًا وَصِدًّا ۚ

wĩva wĩthukĩsya yu, ethĩaa ndata ĩla
iathanaa imũmandĩkĩe we.

11.Na ithyĩ tũyĩsĩ kana ōthũku nũtw'ĩtwe
kwa asu ala me ĩũũ wa nthĩ kana ethwa
Mwĩai woo nũtw'ĩte *kĩndũ* kĩseo kwoo.

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَيُّ أَرْضٍ لَّيْنَا فِي الْأَرْضِ فَتَلَوْنَا
بِهِمْ رُبُّهُمْ رَسُولًا ۚ

12.'Na amwe maitũ ithyĩ nĩ alũngalu na
amwe maitũ nĩ athyoeku; na ithyĩ twĩ
nguthu syĩna mawoni me kĩvathukany'o.

وَأَنَّا مِمَّا الصَّالِحِينَ وَمِنَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِفَ
قَدْ دَاۤءٍ ۚ

13.Na ithyĩ nĩtwĩsĩ kana tũitonya
kũthokoany'a *walany'o* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ĩũũ wa nthĩ, ona ithyĩ
tũitonya kũkĩa kuma vala We ūĩ.

وَأَنَّا نَلْقَاۤهُنَّ إِنَّا لَنَكْفُرُ بِاللهِ فِي الْأَرْضِ وَلَنَنَجْوَى
هَرَبًا ۚ

14.Na yĩla ithyĩ tweew'ie *wĩlano* wa
ũtongoi, ithyĩ nĩtwawĩtkĩlile. Na we ūla
ũmwĩtkĩlāa Mwĩai wake ndena w'ia wa
wasyo kana ūla ūte-ũlũngalu.

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ
بِرَبِّهِ فَلَا يَمْنَأُ غِنًى وَلَا فَقْرًا ۚ

15.'Na amwe maitũ nĩmamwĩnyivĩsya
Ngai na amwe maitũ nĩmathũkĩte kuma
nzĩlanĩ ĩla ya w'o. Na asu ala
menyivasya kwa Ngai—aa nĩmo ala
mamanthaa nzĩla ĩla ya w'o.

وَأَنَّا مِمَّا السَّالِقِينَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَلَوْلِكَ تَعَوَّذُوا رُسُلًا ۖ

16.Na ta kwa asu ala *melelũkaa* kuma
nzĩlanĩ ĩla ya w'o, mo nĩmo ngũ sya
Ngiena.

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۚ

17.Na ethwa mo makekala nzĩlanĩ ĩla ya
w'o, ithyĩ vate nzika, tũkamanenge mo
kĩw'ũ kingĩ kya kũnyw'a,

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ شَاءَ
عَذَابًا ۚ

18.Nĩkana lthyl. tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ūla ona wĩva ūalyũkaa kuma ūlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa ūsilĩlo mwai mũno.

لَتَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ūthaithi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, ndũkamwĩkaĩle ūngĩ ona wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūũngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبْدَأُ ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nyie nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nyie ndimwĩananasya ona ūmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wa kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ūseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ūtonya kũnzũvĩana na ūsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ūvuany'o tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ĩvinda ĩasa, ĩasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ūla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا وَاقِلًا عَدَدًا ۝

mŭtetheesya mwonzu mŭno na wŭna
ŭtalo mŭvŭthŭ wa andŭ.

26. Asya, Nyie ndyŭsŭ kana kŭla inyw'ŭ
mwithŭtwe kŭ vakuvŭ kana Mwŭlai
wakwa akŭle ŭvinda yŭ vaasa.

قُلْ إِنْ أَدْرَيْتُمْ أَتَوْعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّيَ آمَدًا ۝

27. We. ~~ŭ~~ Mŭmanyi wa maŭndŭ ala
matonekaa; na We ndamŭnengae ona
ŭmwe ŭnene ŭlŭlŭ wa ŭsumbŭki Wake wa
maŭndŭ ala matonekaa.

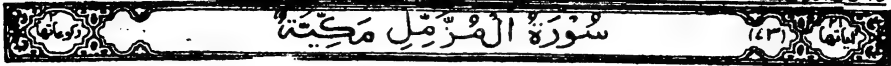
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we ŭla We ŭmŭnyuvaa ta
Mŭtŭmwa Wake. Na mbee wake we na
ŭtina wake we vangangaa alaŭka ta
asŭvŭi.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمْنِ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝

29. Nŭkana We atonye kŭmanyi kana mo
Atŭmwa Make nŭmavikŭtye Motŭmane
ma Mwŭlai woo. Na We aithyŭlŭlŭkŭte
syonthe ila mo mena syo na We nŭw'iaa
ŭtalo wa syŭndŭ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَهُمْ وَاحْتَاطَ بِمَا
فِي لَدُنْيِهِمْ وَأَخْلَصَ كُلُّ مَنٍّ عِدَادًا ۝

AL - MUZZAMMIL

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nĩ 0lau, Us0ftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We 0la wflingfte we-mwene na
kftonyeo kfasa.

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِيلُ

3. Ungama nthĩnĩ wa Mboya 0tuk0 ateo
kflungu kfnini kya w'o-----

قُمِ الْبَيْتَ إِلَّا قَلِيلًا

4. Nyunzu ya w'o, kana 0nyivangye
mbee wa 0u.

نَضَعُكَ أَبْوَابُ الْقُصُوفِ مِنْهُ وَلَيْلًا

5. Kana wongelange vanini mbee wa
0u—na mfsome Kulani kavola na kwa
k0s0anfa.¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَبِّ الْقُرْآنِ تَرْتِيلًا

6. Nfw'o, Ithyf twfkwlilfa we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

7. Nfw'o k0kfla 0tuk0 nĩ nzfa ya vata
m0no vy0 kwa k0kfla thay0 vinya na
nfwkflaa 0nd0 m0nene m0no f0l0 wa
ndeto sya mboya.

إِنْ نَالِشْتِ الْبَيْتَ مِنْ أَشَدُّ وَطْأً وَأَنْتُمْ قِلِيلٌ

8. We ow'o, m0thenya nfwlthfawa
ma0nd0 maingf m0no maaffanfe.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nftonya k0weta ngoo Indf
fkancenwa ta nthimo. Indf thfna nfkana ndeto
'thiyab' yaasya ng0a kana itonyeo. Kwa 0u,
ikawetwa ta nthimo 0aly0lo nd0tw'fka ngoo.
Vangf nfvatonya kwfthwa 'Thiyabaka' nthfnf wa
0neeni 00 nftonya k0neena f0l0 wa aafifi ma
M0t0mwa s.a.w na ala angf me vakuvf nake we.
Ualy0lo 00 wfm0nenge m0somi 0nyuvi m0nene
wa w'o.

9. Kwa Ou, lilikana syitwa ya Mwłai waku, na Inengane *we mwene* Kwake na Ūthaihi musŪu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ۝

10. We *nĩ* Mwłai wa Umłlonĩ na UthŪłlonĩ; vai Ngai ateo We; kwa Ou, mwose We ta MŪsŪvĩ *waku*.

رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا ۝
وَكَيْلًا ۝

11. Na Ūmłsya maŪndŪ onthe ala mo maneena; na taanłsya namo na mwłkalo mwałlu.

وَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ۝

12. Na ndekanłye Nyie Nłnyioka na asu ala maleaa *Ūla w'o*, mena maŪndŪ mavŪthŪ na wingĩ wa syłndŪ; na manenge mo łvinda łnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَوْلَاهُمْ وَلِيلًا ۝

13. Vate nzika, vamwe NaitŪ ve mbłngŪ *ngito* na Mwaki *włwoo*.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ۝

14. Na kyaŪya kłla kłtaa na Ūsilłlo *włwoo*----

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ۝

15. MŪthenya Ūla nthĩ na iłma ikathingitha, na iłma ikeethwa iilyĩ ta ivumbu iŪng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَغِيَابٍ قَهِيلًا ۝

16. Nłw'o, Ithylĩ nłtŪmŪtŪmłe inyw'ł MŪtŪmwa, Ūla nł ngŪsł łŪłŪ wenyu, otondŪ Ithylĩ twamŪtŪmie MŪtŪmwa kwa Valao.

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ خَمَامًا
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قُرْعُونٍ رَسُولًا ۝

17. Indł Valao nłwaleile kŪmwłw'a MŪtŪmwa, kwa Ou, Ithylĩ nłtwamŪkwatie we na łkwata łthŪku.

فَقَطَّهٖ قُرْعُونُ الرَّمْلِ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ۝

18. Inyw'ł Indł, ethwa inyw'ł nłmŪŪlea kwłłkłla, mŪkeesiłla ata inyw'ł ene łŪłŪ wa mŪthenya Ūla ŪkaalyŪla nzw'łł sya syana kwłthwa mbuł?

كَذَٰلِكَ نَقُفُّونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْيَوْلَانِ
شِينَابًا ۝

19. *Mūthenyanĩ ūsu ĩtu yĩkaatũanĩw'a*
kaĩ na ūtianiŋo Wake ūkeanĩw'a.

إِنَّ الشَّامِثَ مُنْقَطِعٌ بِهِ كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

20. Uu vate nzika nĩ ūlilikany'o. Kwa
 ūu, mūeke we ūla ūnũkwenda, akwate
 nzĩla ya kwa Mwĩai wake.

فَإِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرٌ مِّنْ قَدَمِ اتِّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

LUKU 2

21. Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ kana
 we nĩũŋamaa ūivoya kwa ilungu iĩĩ
 kaĩ wa ĩtatũ sya ūtukũ na *na mavinda*
angĩ nyunzu kana kĩlungu kya katatũ
kyaw'o, na ota ūu nguthu ya asu ala we
 wĩnamo. Na Ngai Mwene Vinya
 W'ontho nũtalĩĩlaa kĩĩthimo kya ūtukũ na
 mūthenya. We nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ
 mūitonya kũsũvĩla kĩĩthimo kya w'o, kwa
 ūu We nũmwēlekele inyw'ĩ na tei.
 Somai ĩndĩ, Kulani mũno vala ve ūvũthũ
kwenyu. We nĩwĩsĩ kana amwe kaĩ
 wenyu nĩmatonya kwĩthwa me awau na
 angĩ ala matonya kũkita nzĩanĩ ya Ngai
 Mwene Vinya W'ontho kĩfanda kĩseo.
 Na ūseo ona wĩva ūla inyw'ĩ
 mūũtongosya mbee wenyu kwoondũ wa
 mathayũ menyu, mũkawĩthĩla w'o
 vamwe na Ngai Mwene Vinya W'ontho
 wĩ mūseo mbee na mūnenange nthĩnĩ wa
 ĩtuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai
 Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika,
 Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ
 Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي النَّيْلِ
 وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ
 وَاللَّهُ يُقَدِّرُ النَّيْلَ وَالنَّمَارَ عِلْمَ أَنَّ تَنْتَحِصُوا
 فَتَكْتُبَ عَلَيْكُمْ فَأَقْرُوا مَا يَنْتَسِرُ مِنَ الْقُرْآنِ
 عِلْمَ أَنَّ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْغُومٌ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ

فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ
 يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَقْرُوا مَا يَنْتَسِرُ مِنْهُ
 أَقْبِنُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا
 حَسَنًا وَمَا تَقْدِرُوا إِلَّا أَنْفُسَكُمْ مِّنْ خَيْرٍ يَّجِدُوهُ
 عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا

فَإِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

AL – MUDDATHTHIR

(Wavuanf̥w'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ame we wĩvw'ĩkĩte *we-mwene na*
kĩtonyeo kyaku.

يَا أَيُّهَا الْمَدْيَنِيُّ

3. Ukĩla na kaanany'a.

قُمْ فَأَنْذِرْ

4. Na mũtafe Mwĩai waku.

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

5. Na thesya kĩtonyeo kyaku,¹*

وَيَا بَاكَ فَطَهِّرْ

6. Na ĩvathane na kũlea kwĩthesya,

وَالزُّجَّارَ فَأَهْجِرْ

7. Na ndũkanengane manee ũimantha
kũtũngĩwa angĩ maingĩ,

وَلَا تَمْنُنْ تَسْكَرُورْ

8. Na kwoondũ wa Mwĩai waku we ĩkala
wĩyũmĩsye.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

9. Na yĩla soo ũkavuvwa,

فَإِذَا نَعَرَفِي النَّاقُورْ

10. Mũthenya ũsu ũkeethwa mũthenya
wa ũnyamao mũnene.

فَإِنَّكَ يَوْمَئِذٍ يُؤْمَرُ عَصِيرْ

¹ Ndeto ĩno 'thiyabaka' nĩtonya kwasya ngoo ateo
yosetwe tũ ta mwĩĩ wa ũneeni. ĩndĩ thĩna nĩ kana
ndeto 'thiyabu' yaasya ngũa kana itonyeo. Kwa
ũu mũndũ akamyosa na mwĩĩ ũneeni ĩndĩ ngoo
tiw'o ũalyũlo ũla ũkwendeka. Nĩkũtonyeka kana
nokwĩthwa thiyabaka nthĩnĩ wa ngewa ĩno nĩtonya
kũweta atindany'a ma Mũtũmwa Mũtheu mũno
wĩthwe tũtũ wake na ala angĩ me vakuvĩ nake. Uu
ũalyũlo ũũ ũngĩ nĩ wa kũmũtonyethya mũsomi
ũnyuvi mũthanthau wa ũalyũlo.

11. Na kwa alei Okeethwa kInd0 kIte
kIv0th0.

عَلَى الْكَلْبَيْنِ غَيْرَ يَسِيرِ

12. NdekanIlye Nyie na Ola noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا

13. Na IndI nyie nInam0nengie we
0thw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا

14. Na syana sya ivIsI ikIkala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا

15. Na Nyie nInase0visye syInd0 syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَهْنِيدًا

16. IndI we nIwendaa nIm0nenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطْعُ أَنْ أَرْبِدَ

17. Vate nzika, Ou tiw'o! N0nd0 We aI
m0maitha wa Syama Siit0.

وَلَا إِنَّهُ كَانَ لِأَيَّتِنَا عَيْنِدَا

18. Nyie omIt0kI ngeekIa thIna m0nene
t0l0 wake.

سَأَرْفِقُهُ مَعُودَانِ

19. We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَّرْ وَقَدَّرَ

20. WanangIko n0m0kwate we! Und0 we
watalile!

فَقَعَلَ كَيْفَ قَالَ

21. WanangIko n0m0kwate we IngI,
0nd0 we watalile!

ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَالَ

22. Na IndI we nIwasyaisye,

ثُمَّ نَظَرُوا

23. Na IndI we nIwang'uthie 0thy0 wake
na nIwatukie nI 0thatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ

24. Na IndI we nIwaaly0kile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ

25. Na aisye, 'KI ti kInd0 IndI nI Ooi
0tianIwe;

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

26. 'Kŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ndeto ya mŋndŋ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

27. O mŋtŋkŋ Nynie ngamwŋkya we nthŋnŋ wa 'Sakali'.

سَاطِيئِهِ سَقَرُونَ

28. Na nŋ kyaŋ kŋtonya kŋtuma we ŋmanya 'Sakali' nŋ kyaŋ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُونَ

29. W'o ndwŋaa na ŋtiaa vathei.

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ

30. W'o ŋsusuuvŋaa kŋkonde.

لَوَاحٍ لِّلْبَشَرِ

31. ŋŋŋŋ waw'o ve alaŋka ŋkŋmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ

32. Na vai ateo alaŋka ala ithyŋ tŋmatw'ŋkŋthŋye asŋvŋi ma Mwaki ŋsu. Na ithyŋ tŋyaaia ŋtalo woo ateo ta ŋtatwa kwa asu ala matetŋkŋlaa, nŋkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kŋkwata ŋw'o, na asu ala metŋkŋlaa matonye kwongeleka nthŋnŋ wa mŋŋkŋŋŋ, na asu ala manengetwe Ivuku oŋndŋ ŋmwe na etŋkŋli maikatonye kwŋthwa na nzika kana asu ala mena ŋwau ngoonŋ syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ŋŋ?' Uu nŋw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋmŋtw'ŋlaa wa kwaa ŋla We wendaa na kŋmŋtongoesya ŋla We wendaa. Na Vai wŋŋŋ nguthu sya ita sya Mwŋai waku ateo We. Na kŋŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ŋlŋlikany'o kwa mŋndŋ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لِمَلَائِكَةٍ وَمَا جَعَلْنَا
عَذَابَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُذَوِّدَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا وَلاَ يُرَتِّبُ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ مَقُولَ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَـَٔتِيكَ
بِهِ ذِكْرٌ لِّلْبَشَرِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nŋvŋta na mwei,

كَلَّا وَالْقَمَرِ

34. Na ŋtukŋ yŋla ŋŋkya.

وَالنَّيْلِ إِذَا يَأْبَرُ

35. Na masangya kŋŋtheatheana.

وَالضُّبْحِ إِذَا أَسْفَرُ

36.Nīw'o, kyo nī kīmwe wa kīla *kyeva*
kīnene mūno vyū.

إِنَّمَا أَخَذَى الْكِبْرُ

37.Ukaany'o kwa mūndū.

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

38.Kwake katī wenyu ūla wendaa kūthi
na mbee kana kūtiwa ītina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.Kīla thayū nīwovanītw'e na maūndū
ala wīkīte;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okonī kwa aūme.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.*Mo makeethwa* nthīnī wa Mīūnda
maikūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فِي جَنَّتٍ شَيْتَاءَ لَوْلَا

42.Iūlū wa ala avītany'a.

عَنِ الْعَجْرَمِينَ

43.Nī kyaū kīmūetete inyw'ī nthīnī wa
'Sakalī'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makasūngīa, 'Ithyī tūyaī katī
wa asu ala malūmasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithyī tūyaaīthya गया.

وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْإِنْسَكِينَ

46.Na ithyī nītwēelikilye ngewanī
itetkīlīka vamwe na asu ala maī nthīnī
wasyo.

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

47.'Na Ithyī nītwāūleile Mūthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ

48.'Kūvika yīla kīkw'ū kyatūkwatie
ithyī.'

حَتَّى أَتَيْنَا الْقِيَمَةَ

49.Kwa ūu, ūvoyanī wa avoyanī
ndūkamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شِقَاةُ الشَّاهِقِينَ

50.Yu mo mena kī ūndū mo mekūalyūka
na kūtia ūla ūtao,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُغْرِبِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَفْرِفَةٌ ۖ

52. Makl̥ite mŋnyambŋ?

فَرَّتْ مِنْ قَبْرٍ ۖ

53. Aiee, klla mŋndŋ katl̥ wamo endaa
kwl̥thwa na mathangŋ mavŋe ma
ŋvuany'o ŋla we ŋnengetwe.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا

مُنشَرَةً ۖ

54. Tiw'o! nŋw'o, mo maiyŋkŋaa Itu.

لَّا بَلْ لَا يَمْلِكُونَ الْآخِرَةَ ۖ

55. Tiw'o! nŋw'o, ŋŋ nŋ ŋtao.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۖ

56. Mŋeke we ŋndŋ, ŋla ŋnŋkwenda
aŋlilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۖ

57. Namo maikaŋlilikana ateo Ngai enda
ŋu. We eweka nŋ We wal̥l̥twe nŋ kŋkŋwa
na We eweka nŋ We wal̥l̥te kŋekeke.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ فَوَاضِلُ الْقُرَىٰ

ۖ وَأَهْلُ الْغُفَرَةِ ۖ

AL - KIYAAMAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nf Olau, Us0ftwe
nf tei.

إِنشِرْ لِلَّهِ الْفَنِينَ الْفَضِيلَ ①

2. Aiee, Nyie nlfvta na M0thenya wa
Uthay00kyo.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ②

3. Na Nyie nlfita thay0 Ola wft0laa m0t
kaingf ta ng0sf.

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ③

4. M0nd0 as0anfaa kana Ithyf
t0ikombany'a mavfndf make?

يَتَجَسَّبُ الْإِنْسَانُ أَلَّنْ نَجْمَ عِظَامِهِ ④

5. If, Ithyf twfna 0tonyi wa k0m0t0nga
ona k0vika mlfhya ya syaa.

بَلْ قَدِيرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُنْفِخَ بَنَانُهُ ⑤

6. Indf m0nd0 nfwendaa k0endeea na
kwfka naf 0nd0 we 0endete.

بَلْ يُبْدِ الْإِنْسَانُ لِفَجْرٍ أَمَامَهُ ⑥

7. We ak0lasya, 'M0thenya wa
Uthay00kyo 0keethwa mbindu,

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ⑦

8. Yflla itho yfkekfw mbindu,

وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ⑧

9. Na mwei 0ikwatwa,

وَحَسَفَ الْقَرُّ ⑨

10. Na syua na mwei iietwe vamwe,

وَجَمَعَ النُّسُ وَالْقَرُّ ⑩

11. M0thenya 0su m0nd0 akak0lya, 'Va
k0kflla nfv?'

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَتَى الْقَرُّ ⑪

12. Aiee! vai wfvitho!

كَلَّا لَا وَزَرَ ⑫

13. Vand0 va k0th0m0a m0thenya 0su
vakeethwa vamwe na Mwfwai waku
eweka.

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ⑬

14. Mūthenya ūsu mūndū
akamanyīthyw'a maūndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatiie
Itina.

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخْلَصَ

15. Aiee, mūndū nīwīyīl' nesa vyū we
mwene.

يَا الْإِنْسَانَ عَلَى نَفْسٍ بِصِيرَةٍ

16. Ona kau we nūetae mawīkwatyo
make.

وَلَوْ أَنِّي مَعَاذِيرُهُ

17. Ndūkathingithye ūīmī waku na
ūvuany'o ūū nī kana we ūtonye
kwīkalaata kūūsūvīa w'o.

لَا تُخَذِّلُنِي بِهِ رَبِّ إِنَّكَ تَجْعَلُ بِهِ

18. Vate nzika, kūmbanw'a kwaw'o na
kūsomwa kwaw'o kwī tūlū Waitū Ithyī.

إِن عَلَيْنَا جُنَّةٌ وَقُرْآنَهُ

19. Kwa ūu, yīla Ithyī tūūūsoma w'o,
īndī we atīla kūsomwa kwaw'o.

وَلَا قُرْآنَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ

20. Na īndī kūwūalyūla w'o nī tūlū
Waitū.

ثُمَّ إِنِّي عَلَيْنَا بَيِّنَاتُهُ

21. Aiee, īndī inyw'ī mwendaa kīla kī
vakuvī kw'okonī.

كَلَّا بَلْ تُخَيِّبُونَ الْعَاجِلَةَ

22. Na inyw'ī nīmūyīvūthasya Itu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

23. Mothyū amwe mūthenya ūsu
makeethwa me matheu,

وَجِبْرَةُ يَوْمَئِذٍ نَافِرَةٌ

24. Masyaīlsye na kīhito kwelekela
Mwīai woo;

إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

25. Na mothyū amwe mūthenya ūsu.
makeethwa me matuku,

وَجِبْرَةُ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ

26. Maisūanīa kana mbaanga īla ītūlaa
mūongo yī vakuvī kūmavalūkīla mo.

تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا قَارُونَ

27.II, yila thayu wa mUndu OnOkw'a
wambataa Okavika mUmeoni,

وَلَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kOkOlw'a, 'N00 mUoi wa
kUmOtangila?

فَقِيلَ مَنْ عَرَّفُوهُ

29.Na we ena w'o kana ni saa wa
kUtaanIsya;

وَقُلْنَا أَفَكُنْ أَبْرَأُ

30.Na mUthumo Oing'U0uthana na
mUthumo Ula Ongi ni kyalya.

وَالْعَلَى النَّاسِ بِالنَّاسِ

31.Kwa MwIai waku mUthenya Usu
ni kw'o kUkaendwa.

يَا إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ النَّاسُ

LUKU 2

32.NUndu we ndaawitika Ula w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا صَلاَةَ وَلَا حَطَّةَ

33.Indi we niwauleile Ula w'o na
awony'a mUongo;

وَكِنَّ كَذَبَ وَتَوَلَّى

34.Indi we niwaendie kwa andu ma
nyumba yake, atambitye na ngathilo.

ثُمَّ دَخَلَ إِلَى أَهْلِهِ يَمْتَطِي

35.'Woo ni waku we! na woo ingi!

أَوَّلَى لَكَ فَأُولَى

36.Indi woo kwaku we! na woo ingi!

ثُمَّ أَوَّلَى لَكَ فَأُولَى

37.MUndu asUanila kana we akaekwa
ena Uthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We nda! Ilovoto ya kiw'u kitweku
kitika?

أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نَفْسَةٌ مِنْ قَبْلِ يَتْنَى

39.Na Indi atw'ika Ianga ya nthakame na
Indi amwika Umbe na amUmInukila
we.

ثُمَّ كَانَ مَعَهُ فُخْرٌ فَخَلَقَ مَسْرُى

40.Indī We nīwamombie eīī, m00me na
m0ka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa
k0thay00kya akw'0 makethwa thay0?

فَإِنَّ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَوْلٍ عَلَىٰ أَن تَحْيَىٰ النُّوْثَىٰ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

(26)

AL - DAHR (Wavuan'w'e Makka)

1. Syltwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Vate nzika, nĩkwavikie İvinda İöİö wa
mũndũ İla we ūtaİ kİndũ kİweteka.

3. İthyİ nİtwamũmbie mũndũ kuma nthİnİ
wa İlovoto ya manzİ yİvulene yİla İthyİ
tũtuma yİsİla nthİnİ wa matatwa; İndİ
İthyİ nİtwamũalyũlile we atw'İka mũndũ
wİw'aa na wonaa.

4. İthyİ nİtũmwonetye we Nzİa, aitũnga
mũvea na ateũtũnga mũvea.

5. Nİw'o, İthyİ nİtũseũvİtye kwoondũ wa
alei mİnyololo na mang'ang'a ma kİaa
na Mwaki wakene.

6. İndİ ala alũngalu manyusaa kİkombe,
kİvulanİtw'e na Kavuli---

7. Mbuluti İla athũkũmi ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe manyw'İlaa. Mo
nİmatumaa İvulutya İvulutya yİ vinya.

8. Mo nİmeanİlasya wİvİto woo, na kũkİa
mũthenya ūla ūthũku waw'o ūnyaİkİte.

9. Na mo nũndũ wa wendo Wake We,
maİthasya ngya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'İthyİ tũmũİthasya inyw'İ
kwoondũ wa ūtanu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe İa İthyİ tũyendaa
mũvea kana İtuvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا مَّذْكُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ مَّتَّكِيرَةٍ

فَجَعَلْنَاهُ سَوِيًّا أَبْصِيرًا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا شَأَكْرًا وَإِنَّا لَكُورًا

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَوْنَ مِن كَافٍ كَانَ يَوْمَئِذٍ

كَافُورًا

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجَّرُونَ نَافِثَاتٍ

يَوْمَئِذٍ بِالنَّدْرِ وَيَخْتَفُونَ يَوْمَئِذٍ كَانَتْ

مُسْطَبِرًا

وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشْكُونًا وَبَرِيئًا

وَأَبْصِيرًا

إِنَّا نُنْفَخُ نَفْسَكَ فِي الْجَوْشَنِ الْقَبِيِّ وَنُنْفِثُكَ فِي

وَلَا شَأَكْرًا

11. 'Nīw'o, Ithyī nītōkīaa mūthenya wa kyeve na thīna kuma kwa Mwīai waitū.'

إِنَّا خَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَتَطَبَرًا ۝

12. Kwa ōu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangīla mo kuma kwa ōthōku wa mūthenya ōsu, na akamanenge mo ōsanzamōku na ōtanu.

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً
وَسُورًا ۝

13. Na We akamatuva mo, nūndū wa ōmīsiyo woo, vamwe na Mūūnda na kīlonyeo kya lili,

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

14. Maīte īūlū wa mīto, namo maikew'a ōvyūvu mwingī vo kana mbevo mbiingī.

فَمُكِّينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يُرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَهْرًا ۝

15. Ma myuunyī yaw'o tkeethwa vakuvī īūlū woo, na itūngo sya matunda ikathengeew'a vakuvī namo.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذَلَّتْ قُطُوفُهَا تَدْلِيلًا ۝

16. Na mīio ya kōīa ya vetha īkathyūlūlūkw'a kafi woo, na ikombe sya ioo ota ōu,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَلْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ۝

17. Kīkombe kya kīoo kya vetha kīla mo makīseūvisye na ōmanyi mūvītūku.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Na vo mo makanengwe kīkombe kya ōnyw'a kīvulanītw'e na tangaūsi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝

19. Kuma mbulutini yīvo yītawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُنْشَىٰ سَلْسَبِيلًا ۝

20. Namō makeeteelwa nī andū ma mōika ala matakatumīa. Wamona ōkasūanīaa nī lūlū inyaītkītw'e.

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٍ عُتُقَدُونَ ۝ وَإِذَا رَأَوْهُمْ
عَسَبَتْهُمْ لُؤْلُؤًا مَمْشُورًا ۝

21. Na we wasisya ōkoonaa ve ōtanu na ōsumbī mūnene.

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَرًا رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ۝

31.Na inyw'I mOitonya kOendeesya
mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene
Vinya W'onthe wendaa. Nlw'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32.We atumaa ūla wendaa alika nthInI
wa tei Wake, na We nŪseŪvŪtye ŪsillŪ
wI woo kwoondŪ wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَ
فِي لَعْنَةِ أَبِي النَّاتِيَةِ

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

2.Nŵiŵta na asu ala matũmawa kavola,

3.Indŵ mombanasya mũendo na kũthi na
mũtũkŵ,

4.Na kwa asu ala manyaŵkaa
mũnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵ mo maithesya ivathũkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa Kŵililikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵũũ wa wŵa ũla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kũkaanany'a,

8.Nŵw'o, maũndũ ala inyw'ŵ mwathŵtwe
no kũvika mekŵke.

9.Kwa ũu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatũkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atũmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵ yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nũndũ nŵ mũthenya wŵva ũla w'ŵtwe
kwoondũ wa maũndũ aa?

14.Nũndũ wa Mũthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْسًا

فَالْمُصَوِّغَاتِ أَصْفًا

وَالنَّازِبَاتِ أَغْرَابًا

فَالْمُتَوَكِّفَاتِ أَهْلًا

فَالْمُتَوَكِّفَاتِ أَهْلًا

عَلَىٰ أَوْتَادِهِ

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ

وَإِذَا الْكُتُوبُ أُنزِلَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّفَتْ

وَإِذَا الرَّسُولُ أُنْزِلَتْ

لَا يَخْلَعُ يَوْمَ أُحُلَّتْ

بِزِينَةِ الْفَضْلِ

15. Na nĩ kyaŭ kĩŕmanyĩthya we
Mŭthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝

16. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

17. Ithyĩ tŭyaamananga andŭ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نُعَلِّمِ الْوَالِدِينَ ۝

18. Ithyĩ tŭkatuma ala me ĩtina mamaatĩle
mo.

ثُمَّ نُنْفِخُ فِيهِمُ الْجَحِيمَ ۝

19. Uu nĩw'o Ithyĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْمُجْرِمِينَ ۝

20. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ūla w'o
mŭthenya ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

21. Ithyĩ tŭyaamŭmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ŭ tŭtweku tŭte vala tŭĩ,

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَعِينٍ ۝

22. Na Ithyĩ twakĩkie kĩw'ŭ kyu vandŭ
valŭmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

23. Kwa kĩthimo kya ĩinda yĩtw'e
yĩsĩkie?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝

24. Uu nĩw'o Ithyĩ twathimie, na Ithyĩ
nĩtŭthimaa nesa mŭno ata!

فَقَدَرْنَا لَكُمْ الْقُدْرُونَ ۝

25. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ūla w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

26. Ithyĩ tŭimybumbĩte nthĩ nĩkana ĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۝

27. Ala me thayŭ na ala akw'ŭ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

28. Na Ithyĩ nĩtwaie ĩlma ndŭŭlu vo, na
nĩtwamŭnengie inyw'ĩ kĩw'ŭ kya
ŭnyw'a kĩ mŭyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَجَرٍ وَآسَفِينَكُمْ مَاءً
قُرًاتًا ۝

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala
maŭleaa ūla w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla
inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

انْطَلِقُوا إِلَى الْكُنُوزِ الَّتِي كُذِّبَتْ عَنْهَا ۝

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana
kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

انْطَلِقُوا إِلَى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ
wa Mwaki.'

تَوَلَّيْلٍ وَلَا يَنْفَعُ مِنَ النَّارِ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki tŭlŭ ta
mbeenge,

إِنَّمَا تَرَىٰ بُشْرًا مِّنْ أَلْفُسٍ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle
nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جِلْدٌ صُفْرٌ ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

36. Ū ū nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa
matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطَلِقُونَ ۝

37. Onamo maiketfĩkw'a kŭnengane
mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدُونَ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala
mauleaa w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

39. Makatavw'a, 'Ū ū nĩ Mŭthenya wa
Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na
andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَٰئِكَ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ Ondŭ mŭtonya
kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

LUKU 2

42. Ala alŋgalu makeethwa *katī* wa
myuunyī ta tŋlŋsī,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ۝

43. Na matunda ala mo makethwa
makyenda.

وَقَوَائِمًا يَشْتَهُونَ ۝

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta mŋthŋnzŋo wa
maŋndŋ ala inyw'ī mweekie.'

كُلُوا واشربوا هَبِيتًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

45. Uu vate nzika, nŋw'o tŋmatuvaa ala
mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

46. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

47. 'Yai na itanŋtheyi inyw'ī-ene kavinda
kanini *tŋlŋ* wa *nŋhī ŋno*, *Inyw'ī alei ma*
w'o; vate nzika, inyw'ī ninyw'ī
avŋtany'a.

كُلُوا وَتَسْعَوْا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ۝

48. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

49. Na yŋla mo matavw'a, 'Kumanai
mŋthaithe,' mo maikumanaa

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝

50. Woo nī wa asu ala maŋleaa ŋla w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

51. Nī ndeto yŋva ŋndī, ŋtina wa ŋno, ŋla
mo makamŋŋkŋla?

فِي أَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۝

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ

AL - NABA'
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Mo makũlanasya ũvoo mwaũ mũndũ
na ũla ũngĩ?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

3.Iũlũ wa ũvoo ũndũ mũnene ũkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ

4.Iũlũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa

الَّذِي هُمْ بِهِ مُخْتَلِفُونَ

5.Aiee, o mĩtũkĩ mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

6.Aiee, Ithyĩ twĩneena ĩngĩ, omĩtũkĩ mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

7.Ithyĩ tũimyũmbĩte nthĩ ta ũkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا

8.Na ĩlma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

9.Na Ithyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ elĩ-elĩ,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

10.Na Ithyĩ tũseũvĩtye kũkoma kwenyu
ta ũthũmũo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سُبَاتًا

11.Na Ithyĩ nĩtũtwĩkĩthĩtye ũtukũ ta kya
kwĩvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ يَبَاسًا

12.Na Ithyĩ tũũtw'ĩkĩthĩtye mũthenya
kwoondũ wa ũtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

13.Na Ithyĩ nĩtwakĩte Iũlũ wenyu *matu*
mũonza me vinya;

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

14.Na Ithyĩ tũyũmbĩte *syua* ta taa
mũtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا

15.Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meŉlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْرُبِ مَاءً مَبْكَاً ۖ

16.Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۖ

17.Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّتِ الْأَقْطَافُ ۖ

18.Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۖ

19.Mũthenya ũla soo ũkavuvwa; na
inyw'ĩ mũkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ نَادُونَ أَفْوَاجًا ۖ

20.Na İtu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩomo yonthe;

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۖ

21.Na ĩĩma ikavetangwa na syo ikeethwa
ĩĩlyĩ ōta kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۖ

22.Kwa ũla w'o, Ngiena nĩyoveesye
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۖ

23.Mũsyĩ kwoondũ wa mbaa-matũ,

لِلطَّاغِيَتِ مَأْبَدًا ۖ

24.Ala makekala vo myakaka.

لَيْسِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ۖ

25.Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا بِرْدًا وَلَا شَرَابًا ۖ

26.Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheŉkĩte kana
kĩthithu mũno vyũ.

إِلَّا حَيْثُ مَا وَغَسَّاقَا ۖ

27.Ituvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاتًا ۖ

28.Nĩw'o, mo mayaaŉkĩa ŉtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۖ

29.Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۖ

30. Na Ithyĩ nĩtũkĩandĩkĩte kĩa kĩndũ Ivukunĩ.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

31. 'Kwa Ou, inyw'ĩ samai ōsilĩlo: Ithyĩ toikamwongeela inyw'ĩ ateo nthĩnĩ wa ōsilĩlo.'

فَقُلُّوْا فَلَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا مَدًاۙ

LUKU 2

32. Nĩw'o, kwa ala alũgalu ve Ōtanu:

اِنْ لَّا يَسْتَوِيْنَ مَقَارًاۙ

33. Mĩũnda mĩĩte na mĩsavivũ,

حَدَّآيْنِ وَاعْتَابًاۙ

34. Na eĩtu atheu ma mũika Ōmwĩ

وَكُوَاعِبِ اٰثَرَابًاۙ

35. Na ikombe syĩkwĩĩkanga.

وَكَاثِبِهَا قَاۙ

36. Mo maikew'a ngewa nthũũku vo kana kũkengana:

لَا يَسْتَوِيْنَ فِيْهَا النَّوَاوِلُ كِلَابًاۙ

37. Ituvi kuma kwa Mwĩai woo-----
mũthĩnzĩlo kwĩanana na meko moo-----

جَزَاۗءٍ مِّنْ رَّبِّكَ عَطَاۗءٌ حِسَابًاۙ

38. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, Ula Mũlau. Mo maikethwa na waĩlu kũneena Nake We.

رَّبِّ السَّنُوْۤتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِۙ

لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًاۙ

39. Mũthenya ūla Veva na alaĩka makaũngama mĩthĩa, mo maikaneena ateo we ūla Ngai-Wa-Ulau ūkamwĩĩkĩĩya na ūla ūkaneena maũndũ ala ma w'o tũ.

يَوْمَ يَقُوْمُ الرُّوْحُ وَانْتَبٰهُ صَفَاۗءٌ لَا يَتَكَلَّمُوْنَ

اِلَّا مَن اٰذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًاۙ

40. Mũthenya ūsu ow'o ūkavĩka. Kwa ūu, mũeke, ūla ūnũkwenda, amanthe nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۙ فَمَنْ شَاءَ اِنْتَحِدْ اِلٰى رَبِّهِۗ

مَاۤ بَابًاۙ

41. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũmũkaanĩtye inyw'ĩ tũlũ wa ūsilĩlo ūla wĩ vakuvĩ ota mũomonĩ; mũthenya ūla mũndũ ūkona maũndũ ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰۤى اَبْوَابٍۭ نَّبَاۗءَ يَوْمٍۭ يَنْظُرُ الْمَرْءُ

mbee, na mŋlei akaasya, 'Takethwa
Nye nŋndw'ŋka kŋtoo kŋthei!'

مَا قَدَّمَتْ يَدَهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلْبَسْنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Nĩvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩleelo kya kũlika
nthĩ,

3.Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

4.Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

5.Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ na
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

6.Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩla wĩla woo nesa,

7.Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

8.Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩla kyu.

9.Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩla nĩw'ia,

10.Na metho moo makakumanĩla na
nthĩ—

11.Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

12.'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

13.Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا

وَالشَّاطِطِّ نَشَطًا

وَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

تَتَّبِعُهَا الزَّادَةُ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ

يَقُولُونَ إِنَّا لَنَرُّوْذُنْ فِي الْخَافِرَةِ

إِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجَرَّدَةً

وَقَالَ تِلْكَ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

14.Kkeethwa kI kloo o kImwe tU,

فَاَتَا هِيَ زَجْرًا وَاحِدًا ۝

15.Na sisya! *mo makaumaala onthe nza* OtheinI.

فَاَذَاهُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۝

16.Uvoo wa Mose nOkUvikIe we?

وَقَالَ لَهُمْ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ مُرْسِي ۝

17.YIla MwIai wake wamwItie we MwandanI wa Tuwaa, *akyasya*,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْأَوَّلِ فَقَالَ هَلْ كُنْتُ

18.'Enda we kwa Valao; we *nOkwenda* kUthew'a?

إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

19.'Na OimOkUlya we, 'We nOkwenda kUthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزُولَ ۝

20.Na nyie ngaUotongoesya we kwa MwIai waku, nIkana Otonye kUmOkIa We.'

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْضَعُ ۝

21.Kwa Ou, we nIwamwonisye Kyama kInene,

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ۝

22.IndI we nIwamUleile we na nIwaleile kwIw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۝

23.IndI we nIwaalyOkile kuma vala ve Mose, *aikaananIa nake*.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ۝

24.Na we nIwoombanisya *andU* make na atavany'a,

فَوَحَّشَ قَتْلَاهُ ۝

25.Akyasya, Nyie ninyie MwIai wenyu, Ola wI IolU mOno vyU.'

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۝

26.Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamuOkwatie na UsilIlo wa ItunI na wa nthI Ino ya yu.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَجْدَثِ وَالْأَوَّلِ ۝

27.Vate nzika, nthInI wa maUndU asu ve Omanyisyo kwake we Ola OkIaa.

يَعْنِي أَنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْتَفَى ۝

LUKU 2

28. Inyw'I ninyw'I mwI vinya kŭmba
kana nI itu yIla We wakIte?

ءَاَنْتُمْ اَسَدُ خَلْقًا اَمْ اِنْسَاءُ بَنِيهَا ۝

29. We nIŭkIIfIte ņtŭŭlu wayo na
akayaIlya na akayItw'TkIthya yIañfu.

رَفَعَ سَنَكُمَا فُسُوْنَهَا ۝

30. Na We nŭseŭvIte ņtukŭ wayo
kIvindu, na nŭetete kIloko kyayo;

وَاَعْطَسَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ فُجْهَهَا ۝

31. Na nthI, vamwe nayo, We
nIwamInyaIIkisye.

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ۝

32. We nIwaumisye kIw'ŭ kyayo na
ŭIthy wayo kuma vo,

اَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ۝

33. Na iIma, We nIwaiseŭvisye syo syI
nŭmŭ.

وَالْجِبَالَ اَرْسَاهَا ۝

34. KIĩ kyonthe nI kyaŭya kwoondŭ
wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءَ لِكُمْ وَلَا تَنَامُكُمْ ۝

35. IndI yIla wanangIko mŭnene ņkavika,

فَاِذَا جَاءَتْ الطَّلَاقَةُ الْكُبْرَى ۝

36. Mŭthenya ņla mŭndŭ ņkalilikana
maŭndŭ onthe ala we weething'IIsye
kwIka,

يَوْمَ يَنْذَرُ الْاِنْسَانَ مَا سَعَهُ ۝

37. Na Ngiena ikoonanw'a ņtheinI kwa
ņla wonaa.

وَيُزَوِّتِ الْجَحِيْمُ لِمَنْ يَرَى ۝

38. IndI kwake we ņla ņleaa kwIw'a,

فَاَمَّا مَنْ ظَنَّهُ ۝

39. Na ņla ņnyuvaa thayŭ wa nthI Ino,

وَاَفَرَّ الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا ۝

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika,
ņkeethwa mŭsyI wake.

فَاِنَّ الْجَحِيْمَ مِنَ الْمَالِ ۝

41.Indī kwake we ūla ūkīaa kŭŋgama
mbee wa Mwīai wake, na ūvathanaa
thayū wake na mawendi mathŭku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۖ

42.Ūla Mŭŭnda vate nzika, ūkeethwa
mŭsyī wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ

43.Mo meŭkŭlya īŭlŭ wa ūla Saa:
'ŭkavika īndī?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسُهَا ۖ

44.Indī we wīna vata mwaŭ
wakŭŭwetanga w'o?

فَيَلْمُكَ أَنْتَ مِنْ قَوْمِهَا ۖ

45.Umanyi wa w'o ūla wa mŭminŭkīlyo
wīna Mwīai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْهُمْ حَالٌ ۖ

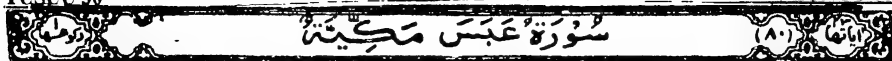
46.We wo Mŭkaanany'a tŭ kwake we
ūla ūkīaa w'o.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِّنْ نَّحْشِهَا ۖ

47.Mŭthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataaīkala īŭlŭ wa nthī ateo
kīwīoo kīmwe kana kīoko kyaw'o.

كَانَ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوِ

بُحُورًا ۖ

ABASA
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2. We nŵwang'uthie ōthyŵ na aathŵka
ūtee,

3. Nŵndŵ kŵlalinda nŵkyookie vala ūŵ.

4. Na nŵ kyaŵ kŵtonya kŵŵmanyŵthya we
kana we nŵtonya kwŵthwa aimantha
kwŵthesya mwene,

5. Kana we nŵtonya kŵsŵvŵa na
Ulilikany'o ūkamŵuna?

6. Na kwa ūla ūvŵthasya ndŵni ve
kŵvathŵkany'o

7. Usu nŵwe ūmwŵthukŵasya,

8. Ona kau ti ŵŵŵ waku we ona alea
kŵthew'a.

9. Indŵ we ūla ūkaa kwaku ekalaatŵte,

10. Na we nŵmŵkŵaa Ngai,

11. Usu nŵ we ūmŵleaa we.

12. Aiee! nŵ Ulilikany'o---

13. Kwa ūu, mŵeke we ūla ūnŵkwenda
ethŵny'e naw'o----

14. Mathangŵnŵ mataŵku,

15. Mokŵŵŵ'e ŵŵŵ, me mathesye,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

عَبَسَ وَتَوَلَّى ٢

أَن جَاءَهُ الْأَعْلَى ٣

وَمَا يَذُرِيكَ لَعَلَّهٗ يَزُولُ ٤

أَوَيْدَكَ رَبِّكَ نَنفَعَهُ الدَّيْرُ ٥

أَمَّا مَن اسْتَفْتَى ٦

فَأَن تَكُ تَصْدَى ٧

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزُولُ ٨

وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَى ٩

وَهُوَ يَخْشَى ١٠

فَأَن تَكُ عَنْهُ تُلَاقَى ١١

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ١٢

لِّمَن شَاءَ ذِكْرًا ١٣

فِي صُفْحٍ مَّنْكُومٍ ١٤

فَرُفُوعًا مُّطَهَّرَةً ١٥

16. Mokonĩ ma aandĩki,

بَايِلِي سَفَرُو ⑤

17. Ataĩku na alũngalu.

كُوَامِرْ بَرَرُو ⑤

18. Wanangĩko nũmũkwate mũndũ! We
nde mũvea ata!

قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا أَكْفَرُو ⑤

19. We amũmbaa we na kyaũ?

مِنْ أَيْنِ شَيْءٌ خَلَقَهُ ⑤

20. Na ĩvoloto ya manzĩ! We nũmũmbaa
na akamwĩlya;

مِنْ نُظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرُو ⑤

21. Indĩ We nũmĩtw'ĩkĩthasya Nzĩa
kwĩthwa yĩ mbũthũ kwoondũ wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ⑤

22. Indĩ We nũtumaa we akw'a na
kũseũvya mbua kwoondũ wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ⑤

23. Indĩ, yĩla We wĩenda, akamũkĩlya we
ĩngĩ.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ⑤

24. Aiee, we ndambĩte kwĩka ũndũ We
wamwĩyĩale kwĩka.

وَلَا لَنَا بِقُضَ مَا أَمَرُو ⑤

25. Yu eka mũndũ aũsisye ĩlu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ⑤

26. Undũ ĩthyĩ tũkĩtaa kĩw'ũ nthĩ kwa
wingĩ,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ⑤

27. Indĩ ĩthyĩ nĩtũmyatũangaa nthĩ---
mwatũangĩle wa w'o---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ⑤

28. Na ĩthyĩ nĩtũtumaa mbeũ imea nthĩnĩ
wayo,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ⑤

29. Na mĩsavivũ na mboka,

وَعَبًّا وَقَضْبًّا ⑤

30. Na mĩthata na mĩtende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ⑤

31. Na mĩũnda mĩlle ĩvandĩtwe imea
ĩvivinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًّا ⑤

32. Na matunda na nyŋnyi,

وَنَافِلَتُهُ وَأَبْنَاهُ

33. Kyaŋya kwoondŋ wenyu na indc syenyu.

مَتَاعًا لَكُمْ وَلَا تَعَايَنُكُمْ

34. Indī yīla mbu mbai Tkavika,

بِأَذَابِ جَانِبِ الْفَاعَةِ

35. Mŋthenya ŋla mŋndŋ Okamŋkīla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَفُوزُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na īthe wake.

وَأَيْمِهِ وَأَيْمِهِ

37. Na kuma vala ve mŋka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَيَزِيدِهِ

38. Kīla mŋndŋ katī woo mŋthenya ŋsu akeethwa akoney'ē na ŋvoo wake mwene ena kīvathŋkany'o na ala angī.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

39. Mŋthenya ŋsu mothyŋ amwe makeethwa makyakaka,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ مُسْقُوتٌ

40. Makītheke me asanzamŋku nī ŋtanu!

فَاجِلَةٌ فَتَنْبِيرَةٌ

41. Na mothyŋ amwe, mŋthenya ŋsu, makeethwa mena kītoo īlŋ wamo.

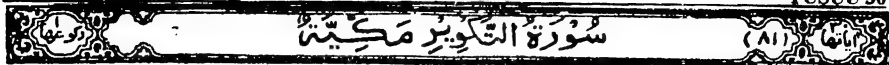
وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

42. Mo makavw'Tkwa nī kīvindu.

تَرْمَقُهَا قَدَرَةٌ

43. Asu nīmo ala maleile kwītkīla na maī aathe

بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Omwe nthĩĩwa*
Ula ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooaĩwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩte na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۞

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۞

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۞

وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ ۞

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۞

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۞

وَإِذَا الْنُفُوسُ زُوِّجَتْ ۞

وَإِذَا الْمَوْدَّةُ سُيِّلَتْ ۞

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۞

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۞

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۞

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۞

وَإِذَا الْجَمَّةُ أُنْزِلَتْ ۞

عَلِمْتُ نَفْسٌ مَّا أُخْضِرَتْ ۞

16. Aiee, Nyie nĩta ndata ila isyokaa na
ĩtina ta ngũsĩ

فَلَا أَقْسِمُ بِالْغُلُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ĩndĩ ikĩvitha.

الْجَارِ الْكَاسِي ۝

18. Na nyie nĩta Otukũ Okũsĩie yĩla
ũendee ũkathale,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَّسَ ۝

19. Na masangya yĩla wambĩĩĩlya
kũveva,

وَالضُّبُعَ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ĩno vate nzika nĩ ndeto ya
ũvany'o wa Mũtũmwa mũtaĩĩku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, ũĩkĩĩthĩtw'e mbee wa
ũthyũ wa Mwĩai wa Kĩvĩla-kya-Usumbĩ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wĩw'ĩkaa kw'o na mũĩkĩĩku
mũĩkĩĩonĩ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرًا مِينٍ ۝

23. Na mũnyanyae wenyu ndena ndũũka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ يَنْجُونَ ۝

24. Na kwa ũla w'o, we nĩwamwonie We
nthĩnĩ wa matu matheu maithũa.

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa maũndũ ala
matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ĩno ti ndeto ya Satani, ũla
mũlee.

وَمَا هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ رَبِّهِمْ ۝

27. Nĩva ĩndĩ vala inyw'ĩ mũendete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ Ulilikany'o wa
nthĩ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala katĩ wenyu mendaa kũthi
malũngele,

لَنْ يَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

30. Oyila inyw'I m'Utendaa *kĩndũ*, ateo
 k'ila Ngai Mwene Vinya W'onthe,
 Mwĩai wa nthĩ syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ

(٨٢)

AL - INFITAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yŵla ndata ŵkanyaŵŵkwa,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ

4. Na yŵla mbŵsŵ iketa kŵw'ŵ nŵhŵnŵ wa
mŵnaŵ,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yŵla mbua ikavw'ŵkŵwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

6. Kŵla thayŵ ŵndŵ, ŵkamanya kŵla w'o
watwaŵŵlaa na mbee na kŵla w'o watiie
ŵtina.

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mŵndŵ, nŵkyaŵ kŵla kyakwŵkŵlie
ŵkŵmbaŵ ŵleane na Mŵŵai waku wa
Ulaŵ,

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِينِ

8. Ula wakŵmbie we, na ŵndŵ akwŵanŵŵsya
we, na ŵndŵ akwŵanany'a nesa na
akŵŵngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ

9. Mŵmbŵŵŵnŵ ona wŵŵa ŵla We wendie,
We nŵwaŵseŵvisye we.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ

10. Aiee, ŵndŵ inyw'ŵ nŵmŵleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ لَّكَدَّيُونُ بِالذِّينِ

11. ŵndŵ ve asŵvŵi ŵŵŵ wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandŵki aŵkŵŵku,

كِرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala meŵ maŵndŵ onthe ala inyw'ŵ
mwŵŵkaa.

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

14.Ntw'o, ala alŭngalu makeethwa
nthĩnĩ wa Ūtanu;

إِنَّ الْآبِرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

15.Na ala athe makeethwa Iianĩ-ya-
Mwaki;

وَأَنَّ الْفَجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

16.Mo makavĩla vu nthĩnĩ Mũthenyanĩ
wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

17.Na mo maikethwa matonya
kwĩyuma vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝

18.Na nĩ kyaŭ kĩtonya kŭŭmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ!

وَمَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

19.Na ĩngĩ, nĩ kyaŭ kĩtonya
kŭŭmanyĩthya we Mũthenya wa Utw'io
nĩ mwaŭ?

تُمْ مَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

20.Mũthenya ūla thayŭ ūtakethwa na
ŭtonyi wa kwĩka thayŭ ūngĩ ūndŭ! Na
mwĩao mũthenya ūsu ūkeethwa wĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لِئِلهِ يَوْمَئِذٍ ۝

سُورَةُ التَّطْفِيفِ مَكِّيَّةٌ

AL - TATFIIF (Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nI Olau, Us0ftwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Woo nI wa asu ala manenganae
kIthimo kIoleku;

وَيْلٌ لِّلطَّافِينَ ۝

3.Asu ala, yIla mekwsa kIthimo kwa
and0 angI, mosaa kIlanIe;

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

4.IndI yIla me0nengane kIthimo kwa
and0 angI kana k0mathimIa,
mamathimIaa mata0sisya.

وَإِذَا كَالَهُمْ أَوْزَارُهُمْ يَخْسِرُونَ ۝

5.And0 ta asu nomesI kana
makathay00kw'a IngI

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

6.M0thenyanI m0th0ku m0no,

يَوْمَ عَظِيمٍ ۝

7.M0thenya 0la mbaa and0 onthe
maka0ngama mbee wa MwIai wa nthI
syonthe?

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

8.Aiee, 0talo wa ala athe wI kyovonI
Sijjin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝

9.Na nI kya0 kI0manyIthya we Sijjin nI
kya0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝

10.NI Ivuku yIandIktIwe yIvuanfw'e
nesa m0no.

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝

11.Woo, m0thenya 0su, nI wa ala
maleaa,

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

12.Ala maleaa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ ۝

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa
mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ أَتِيهِمْ

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala
0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا سَأَلَ عَنْهُ ابْنُ آدَمَ قَالَ آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte
nŋmekŋŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ كَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَآ كَانُوا يَكْسِبُونَ

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋŋwa
k0mwona Mwŋai woo m0thenya 0su.

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمِئِذٍ لَّخَجُونَ

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ
0la inyw'I mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ
nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manyā
Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa.

كِتَابٌ مَرْفُوعٌ

22. Ala anyuve ma Ngai makayŋk0sŋŋa
yo.

يَشْهَدُهُ الْقُرْبُونَ

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa
nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsyē.

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo
mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu
kŋsiŋŋŋtwe,

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ

AL – INSHIKAK
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwani ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsOftwe nI Olau, UsOftwe
nI tei.

2.YIla Itu yIkatoKana,

3.Na kwIthukIIsya MwIai wayo—na Ou
nOyaIItte yo---

4.Na yIla nthI IkanyaIItkw'a.

5.Na kOsyumya syonthe ila syI nthInI
wayo, na kOtiwa yI nthei;

6.Na kwIthukIIsya MwIai wayo, na Ou
nIkOmyaIItte yo---

7.We, ame mOndO, nIw'o we nue
OmOthOkOmIaa MwIai waku, kOthOkOma
kOmO; IndI we Okakomana Nake We.

8.IndI kwa we OIa Onenetwe Ivuku yake
ya OIalo na kw'oko-kwa-aOme,

9.We omItOkI akeethwa na OIalo
mOvOthO,

10.Na we akasyoka mOsyI kwake
atanIte.

11.IndI kwa OIa we Okethwa na Ivuku ya
OIalo anengelwe Itina wa mOongo wake,

12.We o mItOkI akeekaIla wanangIko,

13.Na we akavya nthInI wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرِسَالَةٍ ۝

فَسَوْفَ يَحْسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَيَتَقَلَّبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مُسْرُورًا ۝

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

14. Nt'w'o, mbee wa Ou we ekalaa atanite
kafi wa andu ma nyumba yake.

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

15. We asuan'aa kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indii.

إِنَّهُ كَانَ أَنْ لَنْ يَحْزَنَ ۝

16. II, vate nzika, Mw'ai wake
n'umwona we nesa m'uno.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝

17. Indii aiee! Nyie n'ita utune wa syua
y'ith'aa ng'osf.

فَلَا أُفْسِرُ بِالشَّقِيقِ ۝

18. Na utuk' na syonthe ila w'o
uvw'ika,aa,

وَالْيَلِ وَمَا وَسَقَ ۝

19. Na mwei y'la us'aa,

وَالْقَبْرِ إِذَا اتَقَ ۝

20. Kana vate nzika, inyw'i m'okathi
kuma k'kalon' k'fwe k'uthi k'la k'ing'i.

لَتَرْكَبَنَ طَبَقًا عَنْ طَبَقِ ۝

21. Kwa Ou, mo mena kya' k'la k'utuma
matet'k'la,

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22. Na y'la mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
w'nyivyo;

وَلَا تُؤْمِنُ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَنْجِدُونَ ۝

23. Na k'uleana na Ou, asu ala matet'k'laa
nimamileaa yo.

بَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe n'w'si
nesa vy' k'la mo mavithaa nth'in' wa
ngoo syoo.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

25. Kwa Ou, matavyei mo uvoo wa
usil'lo w' woo.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

26. Indii kwa asu ala met'k'laa na kw'ka
maw'la maseo, Ituvi y'takathela n' yoo

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
أَجْرٌ غَيْرُ مَنُونٍ ۝

AL - BURUUJ
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ntílvíta na ítu yíla yína imanza *sya*
ndata,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

3. Na Múthenya-Ula-Wathaniwe,
4. Na mÚkÚsítí na Úla ÚnÚkÚsítíwa.
5. KÚumaníwa kwíthwe kwa andú ma
mítaú----

وَالْيَوْمِ الْوَعْدِ
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
قَبْلِ أَصْحَابِ الْأُخْدُودِ

6. Mwaki *Uvuvíw'e* na ngú----

النَّارِ ذَاتِ الْوُكُودِ

7. Tondú mo mekalíte vakuví
naw'o,

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

8. Namo nímakÚsítíe Úndú mo meekie
kwa etíkíli.

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُعُودٌ

9. Namo mayamamenete Índí nÚndú mo
nímamwítíkíliile Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Wáítíe-Ní-Kútaíwa,

وَمَا نَكْمُلُهَا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ

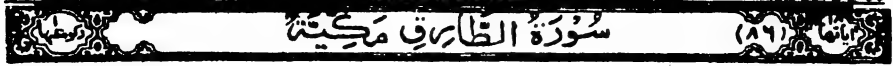
10. Úla Úsumbí wa matu na nthí ní Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe ní
NgÚsítí Úúú wa syÍndú syonthe.

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ

11. Asu ala mamathínasya aÚme etíkíli
na iveti mbítíkíli na Índí mailea kwílila,
vate nzika, kwoo ve Úsílílo wa Mwaki,
na ve Úsílílo wa kÚvívúw'a.

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَمَا كَمُ
يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْخُلُوعِ
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

12. Índí asu metíkíllaa na kwíka mawíla
maseo, ve MÚúnda íla ívítíllaa túúú

AL - TAARIK
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe n' Olau, Usũtwe
n' tei.

2. Nĩvĩta na İtu na Ndata ya Kİoko-----

3. Na n' kyaũ kİomanyĩthya we Ndata ya
Kİoko n' myaũ?

4. N' ndata yİna Otisu mwai---

5. Vai thayũ Otēna mũsũvĩi İolũ waw'o.

6. Kwa Ou, mũndũ nasũanİe kİla we
ũmbĩtwe kuma nthĩn' wakyõ.

7. We ombĩtwe kuma kİw'ũ kİtweku
kİvĩtİte,

8. Kİla kyumaa katİ wa kİnyunyũ na
mavİndİ ma kİthõi.

9. Vate nzika, We E-na ũtonyi wa
kũmũtũnga thayũ İngİ.

10. Mũthenya ũla syİmbithİ ikaumbũlwa.

11. İndİ we ndakethwa na vinya, na vai
mũtetheesya.

12. Na matu ala masyokaa-kaingİ mena
mbua,

13. Na nthİ İla İkunũkaa imea,

14. Vate nzika, n' ndeto ndw'e,

15. Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝

وَمَا أَزْدُرُكَ مَا الظَّارِقُ ۝

النَّجْمِ الثَّاقِبِ ۝

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝

وَالنَّجْمِ إِذَا زَجَجَ ۝

وَالْأَرْضِ إِذَا الصَّدَعُ ۝

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَضْلٌ ۝

وَمَا هُوَ إِلَّا هَزْلٌ ۝

16.Nĩw'o mo meseŮvya nzaama.

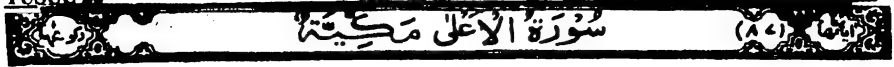
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۖ

17.Nyie ota Ůu, nĩngŮseŮvya nzaama ya
kŮkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۖ

18.Kwa Ůu, manenge alei İvinda. İİ
manenge mo İvinda, kwa kavinda kanini.

فَقِيلَ الْكَافِرِينَ أَتَاهُمْ رُؤُوسُهُ ۖ

AL - A'LAA
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Us0Itwe nI Olau,
Us0Itwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.TaIa syItwa ya MwIai waku, Ula-WI-
I0I0 M0no,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

3.Ula Ombaa na wIanIIsyaa,
4.Na Ula Use0vasya na Otongoasya,
5.Na Ula Omeasya Ofthyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى

6.IndI We n0w0aly0laa Okatw'Tka
mwi0, mavuti mou.

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى

7.IthyI t0ka0manyIsya we *Kulani* na we
nd0kolwa nIyo,

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى

8.Ateo Ond0 Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى

9.Na IthyI t0ka0tw'TkIthya *kIla* Othei
0v0th0 kwoond0 waku.

وَلْيُنْزِرْكَ لِلْإِنْسَى

10.Kwa 0u, we endeea na k0lilikanyw'a;
vate nzika, k0lilikany'a kwI OtandIthyo.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى

11.We Ula OkIaa, o mIt0kI akeethukIIsya
na k0s0vIa;

سَيَذَكِّرْكَ مَنْ يُخْفَى

12.IndI Ola m0th0ku vy0, akaaly0ka,
awath0kIe.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى

13.We 0la wak0lika MwakinI m0nene.

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى

14.Na IndI we ndakakw'Ia vo na
ndakethwa thay0.

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى

15.Nĩw'o, we ūla wĩtheasya mwene,
nĩwaĩlaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na ūlilikanaa syĩtwa ya Mwĩai wake
na ūlũmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indĩ inyw'ĩ mwĩliĩlaa thayo wa nthĩ
ĩno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyĩla Itu nĩyo ĩseo mbee na
nĩyĩkalaa.

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19.Uu nĩw'o ūla ūmanyĩĩw'e nthĩnĩ wa
Maandĩko Matheu ala maĩ mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandĩko ma Avalamu na Mose.

فِي صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ

(٨٨)

AL - GHAASHIYAH
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe n' Olau, Usuftwe
n' tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waavik'wa n' Ovoo wa k'la kyeva
k'Inene kya k'umaumb'la and' vy'?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothy' amwe m'uthenya 'Osu
makeethwa na kyeva;

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ

4. Maikuna w'la w' vinya, me anou.

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ

5. Mo makalika Mwakin' Ov'ivanasya;

تَصِلُ نَارًا خَاطِبَةٌ

6. Na mo makanyw'ithw'a kya'onyw'a
kuma mbulutini ithe'okite;

تُسْفَى مِنْ عَيْنٍ أُبِيَّةٍ

7. Mo maikethwa na l'fu ateo 'Ola m'um0,
w' 'O' na ny'nyi sya k'Inyeelya sya
m'w'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

8. Ula 'Otakanosya kana k'umina nzaa.

لَا يُسْنُ وَلَا يُفْنِي مِنْ جُودٍ

9. Na mothy' amwe m'uthenya 'Osu
makeethwa me matanu,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِبَةٌ

10. Makyendeew'a m'uno n' 'Oth'ok'umi
woo,

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nth'ni wa M'oonda m'ok'it'lu na
m'ot'oolu m'uno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We nd'ukew'a ngewa sya mana nth'ni
waw'o;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِاَغْيَةٍ

13. Navo ve mbuluti iv'it'fye k'w'o,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve iv'la sya nda'la mb'ok'it'lu vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

15.Na mŕkeve yiŕtwe nesa,

وَأَكْوَافٌ مَوْضُوعَةٌ ۝

16.Na mŕto yiŕtwe na nzŕa mbanake,

وَسَارِقٌ مَضْفُوفَةٌ ۝

17.Na mŕkeka mŕnyaŕŕkye nesa vy0.

وَزَوَانٍ مَبْنُوتَةٌ ۝

18.Mo ŕndŕ, nomamŕsyaasya ngamŕle
0nd0 y0mbŕtwe?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝

19.Na 0nd0 ŕtu y0kŕŕŕtw'e ŕ0ŕ0?

وَالِى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

20.Na ŕŕmanŕ, 0nd0 syŕnzŕŕŕtwe ŕl0mŕte?

وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

21.Na ŕ0ŕ0 wa nthŕ, 0nd0 yo
yŕnyaŕŕkŕtw'e?

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝

22.Kwa 0u, we taa, n0nd0 we wŕ m0tai;

فَذَكِّرْنَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝

23.We ndwŕ m0syaŕŕsya ŕ0ŕ0 woo.

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِكَيْبُطٍ ۝

24.ŕndŕ 0ŕa ona wŕva 0aly0kaa, na 0leaa
kwŕŕŕkŕŕa,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝

25.Ngai Mwene Vinya W'onthe
akam0sŕŕŕa na 0sŕŕŕlo 0ŕa m0nene vy0.

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝

26.Vate nzika, 0al0ko woo nŕ Kwit0,

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝

27.ŕndŕ, vate nzika, nŕ ŕ0ŕ0 Wait0 k0meta
mo 0talonŕ.

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا جِسَابَهُمْ ۝

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ (٢٩)

AL - FAJR
(WavuanIw'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nI Olau, Usũftwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. NItvIta na Masangya,
3. Na Motuk0 Ikumi,

وَالْفَجْرِ

4. Na Ila-SyI-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utuk0 yIla Oendee mũhyanI
waw'o,

وَلَيْالٍ عَشِيرٍ

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

وَالْيَلِ إِذَا يَسْرٍ

6. Vo vai OkũsI wI vinya kwa mũndũ Ola
wIna kũũko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ

7. We nowonete ũndũ MwIai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

8. MbaI ya Ilamu, ala maI na masũmba
matũũlu,

إِمرَ ذَاتِ الْعِمَادِ

9. Myako ta Ila yoo Iyaaakwa ona IndII
mbee Iũũ wa nthI.

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ

10. Na vamwe na athamu ala masaa
mavia nthInI wa mwanda,

وَتُؤَدُّ الَّذِينَ جَاءُوا الضُّعْفَ بِالْوَادِ

11. Na vamwe na Valao, mwIai wa
mawũkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

12. Ula weekie mothũku nthInI wa nthI.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ

13. Na meeka mothyoeku maingI nthInI
wayo.

فَاكْتُرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

14. IndI MwIai waku nIwalekilye
mũsalisa wa Osilũũ wamavalokũla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

15. Vate nzika, Mwĩai waku noũsyatĩsye.

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿٥٠﴾

16. Na ŋŋŋ wa mŋndŋ, ylla Mwŋlai wake
wamŋtata na kŋmŋnenge ndafa, na
kŋmŋnenge maŋathimo, we aasya,
'Mwŋlai wakwa nŋnengete ndafa nyie.'

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ
نَعَّمَهُ ۖ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿٦٧﴾

17. Indī ylla We wamŋtata na
kŋmŋmthlsya we nzla sya kwlyonea
ŋtethyo, we aasya, 'Mwŋai wakwa
nŋnzonoketye nyie.'

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ
رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٤﴾

18. Aiee, Indī inyw'ī m0inengae ndiwa
ndaīa.'

كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ

19. Na inyw'ī mīingīanīasya ene kwa ene kōīthya ngya.

وَلَا تَحْضُونَهُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۝

20. Na inyw'í nímólsaa 0tííwa wa andó
angíw'onthe,

وَتَأْكُلُونَ الشُّرَاكَ أَغْلًا تَمَاقُ

21. Na inyw'i nlmwendete 0thw'ii na wendo m0vft0ku.

وَيُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٣١﴾

22. Aice, ylla nthi tkathiwa kothiwa kwa w'o;

كَلَّمَ إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دُكًّا دُكًّا ۞

23. Na Mwĩai waku ayOka na alaĩka *ota*
Ou, maĩtwe mĩthĩa ĩtina wa mĩthĩa;

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۖ

**24.Na Ngiena Tlletwe vakuvī m0thenya
Osu; m0thenya Osu m0nd0 akalilikana,
Indī k0lilikana kwake k0keethwa kwī
kwa Ouno mwa0?**

وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرُ ۚ

25. We akasya, 'Aauui, mwa takethwa nyie nIneekie *mawfa amwe maseo* kwoond0 wa thay0 wakwa vaa!'

يَقُولُ يَلِيَّتِي قَدِمْتُ لِحَيَاتِي ۖ

26.Kwa Ou, mOthenya Osu vai Otonya
kOsiŋla Osiŋlo ta Osu Wake,

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ

**27.Na vai ūtonya kwova mwovele
Wake;**

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ

28. Na we, thay0 wĩ m0uonf!

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

30. Kwa Ou, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

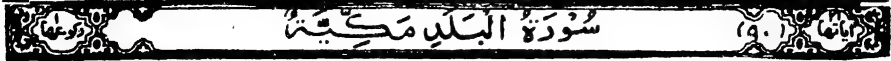
31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ

اِذْجِزِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۖ

فَاذْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ

وَاذْخُلِي جَنَّاتٍ ۖ

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Aiee, Indĩ Nyie nĩvĩta na mũsyĩ ũũ---

3. Na we ũtũaa nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ-----

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ

4. Na Nyie nĩvĩta na mũsyai na ũla we
wasyaie,

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

5. Ithyl nĩtũmũmbĩte mũndũ wa kwona
mathĩna.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَغْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

6. We asũanĩaa kana vai ũmwe wĩna
ũtonyi ũlũ wake?

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأُبْذِلَ

7. We aasya, 'Nyie nanangĩte ũthw'ii
mwingĩ.

8. We asũanĩaa kana vai ũmwe ũmwene?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

9. Ithyl tũimũnengete we metho ell,

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

10. Na ũĩmĩ na ilomũ ill?

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

11. Na ithyl nĩtwamwonisye we nzĩa ill
syambatĩte sya ndafa.

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

12. Indĩ we ndaatĩia nzĩa ya Akava.'

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

13. Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya
'Akava' nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

14. Nĩkũmĩnenge ngombo ũthasyo.

فَكَرَّ رَكْبُهُ

15. Kana kũmĩnenge lĩu mũthenya ũla
yĩna nzaa.

أَوَلَمْ يَرَوْا فِي يَوْمٍ مَسْعًى

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kauti,

يَتَيْنَا ذَا مَقَرَبَةٍ ۞

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitooni.

أَوْ مَسْكِنًا ذَا مَتَرَبَةٍ ۞

18.Ingi we afiitwe ni kwithwa e omwe
wa asu ala metikila na momfasya
m0nd0 na Ola Ongi Omfasyoni na
mwifw'anloni wa tei.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَصَّوْا بِالنِّسْبَةِ ۞

19.Aa nimo and0 ma kw'oko kwa aume.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينَةِ ۞

20.Indi asu ala maleaa kwitkila Syama
Siit0, mo ni and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَةِ ۞

21.I0I0 woo nikothaanyoka Mwaki
Ovinganfw'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۞

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na syua na ĩvinda yĩla
yambĩĩĩlasya kumya kyeni,
3. Na mwei ũla ũyĩatĩĩlaa syua.

4. Na Mũthenya yĩla ũvuanasya ũtheu
waw'o,
5. Na ũtukũ yĩla w'o wĩkusĩĩsyaa tũtũ
ĩũlũ waw'o,

6. Na ĩtu na mũmbĩĩwe wayo,

7. Na nthĩ na mũnyaĩĩkĩle wayo,

8. Na thayũ na wĩanĩu waw'o----

9. Na We nĩwaũvuanisye w'o ũla ũthũku
kwaw'o na ũla ũseo kwaw'o-----

10. Vate nzika, we nĩwaĩĩlaa ũla
ũwongeleelaa w'o,

11. Na ũla ũthyoeekasya w'o we nĩ
mwanangĩku.

12. Mbaĩ ya Athamuti nĩyaũleile ũla
w'o nũndũ wa wau wa matũ woo.

13. Yĩla ũla mũthũku mũno katĩ woo
waũngamie,

14. Na ĩndĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا ۝

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝

فَالْهَمَّا ذُبُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَلَّاهَا ۝

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ ابْتِغَتْ أَشْقَاهَا ۝

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

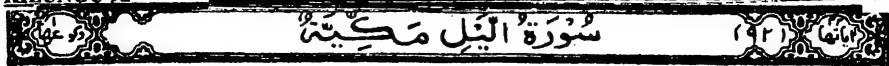
yoka ngamŋle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mŋekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŋleile we na
nīmamŋtilangile maŋŋ, kwa ŋu Mwŋai
woo nīwamanangie mo vyŋ nŋndŋ wa
naŋ yoo, na amalalŋla mo mŋthanganŋ.

فَلَا تُؤْخَذُ بِمَا قَالَ قَوْمُكَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ يَوْمَ تَسْأَلُهُمْ ۝

16.Na We ndaasŋvŋa ŋndŋ kŋkaumŋla
ŋŋŋ wa ŋu.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهُمْ ۝

AL - LAIL
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nĩvĩta na ũtukũ yĩla wĩkusĩĩasya!

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ②

3.Na mũthenya yĩla ũmulĩkaa,

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ③

4.Na nthĩnĩ wa kũmbwa kwa kĩũme na
kĩka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ④

5.Vate nzika, ithubĩĩsyo syenyũ syl
kĩvathũkany'o.

إِنْ سَفِىكُمْ لَشَى ⑤

6.Indĩ ta we ũla umasya na nĩ
mũlũngalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑥

7.Na we akũsĩĩaa w'onthe ũla mũseo,

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑦

8.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we kĩa ũndũ,

فَسَيَبْرُهُ لِلْعُسْرَى ⑧

9.Indĩ ta kwa ũla mũtoonũ na wĩna
kĩvũthya kĩ kĩvathũkany'o,

وَأَمَّا مَنْ يَجَلْ وَأَسْتَفْ ⑨

10.Na ũleaa ũla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑩

11.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we nzĩa ya
kũthi thĩnanĩ.

فَسَيَبْرُهُ لِلْعُسْرَى ⑪

12.Na ũthw'ii wake ndũkamũuna
akyanangĩka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑫

13.Vate nzika, kũtongosya nĩ tũlũ
Waitũ;

إِنْ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ⑬

14.Na Itu nĩ Yitũ oũndũ ũmwe na nthĩ
ĩno ya yu.

وَأَنْ لَّنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ⑭

15.Kwa ūu, Nyie nŋngŋmŋkaany'a
inyw'ŋ ŋŋŋŋ wa ŋmŋŋ wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ŋkaŋlika ateo ala athe mŋno vyŋ,

لَا يَصْلِيْهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

17.Ula ŋleaa ŋla w'o na ŋalyŋlaa
mŋongo wake.

الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى ۝

18.Indŋ ala alŋgalu makavetangwa
kŋasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

19.Ula ŋnenganae ŋthw'ii wake nŋkana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ۝

20.Na nde mŋndŋ ona ŋmwe ŋla we
wamwŋkie nesa nŋkana akaŋvwa,

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya ŋthw'ii wake
aimantha ŋtanu wa mwŋai wake, Ula-
Wŋ-lŋlŋ Mŋno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o mŋtŋkŋ We akendeew'a mŋno nŋ
we.

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nĩ Olau, Usuftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Ntĩvĩta na Utisu Ola wongelekaa wa
katambanga,

وَالْقُنُي ۝

3. Na Utukũ yĩla ūkilasya ki,

وَالْيَلِ إِذَا سَجَى ۝

4. Mwĩai waku ndaũtĩte we, ona We
ndathatfw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ۝

5. Vate nzika, kĩla saa ūvikaa nĩ mūseo
kwaku mbee wa Ola ūtongoasya.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ۝

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ūkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ۝

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ۝

8. Na We akwĩthĩe we ūkyanganga
ūkĩmũmantha We na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ۝

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ūkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَالِيَلاً فَأَغْنَى ۝

10. Kwa Ūu, ndũkamĩvinyĩte ndiwa,

فَإِنَّمَا إِلَهُ الْيَتِيمِ فَلَا تَقْهَرْ ۝

11. Na ta ūlũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝

12. Na ūlũ wa mumo wa Mwĩai waku
ūtavany'e kwa ala angĩ.

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

سُورَةُ الْاِنْشِرَاقِ مَكِّيَّةٌ

AL - INSHRAA (WavuanIw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní òlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Ithyí tũikĩvingũl̃te kĩthũi kyaku
kwoondũ waku,

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

3.Na twaüvetangĩa we mũio waku

وَوَضَعْنَا عَنَّا وَزَرَكَ ۝

4.Ula waĩ vakuvĩ mũno kũtũla mũongo
waku,

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

5.Na Ithyí tũyayĩnenevisye syítwa yaku?

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

6.Vate nzika, ve ũthũmũo Itina wa thĩna.

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

7.Iĩ, vate nzika, ve ũthũmũo Itina wa
thĩna.

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

8.Kwa ũu, yĩla we ũthũmũĩte,
ĩthing'ĩĩsyē na vinya,

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

9.Na kwa Mwĩai waku we alyũka
ũimũmantha We na kĩthing'ĩĩsyē.

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ ﴿٩٥﴾

AL - TIIN
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Nítvíta na Múkúyú na Múthata,

وَالْتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿٢﴾

3. Na Kííma kya Sinaí,

وَالطُّورِ سِينِينَ ﴿٣﴾

4. Na Músyí ūú, ūtúo wa múuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٤﴾

5. Vate nzika, Ithyí nítúmúmbíte mündú
na mawalany'o ala maseo vyú ma úmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٥﴾

6. Indí Ithyí nítwámúťungie we nthíní wa
múwíkaló wa ítheo vyú na ala me ítheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٦﴾

7. Ateo asu ala metkíílaa na kwíka mawíla
maseo; kwoo vena múthínzío ūtakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ

غَيْرٌ مَّنُونٍ ﴿٧﴾

8. Itina wa ūu Indí ní kyaú kya kúókenga
we ítina wa ūu íúíú wa Útw'io?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالذِّينِ ﴿٨﴾

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We
Músili ūla múseo vyú katí wa asili?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَكِيمِينَ ﴿٩﴾

AL - 'ALAK
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nŋ ūlau, Usuftwe
nŋ tei.
2. Soma syftwanf ya Mwŋai waku ūla
woombie,
3. Oombie mŋndŋ kuma ŋanga ŋkwatanu.
4. Soma! Na Mwŋai waku nŋ Mŋtaŋku
mŋno vyŋ.
5. Ula wamanyŋisye na kŋandŋki.
6. Amŋmanyŋisye na kŋandŋki.
7. Aiee, mŋndŋ nŋvŋtasya mŋno,
8. Nŋndŋ we asŋanŋaa kwŋthwa eyŋanŋsye
we-mwene.
9. Vate nzika, kwa Mwŋai waku nŋkw'o
ŋalŋko.
10. We nŋmwonete ūla ŋvatanaa.
11. Mŋthŋkŋmi Waitŋ yŋla we ŋvoyaa?
12. Isŋvŋei, nata ethwa we aŋ : kw'okonŋ
kwa aŋme,
13. Kana nŋwataanŋte ŋolŋ wa ŋlŋngalu?
14. Ingŋ inyw'ŋ nŋmŋsŋanŋte ethwa we
nŋwaneenie ŋvŋngŋ vandŋ va w'o na
aalyŋka,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَطَافٍ

أَنْ يَرَاهُ اسْتَغْنَى

إِنْ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
Ōla ow'o tūkamŌkusya we na nzwīī sya
ŪthyŪ wake,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. UthyŪ wī ŪvŪngŪ, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Aiee, we ndūkenengane kwake we,
Indī tulya-ndu we-mwene Ūthaithe na
thengeea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ

AL - KADR (WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, IthyI nItwamItheeisy e yo
nthInI wa Utukũ wa NdaIa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na nI kya0 kI0manyIthya we Utukũ wa
NdaIa nI mwa0?

وَمَا أَزِدُّكَ إِلَّا لَيْلَةً الْقَدْرِ

4.Utukũ wa NdaIa nI m0seo kũvIta myei
ngili Imwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.NthInI waw'o vatheeaa alaIka na veva
vamwe na Utwio wa MwIai woo I0I0 wa
kIla kInd0.

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.M0uo 00 nIw'o OkeethIwa ona
k0thandIka kwa masangya.

لَقَدْ سَلَّمَ إِلَيْنَا فِي هَذِهِ مَطْلَعُ الْفَجْرِ

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَكِّيَّةٌ ﴿٩٨﴾

AL - BAYYINA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syltwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵi ũlau, Usũtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Asu ala matetŵikŵilaa katŵi wa Andũ-ma-
Ivuku na athaithi ma mŵvw'anano
mayaŵmaeka ūlei kũvika yŵla ūkũsŵi
mũtheũ wamavikŵile mo—

لَقَدْ يَكُنُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشِّرْكِينَ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٢﴾

3. Mũtũmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandŵko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٣﴾

4. Vau nthŵnŵi ve momanyŵsyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ﴿٤﴾

5. Na asu ala Ivuku yanenganiwe kwoo
mayaaanŵka kũvika ŵtina wa ūkũsŵi
mũtheu kũmavikŵla mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ﴿٥﴾

6. Namo mayaafŵŵaŵa ūndũ ūngŵi ateo
kũmũthũkũma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aŵkŵŵku Kwake, nthŵnŵi wa
wŵw'i, na me alũngalu, na kũlũmya
Mboya, na kũŵva Saka. Na ŵsu nŵyo
ndŵni ya andũ ma nzŵla ŵla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الَّذِينَ هُمْ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٦﴾

7. Nŵw'o, asu ala matetŵikŵilaa katŵi wa
Andũ-ma-Ivuku na athaithi ma
mŵvw'anano, makeethwa nthŵnŵi wa
Mwaki wa Ngiena, makŵkalaa vo. Mo nŵi
athũku mũno vyũ katŵi wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشِّرْكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

8. Nŵw'o, asu ala matetŵikŵilaa na mekaa
mawŵla maseo----nŵmo aseu mũno vyũ
katŵi wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٨﴾

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo---
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivtĩflaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmũkĩaa Mwĩai wake.

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(١٩٩)

AL - ZILZAAL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla nthĩ Ikathingitha na kĩthingitha na
kĩthingitho kyayo *kĩvinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

3. Na nthĩ Ikumya mĩio yayo,

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا

4. Na mũndũ akakũlya, 'Yo yĩna kĩ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5. Mũthenya ũsu nthĩ Ikatavany'a ũvoo
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُكَ أَخْبَارُهَا

6. Ju ũkeethwa nũndũ Mwĩai waku
akeethwa evuanĩtye vyũ kwayo.

بِأَنَّ رَّبَّكَ أَوْخَىٰ لَهَا

7. Mũthenya ũsu andũ makooka me
nguthu inyaĩĩkĩte nĩkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawĩa* moo.

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالُهُمْ

8. Indĩ ũla ona wĩva wĩkaa ũseo
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini mũno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

9. Na ũla ona wĩva wĩkaa ũthũku
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini *ota ũu*
akawona.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanŋw'e Makka)

1. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŋŋtwe nŋ ŋlau, Usŋŋtwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŋvŋta na mbalasi sya ita ila isembaa
itvŋte,

وَالْعَدِيَّتِ ضَبَّاءٌ

3. Iitalŋkangya ngala sya mwaki.

فَالنَّوَرِيَّتِ قَدْ حَاءٌ

4. Naiivithŋkaa masangya,

فَالْمُغِيرَتِ ضُبَّاءٌ

5. Na syŋkŋlasya mathweo ma kŋtoo
Ōndŋnŋ Ōsu,

فَأَثَرُنَ بِهِ نَقْعَاءٌ

6. Na kwŋtonyeesya naw'o nthŋnŋ katŋ wa
ngoo sya ita sya amaitha.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعَاءٌ

7. Vate nzika, mŋndŋ ndatŋngaa mŋvea
kwa Mwŋai wake;

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

8. Na vate nzika, we nŋ ngŋsŋ ya ŋu;

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ

9. Na vate nzika, we ena kŋthing'ŋsyo
kŋnene nŋndŋ wa wendi wa ŋthw'ii.

وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْخَيْرَ لَشَهِيدٌ

10. Mŋndŋ ta Ōsu nowŋsŋ kana yŋla ala me
mbŋanŋ makathayŋŋkw'a,

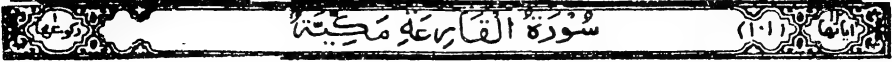
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

11. Na kŋla kŋ nthŋnŋ wa ithŋi
kyaumbŋlwa,

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

12. Vate nzika, Mwŋai woo mŋthenya
Ōsu, akeethwa amekuŋŋte mo nesa mŋno
vyŋ.

يَوْمَ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمِذٍ لَّخَبِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kĩnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kĩnene nĩ kyaũ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Kyeva
Kĩnene nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mũthenya ũla mbaa-andũ makethwa
mailyĩ ta syĩmbalutya inyaĩĩkĩtw'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ⑤

6.Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia wa
malondũ wĩ mũkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ السَّنْفُوثِ ⑥

7.Indĩ ta kwa Ūsu ũla ithimo syake
ikethwa syĩ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayũ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indĩ ta Ūsu ũla we ithimo syake
ikethwa syĩ mbũthũ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nĩ 'Haviyah'.

فَأَمَّهُ هَٰوِيَةٌ ⑩

11.Na nĩ kyaũ kĩtuma we Ūmanyũ kyu nĩ
kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ⑪

12.Nĩ Mwaki wakene.

بُعْدَ نَارٍ هَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2.Kũkĩlany'a Ūmwe na Ūla Ūngĩ
kwoondũ wa kũmbany'a Ūthw'ii.

أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْكُتُبُ ٢

3.Ona inyw'ĩ mwavika mbũanĩ.

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ٣

4.Aiee, o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ٤

5.Aiee Ingĩ! o mĩtũkĩ inyw'ĩ
mũkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ٥

6.Aiee, takethwa inyw'ĩ nĩmwaĩ
mũmany'a Ūmanyi mũna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ٦

7.Inyw'ĩ vate nzika, mũkamyona Ngiena
nthĩnĩ wa thayũ o ũũ.

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ٧

8.İĩ, vate nzika, mũkamyona yo na itho
ya mũtkĩŵo.

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ٨

9.Mũthenya Ūsu İndĩ, mũkeetwa kumya
ũtalo ũũũ wa manee *ma nthĩ.*

ثُمَّ لَتَسْلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ٩

AL - ASR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩĩvĩta na Okũsĩ wa İvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mũndũ e nthĩnĩ wa
mwĩkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خَسِيرٌ

4. Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo, na kũingĩanĩsya mũndũ na ũla
ũngĩ kwĩĩkĩla
Ūla w'o, na kũtaana mũndũ na ũla ũngĩ
kwĩthwa na ũmĩĩsyo.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّاصَوْا
بِإِلْحِقِهِ وَتَوَّاصَوْا بِالْقَصِيرِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

(104)

AL- HUMAZAH
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsOftwe nI Olau, UsOftwe
nI tei.

2.NItIvIta na OkUsI wa Ivinda,

3.Ula Umbanasya Othw'ii na Otalaa
Ivinda Itina wa Ivinda.

4.We asOanIaa kana Othw'ii wake
ukamOtW'TkIthya we Ola Otakusaa.

5.Aiee, we kwa Ola w'o akekW'a nthInI
wa 'Al-Hutamah'?

6.Na nI kyaO kItuma we Omany'a 'Al-
Hutama' nI kyaO?

7.NI mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mOvuve,

8.Ula OkaithaanyOkIa ngoo.

9.W'o Okeethwa OvinganIw'e namo.

10.ItuInI mbaamye.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَزِيدُكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِيدَةِ

إِنِّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ

عِ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We nowonete Ondũ Mwĩai waku
weekanie na Andũ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangĩka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

4. Na We nĩwamatwale iea sya nyũnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Ila syafe siimba syoo,
aimakimangany'a na mavia ma yũmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ

6. Na ũu, We amatwĩkĩthisye mo ta
mũangi mũvevenzeku, na mũũku vyũ

فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ أَمَاكُولٍ

¹ Abraha, mũtumĩa wa kĩklisto - nthĩnĩ wa Yaman
wa Mũumbĩ wa Abyssinia.

AL - KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ②

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyl
nŵtŵseŵvŵtye syalo sya ūtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

4.Uu mo maŵŵŵtwe nŵ kŵmŵthaiŵha Mwŵŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ④

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵo ŵvinda ya
w'ia.

فِي الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ⑤

AL – MAA'UUN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syltwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. We nũmwonete we ūla ūmĩleaa ndĩnĩ?

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالذِّينِ ۝

3. Usu nĩ ūla ūmĩlũngasya ndiwa,

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

4. Na ndamaingĩsyaa andũ kũĩthya ngya.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِينَ ۝

5. Kwa ūu woo nĩ kwa asu ala mavoyaa,

قَوْلٍ لِّلْمُصَلِينَ ۝

6. Indĩ maisũanĩaa Mboya yoo.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝

8. Na mo mamavenaa andũ ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

يَعْتَوْنَ الْمَاعُونَ ۝

AL - KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ōlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũũnengete we Ūseo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ūu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ

4.Vate nzika, mŪmaitha waku nĩwe Ōla
Ūte Ūsyao.

إِنْ شَاءَ رَبُّكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ōlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Ame inyw'ŵi alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

3. Nyie ndithaithaa kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

4. 'Nenyu mũthaithaa Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

5. Na Nyie ndikathaitha kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

6. Onenyu mũikamũthaitha Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

7. 'Inyw'ŵi mwŵina ndŵini yenyu nakwa
nŵina ndŵini yakwa.'

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

سُورَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ

AL - NASR
(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Yĩla ũtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ũkaa, na ũkĩlyo,

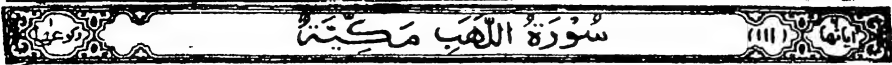
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3.Na We ũkyona andũ mailika ndĩni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4.Mũtaĩe Mwĩai waku na ndaĩa Syake,
na mantha ũkeo Wake We. Vate
nzika, We Nũsyokeaa-Kaingĩ ena ũuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

AL - LAHAB
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Nĩmethwe me manangfku moko eIf ma
Avu Laavu, na ota ūu we nĩanangfke.*¹

تَبَّتْ يَدَايَ أِنِّى لَهَبٌ وَتَبَّ ۝

3.Uthw'ii wake na syonthe ila
Ūmbanfye iikamũuna we.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝

4.O mĩtũkĩ we akalika nthĩnĩ wa Mwaki
wakene.

سَيَصِفُ أَوَّلَادُ آلِهَ ۝

5.Na mũndũ mũka wake ota ūu, ūla
ũendaa akuƿte ngũ.

وَأَمْرَاتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝

6.Kwĩlingĩla ngingonĩ yake vakeethwa
Ūlii mwokothe wa mũnathi.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

¹ *Avu Laavu fthe wa mũf sya mwaki, cwetwa ta
mũndũ mũvyũ na mwĩkalo wa wau wa matũ, na
Ūla uvĩvasya ala angĩ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ Olau, Usũŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'We nŵ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Mũthaŵku-Vyũ na Umanthawa nŵ onthe
kwŵtw'a Ŵtethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4. 'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5. Na vai Ŵvw'anene Nake We ona
Ŵmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدَنِيَّةٌ

(113)

AL - FALAK
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe
na Mwĩai wa kũitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzũvĩe na ũthũku wa syĩndũ ila We
ũmbĩte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ũthũku wa kĩvindu kya ũtukũ yĩla
kĩnyaĩĩkaa

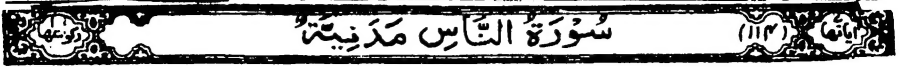
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ũthũku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundũe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ũthũku wa ũla wĩ
kĩw'ĩu yĩla ũnũmbĩw'ĩa kĩw'ĩu.

يَوْمٍ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

AL - NAAS
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmanthaa wĩvitho kwa
Mwĩai wa mbaa-andũ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mũsumbĩ wa mbaa-andũ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andũ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ūthũku wa mũveveanĩ wa
kĩwe wa kĩmbithĩ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ūveveaa nthĩnĩ wa ngoo sya andũ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katĩ wa Mayini na mbaa-andũ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُحَاءُ خَتَمِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اَللّٰهُمَّ اِنْسِ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِىْ- اَللّٰهُمَّ
اَرْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا
وَتُوْرًا وَهُدًى وَرَحْمَةً- اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ
مَا نَسِيتُ وَ عَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ اِنَاءَ النَّيْلِ وَ اِنَاءَ النَّهَارِ
وَ اجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبُّ الْعٰلَمِيْنَ- اٰمِيْنَ-

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni,na utungosya na inee.Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe,na Manyisye maundu mayo alandamesi , na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya,na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa,Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.